36. C. I. V. E. n. 7. 16.
1672. XIV. k. 22.
637, E f-14
Conventus
Neostadiensis
P.P. Franciscanorum

Scriptum Antonij Andree in arte
veteri ⁊ in diuiſionibus boetij cum
queſtionibus eiuſdem

Hain 987

¶ Incipit ſcriptū Antonij Andree ordinis minoꝝ ſuper tota arte veteri Ariſtotelis: cum queſtionibus eiuſdem.

Gyrum celi circuiui ſola. Eccle. 24. Sicut ſcribitur pmo meta. ppter admirari ceperūt hoīes philoſophari. hic eſt ꝙ humani ſpūs trinitate pncipio pcreati. trine hierarchie pſidio roborati. trine imaginis potētia decorati. trinū ordinē in rebus admirantes ad gradū phie triplicē aſcēderunt: quoꝝ ordinū. Primus in ꝙtitate ſenſibili. 2° in ꝙtitate mēſurabili. 3° in ꝙtitate diuiſibili terminat̄. vnde intellectus humanus admirās. generationū euidētias. alterationū efficacias. impreſſionū influentias ſub ꝙtitate ſenſibili ordinari īcepunt phari circa res trāſmutationē materie ƺ exigētiā pariter ⁊ eēntiā. Opinātes poſtmodū in īquiſitione rapt⁹ demōſtratiuos ⁊ mathematicos admirantes ſitū. pportionū. gradū dimēſionū. nexū pportionū. ſub ꝙtitate mēſurabili ordinari: īceperūt phari circa res ſubiectiue diunctas: ſed diffinitiue a mā ſenſibili ſeparatas. Poſtmodū itellect⁹ dirigētes aſpectū altius diuin⁹ ⁊ mathematicus admirātes ſubaꝝ ſeries: potētiaꝝ limites. eſſentiaꝝ ſpēs ſub ꝙtitate diuiſibili ordinari: īceperūt phari circa res abſtractione ſimplici a mā ſeparatas. Et qꝛ itellectus diūctus altius aſcēdere nō potuit. idcirco iuxta reꝝ triplicē ordinē tres ſolū ſunt phie modi. vt 6. metaphi. declarat̄. Qꝛ igit̄ primus et 2° ordo reꝝ celi ſubam ⁊ ordinē non tranſcēdit. iccirco nec phica ſcia: nec mathematica celū dr̄ circuire. Sƺ qꝛ 3° ordo reꝝ celi trāſcēdit ſubam ⁊ oēs mā̄ corporalem: idcirco iter ſcias humanas ⁊ phie partes tanꝙ pncipatū accipiēs ſola logica ſeu metaphiſica cū circa idē laboret: celū dicit̄ circuire. Pōt igr̄ ipa logica v̄bū dicere paſſūptū. gyꝝ celi ⁊c̄. In qbus v̄bis triformis hui⁹ ſcie ꝯditio declarat̄. declarat̄. n. ſinus capacitatis. modus ꝯgruitatis. gradus nobilitatis. Capacitatē materie pbat extēſio ābitiua. ꝯgruitatē decētie intēſio refluxiua. nobilitatē ſcie diſtīctio excluſiua. ¶ Primo ergo dico ꝙ circa ſubaƺ ac nāƺ hui⁹ ſcie deſcribit̄ ſinus capacitatis quē pbat extēſio ambitiua cum dr̄. gyꝝ celi. hec āt ſcia. ſ. logicalis celū dr̄ circuire p eo: qꝛ eius ꝯſiderationi ſubdit̄ qcqd celi ambitu ꝯtinet̄. vnde ſcdƺ Ariſt. ad oīuƺ methadoꝝ pncipia viā hƺ. p eā. n. ſcdƺ ipƺ poterim⁹ ſyllogiƺare de omni pblemate. ¶ Circa qđ eſt aduertēdū ꝙ ſicut gyꝝ celi eſt iter extēſiones latior. iter dimēſiones altior. iter poſitiones firmior. ſic ambitus huius ſcie circa ſubƺ ſuuiter alias ſcias hƺ. īquiſitōis rectitudinē latiorē. ſpeculatiōis claritudinē altiorē. pmāſionis valitudinē firmiorē. ¶ Dico ergo ꝙ hec ſcia circa ſubm̄ ſuū hƺ īquiſitionis rectitudinē latiorē. ad nullā. n. aliā ſciaƺ ptinet ꝯſiderare vere ⁊ pprie de omni re ꝯcluſa ſub ente rei ⁊ rōnis. iſta. n. ꝯſiderat de ſcdis intētionibus iunctis pmis: ⁊ cū ens diuidat̄ pma ſui diuiſione in ens rei ⁊ rōnis: ſequitur ꝙ hƺ determinare de omni dr̄ia entis. vn̄ de ipſa pōt itelligi qđ dr̄. Eccl. 8. Circūduxit me per ea in giro. erāt. n. multa valde ſup faciē cāpi. Cōfitetur hic itellectus humanus cuius verba ſunt iſta. multa eē valde. ſ. res ⁊ intētiones ſiue partes ſyllogiſmi. ſunt. n. multa valde ſēſibilia ⁊ itelligibilia particularia ⁊ vlia. ſuper faciē cāpi. i. ſup machinā mūdi q per cāpū pprie figuratur. in cuius giro. i. in cuius latitudine extenſiua circūduxit īquirēdo per eā. i. p ei⁹ ſcie notitiā ⁊ doctrinā. nā p pħm pmo Topi. valet ad oīa. ſ. ad obuiatiōes. ad exercitatiōes: ⁊ ad phie diſciplinas. Cōſiderat logica q̄ ē cōis: oīa de qbus pōt fieri ſyllogiſm⁹ nō ſolū inꝙtū participat nām veri. verūetiā inꝙtū per falſum deuiat ſingula ab eodē. ⁊ ex hoc ꝯcludit̄ ipſā hr̄e p ceteris ſciētijs īquiſitionis rectitudinē latiorē. ¶ Scdo dico ꝙ hƺ ſpeculationis claritudinē altioreƺ. eius inꝙ ꝯſideratio vt q̄ ad diuinas eēntias. i. ſeparatas ſubas ꝯtēdit̄ ⁊ attigit ⁊ ad eaꝝ p modos ſyllogiſmoꝝ demrātiuos altitudinē ꝯtēplandā ꝯſiderat ſubaƺ ⁊ accn̄s. vn̄ dixit qdā de h⁹ ſcie editore. Summus Ariſtoteles trūcās cacumia reꝝ. In duo diuiſit qcqd ī orbe fuit. vn̄ ⁊ ò ipa pōt exponi illō Eccl. 20. In ſplēdore ſuo girauit celū. In circuitu iuenis mediatiōes demōſtratiuas ad pprietates ſubaꝝ celeſtiū ingrēdas: hec igit̄ ſcia ꝯſiderat altiſſima. qꝛ genera generaliſſima ſpāliſſima pariter ⁊ ſubalterna q̄ mirabilib⁹ difficultatib⁹ ⁊ altiſſimis ꝯcluſionib⁹ cognoſcunt̄. altiſſimū. n. dic̄ phs ē huius negociū. ⁊ ex hoc ꝯcludit̄ ipſā hr̄e p ceteris ſciētijs limpitudinē altiorē. ¶ Tertio dico ꝙ hƺ pmāſionis valitudinē firmiorē. Cōſiderat. n. de pncipijs. vt pƺ 2° Poſterio. in fine. pncipia ſupra ſunt. vt dr̄ 4° meta. vn̄ qꝛ clara eſt nunꝙ marceſcit ſcia: ſed in ſua ꝯſideratiōe eſt p ceteris ppetua ⁊ eterna. vn̄ ⁊ de ipſa dr̄ p qndā ſapiētē ꝙ dicit veꝝ. ⁊ cās ſcit diſcernere reꝝ. ppter qđ de ipa pōt itelligi. qđ dr̄ Prouer. 8. Certa lege ⁊ giro vallabat abyſſos: ⁊ ethera firmabat ſurſum: vallabat abyſſos pfunda īquiſitione. firmabat ethera alta ſpeculatiōe in giro icoartabilis apphēſionis. certa lege īdefectibilis cognitiōis: vn̄ lƺ oīs ſcia ſit de ppetuis ⁊ eternis: hec tn̄ ſcia magis ppetua ⁊ īcorruptibilis dƺ dici: qꝛ ꝯſiderat vlia ⁊ demonſtrationis pncipia q̄ ſunt a corruptiōe lōgius eleuata. ex hoc ꝯcludit̄ ipſam habere p ceteris ſciētijs pmāſionis valitudinē firmiorē. Declarata eſt igit̄ hui⁹ ſcie pma ꝯditio reſpectu ſui ſubi: qđ eſt ſinus capacitatis quē pbat extēſio ambitiua cū dr̄ giꝝ celi. ¶ Scdo pncipalr̄ tāgit̄ modus ꝯgruitatis quē pbat itenſio refluxiua cū dicit̄. circuiui. ſicut. n. motus a pūcto īcipiēs ⁊ ad idē rediēs īceſſum pficit circularē. ſic motus hui⁹ ſcie pncipalr̄ ſyllogiſmū ꝯſiderat ſimul ⁊ poſtmodū ſm gradus participationis ꝯſiderat partes ei⁹ reducēs ad ipƺ ſingula q̄ ī ipſa logica ptractātur tanꝙ ad finē vltimū ad quē omnia ordinātur. ¶ Circa igit̄ modū hui⁹ ſcie eſt aduertēdū ꝙ ſicut mot⁹ circularis ſup oēs mot⁹ eſt virtualis cauſalitate. regularis ꝯformitate. pncipalis cōitate. ſic modus iſtius ſciētie eſt. cauſalitate prior. cōformitate certior. cōitate celſior. ¶ Dico igit̄ ꝙ modus iſtius ſciētie iter alios modos eſt cauſalitate por. qꝛ ſicut motus regularis cauſas vniuerſales reſpicit ⁊ pmas in motibus cuiuſlibet īferioris actionis. Sic logica ſup oēs modos aliaꝝ ſciaꝝ: quaꝝ eſt īquirere de cauſis ſibi pprijs inquirit de cauſis pprijs ⁊ imediatis ⁊ cauſis cōcluſionū in quolibet genere. vnde ipſa in ſui laudē prūpens cātat alta voce Fruſtra doctores ſine me coluere ſorores: vnde de ipſa logica dic̄ ſalomō. ⁊ dicat qlibet ſubtilis. ſap. 4. Circuibā querēs vt mihi illā aſſumerē. qi ſpōſam. q. d. circuibā cauſaliter reſoluēdo. qrens. i. mētaliter īquirēdo. vt īde illaƺ [illegible] ſpōſā finaliter aſſequēdo. ex his igit̄ ꝯclud[illegible] ꝙ modus iſti⁹ ſciētie eſt cauſalitate por. ¶ Scdo dico ꝙ eſt cōformitate certior ſicut aliquis motus circularis eſt regularitate ꝯtinuus ⁊ vniformiter vnus. ſic modus huius ſciētie nō eſt ſupficialiter ſophiſticus: ſed realiter verus. qꝛ certitudinaliter veritatē ſignificat. ꝯſiderat. ituer. ⁊ ideo dicit phs 6° Ethi. ꝙ eſt certiſſima ſciaꝝ. vn̄ hec ſcia tanꝙ

certiſſima inquirentibus eam ſe ſub veritatis radio ma/
nifeſtat iuxta illud ſap.6.dignos ſeipſa circuit ꝛ in vijs ſu
is oſtendit ſe illis. circuit inquit dignos ſeipſa: qui ſunt.
virtuoſi ꝛ humiles.laborioſi ꝛ vigiles.ſtudioſi ꝛ nõ deſi/
des.Talib⁹ ſe oſtẽdit in vijs notitie ꝛ veritatis:oñdit ſe
inq̃ꝫ itellectui humano ꝑ ceteris ſciẽtijs clari⁹ illuſtrãdo.
ꝑfecti⁹ iformãdo.validius terminãdo.cui⁹ rõ eſt.q2 iter
habit⁹ cognitiõis ille eſt maioris virtutis q̃ eſt cõior ꝛ cõ
tinet oẽs alios v̄tualr̄.ſed ſyllogiſmus ſimplr̄ eſt hꝫ.ergo
illa ſcia q̃ eſt de ſyllogiſmo ſimplr̄ eſt inter ceteras ſcias
maioris efficacie ꝛ virtutis. Et ex his ꝯcludit̄ ꝙ modus
hui⁹ ſcie eſt ꝯformitate certior. ¶ Tertio dico ꝙ eſt cõi/
tate celſior:q2 ſicut ꝑ motũ pmũ regularẽ tanq̃ꝫ in gene/
re motuũ poꝛẽ ꝛ cõioꝛẽ oẽs ſingulares motus regulari/
ter mẽſurant̄:ſic ꝑ motũ hui⁹ ſcie taq̃ꝫ ꝑ cõiorem ꝛ altio/
rẽ oẽs iferiores ſcie regulant̄:vñ ꝛ de ipſa põt itelligi qḋ
dr̄ Eccle.i.c.Luſtrãs vniuerſa pgit per circuitũ.hec aũt
ſcia pgit ꝑ circuitũ humanas oẽs ſcias ſuo genere ambiẽ
do.in oib⁹ ſciẽtijs ſyllogiſmos acutiſſimos ꝯcludendo.i
oib⁹ ſciẽtijs falſas opiniones deſtruẽdo.luſtrãs vniuerſa
humanas ſcias ſuo pondere regulãdo.ſua pncipia quoꝝ
veritatẽ declarat ad oẽs alias ſcias ſm capacitatẽ ſui ge/
neris v̄tualr̄ ꝛ ſubalr̄ iplicãdo.Ex his ꝯcludit̄ ꝙ mot⁹ hu
ius ſcie eſt cõitate celſioꝛ.ꝛ ſic declarata eſt huius ſcie ꝯa
ditio q̃ eſt modus ꝯgruitatis quẽ pbat itẽtio refluxiua
cũ dr̄.circuiui. ¶ Tertio tãgit̄ gradus nobilitatis quẽ ꝑ
bat diſtictio excluſiua cũ dr̄.ſola.hec.n.ſcia ab alijs libe/
ralib⁹ diſtiguit̄ ꝑ gradus nobilitatis.excluſiue ponit̄ ſo/
la.iõ dicit phus 3° meta.ꝙ nõ ꝯgruit exiſtimare hac ſcia
aliã eẽ nobilioꝛẽ.digniſſima.n.eſt ꝛ honorabiliſſima.ꝑ
pter qḋ dea ſciaꝝ dꝫ ab oib⁹ noiari ꝛ reuerẽdiſſime ado/
rari.hec eſt illa de q̃ ait Salomõ ꝙ eſt oẽs hñs v̄tutẽ oĩa
ꝓſpiciẽs.Scit.n.ſm ipꝫ v̄ſutias ſmonũ:diſſolutiões ar/
gumentoꝝ.Dicat igit̄ cũ ſalomone in hac ſcia ſtudioſus.
habeo ꝑpter hãc claritatẽ apud turbas:ꝛ honoreꝫ apud
ſenioꝛes:iuuenis ꝛ acut⁹ iueniar in iudicio.in ꝯſpectu po
tẽtiũ admirabilis ero.ꝛ facies pncipũ mirabũtur me ta
centẽ.me ſuſtinebũt ꝛ loquẽtẽ reſpiciẽt ꝛ ſmocinãte me
plura manũ ori ſuo ꝑponet.hẽo ꝑpter hãc imoꝛtalitatẽ:ꝛ
memoriã eternã his q̃ poſt me futuri ſunt relinq̃ꝫ.time/
bũt me reges audiẽtes.ꝛ in multitudine admirabilis ap
parebo ꝛc̄.ꝛ ſeqtur.da mihi dñe ſedũ tuaꝝ aſſitricẽ ſapiẽ
tiã vt mecũ ſit ꝛ mecũ habitet. ¶ Circa qḋ eſt aduerten
dũ ꝙ hũc gradũ nobilitatis tria iſinuãt ꝛ oñdunt.ſ.ꝯdi/
tionis dignitas.adaptiõis ſũmitas.abſtractiõis puritas.
¶ Dico ꝙ gradũ nobilitatis oñdit pmo ꝯditiõis digni/
tas.ſꝫ.n.phm pmo meta.q̃dã ſcie ſunt iuẽte ꝑpter neci/
tatẽ vite humane.vt mechanice.q̃dã ſolũ ꝑpter ſcire vt
ſmocinalis vel ſpeculatiua.hec aũt ꝑpter ſe q̃rit̄.ꝛ iõ ꝑ
pter hoc liberalis.ꝛ iõ digna ei⁹ ꝯditio eſt liberalitas.ꝑ
pter qḋ phus põt dicere illud.Eccle.29.Nõ ſolũ mihi la
boraui:ſed oĩbus exq̃rẽtib⁹ veritatẽ.q.d.nõ ſolũ mihi la
boraui in hãc ſciaꝫ iq̃rẽdo ꝑpter hãc idigẽtiã:ſed oib⁹
exq̃rentib⁹ veritatẽ ꝑpter liberalẽ veritatis idigẽtiã.q2
fons ꝛ ſubꝫ hui⁹ ſcie eſt veritas quã oĩs terra iuocat ꝛ ce/
lũ benedicit.ꝛ ſic nobilitatẽ huius ſcie ꝯcludit ꝯditionis
dignitas. ¶ Scdo dico ꝙ illud oſtẽdit adeptionis ſum/
mitas.ſu… nũ.n.ꝛ difficile eſt hãc ſciam adipiſci.q2 nul
lus hoĩuꝫ p… ſꝫ ꝙ oꝫ in cognitionẽ hui⁹ ſcie veritatis
potuit puenire.imo multi in acq̃rẽdo hãc ſciaꝫ ſenuerũt
ꝑpter ꝙ hec ſcia eſt potior:q2 eius apphẽſio eſt difficilis:
nõ ꝑpter ſe:ſed ꝑpter nos.ideo ꝯuenienter dr̄ illud Jſa.
28.Sola vexatio intellectũ dabit.q.d.ſola vexatio.i.ſo/
lus labor iq̃rẽdi.ſolus feruor appetẽdi.ſolus amor mẽ
dicãdi dabit itellectũ ad hui⁹ notitiã pertigendã ſiue ve
xatione non poteſt attingi cũm ſit circa difficillima.ꝛ ſic
eius nobilitatẽ ꝯcludit adeptiõis ſummitas. ¶ Tertio
oſtẽdit idẽ abſtractionis puritas.tres.n.ſunt abſtractio/
nes ſpẽ differentes vna abſtrahit ab omni mã ſenſibili:ꝛ
hanc metha⁹ imitat̄.alia abſtrahit a re particulari rem
vniuerſalẽ.ꝛ hãc nãlis.3ᵃ abſtrahit vl̄e a particulari ſiue
itentiões a re.ꝛ hãc logic⁹ ꝯſiderat ꝛ iquirit.ꝛ ille modus
ſolus altior eſt.ꝑdictis.ꝑpter qḋ ſibi cõpetit ꝙ dr̄ Sap.
7.Solũ aũt illis ſuppoſita erat.q.d.ſolum illis.i.ſciẽtijs
humanit⁹ inuentis iſta eſt ſuppoſita:q2 in modo abſtra/
ctionis altius eleuata.hãc aũt ſciam ꝛ diuinã ifatigabili/
ter querere ꝛ ꝯſcibilr̄ retinere nobis ꝯcedat qui eſt ſci/
entie inſpirator.Amen.

OMne debitũ dimiſi tibi qm̃ rogaſti
me.Math.18.Sicut patet ex
textu littere por⁹a griſarozio diſcipulo ro
gat⁹ hũc librũ cõpoſuit quo facto potuit
ſibi dicere pſens hoc verbũ vbi doctrine
hui⁹ libri perfectio deſcribit̄ euidenter.
ꝑrimo q̃tũ ad amplexũ copioſuꝫ in mã
q̃ ſubucit̄. Scdo q̃tũ ad aſpectũ gratioſum in forma
q̃ attẽdit̄. Tertio q̃tum ad affectũ v̄tuoſum in agente
q̃ aggredit̄. Quarto q̃tũ ad ꝑfectũ virtuoſum in fine q̃
itendit̄. ¶ Primũ pbat vl̄itas in ſigno.oẽ.n.eſt ſignuꝫ
vl̄e.vl̄e.n.eſt ſubm hui⁹ libri vt poſtea dicet̄.agit̄.n.hic
de oĩ vl̄i in genere.ſiue ꝑdicet̄ q̃ditatiue ꝛ eſſentialr̄ ſiue
q̃litatiue.ꝛ accñtalr̄ ꝛ de auctore hui⁹ libri põt dici illud
Mat.7.Bene oĩa fecit ꝛ ſurdos fecit audire ꝛ mutos lo
qui.qd ꝑ ſurdos aut ꝑ mutos niſi ignorantes hoĩes deſi/
gnant̄:audit⁹.n.maxime deſeruit diſcipline q̃ ad loquẽ/
dũ reddit pmptiores.ſurdos.n.fecit audire ꝛ mutos loq
cũ doctrinã tradidit de omni vl̄i. ¶ Scdm pbat ordina
bilitas in dicto debitũ.i.ſuaui ordinẽ debitũ q̃ ad formã
libri ſpectat ſiue ſit forma tractat⁹ ſiue forma tractandi.
ſuauit ergo ordinẽ debitũ i diuidẽdo multiplicia.in de/
ſcribẽdo difficilia.in declarãdo dubitabilia.ꝑ quo itelli
gi poteſt illud Jſa.Quid eſt qḋ debui vltra facere vinee
mee ꝛ nõ feci:vineã vocat ſciaꝫ hui⁹ libri q̃ fruct⁹ attulit
copioſos. ¶ Tertiũ pbat affectuoſitas in aĩo.q2 rogaſti
me.i hoc qḋ dic rogaſti tãgit pncipiũ motiuũ qḋ fuit ipe
griſarozi⁹.ipꝫ rogãs:ſꝫ cũ dicit me.tãgit pncipiũ effecti
uũ ꝛ pncipale.me.ſ.deſcriptorẽ veritatis.deiectorẽ falſi/
tatis.detẽtorẽ caritatis.vt poſſit dicere illud Eccle.24.
Trãſite ad me oẽs q̃ ꝯcupiſcitis me ꝛ a generatiõib⁹ meis
adiplemini. ¶ Quartũ ꝑbat pcioſitas in termino dimi/
ſi tibi.ꝑpter hũc.ſ.finẽ vt attigas ad notitiã pdicamẽ/
toꝝ que eſt finis ꝓxim⁹.vt aſpicias ſciam ſyllogiſmoꝝ q̃
eſt finis remot⁹.vtpote q2 eſt ſubm in tota logica.ꝛ vt ꝑ
tigas ad mnã ſtipendioꝝ.ſ.eternoꝝ q̃ eſt finis vltim⁹ ad
quẽ oẽs ſcie ordinãtur.vt poſſit dicere ipſe griſarozi⁹ ꝛ q̃
libet nr̄m ſecũ illud Luce.2.Nũc dimittis dñe ſuũ tuuꝫ
ſm verbũ tuũ in pace.in pace inq̃ꝫ poſſidẽdi ſciaꝫ.attigẽ
di ad gloriam eternam.Amen.

QUia notitia ſubi pſupponit̄ i ſcia.ideo
in pncipio de ſubo.vnaꝫ moueo
q̃ſtionẽ. ¶ Utꝝ vl̄e ſit ſubm hui⁹ libri.ꝛ
arguit̄ ꝙ nõ.pmo ſic.vl̄e nõ eſt ens.ergo
nõ eſt ſubꝫ in aliqua ſcia.nec ꝑ ꝯñs i iſta.
ꝯña pꝫ.q2 de nõ ente nõ eſt ſcia.añs pba
tur tripl̄r. Tũ per boetiũ li° de vnitate
ꝛ vno.omne qḋ eſt.ideo eſt.q2 vnũ numero eſt:ſꝫ vl̄e nõ
eſt hꝫ.q2 pdicat̄ de plurib⁹.ergo ꝛc̄. Tũ ꝑ Ariſto.li° pdi
camentoꝝ.omne qḋ eſt aliud a pma ſuba.aut dr̄ de pma
aut eſt in pma.vl̄e eſt aliud a pma ſuba ꝛ non dr̄ de pma
ſuba.q2 ſolũ ſcđe ſube dicũtur de pmis ſm Ariſto.ibidẽ.

vniuerſale aūt cum ſit accidens non eſt ſecunda ſubſtā-
tia: nec eſt in p̄ma. qꝛ tūc p̄ma ſuba eēt vlīs: ſicut illud in
quo eſt albedo eſt albū. qꝺ tñ eſt falſū. Tū qꝛ ſi eſt ens
aut eſt a nā: aut ab itellectu: ſed nō eſt a nā. qꝛ tūc eēt ſin-
gulare: ⁊ terminꝰ trāſmutatiōis qꝺ eſt falſuꝫ. ergo eſt ab
itellectu ſolo. igit̃ eſt figmentum tm̄. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſt ens.
¶ P̄. vle nō eſt ꝑ ſe itelligibile. ergo nō eſt ſubꝫ in aliqua
ſcia. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ ſcia eſt habitꝰ itellectꝰ. ⁊ ꝑ ꝯn̄s de obo itel
ligibili. an̄s ꝓbat̃ duplr̃. Tū qꝛ nihil eſt in itellectu: qn
p̄us fuerit in ſenſu ex libro de ſenſu ⁊ ſenſato. Tū qꝛ oīs
v̄tus paſſiua p̄ſupponit ſuū p̄mū obm in actu an̄ eiꝰ opa-
tionē. qꝛ ab obo capit ſuuꝫ actuꝫ. ꝑ quē pōt opari. vle aūt
nō p̄ſupponit̃ ab itellectu: ſꝫ cātur ꝑ actuꝫ itellectꝰ ſꝫ cō-
mēta. p̄mo de aīa. cōmēto 8°. ¶ P̄. vle nō hꝫ aliq̄s ꝓprie
tates. ergo nō pōt eē ſubꝫ i aliq̄ ſcia. nec ꝑ ꝯn̄s in iſta. ꝯn̄a
pꝫ. qꝛ ꝑ qꝺ qd eſt ſubi demonſtrant̃ in ſcia paſſiones illiꝰ
ſubi de eo. qꝛ ſcia eſt habitꝰ ꝯclōnis. an̄s ꝓbat̃ q̄druplr̃.
Tū qꝛ ꝓpriuꝫ vlīs nō pōt eē ſingulare: qꝛ tunc nō ꝯuer
teret̃ cuꝫ ipſo. ergo eſt vle. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſt aliud ab illo. cu
ius eſt ꝓpriuꝫ: qꝺ eſt icōueniēs: qꝛ ꝓpriuꝫ nō idicat eēn-
tiā eiꝰ cuiꝰ ē ꝓpriuꝫ: ex p̄mo Topi. Tuꝫ qꝛ ſi ſic illa paſ-
ſio ieſt ei oī ſoli ⁊ ſemꝑ. ergo erit ꝓpriuꝫ: qꝺ eſt icōueni-
ens: qꝛ tūc illa paſſio ꝯtinebit̃ ſub ꝓprio ꝙ eſt ſpēs vlīs.
⁊ erit ꝯuertibilis cū vlī. Tuꝫ qꝛ accn̄s nō eſt ſubꝫ accn̄-
tis ex 4° meta. vle āt eſt accn̄s. ergo ⁊c̄. Tuꝫ qꝛ oīs paſ-
ſio ē minꝰ ens ſuo ſubo. ſꝫ minꝰ ens ente rōis ē nō ens. cū
g̊ vle ſit ens rōis eiꝰ paſſio erit nō ens. ¶ P̄. vle nō ē vni-
uocū ad iſta q̄nqꝫ. ergo nō ē h̄ ſubꝫ. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ oꝫ ſubꝫ ſcīe
eē vniuocuꝫ ad ea de qbꝰ dr̃. an̄s ꝓbat̃. oē vniuocuꝫ mul
tis ad illa ſe hꝫ ſub rōne alicuiꝰ vlīs: ſed vle non cōparat̃
ad h̄ ſub rōne vlīs. qꝛ nō ſub rōne alicuiꝰ iſtoꝝ q̄nqꝫ. nul
lum. n. illoꝝ ꝯuenit alijs: ſed qꝺlibet eſt diſtictuꝫ ab alijs.
ſi igit̃ ſub rōne alteriꝰ: erit 6^m^ vle. qꝺ ſupponit̃ eē falſum
¶ P̄. ſi vle eſt ſubꝫ hic: vel inq̄ꝫtū eſt itētio: vel inq̄ꝫtū ap
plicabilis rei. nō p̊ mō: qꝛ itentio ſic hꝫ ꝯſiderari a meta-
phyſico. metaphyꝰ. n. ꝯſiderat qꝺlibet inq̄ꝫtū ens. igitur
itentionē inq̄ꝫtuꝫ ens. ergo ⁊ itentionē inq̄ꝫtuꝫ itentio. qꝛ
illud eſt itentio inq̄ꝫtuꝫ ens ⁊ inq̄ꝫtuꝫ itentio. ſicut idē eſt
hō inq̄ꝫtū homo ⁊ inq̄ꝫtū ens. nec ſcꝺo mō: qꝛ ſic vle eſt il
lud totū ens ꝑ accn̄s de quo nō eſt ſcia. ¶ P̄. oīs ſcia rea
lis eſt de vlī. qꝛ ſingulariū nō eſt ſcia. g̊ hec cū ſit rōnalis
nō eſt de vlī. ¶ P̄. h̄ determinat̃ de q̄nqꝫ vlibꝰ ſub rōne
ꝓpria diuidēdo ⁊ diffiniēdo qꝺlibet per ꝓpria ſibi nullā
faciēdo mentionē de vlī ſm ſe: nec quo ad eius qꝺ qd eſt
nec quo ad eiꝰ paſſiones. ergo hec q̄nqꝫ erūt ſubm ⁊ non
vle. ¶ Cōtra. h̄ ſcia eſt vna. ergo hꝫ vnū ſubm. ergo h̄ q̄n
que nō ſunt ſubm: niſi vt ꝯueniūt in vno cōi: qꝺ eſt p̄muꝫ
ſubm: ⁊ illud eſt vniuerſale.

Reſpondeo in iſta qōne p̄mo ponā vnā diſtin-
ctionē. Scꝺo exponam ſubi ſcīe
mltiplicē ꝯditionē. Tertio addā aliq̄s ꝯclōnes. Quar
to excludā aliq̄s dubitatiōes. ¶ Quātū ad p̄mū notan-
dū ꝙ vle eſt nomē ꝯcretū. ſumit̃ ergo triplr̃ ſicut alia cō
creta. vno mō ꝓ ſubo. i. ꝓ re p̄me itentiōis cui aplicat̃ itē
tio vlīs. ⁊ hoc mō vle eſt obm p̄mū itellectꝰ ⁊ oīs ſcia eſt
vlium maxime metaphyſica q̄ ꝯſiderat qꝺ qd eſt cuiuſli
bet inq̄ꝫtū eſt ens qꝺ eſt p̄mū obm itellectus. ſcꝺo mō ſu
mit̃ ꝓ forma. ſ. ꝓ re ſcꝺe itentiōis cāta ab itellectu ⁊ ap-
plicabili rei p̄me itentiōis. tertio mō ſumit̃ ꝓ aggregato
ex ſubo ⁊ forma. ⁊ illud eſt ens ꝑ accn̄s: qꝛ aggregat diuer
ſas res ex qbꝰ nō fit vnū ꝑ ſe. ⁊ ideo nō eſt de ꝯſideratiōe
alicuiꝰ artificis. qꝛ de ente ꝑ accn̄s nō eſt aliq̄ ſcia. qꝛ nō
eſt diffinibile. ex. 6. meta. vle autē ſcꝺo mō ſumptū eſt de
ꝯſideratōe logici. ⁊ de illo ꝺ cetero erit tm̄ ſmo. ¶ Quā-
tū ad ſcꝺꝫ notandū ꝙ. 3. ꝯſideratiōes p̄cipue ſunt ſubi in
ſcientia. Prima ꝙ ſit notum in ſcientia quid eſt ⁊ quia
eſt. nā h̄ duo oꝫ p̄ſupponere de ſubo demrātiōis ex p̄mo
poſte. qd eſt. ſ. diffinitiue ſi ſit diffinibile: ⁊ qꝛ eſt. ſ. ens cui
. ſ. nō repugnat eē ſubm. ergo oꝫ eē ens. ⁊ ꝑ ꝯn̄s itelligibi-
le. Scꝺa eſt ꝙ ꝑ eiꝰ qꝺ qd eſt demōſtrent̃ in ſcia de ipo
paſſiones eiꝰ. ideo oꝫ ꝙ habeat aliq̄s ꝓprietates. Ter-
tia eſt ꝙ ſit vniuocum in ſe ad illa de qbꝰ p̄dicat̃ ⁊ ꝙ ad
ipꝫ oīa alia determinata in ſcia reducant̃: ⁊ ꝓpter ipꝫ ꝯſi
derent̃. alr̃. n. nō eēt vnitas ſcīe ab vnitate eiꝰ. ¶ Quātū
ad tertiū ſit iſta p̄ma ꝯclō. Uniuerſale eſt ens. hanc ꝓbo:
p̄mo ſic. nō entis nō eſt diffinitio. ſed vle diffinitur. p̄mo
ꝑhier. vle eſt qꝺ eſt aptū natū p̄dicari de pluribꝰ. ergo ⁊c̄.
¶ P̄. nō ens nō applicat̃ enti: ſed ſꝫ boetiū ſcꝺe itentio-
nes applicant̃ p̄mis. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. ſub rōne nō entis ni-
hil intelligit̃: ſed qcqd itelligit̃: itelligitur ſub rōne vlīs.
ergo illa rō nō eſt nō ens. ꝓbatio ma. itellectꝰ mouet̃ ab
obo qn̄ operat̃ cū ſit virtꝰ paſſiua. ex p̄mo de aīa: ſed non
ens nō poteſt mouere aliqd. qꝛ mouere eſt entis in actu.
ergo nihil itelligit̃ ſub rōne nō entis. ¶ Ad p̄mū ar^m^ in
oppoſituꝫ ꝙ eſt ꝯ̄ iſtā ꝯcluſionē. Rn̄deo negādo an̄s. Ad
p̄mā ꝓbationeꝫ dico ꝙ boetiꝰ itelligit de illo ente qꝺ eſt
p̄ter operationē itellectꝰ cuiuſmodi nō eſt vle. Ad ſcꝺꝫ
dr̃ ſilr̃ ꝙ Ariſto. loqtur de ente ꝙ eſt p̄ter operationē itel
lectꝰ. ¶ Cōtra. qꝛ ſube ſcꝺe vt ibi loqtur de ipſis. nō ſunt
p̄ter operationē itellectꝰ. i p̄ncipio. n. caplī diuidit ſubaꝫ
in p̄mā ⁊ ſcꝺaꝫ. ſi ergo illa diuiſio valet: oꝫ ꝙ membra vt
intelligit opponant̃. ſed illud qꝺ eſt ſcꝺa ſuba p̄ter opera-
tionē itellectꝰ nō opponit̃ p̄me. ergo nō itelligit de ſcꝺa
quo ad illud qꝺ ē eiꝰ p̄ter operationē itellectꝰ. ¶ Aliter
ergo dicēdū ꝙ vle dr̃ de p̄mis ſubſtātijs. Et cū arguit̃ ꝙ
ſole ſcꝺe ſube dicunt̃ de p̄mis: dico ꝙ ſcꝺe ſube vt hic lo-
quit̃ ſunt accn̄tia nō realia de qbus ponit aliud mēbrū. ſ.
eē in. ſed itentionalia. qbꝰ per ſe cōpetit dici de. vle autē
eſt qd cōius ad ſcꝺaꝫ ſubaꝫ. qꝛ ſcꝺa ſuba dicit vle applica
tum ad aliqd in genere ſube. ¶ Ad tertiā dico ꝙ vle eſt
ab itellectu. nec ſeqtur. ergo eſt figmentū: qꝛ figmēto ni-
hil corrn̄det in re extra. vlī aūt rn̄det aliqd a quo mouet̃
itellectꝰ ad cauſandū talē intentionē. vn̄ ſm boetiū ſpēs
eſt tenuis ſilitudo ſingulariū ⁊ genꝰ magis tenuis ſpēꝝ.
¶ Dico igit̃ ꝙ vle effectiue eſt ab itellectu. ſꝫ mālr̃ ſiue
originalr̃: aut occaſionalr̃ eſt a ꝓprietate in re qꝺ non eſt
veꝝ de figmēto. ¶ Scꝺa ꝯcluſio ſit iſta. vle per ſe ē itel-
ligibile. hāc ꝓbo. p̄mo ſic. qꝺ qd eſt: eſt per ſe obm itelle-
ctus: ſed vle hꝫ qꝺ qd eſt. ergo ⁊c̄. ꝙ habeat qꝺ qd eſt pꝫ.
qꝛ diffinit̃ p̄mo perhier. ¶ P̄. p̄mū obm itellectus. ſ. qꝺ
qd eſt itelligit̃ ſub rōne vlīs. ⁊ illa rō non eſt idē eēntialr̃
cū illo qꝺ qd eſt. ſed eſt eius modus accn̄talis. ergo itelle
ctus pōt cognoſcere drīam iter illa: qꝛ pōt diſtiguere iter
oīa q̄ nō ſunt eēntialr̃ eadē. ſed oīs virtus ꝑ ſe cognoſcēs
drīaꝫ iter aliqua duo: cognoſcit vtrūqꝫ extremū ſub ꝓp̊a
rōne. ergo itellectus poteſt cognoſcere ſub rōne vlīs ſeu
rōnem vlīs per ſe ⁊ ſub ꝓpria rōne. hoc. n. modo reflectē-
do cognoſcit itellectꝰ ſe ⁊ ſuā operationē ⁊ modū operā-
di. ⁊ cetera que iſunt ſibi. ¶ Ad ſcꝺꝫ ar^m^ in oppoſitū qꝺ
ē ꝯtra iſtā ꝯcluſionē rn̄deo ⁊ nego an̄s. Ad p̄mā ꝓbatio-
nem dico ꝙ ꝓpoſitio Ariſto. eſt vera de eo quod eſt pri-
mum itelligibile qꝺ eſt qꝺ qd eſt rei materialis. non aūt
de oībꝰ per ſe itelligibilibꝰ. qꝛ multa per ſe itelligūnt̃. nō
qꝛ ſpēm faciāt in ſenſu: ſed per reflexionē itellectus. cu-
iuſmodi ſunt oēs ſecūde itentiones. ¶ Ad ſecundā ꝓba
tionē dico ꝙ itellectus poſſibilis eſt virtus paſſiua. ⁊ illa
p̄ſupponit vniuerſale qꝺ eſt eius obm fabricatū ab itelle
ctu agēte: ſed itellectꝰ agēs non p̄ſupponit vle: qꝛ non eſt
virtus paſſiua. vle etiā nō eſt obm eiꝰ. ¶ Tertia ꝯcluſio
ſit iſta. vle hꝫ aliquas ꝓprietates. hāc ꝓbo. p̄mo ſic. porꝰ

aſſignat aliq̃ conuenientiam quinq̃ vniuerſalium.ergo ꝯueniũt in aliqua ꝓprietate:ſi igitur illa īſit eis vniuoce hoc eſt per rõnē cõem q̃ ĩeſt eis:ꝛ illi⁹ cõis erit pmo.q2 ſi paſſio ſit vniuoca oportet ſubm ei⁹ pmũ eſſe vniuocũ ex 2ͦ poſte.talis ergo paſſio eſt ipſius vlis pmo.ꝛ habet ꝓpoſitũ. ¶ P̃.cuicũq3 ĩeſt aliqd ꝯuertibilr ꝑter ea que in ei⁹ diffinitione ponunt illud h3 tale iherens ꝑ paſſione:q2 diffinitio ſufficiēs ſufficienter idicat eſſentiã diffiniti:ſed hoc modo ĩeſt aliqd vli.ergo h3 aliq̃ paſſionē.ꝓba.mi. q2 ſi diffinitio vera vlis ſit illa q̃ ponit in pmo perhier.ſ. ꝓdicabile de pluribꝰ.tũc ꝯuertibile ꝑter eẽntiã vlis erit illud qd̃ ponit pmo poſte.ſ.eẽ vnũ in multis ꝛ de multis. ꝛ ecõuerſo ſi illud ſit ei⁹ vera diffinitio iſtud erit ꝓpriu3: q̃cũq3 igit deſ illud h3 ꝯcludi demonſtratiue de vli per ei⁹ diffinitionē. ¶ Ad tertiũ ar⁹ in oppoſitũ qd̃ eſt ꝯtra ꝯcluſionē iſtã rñdeo ꝛ nego añs. ¶ Ad pmã ꝓbationem dico qd̃ paſſio vlis ſi ponat ꝙ ſit a ꝙ a eſt vle:non ꝙ ſit eẽntialr idē ſuo ſubo:ſed vle applicat ſibi.vt modus ei⁹: ꝛ erit ꝓdicatio denoĩatiua dicẽdo a ē vle. ¶ Et ſi arguit ꝙ ſubm nõ ꝓdicat denoĩatiue de accñte:nec dicit modũ ei⁹. Dico ꝙ vle põt ſumi vt qd vel vt modus ꝛ qd̃ obijcit.vex eſt pmo mõ.hic vero itelligo ſumẽdo vle 2ͦ mõ .ſ.vt eſt modus ꝛ nõ qd. ¶ Ad ſcđam per idē.q2 a eſt ꝓpriũ denoĩatiue:ſed nõ ꝯtinet ſub ꝓprio.poſſibile.n.eſt. ꝛ maxime in itentionibꝰ aliqd ꝯuerti cũ genere ꝛ denoĩari a ſpē. ¶ Ad.3.dico ꝙ accñs nõ ē ſubm pmũ accñtis qd̃ ē ſubſiſtēs ꝛ ſuppoſitãs ac vltimate terminãs depēdētiã ei⁹.ſ3 tale eſt ſola ſuba.põt tñ accñs eẽ ꝓximũ ꝛ imediatũ ſubm accñtis:q2 eſt rõ ſuſceptiua ꝑ quã aliud ĩeſt ſubſtãtie:vt ſupficies eſt ſubm albedinis.ꝛ hoc mõ eſt in accidentibꝰ ſubm paſſionis. ¶ Ad.4.dico ꝙ in ente rõnis ſunt multi gradus ſicut ĩ ente nature.q2 modus itelligēdi eſt in vno gradu ꝛ in alio ens itelligibile.ꝛ modus itelligēdi eſt minꝰ ens ente itelligibili.vñ ꝯcedo ꝙ illud qd̃ eſt minꝰ ens ente rõnis in vltimo gradu eſt nõ ens.nõ ſic aũt ſe h3 ꝓpriũ vlis. ¶ Quarta ꝯclo ſit iſta.vle eſt vniuocũ ad iſta.5.hãc ꝓbo ſic.vniuerſale ꝓdicat de iſtis q̃nq̃ ẜm nomē ꝛ ẜ3 rõnē.ergo vniuoce.ꝯña p3 ꝑ Ari.in ꝑncipio ꝓdicamētoꝝ.añs ē manifeſtũ.q2 qd̃libet iſtoꝝ ē aptũ natũ dici de pluribꝰ ꝑ qd̃ diffinit vle.pmo perhier. ¶ Ad q̃rtũ argumẽtũ in oppoſitũ qd̃ eſt ꝯ iſtã ꝯcluſionē dico ꝙ vle cõparat ad h q̃nq3 ſub rõne generis:q2 ꝓdicat de eis in qd:ꝛ h differũt ſpē iter ſe.ꝛ cũ dr qd̃libet illoꝝ.5.eẽ diſtictum ab alijs vex eſt.ꝛ iõ nõ ꝓdicant de ſeiuicē ꝓdicatione eẽntiali ꝛ exercita.nec aliqd de vno illoꝝ ſub rõne alteri⁹.ſ3 ꝓdicatiõe ſignata.rõ.n.generis eſt extranea vli q̃n vnit iſtis ꝑ hoc vbũ eſt. ¶ Cõtra.q2 ſi vle eſt genꝰ.adhuc ergo qd̃libet illoꝝ eſt ſpēs.ergo genus eſt ſpēs.qd̃ eſt falſum.q2 ſpēs oppoſita nõ ꝓdicat de alia vere cum hoc verbo eſt.ſ3 genꝰ ꝛ ſpēs ſunt ſpēs diſperate ꝛ oppoſite ſub vli ſi illud ponit genꝰ illoꝝ.5. Tũ q2 genꝰ nõ ꝓdicat de ſpēbꝰ ẜm magis minꝰ ẜm poꝛ.c.de dr̃ia:vle aũt ꝓdicat ẜ3 magis ꝛ minꝰ de iſtis.q2 genus eſt vlius q̃ ſpēs vel dr̃ia. ꝓdicat.n.de plibꝰ. ¶ Ad pmũ concedo ꝙ qd̃libet illoꝝ eſt ſpēs.nec eſt icõueniēs ſpēs eiuſdē gñis in accñtibꝰ de ſeiuicē ꝓdicari denoĩatiue.ita eſt h.cũ dr genꝰ eſt ſpēs.q̃libet.n.illaꝝ itētionũ põt accipi vt qd vel vt modus.q̃n .n.eſt illud qd̃ itelligit tũc eſt qd:q̃n aũt eſt rõ ſub q̃ aliqd itelligit tũc accipit vt modus.ſcđe igit itentiões nõ opponunt niſi vt vtrũq3 accipit vt qd vel vtrũq3 vt modus: hic aũt.genꝰ eſt ſpēs.vt vera eſt accipit genus vt qd.q2 in cõparatiõe ad vle qd̃ eſt genus ſuũ.ſpēs aũt vt modus:q2 ſub tali rõne itelligit genꝰ reſpectu vlis:iõ non ſeqtur ꝙ ꝓdicat oppoſitũ de oppoſito.ſ3 eſt fallacia figure dictionis cõmutãdo modũ in qd.vel econuerſo.vbi gr̃a.ple eſt ſingulare.hec eſt vera vt plurale accipit vt quid:ꝛ ſingulare vt modus:q2 qd̃ ſignificat ꝑ ſingle eſt modus ei⁹ qd̃ ſignificat ꝑ ple.nec eſt oppoſitio. ¶ Ad aliud dico ꝙ genus nõ eſt magis vle:q2 magis dicit intenſionē in forma eius cui adiungit.ſed quodãmodo eſt maiꝰ vle q̃tenꝰ extēdit ad plura.ſicut q̃ternariꝰ eſt maioꝛ numerꝰ binario nõ magis ſicut etiã vna ſpēs ſpāliſſima nõ dicitur magis vle q̃ alia.l3 ſub ſe plura habeat ꝯtēta. ¶ Quita ꝯcluſio ſit iſta.vle eſt ſub3 in hoc libro.hãc ꝓbo ſic.illud cui cõpetũt oēs ꝯditiões ſubi in ſcia eſt ſub3 illi⁹ ſcie.vniuerſale ē h⁹ ĩ hoc libro.ergo ꝛc.minoꝛ oñdit. Cũ.n.ſint.3.ꝯditões ꝑncipales ſubi:vniuerſale h3 primã.q2 h ſupponit qd eſt ꝛ q2 eſt tanq̃ motu3.nõ.n.eſſet poſſibile aliq̃ ſpeciē eius ſciri qd eſt ignoꝛato de ipſo qd eſt vel q2 eſt.h aũt diffiniuntur ei⁹ ſpēs:nec opoꝛtuit h diffinitionē vniuerſalis poni quã ſupponit auctoꝛ ſufficienter fuiſſe aſſignatam ab Ari.i.perhier.ꝛ.i.poſterioꝝ.vñ rõne vniuerſalis.ſ.ꝓdicari de pluribus vti ĩ diffinitione illoꝝ.5. ¶ Habet etiã ſecundã ꝯditionē ſubi.q2 ſi qua paſſio vniuoca iſtis q̃nq3 eis oñdit ĩeſſe per rõnem vniuerſalis per hoc oſtēdit de vli tãq̃ de pmo ſubo.ꝛ ſi de aliquo vno aliqua paſſio demõſtrat per rõnē vniuerſalis q̃ eſt ꝓdicari de pluribꝰ:in hoc oñdit de vniuerſali.q2 mediũ demrãtiõis equat paſſioni.ſ3 hoc ſit h vt p3.q2 differre ab idiuiduo demrat de gñe ꝑ hãc particulã ꝓdicari de pluribꝰ.ꝛ ita ſupponit poſſe oñdi de alijs. ¶ Tertia cõditio eſt manifeſta.q2 qđlibet illoꝝ eſt ſpēs vniuerſalis.ꝛ ip3 diuidit in hec.5.a poꝛ. q2 poſita diffinitione generis ad eius declarationē ponit diuiſionē:cui⁹ vnũ mēbꝛũ.ſ.ꝓdicari de pluribꝰ per qd̃ itelligit vniuerſale:ſubdiuidit in h.5.

Quantum ad quartũ occurrũt.3.dubia. Primũ eſt cũ vniuerſale de quo loqtur ſit accidēs. Querit in quo ſit vt in ſubiecto.vtꝝ in re vel in itellectu. ¶ Rñdeo ꝙ vle eſt in re vt in ſubo ꝛ nõ in itellectu:tũ q2 mã ꝛ efficiēs nõ coĩcidũt.ex.2.phy.ſed itellectus eſt cauſa efficiēs vniuerſalis.igitur nõ mã:ergo nec ſubiectũ.accidētia.n.nõ habēt mã3 niſi in qua:q̃ dr ſubiectũ eoꝝ.relinquit ergo ꝙ ſit in re vt in ſubiecto:minoꝛ p3. per cõmētatoꝛē.pmo de aĩa.itellectꝰ eſt q facit vniuerſalitatē in rebꝰ.tũ q2 accidēs eſt in illo ſicut in ſubiecto qd̃ denoĩat.vniuerſale aũt denoĩat rē nõ itellectũ.ergo eſt in re ſubiectiue.in itellectu aũt vt in efficiēte:ꝛ vt cognitũ in cognoſcēte. Sciēdũ tñ ꝙ ſignificatũ termini cõis ſignificãtis verã nã3 põt tripl'r ꝯſiderari.vno mõ ẜm eẽ ĩ ſuppoſitis qd̃ dr eſſe mãle eius.ꝛ hoc mõ iſunt ei accña cõia. Scđo mõ ꝯſiderat abſolute ẜm eẽ q̃ditatiuũ.ꝛ ſic iſunt ei ꝓdicata ſubſtãtialia. Tertio mõ vt ꝑ formã itelligibilē ab itellectu apphēndit.ꝙ eſt eſſe cognitũ:ꝛ ſic ei iſunt itentiones.itellectꝰ.n.ꝯſiderãs nã3 hoĩs eẽ vnã in multis ꝛ de multis ab aliqua ꝓprietate reperta in nã ſic ꝯſiderata.mouet ad cãndũ itentionē ꝛ illã cauſatã attribuit illi nature.cuius eſt ꝓprietas a qua accipit intentio. ¶ Cõtra.omne accñs qd̃ eſt in re vel eſt ꝓpriũ vel cõe.ſi ꝓpriũ ĩeſt idiuiduis l3 nõ pmo.q2 per ſpēs cui ĩeſt pmo: ſi cõe ĩeſt pmo idiuiduis.ſi igit vniuerſale eſſet accñs in re ĩeſſet etiã idiuiduis.qd̃ ē falſũ.q2 tũc idiuiduũ eẽt vniuerſale. ¶ P̃.itellectꝰ eſt virtus paſſiua.ex 3ͦ de aĩa.ergo nõ operat extra mittẽdo.cũ ergo cãt vle nõ extra mittit illud ergo nõ ē in ſubo aliquo extra itellectũ. ¶ Rñdeo ad pmũ dico ꝙ ꝓcedit de accñte reali qd̃ ĩeſt nature ẜm eſſe materiale. ¶ Ad ſcđm dico ꝙ intellectus non attribuit aliquam proprietatem rei per eius trãſmutationē q2 nõ eſt virtꝰ factiua.põt tñ aliquã intētionē attribuere que dicit hitudinē rei ad intellectum ꝑferti ſi accipiat a ꝓprietate illi⁹ rei ſic attribuit mõs ſignificãdi dictõi ſi/

gnificatiue q ſũt i voce: vt i ſbo: effectiue tñ ab itellectu.

Secundum dubium eſt ð vitate iſtiꝰ hõ ẽ vl'e. ⁊ ɔſiliuʒ vbi p̄dicat̃ itẽtio. Rñdeo dico ꝙ iſta ẽ vã eo mõ q̊ nc̃ dcm̃ ẽ h̄ accñs ineẽ rei. ꝓbo. qꝛ de q̊cũqꝫ p̄dicat̃ diffõ ⁊ diffinitũ. ſed hõ p̄dicat̃ ð plibꝰ dr̃ntibꝰ nũero. g̊ ẽ ſpẽs. ⁊ ꝑ ɔñs vl'e. ¶ Cõtra. tũ qꝛ ois ꝓpõ i q̃ p̄dicat̃ nõ vã nã de vã nã eſt falſa. qꝛ oppoſitũ ð oppoſito. ſʒ ita ẽ hic. qꝛ ſubʒ ſignificat verã nãʒ. ergo ꝑ illa ſuppõit. p̄dicatũ ãt nõ p̄dicat veraʒ nãm. qꝛ ñ ſignificat. tũ qꝛ ſi hõ ẽ ſpẽs. ⁊ ſpẽs ẽ itẽtio. g̊ hõ eſt itẽtio. cõcluſio eſt falſa. ergo aliqua p̄miſſaꝝ. nõ mi noꝛ. g̊ maioꝛ. tũ qꝛ p̄dicatio i abſtracto ẽ vã ꝑ ſe p̊ mõ. ſʒ hec nõ ẽ vã ꝑ ſe p̊ mõ. hõ ẽ ſpẽs. ⁊ p̄dicatũ ⁊ ſubm ſũt abſtracta. g̊ ꝓpõ ẽ falſa. Rñdeo ad p̄mum ⁊ dico ꝙ vera nã põt ſumi tripl'r vt ſupꝛadcm̃ ẽ. ſubʒ g̊ ſuppones verã naturã tertio mõ ſũptã. vt. ſ. ɔpat̃ ad itellectuʒ ineſt ei tale accñs. ⁊ h̄ mõ maioꝛ ẽ falſa: nec p̄dicat̃ oppoſitũ ð oppoſito. ſed itẽtio de re. ¶ Ad ſcõʒ dico ꝙ ẽ fallacia accñtis. qꝛ ſpẽs reſpectu hois accipit̃ vt modꝰ ⁊ reſpectu itẽtõis vt qd. qꝛ qõlibet i ſuo gñe ẽ qd. ¶ Ad tertiũ dico ꝙ nõ ẽ hic p̄dicatio i abſtracto. qꝛ ſpẽs eſt qd ɔcretum: ⁊ denoiatiue predicatur de re.

Tertium dubium eſt. an tales ꝓpõnes ſint ꝑ ſe. Rñdeo ꝙ nõ. qð pʒ diſcurrẽdo. i p̊. n. mõ p̄dicat̃ diffõ vel eiꝰ ps de diffinito. ſʒ ipoſ'e ẽ aliquã rẽ ſcðe itẽtiõis diffinire rẽ p̄me itẽtionis. ¶ Nec 2°. qꝛ nõ cãt̃ itẽtio ex ꝑ ſe p̄ncipijs ſubi. ¶ Nec 4° qꝛ res ñ ẽ cã efficiẽs itẽtõis. ſʒ iteꝰ. ¶ Nec 3° qꝛ ille nõ ſpectãt ad p̄dicatõeʒ. ſʒ magis ad ſolitudinẽ. tũ qꝛ ꝑ ſe p̄ſuppõit de oi. g̊ ſi hõ ẽ ꝑ ſe vl'e ois hõ erit vl'e. ɔñs ẽ falſũ. g̊ ⁊ añs. ¶ Cõtra. cui ꝑ ſe ineſt diffõ. ⁊ diffinituʒ. ſʒ hõ p̄dicat̃ ꝑ ſe de plibꝰ dr̃ntibꝰ nũero i qd. g̊ hõ ꝑ ſe eſt ſpẽs. ¶ P̄. qð ẽ ꝑ ſe itelligibile eſt ꝑ ſe vl'e. hõ ẽ hꝰ. qꝛ ꝑ ſuũ qð qd eſt qð ẽ idẽ ſibi eſt itelligibilis. g̊ ⁊c̃. ¶ P̄. vl'e ɔuenit hõi ſm ꝙ abſtrahit̃ ab oi accñte. g̊ nõ ieſt ei vt accñs. g̊ ꝑ ſe. añs pʒ. qꝛ hõ vt ɔiũgit̃ accñtibꝰ ẽ ſingularis. ¶ Rñdeo. ad p̄mũ ⁊ dico ꝙ ꝑ ſe i minoꝛi põt determinare iherẽtiã hꝰ p̄dicati. p̄dicat̃ ð plibꝰ. vel põt determinare iherẽs. ſ. p̄dicatuʒ. p̊° ẽ falſa. ⁊ ſic ſeq̄t̃ ɔ° falſa. ſcðo mõ ẽ vã. ⁊ ſic ñ ifert ɔñs. ſil'e pʒ hic accñs ẽ ꝑ ſe ens. qꝛ ſi ꝑ ſe ðtermi nat iherẽtiã vã ẽ. qꝛ ens p̄dicat̃ i qd de q̊libet: ſi determinat iherẽs falſa ẽ. pʒ. ¶ Ad ſcõʒ ꝑ idẽ minoꝛ ẽ vã: vt ꝑ ſe ðtermiat iherẽs: ⁊ ſic maioꝛ ẽ falſa. ¶ Ad 3m dico ꝙ vl'e ieſt hoi: vt abſtrahit̃ ab oi accñte reali qð cõſeq̄t̃ ipſum ſm eẽ mãle. ſʒ nõ vt abſtrahitur ab accñte intelligibili. ¶ Sic ad qõnẽ. ¶ Ad arꝫ p̊ꝫ 2ꝫ 3ꝫ ⁊ 4ꝫ rñꝫ eſt i corpe qõnis. ¶ Ad 5m dico ꝙ illa diuiſio ñ ẽ ꝑ oppoſita. qꝛ itẽtio ſʒ ꝙ itẽtio ẽ applicabil' rei. vñ ɔcedo vtrũqꝫ mẽbꝫ cũ ſint idẽ. ¶ Cũ obyčit̃ ɔ p̊m mẽbꝝ. põt dici ꝙ metaꝰ. ɔſiderat oẽ ẽs reale: ñ ens rõis cuiuſmõi ẽ vl'e ð q̊ h̄ ẽ ſmo. Uel ſi ɔcedat̃ ꝙ ɔſiderat itẽtionẽ inq̃tũ ens: nõ ſeq̄t̃. g̊ intẽtõʒ iq̃tũ itẽtio. qꝛ nõ ſũt idẽ: ꝙ vl'r accidit. qñ terminꝰ ſeq̄ns reduplicatõʒ ñ ſignificat abſolutã eẽntiã ſic hic. ꝑ h̄ pʒ ad exꝫ ð hoie. quia nõ ẽ ſimile. ¶ Quod obycitur ɔ aliud mẽbꝛũ. dico ꝙ nõ eſt ens per accidẽs: ſicut aggregatum. quia res non cadit in itellectu huius totiꝰ vt pars. ſed vt terminãs reſpectũ. hoc modo oẽ accidẽs. cõmune intelligitur in dependentia ad ſubiectum. nec tamen eſt ens per accidens. ¶ Ad ſextũ dico ꝙ ſcia realis ẽ ð vniuerſali p̊ mõ: qð. ſ. ẽ res. ſed logica ẽ de vniuerſali ſcðo mõ qð ẽ itẽtio. iõ ſcia rõnalis vocat̃. ¶ Ad vltimum patet ꝑ dcã in ſolutione queſtionis tertia ⁊ quinta concluſione.

¶ Incipiũt iſagoge poꝛphyrij ad p̄dicamenta Ariſtotelis.

Cum ſit neceſſariũ. griſaroꝛi ⁊ ad eam que eſt apud Ariſtotelẽ p̄dicamẽtoꝛũ doctrinã noſſe. qd genꝰ ſit. qd dr̃ia q̄dqꝫ ſpẽs. qd ꝓpꝛium. ⁊ quid accñs. ⁊ ad diffinitionũ aſſignatõem. ⁊ oino ad ea q̃ i diuiſione vel i demonſtratiõe ſunt vtilia.

¶ Liber iſte i. 2. diuidit̃ ꝑtes. poꝛꝰ. n. p̊ p̄mittit ꝓemiuʒ. 2° ſubiũgit tractatũ ibi (vr̃ ãt neqꝫ gꝰ) in ꝓemio iduc̃ audiẽtes ad amoꝛẽ ſcĩe. ⁊ diuidit̃ i. 3. ꝑtes. p̊ reddit auditores attẽtos ex doctrine vtilitate. 2° beniuolos ex doctrine bꝛeuitate. 3° dociles ex doctrĩe facilitate. 2ª ibi (iſtaꝝ reꝝ). 3. ibi (altioꝛibꝰ) i his. n. tribꝰ ɔſiſtit ſubiectio diſcipline ſm boetiũ i libꝛo de diſciplina ſcolariũ. c. 6. vt. ſ. ſit attẽtꝰ igenio ad itelligẽdũ. beniuolꝰ aio ad audiẽdũ. docil' exercitio ad retinẽdũ. Dr̃ g̊ (cũ ſit neceſſariũ) ¶ Notandũ ꝙ vt dr̃ cõiter poꝛꝰ hũc libꝛũ cõpoſuit ad iſtãtiaʒ cuiuſdã diſcipuli ſui q griſaroꝛiꝰ dicebat̃: eo ꝙ libꝝ p̄dicamẽtoꝝ ari. ñ itelligebat: ad quẽ faciliꝰ itelligẽdũ multũ valet ſcire. qd ẽ gꝰ ⁊ qd ſpẽs ⁊c̃. ob hãc igit̃ cãʒ ſibi hũc libꝝ direxit ⁊ ititulat̃ ſic. icipiũt yſagoge. i. itroductões poꝛ. i cathegoꝛias. i. i p̄dicamẽta aꝝ. ¶ Notanduʒ ẽt ꝙ poꝛꝰ. narrat hic. 4. vtilitates ad q̃s oꝛdinat̃ ⁊ valet ſcia hꝰ libꝛi. p̊ª ẽ qꝛ valet ad doctrinã aꝝ. de p̄dicamẽtis. nã i p̄dicamẽto oꝛdinat̃ ſpẽs ſub gñe oꝛdine directo: ⁊ dr̃ie a latere oꝛdine idirecto. qꝛ oʒ p̄ſcire qd genꝰ qd ſpẽs. quid dr̃ia: ⁊ qꝛ i gñe ɔtinẽtur dr̃ie eẽntiales ꝑ ſe ⁊ ñ accñtales iõ oʒ ſcire qd ꝓpꝛiũ ⁊ qd accñs vt caueãtur a cooꝛdinatõe p̄dicamẽtali. Scðã ẽ qꝛ valet ad aſſignationẽ diffõnũ. nã ſpẽs diffinit̃ ꝑ gꝰ ⁊ dr̃iaʒ. iõ diffinientẽ oʒ p̄ſcire qd ſpẽs qd gꝰ qd dr̃ia. ⁊ qꝛ i diffõne nõ dʒ põi accñs ꝓpꝛiũ ſiue cõe. iõ oʒ p̄ſcire qd ſit accñs ꝓpꝛiũ ⁊ cõe vt caueri poſſit. ¶ 3ª ẽ qꝛ valet ad diuiſionẽ faciẽdã. diuidit̃. n. gꝰ in ſpẽs ꝑ dr̃ias eẽntiales ñ accñtales ſiue ſit accñs ꝓpꝛiuʒ ſiue cõe. iõ oʒ ſcir̃ iſta. 5. tria vt eligãt̃. ſ. gꝰ ſpẽs ⁊ dr̃ia. duo vt caueãt̃. ſ. accñs ⁊ ꝓpꝛiũ. ¶ 4ª ẽ. qꝛ valet ad demr̃ationẽ. ibi. n. ɔcludit̃ ꝓpa paꝰ. ð ſbo: qð ẽ ſpẽs ꝑ meꝫ qð ẽ diffõ q̃ vt dcm̃ ẽ ɔſtat ex gñe ⁊ dr̃ia. oʒ g̊ ſcir̃ qd gꝰ ⁊ qd dr̃ia qd ſpẽs: qd ꝓpꝛiũ: ⁊ qꝛ i demr̃atõe ñ ɔcludit̃ accñs cõe. iõ oʒ ſcire qd ſit accñs vt a demr̃atõe excludat̃. ⁊ h̄ ẽ qð dr̃ in littera griſaroꝛi: ideſt tu o griſaroꝛi apud Ariſto. ad differentiam aliquoꝛum qui de pꝛedicamentis tractauerunt. vt aug. ⁊ pl'es alij nec̃ium. i. vtile. ¶ Neceſſariũ. n. 4. modis dr̃. vt pʒ. 5. meta. c. de nec̃io. Unoꝰ ẽ illð ſine q̊ aliqd nõ ɔuenit diu eẽ vt reſpirare ẽ nec̃riũ aiali ſil'r cibꝰ. 2° illð ſine quo nõ ɔuenit aliqd bñ eẽ aut fieri vt bibere farmacũ. i. medicinã laxatiuã ẽ nec̃iũ ad h̄ vt aliqs nõ laboꝛet febꝛe. 3° mõ illud qð ifert violẽtiã. nã violentia dr̃ eẽ q̃dã neceſſitas. Quarto mõ illud qð nõ ɔuenit al'r ſe hr̃e. ⁊ hoc mõ dr̃ nec̃ium ſimpl'r ⁊ ꝓp̄e. hic g̊ ſumit̃ neceſſariũ ſcðo mõ ⁊ ẽ idẽ qð vtile. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Iſtarũ reruʒ ſpeculatõe cõpẽdioſaʒ tibi traditionẽ faciẽs tẽptabo breuiter velut introductõis mõ ea q̃ ab ãtiqs dcã ſũt aggredi.

Ponit hꝰ doctrine bꝛeuitatẽ. ⁊ pʒ lr̃a ſpeculatõe. i. ɔſideratõe iſtaꝝ reꝝ. i. dcãꝝ vtilitatũ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Altioꝛibꝰ quidẽ qõnibus abſtinẽs ſimpliciores vero mediocriter ɔiectãs.

¶ Pꝛedicit hꝰ doctrĩe facilitatẽ. circa qð duo fac̃ p̊ modũ difficilẽ abycii. ſcðo moduʒ facilẽ eligit. 2ª ibi (illud vo queẽadmodum) p̄ma in. 3. p̄mo intẽtũ ꝓponit. ſcðo ipſuʒ exponit. 3° cãm intẽti apponit. ſcða ibi (mox) tertia ibi

(Altiſſimū) dicit ꝙ ꝙ abſtinebit in ſuo tractatu a qōnibus altiorib⁹.i.difficilib⁹ cōiectās.i.ptractās ſimpliciores mediocriter.i.iter modū nimis difficilē ⁊ nimis rudē. ❡ Deide cum dicit.

❡ Mox de gn̄ibus ⁊ ſpēbus illud quidē ſiue ſubſiſtāt ſiue i ſolis nudis puriſq; itellectib⁹ poſita ſint: ſiue ſubſiſtētia corpalia ſint an icorporalia: ⁊ vtrū ſeparata a ſenſibilib⁹ an i ipſis ſenſibilibus poſita ⁊ circa ipſa; ꝯſtantia dicere recuſabo.

Exponit quod dixerat excludens a ſua conſideratione 3. difficiles queſtiones. Prima eſt vtrum gen⁹ ⁊ ſpecies ⁊ vniuerſalr oīa vlīa ſubſiſtāt i re ex̄ vl tm̄ ſint poſita in ſolo itellectu. ❡ Scōa eſt. dato ꝙ vlīa ſubſiſtāt in re ex̄ vtꝝ ſint corporalia vel icorporalia. ❡ Tertia vtrū vlīa ſint ſepata a ſſibilib⁹ reb⁹ an i ſſibilib⁹ exiſtāt. has qōes excludit ⁊ alias ānexas iſtis. ❡ Nōndu; ꝙ illaꝝ triu; qōnū tertia ē.i q̄ plo ⁊ aꝛ. diſcōueniūt. nā plo ideas poſuit: vt ſibi iponiꝛ: vlīa a ſenſibilib⁹ ſepata. aꝛ. aūt dixit vlīa i ſenſibilib⁹ eē: vt patebit alias. Circa lrā; gdā expoſnūt ite^m fo^m cui nihil rn̄det i re ex̄ vt ē ite⁹ figmēti ⁊ entis ꝓhibiti: inte⁹ nudū q ē ſine oī ſpē vel hītu: vt ē inte⁹ in ſui creatōe g eſt tāq̄ tabula raſa i q̄ nihil ē depictū. ite⁹ puꝝ vocāt itellectu; angelicū vel diuinum. ❡ S; iſta expō videt iplicare ꝯdictionē i ſcōo dcō: q: ſi itellect⁹ ē nudat⁹ oī ſpē ⁊ hītu: ipoſe eſt ꝙ vlē ſit i itellectu cū nihil ſit ibi niſi ſubiectiue vt ſpēs ⁊ hīt⁹: vel obiectiue ꝑ ſpē; vel ꝑhitu;. dicere ꝙ vlīa eē i itellectu nudo ſic itelligendo ē dicere ꝙ nō ſint i itellectu. Aliꝗ vocāt itellectu; fo^m intellectu; apphēdētē ſingularia: nudu; vo q nihil apphēdit. puꝝ āt dicunt itellectu; diuinu; eo ꝙ nō ē fantaſmatib⁹ ꝯiunct⁹. ❡ Cōtra. ſi itellect⁹ nud⁹ ē q nihil apphēdit i re. gd ē q̄rere an vlīa ſint i itellectu nudo. h̄ nihil ē querere. ❡ Alr̄ ḡ pōt dici ꝙ ꝑ itellectu; fo⁹ nudu; ⁊ puru; idē itelligiꝛ ⁊ vba iſta eq̄pollēt dictioni excluſiue vt ſit ſenſus. Utꝝ vlīa ſint i reb⁹ tm̄ vel ſo⁹ ſint i itellectu.

❡ Deinde cum dicit.

❡ Altiſſimū ē eni huiuſmodi negociu; ⁊ maioris egēs inquiſitionis.

Tradit cām dci. q: ſ. pdcās qōnes ptractare altioris eſt negocij ⁊ maioris inq̄ſitiōis q̄ ſit pn̄s. ❡ Deide cu; dic.

❡ Illud vero queadmodū de his ac de ꝓpoſitis antiqui probabiliter tractauerūt: ⁊ horū maxie pipatetici: tibi nūc tentabo monſtrare. Ab his ergo q̄ de vno ſolo pdicātur differunt

Eligit modu; facilē quē intēdit dicēs ꝙ de. 5. ꝓpoſitis vlib⁹ ꝓbabiliter ptractabit ſequēs veſtigia antiquoru; maxie pypateticoꝝ. ❡ Nōndu; ꝙ vt dr̄ athenis fuerūt tres ſecte philoſophoꝝ. vna epycureoꝝ dcā ab epi qd ē ſine ⁊ cus cutis. q: ſine cute. g i delectatōe guſt⁹ poſuerūt felicitatē. Alia fuit ſtoycoꝝ dcā a ſtoa porta. q: iuxͣ illa; portā ſtudio vacabāt. Tertia fuit pypateticoꝝ quoru; pnceps ⁊ pcipuus fuit ariſtoteles.

Ad euidentiam qōnū q̄s por. relingt vnā mo nec qōnē: vtꝝ vlē ſit aliqd in reb⁹. vr̄ ꝙ ſic. nā oē qd ē tale ꝑ pticipatōe; reduciꝛ ad aliqd tale ꝑ eēntiā. alioqn ens ꝑ pticipatōe; eēt pmū tale. ſ; ſingulare ē tale ꝑ pticipationē: vt h̄ hō ꝑ pticipationē hoīs: alioqn ſi hō ꝑſificareꝛ ī iſtis ſingularib;. ḡ hō vlīs ē hō ꝑ eēntiā. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ē i reb⁹. ❡ P. ſba ē pmū ens. 7° meta. ⁊ ens reale. q: intellect⁹ nr̄ nihil cāt niſi accn̄s. ſ; ſcōa ſuba eſt ſuba ⁊ poniꝛ vlīs. ḡ vlē ē aliqd ens reale. ❡ Cōtra. ſi vlē eſt aliqd reale. ḡ logica q̄ ē d vli ē ſcīa realis: qd eſt falſū. ❡ Rndeo. ꝑ pmittā aliq̄s diſtictōes. 2° iferā aliq̄s ꝯclōnes. ❡ Quātū ad pmū. pͣ diſtictio ſit iſta. ꝙ duplex ē itētio. pͣ ⁊ ſcōa. voco pmā itētōe; ipa; rē cognita; vel poſitā in eē itellecto ⁊ cognito. dr̄ pͣ q: res dr̄ itētio. nō q̄cūq; mō res. ſ; vt itellecta ⁊ cognita. voco āt itētō; ſcōa; quādā relationē ſiue ꝯpationē ite⁹ q̄ ite⁹ ꝯpat vnā pmā itētionē ad aliā pmā itētōe;. i. v^m ꝑ ite⁹ ad aliud ꝑ ite^m. Exēplū. itellect⁹ itelligēs hoīe; ⁊ itelligēs aīal ꝯpat vnū ad aliū ſ; rōnē pdicabilr̄ ⁊ ſubijcibilr̄ q̄ ꝯpatio ex pte aīalis dr̄ g⁹ ꝯcretiue. ⁊ ex pte hoīs dr̄ ſpēs. ⁊ ſic ſ; diuerſas ꝯpatōes format diuerſas ſcās itētōes. puta gn̄is ſpēi ⁊ h̄. ita ꝙ oīs 2ͣ itētio ē relō rōnis. Scōa diſtinctio ſit iſta. ꝙ vlē cū ſit nomē ꝯcretū pōt accipi triplr̄. p° ꝑ ſe ſignificato qd ē vlītas ⁊ 2ͣ itētio: q̄. ſ. ē q̄dā relō rōnis i pdicabili ad id d q̄ eſt pdicabile huc re⁹ ſignificat h̄ nomē vlē i ꝯcreto ſic ⁊ vlītas i abſtracto. Alio mō accipiꝛ vlē ꝑ illo quod denoīatur ab illa itētione vlītas ꝙ eſt aliq̄ res pme itētōis. nam ſcōe itentiōes applicātur pmis. 3° mō accipiꝛ ꝑ aggregato ex re ⁊ itētiōe qd ē ens ꝑ accn̄s. ❡ 3ͣ diſtictio ſit iſta. eē i itellectu ꝯuenit duplr̄. ꝑ modo ſubiectiue queadmodū ſpēs ⁊ hīt⁹ ſūt i itellectu. aͦ. obiectiue ſic cogni⁹ i cogſcēte. ⁊ h̄ loqmur i qōne. ❡ Qua⁹ ad 2⁹ ſit iſta pͣ ꝯclō. vlē ſūptū p°. ſ. ꝑ itētōe nihil ē i reb⁹ ex̄. h̄ ꝓbo ſic. puꝝ ens rōnis nihil ē i reb⁹ ex̄. ſ; vlē ſic acceptū ē h̄. vt p; ex pdcis. ḡ ⁊c. Cōfirmaꝛ. q: ſ; ꝯmētato rē. ꝑ de aīa. ite⁹ agens facit vniuerſalitatem in rebus. ſed intellectus agens nō ē vis factiua ſed actiua. ḡ nihil cāt ex ite⁹. ❡ 2ͣ ꝯclō ſit iſta. vlē ſūptū ſcōo mō. ſ. ꝑ ſubo itētōis ē vē aliqd i reb⁹. hāc ꝓbo ſic. illud qd circūſcripto oī actu ite⁹ vē ē. ē aliqd i reb⁹. ſ; vlē ſic acceptū ē h̄. ḡ ⁊c. nā circūſcripto oī actu ite⁹ nā lapidis ē q̄. ſ. ex ſe nō ē hec. ſ; ideterminata. ḡ tale vlē ē i reb⁹. ❡ P. vlē ex ſe ē aptū natu; d plīb⁹ pdicari. ſ; res d ſe ē apta nata dici d plīb⁹. ḡ vlē ē res. ꝓbatio mi. q: ſi nō: tc̄ talis aptitudo repugnaret rei. nec poſſet ſibi ꝯferri ab itellectu. q: tc̄ ite⁹ poſſet dare forti talē aptitudinē. qd ē falſu;. ❡ P. vlē pdicaꝛ d re. ſ. ſingulari pdicatōe dicēte. h̄ ē h̄. vt ſortes ē hō. ſ; ipoſe eſt aliqd pdicari de re niſi ſit i re. ḡ ⁊c. ❡ P. qd gd ē abſolute ſūptū ē vā res. q: ē pn⁹ ⁊ cā. ex. 7. meta. ſ; ip; qd gd ē abſolute ſūptū ē vlē. ḡ vlē ē vā res. ꝓbatio mi. q: qd gd eſt ſic abſolute ſūptū exꝑmiꝛ ꝑ diffōnē. ſ; diffō nō ē niſi vlīs. vt dr̄. 7. meta. ❡ Mod⁹ itelligēdi ꝯclōnē talis eſt. q: i re ē grad⁹. ⁊ dr̄ia ſiue ꝓpetas idiuidualis. q̄ ſingulare ē: eſt h̄: ē ēt ipſa nā ꝑ illā dr̄ia; limitata ⁊ idiuiduata. ⁊ iſta nā nō ſolū ē itelligibilr̄ ſine illo gradu idiuiduali. ſ; ēt nā eſt prior illo gradu tali i re. ⁊ vt ſic eſt prior nō repugnat ſibi eē i alio. q: vt ſic nō ē adhuc limitata ad hoc ſingulare. ⁊ nā vt ſic prior eſt vlīs ſcōo mō. ❡ 3ͣ ꝯclō ſit iſta. vlē tertio mō ſūptū nec ē ſimplr̄ i re nec i itellectu ſimplr̄. ſed pti ſic. pti non. vt p; ex pdcis. ❡ Ex dcis p; gd dōm ad duas alias qōnes q̄s por⁹ relingt. nā vlē ꝑ intētōe nō ē corpale q̄ ad ſcōa; qōnē. ⁊ ē ſepatū a ſingularib⁹ vt ſingularia ſūt q̄ ad tertiā. Itē vlē ꝑ ſubo itētionis eſt corporale in rebus corporalib⁹. puta natura lapidis ⁊ eſt icorporale i reb⁹ incorporalib⁹. puta nā angelica quo ad ſcōa; qōnem. ⁊ nō eſt ſepatū realr̄ a ſingularibus quo ad tertiā. ❡ Ad primum in oppoſitū p; ꝙ equocatur de vlī. vn̄ concedo totum argumētu;. cōcludit eni de ipſa natura ſm id quod eſt. ⁊ hoc mō eſt in rebus. ❡ Ad ſcōm ꝑ ide;. nā ſcōa ſuba eſt ſuba ⁊ eſt in re ex̄ ſm illud qd eſt. ❡ Ad aliud in oppoſitū dico ꝙ logicus nō conſiderat res per ſe niſi ꝑ q̄to fundāt ſcōas intentiones ⁊ termināt re⁹. ipſas autem intentiones conſiderat per ſe. ⁊ ideo nō eſt artifex realis ſed intētionalis.

Capl'm de genere

Videt' at neq3 gen' n3 spēs simpl'r dici. Gen'.n. di' t aliquoꝝ quodā mō ſe hñtiu3 ad vnum aliquid t ad ſeinuice3 collectio.

¶ Finito p̄emio ſubiūgit por' tractatu3. vbi determinat de p̄dcis.5. Circa qd.2. facit.p̄ determinat ð eis ſeorſu3 t ſepatī. 2° ꝯpatiue. ſcða ibi (Cōe gdē) p̄ria ps diuidit' i.5. ꝑm.5. vlia p̄dcā. vel alr.p̄ determinat ð his q̄ predicātur in gd. ſcðo de his q̄ predicātur i q̄le. ſcða ibi (Dr̄ia vo) p̄a in.2.p̄ agit de gn̄e. 2° ð ſpē. ſcða ibi (Spēs āt) Circa p̄mu3 2. facit.p̄ diuidit gen' vt eligat. 2° eligit vt diffiniat. ſcða ibi. (Tripl'r igit') P̄ria in.3. ꝑm.3. mōs gn̄is quos aſſignat. ſcða ibi (Dr̄ āt t alr') tertia ibi (Alr āt rurſus) P̄ria in.2.p̄ pōit p̄mū modu3. ſcðo exponit p exēplū. 2° ibi (Scðm quā ſignificatione) Dicit igit' q̄ vr̄. ſupple t ita eſt neq3 gen' neq3 ſpēs dici ſimpl'r. i. vno°. ſ3 ſupple multipliciter. vñ ſubdit. genus.n. dr̄ p̄ mō collectio aliquoꝝ ſe habētiu3 ad ſe inuicē quodāmō. i. ꝑm aliquē hītum. t ad vnum aliqd. q. ad p̄n'. ¶ Notādu3 q̄ duplex ē videre. vnū qd vr̄ t nō ē. t dr̄ videre ſophiſticu3 vel elencū: aliō qd videt' t ita eſt. t dr̄ videre topicū. hoc mō accipiēdū ē hic videre. ¶ Notādū āt q̄ ſimpl'r accipit' trib' modis p̄ mō vt diuiditur ꝯ ꝑm gd. ſic g° dr̄ ꝑm gd qd cū additōe dicit': maxīe ſi ſit additio diſtrahēs. vt hō mortu'. vl' additio diminuēs. puta albus ꝑm dētes: ita ſimpl'r dr̄ q̄ ſine additiōe dicit'. q2 ſimpl'r dico q̄ nullo addito dico. p̄ topi. Alio mō ſimpl'r ē illō q̄ vlr dr̄ vt hō ē aīal ſimpl'r. i. vlr. Tertio mō accipit' ſimpl'r qd diſtiguit' ꝯ multipl'r. t ē idē ſimpl'r dici ſic vno° dici. t h̄ 3° ſumit' i lr̄a. ¶ No° 3° q̄ g' p̄° dcs icludit duas hītudines. vnā oīu3 pluriū iui cē iter ſe. aliā oīu3 illoꝝ ad vnū p̄n'a q̄ origine traxerūt ¶ Deinde cū dicit.

¶ Secūdū quā ſignificatōe3 romanoꝝ collectio dī genus: ab vnius. ſ. hītudine: dico autē romuli t multitudinis habētium aliquo mō adiuicē eā que ab illo ē cognatōe3 ꝑm diuiſionē ab alijs gn̄ibus dicte.

Exponit q̄ dixerat per exemplū di. q̄ ꝑ3 hanc ſignificationem dicitur gen' romanorum ab habitudine vni' p̄mi. ſ. romuli a q̄ deſcēderūt. t ab hītudine quā h3 ad ſeiuicē tō illa multitudō ꝑ3 cognatiō3 quā ab illo p̄ ꝯxerūt ꝑ3 quā t iſtud g° romāoꝝ h3 diuiſiones. i. diſtictiō3 ab alijs generib'. vt p3 in lr̄a ¶ Deīde cu3 dic̄.

¶ Dicit' aūt t alr rurſus gen' qd eſt vniuſcuiuſque gn̄atōis p̄ricipiū. vel ab eo q genuit vel a loco i quo qs genit' ē.

Ponit 2m modu3. circa qd tria facit. p̄ pōit illum modū 2°. exponit p ex'. 3°. ꝯpat ad p'. 2a ibi (Sic.n.) tertia ibi (hic āt videt') Dic̄ g° q̄ alr. h̄ ē alio mō dicit' gen' p̄n' generatiōis vniuſcuiuſq3 ſiue illud ſit p̄n' qd genuit ſiue ſit loc' in q̄ qs geit' ē ¶ Notādū iuxta iſtū mo' q̄ gen' dr̄ illō p̄n' a quo qs ſumit originē ſui eſſe ꝑm generationem nālem: ſiue ſi pater ſiue ſit p̄ria. vñ iſte ſcðs modus vr̄ ſe hr̄e ad p̄mū modū ſic cā ad cātū. q2 illa multitudo que eſt gen' p̄ mō ē cāta ab aliquo p̄ncipio qd ē gen' 2°. Deinde cum dicit.

¶ Sic.n. Oreſtem dicimus a tātalo hr̄e gen'. hylū āt ab hercl'e. t rurſus pidarū qdē thebanū eē gn̄e. Platōnē vero atheniēſē. t.n. p̄ria p̄ricipiū ē vniuſcuiuſq3 gn̄atōis queādmodū t pr̄.

Exponit qd dixerat p exempla. d. qd ſic. i. illo mō oreſtes h3 originē a tātalo. q2 ſupple tātal' fuit pr̄ ei'. ſilr hylus h3 g° ab hercule pi rōne: hec ſūt exēpla ð p̄n' gn̄atōis qd ē pr̄. itē pindar' dr̄ theban' gn̄e. t p̄lo atheniēſis. q2 ſupple iſte thebis: ille athenis genit' ē. hec ſūt exēpla gn̄atōis q̄ ē p̄ria. vñ ifert q̄ p̄ria ē p̄n'm gn̄atōis vniuſcuiuſq3 queadmodū t pater. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec āt videt' p̄p̄tiſſima eē ſignificatio. Romāi.n. ſūt q ex gn̄e deſcēdunt romuli. t cecropides q ex gn̄e deſcēdūt cecropis t eoꝝ p̄rimi.

Compat hūc modū ad p̄m. Circa qd.2. fac.p̄ 2m modū repetit. 2°. ꝯpando ad p̄m ip3 p̄ficit ibi. (Et p̄ri' g° dē) dicit g° q̄ hec ſignificatio. i. 2a acceptio gn̄is vr̄ p̄p̄ꝛiiſſima t p̄a t magis p̄ncipal'r t magis vſitata q̄ p̄a ꝑ3 quā rōani deſcēdūt a gn̄e romuli. t ille ē 2° mod' q̄ gen' dr̄ p̄n'm gn̄atōis vt pater. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et prius qdē appellatū ē gen' vniuſcuiuſq3 gn̄ationis p̄ricipiū. dehic etiā multitudo coꝝ q ſunt ab vno p̄ricipio. vt a romulo. nāq3 diuidētes t ab alijs ſeparātes dicebam' oē3 illam collectionē romanoꝝ eē genus.

Probat hunc modū 2'° eē potiorē vt ſic arguatur. pp qd vnūquodq3 t illud magis. ſ3 p̄m' mod' dr̄ g' pp 2m. g° 2° eſt magis. mi. p̄batur i lr̄a. t ē p̄a ꝯ. Dic̄ g° q̄ pus. i. p̄ricipal' appellatū ē ge' p̄n'm gn̄atōis qd fuit 2' mod'. ðhic ēt multitudo q̄ ē ab vno p̄n°. q fuit p̄' mod'. h̄ ē ꝯnā diuidētes g' rōanoꝝ ab alijs gn̄ib' dicim' totā illā collectionē eē g'. q h̄ ſupple. qd ē ab vno p̄n°. ſ. romulo alio a p̄ncipys aliaꝝ collonū. mi. fuit h̄. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Alr autē rurſus di' gen' cui ſupponit' ſpēs.

Pōit 3m modū. Circa qd duo fac.p̄ hūc modū explicat. 2° ip̄m p̄cedētib' ꝯpat. ibi 2° (ad hoꝝ fortaſſe) dic̄ g° q̄ alr dr̄ gen' illud cui ſupponit' ſpēs ſupple. vt iferi' ſupiori ſic hō ſupponit' aīali. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Ad hoꝝ fortaſſe ſilitudinē dcm̄ eteni quodā mō p̄ricipiū ē huiuſmodi gen' eaꝝ q̄ ſub ipſo ſūt ſpēꝝ. Videt' aūt gen' multitudinē ꝯtinere omniu3 que ſub eo eſt ſpecieru3.

Compat hunc modū ad p̄cedētes q̄ gen' illo mō dcm̄ ē ad ſilitudinē p̄dcoꝝ moꝝ. q2 gen' illo° ē p̄ncipiū ſpēꝝ ad ſilitudinē ſcði modi: t ꝯtinet multitudine3 ſpēꝝ que ſunt ſub eo ad ſilitudinē p̄rimi modi. ¶ Notādū q̄ iſta ſilitudo nō totaliter eſt vera. q2 genus ſcðo mō eſt p̄ricipium generationis extrinſecu3 t effectiuū. ſed genus. 3° mō eſt p̄ricipium itriſecum t māle. iō dixit. Fortaſſe.

Ad euidentiam cuiuſdā dicti pōt queri. vtrū loc' ſit p̄n'm gn̄atōis ſicut pr̄.

Arguitur q̄ nō: q2 pr̄ ē p̄n'm gn̄atōis p ſe. loc' p accn̄s. q2 nō mouet. g° t c̄. ¶ P̄. q2 ſi ſic eadē rōne tp̄s eēt p̄ncipiu3 generatōis. qd ē falſū. ꝯñā p3. q2 loc' ē meſura extriſeca. ſilr t tēpus. ¶ In oppoſitu3 eſt por'. ¶ R̄ndeo. h̄ aligd ſupponit'. ſ. q̄ locus ſit p̄ricipiū generatiōis t aligd queritur an ſic pr̄. p̄ videndū eſt de ſuppoſito. ſcðo de queſito. ¶ Quantū ad primum p3 q̄ loc' eſt p̄ncipiū generationis: Tū per ſignū: q2 leones nō generātur niſi in ſcðo t tertio climate orbis. ſilr q̄dā plāte fructificāt i aliqua p̄te terre que ſi plantentur i alia non fructificant. Tum per rōne3 q2 illud eſt p̄ricipiū generatōis per accn̄s quo mediāte virtus generātis p̄ricipalis recipitur i generāte ſcðario: queādmodū ſe hñt corpa celeſtia t inferiora. hō.n. t ſol generant hoiem. ex ſcðo phy. ſic q̄ ſol generat principal'r. homo vero ſcðario. nā agens ſecūdariu3 nō

generat niſi i virtute primi. ſed loc⁹ eſt id quo mediante virtus generātis pncipal'r recipit' i oī generāte ſcōario vt p3 i pdcis exēplis de leone ⁊ plātis. ¶ Sciēdū tñ q loc⁹ h3 duplicē naturā. vnā q̄litatiuā p quā gñat ⁊ ɔſeruat in q̄tū in eo recipit' aliq̄ vtus iſuſa a corpibus ſupceleſtib⁹ que virtus nata ē coagere ad gñationē ⁊ ɔſeruatōē3 corporis locati. ⁊ iō loc⁹ ille i q̄ nos ſum⁹ mediū eſt pn^{us} hoīs ⁊ alioꝝ aīaliū. vñ p talē vtutē ſibi iſluxā pōt dici loc⁹ cā efficiēs. h3 ēt loc⁹ nā3 q̄titatiuā p3 quā ɔtinet. ⁊ vt ſic nō eſt cā efficiēs. q2 q̄titas ñ pōit forma actiua. ¶ Quātū ad z^{m} dico q ppō eſt vera ſi attēdat' ſilitudo quo ad g⁹ cāe. q2 vtrūq ē i genere cāe efficiētis. ⁊ ſic itelligit por⁹. iō dicit. pn^{m}. qō appropriate ɔuenit cāe efficiēti. falſa aūt eſt ppoſitio ſi attēdat' ſilitudo q̄ ad modū cāe. nā p̄r ē per ſe pncipiu3 efficiens. locus vo tñ coadiuuās ad generatiōnē ⁊ ɔſeruās eē reꝝ ad qō eē gñatio terminat'. ¶ Ad primū argumētū p3 ex pdcis. ¶ Ad z^{m} nego ɔñā: q2 tēpus p ſe nō coadiuuat ad generatiōnē nec ſaluat generatū: ſed magis ē cā corruptōis p ſe: vt p3 4° phyſi. fac' eni diſtare rē a diſpōne in q̄ pus fuit. puta q2 eſt nūerus motus vbi eſt ptiu3 corruptio ſucceſſiua. ⁊ iō oīa p ſe tabeſcunt ⁊ corrumpuntur in tēpore.

TRiplr' igit' cū gen⁹ dicat': de tertio apud philoſophos ſermo eſt. qō ēt deſcribentes aſſignauere gen⁹ eē dicentes. qō de plib⁹ ⁊ differētib⁹ ſpē in eo qō qd ſit pdicat'.

¶ Poſtq̄ por⁹ diſtixit mōs gñis. nūc eligit modū quē itēdit vt diffiniat: circa qō. 3. facit. p̄ electū gen⁹ diffinit. ſcōo diſſōnē exponit. 3° expoſitionē ɔcludit. ſcōa ibi (eoꝝ. n.) 3ª. ibi (nihil igitur) dicit igit' q cū gen⁹ dicat' triplr' de 3° eſt ſmo apud phos: qō deſcribētes. i. diffiniētes aſſignāt ſupp. ei⁹ diffinitionē dicētes gen⁹ eē qō pdicat' de plibus differētib⁹ ſpē in eo q gd. vt aīal ſupp. ē gen⁹ ⁊ pdicatur dicto mō de homine ⁊ aſino.

Ad euidentiam huius diffinitiōis. Querit' vtrū h diffiniat itētio. Et vr q nō: q2 intētio nō pdicat' i gd de re. cū ſit accidēs: ſ3 illō qō h diffinit' pdicat' i gd ō re. g ⁊c. ¶ P̄. itētio nō pdicat' in gd niſi de hac intētōe ⁊ de illa: ſed h intētio ⁊ illa non dfnt ſpē ſ3 nūero tñ. qō āt hic diffinit' pdicat' ō dfntib⁹ ſpē i gd. g ⁊c. p⁹ mi. q2 itētio gñis i aīali ⁊ colore nō dfnt niſi p illud cui applicant' accidētal'r. ⁊ p ɔñs tñ mālitér g tñ nūero. non ſpē. ¶ P̄. ſi h diffinit intentio gñis pari rōne intētio ſpēi poſtea. cū g ille itentōes ſint diſpate: ⁊ diſpatū nō pdicet' de diſpato: ſeqtur q ge⁹ nō pdicet' de ſpē vt h loq̄tur por⁹. cui⁹ o⁹ dic. c. de ſpē. ¶ P̄. por⁹ exponēdo hāc diffinitōē3 exēplificat de homīe. ⁊ ali. g de illis itelligit dare diffinitōē3. aliter ex^{m} non eēt ad ppo^{m} ¶ Cōtra. logic⁹ tñ d3 diffinire qō p ſe ɔſiderat. ſ3 illō ē intētio. g ⁊c. ma. p3. q2 qō diffinitur ab aliq̄ cognoſcit' ab eo ſ3 ſuū qō gd ē. ⁊ ita p ſe. p⁹ mi. id qō p⁹ ɔſiderat' a logico ē aligd cōe hñs vnū inte^{m}. q2 ens p accñs nō eſt ſcibile. aut ergo illud ē res. ⁊ tūc a p̄ ɔſiderato dicet' logic⁹ real' aut eſt intētio. ⁊ tūc ppoſitū. ¶ R̄ndeo. p̄ tāgā vna3 opinionē. z° dicā al'r ad qōnē. 3° addā quadā declarationē. ¶ Quantū ad pmū ē opīo q diffinit' res ſub itētiōe: q2 ſic ɔſiderat' res a logico. ⁊ ſic p3 ad argumēta p vtraq3 pte. ¶ Cōtra. illō qō h diffinit' ɔuenit vniuoce reb⁹ oīu3 generū vt ali ⁊ colori ⁊ figure ⁊ h̄o. q2 ſ3 ide3 nomē ⁊ eādē diffōnē. ſed ipoſſibile eſt aliquā rē qualitercūq3 ſub intētōe ɔuenire vniuoce reb⁹ oīu3 geneꝝ. g ⁊c. pbatio minoris. q2 res nō pōt cōiori mō ſignificari q̄ p h nomen ens. ſi ergo aliqua res ſub intētiōe eēt vniuoca oib⁹: ens ſub intētione generis poſſet eſſe vniuocū illis. ⁊ ita eſſet tm̄ vnū. g. qō falſum ē. ¶ P̄. ſi res ſub intētiōe diffinit' ⁊c res p accñs diffinit'. q2 p h q intētio ſibi accidit. ſ3 oē p accidēs reducit' ad aligd p ſe a quo illud p accidēs dr: cū ergo res nō hēat niſi ab intētōe q h diffiniat': ſeq̄t' q itētio p ſe diffinit'. ¶ P̄. ſi res p accidēs diffinit': q2 vt ſub itentiōe q̄ ſibi accidit. g nō diffinit'. diffinitio. n. p ſe ɔueit diffinito. ¶ Quātū ad z^{m} dico q res nullo mō diffinit': pp rōnes fcās. nec aggregatū. q2 illud ē ens p accñs: cui⁹ nō eſt diffinitio. ex. 7. meta. nec res ſub intētiōe. q2 illud vel eſt aggregatū vel res vel itētio. ſ3 dico q ſola intētio diffinit': qō probat' ſic. Illud tm̄ diffinit' cui p ſe p° ineſt diffinitio. ſed illud tm̄ eſt intētio. q2 illa q̄ ponūtur i diffinitōe ſūt intētionalia. ſ. pdicari de plibus ⁊c. q̄ ipoſſibile eſt p ſe p̄ mō ɔuenire niſi intentōi. g ⁊c. ¶ Sciēdū tñ q intētio pōt ɔſiderari i ɔcreto ⁊ i abſtracto. p̄ mō ſignificatur p hoc nomē gen⁹ ⁊ ppe ſm q intētio. q2 ſm h ē applicabilis rei. ⁊ iō ſm q ſignificat' p hoc nomē gen⁹ diffinit' h. ſ. vt ē itētio. ¶ Quātū ad. 3^{m}. pp argumēta pmitto tres ppōnes. Prima ē. q cū predicari ſit itētio ē intētio nū p ſe. rei vo p accidēs. eē vo ē rei p ſe. Scōa ē. q eē i rebus pme intētōis id exercet: qō predicari ſignat i ſcōis itentionib⁹. Dria aūt eſt iter actum exercitū ⁊ ſignatu3: p3 i multis. vt p non exercet' negō: ⁊ p nego ſignificatur. Sil'r p tm̄ exercet' excluſio: ⁊ p excludo ſignat': ita ō pter ⁊ excipi. 3ª q̄ ſeq̄tur ad pdcā q nomen ɔcretū ſcōe ipoſitōis reſpectu hui⁹ qō ē pdicari ſuppōit p ſuis fundamētis ſiue ſubis reſpectu eē: ex quo ſeq̄t' q a pdicari ſignato ad pdicari exercitū ſiue ad eē nō t3 p ſe. i eiſdē terminis. ſed a pdicari p ſe i itentionib⁹ t3 ad eē i fundamētis. nō eni ſeq̄t'. gen⁹ pdicat' de ſpē. g ſpēs ē gen⁹: ſ3 ſeq̄t'. gen⁹ pdicat' de ſpē. g hō ē aīal. h eni exercet' i ſcōa qō ſignat' i pma. ¶ Ad argumēta. Ad pmū dico q itētio ñ ē gd rei: pdicatur tñ i gd de re: ita q i gd ſit determinatio ihērētis ⁊ nō inherētie. q2 pdicari i gd ē accñs. q2 intētio: ſic ⁊ diffinitū. ¶ Ad ſcō3 p idē q2 h intētio gen⁹ nō eſt gd niſi tm̄ dfntiū nūero. tñ pdicat' i gd de dfntib⁹ ſpē. ¶ Ad 3^{m} p idē q gen⁹ pdicat' de ſpē l3 itētiones ſint diſpate nō tñ vnū eſt alteꝝ. ¶ Ad 4^{m} dico q id qō p diffōnē ſignat' i intentionib⁹ exercet' i reb⁹. ⁊ iō in illis exēplificat tāq3 in māifeſtiorib⁹. nō q2 de eis dedit diffōnē. ¶ Deide cū. d.

¶ Eoꝝ. n. q̄ pdicant' alia qdē de vno ſolo dñr ſic idiuidua: vt ſor. ⁊ plato: ⁊ hic ⁊ hec ⁊ hoc ⁊ huiuſmodi. Alia vero de plib⁹ vt gña ⁊ ſpēs dñe ppria ⁊ accñtia cōiter h nō pprie alicui. Eſt aūt gen⁹ quidē vt aīal. ſpēs vero vt homo dña vt rōnalis. ppriū vt riſibile. accñs vt albū nigrū ſedere.

Exponit diffōnē. circa qō. 3. facit. p̄ pmittit qdā neciū. z° expōit intētū. 3° epilogat circa dcā. ſcōa ibi (ab his g) 3ª. ibi (q̄re de plib⁹) pmittit g vnā talē diuiſionē q eoꝝ q̄ pdicant' qdā gdē pdicat' de vno ſolo ſicut idiuiduum vt ſor. q̄tū ad idiuiduū ſignatum. ⁊ h hō q̄tum ad idiuiduum vagū: qōcunq3. n. idiuiduu3 de ſeipſo ſolo pdicat': vt ſor. ē ſor. ⁊ h hō eſt hic homo. l3 talis pdicatio ſit impropria. alia vo pdicant' de plib⁹. vt gen⁹. puta al'. ⁊ ſpēs vt hō. ⁊ dria vt rōnale. ⁊ ppriū vt riſibile. ⁊ accñs cōe nō ppriū alicui vt albū nigrū ſedere. ¶ Nōdū q iſta diuiſio nō eſt gñis i ſpēs: nec toti⁹ i ptes itegrales: nec aliq̄ diuiſio p accidēs. ſ3 ē diuiſio vocis i ſignificatōes nō vocis equoce penes pmū modū. ſ3 penes z^{m} q̄ vox ſic equoca ſignificat pprie vnū. ⁊ ex ipōne aliud trāſūptiue ⁊ ex vſu. vt hr' p elencoꝝ. ſic ē i pppoſito. q2 qō pdicat' de plib⁹

p̄dicat̄ ꝓp̄e. ⁊ ꝙ ō vno ſolo cōiter ⁊ īꝓpe. de iſta mā īfra in. c. de dr̄ia āpli⁹ dicet̄. ¶ Nōndū ēt ꝙ accidēs vt ē vnū vl'e applicat̄ reb⁹ q̄ dnr̄ accidētia cōia: ⁊ dnr̄ cōia vel ga cōiter īſūt ſubo ⁊ alijs: vl' cōiter. i. indr̄nter īſūt ⁊ nō īſūt que pn̄t ſignificari ꝑ modū hītus: ⁊ quietis: ⁊ ſic ꝑ nomē vt album nigrū. vel ꝑ modum fieri ⁊ motus. ⁊ ſic ꝑ v̄buꝫ vt ſedere currere ⁊c̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ab his ergo q̄ de vno ſolo p̄dicant̄ differūt gn̄a. eo ꝙ plꝰib⁹ aſſignata p̄dicātur.

Exponit datam diffinitionē. ⁊ ħ diuidit̄ in. 3. ſm̄. 3. ꝑtes poſitas in diffinitione. p̄mo enī declarat iſtā. p̄dicat̄ de plurib⁹. ſecūdo illā. dr̄ntib⁹ ſpē. tertio illā. ī eo quod qd. ſecūda ibi (ab his aūt) tertia ibi (a differentia vero) dicit ergo ꝙ genus differt ab īdiuiduis per hoc qd̄ eſt p̄dicari de plurib⁹. quia indiuidua de vno ſolo p̄dicantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ab his aūt q̄ de plꝰib⁹ a ſpēb⁹ qdē. qm̄ ſpēs ⁊ ſi de plꝰib⁹ p̄dicat̄. nō de dr̄ntib⁹ ſpē ſꝫ numero ſolo. Hō. n. cuꝫ ſit ſpēs de ſoꝛ. ⁊ Pla. p̄dicat̄ q̄ nō dr̄nt a ſeiuicē ſpē ſꝫ nūero ſolo. Aīal vero cuꝫ ſit gen⁹ de hoīe equo ⁊ boue p̄dicat̄. qui dr̄nt a ſe inuicē ſpecie. non numero ſolum

Declarat ſecūdā. ⁊ diuiditur in. 2. p̄ oſtēdit quō ꝑ illā ꝑticulam p̄dicari de differētibus ſpē diſtinguitur genus a ſpē. ſecūdo ꝙ a ꝓprio ibi (a ꝓprio vero) dicit ergo ꝙ genus differt a ſpē. qꝛ lꝫ ſpēs p̄dicetur de pluribus. non tn̄ niſi differentibus numero vt homo de ſoꝛ. ⁊ pl'one. ſꝫ genus de differētibus ſpē vt aīal de homine ⁊ boue. ¶ Deinde cum dicit.

¶ A ꝓprio vero differt gen⁹. qm̄ ꝓpriū qdem de vna ſola ſpē cuius ē ꝓpriū p̄dicat̄ ⁊ de his que ſub vna ſpē ſunt indiuiduis. queadmodū riſibile de hoīe ſolo ⁊ de ꝑticularib⁹ hoībus. Gen⁹ aūt non de vna ſola ſpē p̄dicat̄. ſꝫ de plꝰib⁹ dr̄ntib⁹ ſpē.

Oſtendit ꝙ ꝑ idē differt a ꝓprio: quia ꝓpriū nō p̄dicat̄ niſi de vna ſola ſpē ⁊ de indiuiduis ipſius ſpēi vt riſibile de ſolo hoīe ⁊ ſoꝛ. ⁊ pl'one. ¶ Notanduꝫ ꝙ lꝫ gn̄a hēant aliquas ꝓprietates que ſunt eoꝝ ꝓprie paſſiones tamen ꝓpriū eſt appropriate ſpēi ſpālıſſime: qꝛ ſi eſt generis nō eſt inq̄ꝫtum genus. ſed inq̄ꝫtum ſpēs. puta inq̄ꝫtum ſpēs ſubalterna. ideo poꝛ⁹ dicit propriū de vna ſola ſpē p̄dicari que. ſ. eſt ſpālıſſima. ¶ Deinde cum dicit.

¶ A dr̄ia vero ⁊ ab his q̄ cōiter ſunt accidētia differt gen⁹. qm̄ ⁊ ſi de plꝰib⁹ dr̄ntib⁹ ſpē p̄dicātur dr̄ie ⁊ cōiter accn̄tia: tn̄ nō ī eo qd̄ qd ſit ſꝫ ī eo qd̄ q̄le ſit p̄dicant̄: īterrogātib⁹. n. nos illud de quo p̄dicant̄ hec non in eo qd̄ quid ſit dicim⁹ p̄dicari. ſꝫ magis in eo qd̄ q̄le ſit.

¶ Declarat. 3. ꝑtem circa quod duo facit. p̄ ponit ītentū. ſecundo probat ibi (Interrogantibus enī) dicit ergo ꝙ genus differt a dr̄ia ⁊ accn̄te ꝑ hoc quod eſt p̄dicari ī qd nam differētia ⁊ accidēs p̄dicātur in quale ⁊ nō in qd. lꝫ differentia p̄dicatur in quale eēntiale. accn̄s vero ī q̄le accn̄tale vt magis ī ſequētib⁹ appebit. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Interroganti. n. q̄lis hō ſit dicim⁹. qm̄ rōnal'. ⁊ q̄lis ſit coꝛu⁹ dicim⁹ qm̄ niger. eſt aūt rōnale qdē dr̄ia. nigꝝ vero accn̄s. Qn̄ aūt qd ē hō interrogamur aīal rn̄dem⁹. eſt aūt hoīs genus aīal

Probat quod dixerat ⁊ inuiuntur duo ſyll'i. Primus talis eſt. Illud p̄dicatur ī quale ꝑ quod rn̄detur ad īterrogationē per quale. ſed differētia eſt hm̄oi. vt pꝫ in lr̄a. qꝛ interrogāti q̄lis eſt hō dicimus rōnalis. ergo ⁊c̄. Scd̄us ſyll's. illud p̄dicatur ī qd ꝑ quod rn̄detur ad. q. de qd. ſed gen⁹ eſt hm̄oi. vt pꝫ ī littera. qꝛ interrogāti qd eſt hō. rn̄det̄ aīal. quod eſt genus hoīs. g̃ ⁊c̄. lr̄a eſt plana. ¶ Notāduꝫ ꝙ duplex ē qō de ſpē. ſ. qd eſt ⁊ qd p̄dicatur. quid p̄dicat̄ eſt ꝓpria qō in ītentionib⁹. ⁊ ſic ꝯuenit rn̄dere ꝑ gen⁹ vt ħ diffinitur: vt querendo quid p̄dicatur de ſpē bn̄ rn̄det̄ gen⁹. ſi āt fiat qō. qd eſt. iſta eſt ꝓꝓa fundamēti. ⁊ ſic p̄dicatione exercita p̄dicatur fundamētū generis de fūdamento ſpēi in quid. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare de plꝰib⁹ p̄dicari diuidit gen⁹ ab his que de vno ſolo ſicut indiuidua p̄dicant̄: De dr̄ntib⁹ vero ſpē ſeparat gen⁹ ab his que ſicut ſpēs p̄dicant̄ vel ꝓpria. in eo āt qd̄ qd ſit p̄dicari diuidit gen⁹ a dr̄ijs ⁊ a coiter accn̄tib⁹ q̄ non in eo qd̄ quid ſit. ſꝫ in eo qd̄ quale eſt. vl' quō ſe hn̄s p̄dicatur.

Epilogat circa dc̄ā. ⁊ pꝫ lr̄a. Ubi aduertatur ꝙ ſingulis ꝑticulis poſitis ī diffōne generis poſſent moueri ſingule qōnes. ſed differātur ī alijs. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nihil igitur ſuperfluū neqꝫ minus ꝯtinet generis dicta deſcriptio.

Diffinitionē poſitā ꝯcludit. vt pꝫ in lr̄a.

Ad euidentiam oīuꝫ p̄dictoꝝ vnā moueo q̄ſtionē. ¶ Utrꝝ diffinitio generis ſit ꝯueniēter aſſignata. arguit̄ ꝙ nō: qꝛ oē accn̄s diffinit̄ ꝑ ſubaꝫ: qꝛ ſuba p̄cedit accn̄s diffinitōe. ex 7° meta. ſed hic nihil ponit̄ ꝑtinēs ad ſubam. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. nullū ꝯcretū diffinit̄. qꝛ oē diffinitū eſt in genere. ꝯcretū aūt nō eſt in genere. ex tertio Topi. ſed genus eſt concretum. vt ſupra dictum eſt. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. ſecundm boetium diffinitio eſt tantum ſpeciei. ſed genus nō eſt ſpecies. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. diffinitio dꝫ dari per prioꝛa ⁊ notioꝛa: qꝛ dat̄ cauſa īnoteſcēdi. ex 6° Topi. ſed ſpēs cum ſit poſterioꝛ genere vel ſimul nā nō eſt p̄us nec notius genere. ergo male ponit̄ in diffinitione generis. ¶ P̄. iſta diffinitio videt̄ nugatio dicēdo de plurib⁹ differētib⁹: qꝛ dr̄ia per ſe īcludit multitudinē ſicut ſpēs ſuū genus. ex. 10. meta. ergo ⁊ dr̄ia ꝯcretiue īcludunt multa. ſed plurib⁹ ponit̄ ħ ꝓ multis. ergo nugatio eſt dicere de plurib⁹. i. de multis differētibus ſpē. ſicut ſi dicat̄ aīal homo. ¶ In oppoſitū eſt poꝛ⁹ ⁊ Ariſt. p̄mo Topi. qui ſil'r diffinit gen⁹. ¶ Rn̄deo qdā dicūt ꝙ eſt deſcriptio ⁊ nō vera diffinitio. qd̄ īnuit̄ in lr̄a cū dr̄ ꝙ etiā deſcribētes. ¶ Cōtra. qꝛ ſi ſic facile eēt euadere pene in oīb⁹ diffinitionib⁹: nec illud ex lr̄a ꝓdeſt. qꝛ in lr̄a eſt aſſignauerūt. i. diffinierunt. ¶ P̄. īfra. c. de ſpē dr̄ ꝙ neceſſe eſt in vtroꝛūqꝫ rōnib⁹ vtriſqꝫ vti. rō aūt quā ſignificat nomē eſt ei⁹ diffinitio. ex q̄rto meta. ¶ P̄. illa rō q̄ ꝯuertit̄ cuꝫ diffinito ⁊ nō p̄dicat̄ per accn̄s. quocūqꝫ mō eſt diffinitio. iſta eſt hm̄oi. ergo ⁊c̄. mi. pꝫ. qꝛ poꝛ⁹ ꝓbat ꝙ ꝯuertit̄. ⁊ pꝫ ꝙ nō p̄dicat̄ per accn̄s. qꝛ que ponunt̄ in ea ſunt eiuſdē generis cū diffinito. qꝛ ītentiōes. qd̄libet aūt qd̄ p̄dicat̄ de alio per ſe eiuſdē generis eſt ſuperi⁹ ad ipꝫ. qꝛ nec īferi⁹ nec diſperatū. ergo ħ rō eſt diffinitio. ¶ P̄. illa rō que eſt ex p̄dicatis per ſe in quoꝝ diffōne nō cadit ſubꝫ. ſi ſit ꝯuertibilis: cum ſubo eſt diffinitio ex 7° meta. ſed iſta eſt hm̄oi. pꝫ. n. ꝙ in diffinitione nulli⁹ diffiniētis cadit diffinitū. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. illud qd̄ p̄dicat̄ per ſe ꝯuertibiliter ⁊ nō vt ꝓpriū. aut dr̄ia ē diffinitio. ſed iſta eſt hm̄oi. ergo ⁊c̄. pꝫ mi. qꝛ nō vt ꝓpriū. qꝛ tūc tota ħ rō poſſet diffi-

niri ſicut ꝓpriū.qȯ falſum eſt.nec vt dr̃ia.tunc.n.oporte/ret illi addere genꝰ:ſed addendo vle qȯ eſt genꝰ diffiniti erit nugatio.ergo h̄ eſt diffinitio.❡ Dico ergo al'r ꝙ eſt vera diffinitio:⁊ ↄueniēter aſſignata.qȯ ꝓbo ſic.illa rō q̄ ↄſtat ex ꝓprio genere ⁊ ꝓprijs differētijs eſt vera diffinitio.iſta eſt hm̃ .ergo ⁊c̃.mi.oñdit̃ ſic:rō ipſiꝰ vlis eſt p̄dicari de pluribꝰ.ex p̄mo perhier.Cū igit̃ in diffinitione gñis ponat̃ p̄dicari de pluribꝰ ponit̃ genus eius.poſtea ponit̃ differētibꝰ ſpē:⁊ in qd:q̄ ſunt ꝑ ſe dr̃ie vlis qȯ eſt genꝰ generis:ꝓbo.q₂ per ſe diuidūt ſuperiꝰ.ſ.p̄dicari de pluribꝰ.ergo ꝑ ſe ſunt ↄſtitutiue īferioris ad qȯ ꝑ ipſas ſuperius appropriat̃.diuidit̃.n.p̄dicari de pluribꝰ ꝑ ſe ⁊ differētibus ſpē ⁊ numero.q₂ de differētibꝰ gñe inq̄tū talia nihil p̄dicat̃ ꝑ ſe;diuiditur etiā in qd ⁊ in q̄le:vt ꝑ primos modos p̄dicādi ⁊ ꝑ has dr̃ias diuiſiuas manifeſtū ē ꝙ ↄbit̃ vle ad genꝰ.⁊ ſic fit rō ↄuertibilis.❡ Ad p̄mū in oppoſitum dico ꝙ maior ꝓpō vera eſt de accn̄tibꝰ q̄ habēt ſuū eē a ſubo:q₂ nō ꝓpter aliud diffinit̃ accn̄s ꝑ ſuba₃.niſi q₂ eſt ꝑ illa₃:ſic.n.eſt alicuiꝰ qȯ qd eſt ⁊ diffinitio ſicut illud eſt ens.ītentio aūt nō eſt ꝑ ſuū ſubm:ſed h₃ eſſe ab ītellectu.❡ Ad 2ᵐ dico ꝙ ↄcretū pōt diffiniri:cū dr̃.nō eſt in genere.ↄcedo ꝙ ſimpl'r loquēdo nō eſt in genere niſi per reductionē:q₂.ſ.coordinatio ↄcretoꝝ reducit̃ ad coordinationē abſtractoꝝ:tn̄ ↄcreta īter ſe ſunt in genere ꝑ ſe.q₂ īter ſe habēt ſe ſm̄ ſuperiꝰ ⁊ īferiꝰ.qȯ ſufficit ad hoc vt diffiniātur.❡ Ad 3ᵐ dico ꝙ genꝰ eſt ſpēs eo mō quo dictū eſt ſuperius.q.p̄ma.❡ Ad q̄rtū dico ꝙ abſolutū pōt cognoſci in ſe ꝑ eēntialia ⁊ notiora.⁊ ideo in eius diffinitione nō debēt alia pōi:ſed ⁊ illud qȯ ꝑ ſe ſm̄ illud qȯ eſt depēdet ad aliud nō pōt cognoſci ſine illo ſicut dr̃ de relatiuis.⁊ ideo ponit̃ correᵐ in diffinitiōe nō vt notiꝰ:ſed q₂ ſine eo nō pōt cognoſci diffinitū.❡ Ad vltimū dico ꝙ differētibꝰ ſpecie eſt expoſitio de pluribꝰ ⁊ nō ponunt̃ ibi diuerſe partes:vt ſit ſenſus de pluribus.i.ſic pluribus ꝙ differentibus ſpecie.

Capl'm de ſpecie.

Species āt dr̃ quidē ⁊ de vniuſcuiuſq₃ forma.ſm̄ quā dictum eſt priami quidem ſpēs digna eſt imperio

❡ Poſtq̄ porꝰ determinauit de genere nunc determiat de ſpē.circa qȯ duo facit.p̄ ponit modos ſumēdi ſpē₃.q₂ multipl'r dr̃ vt p̄dixit ſupra.ſcdo ītentū modū diffinit ibi (aſſignāt ergo) p̄ma in.d.ſm̄ ꝙ ponit duos mōs. ſecūda ibi (dicitur autem ſpēs) dicit ergo ꝙ ſpēs dicitur de forma vniuſcuiuſq₃ a qua qs.ſ.dicitur ſpecioſus vel formoſus ſm̄ ēt quod dictū ē ꝙ ſpēs p̄ami digna eſt imperio. ille enī p̄amus fuit valde ſpecioſus habēs formā.q. regl. ⁊ ꝓpter hoc dicebatur dignus īperio. ❡ Notandū ꝙ h̄ eſt quarta ſpēs qualitatis.ſ.forma vel circa aliquid conſtans figura que vt dicunt aliq nō dicit entitatē abſolutam.ſed reſpectiuā ↄſurgentē ex ꝓportione ꝑtiū in toto ⁊ accn̄tiū ī ſubiecto.formoſitas enī ⁊ pulchritudo ē q̄dā rei ꝑfectio ſcdā integrata ex oībus ſibi ↄuenientibꝰ ⁊ ſibi inuicem concurrētibꝰ:⁊ h̄ ē ꝑfcā ſpecioſitas: formoſitas ⁊ pulchritudo.vel dicit formā abſolutā q̄litatiue.ſ.ī q̄litate que eſt alia a formoſitate ⁊ pulchritudine l₃ ſit ī determinata ꝓportiōe vt dicetur ī p̄dicamētis.❡ Deinde cum dicit.

❡ Dr̃ āt ſpecies ⁊ ea que eſt ſub aſſignato gñe ſm̄ quam ſolemꝰ dicere hoīem quidem ſpē₃ aīalis:triangulū vero ſpēm figure.

Ponit ſcdm modū.circa qȯ.3.facit.p̄ pōit modū ⁊ declarat per exemplum.2º ꝑ arᵐ.3º remouet dubium.ſcda ibi (ꝙ ſi etia₃ genus) tertia ibi (noſſe aūt o₃) dicit ergo ꝙ alio mō dicitur ſpēs que ponitur ſub genere aſſignato.i.diffinito ſm̄ quā acceptionē dicitur ꝙ hō eſt ſpēs aīalis.q₂ ponitur ſub aīali quod eſt genus in genere ſubſtantie ſimiliter album.i.albedo eſt ſpēs coloris in genere q̄litatis.⁊ triāgulus eſt ſpēs figure ī genere q̄ntitatis.❡ Deinde cum dicit.

❡ Quod ſi ēt genꝰ aſſignātes ſpēi meminimꝰ dicentes.quod de plibus ⁊ drn̄tibus ſpē i eo quod quid ſit predicatur:⁊ ſpēm dicimus id quod ſub genere eſt.

Declarat quod dixerat per argumētum.vbi arguit̃ ſic.omne inferius ponitur ſub ſuꝑiori:ſed ſpēs hoc modo ē inferius ad genus.ergo ⁊c̃.mi.ꝓbat̃ in littera in ſua ꝓbatione.quia.ſ.genus p̄dicatur de ſua ſpē ⁊ nō al'r niſi ſicut ſuꝑius de inferiori.iō dicit ꝙ aſſignātes.i.diffiniētes genus meminimus ſpēi dicentes ꝙ genus p̄dicatur de differentibus ſpē.⁊ meminimus generis dicētes ꝙ ſpēs ē que ſub genere ponitur.❡ Deinde cū dicit.

❡ Noſſe autē o₃ qm̄ ⁊ genus alicuius ſpēi eſt genꝰ ⁊ ſpēs alicuiꝰ gñis ē ſpēs. Idcirco neceē ē ⁊ in vtrorumq₃ rōibus vtriſq₃ vti.

Remouet dubium.q₂ poſſet dubitari q̄re ſpēs ponitur in diffinitione generis ſicut ſupra.⁊ mō ſtatim dictū eſt ⁊ ſimiliter ecōuerſo.huiꝰ cām reddit.q₂ genꝰ ⁊ ſpēs dicūtur mutuo ad aliquid.quia genus alicuius ſpēi genus. ⁊ ecōuerſo.⁊ iō o₃ ī vtrorūq₃ rōnibus.i.diffōnibus vtriſq₃ vti:⁊ ſic in diffinitione generis ponitur ſpēs ⁊ ecōuerſo.cā aūt quare relatiua mutuo ſe diffiniūt dicta eſt ſupra ꝓxima.q.❡ Deinde cum dicit.

❡ Aſſignāt ergo ⁊ ſic ſpē₃.ſpēs ē que ponitur ſub gñe. ⁊ de qua genꝰ ī eo qȯ qd ſit p̄dicatur. Ampliꝰ aute₃ ⁊ ſic quoq₃. Spēs ē q̄ de plibꝰ ⁊ dr̃ntibꝰ numero in eo quod qd ſit p̄dicatur.

Diffinit ſpēm ſcdo modo dictā.q₂ de illa ītēdit.circa qȯ duo facit.p̄ ꝓponit de ſpē multiplicē diffinitionē.ſecundo ſubdit eaꝝ declarationē ibi (planū autē) prima ī.2.p̄ diffinitiones recitat.ſcdo eas compat.ſcda ibi.ſed hec quidem aſſignatio.❡ Notandū ꝙ quidā dicunt ꝙ porphyrius hic aſſignat.3.diffinitiones.vnā in cōparatione ad genus vt ſub ipſo ordinat̃:quā tangit cum dicit (aſſignāt) ideſt diffiniunt.ſ.phi ſpēm di. (ſpēs eſt que ponitur ſub genere) ſcdam in compatione ad genus vt genus enunciatur de ſpē in ꝓpoſitiōe:quā tangit cū dicit (qȯ genꝰ in eo qȯ qd ſit p̄dicatur) tertio in compatione ad indiuidua quā tangit cum dicit (amplius aūt ſpēs eſt) ❡ Alij dicunt ꝙ ſunt tm̄ due cōplectētes in vnā dcās duas ī cōparatione ad genus ſic (ſpēs eſt que ponitur ſub genere: ⁊ de qua genus ⁊c̃) p̄me tamē ſnīe magis videtur cōcordare lr̃a ſequens vbi dicitur ꝙ h̄ aſſignatio predicat̃ de pluribus:eſt ſpēi ſpālīſſime.alie vero erunt ⁊ non ſpālīſſimaꝝ.ergo ad minꝰ erunt alie due p̄ter p̄mā.q̄.3.

Ad euidentiam dictoꝝ.queritur vtru₃ hec diffinitio ſpēi. ſpēs eſt que predicatur de pluribus ⁊c̃.ſit ↄueniēter aſſignata.videt̃ ꝙ non.quia porꝰ dicit ꝙ genus ⁊ ſpēs ſunt correlatiua:⁊ neceſſe eſt vtrorūq₃ rōnibus vtriſq₃ vti.ſed hic nihil ponitur.per quod habeatur aliud corᵐ.ſ.genus ⁊c̃.❡ P̄.h̄ diffinitio ↄuenit generi.bene.n.ſeq̄tur differētibꝰ ſpecie.ergo numero.❡ P̄.eiuſdē nō ſūt multe diffōnes ſic nec multe eēntie ex 6º Topi.ſed ſpēs ↄueniēter diffinitur ſic que ponitur ſub genere.ergo ⁊c̃.❡ P̄.per hāc diffōnem

non ſeparatur ſpecies a diffinitione.pꝫ.ergo non eſt conueniēs.❡ In oppoſitū eſt por⁹.❡ Rñdeo ꝙ diffinitio ē ꝯueniēs.qd̓ oñdit ſilr̓:ſicut ſupra dcm̄ eſt de diffinitōe generis. qꝛ h̓ ponit̃ ꝓpriū genus ꝛ ꝓprie dr̄ie:vt pꝫ ex dictis.❡ Ad pmū dr̄ ꝙ ſpēs dr̄ relatiue ad gen⁹.ꝛ iō neceſſe eſt aliq̄ꝫ eius diffinitionē dari in qua ponat̃ gen⁹:illa eſt pma ꝛ ſcd̓a:aliaꝫ aūt cōparationē hꝫ ad idiuidua:ꝛ iō neceſſe eſt ipſā hr̄e aliā diffinitionē in cōparatōe ad idiuidua.❡ Ad zᵐ dico ꝙ diffinitio ſpēi dꝫ itelligi cum pciſione.ſ.differētibus numero tm̄.ꝛ ſic nō ſeqtur a differētib⁹ ſpē.Uel pōt dici ꝙ ſpēs imediate pdicat̃ de differētib⁹ numero.gen⁹ aūt nō:ſed mediāte ſpē.❡ Ad tertiū.ma.ꝓpō eſt vera de ente abſoluto non de ente relatiuo:cui⁹ eſt ſpēs.qꝛ igit̃ ad plura refert̃.ſ.ad genus ꝛ idiuiduū.ideo pl̓es hꝫ diffinitiōes.❡ Ad q̄rtū pōt cōcedi ꝙ diffinitio nō eſt diſtictū vl̓e a ſpecie ſm ꝙ h̓ agit̃ de vl̓ib⁹.Uel alr̓ ꝙ nō pdicat̃ in qd:ſed in q̄le qd:qꝛ nō habet ſimpl̓r vnū modū pdicādi:ſed duos ſicut gen⁹ ꝛ dr̄ia ex qb⁹ eſt.❡ Deinde cum dicit.

❡ Sed hec qdem aſſignatio ſpēi ſpālıſſime ē ꝛ q̄ ſolū ſpēs ē.alie vero erūt ꝛ nō ſpālıſſimaꝝ.

Comparat dictas diffinitiones dicēs ꝙ vltima ꝯuenit ſpēi ſpālıſſime.alie aūt diffinitiones ſpēbus ſubalternis ꝛ nō tm̄ ſpālıſſimis.pꝫ qd̓ dr̄.❡ Deīde cū dicit.

❡ Planū aūt erit qd̓ dicit̃ hoc modo.ı̄ vnoquoqꝫ pdicamēto ſunt q̄dā generalıſſima ꝛ rurſus alia ſpālıſſima.ꝛ ı̄ter gn̄alıſſima ꝛ ſpālıſſima ſūt alia media.Eſt aūt gn̄alıſſimū qdē ſupra qd̓ nō ē aliud gen⁹ ſuperueniēs. Spālıſſimum aūt poſt quod nō erit alia ı̄ferior ſpēs.ı̄ter gn̄alıſſimū aūt ꝛ ſpecialıſſimū ꝛ genera ꝛ ſpēs ſūt eadē ad aliud quidē ꝛ ad aliud ſumpta.

Declarat dictas diffinitōes.pmo pmam.ſcd̓o ſcd̓aꝫ ibi(Aſſignato aūt)tertio tertiā ibi(de qbus aūt ſpēs)pmū aūt facit deſcribēdo ordinē pdictoꝝ.qꝛ ex hoc pꝫ quo mō ſpēs ponit̃ ſub genere.H̓ igit̃ pars diuidit̃ in.z.pmo coordinationē pdcōꝝ diſponit.z⁰ eā reſumit vt āpli⁹ manifeſtet ibi(determinat ergo)pma ı̄.z.pmo diſponit ordinē pdictoꝝ.z⁰ exponit habitudinē ordinatoꝝ ibi(q̄re qdē h̓)pma adhuc in.z. pmo facit qd̓ dcm̄ eſt.z⁰ ex dictis ꝯcludit ı̄tentū ꝓpoſitum ibi(queādmodū igit̃)pma in.z.pmo facit qd̓ dcm̄ eſt generaliter ꝓponēdo.z⁰ exēplificat exponēdo ibi(ſic aūt ı̄ vno) dicit ergo ꝙ planū eſt qd̓ dr̄ ꝙ.ſ.ſpēs ponit̃ ſub genere.hoc mō.qꝛ in vnoquoqꝫ pdictoꝝ ſunt q̄dā generalıſſima.ꝛ q̄dā ſpālıſſima ꝛ q̄dā ı̄termedia:ꝛ ſtatim exponit.nā generalıſſimū eſt ſupra qd̓ nō eſt aliud ſupueniēs gen⁹.ſpālıſſimū aūt poſt qd̓ nō eſt ı̄ferior ſpēs.ı̄termedia ſunt q̄ ponunt̃ ı̄ter h̓ ꝛ illa:ꝛ dicunt̃ genera ſi ad ı̄feriora cōparent̃.ſi vero ad ſuperiora dicūt̃ ſpēs.❡ Notādū ꝙ generalıſſimū ſicut qd̓libet ſuplatiuū pōt dici dupl̓r.vno mō poſitiue p excedētiam ad alia.ꝛ hoc mō nō pōt eē niſi vnū dcm̄ p ſupabundantiā:alio mō negatiue p nō excedi ab aliquo alio.ꝛ hoc mō pn̄t eē mlta talia ſicut ſunt gn̄alıſſima quoꝝ qd̓libet eſt gen⁹ gn̄alıſſimū hac rōne:qꝛ nō hꝫ gen⁹ ſuperi⁹.de rōne.n.generis generalıſſimi nō eſt hr̄e pl̓es ſpēs ſub ſe:ſꝫ nō hr̄e aliud ſupueniēs gen⁹.ſicut hoc pdiᵐ qn̄.qꝛ nō hꝫ ſupueniēs gen⁹ eſt generaſſimum licet paucas habeat ſpecies ſub ſe vel nullas.❡ Deinde cum dicit.

❡ Sit aūt vnoquoqꝫ pdicamēto māifeſtū quod dicit̃.Subſtantia ē qdē ꝛ ipſa eſt gen⁹.ſub hac aūt eſt corpus.ſub corpore vero aı̄atū corpus.ſub quo aı̄al.ſub animali rationale animal.ſub quo homo.ſub homine vero ſor.ꝛ pla.q̄ ſunt pticulares hōmines.Sed hoꝝ ſuba qdē gn̄alıſſimuꝫ eſt:eo ꝙ genus ſit ſolum.Hō vero ſpālıſſimū eo ꝙ ſpēs ſit ſolum.Corp⁹ vero ſpēs qdē ē ſube.genus vero corpis aı̄ati.ꝛ aı̄atū corp⁹ qdē ſpēs corpis.gen⁹ vero aı̄alis.aı̄al autē ſpēs qdē aı̄ati corporis gen⁹ aut rōalis aı̄alis.ſꝫ rōale aı̄al ſpēs ē aı̄alis.genus vero hoīs.homo vero ſpēs rōalis aı̄alis.non aūt ē genus pticulariū hoīuꝫ ſꝫ ſolū ſpēs.Et oē qd̓ añ indiuidua ꝓximum eſt.ſpēs erit ſolum nō genus.

Exponit qd̓ dixerat p exēpla.circa qd̓ duo facit.pmo in genere ſube arborē pdicamētalē diſponit ꝯiunctiꝫ.z⁰ exponit diuiſim.ſcd̓a ibi(ſed hoꝝ ſuba)lr̄a vtriuſqꝫ partis plana eſt nec oꝫ ampli⁹ exponere.ſed eſt aduertendū ꝙ h̓ ponit aı̄al rōnale eē gen⁹ de quo vtꝝ ſit veꝝ inferi⁹.c.de dr̄ia ı̄quiret̃.❡ Deinde cum dicit.

❡ Queādmodū ſuba igit̃ cū ſit ſupma eo ꝙ nihil ſupra eā ſit gen⁹ ē generalıſſimū.ſic ēt hō cum ſit ſpēs poſtq̄ꝫ nō erit alia ı̄ferior ſpēs:neqꝫ aliquid eoꝝ q̄ poſſunt diuidi ſꝫ ſolū ı̄diuidua.ı̄diuiduuꝫ aūt ē ſor.ꝛ pla.ſpēs erit ſola ꝛ vltima ſpēs vt dictū ē ſpecialıſſima.Que vero ſunt ı̄ medio eorū que ſupra ipſa ſunt erūt ſpecies.Eoꝝ vero que poſt ipſa ſunt ſunt genera.

Ex pdictis ꝯcludit ı̄tentum quō.ſ.ſpēs ponit̃ ſub genere in ordine pdicabili.ꝛ pꝫ in lr̄a de ſe.❡ Deīde cū dicit.

❡ Quare hec qdē duas hn̄t ~~ſuperiora~~ habitudines eā q̄ eſt ad ı̄feriora ſecūdū quā genera ipſoꝝ eſſe dicūtur:ꝛ eā q̄ ē ad ſm quā ſpēs eē dicūtur. Extrema vero vnā hn̄t habitudinē.nā ꝛ gn̄alıſſimū ꝛ ea qdē que poſteriora ſunt habitudinē habet cū ſit gen⁹ oīum id quod ē ſupremū:eā vero que eſt ad ſuperiora nō habet cū ſit ſupremū ꝛ primū principiū.Specialıſſimū aūt vnā hꝫ habitudinē eā que eſt ad ſuperiora:quoꝝ ē ſpēs.eā vero que eſt ad poſteriora nō hꝫ:ſed etiā ı̄diuiduoꝝ dr̄ ſpēs.ſꝫ ſpēs qdē ı̄diuiduoꝝ ſolū ea ꝯtinēs.ſpecies aūt ſupiorū velut que ab eis cōtinetur.

Exponit habitudinem ordinādoꝝ in pdicamento.ꝛ eſt ſn̄ia ꝙ gn̄alıſſimū hꝫ tm̄ vnā habitudinē ad inferiora.ſ.reſpectu quoꝝ eſt genus:ſed ı̄termedia habēt.z.ſ.ad ſupiora ꝛ ad ı̄feriora ſm ꝙ ſunt gen⁹ vel ſpēs:ſpālıſſimū hꝫ tm̄ vnā.ſ.ad ſuperiora:iſtā vero ſm quā ſit gen⁹ ad ı̄feriora nō hꝫ:qꝛ eſt tm̄ ſpēs.ſic.n.eſt ſpēs ı̄diuiduoꝝ ſicut ſuperioꝝ:vt pꝫ in littera.❡ Notandū ꝙ por⁹ nō negat ſimpl̓r q̄n ſpēs habeat habitudinē tā ad ſuperiora q̄ꝫ ad ı̄feriora.ꝛ p ꝯn̄s duas:ſed vult dicere ꝙ hꝫ habitudinē ad ı̄diuidua nō ſm quā gen⁹ eſt:ſꝫ ſm quam habitudineꝫ eſt ſpecies:cuius oppoſitum eſt veꝝ de ı̄termedijs ſubſtātijs ſubalternis.ꝛ hoc modo negat ſpeciem duas habitudines habere.

Ad euidentiam illoꝝ.Querit̃.vtꝝ idē poſſit ad duo vl̓ ad plura per ſe referri.Arguit̃ ꝙ ſic.nā vnū ꝛ idē ꝯtinēs refert̃ ad plura ꝯtenta ſicut vn⁹ numer⁹ ꝯtinet multos.ſilr̓ vna potētia actiua refert̃ p ſe ad agere ꝛ ad potentiā paſſiuā.ſilr̓ idē pater p ſe dr̄ ad plures filios.❡ Cōtra.qꝛ tūc idē bis diceret̃.qd̓ phus hꝫ ꝓ icōuenięti 5⁰ meta.c.de ad aliqd.❡ Rñdeo.in iſta q̄ſtione pmo pmittā vnā diſtictionē. Scd̓o oſtendā triplicē ꝯcluſio

ne.¶ Quantũ ad ꝑmũ dico ꝙ dupl'r pōt aliqd alicui ꝯuenire. vno mō ꝑ ſe ꝑmo. alio mō per ſe nō ꝑmo. illud ꝯuenit alicui per ſe ꝑmo. qđ ꝯuenit ei per ſuā ſpēꝫ ⁊ ꝓpriā rōnē ſpecificam: ſed illud ꝯuenit alicui per ſe nō ꝑmo qđ ꝯuenit ei ꝑ cāꝫ in ſe: nō tñ ꝑ ꝓpriā rōnē ſpecificā. ⁊ hinc eſt ꝙ illud qđ ieſt ꝑ ſe ꝑmo ieſt adequate ⁊ ſm ꝙ ipꝫ. nō ſic illud qđ ieſt ꝑ ſe non ꝑmo. Exēplū ꝑmi. hře. 3. ꝯuenit ſic triāgulo. Exēplū ſcđi. hře 3. ꝯuenit ſic iſocheli. ¶ Quātū ad 2ᵐ ſit iſta ꝯcl'o ꝑma. ipoſſibile eſt idē ad plura referri ꝑ ſe ꝑmo: hāc ꝓbo ſic. q2 ſi ſic. ergo vna relatio erit eēntial'r pl'es. ꝯñs eſt falſū. ergo ⁊ añs: ꝓbo ꝯñaꝫ: q2 nō eſt eadē habitudo ꝑmo ꝑ ſe ad pl'a. ſꝫ relatio ſꝫ ſe eſt habitudo. ergo illa relatio q̄ eēt rō referēdi vnū ad plura ꝑ ſe ꝑmo: eēt necio eēntial'r plures. ¶ Dices ꝙ ſūt pl'es relatiōes: ita ꝙ referť ad plura diſtictis ⁊ ꝓprijs relationib⁹ ⁊ ad qđlibet ꝑ ſe ꝑmo. Contra. q2 vnum relatiuū eſt vnica relatōe relatiuū. ſicut vnū albū vnica albedine albū. ſi ergo ponas pl'es tales relatiōes iā nō erit idē relatiuū niſi māl'r ⁊ ſubiue. ¶ P̄. Ad ꝑncipale. q2 ſi ſic. tūc idē hr̄et pl'es ꝓprias diffinitiōes. ꝯñs eſt falſum. q2 tūc poſſet cognoſci ꝑ vnā ⁊ nō ꝑ aliā. ꝓbatio ꝯñe: q2 ꝑ vtrūqꝫ relatiuū eque ꝑmo diffiniret. q2 oꝫ in vtrorūqꝫ rōnib⁹ vtriſqꝫ vti. ¶ P̄. ſi ſic. ğ vel idē relatiuū erit plura relatiua. vel idē erit ⁊ nō erit ſil': quoꝝ vtrūqꝫ eſt falſū. ꝓbatio ꝯñe. accipio. 2. corr'la. a ⁊ b. pono ꝙ c referať ad vtrūqꝫ eque ꝑmo. ergo cū a poſſet eē ſine b. ſeqtur ꝙ. c. eēt poſito a. ⁊ nō eēt ſil' deſtructo. b. corr'la. n. ſil' mutuo ſe ponūt ⁊ iterimūt. ergo vel ipꝫ. c. erit. 2. correlatiua. vel deſtructo. b. ſil' erit ⁊ nō erit. nam poſito a erit ⁊ deſtructo b. nō erit. ¶ Scđa ꝯcl'o ſit iſta. non eſt ipoſ'e idē referri ad pl'a ꝑ ſe nō ꝑmo. hāc ꝓbo ſic. ad qcqd referť ⁊ depēdet genus: refertur ⁊ depēdet ſpēs. ergo ſpēs referť ad correlatiuū ſui gñis ⁊ ad ſuū ꝓpriū correlatiuū ⁊ ad vtrūqꝫ per ſe: ſed nō ad vtrūqꝫ ꝑmo. exēplū. multiplex ⁊ ſubmultiplex referunť. ſil'r duplū ⁊ dimidiū. ſꝫ duplū ꝑmo ⁊ ꝑ ſe referť ad dimidiū. ⁊ ꝑ ſe nō ꝑmo ad ſubmultiplex qđ ē corr'ꝫ ſui gñis ⁊ nō ꝑmo. multiplex. n. eſt gen⁹ ad duplū. ¶ P̄. ſpēs referť ꝑ ſe ad gen⁹ ſꝫ por. ⁊ ꝑ ſe referť ad idiuidua. ğ idē ꝑ ſe referť ad pl'a. ꝓbo minorē. ſpēs diffiniť ꝑ idiuidua cū dr̄. ſpēs eſt q̄ ꝑdicať de pl'ib⁹ differētib⁹ numero. i. de idiuiduis. q̄ro vel idiuidua ponunť in diffōne ſpēi ſicut gen⁹ vel ſicut ſubꝫ vel ſicut corr'm: nō vt gen⁹ nec vt ſubm. ğ vt corr'm. ſic ğ itelligēdū eſt ꝙ ſpēs ſm ſuā ꝓpriā rōnē. ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ ſe ꝑmo dr̄ ad gen⁹. ſm aūt rōnē ſui gñis qđ eſt vl'e dr̄ relatiue ad idiuidua de qb⁹ ꝑdicať: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑ ſe nō ꝑ. q2 in ſua eēntia icludiť illud ꝑ qđ referť. ſ. rō ſui gñis. q2 dici de pl'ib⁹ ꝯuenit ſibi inq̄ꝫtū ē vl'e. ¶ Tertia ꝯcl'o ſit iſta. qñ idē referť ad. 2. ad vnū ꝑ ſe ꝑ ⁊ ad aliud ꝑ ſe nō ꝑmo: tūc corr'm ꝑmū nō pōt eē ſine ſuo ꝑ corr'o. nec eē ſine ſuo ꝑ ſe corr'o: q̄ꝫuis ecōuerſo ꝑ ſe corr'm poſſit eē ſine ꝑmo. hāc ꝓbo ſic. q2 ſi corr'm ꝑmū poſſit eē ſine ꝑ ſe corr'o. ſeqtur ꝙ vnū extremū ſil' ſit ⁊ non ſit: ꝯñs eſt falſuꝫ. ergo ⁊ añs: ꝓbatio ꝯñe. corr'a ſil' ſūt ⁊ nō ſūt. referať ergo a. ad b. ꝑ ſe ꝑmo. puta duplū ad dimidiū. ⁊ ad c. ꝑ ſe nō ꝑmo. puta ad ſubmultiplex. tūc 'exiſtēte b. i. dimidio: necio eſt a. i. duplū cui⁹ eſt ꝑ ſe ꝑmū corr'm: ſed deſtructo c. i. ſubmultiplici: qđ eſt ꝑ ſe corr'ꝫ ad duplū ⁊ nō ꝑmū: deſtruiť a. i. duplū. ſi ergo b. i. dimidiū poſſet eē nō exiſtēte c. i. ſubmultiplici ſil' eēt ⁊ nō eēt ipm. a. i. duplū. q2 eēt ad eē dimidij ⁊ deſtrueret ꝑ ſe ad deſtructionē ꝑ ſe corr'i qđ eſt ſubmultiplex. ⁊ iō nō pōt eē b. deſtructo. c. verūtñ: q2 ipꝫ c. i. ſubmultiplex qđ eſt ꝑ ſe corr'm ponit eſſe generis. ⁊ nō ponit necio aliqd poſteri⁹ ipo gñe: ideo ipꝫ c. i. ſubmultiplex qđ eſt ꝑ ſe corr'm pōt eē nō exñte. b. i. dimidio qđ eſt ꝑmū corr'ꝫ. ¶ Ad argumētū in oppoſitū de ꝯtinēte ⁊ de pr̄e ⁊ de potētia actiua. dico ꝙ ibi nō referť vnū ad diuerſa ꝑmo: ſed ꝯtinēs in cōi ad ꝯtentū in cōi: ⁊ quot ſpēs hꝫ ꝯtinēs ſub ſe tot hꝫ ꝯtentū. ſil'r dico de pr̄e. Et cū dr̄ ꝙ idē numer⁹ pōt ꝯtinere ml'tos numeros. di° ꝙ itelligendū eſt de ꝑ ſe extremo relatiōis. nō tñ oꝫ ꝙ vna relatio ſit in tot in quot alia. q2 pr̄nitas in vno ſubo ⁊ filiatio in multis: tamen quot filiationes ſunt in diuerſis filijs tot pr̄nitates ſunt in vno qui eſt pr̄. ꝯtinēs ğ l'ꝫ ſit vnus māl'r ⁊ ſubiue in cōparatiōe ad plura ꝯtēta ad q̄ referť per ſe ꝑmo. eſt tñ plura ꝯtinētia formal'r. q2 ꝓprijs ⁊ diſtictis relationibus ꝯtinētie referť ad illa plura. ſimil'r dicendū eſt de patre dicto ad multos filios. ¶ Ad aliud dico ꝙ potentia actiua ꝑmo referť ad potentiam paſſiuā inq̄ꝫtum hꝫ. ſed per ſe inq̄ꝫtum potētia' ſolum refertur ad agere non primo tamen: quod conceſſum eſt.

¶ Determināt ergo generaliſſimum. ita ꝙ cū ſit gen⁹ nō ē ſpēs. ⁊ rurſus ꝙ nō ē aliđ gen⁹ ſupueniēs. Spāliſſimū vero qđ cū ſit ſpēs nō ē genus ⁊ cū ſit ſpēs nunq̄ꝫ diuidiť in alias ſpēs. ⁊ qđ de pl'ib⁹ dr̄ntib⁹ numero tm̄ in eo qđ qd ſit ꝑdicať. ea vero q̄ in medio ſūt extremoꝝ ſubalterna vocātur gña ⁊ ſpēs. ⁊ vnūquodqꝫ ipſoꝝ ſpēs eſſe ⁊ gen⁹ pōt: ad aliud qdē ⁊ ad aliud ſūpta. ea vero que ſūt āte ſpāliſſimū vſqꝫ ad gñaliſſimū aſcēdentia ⁊ genera dicūtur ⁊ ſpēs ⁊ ſubalterna. genera vt agamēnō: atrides: ⁊ pelopides: ⁊ tātalides ⁊ vltimū iouis.

·Poſtq̄ꝫ por⁹ diſpoſuit ꝑdicamētoꝝ coordinationē. nūc reſumit eā vt ampli⁹ manifeſtet. in exēplo nāli. ⁊ hec ꝑma diuidiť in. 2. ꝑtes. in ꝑncipalē vbi reſumit ꝙ dixerat. ⁊ icidētalē vbi dat numeꝝ ordinatoꝝ in ꝑdicamento. 2ª ibi (decē qdē gñaliſſima) ꝑma in. 2. ꝑmo reſumit intentū. 2° exponit per exēplū ibi (vt agamenō) vbi iducit exēplū nāle. circa qđ. 2. facit. ꝑmo iducit exēplū penes ꝯueniētiā. 2° penes dr̄iaꝫ. 2ª ibi (Sꝫ in familijs) Exēplū. n. ſic eſt itelligēdū ꝙ iupiter ſit ꝑm⁹ i illo ordine. q. gñaliſſimū: q2 ſic fuit 'pr̄ ꝙ nō fili⁹: ⁊ agamenō ſit vltim⁹. q. ſpāliſſimū. q2 ſic fuit fili⁹ ꝙ nō pr̄. alij. 3. itermedij ſicut atrides pelopides ⁊ tantalides ſint. q. ſpēs ⁊ gña ſubalterna. q2 qlibet eoꝝ ē pr̄ ⁊ fili⁹ ad aliud ⁊ ad aliud cōparatus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed i familijs plerunqꝫ reducuntur ad vnum principiū. verbi gratia. ad iouē. i generib⁹ qdē ⁊ ſpēbus nō ſic ſe hꝫ rō.

·Ponit dr̄iaꝫ. circa qđ. 2. facit. ꝑmo ponit ꝯcl'onē. 2° addit ꝓbationē ibi (neqꝫ. n. eſt cōe) Eſt ğ dr̄ia iſta. ꝙ i familijs tota multitudo reduciť ad vnū ꝑncipiū vt ad iouē in exēplo dicto. ſed nō eſt ſic in generibus ⁊ ſpēbus. q2 oīa ꝑdicamenta nō reducuntur ad vnū ꝑmū genus.

¶ Neqꝫ eiꝫ cōe ē vnū gen⁹ oiuꝫ ens. nec oīa eiuſdē generis ſūt ſecūdū vnū gen⁹ ſupremū queadmodū dicit Ariſt. ſed ſunt poſita quemadmodū dictū ē i predicamētis. prima decē gña ſūt quaſi prima decē pricipia reꝝ. vel ſiqs oīa entia vocet inquit nuncupabit equiuoce nō vniuoce. Si eiꝫ vnū cōe gen⁹ eſſet ens vniuoce ētia dicerentur. Cū eim ſint decē prima pricipia cōe ens omniū ſecūdū nomē eſt ſolū. nō enim ſecūdū rōnis diffinitōem que ſm nomē ē.

·Probat h̄ dupl'r. ꝑmo auc̄te Ari. 2° firmitate rōnis ibi (vel ſi qs oīa) ꝑma ꝑs plana eſt. in ſa ar. ſic. oē gen⁹ ꝑdicať vniuoce. ſꝫ ens de quo magis videť ꝙ eſſet gen⁹ ad oīa ꝑdicata q̄ꝫ de aliquo alio nō ꝑdicať vniuoce. ſꝫ equoce. ğ ens nō ē gen⁹. nec ꝑ ꝯñs aliqđ aliud. iſti⁹ rōnis ꝑmo ponit mi. pꝫ. 2° ma. ibi (ſi. n. vnū cōe eēt) ibi. n. inuiť ꝙ genus ꝑdicať. 3° ꝓbat mi.

ibi cū dic̃(cū vo decē) vbi ar. ſic. illud qð ē cōe tm̄ ſꝫ nomē ⁊ nō ſm diffinitionē eſt equocū. ſed ens eſt hꝫ. ergo ⁊c̃. mi. ponit̃ in lr̃a. ⁊ pꝫ. ¶ Utꝝ aūt ens ſit vniuocū. iō. p̄dicamentis magis ptinet ꝯſiderare ad methaᵐ. cū ſit artifex realis cuius ſubm eſt ens inq̄ꝫtū ens: q̄ꝫ ad logicū q eſt artifex ītētionalis. vn̄ ſup. 4. meta. recolo me aliq̄lr illā. q. ptractaſſe: iō p nūc ſupſedeo nolēs p nūc trāſire terminos logicales: tenēdo tn̄ ꝙ ens vere ſit vniuocū dr̃ ad poᵐ. vno mō ꝙ ipē allegat aliū di. ſi qs oīa entia vocet equoce īquit vt li īquit cōſtruit̃ cum li qs ⁊c̃. ita ꝙ nō videt̃ loq ſm ꝓpriā opinionē. ¶ Alr̃ dr̃ ꝙ verꝫ eſt accipiēdo equocum ſicut accipit phus nālis: ſic. n. etiā genꝰ eſt realr̃ equocuꝫ iuxta illud. 7. phi. qð equocatiōes latēt in gn̄ibꝰ. cuiꝰ cā eſt: qꝛ phus nālis nō ꝯſiderat vocē in ſignificando. ſed ea q̄ ſignificātur ſm illud ꝙ ſunt. ideo apud ipꝫ oīs vox eſt analoga ⁊ equoca q̄ ſignificat aliq̄ q̄ inq̄ꝫtuꝫ exiſtūt nō inq̄ꝫtum ſignificant̃ habēt ordinē īter ſe ſm pfectiꝰ ⁊ īperfectiꝰ. ⁊ hoc mō ſe habēt multe ſpēs ſub eodē genere ꝯtēte. ⁊ tā logice loquēdo q̄ꝫ meta. genꝰ eſt vere vniuocū. ſic dico de ente. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Decē qdē gn̄aliſſima ſūt. ſpāliſſima vero ī numero qdē quodā ſūt: nō tn̄ ī definito. indiuidua autē q̄ ſūt poſt ſpāliſſima infinita ſūt.

Incidētalr̃ dat numerꝝ p̄dicatorꝝ ⁊ ordinatorꝝ in p̄dicamēto. circa qð duo fac̃. p̄mo īfert illorꝝ numerꝝ. 2ᵒ. īfert duplex corrꝰ ibi(q̄ꝓpter) dicit ergo ꝙ gn̄aliſſima ſunt. iō. ſpāliſſima autē bn̄ ſunt in quodā numero certo. qꝛ ſpēs rerꝝ non ſunt īfinite nec actu nec potētia ſm ordinē: ⁊ poſitionē nature: nō tn̄ ſunt in numero finito. i. certo nobis: nullus. n. nouit certuꝫ numerꝝ ſpērꝝ. īdiuidua autē q̄ ſunt poſt ſpēꝫ īfinita ſunt. nō in actu: ſed in potētia. qꝛ nature ſpecifice puta nature humane nō repugnat multiplicari in ſingularibꝰ īfinitis. qð pꝫ ſi mundus ⁊ generatio eēt eterna. vt ponit Ariſto. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapropter vſqꝫ ad ſpāliſſima a gn̄aliſſimis deſcedētē iubet plato quieſcere. deſcēdere autē p media diuidētē ſpecificis dn̄tijs. īfinita vero īquit relinquēda ſunt. neque enim eorū poſſe fieri diſciplinam.

Infert duo corrl̃a quorꝝ ſecunduꝫ ponit̃ ibi(deſcēdentibꝰ igit̃) dicit q̄ ſic. ꝙ plato iubet qeſcere deſcēdētē a gn̄aliſſimis. qeſcere inq̄ꝫ ad ſpāliſſima. qꝛ vltra nō eſt ꝓcedēduꝫ: qð pbat duplr̃. Tuꝫ qꝛ ille deſcēdēs ſic p media deſcēdit diuidēdo p dr̃ias ſpecificas. ſꝫ vltra ſpēꝫ ſpāliſſimā nulla ē dr̃ia ſpecifica. Tuꝫ qꝛ vltra ſpēꝫ ſunt īdiuidua q̄ vt dcm̄ eſt ſunt īfinita. īfinita autē nō ſunt ſcibilia. ergo ⁊c̃.

¶ Deſcēdētibꝰ vero ad ſpāliſſima neceſſe ē diuidētē p multitudinē ire. aſcēdētibꝰ vero ad gn̄aliſſima neceſſe ē colligē mltitudinē. Collectiuū eīꝫ multorū in vnā naturā ſpēs ē. ⁊ magis id quod genus eſt. Particularia vero ⁊ ſingularia ſēper ī multitudine ecōtrario diduūt id qð ē vnū genꝰ. Participatione eni ſpeciei pl̃es hoīes ſunt vnꝰ homo. ī particularibus vero ſemper vnus homo ⁊ ē cōis plures. diuiſiuum autē ſemper eſt quod ſingulare ē. Colectiuū. n. ⁊ adunatiuū qð cōe ē.

Ponit ſcōm corrꝰ. d. ꝙ ille q deſcendit a generaliſſimis ad ſpāliſſima hꝫ ire p multitudinē ⁊ diuiſionē: ſed ecōuerſo q aſcēdit a ſpāliſſimis ad generaliſſima hꝫ ire cōponēdo: cuiꝰ cāꝫ ſubdit. qꝛ omne cōe eſt collectiuuꝫ multorꝝ. ⁊ magis cōe magis eſt collectiuuꝫ ſicut genꝰ q̄ꝫ ſpēs. ⁊ iō pl̃es hoīes particulares ſunt vnꝰ participatione ſpēi. puta hoīs cōis. particularia vero ⁊ ſingularia ſunt diuiſiua multitudinis. ⁊ ideo vnus hō ⁊ cōis. i. hō q eſt ſpēs diuidit̃ p particulares. qꝛ igit̃ deſcēſus fit diuidēdo cōia p īferiora: ⁊ aſcēſus fit ꝓcedēdo a ſingularibꝰ ad cōia ſeqtur corrꝰ iā dcm̄. diuiſiuū. n. eſt qð ſingulare eſt ⁊ collectiuū ꝙ cōmune eſt.

Ad euidentiam cuiuſdam dicti. Querit̃ vtꝝ iſta ꝓpoſitio ſit vera. pl̃es hoīes ſūt vnꝰ hō. vr̃ ꝙ ſic. nā participatōe ſpēi pl̃es hoīes ſunt vnꝰ homo. vt dr̃ in lr̃a. ergo eſt vera. pbatio ꝯn̄e: qꝛ nihil diminuit̃ ab alio niſi ponat̃ ſecuꝫ ex parte eiuſdē extremi: ſꝫ participatione ſpēi ponit̃ in antecedēte ex parte ſubi: ⁊ vnꝰ nō: ſed ex parte p̄dicati. ergo vnꝰ nō diminuit in antecedēte. ergo ſeqtur ꝯn̄s. ¶ Cōtra. ſi pl̃es hoīes ſunt vnꝰ hō. ergo p ꝯuerſionē ſimplicē vnꝰ hō ſunt pl̃es hoīes. ꝯn̄s eſt falſuꝫ. qꝛ ſua ꝯdictoria eſt vera. h. ſ. nullus hō eſt pl̃es hoīes. ergo ⁊c̃. ¶ Rn̄deo. p̄mo p̄mittā vnā diſtīctionē. 2ᵒ. dicā ad qōnē. ¶ Quātum ad p̄mū dico ꝙ vnꝰ pōt accipi duplr̃. vno mō cathegorematice. ⁊ ita ſignificat dr̃iam entis. ⁊ ſic de eo loqtur Ari. 5. meta. ⁊ ponit. 4. modos ipſiꝰ. ſ. vnū numero: vnū ſpē: vnū genere: vnū ꝓportiōe. ⁊ vnū ſic cathegorematice ſe hꝫ equoce ad hec. 4. vel qð veriꝰ eſt vnū ſe hꝫ ad h̄ q̄tuor vt ad ſimpliciter ⁊ ſꝫ qd. qð pꝫ. qꝛ. 5. meta. dr̃ ꝙ ad vnuꝫ numero ſeqtur vnū ſpē. ⁊ vlteriꝰ vnū genere ⁊ ꝓportiōe. ſed nō ecōuerſo: q̄ſi ſit minor vnitas in vno ſpē q̄ꝫ numero ⁊ genere q̄ꝫ ſpē. in equocis aūt nō eſt ꝯn̄a vnius ad alterꝝ. Alio mō ſumit̃ vnꝰ ꝓut eſt ſincathegorematicū. ⁊ ſic dicit modū ītelligēdi terminum pro ſuppoſito determinato: lꝫ indeterminate. ¶ Quantū ad ſcōm dico ꝙ ſi vnus cathegorematice ſumptū ſit equocū. tunc ꝓpoſitio de qua q̄rit̃ eſt diſtiguēda penes equocationē vnius ⁊ p tribus ſenſibꝰ eſt vera. ⁊ pro. 4ᵒ eſt falſa. ſ. p vno numero. falſum eſt. n. ꝙ plures hoīes ſint vnus homo numero. verꝝ eſt aūt ꝙ ſunt vnus homo ſpē. ⁊ p ꝯſequēs genere ⁊ ꝓportione. ſi vero nō ſit equiuocū: ſed dicat̃ de eis ſm ſimplr̃ ⁊ ſm quid. ſic ꝓpoſitio eſt falſa. qꝛ cuꝫ h̄ nihil ſibi addatur ꝯtrahēs ad vnitatē ſm quid ſtat tantū pro vno numero qð eſt vnum ſimpliciter. ⁊ ex eodē patet ꝙ iſta eſt vera participatione ſpeciei. plures hoīes ſunt vnus homo: qꝛ li participatōe ſpeciei eſt additio ꝯtrahēs ad vnitatem ſm quid que eſt vnitas ſm ſpeciē. ſi autem vnus ſumatur ſecūdo. ſ. ſincathegorematice ꝓpoſitio eſt ſimplr̃ falſa. qꝛ plures homines nō ſunt vnum ſuppoſitum hominis. ¶ Ad argumentū in oppoſitū. nego ꝯſequentiā. ad pbationē dico ꝙ illa determinatio. participatione ſpeciei. ītelligēda eſt in p̄dicato. ſic. plures hoīes ſunt vnꝰ homo participatione ſpeciei: ideſt in participādo ſpeciē.

¶ Aſſignato autem gn̄e ⁊ ſpecie qd ſit vtrunq̄ꝫ ⁊ genere qdē vno: ſpeciebus vero plibꝰ. Semp enim ī plures ſpecies diuiſio generis fit.

Hic declarat ſecundā diffinitionē ſpeciei. ⁊ hoc facit ex tribus ꝓpoſitionibus ⁊ regulis. quarꝝ ſecunda ponitur ibi(genus vero) tertia ibi(ſpecies vero) Prima ergo ꝓpoſitio eſt quam ꝯcludit ex predictis ꝙ genere exiſtente vno: ſpecies eius ſunt plures. qꝛ diuiſio generis ſemper eſt in plures ſpecies. Circa quam. Queritur.

Utrum genus neceſſario requirat plures ſpecies. arguitur ꝙ nō. qꝛ ſicut ſe habet ſpecies ad indiuiduū ſic genus ad ſpeciē. ſed ſpecies nō requirit multa īdiuidua. patet de ſole ⁊ phenice. ergo nec genus multas ſpecies. ¶ Cōtra. 4. Topi. ſi ſpecies predicat̃ de equalibus cum genere īterimitur quod ponit̃ pro genere. ⁊ ibi dicitur īfra. ſi deſtructa ſpecie deſtruit̃ genus. male aſſignat̃ genus. ſed ſi genus haberet tantū vnam ſpeciē: predicaretur ſpecies de equalibꝰ: ⁊ ipſa deſtructa deſtrueret̃ genus. ergo ⁊c̃. ¶ Reſpondeo primo tāgā vnam opinionē. ſecundo dicā aliter ad queſtionē. ¶ Quātū ad primū dicitur ꝙ genus ſiue ſumat̃

pro intentione ſiue pro illo cui intentio applicatur non req̄rit multas ſpecies nec actu nec potētia: requirit tamē aptitudinē. differt enim aptitudo a potētia. nā aptitudo eſt iclinatio alicuius ſm ſe in aliqd: vel magis nō repugnātia. Potētia aūt eſt ordo ad actū. vnde potētia poteſt eſſe ſine aptitudine ⁊ ecōuerſo aptitudo ſine potētia. Exēplū p̄mi. poſſibile eſt graue eſſe ſurſum. nō tamē eſt aptū natuʒ ibi eſſe: q2 repugnat ei ſm ſe. Exēpluʒ ſecūdi. cecus eſt aptus natus ad videndū. q2 p̄uatio eſt negatio in apto nato. 5. meta. non eſt aūt poſſibile cecū videre. q2 a p̄uatione i habituʒ īpoſſibilis eſt regreſſio. Hoc viſo p̄bat̄ p̄ma pars que eſt negatiua: ⁊ p̄mo de ītentione. Qd̄ oſtēdit̄ de ītentione generis: q2 illa refert̄ ad ītentionē ſpeciei. ergo vna ſpecie exiſtēte eſt genus. rl'a. n. ſunt ſimul natura. Idē p̄bat̄ de fundamēto itentiōis q2 illud eſt qd mīale in ſpecie: ſed īpoſſibile eſt aliqd eē ſine ſuo mīali. ergo poſita vna ſpecie neceſſario ponit̄ gen⁹ ſumptū iſto modo. Scd̄a pars que eſt affirmatiua oñditur ſic. q2 ſicut vniuerſale req̄rit multa aptitudinal'r. q2 diffinit̄ p aptū natū p̄dicari de pluribus. ſic ad rationē generis req̄rit̄ q̄ dicat̄ aptitudinal'r de pluribus differētibus ſpecie. nulli .n. vniuerſali q̄tū eſt ex ſua forma. repugnat dici de multis hec tamē aptitudo pōt īpediri vt q2 nō ſunt multa de q̄bus dicat̄. ℂ Cōtra iſtā opinionē arguit̄ ſic: ſi aliqd eſt aptū natū dici de pluribus differētibus ſpecie: igit̄ plura ſpecie ſunt apta recipere p̄dicationē eius: ſi igit̄ iſta aptitudo p̄dicandi ſufficit ad genus ſm te. ergo ɔſimilis aptitudo participādi ſufficit ex parte ſpeciei. ergo ſi aliqd ſit genus actu p̄pter talē aptitudinē ſeq̄tur q̄ illa multa que participāt ipſum aptitudinaliter eſſent actu ſpecies. ℂ Quantū ad ſcd̄ʒ poteſt dici ad q̄ſtionē q̄ ad rōneʒ generis req̄ritur: q̄ habeat plures ſpecies actu: nō que exiſtāt actu vel potētia. ſed tantū actu ɔcipiātur per ſpeciē ītelligibilē acceptā ab īdiuiduis quandoq̄ exiſtētibus: ⁊ q̄ actu habeāt aptitudinē participādi genus: q2 talis actualitas eſt illoꝝ inq̄tū dicūtur ſpecies generis. ℂ Pro iſta cōcluſione arguit̄. q2 habere plures ſpecies ponit̄ in diffinitione generis: ergo eſt de eſſe generis. ℂ P̄. genus ex ſua ratione diuidit̄ per differentias oppoſitas: ſed vtraq̄ adueniēs generi ɔſtituit ſpeciē. ergo ſub genere non poſſunt eſſe minus duabus ſpeciebus. ℂ Ad argumentū in oppoſituʒ dicit̄: q̄ ſimiliter ſpecies requirit plura īdiuidua aptitudinaliter vel in actu modo p̄expoſito: ſicut gen⁹ plures ſpecies: eque. n. eſſentiale eſt cuicūq̄ qd̄ eſſentialiter ponitur in eius diffinitiōe: ſed eſſentialiter ponit̄ in diffinitione ſpeciei de differētibus numero ſicut in diffinitione generis de differētibus ſpecie. ideo ſimile eſt hic ⁊ ibi. ℂ Secunda propoſitio eſt q̄.

ℂ Genus quidem de ſpecie ſemper predicatur. ⁊ omnia ſuperiora de inferioribus.

ℂ Tertia propoſitio eſt hec.

ℂ Species autē neq̄ʒ de genere ſibi p̄primo predicat̄ neq̄ʒ de ſuperioribus. neq̄ʒ enim cōuertit̄: Oportet enī aut equa de equis p̄dicari. vt hinnibile de equo. aut maiora de miorib⁹. vt animal de homine. minora vero de maioribus minime. neq̄ʒ enī animal dicimus hominē eē: queadmodū hominem animal.

ℂ Circa quā ſic p̄cedit. primo eā p̄ponit. ſecūdo eam p̄bat ibi (oportet autē equa) Eſt ergo p̄poſitio q̄ ſpecies nō predicat̄ de p̄primo. ergo nec de aliquo ſuperiori. q2 nō ɔuertit̄ genus cum ſpecie: ſed genus predicat̄ de ſpecie. ergo nō ecōuerſo. aliter eſſet falſa. Poſtea p̄bat eam. vbi arguit̄ ſic. oīs p̄p̄ria p̄dicatio vel eſt equalis de equali vel maioris de minori: ideſt ſuperioris de īferiori: ſed ſpecies non eſt equalis nec ſuperior ad genus. ergo ⁊c̄. patet in littera. ℂ Ex his patet ſcd̄a diffinitio. ſ. ſpecies eſt de qua genus in eo q̄ quid eſt p̄dicat̄. Circa quā vnā moueo queſtionē.

Utrum genus predicet̄ de ſpecie loquēdo de predicatione exercita in fundamētis iſtarū intentionū. vʒ. an hec ſit vera. hō eſt animal. ⁊ ɔſimiles: arguit̄ q̄ nō: q2 pars nō predicat̄ de toto. ex. 4. Topicorum: ſed genus eſt pars ſpeciei. ex. 5. meta. c. de toto. Et p̄batur: q2 qd̄ eſt pars diffinitiōis eſt pars diffiniti: ſed genus eſt pars diffinitionis. ergo ⁊c̄. ℂ P̄. materia nō predicat̄ de eo cuius eſt materia. ſed genus eſt materia ſpeciei. ergo ⁊c̄. mi. patet. Tum q2 ſ. c.° de genere. dicit̄ q̄ genus eſt p̄ncipiū ſpeciey. ſed nō formale. q2 nō diſtinguit ſpeciē ab alys. forma aūt diſtinguit: nec efficiēs. q2 nō facit ſpeciē eſſe in actu: nec etiā finis: q2 p̄pter ipſum nō eſt ſpecies cum ſit ipſerfectius ſpecie. ergo eſt p̄ncipiū materiale. Tum q2 īfra. c. de differētia dicit̄. q̄ differētia habet ſimilitudinē forme. genus vero materie. ergo ⁊c̄. ℂ P̄. ſi homo eſt animal: ergo humanitas eſt animalitas. ɔſequēs eſt falſū. ergo ⁊ antecedēs. p̄batio ɔſequentie. quādo eſt p̄dicatio per ſe in antecedēte. ſ. per ſe p̄mo mō: valet a ɔcretis ad abſtracta: q2 ſi ſit per ſe tūc ē veritas in ɔcretis ratione eſſentie ſignificate. vt albū eſt per ſe colorātū. ergo albedo eſt color. Similiter eſt in p̄poſito. p̄batio falſitatis ɔſequētis: q2 ſi humanitas eſt animalitas pari ratione humanitas eſt rationalitas: q2 eque per ſe de homine predicatur rōnale. ſicut animal. ⁊ ſequit̄ in tertia figura. ergo rationalitas eſt animalitas. que eſt falſa. q2 oīs p̄dicatio vera in abſtracto eſt per ſe p̄mo modo. hec aūt non eſt per ſe. rōnalitas eſt animalitas. q2 genus nō predicat̄ per ſe de differentia. ex. 3. meta. 2° ergo falſa. ergo maior. q2 ex illa ſeq̄tur minor. ℂ P̄. aut animal predicat̄ de hoīe. qd̄ eſt idē homini aut q̄ eſt aliud ab homine. Si idē ergo ideʒ p̄dicat̄ de ſe ipſo. ſi aliud. puta aſin⁹. ergo illud aliud poterit de homine predicari. ℂ P̄. ſi homo eſt animal. ergo tota natura animalis eſt in homine. aliter nō eſſet animal niſi ſm quid ſed totū eſt extra qd̄ nihil eſt ex. 3. phyſi. ergo extra hominē nihil eſt natura animalis. ergo aſinus non eſt animal. ℂ P̄. īcorruptibile nō predicatur de corruptibili: ſed īdiuiduum eſt corruptibile ⁊ ſpecies incorruptibilis. ex ſeptimo meta. ℂ Cōtra in predicamētis dicitur q̄ ſecūde ſubſtātie predicātur de primus. qd̄ p̄bat. q2 animal predicatur de homine. igitur de aliquo homine. ℂ Reſpōdeo q̄ ɔcluſio eſt certa. ſ. q̄ tales propoſitiones ſunt vere. p̄bo. Tum q2 omnis predicatio ſuperioris de īferiori eſt vera. Tum q2 primus modus dicēdi per ſe eſt quādo diffinitio vel pars diffinitionis predicatur de diffinito. ergo hec eſt per ſe primo modo. homo eſt animal. ergo neceſſaria. ergo vera. ɔſequētie patent ex primo poſte. ⁊ primū antecedēs ſimiliter. Tum q2 ſequitur. homo currit. ergo animal currit. q2 oppoſitū ɔſequētis nō ſtat cum antecedēte vt patet. ſed omnis ɔſequētia enthimematica tenet virtute alicuius medy neceſſary: per qd̄ poteſt reduci ad ſillo⁹. illud mediū in propoſito eſt hoc. homo eſt animal. ergo iſtud eſt neceſſariū. q2 omnis bona ɔſequētia eſt neceſſaria. ℂ Ad primū in oppoſitū dicitur ſm boetiū q̄ genus in diffinitione eſt pars. ⁊ in predicādo eſt totū. ℂ Cōtra. tuʒ q2 genus ſm q̄ ponitur in diffinitione ſpeciei: predicatur per ſe primo modo de ſpecie. q2 primus modus eſt quādo diffinitio vel pars diffinitionis predicatur de diffinito. ergo ſm eandē rationē ſe habet vt diffinitur: ⁊ vt predicatur. Tum q2 ſic ⁊ ſic ſumptū aut eſt vniuocū aut eſt equiuocum. ſi equiuocū ergo nō eſt genus nec diffiniēs. ſi vniuocum. ergo idē ſignificat vtrobiq̄: ⁊ ita vel vtrobiq̄ eſt pars vel nuſq̄. ℂ Ad ſecundū dicitur q̄ genus non eſt materia: ſed forma: quia omnes partes diffinitiōis ſunt forme. ex. 5. meta. ℂ Cōtra. forma nō predicatur de cōpoſito ſicut nec materia. q2 repugnat cōpoſito ratione materie: ratione cuius eſt in potētia. ergo adhuc ſtat ar⁹. ℂ Sciendū ergo q̄

genus ſumitur ab aliquo mãli in ſpecie. ⁊ illud p̄mo īportat de ſuo ītellectu determinato. nō tamen per modū partis ſignificat illud: ſed per modū totius. ⁊ ideo ex ꝯſequēti īportat totū. ſimilr̄ differētia p̄mo ſignificat aliqd formale ſpēi a quo accipit̄: ſed īportat totū ex ꝯſequēti: q̄ꝛ illud formale īportat per modū totius. ſi. n. vtrūq̄ꝫ p̄mo īportaret nō poſſet vitari in diffinitione nugatio. q̄ꝛ poſitis rōnibus ꝓ noībꝰ illud qđ eſſet de ītellectu vtriuſq̄ꝫ bis diceretur. ſi ēt alterū ſuū ſignificatū ſignificaret ꝑ modū partis predicaᵒ eius de toto eſſet falſa propter modū repugnantē. ¶ Poteſt ergo dici ad primū ⁊ ad 2ᵐ argumentū. ꝙ materia vel pars ītellecta per modū partis nō predicatur de toto vere. tamē ītellecta per modū totius pōt vere predicari. vt Auic. exemplificat de manuato ⁊ capitato que diuerſa ſignificant. ꝓ. ſ. manus ⁊ caput. vtrūq̄ꝫ tamē ex cōſequēti ſignificat idem totū ex hoc quod ſignificat partē ꝑ modū totiꝰ vt manuatū exponitur per hn̄s manū. vbi hn̄s nō ē de ſignificato manuati: ſed de modo ſignificandi per modū totius. non. n. eſt partis habere manū ſed totius. ita in ꝓpoſito exponeretur animal hn̄s ſenſum ⁊ rōnale hn̄s intellectum. Hoc modo intelligenda eſt rn̄ſio boetij genus vtrobiq̄ꝫ eſt pars ⁊ totum .i. partem diſtincte importat per̄ modū totius appropriate tamē ꝓdicatur. q. totū. i. hn̄s modū totius ⁊ appropriate diffinit. q̄ꝛ ſignificat partē: naꝫ diffinitio dꝫ diſtincte principia diffiniti exprimere: ⁊ diſtincte non exprimit genus niſi partē. iō appropriate loquēdo diffinit vt pars: vtrobiq̄ꝫ tn̄ i ſe ſimpliciter eſt pars ⁊ totuꝫ. ¶ Ad tertiū principale negatur cōſequentia. ad ꝓbationem dicitur ꝙ tn̄ tꝫ in cōcretis dictis a cōcretione ad ſubiectū ꝑ ſe: i alijs vero nō. Ubi ſciēdum ꝙ ſicut eſt duplex abſtractū vnū. ſ. qđ abſtrahit a ſubo aliud ꝙ abſtrahit a forma vt eſt in ſuppoſito: ita eſt duplex cōcretū per oppoſitū. vnū ꝙ cōcernit ſuppoſitum aliud ꝙ cōcernit ſubiectum exemplū p̄mi humanitas homo. Exemplū ſecundi albedo ⁊ album. ¶ Ad q̄rtū dico ꝙ predicatur aīal de homine qđ ē indifferens ad idē hoī ⁊ aliud ab hoīe. verificatur tamē ꝓ aīali qđ eſt idē homi. ¶ Cōtra. ſi aīal ꝑdicatur vt eſt indifferens ad multa. ergo quodlibet illoꝛuꝫ poteſt predicari de homine. ¶ Rn̄deo ꝙ cōſequētia non valet. q̄ꝛ illa indifferentia eſt per modū diſiunctionis ad aliquid. aut ſe hn̄s diſiunctiue ad multa. ideo nō ſequitur aliquod illorum. q̄ꝛ pro quocūq̄ꝫ poterit verificari ſicut in ꝓpoſito. ¶ Ad q̄ntū dico ꝙ diffinitio totius ſic eſt intelligēda cuius nihil eſt ex̄. i. cui nihil deeſt req̄ſitum ad ipſum. ſic aūt nature aīalis nihil deeſt in homine de natura animalis non tamen eſt preciſe iſta natura in homine. ¶ Ad vltimū dicitur ꝙ ſpēs vt eſt in indiuiduis eſt corruptibilis. lꝫ ſm̄ ſe ſit incorruptibilis ex hoc ꝙ ſemper continuatur per ſucceſſionem in diuerſis indiuiduis. ¶ Sequitur illa pars.

¶ De quibus ſpēs predicat̄ de his neceſſario ⁊ ſpēi genus predicatur ⁊ gn̄is genus vſq̄ꝫ ad gn̄aliſſimū. ſi enim verū ē hoīem ſocra. dicere. hoīeꝫ autem animal. animal vero ſubāꝫ. verꝫ eſt ſocra. animal atq̄ꝫ ſubāꝫ dicere. Sēper ſuperiora de īferioribus predicātur. ſpēs autē de indiuiduis ꝑdicatur. genus vero ⁊ de ſpē ⁊ de indiuiduo ꝑdicat̄. gn̄aliſſimū autē ⁊ de genere ⁊ de generibꝰ predicat̄. ſi plā ſint media ſubalterna: ⁊ de ſpē ⁊ indiuiduo predicat̄. dicitur auteꝫ generaliſſimū q̄dem de oībꝰ ſub ſe poſitis generibus ⁊ ſpēbꝰ ⁊ de indiuiduis: genꝰ autē qđ ãte ſpāliſſimū ē. ⁊ de omnibꝰ ſpāliſſimis ⁊ de indiuiduis dicitur: ſolū autē ſpēs de omnibus indiuiduis.

Ubi declarat. 3. diffinitionē. circa qđ. 3. facit. primo oſtēdit ītentū p̄ncipalr̄. 2ᵒ q̄d ſit īdiuiduū īcidētalr̄. 3ᵒ epilogādo cōcludit ordinē ⁊ habitudinē exiſtentiū in ꝑdicamēto. ſecūda ibi (Indiuiduū) de ſola tertia ibi (ꝯtinet̄ igit̄) In p̄ma parte ītendit talē rationē. oīa ſuperiora ꝑdicant̄ de īferioribus in q̄d ſi ſint in recta linea: ſed ſpēs eſt ſuperior ad īdiuidua ⁊ etiā in recta linea. ergo ⁊c̄. circa illā rationē p̄ncipalr̄ ītēdit maiorē quā oſtēdit ꝑ exēpla: q̄ꝛ oīa ſuperiora de īferioribus ꝑdicātur. ex quo habet̄ ꝓpoſitū: vnde finalr̄ ꝯcludit ꝙ ſolū ſpēs de oībus īdiuiduis ꝑdicat̄. ⁊ patet littera.

¶ Indiuiduum autem dicitur de vno ſolo particulari. indiuiduum autem dicitur ſor. ⁊ hoc album. ⁊ hic veniēs. ⁊ ſophronici filius: ſi ſolus ſit ſortes ei filius.

¶ Oñdit īcidētalr̄ q̄d ſit īdiuiduū. circa qđ. 2. facit. p̄mo notificat īdiuiduū q̄ꝫtū ad eius ꝑdicationē. 2ᵒ q̄ꝫtū ad eius nominationē ibi (īdiuidua ergo) dic̄ ergo ꝙ īdiuiduū de vno ſolo particulari. i. de ſeipſo ꝑdicat̄: vt ſor. ī genere ſubē. ⁊ hoc albū in genere q̄litatis. ⁊ hoc veniēs in genere actionis: ⁊ ſofronici filius in genere relationis poſito ꝙ ſit vnus tm̄ ei filius. ſ. ſor. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Indiuidua vero dicūtur huiuſmodi. qm̄ ex ꝓprietatibus ꝯſiſtit vnūquodq̄ꝫ eorū: quarū nunquam ī alio erit eadē collectio. Sor. autem proprietates eedem nunq̄ꝫ in aliquo erūt particularium. he vero que ſūt hominis ꝓprietates. dico autē eius qui ē cōmunis: erūt eedeꝫ in pluribus. magis autē in omnibꝰ particularibꝰ hominibus eo ꝙ homines ſūt.

Notificat īdiuiduū q̄ꝫtuꝫ ad noīationē: vbi arguit̄ ſic. illud qđ ꝯſtat ex ꝓprietatibus per quas diſtiguit̄ ab omni alio dr̄ ꝓprie īdiuiduū. q. īdiuiſum a ſe ⁊ diuiſum ab omni alio: ſed tale eſt illud de quo ſpēs ꝑdicat̄ de quo nūc ē ſmo. ergo ⁊c̄. mi. ꝓbat̄ in lr̄a quā etiā declarat per cōparationē ad ꝓprietates ſpēi q̄ ſunt eedē in pluribꝰ particularibus. nō ſic de ꝓprietatibꝰ īdiuidui. ¶ Notādū ꝙ ꝓprietates īdiuidui q̄bꝰ vnū ab alio diſtiguit̄ poſſunt eē plēs. lꝫ ꝯuenieter aſſignent̄ 7. patēt ꝑ hūc verſū. Forma. figura. parēs, locꝰ. tp̄s. p̄ria, nomē. lꝫ aliq̄ iſtaꝝ puta parēs ⁊ tp̄s p̄ria ⁊ nomē poſſint pluribus īdiuiduis ꝯuenire: nō tn̄ oēs ſil̄: q̄ꝛ īpoſſibile eſt ꝙ eadē numero forma aut figura aut locꝰ ſint duoꝝ: nec oēs ſil̄ ſint pluriū īdiuiduoꝝ. ¶ Notandū etiā ꝙ iſta. 7. cū ſint accn̄a vt in pluribꝰ nō ſunt ipſi ſubē cā īdiuiduatiōis ꝑ ſe loquēdo ſed bene q̄ꝫtū ad noſtrā īnoteſcentiā: q̄ꝛ per accn̄tia q̄ nobis adueniūt diſtiguimꝰ vnū īdiuiduū ab alio. q̄d aūt ſit cā formalis ⁊ ꝓpria īdiuiduatiōis nō eſt p̄ñtis negocij ꝑtractare. ſed magis ꝑtinet ad metaᵐ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Continet̄ autē indiuiduū q̄dē ſub ſpē. ſpēs aūt ſub gn̄e. Totū igitur q̄ddā genus ē. indiuiduum aūt pars. ſpēs vero totū eſt ⁊ pars. ſed pars q̄dē alterius. totū vero nō alterius. ſed alijs partibus totū ē. De gn̄e q̄dē ⁊ ſpē. ⁊ q̄d generaliſſimū. ⁊ q̄d ſpāliſſimū: ⁊ que gn̄e eadē ⁊ ſpēs ſint ⁊ que indiuidua. ⁊ quot modis genus ⁊ ſpēs dicātur ſufficienter dictū ē.

Per modū epilogandi ꝯcludit habitudinē exn̄tiū in ꝑdicamēto. d. ꝙ īdiuiduū ꝯtinet̄ ſub ſpē. ⁊ eſt pars eiꝰ. ſ. pars integralis. ſpēs aūt ꝯtinet̄ ſub genere. ⁊ eſt pars eiꝰ ſubiua. genꝰ ergo eſt q̄ddā totū vlē ⁊ nō pars. īdiuiduū vero eſt pars ⁊ nō totū. ſpēs aūt eſt pars ⁊ totū q̄ddā īdiuidui ⁊ pars generis: ⁊ per lr̄aꝫ pꝫ. ¶ Ultimo epilogat ⁊ ꝯcludit circa oīa determi

nata di.(de genere quidem ⁊ ſpecie)⁊ patet littera.

Capl'ium de differentia

Differentia vero cõmuniter ⁊ ꝓprie ⁊ magis proprie dicitur.

¶ Poſtq̃ por⁹ determinauit de vlib⁹ que p̃dicãtur in qd: h̃ determinat de his q̃ p̃di/cãtur in quale. circa quã .2. facit. primo de/terminat de dr̃ia que p̃dicat̃ in q̃le eſſentiale. 2° de ꝓprio ⁊ accñte q̃ p̃dicant̃ in quale accñtale ibi(ꝓpriũ vero)prima pars diuidit̃ in .2. p̃mo dr̃iaȝ diſtinguit vt eligat. 2° eligit vt diffiniat. ſcd̃a ibi(qm̃ ergo eadẽ)p̃ma in .2. p̃mo ponit q̃ȝdã diuiſionẽ trimẽbrẽ. 2° reducit eã ad bimẽbrẽ. 2ª ibi(A ſupe riorib⁹ ergo)Prima in .3. p̃mo illã diuiſionẽ ꝓponit. 2° eaȝ exponit. 3° ex dictis corr̃ꝰ ↄcludit. 2ª ibi(cõiter qdẽ)tertia ibi(vl'r ergo)Prima pars pȝ i lr̃a quo mõ dr̃ia ſumit̃ tripl'r .ſ. cõiter. ꝓprie. ⁊ magis ꝓprie. Circa quã querit̃.

Utrum iſta diuiſio ſit ↄueniẽs q̃ eſt in dr̃iam cõiter ꝓ/prie ⁊ magis ꝓprie. Arguit̃ ꝙ nõ: q: nõ eſt diui ſio generis in ſpẽs. gen⁹. n. eque ꝓprie dr̃ de ſpẽb⁹: nec eſt di/uiſio toti⁹ in partes ĩtegrales: q: totũ non p̃dicat̃ de talibus partib⁹. ſed diuiſum h̃ p̃dicat̃ de diuidẽtibus. pȝ. nec eſt vo cis in ſignificationes: q: tũc hec vox dr̃ia p̃mo ĩportaret illa tria ⁊ nõ ſeq̃ret̃ ad diuiden⁹. nec eſſet diffinibile. q: equoci nõ eſt diffinitio nec eſt aliq̃ diuiſio ꝑ accñs: puta accñtis in accñtia: aut ſubiecti in accidẽtia. aut accidentis in ſubiecta: q: in omni mẽbro hui⁹ diuiſionis ĩtelligit̃ per ſe diuiſuȝ qd̃ nunq̃ȝ accidit ĩ diuiſione accñtis per accñs. ¶ P̃. oĩs bona diuiſio eſt ꝑ oppoſita. ſed iſta nõ eſt per oppoſita. Tũ q: tri/mẽbris. ergo aliud mẽbroꝝ alteri nõ opponit̃. q: tm̃ vnũ op ponit̃ vni. Tũ q: ad vnũ mẽbrũ ſeq̃tur aliud: ſeq̃tur. n. diffe rũt magis ꝓprie. i. dr̃ia ſpecifica. ergo differũt cõiter. i. accñ/te aliquo. Sil'r ſeq̃tur. differũt ꝓprie. ergo cõiter. ⁊ ſil'r diffe rũt magis ꝓp̃e. ergo ꝓprie. ¶ Cõtrari⁹ eſt por⁹. ¶ R̃ñdeo dico ꝙ ↄſil'is dubi⁹ eſt de diuiſione q̃ ponit̃. c. de genere ad declarãdũ diffinitionẽ generis ꝙ eoꝝ q̃ p̃dicant̃ q̃dã p̃dicã tur de vno ſolo. q̃dã de plurib⁹. q: qd̃ p̃dicat̃ de plurib⁹ p̃di cat̃ ꝓprie: ⁊ qd̃ de vno ſolo cõiter. ⁊ vnũ mẽbrũ videt̃ ſequi ad aliud: ⁊ vl'r de diuiſionib⁹ q̃ fiũt ꝑ ꝓprie ⁊ cõiter. ¶ Di/cẽdũ ergo ꝙ tales diuiſiones ſunt bone: q: ſunt vocis in ſi/gnificatiões: nõ vocis equoce penes p̃mũ modũ equocatio/nis: q: vox ſic equoca p̃mo ĩportat multa: vt argutũ eſt: ſed penes ſcd̃ȝ modũ. q: vox ſic equoca ſignificat ꝓp̃e vnũ ⁊ ex ĩpoſitiõe. aliud vero trãſumptiue: ⁊ ex vſu. vñ p̃mo elẽcoꝝ dr̃ ꝙ ſecũdus modus eſt ex eo ꝙ ſic ſoliti ſumus dicere. Ad p̃mũ in oppoſitũ pȝ. q: nõ ſeq̃tur ad diuidentia: nec diffinit̃ vt eſt equocũ: ſed dr̃ia ſumpta in vno ſenſu eſt vniuocũ. ⁊ po teſt diffiniri ⁊ eẽ p̃nꝰ ↄñe. ¶ Ad 2ꝰ dico ꝙ mẽbra ſunt op/poſita. ¶ Ad p̃mũ ↄtra hoc dicẽdũ ꝙ hȝ reduci ad diuiſio/nẽ bimẽbrẽ hoc mõ. dr̃ia q̃dã eſt magis ꝓpria: q̃dã nõ magis ꝓpria. ⁊ vltra non magis ꝓpria: q̃dã eſt ꝓpria: q̃dã cõiter. ⁊ ſic vl'r oĩs diuiſio nõ bimẽbris reducit̃ ad bimẽbrẽ. alia aũt mẽbra poſita ſũt mẽbra ſubdiuiſionis. ⁊ ponunt̃ ꝓpter bre uitatẽ loco diuiſi: in eo ꝙ diuiſum eſt vnũ mẽbrũ p̃ncipalis diuiſionis. ¶ Ad 2ꝰ ↄtra hoc dico ꝙ mẽbra debent ĩtelligi cũ p̃ciſione. ⁊ ſic nulluȝ ſeq̃tur ad aliud: ſicut etiã in diuiſio/ne ſequẽti. quedã differẽtia facit alteratũ quedã aliud que mẽbra nõ ſunt oppoſita. niſi ſumat̃ tm̃ alteratũ ⁊ cum preci ſione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cõmuniter differre alterũ ab altero dr̃ qd̃ alte ritate quadam differt quocunq̃ȝ modo vel a ſe/ipſo vel ab alio. differt enim ſor. a platone alteri tate quadam. ⁊ ipſe a ſe vel puero: vel iam viro: vel faciente aliq̃d: vel q̃eſcente. ⁊ ſẽper in aliquo modo h̃ñdi ſe alteritatibus.

Exponit dictam diuiſionem que pars diuiditur in .3. q: pri/mo exponit primũ mẽbrũ: ſcd̃o ſcd̃m ibi(ꝓprie)tertio ter/tiũ ibi(magis ꝓprie differre)dicit ergo ꝙ differẽtia cõmu/niter eſt illud quo differt alteꝝ ab altero vel etiã a ſeipſo q̃/dã alteritate. que. ſ. eſt in accidente ſeparabili. ſor. n. aliquid faciẽs aut quieſcẽs differt a platone nihil faciẽte: aut nõ q̃e/ſcẽte. ſil'r ſor. ſenex differt a ſeipſo puero ⁊ econuerſo. ⁊ pȝ ꝙ iſta dr̃ia eſt in accidẽte ſeparabili. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Proprie autẽ differre alterũ ab altero dicitur quando inſeparabili accidẽte ab altero differt. Inſeparabile accñs eſt: vt naſi curuitas. cecitas ocl'orũ: cicatrix cum ex vl'nere occaluerit.

Declarat ſcd̃ȝ mẽbrũ di. ꝙ differẽtia ꝓprie differt alteꝝ ab altero. quãdo differt accidẽte ĩſeparabili: puta ſimus ⁊ non ſimus: ⁊ curuitas naſi: ⁊ cecitas oculorum ⁊ cicatrix cum ex vulnere ↄcaluerit. iſta enim ſunt accidentia inſeparabilia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Magis proprie aũt differe alterũ ab altero di/cit̃ qñ ſpecifica differt differentia. queadmodũ homo ab equo ſpecifica differentia dr̃: ideſt rõ/nali qualitate.

Declarat tertiũ mẽbrũ. d. ꝙ differẽtia magis ꝓprie eſt illud quo differt alteꝝ ab altero ſpecifice. ⁊ iſta eſt differẽtia ſpeci fica. ſic. n. differt homo ab equo rõnali q̃litate. differẽtia. n. ſpecifica dicit̃ qualitas eẽntialis. 5. meta. de quo ĩferius am plius dicemus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Vl'r aũt omnis differentia alteratum facit cui/libet adueniẽs. Sȝ ea q̃ ẽ cõiter ⁊ ꝓprie alteratũ ſolũ facit. Illa vero que ẽ magis ꝓprie aliud.

Infert ex dictis corrꝰ. circa qd̃ .2. facit: p̃mo ponit corrm̃ di/uiũ. 2° aſſignat dr̃iaȝ ĩter mẽbra ibi.(Differẽtiaꝝ ergo)cõ cludit ergo ꝙ oĩs dr̃ia facit alteratũ. accipiẽdo alteratũ lar go modo ⁊ cõiter: loquẽdo aũt ꝓprie dr̃ia ⁊ dr̃ia ꝓprie ſolũ faciũt alteratũ: q: ſolũ faciunt diſtĩgui in accñte ſeparabili vel ĩſeparabili. differẽtia autẽ magis ꝓprie facit aliud: q: po nit alietatẽ in eſſe ⁊ ſubſtantia rei.

¶ Differentiarum q̃dẽ alie alteratũ faciunt. alie vero aliud. Ille vero que faciunt aliud ſpecifice vocant̃. Ille vero que alterũ faciũt ſimpl'r dr̃e. Aĩali q̃dem differentia adueniẽs rationalis ali/ud facit ⁊ ſpẽm aĩalis facit. Illa vero que ẽ mo ueri alteratũ ſolũ a q̃ſcẽte facit. Quare hoc q̃dẽ aliud. illa vero alteratũ ſolũ facit. Secũdũ igitur aliud faciẽtes diuiſiões fiũt a generib⁹ in ſpẽs. ⁊ diffinitiones aſſignantur que ſunt ex gñe ⁊ hui⁹ differentijs. ſm̃ aũt eas que ſolũ alteratũ faciunt alteratio ſola ↄſiſtit. ⁊ in aliquo modo ſe habẽdi permutationes fiunt.

¶ Aſſignat dr̃iaȝ ĩter mẽbra dcã: ⁊ ponit .2. dr̃ias. quaꝝ ſcd̃a ponit̃ ibi(ſm̃ igit̃ aliud)Prima g° dr̃ia eſt iſta ꝙ cũ dr̃iaꝝ alie faciant alteratũ alie aliud. ille que faciũt aliud vocant̃ ſpecifice. ille vero que faciunt alteratũ vocantur differẽtie ſimpl'r. ⁊ retinẽt nomẽ cõmune. exẽpla patẽt in lr̃a. ¶ Se/cunda differẽtia eſt ꝙ diuiſio geneꝝ in ſpecies ⁊ diffinitio/nes ſpecieꝝ aſſignant̃ per differẽtias que faciunt aliud. per illa aũt q̃ faciũt tm̃ alteꝝ fit ꝑmutatio. i. mot⁹ alteratiõis. ⁊ nõ deſuiũt ad diuiſiones gñis ⁊ ad diffõnẽ ſpẽi: vt pȝ ĩ lr̃a.

Circa primum mẽbrũ diuiſionis differẽtie q̃rit̃. Utꝝ hec ſit vera ſor. ſenex differt a ſe puero. Arguitur ꝙ nõ: quia omnis relatio requirit duo

extrema in actu.ſed ſoꝛ.ſenex ⁊ ſoꝛ.puer nō ſunt ſil' in actu. ergo differētia que eſt quedā relatio non eſt inter illa duo extrema.maioꝛ p3.quia ſi relatio eſt.ſuū ſubm eſt.⁊ ſi ſub3 eſt:ei' coꝛꝛ⁹ ē:relatiua.n.ſūt ſil'nā.¶ P̄.ſi ſoꝛ.ſenex differt a ſe puero.ḡ nō eſt idē ſibi puero.ḡ nō idē ſibi qḋ eſt manifeſte falſū3.pma ꝯña p3.q2 idē ⁊ dīns opponūtur ḡ ad vnū ſequitur ne⁹ alterius.ſi ergo ſoꝛ.ſenex differt a ſe puero nō eſt idē ſibi puero.ꝓbatio ſcđe.q2 ne⁹ in añte negat idētitatē vl'r.ergo ſeqtur ne⁹ idētitatis a ſe ſicut a ſupioꝛi ad iferius negādo.¶ P̄.ſeqtur.ſoꝛ.ſenex differt a ſe puero.ergo ſoꝛ.ſenex ⁊ ſoꝛ.puer differunt.conſequentia patet.quia ſequitur in omnibus relatiuis equiperantie.vt ſoꝛ.ē ſimilis plōni.ḡ ſoꝛ.⁊ plō ſunt ſiles.cui' rō eſt.q2 relō eqpantie eql'r denoiat vtrūq3 extremū.⁊ vlteri⁹ ſeqtur.ḡ ſoꝛ.ſenex.⁊ ſoꝛ. puer ſunt multa.ꝓbatio ꝯñe.q2 dr̄ia eſt ſpēs multitudinis ex.5.meta.ḡ bñ ſeqtur.differūt.ḡ multa.ab inferioꝛi ad ſuperius affirmatiue.⁊ vltra.ḡ ſoꝛ.⁊ ſoꝛ. ſunt multa.ꝯſequēs ē falſū.ergo p⁹ añs.¶ Jn oppoſitū ē poꝛ⁹.¶ Rñdeo dico ꝙ ꝓpō eſt diſtinguēda ſm equiuocationē.q2 ſumpta dr̄ia in cōmuni vera eſt.q2 iſto modo quodcūq3 accidens ipedit oīmodā idētitatē:⁊ facit differentiā.ſed ſumpta differētia ꝓprie vel magis ꝓpe ē ꝓpō falſa.vt p3 ex rōne illaꝝ differentiaꝝ.vt aūt eſt vera ꝓbatur ſic.circa ens imediate opponunt̄ idē ⁊ diuerſum.io.meta.ergo ſoꝛ.ſenex ⁊ ſoꝛ.puer. ſunt idē vel diuerſum.nō idē.q2 tūc hec affirmatiua ſoꝛ.ſenex eſt ſoꝛ.puer eſſet vera.ergo eſt diuerſū:⁊ ſumit̄ h̄ differens in cōi ad omne diuerſū.¶ Ad pmū in oppoſitū dōm ꝙ o3 extrema relatōis eſſe actu ſm rōnē referendi.nō ſm exñtiam.qḋ p3.q2 pus ⁊ poſterius l3 nō ſimul exiſtāt.tñ ſil' ſunt ſm rōnē q̄ referuntur.Nā qñ pus eſt ſub rōne poꝛis. tunc poſterius eſt ſub rōne poſterioꝛis:l3 non exiſtāt ſil'.ſic dico in ꝓpoſito.vel al'r ꝙ illa maioꝛ vā eſt de relatōe reali: ſed entis ad nō ens eſt tm̄ relatio rōis.⁊ talis relatōis extrema nō o3 eē actu.cū eni relatio pncipal'r depēdeat a termino.q2 formal'r ē ad aliqḋ aliḋ:ipoſſe ē relationē realē eē ad terminū nō exñtē.¶ Ad ſcōm dico ꝙ ſcđa ꝯñtia nō valet .ſ.nō ē idē ſibi puero.ḡ ñ ē idē ſibi:q2 i pma negat̄ idētitas reſpectu termini accidētalis.i ſcđa reſpectu termini ſubal' ḡ importatur p ly ſibi qḋ eſt relatiuū reciprocū.⁊ i hoc fit fallacia ꝯñtis.q2 ad diuerſitatē accñtalē nō ſeqtur diuerſitas eēntialis ſ3 ecōuerſo.¶ Ad 3ᵐ nego illā ꝯñtiā.ſ.ſoꝛ.ſenex ⁊ ſoꝛ.puer ſunt multa.ḡ ſoꝛ.⁊ ſoꝛ. ſunt multa.quia i prima illa determinatio reſpectu talis p̄dicati diminuit a ſoꝛ. abſolute.iō nō ſequitur ſcđa vt ſupius ad iferius.ſed vt ſ3 qḋ ad ſimpl'r.iō nō ſeqtur pp fallaciā.¶ Deinde cū dicit.

¶ A ſupioꝛibus igit̄ rurſus inchoātib⁹ dicendū eſt differētiarū alias qdē eſſe ſeparabiles.alias vero inſeparabiles.moueri qdē ⁊ qeſcere ⁊ ſanum eſſe ⁊ egrum ⁊ quecunq3 his ꝓxima ſūt ſeparabilia ſunt. At vero aqlinū eſſe vel ſimū vel rationale vel irrationale eſſe inſeparabilia ſūt.

Reducit dictā diuiſionē ad bimēbrē.⁊ h̄ ps diuidit̄ i.3.ſ3 .3.diuiſiōes oꝛdīatas q̄s poīt.p̄.n.illā trimēbrē ad bimēbrē reducit.2° alteꝝ mēbꝝ ſubdiuidit ibi(Jnſepabiliū āt).3° iteꝝ alteꝝ illi⁹ ſubdiuiſiōis ibi(Cū igitur he.3.)ḡ a ſupioribus.i.a pncipio.iteꝝ inchoātes dōm eſt ꝙ dr̄iaꝝ alie ſūt ſepabiles:alie vō iſepabiles.Exe⁹pmi moueri ⁊ quieſcere ſanū eſſe ⁊ egrū.Exᵐ ſcđi:aqlū vel ſimū vl' rōnale eſſe.

¶ Jnſeparabiliū aūt alie qdē ſūt per ſe:alie vero per accñs.nam rationale per ſe ineſt hōi ⁊ imoꝛtale ⁊ diſcipline eſſe perceptibile. At vero aqlinum eē vel ſimū eſſe ſecūdū accñs ſūt ⁊ nō p ſe.

Ponit ſubdiuiſionē alterius mēbri.circa qḋ.2.facit.p̄ poīt diuiſionē.ſcđo cōpat mēbra diuiſionis.ſcđa ibi(ille igit̄.) Dicit ḡ ꝙ inſepabiliū dr̄aꝝ quedā ſūt p ſe.vt rōnale per ſe ineſt hoī.qdā ſunt p accñs vt aqlū eē.ſimitas eni vel aqleitas accñs ē l3 inſepabile.¶ Deinde cū dicit.

¶ Jlle igitur que per ſe ſūt in ſubſtantie ratione accipiunt̄ ⁊ faciūt aliud. Jlle vero que ſecūdū accñs ſunt nec i ſubſtātie ratione accipiunt:nec faciunt aliud ſ3 alteratum ſolū.

Compat mēbra diuiſionis penes duas dr̄ias:qꝝ ſcđa ponitur ibi.(Et ille qdē)eſt ḡ pma dr̄ia q̄tū ad vſū.q2 dr̄ie per ſe accipiūtur in rōne.i.diffōne rei ⁊ faciunt aliud.differentie vō p accñs neutrū.¶ Deinde cū dicit.

¶ Et ille qdē q̄ per ſe ſūt nō ſuſcipiūt magis nec minus. Jlle vero que per accñs ⁊ ſi inſeparabiles ſunt intenſionē ſuſcipiunt ⁊ remiſſionē. nā neq3 gen⁹ aut magis aut min⁹ p̄dicat̄ de eo cuius ē gen⁹.neq3 generis differentie ſecūdū quas diuidit̄ ipſum genus. Jpſe enim ſunt que vni⁹ cuiuſq3 rationē ideſt diffinitionē ꝯplent.eſſe autē vniciuq3 vnū ⁊ idem neq3 intēſionem neq3 remiſſionem ſuſcipiens eſt. Aquilinum autem vel ſimū vel coloꝛatum eſſe aliquo modo intēduntur ⁊ remittunt̄.

Ponit ſcđam dr̄iam que eſt q̄tu3 ad eē.circa qḋ.2.facit.p̄ ꝓponit intētū.ſcđo ꝓbat.ſcđa ibi(Nam neq3 gen⁹) Dicit ergo ꝙ differētie que ſunt per ſe non ſuſcipiūt magis ⁊ minus.differētie vero p accñs ſuſcipiunt.etiā ſi ſint inſepabiles:qḋ ꝓbat i ſequēti pte ibi.(Nam neq3 genus)vbi arguitur ſic.cuius eſſe non recipit magis ⁊ minus.nec principia eſſendi.ſed genus ⁊ differētia cōſtituūt eſſe ſpēi:eē aūt ſpecificū ñ ſuſcipit magis ⁊ min⁹.ergo nec gen⁹ nec dr̄ia. Dui⁹ rōnis p̄ ponit ꝯclōnē ibi(nā neq3 g⁹)2ᵐ mi.q̄tū ad vtraq3 pte3 ibi(ipſe.n.ſūt)lr̄a eſt plana.¶ Noᵐ ꝙ tenēdo ꝙ foꝛma ſubalis ſuſcipit magis ⁊ min⁹ de q alias:nō obuiat ꝙ h̄ dr̄.q2 poꝛ.nō negat qn dr̄ia i diuerſis nūero poſſit pticipari ſm magis ⁊ min⁹.ſed ꝙ nō ꝯtingit i codē numero.cui⁹ oppoſitū accipit i differētꝭ p accñs ēt ſi ſint inſepabiles. q2 ſic idē nūc ē magis albū.nūc min⁹.ſic aquilū vel ſimu3 nō ſic ꝯuenit de rōnali.¶ Articulus etiam ſaluat̄.q2 ptī⁹ magis ⁊ minus eſt ſm gradus foꝛme idiuidualis a qb⁹ abſtrahit natura ſpecifica.q̄uis ergo eſſe ſpecificum in ſe ſit vnū ⁊ quaſi indiuiſibile ſm qḋ abſtrahit in ſuo conceptu ab oī gradu idiuiduali nō obſtat qn poſſit pticipari magis ⁊ minus ſm tales gradus.¶ Deinde cum dicit.

¶ Cum igitur tres ſpēs dr̄ie ꝯſiderētur. ⁊ cum he qdē ſint ſeparabiles:ille vero inſeparabiles. ⁊ rurſus iſeparabiliū cum he qdem ſint p ſe:ille vero per accidens.

Poīt.3.diuiſionē ſubdiuidēdo dr̄ias p ſe.Circa qḋ.2.facit p̄ ponit diuiſionē.ſcđo.cōpat mēbra ei⁹ ibi(ſed he quidē) prima in.3.pmo quedā dcā reſumit.ſcđo itentum ꝓponit. 3° p exēpla exponit.ſcđa ibi(rurſus eaꝝ).3ᵃ ibi.(vt cum p ſe) Reſumit ḡ ex p̄dictis ꝙ ſunt.3.ſpecies.i.3.modi dr̄ie:q2 quedam ſunt ſepabiles ⁊ quedā inſepabiles:⁊ haꝝ quedā per ſe quedā per accidens.

¶ Et rurſus earum que ſunt per ſe differentiarum. alie quidem ſunt ſecūdu3 quas diuidim⁹ genera i ſpecies.alie vero ſecūdū quas q̄ diuiſa ſunt ſpecificātur. vt cū p ſe qdē dr̄ie ſint hm̄oi aiati ⁊ inaiati. ſēſibilis ⁊ iſenſibilis. rōnalis ⁊

irrationalis. ⁊ mortalis ⁊ imortalis. Ea q̄dem que eſt aiati ⁊ ſenſibilis differentia ꝯſtitutiua ē ſubſtantie aialis. eſt. n. aial ſubſtantia aiata ſēſibilis. Ea vero que ē mortalis ⁊ imortalis dr̄ia rationalis ⁊ irrationalis diuiſiue ſunt animalis differētie. per eas enī genera in ſpēs diuiduntur.

·Ponit dictā ſubdiuiſionē. di. ꝙ dr̄iaꝝ ꝑ ſe alie ſūt diuiſiue generꝝ ſm̄ q̄s genera ī ſpēs diuidunť. alie ſunt cōſtitutiue ſpēꝝ ſpāliſſimaꝝ. ⸿ Poſtea exponit ꝑ exēpla. q2 ea dr̄ia q̄ eſt aīati ſenſibilis. i. aīatū ⁊ ſenſibile. vt ꝯſtructio intrāſitiua. ſicut cum dr̄ creatura ſalis. hec inq̄ꝫ dr̄ia eſt cōſtitutiua aīalis ⁊ diuiſiua gn̄is ſupioris. puta aīati corpis ⁊ ſenſibilis corporis aīati ſenſibilis. rōnale ⁊ mortale ꝯſtituūt hoīeꝫ ⁊ diuidūt aīal qđ eſt gen⁹ hoīs. p3 ī lr̄a. ⸿ Deide cū dicit.

⸿ Sed he quidē diuiſiue ſūt differētie generum ꝯpletiue fiunt ⁊ cōſtitutiue ſpecierū. Diuiditur enim animal rationali ⁊ irrationali differentia. ⁊ rurſus mortali ⁊ immortali differentia. Sed ea que eſt rationalis differētia ⁊ mortalis conſtitutiua ē hoīs. rationalis vero imortalis deī. Ille vero que ſūt irrationalis ⁊ mortalis irrationaliū aīaliū. Sic ēt ⁊ ſupreme ſubſtātie cū diuiſiue ſint aīati ⁊ inanimati differētie ſēſibilis ⁊ īſēſibilis. ꝫ animati ⁊ ſenſibilis ꝯgregate ad ſubſtātiā animal perficiunt.

Compat mēbra diuiſionis volēs ꝙ nō diſtinguāťur penes aliq̄d abſolutū: ſꝫ tm̄ penes reſpect⁹. q2 eadē dr̄ia ē diuiſiua ⁊ ꝯſtitutiua. ſed nō reſpectu eiuſdē. q2 eſt diuiſiua gn̄is ⁊ cōſtitutiua ſpēi. Ex⁹. q2 aīal quod eſt gen⁹ diuidiť ꝑ rōnale ⁊ irrōnale. ⁊ iteꝝ ꝑ mortale ⁊ imortale. rōnale aūt cū mortali ꝯſtituit ſpēꝫ hoīs. ſed rōnale ⁊ imortale ꝯſtituit ſpēꝫ dei ⁊ intelligentiaꝝ. ⁊ ſilr̄ de alijs dr̄ijs. p3 in lr̄a. ⸿ Notandū ꝙ ſicut p3 in lr̄a intētio videtur eē por. ꝙ rationale aīal ſit genus. ⁊ mortale ſit differētia ſpecifica. de quo inquiretur in ſequenti ſecūda lectione.

⸿ Qm̄ ergo eedem alio modo accepte fiūt ꝯſtitutiue. alio modo vero diuiſiue ſpecifice omnes vocātur. Et his maxime opus eſt ad diuiſiōes generū ⁊ diffinitionis ſpērū: Sed non ī his que ſecūduꝫ accn̄s inſeparabiles ſunt nec magis his que ſūt ſeparabiles.

⸿ Poſtq̄ꝫ por. poſuit de dr̄ia plures diuiſiōes: ꝫ eligēdo illā d̄ qua intēdit aſſignat ei⁹ ꝑles diffōnes. circa qđ. 2. facit. ꝑ cōtinuādo dcā dicēdis eligit dr̄iaꝫ de q̄ intēdit. 2° ꝓſequēdo diffinit ibi (q̄s etiā determi.) Dicit ğ ꝙ cū dr̄ie ꝑ ſe ſint diuiſiue ⁊ ꝯſtitutiue mō dcō oēs vocātur ſpecifice ⁊ deſuiūt tā ad diuiſiōes geneꝝ q̄ꝫ ad ꝯſtōnes ſpecieꝝ ſeu diffōnes. nō aūt ſic dr̄ie accn̄tales ſiue ſint ſeꝑabiles ſiue inſeꝑabiles. ⁊ ideo de p̄mis ſpāliter eſt agendum que ſunt ſpecifice ꝑ ſe. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Quas etiam determināťes dicūt. Dr̄ia aūt ē q̄ abūdat ſpēs a gn̄e. homo enim ab aīali plus habet rationale ⁊ mortale. aīal enim neq3 ipſū nibil horum eſt.

·Proſequitur diffiniēdo vbi de dr̄ia aſſignat. 4. diffinitōes quaꝝ ſecūda ponitur ibi (diffiniunt aūt) tertia ibi (deſcribitur aūt) quarta ibi (aſſignant aūt)

Sed ſtatim occurrit dubiū. q2 cū vnius rei vna ſit diffinitio vt dr̄. 6. topi. quō de dr̄ia aſſignantur. 4. diffōnes. ⸿ Ad cui⁹ euidētiā eſt notādū ꝙ ſic iā ſepe dictū ē q̄cq̄d ē de ente abſoluto diffiniť vna diffōne tm̄ nō ē incōueniēs ens reſpectiuū hr̄e ꝑles diffōnes. Dr̄ia ergo ſm̄ rōnē ſui generis qđ eſt vl'e referť ad illud de quo dicitur qđ pōt vocari ſubm̄. q2 p̄dicatū diciť ad ſubm̄: non tamē ad indiuiduuꝫ nec ad ſpēm refertur. vt ad p̄m cor̄m ſed vt ad correlatiuū ſui generis. q2 oꝫ ſpēm dici ad idē ad qđ dr̄ genus. ex. 4. topi. in ſpāli aūt. i. ꝫ ꝙ dr̄ia eſt diuiſiua dicitur ad gen⁹. ſm̄ aūt ꝙ ꝯſtitutiua diciť ad ſpēꝫ. diciť tn̄ ad gen⁹: nō ꝙ gen⁹ ſit ei⁹ p̄mū corr⁹. q2 ꝑ ē ſpēi. ſed rōne diuiſi ita ꝙ ꝑ dicitur ad diuiſū. dr̄ etiā ad ſpēꝫ nō inq̄ꝫtū ſpēs: ſed inq̄ꝫtū ꝯſtituta ꝑ dr̄iaꝫ. ⸿ Per hoc p3 ad dubiū. q2 non ſūt multe diffōnes dr̄ie ſm̄ ſe. ſed p̄a e ei⁹ ſm̄ ꝙ eſt ꝯſtitutiua ſpēi. ſcđa diffō eſt dr̄ie intermedie inq̄ꝫtuꝫ eſt vl'e. alie due diffōnes ſūt dr̄ie inq̄ꝫtū diuiſiua. quaꝝ p̄ma datur a diuiſiōe actiua. ſcđa aūt que eſt q̄rta nō multū valet vt dr̄ in littera. ⁊ cū corrigitur tūc trahitur magis ad dr̄iam ꝯſtitutiuā. ⁊ totū hoc ꝙ dictū eſt patebit ꝑ ſequētia. ·Prima ps diuidiť i. 3. ꝑ pōit diffōnē. ſcđo ei⁹ declarationē ibi (hō. n.) 3° remouet dubitationē ibi (Nā vñ hēbunt) Dicit ergo ꝙ dr̄ias ꝑ ſe ⁊ ſpecificas determināt. ſ. ꝑhi. i. diffiniūt. d. ꝙ differentia eſt q̄ abūdat ſpēs a gn̄e. ⁊ eſt ſenſus ꝙ cū gn̄e ꝯſtituit ſpēꝫ. ita qđ ibi pōitur ſpēs vt corr̄s dr̄ie inq̄ꝫtū. ſ. ſpēs ē cōſtituta ⁊ dr̄ia ꝯſtitutiua (abūdat a gn̄e) pōit ꝓ cōſtituere ſub ꝓpria rōne cōſtituēdi. q2 nō vt gen⁹ conſtituit ſpēꝫ. ·Poſtea declarat ꝑ exēplū. q2 hō q̄ eſt ſpēs aīalis abūdat. i. h3 plus q̄ꝫ aīal rōnale. q2 aīal qđ eſt gen⁹ nec h3 rōnale nec nihil hoꝝ. i. nullam habet dr̄iaꝫ.

⸿ Nā vnde habebit ſpēs differētias. neq3 enim genus oppoſitas habet differentias. ī eodē gn̄e ſimul habebit oppoſita. ꝫ queādmodum ꝓbāt ꝑhi. ꝑtāte quidem oēs habet genus ſub ſe poſitas differentias. actu vero nullam. at ſic neq3 ex his q̄ nō ſūt aliq̄d fit. neq3 oppoſita circa idē ſūt.

⸿ Mouet q̄dā dubiū. 2° remouet: ibi (ꝫ queādmoduꝫ) dubiū eſt illud. ſi ita eſt ꝙ ſpēs abūdat dr̄ia a gn̄e. vñ ſpēs hēbit dr̄iam. nā ſupple nō h3 eā a ſe nec a nihilo nec a gn̄e. q2 qua rōne vna ſpēs: eadē rōne alia ſpēs oppoſita ⁊ genus hr̄et dr̄ias oppoſitas quoquo modo. ·Poſtea remouet. d. ꝙ ſicut ꝓbant ꝑhi. gen⁹ h3 oēs dr̄ias ꝑtāte. actu vero nullā ſpēs aūt habet dr̄ias nō ex his que nō ſunt. i. ex nihilo. ſed ex genere. nec ſeq̄tur oppoſita eſſe circa idē niſi in potētia ⁊ non in actu.

Circa iſtam p̄mā diffōnē dr̄ie. q̄riť vt3 ſit ꝯueiēter aſſignata. arguiť ꝙ non. ꝓ ſic. dr̄ia non pōt diffiniri. ğ ei⁹ non eſt iſta diffinitio cōueniens. cōſequētia patet. antecedens. ꝓbatur. tum quia differentie non eſt differentia. ſic enim eſſet proceſſus in infinituꝫ. omne aūt qđ diffinitur habet differētiā. tū quia ſola ſpēs diffinitur. ſed differentia non eſt ſpecies. ergo ⁊c. ⸿ ꝓ. illud qđ abūdat ab alio ē ī plus illo. ſed g⁹ e ī plus q̄ꝫ ſpēs. ⁊ nō ecōuerſo. dicens enim animal plus complectitur q̄ꝫ dicēs hominēꝫ. vt habeť in predicamētis ergo ⁊c. ⸿ ꝓ. ſi ſic. quero a quo ſpecies habet ſuam differentiā nō ex nihilo. quia ex nihilo nihil fit. nō a ſe. quia nihil facit ſe eſſe in actu. nec a genere. tum quia tunc non abūdat a genere. cum vtrunq3 habeat illud. tum quia genus haberet cōtraria. qua enim ratione vna ſpēs habet a genere dr̄iam vnā pari rōne ⁊ alia ſpecies habebit dr̄iam oppoſitam. ergo gen⁹ vtrāq3 habet. ergo h3 oppoſita ſimul. ⸿ In oppoſitū ē por. ⸿ Rideo. ꝫ ſuppono ꝙ differentia pōt diffiniri. quia habet gen⁹. ſ. vl'e qđ ꝑ aliq̄ꝫ ꝑ ſe dr̄iam deſcendit in ipſam vt patebit in ſolutōe q̄ōnis ſequentis. ⸿ Dicendum ergo ad queſtioneꝫ ꝙ ſpēs abundat differētia a genere. qđ ſic p3. q2 diffinitio exp̄mit totū

intellectum diffiniti ⁊ nõ amplius.quia aliter nõ ↄueniret ꝑmo ipſi diffinito.ſʒ diffinitio cõſtat ex genere ⁊ dr̃ia. ergo differentia eſt aliqd de per ſe intellectu ſpẽi ⁊ nõ de intellectu generis.qꝛ ſi ſic.tunc genus ꝑdicaretur ꝑ ſe de dr̃ia vel ecõuerſo.quoꝝ vtrũqꝫ eſt falſum.⁊ eẽt nugatio ĩ diffinitõe qꝛ ponẽdo rõnes generis ⁊ dr̃ie loco nominũ idẽ bis diceretur.ergo ſpẽs abundat dr̃ia a gñe.❡ Ad pmũ in oppoſitũ nego añs. Ad pmã probationẽ ↄcedo ꝙ dr̃ie nõ ẽ dr̃ia: reſpectu cuius dr̃ia hʒ rõnẽ dr̃ie.ſed põt hr̃e dr̃iaʒ reſpectu cuius ipſum ẽ ſpẽ.puta reſpectu vlis ꝙ eſt eius gen⁹ ſicut hoc qð eſt ꝑdicari in quale eſt dr̃ia dr̃ie.qꝛ ꝑ illud cõſtituit dr̃ia in ſua ſpẽ ſicut hõ ꝑ rõnale.❡ Cum dicitur ſcðo ꝙ ſola ſpẽs diffinitur.cõcedo ꝙ dr̃ia eſt ſpẽs eo mõ quo dictũ eſt ſupius de genere.❡ Ad ſcðʒ dico ꝙ eẽ ĩ plus eſt duplr̃. vno modo ſm ↄtinẽtiam actualẽ.alio mõ ſʒ potẽtialẽ ſiue ſm indifferentiam.genus eſt in plus ſcðo modo .⁊ ſpecies ꝑmo mõ.❡ Ad 3ᵐ dicẽdum ꝙ ſpẽs hʒ dr̃iaʒ a genere.⁊ ita gen⁹ hʒ illã potẽtia tñ.ſpẽs aũt actu.vnde iſtud abũdare dʒ intelligi quo ad habere actu.iteꝝ nõ eſt incõueniẽs oppoſita ſimul eſſe idẽ ĩ potẽtia. ❡ Vñ ſciendũ ꝙ ſic cõpoſ⁹ nãle hʒ formã ĩ potẽtia a mã iq̃tũ mã ẽ ĩ põ ꝑ ſe ad formã ⁊ iõ qñ mã ẽ:ẽ ẽt forᵃ ↄpoſiti ĩ põ.formã ãt hʒ ↄpoſitũ ĩ actu ab agente.qð actu inducit formã ĩ mã.ſic ſpẽs in potẽtia hʒ dr̃iaʒ a gñe qð ẽ ꝓportionale mãe.❡ Contra iſta arguit̃.ꝑ. qꝛ a nullo põt aliqd veri⁹ hr̃i q̃ꝫ ipʒ hẽat ĩ ſe.ğ a gñe nõ põt vius ſpẽs hr̃e dr̃iaʒ q̃ꝫ genus illã hẽat.ſʒ ſpẽs hʒ illã actu.g⁹ tñ ĩ põ.ergo ſpẽs nõ habʒ illaʒ a gñe.❡ 2ᵒ.qꝛ oĩs potẽtia ẽ reducibilis ad actũ.ergo ſi oppoſita ĩ potẽtia ĩſũt gñi poterũt ineſſe actu.qð eſt ĩpoſſibile.❡ Tertio qꝛ illud qð ineſt tñ alicui ĩ potẽtia nõ ꝑdicat̃ de illo ṽe cũ ħ vbo ẽ.qꝛ eẽ denotat vnionẽ actualẽ extremoꝝ.ſed ħ ẽ ṽa.aĩal eſt rõnale. ergo rõnale nõ tñ ineſt aĩali ĩ potẽtia. ❡ Rñdeo ad pmũ ↄcedo ꝙ ſpẽs ñ hʒ dr̃iaʒ actu a gñe.qꝛ nec gen⁹ illã hʒ actu. ❡ Ad ſcðm dico ꝙ potentia nõ dr̃ ħ ordo ad actũ ſicut ſumitur.4.Meta.ſed potẽtia dicitur indeterminatio ſic ꝑ oppoſitũ act⁹ ꝓprie determinat aliud.gen⁹ aũt hʒ dr̃iãs in potẽtia.i.indeterminate.⁊ illo mõ nõ itelligitur illa ꝓpõ. oĩs potẽtia eſt reducibilis ad actũ. ❡ Ad 3ᵐ ↄcedo ꝙ ħ ẽ ṽa aĩal eſt rõnale.nã ſua ↄdictoria eſt falſa.ſed nõ ẽ ṽa vl̃r nõ eſt aũt incõueniẽs aliqd ṽe ꝑdicari cũ hoc vbo eſt.⁊ hoc ꝑticulariter ⁊ nõ vl̃r de illo qð ẽ ĩ potẽtia ad ipm̃.i.ad ipʒ ſe hʒ indeterminate.❡ Deinde cum dicit.

❡ Diffiniunt autẽ ⁊ eam hoc modo. Dr̃ia ẽ que de plurib⁹ ⁊ dñtib⁹ ſpẽ ĩ eo qð quale ſit ꝑdicat̃. Rõale enim ⁊ mortale de homine predicantur in eo quod qualis ſit homo.ſʒ nõ in eo qð qd ſit.

Ponit.2.diffõnem. circa quã ſic ꝓcedit.ꝑ diffõnẽ pmittit ſcðo eã ꝑ exẽpla expõit.3ᵒ ꝑ rõnẽ ꝓbat. 2ᵃ ibi(rõnale.n.) tertia ibi(qd.n.eſt hõ)dicit ergo ꝙ phi diffiniũt eã.i.dr̃iaʒ hoc alio mõ.dr̃ia eſt que de plib⁹ ⁊ dr̃ntib⁹ ſpẽ in eo qð q̃le ſit ꝑdicat̃.qð exponitur ꝑ exẽpla. qꝛ rõnale ⁊ mortale ꝑdicãtur de hoĩe in q̃le ⁊ nõ in quid.

❡ Quid eſt eni homo nobis iterrogatis ↄueniẽs dicere animal.quale autem animal iquiſiti qm̃ rõale ⁊ mortale eſt ↄueniẽter aſſignabimus. Rebus enim conſtantibus ex materia ⁊ forma vel ad ſimilitudinẽ ꝓportõemqꝫ materie ⁊ forme ↄſtitutiõem habẽtibus queãdmodũ ſtatua ẽ de materia eris.ex forma aũt figura.ſic ⁊ homo cõis ⁊ ſpãlis ex materia quidẽ ſimiliter ꝓportionaliterqꝫ cõſiſtit ex genere:ex forma autẽʒ differẽtiã.Totũ autẽ hoc aĩal rõale ⁊ mortale homo eſt queãdmodũ illic ſtatua.

Exponit ⁊ ꝓbat ꝑ rõnẽ ꝙ dr̃ia ꝑdicat̃ ĩ q̃le.ad qð adducit. 2.rõnes.pma ſumit̃ a ꝓpetate rñdẽdi. 2ᵃ.a ꝓpetate eſſẽdi. ſcða ibi.(Reb⁹ eni)In pma arguit̃ ſic.illud ꝑdicat̃ in q̃le ꝑ qð ↄueniẽter rñdetur ad iterrogationeʒ factã ꝑ q̃le.ſed dr̃ia eſt hm̃.vt pʒ ĩ lr̃a.qꝛ ſicut nos iterrogati qd eſt hõ.rñdemus per gen⁹ qð eſt aĩal.ita nos queſiti q̃lis ſit hõ ↄuenienter dr̃ rõnalis vl̃ mortalis.qð ẽ dr̃ia.❡ In.2ᵃ.arguit̃ ſic.oẽ illud ꝑdicatur ĩ q̃le qð hʒ rõnẽ q̃litatis ⁊ forme.ſed dr̃ia eſt hm̃.hoc ponitur ĩ lr̃a ĩ ↄpatõe tali.qꝛ ſicut ĩ reb⁹ ↄpoſitis ex mã ⁊ forma.vt ſũt res nãles.vl̃ ad ſiſitudinẽ mãe ⁊ forme hñtib⁹ ↄpoſitionẽ.vt ſũt res artificiales ipm ↄpoſitũ ↄſtat ex mã ⁊ forma.⁊ ſtatua ex ere ⁊ figura.ita hõ cõis ⁊ ſpãlis .i.qui ẽ ſpẽs.ↄſtat ꝓportionalr̃ ex gñe vt ex mã.⁊ ex dr̃ia.q. forma.vñ hoc totũ.aĩal rõnale mortale ẽ hõ.ſic ibi.es cũ figura ẽ ſtatua ↄſtãs ex vtroqꝫ.❡ Notãdũ ꝙ ſolã vnã ꝑticulã.ſ.ꝑdicari ĩ q̃le declarat ꝓ dcã diffõne.qꝛ alie ꝑtes patẽt ex ꝑdcĩs.ꝑ ħ.n.differẽtib⁹ ſpẽ diſtinguit̃ dr̃ia ab indiuiduo ⁊ ꝓprio.ſed per ꝑdicari in q̃le diſtinguitur a genere ſpecie ⁊ accñte.quia accñs ſi predicatur in quale. nõ tamẽ in q̃le eſſentiale ſicut differentia.

Circa iſtam diffinitionem queritur. vtrũ ſit ↄueniens.arguitur ꝙ nõ. quia diffinitũʒ excedit diffinitioneʒ.diffinitũʒ eni ꝑdicatur ꝓ vltima differentia completiua ſpẽi ſpãliſſime ⁊ non diffinitio.quia illa differentia tñ ineſt ſpẽi ſpãliſſime ⁊ eius ſuppoſitis. ❡ ꝑ. diffinitio excedit diffinitum.nam ſenſibile predicat̃ de pluribus differentibus ſpẽ ĩ quale.ſed ſenſibile non eſt differẽtia.probatio hui⁹.quia differẽtia eſt abſtractum ſignificans aliquã intentionem.ſʒ quã impoſſibile eſt ꝑdicari in abſtracto de re prime intentionis.quia a differentia dicit̃ differens denoĩatiue.omne auteʒ denominatũ dicitur ab aliquo abſtracto.illud eſt differentia.quia a dr̃ia venit differre.ſed ſenſibile non eſt abſtractum.ergo ⁊c.❡ ꝑ.predicari eſt de rõne relatiui vt patet de vniuerſali.ſed differentia non eſt relm̃.ergo ⁊c.ꝓbatio mi.quia relatio non refertur.eſſet enim ꝓcedere in infinitũ.differẽtia autẽ ẽ relatio quia ſm ipſam differens refertur ad differens.eſt enĩ relõ equiperantie.ergo differentia non refert̃. ❡ ꝑ.oẽ diffinitum differt ſpẽ ab alijs ꝑ ſuã diffinitionẽ.ſed differẽtia nõ differt.quia ſubm̃ ⁊ predicatuʒ ſignificantur ſub oppoſitis modis inſepabilibus que cauſant falſitateʒ.❡ ꝑ. differẽtia nõ predicatur in quale.ergo diffinitio non eſt cõuenienter aſſignata.añs pʒ.tum quia qð dicit quiditatem alicui⁹ predicat̃ in qd.quia qd dicitur a quiditate.ſed dr̃ia ꝑdicat quiditate ei⁹ cuius eſt.aliter non poneretur in diffõne ei⁹. tum quia ſi predicatur in quale.ğ eſt qualitas.ↄñs ẽ falſũ. qꝛ qualitas eſt poſterior ſuba.dr̃a ãt eſt por. tuʒ quia ſi ſic. ergo ꝑdicatur denoĩatiue.⁊ per ↄñs nõ vniuoce. ↄñs ẽ falſum.qꝛ ſi ſic.predicaret aliã nãm ſiue ẽẽntiã. In oppoſitũʒ eſt por⁹.❡ Rñdeo ꝑmo eſt videnduʒ que eſt dr̃ia que hic diffinitur.Scðo quõ predicatur ĩ quale.❡ Quãtũ ad primũ dicit̃ ꝙ dr̃ia eſt duplex.vltima ⁊ intermedia.⁊ hec diffinitio ↄuenit differẽtie intermedie vl̃r ⁊ eſt vera diffiniiio. quia ibi ponũtur gen⁹ ⁊ dr̃ia ipſius differentie.dr̃ia enĩ eſt ſpẽs reſpectu vlis.ſicut dcm̃ eſt de genere.qꝛ vl̃e diuidit in ipſam per dr̃ias additas que per ſe diuidunt vl̃e ⁊ ↄhũt ipʒ ad dr̃iam.nõ tñ eſt diffinitio dr̃ie vl̃r.qꝛ nõ dr̃ie vltime.ſic enim eſt quedam ſpẽs ſpãliſſima.⁊ quedã ſubalterna.⁊ ſic eſt aliqua deſcriptio data de ſpẽ ſpãliſſima tantũ.ſic ẽ differentia quedaʒ vltima.quedam intermedia.⁊ ſic eſt aliqua deſcriptio tantũ cõueniens differentie intermedie. cuiuſmodi eſt iſta.❡ Et hic occurrunt duo dubia primũ qꝛ differentia vltima nõ diffinitur niſi ꝑ differentibus numero. ğ eſt aliud vl̃e a differẽtia ħ diffinita:ſicut ſpẽs eſt aliud vl̃e a gñe.nõ eni eſt alia dr̃ia inter gen⁹ ⁊ ſpẽm:niſi ĩ differen/

tibus ſpē ꝛ numero: que duo ſilr ſe habent circa predicatū in qd ꝛ i quale: ꝛ cū pdicari i quid faciat duo vniuerſalia. g ſic predicari i quale: faciet alia duo. Rñdeo ꝙ genus ꝛ ſpecies non tm̄ dr̄nt per h quod eſt predicari de pluribꝰ ſpē ꝛ nūero drn̄tibus: ſed i qd ꝯuenit eis equiuoce. quia genꝰ pdicat partē eēntie: ſpēs vero totū. nō ſic autem quale ſubſtantiale ꝯuenit equoce drie intermedie ꝛ vltime. ꝛ iō non ſunt niſi vnum vniuerſale.

Secundum dubiuȝ quia tūc ſm nullā vnā diffōnē ꝯuenit dr̄ia differentie itermedie ꝛ vltime. qꝛ in illa diffōne oȝ poni pdicari de pluribꝰ in quale. ꝛ nō poterit poni differētibꝰ ſpecie nec nūero. ergo equoce ꝯuenit eis vt videt̄. ¶ Rndeo ꝙ differētie i cōi eſt ſufficiēs diffinitio hec. ſ. pdicari de plibꝰ in quale que ꝯuenit vtriqȝ drie ꝛ vniuoce. vn̄ lȝ pdicari in qd de pluribus nō vniuoce ꝯueniat generi ꝛ ſpēi. ꝛ iō ſunt duo vl'ia. tm̄ oȝ dicere plura eē vniuocū ad plura ſpē ꝛ nūero. ꝛ ſic plura ponitur in diffōne vl'is ꝛ differentie in cōi. ¶ Quātū ad ſcdȝ dico ꝙ differētia pdicat̄ i q̄le. qd ſic porꝰ oſtēdit. tū qꝛ ad qōnē factā p q̄le ꝯueniēter rn̄detur p differentiā. tū qꝛ ſicut eſt in cōpoſito reali: ꝓportionaliter ē i cōpoſito rōnis. differētia āt nō hȝ modū mãe. qꝛ nō eſt indeterminata: nec in potētia q̄ ꝓpria ſūt mãe. ergo hȝ modum forme. forma āt ꝛ q̄litas ꝛ actꝰ idē ſunt. habet ergo moduȝ q̄lis reſpectu ſpēi. ꝛ h ē pdicari i q̄le. ¶ Intelligēdū tm̄ ꝙ ſic ē actꝰ duplex. ſ. pmꝰ ꝛ 2ꝰ. pmꝰ q facit ens ſimplr̄ i actu. ꝛ 2ꝰ q pſuppōit ens i actu. ꝛ tm̄ fac̄ ens i actu tali. ſic eſt forᵃ duplex. ꝛ q̄litas duplex. ꝛ ita a q̄litate duplici ē duplex modꝰ q̄lis. dr̄ia autē ſumitur a pᵒ actu. ſ. a forma ſpecifica que ē qualitas eēntialis. vn̄ ꝛ pdicatur i q̄le eēntiale nō accidentale: ſicut alia duo vl'ia ſequētia. ¶ Ad pmuȝ in oppoſituȝ dico vt pȝ. ꝙ hic non diffinitur dr̄ia vltia. ¶ Ad ſcdm dico ꝙ dr̄ia pōt eſſe nomē pme ipōnis vel ſcdē. pᵒ ē nomen abſtractū: ꝛ ſignificat relatōeȝ. ꝛ eſt ſpēs multitudinis vt multum ē dr̄ia entis. ſcdo mō ē ꝯcretuȝ ſicut ꝛ alia noīa. ſecundaꝝ intētionum de q̄bus agitur h ꝛ trāſumitur a dr̄ia vt eſt nomē pme intētionis. ſignificat enī intētionē applicabilē ei qd eſt pnᵒ formale drie vt eſt res pme intētiōis. cuȝ vo oſtēdit̄ ꝙ ſit abſtractum pōt dici ꝙ differre tm̄ denoīatiue dr̄a dr̄ia. vt ē nomē pme intētionis ſeu impōnis. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ dr̄ia vt eſt res pme intētionis eſt relatio: ꝛ ſic nō refertur. vt autē eſt ſcda itētio: refertur ꝛ nō ē relo. ¶ Aliter pōt dici ꝙ relo pōt referri. drt enim ſil'itudo ab eq̄litate: ꝛ vtrūqȝ a pr̄nitate. dr̄ia āt relatio ē. nec ē ꝓceſſus i īfinitum: ſed ſtat̄ i 2ᵃ. ꝛ talis ꝓceſſus nō ē ipoſl'is i entibꝰ rōnis. cuiuſmodi ſunt oēs intētiones. ¶ Ad 4ᵐ cōcedo ꝙ dr̄ia drt ab alijs vl'ibꝰ diffōne ꝛ ſpē: nec ſignificat̄ idē p ſubȝ ꝛ pdicatū ſub rōnibꝰ diſpatis. vt pōt patere ex predcis. ¶ Ad 5ᵐ neᵒ añs. Ad pmā ꝓbationē dico ꝙ ad pdicari in qd nō ſufficit ꝙ pdicet qd. ſȝ oȝ ꝙ pdicet qd p moduȝ qd. dr̄ia ēt pdicat moᵐ iformātis eēntiā. ꝛ n̄ p modū ſubſiſtētis. ¶ Ad ſcdaȝ dico ꝙ eſt q̄litas. ex. 5. meta. ſed nō vt q̄litas ē vnuȝ generaliſſimuȝ: ſed equoce. vt forma q̄litas ꝛ actꝰ ſunt eadē trāſcēdētia. ¶ Ad tertiā neᵒ ꝯñtiā. nam denoīatiuuȝ differt a pncipali ſolo caſu. i. cadētia ad ſubm. ꝛ illud tm̄ ꝯuenit his que pdicant̄ in quale accñtale. qꝛ qd pdicat̄ in q̄le eēntiale nō habet ipſum pro ſubiecto vt accidēs dicitur eſſe i ſubo. Et ſic patet ad queſtionem.

¶ Deſcribūt aūt huiuſmodi drīam ꝛ hoc modo. Drīa eſt qd ē aptū natū diuidere ea que ſunt ſub eodē genere. Rationale enim ꝛ irrationale hominem ꝛ equum: que ſub eodē ſūt genere: quod eſt animal: diuidunt.

¶ Poſitis āt duabꝰ diffōnibꝰ drie ponit tertiā. Circa qd duo facit. primo eam proponit. ſecundo eam exponit. ibi (rōnale ꝛ irrationale) dicit ergo ꝙ phi deſcribunt differentiam ꝛ hoc alio modo. differētia ē illud quod ē aptū natum diuidere ea que ſunt ſub eodē genere. poſtea exponit p exēpla. ꝛ pȝ i littera. ¶ Notādum ꝙ iſta diffinitio datur de differentia inquātum eſt diuiſiua diuiſione actiua: in qua ponit̄ ratio drie diuiſiue. ſ. natum diuidere cum correl'o. i. diuiſo ꝛ termino diuiſionis. ſ. ea in que diuiſum diuiditur ea que ſunt ſub eodē genere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aſſignant autē ꝛ hoc modo. Diferētia eſt qua differūt a ſe ſingula. nam ſm genꝰ non differunt. Sumus enī animalia mortalia ꝛ nos ꝛ irrationalia. ſȝ additum rationale ſeparat nos ab illis. Rationales enī ſumus ꝛ nos ꝛ dij. ſed mortale appoſitū diſiungit nos ab illis.

Ponit. 4. diffinitionē. circa quod duo facit. primo eā pōit. 2ᵒ corrigit. ibi (Interius autē) dicit ergo ꝙ philoſophi aſſignant. i. diffiniunt differentiā ꝛ hoc q̄rto mō. dr̄ia ē qua differunt a ſe ſingula: nā ſpēs nō differunt ſm genus. ſȝ ſecundum dr̄as. qd pȝ. qꝛ nos qui ſumus rōnales: ꝛ bruta ſumus aīalia. ſed per rōnale qd eſt differentia differimus ab illis: ſimiliter nos ꝛ dij ſumus rōnales: ſed per mortale qd ē dr̄a differimus ab illis.

¶ Interius aūt ſpeculātes ꝛ perſcrutātes drīam dicunt non quodlibet eorū que ſub eodē genere ſunt diuidētiū eē differētiā. ſȝ qd ad eſſe ꝯducit: ꝛ quod diffinitionis eius quod ē eſſe rei pars ē. Neqȝ enim quod aptū natum eſt nauigare erit hominis differentia. ꝛ ſi proprium ſit hominis. dicimus enim animaliū hec quidē apta nata ſūt ad nauigandum: illa vero minime diuidētes ab alijs. ſed aptum natum eſſe ad nauigandum nō erit completiuum ſubſtantie: nec eius pars. ſed aptitudo eſt quedam eius. Iccirco non eſt talis quales ſunt que ſpecifice vocātur differētie.

Corrigit iſtā diffinitionē. circa qd duo facit. primo eā corrigit. 2ᵒ correctā cōcludit (erunt igitur) dicit ergo ꝙ philoſophi. interius. i. ſubtiliꝰ pſcrutātes dicunt nō quodlibet eorum que diuidunt ea que ſunt ſub genere eē dr̄am: ſed cuȝ h qd cōducit ad eſſe ꝛ ē pars eſſentialis eſſe rei: quod pȝ: qꝛ aptum natum ad nauigandum diuidit hoīem ab alijs animalibus. non tamē ē dr̄a homis talis aptitudo: ſed magis proprium. cuius cauſa pȝ ex dictis. quia nō cōducit ad eſſe ſpecificuȝ hoīs. nec eſt pars eſſentialis eius. ideo nō ē talis dr̄a quales ſunt ille q̄ ſpecifice dicunt̄. ¶ Deīde cuȝ dicit

¶ Sunt ſpecifice ergo differentie quecunqȝ alteram faciunt ſpeciem. ꝛ quecunqȝ in eo quod quale quid eſt accipiuntur. ꝛ de differētijs quidem hec ſufficiant.

Concludit correlaᵐ. d. ꝙ drie ſpecifice ſunt que faciunt alterā ſpēm. ꝛ predicātur in eo ꝙ q̄le. ex quibꝰ pȝ ꝙ iſta quarta diffinitio ſic correcta trahitur magis ad dr̄am cōſtitutiuā. vt ſuperius dicebatur. ¶ Vltimo epilogat totum capitulum de dr̄a dicēs ꝙ de dr̄a iſta ſufficiant.

Circa predicta queritur vtrū mortale ſit dr̄ia diuiſiua aīalis rōnalis ꝛ cōſtitutiua hoīs. arguitur ꝙ ſic. per por. h. ꝛ in cap. de ſpē. ¶ P. rōnale nō eſt vltima dr̄ia hoīs. ergo preter illā opȝ addere aliā. ſed illa non erit niſi mortale. probatio antecedētis. tū qꝛ vltima differētia conuertitur cuȝ ſpecie: ſed rōnale non conuertitur cum homine. qꝛ ineſt intelligentijs vt dicit h

poꝛ.tū quia ſi rationale ſit vltima dr̄ia hominis ğ irrōnale eſt dr̄ia cōſtitutiua alterius ſpēi tm̄.qꝛ dr̄ie diuiſiue addite gn̄i cōſtituūt ſpēm ſpālisſimā ſiue ſpēꝫ ſimplr̄. ¶ Cōtra. oīs dr̄ia ꝯducit ad eſſe.ſed moꝛtale nō cōducit ad eē hoīs. imo magis diſtrahit. ¶ Rndeo ſm̄ duas ꝯclōnes. ¶ Prima ꝯclō eſt iſta.aīal rōnale nō eſt gen⁹.ꝓ°.oē gen⁹ p̄dicat̄ i qd de plr̄ibus differētib⁹ ſpē.ſed aīal rōnale nō eſt h⁹.ğ ⁊c̄. minoꝛ pꝫ.qꝛ cū itelligētie nō ſint coꝛpoꝛee aīate ſenſibiles nō erūt aīalia.ꝑ locū a diffōne.ſed p̄ter nos ille ſunt tm̄ rōnales.ergo aīal rōnale nō eſt gen⁹.nec hꝫ dr̄ias diuiſiuas. ¶ Scd̄a ꝯclō eſt.ꝙ moꝛtale nō eſt dr̄ia ꝯſtituēs hoīeꝫ.hāc ꝓbo ſic.oīs dr̄ia ſumitur a foꝛma.vñ ineſt ſpēi rōne foꝛme. moꝛtale aūt tm̄ rōne mãe.qꝛ mã eſt ꝑn⁹ q̄ res pōt eē ⁊ nō eſſe.7.Meta.⁊ h̄ totū itelligit̄ de mã indiuiduali q̄ nō ptinet ad eēntiā ſpēi. ¶ P̄.oīs dr̄ia ꝑ̊ ineſt ſpēi.poſtea indiuiduis ꝑ foꝛmā ſpēi.ſed moꝛtale ecōuerſo.qꝛ act⁹ ⁊ gnātiōes ſunt circa ſingularia.vt callias ſanatur ꝑ ſe.hō v̊o ꝑ accn̄s. moꝛtale aūt dicit aptitudinē ad trāſmutatiōeꝫ:⁊ aptitudo ad aliqd eſt ei⁹ per ſe cuius eſt terminus aptitudinis.ğ ⁊c̄. ¶ P̄.oīs dr̄ia eſt ꝑ̊oꝛ ſpē vel ſimul nã. ſed moꝛtale ē poſterius hoīe ſm̄ nãꝫ.ğ ⁊c̄.minoꝛ pꝫ.qꝛ ꝑ̊us nã ē hō q̄ꝫ ſit aptus ad diſſolutionē.qꝛ nō ens nō eſt aptū ad aliqd. ¶ P̄.vltia dr̄ia ꝯuertit̄ cū ſpē.ſed moꝛtale nō cōuertitur cū hoīe.ğ ⁊c̄. ¶ Ad poꝛ.dr̄ ꝙ loqt̄ ſm̄ opinionē plōnis q dic̄ itelligētias eē aīalia rōnalia.diffinit enī aīal qđ ē ſub̄a mouēs ſe motu volūtario.⁊ hec rō ꝯpetit intelligētijs. ¶ Cōtra h̄.qꝛ poꝛ. nō loqtur h̄ de aīali ſm̄ hāc diffōneꝫ ſed ſm̄ hāc.ſub̄a aīata ſenſibilis.qꝛ ponēdo cooꝛdinatōꝫ eoꝝ que ſūt i gn̄e ſub̄e diuidit coꝛp⁹ aīatū ꝑ ſenſibile ⁊ inſenſibile.⁊ ſub coꝛpe aīato collocat aīal inuēs ꝑ hoc gen⁹ dn̄dere in hāc ſpēꝫ ꝑ alterā dr̄aꝝ diuiſiuaꝝ.ſicut āt collocat Arꝝ.aīal.⁊ ſimilr̄ diffinit ꝑ idē gen⁹ ⁊ illas dr̄as.ergo loqtur ſm̄ opinionem Ari. ¶ Dicendū ꝙ nō loqtur đ aīali ſm̄ opinionē platonis.qꝛ ſm̄ illā rōnē quā plato poſuit de aīali nō loqtur.ſed loquit̄ ſm̄ opinionē cōeꝫ vulgi.nihil enī cōiter cōcipitur niſi ꝑ aliquā ſpēꝫ imaginatiuā.⁊ iō cōiter imaginatio circa ſenſibilia decipit.iō dr̄.3.phy.fatuū eſt credere imaginatiuā.vulgus igitur ſequēs imaginationē ꝯcipit de intelligētijs q̄ſi de ſubſtātijs coꝛpoꝛeis.⁊ ita eſſent ponenda aīalia rōnalia ſm̄ verā rōnē aīalis.ſic aūt loqtur minus ꝑfectis q nō intelligūt multū remota a ſenſu. ¶ Ad 2m negο mi.ad ꝑ̊mā ꝓbationē dico ꝙ rōnale nō ineſt intelligētijs niſi eqiuoce ⁊ multum iꝓpꝛie.ſicut nature itellectuali ⁊ nō rationali. ¶ Ad ſcd̄aꝫ dico ꝙ n̄ oꝫ ꝙ ſi vna dr̄ia cū gn̄e ꝯſtituat ſpēꝫ ſpāliſſimā ꝙ ſilr̄ alia:lꝫ vtraqꝫ ꝯſtituat ſpēm.nã aīal irrōnale ſi irrōnale ſit v̊a dr̄ia pōt eē inter mediū g⁹ ⁊ aīal rōnale diffō hoīs cōpleta.⁊ hoc maxime eſt veꝝ qn̄ eſt oppoſitio impfecti ad impfectū. vno enī in quolibet genere exiſtente pfcō ſunt multa impfecta ꝑ receſſum ab illo ſm̄ diuerſum gradū.vt pꝫ in coloꝛibus.rōnale autē eſt pfectum in genere aīalis:ideo rationali exiſtente vno ſunt multe differ ētie irrationales

Caplm̄ de pꝛopꝛio.

PRopꝛiū aūt q̄drifariā diuidūt. Nã ⁊ id qđ alicui ſoli ſpēi accidit.⁊ ſi nō oī ꝓpꝛiū dī. vt hoī eē medicū vl̄ geometram. Et qđ oī ⁊ ſi nō ſoli accidit:queādmodū eē bipedeꝫ. Et quod ſoli ⁊ oī ⁊ aliquādo. vt homini i ſenectute caneſcere.

¶ Superius auctoꝛ iſte determinauit de dr̄ia que p̄dicat̄ i quale ſubſtantiale.h̄ determinat de alijs duob⁹ q̄ p̄dicant̄ in q̄le accn̄tale.⁊ ꝑ̊ agit đ ꝓpꝛio qđ p̄dicatur cōuertibiliter ⁊ ꝑ ſe.ſcd̄o mō de accn̄te qđ nō ſic p̄dicatur cōuertibilr̄ nec ꝑ ſe ibi(accn̄s ē) Circa ꝑ̊mū duo facit. ꝑ̊ diuidēdo diffinit quattuoꝛ mōs ꝓpꝛij.ſcd̄o elicit 4m modū ibi (Et ꝙ ſoli) prima ꝑs diuiditur in.4.ſm̄ quattuoꝛ mōs.vbi ptes incipiant pꝫ.dicit ergo.ꝙ phī diuidūt ⁊ ſupple diffiniūt ꝓpꝛiūꝫ quadrifariā.i.q̄druplr̄.ꝑ̊ dr̄ ꝓpꝛiū illud qđ accidit alicui ſoli ſpēi lꝫ nō oī ſub ſpē cōtēto.ſicut eē medicum ineſt hoī. Scd̄o modo dr̄ ꝓpꝛiū illud qđ accidit oī ꝯtēto ſub ſpē.ſed nō ſoli illi ſpēi ſicut eē bipedē ieſt hoī ⁊ alijs. Tertio modo dicitur ꝓpꝛium qđ ineſt alicui ſoli ſpēi ⁊ oī cōtēto ſub ſpē:ſed nō ſꝑ.ſicut caneſcere i ſenectute ineſt hoī.⁊ ſi infertur de quibuſdā brutis q̄ videntur albeſcere i ſenectute dr̄ ꝙ nō eſt canicies ꝓꝑ̊e loquēdo.ſed quedā dealbatio.canicies enī eſt ꝓꝑ̊e loquēdo quedā paſſio i capillis hūanis cāta ex frigiditate putrefacti humoꝛis qui eſt materia piloꝛum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quartū vero i quo ꝯuenit ⁊ ſoli ⁊ oī ⁊ ſemꝑ. vt hominem eē riſibilē.nã ⁊ ſi nō rideat ſemper tamē riſibilis dicitur.non ꝙ ſemper rideat.ſꝫ ꝙ aptus natus ſit ad ridendum.hoc aūt ſemꝑ eſt ei naturale. ⁊ equo hinnibile.

Ponit quartū.circa qđ duo facit.ꝑ̊ diffinit illū modū.ſcd̄o remouet dubiū ibi (Nam ⁊ ſi nō ridet) dicit ğ ꝙ etiã 4o. dicitur ꝓpꝛiū qđ accidit alicui ſoli ſpēi ⁊ oī cōtento ſub illa ſpē ⁊ ſꝑ vt riſibile hoī. ¶ Poſtea remouet dubiū.qꝛ cū hō nō ſꝑ rideat videt̄ nō ſemꝑ eſſe riſibilis. dicit ğ ꝙ riſibile nō dic̄ actū ſꝫ aptitudinē ridēdi.⁊ h̄ aptitudo ſꝑ ineſt nālr̄ hoī:lꝫ nō ſꝑ actu rideat.act⁹ ğ ridēdi ieſt hoī vt accn̄s ſeparabile.riſibile autem.i.aptitudo ad ridendū eſt ꝓpꝛium.ſicut hīnibile equi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec autem pꝛopꝛie dicunt̄.qm̄ etiam cōuertūtur.qcqd enī hīnibile ē equus ē.⁊ qcqd equus eſt:hīnibile ē.

Eligit hūc q̄rtū modū dicēs qđ h̄ ꝓpꝛiū 4o. ſup⁹ dr̄ ꝓpꝛiū qđ ꝯuertit̄ cū ſpē.qcqd.n.ē hinnibile ē equ⁹.⁊ riſibile hō.

Ad euidentiam hui⁹ vnā moueo q̄ōnē.vtꝝ diffinitio ꝓpꝛij.4o.ſupti.hec.ſ.ꝙ accidit omni ſoli ⁊ ſemꝑ:ſit ꝯuenienter aſſignata. arguitur ꝙ non.ꝑ̊ ſic.ꝓpꝛium nō eſt vniuerſale.ergo nec diffinibile. ergo nec iſta ſibi ꝯueniens diffinitio. vtraqꝫ ꝯn̄a patet.tantum enim diffinit̄ vl̄e.ex.7.metha.an̄s pꝛobatur:tum quia oppoſitum nō pꝛedicat̄ de oppoſito.ſed pꝛopꝛium ⁊ cōe opponunt̄.⁊ cōmune ⁊ vl̄e ſūt idē.ergo hec ē falſa.pꝛopꝛium eſt vl̄e.tū qꝛ nulla intentio p̄dicat̄ vere in abſtracto de re pꝛime intentionis:ſed hec eſt vera.riſibile eſt pꝛopꝛietas.ğ pꝛopꝛiū nō ē intētio.nec ꝑ ꝯn̄s vl̄e.tū qꝛ ſi gen⁹ eſt ad aliqd ⁊ ſpēs.ex.4.topi.ſed vl̄e ē ad aliquid.quia eſſentialiter pꝛedicabile.pꝛedicabile autem dr̄ ad illđ đ q̊ p̄dicat̄.ꝓpꝛium autē non eſt ad aliqđ.qꝛ nō refertur ad illđ cui⁹ ē.ꝓpꝛiū.ſic̄ nullum accn̄s refertur ad ſuum ſubēm. aliter oē accidens eēt relm̄. Similiter illud cui⁹ ē ꝓpꝛium:ē naturaliter ꝑ̊us ꝓpo.ſed relatiuū ē ſil̄ natura cū ſuo coꝛrl̄o. ſimiliter nec refertur ad aliā intentionē.quia nō ad genus nec ad ſpēm. vel indiuiduū.quia quodlibet iſtoꝝ habet aliud coꝛrlm̄.vt patet ex p̄dictis.nec ad differētiā vl̄ accn̄s.vt manifeſtū ē. ergo ⁊c̄.tū qꝛ ꝓpꝛiū manet non exiſtēte intellectu.quia adhuc habere.3.ineſt oī triangulo ⁊ ſoli ⁊ ſemper.ſed vl̄e nō manet ſine intellectu.ergo ⁊ cetera. ¶ P̄.ad pꝛicipale. ꝓpꝛium non eſt diſtinctum vl̄e ab accn̄te.ğ nec hꝫ diſtinctā diffinitionem:ſed iſta non eſt diffinitio accidentis.patet.ğ nec ꝓpꝛij.pꝛima pars ꝓbat̄.tum quia ꝓpꝛium vel ē ſub̄a vel accidens.non ē ſubſtātia.aliter poneret̄ in diffinitione ſpēi.ğ eſt accidēs.tū quia ſūpto aliquo accidēte q̄ro de illo aut ieſt huic ſubiecto per ſe.⁊ ſic eſt pꝛopꝛium.aut non:ſed per accidens per h̄ ꝙ ieſt alij.aut ergo illi alij ieſt ꝑ ſe.⁊ hr̄ pꝛopꝛium.vel ſi ꝑ accidēs ꝓcedit̄ in ifinituꝫ in ſubiectis.

¶ ꝓ. propriū nō neceſſario ſemp ineſt. ergo male ponit̄ ſp. añs ꝓbatur. tū qꝛ riſibile nō ineſt ſemp hoī. hō enim nō ſꝑ ridet. tū qꝛ ſuba precedit oē accñs tpe. ex. 7. meta. ğ aliquo tpe ē ſuba qñ nᵘˢ accñs ineſt ſibi. vt aꝝ. logᵗ ibi de accñte. ſed iſto mō ꝓpriū ē accñs. ğ ſubā ē ſine ꝓpo: tū qꝛ oīs potētia paſſiua ē ꝯdictōis ex. 9. meta. ſꝫ ſubm ē in pō paſſiua ad ꝓpriū. qꝛ ē mā eiᵘ in q. ğ pōt eē ſub ꝓpo ꝛ ſub eiᵘ oppoſito. ergo ꝓpriū nō ſꝑ necio ineſt. ¶ ꝓ. in iſta diffōne nō ponit̄ genᵘ ꝓpꝛij qđ ē vl'e: nec rō eiᵘ loco ſui. ğ nō ē ꝯueniēs. ¶ ꝓ. iſta diffō ꝯuenit dr̄ie vltime ꝛ cōpletiue ſpēi. qꝛ iſta ꝯuertitur cū ſpē. ex. 7. meta. ğ diffō nō eſt ꝓpͣ nec ꝯuertibilis. ¶ ꝓ. accñs eſt diſtincta ſpēs a ꝓprio. ergo incōuenienter ponitur ī eiᵘ diffōne dicēdo ꝙ accidit. ¶ ꝓ. iſta diffō daᵗ ꝑ copulationē. ergo eſt increpāda ex. 6. topic. ¶ ꝓ. diffinitū cū ſit intētio: pōt eſſe vniuocū ī oī gñe: qꝛ ī oī gñe ē īuenire ꝓpriū. ſed accidere nō eſt vniuocū. qꝛ tūc tm̄ eſſent duo gn̄aliſſima. ergo male pōiᵗ ī diffōne ꝓpꝛij. ¶ In oppoſitū eſt poꝛ. ¶ Rñdeo in iſta qōne ꝑ pmittā aliquas diſtinctiones. Scđo oſtendam aliquas ꝯcl'ones. Tertio remouebo vnā dubitationē. ¶ Quantū ad pmū ſit iſta pma diſtictio. ꝙ ꝓpriū eſt equiuocū. qꝛ pōt eē nomē pme intētiōis. ꝛ ſic opponitur cōi. ꝛ pōt dici aliqđ ꝓpriū indiuidui ſicut ꝛ ſpēi. ꝛ hoc mō ꝓpriū ē ꝯcretū a ꝓprietate dictū. alio mō ꝓprium eſt nomē ſcđe īpōnis vel intētionis ſignificās intentionē ſcđam. ſ. pdicatū ꝯuertibile non pdicans eēntiā. ꝛ ſic diffinitur ꝑ topi. ꝛ eſt ſpēs vl'is. qꝛ vl'e deſcēdit in ipm per dr̄iaꝫ ꝑ ſe diuiſiuā eius. ſ. pdicari ꝯuertibiliter ī q̄le accñtale. ¶ Scđa diſtinctio eſt iſta. ꝙ accñs equiuoce ē nomen pme intētiōis ꝛ ſcđe. ꝑ mō ſignificat nāꝫ ex aīaꝫ ſm ꝙ phs 5. meta. diuidit ens in ſubaꝫ ꝛ accñs. ꝛ hoc mō ſumit̄ gnꝙ modis. nā accñtiū quedā ſūt ab intrinſeco. ꝛ hoc vel rōne materie vt qͣtitas: vel rōne q̄litatū actiuaꝝ. ſicut q̄litates ſenſibiles poſteriores. puta albū nigꝝ dulce amaꝝ. quedā inſunt ab extrinſeco. ꝛ hec vel manēt amoto illo extrinſeco: vt nigredo ab eſtu vl' nō manēt vt caloꝛ ī aqua: que ſibi derelicta redit ad ꝓpꝛiaꝫ nāꝫ. nᵐ āt illoꝝ ē ꝓpriū. qꝛ nᵘ cōuertitur cum ſubiecto. eſt ergo ꝑter hec accñs qnto mō qđ ineſt ſbēi rōne forme. ita ꝙ forma ſpēi eſt eius cā ꝑ ſe pciſa neceſſaria ꝛ imediata. poſita aūt cā pciſa necīa ꝛ īmediata ponitur effectᵘ. ꝛ amota amouet̄. iō oī hn̄ti ſpēi formā ieſt tale accñs ꝛ ſꝑ: ꝛ nō hn̄ti nō ineſt tale. ergo ē ſimpl'r ꝯuertibile cū ſpē. ꝛ pōt de ea ꝑ diffōnē demonſtrari. ¶ Scđo vt eſt nomē ſcđe impōnis eſt adhuc equocū. vno mō eni ideꝫ eſt qđ predicatum nō eēntiale. ꝛ ſic eſt idē qđ eē in. ſꝫ ꝙ eē in. diſtinguitur ꝯ dici de. in pn̄° pdicamentoꝝ. qꝛ qđ dr̄ de eſt pdicatū eēntiale. qđ vō eſt in. nō eēntiale. ¶ Alio mō ē intentio qdā ſūpta a ꝓpetate in re ſub quo ꝛ eius oppoſito pōt illud dici intelligi cuiᵘ eſt accñs ſine repugnantia. Primo mō ponit̄ ī diffōne ꝓpꝛij. Scđo modo eſt vl'e diſtictū ꝯ alia. 4. ¶ Quantum ad zᵐ ſit iſta pma ꝯcl'o. Propriuꝫ ē vl'e. hāc pbo ſic. oē illud qđ pdicat̄ de pl'ibᵘ eſt vl'e. ſꝫ ꝓpriū eſt hꝫ. ergo ꝛc. ꝓbatio mi. qꝛ ꝓpriū ē pdicaᵐ ꝯuertibile cū ī lo cuiᵘ eſt ꝓpriū. ex ꝑ topi. ſed illud eſt vl'e. qꝛ pōt eē ſubm demōſtrationis de quo ꝓprium demr̄atur. qꝛ vl'ium eſt demonſtratio. ex ꝑ poſterioꝝ. ergo ſi ipſum ſubiectuꝫ pdicat̄ de pl'ibus: ꝛ ſuū ꝯuertibile pdicatur de pl'ibᵘ. qđ eſt ꝓpriū. ¶ Ad pmū argumētū qđ ē ꝯ iſtā ꝯcl'onē dr̄ ꝙ añs ē falſuꝫ. Ad pmā ꝓbationē pōt dici ꝙ ꝓpriū opponit̄ cōi vt ē res prime intētionis: nō vt vtrūꝙ ē ſcđa intētio. vel al'r. ꝙ ꝓprium ꝛ cōe ſunt relatiua ꝛ vnū rel'm ꝯe dr̄ de alio. non tm̄ oppoſitū de oppoſito. qꝛ nō ſunt oppoſita niſi reſpectu eiuſdē. ꝓpriū autē reſpectu ſpēi cōe eſt reſpectu indiuiduoꝛuꝫ ſub ſpē. qꝛ de iſtis dr̄ vt de pl'ibus non de ſpē cuiᵘ eſt aliud. ¶ Ad zᵐ pꝫ. qꝛ ꝓprietas eſt abſtractū ꝓpꝛij. vt ē nomē pᵉ intentōis. nō ſcđe. ¶ Contra. qꝛ ſi vt eſt nomē ſcđe itētōis ē nomē ꝯcretū q̄ro: qđ ē eiᵘ abſtractū. dico ꝙ eiᵘ abſtractū nō ſignificatur vno noīe: ſicut nec in alijs. 4. ſed ꝑ circūlocutioneꝫ exꝓmitur intētio ꝓpꝛij ſicut intētio gn̄is vel ſpēi. ¶ Ad tertium pōt dici ꝙ ſi genus ſit ad aliqđ oꝫ ſpēꝫ eſſe ad aliquid ꝑ ſe. nō tm̄ ꝑ. ſed ſm ꝑ genus: ꝛ ſic ꝓprium ſm genᵘ ſuū: qđ ē vl'e: dr̄ ad aliqđ. ſ. ad illud de q̄ pdicat̄ vt ad ſubꝫ. qꝛ pdicatum dr̄ ad ſubiectū. ¶ Al'r pōt dici ꝙ ſm ꝓpꝛiam rōnem refertur pmo ad ſpēm nō inqͣtū ſpēs. ſed inqͣtum hn̄s ꝓpriū. ¶ Cū arguit̄ ꝙ nō. qꝛ accñs nō refert̄ ad ſubꝫ dico ꝙ ſubiectum ꝓpꝛij vt eſt intentio nō eſt ſpēs. ſed res aliqua prime intētionis vt riſibile ſicut dcm̄ eſt. ē. de vl'i. tm̄ illud cui applicatur intētio ꝓpꝛij pōt eſſe in eo cui applicatur intētio ſpēi. vt riſibile in homine. ¶ Cum arguitur z° illud cuius eſt proprium prius eſt ꝓprio. dico ꝙ ſubiectum eſt pus. ſed nō inqͣtuꝫ habens ꝓpriun. nō enim eſt correl'm ꝓpꝛij. niſi inqͣtū ꝓpriū habēs. ¶ Ad 4ᵘᵐ dico ꝙ nihil accidit alij. vt h̄ ſumitur accidit nō exñte itellectu. Similiter nec accidit omni. qꝛ nihil eſt cōe oī cui poſſit accidere non exñte intellectu. ¶ Scđa cōcluſio eſt iſta. ꝓprium eſt vl'e diſtinctum ab accñte. hāc pbo dupl'r. Primo ex diſtictōe reꝝ quibus applicatur ſic. Ille intentiones ſunt diſtincte que diuerſis rebus applicantur. ſed ꝓprium ꝛ accñs ſunt hꝫ. ergo ꝛc. mi. oñditur. quia ꝓprium vt hic ſumitur: ē itentio tm̄ applicabilis accñtibus hoc modo ſumptis. ſꝫ accñs vt eſt vl'e. applicatur tm̄ alijs prius enumeratis que dicuntur accñtia cōia. vel quia cōiter inſunt ſubiecto ꝛ alijs. vel cōiter. i. indifferēter īſunt ꝛ nō īſūt. ꝛ ſiue ſic ſiue ſic nō ſūt ꝯuertibilia. ſic ergo patet dr̄ia illoꝝ quo ad illa quibus applicantur. ¶ ꝓ. ſcđo ex diſtinctione diffinitionū. qꝛ quoꝝ diffinitiones ſunt diſtincte ipſa ſunt diſtincta. ſed ꝓprium ꝛ accñs ſunt hꝫ. ergo ꝛc. mi. pꝫ. qꝛ ꝓprium eſt pdicatum nō eēntiale ꝯuerſim. ꝛ ideo ſub eiᵘ oppoſito non pōt intelligi illud cuius eſt ꝓprium ſine repugnātia. qꝛ itelligeretur cā imediata ꝛ neceſſaria ſub oppoſito ſui effectus primi. ſed accñs eſt qđ adeſt vel abeſt ꝛc. vel qđ ꝯtingit eidem ineē ꝛ nō ineſſe. ſub quo ꝛ eius oppoſito pōt intelligi illud cuiᵘ ē ſine repugnantia. qđ dicit poꝛᵘ de accñte inſepabili: de quo minus videtur. pōt eni coꝛuus intelligi albus ꝛ ethiops nitens candoꝛe. ¶ Ad zᵐ argumentuꝫ quod eſt ꝯ iſtā ꝯcluſionem dico ꝙ añs eſt falſuꝫ. Ad primā ꝓbationē pꝫ ꝙ ꝓcedit de accñte vt eſt res prime intentōis. ꝛ ſic ꝓprium non ē ſubſtātia nec accidens. ſumendo autem accidēs ꝓ accñte intelligibili: vel pro accñte qđ idē eſt qđ predicatuꝫ nō idicans eſſentiā pōt concedi ꝙ ꝓpriū eſt accñs. ꝛ nihil mali ſequitur. ¶ Ad ſcđam dico ꝙ accñs quodlibet ineſt alicui ꝑ ſe. i. ſine medio. ꝛ ad illud ſubiectū eſt ſtatus. ſed nō quodlibet ineſt per ſe ita ꝙ egrediatur ex pncipijs illius ſubiecti ſcđm ꝙ accipitur per ſe in ſcđo mō ſicut albuꝫ ſi ineſt hoī ꝑ accñs ineſt ſupficiei ꝑ ſe. i. īmediate. ſed non vt ꝑ ſe dicit cām. ¶ Tertia concluſio eſt iſta. propriū neceſſario ſemp ineſt. hāc pbo ſic. poſita cauſa neceſſaria ꝛ imediata neceſſario ponitur effectus. ſed forma ſpecifica ſubiecti eſt hꝫ cauſa reſpectu ꝓpꝛij. qꝛ ꝓprium egreditur ex pncipijs ſubiecti. maxime a forma. ergo cum ſubiecto ſemp inſit ſua forma. qꝛ per illā eſt. ergo ſemp inerit ſibi propriū. ¶ Ad argᵘ qđ ē ꝯ iſtā ꝯcl'onē neᵉ añs. ¶ Ad pmā ꝓbationē dico ꝙ riſibile ſemp ineſt actu. lꝫ ridere nō. qꝛ ridere eſt accñs cōe hoī: vt dictuꝫ eſt exponēdo l'rām. ¶ Ad ſcđam dico ꝙ illa ꝓpoſitio eſt intelligenda ꝑ ſe. qꝛ ſube qͣtum eſt ex ſua rōne non repugnat pcedere tēpoꝛe oē accñs: cum ſuba nō depēdeat ab aliq̄ accñte. tū ꝑ accñs ſꝑ accñs eſt qñ ſuba ē. quia cōſequitur īmediate eſſe ſube. ¶ Ad aliud dico ꝙ oē qđ eſt tm̄ in potētia paſſiua ad aliquid ē in potētia cōtradictionis ad illud. ſubiectum autē reſpectu ꝓpꝛij nō eſt ſolū in potētia paſſiua. ſed etiā in potētia effectiua. qꝛ effectiue eſt ꝓprium a ſubiecto. ¶ Si dicatur ꝙ materia ꝛ efficiēs nō coincidunt ex ſcđo phy. Dicendū ꝙ veꝝ eſt de materia

ex qua ⁊ efficiēte per tranſmutationē: nō autē de mā in qua ⁊ efficiēte ſine trāſmutatōe cuiuſmodi mā ⁊ efficiēs ē ſubm reſpectu paſſionis. ¶ Quarta ɔcluſio ſit iſta. q̄ diffinitio ē ɔueniēter aſſignata. hāc ꝓbo ſic. illa diffinitio q̄ ɔſtat ex ꝓprio gn̄e ⁊ differētys eſt ɔueniēter data: ſed iſta eſt hmōi. g̃ ⁊c̄. minoꝛ oñdit ſic: q2 ꝑ ꝑmā particulā. ſ. accidit habet rō pdi/cati ⁊ modus pdicandi in q̄le accn̄tale: ꝑ omni ⁊ ſoli ⁊ ſemꝑ habet ɔuertibilr̄. ⁊ ꝑ has drīas deſcēdit vl'e in ꝓprium: hec etiā rō eſt eadē illi q̄ ponit ab Ari. ꝑmo Topi. ꝓpriū eſt pdi/catū nō pdicās eēntiā ɔuertibilr̄. ¶ Ad argumentū q̄rtū ⁊ ſequētia ꝯ iſtā ɔclōnē. Reſpondeo ⁊ dico ad ꝑmu3 q̄ ꝑ acci dit itelligit pdicari de omni de plibus ɔtētis ſub ſpē. illa. n. particula in hoc q̄ eſt vna ex qua habet ɔuertibilitas ei⁹ cū ſpē dicit vl'itatē ei⁹ ad oīa q̄bus ieſt ſpēs cuius eſt ꝓprium. ¶ Ad z^m p3 q̄ drīa nō accidit: q2 pdicat eēntiā: l3 nō ꝑ mo du3 eēntie. ¶ Ad 3^m p3 q̄ ꝓcedit de accn̄te dicto z° mō qd̄ eſt ſcd̄a itentio ⁊ 5^a vl'e ꝯ q̄tuoꝛ alia diſtictū. ¶ Ad 3^m dico q̄ ꝑ hec oīa copulata oī ⁊ ſoli ⁊ ſemꝑ d3 itelligi vnū circūlo cutū. ſ. ɔuertibilr̄. ⁊ non eſt icōueniēs poni copulationē ad circūloquendū aliq̄d in diffinitiōe. ¶ Ad vltimū dico q̄ ꝓcedit de accidēte qd̄ eſt res ꝑme itentionis.

Quantum ad tertium occurrit dubiū. Utꝝ ſit poſſibile illas du/as itentōes. ſ. ꝓpriū ⁊ accn̄s applicari eidē rei ꝑme itentōis Dicendū q̄ nō. q2 illud qd̄ eſt ꝓpriū reſpectu alicui⁹ non eſt accn̄s reſpectu illi⁹. q2 tunc ieſſet illi ꝑ ſe ⁊ nō ꝑ ſe: nec eſt ac/cidēs reſpectu alteri⁹. q2 tūc nō ieſſet ɔuertibilr̄ illi ꝑmo cu ius ponit ꝓpriū qd̄ eſt ꝯ rōnē ꝓprij. ¶ Inſtat ꝑmo de q̄lita tib⁹ ꝓprys elemētoꝝ. q2 q̄libet illaꝝ ɔſeq̄tur formā elemē/ti. ergo eſt ꝓpriū reſpectu elemētoꝝ. ⁊ eſt accn̄s in mixtis vt manifeſtū ē. eadē ergo res puta caloꝛ eſt ꝓpriū ignis: ⁊ acci dēs lapidis. ¶ Scd̄o q2 lux in coꝛpoꝛe lumînoſo eſt ꝓpriū. q2 ſeq̄tur imediate formā coꝛpoꝛis lumînoſi. vn̄ diuerſitatē formaꝝ ſeq̄tur diuerſitas lucis. vt p3 in coꝛpoꝛib⁹ ſupcele/ſtibus. lux etiā eſt accn̄s in medio. q2 adeſt ⁊ abeſt ꝑter ſubi coꝛruptionē. ¶ Ad ꝑmu3 dico q̄ ille forme. l3 ſint accn̄tia iſeparabilia. nō tn̄ ſunt ꝓpriū. vt h̄ loq̄mur de ꝓprio. Tum q2 manēte adhuc forma elemēti coꝛrūpēdi manet elemētū ſub ɔ̄rio q̄litatis q̄ ponit ſibi ꝓpria. ſ3 hoc eſt ꝯ rōnē ꝓprij. aſſumptu3 p3 cu3 ex aq̄ gn̄at ignis. q2 alteratio ꝑcedit gn̄a/tionē ita q̄ manēte forma aque caloꝛ ignis eſt in aq̄ g̃ ɔ̄ri⁹ ē frigiditati aque. Tum q2 iſta accn̄tia l3 ſemꝑ ⁊ neccīo ieſſent elemētis. nō tn̄ ɔſeq̄unt formā ſpēi. ſed magis mām. q2 ſūt ꝑncipia actiōis ⁊ paſſionis q̄ nō ſunt ꝑmo ſpēi: ſ3 idiuidui ex ꝑmo meta. ⁊ iō dr̄ q̄ elemētoꝝ ſunt accn̄tia inſeparabilia ⁊ eadē reſpectu elemētatoꝝ ſunt ſeparabilia. ſicut nigꝛ reſpe ctu coꝛui a quo nō ſeparat. ⁊ reſpectu alteri⁹ a quo ſeparat. ¶ Ad z^m ꝑ idē q̄ l3 lux vniuoce ſit in coꝛpoꝛe lumînoſo ⁊ i medio. nō tn̄ eundē modū eēndi h3 vtrobiq3. ⁊ q2 ɔcretū ſi gnificat formā. vt ē in ſubō. iō nullū ɔcretū dcīn a luce vni/uoce ē h̄ ⁊ ibi. vn̄ coꝛp⁹ lumînoſū nō dr̄ illuminatū: ſ3 lucēs. mediū vō nō lucēs: ſ3 illuminatū. lux g̃ eſt accn̄s iſeparabile coꝛpoꝛis lumînoſi ⁊ accn̄s ſeparabile ipſius medy.

Capl'm de accn̄te

Accidens eſt quod adeſt ⁊ abeſt ꝑter ſubiecti coꝛruptionem.

¶ Poſtq̄ꝫ poꝛ⁹ determinauit de ꝓprio qd̄ ꝑdicat in q̄le accn̄tale ɔuertibilr̄ ⁊ per ſe: nūc determinat de accn̄te qd̄ pdicat in q̄le acci/dētale nō ɔuertibilr̄ nec ꝑ ſe: circa qd̄. 3. fac̄ p3 q̄ aſſignat. 3. diffinitiones de accn̄te. q̄ꝝ ꝑma dr̄ fuiſſe platonis. alie due ponunt ab Ari. i. Topi. z^a ibi (diffinit aūt) tertia ibi (vel q̄ nec gen⁹) ꝑrima diuiditur in. z. ꝑmo diffinit. z° diuidit ibi (diuidit autē) Dicit ergo q̄ accn̄s eſt qd̄ adeſt ⁊ abeſt ꝑter ſubiecti coꝛruptionem. hec autem diffinitio qualiter ſit itel ligēda patebit ex q̄ſtione ſeq̄nti. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Diuiditur autē in duo. i ſeparabile ⁊ i iſepara bile. nāq3 doꝛmire ſeparabile accidēs eſt. nigrū vero eē coꝛuo ⁊ ethyopi iſeparabiliter accidit. Poteſt autē ſubintelligi ⁊ coꝛuus alb⁹ ⁊ ethy/ops nitēs candoꝛe ꝑter coꝛruptionē ſubiecti.

Ponit de accn̄te vnā diuiſionē. circa qd̄. z. facit. ꝑ facit qd̄ dcīn eſt. z° remouet dubiū ibi (Pōt. n.) Dicit ergo q̄ accn̄s diuidit i duo: q2 q̄ddā eſt ſeparabile q̄ddā iſeparabile. Exē plum ꝑmi. doꝛmire aīali. Exēplum ſcd̄i nigꝛ coꝛuo. ¶ Po/ſtea remouet dubium. q2 diuiſio videt repugnare diffōni. q2 ſi omne accn̄s poteſt adeſſe ⁊ abeſſe: nullum eſt iſeparabi le. Ad qd̄ rn̄det q̄ coꝛuus pōt itelligi alb⁹ ⁊ ethiops nitēs cā/doꝛe ꝑter ſubi coꝛruptionē ⁊ ꝑter repugnātiā i ɔceptu ſubi: l3. n. coꝛu⁹ ſemꝑ ſit niger tn̄ ɔcipere coꝛuum album nō ipli/cat ɔ̄dictionē: cui⁹ oppoſitum eſt veꝝ de ꝓprio. ⁊ rō vtriuſ/q3. q2 ꝓprium neccīo ɔſeq̄tur formā ſpecificā ſubi. iō itellige re ſubm ſub oppoſito ꝓprij eſt ip3 itelligere ex ɔ̄nti ſub op poſita forma: nō ſic ō accn̄te. q2 nō ɔſeq̄tur formā ſpēi. ſ3 idi uidui. ⁊ hoc magis patebit in q̄ōne. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Diffiniunt aūt ſic quoq3. Accn̄s eſt qd̄ ɔtigit eidē ineſſe ⁊ non ineſſe. vel qd̄ neq3 genus neq3 ſpēs. neq3 differentia neq3 ꝓpriū ſit. ſemꝑ autē in ſubiecto cōſiſtens ē. Omnibus igit determi/natis que pꝛopoſita ſunt. dico autē de genere ⁊ ſpecie ⁊ differētia ⁊ ꝓprio ⁊ accn̄te. dicēdum ē que cōīa ſunt. ⁊ que ꝓpria.

Ponit ſcd̄am ⁊ tertiā diffinitionē: ⁊ p3 in lr̄a. ſecūda aūt nō videt differre eſſentialiter a pꝛima. vt videtur in q̄ſtione. ¶ Ultio cū dicit (Oībus igitur) epilogādo circa dicta cōti nuat ſe ad dicenda. ⁊ p3 in littera.

Circa capitulum de accidēte vnā moueo que/ſtionē. vtru3 illa diffinitio ſit cōueniēs: accidēs eſt qd̄ adeſt ⁊c̄. ⁊ videt q̄ nō. ꝑ ſic. accidēs nō eſt vl'e. ergo nec diffinibile. nec ꝑ cōſequēs iſta diffinitio ē ɔueniēs. ɔ̄ña p3. q2 tīn vl'e diffinit. aīs ꝓbatur. Tū q2 qd̄ ē in ſingulari eſt ſingulare. nā oē receptū eſt in recipiente ꝑ modū recipientis: ſed accidēs cōe eſt in ſingulari. 5. metha. c. de eodē. ergo accidēs cōe eſt ſingulare: ⁊ illud eſt accidēs de quo h̄ agitur. ſ. accidēs cōe ⁊ nō ꝓpriū alicui: vt dr̄ ſ. c. de genere. Tū q2 ens diuiditur in ſubam ⁊ accidens. 5. metha. iſta diuiſio ſi valet eſt per oppoſita. ſed res pꝛime intentio nis non opponitur rei ſecūde intentionis. ergo cū ſubſtātia que eſt alterū mēbrū dīonis ſit res pꝛime intentionis acci/dens nō eſt res ſecunde intētionis. ergo nec ſpēs vl'is. ¶ ꝑ cōtra ꝑmā particula3 adeſt ⁊ abeſt. q2 adeſſe ⁊ abeſſe eſt rei ex aīam: q2 eius eſt adeſſe cuius eſt eſſe ſed h̄ d3 intētio dif finiri. ergo ⁊c̄. ¶ ꝑ cōtra ſcd̄am particulā q2 aliquod accn̄s cōe neceſſario ineſt. vt quātitas hoī ⁊ nigredo coꝛuo ⁊ albe do cigno. ergo nō poſſunt nō ineſſe ſubiecto pꝛeter eius coꝛ/ruptionem. ¶ ꝑ cōbuſtio ⁊ generaliter oīs coꝛruptio. non adeſt pꝛeter ſubiecti coꝛruptione3. q2 oppoſita ſunt. ¶ ꝑ ſi accidens abeſt. ergo non eſt. q2 nō manet ſepatū a ſubiecto. ⁊ ſi accidens non eſt. ergo ſubiectum nō eſt. q2 ſunt coꝛrela/tiua. nam ſubiectū ponitur in diffinitiōe accidētis vt coꝛr^m. ¶ In oppoſitū eſt poꝛ⁹. ⁊ ar. i. topi. ponēs ɔſimilē diffinitio nē. d. q̄ accidēs eſt qd̄ cōtingit eidē ineſſe ⁊ non ineſſe. que equiualēter videtur eadē iſti. ¶ Rn̄deo q̄ ſi diffinitio cō/grue intelligitur ſatis eſt cōueniēs. Ad cuius euidentiā pꝛi mo pꝛemittā aliquas diſtinctiones. Secūdo oſtendā ali/quas cōcluſiones. ¶ Quātū ad pꝛimū eſt pꝛima diſtinctio q̄ accidens ꝑmo modo ē nomē ꝑme ipoſitiōis. ⁊ ſic adhuc ē equiuocum: vt diſtinguitur. 5. metha. in fine. Uno modo

dicitur idē qđ ꝯtingens ī paucioꝛibus. Alio modo idem eſt qđ adueniēs enti in actu poſt eius eſſe cōpletū. ⁊ hoc modo loqtur metha⁹ diuidēs ens in ſubaꝫ ⁊ accidēs: ⁊ illud ſic ſumptū eſt equiuocū ad .9. gña. ¶ Alio mō eſt nomē ſecunde ĩpoſitionis. ⁊ ſic vno modo ſignificat idē ꝙ extraneum ꝓut ſumitur ī fallacia accidentis. alio mō ſignificat idē qđ intentio ſa. ſ. qđ cauſatur ex ſola ꝯſideratōe inte⁹: ⁊ illo mō oīa. 5. vlīa ſunt accñtia. ¶ Alio modo ſignificat idē ꝙ ꝑdicatū nō eſſentiale: ⁊ ſic diſtinguit̄ ꝯtra ꝑdicatū eſſentiale: ⁊ ē cōe duob⁹ vltis vlib⁹. ⁊ ſic ponit̄ in diffinitiōe ꝓpꝛij: vt ſ̄ dictū ē. ¶ Alio mō dr̄ idē qđ ꝑdicatū nō eſſentiale nec ꝑ ſe nec ꝯuertibile. ⁊ ſic ē 5m vle: vt ꝓbat̄ inferius. ¶ Secūda diſtinctio eſt iſta ꝙ adeſſe ⁊ abeſſe ſiue ineſſe ⁊ nō ineſſe q̄ ponit Ap. in ſua diffinitōe ſunt equoce noīa prime ipoſitionis ⁊ ſecūde: vt aūt ſunt noīa ꝑme ĩpoſitionis dr̄. 7. metha. ꝙ accñtis eē eſt ineſſe: ⁊ hoc de accidēte reali de quo loquitur ibi: ſic etiaꝫ ſumitur adeſſe ⁊ abeſſe. 8. phyſi. vbi dicitur ꝙ impoſſibile eſt idem ſimul adeſſe eidē ſigno: ⁊ abeſſe ab eodē. ¶ Alio modo ineſſe vel adeſſe eſt nomē ſecūde ĩpoſitionis. ⁊ ſignificat ꝓpriā ꝑdicationē eoꝝ q̄ ſunt ex eſſentiā ſubiecti vel alterius generis a ſubiecto: ſicut ꝑdicari dicit ꝓpriā ꝑdicationē eſſentialiū q̄ ſunt in eodē genere cū ſubiecto. ¶ Tertia diſtinctio eſt. ꝙ ineſſe dictū h̄ ſecūdo modo ſumit̄ tripliciter. ſ. proprie: ⁊ ſic nō ineſt niſi accidentibus cōibus: vel cōīr ⁊ ſic ineſt accñtib⁹ ſingularib⁹ vel ꝓprijs: vl̄ cōiſſime ſicut dicimus in oī ꝓpoſitiōe ꝑdicatū ineſſe ſubiecto vel nō ineſſe q̄liſcūq; fuerit ꝑdicatio. ¶ Quarta diſtinctio ſit iſta. ꝙ predicari de: ſumit̄ tripl'r. ſ. ꝓprie ꝑ his q̄ ſunt ſuperioꝛa in eodē genere: cōiter ꝑ oī qđ ē cōe etiā ſi ſit tranſcēdens: cōiſſime pro oī eo qđ ſpecificat rē hui⁹ verbi ē ī ꝓpoſitione. ꝑmo modo ſumit̄ in principio predicamētoꝛum. Secundo modo in diffinitione vlīs primo perier. Tertio modo ī diuiſione poꝛ. quā ponit poſt diffinitionē generis: ⁊ in diffinitione indiuidui. ¶ Quantū ad ſecūdū eſt iſta cōcluſio prima. accidēs qđ eſt q̄ntum ꝑdicabile eſt vere vle: hanc ꝓbo ſic. oē illud qđ predicatur de pluribus eſt vle: ſed accidēs eſt hm̄. ergo ⁊c. mi. oñdit̄: q2 accñs h̄ꝫ modum ꝑdicādi diſtinctū ab alijs. ſicut eni ꝑter māꝫ ⁊ formā que ſūt de eſſe rei ⁊ accidētia egredlētia ex ꝑncipijs illis ꝑ ſe ē reperire aliqua ꝯña eēntiā nō ꝑ ſe. ſic ꝑter modos ꝑdicādi in q̄d ⁊ in quale eēntiale ⁊ accñtale cōuertibiliter eſt modus predicandi in quale accñtale nō cōuertibil'r ſumptus a modo eēndi in re: ⁊ tale predicatū dr̄ accñs. vt h̄ ſumit̄ ī qđ deſcēdit vle ꝑ illū modū predicādi. ſicut ⁊ alia vlīa ꝑ alios mōs predicandi. ¶ Ad primū in oppoſitū qđ eſt ꝯ̄ iſtā ꝯcloneꝫ dico ꝙ añs eſt falſū. ¶ Ad ꝑmā ꝓbationē dōm ꝙ hec intētio accñs eſt in ſubiecto cōi. vt in albo vel in aliquo cōſimili cui applicatur ſicut ſpēs ī hoc ſubiecto hō. ap. in. 5. meta. loquitur de illo cui applicatur hec intētio. accñs. q2 illud ꝑ̄ ineſt ſingulari qđ nō cōſeqtur ꝑncipia ſpēi ſ3 ſe. illud ergo cui applicatur hec intētio accñs vt albū ſm eē mãle eſt in ſingulari ꝑmo. ſed ſic nō eſt ſubiectū intētiōis. ſ3 ſm qđ cōſideratur ab intellectu. ⁊ ſic eſt ei exneum eē in ſingulari. vñ in argumēto eſt fallacia accñtis. ¶ Ad ſcđaꝫ dico ꝙ ꝓcedit de accñte vt accñs ē res ꝑme intētionis. ¶ Secūda ꝯclo eſt iſta ꝙ diffinitio eſt cōueniēter data. hanc ꝓbo ſic. omnis rō ꝯſtans ex ꝓprio genere ⁊ differētijs eſt diffinitio cōueniens ſed iſta eſt hm̄. ergo ⁊c. mi. oſtēditur. q2 ſumēdo adeſſe ⁊ ineſſe illo mō vt eſt nomē ſcđe impōnis ꝑ illud ītelligitur gen⁹ accñtis cum vna dr̄ia. ſ. predicatū nō eſſentiale vel genus interme⁹ inter vle ⁊ accñs. reſiduū vero. ſ. abeſt ponitur loco dr̄ie ⁊ corr̄ñ ipſi⁹ diffiniti. vel ī diffōne ap. nō ineſſe eidē dr̄. qđ dupl'r pōt expōi. vno⁹ ſic. adeē ⁊ abeē ⁊c. i. adeſt nō neccio ſubiecto vel ꝯtingēter. illud eni ponit̄. ꝑ h̄. ⁊ abeſt ꝑter ſubiecti corruptionē ⁊c. ſilr in diffōne ap. ꝯtingit ineſſe. i. nō neccio ineſt ſubiecto.

Sed tunc eſt dubiū qualr̄ de accñtibus inſeparabilib⁹ dicitur accñs. ⁊ de multis etiaꝫ alijs. vt q̄to ⁊ h⁹ que neceſſario inſunt. nō tñ ſunt ꝓpa. ¶ Pōt dici ꝙ illud exponitur ſic. abeſt. ſ3 intellectū preter ſubiecti corruptionē. i. preter deſtructionē eēntialis inte⁹ ſubiecti: ita ꝙ accidens abeſt ſm inte⁹ ꝑ pōneꝫ ſui oppoſiti ꝑter ſubiecti corruptionē: nō ſic ꝓpriū. i. accidēs eſt predicatum nō eēntiale ſubiecto. ſub cuius oppoſito pōt ſubiectū intelligi cōplete ſine repugnātia intellectuū: non ſic ꝓprium. ⁊ hoc breuius exprimit̄ ſic. accñs īeſt. nō ꝑ ſe vel nō cōuertibiliter intelligendo īeſt. vt pri⁹ dictū eſt ⁊ ille ē inte⁹ diffōnis poꝛ. ⁊ ap. ⁊ ſic intelligendo. vtraq; diffinitio eſt cōueniēs. ¶ Ad argumenta in oppoſitū. ¶ Ad primum dcm̄ eſt. ¶ Ad ſcđm p3 qualiter ſumitur hic adeſt. vt eſt nomen ſcđe impōnis. ibi aūt arguitur vt eſt nomē ꝑme impōnis. ¶ Ad tertiū p3 ꝙ accidens nō eſt ꝓpriū. q2 adeſt ⁊ abeſt ſ3 inte^m ita ꝙ ſubm pōt intelligi ſub eius oppoſito. ¶ Ad quartū de corruptōe dicitur ꝙ adeſt preter ſui ſubiecti corruptōeꝫ. q2 corruptio eſt in eo. puta mā que manet ī trāſmutatōe vt in ſubiecto. ⁊ illud nō corrūpitur. Cōtra. q2 accñs denoīat ſubiectū in q̄ eſt. ergo ſi corruptio ſit in eo: vt in ſubiecto: tunc erit corruptio illius ſubiecti. ergo nō adeſt preter ſubiecti corruptionē. ¶ Dicendū ergo vt prius ꝙ adeſt preter ſubiecti corruptionē. i. ſubiectum pōt intelligi preter vel ſine eo. ⁊ cuꝫ ei⁹ oppoſito ſine deſtructōe ſui intellectus ⁊ ſine repugnantia intellectuū. ¶ Ad vltimuꝫ dico ꝙ ſi accñs abeſt ſicut hic ſumitur. nō ſequitur ipſum nō eſſe. quia illud ſic intelligit̄ ꝙ ſubiectū pōt intelligi ſub oppoſito accidentis. vñ ex hoc nō ſeqtur ꝙ nō ſit vel ꝙ nō poſſit eſſe ſimpl'r ſine ſubō.

Commune qdem eſt oībus de pluribus ꝑdicari. ſ3 genus qdē ſpēbus. indiuiduis. ⁊ dr̄ia ſilr. Spēs autē de his que ſub ipſa ſunt īdiuiduis: At vero ꝓpriū ⁊ de ſpē cuius ē ꝓpriū ⁊ de his que ſub ipſa ſūt indiuiduis: Accñs autē ⁊ de ſpēbus ⁊ de indiuiduis. nanq; aīal de equis hominibus ⁊ bobus ⁊ canibus ꝑdicat̄. que ſpēs ſūt. ⁊ de hoc equo. ⁊ de hoc boue. ⁊ de hoc hoīe: que ſunt indiuidua. Irrationale vero de equis ⁊ bobus ⁊ de his qui ſunt particulares ꝑdicat̄. ſpēs autē vt homo de īferioꝛib⁹ ⁊ de his qui ſūt particulares ꝑdicatur hoīes. Proprium vero qđ eſt riſibile de hoīe ⁊ de his q̄ ſūt particulares homines. Nigrum vero ⁊ de ſpē coruoꝝ. ⁊ de his q̄ ſunt particulares: qđ ē accñs inſeparabile. ⁊ moueri de hoīe ⁊ equo. quod ē accñs ſeparabile. ſ3 principaliter dicit̄ de indiuiduis ſecūdo vero loco de his q̄ ꝯtinēt īdiuidua.

¶ Poſtq̄ poꝛ⁹ determinauit de. 5. vlibus abſolute. nūc determinat cōpatiue. circa qđ duo facit. ꝑmo compat oīa penes cōuenientiā. ſcđo ſingula ſingulis penes ꝯuenientiam ⁊ drīam ibi (cōe auteꝫ eſt generi) Dicit ḡ ꝙ oībus. 5. dcīs vlibus eſt vnū cōe. qđ. ſ. de plibus predicatur. l3 ſit aliqua differentia. quia genus magis de pluribus predicat̄ q̄ aliquod alioꝛum. 4. ⁊ ꝙ dixerat declarat ꝑ ſingula inducendo ⁊ exempla ponendo. vt patet in littera. ¶ Notandum ꝙ ſicut accidentia propria ꝑmo īſunt ſpēi. ſcđo indiuiduis eo ꝙ cauſantur per ſe a ꝑncipijs ſpēi. ſic accidentia cōmunia primo dicūtur de indiuiduis. ſecūdario de his que ꝯtinēt indiuidua. i. ſpēbus. ⁊ hoc eſt qđ dicitur in fine huius littere. ¶ Deinde cum dicit.

❡ Cōmune eſt aūt generi ⁊ dr̄ie cōtinentia ſpecierū. Continet eni ⁊ dr̄ia ſpēs. ⁊ ſi non omnes quot genera. Rōnale aūt ⁊ ſi non cōtinet ea que ſunt irrationalia vt genus quemadmodum animal tñ ↄtinet hominē ⁊ deum qui ſūt ſpecies ⁊ quecūqȝ p̄dicantur de genere vt gen⁹ de his que ſub ipſo ſūt ſpeciebus p̄dicantur: Quecūqȝ de differētia predicant̄ vt differentie. ⁊ de eis que ſub ipſa ſunt ſpecieb⁹ p̄dicabūtur. nam cum genus ſit animal. nō ſolū de eo p̄dicat̄ vt gen⁹ ſubſtātia ⁊ animatū. ſȝ etiam de his que ſub animali ſunt ſpeciebus oībus vſqȝ ad īdiuidua predicātur. Cūqȝ ſit dr̄ia rationalis predicantur de ea vt dr̄ia id qđ eſt vti ratione. ⁊ nō ſolū de eo qđ ē rationale: ſed de his que ſūt ſub rationali ſpecieb⁹ p̄dicat̄ ratione vti. Cōmune eſt aūt perēpto gñe ⁊ differētia ſimul perimi ea q̄ ſub ipſis ſūt. queādmodū ſi non ſit animal. nec ē equus neqȝ homo. ita ſi nō ſit rationale nullum erit animal quod vtatur ratione.

❡ Cōpat ſingula ſingulł. Circa qđ. 4. facit. p̊ cōpat g⁹ ad alia. 2° dr̄iaȝ ad alia ibi (cōe ḡ dr̄ie) 3° ſpēm ad alia ibi (ſpēs v̊o) 4° ↄpat ꝓpriū ad alia ibi (reſtat de ꝓp̄o) Pria ps diuidiť ī 2. p̊ facit qđ dictū ē. ſcđo ponit qđdā notabile ↄtinuādo dcā dicendis. ſcđa ibi (gen⁹ v̊o ab) Prima diuiditur in. 4. qꝛ p̊ compat genus ad dr̄iam. ſcđo ad ſpēȝ. 3° ad ꝓprium. 4° ad accñs. ſcđa ibi (gen⁹ āt ⁊ ſpēs) tertia ibi (gñis āt ⁊ ꝓprij) 4ᵃ ibi (gñis aūt ⁊ accñtis) circa p̊mū. 2. facit. p̊ cōpat gen⁹ ad dr̄iam penes ↄuenietiā. ſcđo penes dr̄iaȝ ibi. (ꝓpriū āt eſt gñi) ī p̊ma pte aſſignat. 3. ↄuenietias. p̊ma ſumiť penes ↄtinentiā virtualē. ⁊ ē ꝙ tā gen⁹ q̄ȝ dr̄ia ↄtinēt ſpēs. lȝ gen⁹ ↄtineat plēs. ⁊ patēt exēpla in lr̄a. ❡ Notādū ꝙ loqtur de ↄtinētia nō actuali: ſed potētiali ſiue ſm̄ indr̄iaȝ qua omne ſupius ↄtinet ſua inferiora. ⁊ ſic gen⁹ ↄtinet ſpēs ⁊ dr̄ia ſilr̄. por. eni loqtur h̄ de dr̄ia intermedia ⁊ cū plībus ſpēbus. ſic̄ ſupius in diffiniēdo. Scđa cōuenientia ſumitur penes p̄dicationē gnālem que ponitur ibi (Et quecūqȝ p̄dicātur) de gñe vt genus eſt. i. eēntialiter p̄dicantur. ⁊ de ſpēbus q̄ ſūt ſub gñe. ſilr̄ ē de dr̄ia: exēpluȝ p̊mi. aīal predicat̄ de hoīe. ḡ ſubā ⁊ corp⁹ aīatuȝ que p̄dicantur de aīali inq̄ȝtū aīal eſt. i. eſſentialiter ⁊ per ſe p̄dicant̄. ⁊ đ ſpēbus aīalis puta hoīe ⁊ equo. exemplū ſcđi. cuȝ rōnale ſit dr̄ia de quo p̄dicatur vti rōne ſequiť ꝙ etiā vti rōne p̄dicatur de ſpēbus ↄtētis ſub rōnali. ❡ Notāduȝ ꝙ ſicut dcm̄ eſt ꝑ p̄dicari de gñe vt genus eſt. ⁊ dr̄ia inq̄ȝtum dr̄ia eſt intelliguntur p̄dicata eſſentialia ⁊ ꝑ ſe: qꝛ alr̄ nō hr̄et veritatē. nō eni ſeqtur ꝙ ſi aīal ē gen⁹ ꝙ hō ſit gen⁹. qꝛ genus per accñs predicatur de aīali ſicut intētio de re. ſilr̄ intelligendū ē de dr̄ia. ❡ Tertia cōuenientia ſumiť penes deſtructōeȝ realē que pōiť ibi (cōe autē eſt) Et ē ꝙ interēptis tā genere q̄ȝ dr̄ia ſil̄ intermunť ſpēs ↄtēte. vt ſi nō eſt aīal nō eſt hō aut equus. ſilr̄ đ rōnali. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Propriū aūt eſt generi de plurib⁹ p̄dicari q̄ȝ dr̄ia ⁊ ſpēs ⁊ ꝓpriū ⁊ accñs. aīal enim de hoīe ⁊ equo ⁊ aue ⁊ ſerpente predicat̄: quadrupes vero de ſolis quatuor pedes habētibus. hō vero de ſolis indiuiduis. ⁊ hinnibile de equo ⁊ de his q̄ ſūt pticulares. ⁊ accñs de paucioꝛib⁹ ſilr̄: Oportet autē differētias accipere qbus diuidiť gen⁹. nō eas q̄ ↄplēt ſubſtantiā generis: Amplius genus cōtinet dr̄ias ptāte. aīal qdē hoc ē rōnale. illud vero irrōale: Amplius gn̄a qdē priora ſunt his q̄ ſub ſe poſite ſūt differentijs. ꝓpter qđ ſimul qdē eas auferūt. nō aūt ſimul auferūtur: Sublato enim aīali auferť rōnale ⁊ irrōnale. dr̄ie vero nō auferūt gen⁹: Nā ſi oēs interimātur. tamē ſubſtantia animata ſēſibilis ſubītelligi pōt que ē animal: Amplius gen⁹ qdē ī eo qđ quid ē queādmodū dictū ē predicat̄. dr̄ia vero ī eo qđ quale ſit predicat̄ queādmodū dictum eſt Amplius qdē gen⁹ ē vnū ſm̄ vnāquāqȝ ſpeciē. vt hoīs id qđ ē aīal. Dr̄ie vero plīme vt rationale mortale mētis ⁊ diſcipline pceptibile: qb⁹ ab alijs differūt. Et genus qdē ↄſile eſt materie forme vero differētia. Cū aūt ſint alia cōia ⁊ ꝓpria gñis ⁊ differētie nūc iſta ſufficiāt.

Compat genus ad dr̄iaȝ penes ſex dr̄ias. ❡ Prima accipitur penes p̄dicationē ampliorē. qꝛ genus p̄dicatur de pluribus q̄ȝ dr̄ia. aut aliqđ alioꝝ. qđ manifeſtat per exempla. ⁊ pȝ in lr̄a. qđ intelligendū eſt de dr̄ia diuiſiua generis ⁊ non de ↄſtitutiua generis. vlr̄ eni oīs dr̄ia ↄſtitutiua eſt ↄuertibilis cū ↄſtituto. ⁊ ꝑ ↄñs de eq̄libus p̄dicatur. ⁊ h̄ ipſum ponitur ī lr̄a. ❡ Scđa accipitur penes ↄtinētiā maiorē. qꝛ g⁹ ↄtinet dr̄iaȝ ptāte: ⁊ nō ecōuerſo iſta poniť ibi (Ampli⁹ g⁹) ❡ Tertia accipiť penes p̊oritatē nālē q̄ poniť ibi (Ampli⁹ gñа) ⁊ eſt ꝙ gen⁹ ē p̊us nālr̄ differētijs poſitis ſub gñe ad qđ ſeq̄ť ꝙ deſtructo genere deſtruūtur dr̄ie ⁊ nō ecōuerſo vt ſublato aīali auferť rōnale ⁊ nō ecōuerſo. nā ītereptis oībus differētijs ſub aīali adhuc manet ſubā aīata ſenſibilis. ❡ Notandū ꝙ aliq dicūt illā dr̄iaȝ eē ītelligēdā ī differētijs ſeorſū ⁊ ſimplr̄: acceptis nō de oībus ſil̄. qꝛ ſic̄ deſtructis oībus ſpēb⁹ de mūdo deſtruiť g⁹. ſic ēt deſtructis oīb⁹ differētijs. tñ vna deſtructa alia manēte manet g⁹ q̄cunqȝ iſta pōať. ❡ Cōtra. qꝛ oē p̊⁹ ī ſuo p̊ori n°. mō depēdet a ſuo poſteriori. ⁊ iō vt ſic nō repugnat ſibi eē ſine poſteriori. vñ aꝛ. 5. meta. c. đ p̊ori. reducit oēs mōs p̊oris ad vnū. ſ. ꝙ illđ eſt p̊us alio qđ pōt eē ſine illo. ⁊ nō ecōuerſo. ❡ Dicendū ḡ ꝙ qcqd ſit de exñtia actuali. qꝛ nō pono vlīa realr̄ ſepata. tñ oē ſupius in ſuo ītellectu. abſtrahit ab oī inferiori. vñ deſtructis oībus ſpēbus ⁊ differētijs cōtentis ſub gñe manet inte⁹ gñis integer⁹ ⁊ pfect⁹. ⁊ hoc eſt qđ dicit por. ſi oēs dr̄ie interimanť. tñ ſubintelligi pōt ſubā aīata ſenſibilis que eſt. ſ. cōcept⁹ aīalis diffinitiuus. ❡ Quarta accipiť penes p̄dicationē eēntialē q̄ poniť ibi (Ampli⁹ gen⁹ qdeȝ) ⁊ ē ꝙ gen⁹ predicatur in qd. dr̄ia ī q̄le. ❡ Quinta accipiť penes vnitatē nūeralē q̄ poniť ibi (Amplius quidē gen⁹) Et ē ꝙ vni⁹ ſpēi vnū ē gen⁹ tm̄. qđ ē ītelligēdū de gñe ꝓxio. dr̄ie v̊o pñt eſſe plēs eiuſdē ſpēi: qđ non eſt intelligendū de dr̄ia ſpecifica. qꝛ iſta tm̄ eſt vna vnius. ſed loqtur de differentia gnāli. ❡ Sexta accipiť penes ꝓpetatē ſpālеȝ. qꝛ ī ↄſtructiōe ſpēi genus eſt ↄſimile materie. dr̄ia v̊o forme. Ultio epilogādo excuſat ſe di. ꝙ cuȝ ſint alie cōitates ⁊ ꝓprietates generis ⁊ differētie. iſta tñ ſufficiāt ꝓ nūc que dicta ſunt.

Ad euidentiam dictoꝝ. qꝛ ſemꝑ dcm̄ eſt ꝙ genus p̄dicatur đ plurib⁹ ſpēb⁹. queriť vtrū p̄dicari de plībus differentibus ſpē ↄueniēter ponatur in diffōne generis. qđ alibi p̄termiſi. videť ꝙ non. qꝛ ponitur ad diſtinguendū genus a ſpē. ſed per hoc non diſtinguitur. ergo ⁊c̄. probatio mi. qꝛ ſequitur. ex. 5. meta. c. de vno. dr̄ntib⁹ ſpē. ḡ dr̄ntib⁹ nūero. ⁊ dr̄ntib⁹ numero pōitur ī diffinitione ſpēi. añs autē non diſtinguitur a ↄñte. ergo ⁊c̄.

¶ ꝑ. iſta ꝑticula ponitur ad diſtinguendū genus a ꝓpō. ſ; per hoc nō diſtiguitur. ꝙ ⁊c. ꝓbatio mi. q₂ aliq̄ genera itermedia hñt ꝓpa. vt numerus figura triãgulus ⁊c. aut ꝙ illa ꝓpria ṗdicanť ō differētibꝰ ſpē. ⁊ hr̃ ꝓpoſitū. q₂ hec ꝑticula tunc ꝯueniret ꝓprio: aut nō. ⁊ tunc nō erūt ꝓpria. q₂ ꝓpriū ꝯuertitur cū eo cuius eſt ꝓpriu;: ⁊ ō eq̄libus ṗdicať. ¶ In oppoſitū eſt poꝛꝰ. ¶ Rñdeo dōm ꝙ ꝯueniēter poniť. q₂ ꝑ illā ꝑticulā vl'e deſcēdit in ipſum diffinitū tanq̄ genꝰ ꝑ dr̃ia; ꝑ ſe. Nō enī vl'is eſt ṗdicari de plibus q̄ ꝑ ſe diuidiť ī pluribus ſpē ⁊ numero. illud ēt ponitur q₂ diffinitu; eſt relm ꝑ ſe ad ſpē;. ⁊ o; in vtroꝝq; rōnibꝰ vtriſq; vti. ¶ Ad pꝰ in oppoſitū dr̃ ꝙ diffō ſpēi d; ītelligi cū ṗciſione de dr̃ntibꝰ numero tm̄. ⁊ ſic nō ſeqtur ad differētibus ſpē. Uel pōt dici ꝙ ſpēs īmediate ṗdicať de plibꝰ differētibꝰ numero. genꝰ aūt nō: ſed mediāte ſpē. ¶ Ad 2m dicēdū ꝙ ꝓpriū nulliꝰ eſt inq̄tū genꝰ eſt: ſ; inq̄tū eſt ſpēs: ⁊ ita ꝯuertiť cū eo inq̄tū ṗdicať de dr̃ntibꝰ numero: rō aſſumpti eſt. q₂ ꝓpriū ſolū eſt alicuiꝰ inq̄tū illud natū ē eē ſub; demr̃atiōis: ⁊ h̄ ſolū ē ſpēs. q₂ ſolū inq̄tū ſpēs diffiniť. cū de ſubō demr̃atiōis opoꝛteat ṗſupponere q̄d eſt. ⁊ q₂ eſt. ex ṗ poſterioꝝ. inq̄tū aūt diffinit habet genus ⁊ differentiā. ⁊ ita eſt ſpecies.

GEnus aūt ⁊ ſpēs cōe q̄dē hñt quēadmodū dcm̄ ē de pluribꝰ ṗdicari: Sumať aūt ſpēs vt ſpēs. non autē vt genꝰ ſi fuerit idē ⁊ ſpēs ⁊ genꝰ. Cōmune aūt ē his pꝛioꝛa eſſe his de q̄bus pꝛedicanť. Et totū q̄ddā vtrūq; eſſe.

¶ Poſtq̄ poꝛꝰ cōparauit genꝰ ad dr̃ia;: h̄ cōparat genus ad ſpē;. circa qō. 2. facit. ṗmo ꝯparat penes ꝯueniētiā. 2° penes dr̃ia; ibi (Dr̃nt āt) In ṗma ꝑte ponit duas ꝯueniētias. Pꝛima attēdiť penes ṗdicationē gñalē: ⁊ eſt ꝙ tā genꝰ q̄ ſpēs de plibꝰ ṗdicanť. ⁊ q₂ idē pōt eē genꝰ ⁊ ſpēs ad diuerſa cōparatū. iō ſumēda eſt ſpēs inq̄tū ſpēs: nō inq̄tū genus: ne idē ſ; idē ad ſeip; cōpareť. ¶ Scōa aūt dr̃ penes ṗoꝛitatē nālē q̄ poniť ibi (cōe autē) ⁊ eſt ꝙ genꝰ ⁊ ſpēs ſunt ṗoꝛa nāl'r ⁊ q̄ddā totū vl'e his de q̄bꝰ ṗdicātur: ṗus. n. vno mō eſt ad qō nō ꝯuertiť eēndi ꝯñā. ita eſt hic. q₂ ſeqtur ſi eſt hō ē aīal. nō ecōuerſo: ſil'r ſi eſt ſoꝛ. eſt hō. ⁊ nō ecōuerſo. ¶ Deīde cū dr̃.

¶ Differunt aūt. q̄m genus q̄dem ꝯtinet ſpēm. ſpēs vero ꝯtineť ⁊ non cōtinet genus: in plibus enim genus ē q̄ ſpes. Gñā enim ṗiacere op; ⁊ infoꝛmata ſpecificis dr̃ijs perficere ſpēs. Unde pꝛioꝛa ſunt gñā naturaliter. et ſimul interimētia. ſed que nō ſimul interimantur: Et ſpēs q̄dē cū ſit ē genus. genus vero cū ſit nō oīno erit ſpēs: Et gñā q̄dē vniuoce de ſpēbus ṗdicantur. ſpēs vero de gñibus minime: Amplius q̄dem genera eaꝝ abūdāt que ſub ipſis ſūt ſpecieꝝ cōtinētia. ſpēs vero a gñibus ꝓprijs abūdāt differentijs. Amplius neq; ſpēs fit nūq̄ā generaliſſimum. neq; genꝰ fit ſpāliſſimū.

Aſſignat. 6. dr̃ias īter ſpē; ⁊ genus. Pꝛima attendiť penes ꝯtinētiā virtualē: ⁊ eſt ꝙ genꝰ ꝯtinet ſpecies. ⁊ nō ecōuerſo cuius cā eſt. q₂ genus eſt in plibꝰ: ⁊ ē cōius q̄ ſpēs: ⁊ oē tale cōtinet minꝰ cōe. genꝰ. n. ṗſupponiť: ⁊ addita dr̃ia ſpecifica ꝑficit. i. ꝯſtituit ip̄a; ſpē;. Scōa attēdiť penes ṗoꝛitatē nālē qua vnū eſt pꝛiꝰ alio. ⁊ eſt ꝙ genera ſunt ṗoꝛa natura ſpēbꝰ: vñ ſeqť ꝙ ad īterēptionē gnīs ſeqtur īteremptio ſpēi: ⁊ non ecōuerſo. Tertia attendiť penes ꝯñtiā eēntialē que poniť ibi (⁊ ſpēs q̄dē) ⁊ eſt ꝙ poſita ſpē poniť genꝰ: vt ſi ē homo ē aīal. ſ; nō econuerſo. Quarta accipiť penes modum ṗdicandi que poniť ibi (Et gnā vniuoce) ⁊ eſt ꝙ genus ṗdicať vniuoce de ſpeciebus ⁊ non econuerſo. Quinta accipiť penes modū ꝯtinēdi que poniť ibi (ampliꝰ vō genera) ⁊ ē ꝙ genꝰ abundat a ſpēbus ꝯtinentia ſpēꝝ. q₂ genus ꝯtinet ſpēs. plures ſpecies aūt nō cōtinet ſpecies: ſed ſpecies ſuperat ipſu; genus continentia differētiaꝝ. vt ſuperius capitulo de differentia dictum eſt. Sexta attēdiť penes modū eēndi quā ponit ibi (amplius neq;) ⁊ eſt ꝙ ſpēs nunq̄ eſt genꝰ generaliſſimū ⁊ genus nunq̄ ē ſpēs ſpecialiſſima. Seqtur iſta pꝰ.

¶ Generis aūt ⁊ ꝓprij cōe q̄dē eſt ſeq ſpēs. nam ſi hō eſt aīal ē. ⁊ ſi hō eſt. riſibile eſt: ⁊ eq̄liter ṗdicari genꝰ de ſpēbus. ⁊ ꝓpriū de his q̄ illo ꝑticipāt. equaliter enim ⁊ hō ⁊ bos aīal: ⁊ cato ⁊ cicero riſibiles. cōe aūt ē his ⁊ vniuoce ṗdicari genus de pꝛoprijs ſpēbus ⁊ pꝛopꝛium de his quorum eſt ꝓprium.

Ubi ꝯparat genus ad pꝛopꝛium. circa qō. 2. facit. pꝛimo cōparat penes conuenientiam. 2°. penes differentiam ibi (differunt autem) in pꝛima parte aſſignat tres cōuenientias. Pꝛima attendiť penes modum cōſequendi ſe. ⁊ eſt ꝙ tam genus q̄ ꝓpꝛium ſeqtur ad ſpeciem. vt ſi homo eſt animal eſt. ⁊ ſi homo eſt riſibile eſt. pꝛimum cōſequens eſt genus. ⁊ eſt ꝓpꝛium. homo autē eſt ſpecies. Scōa accipitur penes modum participandi que ponitur (⁊ equaliter) ⁊ eſt ꝙ genus ⁊ pꝛopꝛium equaliter pꝛedicantur ⁊ participantur a ſuis inferioꝛibus ⁊ non ſm̄ magis ⁊ minus. exemplū patet in littera. ¶ Tertia attenditur penes modum pꝛedicādi ⁊ ponitur ibi (cōmune autem eſt) ⁊ eſt ꝙ tā genus q̄ pꝛopꝛium vniuoce pꝛedicantur de ſuis inferioꝛibus.

¶ Differunt aūt q̄m genus q̄dē pꝛius ē. poſteriꝰ vero ꝓpꝛiū. Opoꝛtet enī eē pꝛius aīal. de hic diuidi differētijs ⁊ ꝓprijs. Genꝰ vero de plibus ſpēbus ṗdicať: ꝓpꝛiū vero de vna ſola cꝰ ē ꝓpꝛium. Et pꝛopꝛiū vero ꝯuerſi; ṗdicať de eo cuiꝰ eſt ꝓpꝛiū. genꝰ vero de nullo ꝯuerſi; ṗdicatur: nā neq; ſi animal eſt: homo ē. neq; ſi animal ē: riſibile ē. ſi vero riſibile eſt: homo eſt. ⁊ ecōuerſo. Amplius ꝓpꝛiū omni ſpēi ineſt cuius eſt ꝓpꝛiū ⁊ ſoli ⁊ ſemper. Genus vero omni ſpeciei ineſt cuiꝰ fuerit genꝰ ⁊ ſemp. nō autē ſoli. Amplius ſpēs q̄dē interēpte nō ſil' iterimūt gñā cuiꝰ ſūt ſpēs. Pꝛopꝛia aūt iterēpta ſil' iterimūt ea quoꝝ ſūt ꝓpꝛia. ⁊ his quoꝛum ſūt pꝛopꝛia interēptis ipſa ſil' interimūtur.

Aſſignat inter genus ⁊ pꝛopꝛium. 5. differentias. ¶ Pꝛima attenditur penes pꝛioꝛitatem naturalem ⁊ eſt ꝙ genus eſt pꝛius pꝛopꝛio. quod pꝛobat. quia eſt pꝛius ſpecie. ⁊ per ꝯñs ṗus ꝓpꝛio. ⁊ quicq̄d eſt ṗus ṗoꝛe eſt pꝛius poſterioꝛe. ꝙ autem genus ſit pꝛius ſpecie patet. quia opoꝛtet pꝛius eſſe animal ⁊ poſtea diuidi differentijs per quas ſpecies conſtituitur. ¶ Secunda attēditur penes pꝛedicationem generalē que ponitur ibi (⁊ genus quidem) ⁊ eſt ꝙ genus pꝛedicať de pluribus ſpeciebus. pꝛopꝛium vero de vna ſola ſpecie cuius eſt pꝛopꝛium. ¶ Tertia attenditur penes modum pꝛedicandi que ponitur ibi (pꝛopꝛium vero conuerſim) ⁊ eſt ꝙ pꝛopꝛium pꝛedicatur conuertibiliter de ſpecie cuius eſt pꝛopꝛium: genus de nullo conuertibiliter pꝛedicatur: ⁊ patent exempla in littera. ¶ Quarta accipitur penes modū eēndi ⁊ ponitur ibi (Amplius pꝛopꝛium) ⁊ eſt ꝙ pꝛopꝛium ineſt omni ſpeciei. ideſt omni ꝯtento ſub ſpecie ⁊ ſoli ⁊ ſem-

per:ſed genus ineſt vtiqꝫ omni ⁊ ſemper.ſed nõ ſoli ſpeciei. qꝛ de pluribus ſpeciebus predicatur.¶ Quinta accipit penes actum eſſendi que ponit ibi(Amplius ſpecies)⁊ eſt ꝙ ad interemptionẽ ſpecierũ nõ ſeqtur intereptio generis:ſed ecõuerſo.ſed interẽpto ꝓprio ĩterimitur ſpecies cuius eſt ⁊ ſimiliter ecõuerſo.¶ Sequitur illa pars.

¶ Generis vero ⁊ accidentis cõmune eſt de pluribus quẽadmodũ dictũ eſt ꝑdicari:ſiue ſeparabilium ſiue inſeparabiliũ ſit accidens.etenim moueri de pluribus ⁊ nigrũ de coruis ⁊ de oĩbus ethyopibus ⁊ de aliquibꝰ inaĩatis predicatur.

Ubi cõparat genus ad accidẽs.circa qđ.z.facit.pmo cõparat genus ad accidẽs penes ꝯuenientiã.ſecũdo penes differentiã ibi(Differt aũt genus)·Ponit ergo vnã tantũ ꝯuenientiã ĩter genus ⁊ accidens:⁊ eſt.ꝙ vtrũqꝫ de pluribus ꝑdicatur qđ vtiqꝫ verũ eſt de omni accidẽte tã ſeparabili q̃ ĩſeparabili.⁊ patet in littera.¶ Deinde cum dicit.

¶ Differt autẽ genus ab accidẽte. quoniã genus ante ſpeciẽ eſt. Accidentia vero ſpeciebus poſteriora ſunt.nam ſi etiã ĩſeparabile ſumat accidẽs. tamen illud cui accidit prius eſt q̃ accidens. Et genera quidẽ que participãt equalr̃ participant: accidentia vero non equaliter. Intenſionem enim ⁊ remiſſionem ſuſcipit accidẽtium participatio. generum vero minime. Et accidentia quidem in indiuiduis principaliter ſubſiſtunt. genera vero ⁊ ſpecies naturalr̃ priora ſunt ĩdiuiduis ſubſtantijs. Et genera quidẽ in eo quod qđ predicant. de his que ſub ipſis ſunt. Accidentia vero in eo qđ quale aliqđ eſt vel quomodo ſe habeat vnũquodque. Qualis enim ethyops interrogati dicimus niger eſt. ⁊ quẽadmodum ſoꝛ. ſe habet dicimus quoniã ſedet vel ambulat.

Aſſignat.4.differẽtias ĩter genus ⁊ accidens.¶ Prima attendit penes prioritatẽ naturalẽ.⁊ eſt ꝙ genus eſt ꝑus ſpecie.accidẽtia vero ſunt poſteriora ſpeciebꝰ.qđ vtiqꝫ verũ eſt de accidẽte ĩſeparabili.qꝛ omne ſubiectũ eſt ꝑus omni accidẽte:⁊ ex hoc ſeqtur ꝙ genus ſit ꝑus accidẽte.qꝛ quicquid eſt ꝑus priore ẽ ꝑus poſteriore:ſed genus eſt ꝑus ſpecie que ꝑoꝛ eſt accidẽte:vt dictũ eſt.ergo ⁊c̃.¶ Secũda attẽdit penes ꝑdicationẽ equalẽ ⁊ ĩequalẽ que ponit ibi(⁊ genera quidẽ)⁊ eſt ꝙ genera participãtur equaliter.accidentia vero nõ equaliter:ſed ſm magis ⁊ minus.ſuſcipiũt enim ĩtenſionez ⁊ remiſſionẽ.¶ Tertia accipit penes rationẽ exiſtẽdi que ponit ibi(⁊ accidẽtia quidẽ)⁊ eſt ꝙ accidentia ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter ſubſiſtunt in ĩdiuiduis:vt in ſubiectis.⁊ per cõſequẽs ſunt poſteriora ĩdiuiduis.genera vero ⁊ ſpecies nõ.ſed ſunt ꝑoꝛa ĩdiuiduis ſubſtãtie.¶ Quarta accipit penes modũ predicãdi que ponit ibi(⁊ genera quidẽ)⁊ eſt ꝙ genera ꝑdicantur in qđ ⁊ accidẽtia in quale vel quo modo ſe habet vnũquodqꝫ:qđ ꝓbat.qꝛ ad interrogationẽ factã per q̃le vel quõ aliqs ſe habeat.ꝯueniẽter rñdet ꝑ accñs ſiue ꝑ nomẽ ſiue per verbũ ſignificet reddẽdo ſingula ſingulis.¶ Sequitur illa pars.

¶ Genus vero quomõ ab alijs quatuoꝛ differat dictũ eſt. Cõtingit autẽ vnũquodqꝫ alioꝝ differre ab alijs q̃tuoꝛ vt cum qnqꝫ res ſint vnaqueqꝫ ab alijs.iiij.dr̃.q̃ter qnqꝫ fiũt.xx. oẽs differẽtie.

Ubi ponit qđdã notabile:cõtinuãdo dicta dicẽdis:circa qđ duo facit:qꝛ ꝑmo in generali enumerat differẽtias hoꝝ.5. vniuerſaliũ.ſecũdo reducit eas ad numeꝝ minorẽ ibi(ſed ſemper poſterioribus)Dicit ergo ꝙ loquendo generaliter de differẽtia illoꝝ.5.vniuerſaliũ poſſũt reduci ad.zo.ꝙ ſic pꝫ.qꝛ vnũqđqꝫ cõparatũ ad alia.4.differt ab illis:⁊ ſic habes.4.differẽtias ſicut iã patet de genere.qꝛ dictũ eſt quo .i.in quo vel quomodo differt ab alijs.4.de reliquis patebit ĩfra.quater aũt.5.vel quinquies.4.ſunt.zo.

¶ Sed ſemper poſterioribꝰ enumeratis:⁊ ſcđis quidem vna differentia ſuperatis.ꝓpterea quoniã iam ſumpta eſt. Tertijs vero duabus. q̃rtis vero tribus.q̃ntis vero.iiij.x.oẽs fiũt. iiij.enim.iij. due vna. Genus vero differt a differẽtia.ſpẽ.ꝓprio. ⁊ accidẽti. Quatuor igit omnes dr̃ie ſunt. Dr̃ia vero quo differt a genere dictũ eſt quãdo quo differret genus ab ea dicebatur. Relinquit ergo quo dr̃ia differat a ſpecie ⁊ ꝓprio ⁊ accidẽte dicere ⁊ fiũt tres: Rurſus ſpẽs quo quidẽ differat a dr̃ia dcm̃:quãdo quo differret a ſpẽ dr̃ia dicebat. Quo autem differt ſpẽs a gñe dictum eſt qñ quo differret genꝰ a ſpecie dicebat. Reliquũ ẽ quo differt ſpecies a ꝓprio ⁊ accidẽti dicatur. Due etiã ſunt iſte differẽtie.ꝓpriũ vero quo differat ab accidẽti poſt relinquit.nã quo a ſpecie ⁊ genere ⁊ a differẽtia differat ꝑdictum eſt in illoꝝ ad ipm differẽtijs. Quatuoꝛ igitur ſumptis generis ad alia differẽtijs.tribus vero differentie. duabus autem ſpeciei. Una vero proprij ad accidens decem erunt omnes quarum quatuoꝛ q̃ erunt gñis ad reliq̃s ſupius demõſtrauimus.

Reducit dictas differẽtias ad decẽ.qđ ſic patet.qꝛ ĩcipiendo ab vno illoꝝ.5.ſemper poſteriora ſeparantur a ꝑoribus. qꝛ ſcđm ſeparat a ꝑmo vna differẽtia.tertiũ vero duabus. quartũ vero tribus.quintũ vero quatuoꝛ. ⁊ ſic ꝑmũ habebit.4.differẽtias.ſcđm tres.tertiũ duas.quartũ vnã.q̃ntũ nullã.quatuoꝛ vero ⁊ tria ⁊ duo ⁊ vnũ faciũt.io.verbi gratia genus habet.4.differẽtias ad reliqua.differentia.3.qꝛ quõ differt a genere dictũ fuit.quãdo dicebat quomodo genus differt ab ipſa differẽtia.ſimiliter dicendũ eſt de alijs:vt pꝫ in littera ſatis clare.¶ Oſtẽſo igit quomodo genus differt a reliqs.4.reſtat videre ⁊ oñdere quõ dr̃ia differt a reliqs tribus ⁊ ſilr̃ de alijs tribus que ſequunt.qꝛ cõparãdo genꝰ ad ꝓpriũ dcm̃ eſt ꝙ genus de ſpẽbus vniuoce ꝑdicat.ideo circa hanc litterã vnã moueo queſtionem.

Utrum genus ſit vniuocũ ſpeciebꝰ.arguit ꝙ nõ. qꝛ ſm vniuocũ poteſt fieri cõparatio. ex.7.phy.ſed ſꝫ genus non fit cõparatio.vt ibidẽ dicit. ergo genus nõ eſt vniuocũ ſpeciebus.¶ Pꝫ.ſi ſic.ergo tãta eſſet vnitas generis q̃ta ſpeciei.conſequẽs eſt falſum.qꝛ.5. meta.cº de vno.dicit ꝙ vnũ ſpecie ĩfert vnũ genere ⁊ non ecõuerſo.qꝛ maioꝛ vnitas ĩfert minorẽ. ergo.antecedẽs eſt falſũ.ꝓbatio ꝯſequẽtie.ſpecies nõ eſt vnũ ĩ exiſtẽdo:ſed tot quot ſuppoſita.qꝛ nõ exiſtit niſi in ſuppoſitis. ſed tantũ eſt vnũ ſm diffinitionẽ.⁊ vnũ obiectũ ĩtellectus:ſꝫ vtrãqꝫ vnitatẽ habet genus dato ꝙ ſit vniuocũ.ergo ⁊c̃.¶ Pꝫ.genus ꝑdicat de quacũqꝫ ſpecie illud totũ qđ illa ſpecies.vnde.7. meta.dicit ꝙ genus nihil eſt preter ſpecies.aut ſi eſt. eſt vt materia.ergo nõ predicat aliud ab illis.ſed nulla ſpecies eſt vniuoca diuerſis ſpeciebus. ergo nec genus diuerſis ſpeciebus.¶ In oppoſitũ eſt poꝛꝰ h̃ in littera.⁊ Ariſto.in predicamẽtis.vbi ad manifeſtandã rationẽ vniuocoꝝ ponit exẽpla vt animal homo atqꝫ bos.¶ Reſpõdeo dico ꝙ genus

eſt vniuocum predicatum ſpeciebus. ¶ Ad qḋ ar. ſic. illud qḋ predicatur ſm idem nomen ⁊ eandem rationem de aliquibus eſt vniuocū predicatū illis: ſ; genus eſt hõ reſpectu ſpecieꝝ. nam ratio. i. diffinitio generis eſt ratio ſubſtātie illis ſpeciebus: l; non propria. genus eni; predicatur de illis in quid. ergo ⁊c. ¶ Pꝫ. nullū equiuocū poniṫ in diffinitione vniuocoꝝ: ſed genus poniṫ in diffinitione ſpeciei ex. 6. topi. ergo ⁊c. ¶ Pꝫ. in equiuocis nõ eſt ꝑus neqꝫ poſterius. qꝛ ibi ſola vox eſt cõmunis: ſed genus eſt ꝑus ſpeciebus ſm porᵐ in littera. ergo ⁊c. ſed cum omni vniuoco reſpõdeat in re aliqua vnitas dubiū eſt quid ſit illud vnū in re a quo ſumitur vnitas generis. ¶ Dicendū ꝙ omnia vnius generis habēt iter ſe aliqͣ ꝯuenientiā in ſubſtātia quā nõ habēt cum alijs alioꝝ geneꝝ: qḋ cognoſciṫ ex identitate operationis: vel ex paſſionibus ſingularibus in ſpeciebus. ergo illud eſt aliqd iꝑfectū ⁊ potētiale: qꝛ diuerſe ſpecies habēt diuerſas formas perfectiuas. quibus ſpecifice diſtīguunṫ: aliquid ergo mãle in oībꝰ ſpeciebus. ſiue ſit mã ſiue forma incõpleta exiſtēs in oībus hõ generis ⁊ nõ alterius: qḋ eſt ꝑncipiū operationis vel paſſionis: in eis eſt vnū in re: illud quidē tamē itellectus ꝯſiderat nõ i ħ ſ; ꝯſiderat ipſum ſm ſe eſſentialr̄ eſſe in differētibus ſpecieꝝ: ⁊ ei attribuit itentionē generis: ⁊ qͣto genus eſt cõmunius tāto illius in re eſt vnitas minor: ⁊ ita nomē generis de ſuo ꝑmo itellectu iꝑortat id quod eſt materiale in ſpeciebus: tamē per modū totius: vt dictū fuit ꝑus. ¶ Ad primū in oppoſitū dico ꝙ nõ ſm omne vniuocū fit cõparatio. ſed ſm athomā. i. ſpeciē ſpecialiſſimā tantū vt diciṫ ibidē. ¶ Uel aliter ꝙ vniuocū apud logicū dicitur illud qḋ per vnā rationē deuenit apud itellectū ſ; quā dicitur de multis: ſed apud naturalē nõ omne tale. ſed tātū qḋ eſt vnū ſm vltimā formā cõpletiuam: vnde. 7. phy. diciṫ ꝙ in genere multe latēt equiuocatiões: qḋ tamē logicus non diceret. vnde ſi dicat ſm omne vniuocū fieri cõparationē itelligendū eſt tantū de vniuoco ſm naturalē qḋ eſt tantu; ſpecies ſpecialiſſima: ⁊ nõ de omni vniuoco quo ad logicū: quomodo genus eſt vniuocū. ¶ Ad ſcḋm dico ꝙ maior eſt vnitas ī re a qua ſumiṫ vniuocatio ſpeciei: qͣ a qua generis: qꝛ ibi eſt vnitas forme cõpletiue: ħ tantū alicuius materialis incompleti. vnde ad formam dico ꝙ duabus vnitatibus ſpeciei ibi numeratis eſt genus vnum: ſed vna. ſ. vnitas nature ⁊ forme cõpletiue omittiṫ in qua ſpecies excedit genus. ¶ Ad tertiū patet ꝙ prima ꝑpoſitio. ſ. genus predicat totū: ſic eſt itelligēda. ſ. ꝙ predicat materiale per modū totius: qḋ quidē ſm ſe eſt vnū: in ſpeciebus tamen formaliter diuerſificaṫ. ⁊ ita maior eſt vnitas generis in ſe qͣ ſpecieꝝ: inquantum differunt per differentiam: quia nulla eſt differentia in intellectu generis.

Ommune vero differētie ⁊ ſpeciei eſt eqͥliter participari. homine eni; equaliter participant particulares homines ⁊ rõnali drīa. Commune vero eſt ⁊ ſemp etiā adeſſe his que hoꝝ participant. ſoꝛ. n. ſp eſt rõnalis ⁊ ſemp hõ.

¶ Dic vt dicebaṫ porꝰ comparat differentiā ad alia vniuerſalia. circa qḋ. 3. facit. primo cõparat differētiam ad ſpeciē. ſecūdo ad propriū. tertio ad accidēs. ſecūda pars ibi (Differētia vero) tertia ibi (differētie quidē accidēti) ꝑma pars in. 2. qꝛ primo ꝯparat differentiā. ad ſpeciem penes ꝯuenientiam. ſecūdo penes differentiā. ſecūda ibi (propriū autē differentie) In prima parte aſſignat. 2. conueniētias. Prima attēditur penes equalitatē participationis. ⁊ eſt ꝙ ta; ſpecies qͣ differētia participanṫ equaliter ab his quoꝝ ſūt. Secūda attenditur penes aſſiſtentiā ſempiternam. ⁊ ponitur ibi (cõmune vero eſt) ⁊ eſt ꝙ tam differētie qͣ ſpecies ſemp īexiſtūt his que participāt ipſas: ⁊ nunqͣ ab eis ſeparanṫ. ſoꝛ. n. ſemp eſt homo ⁊ rõnalis. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Propriū autem differentie eſt quidē in eo qḋ quale ſit predicari. ſpeciei vero in eo qḋ quid ē. nam ⁊ ſi homo velut qualitas accipiaṫ non ſimpliciter erit qualitas ſed ſecundum id quod gñi aduenietes differentie ꝯſtituerunt eam. Amplius differentia quidem ſepe in pluribus ſpeciebꝰ ꝯſideratur: quemadmodum quadrupes in pluribus animalibus ſpecie differētibus. Species vero ī ſolis his que ſub vna ſpecie ſūt īdiuiduis: Amplius differentia prima eſt ab ea ſpecie que eſt ſecundum ipſa; differētia. Simul. n. ablatū rationale interimit hominē. homo vero iteremptus non aufert rationale cum ſit deus. Amplius quidem differentia cõponitur cum alia differentia. rõnale qdem ⁊ moꝛtale cõpoſitum eſt in ſubſtantia hominis: Spēs vero ſpeciei non cõponitur vt gignat aliquā aliam ſpeciē. Quedam enim equa cuidā aſino permiſcetur ad muli generationem. Equa aūt ſimpliciṫ aſino nunqͣ adueniens ꝑficiet mulum.

Aſſignat. 4. drīas iter drīa; ⁊ ſpē;. ¶ Prima ſumiṫ penes qditatē ⁊ modū ꝑdicādi. ⁊ eſt. ꝙ drīa ꝑdicaṫ in qle. ſpēs vo in qd: l; ſpēs puta hõ ſit qdā qlitas eo mõ quo oē cõe ſignificat qle qd diſtictū ꝯ hoc aliqd: tñ loquēdo ſimplr̄ ⁊ ꝓprie nõ eſt qlitas: qꝛ hꝫ ſe p modū ꝑ ſe ſtātis cõpoſiti ex ſuis partibꝰ. nā drīa aduenieñs generi ꝯſtituit ſpē;. Scḋa accipiṫ penes cõitatē ampliorē q ponit ibi. (Amplíꝰ) ⁊ ē ꝙ drīa ſpei īueniṫ in plibꝰ ſpēbꝰ vt qdrupes: ſpēs vero in ſolis idiuiduis q ſub ipſa ꝯtineṫ. ¶ Notādū ꝙ hoc dcm̄ itelligendū eſt de drīa itermedia ⁊ cõi. ⁊ nõ de drīa vltima. qꝛ illa ꝯuertibilis eſt cum ſpē ſpāliſſima. nec īueniṫ niſi in vnica ſpē ⁊ idiuiduis ipſiꝰ ſpēi: iõ ſignāter dixit: ſemp: vt oñderet nõ eē. veꝝ de oī drīa vlr̄ ꝙ ipſa ꝯſidereṫ in plibꝰ ſpēbꝰ. ¶ Tertia attendiṫ penes poꝛitatē eēndi q ponit ibi (Amplíꝰ drīa) ⁊ eſt ꝙ drīa eſt ꝑma. i. poꝛ illa ſpecie quā ꝯſtituit ad qḋ ſeqtur ꝙ iterēpta drīa iterimiṫ ſpēs: ⁊ nõ ecõuerſo. qḋ vtiqꝫ veꝝ ē de drīa itermedia ⁊ cõi q in plibꝰ ſpēbꝰ īueniṫ: vñ exēplificat de rõnali ꝙ ſ; eū eſt drīa hoīs ⁊ dei: loquēdo aūt de drīa vltima illa ſolū eſt ⁊ nõ eſt cū ſpē: cum ſit ꝯuertibilis ipſi ſpēi. ¶ Quarta accipiṫ penes realitatē ꝯcipiēdi q poniṫ (Amplius qdē) ⁊ eſt ꝙ drīa nõ cõponiṫ. ⁊ eſt cõponibilis alteri: qḋ vtiqꝫ veꝝ eſt de differētijs ſubordinatis vt iferioꝛ ſuperioꝛi: ⁊ nõ de duabꝰ ex oppoſito diuiſis. licet. n. rõnale ⁊ moꝛtale: ſi moꝛtale ſit drīa: ſint ſimul cõponibiles in codē: nunqͣ tñ rõnale ⁊ irrõnale que ex oppoſito diuidunṫ: ſpēs autē nunqͣ componiṫ ſpēi ad gignendū ⁊ ꝯſtituēdū aliqͣ ſpē; l; duo indiuidua duaꝝ ſpecieꝝ ꝯcurrere poſſint effectiue ad gignendū tertiū idiuiduū alterius ſpeciei: vt qdā equa cuidā aſino ꝑmiſceṫ ad muli generationē: nunqͣ tamē ſpecies equi ſpēi aſini ꝑmiſceṫ. ¶ Seqtur illa pars.

¶ Differentia vero ⁊ propriū cõmune qdem habent equaliṫ participari ab his que eoꝛu; participant. Equaliter enim ratiõalia rationalia ſunt. ⁊ riſibilia riſibilia ſunt. ⁊ ſemper ⁊ omni adeſſe cõmune vtriuſqꝫ eſt. Si enim curtetur qui eſt bipes non ſubſtantia perimitur. ſed id ad quod natum eſt dicitur ſemper eſſe. nam riſibile ad id ad qḋ natū ē di ſp eſſe. ſ; nõ in eo ꝙ ſemp rideat.

Ubi compat dr̃iam ad ꝓpriũ. Circa qđ .z. facit. ꝑ compat penes ꝯueniẽtiã. ſcđo penes dr̃iaꝫ ibi (ꝓpriũ vero dr̃e) in pma pte ponit .z. ꝯueniẽtias. ¶ Prima attenditur penes eq̃litatẽ pticipãdi ⁊ eſt ꝙ tã dr̃ia ꝙ̃ ꝓpriũ eq̃lr̃ pticipat̃ ab his que ſunt eoꝝ.i.ipſa pticipant. ſoꝛ.n. ⁊ plo equalr̃ ſũt riſibiles ⁊ rõnales. ¶ Scđa accipit̃ penes vlitatẽ ineſſendi: que ponit̃ ibi (⁊ ſemp oĩ) ⁊ eſt ꝙ tã dr̃ia ꝙ̃ propriũ ſemper inſunt oĩbus ꝯtẽtis. ſicut bipes que eſt dr̃ia. ⁊ riſibile qđ eſt ꝓpriũ ſemp inſunt ⁊ oĩ homini. qꝛ lꝫ nõ ſemp hõ rideat aut ſemp hẽat duos pedes. puta ſi curtetur vno pede. vel abobus ſemp eſt tñ apt⁹ ad vtrũqꝫ. ⁊ ita aptitudo que ſemp manet in ſuba eſt forma ꝓpꝛꝫ ⁊ differẽtia. vel ſaltẽ illđ eſt differentia in quo fundat̃ talis aptitudo: vel illud qđ ꝑ taleꝫ aptitudinẽ circũlogtur. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Propriũ autem ⁊ differẽtia differunt. quoniam hec de pluribus ſpeciebus dicitur ſepe. vt rationale de homine ⁊ de deo. proprium vero de vna ſola ſpecie cuius eſt proprium. Et dr̃ia quidem in illis eſt conſequens quorum eſt differentia. ſed non conuertitur. Propria vero conuerſim predicantur de his quoꝛuꝫ ſunt propria. idcirco conuertuntur.

Aſſignat .z. dr̃ias iter ꝓpriũ ⁊ dr̃iam. ¶ Prima attẽdit̃ penes vlitatẽ pdicãdi. ⁊ eſt. ꝙ dr̃ia ſemp pdicatur de plib⁹ ſpẽbus. ⁊ dicit ſemp. qꝛ hoc nõ eſt verum niſi de dr̃ia intermedia ⁊ cõi: vt rõnale ſm eũ dicitur de hoĩe ⁊ de deo. ꝓpriũ vero nõ pdicat̃ niſi de vna ſpẽ cui⁹ eſt ꝓpriũ. ¶ Scđa attẽditur penes cõuertibilitatẽ cõſequendi que ponitur ibi (⁊ dr̃ia quidẽ) ⁊ eſt ꝙ dr̃ia ſequit̃ ad quãlibet ſpẽꝫ cui⁹ ẽ dr̃ia ſed nõ ꝯuertit̃ vt ſi hõ eſt. rõnale eſt. ⁊ nõ ꝯuertit̃ ſm eũ. ſꝫ ꝓpriũ cõuertibiliter pdicatur de ſpẽ. ⁊ logtur ſicut ꝑus de dr̃ia itermedi ⁊ cõi. qꝛ loquẽdo de dr̃ia vltia ipſa vtiqꝫ cõuertibilis ẽ cũ ſpẽ vt dcm̃ eſt. ¶ Seqt̃ illa ps.

¶ Differentie vero ⁊ accidenti cõmune quidem eſt de pluribus dici. cõmune vero eſt ad ea que ſunt inſeparabilia accidẽtia ſemper ⁊ omnibus adeſſe. bipes eni ſemp adeſt hominibus oĩbus. nigꝝ omnibus coꝛuis.

Ubi compat dr̃iaꝫ ad accñs. Circa qđ duo facit. ꝑ compat penes ꝯuenientiã. ſcđo penes dr̃iaꝫ ibi (dr̃t autẽ) In pma pte ponit duas conueniẽtias. Prima accipit̃ penes idẽtitatẽ pdicandi ⁊ eſt ꝙ tã dr̃ia ꝙ̃ accidẽs đ plib⁹ predicant̃. ⁊ hoc qdẽ cõe ẽ oĩbus .5. vt ſupius fuit dcm̃. ſcđa accipit̃ penes ſempiternitatẽ ieſſendi que ponitur ibi (cõe vero) ⁊ ẽ ꝙ tam dr̃ia puta bipes ꝙ̃ accidens nõ omne. ſed inſepabile ſemp in oĩbus inſunt vt nigrũ ſemp ineſt oĩ coꝛuo ⁊ bipes quoꝝ pmuꝫ accidens inſepabile eſt reliquũ vt differẽtia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Differunt autem quoniam continet ⁊ nõ continetur differentia. cõtinet enim rationalitas hominem. Accidentia vero quodammodo continent ⁊ continentur. continent quia in pluribus ſunt. continentur eo ꝙ nõ vnius accidentis ſuſceptibilia ſubiecta ſunt ſed plurimoꝛum. Et differentia quidem intenſibilis ⁊ remiſſibilis nõ eſt. Accidentia vero magis ⁊ minus recipiunt. Et impermixte quidem ſunt contrarie differẽtie in vno ſubiecto vel conſtitutione. Mixta vero contraria accidentia ſunt: Huiuſmodi quidem communiones ⁊ proprietates differentie ⁊ ceterorum ſunt.

¶ Ponit .3. differẽtias iter ipſa. Prima accipitur penes modum cõtinẽdi. ⁊ eſt ꝙ dr̃ia ꝯtinet ſpẽs ⁊ non cõtinetur. accidens vero cõtinet ⁊ continetur. continet quidẽ quatenus põt eſſe in pluribus ſubiectis. ſed cõtinetur quatenus plura accñia pñt eẽ i eodẽ ſubo. ¶ Nõdũ ꝙ rõ h⁹ dci ẽ qꝛ cõe oẽ ꝯtinet oĩa gbus eſt cõmune. dr̃ia ergo itermedia ⁊ cõis dr̃ ſpẽs cõtinere. accidens vero ꝓ ꝙ̃to idẽ põt eſſe in pluribus ſubiectis dicitur illa cõtinere. quia ipſis cõe. ſꝫ ꝓ ꝙ̃to idẽ ſubiectũ eſt ſuſceptibile pluriũ acc⁹ dr̃ accñtia ꝯtinere: qꝛ ipſis eſt cõmune. ¶ Scđa accipitur penes gradũ eẽndi que ponit̃ ibi (dr̃ia quidẽ) ⁊ eſt ꝙ dr̃ia nec intendit̃ nec remittitur. accñtia vͦ recipiũt magis ⁊ min⁹. ¶ Tertia accipitur penes modũ coeſſendi q̃ ponit̃ ibi (⁊ ipmixte) ⁊ ẽ ꝙ dr̃ie ꝯrie nunꝙ̃ pmiſcent̃. ſed accñtia ꝯria ſunt pmixta eo .ſ. mõ quo me⁹ dr̃ cõponi ex extremis. vt rubeuꝫ ex albo ⁊ nigro: ⁊ acre ex dulci ⁊ amaro. ¶ De mõ aũt q̃ extrema ſũt in me⁹ ⁊ vtꝝ accñtia media ſint forme eque ſimplices ſic extrema alteri⁹ eſt ſpeculatõis. qcqd tñ ſit poꝛ⁹ logtur ſm opinionẽ vulgatã q̃ dicit formas medias realr̃ mixtas ⁊ cõpoſitas ex extremis. ¶ Ultimo epilogat di. ꝙ cõmunitates ⁊ proprietates differẽtie ⁊ ceteroꝛum vniuerſalium hꝫ ſunt que dicta ſunt.

Quia in ſuperioꝛibus dictum eſt ꝙ genus pdicatur in qđ moueo iſtã qõnẽ quã alibi ptermiſi. Utꝝ pdicari in qđ ꝯuenienter ponat̃ in diffõne gñis. ar. ꝙ nõ. q̃a illud pdicat̃ in qđ ꝑ qđ ꝯueniẽter rñdetur ad interrogationẽ factã ꝑ qđ. vt .g. dcm̃ eſt. ſed hꝫ nõ eſt g⁹ h diffinitũ. g̃ ⁊c. mi. pꝫ. qꝛ ſiue q̃rat̃ de re qđ eſt ſiue de intentione ſpẽi non conueniẽter reſpondetur per genus vt denotat intentionẽ ⁊ genus ſic ſumptũ diffinitur h. vt dcm̃ eſt ꝑus. res eni aut intentio ſpẽi nõ eſt intentio que eſt genus. ¶ P. illa pticula ponitur ad diſtinguendũ gen⁹ a dr̃ia. ſed non diſtinguit. ergo ⁊c. ꝓbatio mi. qꝛ dr̃ia ſupioꝛ dicitur de inferioꝛi per ſe ⁊ pmo mõ. ex .7. meta. ⁊ nõ ſicut dr̃ia. qꝛ tũc ſupius ꝑ ſeipm deſcẽderet in hãc dr̃iam inferioꝛẽ. ergo ſupioꝛ pdicatur de inferioꝛi in qđ. nam .7. meta. dicitur ꝙ fiſſio pedis eſt pedalitas. ¶ P. illa particula ponitur ad diſtinguendũ gen⁹ ab accidẽte. ſed nõ diſtiguit. ergo fruſtra ponitur. ꝓbatio mi. qꝛ accñs pdicatur in quid. in omni enim genere eſt repire quid. ex pmo top. ¶ In oppoſitũ eſt poꝛ⁹. ¶ Rñdeo. dđ ꝙ cõuenienter ponitur. Qđ ſic pꝫ. qꝛ pdicari diuidit̃ ꝑ pdicari in quid ⁊ in quale tanꝙ̃ per pmos modos pdicandi. igit̃ per illã deſcendit vniuerſale in ſpẽs. genus autẽ nõ pdicat̃ in q̃le: ergo in quid. ¶ Ubi intelligendum ꝙ predicari in quid ẽ pdicare eẽntiam per modum eſſentie. ⁊ hoc cõpetit generi. quia genus ſumitur a parte materiali. ⁊ ideo predicat eſſentiam per modum ſubſiſtẽtis. q eſt modus eẽntie. ¶ Per oppoſitum autem accipitur differentia a parte formali. ⁊ ideo predicat eſſentiam per modum qualificantis. ⁊ infoꝛmantis. ⁊ ideo in quale. ¶ Et nota ꝙ qualitas que eſt predicamentum ex hoc ꝙ impoꝛtat formam predicat̃ in quale abſolute. ſed differentia ſubſtantialis non predicatur in quale abſolute. ſed in quale quid. ex hoc enim ꝙ impoꝛtat formam predicatur in quale. ſed ex hoc ꝙ impoꝛtat ſubſtãtiam predicatur in quid. ⁊ ideo rõne totius predicatur in quale quid. ¶ Unde patet differentia predicandi inter qualitatem ⁊ differentiã: que diuerſitas predicandi ſumitur a diuerſis modis eſſendi qualitatis ⁊ differẽtie ſubſtantialis. vt patet. ¶ Cõtra ſolutionem queſtionis arguitur. ſi predicari in quid eſt predicari per modum eſſentie. ergo hec eſt predicatio in quid. hõ eſt lapis. ¶ P. ſi pdicari i qđ ẽ pdicare eẽntiã ꝑ modũ eẽntie. ⁊ illđ nõ ẽ vniuocũ reb⁹ diuerſoꝝ geneꝝ. qꝛ nec eẽntia. g̃ h pticula pdicari

in quid non cōpetit: rebus diuerſoꝝ generꝝ.ğ nec genꝰ hic
diffinitum eſt vniuocū oībus illis. ¶ Rndeo ꝙ predicari
in quid eſt predicare eſſentiā ꝑ modū eſſentie.⁊ hoc ē vni/
uocum dato ꝙ eſſentia nō eſſet vniuoca.q꞉ ſufficit eēntiam
ſimiliter ſe hr̄e h̄ ⁊ ibi ad predicari vniuoce.q꞉ p̄dicari dič
habitudinē.Uel aliter pōt ꝯcedi ꝙ predicari in qd eſt pre
dicari ꝑ moduꝫ eſſentie:⁊ ꝙ lapis vel aliud diſpatum non
predicatur ꝑ modū eſſentie de hoīe.q꞉ non predicatur de
hoīe:ſm tm̄ ſupius.⁊ cōmune predicaṫ de ꝯtentis ſub illo.
⁊ de illis eſt manifeſtū ꝙ predicātur in quid. ¶ Ad p̄muꝫ
in oppoſituꝫ dicendū ſicut dcm̄ ē ſuperiꝰ ꝙ duplex ē qō de
ſpē.ſ.quid ē:⁊ quid predicatur:qd p̄dicatur eſt ꝑpria qō in
intentionibus:⁊ ſic cōuenit reſpondere ꝑ genus vt h̄ diffi
nitur.vt querendo qd p̄dicatur de ſpē bene reſpondeṫ ge
nus.ſi āt fiat qō cū eſſe.illa eſt ꝑp̄a in fundamētis.⁊ ſic lo
quendo de predicatōe explicita fundamentū generis p̄di/
catur de fundamento ſpēi in qd. ¶ Ad ſcdm̄ dōm ꝙ dr̄ia
nō predicatur ī qd de aliquo reſpectu cuiꝰ eſt dr̄ia.ſꝫ reſpe
ctu cuiꝰ eſt genꝰ.ſupior aūt dr̄ia eſt genꝰ reſpectu īferioris
¶ Cōtra.q꞉ ſic ergo in omni gn̄e ſunt tria gn̄aliſſima vnū
ſpēꝝ ⁊.z.dr̄iaꝝ duaꝝ a latere ⁊ latere poſitaꝝ. ¶ P̄.ſi dif/
ferentia īferior ſit ſpēs.ergo hꝫ dr̄iaꝫ ſupiorē in ſe:vt genꝰ
⁊ aliaꝫ dr̄iam ſupadditā.⁊ illa differētia pari rōne erit ſpēs
reſpectu dr̄ie ſupioris.⁊ ita hēbit aliā dr̄iaꝫ.⁊ illa alia dr̄ia
nō poterit eē ī alio genere.q꞉ tč ī gn̄e ſube nō ſuba eēt p̄us
ſuba.ſic igitur ꝓcedēdo erūt infinite dr̄ie in gn̄e ſube.⁊ ita
nihil eēt cogſcibile:cū nō eēt deuenire ad p̄mā illaꝝ dr̄iaꝝ
¶ Dicendū ergo aliter ꝙ dr̄ia ſupior.nᵒ mō p̄dicaṫ per ſe
p̄mo de inferiori. ¶ Ad aꝝ.cū dicit ꝙ fiſſio pedis eſt q̄daꝫ
pedalitas.nō eſt intelligendū q̄ſi ſit p̄dicatio ꝑ ſe p̄mo ⁊ ꝙ
differētia inferior īcludat ſupiorē.ſed vult ibi ꝙ īferior dꝫ
per ſe diuidere ſupiorē inq̄ꝫtū hꝯ.⁊ hāc diuiſionē ꝑ ſe īuuit
ꝑ illa abſtracta fiſſio ⁊ pedalitas. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ nihil p̄/
dicatur in qd de illo reſpectu cuiꝰ eſt accidēs.ſed reſpectu
cuiꝰ eſt genꝰ.vt color nō p̄dicatur de ſuba in qd.ſed ď albe
dine reſpectu cuius eſt genus.

Species vero quo differat a genere
⁊ differentia dictū eſt in eo quod di
cebamus quo genus differat a cete
ris.⁊ quo differentia differat a ce/
teris.

¶ Hic vt dicebaṫ comparat porꝰ ſpēm ad duo vniuerſalia
que reſtant.circa qō duo facit.primo cōtinuat dicta dicen
dis ſcd̄o exequitur de intēto ibi (ſpēi vero ⁊ proprij) dicit
ğ.ſpēs quo.i.in quo dr̄at a genere ⁊ dr̄ia.dcm̄ ē ſupra cū di/
cebatur quō genꝰ ⁊ dr̄ia dr̄nt a ſpē.⁊ iō ſup.dōm ē quō ſpēs
differt a duobꝰ reliqs que reſtāt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Speciei vero ⁊ ꝓprij cōe eſt de ſeinuicem p̄di
cari.nā ſi homo eſt riſibile eſt.⁊ ſi riſibile eſt.ho
mo eſt.Riſibile vero qm̄ ſm id qō natū eſt diciṫ
ſepe iā dictū eſt.Equaliter eni ſunt ſpecies ī his
que eoꝝ participant.⁊ quoꝝ ꝓpria ſint ꝓpria.
Exequitur de ītento.circa qō duo facit.p̄mo compat ſpēm
ad ꝓpriū.ſcd̄o ad accidēs ibi (ſpēi ⁊ accn̄tis) p̄ma ps diui/
ditur in.z.p̊ compat ſpēm ad ꝓpriū penes cōuenientiā.zᵒ
penes dr̄iaꝫ.ſcd̄a ibi (Dr̄nt aūt) ī p̄ma pte ponit.z.ꝯuenie
tias inter ipſa. ¶ Prima accipitur penes cōuertibilitateꝫ
p̄dicatōis.⁊ eſt.ꝙ ſpēs ⁊ ꝓpriū de inuicē cōuertibiliter p̄di
cātur.vt ſi hō eſt riſibile ē ⁊ ecōuerſo nō accipiēdo riſibi/
le ꝑ actu.ſed ꝑ aptitudine ad actū ridēdi:vt ſepe dcm̄ eſt.
¶ Scd̄a accipitur penes equalitatē ꝑticipandi que poniṫ
ibi (equaliter eni) ⁊ eſt.ꝙ tā ſpēs q̄ꝫ ꝓpriū equalr̄ ꝑticipan
tur ab his quoꝝ ſunt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Differt autem ſpecies a proprio.quoniā ſpeci
es qdem ⁊ alijs genus eſſe pōt.Propriuꝫ vero
⁊ aliarū ſpecieꝝ eſſe īpoſſibile eſt:Et ſpecies q/
dem ante ſubſiſtit q̄ꝫ proprium.Propriuꝫ vero
poſt fit ī ſpecie.Oportet enim hominē eſſe vt ri
ſibile ſit.Ampliꝰ ſpēs qdem ſemper actu adeſt
ſubiecto:Propriū vero aliq̄n actu.ſemꝑ auteꝫ
poteſtate.homo eni ſemꝑ actu eſt ſor.homo ve
ro nō ſemꝑ ridet.q̄ꝫuis natura ſemꝑ ſit riſibilis.
Amplius quoꝝ ṫmini ſunt differentes.ip̄a ſunt
differentia.Eſt aūt ſpeciei eſſe ſemꝑ ſub gn̄e.⁊
de pl̄ibꝰ dr̄ntibꝰ numero ī eo qō quid ſit p̄dicari:
⁊ ē huiuſmodi.Proprij vero ſoli ⁊ ſꝑ ⁊ oī adeē.
Aſſignat.4.dr̄ias inter ſpeciem ⁊ ꝓpriū. ¶ Prima accipiṫ
penes cōitatē generalē.⁊ eſt ꝙ ſpēs pōt eē genꝰ alijs ſpēbꝰ
ꝙ vtiq꞉ veꝝ eſt de ſpē ītermedia ⁊ ſubalterna ꝓpriū vero
impoſſe eſt eſſe pluriū ſpēꝝ.ſed eſt vnius tm̄. ¶ Scd̄a ac/
cipitur penes prioritatem naturalē que poniṫ ibi (Et ſpēs
quidem) ⁊ eſt ꝙ ſpēs eſt naturaliter prior ꝓprio.homo eni
naturaliter p̄mo exiſtit anteq̄ꝫ riſibile. ¶ Tertia accipiṫ
penes diuerſitatē ineſſendi que ponitur ibi (Amp̄.ſpēs) ⁊
eſt ꝙ ſpēs ſemper cōmunicat actum ſuū ſube.i.indiuiduo
contento ſub ſpē.proprium vero nō ſemꝑ.ſed aliquādo.vt
ſor.ſemper actu eſt homo.non ſemper actu ridet.lꝫ ſemper
ſit aptus ad ridendū. ¶ Quarta accipitur penes alietateꝫ
diffiniendi que ponitur ibi (Amp̄.quorum) ⁊ eſt ꝙ ſpēs
⁊ ꝓprium dr̄nt.quia eoꝝ termini.i.diffinitiōes ſunt diffe/
rētes.qō pꝫ ex p̄cedētibꝰ.⁊ h̄ ēt diuerſe eoꝝ rōnes recitāṫ
⁊ pꝫ ī lr̄a. ¶ Sequitur illa ps.

¶ Speciei vero ⁊ accn̄tis cōe quidem eſt de plu
ribꝰ p̄dicari.Rare vero alie ſunt cōitates.ꝓpte/
rea qm̄ pl̄imū a ſe differūt accn̄s ⁊ id cui accidit.
Ubi compat ſpēm ad accn̄s.circa qō.z.facit.p̊ ꝯpat penes
ꝯueniētiā.zᵒ penes dr̄iaꝫ ibi (ꝓp̄a vō vtriuſq꞉) in p̄ᵃ pte po
nit vnā ꝯueniētiā tm̄.⁊ ē ꝙ tā ſpēs q̄ꝫ accn̄s hn̄t h̄ cōe ꝙ ď
pl̄ibꝰ p̄dicanṫ.rare āt.i.pauce ſūt eoꝝ coitates eo ꝙ multū
a ſe diſtant accidens ⁊ ſubꝫ cui accidit qō ē ſpecies. ¶ De/
inde cum dicit.

¶ Propria vero vtriſq꞉ ſūt.ſpeciei vero in eo qō
quid eſt p̄dicari ď his quoꝝ eſt ſpecies.Accn̄tis
vero ī eo qō q̄le quiddā vel quō ſe hn̄s.Et pro/
priū eſt vero vnāquāq꞉ ſubaꝫ vna ſpē ꝑticipari.
pl̄ibꝰ aūt accn̄tibus ⁊ ſeꝑabilibꝰ ⁊ īſeꝑabilibus.
Et ſpecies quidem an̄ ſubītelligi pōt q̄ꝫ accn̄tia
vel ſi ſint īſeꝑabilia.Oportet aūt ſubm̄ eſſe priꝰ
vt illi aliquid accidat.Accn̄tia vero poſterioris
gn̄is ſꝫ ⁊ aduētitie nature.Et ſpēi qdē ꝑticipatio
ē eq̄liṫ.accn̄tis vero vel ſi ſit īſeꝑabile nō eq̄liter.
Ethyops eni ab alio ethyope habebit colorem
vl̄ ītenſū ampliꝰ vl̄ remiſſū ſm nigredinem.
Ponit.4.dr̄ias īter accn̄s ⁊ ſpēm. ¶ Prima accipiṫ penes
diuerſitatē p̄dicādi.⁊ ē ꝙ ſpēs p̄dicaṫ ī qd.accn̄s ī q̄le vel ī
quō ſe hꝫ vt iam expoſitū ē.ſ. ¶ zᵃ accipiṫ penes vnitatē
ꝑticipādi que ponitur ibi (⁊ vnāquāq꞉ ſubſtantiam) ⁊ eſt
ꝙ nulla vna ſuba participat nomē vniuoca ſpecie.poteſt
autem participare pluribus accidentibus tam ſeparabili/
bus q̄ꝫ inſeparabilibus. ¶ Tertia accipitur penes priori/
tatem naturalē que ponitur ibi (Et ſpecies quidem) ⁊ eſt
ꝙ ſpecies eſt prior naturaliter accidente etiā ſi ſit accidēs

inſepabile.oꝫ enim ſubiectum pcedere ⁊ accñtia ſeq.qꝛ ſũt aduentitie nature. ¶ Quarta accipit penes alietatẽ q̃ ponitur ibi (Et ſpeciei quidem) ⁊ eſt.ꝙ ſpecies equaliter pticipatur.accidens vero inequaliter ⁊ ſm magis ⁊ minꝰ etiaꝫ ſi ſit accidens inſeparabile.vnus enim ethiops eſt magis ⁊ minus niger alio. ¶ Tunc ſequitur illa pars.

¶ Reſtat ergo ⁊ de ꝓprio ⁊ accñte dicere. quo enim a ſpẽ ꝓpriũ a differẽtia differt ⁊ a gñe dictũ eſt. Commune aũt ꝓprij ⁊ iſeparabilis accñtis eſt ꝙ pter ea nunq̃ ꝯſiſtãt illa in qbus ꝯſiderãtur. quẽadmodũ enim pter riſibile non ſubſiſtit hõ.ita ⁊ ethyops nõ ſubſiſtit pter nigredinem. ⁊ quẽadmodũ oĩ ⁊ ſemper adeſt ꝓpriũ ſic ⁊ inſeparabile accñs.

Ubi cõparat ꝓprium ad accñs.circa qḋ duo facit.p̊ cõparat ipa penes ꝯueniẽtiã.2º. penes dr̃iaꝫ ibi (Drñt aũt) In p̊ma pte ponit.2.ꝯueniẽtias iter ꝓpriũ ⁊ accñs iſepabile. ¶ Prima attẽdit penes ipoſſitatẽ abeẽndi:⁊ eſt ꝙ ipoſſe ẽ eẽ ſine ꝓprio ⁊ accñte iſeparabili:quoꝝ ſunt.vt ſicut ipoſſe ẽ hoieꝫ eſſe ſine riſibili:ſic ethiopẽ ſine nigredine. ¶ 2ª accipit penes ſempiternitatẽ ⁊ vlitatẽ ineſſendi:q̃ ponit ibi (Et quẽadmodũ) ⁊ eſt ꝙ ſicut ꝓpriũ ieſt omni ⁊ ſemp ſic ⁊ accñs iſeparabile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Differt aũt qm̃ ꝓpriũ vni ſoli ſpẽi adeſt quẽadmodũ riſibile hoi. Inſepabile vero accñs. vt nigrũ nõ ſoli ethyopi ſed ẽt coruo ⁊ carboni ⁊ ebano. ⁊ qbuſdã alijs: Quare ꝓpriũ ꝯuerſim pdicat de eo cuius ẽ propriũ ⁊ equalr. Inſepabile vero accñs non conuerſim: Et propriorum equalr qdẽ eſt participatio: Accidentiũ vero hec qdem magis: illa vero minus.

Aſſignat.3.dr̃ias iter ipas. ¶ Prima attẽdit penes moduꝫ ieſſendi.⁊ eſt ꝙ ꝓprium tm̃ ieſt vni ſoli ſpẽi:vt riſibile hoi: accñs vo plibus vt nigredo coruo ⁊ ethiopi. ¶ 2ª attẽdit penes modũ pdicãdi q̃ ponit ibi (q̃re ꝓpriũ) ⁊ eſt ꝙ ꝓpriũ pdicat ꝯuertibilr ⁊ eq̃lr:accñs aũt nõ:etiã ſi ſit iſeparabile:⁊ qꝛ iſta ſcḋa dr̃ia ſeqtur ex p̊ma.iḋ q̃ſi iferendo dicit (q̃re ꝓpriũ) Tertia attẽdit penes modũ participandi q̃ ponit ibi (⁊ ꝓpriũ qdẽ) ⁊ eſt ꝙ ꝓpriũ participat ab his quoꝝ eſt ꝓpriũ.accñtia vero ſm magis ⁊ minꝰ: ¶ Ultimo dicit.

¶ Sũt qdem alie cõitates ⁊ proprietates eoꝝ q̃ dicta ſũt.ſed ſufficiãt hic ad diſcretionẽ eorũ cõmunitatiſq; traditionẽ.

Epilogat circa dcã.d.ꝙ alie cõitates ⁊ ꝓprietates ſũt illoꝝ.5.vliũ q̃ dicta ſunt:ſꝫ iſta ſufficiũt ad tradẽdũ diſtictionẽ ⁊ cõmunitatem.i.ꝯueniẽtiam eoꝝ.

Ad euidentiam oĩum pdictoꝝ i iſto libro de numero vliũ vnã moueo q̃õnem. vtꝝ vlia ſint tm̃.5.Arguit ꝙ nõ.qꝛ pdicari eſt ꝓpriuꝫ vli.g̊ quot ſũt pdicata tot ſunt vlia.ſꝫ pdicata ponunt tm̃.4.p̊ to. g̊ ⁊c̃. ¶ P̃.p idẽ oñdit ꝙ ſunt tm̃ tria.qꝛ ibi nõ ponunt ſpẽs ⁊ dr̃ia.g̊ iſta nõ ſũt vlia. ¶ P̃.oñdit ꝙ ſũt.6.qꝛ ibi ponit diffinitio.ergo pter iſta.5.illud eſt ſextũ vle. ¶ P̃.quot modis dr̃ vnũ oppoſitoꝝ.tot modis dr̃ ⁊ reliquũ.ex p̊ Topi.ſꝫ vle ⁊ ſingulare ſunt oppoſita:ſingularia aũt ſunt ifinita.ergo ⁊ vlia. ¶ P̃.idiuiduũ eſt vle.qꝛ pdicat de plibꝰ ⁊ nullũ eſt illoꝝ vt pꝫ iductiue.ergo ſunt plura q̃ꝫ q̃nq;. ¶ P̃.ens eſt vle ⁊ tñ non eſt genꝰ.ex.3.meta.pdicat.n.p ſe de dr̃ia ſaltẽ aliq̃: nec eſt ſpẽs:qꝛ tunc hr̃et genꝰ ſupra ſe:nec aliqḋ alioꝝ vliũ triũ:qꝛ iſta pdicant in q̃le.ens autẽ i qd.ex.4.meta.g̊ ⁊c̃. ¶ In oppoᵐ ẽ porꝰ. ¶ Rñdeo ⁊ dico ꝙ ꝯclo ſane itellecta eſt certa.qꝛ ſunt tm̃.5.vlia ſed ponit illud diuerſimode a diuerſis. ¶ Uno mõ accipit eoꝝ ſufficiẽtia ſic. vle vel ſignificat ſubam vel accñs.ſi ſubaꝫ.vel totã.vel partẽ.ſi partẽ vel mãlẽ:⁊ ſic eſt genꝰ.vel formalẽ ⁊ ſic eſt dr̃ia.vel totã ſubam ⁊ ſic eſt ſpecies:qꝛ ſpecies dicit totum eſſe indiuiduoꝝ: Si ſignificat accidẽs vel ꝯuertibile.⁊ ſic eſt ꝓpriũ.vel nõ.⁊ ſic ẽ 5ᵐ vle.cum igit nõ ſit poſſe ſignificari aliqd dicibile ꝯuertibile de pluribus niſi aliquo illoꝝ quinq; modoꝝ ſeqtur ꝙ nõ erunt plura niſi quinq;. ¶ Cõtra iſtum modum arguit. p̊mo ſic.cum vniuerſalia ſint ſcḋe itentiões accidunt rebus prime intẽtionis.ſed nihil p ſe diſtinguit ſm illud cui accidit.g̊ intẽtiões nõ diſtinguũtur p ſe penes res. ſed logicꝰ cõſiderat itẽtões p ſe.g̊ iſta diuiſio nõ ẽ logica. ¶ P̃. oĩa vlia inueniunt in gñe accidẽtis.vt pꝫ ḋ gñe ſpẽ ⁊ dr̃ia:⁊ de alijs duobꝰ.ergo male diſtinguit vle ſꝫ eos p ſignificare ſubaꝫ vl accñs. ¶ Alio mõ dat ſufficiẽtia eoꝝ penes ordinari.dr̃ enĩ ꝙ liber iſte imediate ordinat ad li.pdicamẽtoꝝ vbi determinatur de ordinabili i gñe. ⁊ datur ſic ſufficiẽtia eoꝝ. qꝛ ordo põt eẽ vel eoꝝ que ſũt i eodẽ gñe inter ſe.vel eoruꝫ que ſunt in vno gñe ad ea q̃ ſũt i alio gñe. In eodẽ etiã gñe põt eẽ ordo directus ſm ſub ⁊ ſupra.⁊ ſic ſunt duo vlia.ſ.genus ⁊ ſpẽs.vel põt eẽ ordo indirectꝰ.⁊ ſic ẽ differẽtia ſupra ſpẽm indirecte ⁊ ſub genere. In diuerſis aũt generibꝰ ẽ ordo accidentiũ ad ſubſtantiã q vel eſt ꝯuertibiliũ vel nõ cõuertibilium.⁊ ſic ſunt alia duo vlia. ¶ Contra iſtũ moduꝫ arguitur ſic.ſm ꝙ aliqua ſunt ordinabilia ſm ſub ⁊ ſupra. in aliquo genere ſic ſunt pdicabilia ⁊ ſubijcibilia. ergo hic determinatur ḋ iſtis inquantũ ſunt predicabilia ⁊ ſubijcibilia.ſed hoc eſt falſum.quia vnũquodq; diffinitur hic per predicari vel per equalens tm̃ ⁊ non per ſubijci. ¶ P̃.indiuiduum eſt per ſe ordinabile in genere. ergo lꝫ non predicetur. proprie tamen eſſet ponẽdum hic ſextum vniuerſale. qꝛ ſm ſic dicentes non agitur hic de iſtis inquantum ſunt predicabilia.ſed inquantum ſunt ordinabilia. ¶ P̃.ſicut accidentia habent ordinem ad ſubiectum quod eſt ſubſtantia vel aliquod accidens.ita econuerſo ſubiectum ad accidens.ergo ex parte ſubiecti poſſunt accipi duo vniuerſalia penes eius ordinẽ duplicem ad accidens.ſicut ex parte accidentis. ¶ Dicendum ergo aliter ꝙ ſufficientia iſtorum penes predicari accipitur. quia pdicari diuidit in qd ⁊ in quale tanq̃ in per ſe differentias.iſti enim ſunt primi modi predicãdi. predicari autẽ in quid eſt predicare eſſentiam ſubiecti per modum eſſentie.i.per modum ſubſiſtentis non denominantis.hoc autem conuenit dupliciter.vel qḋ predicet totam eſſentiaꝫ ſubiecti.⁊ ſic eſt ſpecies.ſi enĩ aliquid eſſet i eẽntia indiuidui preter eſſentiã ſpeciei duo indiuidua differrent eſſentialiter. ⁊ per differentias acceptas ab illo qḋ plus eſt in hoc q̃ꝫ i illo poſſet ſpecies diuidi formaliter ⁊ indiuiduum diffiniri. qḋ eſt incõueniens: vel qḋ predicet partem eſſentie.⁊ ſic eſt genus. ſi enim genus diceret totam eſſentiam ſpeciei ſufficeret ad diffinitioneꝫ ſpeciei ⁊ ſuperflueret differentia. Predicari vero in quale eſt predicari per modum denominantis.quod contingit dupliciter. vel ꝙ aliquid predicet eſſentiam ſubiecti per modum denominantis.⁊ tunc predicatur in quale ſubſtantiale.⁊ ſic eſt differentia.eſt enim differentia ſubſtãtie qualitas.ex.5.metaphy.vel contingit ꝙ predicatum predicet accidens per modum denominantis.⁊ tunc predicatur in quale accidentale.vel ergo predicat accidens conuertibile egrediens a principijs ſubiecti.⁊ ſic eſt proprium.vel accidens cõmune.⁊ ſic eſt vltimum vniuerſale.nam de tali accidente intelligit porphyriꝰ ſe intelligere.vbi ponit diuiſionem ad declarandum diffinitionem generis. cum ergo predicari de pluribus non contingat niſi aliquo iſtoruꝫ modoꝝ.5.qui p ſe diuidũt pdicari de pluribus: qḋ ẽ rõ ipiꝰ vniuerſalis.ſequit ꝙ vle diuidit tm̃ in hec.5. ¶ Hec diui-

ſio videt̃ ↄueniẽs:qꝛ diuidit rõnem generis ꝑ dr̃ias ꝑ ſe. ex hoc etiã nõ tm̃ pꝫ ſufficientia vl̃ium. ſꝫ ordo ⁊ ordis rõ quã tꝫ porꝰ determinãdo de iſtis. ¶ Ad p̃mũ ĩ oppoſitum.2m ⁊ tertiũ argumẽtũ q̃ ex eodẽ modo ꝓcedũt. dicẽduꝫ ꝙ arꝝ.i. topi. diuerſificat p̃dicata penes hoc qḋ ẽ p̃dicare eſſentiaꝫ. vel nõ:ↄuertibiliter vel nõ ↄuertibiliter:⁊ ſic nõ cõtingit eẽ niſi iſta.4.q̃ ibi ponit:hic aũt lꝫ ↄſideret̃ de talibꝰ vniuerſa libꝰ penes p̃dicari.nõ tñ quo ad illa q̃ ibi:qa iſtoꝝ.5.tm̃ vnũ p̃dicatur ↄuertibiliter.ſ. ꝓpriũ. tria autẽ p̃dicant eſſentiaꝫ nõ ↄuertibiliter ſꝫ penes p̃dicari in qd ⁊ ĩ quale.vt prius di/ ctũ eſt. nõ ponit igr̃ differẽtia ibi vnũ p̃dicatum: qa illa vt ibi dr̃ reducitur ad genus.p̃dicat.n. eſſentiã ſubiecti nõ con uertibiliter. Unde 4.° topi. vbi docetur ↄſtrui ⁊ deſtrui ge nus.docet̃ ẽt hoc de dr̃ia. aliqua eſt dr̃ia vltĩa ⁊ ſpecifica q̃ ↄuertitur cũ ſpẽ ⁊ p̃dicatur de ea ↄuerſim que reducẽda eſt ad diffinitionẽ:⁊ forte ꝓpter talẽ diuerſitatẽ dr̃iaꝝ non po ſuit dr̃iam ſimpliciter cũ aliquo vno predicato. Diffinitio nẽ hic porꝰ nõ ponit.qa nõ hꝫ aliquẽ vnum modum p̃dicã/ di ĩ quid vel in quale.Spẽm ibi. arꝝ nõ ponit vel ideo quia reducit̃ ad diffinitionẽ cũ diffinitio ſit ꝓpriũ ſpẽi:vel potiꝰ ad genus:qꝛ p̃dicat̃ de quo p̃dicatur eſſentialiter ⁊ nõ ↄuer tibiliter.⁊ iõ ex q̃rto topicoꝝ habẽtur ↄſideratiões ĩterimẽ di vel cõſtruendi ꝓbleuma de ſpẽ ſicut ꝺ genere. Uel quia ſpẽs nõ eſt predicatũ ꝓpoſitionis dya.illa.n. non eſt cõiter ſingularis.Excludit.n.Arꝝ.i.topi.ab interrogatione dya. il la que ſunt manifeſta ſenſui: nõ oꝫ ĩnqt oẽm ꝓpoſitionẽ ↄſi derare.ſꝫ quã aliquis rudis rõne indigens dubitat nõ pena vel ſenſu.ſpẽs aũt ẽ minimũ cõe.⁊ iõ magis ſubycit̃ ĩ ꝓpoſi tione dya.q̃ꝫ p̃dicetur. ¶ Ad ſecũdũ dico ꝙ iſte ẽ ſenſus il/ lius ꝓpoſitionis.quot ſunt ſignificata vnius oppoſiti ⁊ alte rius.ſi ſecũdũ oẽm ſignificationem opponat̃ alterũ ſibi.nõ quot ſuppoſita.iõ nõ valet ad ꝓpoſitũ. ¶ Ad tertiũ dico ꝙ indiuiduũ ẽ ſpẽs reſpectu intẽtiõis: q̃uo autẽ intẽtio diſpe/ rata p̃dicetur de altera dictum eſt q̃ſtione p̃ma. ¶ Ad 4ᵐ dicitur duobꝰ modis vno mõ ꝙ ens eſt equocũ. iõ nõ predi catur.i.pre alio dr̃:qꝛ qḋ ẽ priꝰ alio eſt vniuocũ. iõ nec ens ẽ vl̃e. ¶ Cõtra accipiatur ens in genere ſubſtantie ibi ẽ vni/ uocũ.ergo vl̃e.⁊ nulluꝫ iſtoꝝ.5.vt prius ẽ argutuꝫ. ¶ Dr̃ ꝙ adhuc eſt equocum in genere ſubſtãtie ad tria. ĩpoſſibile ẽ enĩ aliqḋ vniuocũ p̃dicari ꝑ ſe p̊ mõ de ſpẽbꝰ ⁊ dr̃ys oppoſi tis:qꝛ tũc reſpectu ſpẽꝝ reſpectu q̃ꝝ ſunt dr̃ie eẽnt ſpẽs. ꝙ eſt ĩpoſſibile.iõ ens ĩ ſuba equocũ ẽ.vt dr̃ de ſpẽbꝰ ĩ genere ⁊ de dr̃ys ex vna pte ⁊ de dr̃ys oppoſitis. ⁊ iõ auic. ↄcedit ꝙ ſunt ĩ q̃lꝫ gñe tria p̃ma entia: nõ tñ tot p̃dicam̃ta: qꝛ due co ordinatiões dr̃iaꝝ ĩ oĩ gñe reducunt̃ ad coordinationẽ ſpe cieꝝ. ¶ Alioº tenẽdo ẽs vniuocũ eẽ ſic puto:dicẽᵈ ẽ ꝙ porꝰ ordiauit li.ſuũ ad p̃dicam̃ta arꝝ.ſic ĩpemet ĩ ꝓemio ꝓmittit loqt̃ g̊ de ill̃ vl̃ibꝰ q̃ aliq̊ mõ ĩueniunt̃ ĩ ordĩe p̃dicam̃tali q̃ ſũt iſta.5.ſꝫ pter iſta ẽ aliqḋ vl̃e trãſcẽdẽs: ĩmo ml̃ta trãſcen dẽtia q̃ bñ nõ ptinẽt ad aliqḋ p̃dicamẽtũ.ens igr̃ nec ẽ genꝰ nec ſpẽs nec dr̃ia nec ꝓpriũ nec accñs. eſt tñ vl̃e trãſcẽdẽs. predicatũ ĩ qd tã de creatura q̃ꝫ de creatore deo ſicut trino ⁊ vno qui eſt benedictus in ſecula ſeculorũ.Amen.

¶ Explicit ſcriptũ ſup libꝝ porphyry.

¶ Incipit ſcriptũ ſup librũ p̃dicamentorum Ariſto.

Scripſit in tabu-

lis verba.iõ.q̃ locutus eſt ad vos.Deutero.4.Scd̃ꝫ boeᵘ ĩ cõmẽto.liber iſte eſt de vo/ cibus ſignificantibus.iõ.pri/ ma genera rerũ.⁊ de.iõ.rebꝰ ſignificatis ꝑ.iõ.voces.⁊ iõ ꝺ ariſtotele iſtũ lib. cõponẽte põt intelligi verbum preſens. vbi ad perfectionem oſten/ dendã huius libri quattuor ꝑ ordinẽ deſcribuntur ſcilicet. Textus gratioſus.Sinus copioſus.Ortus gñoſus. Fructꝰ precioſus.ĩ forma euidẽte.ĩ materia ſubiacente. ĩ cauſa effi ciente.in fine cõſequẽte.Primum ꝓbat ordinatio deſcripti ua cuꝫ dicit.Scripſit in tabulis. ſcripſit inq̃ꝫ veraciter ſine falſitate.ordinabiliter ſine ſupfluitate. vtiliter ſine curioſi tate.vt de eo poſſit dici illud eccle.12. Cũq̃ꝫ eẽt ſapientiſſi/ mus ſcripſit ſmones rectiſſimos ac veritate plenos. ¶ Se cundũ ꝓbat numeratio ꝑfectiua cum addit̃ verba.iõ. iõ.ĩ/ quit p̃dicamenta diſtincta realiter:vnita itẽtionaliter: de/ ſcripta p̃ncipaliter:qꝛ p̃ma reꝝ principia eſſe dicũtur. vt di/ cat q̃libet nr̃m illud p̃s.in pſalterio.iõ. cordaꝝ. pſallite illi: vere.iõ.p̃dicamenta poſſunt dici.iõ. corde vniuerſitatẽ en/ tiũ cõplectẽtes ⁊ ĩ vna ph̃ia cãtũ pſalmidicum ↄtinentes. ¶ Tertiũ ꝓbat enarratio magr̃alis cũ ſubiungit̃ q̃ locutꝰ ẽ.ſ.Arꝝ.inq̃ꝫ ĩtellectualiter ad prudẽtes.vocal̃r ad preſẽtes. exẽplariter ad abſentes vt poſſit dicere de eo illud Deuter. 31.Cõgregate ad me maiores natu ꝑ tribus vr̃as atq̃ꝫ docto res:⁊ loquar oĩbus audientibꝰ oẽs ſmones iſtos. ¶ Quar/ tũ ꝓbat terminatio eternal̃ cũ ↄcludit̃ ad vos.vt.ſ. ꝑtinga/ tis ad ſciam de p̃dicamentis q̃ eſt finis ꝓximus hꝰ libri. ad notitiã de ſillogiſmis q̃ eſt finis remotus: ad leticiã de eter nis q̃ ẽ finis vltimus. ad quẽ oẽs ſcĩe finaliter ordinantur. iuxͣ illud. Jo.14.ſi abiero ⁊ p̃parauero locũ iteꝝ veniã ⁊ aſ/ ſumã vos ad meip̃m:vt vbi ſum ego ⁊ vos ſitis.i. in leticia. ⁊ gloria beatorum.Amen.

Quia in oĩ ſcĩa p̃ſupponitur noticia ſubi.ꝺ ipſo.n.oꝫ p̃ſupponere qd eſt ⁊ qꝛ eſt. iõ circa principiũ hꝰ libri vnã moueo.q.Utꝝ liber iſte ſit de.iõ. p̃dicamẽtl vt de ſubo. Et arguit̃ ꝙ nõ.p̊ ſic.liber iſte ẽ de. iõ.vocibus. g̊ nõ de.iõ.p̃dicamẽtis:ↄñ̃a pꝫ:qꝛ voces non ſunt ip̃a p̃dicamẽta:qꝛ aliud eſt ſignũ aliud ſignificatũ.voces aũt ſunt ſigna reꝝ:añs ꝓbatur. Tum qꝛ hoc dicit boetius.ſ. ꝙ liber iſte ẽ de.iõ.vocibꝰ.iõ.reꝝ gene/ ra ſignificãtibꝰ.Tũ qꝛ determinat̃ ꝺ vniuoco:equoco ⁊ de/ noĩatiuo q̃ ſunt tm̃ dr̃ie vocis ſignificãtis qꝛ nulla res etiaꝫ nullꝰ ↄceptꝰ ẽ equocꝰ:vbi.n.idẽ ↄceptus ibi eſt vniuocatio. ¶ Tũ qꝛ h̃ oĩa diffiniũt̃ ꝑ dicũt̃.⁊ ĩ p̃ma dione dr̃ coꝝ q̃ di cũt̃.⁊ iferiꝰ ſinguloꝝ icõplexoꝝ aut ſignificat ſubaꝫ.aut ⁊c̃. ſꝫ dicibile incõplexũ ſignificare ẽ ꝓpriũ vocis ſignificãtis. g̊ illud ẽ ſubm.⁊ ita maxĩe.iõ. voces ſignificãtes.iõ. gñ̃a.qꝛ h̃ agit̃ tm̃ de iſtis. Tũ qꝛ logica vel ẽ ſcĩa realis vel ſermo/ ci alis nõ realis.pꝫ g̊ ſermocinalis.g̊ q̃libet ꝑs eiꝰ ẽ ꝺ voce ſignificatiua.g̊.⁊ ita iſta pars eius q̃ ẽ p̃ma erit de voce ſigni ficãte ↄceptum ſimplicẽ ſic liber pierminias ẽ ꝺ voce ſigni ficantẽ ↄceptũ cõpoſitũ. ¶ P̃ ad p̃cipale.nullũ p̃dicatuꝫ intẽtionale ẽ cõe vniuocũ iſtis.iõ.g̊ ip̃a nõ ſunt ſubm.ↄñ̃a pꝫ.qꝛ vniꝰ ſcĩe vnũ ẽ ſubm:oꝫ g̊ iſta.iõ. vniuocari ĩ aliq̊ vno: ⁊ illud ſit intẽtionale ſi de ipſis ſit aliqua logica vt de ſubie cto:antecedẽs ꝓbatur. Tuꝫ qꝛ ſi ſic tunc eſſet prius ⁊ cõius iſtis.⁊ ita h̃ nõ eẽnt generaliſſima ⁊ p̃ma gnã ↄtra boetiuꝫ. Tũ qꝛ ſi ſic cũ ſint diuerſa iter ſe eẽnt aliqd idẽ entia.ergo dr̃ia.ſꝫ h̃ ẽ falſũ:qꝛ p̃dicamẽta ſunt ſꝫ ſe diuerſa ⁊ nõ dr̃ñtia qꝛ tũc eẽnt ſpẽs.voco aũt p̊ diuerſa q̃ ĩ nullo ↄueniũt:ſꝫ ſũt ſe totis diſticta.dr̃ia v̊o q̃ in aliq̊ ↄueniũt ⁊ ĩ aliq̊ differũt:vt pꝫ.5.meta.Tũ qꝛ ĩtentio cãtur a re:g̊ vnitas ĩtentiõis eſt ab vnitate rei.ſꝫ nulla res vniuoce ↄuenit iſtl.g̊ nec aliq̃ ĩtẽtio Tũ qꝛ nullũ vniuocũ ẽ denoĩatiuũ.ſꝫ p̃dicatũ ĩtẽtiõale tm̃ dr̃ de iſtis q̃ ſunt res p̃me ĩtentiõis denoĩatiue.g̊ nullũ p̃di/ catũ ĩtentiõale eſt vniuocũ iſtis.ma.pꝫ.qꝛ vniuocũ diſtiguit̃ h̃ ↄ denoĩatiuũ:ſicut ↄ equocũ. ¶ P̃.ad p̃ncipale oẽ ſcibile hꝫ cãꝫ:qꝛ ſcire eſt rẽ ꝑ cãꝫ cog̊ſcere.ex p̊ poſterioꝝ.ſꝫ iſta.iõ. nõ hñt cãꝫ.cauſa.n.nãl̃r eſt p̊or illo cuiꝰ eſt.iſtis aũt nihil eſt p̊us nãl̃r cuꝫ ſint p̃ma.ergo ⁊c̃. ¶ P̃.de iſtis eſt ſcĩa realis.g̊.

non logica:conſequentia patet ex.3.de anima.Scientie ſe/
cant̄ vt res.ſed logica eſt diuerſa ab omni ſcia reali.ğ ſubm
ei⁹ eſt diuerſum a ſubo cuiuſcūqȝ ſcie realis:aņs pbat̄.Cū
qꝛ de iſtis determinat meta⁹ in.5.ꝛ.7.meta.Cū qꝛ iſta ſunt
res pme itentiōis:pdicant̄.n.p ſe de reb⁹ pme itentiōis:vt
homo eſt ſuba.Impoſſibile autē eſt aliqd.2.itentionis pdi/
cari per ſe de re pme intentionis.Sequitur ergo ꝙ omnis
ſcientia de iſtis eſt ſcientia realis.

In oppoſitum eſt Ari.q hic determinat de iſtis.io.vn̄ ititulat̄ liber pdicametoꝝ.
Rñdeo in iſta.q.pmo tangā vnā opinionē.Scđo alr di/
cam ad.q.Quantū ad pmū eſt qdā opinio q̄ tāgit duo di
cta.Primū eſt ꝙ.io.pdicamenta poſſunt ꝯſiderari.vno
mō inq̄tū ſunt entia.alio mō inq̄tū ꝯſiderant̄ a rōne ſiue
inq̄tum aliq̄ ꝓprietas cāta ab itellectu eis attribuit̄. Pri/
mo mō ꝯſiderat de eis meta⁹.ſubm.n.ei⁹ pmū eſt ens inq̄/
tuȝ ens. Scđo mō ꝯſiderātur hic:oñdunt̄.n.de eis paſſio/
nes ſibi iherētes inq̄tū ſūt gñaliſſima:puta de ſuba:vniuo/
ce pdicari:ꝛ nō eē in ſubo ꝛ videri ſignificare hoc aliqd:ſilr
de alijs gñib⁹ determinat̄ ſm talē rōnē.puta inq̄tū in ſuas
ſpēs diuidunt̄.ꝛ ille vlteri⁹ in alias:ꝛ ꝙ nihil eſt ſupra ea qđ
deſcēdat in ea p diuiſionē:ꝛ ſic pȝ iſtis inq̄tum ſunt gñaliſ/
ſima ieſſe hāc paſſionē diuidi i ſpēs ꝛ hre multas ſpēs ꝛ nō
hre gen⁹ ſupraueniēs.Si aūt de aliq̄b⁹ alijs q̄ iſtis gñaliſſi/
mis iſunt inq̄tū ſunt entia h determinat̄.hoc nō eſt pncipa
liter ad ꝓpoſitū:ſed ad maiorē manifeſtationē eoꝝ q̄tū ad
pdicata itentiōalia.Scđꝫ dcm̄ eſt ꝙ h agit̄ de iſtis inq̄/
tū vniunt̄ in aliquo vno itentiōali:qđ ſic pȝ:qꝛ cū iſta.io.nō
ſint ſubm vni⁹ ſcie realis.ſ.meta.niſi q̄tū eſt in iſtis vnū p̄/
mū ad qđ attribuant̄:ꝛ ſic ſunt vnū ſubm.ita etiā oꝫ dicere i
ꝓpoſito ꝙ.ſ.maior eſt eoꝝ vnitas in aliq̄ ꝓprietate cāta ab
itellectu q̄ forte inq̄tuȝ ſunt entia:vel ſaltē nō minor.ꝛ ita
cū iſta ſcia non ſit vna vnitate analogie:oꝫ aſſignare aliqđ
itentiōale qđ ſit cōe iſtis ꝛ pmū ſubm:qꝛ de ſolo tali p ſe ꝯſi
derat logica:illud aūt ponit̄ aliqđ ens icōplexū dicibile oꝛ/
dinabile in gñe.Sed ꝯ hoc vltimū pōt argui ꝯceſſis oīb⁹
narratis pus in poſitiōe.Arguit̄ ergo ſic.qꝛ cum ponit̄ ſubꝫ
ens icōplexū ꝛc.vel accipit̄ ens cōe enti ex aīam:ꝛ enti cau
ſato a ꝯſideratiōe intellect⁹:aut ſo⁹ ens ex aīam.aut ſoluꝫ
ens rōnis:nō pmo modo:qꝛ enti ex aīam ꝛ enti rōnis non ē
aliqd cōe vniuocū:nec ſecūdo mō:qꝛ ſic ſubiectū h eēt ens
p accñs.qꝛ cōpoſitū ex re pme itētionis ꝛ re ſecūde intētio/
nis que nō faciūt vnū p ſe.de ente aūt p accñs nō eſt ſcia ex
6.metha.nec 3⁰ mō.qꝛ ſic ſeqtur nugatio.dicēdo ens icōple
xū ꝛc.qꝛ alia addita icludunt ens ſic ſumptū.ſunt.n.forma
liter entia rōnis:ꝛ ita ē nugatio.Pꝫ qꝛ dicibile vel intelli
git̄ pro ſignificabili per ſmonē.aut ꝓ predicabili.nō primo
mō.qꝛ vt dicetur infra ſignificari p vocem accidit ſubiecto
h⁹ li.nec ſcđo modo.qꝛ tunc addēdo incōplexū:aut adden/
do oꝛdinabile in genere.vel etiā ecōuerſo fit nugatio.qꝛ ex
h qđ ē predicabile vt h logtur aꝝ.ꝛ incōplexū oꝛdinatur ad
aliud ſm ſub ꝛ ſ.Dr̄ ad hoc vltimū ꝙ indiuidua ſunt oꝛ
dinabilia in genere nō tñ pdicabilia.generaliſſima etiā ſūt
predicabilia:nō tñ oꝛdinabilia in genere.ğ neutrū includit
reliquū.Cōtra.qꝛ tūc ens oꝛdinabile in genere non cōue
nit gñaliſſimis.de qb⁹ tñ hic maxime agit̄.ergo illud nō eſt
h ſubm.Si aūt ponat̄ ꝓ ſubo ens incōplexū tm̄ vel tm̄ ens
dicibile vel tm̄ ens oꝛdinabile in gñe.ꝯ qđlibet eſt prima rō
fcā:qđ pȝ:Si etiā ponat̄ tm̄ pdicabile ꝓ ſubo illđ idē eſt qđ
vle.ğ idē erit ſubm hui⁹ li.ꝛ poꝝ.qđ eſt iconueniēs.Quā/
tū ad z⁹ ſit iſta pma ꝯclō.liber iſte nō eſt de.io.vocib⁹ ſigni/
ficantib⁹.io.gña reꝝ:hāc ꝓbo ſic.qꝛ ſm boetiū logica eſt de
ſcđis itentiōib⁹ adiūctis pmis.ğ nō eſt de vocib⁹ aliq̄ pars
ei⁹.Pꝫ.illud de quo h agit̄ eſt p ſe pars ſubi ꝯſtituti in li.
pbier.ꝛ illud eſt pars ei⁹ qđ ꝯſideraꝛ in li.poꝝ.qđ eſt ſylls:ſꝫ
ſyllogiſmus hꝫ oēs paſſiones ſuas ſibi iherētes nulla voce

exiſtente nec poſſibili eſſe.ſilr enunciatio ſuas.ergo vtrūqꝫ
illoꝝ eſt pus nālr voce ſignificatiua:ſꝫ qđ h ꝯſideraꝛ pmo.
nālr eſt pus vtroqꝫ illoꝝ ſicut pars itegralis toto.ğ qđ h ꝯſi
deraꝛ pmo nālr ē pus q̄cūqꝫ voce ſignificatiua.ꝛ p ꝯñs vox
ſignificatiua nō eſt hic ſubm.Cōfirmat̄ qꝛ ſyllogiſm⁹ in
mēte aut eſt ſyllogiſm⁹:ꝛ enūciatio i mēte enūciatio eſt aut
nō.ſi ſic.ğ habēt paſſiones ſylli.puta eē ex.3.terminis:ꝛ enū
ciatōis.puta ſignificare veꝝ aut ſlm ꝛc.abſqꝫ h ꝙ ꝓferant̄.
ſi nō.ğ hñs demrationē in mēte.nō hꝫ demrationē ꝛ nō eſt
ſciēs:niſi ꝓferat.qđ eſt manifeſte falſū.Dicēdū ğ ꝙ liber
iſte nō ē de.io.vocib⁹ vt de ſubo pmo:nec aliq̄ pars logice ē
de voce:qꝛ oēs paſſiones ſylli ꝛ enūciatiōis ꝛ termini pñt ſi/
bi ieſſe ſꝫ eē qđ habet in mēte eſto ꝙ nō ꝓferant̄:ſꝫ ē de aliq̄
poꝛe qđ reſpectu vocis ſignificatiue hꝫ tm̄ rōneꝫ ſignificati.
Ad pᵐ i oppᵐ qđ ē ꝯ iſtā ꝯclōnē dico ꝙ aņs ē fl̄ſ.Ad p̄/
mā pbōnē dico ꝙ boeti⁹ itelligit paſſiuā p actiuā vt ſit ſēſus
de.io.vocib⁹.io.reꝝ gña ſignificātib⁹.i.đ.io.gñib⁹ ſignificatl
p.io.voces.Ad ſcđaꝫ dico ꝙ vniuocū ꝛ denoīatiuū p̄ ſūt
dñe pdicati qđ ſꝫ ſe ieſt ꝯceptui.ꝛ nō p voci ſignificatiue.de
equoco aūt determinat pp oppōnē ei⁹ ad vniuocū:vl'qꝛ eq/
uocū equocatū eſt ꝓprius ꝯceptus.lꝫ nō equocū equocās.
Ad.3.iō dicit:dicūtur:vt oſtēdat ſe non aſſignare veras
ꝛ ꝓprias diffinitiones illoꝝ equocoꝝ q̄ eſt per genus ꝛ dif
ferētiā:ſꝫ tm̄ rōne exprimentē qđ dr̄ p nomen.Cū additur
dicibile icōplexū ſignificare ē ꝓpriū vocis:dico ꝙ falſum
eſt:qꝛ illud pmo ꝯuenit cōceptui ſimplici.ꝛ ex ꝯñti voci ſi/
gnificatiue.ſi igitur h ſubiectū ſit incōplexū magis ſtat ꝙ
ſit cōceptus q̄ vox.ſignificare etiā ē cōius:qꝛ pa⁹ ſignificat
rē.ex primo perier.exponēdū ē ergo vtrobiqꝫ dñr.i.ꝯcipiū/
tur.Ad q̄rtū dicēdū ꝙ nec ē ſcia realis nec ſmocinalis:
qꝛ nec ſmonē ꝯſiderat nec paſſiones ſermonis.imo ꝙ iſta
diuiſio ſit inſufficiēs ſic oſtēditur:qꝛ mediū inter rē ꝛ ſmo/
nē vel voceꝫ eſt paſſio.ergo ſicut eſt alia ſcia p ſe de rebus.
alia per ſe de vocibus ſignificatiuis vt grāmatica ꝛ rhetori
ca q̄ ꝯſiderāt paſſiōes vocis inquātū vocis.ſ.cōgruū ꝛ oꝛna
tū.ita pōt eē alia ſcia de cōceptu p ſe.ſ.logica vn̄ p ſe oꝫ dici
ſcia rōnalis:nō tm̄ quia tradit̄ p rōnē.ſicut q̄lꝫ alia ſcia.ſed
cū h eſt de cōceptibus formatis ab actu rōnis.ꝙ ſi ab ali/
quo dicatur logicā eē ſciaꝫ ſmocinalē vt videt̄ ex iterpreta
tione noīs:qꝛ logica dicit̄ a logos ꝙ ē ſmo itelligēdū eſt ꝙ
multū ꝯuenit cū ſermone.ꝓpter duo.primo qꝛ ꝯcept⁹ ē ime
diatū ſignificatū p vocē de quo cōceptu ē logica:ꝛ qꝛ paſſio
nes cōceptus inſunt voci ſignificatiue ſic incōplexio cōple
xio ſignificare verū vel falſū vt ſigno p naturā ſignificati.
Secūda ꝯclō ē iſta.iſtis.io.eſt aliqđ pdicatū vniuocū itē
tionale cōe.hāc ꝓbo ſic.aliqđ itētionale dr̄ de iſtis.io.ſꝫ idē
nomē ꝛ eādē rōnē.ğ vniuoce:ꝯña pȝ p diffinitionē vniuoco
rū.aņs ꝓbat̄:qꝛ ſuba ē gen⁹:q̄titas ē gen⁹.vtrūqꝫ ēt pdica
tur i qd de differētib⁹ ſpē.ğ gen⁹ dr̄ de iſtis ſm idē nomen ꝛ
eādē rōnē.Pꝫ.ſola diuerſitas i materia accidētali nō di/
uerſificat illud cui⁹ ē ſpēs:qꝛ dr̄a ſpē ē dr̄a formalis:ꝛ pȝ.qꝛ
circulus aureꝰ ꝛ circul⁹ cupꝰs nō dñt ſpē.ſꝫ itētio applica
ta rei vni⁹ generis ꝛ alteri⁹ tm̄ hꝫ dr̄iam penes materiā per
accñs.nulla.n.itētio ineſt rei pme itētiōis p ſe.ſꝫ ſola diuer
ſitas h ꝛ ibi ē penes res pme itentiōis.q.penes mām acci/
dētalē.ergo nō dñt ſpē ex h.ꝙ ineſt iſtis:nec p ꝯñs tollit̄
vniuocatio:qꝛ qđ nō tollit vnitatē ſm ſpēm nō tollit vniuo
cationē.Cōfirmatur qꝛ quecūqꝫ diuerſitas in rebus prime
intētiōis iter ſe nō ipedit eas ꝯcipi ab itellectu p eūdē mo/
dū ꝯcipiēdi.intētiōes aūt eis attribuūtur inquātū ab itelle
ctu ꝯcipiunt̄.ꝛ iō eedē itētiōes ſpē pñt attribui diuerſis re/
bus.Ad z⁹ i oppoſitū qđ ē ꝯ iſtā ꝯcluſionē.dico ꝙ aņs ē
falſū.Ad pmā ꝓbationē dico ꝙ ſūt pma ꝛ ꝯīſſima gnā
reꝝ nō itētionū.Alr pōt dici ꝙ lꝫ ſint ꝯīſſima ꝛ pma.po
teſt tamē aliqd idē ineſſe oīb⁹ illis denoīatiue qđ nō oꝫ dici
prius nec cōmunius illis:niſi eſſentialiter de illis diceret̄.

¶ Ad ſcđa3 dico q̄ nō ſunt dr̄ia.q2 nō ſūt aliqd idē entia.i. aliqua res ł3 aliqua intētio. ¶ Ad tertiā dico q̄ res nō eſt tota cā intētionis.ſed tm̄ occaſio.ſ. inq̄ntum inte^m mouet. vt actu ↄſideret:ꝛ intellectus eſt p̄ncipalis cā.iō minor vnitas ſufficit in re q̄3 ſit vnitas intentionis.ꝛ forte qđ ſupponitur nō eſt verum.ſ.q̄ nulla res vniuoce ↄueniat iſtis.qđ dico pp ens de quo dictū eſt alias. ¶ Ad 4^m dico q̄ aliud eſt dicere aliqd vniuocu3 p̄dicari de multis ꝛ aliud eſt eſſe vniuocū p̄dicatum.i.vniuoce p̄dicari de multis.albu3 enī eſt in ſe quoddā vniuocū qđ predicatur de hoīe ꝛ equo nō tm̄ de eis vniuoce predicatur:denoīatiuū ḡ p^o eſt vniuocu3. nō ſcđo mō vt oſtendit rō.vñ ↄcedēda eſt 2^a q̄ n^m p̄dicatum intētionale p̄dicatur vniuoce.vel ē vniuocū p̄dicatu3 de rebus p̄me intentionis.ſed aliqd intētionale vniuocu3 in ſe p̄dicaᷓ vtiq3 de iſtis. ¶ Tertia ↄcl'o ē iſta.liber iſte eſt de.io.p̄dicamētis.vt de ſubō intelligēdo modo ſupradicto inq̄tū.ſ.eis attribuitur aliqua intētio cāta ad itellectū.hāc declaro ſic:q2 al'r nō p̄nt ↄſiderari a logico.ꝛ illo mō nō habēt tm̄ vnitatē analogie.ſed ēt vniuocatōis.ꝛ illud vniuocum iſtis iſto mō eſt aliquid intētionale q̄ eſt h ſubiectu3 p̄mu3.ꝛ pōt noīari p̄dicamētū.vel gn̄aliſſimū.q2 ꝓpetates que p ſe determinantur h:de iſtis determinātur inq̄tū habent rōnē p̄dicamēti vel generaliſſimi. ¶ Cōtra iſtā ↄcluſionē inſtatur.q2 tunc ſeq̄tur q̄ ō ſuba q̄litate ꝛ q̄ntitate tm̄ determinatur h p accn̄s.q2 tm̄modo fm aliqd qđ ineſt eis p accn̄s.ſ.aliqd intētionale.q2 n^m tale poteſt p ſe ineſſe eis. ¶ ꝓ nulla paſſio ē h ↄn̄ſa ō p̄dicamēto vl' gn̄aliſſimo f3 ſuā rōnē.ḡ illud nō eſt hic ſubm. ¶ ꝓ.ſubm h nō ↄuenit oī cōceptui formato a p̄mo actu rōnis.qđ vr̄ incōueniēs.q2 ſil'r liber iſte videᷓ eē de ↄceptu incōplexo. ſicut liber pier.de cōplexo ꝛ ſubm ibi ↄuenit oī cōceptui formato a ſcđo actu rōnis. ¶ ꝓ.cū gn̄aliſſimū vel p̄dicatu3 ↄtineatur ſub vl'i. ſeq̄tur hāc ſcia3 ſubalternari li^o por.q2 ſicut ſubm ad ſub3. ita ſcia ad ſciam.ↄn̄s autē vr̄ incōueniēs. ¶ Ad p^m iſtoꝝ dico q̄ nō eſt incōueniens iſta tm̄ p accn̄s ↄſiderari a logico.que metaph^s p ſe cōſiderat. ¶ Ad ſcđ3 dico q̄ inq̄ntum aliqd intentionale vniuocum determinaᷓ hic de ſuba q̄titate ꝛc̄.put habēt rōnē gn̄aliſſimoꝝ in tm̄ illud diciᷓ ō generaliſſimo primo.puta diuidi in ſpēs ꝛ nō hr̄e gen^s ſupueniens.ꝛ p̄dicari vniuoce qđ oſn̄ditur de ſuba.ꝛ ſupponiᷓ cognitum de alijs.q2 in hoc qđ aliqđ vniuocu3 de multis dr̄ ſubiectis nō p̄mis in hoc oſn̄ditur de ſubō ſuo p̄mo. ¶ Ad tertium dico qđ enūciatio eſt p̄mum ſubm libri pier.q̄ nō dicitur formali p̄dicatōe de oī ↄceptu formato a ſcđo actu rōnis.f3 alia reducunᷓ ad ipſam.vt oro impatiua:ſic etia3 oīs ſimplex ↄcept^9 reducitur ad aliqđ p̄dicatū. ¶ Ad 4^m dico qđ ł3 ſubiectū ſit ſub ſubiecto.non tm̄ h ſcia ſumit ſua p̄ncipia ab illa.ꝛ iō alteru3 deeſt qđ reqriᷓ ad ſubalternatiōnē ſciaꝝ. ¶ Sic ad q̄nē. ¶ Ad p̄mū ꝛ ſcđm ad opp̄o^m dictum eſt in corpe q̄nis. ¶ Ad tertiū dico q̄ iſtoꝝ ī ſe ł3 nō ſit aliq̄ cā.tm̄ reſpectu ſuaꝝ paſſionu3 hn̄t cām maxime reſpectu intētionaliū paſſionum que inſunt eis inq̄tu3 cōſideranᷓ a rōne.ꝛ iō ł3 nihil ſit p̄us nāl'r eis ī ſe tm̄ reſpectu inherentie paſſionis intētionalis pōt eis aliqd eē p̄us nāl'r ¶ Ad 4^m ꝛ vltimū p3 ex dictis q̄ ea que meta.p ſe ↄſiderat h p accn̄s ↄſiderātur.nā h p ſe cōſideratur intētionale appli^o.io.dcis predicamentis.

Equiuoca dicunᷓ quoꝝ ſolum nomen cōe eſt.fm vero illud nomen rō ſubſtātie diuerſa.

¶ Liber iſte diuiditur i.3.ptes p̄ncipales determinādo enī de p̄dicamētis p̄mo ptractat quedā antecedētia q̄ cōi noīe dicunᷓ ante p̄dicamēta.ſcđo quedā ↄcōitantia.vbi directe agitur de ipſis p̄dicamentis.3° quedā ↄn̄tia que dicunᷓ poſt p̄dicamēta.ſcđa ibi(Eoꝝ que fm nullā cōplexionē)tertia ibi (de oppoſitis)p̄ma diuiditur i.3.p̄mo p̄mittit q̄ſdā diffinitiōes ſeu deſcriptōes.ſcđo quaſdam diuiſiones. tertio q̄ſdā regulas.ſcđa ibi(eoꝝ que dicuntur)tertia ibi(qn̄ alteꝝ de altero)p̄ma i.3.p̄mo ponit diffinitionē equiuocoꝝ.ſcđo vniuocoꝝ.tertio denoīatiuoꝝ.ſcđa ibi(vniuoca vero)tertia ibi(denoīatiua)circa p̄mū.z. facit: p̄mo diffinitiōem ꝓponit.ſcđo eā per ex^m exponit ibi(vt aīal hō) Dicit ergo q̄ equoca dicuntur:quoꝝ nomen ꝛc̄. ¶ Notādum q̄ iſta notificatio de equocis ſatis cōueniēter datur. vbi intelligendum q̄ equiuocatio dicta actiue dicit habitudinē vnius in rōne ſigni ad multa in rōne ſignificatoꝝ3 ꝛ paſſiue ecōuerſo.ex quo ſequitur q̄ equiuocum includit duplicē reſōnē ꝛ actiue ſumptum ꝛ paſſiue.ſ. habitudine3 ad equiuocans que eſt relatio ſuppōnis.ꝛ habitudine3 ad aliud equiuocatum que eſt relatio equipantie. non enī dicitur celeſte ſydus tm̄ equiuocum ad cane3.ſed etiā ad al' latrabile q̄ z^o ſunt equocata.h autem duplex relatio patet reſoluēdo nomen.Equocum enī dicitur.i.eque vocis.rōne p̄me ptis.ſ. eque dicitur ad aliud qđ eſt eque cum eo. ſed rōne.z^e.ſ.vocis dicitur aduocans. ꝓpter ergo relationem equipantie ponitur notificatio in p̄lalī:ſicut alia hō^9 relatiua diffiniuntur.5.meta. puta ſimilia diſſimilia contraria ꝛc̄.ſed ꝓpter relationē aliā poniᷓ equiuocum rl'm diffiniri in habitudine que dicitur ad ipſum vocans.eſt ergo ſenſus littere.quoꝝ vt ſignatoꝝ ſo^m nomen eſt cōe vt ſignu3. ꝛ per ſeq̄ns(ſ3 ꝛ rō ſube eſt diuerſa)pōitur dr̄ia equiuocorum:ꝛ nō ſumitur ibi rō ꝓ diffōne ex gn̄e ꝛ dr̄ia.quia p̄ma genera que nō habēt rōnem talē ſunt forte equiuoca i hoc noīe ens.ſed rō ſube.i.eēntialis itellectus eſt diuerſus.ꝛ q2 equiuoca in vno noīe p̄nt in alio vniuocari.ꝛ ibi habere eādē rōnē:iō adiungitur f3 idē nomē.i. eſſentialis inte^o equocorum eſt diuerſus inq̄tum de eis dicitur equiuocans. ł3 in alio equiuoce ſit inte^o eſſentialis eoꝝ idē. ¶ Si autem dicatur q̄ dicuntur ponitur ꝓ cōcipiuntur.i.ſunt ↄcept^9:ꝛ q̄ ↄceptus ſit de eēntia equiuocoꝝ.pōt dici q̄ eſt vā diffō ꝛ per illā p̄mā pticulā dicuntur.ponitur genus.per reliq̄s vero ponitur correl'm diffiniti ꝛ differētia. ¶ Ex p̄dictis p3 qualiter iſta notificatio aut diffinitio ſit intelligēda.ꝛ q̄re equoca diffiniūtur i plurali magis q̄3 in ſingulari. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ut aīal homo: ꝛ quod pingitur. Horū enim ſolū nomen cōe eſt.fm vero nomē ſubſtantie rō diuerſa ē. Si enim qs aſſignet qd ſit vtrq3 eoꝝ quo ſint aīalia ꝓpriā aſſignabit vtriuſq3 rōem. Uniuoca vero dicunᷓ quoꝝ nomē cōmune ē ꝛ ſecundum illud nomē eadem ē ſubſtantie rō.

Exponit dictā diffinitionem. circa qđ.z. facit.p̄mo iducit exēplū.z^o ꝓbat dcm̄.ibi z^a(Si enim)dicit ergo q̄ homo.ſ. verus ꝛ qui pigiᷓ ſunt ſupple equocata.q2 hoc nomē aīal ſolū eſt eis cōe.rō aūt ſube f3 illud nomē eſt diuerſa.qđ ꝓbat poſtea.q2 ſi qs aſſignet vtrūq3 eoꝝ qd ſit.ſ.diffinitiue quo .ſ.h ſūt aīalia ꝓpriā aſſignabit vtriſq3 rōnē.i.diffinitione3. ¶ Notādu3 q̄ ſi homo verus ꝛ homo pictus diffiniantᷓ fm qđ ſunt aīal diuerſas habent diffōnes.quia homo verus dicetur ſubſtantia aīata ſenſibilis:homo vero pictus figmentum vel ſimilitudo ei^9 qđ eſt ſubſtātia aīata ſenſibilis:aut aliqd hō^9 que ſūt rōnes diuerſe licet nomē ſit idē Uidetur autē q̄ exemplum nō ſit cōueniens. quia ſi aīal equiuoce ↄueniat homini picto ꝛ vero:pari rōne quodlib3 nomen erit equiuocum vere nature ꝛ eius ſiītudini. ꝛ ita omnis.ꝓpō erit diſtinguēda ꝛ nulla vera ſimpliciter.ſil'r h videtur eſſe fallacia fm quid ad ſimpl'r.dicendo hō pict^9. ergo homo.ꝛ nō equiuocationis. ¶ Dicēdum q̄ Ari.non

intelligit hoc nomen animal eſſe equiuocum ad hominem veꝝ ⁊ pictū: ſed ſi eēt: manifeſtū eēt tibi ꝙ ſolū nomē eſſet cōe ⁊ diuerſa rō: ſicut cōiter dr̄ ꝙ de exēplis non multū curat niſi ꝙ ſint vera vt ſeruiunt ad ꝓpoſitum hoc eſt ꝙ ars ſua ſit vera in eis.

Ad maiorem euidētiā predictoꝝ q̄rit̄ de diffinitione equiuocoꝝ vtꝝ ſit ꝯueniēter aſſignata. videt̄ ꝙ nō. ꝑmo ex parte diffiniti. q2 nullū ꝯcretū h3 diffinitionē. q2 nec h3 gen⁹. ex 3° Topi. ſ3 diffinitū hic eſt ꝯcretū. ergo ⁊c. ¶ 2°. plurale nihil aliud eſt q̄ ſingulare geminatū ꝑ3 pſcianū. ergo equoca nō ſunt aliud q̄ equocū ⁊ equocū. ſed totū copulatū nō eſt diffinibile: q2 nō eſt vnū. copulatio. n. vult poni īter diuerſa: ⁊ patet hec mi. 6. Topi. ḡ ⁊c. ¶ 3°. nō ponit̄ gen⁹ nec dr̄ia. ḡ ē diffō. ꝯña valȝ. 6. topi. ergo ⁊c. ¶ 4°. ꝯtra particulas arguitur. ꝑimo ſic. ſi equoca dicunt̄. ergo ſunt voces. q2 vocis eſt dici ꝑ ſe: ſ3 voces ſūt noīa. ergo nō ſunt quoꝝ ſunt noīa. ergo ꝑma particula. ſ. dicunt̄. ⁊ ſcd̄a. ſ. quoꝝ ſunt noīa repugnāt. ¶ 5°. ſi ſolū nomē eſt cōe. ergo nihil aliud. h̄ ſeqtur ex itellectu excluſionis. ḡ ſupfluit poſtea addere. ⁊ rō diuerſa. ¶ 6°. equoca nō diffiniunt̄. q2 diffinitio eſt vniuoci. ergo nō habēt rōne3 ſubē. i. diffinitionē ſubalē ſeu eēntialē. ergo nec eſt eoꝝ rō ſubē eadē nec diuerſa: q2 nulla. ⁊ hoc ꝑm illud nomē ꝑ3 qd̄ ſunt equoca: cui⁹ tn̄ oppoſitū ponit̄ in diffinitione. ¶ Jn oppoſitū eſt Ari. ¶ Rn̄deo ⁊ dico ꝙ iſta notificatio ſeu diffinitio eſt ꝯueniēter data de equocis equocatis itelligendo eā eo mō quo expoſita eſt ſupra in ſentētiādo. ¶ Ad ꝑmū argumentū dico ꝙ ꝯcretū h3 gen⁹ ⁊ dr̄ias reſpectu quoꝝ eſt gd: l3 reſpectu ſubē ſit denoīatiuū ⁊ ꝯcretū: q2 in omni gñe eſt reperire gd ex ꝑmo Topi. ⁊ ſic ꝑ illa ſui generis poteſt diffiniri. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ oīa relatiua egperātie diffiniuntur cōiter ī ꝑlali: q2 ſic eoꝝ ītellect⁹ eſt magis finit⁹ inq̄tū denomīat vtrūq3 extremū. ꝙ aūt dicit pſcian⁹ de ꝑlali ītelligendū eſt de nā ꝯſtructionis. non quo ad veritatē forme ſignificate. ¶ Ad tertiū dicēdū ꝙ nō eſt vera diffinitio. vel ꝙ ibi eſt genus ⁊ dr̄ia exponēdo lr̄am. vt ꝑdictū eſt. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ diffinitio dr̄ de equocatis ⁊ nō ſequitur. illa dicuntur. ergo ſunt voces. q2 ꝯcept⁹ etiā dicunt̄ ꝑvoces: vn̄ ſi duo exꝑmāt ꝑ diuerſas voces eūdē ꝯceptū dicim⁹ ꝙ idē dicūt. exponat̄ ergo dicunt̄. i. ꝯcipiunt̄. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ li ſolū referẗ ad equocās ad qd̄ diffinitū referẗ ꝑm relationē ſuppoſitiōis: ⁊ ſequēs. ſ. rō ſubē diuerſa referẗ ad equocata in ſe: ⁊ ita nō ꝑtinēt ad idē. ¶ Ad vltimū dicēdū ꝙ h̄ itentio equoca ꝓut ſumit̄ ꝓ equocatis: vniuoca eſt: ⁊ ita pōt diffiniri. l3 illa gb⁹ ieſt hec itentio nō ſint vniuoca nec diffinibilia ſicut h̄ itentio. gn̄aliſſimū eſt diffinibile ⁊ diffinit̄ a poꝛ. l3 illa cui ineſt h̄ itentio nō diffiniatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uniuoca vero dicuntur quoꝝ nomē cōmune eſt: ⁊ ſecundu3 illud nomē eadē eſt ſubſtātie rō.

¶ ꝑonit ſcd̄am diffinitionē. circa qd̄. 2. facit. ꝑmo diffinitionē ꝓponit. 2°. eā exponit ibi (vt aīal hō) dicit igit̄ ꝙ vniuoca dicūt quoꝝ nomē ⁊c. ¶ Notandū ꝙ iſta notificatio eſt ꝯueniēs: ⁊ pōt ꝯueniēter ītelligi de vniuocatis ſic: vniuoca ſunt quoꝝ nomē eſt cōe ⁊c. nō vt ſignatoꝝ eſt nomē vniuocantis cōe: q2 illud nomē nō ſignificat aliqd̄ vniuocatū: ſ3 quoꝝ vt ꝯtētoꝝ ſub vniuocāte eſt nomē vniuocātis cōe. ⁊ rō ſubē vniuocatoꝝ eadē ꝑm illud nomē vniuocās: ⁊ tūc nullū vniuocū vniuocās eſt denoīatiuū reſpectu eiuſdē: q2 rō denoīatiua nō eſt rō ſubalis denoīatoꝝ. Silr̄ pōt itelligi de vniuocātib⁹ ſic. vniuocātia ſūt quoꝝ nomē vt pars totius cōe eſt vniuocatis ⁊ rō ſubē vniuocātis eſt eadē vniuocatis. ꝑm illud nomē: nō ſic aūt itelligi pōt diffinitio de equocātib⁹: q2 illoꝝ nō eſt nomē cū nihil ſit equocās niſi ſola vox: ſilr̄ nō habēt aliq̄ diffinitionē. ergo nec diuerſā nec eādē. ſ3 nullū illoꝝ ipedit hāc diffinitionē ītelligi de vniuocātib⁹. q2 illoꝝ eſt nomē. ⁊ q2 nō ſolū nomē vniuocat. iſta hn̄t eādē rōnē ſubē. Ari. tn̄ magis vr̄ intelligere de vniuocatis. dicit. n. īfra vt aīal hō atq3 bos. cōi. n. noīe vtraq3 aīalia nūcupātur: qd̄ manifeſtū eſt de vniuocatis. ⁊ ſub rōne eadē ſi gs aſſignet vtriuſq3 rōnē gd ſunt in eo. ꝙ ſunt aīalia eādē aſſignabit vtriuſq3 rationem: quod ſimiliter manifeſte refertur ad vniuocata.

¶ Ut animal homo atq3 bos. cōmuni enim nomine vtraq3 animalia nuncupātur: ⁊ eſt ſubſtātie ratio eadem. Siquis enim aſſignet vtriuſq3 rationē quid vtrunq3 ſit: i eo quod ſint animalia eandem aſſignabit rationē.

Exponit per exempla dicta3 diffinitionem circa quod duo facit. primo īducit exēplu3. ſcd̄o probat dictum ibi (ſi eni3 quis) ⁊ patet quod dicitur ex predictis.

Ad maiorem euidentia3 ꝑdictoꝝ q̄rit̄ de diffōne vniuocoꝝ vtꝝ ſit cōueniēs. arguit̄ ꝙ nō. q2 albū ꝑdicat̄ de hoīe ⁊ equo ꝑm eādē rōnem. alr̄. n. eſſet equocū. ⁊ tn̄ non eſt vniuocū ꝑdicatū reſpectu illoꝝ. q2 eſt denoīatiuu3. ¶ Silr̄ ar. de omni ꝑdicato denoīatiuo ⁊ maxime de ītentiōib⁹. q̄re hoc ptūm gen⁹ dr̄ ꝑm eādē rōnē de ſubā ⁊ q̄titate ⁊ tn̄ nō eſt vniuocū. q2 eſt denoīatiuu3. q2 denoīatiuū ⁊ vniuocū ſunt oppoſiti modi ꝑdicādi ſicut vniuocū ⁊ equocū. ¶ 2°. oīa equoca habēt idē nomē. ſ. hoc nomē equoca ⁊ eandē rōne3 ſubē. i. eēntialē ꝑ3 illud nomē. ſ. rōnē equocoꝝ. ergo ſi dicta diffinitio eſſet ꝯueniēs oīa equoca eſſent vniuoca. qd̄ eſt falſu3. q2 oppoſitū ꝑdicat̄ de oppoſito. ¶ 3°. quoꝝ eēntialr̄ rō eſt eadē ipſa ſunt eadē eſſentialr̄. ſed vniuoca vniuocata habēt eādē rōnē ſubē vniuocātis. ergo oīa vniuoca eēnt eadē eēntialr̄. qd̄ eſt falſu3. q2 ſic hō ⁊ aſin⁹ eēnt idē eēntialr̄. ¶ Jn oppoſitū eſt Ari. ¶ Rn̄deo ⁊ dico ꝙ iſta notificatio aut diffinitio eſt ꝯueniēs ſi itelligat̄ vt expoſita eſt. ¶ Ad ꝑmū argumentum dico ꝙ hō ⁊ equus nō ſunt vniuocata ſub albo: nec quecūq3 alia ſub alio ꝑdicato denoīatiuo: q2 vniuoca ſunt quoꝝ nomen eſt cōe ⁊ rō ſubē vniuocantis eſt eadē: que rō ſubſtātie eſt eis rō ſubſtātie l3 nō ꝓpꝛia: ſicut rō aīalis eſt eſſentialis hoī ⁊ equo. l3 nulli eoꝝ ſit ꝓpꝛa: ſic ergo o3 ītelligi ꝙ rō ſit eadē ⁊ eēntialr̄ vniuocatis. qd̄ nō eſt veꝝ de denoīatiuo q2 rō vniuſcuiuſq3 denoīati nō eſt rō ſubē denoīantis. vn̄ īfra. ca. de ſuba. dicit ꝙ albū ꝑdicat̄ de coꝛpe. rōnē vō albi de ipō ꝑdicari ēipoſſibile. qd̄ eſt ītelligēdū ita ꝙ illa rō ſit rō coꝛpis. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ dupl̄r. vno modo concedēdo concluſionem ꝙ oīa equoca ſunt vniuoca: nec ꝑdicat̄ oppoſitū de oppoſito ſic nec h̄. genus eſt ſpēs. vt dictū eſt ī poꝛ. qd̄libet enī illoꝝ poteſt accipi vt gd aut vt modus. ⁊ vnū vt modus dr̄ de altero vt eſt gd. ¶ Alio āt modo. dr̄ ꝙ nō ſeqt̄. equoca habēt hoc nomē cōe equocū ⁊ rōnē ſubē hui⁹ noīs eandē. ergo habent ide3 nomē ⁊ eādē rōnem. ſ3 eſt fallacia ꝑ3 gd ad ſimpl̄r. q2 habere hanc rōnem eandē eſt habere ſimpl̄r diuerſam rōnem ⁊ ꝑ3 gd eandē: ſicut cōuenire in dr̄ia ē cōuenire ꝑm gd ⁊ differre ſimpliciter. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ quoꝝ eſt rō ꝓpꝛia ⁊ completa eadē ipſa ſunt eadē eēntialr̄. ſed vniuocatoꝝ nō eſt rō ꝓpꝛia eadem: l3 ſit eis ratio eadē vniuocātis q̄ tamen ratio nulli eſt ꝓpꝛia vniuocatoꝝ.

¶ Denominatiua vero dicuntur quecūq3 ab aliquo ſolo differentia caſu ſecundum nomen habēt eande3 appellationē. vt a grāmatica grāmaticus. ⁊ a foꝛtitudine foꝛtis.

ꝑonit. 3. diffinitionem circa quo duo facit. primo diffinitionem ꝓponit. 2°. eam exponit ibi (vt a grāmatica) Dicit ergo ꝙ denoīatiua dicunt̄ quecūq3 ab aliq̄ ꝑncipali ⁊ abſtracto ꝑm nomen habent appellationē dr̄ia ab ipſo ſolo caſu. i. ſola cadentia aut cōcernentia ſine ꝯcretione. ſ. ad ſub3 po

ſtea expōit p ex̄epla. vt a grāmatica dicit̄ grāmaticus. a for titudine fortis. ¶ Notandum q̄ denominatio ſumitur ꝓprie ⁊ ĩproprie: ſiue large. ad denoīatione ꝓprie dictam q̄tū ad plenā rōnem eius ƺ quod vſi ſunt phi de ea duo requirūtur. ſ. cōuenientia vocalis ⁊ participatio realis. conuenientia vocalis: ita. ſ. q̄ illud denoīatū cōicet cuƺ eo a quo denoīat̄ in pncipio nominis. ⁊ differat ꝑm finē eiuſdē noīs: ſicut ſe hƺ ad iuſtitiā iuſt⁹ ad vtutē virtuoſus. requirit̄ etiā z° participatio realis: ita vƺ q̄ denoīatiuū participet realr̄ q̄litateƺ a qua denoīat̄: ſicut iuſt⁹ participat realr̄ iuſtitiā. ſic aūt non denoīat̄ ſtudioſus a virtute: vn̄ ſi dicat̄ ſtudioſus q̄ hƺ virtutē hoc nō dr̄ ꝓprie denoīatiue. ſƺ magis et hīmologice ꝑƺ dam. in logi. ſua. ca. z. ¶ Alio mō denoīatio dr̄ improprie ⁊ extēſo noīe ꝓ q̄cūq; denoīatiōe ſiue nūcupatiōe q̄ tribuit̄ alicui ex q̄litate qua dr̄ eē talis: ꝑm q̄ vulgariter dr̄ q̄ a fine denoīandū eſt vnūqōq;: ⁊ q̄ vnūqōq; dƺ denoīari a nobiliori ⁊ notiori: ⁊ hoc mō q̄cq̄d dr̄ de aliquo tale aut quale pōt dici q̄ denoīatiue dr̄ ab eo: ⁊ ſic ſtudioſus denoīatiue dr̄ a virtute ĩproprie loquēdo. pƺ ergo q̄ ad denoiationē ꝓprie dictā attēdit̄ participatio realis ⁊ ɔuenientia vocalis mō dicto. ad denoīationē aūt large acceptā attēditur ſolūmodo participatio realis: hoc pƺ p dam. vbi ſupra ⁊ pōt haberi a phō iferius c° de qualitate.

Ad maiorem euidētiā pdictoꝝ q̄rit̄ de diffinitōe denoīatiuoꝝ vtꝝ differāt ſolo caſu .i. ſola cadētia ad ſubm a pncipalib⁹ a qb⁹ habēt denoīationē: an differāt ĩ ſignificatis. Et hoc eſt q̄rere an denoīatiuū idē ſignificet qδ abſtractū. ſ. formā tm̄. vel aliud vt ſubm. ⁊ ar. q̄ ſignificet ſubƺ. q2 ſignificare eſt itellectū ɔſtituere. ex pmo phier. c° de vbo. nomē ɔcretū platū ɔſtituit itellectuƺ ſubi. ergo illud ſignificat: ꝓbatio mi. q2 ɔſtituit itellectum accn̄tis. ⁊ illud ipoſe eſt itelligi ſine ſubo. Tum q2 ipoſe eſt ipm ſine ſubo eē. ⁊ vnūqōq; ſicut ſe hƺ ad eē ita ad veritatē .i. ad cognitionē verā. ex z° meta. Tū q2 ſuba eſt pmū oīuƺ cognitiōe ex. 7. meta. ergo nihil ſignat̄ ſine illa. ꝓ hoc etiam ꝓbat̄ q̄ ſubm pmo ſignat̄. q2 illud pmo itelligit̄ ꝓlata voce. q2 accn̄s nō pōt eē ſiue itelligi ſine illo ⁊ illud eſt prius cognitiōe ipo accn̄te. ¶ P. idē ſignificat nomē ⁊ diffinitio. ex 4. meta. rō quā ſignificat nomē eſt diffinitio. ſed diffinitio ɔcreti hƺ in ſe ſubm ⁊ accn̄s. q2 accn̄s diffinit̄ p ſubaƺ. ex. 7. meta. ergo ſignificat vtrunq;. ¶ P. dictio excluſiua excludit qδlibet qδ eſt extra p ſe ſignificatū termini. ſed addita termino ɔcreto nō excludit ſubm. ergo ⁊c̄. ꝓbatio mi. ſic dicēdo. tm̄ albū currit. nō excludit̄ corp⁹: q2 ſeq̄tur. tm̄ albuƺ currit: ergo albū currit. ⁊ vltra ergo corp⁹ currit. ḡa pmo ad vltimū: ſi tm̄ albū currit. ergo corpus currit. ¶ P. 7. meta. dr̄ q̄ in dictis ꝑm accn̄s nō eſt idē qδ q̄d eſt cuƺ illo cui⁹ eſt ꝓpter duplex ſignificare vt muſicū ⁊ albū. ergo hō ſignificat duo. ¶ Cōfirmat̄ p cōmē. pmo phy. ⁊. iz. meta. vbi vult q̄ nomē ɔcretū ſignificet formā ⁊ ſuſceptiuū. ¶ In oppoſitum eſt Ariſto. h. ⁊ infra. c. de ſuba. vbi dr̄ q̄ albū nihil ſignificat pter qualitatē. ¶ Rn̄deo in iſta q̄ōne pmo ponit̄ ɔ°. z° addet̄ ei⁹ declaratio. ¶ Quantū ad pmū. ɔcluſio eſt iſta. q̄ denoīatiua differūt ſolo caſu a pncipalib⁹. ⁊ nō in ſignificato: q2 abſtracta nō ſignificāt ſubiecta. ergo nec denoīatiua: hāc ꝓbo ſic. q2 ſi ɔcretū ſignificat ſubm. ergo iſta. albū eſt lignū. eēt p ſe: q2 ſubm quo ad ſuū ſignificatū natū eēt ꝑm ſe ſupponere. ⁊ pdicatū eēt de eēntia ſubi: ɔn̄s tn̄ eſt falſuƺ ex z° poſteri. vbi iſta dr̄ eē p accn̄s. ¶ P. ſi ɔcretū ſignificaret ſubm tūc nō diffiniret̄ p additamētū. ɔn̄a pƺ. q2 tunc q̄cq̄d poneret̄ in ei⁹ diffinitiōe eēt de rōne ei⁹ eēntiali. ɔn̄s aut eſt ɔ Ari. 7. meta. ¶ P. ipoſe eſt reb⁹ diuerſoꝝ generꝝ ḡnaliſſimoꝝ eē aliq̄; rōneƺ ſube cōeƺ. ergo nomen ſignificans talia duo nō pōt eē vniuocuƺ: ſed ſubƺ ⁊ accn̄s ſunt diuerſoꝝ generꝝ. ergo ſi ɔcretuƺ vtrunq; ſignificet eēt ſimplr̄ equocuƺ. qδ nō videt̄ ɔueniēs: q2 tunc illa ꝓpoſitio nō eēt ſimplr̄ vera in qua poneret̄ ɔcretū: nulla etiā in eis eēt ɔdictio: nulla ɔn̄a. paſſio etiā nō poſſet demōſtrari de ſuo ſubo cuƺ ſit cōcretuƺ: ⁊ ĩ demōſtratōe nō eſt aliq̄d equocuƺ ex pmo poſte. hec autē oīa vident̄ ĩconueniētia. ¶ Quātuƺ ad z° eſt itelligēduƺ q̄ lƺ accn̄s nō ſit ſine ſubo. eſt tn̄ in ſe q̄dā eēntia diſticta ab eēntia ſubi. lƺ nō adeo pfecta. nā ĩ omni genere eſt reperire q̄d. ex p topi. Siılr̄ niſi eēt eēntia diſticta in ſe a ſubo nō eēt p ſe i alio gn̄e a ſubo. qδ eſt manifeſte falſū: q̄libet āt eēntiā ɔuenit ſub ꝓpria rōne itelligere: ⁊ ſic ſignificare. ⁊ tali mō itelligēdi corrn̄det modus ſignificādi ɔcretus. ſicut igit̄ eadem eēntia itelligit̄ ſub vtroq; mō itelligēdi. ſic ideƺ ſignificat̄ per cōcretuƺ ⁊ abſtractuƺ nomē. ſed diuerſo mō ſignificādi. ⁊ ꝓpter iſtuƺ mōƺ ſignificādi dr̄ forte ſubƺ cointelligi. nō tanq̄; illi itellectui p ſe itraneuƺ: ſƺ tanq̄; illud ad qδ depēdet illud itellectuƺ ſub tali mō itelligēdi. ¶ Dicēdum ergo ad q̄ōnē q̄ ɔcretuƺ. nō ſignificat ſubm. ſƺ tm̄ formā. ¶ Ad p^{m} in opp^{m} dico q̄ ſicut aliq̄d ɔſtituit itellectuƺ alicui⁹ ſic ſignificat illud: nomē āt cōcretuƺ non principalr̄ ɔſtituit itellectum ſubiecti. ſed tm̄ ex hoc q̄ illud cui⁹ pmo itellectuƺ ɔſtituit ſub tali mō itelligēdi depēdet ad ſubm. ⁊ ita ſignificat ipƺ: hoc eſt ex tali mō ſignificādi dat itelligere q̄ nō eſt ſignificare. vt nunc loq̄mur de ſignificatione q̄ eſt repſentatio alicui⁹ ex ĩpoſitiōe. ¶ Ad ꝓbationē mi. cuƺ dr̄. impoſe eſt accn̄s itelligi ſine ſubo. verꝝ ē. ita q̄ li ſine ſubo dicat modū itellecti. Alio⁹ pōt accipi vt dicat moduƺ act⁹ itelligēdi ſub h̄ ſenſu. ipoſe ē itelligere accn̄s ſine h̄ q̄ ſubƺ itelligat̄: ⁊ tunc pōt rn̄deri ꝑm pdicta vbi ſubƺ itelligit̄ nō vt p ſe itra itellectū accn̄tis: ſƺ vt id ad qδ depēdet itellect⁹. ⁊ ſic ſignificat̄. ¶ Cum obycit̄ q̄ ſubm pmo ſignificat̄. q2 illud pmo itelligit̄ per vocē. pōt dici q̄ aliq̄d p̄ itelligi p vocē eſt duplr̄. aut ſine quo nō: aut ex itentiōe ipōētl. ¶ Primo mō pōt ſubm itelligi p. q. ſine quo nō itelligitur accn̄s. z°. nō itelligit̄ ſubiectuƺ p. ſic p hāc vocē hō p̄ itelligit̄ aīal tanq̄; ſine quo nō itelligit̄ hō. ſed nō pmo quo ad itētioneƺ ĩponentis vel pferētis. ¶ Ad z^{m} dico q̄ eſt duplex diffō vna ſimplr̄ q̄ eſt bn̄tis qδ q̄d eſt ſimplr̄ vt ſube. ⁊ iſta diffinitio tm̄ hƺ gen⁹ ⁊ dr̄aƺ q̄ ſunt itranea p ſe de itellectu ſpēi. ⁊ de illa eſt ma. vera. ⁊ ꝓbatio eiuſdē. 4. meta. ¶ Alia eſt diffinitio p additamētū. vbi. ſ. aliq̄d addit̄ pter eēntialia diffiniti ⁊ talis eſt accn̄tiū: q2. n. accn̄a nō cog̅ſcunt̄ cōplete ſine ſubo: ⁊ diffō dat̄ cā cōplete cognitōis hn̄de. iō nō diffiniunt̄ ſine ſubo: ſƺ q2 talis diffō aggregat in ſe aliq̄d. nō de eēntia diffiniti. iō plus ſignificat q̄; nomē diffiniti. de tali nō eſt vā ma. nec ei⁹ pbō. ¶ Ad 3^{m} dico q̄ ma. ē falſa q̄n qδ ĩcludit̄ cōparat̄ ad reale pdicatū. tūc. n. nō excludit̄ niſi diuerſū ab eo reſpectu pdicati. q2 ſincathegoremata diſponunt ſubƺ ĩ cōpatōe ad pdicatū. reſpectu aūt pdicati realis nō ē ſubƺ diuerſū ab accn̄te ɔcreto. iō nō excludit̄. vn̄ dr̄ cōiter q̄ excluſio nō ſp̄ excludit aliud ƺ eēntiā: ſƺ ƺ eē: qδ maxīe ē verꝝ reſpcū realis pdicati. ¶ Ad auctē Ari. itelligit de hoīe albo ⁊ hō de qb⁹. ꝓpoſuit dubitationē ĩ pn°. c. illa. n. ſunt entia ꝑm accn̄s ƺ ipƺ ĩ. 5. meta. ¶ Ad auctē ɔmētatoris itelligēdū ē ſignificare extēſiue. ꝓ dare itelligere. q2 alr̄ eēt ɔri⁹ ſibi. i. 5. meta. vbi oppo^{m} vr̄ velle. ¶ Si q̄rit̄ q̄lr̄ dicte diffōnes valeāt ad ꝓpoſitū: dicēdū q̄ ea q̄ ſūt ĩ pdicamēto pn̄t cōparari ad illa q̄ ſunt ſui gn̄is vel alteri⁹. ſi p̄ mō: ſic ordinant̄ ꝑm ſub ⁊ ſupra. ⁊ oīa ſupiora vniuoce de iferiorib⁹ pdicant̄: ſi z° mō ſic pdicant̄ de ſeīuicē denoīatiue. ſcire ḡ oƺ q̄d ſit vniuocū ⁊ q̄d denoīatiuū. de equoco autē determinat̄ p oppoſitionē eius ad vniuocum ⁊ vt talis pdicatio caueatur.

Eorum vero que dicuntur: alia q̄dem ſecundum ɔplexionem dicūtur: alia vero ſine ɔplexione. ⁊ ea que ſecundum ɔplexionē dicunt̄ ſūt vt homo currit. ⁊ homo vincit.

Ea vero que ſine cõplexione dicunt̃ ſunt vt ho mo bos vincit currit.

¶ Poſtq̃ phs premiſit quaſdam diffinitiones. nunc ponit q̃ſdã diuiſiones: ⁊ ſunt due. q̄ꝛ ſcḋa ponit̃ ibi (Eoꝝ q̃ ſunt) Circa pmũ. z. facit. ꝑ pmittit diuiſionẽ. z° ſubiũgit declara tionẽ. ibi (Ea q̃ ſm) dicit g̃ ꝙ eoꝝ q̃ dicunt̃. i. ꝯcipiunt̃ vel etiã ꝓferunt̃. alia dñr ſm cõplexione. i. cõpoſitionẽ aliq̃ꝝ adiuicẽ. alia ſine cõplexione. ¶ Poſtea declarat p exẽpla. q2 dicẽdo hõ currit ⁊ hõ vicit. illa dñr ſ3 cõponez. ⁊ hõ ſeoꝛ ſu3 ⁊ bos ⁊ vicit ſilr ſeorſũ dñr ſine cõplexione. ¶ Notãdũ ꝙ iſta diuiſio ꝓ tãto eſt ad ꝓpoſitũ: q2 res exñtes in pdica mẽto ſeorſũ accepte dñr icõplexe. diucte vo adiuicẽ faciũt cõplexionẽ. ⁊ rñdet iſta diuiſio duplici actui intellect°. 3. de anima. quoꝝ vnus eſt itelligentia icomplexoꝝ. z° autẽ eſt cõponere ⁊ diuidere incõplexa. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Eorum vero que ſũt alia de ſubiecto quoda3 dicuntur in ſubiecto vero nullo ſũt. vt homo de ſubo qdẽ dr̃ aliquo hoie. in ſubo vero nullo eſt.

Ponit ſcḋa3 diuiſionẽ q̃ eſt q̃trimẽbꝛis. iõ pma ps diuidit̃. i. 4. ſm q̃tuoꝛ mẽbꝛa diuiſionis. z° ponit̃ ibi (alia vo i ſubo qdẽ) 3° ibi (alia vo ⁊ in ſubo ſũt) 4° ibi (alia vo neq3) dic̃ g̃ ꝙ eoꝝ q̃ ſũt. i. ꝯcipiunt̃ ⁊ q̃ ſũt ſ3 rõnẽ. alia dñr de qdã ſubo. i. pdicant̃ eẽntialr̃ de aliq̃ iferioꝛi. i ſubo aũt nõ ſunt. vt hõ dr̃ de aliq̃ hoie ſubo. in ſubo aũt nõ ẽ. ¶ Notãdũ ꝙ vt dice bat̃. ſ. in poꝛ° eẽ i. vt diuidit̃ ꝯ dici de. i loco illo ẽ nomẽ ſcḋe ĩpõnis. ⁊ ſignificat eẽ i. pdicationẽ eoꝝ q̃ ſũt ex eẽntiã ſubi ⁊ alteri° gñis a ſubo: ſicut pdicari deſignat ꝓpriã pdicationẽ eẽntialiũ q̃ ſũt i eodẽ gñe cũ ſubo: quõ ſupioꝛa de iferioꝛib° pdicant̃ i eodẽ gñe. ⁊ h̾ mõ manifeſtũ eſt ꝙ hõ ⁊ q̃cũq3 vl̃ia in genere ſubſtãtie dicuntur de. ⁊ non ſunt in.

¶ Alia autem in ſubiecto quidẽ ſunt. de ſubiecto autem nullo dicuntur. In ſubiecto autẽ eſſe di co qḋ cum ſit in aliquo non eſt ſicut quedã pars ⁊ impoſſibile eſt eẽ ſine eo in quo eſt: vt quedã grãmatica i ſubo qdẽ ẽ i aĩa. de ſubo vero nullo dr̃. ⁊ qḋdã albũ i ſubo qdẽ eſt coꝛpe. omnis enĩ coloꝛ in coꝛpe eſt. de ſubiecto aũt nullo dicitur.

Ponit z^m mẽbꝝ. circa qḋ. 3. facit. ꝑ ꝓponit ĩtentũ. z° expo nit qḋdã dcm̃ ibi (i ſubo aũt) 3° adduc̃ exẽplũ ibi (vt qdã) dicit g̃ ꝙ alia ſũt q̃ de nullo ſubo dñr. ſunt tñ i ſubo. ¶ Po ſtea exponit qd dr̃ p eẽ i ſubo: dicẽs ꝙ illud dr̃ eẽ in ſubo qḋ ẽ in aliq̃ nõ ſic ps ei°. ipoĩe eſt tñ eẽ ſine illo in q̃ eſt ⁊ ille eſt modus eẽndi accñtis i ſubo. ¶ Ulteri° qḋ dixerat exponit p exẽplũ i idiuiduis accñtiũ. vt qdã grãmatica ẽ in aĩa vt̃i ſubo ⁊ qḋdã albũ in coꝛpe. q2 oĩs coloꝛ eſt in coꝛpe. nullũ tñ hoꝝ dicit̃ de ſubiecto. q2 idiuiduũ nullũ h3 iferius de quo eſſentialiter dicatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alia vero ⁊ de ſubo dñr. ⁊ in ſubo ſũt. vt ſcia i ſubo qdẽ ẽ i aĩa. de ſubo vero dr̃ vt d̾ grãmatica.

Ponit 3^m mẽbꝝ di. ꝙ alia ſunt q̃ ſunt in ſubiecto ⁊ dñr de ſubiecto vt gnãlr̃ vl̃ia accñtiũ vt ſcia ẽ in aĩa vt i ſubiecto ⁊ dr̃ eẽntialr̃ de grãmatica vt de ſubiecto. ¶ Deĩde cũ dicit.

¶ Alia vero neq3 in ſubiecto quidem ſunt. neq3 de ſubo dñr. vt aliqs hõ vl̾ aliqs equ°. Nihil. n. hoꝛu3 neq3 in ſubo eſt: neque de ſubiecto dicit̃.

Ponit 4^m mẽbꝝ. circa qḋ. z. facit. ꝑ exponit ĩtentũ. z° ifert coꝛrl̾e q̃dã vl̾e3 regulã ibi (ſimplr̃ aũt) dicit g̃ ꝙ alia ſũt q̃ nec dicunt̃ de ſubo nec ſũt i ſubo. vt generalr̃ oĩa idiuidua de gñe ſubſtãtie. verbi gratia. aliqs homo aliqs equus.

¶ Simpliciter aũt que ſunt indiuidua ⁊ nume ro ſingularia de nullo ſubo dñr. i ſubo aũt nihil ꝓhibet ea eẽ. Quedã enĩ grãmatica i ſubo eſt:

Infert vnã ꝓpõnẽ vl̃em ex dictis dicẽs ꝙ ſimplr̃. i. vl̃r oĩa idiuidua ⁊ numero ſingularia de nullo dñr ſubo. tñ nihil ꝓ hibet ea eẽ in ſubo. rõ pmi eſt: q2 nullum idiuiduũ h3 aliqḋ iferi° ſub ſe de q̃ vt de ſubo eẽntialr̃ dicat̃. rõ ſcḋi ẽ. q2 aliqḋ idiuiduũ ẽ de genere accñtis qḋ o3 eẽ in ſubo. vt qdã grã matica ẽ i ſubo. ¶ Notãdũ ꝙ iſta diuiſio ꝓ tãto videt̃ va lere ad ꝓpo°: q2 ex ipa ht̃ mod° pdicãdi eoꝝ q̃ i pdicamẽto ſũt: ſiue cõparent̃ mutuo in eodẽ gñe: q2 ſic dñr de. vel nõ. Siue i diuerſis generib°. quia ſic ſunt in. vel non ſunt in. vt p3 ex predictis. ¶ Sequitur illa pars.

¶ Quãdo alterũ de altero predicat̃ vt de ſbiecto quecũq3 de eo quod predicat̃ dicuntur oĩa hec ⁊ de ſubo dicunt̃: vt hõ de quodã hoie pdicat̃. aĩal vero de hoĩe. ergo ⁊ de quodã hoie aĩal pdi cabitur. quidã enĩ homo ⁊ homo eſt ⁊ animal:

Ubi ponit. z. regulas. q̄ꝛ z^a ponit̃ ibi (diuerſoꝝ geneꝝ) p° ps diuidit̃ i. z. ꝑ ponit ĩtentũ. z° exponit p exẽplũ ibi (vt hõ pdicat̃) qdã. n. hõ ⁊ eſt hõ ⁊ aĩal. ¶ Patet autẽ q̃lr̃ regula deſuiat ad ꝓpoſitũ. q2 ex ipa habet̃ habitudo ⁊ oꝛdo eoꝝ q̃ in eodẽ pdicamẽto ponunt̃ ſm ſub ⁊ ſupꝛa.

Ad maiorem euidentia3 huius pme regule q̃rit̃. Utꝝ va ſit vel falſa. arguit̃ ꝙ ſit fal ſa. q2 aĩal ẽ pdicatũ d̾ hoie ⁊ albũ de aĩali. g̃ ⁊ albũ d̾ hoie. ſ3 iſtã g̃ regulã teneret iſta ꝯñtia. aĩal ẽ albu3. g̃ hõ ẽ alb°. vbi vr̃ eẽ fallacia ꝯñtis. q2 aña põt eſſe veꝝ ſine ꝯñte. ¶ P̄. ſm hãc regulã ſeq̄ret̃. ſuba ẽ gnãli°. g̃ aĩal ẽ gnãli^m. qḋ ẽ falſũ. ¶ P̄. ſi q̄cqd pdicat̃ de pdicato pdicat̃ de ſubo. ſ3 predica tũ. pdicat̃ de pdicato q2 pdicatũ ẽ pdicatũ. g̃ pdicatũ pdi cat̃ de ſubo. g̃ ſub^m eſt pdicatũ. qḋ eſt manifeſte ſlm. ¶ In opp^m ẽ Ari. ¶ Rñdeo. h̾ dr̃ a q̄buſdã ꝙ regula ẽ bona ⁊ va qñ h3 iſtas. 3. ꝯditiões: qñ. ſ. aliq̃ ſumunt̃ i eodẽ gñe eẽntialr̃ oꝛdinata: q2 tunc q̄cqd pdicat̃ eẽntialr̃: vt h̾ ſumit̃ pdicari: de pdicato: eẽntialr̃ pdicat̃ de ſubo: ⁊ cũ h̾ etiã ẽ itelligẽda regula qñ pdicatũ itermediu3 nõ variat̃ in cõparatiõe ad pdicatũ de ipo ⁊ ad ſub3 de q̃ pdicat̃. ¶ Itẽ 3° regl̾a d3 itel ligi de pdicari ſignificato in ĩtentõib° ⁊ de pdicari exercito ĩfũdamẽtis: Per pmã ꝯditionẽ ſoluunt̃. z. pma argumẽta. q2 albũ ⁊ gnãliſſimũ nõ pdicat̃ eẽntialr̃ d̾ ſuba ⁊ aĩali. Silr̃ z^m ſoluit̃ penes variationẽ pdicati itermedij. q2 ſic arguẽ do fit falla accñtis. Per. 3. ꝯditionẽ ſoluit̃ 3^m ar°. q2 ibi ar. i ĩtentõib° cũ eẽ p qḋ exercet̃ pdicatio: iõ nõ t3. ¶ Cõtra iſtũ modũ exponẽdi ar. q2 ſm oẽs iſtas ꝯditões hec ꝯña eẽt bo na. aĩal ẽ ſuba. g̃ hõ ẽ ſuba. q2 hic ſumunt̃ tria eẽntialr̃ oꝛdi nata i eodẽ gñe. nec variat̃ pdicatũ iter mediũ. ⁊ ar. i pmis ĩtẽtõib° de pdicari exercito. ſ3 iſta ꝯña nõ val3. g̃ oẽs pdicte ꝯditões nõ valẽt: q2 nõ ſaluãt v̾itatẽ reglẽ. pbõ mi. q2 ſeq̄t̃ aſin° ẽ ſuba. g̃ aĩal ẽ ſuba. ⁊ nõ ſeq̄t̃. aſin° ẽ ſuba. g̃ hõ ẽ ſuba. igit̃ iſta. hõ ẽ ſuba. ẽ aña nõ ꝯuertibilis iſti. aĩal ẽ ſuba. g̃ ecõ uerſo arguẽdo. aĩal ẽ ſuba. g̃ hõ ẽ ſuba. eſt falſa ꝯñtis a põne ꝯñtis ⁊ a ꝓpõne hẽnte pl̾es cãs v̾itatis ad vnã illaꝝ. ¶ Di cẽdũ g̃ ꝙ nõ ſeq̄t̃ formalr̃. aĩal ẽ ſuba. g̃ hõ ẽ ſuba. ſicut nec ſeq̄t̃. ſuba eſt alba. g̃ aĩal eſt albũ: q2 ex ſignificatõe ſmonis vtrũq3 aña ſe h3 eodẽ mõ ad ꝯñs. ¶ Alr̃ g̃ dicẽdũ ad q̄õnẽ ꝙ regula ẽ vera. q2 p ſe dat̃ de ſcḋis ĩtentiõib° ſic logic° d3 loq̄: ⁊ ſumẽdo pdicari ꝓpe ꝙ ẽ p alio dici: tc̃. n. tñ ⁊ nõ plus ſignificat̃ p regulã niſi ꝙ ẽ p̄us poꝛe ẽ p̄us poſterioꝛe: vel qḋ ẽ ſupi° ſupioꝛe ẽ ſupi° iferioꝛe: cui° v̾itas nulli ẽ dubia. ⁊ ita ꝯueniẽter ponit̃ vt regula. q2 eius veritas eſt oĩbus nota.

Hoc viſo occurrũt duo dubia. ¶ Pꝛi^m ẽ. q2 ari. exẽ plificat d̾ reb° pme ĩtẽtiõis. q̄rit̃ g̃ quõ ſm hãc regulã arguẽdũ ẽ i illis. Dicẽdũ ꝙ ari. ſic exẽplificat vt hõ pdicat̃ d̾ qdã hoie. aĩal vo de hoie. g̃ ⁊ d̾ qdã hoie aĩal pdicat̃ vbi ſignificat̃ aĩal eẽntialr̃ pdicari d̾ hoie. ſi g̃ d̾beat

exerceri iſta ꝑdicatio cū h̄ v̄bo ē.oꝫ ad arguēdū ſm regulā modificare ꝯpōnē ꝑ aliqd qđ notet ꝑdicatū ꝑdicari đ ſubo ſić hic ſumit̄ ꝑdicari.ſ.eēntialr̄.⁊ tūc eſt ſic arguēdum. hō ꝑ ſe ꝑ̊ mō vel eēntialr̄ eſt aīal.qdā hō ꝑ ſe ꝑ̊ mō eſt hō.ḡ qdā hō ꝑ ſe ⁊ eēntialr̄ eſt aīal.ſi aūt abſolute arguat̄.aīal ē ſuba. ḡ hō:nihil exꝓmit̄ in an̄te qđ notet ibi v̄tutē huiꝰ regule.qꝛ per eſſe abſolute nō ſignat̄ ꝑdicatuꝫ ꝑdicari.i.eſſe ſubiecto prius:vel ſuperius ipſo.

Secundum dubiū eſt.cū mō dc̄m ſit ꝙ Ari.ſumit ī lr̄a abſolute cōpoſitionē dicēdo ſic.qdā.n.hō ⁊ hō eſt ⁊ aīal.⁊ nō cū aliq̄ modificatiōe.dicēdū ꝙ ītelligit ꝑ ſe.qꝛ ſic expꝛ̄ſſit ꝑ̊us in ſcđis ītentiōibꝰ dicēdo.aīal ꝑdicat̄ de hoīe.vn̄ h̄ 2^m^ ē ītelligēdū vt ꝑcedēs. ¶ Ad duo argumēta ꝑ̊ma ꝯ̄ regulā pꝫ ex dcīs.qꝛ nō ar.ſꝫ ītentionē regule.⁊ vtrobiqꝫ cōmittitur falla. ¶ Ad 2^m^ dico ꝙ reſpectu ſubi ꝑdicatū ē ꝑdicatū tm̄ ꝑdicatione ſignata. ſꝫ ꝑdicatuꝫ reſpcū ꝑdicati ē ꝑdicatū ꝑdicatōe exercita. regl̄a āt ē ītelligēda ꝑdicatōe vtraqꝫ vniformiter ſūpta. ¶ Deide cū dic̄.

¶ **Diuerſoꝝ generū ⁊ nō ſubalternatim poſitorū diuerſe ſunt ſpēs ⁊ dr̄ie vt aīalis ⁊ ſcie. Aīalis qdē dr̄ie ſūt vt greſſibile ⁊ volatile ⁊ bipes. Scie vero nulla eaꝝ ē:neqꝫ eni ſciētia differt a ſcia ī eo quod bipes ē: Subalternoꝝ vero generū nihil ꝓhibet eaſdē eē dr̄ias. Supiora.n. de īferiorībꝰ ꝑdicant̄.q̄re quecūqꝫ ꝑdicati dr̄ie fuerint eedē erūt ⁊ ſubiecti.**

Ponit ſcđaꝫ regulā.circa qđ.2.facit.ꝑ̊ regulā ponit.2° ipſaꝫ exponit ibi(vt aīalis ⁊ ſcie)dicit ḡ ꝙ diuerſoꝝ geneꝝ ⁊ nō ſubalternatī poſitoꝝ ſūt diuerſe ſpēs ⁊ dr̄ie. ¶ Poſtea exponit regulā.ꝑ ꝑ exēplū ad ꝓpoſitū.qꝛ aīal ⁊ ſcia q̄ ſunt duo gn̄a diuerſa mō dcō.hn̄t diuerſas ſpēs ⁊ dr̄ias.pꝫ in lr̄a.ḡ ꝑ exēplū ad ꝓpoſitū ꝙ geneꝝ ſubalternoꝝ nihil ꝓhibet eaſdē eē dr̄ias:cuiꝰ cāꝫ ponit.qꝛ ſupiora de īferioribꝰ ꝑdicant̄. ḡ dr̄ie q̄ ſūt gn̄is ꝑdicati ⁊ ſupioris eedē erūt gn̄is ſubi ⁊ īferioris. ¶ Notandū ꝙ iſtud dc̄m(qn̄ alteꝝ)lꝫ hēat v̄itatē de dr̄ijs tā ꝯſtitutiuis q̄ꝫ diuiſiuis gn̄is ſupioris q̄tenꝰ dr̄ie ꝯſtitutiue ſūt de eēntia ſupioris.⁊ ꝑ ꝯn̄s īferioris. Dr̄ie etiā diuiſiue ſupioris ſūt ꝯſtitutiue īferioris.tn̄ phs appropate videt̄ loqui de cōſtitutiuis generis ſuperioris.qꝛ ille ꝑdicātur de genere ſuperiori.⁊ per ꝯn̄s de īferiori.ſunt etiam de eſſentia ſuperioris.ergo īferioris.

Ad euidentiam maiorē ꝑdictoꝝ de v̄itate huiꝰ regule(diuerſoꝝ)q̄rit̄ vtꝝ idē aliqd poſſit eē in diuerſis gn̄ibꝰ.ar.ꝙ ſic.qꝛ corpꝰ eſt in gn̄e ſube ſm porꝛ^m^:⁊ in genere q̄ꝫtitatis ſm Ariſto.c.de q̄ꝫtitate. ¶ Pꝫ figura ē ī genere q̄ꝫtitatis.qꝛ geometra q̄ tm̄ ꝑ ſe ꝯſiderat q̄ꝫtitatē ꝑ ſe ꝯſiderat figurā.⁊ figura etiā eſt ī genere q̄litatis ſm Ari.c.de q̄litate. ¶ Pꝫ.ſcia ꝑ ſe eſt in genere q̄litatis.qꝛ ē in ꝑ̊ma ſpē.⁊ ē etiā ꝑ ſe relꝫ ſm Ari.c.de relatōe in.5.meta. ¶ Pꝫ.duplū ⁊ dimidiū ſūt q̄ꝫtitates ꝑ ſe. ſūt etiā rl̄a. ¶ Pꝫ.ꝓpꝛiū eſt ſm q̄litatē ſil̄e vel diſſil̄e dici.⁊ ſm q̄ꝫtitatē eq̄le ⁊ ieq̄le.ḡ ſūt hec in illis gn̄ibꝰ.ſūt etiā ꝑ ſe rel̄a ſm Ari. ¶ Pꝫ.īfra c° de q̄litate in fine dicit Ari.ꝙ idē ipꝫ q̄le ⁊ relm̄ eē nihil eſt icōueniēs:⁊ ſic in vtriſqꝫ gn̄ibꝰ annumerātur. ¶ In oppꝰ eſt Ari.⁊ ꝓbat̄ rōne:qꝛ q̄ dr̄nt in ꝑ̊ore dr̄nt ī poſteriore.ḡ q̄ dr̄nt in gn̄e dr̄nt ī q̄libet poſteriore:ſꝫ nihil ē in diuerſis gn̄ibꝰ gn̄aliſſimis ⁊c̄. ¶ Rn̄deo in iſta q̄ōne ꝑ̊ ꝑmittā q̄ſdā diſtictiōes.2° oñdā aliq̄s ꝯcl̄ones. ¶ Quātū ad ꝑ̊mū eſt iſta ꝑ̊ma diſtictio q̄ ponit̄ ꝑ̊ topi.ꝙ idē dr̄ multiplr̄.ſ.idē gn̄e.idē ſpē:idē numero.⁊ ꝓportiōe.idē numero dr̄ triplr̄.ſ.idē accn̄te:idē ꝓp̄o:⁊ idē diffōne. ¶ Scđa diſtī°. q̄ ponit̄.5.meta.ꝙ idē ſm ſe dr̄ tot modis q̊t modis vnū ſm ſe.ſ.vnū numero.ſpē gn̄e.⁊ ꝓportōe. ¶ Quātū ad 2^m^ ſit iſta ꝑ̊ma concl̄o.ꝙ idē ꝓportōe ⁊ accn̄te ⁊ ꝓpꝛio pōt eē in diuerſis gn̄ibus. Hāc oñdo ſic. qꝛ aīal ⁊ color ſūt idē ꝓportione. qꝛ hꝰ idētitas ē in ſil̄r ſe hr̄e.ſicut.n.color ſe hꝫ ad albedinē ita aīal ſe hꝫ ad hoīem.pꝫ aūt ꝙ aīal ⁊ color ſūt in diuerſis gn̄ibꝰ.ſil̄r ſoꝛ.⁊ albū ſūt idē accn̄te.ſoꝛ.aūt ⁊ riſibile ſiue ꝑceptibile diſcipline ſūt idē ꝓpꝛio.⁊ manifeſtū ē ſic eadē eē ī diuerſis gn̄ibꝰ. ¶ 2ª ꝯcl̄o ē iſta. Idē ſpē idē gn̄e idē diffōne nullo mō eſt in diuerſis gn̄ibꝰ gn̄aliſſimis vel q̄buſcūqꝫ non ſubalternis.vt ſpēs vel dr̄ia:niſi forte idē gn̄e ſupiore in diuerſis gn̄ibꝰ īferioribꝰ.hāc oñdo ſic.ſ.ꝙ idē ſpē vel gn̄e īferiore nō ſit in diuerſis gn̄ibꝰ ſupioribꝰ nō ſubalternis vt ſpēs vel dr̄ia:qꝛ ad eēntiā ſpēi ꝑtinet genꝰ.ḡ ſi idē ſpecie vel gn̄e īferiore eēt in diuerſis gn̄ibꝰ ſupioribꝰ:illa ambo gn̄a eēnt de eiꝰ eēntia.ḡ illud nō eēt idē eēntialr̄.qꝛ duo gn̄a nō ſubalterna diuerſā eēntiā ꝑdicāt.ſil̄r dr̄ia cū gn̄e facit vnū eēntialr̄.ſꝫ cū diuerſis gn̄ibꝰ nō ſubalternis nihil ideꝫ facit eēntialr̄.ergo ⁊c̄.iſta ꝯcl̄o q̄ꝫtū ad idē diffōne ē q̄ ꝑ ſe nota. ¶ Cōtra iſtā ꝯcl̄onē ar.qꝛ.5.meta.dr̄ ꝙ vnū numero īfert vnū ſpē:ſꝫ accn̄s ⁊ ſubꝫ ſīt vnū numero ex dcīs.⁊ ſūt ī diuerſis generibꝰ.ergo idem ſpecie poteſt eſſe in diuerſis generibus. ¶ Rn̄deo ꝙ Ariſt.ꝑ̊ diſtīxit mōs vnius ꝑ accn̄s ⁊ poſtea diſtīxit vnū ꝑ ſe ī illos mōs numero ſpē gn̄e ⁊ ꝓportōe: ⁊ cū ſubdit̄ vnū numero inferre vnū ſpē ītelligit tm̄ de vno numero vt ꝑ̊us id poſuit.ſ.vt eſt modus vniꝰ ꝑ ſe:ſubꝫ aūt ⁊ accn̄s ſi ſūt vnū numero h̄ eſt ꝑ accn̄s ⁊ nō ꝑ ſe.⁊ ita de illis nō ītelligit iſtā ꝯn̄am tenere. ¶ Ad ꝑ̊mū in oppꝰ dicēdū ꝙ corpꝰ vt dicit nāꝫ aptā ad recipiēdū dimēſiones ē in genere ſube:vt aūt noīat ipas tres dimēſiones eſt in gn̄e q̄ꝫtitatis. ꝑ̊mū pꝫ.qꝛ nā icorporea dr̄ ſuba cui repugnat ſuſcipe dimēſiones. ¶ Ad 2^m^ dico ꝙ h̄ nomē figura vno mō ſignificat ſupficiē terminatā lineis.⁊ ſic ē in gn̄e q̄ꝫtitatis: Alio mō ſignificat clauſionē ſiue terminationē lineaꝝ.⁊ ſic ē in.4.ſpē q̄litatis.vnde q̄litates q̄rte ſpēi dn̄r q̄litates circa q̄ꝫtitatē. ¶ Ad 3^m^ dr̄ ꝙ relatōes ſūt ꝑ ſe in gn̄e relatiōis.relatiua v̄o pn̄t eē res alioꝝ geneꝝ.qꝛ illa ſūt relatiua ī q̄bꝰ fundat̄ rl̄o. ⁊ iſta ſūt res alioꝝ geneꝝ:ꝑ h̄ dr̄ ad oīa illa ꝙ lꝫ ſint rel̄a.tn̄ nō ſunt in gn̄e relatiōis:ſꝫ in alijs gn̄ibꝰ. ¶ Cōtra h̄ arguit̄. tū qꝛ ꝯcretū ⁊ abſtractū idē ſignificāt eēntialr̄.ḡ ſūt ī eodē gn̄e.ḡ ſi relatiōes ſūt ꝑ ſe in gn̄e relatiōis ⁊ relatiua erūt:qꝛ eadē eſt eēntia eiuſdē gn̄is.cū ens ſm ſe diuidat̄ in.10.gn̄a. Tū qꝛ ſi relatiua nō eēnt in gn̄e relatōis nihil determinatū in c° de ad aliqd.in ꝑdicamētis ꝯueniret alicui in illo gn̄e:⁊ ita ad determinādū de illo gn̄e eēnt oīa ipertinētia q̄ determinant̄ ibi.ꝑ̊ma ꝯn̄a pꝫ.nec.n.ꝑ̊ma diffō ad aliqd.nec ſcđa quā Ari.approbat.nec aliq̄ ꝓpꝛietas quam ponit ꝯueniret relatiōibꝰ:ſꝫ tm̄ relatiuis q̄ ꝑ ypotheſim nō ſunt ī gn̄e relatiōis: Dicēdū ḡ ꝙ ꝑ ſe relatiua ſūt in gn̄e relatōis ſicut ꝯcreta alioꝝ ſūt in gn̄ibꝰ alijs de q̊ dicet̄ poſteriꝰ:⁊ ita nihil idē eēntialr̄ eſt ꝑ ſe relm̄ ⁊ ſpēs alteriꝰ gn̄is:ſcia ḡ equocuꝫ ē ad ſignificādū hītuꝫ mētis ⁊ ad ſignificādū imaginē ſcibilis q̄ duo eēntialr̄ ſūt diuerſa.ꝑ̊ mō ē ſpēs q̄litatis.2° mō eſt ꝑ ſe relm̄. ¶ Ad aliud dr̄ ꝙ duplū ⁊ dimidiū ſūt ꝑ ſe in gn̄e relatiōis nō q̄ꝫtitatis.nec h̄ dicit Ari.lꝫ illud cui ieſt duplū ꝑ ſe vt duo ſit ꝑ ſe q̄ꝫtitas.qꝛ nō oꝫ accn̄s ⁊ ꝓpꝛiū eē in eodē gn̄e vt ſpēꝫ cū ſuo ſubo. ¶ Sil̄r de eq̄li ⁊ ieq̄li ſil̄i ⁊ diſſil̄i dicēdū ꝙ ſūt rel̄a ꝑ ſe ſꝫ ī gn̄e q̄litatis vel q̄ꝫtitatꝭ ſūt:nō vt ſpēs: ſꝫ vt ꝓp̄a.vt pꝫ ꝑ Ari.vltima ꝓpꝛietate q̄ꝫtitatis ⁊ q̄litatis. poſſe aūt eſt de multis vt ſint in vno gn̄e vt ſpēs.in alio gn̄e vt ꝓpꝛia.qꝛ riſibile eſt in gn̄e ſube:vt ꝓpꝛiū.⁊ ī gn̄e q̄litatis vt ſpēs. ¶ Ad auc̄teꝫ Ari.dico ꝙ loq̄tur ꝯditiōalr̄:vt ſi ꝯtīgat idē eē q̄le ⁊ relꝫ nihil ē icōueniēs ī vtriſqꝫ gn̄ibꝰ hec ſic annumerari.⁊ tūc ſupplēdū eſt ꝙ tale nō ē idē eēntialr̄.

EOrum que ſm nullā ꝯplexionē dicūtur ſingulū aut ſubſtātiā ſignificat.aut quātitatē.aut qualitatem. aut ad aliquid.aut vbi.aut quādo.

aut ſitū.aut hēc. aut facere.aut pati.

¶ Poſtq̄ phs determinauit de qbuſdā ātibus ad notitiā p̄dicamētoꝝ q̄ cōiter dicunt̄ antep̄dicamēta.nūc icipit determinare de ipis p̄dicamētis.circa qȯ.z.facit.p̊ determinat de ipis in gnāli.z° de ſingulis in ſpāli ibi(Suba)p̄ma ps diuidit̄ in.z.p̊ pponit q̄dā diuiſionē.z° pbat q̄dā ſuppōnē ibi(ſingula igit̄)p̄ma in.z.p̊ diuiſionē pponit.z° ipſā p exēpla exponit ibi(eſt aūt ſuba)dicit g̊ q̄ eoꝝ q̄ dr̄r.i.ↄcipiunt̄:vel etiā pferunt̄ ꝑ nullā cōplexionē ſingulū:aut ſignificat ſubam.aut q̄titatē:aut q̄litatē ⁊c̄.enumerādo oīa io.p̄dicamēta. ¶ Notādū q̄ iſta diuiſio vr̄ ſubdiuiſio iſti⁹ p̄me diuiſionis q̄ poſita eſt.ſ.in q̄ dicebat̄:q̄ eoꝝ q̄ dicunt̄ alia dr̄r ꝑ cōplexionē.alia ſine ↄplexione.⁊ ē iſta diſio logica.q̄ meta⁹ diidit ens reale i iſta.io.ſ; logic⁹ diuidit ens icōplexū i.io.gnā.icōplexū āt ē nomē ſignificās rē ſcd̄e itētōis: q̄ h̄ mō ſpectat ad logicū ↄſiderare de iſtl inq̄tū.ſ.p itell⁹ attribuit̄ eis aliq̄ itētio vt ſupi⁹ dicebat̄. ¶ Deide cū dic̄.

¶ Eſt autē ſuba qdem:vt figuralr̄ dicatur:vt hō equus. Quātitas:vt bicubitū tricubitū. Qualitas:vt albū. Ad aliqd:vt duplum magnū. Ubi vero in loco. Qn̄ vt heri:anno ſuperiori. Situs vero eſſe vt ſedet iacet. Hēc vt calciatū eē armatū eſſe. Facere vt ſecare vrere. Pati vt ſecari vri.

Exponit p exēpla dictā diuiſionē di.q̄ vt dicat̄ figuraliter .i.exēplariter ſuba eſt.vt hō equ⁹.q̄titas vt bicubitū ⁊c̄.lr̄a plana eſt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Singula igit̄ eorū que dicta ſūt ipa qdē ſecūdū ſe i nulla affirmatiōe dicunt̄. horū autē ad ſe inuicē complexione affrimatio fit. Uidet̄ aūt oīs affirmatio vera vel falſa eē. Eoꝝ vero q̄ ſecūdū nullā ↄplexionē dicunt̄ ſingula neq; vera neq; falſa ſūt vt hō albū currit.

Probat qȯdā ſupp⁹ in diuiſione.ſ.q̄ vnūqȯq; p̄dicamētū ē icōplexū.ad qȯ iducit duas rōes.q̄ꝝ z^a ponit̄ ibi(vr̄ aūt) In p̄ma ar.ſic.ex q̊rūcūq; cōpōne reſultat cōplexū ipa ſunt icōplexa.ſ; p̄dicamēta ſūt h̄.g̊ ⁊c̄.iſti⁹ rōis p̊ ponit ↄclōnē ibi(ſingula igit̄ ⁊c̄.)in nulla affirmatiōe.i.cōplexione dr̄r. vbi p affirmationē itelligit̄ cōplexio affirmatiua ⁊ negatiua.z° ponit mi.vbi ſtat vis rōis(hoꝝ aūt ad eē)q̄ ē cōplexū ſignificat veꝝ vel falſū.q̄ oīs affirmatio.i.cōplexio eſt vera vel falſa.ſingulū dcōꝝ q̄ ꝑm nullā cōplexionē dr̄r nō ſignificat veꝝ vel falſū.vt hō ꝑ ſe aut albū aut currit.g̊ ⁊c̄.

Ad euidentiam p̄dictoꝝ q̄rit̄ vtꝝ ſint tm̄.io.generaliſſima p̄dicamēta.Arg.q̄ nō.q̄ ens diuidit̄ in ſubam ⁊ accidēs.in ens p ſe ⁊ in ens in alio:ſed tm̄ eſt vnū gnāliſſimū ēs p ſe vel ſuba g̊ tm̄ ē vnū p̄dicamentū accn̄s.g̊ ⁊c̄. ¶ P̄.qȯ p ſupabūdātiā dr̄ vni ſoli ↄuenit ꝑm Ari.ſ; gnāliſſimū ē h̄.g̊ tm̄ eſt vnū gnāliſſimū. ¶ P̄.oīs diuiſio ⁊ multitudo reducit̄ ad vnū eēntialr̄ qȯ ē p̄us illa multitudine.g̊ ſi ſint multa gnāliſſima aliqd vnū ē p̄us illis:ſ; gnāliſſimis nihil ē p̄us.g̊ nec ſūt multa. ¶ P̄.albū eſt vnū aliqd eēntialr̄:q̄ nihil aliud ſignificat q̄ albedo ex p̄dcis.g̊ eſt i aliq̊ gn̄e p ſe.nō i gn̄e q̄litatis.q̄ q̄litas vere p̄dicat̄ de oī qȯ eſt p ſe i gn̄e q̄litatis. q̄litas v̊o nō vere p̄dicat̄ de albo.g̊ albū p ſe in alio gnāliſſimo ē.ſilr̄ pōt argui de ↄcretl cuiuſlib; gnīs accn̄tis.g̊ ſūt.i8.gnā accn̄tiū. ¶ Cōfirmat̄.q̄ q̄le p̄dicat̄ de albo.q̄ro ſub cui⁹ rōe vl̄is.nō ppri.q̄ nō ↄuertibilr̄:nō accn̄tl.q̄ nō adeſt nec abeſt.nō drīe.q̄ nō diſtiguit albū ab alijs.nō ſpeciei ſpāliſſime.q̄ p̄dicat̄ de drn̄tib⁹ ſpē.g̊ ſub rōe gnīs.⁊ nō h; ſupra ſe aliud ſupueniēs gen⁹.g̊ q̄le eſt gnāliſſimū.⁊ nō ē illud qȯ q̄litas.q̄ nō h; eaſdē ſpēs cū nō p̄dicet̄ de eiſdē.g̊ eſt aliud gnāliſſimū. ¶ P̄.itentōes ſūt p ſe itelligibiles.q̄ diffinibiles:⁊ i eis mani⁹ ē eē aliqd ſupi⁹ ⁊ iferi⁹.⁊ p ↄn̄s aliqd ſup̄mū.illud aūt nō h; ſupraueniēs gen⁹ aliqȯ illoꝝ.q̄ ens ꝑm ſe diuidit̄ i hec.io.5.meta.excluſo ente in aīa.g̊ ē vnū gnāliſſimū itētionū p̄ter hec oīa. ¶ P̄.ↄtigit itelligere nō ens.q̄ ⁊ ſignificare.ex z° poſte.⁊ in eo ē rō ſupioris ⁊ iferioris.g̊ aliqd ſup̄mū.illud āt nō ↄtinet̄ i aliq̊ illoꝝ:q̄ nullū illoꝝ de illo p̄dicat̄.g̊ ē diſtictū gnāliſſimū nō entiū.⁊ p ↄn̄s plā gnā q̄.io. ¶ P̄.figmēta etiā ↄcipiūt̄ ab itellcū:⁊ i eis ē ſupi⁹ ⁊ iferi⁹.g̊ ſup̄mū.alr̄ eēt pceſſus in ifinitū.g̊ aliqȯ gnāliſſimū. ¶ Silr̄ arguit̄ de p̄uatōib⁹ ⁊ de potētia oppoſita actui. ¶ In oppoſitū ē Ari.

¶ Rndeo dicēdū q̄ tm̄ ſūt.io.gnā gnāliſſima reꝝ q̄ꝝ diſtictio nō ſumit̄ penes aliqd logicū tm̄.ſ; penes ipas eēntias. ipa.n.itētio gnāliſſimi ē tm̄ variata numero i iſtis.vn̄ qȯ q̊ ad illud.q̄ difficultatl ē:ē magis meta^{ca} q̄ logica:iō ſufficiat hec ſcire.q̄ ita ē q̄uis forte meta⁹.ōbeat ⁊ poſſit ſcire pp gd:de q̊ alias. ¶ Ad p̄⁹ i opp⁹ negat̄ ↄn̄a.q̄ ens p ſe ē vniuocū oīb⁹ de gb⁹ dr̄.⁊ ita pōt eē vnū gen⁹.ſ; ens p accn̄s.vl̄ i alio nō eſt vniuocū illis gb⁹ ↄuenit.g̊ ⁊c̄. ¶ Ad z^m dr̄ vno mō qȯ p ſupabūdātiā dr̄ vni ſoli ↄuenit i vno gn̄e.⁊ ita ē tm̄ vnū gnāliſſimū i vno gn̄e.ſ; nō ſimplr̄ tm̄ vnū. ¶ Ul̄ alr̄.vt dc̄z ē i por° q̄ ſupla⁹ duplr̄ exponit̄.vno°:poſitiue p exceſſū oīu; alioꝝ.Alio°:p̄uatiue p nō excedi ab aliq̊ alio.p°:nullū ē gnāliſſimū ſimplr̄.ſed tm̄ i aliq̊ gn̄e.i.gnāli⁹ oīb⁹ alijs i ſuo gn̄e.z^{oo} qȯl; illoꝝ ē gnāliſſimū:q̄ n⁹ eo ē gnāli⁹:iſta g̊ ppō qȯ p ſupabūdātiā ⁊c̄.v̊a ē vt ſuplatiuū exponit̄ poſitiue.nō vt exponit̄ p̄uatiue.q̄ mlt̄a pn̄t eē p̄^a.ita q̄ q̄l; illoꝝ nihil ē p̄⁹. ¶ Ad 3^m pōt dici q̄ mlt̄itudo p̄dicamētoꝝ reducit̄ ad vnū qȯ ē p̄^a cā q̄ p̄or ē eis nō p̄dicatiōe:ſ; entitate ⁊ cāitate. ⁊ ita pōt eē aliqd p̄⁹ eis. ¶ Ad alia oīa argu^a dr̄ a qbuſdā q̄ ↄcreta itētiōes nō entia p̄uatiōes figmēta:⁊ q̄uis h̄ ſūt i gn̄e p reductionē ad abſtracta ⁊ res p̄^e itentiōis ⁊ entia q̄ꝝ ſūt figmēta ⁊ p̄uatōes:q̄ ēt gnāliſſima illoꝝ nō ſūt itelligibilia niſi p reductionē vl̄ attributionē ad iſta gb⁹ dcā ſunt hr̄e hitudinē:iō nō pn̄t poni gnāliſſima.ſ; ponunt̄ i gn̄e p reductionē:q̄ o; gnāliſſima eē p̄⁹ itelligibilia.eo q̄ cōiora itelligunt̄ p̄⁹ min⁹ cōib⁹:cui⁹ opp⁹ ē hic.ſic ponit̄ de potētia q̄ ē i gn̄e p reductōe; ad actū cui⁹ dr̄ pō. ¶ Cōtra iſtā rōnē: q̄ i oīb⁹ iſtis eſt p ſe p̄dicatio ſupioꝝ de iferiori.g̊ ſub rōne alicui⁹ vl̄is.nō alteri⁹ q̄ gnīs:⁊ q̄ nō ē pcedere i ifi^m erit aliqȯ gen⁹ nō hēns ſupueniēs gen⁹.g̊ gnāliſſimū.q̄ ſic diffinit̄ gnāliſſimū a por°:⁊ illȯ nulli illoꝝ ē idē gen⁹.q̄ nec h; eaſdē ſpēs.g̊ p nullū iſtoꝝ.io.h; rōnē gnīs:ſ; cū eq̄ p̄ dicat̄ qȯl; ȯ ſuis ſpēb⁹.ſic aliqȯ illoꝝ ȯ ſuis ſeq̄t̄ q̄ erūt eq̄ p̊ gnā ⁊ nō p reductionē ad aliqȯ illoꝝ.io. ¶ P̄.qȯ dr̄ i reſpōſione q̄ o; gnāli⁹ eē p̊ itelligibile manifeſte falſū eſt niſi intelligatur reſpcū illoꝝ reſpcū quoꝝ ē gnāliſſimū:q̄titas.n.nō ē p̄mū itelligibile ſimplr̄.ſ; i ſuo gn̄e.ita ēt p̊^a itētio ē p̄^m itelligibile reſpcū itētionū ſpāliū:⁊ nō ēs reſpcū n̄ ētiū pticulariū.⁊ ſic de alijs. ¶ Alr̄ g̊ ad oīa iſta ȯ ↄcretis.ſ.itētōib⁹ ſcd̄is p̄uatōib⁹ nō ētib⁹:⁊ potētijs pōt rn̄deri q̄ l; hec poſſint itelligi ſub aliq̄ rōne itelligēdi ⁊ p̄dicari iter ſe ſub rōne alicuius vl̄is ⁊ eē ſtatū ad aliqȯ vl̄iſſi⁹ qȯ inq̄^m attribuit̄ ei iſta itē° ē diuerſū ab iſtis.io.tn̄ ſtat tm̄ eē.io.gnāliſſima reꝝ.q̄ non qȯl; itelligibile.ſ; ēs ꝑ ſe diuidit̄ i hec. io.5°.meta.⁊ ita n⁹ iſtoꝝ ē ēs ꝑ ſe diſti^m ab iſtis.io. ¶ Ad illȯ tn̄ ȯ ↄcretl dr̄ alr̄ q̄ eēntia ſignificata p albū ē i gn̄e q̄litatis: ſ; illa ſub h̄ mō itelligēdi vel ſignificādi nō ē p ſe q̄litas neq; i gn̄e q̄litatis: ſ; p rductionē:q̄.ſ.ē idē eēntialr̄ albedini q̄ ē p ſe i illo gn̄e. ē āt i aliq̊ gnāli^{mo} p ſe.ſ.i q̄li ſ; n̄ i alio.q̄le.n.a q̄litate tm̄ drt i mō ſignificādi.q̄ drīa l; phibeat p̄dicatōe; vni⁹ ȯ altero:n̄ tn̄ ſuffic̄ ad diſtiguēdū gnā.vl̄ ad faciēdū aliqd eē in diuerſis gnīb⁹.Ad ↄfirmatōe; ↄcedit̄ q̄le eē gnāli⁹.ſ; nō aliȯ q̄ q̄litas.cū v̊o dr̄ q̄ h; alias ſpēs dico q̄ fl̄z ē.q̄ ſpēs p ſe vni⁹ ⁊ alteri⁹ drn̄t tm̄ i mō ſignificādi.gnāliſſi^m g̊ h̄ ⁊ illȯ:⁊ ſpēs h⁹ ⁊ illi⁹ drn̄t tm̄ vt dc̄; ē penes mo⁹ ſignificādi abſtracti ⁊ ↄcreti.q̄ diuerſitas l; phibeat p̄dicationē; vni⁹ de altero ⁊

vniꝰ gn̄aliſſimi de ſpēbꝰ alteriꝰ:nō ſufficit tū̄ ad diſtiguēdū gn̄aliſſimū vel ſpēs diuerſas.ideo idē eſt realr̄ ⁊ eſſentialr̄ gn̄aliſſimū vl̄ ꝑdicam̄tū abſtracti ⁊ ꝯcreti.

Subſtātia aūt ē q̄ ꝓprie pricipalit̄ ⁊ maxime dicit̄.que neqꝫ de ſubo dicit̄:neqꝫ in ſubiecto ē.vt aliquis hō vel aliqs equus.

⁋ Poſtq̄ꝫ pħs ꝯtermiauit i gn̄ali.h̄ ꝯterminat i ſpāli de ſingulis.circa qͦ.z.fac̄.ꝑ ꝯterminat de ſuba.zͦ de alȳs ꝑdicamētis accn̄tiū ibi(Quātitatis aliud ꝯtinuū)pͣ ps diuidit̄ i.z.ꝑ ꝯterminat de ſuba q̄ꝫtū ad eiꝰ ſubalia.zͦ q̄ꝫtū ad eiꝰ ꝓprietates q̄ ſūt q̄ſi accn̄tia:ibi(cōe aūt)pͣ i.z.ꝑ.n.ſuppoſita diuiſione ſube i ꝑmā ⁊ ſcd̄aꝫ oñdit qd vtrūqꝫ ſit ꝯterminās de eis abſolute.zͦ agit de eis ꝯpatiue ibi(ſcd̄aꝝ vo ſubaꝝ) ꝑma i.z.ꝑ ponit ꝺ̄ſcriptōes vtraꝝqꝫ.zͦ ꝺ̄clarat illā ſpālr̄ q̄ ē ꝯ̄aꝝ ſubaꝝ.ibi(maniᵐ ē āt).⁋ Notādū aūt ꝙ h̄ ſupponit̄ diuiſio ſube i ꝑmā ⁊ ꝯ̄aꝫ q̄ nō ē diuiſio gn̄is i ſpēs.ſꝫ ſubi in accn̄tia:qꝛ ſuba ꝯm ꝙ itēꝰ ꝯm quā ꝯſiderationē ꝑtinet ad logicū diuidit̄ in itētōes ſibi accn̄tales.vn̄ ſic dc̄ꝫ ē in porꝰ ꝯ̄e ſube vt h̄ pħs logt̄ ſūt accn̄tia nō realia de qbꝰ ꝑdicat̄ aliꝺ̄ mēbꝝ.ſ.cē i.ſꝫ itentōalia qbus ꝑ ſe ꝯuenit dici de:vn̄ vl̄e eſt qd cōiꝰ ad ſcd̄aꝫ ſubaꝫ:qꝛ ꝯ̄a ſuba dic̄ vl̄e applicaᵐ ad aliqd i gn̄e ſube.Silr̄ pͣ ſuba dic̄ ꝑdicationē.puta ꝑticulare vl̄ aliqd hꝯ applicatū ad rē i gn̄e ſube.⁊ h̄ mō alia oīa aut dn̄r de ſubȳs ꝑmis.aut i eis ſūt vt ifra ampliꝰ patebit:pͣ g̊ ps diuidit̄ i.z.ꝑ oñdit qd ſit.pͣ ſuba.zͦ qd ꝯ̄a.ꝯ̄a ibi(ꝯ̄e āt)dic̄ g̊ ꝙ ſuba.ſ.ꝑma quaꝫ circūlogt̄ ꝑ h̄ qͦ ſubdit q̄ ꝓp̄e ⁊ ꝑncipalr̄ ⁊ maxīe dr̄ ē q̄ nec de ſubo dr̄.nec i ſubo ē:⁊ exēplificat:vt aliqs hō.aliqs bos.⁋ Notādū ꝙ lr̄a iſta duplr̄ pōt exponi.

⁋ Unoͦ ꝙ totū h̄.ſuba ē q̄ ꝓp̄e ⁊ ꝑncipalr̄ ⁊ maxīe dr̄ ſe teneat ex ꝑte diffiniti.qꝛ ꝑ h̄ circūlogt̄ ꝑmā ſubaꝫ quā itēdit diffinire.illꝺ̄ āt qͦ ſeqt̄:q̄ nec de ſubo ⁊c̄.ſit diffō.Alioͦ ꝙ ly ſuba dicat diffiꝰ.⁊ oē aliꝺ̄ qͦ ſeqt̄.q̄ ꝓp̄e ⁊c̄.ſe teneat ex ꝑte diffōis.pͣ āt ſuba dr̄ ꝓp̄e ſuba ab actu ſubſtādi alȳs ad dr̄iā accn̄tiū q̄ ꝓp̄e nō ſubſtāt:ꝑncipalr̄ ad dr̄iaꝫ ꝯ̄aꝝ ſubaꝝ q̄ ſi ſubſtāt accn̄tibꝰ h̄ ē q̄ꝫ maxīe rōne ꝑmaꝝ qbꝰ ꝑ ⁊ ꝑncipalr̄ iſūt.accn̄tia cōia.maxime ponit̄ ad dr̄iaꝫ vtriuſqꝫ.vel ſpālr̄ geneꝝ q̄ minꝰ oibꝰ ſubſtāt.⁋ Circa exēꝰ adducta i lr̄a q̄rit̄.vtꝝ aliqs hō ſit pͣ ſuba.vr̄ ꝙ ſic:ꝑ ari.q ſic exēplificat ꝺ̄ pͣ ſuba.aliqs hō.aliqs equꝰ.⁊ iferiꝰ vbi oñdere itēdit qͦlꝫ aliꝺ̄ a ꝑmis dici de ꝑmis vl̄ eē i ꝑmis ar.ſic.aial ꝑdicat̄ de hoie.g̊.ꝺ̄ aliq̊ hoie.ꝑ aliquē hoieꝫ dās itelligere ꝑmā ſ̄baꝫ.⁋ Itē nō ē ꝯ̄a ſuba.g̊ pͣ.ꝯn̄a pꝫ.qꝛ iter ꝑmā ⁊ ꝯ̄aꝫ nō ē dare mediū an̄s ꝓbat̄.qꝛ ſi eēt ꝯ̄a ſuba nō eēt niſi ſpēs.ſꝫ h̄ ē falſū.qꝛ hec ē vā.nullus hō ē ſpēs.g̊ ſua ꝯ̄dictoria falſa.aliqs hō ē ſpēs.

⁋ Cōtra.qꝛ aliqs hō ꝑdicat̄ de plibꝰ.g̊ nō ē pͣ ſuba.an̄s pꝫ.qꝛ iſte ē aliqs hō ⁊ iſte ē aliqs hō.⁋ Pꝫ ſeqt̄ iſte hō currit:g̊ aliqs hō currit:⁊ n̄ ecōuerſo:g̊ aliqs hō ē pꝰ.⁊ ita cōiꝰ.g̊ nō ē pͣ ſuba.⁋ Pꝫ.hec ē vā.oīs hō ē aliqs hō.ergo aliqs hō nō ē pͣ ſuba.qꝛ nulla ꝑma ſuba ꝑdicat̄ de oī hoie:an̄s pꝫ.Tū qꝛ ſua ꝯ̄dictoria ē ipoſ̄is.ſ.aliqs hō nō eſt aliqs hō.tū qꝛ q̄libꝫ eiꝰ ſingl̄aris ē vā.ergo aliqs hō ꝑdicat̄ de oī hoie.⁋ Propter iſtas rōnes dicēdū ꝙ aliqs hō nō ē pͣ ſuba.i.nō ſignificat tm̄ vnū ſuppꝰ hoīs ſic̄ iſte hō.puta ſoꝛ.⁋ Sed ꝑꝑ auc̄tē ari.itelligēdū ꝙ hō de ſe ē idr̄ns ad multas acceptiōes.ſ.ꝑ voce ꝑ itētōe ⁊ ꝑ ſuppoſiti.Signa igr̄ vt oīs aliqs ſibi addita tollūt idr̄iam ad itētionē ⁊ ad vocē.⁊ determināt ipꝫ tm̄ ad acceptionē ꝑ ſuppoſitis.ſꝫ adhuc i illa acceptiōe ē idr̄ns ad oē ſuppoſitū.ari.ergo ꝑmā ſubaꝫ voluit exprimere vt diſtiguit̄ ꝯ̄ ꝯ̄aꝫ.vꝫ.vt ei ieſt itentio ꝯ̄e ſube:⁊ tamē quodāmō in gn̄ali dixit vt aliqs hō.i.qͦlibet quod eſt iſte hō.ſ.ſoꝛ.vel plato.⁋ Alio mō pōt dici ⁊ eſt idē ꝙ ꝑ aliqs hō ponit̄ ꝑma ſuba determinata idetermīate.tū̄ ꝑ hūc hoieꝫ determinata ⁊ determiate:⁊ tūc exēplificauit ari.de pͣ ſuba determiata lꝫ idetermīate vt de hac vel illa.vn̄ forte etiaꝫ aliquis hō nō ſignificat ꝑmā ſubam determinatā determiate nec idetermiate.lꝫ ꝑ illa ſuppōat qn̄ ē ꝑticularis ꝓpōnis ſubꝫ.

⁋ Ad pͣ argumentū pꝫ ꝙ ari.notificat ꝑmaꝫ ſubam quodāmō in cōi ꝑ cōe ſumptū ꝑ acceptiōe ꝑ ſuppoſitis.⁋ Ad zͦ dico ꝙ aliqs hō eſt ēs ꝑ accidēs:ꝯpoſitū ex re prime itētiōis ⁊ ꝯ̄e ⁊ nec eſt prima ſuba nec ſcd̄a.ſed mediū accidētale iter illa.⁊ tale mediū iuenit̄ iter ſpēm ſpāliſſimā ⁊ idiuidua.ut hō albus lꝫ nō mediū eēntiale.⁋ Cōtra h̄ ar.tum qꝛ aliqs hō ꝑdicat̄ de plibus dr̄ntibus numero.in qd.ergo eſt ſpēs.tū qꝛ ens per accidēs cōponit̄ ex rebꝰ diuerſoꝝ generꝝ:ſed aliqs hō nō eſt hꝯ.qꝛ modus itelligēdi hoieꝫ nō eſt res alicuiꝰ generis.⁋ Rn̄deo ad ꝑmū pōt dici ꝙ aliqs hō de nullo ꝑdicat̄ in qd.qꝛ ens ꝑ accn̄s non hꝫ qd.⁋ Ad zᵐ dico ꝙ maioꝛ pōt negari.qꝛ qcqd nō eſt eēntialr̄ ideꝫ cum aliquo ſiue ſit res alteriꝰ generis ſiue nō ꝯpoſitū cū illo aliquo facit ens ꝑ accidēs vt hic.

⁋ Secūde aūt ſubſtantie dicuntur ſpēs in qbus ſpēbus ille que pricipalr̄ dicunt̄ ſubſtantie iſūt he ⁊ haꝝ ſpecieꝝ gn̄a vt aliqs homo i ſpē qdē ē in hoie.genꝰ vero ſpeciei animal ē.Secunde g̊ ſubſtātie dicunt̄ vt ē homo atqꝫ aial.

Oſtendit qd ſit ſuba di.ꝙ ꝯ̄e ſube dn̄r ſpēs ⁊ gn̄ā ſpēꝝ in quibus ſūt ille q̄ ꝑme ſube dn̄r.i.ꝑme ſube ſunt inq̄ꝫ ſic̄ ps ſubiua i ſuo toto vl̄i:vt aliqs hō eſt i hoie vt i ſpē.in aiali aūt qͦ ē genꝰ ſpēi vt in gn̄e ita ꝙ hō ⁊ aial dicunt̄ ſube ſcd̄e.

⁋ Manifeſtū ē aūt ex his q̄ dicta ſūt qm̄ eoꝛum que de ſubiecto dicunt̄ nec̄e ē ⁊ nomē ⁊ rōnē de ſubo ꝑdicari.vt hō de ſubiecto aliquo hoie ꝑdicat̄:rō quoqꝫ hoīs de aliquo homine ꝑdicabit̄. Quidā eni hō ⁊ hō ē ⁊ aial rationale ⁊ mortale.quare nomē ⁊ ratio de ſubiecto ꝑdicabitur. Eoꝝ que i ſubiecto ſūt:i plurimis qdē neqꝫ nomē de ſubiecto neqꝫ nō ꝑdicabit̄. In aliqbꝰ aūt nomen qdē nihil ꝓhibet ꝑdicari aliqn̄ de ſubo. rōnem vero ipoſſibile ē.vt albū cū i ſubiecto ſit corꝑe ꝑdicabit̄ de ſubo.dicit̄ eni corpus albū. rō vero albi nunq̄ꝫ ꝑdicabit̄ de corpore.

Declarat ſpāliter notificationē datā de ꝑmis ſubȳs oñdēs ꝙ ꝑme ſube nō dn̄r de ſubo.nec ſūt i ſubo:vbi itēdit talē rōnē.⁋ Illud de quo oīa alia dn̄r.vl̄ in quo oīa alia ſūt.nec ē i.nec dr̄ de.ſꝫ pͣ ſuba ē hꝯ.ergo ⁊c̄.maioꝛ ſupponit̄ ſic̄ manifeſta.qꝛ ſi ꝑma ſuba diceret̄ de.⁊ eſſet in.iā nō oīa alia dicerent̄ de ipa.vel eēnt i ipa.qꝛ eē i.vl̄ dici ꝺ̄.ut hic accipiūtur nō cōuertunt̄.ſꝫ mi.pōit̄ i lr̄a quā pħs oñdit duplr̄.ꝑ q̄ꝫdā dr̄iā aſſignādo.zͦ in ſingul̄ iducēdo.ibi.(h̄ āt maniᵐ)ꝑma i.z.ꝑ ꝑmittit illā dr̄iā.zͦ ex iſta ifert mi.tāq̄ꝫ cōcl̄onē:ꝯ̄a ibi(alia g̊ oīa)dic̄ ergo ꝙ ex his q̄ dicta ſunt.ſ.ſupiꝰ ꝑut ex diffōne vniuoci ⁊ ex regula iſta.qn̄ alteꝝ de altero.manifeſtum eſt illud quod de prima ſubſtātia ē dictū.⁊ ſtatim ſubdit ꝙ eoꝝ que dicunt̄ de ſubiecto neceſſe eſt nomen ⁊ rōnē ꝑdicari de ſubo vt hō ꝑdicat̄ de aliquo hoie ꝯ̄ꝫ nomen ⁊ rōnem.i.diffinitionē:qꝛ qdam hō eſt hō ⁊ eſt aial rōnale mortale q̄ eſt diffō hominis.ſed eoꝛum q̄ ſunt in ſubiecto vt in pluribus nō ꝑdicant̄ ꝯm nomē ⁊ ꝯm rōnem.i.diffinitioneꝫ qͦ vtiqꝫ veꝝ eſt ſi accidentia ſumant̄ in abſtracto in aliquibus autē nihil ꝓhibet nomen ꝑdicari.i.ꝯm nomen de ſubo in quo ſunt.ꝯm vo rōneꝫ eſt impoſ̄e:qͦ vtiqꝫ veꝝ eſt ſi accidentia ſumant̄ in cōcreto vt albū ꝑdicat̄ de corꝑe in quo ē vt in ſubo ꝯm nomen.qꝛ veꝝ ē dicere ꝙ corpus eſt albū.rō vo.i.diffō albi nunq̄ꝫ ꝑdicat̄ de corꝑe:itelligēdo vt ſuperiꝰ eſt expoſitum in quadā qͦne.Sic diffinitio albi eſſet ipſi corpori eſſential̄.⁋ Notāduꝫ ꝙ itelligendo qd dicit̄ ꝑ nomen dici de.⁊ eſſe in.vt ſupius dictum eſt:falſa eſt iſta dr̄ia quā ari.aſſignat iter illa q̄ dicunt̄ de ſubo.⁊ inter illa q̄ ſunt

in ſubo.nā dici de.ſignificat ꝑdicationē eēntiatē ꝛ eoꝝ ꝗ ſunt ſupioꝛa ꝛ eiuſdē gn̄is cū ſubo.ꝛ de talib⁹ manifeſtū eſt ꝙ ꝑdicātur de ſubo.i.de īferioꝛi ꝭ nomē ꝛ ꝭ rōnē.ſed eē ī. ſignificat ꝑdicationē eoꝝ ꝗ ſūt ex eēntiā ſubi ꝛ alteri⁹ gn̄is vt ſūt oīa accidētia reſpectu ſubē.ꝛ de talib⁹ manifeſtū ē ꝙ ſi ſumātur ī abſtracto.nec ꝭm nomē nec ꝭm rōnē ꝑdicātur de ſubo.falſū.n.ē dicere ꝙ coꝛp⁹ ē albedo aut coloꝛ diſgregatiuus viſus ſi iſta ſit diffō.albedinis.ſi āt ſumāt ī ɔcreto nihil ꝓhibet eadē de ſubo ꝭm nomē ꝑdicari ꝛ nō ꝭm rōnē. hec enim eſt vera.coꝛpus eſt albū.

¶ Alia vero oīa aut de ſubiectis dicunt̄ pricipalibus ſubſtātijs:aut in ſubiectis eiſdē ſūt.

¶ Infert ex ꝑdictis illā mi.di.ꝙ oīa alia a ꝑmis ſubijs aut dicuntur de eis tāꝗ̄ de ſubiectis.aut ī eis ſūt tāꝗ̄ ī ſubo.ℏ ſic p₃ ex dcis.qꝛ oīa alia a ꝑmis ſubijs aut ſunt ſcde ſube.ꝛ ille dn̄r de ꝑmis.aut ſūt acciñtia ꝛ illa ſūt in ꝑmis ꝗ ꝗdāmō ꝑdicant̄ de ꝑmis.hec ꝛ alia patēt ex dcis.¶ Deide cū dic.

¶ Hoc autē manifeſtū eſt ex his ꝗ ꝑ ſingula ꝓponent̄ vt aīal de homine ꝑdicatur.ḡ ꝛ de aliquo hoīe animal ꝑdicabit̄.nā ſi de nullo aliquoꝛum hominum diceretur nec oīo de ipſo ꝑdicaretur. Rurſus coloꝛ in coꝛpoꝛe ē.ḡ ꝛ ī alquo coꝛpoꝛe. nā ſi non ī aliquo ſingulorū ē:nec oīo in coꝛpoꝛe.

Oſtendit illā mi.ī ſingulis īducēdo.circa qḋ.3.facit.ꝑ enim inducit.2° ɔcludit ibi(ꝗre oīa)tertio aliā ɔclōne₃ īfert ex dcis ibi(nō ḡ exiſtētib⁹).Dicit ḡ ꝙ ℏ qḋ dcm̄ ē ite₃ manifeſtū ē ex his ꝗ ꝑ ſingula īducēdo ꝓponūt̄.vt aīal ꝑdicat̄ de hoīe vt g⁹ ð ſpē.ḡ ꝛ ꝑdicat̄ de quodā hoīe ꝗ ē ꝑ⁹ſuba.ꝛ ꝓbat illā ɔn̄tiā.ad deſtructōe₃ an̄tis ſeqꝛ̄ deſtructio ɔn̄tis.nā ſi aīal de n° aliqꝝ.i.ꝑticulariū hoīu₃ ꝑdicat̄.ḡ nec ð ipſo hoīe ī cōi ꝑdicat̄:ex ℏ vult ꝙ ſcde ſube dn̄r ð ꝑmis vt coloꝛ eſt in coꝛpe.ḡ ꝛ ī aliq̄ coꝛpe.ꝛ ꝓbat ɔn̄tia₃ vt ꝑ⁹.qꝛ ſi coloꝛ ī nullo coꝛpe ſingulariū.nec ī cōi erit coꝛpe.qḋ ē op⁹ an̄tis.Qualr̄ aūt ille ɔn̄tie teneāt.patebit ī qōne ſtati.vl't āt ex iſta vltima ɔn̄tia ꝙ oīa accn̄a ſint ī ꝑmis ſubijs que fuit altera ꝑmi.¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare oīa alia aut de ſubiectis dicunt̄ pricipalibus ſubſtātijs aut in ſubiectis eiſdem ſunt.

Infert dictam mi.ex ꝑdcis di.ꝙ oīa alia a ꝑmis ſubijs aut dicūtur de ipſis ſic ð ſubiectis vt ꝭe ſube.aut ſūt in ipis ſic in ſubiectis vt ſūt oīa accidentia.

¶ Nō exiſtētib⁹ ergo ſubſtātijs primis ipoſſibile eſt aliqḋ alioꝝ remanere. Omnia enim alia aut de ſubſtātijs primis dicunt̄ aut in ſubſtātijs primis ſunt.

¶ Ex iſtis infert quādā aliā ɔclōne ꝗ ē ꝙ nō exn̄tib⁹ ꝑmis ſubijs ipoſ'e ē eē aliqḋ alioꝝ.cui⁹ cām ſubdit.qꝛ oīa alia aut dicūt̄ de ꝑmis aut ī eis ſūt vt ꝑdcm̄ ē.ꝛ iō ꝑmis nō exn̄tib⁹ alia nō exiſtunt.¶ Nondū ꝙ iſta vltia ɔclō nō vr̄ eē va.deſtructis enī ꝑmis ꝭe ſube pn̄t de ſe inuicē ꝑdicari ꝑ ſe vt aīal ꝑdicat̄ de hoīe ergo ꝛc.¶ Dr̄ ꝙ intelligēda ē ꝗ̄tū ad illud eē qḋ habēt alia ī ꝑmis ꝗ̄uis poſſint remanere quo ad aliō eē vt ꝗditatiuū vel eē ītelligibile.¶ Cōtra.iſtā expōne₃ arguit̄.qꝛ ſuba ꝭa inꝗ̄tū ſit ℏ ð ea ꝭmo opponit̄ ꝑme.qꝛ diuidunt ſubam ꝑ oppoſita.n⁹ āt oppo⁹ h₃ eē ī ſuo oppoſito.ḡ ꝭa ſuba n⁹ eē h₃ ī ꝑma.ꝭ₃ ꝗ illā expōnē abſolute diceretur deſtructis ꝑmis n⁹ alioꝝ deſtruit̄.¶ Confirmatur.qꝛ aꝝ. loquēs ð ſcda ſuba ꝛ accn̄tib⁹ dic̄ oīa alia a pria.ſed inꝗ̄tū habēt eē ī ꝑma nō ſūt alia a ꝑma. ḡ nō loqꝛur ð eis inꝗ̄tu₃ habēt eē ī ꝑ⁹ſuba.¶ Alr̄ ḡ pōt dici ꝙ iſta 2° logice ſūpta.ſ. de ipſis intētōib⁹ ē manifeſta ſic.nā ꝭa ſuba dr̄ relatiue ad ꝑmā ſic dcm̄ de aliquo ad illud de quo dr̄. igit̄ ſi pria nō ē. ꝭa nō ē.qꝛ rl'a ſūt ſil' nā.vt dr̄ īfra.c. de relatōe ſilr̄ accidēs dr̄ relatiue ad ſubm loquēdo de intētionib⁹.intētio.n.ſubi vel fundat̄ ī ꝑma ſuba vel ꝭa.ſi ī ꝑma.ergo nō ē ſub₃ iſti⁹ accidētis.ꝛ ſi nō ē ſubm.ergo nec accidēs.ꝑ illā rl'a₃.relatiua ſūt ſil' natura.ſi ītētio ſubi fūdat̄ ī ꝭa ſuba.ar.ſic.deſtructa pria ſuba ꝭa nō ē.ꝑ locū a relatiuis.ꝛ ſi ꝭa nō ē: ſub₃ tal' accidētis nō ē.ꝛ ſi ℏ.ergo tale accidēs nō ē.ꝑ locū a relatiuis.¶ Ꝑ.dcā ɔclō pōt itelligi de ipis ꝗ ſubſtāt ītētionib⁹. qꝛ ꝭa ſuba nō h₃ aliud eē ꝗ̄ a pria ſuba.¶ Silr̄ eē accidētis ē a ſubo.ſi a pria ſuba illa nō exiſtēte accidēs nō eſt.ſi a ꝭa illa nō ē ſi ꝑma nō ſit.igr̄ ſi pria ſuba nō ſit nulla ſuba ē: nec vllū accidēs.¶ Ex his ad arg⁹ dōm ꝙ loqn̄do de ītētionib⁹ deſtructis ꝑmis.nec ſūt ꝭe ſube ꝑꝑ cā₃ dictā nec ēt aliqḋ ꝑdicatū ī gn̄e ſube.nec illo mō ꝑ° ſube ſūt magis coꝛꝛ ptibiles ꝗ̄ ꝭe.Silr̄ ē ð reb⁹ ꝗ ſubſiſtūt inꝗ̄tū eis attribuūt̄ t'les ītētōes.ꝛ qꝛ cōis ſiue exn̄t! ſiue nō exn̄tl'e accipe ſup⁹ ꝑ additionē ꝓnois demratiui.ſi ſūt ip₃ cōe eſt.iō dr̄ ſiue aliqs hō ſit ſiue nō ſꝑ ſeqꝛur.aīal ꝑdicat̄ de hoīe.ergo de aliq̄. ꝛ ꝙ ꝑꝑ idē eſt ɔn̄s veꝝ ꝑꝑ qḋ ꝛ an̄s.ſ.ꝑꝑ inſepabilē vnionē extremoꝝ l₃ neutrū exiſtat.¶ Cōtra ɔclōnē dictā ite₃ ar. ſic.deſtructo poſterioꝛi nō o₃ deſtrui ꝑus.ſed ꝭa ſuba ē poꝛ ꝑma.qꝛ ſeqꝛur ad ipſam ꝛ nō ecōuerſo.ergo deſtructa ꝑma ſuba nō o₃ deſtrui ꝭam.¶ Dicendū ꝙ loquēdo de intētionibus ſil' ſunt natura.qꝛ coꝛrelatiua.loquēdo aūt de reb⁹ l₃ foꝛte hō ſit ꝑus illo hoīe.non tn̄ aliquo hoīe.qꝛ ſcda ſuba nō h₃ aliud eſſe ꝗ̄ eē alicui⁹ ꝑme ſube.

Ad maiorem euidentiā oīum ꝑdictoꝝ querit̄ de ɔn̄tijs ꝗs facit aꝝ.ad ꝓbādū ꝑmā₃ ɔclōnē.aīal ꝑdicat̄ ð hoīe.ḡ ð aliq̄ hoīe.ꝛ coloꝛ ē ī coꝛpe.ḡ in aliq̄ coꝛpe.vtꝝ hꝫ ɔn̄e teneāt foꝛmalr̄.ar.ꝙ n̄.qꝛ nec alibi t₃.ſpēs ꝑdicat̄ ð hoīe.ḡ de aliquo hoīe.vbi ē eadē foꝛma arguēdi.¶ Ꝑ.vr̄ eē falſa ɔn̄tis a ſupioꝛi nō diſtributo ad inferi⁹.ꝛ ita pō ɔn̄tis.ꝗ ɔn̄a nō valet.¶ Cōfirmat̄.qꝛ termin⁹ de ſe ē idn̄s ad oē₃ ſuppōnē.ḡ ſi arguit̄ ab ipō ſūpto abſolute ad ip₃ ſub vna ſuppōne tm̄ ar.ab indn̄ti ad determinatū.ꝛ ſic ſit falſa ɔn̄tis ita ē ī ꝓpoſito.¶ Contra.aꝝ.in l'ra.ꝛ ꝓbat vtrāꝗ ɔn̄am īferēdo ex oppoſito ɔſequētis op^m an̄tis.¶ Rn̄deo.ꝑmo ð pria ɔn̄a dō₃ ꝙ ē bona.aīal ꝑdicatur ð hoīe.ḡ ð aliquo hoīe ſumēdo ꝑdicari vt ℏ ſumit aꝝ.ſ. ſupioꝛis ð īferioꝛi ī gn̄e.ɔcurrit enī ſup hāc regulā ꝗn̄ alterū ð altero ꝑdicat̄ ꝗ valet illā.qḋ ē ꝑus poꝛe ē ꝑus poſterioꝛe.¶ Intelligēdū ē ēt ꝙ ℏ ɔn̄a t₃ deſcēdēdo ad iſtū hoīe₃ vbi ē pria ſuba determinata ꝛ determinate.qꝛ ſeqꝛ̄ ſi ē pri⁹ aīal hoīe.ḡ iſto hoīe.ſ₃ aꝝ.īferēdo īfert ð ſuba ꝑma determinata īdetermiate:tn̄ ſic ponit̄ ꝑ ℏ ꝙ ē aliqs hō.qꝛ ſic ſumitur oppo⁹ ɔſequētis.¶ Scdo ð ꝭa ɔſequētia ſil'r ð pria dr̄ ꝙ vtraꝗ ɔn̄a t₃ tm̄mō ſumēdo cōe.vt h₃ ſuppōne₃ ꝑſonalē.ꝛ tūc ꝭa ɔn̄a tenet ꝑ hanc regulā.nihil ineſt alicui diſiunctiue ſupponēti ꝓ multis niſi alicui illoꝛu₃ indeterminate ſumpto inſit.ꝛ ſic ex dictis conſequentijs probatis infert aꝝ.duas conſequētias.vna eſt.igitur omnia aut de ſubſtantijs dicūtur principalibus vt de ſubiectis aut ſunt ī eis.que ɔcluſio eſt ſic intelligēda.ſicut ſequitur ex an̄te ꝓbato.ꝛ ℏ.ſic oīa alia que dicuntur de ꝭis.vel ſūt in eis vt habēt acceptionē ꝑſonalē dicūtur de primis vel ſunt ī eis. ex hac ſcda ɔclōne infert aꝝ.tertiā.deſtructis ergo primis īpoſ'e eſt aliqḋ eoꝝ remanere quō.exponēda ſit p₃ ex ꝑdictis ſuperius.¶ Ad ꝑmū in oppoſitū.dico ꝙ ſpēs nō predicatur de hoīe.vt ℏ ſumitur predicari.qꝛ nō eſt ſuperius eo in genere.ꝗ̄uis ſpēs dicat̄ ð hoīe.tamē nō vt homo habet ſuppōnem ꝑſonalē ꝛ neutra ɔſequētia valet.niſi ſic ſumendo cōmune.¶ Ad 2^m.vt eſt cōtra vtranꝗ ɔſequētiā dōm ꝙ nō eſt falſa ɔſequētis.qꝛ nō ar.ad primā ſubſtātiā determinatā ꝛ determinate.ſed indeterminate.ꝛ illo mō ē eque cōmune cū termino cōi ſumpto ꝑſonaliter.¶ Ad ɔfirmationē dōm ꝙ terminus in vna ꝓpōne nō habet niſi vnam

ſuppōnē3.⁊ ē impoſſe ī vna ꝓpōne hr̄e diuerſas ſuppōnes. termini ergo ſunt indifutes ad diuerſas ſuppōnes.l3 nō in vna ꝓpōne.loqtur aūt de ꝯſequētia vt antecedēs eſt ꝓpō vna ⁊ vt termin⁹ cōis h3 pſonalē ſuppōnē.⁊ ſic nō ē maioꝛ indifferentia in antecedēte q̄ȝ in ꝯſequēte.

Secundaꝝ vero ſubſtantiaꝝ magis ſuba ē ſpēs q̄ȝ g⁹. ꝓpingoꝛ enim ē prime ſube. Si eni qs aſſignet primā ſubſtātiā qdē euidentius qdē ⁊ ꝯueniētius aſſignabit ſpēm proferēs q̄ȝ genus ⁊ quēdam hominem aſſignādo manifeſtius ⁊ ꝯueniētius aſſignabit hoiem q̄ȝ aīal. Illud enim magis ꝓpriū alicui ē homini. hoc aūt cōmunius. ⁊ cū aliquā arboꝛē reddideris manifeſtius aſſignabis cum arboꝛem aſſignaueris q̄ȝ plantam.

¶ Poſtq̄ȝ phs determinauit ō pma ſuba ſeoꝛſū ⁊ abſolute. ⁊ et de ſcda.nūc determinat de eis ꝯpatiue.circa qd.4.fac̄ p̄ ꝯpat.z. ſubas q̄ ſunt ſpēs ad genus.ſcdo ꝯpat.z. ſubas q̄ ſunt ſpēs inuicē inter ſe.3° ꝯpat pmas ſubas inter ſe.4° cōparat.z.ſubas ad accn̄a aſſignās cām q̄re.ſ.gn̄a ⁊ ſpēs dicātur ſube ⁊ nō accidētia.ſcda ibi(Ipſaꝝ vo ſpēꝝ)tertia ibi.(ſilr āt ⁊ pn⁹)q̄rta ibi(merito āt)In pma pte itēdit iſtā3 ꝯcluſionē ꝙ iter.z.ſubas ſpēs ē magis ſuba q̄ȝ g⁹. hāc ꝓbat ꝑ duas rōes.q̄ꝝ ſcda ponit̄ ibi(ampli⁹ pncipales)In pma pte arguitur ſic.illud qd ē ꝓpinqui⁹ ſimplr̄ tali ē magis tale.ſed ſpēs ē ꝓpingoꝛ pme ſube.g̃ ⁊c̄.iſti⁹ rōnis p̄ ponit ꝯclonē(eaꝝ vo)ſcdo mi.(ꝓpingoꝛ eni)quā declarat ex B.q2 ſi qs aſſignat pmā ſuba3 gd ē euidēti⁹ ⁊ ꝯuenienti⁹ aſſignabit ꝑ ſpēm:q̄ȝ ꝑ g⁹.illud āt vr̄ ꝓpingus altero qd ꝯuenieti⁹ ⁊ euidētius daт̄ ad aſſignādū gd ſit.ad B āt idicit duo exēpla.p⁹ ē de aliq̄ hoie ſi q̄rit̄ gd ē.z⁹ ē de aliq̄ arboꝛe ſi q̄ritur gd ē. Ad p⁹ rn̄ſpōdet̄ dicēdo ꝙ ē hō. Ad z⁹ ꝙ ē arboꝛ q̄ȝ planta.ſpēs āt magis ꝓpinquū ē pme q̄ȝ genus.

¶ Amplius prime ſube iō maxime dicunt̄ ſube. eo ꝙ oīb⁹ alijs ſubiecte ſūt. ⁊ oīa alia aut de his p̄dicantur:aut ī eis ſunt. Sicut aūt principales ſubſtātie ad oīa alia ſe hn̄t.ſic ⁊ ſpecies ad ge⁹ ſe habent.ſubiacet eni ſpēs gn̄i. Genera nāq3 de ſpecieb⁹ p̄dicant̄.ſpecies aūt de gn̄ib⁹ nō ꝯuertūtur. Quare ⁊ ex his ſpēs gn̄e magis ſubſtātia ē.

¶ Ponit ſecūdā rōnē. vbi arguit̄ ſic.ſic ſe habent p̄rie ſube ad alia ſic ſpēs ſe habēt ad gn̄ā.q2 ſic p⁹ ſube ſubiacēt oīb⁹ alijs.q2 oīa alia aut dicūtur de ipſis.aut ſunt ī eis. ſic ſpēs ſubiacēt gn̄i.⁊ de ipſis gen⁹ p̄dicat̄.ſed pme ſube dn̄r maxime ſube.eo ꝙ oīb⁹ alijs ſubiacēt.g̃ ſpēs erūt magis ſube: q̄ȝ g⁹.eo ꝙ ſpēs ſubiacēt gn̄i.cui⁹ rōnis pōit mi.z° ma.ibi.(ſic āt pn̄)tertio ꝯclonē ibi(q̄re.⁊ ex his). ¶ Deide cū dic̄.

¶ Ipſarum vero ſpecierū q̄cunq3 non ſunt genera nihil magis alterū altero ſubſtantia ē. Nihil enim familiarius aſſignabis de aliquo homine aſſignando hominē q̄ȝ de aliquo equo equum.

Compat.z.ſubas q̄ ſūt ſpēs adinuicē iter ſe.⁊ ē iſta ꝯclo.ꝙ vna ſpēs nō ē magis ſuba q̄ȝ alia.⁊ B loq̄ndo ō ſpēb⁹ ſpāliſſimis q̄ nō ſūt genera:quā ꝓbat ꝑ rōnē oppoſitā ꝑori.q2 illa ꝑ quoꝝ alteꝝ nō rn̄det̄ ad.q. factā couenienti⁹ ꝑ gd de pmis ſubyѕ:v⁹ nō ē magis ſuba q̄ȝ aliud.ſ3 ſpēs ſpāliſſime ſunt hō.g̃ ⁊c̄.mi.p3.q2 ſi q̄rit̄ ō aliq̄ hoie gd ſit nō ꝯuenieti⁹ aſſignabit ꝙ eſt hō:q̄ȝ de aliquo equo qd ē equ⁹.iſti⁹ rōnis pmo pōit ꝯclonē.ſcdo mi.ibi(nihil eni familiari⁹).i.ꝓpi⁹ aut propinquius.

¶ Silr aūt ⁊ p̄cipaliū ſubaꝝ nihil magis alteꝝ altero ſubſtātia ē.nō eni aliqs hō magis ſubſtātia q̄ȝ ē aliqs bos.

Compat pmas ſubas iter ſe ⁊ ē ꝯclo.pmaꝝ ſubaꝝ vna nō eſt magis ſuba q̄ȝ alia.vt aliqs hō nō ē magis ſuba q̄ȝ aliqs equ⁹.rō hui⁹ pōt colligi ex p̄dcis.q2 vna pma ſuba nō magl ſubiacet ſube q̄ȝ alia:eo ꝙ vtraq3 ē vltiate ſubyciбilis ī genere ſube. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Merito autē poſt principales ſubas ſola aliorū ſpecies ⁊ genera ſecūde ſube dicunt̄. ſola.n. hec indicant principalē ſubam eoꝛū q̄ p̄dicant̄. Aliquē enim hominē ſi qs aſſignauerit quidē: ſpeciē quidē vel genus aſſignādo familiari⁹ aſſignabit. ⁊ manifeſti⁹ faciet hoiem aſſignādo q̄ȝ aīal: Alioꝛum vero qcqd aſſignabit quilibet aſſignabit extranee:velut albū aut currit.aut qͦcūq3 taliū reddēs.g̃ merito he ſole dn̄r ſcde ſube.

Compat.z. ſubas ad accn̄tia aſſignās cām q̄re oīa a pmis ſubyѕ ſola ſpēs ⁊ gn̄a dicūt̄.z.ſube.ad qd aſſignat.v.rōnes. quaꝝ ꝫa ponit̄ ibi(amplius p̄ncipales.)In pma pte arguitur ſic.qd tm̄ idicat q̄ditatē ⁊ eēntiā p⁹ ſube merito ſo⁹ dicuntur.z.ſube.ſed gn̄a ⁊ ſpēs ſunt hm̄.⁊ nō accn̄tia.ergo ⁊c̄. mi.oñdit̄.q2 ſi q̄rit̄ ō aliquo hoie gd ē ꝯueiēti⁹ aſſignat̄ ꝙ eſt hō vel aīal q̄ȝ aliqd accn̄⁹.q2 ſi qs aſſignet aliqd accn̄s. puta ꝙ ē albū.aut ꝙ currit q̄ſi ex̄nee aſſignabit.dicēdo āt ꝙ ē hō vel al̄ q̄ditas ei⁹ aſſignat̄.ſ3 magl ꝓpe ꝑ ſpēs q̄ȝ ꝑ g⁹. vt dōᵒ ꝙ ē hō q̄ȝ ꝙ ē al̄.iſti⁹ rōnis.p̄ pōit ꝯclonē.ſcdo mi.cū ſua dclatōe ibi(eoꝝ.n.)3° reſūit ꝯclonē(g̃ merito) ¶ Notādū ꝙ g⁹ ⁊ ſpēs dicūt̄ ō p̄ria ſuba ꝑ ſe.p̄.⁊ iō idicāt ⁊ ptinēt ad q̄ditatē ei⁹.accn̄tia vo ſūt ex̄nea ſibi ⁊ ex eēntiā ei⁹.ideo merito gn̄a ⁊ ſpēs dn̄r.z.ſube tm̄.⁊ nihil alioꝝ ō ſuba p̄dicātur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius principales ſube eo ꝙ oīb⁹ alijs ſubiaceāt ꝓprie dn̄r ſube. Sicut aūt prime ſubſtātie ad oīa alia ſe hn̄t:ſic ⁊ ſpēs ⁊ gn̄a principalium ſubarū ad reliq̄ oīa ſe hn̄t.de his.n.reliq̄ oīa p̄dicāt̄: Aliquē.n.hoie3 dicēs grāmaticū eē.g̃ ⁊ hoie3 ⁊ aīal grāmaticū dices. ſilr aūt ⁊ in alijs.

Ponit ꝫa3 rōnē vbi arguit̄ ſic.ſic ſe hn̄t p⁹ ſube ad oīa alia: ſic ſe hn̄t g⁹ ⁊ ſpēs ꝫaꝝ ſubaꝝ ad oīa alia.q2 oīa alia.ſ.accidētia p̄dicat̄ ō gn̄e ⁊ ſpē. nā ſi aliqs hō ē grāmatic⁹.g̃ hō ē grāmatic⁹ ⁊ al̄ ē grāmaticū.accn̄tia.n.iſūt gn̄i ⁊ ſpēi ꝑ ſua indiuidua.ſ3 p⁹ ſube dn̄r ꝓpe ſube.eo ꝙ ſubiacent oīb⁹ alyѕ(vē ē)deide iſti⁹ rōnis p̄ pōit mi.z° ma.cū ſua declatōe ibi(ſic āt pme) ¶ Nōndū circa illā totā ꝯpatōe3 ō magis ⁊ mi.ꝙ eſto ꝙ nlla ſuba ꝫ3 ſuā eēntiā ſuſcipet magl ⁊ mi. de q̄ ifra aliqd dicet̄.tn̄ q̄ ad actū ſubſtādi q̄ ē vna ei⁹ ꝓpetas.ſ.ſube aliqd dr̄ magl ſuba a° vt ſpēs ē magl ſuba gn̄e.q2 plib⁹ ſubſtat.ſic g⁹ dr̄ vli⁹ q̄ȝ ſpēs.q2 ō plib⁹ p̄dicat̄.l3 vl̄e eq̄lr p̄dicetur de gn̄e ⁊ ō ſpē vt ō ſpēb⁹ ſuis.ſilr dōm eſt ī ꝓpoſito.

Commune ē aūt oī ſube ī ſubo nō eē.p̄cipalis nāq3 ſubſtātia neq3 de ſubo dicit̄ neq3 ī ſubo ē.

¶ Poſtq̄ȝ phs determiauit ō ſuba q̄ȝtū ad ei⁹ ſubalia.B determiat ō ea q̄ȝtū ad ei⁹ ꝓpetates.pma ps diuidit̄ ī.6.ptes ꝫ3.6. ꝓprietates q̄ ſic ſe habēt ꝙ pme.3.cōpetūt ſube ꝫm eſſe rōnis.due autē cōpetunt ſube ꝫm eē reale ⁊ nature.⁊ nulla illarum.5. eſt cōuertibilis cū ſuba.6ᵃ.āt ⁊ vltima.ſic cōpetit ſubſtātie ꝫ3 eſſe nature ꝙ eſt conuertibiliter cum ea.ꝫa ibi(eſt autē ſubyѕ ⁊ dn̄tyѕ).3°.ibi(oīs autem ſubſtātia vr̄)4.ibi(eſt

⁊ ſubſtãtijs).5.ibi(videtur aũt).6.ibi(maxīe vero ſubē) prima autē ꝓprietas ꝯpetit oī ſubē.circa quã ſic ꝓcedit.qꝛ ꝑ põit ꝓprietatē.ſcđo remouet dubietatē ibi(nõ vos ꝯturbēt)pria ps diuidit̄ in.d.qꝛ ꝑ ꝑmittit ꝓprietatē.ſcđo oſtendit nõ eiꝰ ꝯuertibilitatē.ſcđa ibi(nõ ē ãt)pria ĩ.d.ꝑ ꝓponit intẽtũ.ſcđo ꝓbat ipꝫ.ſcđa ibi(pria.n.ſubã)dic̄ ꝙ̄ ꝙ cõe ē oī ſubē nõ eē in ſubō.qđ ãt ſit ĩ ſubō eē.ſic̄ h accipit̄ eē ĩ.pꝫ ex p̄dcis ſupiꝰ.primo.n.ꝓbat qđ dixerat.circa qđ.d.fac̄.ꝑ oſtēdit ꝓpoſitũ ĩ primis ſubỹs.ſcđo ĩ 2ᶦˢ ibi.(ſcđaꝝ vō).Dicit ergo ꝙ pria ſubſtãtia nec ē ĩ ſubiecto nec dr̄ de ſubō. h fuit diffõ prĩe ſubē ſupiꝰ.ex q̄ ſeqt̄ ꝑ locũ a toto copulato ꝙ prima ſubã nõ ē ĩ ſubō.poſſet enĩ rõ formari ſic. illđ qđ nõ dr̄ de ſubō nec eſt ĩ ſubō.veꝝ ē dicere ꝙ nõ ē ĩ ſubō.pria ſubã eſt hꝰ vt pꝫ multiplr̄ ex p̄dcis.ꝙ̄ ⁊c̄.¶ Deinde cum dicit.

¶ Secũdarũ vero ſubſtãtiarũ conſtat quidē etiã ſic eſſe qꝛ nulla ē ĩ ſubiecto: hõ enĩ de ſubiecto qdē aliquo hoīe dicit̄.ĩ ſubiecto ãt nullo ē. Non enĩ ĩ aliquo hoīe homo ē. Similiter aũt ⁊ aīal de ſubiecto qdē dicit̄ aliquo homine. nõ aũt eſt animal ĩ aliquo hoīe.

Probat h idē de ſcđis ſubỹs.circa qđ.d.fac̄.ꝑ ꝓbat h iductiue.ſcđo ſillogiſtice ibi(Amp̄.ãt eoꝝ)dic̄ ꝙ̄ ꝙ ſcđaꝝ ſubſtãtiaꝝ ꝯſtat nullã eē ĩ ſubō ſic ĩducēdo tã ĩ gn̄e ꝙ̄ ĩ ſpē. nã hõ q ē ſpēs vtiqꝫ dr̄ de ſubō aliquo hoīe.ſed nõ ē ĩ ſubō.ſilr̄ al̄ qđ eſt gꝰ vtiqꝫ dr̄ de aliq̊ hoīe.vt de ſubō.ſed nõ ē ĩ eo.vt in ſubō.¶ Notãdũ ꝙ cognito qđ dr̄ ꝑ dici de.⁊ ꝑ eē in. vt dcm̄ ē ſupius manifeſtũ ē ꝙ nec pria ſubã nec ſcđa aliq̃ eſt in ſubō.ſꝫ oīs ſcđa dicat̄ de ſubō.¶ Deinde cũ dicit.

¶ Amplius autē eoꝝ que ĩ ſbiecto ſũt nomē qdē nihil ꝓhibet aliquãdo p̄dicari de ſubiecto:rationē vero impoſſibile. Secũdarũ vero ſubſtãtiarũ p̄dicat̄ ⁊ ratio đ ſubiecto ⁊ nomē. Rõnē nãqꝫ hominis de aliquo hoīe p̄dicabis ⁊ animalis. ergo nõ erit ſubſtãtia eoꝝ que ĩ ſubiecto ſũt.

Probat idē de ſcđis ſubỹs ꝑ ſillogiſmũ.vbi arguit̄ ſic.eoꝝ que ſũt ĩ ſubō nullũ p̄dicat̄ de ſubō ſm̄ nomē ⁊ ſm̄ rationem. ſꝫ ſm̄ nomē poſſit p̄dicari.ſed oēs.2.ſubē p̄dicãtur đ ſubō ſm̄ nomē ⁊ ſm̄ rõnē.qꝛ de aliq̊ hoīe p̄dicat̄ hõ ⁊ aīal ⁊ rõ vtriuſqꝫ.ꝙ̄ ⁊c̄.huiꝰ rõnis ꝑ põit ma.ſcđo mi.ibi.(ſcđaꝝ vō)3º ꝯclõnē ibi (ꝙ̄ nomē erit)¶ Deinde cũ dicit.

¶ Nõ ē aũt hoc ſubē ꝓpriũ. Sed ⁊ drīe eoꝝ ſũt q̄ ĩ ſubō nõ ſũt. Bipes ãt ⁊ greſſibile de ſubō qdē dr̄ hoīe.ĩ ſubō aũt nullo ē.nõ enim ĩ hoīe ē bipes nec greſſibile. Amplius rõ quoque drīe de eo dicet̄ de quocunqꝫ ipſa drīa p̄dicabit̄ velut ſi greſſibile de hoīe dicit̄ ⁊ ratio greſſibilis de homine p̄dicabit̄.

Oñdit dictã ꝓꝑetatē nõ eē ꝯuertibilē cũ ſubã.qꝛ h ēt ꝯpetit drīe ĩ gn̄e ſubē.d.ꝙ h.ſ.nõ eē ĩ ſubō nõ eſt ꝓpriũ ſubē.qꝛ ꝯuenit ēt drīe.bipes enĩ ⁊ greſſibile q̄ ſũt drīe vtiqꝫ dicunt̄ de hoīe.vt de ſubō.ſed nõ ſunt in hoīe vt ĩ ſubō.qđ ꝓbat ꝑ rõnē que ꝑus.qꝛ illud qđ p̄dicat̄ ſm̄ nomē ⁊ ſm̄ rõnē nõ ē in ſubō.ſed drīa eſt hꝰ.ꝙ̄ ⁊c̄.iſtiꝰ rõnis ꝑ põit ꝯclõnē.2º mi. in q̄ ſtat virtꝰ rõnis ibi(rõ quoqꝫ drīe). ¶ Deīde cũ dicit.

¶ Nõ vos vero ꝯturbēt ſubſtãtiarũ partes que ita ſũt ĩ toto q̄ſi ĩ ſubiecto ſint:ne forte cogamur eas nõ eē ſubãs ꝯfiteri. Nõ.n. in ſubō dñr eē q̄ tanqꝫ ꝑtes ſunt in aliquo.

Remouet dubiũ circa dcã.dcm̄ enĩ ē nullã ſubam eē ĩ ſubō. qꝛ igit̄ vr̄ ꝙ ꝑtes ſubaꝝ ſint in toto,q.in ſubō poſſet ĩferre ꝙ ꝑtes ſubē nõ ſũt ſubē. h remouet dubiũ qꝛ ꝑtes eē ĩ aliquo.ſ.in toto nõ eſt eē ĩ aliquo ſicut in ſubō.⁊ iõ ex h nõ cogimur ꝑtes ſubē nõ ſubãs ꝯfiteri.aliꝰ eſt enĩ modus eēndi in.iſte ⁊ ille.vt pꝫ.4.phy.vbi diſtinguũt̄.6.modi eēndi in.

Ad euidẽtiam p̄dictoꝝ querit̄ ꝑ vtrũ drīa ĩ gn̄e ſubē ſit ſubã loquẽdo đ eo quod ſubeſt intẽtiõi.vr̄ ꝙ nõ ꝑ lr̄am h.qꝛ nõ ineſt ſoli ſubē ĩ ſubō nõ eſſe.ſed ēt drīe.ſed ſi drīa eēt ſubã poſſet ei ineē. ⁊ tñ ſoli ſubē.¶ P̄.nõ eſt pria ſubã.qꝛ dr̄ đ ſubō.nec ſcđa. qꝛ nec eſt ſpēs nec gꝰ ĩ genere ſubē.⁊ h ſola ſũt.2.ſubē.vt patet ꝑꝰ. ꝙ̄ ⁊c̄.¶ P̄.drīa hꝫ ꝯriũ.ſed ſubē nihil ē ꝯriũ vt dr̄ ĩferius. ꝙ̄ ⁊c̄.ma.pꝫ.qꝛ drīa hꝫ aliqđ a ſe maxīe diſtãs in eodē gn̄e. ⁊ talis diſtãtia ē ꝯrietas.10.meta.¶ P̄.nulla q̄litas ē ſubã ſed drīa ſubē eſt q̄litas.ex.5.meta.vbi ꝑmꝰ modus q̄litatis ponit̄ drīa ſubē.¶ Cõtra.ex nõ ſubỹs nõ ē ſubã.ſed ſubã q̄ eſt ſpēs ꝯſtat ex genere ⁊ drīa.ergo ⁊c̄.

Iuxta hoc querit̄ ſcđo vtrũ ꝑtes ſubē ſint ſubã. arguit̄ ꝙ nõ.qꝛ ſubã vt ē gn̄alꝰ eſt ens ꝑ ſe.ſed nulla ps ſubē eſt ens ꝑ ſe dũ ē ps ſubē.qꝛ tũc eēt h aliqđ qđ nõ vr̄ verũ.ꝙ̄ ⁊c̄.¶ P̄.ſi ē ſubã vl̄ illa cuiꝰ eſt ps vel alia alteriꝰ ſpēi. aut alia ſpēs.nõ ꝑ mõ.qꝛ illa ſubã cuiꝰ eſt ps nõ p̄dicat̄ de ea.nec 2º mõ.qꝛ tũc differret drīa a ſuo toto ſpecifice.⁊ ſic ꝑ drīam eēntialē.⁊ ēt ab oī alia ꝑte qđ vr̄ falſum.qꝛ ſic non ꝯſtitueret eēntiã totiꝰ nec vnũ eēntialr̄ cũ alia ꝑte. ¶ P̄. forma nõ eſt ſubã.qꝛ ē in ſubō. ⁊ adeſt ⁊ abeſt p̄ter ſubiecti corruptõꝫ.vt pꝫ ĩ trãſmutatõe ſubali.¶ P̄.đ mã dr̄.7.meta.ꝙ nõ ē qđ nec q̄le ⁊c̄.ꝙ̄ nõ ē ſubã. ¶ Cõtra.diuiſũ p̄dicatur đ diuidētibꝰ.ſed ſubã diuidit̄ ĩ mãꝫ ⁊ formã ⁊ ꝯpoᵐ.2. de aīa.ꝙ̄ qđlꝫ illoꝝ ē ſubã.¶ Rñdeo circa iſtas.q.ꝑ ꝑmittã aliq̄s diſtictões.2º oñdã aliq̄s ꝯclõnes. ¶ Quãtũ ad ꝑᵐ ē iſta ꝑᵃ đº ꝙ ꝑtes ſubē q̄dã ſũt eēntiales vt mã ⁊ forma ꝯpoſiti ⁊ gꝰ ⁊ drīa ſpēi q.ſ.eēntiã ſubē ꝯſtituũt.alie ſũt ꝑtes q̄titatiue que non ſunt ſubſtantie inquantum ſubſtantia eſt. ſed inq̄ꝫtũ ſubã q̄ꝫta ⁊ extēſa.¶ Secũda diſtinctio eſt iſta ꝙ ſubã.ſ.q̄dã ē ꝑ ſe đ q̄.ſ.gn̄aꝰ ſubē p̄dicat̄ ꝑ ſe ⁊ vē ĩ abſtracto.q̄dã ãt ē ſubã q̄ſi ꝑ accñs đ q̄ gn̄aꝰ nõ p̄dicat̄ ꝑ ſe ⁊ vere dcõ mõ.ſed equoce vt ſũt p̄ncipia ſubē.vbi ſciẽdũ ꝙ ſubã ē equoca vt dr̄ ens ꝑ ſe.⁊ illo mõ ē gn̄aᵐ ⁊ vt dr̄ đ p̄ncipỹs entis ꝑ ſe.⁊ illo mõ ꝑñt dici ꝑtes ſubē ſubē vt dicet̄. ¶ Tertia đº ē iſta.ꝙ ꝯrietas ſumit̄ duplr̄ ꝓꝑe.⁊ trãſũptiue ſiue cõiter.⁊ dr̄ ꝯrietas cõiter ꝓ maxĩa diſtãtia q̄cũqꝫ. ⁊ h mõ ꝑuatiue oppõ dicũt̄ ꝯria.vt ĩ ꝑ phy.p̄ncipia pria.ſ.forma ⁊ ꝑuatio dicũt̄ ꝯria.h ēt mõ ĩ oī gn̄e ē ꝯrietas ĩter drīas gn̄is đ q̄ dr̄.9.meta.ꝙ oīs drīa ſꝫ ſpēꝫ ē ꝯrietas.¶ Alio mõ accipit̄ ꝓꝑe vt ē maxĩa diſtãtia formaꝝ mutuo ſe expellētiũ.circa idē.⁊ plr̄es alie ꝯditões reqrũt̄ de qbꝰ ĩfra.ſic ſumit̄.5. phy. ⁊ vbi ē illa ꝯrietas ibi ē motꝰ ꝓꝑe dcs. ¶ Quantũ ad 2ᵐ ē iſta pria ꝯº.ꝙ oēs ꝑtes eēntiales ſubē ſũt aliq̊ mõ ſubē.hãc ꝓbo ſic.nõ ſubã nõ ē ꝑor ſubã.qꝛ ſubã ē ꝑꝰ ens.ſꝫ drīa ⁊ oīs ps eēntialis ē nãlr̄ ꝑor ſpē:q̄ ē ſubã:⁊ ꝯpoſito ĩ genere ſubē ſic̄ ꝑnꝰ ⁊ cã ē ꝑor nãlr̄ cãto.ꝙ̄ ⁊c̄. ¶ P̄.nõ ſubã ĩterēpta nõ ĩterimit̄ ſubã.ſꝫ drīa ĩterēpta iterimit̄ ſpēs q̄ ē ſubã.Silr̄ ĩterēptis ꝑtibꝰ eēntialibꝰ ĩterimit̄ ſubã ꝯpoſita. ꝙ̄ ⁊c̄. ¶ P̄. nihil ꝑtiet ad eēnꝰ ſubē niſi ſubã.ſꝫ drīa ē ps diffõnis ſpēi. ⁊ ꝯñs ĩdicat aliqđ de eēntia eiꝰ.ſilr̄ mã ⁊ forma reſpectu ſubē cõpoſite.ergo ⁊c̄.¶ Cõfirmatur.qꝛ ſi drīa eēt accidēs faceret vnũ ꝑ accidēs cũ gn̄e.cũ ergo addita generi faciat ſpēm.oīs ſpēs ĩ gn̄e ſubē eēt ens ꝑ accidēs.⁊ ita nulla ſpēs. Similiter arguit̄ đ oī ſubã cõpoſita.¶ Scđa ꝯclõ eſt iſta. ꝙ nulla ps ſubſtãtie generaliter ſiue eēntialis ſit:ſiue q̄titatiua eſt ſubſtantia ꝑ ſe vt:ſubſtãtia ſumitur ꝑmo mõ.iſta ꝓbat̄ ꝑ.2.rõnes ad ꝑmã ꝑtem.q. ſecũde. Tum quia nulla ps ſubſtantie ē ꝑ ſe ens.Tũ qꝛ nec ē eadē ſubã nec alia ab eo cuius eſt pars.¶ Tertia ꝯclõ ē iſta.ꝙ oīs ps ſubſtantie generalr̄ eſt ſubſtantia:ſcđo mõ ꝓ illa ꝯclõne faciũt rõnes poſite ad ꝑmã.¶ P̄.h in lr̄a videt̄ ari.inuere ꝙ ꝑtes ſubē

ſint ſuba. alr̃ non opoꝛteret ꝓhibere illud q̃ſi icõueniẽs ne ſequeretur ex dicta ꝓpꝛietate. qd̾ intelligenduꝫ eſt iſto mõ qꝛ aꝝ. nõ dicit nec inuit ex iſta lr̃a ptes ſube eẽ ſubas ſimpliciter ꝛ ꝑ ſe. ſed dicit ꝙ ꝑꝑ ꝓmã ꝓp̃etatẽ ſubſtãtie nõ oꝫ eas cõcedere nõ eẽ ſubas. qꝛ nec ptes ſube ſunt ĩ ſubo. i. ĩ aliquo exñte in actu ꝯpleto vt foꝛme. lꝫ ſint ĩ toto. qꝛ alius modus eẽndi in. eſt eẽ ĩ toto. ꝛ aliꝰ ẽ eẽ ĩ ſubo. ¶ Ex p̃dictis pꝫ quõ dr̃ia in gñe ſubſtãtie ꝛ ptes ſubſtãtie ſunt ſubſtãtia. qꝛ ĩ gñe ſubſtãtie vt ẽ gña sunt nõ ꝑ ſe. vt ſpẽs vel idiuiduũ. ſꝫ. q. ꝑ accñs. ſ. ꝑ reductionẽ ĩ ꝑ ſe p̃ncipia ſpẽꝝ. ꝛ de illis q̃ ſunt in gñe ꝑ reductionẽ. nõ oꝫ genꝰ in abſtracto v̇e p̃dicari. ¶ Ad p̃mũ in oppoſitũ dico ꝙ aꝝ. intelligit ꝙ nõ eſt hoc ꝓpꝛium ſubſtãtie. i. ei qd̾ directe ẽ ĩ gñe ſube vt ſpẽs vel genꝰ. ſed eſt dr̃ie que nõ ẽ ſic ſubſtãtia. ¶ Ad 2m ꝑ ideꝫ. qꝛ equocaꝛ̃ de ſubſtantia. ¶ Ad 3m pꝫ ex p̃dictis ꝙ ꝯꝛietas ſũpta cõiter ꝛ trãſumptiue vtraqꝫ repitur in gñe ſubſtãtie. ¶ Ad 4m dico ꝙ aꝝ. vt ĩ pluribꝰ diuidit voces in ſignificatões ꝛ in diuerſos modos accipiẽdi: qd̾ ad minꝰ facit de q̃litate. nõ enĩ eẽ diuidit vt eſt gñam in ſpẽs ponẽs dr̃iaꝫ ſubſtãtie eẽ primã eiꝰ ſpẽm. ſed diuidit hãc vocẽ q̃litas ĩ ſua ſignificata. ꝛ vnũ ſignificatũ eiꝰ ẽ dr̃ia ſubſtãtie. qꝛ ſic̃ foꝛma equocaꝛ̃ ad ſubſtãtialẽ q̃ dat eẽ ſimpl̾r. ꝛ accñtalẽ q̃ dat eſſe ꝭm qd. ita actus ad actũ p̃mũ ꝛ actũ ſcd̾ꝫ. ꝛ ita ẽt q̃litas equocatur in q̃litatẽ eẽntialẽ ꝛ accñtalẽ. dr̃ia g̊ ſubſtãtie ẽ q̃litas eẽntialis. ꝛ nullo mõ q̃litas vt ẽ gñam. ¶ Ad duo argumẽta ꝑ 2a . q. pꝫ ꝙ faciunt ꝓ ꝯcl̾one. ¶ Ad aliud de foꝛma cũ dr̃ ꝙ ẽ ĩ ſubiecto dom ꝙ falſum ẽ. mã enĩ appꝛop̃ate ẽ tm̃ illud qd̾ ẽ in potẽtia ad ſuſcipiẽdũ foꝛmã nõ hñs actum aliquẽ ꝯpletum ex ſe cui foꝛma tribuit eẽ ſimpl̾r vt ẽ in ſubſtãtijs. ſubiectum ãt dr̃ ꝙ lꝫ ſit in potẽtia ad foꝛmã. tñ ẽ in actu cõpleto ex ſe. ꝛ io foꝛma adueniẽs tribuit ei eẽ ꝭꝫ qd tm̃. igiꝛ̃ ſubſtantia lꝫ ſit in mã: nõ tñ eſt ĩ ſubo nec ꝑ ꝯñs adeẽ ꝛ abeſſe põt p̃ter ſubiecti coꝛruptõeꝫ. qꝛ nm eſt ſubiectuꝫ eiꝰ. ¶ Ad aliud de mã. dico ꝙ aꝝ. nõ ĩtelligit mãm eẽ nihil. ſed ꝙ nõ eſt aliqd ĩ gñe ꝑ ſe. lꝫ ſit in gñe vt ps ꝛ ꝑ reductionẽ. ¶ Ad argm ĩ oppoſitũ ꝙ vr̃ eẽ ꝯ ſcd̾am ꝯcl̾onẽ dico ꝙ illa diuiſio ſubſtãtie non ẽ diuiſio gñis ĩ ſpẽs. qꝛ tunc mã h̾ret dr̃iaꝫ diſtinguẽtẽ ipſam a foꝛma: ꝛ eẽt ens actu diſtinctum a foꝛma qd̾ nõ eſt veꝝ. ſed illa diuiſio eſt equoci ĩ equocata ꝭm logicum vl̾ analogi ĩ analogata ꝭm naturalẽ. ꝯcedo g̊ p̃dicationẽ ſubſtãtie de diuidẽtibꝰ. ſed hoc nõ ẽ vt ẽ ſubſtãtia gñam.

¶ Addiꝛ̃ vnũ argumẽtũ. 7. meta. dr̃ ꝙ foꝛma eſt magis ens q̃ꝫ materia. ꝛ io ẽ magis ens q̃ꝫ cõpoſitũ. in q̃ ꝯña ĩnuiꝛ̃ materiã eẽ magis ens q̃ꝫ cõpoſitũ. tunc arguo ſic. ſubſtãtia eſt maxime ens. ſi g̊ qd̾ ẽ minime ens. vt cõpoſitum ẽ ſubſtantia etiã ꝑ ſe. g̊ multo magis mã ꝛ foꝛma q̃ ſunt magis entia ꝯpoſito erunt ſubſtãtia ꝑ ſe. ¶ R̃ndeo ꝙ mã ꝛ foꝛma ſunt magis entia ꝯpoſito entitate p̃ncipij. ꝛ ita ſunt ſubſtãtie nõ tamen vt ſpecies ſubſtãtie.

¶ Ineſt autem ſubijs ꝛ differẽtijs ex his omnia vniuoce pꝛedicari. Omnia enim que ex his pꝛedicata ſunt: aut de indiuiduis pꝛedicantur: aut de ſpeciebus. A pꝛincipali nãqꝫ ſubſtantia nulla eſt pꝛedicatio. de nullo enim ſubiecto dicitur. Secundarum vero ſubaꝝ ſpecies quidem de idiuiduis pꝛedicatur. genus aũt ꝛ de ſpecie ꝛ de indiuiduis pꝛedicatur. Similiter autem ꝛ dr̃ie de ſpeciebus ꝛ de indiuiduis pꝛedicantur.

Poſita p̃ma ꝓpꝛietate que eſt cois oĩ ſubſtãtie ponit ſcd̾aꝫ que nõ ꝯuenit oĩ ſubſtãtie. ſed ſom ſubſtãtijs ſcd̾is. circa qd̾ ſic ꝓcedit. p̊ ꝓp̃etatẽ ꝓponit. ſcd̾o eã exponit oñdẽs ꝙ non ꝯuenit p̃mis ſubſtãtijs. ſed tm̃ ſcd̾is ꝛ dr̃ijs. 3o eã ꝓbat ſcd̾a ibi (oĩa enĩ). 3. ibi (ſucipit enĩ). dicit g̊ ꝙ ineſt ſubſtãtijs ꝛ differẽtijs iſta ꝓp̃etas ꝙ oĩa ab his. i. q̃cunqꝫ illoꝝ p̃dicantur vniuoce (oĩa enĩ) exponit qd̾ dixerat oñdẽs ꝙ iſta ꝓp̃etas nõ cõuenit p̃me ſubſtãtie. cuiꝰ rõ eſt. qꝛ p̃ma ſubſtantia de nullo p̃dicaꝛ̃. qꝛ nõ dr̃ de ſubiecto. ſꝫ ꝯuenit ſcd̾is ſubſtãtijs ꝛ dr̃ijs q̃ p̃dicãtur aut de ĩdiuiduis aut de ſpẽbꝰ. qd̾ pꝫ. qꝛ ſcd̾aꝝ ſubſtãtiaꝝ ſpẽs p̃dicãtur de ĩdiuiduis genꝰ ãt de ſpẽ ꝛ ĩdiuiduo. dr̃ia v̾o d̾ ĩdiuiduis ꝛ d̾ ſpẽbꝰ. qd̾ veꝝ ẽ d̾ dr̃ia intermedia ꝛ cõi. Diꝛ̃ g̊ ꝙ oĩa q̃ ex his. i. de numero illoꝝ. ſ. ſubſtãtiaꝝ ꝛ dr̃iaꝝ ſũt p̃dicata. aut p̃dicãꝛ̃ d̾ ĩdiuiduis. aut ẽt de ſpẽbꝰ. qd̾ pꝫ. qꝛ ſcd̾aꝝ ſubaꝝ ſpẽs p̃dicãꝛ̃ d̾ ĩdiuiduis. gꝰ ãt de ſpẽ ꝛ d̾ ĩdiuiduo. h̾ ãt nõ ꝯueniũt ſube pc. i. p̃ncipali ſed tm̃ ꝭis dr̃ijs vt ẽ dcm̃. ꝛ patet ĩ lr̃a. ¶ Deide cum dicit.

¶ Rationem quoqꝫ ſuſcipiunt pꝛime ſubſtantie ſpecierum ꝛ generum ꝛ ſpecies generis. Quecũqꝫ enim de pꝛedicato dicunꝛ̃ eadẽ ꝛ de ſubiecto dicuntur. Similiter aũt ꝛ differentiarum rationẽ ſuſcipiũt ſpecies ꝛ indiuidua. Uniuoca autẽ ſunt quoꝛum ꝛ nomen cõmune eſt. ꝛ ratio ſubſtantie eadem. Quare omnia que ex ſubſtãtijs ꝛ differentijs ſunt vniuoce dicuntur.

Pꝛobat qd̾ dixerat vbi oñdit talẽ rõnẽ. oẽ illd̾ qd̾ p̃dicaꝛ̃ d̾ aliq̊ ꝭm nomẽ ꝛ ꝭꝫ rõnẽ p̃dicaꝛ̃ vniuoce. qꝛ ſic vniuoca dcã ſunt ſupiꝰ. q̃ꝝ nomẽ ẽ cõe. ꝛ rõ ſube eadẽ. ſed. 2. ſube ꝛ dr̃ie ſunt hmo̾. g̊ ꝛc̃. ꝓbatio mi. qꝛ pc ſube ſuſcipiũt p̃dicatõꝫ ſpẽꝝ ꝛ ſpẽs gñꝫ ꝭm nomẽ ꝛ ꝭm rõnẽ. ꝛ ꝑ ꝯñs ẽt pc ſube ſuſcipiũt p̃dicatõꝫ gñꝫ h̾o. qꝛ q̃cũqꝫ p̃dicãꝛ̃ d̾ p̃dicato. p̃dicãꝛ̃ de ſubo ſil̾r ĩdiuidua ꝛ ſpẽs ſuſcipiunt p̃dicatiõeꝫ dr̃iaꝝ ꝭꝫ nomẽ ꝛ ꝭm rõnẽ. g̊ ꝛc̃. iſtiꝰ rõnis p̊ põit mi. 2o ma. cũ ſua ꝓbatõe ibi (vniuoca ãt) 3o ꝯcl̾onẽ. q̃re oĩa ex ſubijs ꝛ dr̃ijs. i. de nũero illoꝝ vniuoce p̃dicãtur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnis autem ſubſtantia videtur hoc aliqd ſignificare. ꝛ in pꝛimis qdem ſubſtantijs indubitabile ꝛ verum eſt. qm̃ hoc aliquid ſignificãt. Indiuiduũ enim ẽ ꝛ vnũ numero qd̾ ſignificaꝛ̃.

Pꝛopõit tertiã ꝓp̃etatẽ q̃ vr̃ ꝯuẽire oĩ ſube. tñ ꝭꝫ rei v̾itatẽ nõ ꝯuẽit niſi p̃mis. circa qd̾. 2. facit. p̊ ꝓpõit itẽtũ exponẽdo ĩ illis vbi nõ ẽ dum. 2o ĩ illis ĩ qbꝰ ẽ dum. 2a ibi (In ſcd̾is v̾o) diꝛ̃ g̊ ꝙ ois ſuba vr̃ ſignificare h̾ aliqd. i. aliqd̾ vnũ ſubꝫ vl̾ ſuppm ĩ gñe ſube. qd̾ qdẽ ĩ p̃mis ſubijs hꝫ dum. qꝛ pa ſuba ſignificat h̾ ĩdiuiduũ vm nuo d̾ q̊ certũ ẽ ꝙ ſignificat h̾ aliqd.

¶ In ſecundis vero ſubſtantijs videtur ſimiliꝛ̃ ſub appellationis figura hoc aliqd ſignificare: quando qs dixerit hominẽ vel animal. nõ hoc tamen verum ẽ. ſꝫ magis quale quid ſignificat: neqꝫ enim eſt vnum nũero qd̾ ſubiectum ẽ quẽadmodũ pꝛime ſubſtãtie ſꝫ d̾ plibꝰ hõ dr̃ ꝛ aĩal.

Expõit itẽtũ ĩ illis vbi ẽ dubiũ. circa qd̾. d. fac̃. p̊ fac̃ qd̾ dcm̃ eſt. 2o remouet erroꝛẽ ibi (nõ ãt ſil̾r) diꝛ̃ g̊ ꝙ ĩ ꝭis ſubijs ſil̾r vr̃ ſub appellatõis figura. i. ſub ſil̾itudĩe vocis ꝙ ſignificãt h̾ aliqd. vt ſi qs dixerit hoieꝫ aut al̾q̃ ſũt. 2. ſube lꝫ tñ h̾ videaꝛ̃ ꝭꝫ appꝛentiã vocis. nõ tñ ẽ veꝝ ꝭm rei exñtiã. ſed magis. 2. ſube ſignificãt q̃le qd. cuiꝰ cãm ſubdit. qꝛ illd̾ qd̾ ſignificat h̾ aliqd ẽ aliqd̾ vnũ ſubm nũero ſingulare. ſed. 2. ſube nõ ſũt hmo̾. qꝛ hõ ꝛ al̾q̃ ſũt. 2. ſube d̾ plibꝰ p̃dicãꝛ̃. ¶ Nõdũ ꝙ h̾ aliqd ꝓp̃e dcm̃ ẽ idẽ qd̾ aliqd̾ vnũ ſupm nũero ꝑ ſe ens ĩ gñe ſube. ſꝫ q̃le qd ẽ idẽ qd̾ aliqd̾ cõe plibꝰ d̾ qbꝰ vl̾ eẽntialiter vl̾ ẽt accñtal̾r p̃dicaꝛ̃ ex q̊ pꝫ ꝙ ſola pa ſuba ſignificat h̾ aliqd ꝭe ãt ſube ſignificãt q̃le qd lꝫ ſub appellatiõis figura. i. ſub ſil̾itudine vocis videãꝛ̃ h̾ aliqd ſignificare q̃ dicũtur ſube. ꝛ h̾ nomẽ ſuba vr̃ ſignificare aliqd̾ ſubtractum ꝛ ſubꝫ. ſ. ab his. qd̾ maxie ꝯuenit et qd̾ eſt h̾ aliqd mõ p̃expoſito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non autem ſimpliciter quale quid ſignificat
quemadmodum album. nihil enim aliud ſigni
ficat album q̄ꝫ qualitatem. Genus autem ⁊ ſpe
cies circa ſubſtantiam qualitatem determināt.
qualē enim quandam ſubſtantiam ſignificant.
plus autem in genere q̄ꝫ in ſpecie determinatio
fit: Dicēs .n. aīal plus cōplectit̄ q̄ꝫ hominē.

¶ Remouet errorē. qꝛ enī dcm̄ eſt ꝙ due ſubē ſignificant
quale quid: crederet forte aliqs ꝙ ſimpl'r ſignificarēt q̄lita
tem accn̄talē ſicut albū. qδ falſū eſt. iδ dicit ꝙ ſecūda ſuba
nō ſignificat ſimpl'r q̄litatē ſic album. qδ nihil aliud ſigni
ficat q̄ꝫ q̄litatē. ſ. albedinē. ſꝫ ſup. ſignificat q̄litatē ſubalez.
qꝛ tā gen⁹ q̄ꝫ ſpēs eſt qδdaꝫ cōe eēntiale ⁊ ſubale ſubys pri
mis. iδ dicit ꝙ gen⁹ ⁊ ſpēs determināt. i. īportāt q̄litatē cir
ca ſubaꝫ: ⁊ ſignificāt quandā q̄lē ſubaꝫ. ſ. cōeꝫ ⁊ determina
bilē ꝑ inferiora. ſed illa determinatio ⁊ ꝯctio ad īferiora ē
plus in gn̄e q̄ꝫ in ſpē ꝑ eo ꝙ genus eſt cōius ⁊ plus cōplecti
tur q̄ꝫ ſpēs. aīal enī plura cōplectit̄ q̄ꝫ hō. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſt deter
minabile ꝑ plura. ¶ Seqtur illa ꝑs.

¶ Ineſt autem ſubſtantijs nihil illis eſſe ꝯtrari
um. prime enim ſubſtantie quid erit ꝯtrariū? nā
alicui homini nihil eſt ꝯtrarium. at vero nec ho
mini nec animali nihil eſt contrarium.

Ubi ponit quartā ꝓꝓetatē q̄ cōuenit oī ſubē ſm̄ ꝙ eſt res
⁊ natura. circa quā ſic ꝓcedit. qꝛ p̊ ponit ꝓprietatē ⁊ decla
rat eā. ſcδo oñdit eā nō eſſe ꝯuertibilē ibi (nō eſt āt) Dicit
ergo ꝙ ſubſtātys ieſt etiā iſta ꝓꝓetas nihil hr̄e ꝯ̄riū. qδ ꝓ
batur in p̊mis ſubſtantys. qꝛ alicui hoī nihil eſt ꝯ̄riū. 2° i
ſcδis. qꝛ hoī ⁊ aīali nihil eſt cōtrarium.

¶ Non auteꝫ ē hoc ſubſtantie ꝓprium: ſꝫ ēt mul
torum alioꝝ vt q̄ꝫtitati. Bicubito enim nihil ē
ꝯtrarium. at vero nec decē nec alicui taliū: niſi
forte quis dicat multa paucis eē ꝯtraria vel ma
gnum paruo. Determinatorum vero nullū nul
li eſt ꝯtrarium.

Oſtēdit iſtā ꝓprietatē nō eē cōuertibilē cū ſubſtātia. circa
qδ. 2. fac. p̊ qδ dcm̄ eſt. ſcδo īſtat ꝯ̄ dcm̄ ibi (Niſi qs forte)
Dicit ergo ꝙ hoc ꝙ dcm̄ eſt. ſ. nō hr̄e ꝯ̄riū nō eſt ꝓprium
ſubſtātie. qꝛ etiā alys cōuenit vt q̄ꝫtitati ⁊ bicubito q̄ ē q̄ꝫti
tas cōtinua. aut decē q̄ eſt q̄ꝫtitas diſcreta. ⁊ ſic δ alys nihil
eſt cōtrariū. ¶ Poſtea inſtat niſi forte dicat̄ ꝙ multa cō
trariantur paucis ⁊ magnū ꝑuo. cui⁹ ſolōnē ſtatim īuuit. qꝛ
qcqd ſit de iſtis tn̄ determinatoꝝ inq̄ꝫtū determinatoꝝ ni
hil eſt eis ꝯ̄riū. ⁊ iδ ſemꝑ ſtat ꝙ dcā ꝓꝓetas nō ē cōuerti
bilis cū ſuba. ¶ Notādū ꝙ q̄ꝫtitatū q̄dā ſūt determinate
vt bicubitū ⁊ decē. qꝛ taliū mēſura eſt certa ⁊ determinata
. q. in pūcto. quedā ſūt īdeterminate: q̄ꝝ mēſura nō ē certa
in pūcto. ſed pōt ſumi tāta maior ⁊ minor vt magnū ⁊ ꝑuū
multū ⁊ paucū. reſpectu .n. q̄ꝫtitatis vnius cubiti bicubituꝫ
eſt magnū ſil'r tricubitū. ⁊ ſic aſcēdēdo. ita ꝙ li magnū nō
dicit aliqd determinatū. ſil'r reſpectu binary q̄ternarius
ſil'r eſt multus ⁊ denarius. ⁊ ſic aſcendēdo ita ꝙ multuꝫ nō
eſt aliqd determinatū. idē pꝫ econuerſo de paruo ⁊ pauco.
qcqd ergo ſit de talibus q̄ꝫtitatibus indeterminatis de q
bus inferius in. c. de q̄ꝫtitate amplius inquirem⁹. tn̄ δ q̄ꝫti
tatibus determinatis certum eſt apud phꝫ ꝙ nō habēt cō
trarietatem: ⁊ habetur ꝓpoſitum ꝙ nō habere cōtrarium
non eſt ꝓprium ſolius ſubſtātie.

Ad euidentiam huius quarte ꝓꝓetatis. querit̄
vtrū in ſubſtātia ſit ꝯ̄rietas.
Arguit̄ ꝙ non ex littera hic ⁊. 5. phyſicoꝝ. vbi dicitur ꝙ in
ſubſtantia nō eſt motus. ꝓpterea in ſubſtātia nō ē motus.

¶ Preterea. contraria poſſunt eſſe viciſſim circa idem.
ex. 4. meta. ſed rōnale ⁊ irrōnale non pn̄t eē viciſſim circa
ideꝫ. de qbus tn̄ magis videt̄. ergo ⁊c. minor pꝫ. qꝛ al'r hō
aliqn̄ poſſet eē rōnalis aliqn̄ irrōnalis. qδ eſt falſuꝫ. ¶ Cō
tra. oē qδ corrūpitur a ꝯtrario corrūpit̄. ex p̊ celi ⁊ mundi.
ſed in ſubſtātia eſt v̊a corruptio. ergo v̊a ꝯ̄rietas. ¶ Rndeo
de iſta. q. plura recolo me dixiſſe ī q̄dā. q. ordinaria. tn̄ quo
ad pn̄s breuiter trāſeūdo. p̊ p̊mittā vnaꝫ diſtinctionem. 2°
oñdā duplicē ꝯcluſionē. ¶ Quātū ad p̊muꝫ eſt ſciendū ꝙ
ꝯ̄rietas pōt ſumi dupl'r. ſ. ꝓp̄e ⁊ tranſumptiue. ꝯ̄rietas acce
pta ꝓprie videt̄ hr̄e. 6. cōditiones vt colligitur ex dcīs aꝝ.
¶ Pria eſt ꝙ ꝯ̄rietas eſt oppoſitio diſtinctoꝝ ſpē ⁊ eoꝝūdē
gn̄e. ꝯ̄ria enī dicunt̄ que poſita ſub eodē gn̄e diſtāt ſpecie.
¶ Scδa eſt ꝙ ꝯ̄rietas eſt dr̄ia extremoꝝ dicētiuꝫ nāꝫ poſi
tiuā. ⁊ ꝑ hoc diſtinguit̄ ab oppōne p̊uatiua vbi alteꝝ extre
mū. ſ. p̊uatio nihil ponit. ſed ē formal'r negatio. ¶ Tertia
eſt ꝙ ꝯ̄rietas ē maxia diſtātia. vn̄. io. Meta. dr̄ ſic. qm̄ aūt
differre ꝯtingit ab inuicē dicere plus ⁊ min⁹ ē aliq̄ ⁊ maxia
dr̄ia. ⁊ hāc dico ꝯ̄rietatē. ⁊ ex h̄ idē īfert ari. ꝙ ē dr̄ia ꝑfecta
qꝛ ſi maxia g̊ ⁊ ꝑfecta. ¶ Quarta ē que ſeqtur ex tertia qδ
vnū vni ꝯ̄riatur. vn̄. io. Meta. dr̄ ſic. multipl'r āt dcīs ꝯ̄rys
ſeqtur ꝙ ꝑfecta ē illa vt vnicuiq̄ꝫ ꝯ̄rys eē extiterit ipis. his
autē entibus palā ꝙ non ꝯuenit plura vni ꝯ̄ria eē. neq̄ꝫ enī
vltimo vlteri⁹ ē vtiq̄ꝫ aliqd nec diſtātie vni⁹ pl'a ſūt q̄ꝫ duo
vltima. ¶ Quīta eſt ꝙ ꝯ̄rietas eſt oppō eoꝝ que circa idē
ſuſceptibile viciſſim inexiſtunt ⁊ nō ſil'. ſed mutuo ſe expel
lunt. ⁊ hoc niſi alteꝝ īſit determinate a nā. vt calidū ignis
⁊ frigidum aque. ¶ 6ᵃ ꝯditio eſt ꝙ ī ꝯ̄rys hn̄tib⁹ meᵐ non
ꝑuenit̄ ab extremo ī extremuꝫ niſi ꝑtrāſeundo oīa media
vn̄. io. meta. dr̄ ſic. qn̄ āt ꝯ̄rioꝝ ꝯuenit aliqd eē me⁹. ⁊ quo
rūdā eſt neceſſe ex ꝯ̄rys eē media. oīa nāq̄ꝫ media ex ꝯ̄rys
ſunt in eodē gn̄e. ⁊ quoꝝ ſunt media. media enī dicim⁹ ī q̄
cunq̄ꝫ ꝑmutari p̊us eſt neceſſe ꝙ ꝑmutat̄ vt ab ypate ſi trā
ſit ꝑ minimā rōnē venit p̊us ad medios ſonos ⁊ in colori
bus ſi venit ab albo in nigruꝫ p̊us venit ad puniceū ⁊ palli
dum q̄ꝫ ad nigrum. ſil'r āt ⁊ ī alys. ¶ Contrarietas āt acce
pta īproprie ⁊ trāſumptiue eſt illa cui deficit aliq̄ eaꝝ cōdi
tionum. eſt tn̄ oppō nō ꝯ̄dictoria nec ſm̄ p̊uationē ⁊ hītuꝫ.
nec ſm̄ relationē. ⁊ iδ neceſſe hꝫ reduci ad oppōneꝫ ꝯ̄rieta
tis ſi diuiſio oppōnis data inferi⁹ de oppoſitis ſit ſufficiēs.
¶ Quātuꝫ ad ſcδꝫ eſt iſta p̊ma ꝯcluſio ꝙ in ſuba nō ē ꝯ̄rie
tas p̊ mō dcā. hāc ꝓbo ſic. illa oppō nō eſt ꝯ̄rietas ꝓp̄e dcā
cui deficit aliq̄ cōditio de p̄dictis. ſed oppō formaꝝ in ge
nere ſubſtātie ē hꝰ. ergo ⁊c. mi. pꝫ diſcurrēdo. qꝛ. 3. ⁊. 4. defi
cit. nō enim eſt accipere duas formas ſub eodē gn̄e ſubſtā
tie que maxime diſtent: ita ꝙ claudant in medio omnes
alias eiuſdem generis. quia ſic vt arguit Ariſto. vnum tn̄
vni cotrariatur: qδ eſt falſum in propoſito. quia cuꝫ omnis
generatio ſit ex contrarys vel medys. ex p̊mo phy. cum ex
terra generetur ignis ⁊ aqua aer ⁊ ecōuerſo ſequitur ꝙ ter
re contrariātur illa tria. ſil'r ecōuerſo ⁊ breuiter oīa elemē
ta ⁊ omnia generabilia ⁊ corruptibilia contrariantur ſibi
inuicem iſto modo. ⁊ ſic multa vni. quia ergo. 4. conditio.
ſequitur ex. 3. a deſtructione cōſequentis cui non ineſt. 4.
nec. 3. ¶. 6. autem conditio. ſi forme ſubſtantiales habent
meᵐ nō cōpetit eis. qꝛ materia exuta vna forma pōt īme
diate formari quacūq̄ꝫ alia forma. nec oportet forte tran
ſire per media. ſi autem forme ſubſtantiales careant me
dio. tunc illa conditio nihil ad ꝓpoſitum. ¶ 2ᵃ concluſio
eſt iſta ꝙ in ſubſtantia eſt contrarietas ſcδo modo dicta. ſ.
improprie ⁊ tranſumptiue. que ꝓbatur. Tum quia p̊ phyſi
coꝝ dicit̄ ꝙ ī genere ſubſtātie eſt vna p̊ma cōtrarietas ad
quā omnes reducuntur. Tum quia. io. meta. oſtendit phꝫ
a ꝓpoſito. ⁊ dicit ꝙ differentiaꝝ ſm̄ ſpēm non eſt contra
rietas. ⁊ vult ibi ꝙ diuerſe ſpecies ⁊ ſi cōueniunt in genere
contrariantur tn̄ ꝓpter dr̄ias ꝯ̄rias que intelligenda eſt de

ꝯtrarietate dicta trāſumptiue. ¶ Ad primū in oppoſitū dicē/ dum ꝙ ibi Ar. loq̄tur de ſubſtātia appropriate ad quā nō eſt motus ⁊ de ꝯtrarietate ꝓprie ſumpta que negata eſt eē in ſubſtantia. ſilr intelligēda eſt, lr̄a in hoc loco. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ mi. eſt falſa. q꞉ rōnale ⁊ irrōnale ſunt circa eandem ꝓpriā nāꝫ vel māꝫ. nec valet cū dicitur ꝙ idē homo aliqñ poſſet eſſe rōnalis. aliquādo irrōnalis. peccat enim ꝑ falſaꝫ imaginationē. q. ipſe hō ſit qdā ſubiectum 3ᵐ ⁊ ſuſceptibile vtriuſq. qḋ eſt falſum. nam ſubiectuꝫ eſt denudatum ab vtroq ꝯrioꝝ nullū includens in ſua rōne. hō aūt includit rōnale in ſua q̄ditatiua rōne. Alr̄ pōt dici ꝙ ma. eſt vera niſi alteꝝ ꝯriū ſit a nā. ſic eſt eni de differētijs ꝯrījs. q꞉ altera ineſt ſpēi a natura.

Videtur autē ſubſtantia non ſuſcipere magis ⁊ minus. Dico autē hoc non. quia ſubſtantia nō ſit a ſubſtantia magis ⁊ minus. hoc autem dictum eſt quia ē. ſ; quoniam vnaqueq; ſubſtātia hoc ipſū qḋ ē nō dicit̄ magis ⁊ minꝰ.

¶ Poſita quarta ꝓꝑetate que cōuenit ſubſtātie ſ; eē reale nature: nūc ponit q̄ntā que etiā ꝯuenit ſubſtātie ſm eē naturale. circa quā ſic ꝓcedit. ꝑ ꝓponit itētū. ſcḋo dat de itēto ſenſum veꝝ. 3ᵒ declarat ꝓpoſitū ꝑ exemplū. 4ᵒ ꝯcludit ꝓpoſitum maᵐ. ſcḋa ibi (dico aūt) tertia ibi (⁊ ſubſtātia hō) quarta ibi (quapropter) dicit ḡ ꝙ ſubſtātia nō videt̄ ſuſcipere magis ⁊ minus. ¶ Poſtea ſtatim dat huiꝰ ꝓprietatis ſenſum veꝝ di. ꝙ nō eſt intelligendū ꝙ vna ſubſtātia non dicatur magis ſubſtātia q̄ alia. q꞉ hoc eſt cōceſſuꝫ ſuperiꝰ. nam pma ſubſtantia dicitur magis ſubſtātia q̄ ſcḋa ⁊ iter ſcḋas ſpēs eſt magis ſubſtātia q̄ genꝰ. Sed eſt itelligendū ꝙ vnaqueq ſubſtantia in ſe abſolute cōſiderata hoc ipſuꝫ ꝙ eſt. i. ſm id qḋ eſt in eſſentia ſua non ſuſcipit magis ⁊ minus. ¶ Notādū ꝙ ſicut ſupius dicebatur generaliſſimuꝫ ſubſtātie nō dicitur de aliquo magis nec de aliquo minus nec aliqua ſubſtātia ſm ſuā eſſentiā ſuſcipit magis ⁊ minꝰ modo quo inferius exponetur. tñ quantū ad actū ſubſtādi aliquid dicitur magis ſubſtātia alio vt ſpēs eſt magis ſubſtantia q̄ genus. q꞉ pluribus ſubſtat quēadmodū dicit̄ genus vniuerſalius ſpē. quia de pluribus p̄dicat̄: l; vl'e eq̄liter p̄dicet̄ de genere ⁊ ſpecie vt de ſuis ſpeciebus. ſimiliter in ꝓpoſito.

¶ Ut hec ſubſtantia homo non erit magis ⁊ minus homo. nec ipſe a ſe. nec alter ab altero: non enim eſt alter ab altero magis homo. ſicut albū altero albo eſt magis albū. ⁊ bonū altero magis bonum. ſ; ipſū a ſe magis ⁊ minus dicit̄. vt corpus cum nunc albū ſit magis album eſſe dicitur. q̄ prius. ⁊ cum ſit calidum magis ⁊ minus dicitur eſſe calidum. Subſtantia vero non ſuſcipit magis ⁊ minus. non enim homo magis nunc homo q̄ prius dicitur. nec ceteroꝝ aliqḋ que ſubſtantie ſunt. quapropter non recipit ſubſtātia magis ⁊ minus.

Exponit qḋ dixerat per exemplū vbi inducit exempluꝫ ad ꝓpoſitum. q꞉ hō nō eſt magis ⁊ minus homo nec ipſe ideꝫ a ſeipſo nec alteꝝ ab altero. inducit etiam exemplū oppoſitum. q꞉ album ⁊ bonū dicuntur ſm magis ⁊ minus ⁊ ipm a ſeipo ⁊ alteꝝ ab altero. dr̄. n. albū aut calidū magis ⁊ minus ⁊ alterū ab altero. ⁊ ipſum vno tēpoꝛe a ſeipſo alio tpe. patet. ꝙ nō ſic homo nec aliqua ſubſtantia. ¶ Ultimo concludit intentum di. quapropter patet ꝙ ſubſtantia non ſuſcipit magis ⁊ minus.

Ad maiorem euidentiā p̄dictoꝝ queritur. Utrū aliq̄ forma ſubſtantialis hēat gradus intrinſecos ſm quos recipiat magis ⁊ minꝰ. arguit̄ ꝙ non. pmo ꝑ ari. i lr̄a. ¶ 2ᵒ. q꞉ ſi ſic. generatio forme ſubſtantialis vere eſſet motus. ꝯñs eſt falſum. ergo ⁊ añs. falſitas ꝯñtis. p3. ex. 5. phy. ꝯña p3. q꞉ tunc ſm tales gradus poſſet eſſe ſucceſſio in tali gn̄atione. ergo eſſet motus. ¶ Cōtra. deus nō pōt facere aliqḋ ꝙ effectui repugnat. q꞉ tūc poſſet ꝯdictoria. ſed pōt facere vnā formā ignis nobiliorē altera. ergo forma ignis pōt itēdi ⁊ remitti. ¶ Rndeo ⁊ teneo ptē affirmatiuā ſic intelligēdo nō de oī forma ſubſtantiali vlr ſed ſaltē de aliqua. vbi gr̄a. ſicut forma ignis iteꝝ itelligendo ꝯcluſionē nō ſm eſſe ſpecificū. q꞉ ſic ꝯſiſtit i indiuiſibili abſtrahēs ab oī gradu. intelligo ergo ſic ꝯcluſioneꝫ qḋ aliq̄ forma ſubſtātialis. puta forma ignis nō ſm eē ſpecificū. ſ; indiuiduale. i. ſ; eſſe qḋ h3 in ſuppoſitis h3 aliquos gradꝰ ⁊ portiones ſm quos magis ⁊ minus i diuerſis indiuiduis ꝑticipatur. hāc ꝯcluſionem ꝓbo ſic. ꝑ ex qualitate ꝓpa cōparata ad ſubiectum cuius eſt. ⁊ arguitur ſic. calidum intēditur ⁊ remittitur. ergo ⁊ ignis. ⁊ habetur ꝓpoſituꝫ. añs p3 ꝑ ſuppoᵐ. ꝯña ꝓbatur. q꞉ cā naturali ſilr ſe hñte cātum eſt ſilr ſe habens. ſed caloꝛ in diuerſis indiuiduis ignis nō ſilr ſe h3. q꞉ vnꝰ eſt intēſioꝛ alio. ergo ignis qui eſt cā caloris nō ſilr ſe h3. q꞉ vnus eſt intenſioꝛ q̄ alius. ma. p3. q꞉ omnis cā naturalis agit q̄tū pōt ⁊ ſm vltimū potētie. ⁊ ſic oīs cā eq̄ ꝑfecta cābit effectū eque ꝑfectum ḡ a deſtructōe ꝯſequentis effectu naturali nō eque ꝑfecto nec ſilr ſe habēte cā nō ſilr ſe habebit. ¶ Ad iſtā rōnē reſpōdetur multiplr. Uno mō dicitur ꝙ iſta diuerſitas caloris cāti accidit ꝑ ꝯrium agens ⁊ ipſum impediēs. nā ipſe ignis q̄tuꝫ eſt de ſe ſemp cāret calorē eque intēſum. ſed ipeditur ꝓpter ꝯtrariū. ⁊ ſic aliquādo intēſum aliqñ remiſſuꝫ cāt. ¶ Contra excludat̄ omne ꝯrium. p3 ꝙ indiuidua ignis ſibi derelicta non ſunt equaliter calida. q꞉ maioꝛ ignis calidioꝛ ē puo igne ceteris pibus. ⁊ tunc ſtat rō. ¶ Alr̄ dicit̄ negādo mi. q꞉ caloꝛ non cātur ab igne effectiue. maioꝛ autē habet vītatē de cauſis naturalibus effectiuis. ignis autē ſolum eſt in potentia paſſiua reſpectu caloris. ¶ Cōtra. oīs potētia mere paſſiua ē i potētia ꝯdictionis. ex 4ᵒ meta. ſed ignis nō ē in potētia cōtradictōis ad formam. q꞉ aliter poſſet eē calidus ⁊ nō calidus. ergo non eſt in potētia mere paſſiua ad calorem. ergo eſt cauſa effectiua eius. ⁊ tūc idē qḋ prius. ¶ 2ᵒ. quero de cānte calorem effectiue dato ꝙ illud nō ſit ignis. ⁊ de illo t3 rō. ¶ Confirmatur. quia ſi aqua calefiat ab igne abſente igne aqua redit ad frigiditatē: quero a quo cauſatur illa frigiditas. nō pōt dari niſi ipſamet aqua. ſilr ergo ē ō igne. ¶ Scḋo arguitur ad principale. ex qualitate ꝓpria cōparata ad ſubiectum ſic in alteratione p̄cedente coꝛruptionē aque in aquā inducit̄ caloꝛ ignis. ergo ⁊ forma ignis nō ꝑfecta. ergo remiſſa. ⁊ habet̄ ꝓpoſitū. ¶ Prima ꝯña ꝓbat̄ Tum quia nullum ꝓpriū accn̄tis eſt ſine ꝓpa forma ꝓpriꝫ ſubiecti. vnde ſm ar. ſcḋo de aīa coꝛpoꝛa in aere vel aqua non tangunt ſe imediate. quia humiditas aeris non ē ſine aere nec aq̄ ſine aq̄. caloꝛ autē iſte eſt ꝓpriuꝫ accn̄tis ignis. tum quia ſi nō: eadē rōne totus caloꝛ ignis poſſet eſſe i aq̄ ſine forma ignis. quod dicitur incōueniens. tu3 q꞉ ſequeretur ꝙ aqua in ſuo perfecto eē aque eēt calidioꝛ q̄ ignis ⁊ ignis manēs ꝑfectus ignis eſſet frigidioꝛ q̄ aqua. qḋ videt̄ abſurduꝫ. ꝓbatio huius. generet̄ aqua ex igne. ⁊ ecōuerſo: ignis ex aqua ⁊ ſint. 10. gradꝰ caloris ignis ⁊ totidē frigiditatis aq̄. quādo ergo ex aqua generatur ignis aqua coꝛrūpitur in vltimo inſtanti ante coꝛruptionē ſue forme ⁊ habebit. 9. gradus caloris. aliter nō eſt ſūme diſpoſita ad formam ignis. ⁊ per ꝯñs nō habebit niſi vnum gradū frigiditatis ꝑ eandē rōneꝫ. q꞉ coꝛruptio frigiditatis ⁊ generatio

caloꝛis ꝓpoꝛtionant̃. Sil'r in alia pte ex igne fit aqua ante coꝛruptionẽ foꝛme ignis ipe ignis habebit.9.gra.frigiditatis ⁊ vnũ tm̃ caloꝛis. ergo aqua perfecta erit octies calidioꝛ igne pfecto ⁊ pfectus ignis octies frigidioꝛ aq̃. qḋ videt̃ abſurdum. Scḋa ꝯñtia p3. vel poteſt ꝓbari. q2 due foꝛme ſpecifice repugnãtes ipoſſe eſt ꝙ ſint in eade3 materia ſm eẽ intenſum. ergo erũt ibi ſm eẽ remiſſũ ⁊ habet̃ ꝓpoſitũ. Tertio ad principale arguit̃ ſic. Oẽ qḋ mutat̃ parti eſt in termino a quo ⁊ parti in termino ad quẽ. ex.6.phy. vbi dicit ꝯmẽta. ꝙ hoc h3 veritatẽ in.4.generib⁹. q̃ro ly parti ⁊ parti. aut accipit̃ ꝓ diuiſibilitate foꝛme ſm quã eſt motus. vel diuiſibilitate ſubi qḋ mouet̃. ſi primũ habeo ꝓpoſitu3. q2 foꝛma ſubalis eſt diuiſibilis. ſi 2ᵐ contra. q2 tunc ꝓpoſitio phi eſt falſa. nã illa ps vna mobilis ſit.a. puta pedalis. illud.a. trãſmutat̃: ⁊ tamẽ ſm te nõ eſt parti in vtroq3 termino ſ3 in altero tm̃. Tũ q2 cõtingit illud totũ ſimul alterari ex.8.phy. ergo in tali alteratione parti ⁊ parti3 nõ pñt accipi ex parte mobilis. Tũ q2 ari. peteret principiũ. vult eni3 ꝓbare ꝙ oẽ mobile eſt diuiſibile. accipet ergo qḋ opoꝛtet ꝓbare. nam ſi mobile h3 parti ⁊ parti. iã p3 ꝙ eſt diuiſibile. ¶ Quarto arguit̃ ſic. oĩs pfectio que põt numerari in plꝛibus maioꝛẽ pfectionẽ dicit ĩ plꝛib⁹ q̃3 in vno ꝑ3 Augu.4. de tri.c.p. ſ3 foꝛma ignis eſt numerabilis in plꝛib⁹ ĩdiuiduis. pat3.g̃ ⁊c. ſi igr̃ duo ignes ꝯiũgant̃ ⁊ fiat vn⁹ qs dubitare d3 qn ille vn⁹ pfectioꝛẽ ⁊ ĩtenſioꝛẽ foꝛmã hẽat q̃3 duo ex qb⁹ cõponit̃ ſeoꝛſũ ſumpti. q2 duo pfecti pfecti⁹ ardẽt q̃3 vnus ceteris paribus. De iſta mã de magis ⁊ minus in foꝛmis plꝛa me recolo dixiſſe ĩ duabus q̃ōnib⁹ oꝛdinarijs ⁊ aliqd dicẽdũ eſt ĩfra. c⁹ de q̃litate ⁊ circa finem libꝛi.6.principioꝝ. ideo quo ad pñs ſufficiant iſta. ¶ Ad auctẽ in ꝯ̃riũ dicẽdũ ꝙ illa ⁊ ſi q̃ alie adducant̃ ĩtelligẽde ſunt de ſuba ſm eẽ ſpecificũ ⁊ nõ ſm eẽ ĩdiuiduale. q2 ſic foꝛme ĩcludũt gradus ſm q̃s ſuba ĩtẽdit̃ ⁊ remittitur. ¶ Ad aliḋ ſi mot⁹ accipit̃ ꝓ oĩ trãſmutatiõe ſucceſſiua ꝯcedo generatõe3 foꝛme ſubſtãtialis eſſe motũ. non.n. hoc vult ari. negare. ſi ãt mot⁹ accipit̃ vt diſtiguit̃ ꝯ̃ mutationẽ. ⁊ ẽ idẽ qḋ trãſmutatio q̃ ẽ ĩter duos termios poſitiuos q̃ dr̃ eẽ a ſubo in ſub3. mutatio ãt ẽ idẽ qḋ trãſmutatio ĩter duos termios q̃ꝝ alter ẽ tm̃ poſitiu⁹ q dr̃ a ſubo in nõ ſub3 vl' ecõuerſo. i. a nõ ſubo in ſub3. ſic ꝯcedo gñationẽ nõ eẽ motũ. q2 ẽ a nõ eſſe ad eẽ in fieri. ⁊ ari. ĩtendit ſic ibi. ¶ Seq̃t̃ illa ps.

¶ Maxime aũt ſube pꝛopꝛiũ videt̃ eẽ. ꝙ cũ vnũ ⁊ idẽ ſit nũero ꝯtrarioꝝ ſuſceptibile eẽ ⁊ in alijs qdẽ nõ hẽbit q̃ſq̃3 qḋ pꝛoferat. quecunq3 nõ ſũt ſube. ꝙ cũ ſit vnũ ⁊ idẽ numero ſuſceptibile cõtrarioꝛũ ſit velut coloꝛ qḋ eſt vnũ ⁊ idẽ numero nõ erit albũ ⁊ nigrum neq3 eadẽ actio ⁊ vna numero erit pꝛaua ⁊ ſtudioſa. Sil'r aũt ⁊ in alijs que nõ ſũt ſube: Suba vero cum vnum ⁊ idẽ ſit numero capax ꝯtrarioꝛũ ẽ vt qdã homo cũ vnũ ⁊ idem numero ſit aliquando quidem niger ſit. aliquando vero albus ⁊ calidus ⁊ frigidus ⁊ prauus ⁊ ſtudioſus.

Ubi põit ſextã ꝓpꝛietatẽ que cõuenit ſubſtantie ẽt ſm eſſe nature q̃ ꝓpꝛietas dr̃ eẽ ꝯuertibilis cum ſuba: circa quã ſic ꝓcedit. q2 ꝓ põit vitatẽ. 2⁰. obijcit ꝯ̃ eã. ibi (ĩ alijs ãt nullũ) dic̃ g̃ ꝙ maxĩe vr̃ ꝓpꝛiũ ſube ꝙ cũ ſit aliqd vnũ ⁊ idẽ numero eſt ſuſceptibilis ꝯtrarioꝝ: quod oſtendit per oppoſitum in alijs: q2 in nullo alio hoc reperitur p̃terq̃3 in ſubſtantia: idem enim coloꝛ non eſt mõ albus mõ niger: nec eadẽ actio nõ erit nunc pꝛaua nunc ſtudioſa. ideſt virtuoſa. ſed vnus ⁊ idem hõ cu3 ſit ſuba aliquando eſt albus aliquando niger: aliqñ calidus aliquãdo frigidus. aliquãdo prauus aliquando ſtudioſus. ¶ Notandũ ꝙ iſta lr̃a q̃tum ad illud maxime legitur dupl'r. Uno modo exponendo ly. maxime aduerbialiter. ⁊ tũc notat ꝯparationẽ illius pꝛopꝛietatis ad.5. p̃cedentes q̃ſi iſta ſit potioꝛ. q2 conuertibilis cum ſubſtantia: qḋ non eſt verum de aliqua illarũ. Alio modo accipiendo ly maxime nominal'r ⁊ genitiue. ⁊ tũc ꝯparationem nominat prime ſubſtantie ad ſcḋam. ⁊ legit̃ ſic ꝙ ꝓpꝛium eſt maxime. i. p̃me ſubſtãtie ⁊c. prima.n. ſuba eſt maxima ſubſtãtia vt ſupꝛadictũ ẽ. ⁊ illa expõ vr̃ ẽ melioꝛ. Tũ q2 ſubditur ꝙ tunc ſit idẽ ⁊ vnũ numero. eſſe aũt vnũ ⁊ idẽ numero p̃ncipaliter conuenit omni ĩdiuiduo. Tu3 q2 accipere accidentia cõia nõ ꝯuenit ſcḋis ſubſtãtijs niſi per pꝛimas. ⁊ tũc iſta ꝓpꝛietas eſt ꝓpꝛie ꝓpꝛia ⁊ conuertibilis cum ſuba prima. ¶ Deide cũ dicit.

¶ In alijs aũt null' aliqd tale vr̃. Niſi foꝛſan qs opponat dicens oꝛõnẽ ⁊ viſum huiuſmodi eẽ. Eadẽ.n. oꝛõ ⁊ idẽ viſus verus ⁊ falſus eẽ videtur. veluti ſi vera ſit oꝛõ ſedere quendã ſurgẽte eo falſa erit. Similit̃ aũt ⁊ de viſu.

Obijcit ꝯ̃ dcã. circa qḋ duo fac. p̃ p̃mittit obiectionẽ. 2⁰ ſubiũgit ſolutõe3 ibi (ſed ſi qs ſuſcipiat) dicit ergo ꝙ in alijs a ſuba nullũ tale repit̃ niſi foꝛte dicat̃ ꝙ oꝛõ ⁊ viſus. i. opinio ſunt hꝫ. ſ. ſuſceptibilia ꝯ̃rioꝝ. eadẽ.n. oꝛõ nũc ẽ v̄a nũc eſt falſa. iſta.n. oꝛõ ſoꝛ. ſedet. v̄a eſt. ſoꝛ. ſedẽte. falſa aũt ipo ſurgente. ſil'r eſt de viſu. i. de opinione: vr̃ ergo ꝙ eſſe ſuſceptibile ꝯ̃rioꝝ nõ ſit ꝓpꝛiũ ſolius ſube (S3 ſi qs) ſoluit ad obiectionẽ ⁊ diuidit̃ h̃ pars. in. d. ꝑ3. d. ſolutiões. p̃ma eſt ꝑ diſtictionẽ ꝯcedẽdo ꝙ ſupponit̃. 2ᵃ ꝑ ĩterẽptionẽ negãdo ſuppoſitũ ibi (ſi qs.n. recipiat) Dicit ergo ꝙ ſi qs hoc ſuſcipiat. i. ꝯcedat ꝙ ſupponit. ſ. qḋ oꝛõ ⁊ opinio recipiãt ꝯ̃ria tm̃ alio ⁊ alio mõ. nã ſuba ſuſcipit ꝯ̃ria ſm ſuĩ mutationẽ. cũ.n. ex albo fit nigrũ vel ex frigido calidũ vel ex pꝛauo ſtudioſũ ⁊ ex vitioſo virtuoſũ ipſa ſuba in ſe real'r mutat̃: ſed oꝛõ ⁊ opinio ĩmobilia pſeuerãt: ſed facta mutatiõe circa rẽ fit ꝯ̃rietas circa ipa vt nũc vera nũc falſa dicat̃. exẽplũ. iſta oꝛõ. ſoꝛ. ſedet. eadẽ eſt in ſe: ſed cũ res mota eſt aliqñ eſt vera. ſ. ſoꝛ. ſedẽte: aliqñ falſa. ſ. ſoꝛ. ſurgẽte. Simil'r eſt de opinione ita ꝙ mutatio videt̃ fieri circa rẽ ⁊ nõ circa oꝛonem vel opinione3: vñ ꝯcludit ꝓpꝛietatẽ ſic expoſitã ⁊ modificatam ꝙ ſolũmõ ꝓpꝛiũ eſt ſube ꝙ ſm ſuĩ mutatiõe3 ẽ ſuſceptibil' cõtrarioꝝ. ⁊ ſic ceſſat ĩſtãtia de opiniõe ⁊ oꝛone. q2 ipa in ſe non mutata nũc v̄a nũc falſa põt eſſe. ¶ Notãdũ ꝙ nõ eſt ĩtentio ariſt. negare oẽ3 mutationẽ ab oꝛone q̃ nũc vera nũc falſa eſt: q2 ĩpoſſe eſt ꝙ ſit trãſit⁹ a ꝯ̃dictoꝛio in ꝯ̃dictoꝛiũ ſine aliq̃ mutatiõe. ſi igit̃ nũc oꝛõ eſt vera ⁊ nũc falſa. q2 falſa o3 eã mutari. ſ3 vl'r ꝙ iſta mutatio nõ eſt p̃mo ⁊ oꝛiginal'r in ipſa oꝛone: ſ3 in re: ita ꝙ mutatio oꝛonis p̃ſupponit mutationẽ rei: ⁊ ꝑ hoc diſtiguit̃ a ſuba q̃ ſm ſuĩ mutationẽ p̃mo ⁊ nulla alia p̃ſuppoſita eſt ſuſceptibilis ꝯ̃rioꝝ. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Siqs enim putat vere ſedere aliquẽ ſurgente eo falſe hic ipſe opinat̃ eundẽ habẽs de eo viſũ. Sed ⁊ ſiqs hoc recipiat tm̃ in mõ dĩt. nam ea q̃ ĩ ſubijs ſũt ipa mutata ſuſceptibilia ſũt ꝯtrarioꝝ. frigidũ eni de calido factũ mutatũ ẽ. Alt̃atũ.n. factũ ẽ nigꝝ ex albo. ⁊ ſtudioſũ ex pꝛauo. Sil'r ãt ⁊ ĩ alijs vnũq̃dq3 mutatõe3 ſuſcipiẽs ẽ ſuſceptibile cõtrarioꝝ. Oꝛõ vero ⁊ opinio ipſa qdẽ ĩmobilia oĩo pſeuerãt: cũ vero res mouet̃. cõtrariũ circa eã rẽ fit. oꝛõ nãq3 eadẽ ĩmobil' pmãet eo ꝙ ſedeat aliqs. Cũ vero res mota ſit. aliqñ qdẽ vera aliqñ aũt falſa fit. ſil'r aũt ⁊ ĩ opinione. Quare ſolũmõ ꝓpꝛiũ eſt ſube ſm ſuĩ mutatõe3 ſuſceptibi

lem ee̅ ɔtrarioꝝ. Si qs autem ⁊ hoc recipiat opinione̅ ⁊ oro̅ne̅ dice̅s ſuſceptibilia ee̅ ɔtrarioru̅ no̅ verum hoc e̅. Oꝛo na̅q; ⁊ opio non i eo ꝙ ipſa aliqd p ſe recipia̅t ɔtrarioꝝ ſuſceptibilia dicunt ee̅. ſ; i eo ꝙ circa alteru̅ aliq̄ paſſio fca̅ ſit. na̅ i eo ꝙ res eſt aut no̅ e̅. in eo etia̅ oro vera vel falſa dicit̄ no̅ in eo ꝙ ipſa p ſe ſuſceptibilis ſit co̅trarioꝝ: Simplr̄ au̅t a nullo neq; oro mouetur neq; opio. quapropter no̅ eru̅t ſuſceptibilia ɔtrarioꝝ. cum nulla in eis paſſio fca̅ ſit. Veru̅ ſuba i eo ꝙ ipſa ɔtraria recipiat: i hoc ſuſceptibilis di ee̅ ɔtrarioꝝ: la̅guore̅. n. ⁊ ſanitate̅ ſuſcipit ⁊ ca̅dore̅ ⁊ nigredine̅. ⁊ vnu̅quodq; taliu̅ ipſa ſuſcipie̅do ɔtrarioꝝ ee̅ ſuſceptibilis di: Quare propriu̅ hoc erit ſube ꝙ cu̅ vnu̅ ⁊ ide̅ ſit numero ſ; ſua̅ mutatione̅ contrarioꝝ ſuſceptibilis ee̅ dicitur. de ſubſta̅tia qde̅ hec dicta ſufficia̅t.

Ponit ſc̄dam ſolutionem interime̅do ſuppoſitu̅. ſ. ꝙ oratio vel opinio ſit ſuſceptibilis ɔrioꝝ: qd̄ tn̄ p̄us ɔceſſu̅ eſt. dicit ergo ꝙ ſi qs recipiat. i. ɔcedat oro̅ne̅ ⁊ opinione̅ ſuſcipe ɔria h eſt falſum. qd̄ ꝑbat p tale ro̅ne̅. oe̅ illud qd̄ recipit ɔria recipit in ſe alia̅ paſſione̅ ſm qua̅ mutat̄ ab aliquo muta̅te: ſ; oro aut opinio no̅ eſt hꝰ. ſ; ſolu̅ ſuba. ergo ſuba ⁊ no̅ oro aut opinio erit ſuſceptibilis ɔrioꝝ. mi. declarat in lr̄a. ⁊ p̄ ponit parte̅ negatiua̅: qꝛ oro ⁊ opinio nihil in ſe recipiu̅t: ſed circa alteꝝ. ſ. circa re̅ fit aliq̄ paſſio ad qua̅ ſeq̄tur oro̅ne̅ eſſe vera̅ vel falſam. na̅ in eo ꝙ res eſt vel no̅ eſt dr̄ oro vera vel falſa: non ꝙ ipſa ſit ſuſceptibilis ɔrioꝝ: a nullo. n. moueẗ ſicut nec opinio. 2° ponit parte̅ affirmatiua ꝙ ſuba recipit i ſe ɔria ſm ꝙ mutaẗ. puta ſm la̅guore̅ ⁊ ſanitate̅ ca̅dore̅ ⁊ nigredine̅ ⁊c̄. q̄ ſunt ɔria. vn̄ ɔcludit proprietate̅ ſicut p̄us q̄re in qt ꝓpriu; eſt ſube cu̅ ſit vnu̅ ⁊ ide̅ numero ſm ſui mutatione̅ eſſe ſuſceptibilis ɔrioꝝ. ¶ Ultimo epilogat circa dca̅ ꝙ de ſuba h dca̅ ſunt. ¶ Nota̅du̅ ꝙ veꝝ ⁊ falſu̅ ſunt in oro̅ne vt in ſigno ⁊ dicu̅t formalr̄ reſpectu̅ ɔformitatis ⁊ difformitatis ad re̅: ⁊ eſt ite̅tio phi ꝙ oro ſuſcipiat ɔria: qꝛ veꝝ ⁊ falſu; ɔria ſunt ⁊ ſunt i oro̅ne ſicut reſpectꝰ ɔrij i ſubo ſed vlr̄ ſic p̄us ꝙ. oro no̅ recipiat iſta nec muteẗ ſm iſta. p̄ qꝛ origialiter ſunt a re cuiꝰ oppo^m eſt i ſuba ⁊ hoc ſuffic̄ pho ad remone̅du̅ iſtantia̅ de oro̅ne ⁊ opinio̅e. ¶ Nota̅du̅ ꝙ iſta ꝓprietas ſube. q̄ cu̅ ſit vna ⁊ eade̅ numero e̅ ſuſceptiua ɔrioꝝ ſm ſui mutato̅e; e̅ ꝓpria ſube ⁊ ɔuertiẗ cu; ea: qꝛ nulla ſuba ex ro̅ne ſui ꝓhibeẗ ſuſcipe ɔria: l; aliq̄ ex ſua ꝓpria forma ɔtermineẗ ad vnu̅ ɔriu̅: vt ignis ad calore̅ ⁊ ho̅ ad ro̅ale. ¶ Similr̄ itelligendu̅ eſt ꝙ ſuba ſuſcipit ɔria no̅ ſibi ſed alia que ſunt ɔria iter ſe. aliogn iſta ꝓꝑetas repugnaret q̄rte ꝓprietati q̄ poſita eſt ſupra.

Capl̄m de qua̅titate.

Quantitatis autem aliud quidem e̅ continuum aliud diſcretum.

¶ Poſtq̄ ariſt. determinauit de p̄dicame̅to ſubſta̅tie nu̅c determinat de p̄dicame̅tis accn̄tiu̅: vbi ſic ꝓcedit. Primo agit de p̄dicame̅tis accide̅tiu̅ q̄ magis itrinſecus adueniu̅t ſube q̄ ſu̅t q̄titas q̄litas relatio. i. reſpectus itri̅ſecus aduenie̅s q eſt tm̄ de genere relatio̅is. 2° agit de alijs p̄dicamentis q̄ dicunẗ reſpectꝰ extrinſecꝰ aduenie̅tes q̄ ꝑtinent ad vltima. 6. p̄dicame̅ta de qbꝰ magis ifra. ⁊ ſ li^m. 6. principioꝝ videbiẗ. p̄ma ꝑs diuidiẗ in. 3. p̄. n. determiat de q̄titate. 2° de ad aliq̄ ⁊ de relo̅ne. 3°. d̄ q̄litate. ſa ibi (ad aliqd vo). 3. ibi. (q̄litate̅ vo dico) Prima. i. d. p̄ ɔtermiat de q̄titate q̄tu̅ ad eiꝰ ſubſta̅tialia. 2° q̄tu̅ ad eiꝰ ꝓprietates ⁊ accn̄talia. 2° ibi. (Amp. q̄titati). Prima i. d. p̄ determiat de q̄titatibꝰ p ſe. 2° de q̄titatibꝰ p accn̄s. ſa ibi (ꝓp̄e au̅t q̄titatis) Prima i. d. p̄ ꝑponit. d. diuiſio̅es. 2° exeq̄ẗ de me̅bris declarans q̄ dixerat diuide̅do. ſa ibi. (Eſt a̅t diſcreta) Pria i. d. ſm. d. diuiſio̅es quaru̅ prima eſt magis formalis. ſa magis ma̅lis que po̅iẗ ibi. (Et aliud qdem). Dicit g̊ ꝙ q̄titatis aliud continuum alid̄ diſcretu̅. ⁊ dic̄ aliud neutralr̄ ad deſigna̅du̅ diſtictione̅ ee̅ntiale̅ iter me̅bra diuiſio̅is vt ſit ſenſus ꝙ q̄titatis alia continua alia diſcreta q̄ ee̅ntialr̄ ⁊ ſpecifice diſtinguunẗ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et aliud qdem ex hn̄tibus poſitionem ad ſeinuicem ſuis partibꝰ conſtat. aliud aute; ex no̅ habentibus poſitionem.

Ponit ſc̄da; diuiſione̅ q̄ eſt ꝙ q̄titatis aliud. i. alia ɔſtat ex ꝑtibus ſuis hn̄tibꝰ inuice̅ poſitione̅. alia ex no̅ hn̄tibꝰ po̅ne̅. has diuiſio̅es iferius declarat.

Ad euidentiam dictoꝝ ⁊ dice̅doꝝ q̄riẗ. vtꝝ q̄titas ſit vnu̅ genꝰ. arguiẗ ꝙ non. p̊ ſic: qꝛ q̄titas no̅ e̅ genꝰ. g̊ no̅ eſt vnu̅ genꝰ. ɔn̄a ꝑ;. an̄s ꝓbaẗ. Tu̅ qꝛ nullu̅ genꝰ p̄dicaẗ d̄noiatiue de ſpe̅ ſ; hec e̅ va. linea e̅ q̄ta. ⁊ ſic de alijs q̄ ponunẗ ſpe̅s q̄titatis. g̊ nullu̅ illoꝝ e̅ eiꝰ ſpe̅s. nulla̅ g̊ h; ſpe̅;. ⁊ p ɔn̄s no̅ e̅ genꝰ. ma. ꝑ;. qꝛ nullu̅ p̄dicatu̅ vniuocu̅ eſt denoi̅atiuu̅ ſ; ſu̅t oppoſiti modi p̄dicandi. ſed ee̅ genꝰ reſpectu ſpe̅i eſt p̄dicatu̅ vniuocu̅. ꝑ ari. ſupius. g̊ ⁊c̄. Tum qꝛ q̄titas no̅ habet ſpe̅s. ergo no̅ e̅ genus. an̄s ꝑ;: qꝛ de co̅tinua ⁊ diſcreta no̅ p̄dicaẗ eq̄liter. qꝛ q̄titas ɔtinua e̅ na̅liter p̄or ſua diuiſio̅e. g̊ ⁊ ɔtinua e̅ p̄or numero. qꝛ numerus eſt poſterior diuiſio̅e co̅tinui cu̅ cauſeẗ ex ea. ex. 3. phy. ſed oe̅ genus p̄dicatur eq̄liter de ſpe̅bus. ergo ⁊c̄. Tu; quia vnius generis eſt tantu̅ vna prima diuiſio per d̄rias. qꝛ tantum due ſpe̅s p̄me. ſed q̄titas diuidiẗ eq̄ primo duplici diuiſione. ſ. p co̅tinuu̅ ⁊ diſcretu̅ ⁊ per ɔſtare ex partibꝰ habe̅tibus poſitione̅ ⁊ non co̅ſtare ex partibꝰ habentibus poſitione̅. ergo ⁊c̄. ma. pat; per Ariſto. in topi. ſi ꝓpoſiti ſunt due diuerſe differentie vt color in voce ⁊ in corpore ipm eſt equiuocum. ⁊ per boetiu̅ libro diuiſionu̅. oi̅s diuiſio generis fit per duas d̄rias. ꝓbatio mi. qꝛ neutra diuiſio eſt ſubdiuiſio alterius. qꝛ tu̅c ambo me̅bra ſubdiuiſionis ɔtinere̅tur ſub aliquo me̅bro reliquie diuiſionis. qd̄ no̅ eſt veꝝ: vt ꝑ; iducendo. ¶ P̄. ad p̄ncipale. in omni genere vno eſt vnu̅ p̄mum ⁊ minimu̅ qd̄ eſt me̅ſura omniu̅ alioꝝ ex. 10. meta. ſed in q̄titate no̅ eſt vnu̅ p̄mu̅ ⁊ minimu̅. ſ; duo. ſ. vnitas ⁊ pu̅ctꝰ. ergo qua̅titas erit duo genera. ¶ P̄. cuiuſcu̅q; generis oe̅s ſpe̅s ſunt oppoſite ⁊ per ɔſeque̅s nulla ſpecies vnius generis de quacu̅q; ſpecie alterius generis p̄dicaẗ: qꝛ oppoſitu̅ no̅ p̄dicatur de oppoſito: ſed vna ſpecies q̄titatis predicaẗ de alia denoi̅atiue vt linea eſt numerata. ergo ⁊c̄. ma. ꝑ;. qꝛ ſpe̅s generis vel iclud̄ut p̄mas differe̅tias generis vel differe̅tias oppoſitas diuide̅tes aliud genus itermediu;. oe̅s au̅t tales differe̅tie ſunt oppoſite. ergo ⁊ ſpecies que includunt illas. ¶ P̄. paſſio ⁊ ſubiectu̅ non ſunt in eode̅ genere. vt ſpecies: ſed lo̅gitudo eſt paſſio linee que eſt in genere q̄titatis ⁊ lo̅gitudo ſimiliter eſt in genere q̄titatis ergo genus q̄titatis non eſt vnum. ma. probatur. Tum qꝛ paſſio propria predicatur denominatiue de ſubiecto. ergo ⁊ genus paſſionis: qꝛ de quocunq; predicaẗ inferius. ⁊ ſuperius. ſed genus ſubiecti non predicaẗ denoi̅atiue de ſubiecto. ergo non eſt idem genus ſubiecti ⁊ paſſionis. Tum quia tunc paſſio non predicaretur de ſubiecto: vt patet ex precedenti. qꝛ nulla ſpecies cuiuſcunq; generis poteſt predicari de alia. ¶ In oppoſitum eſt philoſophus aliter eſſent plura q̄. 10. predicamenta. ¶ Reſpo̅deo dico. 3. concluſiones. ¶ Prima co̅cluſio eſt ꝙ q̄titas eſt genꝰ. ꝓbatio huius: omne illud qd̄ p̄dicaẗ de pluribus differentibus ſpecie in quid eſt genus. ſed q̄ti-

tas eſt hꝯ.ergo ⁊c.mi.ꝓbatur ſic de q̄titate continua ⁊ diſcreta.q2 queſito qd de vtraq3 cōuenienter reſpondet̄ q̄titas.❡Scḋa cōcluſio eſt ꝙ q̄titas eſt generaliſſimū.ꝓbatio hui⁹.illud genus qḋ nō habet aliud ſupueniēs genus eſt generaliſſimū:ſed q̄titas eſt hꝯ.ergo ⁊c.mi.p3:q2 nihil ꝑdicat̄ de eo in qd niſi ens qḋ nō eſt genus.❡Tertia ɔcluſio ē ꝙ q̄titas eſt vnū gen⁹.ꝓbatio hui⁹.omne genus ꝙ ſm vnā rōnē dr̄ de oib⁹ ſuis ſpēbus eſt vnū genus.q̄titas eſt hꝯ.ergo ⁊c.❡Circa mi.h⁹ rōis eſt dubiū q̄ ſit iſta vnitas ſeu rō ſm quā q̄titas dr̄ de oib⁹ ſuis ſpēbus:vbi eſt duplex mod⁹ dicendi.Uno mō ponit̄ ratio menſure.qḋ ꝓbat̄.Tum q2 ſm diuerſitatē hui⁹rōnis variant̄ ſpēs q̄titatis.quia menſura ɔtinua qdā eſt menſura itrinſeca qdā extrinſeca mēſurato.ſi itrinſeca vel mēſurat ſm vnā dimēſionē tantū.⁊ ſic eſt linea.vel ſ3 duas tm̄.⁊ ſic eſt ſupficies.vl̄ ſ3.3.⁊ ſic ē corpus:extrinſeca aūt ē duplex.ſ.ꝑpria.⁊ ſic eſt locus.vel cōmunis.⁊ ſic ē tp̄s.Et dr̄ loc⁹mēſura ꝑpria.q2 vn⁹ tm̄ eſt vni⁹.ſ.mēſurati locati:tēpus aūt eſt cōmune:q2 idē eſt multorum mēſuratoꝝ.manifeſtū eſt etiā numeꝝ ⁊ orationē eſſe mēſuras.❡Cōtra illud arguit̄.q2 ratio generis.iuenit̄ eq̄liter ī oībus ſpēbus ſed nō ſic rō menſure in continuo ⁊ diſcreto.q2 vnitati cōuenit maxime eſſe mēſurā:⁊ cū illud per ſe ſit principiū numeri de illo ꝑ deriuat rō menſure ad numeꝝ:⁊ de numero ad ɔtinua:vt manifeſte habetur.io.meta.c.5.❡Si dicat̄ ꝙ diſcretū eſt ꝑus ɔtinuo.in ſe:non cōparādo ad ſuū gen⁹:hoc ɔcedit ꝑpoſitū:q2 participātiū aliqḋ genus neutꝝ participat rōnē generis per alteꝝ:ſed ɔtinuū nō h3 rōnem mēſurādi niſi a diſcreto vt dr̄ vbi.ſ.ergo rō mēſure nō eſt rō q̄titatis vt eſt gen⁹.❡Alr̄ ergo dicēdu3:ꝙ l3 ꝑ ſe mēſura ɔueniat q̄titati:nō tn̄ eſt iſta rō ꝑma ⁊ ꝑpria q̄titatis ſm quā ɔuenit ⁊ ei attribuit̄ rō generis:ſ3 iſta eſt rō diuiſibilitatis:⁊ hoc de illa diuiſione q̄ eſt in partes eiuſdē rōnis:qḋ oſtendit̄ tripl̄r.Primo ex.5.meta.vbi diffinit̄ q̄tu3 ſm ꝙ hr̄e pōt diffōnem ſaltē expmentē qd dicit̄ per nomē ſic.q̄tū eſt qḋ eſt diuiſibile in ea q̄ īſunt quoꝝ ſingulu3 natū eſt eſſe hoc aliqḋ.i.qḋ pōt in partes eiuſdem rationis diuidi.Scḋo.q2 q̄titas continua ⁊ diſcreta non diffiniunt̄ ꝭ ꝑ mēſurā:ſed per hoc quoꝝ partes copulant̄ ⁊c.ğ per ſe cōuenit eis eſſe diuiſibile vel participabile.Tertio.quia penes rōne3 diuiſibilitatis ſumūtur ſpēs q̄titatis.5.meta.q2 diuiſibile in nō ɔtinua eſt numer⁹ ⁊ orō:in ɔtinua ſm vna3 dimēſionē eſt linea.ſm.2.ē ſupficies.ſm.3.eſt corp⁹.ſ3 alias drīas diuiſibilitatis tp̄s ⁊ loc⁹.❡Cōtra iſtū 2ᵘˢ modu3 inſtatur.Primo.q2 q̄titas ɔtinua eſt in potentia diuiſa.diſcreta vero actu:ſed q̄ ſunt actu ⁊ potētia aliqd nō ſūt eq̄l̄r illḋ.ergo diuiſibilitas nō eq̄liter ɔuenit ɔtinuo ⁊ diſcreto.aſſumptū p3.partes.n.numeri actu ſunt ab īuicē diuiſe.ɔtinui nō.❡Ꝓ.cui⁹ eſt potētia ꝑ ſe ei⁹ ē act⁹.ſi ergo q̄titas cōtinua ꝑ ſe eſt diuiſibilis pōt eē ꝑ ſe diuiſa.ğ cōtinua ꝑ ſe pōt eē nō ɔtinua.qḋ eſt manifeſte falſū.❡Ꝓ.Ari.ꝓbat orōnē eē q̄titatē.per ꝭ q2 eſt mēſura.ğ iſta videt̄ ꝑ ſe rō q̄titatis.❡Ad primū dico ꝙ q̄titas diſcreta ē vna ⁊ indiuiſa dum manet ī ſua ſpē vndecūq3 ſit eius vnitas q̄uis materialia que ſubſūt illi forme ſint diuiſa:vbi grā.qnarius in ſua ſpē manēs eſt formal̄r nō diuiſus.q2 diuiſio eius ꝑimit formā qnarij.q2 diuiſiōe fcā in trinariū ⁊ binariū iam non manet qnarius l3 materialia vt vnitates ſint diuiſe.vn̄ negādū eſt qḋ ſumit̄ de diſcreto.❡Ad 2ᵐ dico ꝙ actus hui⁹ potentie ɔtinuū eſt diuiſibile.nō eſt iſte.ɔtinuū ē diuiſū.ſ3 iſte ɔti⁹ diuidit̄.i.eſt in fieri diuiſionis.⁊ illḋ pōt ꝑ ſe ineē cōtinuo.❡Ad 3ᵐ dico ꝙ nō negat̄ illḋ qḋ per ſe eſt mēſura eſſe q̄titatē:ſ3 ꝙ illa rō nō eſt per ſe q̄titatis ꝑpria vt ē gen⁹.q2 nō eq̄liter ineſt ſpēbus ei⁹:vbi aduertēdū ꝙ nō eſt itelligēdū qḋ diuiſibilitas ſit rō ɔpetēs q̄titati ꝑ ſe ꝑ modo ſed per ſe 2ᵒ modo ⁊ ꝓpingus q̄ rō menſure q̄titatis.Et aſſignant̄ a pħo.4.paſſiones.Prima eſt diuiſibilitas ī partes eiuſdem rōnis.de qua hr̄ hoc.5.meta.c.de q̄to.⁊ 3ᵒ.phy.ca.de infinito.Secūda eſt eē finitū vel infinitum de q̄ hr̄.i.phy.vbi dr̄ ꝙ fini⁹ ⁊ infinitum q̄titati ɔgruit.⁊ hoc pſupponit primā:nā eē fini⁹ vel infinitū ꝑcedit illḋ qḋ d3 finiri ⁊ illud necio ꝑintelligit̄ diuiſibile.Tertia eſt eq̄le vel inequale de q̄ dr̄ infra ꝙ ꝑpriū eſt q̄titati ſ3 eā eq̄le vel ineq̄le dici.⁊ ꝭ ɔūr pſupponit ſam.ſ.finitū vel īfinitum ſicut patet.Quarta eſt rō mēſure de q̄ hr̄.io.meta.c.2ᵒ⁊ ꝭ etiā preſupponit tertia3.nam oīs mēſura ꝑintelligit̄ eſſe eq̄lis vel ieq̄lis mēſurato.q2 eni eſt eq̄lis vel ineq̄lis mēſurato.iō mēſura ⁊ nō ecōuerſo.❡Un̄ ex his p3 ordo illaꝝ paſſionū q̄titatis ꝙ diuiſibilitas ē ꝑma paſſio ſil̄r ꝑme due ɔpetunt q̄titati in ſe ſ3 alie due ꝑ reſpectū ad aliqḋ.❡Ad primū in oppoᵐ.nego āns.❡Ad ꝑmā ꝓbatōe3 dico ꝙ de linea abſolute nō dicit̄ q̄titas denoīatiue:nec de aliq̄ ſui ſpē abſolute ſumpta ſed ī abſtracto ⁊ in qd.ſed denoīatiue dr̄ de linea in mā ⁊ alijs ſpēbus.⁊ ſic ſumit̄ ſpēs ei⁹ vt ɔcreta.⁊ nō eſt mirū concretū generis ꝑdicari de cōcreto ſpēi vn̄ q̄tūcūq3 vſus ſit loquendi dicere lineā eē q̄tā ſiue diuiſibilē:⁊ ſic de alijs ſpēb⁹:ꝭ ſimpl̄r ē falſū de eis vt ſunt ſpēs.q2 tūc eſſent ſubiecta q̄titatis vel diuiſibilitatis.tal̄.n.modus ꝑdicādi cōuenit oib⁹ accn̄tib⁹ reſpectu ſuboꝝ.❡Alr̄ dr̄ qḋ ma.ē ꝟa in alio gn̄e a gn̄e q̄titatis ⁊ nō de illa ſpāl̄r.q2 q̄titas nō tm̄ alijs ē ꝑncipiu3 mēſure vel diuiſiōis ſ3 ſibi.⁊ iō ſe denomiat ⁊ ſuas ſpēs.qḋ nō eſt veꝝ de alijs.❡Ad ſam dico ꝙ in oī gn̄e pōt eſſe aliq̄ ſpēs poꝛ alia in eēndo cōparando illas iter ſe:ſed nulla ē poꝛ alia ī pticipādo naturā ſeu generis rōnē.ſic ɔtinua q̄titas nal̄r eſt poꝛ diſcreta vt oñdit rō.l3 nō in ſuſcipiēdo ꝑdicationē q̄titatis.q2 neutri ſpēi ī eſt diuiſibilitas ꝑ alteram.❡Ad tertiā dico ꝙ nō eſt duplex diuiſio ꝑma gn̄is ꝑ drīas formales cōſtituētes ſpēs:pōt tn̄ vna eſſe ꝑ drīas formales alia ꝑ mal̄es q̄ diuiſiōes nō ſunt ſubinuicē ſicut corpus in gn̄e ſube ꝑter diuiſionē ei⁹ formalē in aīatū ⁊ in iaīatum pōt diuidi ꝑ corruptibile ⁊ icorruptibile.⁊ vtreq3 drīe ſe habēt vt excedētia ⁊ exceſſa.ita in ꝓpoſito.ꝑma diuiſio eſt formalis.ſcḋa mālis penes ꝑtes q̄titatis.❡Ad ꝓbatōe3 ma.dico.qḋ boeti⁹ ⁊ ari.dicūt ⁊ itelligunt de diuiſiōe formali q̄ ē ꝑ drīas cōſtitutiuas ſpēi.❡Ad 2ᵐ ꝑncipale dr̄ multipl̄r ꝑ mō ꝙ pūctus ⁊ vnitas nō ſunt duo ſimpl̄r ꝑma.q2 pūct⁹ ad vnitatē reducit̄ ſic ad pri⁹ ſe:q2 pūctus eſt vnitas pōne3 ſitū:vt dr̄ ꝑ poſteri.⁊ ita tm̄ vnitas ē pᵐ.❡Cōtra ꝭ arguit̄.ſic ꝑnci⁹ ad princiᵐ.ita principiatū ad principiatū.ğ ſi vnitas ſit formale vel materiale in pūcto quoꝝ alterū op3 eē ſi pūctus ſit vnitas pōnē ſitū:ſeqt̄ ꝙ diſcretū ſil̄r erit materiale vel formale in cōtinuo.nō māle vt manifeſtū eſt.q2 cōtinuū nō cōponit̄ ex diſcretis.ğ eſt formale.quod negat Ariſto.7.meta.icrepās platonem q̄ ita poſuit.Jdeo ꝭ dicēdu3 qḋ ſicut magnitudo nō eſt multitudo nec formal̄r nec māliter:ſic pūctus non eſt vnitas nec māliter nec formal̄r:q2 pūctus eſt idiuiſibilitas magnitudinis ⁊ vnitas multitudinis.nec ꝭ diffinitio ē Ariſto.pūctus eſt vnitas ⁊c.ſ3 ſi alicubi ꝭ dicat̄ de puncto hoc eſt.ſcḋm platonem q̄ poſuit numeros eē formalia in cōtinuo.⁊ ita vnitatē in pūcto:ſ3 nec ſm Ariſto.nec ſcḋm platonem hr̄ ꝑmo poſteri.ꝭ diffinitio ſed ſic.vnitas eſt ſubſtātia ſine pōne.punctus aūt ſuba poſita.qḋ manifeſte falſum eſt ſcḋm Ariſto.ſed veꝝ ſecundum platonem q̄ poſuit q̄titates eſſe ſubſtantias reꝝ.❡Aliter ergo dicendū ad argumentū ꝙ ma.ſ.in omni genere ⁊c.nō eſt vera de omni genere gnāliſſimo:q2 vix in aliquo genere vno gnāliſſimo poſſet aliqḋ vnum pri⁹ aſſignari menſura oīum alioꝝ vel in nullo.ſed intelligitur iſta ꝓpō de gn̄e naturali.⁊ dr̄ illud genus nāle cui correſḋet vnitas ſuſceptiui.⁊ de hꝯ exemplificat Ariſto.vbi ponit iſta3 ꝓpōnem.tale genus nō eſt q̄titas.❡Aliter poteſt dici.ꝙ l3 ſint duo prima ⁊ minima in genere q̄titatis.tn̄ tantū eſt vnū primū ibi ⁊ minimū qḋ eſt mēſura aliorum:punctus eni3 non eſt men

ſura cōtinui.qꝛ tunc aliquotiēs ſumptus redderet ꝯtinuū
⁊ eſſet cōtinuū cōpoſitum ex īdiuiſibilibus.ſed vnū eēntia
liter eſt mēſura numeri.vnū aūt applicatū alicui ꝑti conti/
nui eſt mēſura cōtinui.vt dicit̄.10. Meta. vnde vnū tm̄ eſt
menſura in h̄ gn̄e.¶ Ad 3ᵐ cōcedo ꝙ nulla ſpēs ꝑdicat̄ de
alijs in abſtracto ſm̄ ꝙ īcludūt dr̄ias oppoſitas: tamē poſſe
eſt hoc in cōcreto ſm̄ ꝙ ſpēs q̄ ſubijcit̄ ſumit̄ vt eſt in mate
ria.⁊ nō vt eſt ſpēs oppoſita.¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ lōgitudo la/
titudo magnitudo multitudo ſunt equoca vt notāt ſpāꝫ qn̄/
titatē.⁊ vt notāt exceſſū in qn̄titate.ꝑ modo ſunt ſpēs qn̄tita
tis.ſcd̄o mō ſūt paſſiōes:ꝑ mō ſūt idē qd̄ linea ſuꝑficies ⁊c̄.
nec hn̄t oppoſita breue ⁊ ſtrictū: qꝛ linea qn̄tūcūqꝫ breuis ē
lōgitudo ꝑmoꝫ. ſcd̄o nō ſunt ī gn̄e qn̄titatis ſm̄ ſe. ſed ꝑmo
.i.vt ſpēs.ſed nō 2ᵒ.i.vt ſunt paſſiōes.qd̄ manifeſtuꝫ eſt de
multitudine cui vt eſt ſpēs opponit̄ vnitas ⁊ paucitas vt ē
paſſio.⁊ eidem vniuoco non ſunt duo oppoſita.ex.1. Topi.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Eſt aūt diſcreta qn̄titas. vt numerus ⁊ oratio.
Continua vero. vt linea ſuperficies ⁊ corpus.
Amplius autē preter hec tēpus ⁊ locus.

Declarat dictas diuiſiōes: circa qd̄.2.facit.ꝑmo declarat ꝑ
mā.2ᵒ ſcd̄am.ibi (Amplius aūt alia qdē) ꝑma in.2.ꝑ illam
diuiſionē ꝑ exēpla māifeſtat q̄ſi ſubdiuidēdo.2ᵒ ꝓbat exē/
pla illa tales qn̄titates eſſe demōſtrādo.2ª ibi (Partiū enī
numeri) dicit ergo ꝙ diſcreta qn̄titas eſt numerus ⁊ orō.
cōtinua vō eſt linea ſuꝑficies corpꝰ tp̄s ⁊ locus ita ꝙ in vni
uerſo ſunt.7.ſpēs qn̄titatis.due diſcrete.⁊.5.cōtinue.

¶ Partiū ⁊.n.numeri nullus ē terminus cōis ad
quē copules ꝑticulas eiꝰ: vt qnqꝫ ⁊ qnqꝫ cū ſint
ad decē particule ad nullū terminū comunē co/
pulātur qnqꝫ ⁊ qnqꝫ.ſꝫ ſēper diſcreta ⁊ ſeꝑata
ſūt. Silr̄ tria ⁊ ſeptē ad nullū cōmunē terminū
copulantur ſed ſemper diſcreta ſūt ⁊ ſeparata:
Quapropter numerus quidem diſcretoruꝫ eſt.

Probat quod dixerat.circa quod.2.fac̄. primo ꝓbat qd̄ di
xerat de ſpēbꝰ qn̄titatis diſcrete. 2ᵒ qn̄titatis cōtinue. 2ª ibi
(linea vō) prima.ī.2.ꝑ ꝓbat numeꝝ eē qn̄titatē diſcretā.2ᵒ
ꝓbat idē de orone.ibi (ſilr̄ aūt ⁊ orō) in ꝑma ꝑte arguit̄ ſic.
oīs qn̄titas cuiꝰ ꝑtes nō copulant̄.i.cōtinuant̄ ad aliquē ter
minū cōem eſt qn̄titas diſcreta: ſꝫ numerꝰ eſt hꝰ.g̊ ⁊c̄.illius
rōnis minor pōit̄ in lr̄a quā declarat.qꝛ qnqꝫ ⁊ quinqꝫ q̄ ſūt
ꝑtes numeri denarij ad nullū terminū cōem copulant̄.ſed
ſemꝑ ſūt diſcreta vt priꝰ ⁊ diſiūcta.ſilr̄.3.⁊.7.q̄ etiaꝫ ſunt ꝑ/
tes denarij ad nullū cōeꝫ terminū copulant̄: ſed ſemꝑ ſunt
diſcreta vt priꝰ. ¶ Notandū ꝙ ꝑtes numeri quedam dn̄r
aliquote q̄dā nō aliquote.aliquote ſunt q̄ aliquotiens ſum/
pte reddūt ꝑciſe ſuū totū h̄ mō.5.eſt ps denarij. qꝛ bis ſum
ptū facit denariuꝫ ꝑciſe.partes nō aliq̊te ſunt quo aliq̊tiēs
ſumpte nō reddūt ꝑciſe ſuū totum hoc mō.3.⁊.7. ſunt ꝑtes
denarij ſic pꝫ replicādo. Ari.ergo exēpliſicat de ꝑtibus nu
meri vtroqꝫ modo. vt oſtendat omni modo partes nume/
ri eſſe diſtinctas.

¶ Similiter autē ⁊ oratio quidem diſcretorū ē.

Probat orōnē eē qn̄titatē diſcretā.circa qd̄.2. fac̄. ꝑ ꝓponit
ꝯclōnē.2ᵒ addit ꝓbatōeꝫ.ibi (qm̄.n.qn̄titas) dic̄ ergo ꝙ ſilr̄
orō eſt diſcretoꝝ.i.de numero qn̄titatū diſcretaꝝ ſicut nu/
merus.¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Quia etenim qn̄titas ē oratio māifeſtū appꝫ.
mēnſuratur.n.ſyllaba breui ⁊ longa: Dico aūt
orationē cū voce ꝓlatā.ad nullū enim cōem ter/
minū eius ꝑticule copulantur .non.n. cōis ter
minus eſt ad quem ſyllabe copulentur: ſꝫ vna/
queqꝫ diuiſa eſt ſm̄ ſeipſam.

Probat ꝯclōnē. vbi.2.fac̄.ꝑ ꝓbat orōnē eē qn̄titatē.2ᵒ eam
eē qn̄titatē diſcretā ibi (Ad nullū) In ꝑma ꝑte ar.ſic.oē illō
qd̄ mēſurat ē qn̄titas.orō ē hꝰ.g̊ ⁊c̄.mi.ponit̄ ī lr̄a.nā lōgum
vl̄ breue mēſurat̄ ꝑ orōnē.ſtatī exponit ſe de q̄ orōne loqt̄.
dico aūt orōnē cū voce ꝓlatā.qd̄ quō ītelligēdū ſit dicetur
ampliꝰ ī qōne.¶ In 2ª ꝑte ar.ſic.oīs quātitas cuiꝰ ꝑtes nō
copulant̄ ad aliquē terminuꝫ cōem eſt diſcreta. orō eſt hꝰ.
g̊ ⁊c̄.mi.ponit̄ ī lr̄a.qꝛ ſillabe q̄ ſunt ꝑtes orōnis ſunt ab īui
cē diſcrete.qꝛ ad nullū terminuꝫ cōem copulant̄.

Ad euidētiam predictoꝝ q̄rit̄ vtꝝ orō ſit qn̄titas
diſcreta.ar.ꝙ nō.qꝛ oratio non eſt
qn̄titas.ergo nō eſt qn̄titas diſcreta: ꝯn̄a pꝫ.ꝓbatio an̄tis.qꝛ
nō orō ī ſcripto.qꝛ illa eſt ſuba.nec orō in mēte: qꝛ illa eſt in
nō qn̄to ⁊ neutra mēſurat ꝑ ſe.Ari.etiā exponit ſe de neutra
haꝝ ītelligere.vt pꝫ in lr̄a.nec orō in voce.illa.n.eſt ꝑ ſe ſen
ſibilis: qꝛ vox.ergo eſt in.3.ſpē qn̄titatis.¶ P̄.omne ꝑ ſe mē
ſurās ſm̄ breue ⁊ lōgum eſt ꝯtinuū: qꝛ dr̄ie qn̄titatis ꝯtinue
ſunt breue ⁊ lōgū.ſed orō eſt hꝰ.qꝛ mēſurat ſillabaꝫ lōgā ⁊ bre
uē.vt dicit̄ in lr̄a.ergo ⁊c̄.¶ Itē ſi orō eſſet qn̄titas diſcreta
nō videret̄ differre ſpē a numero: qꝛ in nulla dr̄ia ſpecifica
¶ In oppꝰ eſt Ari.¶ R̄ndeo ⁊ dico.2.ꝯcluſiōes. ¶ Pri
ma eſt iſta.orō ē qn̄titas.h̄ ꝓbat̄ per rōnem ariſt. qꝛ ſillaba
menſurat̄ breuis ⁊ longa.ergo huius eſt aliq̄ mēſura per ſe.
illud eſt orō q̄ fit cū voce ꝓlata.illā āt dico diſcretionem ap
propriatā orōni ꝑ eius dr̄iā ſpecificā: q̄ differētia nec ē ſcri/
pta nec ꝓlata: nec in mēte: nec actꝰ ꝓferētis. qꝛ ille mēſura
tur tp̄e.nec ipe partes diſcrete.ſed eſt diſcretio non cōis nu
mero ⁊ orōni: ſꝫ orōni appropata.¶ Scd̄a cōclō ē iſta.orō
eſt qn̄titas diſcreta.hec ꝓbat̄ per rōnem Ari. qꝛ ꝑtes eiꝰ ad
nullū terminū cōem copulant̄: q̄libet enī ſillaba eſt ab alia
diuiſa: nec actꝰ ꝓferētis nec ſignificatū eas cōtinuat: qꝛ ter
minus ꝑ ſe ꝯtinuās partes qn̄titatis nō eſt eēntialr̄ extra il/
las.ſed hec.2.ſunt eēntialr̄ extra ꝑtes orōnis.ſilr̄ h̄ orō pōt
eē vbi ſignificatū nō ē.vt cōiūgēdo voces nō ſignificatiuas.
⁊ ibi nullū eſt ſignificatū.¶ Ad ꝑᵐ argumētū pꝫ ex dictis
qd dicēdū.¶ Ad 2ᵐ pōt dici ꝙ lōgū ⁊ breue equoce conue
niunt ꝯtinuo ⁊ diſcreto.qꝛ huic.ſ.cōtinuo ꝓprie. illi autem
trāſumptiue.omne ergo mēſurās per ſe.ſm̄ h̄ ꝓprie ſūptū
eſt ꝯtinuū.hꝰ nō eſt orō.equoca.n.eſt lōgitudo ſillabe ⁊ mē
ſurati a linea.¶ Ad tertiū dicit̄ ꝙ qn̄titas diſcreta vt eſt in
materia permanēte eſt numerꝰ. qꝛ cauſat̄ ex diuiſione cōti
nui.quādo eſt in ſucceſſiua eſt oratio: qꝛ nulla pars oratiōis
ꝑmanet.¶ Cōtra hoc ꝯcedit ꝓpoſitū.qꝛ differētia ſm̄ ſpe/
ciē ē differētia formalis.h̄ ſi ſic tm̄ differūt.ī nullo formali
differunt.ergo non ſpecie.¶ P̄.falſum dicit̄: qꝛ ſucceſſio ⁊
ꝑmanētia ſunt differētie poſteriores motu ⁊ quiete. ergo ⁊
ente naturali inqn̄tuꝫ naturale.ſed qn̄titas qn̄tū ad totū ge/
nus eſt naturalr̄ ꝑus ente naturali inqn̄tum naturale. ergo
ſucceſſio ⁊ permanentia ſunt multo poſteriora toto genere
qn̄titatis.ergo nō ſunt differētie ſpērū in hoc gn̄e. ¶ P̄.nu/
merus applicatur materie ſucceſſiue.ſicut permanēti.ergo
nō oīs numerus eſt quātitas in materia ꝑmanente.an̄s pꝫ
exēplo vt dicimus duo tēpora.duos dies.patet etiaꝫ rōne.
qꝛ continuū aliquod eſt ſucceſſiuū.vt motus.ergo ex eius
diuiſione cauſat̄ numerus.¶ P̄.tūc non differret oratio a
tēpore quod ē numerus motꝰ ⁊ ita quātitas diſcreta ī mate
ria ſucceſſiua.¶ Aliter ergo dico ad argumentū ꝙ oratio
eſſentialr̄ differt a numero ⁊ a q̄cunqꝫ ſpecie quātitatis nō
tantū differētia materiali: ſed formali ⁊ ſpecifica.illa tamē
nō eſt nota.īmo vix alicuius ſpēi ſpecialiſſime eſt differētia
nobis nota.qꝛ ſi eſſet nota nō poſſet eſſe veꝝ qd̄ dicit̄.2.po/
ſterio.ꝙ q̄libet pars diffinitionis debet eſſe in plus.omnes
autē in eque.hoc aūt non ꝯtingeret ſi vltima differētia eſſet

nota.illa enī cum ſumatur a ꝓpria forma ſpeciei nullo mō ē ī plus ꝙ̄ ſpēs.ergo illud dictū eſt veꝝ ꝙ differētie vltime omnium diffiniendoꝝ ſunt nobis ignote.

Linea continua eſt.poteſt enī quis ſumere cōem terminū ad quē particule eius copulant̄ ideſt punctū ⁊ ſuperficiei lineā. Plani nāq3 particule ad quēdam cōem terminū copulantur. Siīr aūt ⁊ in corpore poteris ſumere communē terminū ſuperficiem aliquā que corporis particulas copulat.

¶ Poſtꝙ̄ ꝓbauit numeꝝ ⁊ orationē eſſe quātitates diſcretas.nūc ꝓbat alia.5.ꝑus enumerata eſſe quātitates ꝯtinuas.circa qd̄ duo facit.ꝑmo ꝓbat de linea ſupficie ⁊ corpore que ſunt menſure itrinſece.2° ꝓbat idē de tēpore ac loco ꝗ ſunt mēſure extrinſece ibi(ſunt aūt) in ꝑma parte arguitur ſic.oīs ꝙ̄titas cuius ptes copulant̄ ad aliquē terminū cōez eſt cōtinua quantitas.ſed linea ſupficies ⁊ corpus ſunt hꝰ.ꝗ ⁊c.maior p3.q2 eſſe continuū eſt ſic hr̄e partes copulatas.minor oñdit̄ in lr̄a.ꝑmo de linea.q2 particule eius copulantur ad pūctū vt ad terminū cōem.2° de ſupficie.q2 ptes eiꝰ ſic ad lineā copulant̄.3° de corpore.q2 partes eius ad planū .i.ad ſuperficiem copulantur.

¶ Eſt aūt taliū ⁊ tēpus ⁊ locus. pſens.n. tēpus copulat pteritū ⁊ futurū. Rurſus locus ꝯtinuorū ē.locū enim quedā pticule corporis obtinēt.ꝗ ad quedā cōem terminū copulant̄.ꝗ ⁊ loci pticule que obtinēt ſingulas corpis ptes ad eundem terminū copulant̄ ad quē corpis pticule. Quapropter ꝯtinuus erit locus.ad vnū communē enī terminū eius particule copulant̄.

Probat idē ⁊ ꝑ eādē rōnē de tpe ⁊ loco:vbi ar.ſic.ptes loci ⁊ tpis ad aliquē terꝰ cōez copulant̄.ꝗ ſūt ꝙ̄titates ꝯtinue. ꝯña p3.aňs ponit̄ in lr̄a.ꝓ ꝙ̄tū ad tps:q2 pteritū ⁊ futuꝝ copulātur ad pſens.ſ.ad nūc.2° ꝙ̄tū ad locū.q2 particule corporis locati ad pdictū terminū copulant̄:vt pdictū eſt obtinēs aliquē locū ⁊ ſiīr ecōuerſo particule loci obtinent particulas corporis.ex quo ſeqtur ꝙ partes loci copulant̄ ad eūdem terminū cōmunē ad quē partes corporis locati. ⁊ habet̄ ꝓpoſitū ꝙ locus ſit ꝯtinuus ex quo pticule eius ad vnū cōem terminū cōiunguntur.

Ad euidentiam pdictoꝝ q̄rit̄.vtrū locus ſit quātitas cōtinua.⁊ ar. ꝙ nō.ꝓ ſic.q2 locus non eſt quātitas.ergo nō eſt quātitas ꝯtinua:ꝯña p3. aňs ꝓbat̄.tū q2 omne qd̄ ponit̄ in diffinitiōe accidentis eſt ſubiectū eiꝰ vel de eēntia eius.ſed vltimū corporis ꝯtinētis ponit̄ in diffinitione loci.4.phy.⁊ non eſt de eius eēntia.q2 tūc eēt eadē ſpēs cū ſupficie.ergo vltimū eſt ſubiectū loci. ſed īpoſſibile eſt paſſiones ⁊ ſubiectū eſſe ſpēs eiuſdē generis.locus ꝗ nō eſt ſpēs quātitatis. Tum q2 ad quātū inquantum quātū nihil mouet̄ naturalr̄.cuiꝰ ratio eſt.q2 quātū inquātū ꝙ̄tū nihil ſaluat nāliter.quia nō ꝯuenit cū aliq̄ ī nā.⁊ nihil mouet̄ ad aliqd aliud niſi ꝓpter ꝯueniētiā in natura. ⁊ ſaltē in natura ſua ad locū ꝓprium mouetur qd̄libet naturalr̄.ex.4.phy.ergo locus nō eſt quātꝰ. Tū q2 locus dicitur per ſe ad locatū.ergo eſt in gñe relatiōis. ¶ Ꝑ ad principale.particule corpis ⁊ loci nō copulantur ad aliquē vnū terminū cōem.ergo locꝰ non eſt quantitas cōtinua.ꝯña p3 per Ariſto.in littera ꝗ oppoſitū ꝓbat ꝑ oppoſitā rōnem.antecedens ꝓbatur. Tū q2 particule corpis copulant̄.ad ſupficiē particule loci nō.q2 locus eſt ſupficies:⁊ ptes ſuperficiei non copulant̄ ad ſupficiē.tum q2 locꝰ eſt diuiſus a locato.ex.4 phy.ergo nō eſt idē terminus ꝯtinuās ptes vtriuſq3.q2 terminus nō eſt diuiſus ab eo cuiꝰ eſt terminꝰ.ergo nō eſt idē duoꝝ diuiſoꝝ. ¶ Ꝑ.figat̄ virga aliq̄ ꝯtinua in terra.cuius pars ſit in terra.⁊ ps in aere.tūc arg.locus eſt vltimū corporis ꝯtinētis:ſed vltimū aeris ⁊ vltimu3 terre que locāt hoc locatū nō ſunt ꝯtinua:ſed ꝯtigua tm̄.ꝗ locus huiꝰ virge nō eſt ꝯtinuus. ¶ In oppoꝰ ar.ꝑ Ari.in lr̄a. ¶ Rñdeo.vbi aduertēdū ꝙ locus h3 aliqd mālē:⁊ illud ē vltima corpis ſupficies ꝯtinētis.⁊ iō vt ſic nō ē alia ſpēs quātitatis a ſuperficie.h3 etiā aliqd formale:⁊ illud ē imobilitas qdā que quō ītelligēda ſit nō eſt pñtis ſpeculatiōis. ¶ Scōm h ergo dr̄ ad qōnem. ¶ Prima ꝯcl'o ē.ꝙ locus formalr̄ acceptus nō eſt ſpēs quātitatis:ꝓ qua facit ꝑma rō ad oppoſitū. ¶ Confirmat̄.q2.5.metha.nō enumerat̄ locꝰ īter ſpēs quātitatis: vbi cōmentator aſſignat cām.q̄re Ariſt.omittit locū dicēs ꝙ locꝰ non eſt quātitas ſm opinionē Ariſto.ſed ſm̄ famoſe. ¶ Cōtra ꝯcluſionē ar.q2 locus eſt ꝑ ſe mēſura.ꝗ quātitas. aňs p3.ꝯñs aūt p3 per Ariſt.ꝗ ſic ar.de oratione. ¶ Ꝑ.ꝓpe ꝓpriū non īuenit̄ extra illud cuiꝰ ē.ſed ꝓprie ꝓpriū eſt quātitati ſm eam aliqd equale vel inequale dici. hoc aūt ꝯuenit loco.ergo ē quātitas. ¶ Ꝑ.oē per ſe diuiſibile eſt quātitas.ſ3 locus eſt hꝰ.p3.ergo ⁊c. ¶ Ad pmū dico ꝙ nō eſt locꝰ mēſura per ſe:ſed ꝑ nā3 ſui mālis qd̄ eſt ſupficies.vnde ſm eandē dimēſionē mēſurat ſm quā ⁊ ſupficies. ¶ Et ſi ar.ꝯ hoc.q2 alia rō mēſure hr̄ a ſupficie.q2 eſt mēſura extrinſeca. ſupficies aūt intrīſeca.dici pōt ꝙ ītrīſecū ⁊ extrīſecū nō variant rōnem mēſure.iō nec locus ꝑ ſe h3 aliā menſurā a ſupficie.iō enī eſt extrinſeca.q2 eſt vltimū corpis cōtinētis materialr̄:⁊ vltimū ꝯteti qd̄ tm̄ mēſurat̄ a loco. ¶ Ad 2m dico ꝙ ſm locū formalr̄ nō dicit̄ aliqd per ſe eq̄le alteri:ſed forte māliter ſm ſuperficiē ꝯtinentis.imo magis locus dr̄ eq̄lis locato ex.4.phy.⁊ nō illud ſm qd̄ alia dicunt̄ equalia. ¶ Ad 3m dico ꝙ locꝰ ꝑ accñs eſt diuiſibilis ſm nām ſui materialis.ſic cetere forme per ſe ſite ī quātitate ſunt ꝑ accñs diuiſibiles ꝑ naturā quātitatis:⁊ locꝰ forte plus ceteris.eo ꝙ eſt ꝓpa paſſio ſupficiei. ¶ Scōa ꝯcluſio eſt iſta.ꝙ locus etiā materialiter acceptus nō ē neceſſario cōtinuus.ꝓ qua facit.3.ratio ad oppoſitū. Tamē aduertendum ꝙ nihil differt ad vnitatē eius ſuperficies eē cōtiguatas ſi idem locet̄ a diuerſis corpibus ꝯtiguis vel ſuperficiē vnius continuas quando vnum locatū locatur ī vno locante. ¶ Tertia cōcluſio eſt.ꝙ nullo modo partes loci poſſunt copulari ad eūdem terminū numero ad quē partes corporis.pro qua fac̄ ſecunda ratio in oppoſitu3.locus enim eſt diuiſus a locato. locus enī eſt vnde ⁊ ad quē locatum mouet̄ ⁊ non mouet̄ cum locato nec ad eundē terminum ſpē:quia iſte terminus corpis eſt ſuperficies ꝗ nō eſt terminus loci niſi locus eſſet corpus.ergo ad nullū terminū eundem oportet eas copulari cum nō oporteat eas eſſe cōtinuas. ¶ Ad Ari.qui videtur dicere ꝯtra oēs iſtas ꝯcluſiones h ⁊ alibi dicendu3 eſt ꝙ non loquit̄ h de loco ſm ꝓpriam opinionem:ſed ſm opinionem ponentiū locum eſſe ſpatiu3 equale locato.⁊ ſm illam eſſent hec omnia vera.ſed illa opinio reprobat̄ ab Ariſto.4.phy. Ita frequenter quando loquitur de aliquo vbi non eſt locus ꝓprius determinandi veritatem de illo vtitur cōmuni ſententia aliorum vſq3 alibi:vbi locus eſt de illo veritatem determinare dummō ars ſua poſſit dari ſm ſententias alioꝝ.ſicut ⁊ ſm veritatem propriam.ita eſt pene de omnibus exemplis in logica.quia ſi ſit ſic vel non.nō curat.ſed ꝙ ars ſit vera in iſtis ſi hec ſint talia.ſic h ſufficienter manifeſtatur quantitatem eſſe genus.quia habet ſub ſe multas ſpecies intermedias.⁊ ſpecialiſſimas ſiue locus ſit aliqua iſtarum ſiue non. ¶ Quarta concluſio que ſequitur ex predictis eſt.ꝙ Ariſto.non ſufficienter enumerat ſpecies quantitatis que manifeſta eſt quo ad hanc.locus. vt patet ex dictis.

Sed eſt hic dubium primū de tempore.nam.5.metha. dicitur ꝙ tempus eſt quantitas per accidens: ſed de nulla ſpecie.ꝑdicatur genus per accidens.ergo tps non eſt ſpecies quātitatis.¶ Pª.tēpus eſt numerus ex.4. phy.ergo nō eſt alia ſpecies a numero.

Secundum dubiū eſt de motu.q2 h̄ nō ponitur ſpecies quātitatis.¶ Cōtra.q2 ſm Ari.5. metha.tps eſt quātum ꝑ motu3.ergo motus eſt magis quātus.omne eni3.ꝓpter qđ eſt aliud.illud eſt magis.ex primo poſteri.ergo ſunt plures ſpecies ꝗ̄ h̄ enumerētur.¶ Ad ꝑmū reſpōdeo. ꝙ aliqd eſſe ꝗ̄tū per accidēs ſiue per aliud ē dupliciter.ſ.effectiue vel formalr̄.formaliter non eſt tēpus quātitas per aliud.i.nihil aliud eſt per qđ recipiat ꝑdicationem ꝗ̄titatis.ſed predicatur de eo per ſe primo mō: ſed effectiue poteſt dici quodāmodo tēpus quantum per aliud. quia effectiue ſuā eſſentiam ⁊ ſuā quantitatem que eſt ſua eſſentia habet ab alio: vt a motu: nō tamen motus aliqđ ꝓprie efficit ꝙ tēpus ſit quātitas.¶ Ad 2m dico ꝙ numerus aliquando tranſumitur vt generalr̄ ſumatur ꝓ menſura forte ꝓpter hoc ꝙ ratio menſure in quantitatibus primo conuenit numero.⁊ ita ponitur in diffinitiōe tēporis. non autē vt eſt quātitas diſcreta ⁊ eſt equocatio penes 2um modum. ¶ Ad 3um dico ꝙ propoſitio Ariſto. tantū eſt vera vbi aliqd vniuocū dicitur de cauſa ⁊ effectu qđ natū eſt recipere magis ⁊ minus.⁊ quādo cauſa eſt per ſe ⁊ totalis.prima cōditio deficit h̄ ⁊ ſecūda ſimiliter.ꝑma q2 tempus eſt ꝗ̄titas.motus non eſt quātitas.quia ratio eius tota poteſt itelligi cōuenire indiuiſibili:nec vniuocatur in quanto.ſa q2 quātitas nō recipit magis ⁊ minus.¶ Uel aliter tenendo ꝙ motus ſit ſpēs ꝗ̄titatis:qđ magis puto.⁊ p3.5.meta.vbi numeratur iter ſpēs ꝗ̄titatis:oportet dicere ꝙ Ari.hic non enumerat ſufficiēter omnes ſpecies ꝗ̄titatis vt ꝑdictu3 eſt.nec tamen eſt magis quātitas ꝗ̄ tēpus propter cauſam dictā reſpondendo ad propoſitionem Ariſto.

AMplius aūt alia quidem ꝯſtant ex particulis que in eis ſūt poſitionē ad ſe inuicē habentibus. Alia qdē ex nō habentibus.vt linee quidem particule pōnē ad ſeinuicem habēt. Singulū nanq3 eorum ſitū eſt alicubi.⁊ habes vnde ſumas ⁊ aſſignes vnumqđq3 vbi ſitum ē ī plano ⁊ ad quā particulā particl'e cūcte copulētur. Silr̄ autem ⁊ particule plani poſitionem hn̄t ꝗ̄dam.ſimiliter nanq3 oſtendetur vbi vnumqđq3 eorum iacet.⁊ ꝗ̄ copulātur ad ſeinuicem. ſed ⁊ ſoliditatis quoq3 ſimiliter ⁊ loci.

¶ Poſtꝗ̄ ꝑh̄s.declarauit ꝑmā diuiſionē que eſt magis formalis.nunc declarat ſcđam que eſt magis materialis.circa qđ.3.facit.ꝑmo diuiſionē repetit.2° ea3 exponit.3° expoſitā ⁊ declaratā ꝯcludit.2ª ibi(vt linee quide3)3ª ibi(alia vti ꝗ̄)dicit ergo ꝙ ꝗ̄titas alia ꝯſtat ex partibus habētib⁹ poſitionē adinuicē.alia ex non habētibus poſitionē(vt linee) exponit qđ dixerat.vbi.2.facit.ꝑmo oſtēdit que ſint quātitates habētes poſitionē.2° que ſint que non habēt poſitionem:ibi(in numero aūt)in ꝑma parte intēdit iſtā ꝯcluſionem.ꝙ linea ſuperficies corpus ⁊ locus ſunt ꝗ̄titates habētes poſitionē:vbi itendit ſic arguere:omnis quātitas cuius partes poſſunt aſſignari vbi ſite ſunt ⁊ habes vnde ſumas ⁊ aſſignes vbi quelibet ea2 ſita ⁊ poſita ſit.⁊ ad quē partes cetere copulātur eſt quātitas ꝯſtans ex partibus ad inuicē poſitionē habentibus.ſed linea ſuperficies corpus ⁊ locus ſunt h̄ᵽ.ergo ⁊c.ma.patet.q2 habere poſitionē eſt habere tales partes.minor ponitur in littera:ꝑmo ꝗ̄tu3 ad lineā cuius partes habēt omnes dictas ꝯditiones.q2 poteſt aſſignari.⁊ quō ſite ſunt in plano.i.in ſuperficie.⁊ quomodo adinuicē copulantur.2° ꝗ̄tum ad planū.i.ſupficiem.3° quantū ad ſoliditatem.i.corpus.4° quantū ad locū.⁊ p3 in littera qđ dicitur.¶ Deinde autem dicit.

¶ In numero aūt non poterit quiſꝗ̄ proſpicere queadmodum particule eius poſitionem aliquā hēant ad ſeinuicem.vt ſint ſite alicubi aut alique particule ad ſeinuicē ꝯnectantur: h̄ neq3 ea que tēporis ſūt:nihil.n.permanēt particule tēporis. Quod autem non eſt permanēs quō poſitionē aliquam habebit: h̄ magis ordinē quendā pticularem dices habere. vt aliud quidē prius ſit tēpore. aliud vero poſterius. Sed ⁊ de numero ſilr̄:eo ꝙ prius numeretur vnus ꝗ̄ duo. ⁊ duo ꝗ̄3 tres. ⁊ ita ordinē quendā habebunt. poſitionem autem nō multū percipies. h̄ ⁊ oratio ſilr̄. nihil .n. permanēt particule eius. h̄ qđ dictum eſt nō poteſt amplius ſumi. Quapropter non erit poſitio particularū eius ſiqdē nihil ꝑmanēt.

Oſtendit ꝗ̄ ſunt ꝗ̄titates in partib⁹ nō habētib⁹ pōnē: vbi itendit iſtā ꝯclōnē.ꝙ numerus ⁊ tps ⁊ orō ſunt quātitates nō habētes poſitionē.vbi itēdit talē rōne3.oīs quātitas cuius partes nō.ꝑnt aſſignari vbi ſite aut poſite ſunt:nec adinuicē cōnectūtur:aut nō permanēt:nō eſt quātitas habēs poſitionē.ſed numer⁹ tēpus ⁊ orō ſunt h̄ᵽ.ergo ⁊c.maior pat3. q2 ꝗ̄titatē dicere poſitionē in ptibus exigit illa tria.ſ.ſitum partiū ⁊ ꝑmanentiā ⁊ cōtinuitatē. minor ponitur in lr̄a. ꝑmo mō quantū ad numerū.q2 pticule eius nō ſunt adiuicē connexe aut ꝯtinue cū ſit ꝗ̄titas diſcreta.nec pōt aſſignari vbi ſite ſint.2° quantū ad tps.q2 particule temporis non pmanēt cum tempus ſit quātitas ſucceſſiua. ⁊ ideo partes tēporis nō habēt poſitionē ⁊ ſubdit.ꝙ l3 partes tēporis ⁊ numeri nō habeant pōnem.tn̄ habēt quendā ordinem.vt tpis.h̄ qde3 ē prius:illō vero poſteri⁹. ſilr̄ de numero.prius numeratur vnus ꝗ̄ duo ⁊c.3° quātū ad orōnem. q2 particule eius non ꝑmanent ſicut nec tpis.q2 ſucceſſiue ꝓferuntur. ⁊ quod iam dictum eſt ſemel non poteſt amplius ſumi.ſ.idem numero ꝗ̄re ſequitur.ꝙ partes orationis nō habēt pōnem. ¶ Notandum ꝙ in ſucceſſiuis nihil pōt redire idem numero.pōt tamen idē ſpē ſicut p3 de tpe.qa igitur orō eſt quātitas ſucceſſiua.qđ ſemel dcm̄ eſt.non pōt idē numero amplius idē ꝓferri l3 eadē orō poſſet ſepius iterari.

¶ Alia itaq3 ꝯſtat ex particulis ꝗ̄ in eis ſunt poſitionē ad ſeinuicem habentib⁹: Alia autem ex nō habentibus poſitionem.

Cōcludit diuiſionē ꝑdictā declaratā.d.ꝙ alia.i. alie quātitates cōſtant ex partib⁹ hn̄tib⁹ pōnem.alie ex nō habētib⁹ pōnem. ¶ Sequtur illa pars.

¶ Proprie aūt quantitates he ſūt ſole quas diximus.alia vero omnia ſm accidēs ſunt. Ad hoc autem aſpicientes ⁊ alias dicimus quantitates vt multum dicitur albū eo ꝙ ſuperficies multa ſit ⁊ actio longa eo ꝙ tempus longū ſit ⁊ multū ⁊ motus multus. Neq3 enim horu3 ſingulum ꝑ ſe ꝗ̄titas dicitur. vt ſiqs aſſignet quanta ſit actio tempore diffiniet annuam vel diurnam. vel ſic aliquo modo aſſignās: ⁊ albū ꝗ̄tū ſit aſſignans ſuperficie diffiniet: Quāta enim ſuperficies fue

rit tãtũ albũ dices eẽ. Quare ſole proprie ⁊ ẜm ſe ipſe q̃titates eſſe dicũtur que dicte ſunt. alioꝝ vero nihil p ſe ſ; forte dñr p accidens.

Ubi determinat de q̃titatibus per accñs: vel ꝓbat ſolas ꝑdictas eẽ q̃titates p ſe. vbi intẽdit iſtã ↄclõnẽ. ꝙ ſole iſte ꝑdicte ſũt ſicut q̃titates p ſe ⁊ oĩa alia que dicunť q̃ta ſunt q̃ta p accñs. vbi itẽdit ſic arguere: Jlle q̃titates ad q̃rum reſpectũ dicunť q̃ta oĩa alia ſũt q̃titates p ſe ⁊ alie q̃titates p accñs. i. per aliud. ſed dcẽ q̃titates ſunt hꝰ. ğ ⁊c. illius rõnis ꝑ ponit ↄclõnẽ. d. ꝙ ꝓpe ⁊ p ſe q̃titates ſunt ille ſole quas diximꝰ ſupius. alia vero dicunť q̃ta p accñs. ſecũdo ponit minorem. q2 ad h. i. ad ꝓpas q̃titates aſpiciẽtes. i. p reſpectũ ad illas dicimus eſſe q̃titates alias. vbi gra ĩ duobus. ⸿ Primo. q2 albũ dicitur multũ: vel magnũ. q2 ſupficies in q̃ ē: eſt multa vł magna. q̃ta enĩ fuerit ſupficies tm̃ albũ eẽ dices. ⸿ Scđo ꝙ actio dř longa: eo ꝙ tps lõgũ vel multũ ſit ĩ quo actio fit vel eo ꝙ motus eſt multus cũ quo fit. vñ actio definiť. i. mẽſurať tpe imaginato ⁊ accepto ẜm aĩam menſurantẽ. p; ergo ꝙ tps motus ⁊ ſupficies ſũt q̃titates p ſe. album vero vel acᵒ. p accñs. ſilř eſt de alijs. ⸿ 3ᵒ repetit ↄclõnẽ q̃re ingt q̃titates que dicte ſunt. ſ. ſũt ꝓpe ⁊ ẜm ſe. alie võ nõ niſi forte p accidens: vt dcm̃ eſt. ⸿ Notandum ꝙ poſitio vt eſt dĩa q̃titatis de q̃ h eſt ſermo. dĩc ordinẽ ptium ĩ toto modificatis tribꝰ ↄditionibꝰ pdcis. ſ. ꝙ ptes ille ſint alicubi ſint ꝑmanẽtes ⁊ ẽt ꝙ ſint adĩuicẽ copulate ⁊ ↄtinuate. Alio mõ poſitio dicit ordinẽ ptiũ ĩ loco. ⁊ tũc eſt vnum de. io. predicamentis. de quo infra in libro .6. principiorum.

Amplius q̃ntitati nihil eſt ↄtrariũ. Jn definitis autem manifeſtum ẽ. quoniam nihil eſt ↄtrarium. vt bicubito vel tricubito vel ſuperficiei. vel alicui taliũ nihil ẽ cõtrariũ.

⸿ Poſtq̃ phs determinauit de q̃titate. q̃tum ad eiꝰ ſubãlia h determinat de ipſa q̃tũ ad eius proprietates ⁊ accidentalia. ⁊ h ps diuidiť ĩ. 3. p tres ꝓpetates. z⁴ ibi (Nõ vř aũt q̃titas). 3. ibi (ꝓpriũ aũt maxime) ⁊ ille ꝓprietates ſic ſe hñt ꝙ ſola tertia ẽ ꝓpe ꝓpria ⁊ ↄuertibilis cum quãtitate. prima in. z. ꝑ ꝓponit ꝓprietatẽ. ſcđo obycit ↄ eã ibi (Niſi multa paucis) dicit ergo ꝙ q̃titati nihil eſt ↄ̃riũ. qđ manifeſtũ eſt in q̃titatibus diffinitis. i. determinatis vt bicubitum tricubitũ vel ſupficies ⁊c. quibꝰ nihil eſt ↄ̃riũ.

⸿ Niſi multa paucis dicat quis eſſe contraria vł magnum paruo.

Obycit ↄ ꝓpetatẽ. ⁊ diuidiť in. z. ẜm duas obiectões. ſcđa ibi (maxime ãt circa locũ) ꝑma diuidiť ĩ. z. ꝑ ꝑmittit obiectionẽ. ſcđo addit ſolutionẽ ibi (hoꝝ aũt) dicit ergo ꝙ ſupple veꝝ eſt qđ dcm̃ eſt. ſ. q̃titati nihil eẽ ↄ̃rium niſi dicatur multa paucis ⁊ magꝰ puo eẽ ↄ̃riũ. q̃ vñr quãtitates.

⸿ Horum enim nihil eſt q̃titas. ſ; magis ad aliquid ſunt. Nihil enim per ſeipſum magnu; vel paruũ dicitur. ſ; ad aliquid quidem referuntur. Nam mõs quidem paruus dicitur: milium vero magnum. eo ꝙ hoc quidem ſui generis maiꝰ ſit. illud vero ſui generis minꝰ. ſic ergo ad aliud ẽ eorum relatio. nã ſi per ſeipſum paruũ vel magnum diceretur. nunq̃ mons quidem aliquãdo puus: milium vero magnũ diceretur: Rurſus quidem in vico plures dicimus eſſe homines. ĩ ciuitate vero paucos. cum ſint his multo pľes. ⁊ in domo quidem multos: in theatro vero paucos cum ſint plures.

Ponit ſolutionẽ. circa qđ. z. facit. ꝑ ſoluit negãdo ſupple. ſ. h predicta eſſe quãtitates. ſecũdo ꝙ ſunt quãtitates concedendo (amplius ſiue aliquis) ꝑia in. z. ẜ; ꝙ probat p duas rationes multum ⁊ paucum: magnũ ⁊ paruũ non eſſe quãtitates ibi (Amplius bicubitu;) Jn parte prima arguitur ſic. omne illud quod per ſeipſum. i. ad ſe non dicitur. ſed ad aliud refertur non eſt quãtitas ſed ad aliquid. ſed magnũ ⁊ paruum multum ⁊ paucu; ſunt hꝰ. ergo ⁊c. illius ratiõis primo ponit concluſionem. ſcđo minorẽ ibi (nihil enim p ſe) quã declarat cum ſubdit (Nam mons quidẽ) mons enim aliquando dicitur paruus ⁊ miliu; magnũ: cuius ratio eſt. quia dicunť ad aliquid. mons enim dicitur paruus. eo ꝙ aliquid ſui generis. illo v;. mons ſit maioꝛ. ⁊ granum milij dicitur magnũ. quia aliquid ſui generis ẽ minus eo. qđ non eſſet veru; niſi magnũ ⁊ paruum eſſent ad aliquid. ⸿ Rurſum plures hoĩes dñr quãdoq; eſſe in vico: ⁊ pauci in ciuitate. cum tamen ſint plures h q̃ ibi. ſimiliter in domo dicuntur eſſe multi ⁊ in theatro pauci. cum tamen plures ſint h q̃ ibi: qđ ideo eſt. quia multũ ⁊ paucum dicũtur ad aliquid: ⁊ non ad ſe. ⸿ Deinde cũ dicit.

⸿ Amplius vero bicubitũ vel tricubitum ⁊ vnũquodq; talium q̃titatẽ ſignificat. Magnum vero vel paruũ non ſignificant q̃titatem ſ; magis ſunt ad aliquid. q̃m ad aliud ſpectat magnũ vel paruũ. q̃re manifeſtũ ẽ ꝙ hec ad aliq̃d ſũt.

Ponit ſcđam. rationem que videtur eadẽ prioꝛi. vbi ar. ſic. omnis quãtitas ſignificat ⁊ dicit rem de genere quantitatis. vt bicubitum ⁊ tricubitũ. ſed magnũ ⁊ paruũ non ſunt hꝰ. ſed magnũ ſignificat ad aliquid ⁊ paruũ ſimiliter. ergo non ſunt quantitates. ⸿ Notãdu; ꝙ iſta prima ratio ſtat in hoc ꝙ magnum ⁊ paruũ ⁊c. non ſunt quãtitates. quia dicuntur in ſola habitudine ad aliud. aliter nunq̃ diceretur mons paruus ⁊ milium magnũm. ⸿ Sed contra illam reſponſionem ar. quia Ariſto. 5. metaphy. ponit magnitudinem per ſe ſpeciem quantitatis. ergo ⁊ magnum eſt ſpecies quãtitatis. probatio conſequentis. quia concretu; nõ eſt in alio genere ab abſtracto. ⸿ Confirmatur. quia idem magnum ⁊ paruum dicuntur per ſe quantitates. ⸿ Ad primu; dico ꝙ magnitudo dicit equiuoce vt eſt ſpecies quãtitatis ⁊ vt ẽ paſſio. primo modo nõ dicitur magnum denominatiue a magnitudine. ſed ſecũdo modo ⁊ ſic Ari. negat magnitudinẽ eſſe quantitatẽ. ⸿ Ad ſcđm dico ꝙ ſunt quãtitates ſ; ſe ſcđo modo. i. paſſiões quãtitatis nõ primo modo per ſe nec ſpecies. ⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Amplius ſiue aliquis ponat has eſſe q̃titates ſiue non ponat nihil erit eis ↄtrarium: qđ enim non poteſt ſumi per ſeipſum ſ; ad ſolã alterius referť relationẽ quõ huic aliq̃d erit ↄtrariũ:

Ponit ſcđam reſponſionem: ⁊ concedendo ſupple. ſ. predicta eſſe quantitates. ⁊ probat per. z. rationes magnum paruum non eſſe contraria dato ꝙ eſſent quantitates. quaru; prima ẽ oſtẽſiua. ſcđa ad ĩpoſſibile. que ponitur ibi (Amp. ſi paruum) ĩ prima parte ar. ſic. illud quod conſiſtit in ſola relatione ad aliud ⁊ non põt ſumi p ſeipſũ. i. abſolute. ⁊ ad ſe nõ habet cõtrarium. ſed magnũ ⁊ paruũ ſũt hꝰ. ergo ⁊c. S; videtur ꝙ iſta rõ non valeat. quia relationi aliquid eſt ↄ̃riu; vt dicit Ari. iferius vt vtus vitio ⁊ ſcĩa igrãtie. ğ nõ ſequitur magnũ ⁊ paruũ nõ eſſe ↄ̃ria dato ꝙ dicanť rłiue. ⸿ Dõs ꝙ nihil dř ↄ̃riũ eiꝰ qđ ẽ relĩn. q2 ↄ̃ria ⁊ relĩue oppoſita ĩ multis diſtinguũtur. magnũ aũt dicit relĩue ad puũ

igitur non eſt eius ꝯ̃riū. ⁊ ita intelligit Ari. tñ ꝯ̃riū vni pōt eſſe relm̃ alteri. vt ſcia q̃ opponitur ignorantie dr̃ relatiue ad ſcibile. cum ergo magnū dicatur relatiue ad paruū nō erit ſibi contrarium.

¶ Amplius aūt ſi erūt magnū ⁊ paruū ꝯtraria: ꝯtinget idem ipſum ſil' ꝯtraria recipe: ⁊ ea ipa ſibimet eē ꝯtraria. Cōtigit enim ſil' idē paruū eſſe ⁊ magnū: Eſt. n. aliqd ad hoc qdē paruū: ad aliud vero hoc idē ipſuꝫ magnum: Quare idem ipſū paruū ⁊ magnum ⁊ in eodē tēpore eſſe ꝯtigit. quare ſil' ꝯtraria ſuſcipit. Sed nihil ē qđ videatur ſil' ꝯtraria poſſe ſuſcipere vt ſuba ſuſceptibilis eē quidem ꝯtrariorū videtur: ſꝫ nō ſuſcipit vno eodem tēpore. nā nullus ſanus ſimul ē ⁊ eger. nec alb⁹ ⁊ niger ſil'. nihilqꝫ aliud ſil' ꝯtraria ſuſcipiet. ⁊ eadē ꝯtigit ſibiipſis eē cōtraria: Nā ſi eſt magnū pūo ꝯtrariū. ipſū autem idem ſil' eſt paruū ⁊ magnum: ⁊ ipſū ſibi erit cōtrariū. ſꝫ ipoſſe eſt ipſū ſibi eſſe ꝯtrariū. nō enim eſt magnum paruo ꝯtrariū: nec mltum exiguo. Quare ⁊ ſi non relatiuorū hec qlibꝫ dicat. tñ q̄ntitas nihil ꝯtrariū hēbit.

¶ Ponit ſecūdaꝫ rōnem que ducit ad impoſſe vbi ar. ſic. ſi pūū ⁊ magnū ſunt ꝯ̃ria. ergo idē ſubiectū recipiet ſil' ꝯ̃ria. ⁊ vnū ⁊ idē eēt ſibi ꝯ̃riū. vtrūqꝫ ꝯn̄s ē falſū. ergo ⁊ an̄s. pma ꝯn̄a pꝫ. q2 idē ē magnū reſpectu vnius. ⁊ pūū reſpectu alterius. ergo ſi magnū pūū ſūt ꝯ̃ria idē ſil' recipet ꝯ̃ria. ſecūda ꝯn̄a pꝫ. q2 ſi idē eſt magnū ⁊ pūū reſpectu diuerſoꝝ vt p̄dictum eſt. ⁊ magnū ⁊ pūū ſūt ꝯ̃ria. ſeqtur ꝙ idē ſibi ꝯ̃riabit. ſed pmū ꝯn̄s eſt falſum. q2 ſuba que eſt ſuſceptibilis ꝯ̃rioꝝ nūqꝫ ſil' recipit ꝯ̃ria. nullus enī ſimul ē eger ⁊ ſan⁹. albus ⁊ niger. 2ᵘᵐ ꝯn̄s p ſe pꝫ eſſe falſuꝫ. pꝫ igit̃ ꝙ magnū ⁊ pūū nō ſunt ꝯ̃ria. nec multū ⁊ paucū ſiue ꝯcedant̃ eē q̄ntitates ſiue non. ſed relĩua. iſtius rōnis pmo ponit ꝯn̄am que virtualr̃ ibi dicitur. ſcđo ꝓbat pmā ꝯn̄am ibi (ꝯtingit enī) tertio ꝓbat falſitatē pmi ꝯn̄tis ibi (ſed nō equidē) 4° ꝓbat ſcđam ꝯn̄am ibi (⁊ eadē ſibiipſis) 5° oſtēdit ſcđm ꝯn̄s eē falſū ibi (ſed impoſſe eſt) vltimo ifert ꝯclōnē pncipalē ibi (nō ergo magnū) ¶ Cōtra illā rn̄ſionē ar. p̄. q2 videt̃ eē fallacia ſꝫ qd ⁊ ſimplr̃ ⁊ ignorātie elēchi dđo ē magnū ad hoc ⁊ ē pūū ad illud. ergo ē magnū ⁊ pūū. q2 non ē ſimplr̃ nec ſm idē. ¶ P̄. ſcđo. q2 oīa oppoſita iferūt ꝯ̃dictoria. igit̃ illa ad q̄ n̄ ſequūtur ꝯ̃dictoria nō ſūt oppoſita. ſed ad pmiſſas in qbus eſt reſpectus ad diuerſa non ſequūtur ꝯ̃dictoria. ſed ē ignorantia elēchi. vt eſt dcm̄ vt ſi arg. eſt duplū ad hoc ⁊ nō ad illud. ergo duplū ⁊ nō duplū. cū ergo magnū ⁊ pūū dicant̃ in reſpectu ad diuerſa: nulla oppō ſeqtur ad tales pmiſſas. nō g̊ ſequit̃ ꝯ̃ria ineſſe eidē aut idē ſibi eē ꝯ̃riū. dato ꝙ idē ſit magnū ⁊ pūū ad aliud ⁊ ad aliđ dcm̄. ¶ Ad p^m dico ꝙ p̄dicata affirmata ſimplr̃ ſūpta ſequūt̃ ex ſeipſis ſūptis cū determinatōe non diminuēte. exēplū vt B ē duplū ad. a. ⁊ dimidiū ad. b. ergo eſt duplū ⁊ dimidiū. ſed nō ſeqtur. g̊ eſt duplū ⁊ nō duplū. ſed eſt ibi ignorātia elēchi. ſilr̃ i ꝓpoſito B eſt magnuꝫ ad. a. ⁊ pūū ad. b. g̊ ē magnū ⁊ pūū. ſꝫ nō ſeqt̃. ergo eſt magnū ⁊ nō magnū. ita ꝙ i oīb⁹ talib⁹ in qbus p̄dicata ꝯ̃hūtur p additionem nō diminuentē inferūt affirmatiuas in quibus p̄dicata ſimplr̃ indicātur ꝯuenire ſubis. ⁊ nō iō iferūt negatiuas i qb⁹ p̄dicata iferūt̃ ſimplr̃ ꝯuenire ſubiectis pp dcās cās. bn̄ ergo ſeqt̃. ē magnū reſpectu vni⁹: ⁊ pūū reſpectu alteri⁹. g̊ ſimplr̃ eſt magnū ⁊ pūū ſine omni fallacia. ¶ Ad 2^m dico ꝙ rl̃iua poſſunt p̄dicari de eodem ⁊ de ſe inuiceꝫ: ſed nō relĩue oppoſita. ⁊ ita poſſūt abſolute relĩua inferri ex ſeipſis ſūptis reſpectu diuerſoꝝ. vt p̄dictū eſt. ergo magnū ⁊ pūū que ſūt relĩua poſſunt abſolute iferri ex ſeipſis ſumptis reſpectu diuerſoꝝ. ſed ex ypoteſi ſunt ꝯ̃ria. ergo ꝯ̃ria dicent̃ de eodē. ꝯcedo ergo ꝙ nō pn̄t inferri oppoſita abſolute. ſed ex ypoteſi. q2 ſm aduerſariū illa ſūt ꝯ̃ria. valet ergo rō ꝯ̃ illū q dicit magnū ⁊ pūū eē contraria.

¶ Maxime aūt circa locum videt̃ eſſe ꝯtrarietas q̄ntitatis. Surſū eniꝫ ad id qđ deorſū eſt ꝯtrariū ponūt locū qui i medio eſt deorſū dicētes: eo ꝙ multa medij diſtantia ad terminos mundi ſit. Vident̃ aūt ⁊ aliquoꝝ ꝯtrarioꝝ diffinitiōes ab his ꝓferre: Que enim multū a ſe inuicē diſtant eoꝝ que ſub eodē gn̄e ſūt ꝯtraria determinant.

Ponit ſcđaꝫ obiectionē. circa qđ. 2. facit. p̊ ꝓponit obiectionem ſcđo addit ei⁹ affirmationē ibi (videt̃ aūt) dico ergo ꝙ maxime circa locū videtur eſſe contrarietas quātitatis quia locus ſurſum. ſ. in circūferentia celi videtur eſſe contrarius loco. ſ. deorſum in medio. i. in cent° terre eo ꝙ ꝯ̃rietas videtur eſſe magna diſtantia medij ad terminos. Sed medij centri ad circūferentiā eſt multa diſtantia. ergo videtur ibi eſſe cōueniēs contrarietas. (Videntur autem) Confirmat dictā obiectionē p rōnē. nam illa vidētur ꝯ̃ria quibus cōuenit diffō ꝯ̃rioꝝ. ſed ſurſuꝫ ⁊ deorſum ſunt hꝫ. nā diffō ꝯ̃rioꝝ eſt que ſub eodē genere poſita maxime a ſe diſtant inuicē. ſed ſurſum ⁊ deorſum ſunt hꝫ. ¶ Iſtā inſtātiam Ari. nō ſoluit. vel q2 ſolu° pōt hr̄i ex p̄dictis. q2 ſic magnum ⁊ pūū ſunt relĩua. ita ſurſum ⁊ deorſum. vel aliter: q2 ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ vel ſumūtur ſimplr̃. ſ. ſurſū p circūferētia celi: ⁊ deorſū pro cent° terre: aut ſumūtur gn̄alr̃. vt qōlibet dicatur ſurſum reſpectu inferioris. pmo mō non ſunt ꝯ̃ria. quia non ſūt nata fieri circa idē. nec maxime a ſe diſtant in natura ⁊ formaliter diſtātia formali ⁊ ſpecifica. lꝫ forte maxime diſtent ſm locū. diſtantia aūt ꝯ̃rioꝝ intelligenda eſt formaliter. ſcđo mō dicūtur ad aliquid. ⁊ eſt vtraqꝫ de eis reſponſio que eſt de paruo ⁊ magno. ¶ Poteſt tamen dici ꝙ ſiue ſint cōtraria ſiue nō nihil ad ꝓpoſitū. q2 ſi ſint ſpēs vel differentia loci non ſunt in gn̄e quātitatis. q2 nec locus vt ſuperius dictum eſt.

Ad euidentiam predictoꝝ queritur vtrū quātitati ſit aliqd cōtrariū. videt̃ ꝙ ſic. q2 aliqua quātitas magis diſtat ab alia. aliqua min⁹. ergo aliq̄ maxime diſtat ab alia. ſed ꝯ̃rietas ē maxīa diſtantia in eodeꝫ genere. ex. 4. meta. ergo aliqua quātitas alteri cōtrariatur. pma ꝯn̄a pꝫ per Ariſ. 4. meta. ſuperius eſt qđ ē pmo ꝓpinquius. ⁊ in. 5. eiuſdē. prius eſt quod eſt pncipio ꝓpinquius. Patet etiā rōne. q2 alr̃ nō eſſet ſtatus aſcēdēdo. ſꝫ eſſet ꝓceſſus in infinitū. ¶ P̄. in hoc gn̄e ⁊ in omni alio eſt dr̄ia ſm ſpēm. ſed talis dr̄ia eſt ꝯ̃rietas. ex. 4. meta. g̊ ⁊c̄. ¶ P̄. oīs motus eſt a ꝯ̃rio in ꝯ̃rium. vel a medio in mediū ex. 5. phyſi. ſed in genere quātitatis eſt motus proprie dict⁹ ex eodem ibi. ergo ibi ſūt ꝯtraria vel media inter cōtraria. ⁊ ſi media. g̊ ⁊ ꝯ̃ria. ¶ P̄. ſuſcipe magis ⁊ minus eſt ſuſcipe ꝯtraria ⁊ ſunt ꝓpetates cōuertibiles reſpectu cuiuſcūqꝫ generis. ſed quātitas ſuſcipit magis ⁊ minus. ergo ⁊ ꝯtraria. maior pꝫ inductiue. ꝓbatio mi. tū quia magnū ⁊ pūū ſunt p ſe paſſiones quātitatis ⁊ ei⁹ ſoli⁹. ſꝫ magis ⁊ min⁹ nō fiūt: niſi vbi magnū ⁊ pūū. ⁊ nō alibi fiūt. g̊ i ſolo gn̄e q̄ntitatis. tū q2 oē totū ē mai⁹ ſua pte. ſed q̄ntitas aliq̄ ē p ſe ps q̄ntitatis alteri⁹. g̊ i q̄ntitate ē p ſe magis ⁊ min⁹. tū q2 eq̄le ⁊ ieq̄le p ſe inſunt q̄ntitati. ſed ieq̄le ē magis vl' min⁹ g̊ ⁊c̄. ¶ In oppoſitū eſt Ari. ¶ Rn̄deo ⁊ dico ad qōnē ꝙ ꝯ̃rietas ſumitur equoce. vt dcm̄ eſt ſupra. c. đ ſuba. ſ. ꝓprie ⁊ trāſūptiue. dicitur trāſumptiue maxīa diſtātia in genere ⁊ extēdit̃ ad

oppoſitum priuatiuũ ſicut in p̄ phy. principia dicuntur eſſe contraria ꝑ priuatione ⁊ forma que manifeſtum eſt priua/tiue opponi. hoc mõ in omni genere eſt contrarietas. q2 oĩs diuiſio gñis eſt per drias oppoſitas h̄ mõ ↄ̃rias. ſ3 ↄtrarie/tas ꝓprie ſumpta ẽ maxima diſtãtia formaꝝ que nata ſũt fieri ⁊ mutuo ſe expellere circa idez ſuſceptibile: ad quã re/quiruntur multe alie conditiones: que ibi dicte ſunt. ⁊ ↄ̃rie/tas hoc mõ dicta negatur a ſuba ⁊ a q̃titate. i. q̃titate g̃ nõ eſt contrarietas hoc mõ intelligẽdo. hoc eſt in definitis. i. i ſpẽbus quãtitatis. vt dicit Ari. non forte in paſſionib⁹ q̃ti/tatis. ſimiliter autẽ intelligendũ eſt de q̃titate ſm ſe non ſm eſſe naturale. quia forte illo mõ habet contrarium vt dicetur forte reſpondendo ad argumẽta. ¶ Ad pmũ argu/mentu3 dicitur a quibuſdã ꝙ in q̃titate nulla eſt maxima diſtantia. ſed ſicut diuiſio ↄtinui ꝓcedit in iſinitũ ita ⁊ infi/nitas in cõtinuis ⁊ diſcretis cãtis ex diuiſione eoꝝ. ¶ Cõ/tra. tum quia dicit por⁹. ꝙ ſpecies ſpãliſſime ſunt finite ſ3 naturam. l3 non quo ad nos. tum per rationẽ. quia quelib3 ſpecies eſt pars eſſentialis vniuerſi ⁊ in illis partibus nõ vi/detur poſſe infinitas. quia hoc repugnat ordini qui eſt bo⁹ vniuerſi. vnde poſſet dici ꝙ q̃uis eſſent infinite ſpẽs q̃ti/tatis in potẽtia. l3 nulla infinitaꝝ cõtrarietur alteri. q2 nec maxime diſtãt. tamẽ ſpecies intermedia cõmunis his põt maxime diſtare ab alia ſpecie intermedia cõmuni illis. vt continuũ maxime diſtat ſm formam cõtinuitatis a diſcre/to. l3 continua eſſent infinita ⁊ diſcreta ſimiliter. ¶ Aliter ergo põt dici ꝙ due prime rationes veꝝ concludũt de cõ/trarietate p̄ mõ dicta. ſ. tranſũptiue. quia tantũ de illo mõ eſt vtraq3 auctoritas Ari. io. meta. intelligenda. ¶ Ad 3⁹ dico ꝙ ad quãtitatẽ ſm ſe nõ eſt motus. ſ3 vt ſube naturali ⁊ alio modo habet contrarietatem vt iꝑfecta q̃titas con/trariatur perfecte q̃titati ad quas ⁊ de quibus ſũt augmẽ/tatiões ⁊ diminutiões. iſte. n. drie non ſũt q̃titatis ſm ſe: ſ3 quãtitatis nãlis. iꝑfecta autẽ dicitur que non eſt debita ſpeciei ſm formã ſuam naturalem perfecta eſt ꝑ oppoſitũ. nam vt dicitur ſcđo de aïa oĩum natura cõſtãtiũ eſt deter/minata rõ magnitudinis ⁊ augmẽti. nõ eni aliqua q̃titas imperfecta abſolute eſt in genere q̃titatis. ſed eſt iꝑfecta tali enti naturali. ⁊ ſm hoc mouetur aliqd ab imperfecta ad pfectã. vel econuerſo. ¶ Contra hoc. motus ẽ ad rẽ alicui⁹ generis nõ ad ens per accidens. vñ tertio phy. tot ſũt ſpẽs mot⁹ quot entis. addit ↄmẽ. acq̃ſiri ꝑ motũ. ſed q̃titas ſub eſſe naturali nõ ẽ ſpẽs generis. ſ3 ens per accidẽs. q2 ↄpo^m ex duobus quoꝝ vnũ accidit alteri. ergo ad quantitatẽ ſic acceptã nõ eſt motus. ſed ad illud qđ per ſe eſt i gñe quãti/tatis eſt motus. ergo illi ẽ aliquid cõtrarium. ¶ Dicendũ ꝙ ad quãtitatẽ eſt motus ita ꝙ acq̃ſitũ ꝑ motũ vt termin⁹ ꝑ ſe ẽ i gñe q̃titatis. ſ3 nõ acq̃rit vt ẽ q̃titas. ſ3 ſub tali mõ eſſendi: ⁊ ſub tali mõ eſſendi habet contrariũ. tunc oportet dicere ꝙ non ẽ neceſſe illi forme q̄ eſt ꝑ ſe terti⁹ motus eẽ aliquid proprie cõtrarium. ſed tñ ei vt acquiritur per mo/tum. tunc ad formã argumenti dico ꝙ quantitas ſub eſſe naturali ſi intelligatur vnum compoſitum ex his eſt ens per accidens. ſed q̃titas nõ: l3 ſumatur ſub tali mõ eſſendi quãdo modus nõ itelligitur eſſe ps entis cõpoſiti ex duo/bus. ⁊ ſic ad q̃titatẽ eſt motus. ¶ Ad quartũ dico ꝙ aliud eſt ſuſcipe magis ⁊ minus ⁊ aliud eſt maius ⁊ minus. quia mai⁹ ⁊ min⁹ dñr ſm q̃titatẽ. magis vo ⁊ min⁹ dñt itẽſionẽ ⁊ remiſſionẽ in forma cui addũtur. cõcedendum eſt tũc ꝙ quãtitas ſuſcipit maius ⁊ minus. ſed non magis ⁊ minus. ⁊ ſic ꝓcedunt due prime rões ad ꝓbandu3 minorẽ. Tertia de equali ⁊ inequali concludit de paſſionibus quãtitatis. quia equale ⁊ inequale eſt paſſio ⁊ non ſpecies quãtitatis. ¶ Sequitur illa pars principalis.

¶ Sed non videtur q̃titas ſuſcipere magis ⁊ minus. vt bicubitum. neq3 enim eſt aliud alio magis bicubitum. neq3 in numero vt ternarius ⁊ q̃ternarius. Nihil enim magis ternarius dice/tur q̄ quinarius. nec tria potius q̄ quinq3 dicũ/tur. nec tempus aliud alio magis ⁊ minus dici/tur. neq3 in his q̄ dicta ſunt omnino aliquid ma/gis ⁊ minus dicitur. quare q̃titas non ſuſcipit magis ⁊ minus.

Ubi ponit ſcđa3 ꝓprietatẽ ĩpoſitã quãtitatis q̄ ẽ. ꝙ q̃titas nõ ſuſcipit magis ⁊ minus. quã declarat inducẽdo. q2 vnu3 bicubitũ nõ eſt magis bicubitu3 alio. ſimiliter in numero. q2 trinarius nõ eſt magis numerus q̄ binari⁹. ſimiliter nec tẽpus dicitur magis ⁊ min⁹ a⁹: ſilr de alijs. quare q̃titas nõ ſuſcipit magis ⁊ minus. ¶ Tunc ſequitur illa pars.

¶ Proprium autem q̃titatis maxime eſt ꝙ eq̄/le ⁊ inequale dicitur. ſingulum autẽ eorum que dicta ſunt q̃titatum ⁊ equale dicitur ⁊ inequale vt corpus equale ⁊ iequale dicitur. ⁊ numerus equalis ⁊ inequalis. ⁊ tẽpus equale ⁊ inequale dicitur. Silr aũt ⁊ i alijs q̄ dicta ſunt ſingulis ⁊ eq̄le ⁊ inequale dicitur.

Ubi ponit tertiã ꝓꝓetatem conuertibilẽ quantitatis. circa qđ duo facit. pmo ꝓponit intentum. ⁊ ꝑ exẽplum determi/nat ad ꝓpoſitũ. ſcđo ꝑ exemplũ ad oppoſitũ ibi (i ceteris vero) dicit ergo ꝙ maxime ꝓpriu3 q̃titatis eſt ſm eã eq̄le vel iequale dici. qđ p3 inducẽdo in ſingulis q̃titatibus pre dictis. q2 numerus dicitur equalis ⁊ ieq̄lis. ⁊ ſilr corp⁹ ⁊ tẽ/pus. ⁊ ſic de alijs ſpẽbus q̃titatis.

¶ In ceteris autem q̄ q̃titates nõ ſunt non mul/tũ videtur equale ⁊ iequale dici. Naq3 affectio ⁊ diſpoſitio equalis ⁊ inequalis non multum di/citur ſed magis ſimilis ⁊ diſſimilis. ⁊ albũ eq̄le ⁊ inequale non multum dicitur ſ3 magis ſimile: Quare q̃titatis ꝓprium ẽ equale ⁊ ineq̄le dici.

Oſtẽdit idẽ ꝑ exẽplũ ad oppoſitũ. q2 i alijs a quãtitate nõ inuenietur hoc ꝑ qđ vult oñdere iſtã ꝓpetatẽ eſſe conuerti/bilem cũ q̃titate cũ affectio. i. qualitas mẽtis nõ dicit mul/tum equalis ⁊ inequalis. ſed magis ſilis. ſilr album non dr equale ⁊ ineq̄le ſ3 ſimile. eode3 mõ de alijs. q̄re ſequitur ꝙ ꝓprie ꝓpriũ ẽ q̃titatis ſ3 eã equale ⁊ ineq̄le dici. ¶ Notã/dũ ꝙ q̃titas ẽ duplex. ſ. q̃titas mol⁹ ⁊ q̃titas virtutis ſiue perfectionis. prima eſt in ſolo genere q̃titatis. ſa in pluri/bus alijs. ⁊ de vtraq3 veꝝ ẽ ꝙ ſm eã aliqd dr eq̄le ⁊ ineq̄le albedo eni. io. graduũ dr eq̄lis albedĩni totidẽ graduu3. h̄ tamẽ veꝝ ẽ ꝙ dcã ꝓpetas nulli cõuenit niſi rõne alicuius q̃titatis. iõ dicit. Ariſto. ꝙ affectio vel albũ nõ multũ dñr eq̄lia vl' ieq̄lia. q2 nõ niſi rõne nãe q̃titatis. vel forte ideo hoc dicit. quia illa non ſunt quantitates niſi per accidens. vt dictum eſt ſuperius. ⁊ iõ nõ multũ cõuenit ſm ea eq̄le ⁊ inequale dici. q2 nõ niſi ꝑ accidens.

Capl'm de relõne

Ad aliquid vero talia dicuntur que/cũq3 hoc ipſum qđ ſũt aliorum di/cunt vel quolibet alr ad aliud.

¶ Poſtq̄ phs determinauit ð pdicamẽto q̃titatis. nũc determinat de pdicamẽto re/lationis. circa qđ duo facit. q2 ꝑ ꝓcedit diffi/niẽdo ⁊ magis ſ3 opiõnẽ alioꝝ. 2° dubitãdo ⁊ magl ſ3 opi/nionẽ ꝓpa3 ibi (h3at qõnẽ) p⁹ ps diuidit i. 2. ꝑ agit ð relatiuis q̃tum ad ſubalia. 2° quãtum ad ꝓpetates ⁊ accidẽtalia ibi (Ineſt autẽ ↄ̃rietas) pma i. 2. primo ponit de rl'tiuis vnam

diffõnē.ſcđo diffinitõis declarationem ibi (vt maius hoc ipſ3) dicit ergo ꝙ ad aliqd.i.rl'iua dicũtur quecũqȝ h̄ ipſuȝ ꝙ ſunt alioꝝ dicuntur.i.ad aliud in hitudine gti vel quõlȝ alr.i.ĩ hitudĩe alteri⁹ caſus a gtõ. ¶ Hic ꝯſueuit dubitari. p̄ q̄re aꝝ.deſcribit' relationē ĩ ꝯcreto. ſcđo q̄re rl'iua deſcribuntur ĩ pl'ali. ¶ Ad p̄mũ daẽ rõ.qꝛ relatio ĩter oĩa entia eſt debiliſſimuȝ ens.qꝛ ſola habitudo duoꝝ.⁊ eſt minimuȝ cognoſcibile in ſe.noſcibilioꝛ enĩ ē ſm ꝙ informat ea quorum eſt habitudo.⁊ iõ ad determinandũ de relatõe conuenienti⁹ fuit determinare de rel'is p̄ſertim cũ ex eoꝝ cognitione ſiue quo ad diffõnes ſiue quo ad ꝓprietates eoꝝ poſſit haberi cognitio relatõis.qꝛ ſi rl'i eē eſt ad aliud ſe hr̄e ꝓportionaliter relatio erit forma ſ3 quã hec ſic ſe habēt ad aliqd: ꝯſil'r quo ad ꝓp̄etates ſi rl'a dicãtur ad ꝯuertentiã relatio eſt forma ſm quã aliqua dicũtur ad ꝯuertentiã. ⁊ ſic de ceteris ꝓp̄etatibus. ¶ Ad 2ᵐ q̄re rl'iua diffiniuntur in plurali ꝯueniẽtius q̄ȝ in ſingulari.pȝ ex dictis ſupius.c. de equiuocis.qꝛ oĩa rl'iua ꝯuenienter notificanẽ in plurali eo ꝙ nõ ad ſe ſed ad aliud dicuntur.

¶ Ut maius id quod ē alterius dĩ.aliquo enim maius diciẽ. ⁊ duplũ dĩ id qđ ē alterius dupluȝ: Sil'r aũt ⁊ alia quecũqȝ ſunt huiuſmodi. At vero etiã ſunt ⁊ hec ad aliqd vt habit⁹ ⁊ affectus diſciplina.poſitio.hec.n.oĩa que dicta ſunt hoc ipſum ꝙ ſunt alioꝛuȝ eē dñr: ⁊ non al'r ad aliud: Habitus.n.alicui⁹ ē habit⁹. ⁊ diſciplina alicui⁹ diſciplina ē. ⁊ poſitio alicui⁹ ē poſitio. ſ3 ⁊ alia ſil'r. Ad aliqd ḡ ſũt quecũqȝ id qđ ſũt alioꝛũ dñr vl' quomõlibet aliter ad aliud vt mons magnus dĩ ad montem aliũ. Magnum.n. ad aliquid dĩ ⁊ ſimile alicui ſimile. ⁊ omnia talia ſimiliter ad aliquid dicuntur.

Declarat dictã diffõnē.⁊ diuiditur ĩ.2.ptes. p̄ facit qđ dcm̄ eſt.ſcđo incidentaliter remouet dubiũ circa dicta ibi (ſũt autē accubitus) prima in.2.ſm ꝙ dupl'r inducit exẽpla ad declarationē dicte diffõnis vel notificatõis.p̄mo q̄tuȝ ad rl'iua que dicunẽ ad aliud in hitudĩe gtĩ.ſcđo q̄tũ ad rl'iua que dicũtur ad aliud in habitudine alterius caſus ibi (vel quõlibet alr) dicit ergo exemplificãdo ꝙ maius hoc ipſuȝ ꝙ eſt dĩ alterius.qꝛ maius alicuius maius.⁊ vtiẽ gtõ more grecoꝝ q carēt ablatiuo. ⁊ vtũtur gtõ loco ablatiui. quia ĩ lingua latina magis dĩ ad aliud in hitudine ablatiui. puta maius aliquo minore maius.ſil'r duplũ alicuius duplũ dĩ. Itē hitus affect⁹ poſitio ⁊ diſciplina oĩa dñr alicui⁹: qꝛ hit⁹ alicui⁹ hit⁹ ⁊c̄. ¶ Poſtea exẽplificat de alijs rel'is q̄ dñr ad aliud ĩ hitudine alteri⁹ caſus.puta in hitudine acti.vt magnus ad montē pũũ.qꝛ mag⁹ rl'iuȝ ē ⁊ ad aliđ dĩ ſil'r ĩ hitudie dtĩ.qꝛ ſil'e dĩ alicui ſil'e: ſil'r ⁊ de alijs.

¶ Sunt autē etiam vt accubitus ⁊ ſtatio ⁊ ſeſſio poſitiones quedam.poſitio vero ad aliquid ē. Jacere autem vel: ſtare vel ſedere ipſa quidem poſitio neſnõ ſunt. denominatiue vero ab his q̄ dicta ſunt poſitiones nominãtur.

Remouet du⁹.qꝛ.n.dixit põem eē ad aliqd crederet aliqs ꝙ ſedere iacere ⁊ ſil'ia eēnt põnes: ⁊ p ꝯñs eēnt ad aliqd ſic eoꝝ abſtracta qđ remouet di.ꝙ accubit⁹ ⁊ ſtatio ⁊ ſeſſio ſũt q̄dã põnes. ⁊ per ꝯñs ad aliqd.ſ3 ſedere ⁊ iacere ⁊ ſtare nõ ſũt poſitiões: nec p ꝯñs ad aliqd.ſ3 dñr denoĩatiue a poſitionib⁹ p̄dc̄is.a ſeſſiõe.n.dĩ ſedere.⁊ ſic de alijs.

Ad euidentiam dictoꝝ ⁊ dicendoꝝ q̄riẽ vtrum relatio ſit vnũ gen⁹.arguiẽ ꝙ n̄ qꝛ enti ⁊ nõ enti nõ ē vnũ gen⁹ cõe vniuocũ.ſ3 alique ſũt relatões entes. alique non entes.ergo ⁊c̄. Probatio ſecunde ptis mi.inter ens ⁊ nõ ens ē ꝯ̄dictio que ē rl'o intermedia ⁊ illa eſt nõ ens.tũ qꝛ inter ꝯ̄dictoꝛia nihil eſt mediũ. ⁊ talis relatio eſt mediũ inter ꝯ̄dictoria.ergo nõ eſt aliqd.tũ quia iſta oppoſitio eſt in nõ ente.vt ĩ ſubiecto.qꝛ ſicut ens opponitur nõ enti.ita ecõuerſo.ſed accidēs qđ eſt ĩ nõ ente vt in ſubiecto.eſt non ens.ergo ⁊c̄. ¶ P̄.enti rõis ⁊ enti nature nihil eſt vniuocũ.ſed quedã relatões ſunt entia nature.vt p̄rnitas.quedã entia rõnis.qđ ꝓbatur. tum qꝛ relatio non habet verius eſſe q̄ȝ ſubiectum ſup quod fũdatur.⁊ multe relationes fundantur ſup ens ratiõis ⁊ relatio generis ad ſpēm ⁊ h̄.ergo h̄ relationes ſunt tm̄ entia rõnis.tum qa omnis relatio requirit duo extrema. ergo cuius relatiõis extrema non ſunt duo niſi ſm rõnem.illa relatio eſt tantũ ens rationis.ſed talis relatio eſt identitas.5. metaphy.ca. de eodeȝ. vbi dicitur ꝙ intellectus in illã relatione vtitur vno vt duobus. ¶ P̄.ad aliquid ſunt ſm Ariſto. quorum eſſe ad aliud eſt ſe habere. iſtud ĩeſt omnibus que ſunt ad aliquid per ſe p̄mo mõ.ergo per naturam alicuius vniuoci in eis.illud non eſt niſi generaliſſimum relationis.ergo generaliſſimũ relationis hoc ipſum ꝙ eſt ad aliud ſe habet. non ad aliquid prius nec poſterius.quia relatiua ſũt ſimul natura. non ad equale.quia ſic eſſent duo generaliſſima. Qꝛ etiam generaliſſimum relationis ſe habet ad aliud patet ex ipſo nomine.dicitur enim ab Ariſto.ad aliquid ⁊ non poteſt concedi ad aliquid non eſſe ad aliquid niſi contradictorium dicatur de contradictorio. ¶ P̄. cuiuſlibet vnius generis ſunt tantũ due prime ſpecies.ſed generaliſſimi relationis non ſunt tantũ due prime ſpecies.ergo nõ eſt tantum vnuȝ genus. ꝓbatio minoris.quia ſi ſic. ſint.a.⁊.b. aut ergo.a.⁊.b.referuntur mutuo.aut ad alia.puta.a.ad.c.⁊ b.ad.d.ſi primo modo aut ambo ſunt relatiua equipantie ⁊ tunc omnia inferiora erunt relatiua equipantiẽ.⁊ ita relatiua ſuppoſitionis ⁊ ſuppoſitionis erũt in alio genere generaliſſimo.aut ambo ſũt relatiua diſquipantie ſeu ſuppoſitionis ⁊ ſuperpoſitionis.igitur ⁊ omnia inferiora.⁊ tunc relatiua equipantie erũt in alio genere generaliſſimo.⁊ habetur ꝓpoſitũ.ſi ſcđo modo tũc ſequitur.ꝙ.c. ⁊.d.nõ ſunt priores neqȝ poſteriores q̄ȝ.a.⁊.b.quia vtrũqȝ eſt eque primum cũ ſuo correlatiuo.quia rel'iua ſunt ſimul natura.ergo erũt.4.prime ſpecies hui⁹ generis.quia illud aliud ad qđ refertur.a.⁊.b.eſt eque primũ cum ſuo correlatiuo.⁊ ſic quocunqȝ modo hoc genus non eſt vnum. ¶ In oppoſitũ eſt Ari. ¶ Rndeo ſm.3.cõcluſiones. Prima ꝯcl'o erit iſta. rel'o ē gen⁹.hãc ꝓbo ſic.oē illud qđ p̄dicaẽ de pl'ib⁹ dñtib⁹ ſpē ĩ qd ē g⁹.ſ3 rl'o ſic p̄dicaẽ đ relatõe eqpantie ⁊ diſqpantie.qꝛ q̄ſito qd ē đ vtroqȝ coꝛum ꝯueniẽter rñdeẽ rl'o.ḡ ⁊c̄. ¶ Scđa ꝯ° ē iſta.rel'o eſt g⁹ gñaliſſimũ.hãc ꝓbo ſic.oē gñs qđ nõ h3 aliud g⁹ ſupueniēs ē gñaliſſimũ.ſed rl'o ē h̄.ḡ ⁊c̄. nihil enĩ p̄dicatur đ ea ĩ qd niſi ens qđ non ē gen⁹.ergo ⁊c̄. ¶ Tertia ꝯcl'o ē iſta.generaliſſimũ ĩ gñe relatiõis ē vnũ. hãc ꝓbo ſic.oē gen⁹ qđ ſm vnã rõnem dĩ de omnibus ſuis ſpēbus eſt vnũ.qꝛ ab vnitate rõnis eſt vnitas generis.ſed gñaliſſimũ relatõis ē h̄.qꝛ ſm vnã rõnē diciẽ de oĩb⁹ inferioribus q̄ rõ eſt hitudo vni⁹ ad alteꝝ ⁊ omnes relationes habēt eundē modũ denoĩandi ſubȝ.ſ.ĩ ꝯpatione ad aliud. ergo ⁊c̄. ¶ Ad p̄mũ ar.ꝯcedo ꝙ ꝯ̄dictio inter ens ⁊ nõ ens eſt non ens ſimpl'r.⁊ per ꝯñs nõ eſt ſpecies in genere relationis. ¶ Ad ſcđm p idē ⁊ dico ad mi.ꝙ nulla relatio ſm rõnem eſt ſpecies in genere relatõis nec identitas nec relationes fundate ſuper intentiones ſcđas nec alie ꝯſimiles. ¶ Contra illã ar.qꝛ ad aliqd ſũt quoꝝ ipſuȝ eē ē ad aliđ ſe habere.⁊ hec eſt notificatio vera ſm Ari.ipſarum relationum.ſed idē eſt h̄.qꝛ ipſũ qđ ē idē ē eidē idē. Sil'r ĩ relatiuis in intẽtionib⁹ ⁊ ꝯſimilibus vt g⁹ hoc ipȝ ꝙ ē: ē ſpēi g⁹.

¶ Confirmatur etiā de oībus ꝑ hoc. qꝛ in diffōnibus eoruꝫ ponēda ſunt eorum correlatiua. vt manifeſte dicit por⁹. de genere ꝛ de ſpē ꝙ nō oporteret niſi dependerēt adinuicem eēntialr̄ oīa. ḡ oīa pdcā ſūt vē rl̄a. ꝛ ꝑ ꝯñs forme ꝼm q̄s dñr talia ſūt vē relōnes qđ negatū ē. ¶ p̄. iſta ī nullo alio gn̄e vidētur eē niſi ī gn̄e relatōis. ꝛ icōueniēs vr̄ eē ꝯcedere illa in vno gn̄e eē. ¶ Ad p̄mū illoꝝ pōt dici ꝙ vā notificatio relatiuoꝝ quā ponit aꝝ. nulli eoꝝ ꝯuenit. qꝛ nulli⁹ eē eoꝝ eſt ad aliud ſe hr̄e. aliud enī ē dr̄ia entis. ꝛ dr̄ tm̄ ī cōpatiōe ad ens. nō enī dr̄ aliqđ aliđ a nō ente. ſꝫ pdcā vel eoꝝ corrl̄iua ſūt nō entia cōiter loquēdo. ꝛ iđ nulli⁹ illoꝝ eē ē ad aliđ niſi forte ꝑꝫ rōnē ſic̄ iſta ꝛ ſua corrl̄iua ſūt entia. qđ dr̄ ꝙ ī diffōnib⁹ illoꝝ ponūt ſua corrl̄iua. dico ꝙ n^mm illoꝝ hꝫ verā diffōnē expmētē qđ ē res. lꝫ hēat expmētē qđ dr̄ ꝑ nom̄ q̄ rō lꝫ ſit diffō eoꝝ ſimpl'r. ñ tñ ē diffō ſimpl'r. ¶ Ad aliđ dico ꝙ ñ ē icōueniēs ꝯcedeꝛ iſta nō eē ī aliq̄ gn̄e gn̄ali^mo. vt ſpēs. ſi tñ ōbeāt poni ī gn̄e ꝑ reductōꝫ maxīe ponēda ſūt ī gn̄e rl'ōnis. qꝛ plus illis ſpēb⁹ aſſimilātur ī mō predicādi. ¶ Ad 3^m principale dōm ꝙ gn̄aliſſimū ī genere relatōis ē pn̄^m referēdi ad aliud. ſed nō ad aliud relm̄ ꝼm aliā formā genere. ¶ Conſil'r relm̄ dcm̄ a genere gn̄aliſſimo denoīatiue dicitur relatiue. ſed nō ad aliud relm̄ ꝼm aliam formā generc. ¶ Cōtra ħ. ſi relō ſit pn̄^m referēdi ad aliud relm̄ ꝼm eādē formā. ergo ē relō eqꝑantie. ꝛ relm̄ ab eo denoīatū ē relm̄ eqꝑantie. ꝛ ita oēs relōnes ꝛ relatiua iferiora erūt eqꝑantie qđ eſt icōueniēs. ¶ Ad illud dōm ꝙ relm̄ eqꝑantie eſt equiuocū. qꝛ ꝓprie ſumptū ē aliqđ relm̄ ad aliud ꝼm eādē formā ſpē a qua relōne eqꝑantie iponit vnū nomē ꝙ dr̄ ď vtroq; extremo talis relōnis cuiuſmodi ſūt ſil'e ꝛ equale ꝛ hꝫ. Trāſūptiue āt dr̄ relm̄ eqꝑantie omne illud qđ eodē mō denoīat vtrūq; extremū. lꝫ illud nomē non iponaꝛ ab vna forma ſpē: ꝛ ħ ſecūdo mō ꝯcedo relōnē q̄ eſt gn̄aliſſi^m eſſe relōnē eqꝑantie ꝛ relm̄ ab ea dcm̄ eē ſil'r relm̄ eqꝑantie. dr̄ enī relm̄ relr̄ui relm̄. ſed relō. ꝓ mō ſūpta ē ſpēs hui⁹ gn̄is. ¶ Contra ħ. quocūq; mō gn̄aliſſimuꝫ ſit relō eqꝑantie ſeqꝛ relōnes oēs iferiores eē tales illo mō relōnis. qđ vr̄ incōueniēs: cū p̄nitas ꝛ hꝫ relōnes. ſuppōnis ꝛ ſuppōnis nullo mō ſint relōnes eqꝑantie. qꝛ nō denoīant vtrūq; extremū aliquo eodeꝫ noīe. ¶ Ad ħ dici pōt ꝙ oīs relō inferior eſt equiꝑantie. i. pn̄^m referēdi ad aliqđ dcm̄ ꝼm eandē formā gn̄e vbi ēt vtrūq; extremū eodē ſpē gn̄is noīaꝛ lꝫ ñ quelꝫ ſit pn̄^m referēdi ad aliqđ dcm̄ ꝼm eandeꝫ formā ſpē nec vtrūq; noīatur eodē noīe ſpēi. dr̄ enī pr̄ ꝼm formaꝫ ſui gn̄is relm̄ rl'i. ꝛ ſi nō dicatur ꝼm ꝓpaꝫ formā p̄ris pr̄. ¶ Ad 4. ꝑncipale ꝯcedo ꝙ tā. a. ꝙ. b. eſt pn̄^m referēdi ad aliqđ dictū ꝼm eandē formā. puta ſit. a. hoc qđ eſt relatio eqꝑantie ꝛ. b. hoc qđ ē relatio ſuppōnis ꝛ ſuppōnis relm̄ denoīatuꝫ. a b. qđ eſt rl'm ſuppōnis ꝛ ſuppōnis dr̄ ad relm̄ ſuppōnis ꝛ ſuppōnis. ſed nō ſeqꝛ ex ħ p̄mū eē relm̄ eqꝑantie niſi ſumēdo ſcđo mō. ſic̄ dcm̄ ē p⁹s. Et ſi forte q̄raꝛ diuiſio huius gn̄is qđ eſt. b. quō eius p̄me ſpēs ſe habēt pōt ꝯcedi ꝙ referantur mutuo iter ſe. vt ſi ſint relatiuū ꝑꝫ pōm actiuā ꝛ relatiuū ꝼm pōm paſſiuā. ꝛ vlteri⁹ pōt ꝯcedi ꝙ ſpēs eoꝝ referātur iter ſe. vt pr̄ ꝛ calefactiuū q̄ ſūt ſpēs p̄mi gn̄is ad filiū ꝛ calefactibile q̄ ſunt ſpēs ſcđi. ꝛ ꝓportionabil'r eſt dōm de relationib⁹ correſpondētibus.

Ineſt aūt ꝛ ꝯtrarietas ī relatōe vt virtus vitio ꝯtrariuꝫ cū ſit vtrūq; eoꝝ ad aliqđ ē. ꝛ diſciplina ignorātie. Non aūt oībus relatiuis ineſt ꝯtrarietas. Duplici enī nihil ē ꝯtrariū neq; enī triplici neq; vlli taliū.

¶ Poſtq; phs poſuit vnā diffōnē ď relatis ſeu notificatiōnē ħ determinat de ꝓꝑetatib⁹ q̄ ſūt. q. accn̄tia. ꝛ pōt diuidi in. 4. ꝼm. 4. ꝓꝑetates. ſcđa ponit ibi (videtur āt relatiua) tertia ibi (oīa vō rl'a) q̄rta ibi (videtur āt ad aliqđ) p̄ma ī 2. ꝓ ponit ꝓꝑetatē. ſcđo oſtēdit nō eſſe ꝯuertibilē ibi (non aūt oībus) dicit ergo ꝙ in relatōe eſt ꝯrietas vt virtus ꝯtrariaꝛ vitio. ꝛ diſciplina ꝛ ſcia ignorantie cum illa ſint ad aliquid. ¶ Poſtea oñdit iſtā ꝓprietatē nō eſſe ꝯuertibilē qꝛ ꝯrietas nō ineſt oībus relatiuis. qꝛ duplici aut triplici nihil eſt ꝯrium. cū tñ ſint ad aliqđ.

¶ Videnꝛ aūt magis ꝛ minus relatiua ſuſcipere ſimile. n. magis ꝛ minus diciꝛ cū vtrūq; ſit relatiuū. ꝛ ineq̄le magis ꝛ minus dr̄. Simile. n. alicuius ſile dr̄. ꝛ eq̄le alicui ineq̄le. Non aūt oīa rel'iua ſuſcipiūt magis ꝛ minus. duplū. n. nō dr̄ magis ꝛ minus duplū. nec aliqđ taliū.

Ponit ſcđam ꝓꝑetatem. circa quā ſic ꝓcedit. p̄mo eā ponit. ſecūdo oſtēdit eā nō eē ꝯuertibilē ibi (nō aūt oīa) dicit ergo ꝙ rl'a videtur ſuſcipe magis ꝛ mi. qđ pꝫ. qꝛ ſimile ꝛ eq̄le dicunꝛ magis ꝛ min⁹ cū ſint ad aliqđ. qꝛ ſile alicui ſile dr̄ ꝛ eq̄le alicui eq̄le. ¶ Poſtea oſtēdit iſtā ꝓꝑetatē nō eē conuertibilē. qꝛ nō conuenit omnibus rel'is. duplex enī cuꝫ ſit relm̄ nō dicitur magis ꝛ minus. ſil'r de ꝯſilibus. ¶ Notandum de prima ꝓprietate ꝛ ħa que ſunt recipe ꝯria ꝛ ſuſcipe magis ꝛ min⁹ ꝙ ille nō inſunt forte per ſe relationib⁹. nec forte relatiuis. ſed tm̄mō rōne eoꝝ in quibus fundanꝛ relationes per ſe. vnde que fundātur in formis ſuſceptibilibus magis ꝛ minus vel habentibus ꝯrietatē ipſe ſuſcipiūt magis ꝛ minus. ꝛ etiā ꝯrietatem ſicut ſilitudo ꝼm albedinem ſuſcipit magis ꝛ minus. ꝛ ꝯriuꝫ. quia albedo in q̄ fundatur ſimilitudo que aut ē ꝼm aliqua que ſunt ī. 4. ſpē qualitatis non ſuſcipit contrariū. nec magis ꝛ minus. quia nec iſta ſuſcipiunt in quibus illa ſimilitudo fundatur. ꝛ hoc loquēdo de prima ꝓprietate q̄ntum ad cōtrarietatem proprie dictā. hoc probatur. tū quia ſi ille due ꝓprietates per ſe ineſſent relōnibus poſſet eſſe motus per ſe in genere relatiōis. ſed conſequens eſt falſum. ex. 5. phy. tū qꝛ ſi in forma relatiōis eſſet ſuſcipere magis ꝛ minus relatiuum dictuꝫ ꝼm magis per ſe referreꝛ ad duo. ſ. ad aliqđ dcm̄ ꝑꝫ min⁹ ꝑꝫ eandē formam. ꝛ preter hoc ad id ad qđ tale relatiuū abſolute diciꝛ verbi gratia. ſimilius per ſe refertur ad minus ſimile. ꝛ preter hoc ad illud ad qđ ſuum poſitiuū refertur. ſ. ſile. ſed conſequēs videtur inconueniens. quia cōtra Ariſto. 5. meta. q habet pro incōuenienti ꝙ idē bis referaꝛ. i. ad duo. ¶ Dicendū ergo ꝓpter hoc ꝙ iſte ꝓꝑetates ꝑ accidēs inſūt rl'is. nec obſtat auctoritas Ariſto. in contrarium. quia nihil videtur ꝼm opinionem ꝓpriā determinare de rel'is ante illā partem (habet autē q̄onem) vbi videtur improbare p̄mā notificationem alioꝝ. vt diceꝛ ibi. ſed ad minus nullū relatiuū videtur prope cōtrarium ei cui eſt relatiuū lꝫ accidat aliquid idem eſſe vni relatiuū ꝛ alij eſſe ꝯriū. vt ſcia cōtrariatur ignorātie ꝛ ad illud non refertur. ſed ad ſcibile vt iā ſupius dcm̄ eſt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Oīa autem relatiua ad ꝯuertētiaꝫ dicunꝛ. vt ſeruus dñi ſeru⁹ dr̄. ꝛ dñs ſerui dñs: ꝛ duplū dimidij duplū. ꝛ dimidiū dupli dimidiū: ꝛ maius minore maius. ꝛ minus maiore min⁹: Sil'r aūt ꝛ ī alijs. ħ caſu differūt q̄nq; ſecūdū locutionem vt ſcia ſcibilis ſciētia. ꝛ ſcibile ſcia ſcibile ꝛ ſēſus ſenſati ſenſus. ꝛ ſēſatū ſenſu ſenſatū.

Ponit tertiam proprietateꝫ. circa quod. 2. facit. primo premittit intentum. ſecūdo remouet impedimentum ibi (At vero aliquotiens) Prima pars diuiditur in. 2. in principalem ꝛ incidentalem ibi (ſed caſu aliquo ē) dicit ergo ꝙ oīa rl'a dicūtur ad cōuertentiam. i. ꝼm mutuam dependentiā

⁊ relationē vt ſeruus dr̄ domini ſeruus ⁊ econuerſo. ſilr̄ de alijs vt pꝫ in lr̄a. Poſtea incidentaliter addit ꝙ iſta ꝯuertētia aliquotiēs dr̄nt ī caſu. q̄a nō mutuo referūtur aut depēdent in habitudine eiuſdē caſus. vt diſciplina dr̄ diſciplinati diſciplina ī hītudine gtī. ſed ecōuerſo diſciplinatū dicit̄ diſciplina diſciplinatū ī hītudīe ablī. ſilr̄ ſenſus dr̄ ſenſati ſenſus. ⁊ ſenſatū ſenſu ſenſatum.

¶ At vero aliquotiēs non videtur conuerti niſi ꝯuenienter ad qḋ dr̄ aſſignet̄. Si enim peccet is q̄ aſſignat vt ala ſi aſſignet̄ aui nō ꝯuertit̄ vt ſit auis ale: Neqꝫ enim prius ꝯueniēter aſſignatū eſt ala aui. neqꝫ enim ī eo ꝙ auis ē in eo ala auis dr̄ ſꝫ in eo ꝙ alata ē. Multoꝝ enī alioꝝ ale ſūt que nō ſūt aues. Quare ſi ſic aſſignet̄ ꝯuenient̄ ⁊ ꝯuertet̄ vt ala alati ala ⁊ alatū ala alatum.

¶ Remouet impedimentū quo q̄n̄qꝫ accidit vt relatiua nō videant̄ dici ad ꝯuertentiā. circa qḋ. 3. facit pͦ īpedimentuꝫ ꝓponit. ſcḋo docet remouere. tertio dat regulas ⁊ artē cognoſcēdi. ſc̄a ibi (aliquotiēs) tertia ibi (Amplius ſi ꝯueniēter) dicit ergo ꝙ aliquotiēs relatiua nō videtur cōuerti q̄n̄ non ꝯueniēter aſſignātur. vt ſi ala aſſignetur dici relatiue ad auem nō diceretur ad cōuertētiā. q: auis nō dicit̄ ale auis. i. nō refertur ad alā inq̄ꝫtuꝫ auis. ſed inq̄ꝫtū alata. q̄n̄ multa ſunt que habēt alas que nō ſunt aues. lꝫ dicat̄ auis ale auis. tamē nō cōuertit̄ ala auis. quia in plus ſe hꝫ ala q̄ꝫ auis. ſi aūt ꝯueniēter aſſignetur ala dici ad alatū. tūc ꝯuertitur vt ala alati ala. ⁊ ecōuerſo.

¶ Aliquotiēs aūt forte ⁊ nomina figere neceſſe erit. ſi nō fuerit poſitū nomē ad qḋ ꝯuenienter aſſignet̄. vt remus naui ſi aſſignetur nō erit ꝯueniens aſſignatio. Neqꝫ enim ī eo qḋ eſt nauis ī eo eius remus dr̄. Sūt aūt naues quarū nō ſunt remi. Quare nō ꝯuertitur. nauis enim nō dr̄ remi nauis ſꝫ forte ꝯuenientior aſſignatio erit ſi ſic quodāmō aſſignetur rem⁹ eſt remite rei rem⁹. aut quomō libet aliter dictū ſit. nomē enim non eſt poſitū. ꝯuertitur autem ſi cōueniēter aſſignetur. remitū enī remo remitū ē: Silr̄ aūt ⁊ ī alijs vt caput ꝯueniētius aſſignabit̄ capitati q̄ꝫ ſi animalis aſſignet̄. Neqꝫ enī in eo ꝙ aīal ē caput hꝫ. Multa enī ſūt aīalia capita nō habētia. Sic aūt fortaſſe facilius ſumet̄ qb⁹ nō ē nomē poſitū ab his que prima ſūt. ⁊ ab his ad que ꝯuertuntur noīa apponant̄ vt ī his que dicta ſunt vt ab ala alatū. a remo remitū.

¶ Docet remouere impedimentū vbi ſciendū ꝙ iſtud īpedimentū pōt euenire ex duob⁹. pͦ ex defectu noīuꝫ. ſcḋo ex incōueniēti aſſignatōe. puta ꝙ vnū rl̄m nō aſſignatur dici ad corrl̄m ꝓpe ⁊ ꝑ ſe. Primo ergo docet remouere pͥmū impedimētū. ſcḋo 2ͦ ibi (oīa ergo) pͥma ī. 2. pͦ ꝓponit ꝙ q̄n̄qꝫ oꝫ fingere noīa. ſcḋo tradit arteꝫ ⁊ modū fingēdi ibi (ſic āt fortaſſe) dicit ergo ꝙ aliquotiēs oꝫ fingere noīa. ſi nomen nō ſit īpoſitū alteri rl̄iuo ad qḋ aliud rl̄m aſſignat̄ dici. vͥbi gr̄a. ſi remus aſſignatur naui nō eſt cōueniēs aſſignatio. q: nō oīs nauis hꝫ remos. ⁊ iō lꝫ rem⁹ poſſet dici nauis rem⁹ nō tamē econuerſo diceret̄ nauis remi nauis. ex quo pꝫ ꝙ nauis nō ē ꝓpͤ corrl̄m remi. oꝫ ergo fingere nomē vt loco nauis ſumatur remitū vel res remita. ⁊ tunc ꝯuertit̄ rem⁹ rei remite remus: ⁊ remitū remo remitum. ſilr̄ ⁊ in alijs vt caput aſſignet̄ capitati ⁊ nō aīalis. q: aīal inq̄ꝫtū aīal nō hꝫ caput. multa enī aīalia capite carēt. ſꝫ ſi loco aīalis accipit̄ capitatū vt caput capitati cap̄ ⁊ capitatū capite capitatuꝫ.

¶ Poſtea dat artē fingēdi noīa. ⁊ eſt ꝙ q̄n̄ alteri rl̄iuo eſt nomen īpoſitū alteri nō fingendū eſt nomen ſc̄m denominationē ab illo cui nomē eſt impoſitū. vt in exēplis p̄dictis ab ala dicatur alatū. a remo remittū. ⁊ tūc rl̄iua dicent̄ ad cōuertentiam vt p̄dictum eſt.

¶ Oia ergo que ad aliquid dicunt̄ ſi cōueniēter aſſignent̄ ad ꝯuertētiā dicunt̄. Nā ſi ad quodlibet aliud aſſignent̄ ⁊ nō ad illud dicant̄ nō ꝯuertunt̄. Dico aūt q̄m̄ neqꝫ eoꝝ que indubitanter ꝯuertibilia dicunt̄: ⁊ noīa eis poſita ſūt nihil cōuertit̄ ſi ad eoꝝ aliq̄d que ſūt accidētia aſſignētur ⁊ nō ad ea que dicunt̄ vt ſeruus ſi non dn̄i aſſignet̄ ſeru⁹ ſꝫ hoīs aut bipedis aut alicui taliū nō ꝯuertit̄. nō. n. erit ꝯueniēs aſſignatio.

Docet remouere 2ͫ impedimētū qḋ euenit ex incōueniēti aſſignatōe. puta ſi rl̄m aſſignatur dici ad aliq̄d qḋ non eſt ꝑ ſe eius corrl̄ꝫ. ſed per accidēs. iō dicit ꝙ oīa rl̄iua dicūtur ad cōuertentiā ſi ꝯueniēter aſſignent̄. nā dato ꝙ noīa ſint impoſita vtriſqꝫ nō dicerentur ad cōuertentiā ſi aſſignent̄ dici nō ad illud ad qḋ per ſe referunt̄. ſed ad aliud ad qḋ ꝑ accidens dicūtur. verbigr̄a. ſi ſeruus nō aſſignetur dn̄i ad quē ꝑ ſe refertur. ſed ſi aſſignetur hoīs vel bipedis ad quē per accidens dicitur. nō erit ꝯueniens aſſignatio nec dicerentur ad ꝯuertentiā. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Amplius ſi cōueniēter aſſignet̄ ad id ad quod dr̄. oībus alijs circūſcriptis quecūqꝫ accidentia ſūt relicto illo ſolo ad qḋ aſſignatū ē ſemper ad ipꝫ dicet̄: vt ſi ſeruus ad dominū dicatur circūſcriptis oībus que ſūt accidentia domino vt eē bipedē vel ſcīe ſuſceptibilem vel hominem. relicto vero hoc ſolo ꝙ dominus ē ſemper ſeruus ad ipſū dicet̄. Seruus enī ſemꝑ dn̄i ſeruus ē.

Ponit. 2. rl̄as ad cognoſcendū ꝯuenientē ⁊ incōuenienteꝫ aſſignationē rl̄iuoꝝ. ſc̄a ponitur ibi (ſi vero ſc̄m) prima rl̄a ꝯſiſtit ī hoc ꝙ tūc relm ꝯueniēter ſignatur dici aut referri ad aliud q̄n̄ relicto illo ſolo ad qḋ aſſignat̄ ⁊ circūſcriptis oībus alijs quecūqꝫ ſibi accidūt adhͦ ad illḋ ſemꝑ dicit̄ ⁊ refertur. vͥbi gr̄a. vt ſi ſeruus aſſignatur referri ad dn̄m. q: circūſcriptis oīb⁹ ad hec q̄ ſibi accidūt. puta eſſe bipedem aut hoīem aut ſcientie ſuſceptibilē adhuc ſeru⁹ dicitur ad dominum. ſeruus enim ſemꝑ eſt domini ſeru⁹ ⁊ ecōuerſo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si aūt ſeruus non ꝯueniēter dicat̄ ad id ad qḋ dr̄ circūſcriptis oīb⁹ alijs. relicto ſolo illo ad qḋ aſſignatū eſt nō dicetur ad ipꝫ. Aſſignet̄ aūt ſeruus hoīs ⁊ ala auis. ⁊ circūſcribat̄ ab hoīe eſſe dominū nō iā ſeruus ad hoīeꝫ dr̄. Cum enī dn̄s nō ſit ſeu⁹ nō ē. Silr̄ aūt ⁊ de aui ſi adimat̄ eā alatā eē amplius iā nō erit ala ad aliq̄d. Cū enī non ſit alatuꝫ. nec ala erit alicui⁹. q̄re opꝫ aſſignari id ad qḋ cōueniēter dr̄. ⁊ ſi ſit nomen poſitū facilis erit aſſignatio. Si aūt nō ſit fortaſſe erit necc̄ariuꝫ nomē fingere. Si auteꝫ ſic reddant̄ manifeſtuꝫ eſt quoniā omnia relatiua cōuerſim dicunt̄.

¶ Ponit ſcḋam rl̄aꝫ ad cognoſcendū incōuenientē aſſigna-

tionem que conſiſtit in hoc. ꝙ tūc ĩcōuenienter aſſignatur relatiuū dici ad aliō qñ relicto illo ſolo ad qḋ aſſignat. ⁊ circūſcriptis oïb⁹ alijs q̄ ſibi acidūt non dicit ad illud. verbi grã. vt ſi ſeru⁹ aſſignat̄ hoĩs q2 ſi ab hoĩe deſcribat̄ eē dñm iā ſeru⁹ nō dr̄ ad hoĩem. q2 ſi dñs nō eſt. ſuus nō eſt. Silr̄ ſi ala aſſignet̄ auis. q2 ſi circūſcribat̄ auē eē alatā iā ala nō dicet̄ ad auē. q2 cū nō ſit alatū iā nō erit ala alicui⁹. Ex quo vltimo ꝯcludit ꝙ ſi rl̄a debēt dici ad ꝯuertētiā op3 facere ꝓpriā aſſignationē: vt ſi rl̄m aſſignat̄ dici ad illud ad qḋ ꝑ ſe refert̄: ⁊ nō ad illō ad qḋ dr̄ ꝑ accñs: ⁊ ꝙ nomē ſit ĩpoſitū facilis eſt talis aſſignatio. ſi aūt nō: tūc oportet nomē fingere mō quo ꝑdcm̄ eſt. ¶ Notandū ꝙ accñs accipit̄ vno mō vt diſtiguit̄ ꝯ ſubam. alio mō accipitur ꝑ extraneo. ſicut ſumit̄ in fallacia accidētis primo elenchoꝝ. hoc mō accipit Ari. ĩ hō loco. q2 dñs vt dñs ē accidit. i. extraneū eſt eē hoĩem aut bipedē. l3 nō ſibi accidat ꝑ mō. q2 ĩpoſſibile eſt dñm puta ſoꝛ. nō eē hoĩem. ¶ Notādū aūt ꝙ iſta ꝓprietas nō eſt ꝯuertibilis cum oïbus relatiuis. q2 non oïa relatiue oppoſita dñr recipꝛo ſm̄ modum referendi: ſed ſola illa q̄ ꝑ ſe mutuo referunt̄. iſta ergo ꝓprietas relatiuoꝝ q̄ eſt oïa relatiua dici ad ꝯuertētiā hoc ē mutuo adinicē eſt vā in aliq̄b⁹ relatiuis ſm̄ eādē rōnem referēdi vt vbi vtrunq3 extremum ē ꝑ ſe relatiuū ad aliud. ſic in p⁰ ⁊ in 2⁰ mō relatiuoꝝ. 5. meta. ĩ alijs aūt nō eſt ſic. vbi vnū per ſe extremū ꝑ ſe refert̄ ad aliud. econuerſo aliō nō ad ip3 niſi ꝑ accidēs ſicut eſt in 3⁰. mō rl̄iuoꝝ nec obſtat dictū Ari. q2 vt dcm̄ eſt. ſ̄. nō videt̄ ſm̄ opinionē ꝓpriā determinare de relatiuis in loco iſto.

¶ Videnť autem ad aliquid ſimľ eē natura. ⁊ in alijs qdē pluribus manifeſtū eſt. Simul enim ē duplū ⁊ dimidiū. vt cū ſit dimidiū duplū eſt. ⁊ cū ſit ſeru⁹ dñs eſt. Silr̄ autem his ſunt ⁊ alia. Simľ aūt hec ſeſe auferre inuicē. Si enim nō ſit duplū, non ē dimidiū. ⁊ ſi non eſt dimidiū non ē duplum. Similiter autem ⁊ in alijs quecunq3 talia ſunt.

Hic ponit quartam proprietatem relatiuorum circa quam ſic ꝑcedit. ꝑ ꝑponit ꝓprietatē. 2⁰ iſtat ꝯ eā. ibi. ¶ Nō autē in oïb⁹) Dicit ḡ ꝙ oïa ad aliqd. i. rl̄iua videnť eē ſil̄ natura qḋ qdē veꝝ eſt in pl̄ib⁹ alijs ab illis. ſ. q̄ ĩferius excipiunť. vbi grā. duplū ⁊ dimidiu3. ſeru⁹ ⁊ dñs ſil̄ ſunt natura. qḋ ꝓbat ꝑ rōne3. q2 illa q̄ poſita ſe ponūt ⁊ perēpta ſe perimūt ſunt ſil̄ natura: ſed duplū ⁊ dimidiū ſunt hm̄ꝰ. q2 ſi duplū ē dimidiu3 eſt ⁊ ecōuerſo. ⁊ ſic de alijs.

¶ Non aūt in omnibus relatiuis veꝝ videť eē ſimul natura. Scibile enim ſcia prius eſſe videť. nāq3 in pl̄ibus rebus ſubſiſtētibus ſcias accipimus. in paucis vero vel nullis hoc qs repiet ſil̄ cū ſcibili ſciam eſſe.

Inſtat ꝯ dictā ꝓprietatē in quo oñdit illā nō eē cōuertibilē. ⁊ pōit. d. iſtantias. q̄ꝝ ſcda ponit̄ ibi (ſil̄r aūt ĩ his) Prima ps diuidit̄ in. d. ꝑ3 ꝙ. d. rōnes ponit ad ꝓbandū ꝙ ſcibile ⁊ ſcia q̄ ſunt ad aliqd nō ſūt ſil̄ natura. pͥma (ꝫ ſcibile ē ꝑus) ſcda (amp. ſcibile) Dic̄ ergo ꝙ nō in oïb⁹ rl̄iuis videť veꝝ eē ꝙ ſil̄ ſunt nā. q2 ſcibile ꝑus ē ſcia. Ad qḋ arguit̄. ꝑmo ſic. illud qḋ accipit̄ ab alio ꝑſuppoſito eſt poſteri⁹ eo. ſed ſcia accipit̄ a ſcibili. ergo ⁊c̄. mi. ponit̄ in lr̄a. na3 vt in pl̄ibus ſcias accipimus a reb⁹ pri⁹ ſubſiſtētib⁹. in paucis vō ⁊ forte ĩ nullis ꝯtingit ꝙ ſcia ſit ſimul cū ſcibili.

¶ Amplius ſcibile ſublatum ſimul aufert ſciam: ſcia vero nō aufert ſcibile. Nā ſi ſcibile nō ſit nō eſt ſcia. ſcia vero ſi nō ſit. tñ nihil ꝓhibet eē ſcibile. vt circuli quadratura ſi ē ſcibilis. ſcia quide3 eius ē: ꝫ nōdum ē ſcita. illō vero ſcibile ē. Amplius aïali qdem ſublato non eſt ſcia. ſcibiliū vero plura eſſe ꝯtingit.

Ponit ad idē ſcam rōnē. vbi arguit̄ ſic. illō ad cui⁹ deſtructionē aliud deſtruit̄: ⁊ nō ecōuerſo: ē ꝑus eo naturalr̄. l3 ſcibile reſpcū ſcie eſt hm̄ꝰ. ergo ⁊c̄. mi. ponit̄ in lr̄a. nā ſcibile ſublatū aufert ſciam ⁊ nō ecōuerſo. qḋ declarat̄ dupl̄r. ꝑmo ĩ exēplo. q2 q̄dratura circuli ſi eſt ſcibil̄ ip̄m quoq3 ſcibile ē. ſ. circulū poſſe q̄drari. ꝫ ſcia hui⁹ nōdum eſt. ¶ 2⁰ ꝑ rōnē. q2 deſtructo alī deſtruit̄ ſcia q̄. ſ. eſt in aïali. q2 deſtructo ſubo deſtruit̄ accñs. ſed deſtructo aïali nō ē nec̄e deſtrui ſcibile. q2 cōtingit multa ſcibilia eē deſtructo aïali. p3 ergo ꝙ ſcibile ⁊ ſcientia non ſunt ſimul natura: l3 ad aliquid dicantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Silr̄ autem ſe hñt ⁊ ea que de ſēſu dicuntur: ſenſibile enim priuſq̄ ſēſus eē videť. nā ſēſibile peremptū ſimul perimit ſēſum. Senſus vero ſēſibile nō ſimul perimit. Senſus enim circa corpus ⁊ in corpore ſunt. Senſibili enim perempto peremptū ē corpus. Senſibile enim ē corpus. cū vero corpus nō ſit perimit̄ ⁊ ſenſus. quare ſil̄ perimit ſenſibile ſēſum. ſenſus vero ſenſibile nō ſimul perimit. Aïali quidem perempto ſenſus quidē peremptus eſt: ſenſibile vero erit vt corpus calidū. dulce. amarum. ⁊ omnia alia quecūq3 ſunt talia.

Ponit ſcdā3 inſtātiā q̄ eſt de ſēſu ⁊ ſēſibili oñdēs ꝙ ſenſibile ē ꝑus ſēſu nāliter. l3 ad aliqd dicant̄. ad qḋ īducit. d. rōes. 2ᵃ ponit ibi (Ampli⁹ ſēſus) in pͣ arguit̄ ſic. illud ad cui⁹ deſtructionē aliō deſtruit̄. ⁊ nō ecōuerſo. eſt prius naturalr̄ illo. ſed ſenſibile eſt hm̄ꝰ reſpectu ſenſus. ergo ⁊c̄. mi. ponitur in littera quā declarat. q2 oïs ſenſus eſt in corpore. ſenſibili āt perēpto perimit̄ ⁊ deſtruit̄ corp⁹. q2 oē corpus eſt ſenſibile. ⁊ ꝑ ꝯñs ſenſus q̄ eſt ĩ corpe. ergo a pͥmo perēpto ſenſibili pimit̄ ſenſus. ¶ 2⁰ oñdit ꝙ nō ecōuerſo ſenſus deſtruit ſēſibile. qḋ ſic declarat. q2 perēpto aïali vtiq3 pimit̄ ſenſus. ſed perēpto aïali nō perimit̄ ſenſibile: q2 pōt manere corp⁹ calidū dulce ⁊ amaꝝ que ſunt per ſe ſenſibilia. ergo pōt manere ſenſibile deſtructo ſenſu.

¶ Amplius ſenſus quidem ſil̄ cū ſenſato ſit. ſimľ enim animal ſit ⁊ ſēſus. Senſibile vero ante q̄ ſit animal vel ſēſus. Ignis enim ⁊ aqua ⁊ alia huiuſmodi: ex q̄b⁹ ipſum aïal ꝯſtat: ante ſūt q̄ ipſu3 animal ſit oïo. quare prius q̄ ſenſus eſſe videtur ſenſibile.

Ponit ſcam rōnē vbi arguit̄ ſic. q̄dquid prius eſt vno ſiliᵘᵐ entiū eſt pri⁹ altero. ſed ſenſibile eſt pri⁹ ſenſato. ſenſatū aūt eſt ſimul cū ſenſu. ergo ſenſibile ē pri⁹ ſenſu. mi. ponit̄ in lr̄a q2 ſenſus eſt ſil̄ cū ſenſato. i. cū hñte ſenſum. vt eſt aïal. quia ſil̄ ſūt aïal ⁊ ſenſus. ſenſibile āt prius eſt q̄ animal ſenſatū q2 ignis ⁊ aq̄ ⁊ alia elā q̄ ſunt ſenſibilia ſunt priora animali. q2 ex eis animal cōponitur. q̄re pat3 ex predictis ꝙ ſenſibile prius eſt q̄ ſenſus.

Ad euidenciam ꝑdictoꝝ q̄rit̄ de q̄rta ꝓprietate vtꝝ rl̄iua ſint ſimul nā. arguit̄ ꝙ nō. q2 ſm̄ poꝛ⁹ gen⁹ refert̄ ad ſpēm ⁊ ecōuerſo. ſed hō nō ſunt ſil̄ nā. q2 illud eſt ꝑus nāl̄r a quo nō ꝯuertit̄ ſubſiſtēdi ꝯña. ꝫ hm̄ꝰ eſt gen⁹: q2 a ſpē ad gen⁹ valet ꝯña ⁊ nō ecōuerſo. ergo conſimiliter poteſt argui in omnib⁹ fere ĩtentionib⁹ relatiuis adinuicē vt de prima ſuba ⁊ ſcda de vl̄i ⁊ ꝑticulari. ¶ P. ſoꝛ. ſenex dicitur differre a ſe puero. ſed differētia

eſt ꝗdam relatio ergo ſoꝛ.ſenex ⁊ ſoꝛ.puer referunť ad ſein uicē.ſed h̄ nō ſunt ſimul nā.ſilr pōt poteſt argui de oībus ꝙ nō ſunt eadē:ſed oꝛdinata adinuicem quo ad illas relōnes dria ⁊ diuerſitas. ℂ P̄.ſcibile ⁊ ſcia referunť adinuicē ⁊ nō ſunt ſimul nā.q2 deſtructo ſcibili deſtruiť ſcia ⁊ nō ecōuerſo.ſilr de ſenſu ⁊ ſenſibili vt arguit Ari.q2 deſtructo ſēſibili deſtruiť corp9 aīal.l3 ñ corp9 vt ē i gñe ſubē:vl vt i ignē q̄ti tatis.⁊ deſtructo coꝛpe aīal deſtruiť ſēſus.q2 ſenſus ē i coꝛ poꝛe vt in ſubō licet ſit in aīa vt in pꝛincipio vel cā.ğ a pmo deſtructo ſenſibili deſtruiť ſenſus:⁊ nō ecōuerſo.q2 ſenſus deſtruitur deſtructo aīali:ſed deſtructo aīali nō opoꝛtet ſē ſibile deſtrui.poſſunt.n.illa manere adhuc ex qb9 eſt aīal. q2 ſunt nāliter pꝛioꝛa aīali.iſto mō ꝯtingit arguere d oībus reliuis ꝼ3 tertiū modū q ponif.5.meta.t.q referunť:vt mē ſura ⁊ mēſurabile ⁊ ecōuerſo.Pater ēt dr ꝛlatiue ad filiū ⁊ pōt pr̄ remanere deſtructo filio.ğ nō ſūt ſil nālr.pbatio mi. q2 deſtructo filio illo pōt ali9 fili9 remāere ad quē pr̄ pōt di ci.Tū q2 deſtructo filio poſt eſt nullā mutationē fieri circa ſubam pr̄is.ſ3 ipoſſibile videť aliq formam realem pꝛius exñte in illo poſtea nō eē in illo ꝑpter ſolā deſtructionē filij ğ deſtructo filio manebit iſte pr̄ ſic pus. Tū q2 pr̄ dr̄ ex eo ꝙ genuit:ipoſe ē āt eū q genuit non genuiſſe.q2 oīs ꝑpō va de pterito eſt neceſſaria.ergo ipoſſibile eſt eū q aliqñ eſt pr̄ poſtea nō eſſe pre3.neĉio ergo pr̄ manet deſtructo filio.

ℂ P̄.pus inq̄tū pus refertur ad poſterius inq̄tū poſteri9 ⁊ cā inq̄tū cā referť ad cātū.ſed pus inq̄tū pri9 non eſt ſil nā cū poſterioꝛi:nec cā cū cauſato.ğ nō oīa relatiua ſunt ſil nā. ℂ P̄.relatiua ꝼm gen9 ſunt p ſe relatiua.q2 in eo2 p ſe itellectu ſunt eo2 gnā ꝼm q referunť.ſ3 coꝛrelatiuū gnis ē ſil nā cū gñe.⁊ genus ē nāliter pus ſpē.ergo ⁊c.⁊ illō coꝛrl3 eſt pus nāliter ſpecie ad qō tñ ſpēs referť. ℂ In oppoſitum eſt Ari.Itē oīa relatiua dicunť ad ꝯuertētiā.i.ꝼm mutuam dependentiā vt pdictū ē.ğ neut2 eſt pus altero.quia qua rō ne h̄ eēt pri9 illo eadē rōne ⁊ ecōuerſo illō pus iſto cum mu tuo depēdeant:⁊ ita idē reſpectu eiuſdē eſſet pꝛius ⁊ poſte rius.qō eſt falſū. ℂ Rñdeo ⁊ dico ꝙ oīa relatiua ꝗ mutuo p ſe referunť:ita ꝙ vni9 eē ſit ad aliō ſe hr̄e ⁊ ecōuerſo.ſūt ſil natura ꝑpter rōnē Ariſto.q2 poſito vno poniť aliud ⁊ econ uerſo:⁊ deſtructo vno deſtruiť aliud ⁊ ecōuerſo.ſi tñ ſint re latiua p accidēs vel nō per ſe relatiua ñ opoꝛtet ꝙ ſint ſimul nā.⁊ dñr relatiua per accñs ꝗ nō ꝼm ſuas foꝛmas dñr adin uicem.Silr illa nō mutuo depēdent quo2 vnū ꝼm ſuā foꝛ mā depēdet ad aliud:⁊ reliquū ad ip3 nō depēdet:talia ſūt ꝗ referunť adiuicē vt mēſura ⁊ menſurabile.ſcia.n.p ſe dr ad ſcibile:ſed nō ſcibile ad ſciam:niſi q2 ſcia ad ipm vt dr.5. meta.c.de ad aliqd. ℂ Ad pmū in oppoſitū dicēdū ꝙ intē tiōes gñis ⁊ ſpēiq2 referunť adiuicē.⁊ ſunt ſil nā.ſ3 qō ſubeſt itentōi gñis nō inq̄tū attribuiť ei illa intētio:ſed inq̄tū exi ſtit:pus eſt eo cui attribuiť intētio ſpēi.⁊ iter illa ꝗ ſubſunt eſt ꝯña nō mutua.v3.ſic.⁊ nō ecōuerſo:ſed iter itentiōes eſt ꝯña mutua.De illis.n.ſeqtur:ſi gen9 eſt ſpēs eſt.⁊ ecōuerſo. ſubiecta aūt ha2 itentionū ſunt rl'a p accñs.⁊ talia relatiua nō ſunt ſil nā vel nō o3 ea eē ſimul nā. ℂ Ad 2m dicēdū ꝙ ſoꝛ.ſenex ⁊ ſoꝛ.puer ſunt rel'a p accñs:q2 in rel'is eqꝑātie vt2q2 extremū p ſe eſt ad aliqd noīatū eodē noīe.vñ h̄ per ſe extremū eſt drñs ⁊ drñs.⁊ illa ſunt ſimul nā.cū.n.ſoꝛ.eſt puer eſt differēs a ſoꝛ.ſene.⁊ cū ſoꝛ.eſt ſenex eſt drñs a ſoꝛte puero.q2 vtrūq2 eſt ſimul drñs ab alio l3 non vtrūq2 ſimul ſit. ℂ Ad 3m dico ꝙ rō ve2 ꝯcludit de rel'is ꝗ non depēdēt mutuo ad ſeīuicē. ℂ Ad 4m dico ꝙ l3 ſuba ſubiecta pr̄ni tati poſſit manere deſtructo filio:tñ pater non pōt manere. ℂ Cū vero pbať oppoſitū ad pmā rōnē dico ꝙ pater nō re ferť ad hūc filium niſi per accñs.ad filiū aūt per ſe.⁊ ideo deſtructo filio iſto dūmodo remaneat aliqs alius fili9 pōt etiā pater manere.q2 nō opoꝛtet rl'm ſimul eſſe nā cum ſuo coꝛrl'o per accidēs. ℂ Ad ſcōam dico ꝙ poſſibile eſt foꝛmā realem ineſſe ſubiecto vel non ineſſe ſine mutatione ſubie cti in ſe.q2 que ieſt ſubō tñ in cōparatione ad aliud pōt illi nō ieſſe tantū altero trāſmutato ſaltē ꝼm foꝛmā abſolutā. ℂ Ad tertium dico ꝙ ſi ꝯcedať patrem aliquādo nō poſſe non eſſe patrē:ꝯcedendū eſt ⁊ aliquādo filiū non poſſe nō eſſe filiū.q2 ſicut de illo qui genuit ſemper ve2 eſt dicere ꝙ genuit:ita de eo qui genitus eſt ſemp eſt ve2 dicere ꝙ geni tus eſt:l3 nō ſemp exiſtat.⁊ p ꝯñs manet filius ſicut pater. ℂ Ad 5m dico ꝙ itētiones ille.pri9 ⁊ poſterius.cā ⁊ effectus referunť adinuicē ⁊ ſunt ſil natura ſed nō res que ſubſunt. ℂ Cōtra hoc.q2 qō eſt ſimul cū poſterioꝛe inq̄tū3 poſteri9 eſt poſterius.ſi ğ pri9 inq̄tum pri9 referť ad poſterius inq̄ tum poſteri9:⁊ ita eſt ſil cū poſterioꝛi:pus inq̄tum pri9 eēt poſterius:ſed h̄ eſt icōueniēs loquēdo etiā de itentionib9. q2 pdicať oppoſitū de oppoſito. ℂ Ad h̄ pōt dici ꝙ ma.ꝑ poſitio va eſt ſumendo ſil eo mō quo ſumitur pri9 ⁊ poſteri9 ſic nō eſt in ꝑpoſito.q2 pri9 ⁊ poſteri9 ſumunť ꝼm res.ſimul aūt ꝼm rōnem. ℂ Ad 6m dico.ꝙ illa ratio cōcludit ve2 d coꝛrl'iuis generum ad ꝗ dñr aliq relatiue ꝼ3 gen9.iter illa enī eſt mutua depēdentia p ſe.ex pdictis p3 iſtā quartā ꝑ prietatem nō eē cōuertibilē cū oībus relatiuis:vt qdam ex ponūt ſicut nec tertiā:ſed tñ cōuenit relatiuis de pmo:⁊ 2o modo ꝗ.ſ.per ſe ⁊ ꝼm ꝑpriā foꝛmā ⁊ mutuo dependent.ali ter nō vt p3 ex pdictis ⁊ per Ari.in littera.

Habet aūt qōne3 vtrū nulla ſubſtātia ad aliqd dicať queadmodū videť. an hoc contingat ſecūdum quaſdā ſecundas ſubſtantias.

ℂ Poſtq̄ pħs determinauit de relatiōe aſ ſignādo notificatione3 ⁊ ꝑprietates magis ꝑcedēdo ꝼm opinionem alio2ū:nūc determinat de relatōe dubitando ⁊ magis ꝼm opinionē ꝑpꝛiam.circa qō.3.facit.p̄ queſtionē ꝑponit.2o eam pertractat.3o ipām ſoluit ⁊ deter minat.ſcōa ibi(nam in pꝛimis ſubſtantijs)tertia ibi(igiť ſufficienter)Dicit ergo ꝙ h3 q̄ſtionem:vtrū ſit ſicut diciť ꝙ nulla ſuba dicatur ad aliqd:an cōtingat aliqs ſubas dici ad aliqd ⁊ ſi nō oēs. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Nam in pꝛimis ſubſtātijs ve2 ē.ſ.ꝙ non dicū tur ad aliqd.nā neq2 tote neq3 partes ad aliqd dicūtur.nā aliqs homo nō dicitur alicuius ali quis hō.nec aliqs bos alicuius aliqs bos.Silr aūt ⁊ partes.quedam enim manus.nō diciť ali cui9 q̄da3 man9:ſ3 alicui9 man9.⁊ qōdam caput non dicitur alicuius quoddā caput ſed alicuius caput.Silr aūt ⁊ in ſcōis ſubſtantijs atq3 hoc quide3 in pluribus.vt homo nō dr̄ alicuius hō. nec bos alicuius bos.nec lignum alicuius lignū. h̄ alicui9 poſſeſſio dr̄.In huiuſmodi ergo māife ſtum eſt.qm̄ non ſūt ad aliquid.

Pertractat queſtionē.⁊ pmo in his in qbus non eſt dubiu3 2o in qbus eſt dubiū ibi(In aliquibus vero ſecūdis)pma i.d.pmo iducit queſtionē in pꝛimis ſubſtantijs.2o i quibuſ dam ſcōis.de qbus omnibus certū eſt ꝙ non dicuntur ad aliqd ibi(ſimiliter aūt)Dicit ergo ꝙ in pmis ſubſtātijs ſi ue ſumanť ꝼm ſe totas ſiue ꝼm ꝑtes manifeſtū eſt ꝙ nō di cuntur ad aliqd.verbi gratia.aliqs homo non diciť alicui9 aliqs homo.nec ſilr aliqs bos:ſimiliter de partib9 quedam man9 nō diciť alicui9 q̄dā manus l3 ſit alicuius man9:ſimi liter qōdam caput nō diciť alicuius qōdā caput:l3 dicatur alicui9 caput.Poſtea iducit i ſcōis ſubſtātijs que ſi ſumanť ꝼm ſe totas manifeſtum eſt ꝙ non dicuntur ad aliqd.verbi gratia.homo non dicitur alicuius homo.ſimiliter nec bos

nec lignum. ſed bos vel lignum dicuntur alicuius poſſeſſio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In quibꝰ vero ſecūdis ſubſtantijs habet aliqͣs dubitationem. vt caput alicuiꝰ caput dicitur: ⁊ manus alicuius manus dicitur. ⁊ ſingula huiuſmodi. quare hec eē fortaſſe ad aliqͣd videntᷣ.

Pertractat concluſionem in ſecūdis ſubſtantijs de quibus eſt dubium. ⁊ videtur ꝙ dicantᷣ ad aliqͣd puta ſi ſumātᷣ ſm partes. verbi grā. qꝛ caput dīr alicuiꝰ caput ⁊ manus alicuiꝰ manus. ⁊ ſic de alijs. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Si ergo ſufficiēter eorum que ſunt ad aliquid diffinitio aſſignata eſt: aut nimis difficile. aut impoſſibile eſt ſoluere. qm̄ nulla ſubſtantia eorum que ſunt ad aliquid dr̄. Si autem non ſufficiēter ſꝫ ſunt ad aliquid quibus hoc ipſum eē eſt ad aliud quodam modo ſe habere: fortaſſe aliquid cōtra iſta dicetᷣ. Prior autem diffinitio ſequitᷣ quidem oīa relatiua. non tm̄ hoc eis eſt eē ꝙ ſint ad aliquid eo ꝙ ea ipſa que ſūt alioꝝ dn̄r.

Accedit ad ſoluenduꝫ .q. circa qͦ duo facit. pͦ corrigit diffōnem datā ſupiꝰ de rl̄is. zͦ diffōnem correctam applicat ad ſolutionē qōnis ibi (ex his gͦ manifeſtū) dicit ergo ꝙ ſi diffinitio eoꝝ: q̄ ſūt ad aliqͣd que aſſignata eſt ſupius: ſit conueniēs: aut erit nimis difficile aut impoſſe ſoluere. i. ſaluare ꝙ nulla ſubſtātia dicatᷣ ad aliqͣd: ſi aūt nō ſit aſſignata ſufficiēter. ſed rl̄a ſic diffiniantᷣ. ad aliqͣd ſunt qͣbus hoc ipm̄ eſſe. ſ. eēntiale eſt ad aliud quodāmō ſe hr̄e. in quo corrigitᷣ prima notificatio q̄ dicebat. ad aliqͣd ſunt q̄cunqꝫ hoc ipm̄ ꝙ ſunt alioꝝ dicuntᷣ ⁊c̄. ſi inqͣ̄ illa diffō aut notificatio corrigitᷣ fortaſſe aliqͣd dicetᷣ. i. ſoluetᷣ ꝯ illa q̄. ſ. nunc obiecta ſunt de partibus ſcdarū ſubaꝝ. naꝫ prior diffinitio ē nimis cōis: ⁊ ſequitᷣ ad oīa relatiua: tm̄ non de oībꝰ relatiuis veꝝ eſt ꝙ ꝭ eē ⁊ talis eſſentia ſit eis ꝙ eo ipō ꝙ ſunt. i. ſm id ꝙ ſunt eē dicantᷣ alioꝝ ſicut dicit notificatio aut diffinitio.

Ad euidentiam p̄dictoꝝ q̄ritᷣ vtꝝ ſcda notificatio relatiuoꝝ quaꝫ ponit Ari. ſit ꝯueniēter data: videtᷣ ꝙ nō. qꝛ illa nulli in gn̄e relatiōis cōuenit. ergo nō ꝯuenit gnāliſſimo relatiōis: pbatio an̄tis. qꝛ ſi eē relatiōis eēt ad aliud ſe hr̄e hoc nō eſſet niſi ꝑ aliā relationē. gͦ illiꝰ alteriꝰ relationis eſſe eēt ad aliud ſe hr̄e pari rōne. ⁊ ſic in īfinitū ꝓcederetᷣ in relatiōibꝰ q̄ꝝ ſemꝑ poſterior eēt relō p̄oris. qͦ eſt icōueniēs. ¶ P̄. illa diffinitio aut eſt forme relatiōis ī ſe. quod ꝑ arm̄ p̄cedens īprobatᷣ. aut eſt ſubi in ſe. qͦ eſt falſū. qꝛ eius eē nō eſt ad aliud ſe hr̄e. qꝛ ipꝫ ſm ſe eſt res alteriꝰ gn̄is ⁊ abſolutū: aut eſt ſubi īformati tali forma. ⁊ tūc eſt entis ꝑ accn̄s: qͦ eſt incōueniēs. qꝛ eiꝰ non eſt diffō ex. 6. metha. gͦ nullius eſt illa notificatio. ¶ P̄. illa notificatio nō videtᷣ ꝯuenire oībus q̄ ſunt in gn̄e relatiōis. multa enī dn̄r ad aliud quoꝝ eē eſſentiale nō eſt habere ſe ad aliud. ¶ In oppoſitū eſt ariſt. ¶ Rn̄deo in iſta qōne. pͦ tangā vnā opinionē. zͦ. dicā aliter ad qōnē. ¶ Quantū ad p̄mū dr̄ ꝙ duplicia ſunt rl̄a: q̄dā ſm eē: quedam ſm dici. p̄ma gͦ notificatio ari. datᷣ de relatiuis ſꝫ dici. ſ. ad aliqͣd dn̄r quecūqꝫ hoc ipꝫ ꝙ ſunt alioꝝ dn̄r vel quōlibet alr̄ ad aliō. ¶ zª notificatio quā magis approbat. ſ. ad aliquid ſunt q̄rum hoc ipm̄ eſſe eſt ad aliud ſe hr̄e datᷣ de rel̄iuis ſm eſſe. ¶ Cōtra hāc diſtinctionē arguitᷣ. qꝛ aut diuiſio datᷣ ꝑ oppoſita. aut nō. ſi nō. nō valet. ſi ſic. gͦ relatiua ſm dici nō ſunt relatiua ſꝫ eē. ergo nō ſunt relatiua. igr̄ relatiua male diuidūtur ī illa. ſil̄r ſi ſunt oppoſita ſeqͣᷣ ꝙ relatiua ſm eſſe nō ſūt rl̄a ſm dici. qͦ eſt falſū. ¶ Si dicatᷣ ꝙ mēbra debēt ītelligi cū p̄ciſiōe ſeqͣᷣ ꝙ rl̄a ſm dici tm̄ ſunt ſm dici. ⁊ ita nō eſſent verius rel̄a q̄ꝫ nigꝝ dictū albū eſt albū. ¶ P̄ alteꝝ mēbrū diuiſionis. ſ. rl̄a ſm eſſe cōuertitᷣ cū diuiſo: idē enī eſt hō abſolute ⁊ hō ſm eſſe. ſil̄r rl̄a ſm eē ⁊ rl̄iua abſolute. ¶ Dicendum ergo ꝙ nullo mō relatiua diuiduntᷣ in relatiua ſm dici ⁊ rel̄iua ſm eē. qꝛ ſumendo mēbra p̄ciſe relatiua ſm dici nō ſunt magis rl̄iua q̄ꝫ hō mortuꝰ eſt hō: forte tamen enti ſic diuiduntᷣ ꝙ quedā entia ſunt rel̄iua ſꝫ eē ⁊ q̄dam ſm dici. q̄dā ſm eſſe vt illa q̄ denoīatiue dn̄r a relationibꝰ. ſm vͦ dici vt q̄ ſunt in alijs generibꝰ. ⁊ ſm aliquā habitudinē dn̄r ad alia. illa tm̄ ſimpl̄r loquēdo nō ſunt relatiua. ſꝫ vere relatiuoꝝ q̄dam dn̄r ſm ſuā ꝓpriā formā ad aliō vt q̄ ſunt p̄mo rl̄iua: alia ſūt vere rl̄iua ⁊ per ſe: ſed nō dn̄r ſm ꝓpriā formā ad alia vt ſunt rl̄iua ſm genꝰ. illa. n. ꝑ ſe ſunt rl̄iua: ſed nō p̄ ⁊ dn̄r ad alia ſm formā ſui gn̄is. vt ſi ſcia ſit ꝑ ſe relatiuū impoſſe eſt illō qͦ eſt per ſe eiꝰ ſpēs ſm illā ſignificationē nō eē relatiuū. qꝛ tūc genus ⁊ ſpēs non eēnt in eodē genere. ſꝫ nō eſt pͦ relatiuū. qꝛ nō ſm illud qͦ ſupaddit ſuo gn̄i. ⁊ ideo dr̄ ad corrl̄m ſui generis ſm ipm̄ genus. ¶ Quantuꝫ ad zᵐ dico. z. ꝯcl̄ones. ¶ Prima ꝯcl̄o ē iſta. ꝙ p̄ma notificatio quā pōit ari. nulla eſt. qͦ ꝓbatᷣ. Tū. qꝛ illa cōuenit ſubſtantijs q̄ nullo mō dn̄r ad aliqͣd ſꝫ ari. gͦ hꝫ ꝭ ꝑ icōueniēti vt pꝫ iferiꝰ Tū qꝛ ſm illā diſciplina diceretᷣ rl̄iue ad diſciplinatū. qꝛ eiꝰ ⁊ pari rōne oīa accn̄tia. ad ſubm̄. qꝛ eoꝝ dn̄r. ex illa gͦ notificatōe nullū illoꝝ poteſt ꝯcludi eē in gn̄e relatōis. ¶ Scda ꝯͦ eſt iſta ꝙ ſcda notificatio Ari. eſt ꝯueniēs de relatiuis. Hanc ꝓbo ſic. illa notificatio de rl̄is eſt ꝯueniēs que idicat rōnē eoꝝ inq̄ꝫtū ſūt rl̄iua. ſꝫ notificatio ſcda ē hꝰ vt patebit rn̄dēdo ad rōnes. gͦ ⁊c̄. ¶ Ad p̄mū argumentū dicendū ꝙ notificatio illa nō datᷣ de relatōe ſꝫ de relatiuis dictis denominatiue ab eis. quare aūt illa diffiniat ⁊ nō relatōes ⁊ eoꝝ ꝓprietates ponat dictū eſt ſuperiꝰ in p̄ncipio. c. ¶ Ad zᵐ dico ꝙ illa notificatio nō eſt relōnis abſolute vt ſignificatur ī abſtracto: nec ſubi abſolute: nec totiꝰ aggregati: ſꝫ eſt forme vt informat ſubiectū eo mō quo ſignificatᷣ per nomē cōcretum dictū a generaliſſimo relōnis. ita ꝙ ly vt nō dicat ꝑteꝫ eius qͦ ſignificatᷣ ſed modū. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ iſta ratio conuenit oībus eēntial̄r q̄ ſunt in genere relōnis vt denoīatiue dicta a relatōibus. ſi qua āt ſint q̄ dicantᷣ ad aliud ⁊ non habeāt hanc rōnē nō ſunt relatiua niſi ſꝫ qͣd. ¶ Seqͣᷣ illa ps.

¶ Ex his ergo manifeſtum eſt ꝙ ſi quis aliquid eorū que ſunt ad aliquid diffinite ſciet: ⁊ illud ad quod dr̄ diffinite ſciturus eſt. qm̄ eorū que ſunt ad aliquid eſſe enim relatiui ē ad aliquid quodā. modo ſe habere. Palam itaqꝫ ex hoc eſt. Si. n. nouit aliquis hoc quidem quia ad aliqͣd eſt. Eſt auteꝫ eſſe eius quod ad aliquid eſt ad aliud quodāmodo ſe habere. Et illō nouit oīo ad qͦ hoc quodāmodo ſe hꝫ. Si eniꝫ non nouit aliqͣs oīo ad qͦ hoc quodāmō ſe hꝫ: neqꝫ ſi ad aliquid quodāmodo ſe hꝫ nouit. Sed in ſingulis palaꝫ hoc eſt. vt ſiquis nouit diffinite quid ē duplū: ⁊ cuius duplū ē diffinite mox nouit. Si vero nihil diffinite nouit ipſū cuius duplū eſt. neqꝫ ſi ē duplū diffinite nouit oīo. Similiter autē ⁊ hoc ad aliquid ſi nouit. quia melius eſt diffinite. etenim quo melius ē diffinite neceſſariū ē noſſe. Quapropter palam ē neceſſarium ꝙ ſiqͣs nouerit ea que ſunt relatiuorū diffinite: ⁊ id ad quod ſunt diffinite noſcet. caput vero ⁊ manꝰ ⁊ eoꝝ ſingula que ſubſtātie ſunt hoc ipſū quod ſunt pōt ſciri diffinite. Ad quod vero dicantᷣ nō eſt neceſſariū

ſcire. cuius enim hoc caput. vel cuius hec manꝰ ſit non eſt diffinite dici. Quare nõ erunt hec ad aliquid. Si vero non ſunt hec relatiuoꝝ. verum erit dicere quia nulla ſubſtãtia relatiuorum eſt. Fortaſſe autem difficile eſt de huiuſmodi rebꝰ ꝯfidenter declarare: niſi ſepius pertractata ſint. Dubitare autem de ſingulis nõ erit inutile.

Ubi diffinitionem correctam applicat ad ſolutionem que ſtionis. vbi itendit iſtã cõcluſionez. ꝙ nulla ſubſtãtia dicit̃ ad aliqd etiã partis ſcd̃e ſub̃e de qbus videbat̃ dubiũ: quaꝫ ꝓbat per talẽ rõnem: quecũqꝫ ſcit vnum relatiuũ diffinite ſcit ⁊ alteꝝ diffinite. ſed aliqs põt ſcire diffinite qd ẽ caput: ⁊ qd manꝰ abſqꝫ h̃ ꝙ ſciat illud ad qd̃ dñr. ergo manus ⁊ caput nõ ſunt ad aliud. nec per ꝯñs aliqua ſub̃a. ma. pꝫ ex predictis. ⁊ ꝓbatur. p̃mo rõne arguẽdo a deſtructiõe ꝯñtis. quia ſiqs nouit aliqd qd̃ dicitur ad aliud oportet noſſe illud ad qd̃ dr̃. qꝛ ſi illud ad qd̃ dr̃ nõ nouit nec illud nouit qd̃ dicit̃ ad aliud. 2° per exemplũ. qꝛ ſi qs diffinite nouit qd eſt dupluz. diffinite nouit illud cuiꝰ eſt duplũ. ſ. dimidium. quia ſi non nouit illud cuius eſt duplum nec ip̃m diffinite nouit. mi. de ſe patet. Illiꝰ rõnis p̃mo ponit ma. cuꝫ ſuis ꝓbationibꝰ quã cõcludit ex p̃dictis di. (ex his ergo manifeſtũ) 2° ponit mi. ibi (caput vero ⁊ manꝰ) 3° cõcluſionẽ ibi (q̃re hec nõ erũt) Ultimo reddẽdo cãm q̃re de iſto p̃dicamẽto ꝓceſſit diſputando addit ꝙ fortaſſe difficile eſt de hꝫ rebꝰ determinare cõfidenter niſi ſepe fuerit ꝑtractata. ⁊ id̃ dubitare de ſingulis nõ eſt iutile: ſed ſupple vtile ⁊ fructuoſum.

Ad euidentiam p̃dictoꝝ q̃rit̃. vtꝝ in diffinitiõe vniꝰ relatiui ſit neceſſariũ poni ſuũ correlatiuũ. videt̃ ꝙ nõ. qꝛ omne ponẽdũ in diffinitiõe dꝫ eẽ p̃us ⁊ notius. vt genꝰ ⁊ dr̃ia reſpectu diffiniti. ſed reſpectu diffiniti nullo iſtoꝝ modoꝝ ſe hꝫ ſuũ correlatiuũ. qꝛ relatiua ſunt ſimul nã. ergo ⁊c̃. ¶ P̃. oĩs diffõ idicat eẽntiam diffiniti: ſꝫ vnũ correlatiuũ nõ eſt de eẽntia alteriꝰ. qꝛ relatiui eẽ eſt ad aliud ſe hr̃e. aliud aũt dicit diuerſitatẽ in eẽntia. ergo ⁊c̃. ¶ P̃. in diffõne vniꝰ oppoſiti nõ dꝫ poni alteꝝ. ſꝫ relatiua ſũt oppoſita vt dr̃ iferius. c. de oppoſitis. ergo ⁊c̃. ꝓbatio ma. Tũ qꝛ ad oĩa oppoſita ſequunt̃ ꝯdictoria. ⁊ ĩ diffinitiõe vniꝰ cõtradictoꝝ nõ dꝫ poni alterũ: ergo nec ĩ alijs oppoſitis. ꝯñа pꝫ. qꝛ ad cuiꝰ diffinitionẽ ꝯñs non ꝑtinet nec añs. Tũ qꝛ quelibet ps diffinitõis põt p̃dicari de eo de quo diffinitũ predicat̃. ex 2° topi. igit̃ ſi in diffinitione vnius oppoſiti poneret̃ alteꝝ duo oppoſita p̃dicarent̃ de eodẽ. qd̃ ẽ icõueniẽs. ¶ P̃. idẽ ſignificat nomẽ ⁊ diffõ. ex. 4. meta. ſed relatiui nomẽ nõ ſignificat ſuũ correlatiuũ. qꝛ tũc eẽt nugatio exp̃mẽdo vnũ cũ altero. ergo nec in diffinitione vniꝰ dꝫ poni alteꝝ. ¶ P̃. aliq̃ eſt bona diffinitio relatiui vbi nõ ponit̃ ſuũ correlatiuũ. vt h̃. ſpẽs eſt q̃ de pluribꝰ differentibus numero p̃dicat̃ in qd. vbi nõ ponit̃ genꝰ ad qd̃ ſpẽs dr̃ relatiue. ergo nõ ſemꝑ opꝫ relatiuũ diffinire ꝑ ſuuꝫ correlatiuuꝫ. ¶ In oppoſitũ ẽ porꝰ q dic̃. c. de ſpẽ. ꝙ genus dr̃ ad ſpẽm ⁊ ecõuerſo. id̃ neceſſe ẽ in vtroꝝqꝫ rõnibus vtriſqꝫ. ¶ P̃. h̃. d. ari. ꝙ vnũ relatiuũ non põt cognoſci diffinite niſi diffinite alterũ cognoſcatur: ſed qd̃libet icõplexũ diffinite cognoſcit̃ ꝑ ſuã diffõnem. ergo vnũ neceſſario eſt ponendũ in diffõne alteriꝰ. ¶ Rñdeo ad qõnem ⁊ dico ꝙ ſic. cuiꝰ rõ eſt qꝛ eſſe eẽntiale relatiui ẽ ad aliud ſe hr̃e. diffinitio aũt indicat eſſe eſſentiale diffiniti. ergo diffinitio relatiui dꝫ idicare ſuũ eẽ ſe hr̃e ad aliud. qd̃ nõ poteſt niſi ponat̃ ĩ ea correlatiuũ ipiꝰ diffiniti. ergo ⁊c̃. hoc aũt veꝝ ẽ. nõ tantũ de relatiuis ipis mutuo depẽdentibꝰ: ſꝫ de qbuſcunqꝫ q̃ eẽntialr̃ depẽdent ad alia ꝙ illa alia ponenda ſunt in eoꝝ diffinitione. ſed non mutuo ſe diffiniũt niſi que mutuo adinuicẽ per ſe depẽdẽt qd̃ nõ eſt veꝝ de relatiuis per accidẽs: nec de relatiuis tertio mõ vt mẽſura ⁊ mẽſurabile: nec de relatiuis ſm̃ genus. ¶ Notandũ eſt ꝙ ꝯcluſio iſtius q̃ſtionis vera eſt de relatiuis eqperãtie quãdo diffiniũtur in ſingulari. qꝛ eoꝝ eſſe eſt ad aliud ſe habere: ſed quãdo diffiniũtur in plurali nõ oportet in eoꝝ diffinitionibus correlatiua poni. tunc enim tam ſubiectũ relationis q̃ꝫ eius correlatiuũ exp̃munt̃ per iſtud nomen ſumptum in plurali.

Sed oritur dubiũ. qꝛ ſi relatiuũ diffinit̃ per correlatiuũ oportet correlatiuũ eẽ in ĩtellectu relatiui. qꝛ nihil diffinit̃ ꝑ aliqd ſine quo põt cõplete ĩtelligi. ſꝫ ꝯñs eſt falſum. qꝛ pari rõne daret̃ ſuũ correlatiuũ ĩtelligi qñ exp̃meret̃ cum eo: ⁊ tũc eẽt nugatio. qꝛ idẽ bis diceret̃. ¶ Dicendũ ꝙ relatiuũ qñ exp̃mit̃ cũ correlatiuo non ampliꝰ ĩtelligit̃ ꝑ ipꝫ: lꝫ det̃ ĩtelligi qñ non exp̃mit̃. ⁊ ſic vitat̃ nugatio. ¶ Cõtra hoc. q̃ro de noĩe ĩpoſito vni relatiuo ſi dat ĩtelligere aliud corrl̃m aut hoc eſt ex ĩpoſitiõe aut ex nã: ſiue ſic ſiue ſic ſeqtur ꝙ cũ nõ ſit variatio circa ipꝫ ſumptũ abſolute ⁊ iunctũ alij correlatiuo quo ad alteꝝ illoꝝ ꝙ nec erit variatio quo ad ipꝫ effectũ qn equaliter ſemꝑ det̃ ĩtelligi correlatiuũ. ¶ P̃. corrl̃m nõ dat̃ ĩtelligi per hãc vocem niſi per h̃ ꝙ correlatiuũ ſignificat̃ per eã. ſed circa hãc cãm nõ eſt variatio qn hoc relatiuũ ſignificet̃ vniformiter ſiue exp̃mat̃ cum alio ſiue nõ. ergo nec erit variatio quo ad hoc ꝙ aliud relatiuũ det̃ ĩtelligi. ¶ Ad p̃muꝫ iſtoꝝ dico ꝙ vox ĩpoſita ad ſignificandum vnũ relatiuũ nullo modo eſt ſignũ alteriꝰ: nec a natura nec ad placitũ: ſed qꝛ relatiuũ qd̃ per ip̃am ſignificat̃ nõ põt ĩtelligi ſine ſuo correlatiuo. ideo opꝫ ĩtellecto iſto relatiuo per hãc vocẽ eiꝰ correlatiuũ ĩtelligi. qd̃ fit qñ aliud relatiuũ per aliaꝫ vocẽ exprimit̃. ⁊ etiam qñ nõ exprimit̃. ſꝫ hoc nõ eſt qꝛ h̃ vox aliquo mõ ſit ſignum illius: vnde ꝯcedo ex parte vocis relatiuo nullam accidere variationẽ exp̃ſſo correlatiuo vel nõ. nec ex p̃te eiꝰ qd̃ ſignificat̃ per vocẽ qn ſemꝑ ad eiꝰ intellectũ oporteat corrl̃ꝫ eiꝰ ĩtelligi. ſed ſola variatio ẽ ex hoc ꝙ corrl̃m expreſſuꝫ vel nõ expreſſum per ꝓpriam vocẽ dat̃ ĩtelligi per hoc relatiuum. ⁊ illa diuerſitas eſt valde accidẽtalis relatiuis. ¶ Ad 2ᵐ patꝫ ꝙ ꝑ hanc vocẽ ĩpoſitaꝫ relatiuo nullo mõ dat̃ intelligi correlatiuũ: ſed per ip̃m relatiuũ: cui h̃ vox ĩponitur intelligit̃ aliud correlatiuũ quãdoqꝫ expreſſum per ꝓpriã vocez: quãdoqꝫ nõ exp̃ſſum. ¶ Cõtra hoc. qcqd eſt ſignũ ſigni eſt ſignũ ſignati: ſed h̃ vox ĩpoſita huic relatiuo eſt ſignũ huius relatiui: ⁊ hoc relatiuũ eſt ſignũ correlatiui. ergo h̃ vox ĩpoſita huic relatiuo ẽ ſignũ ſignati correlatiui lꝫ nõ ĩmediaꝰ. ¶ Ad hoc dico ꝙ maior eſt vera. quicquid eſt ſignuꝫ ſigni. inq̃ꝫtum ſignum: eſt ſignum ſignati: ita ꝙ ſignum intermedium non varietur in ꝯꝑatione ad primum ſignum ⁊ vltiꝰ ſignatum. qd̃ nõ accidit ĩ ꝓpoſito. qꝛ extraneũ eſt relatiuo ĩq̃ꝫtum dat ĩtelligere ſuum corrl̃m ſignari per hanc vocez: ⁊ ecõuerſo. ¶ Ad p̃mũ argumẽtũ in oppoſitum dico ꝙ ma. eſt vera de diffinitione que datur per eſſentialia: qualis eſt diffinitio ſubſtantie: vel ad minus abſoluti: ⁊ nõ reſpectiui. qꝛ enim reſpectiua mutuo eẽntialr̃ dependent ideo mutuo ſe diffiniunt lꝫ neutrũ ſit prius altero. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ma. eſt vera tantum de diffinitione que dat̃ ſine additamẽto: q̃lis non eſt diffinitio relatiui nec alicuiꝰ accidẽtis. tñ in diffinitionibus aliorum accidentium tantũ additur ſubiectuꝫ p̃ter eſſentiam diffiniti. in diffinitionibus aũt relatiuorum ſubiectum ⁊ corrl̃ꝫ. ⁊ hoc eſt qꝛ relatiuũ ad plura dependet q̃ꝫ aliquod accidens abſolutũ. ¶ Ad 3ᵐ poteſt negari ma. de relatiuis ⁊ ꝯ̃rijs trãſumptiue dictis ⁊ priuatiue oppoſitis. qꝛ in oĩbus his poſſibile eſt vnuꝫ oppoſitoꝝ diffiniri ꝑ alterum. ¶ Ad p̃mam probationem ma. forma arguendi non valet ſicut patet in alijs. verbi gratia. ad ſubſtantiam ſequitur nõ q̃ꝫtitas ⁊ ad diffinitionẽ hominis non pertinet non q̃ꝫtitas. ergo nec ſubſtantia. non valet ꝯſequentia. nec iſta rl̃a ſumpta. ſ. ad cuius diffinitionem non pertinet con-

ſequens nec antecedens. vera eſt niſi de conſequentia ſuperioris de ſuperiori in eodem genere q̄lis ꝯñtia non eſt iter ꝯdictorie oppoſita ⁊ relatiua. qꝛ negatio ex parte ꝯdictoriorū nō eſt ſupius in genere ad alteꝝ relatiuū. ſicut nō pr̄ nō eſt ſupius ad filiū. ℂ Ad ſcd̄aʒ ꝓbatione pōt dici ꝙ omnis pars diffōnis eo mō q̄ ponit̄ in diffinitōe pōt p̄dicari de diffinito. ⁊ ita vnū relatiue oppoſitum nō ponit̄ in diffōne ſui correlatiui in recto ſʒ ꝙ ei opponit̄. ſʒ i obliq̄ vt hui⁹ vel huic. ⁊ ſic de eo p̄dicat̄. lʒ. n. pater nō ſit filius ē tñ fily. ℂ Ad 4m dico ꝙ maior eſt v̄a de diffinitione ſube que dat̄ per eentialia. ℂ Ad 5m dico ꝙ eiuſdē p̄nt eſſe multa relatiua. lʒ nō ꝓmo. ⁊ ſm hec pōt eſſe aliq̄ diffinitio cōueniens vbi ponitur vnum correl̄m q̄uis non ponatur reliquum. ſicut eſt in ꝓpoſito de ſpecie dicta ad genus ⁊ indiuidua. de quo ſuper porphyrium dictum eſt.

Qualitateʒ vero dico ſecunduʒ quā quales dicimur.

ℂ Poſtq̄ Ariſto. determinauit de q̄titate ⁊ de relatiōe hic determinat de q̄litate: vbi ſic ꝓcedit. p̄mo determinat de q̄litate q̄tū ad eius ſubalia. 2° q̄tū ad eius ꝓprietates ⁊ accñtalia ibi (ieſt āt ꝯrietas) p̄ma pars diuidit̄ in. 2. p̄mo agit de q̄litate ſumpta in abſtracto. 2° de ipſa dicta denoīatiue ⁊ ſumpta in ꝯcreto. ibi (qualia) p̄ma in. 2. p̄mo qualitatem diffinit. 2° diuidit ⁊ pſeq̄t̄ de mēbris diuiſiōis ibi (Eſt autem q̄litas) dicit ergo ꝙ qualitatē dico illam ſupple formam accidentalē ſm quā quales dicimur. ℂ Notandum ꝙ qualitas cum ſit generaliſſimuʒ nō poteſt habere veram diffinitionē. ideo ad deſignandū hanc non eē diffinitioneʒ ſed quandam deſcriptionem ait qualitatem dicimus ⁊ nō qualitas eſt.

ℂ Eſt aūt q̄litas eorū q̄ multipliciter dñr. ⁊ vna q̄dē ſpecies qualitatis ē habitus ⁊ diſpō.

Diuidit qualitatē. circa qd̄. 4. facit ſm ꝙ pſequitur de. 4. ſpēbus vel modis q̄litatis. ſa ibi (aliō v̄o genus) tertia ibi (tertia v̄o ſpēs) q̄rta ibi (4m vero gen⁹) p̄ma diuidit̄. in. 2. p̄mo ꝓponendo ꝙ qualitas hʒ multas ſpēs: aſſignat p̄maʒ ſpēm q̄ ꝯphēdit. 2. 2°. ꝯpat illa. 2. ibi (differt aūt) dic̄ ergo ꝙ q̄litas ē de numero eoꝝ q̄ dñr multiplr̄. i. multis modis. ⁊ vna ei⁹ ſpēs. ⁊ p̄ma dicit̄ habit⁹ ⁊ diſpō. ℂ Notādū ꝙ multiplicitas. q̄dā eſt ſignificatoꝝ ⁊ illa ptinet ad eq̄uoca: q̄dā eſt ſuppoſitoꝝ. ⁊ illa ptinet ad oē cōe ⁊ vl'e vniuocuʒ. cum ergo dr̄ ꝙ q̄litas dicit̄ multiplr̄. itelligeudū eſt ō multiplicitate ſuppoſitoꝝ nō ſignificatoꝝ. aliter nō eſſet genus vniuocū. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ Dīt autem habitus a diſpoſitione. eo ꝙ permanentior ⁊ diuturnior ē. Tales enim ſūt ſcie ⁊ virtutes. ſcia enim videt̄ eē permanentiū. ⁊ eorū que difficile mouent̄. vt ſiquis vel mediocriter ſciam ſumat: niſi forte grādis permutatio facta ſit vel ab egritudine vel ab aliquo huiuſmodi. ſimiliter autē ⁊ virtus vt iuſticia ⁊ caſtitas. vel ſingula taliū nō videntur poſſe moueri neqʒ facile permutari. Affectiones vero dicunt̄ que ſunt facile mobiles ⁊ cito permutabiles. vt calor frigiditas egritudo ſanitas ⁊ alia huiuſmodi. afficitur. n. quodammodo circa eas homo. cito enim permutat̄ ⁊ ex calido frigidus fit. ⁊ ex ſanitate in egritudinē tranſit. Similiter auteʒ ⁊ i alijs niſi forte in his que ꝯtingūt per tēporis lōgitudinē in naturam cuiuſqʒ transferri vt inſanabilis vel difficile mobilis exiſtat ille affectus quē iam quilibet habitudinem vocet.

Cōparat dicta duo. ſ. habitū ⁊ diſpōnem que faciunt primā ſpēm q̄litatis. circa qd̄. 2. facit. primo ꝯparat penes dr̄iā. 2° penes ꝯuenientiā ibi (ſunt autē hitus) p̄ma diuidit̄. in. 2. p̄ ꝓponit dr̄iam ⁊ exponit eā p exēpla. 2° ꝓbat eā per rōnem ibi (manifeſtū eſt āt) dic̄ ergo ꝙ habitus differt a diſpōne in hoc ꝙ habitus eſt pmanētior ⁊ diuturnior. vbi gr̄a. de ſcientia ⁊ v̄tute. ſcia. n. eſt res pmanens ⁊ que difficile mouet̄: nō tantū ſi pfecte habeat̄ ſed etiā ſi mediocriter. qꝛ ex quo ſcia eſt acq̄ſita nō facile p̄ditur niſi ex magna pmutatione fcā. ſ. circa corp⁹ ⁊ hoīeʒ. vt ex egritudine vel alia cā. ſilr̄ virtus ⁊ iuſtitia ⁊ caſtitas nō de facili trāſmutant̄ aut mouent̄ iō ſunt habit⁹. Affectiōes vero. i. diſpoſitiōes dñr q̄ facile mouent̄ ⁊ cito pmutant̄. vt calor ⁊ frigiditas: egritudo ⁊ ſanitas. cito. n. hō de calido fit frigidus: ⁊ de ſano eger. ⁊ ecōuerſo. ſilr̄ eſt de alys. niſi q̄nqʒ p tp̄is lōgitudinē tales diſpoſitiōes trāſferant̄ i nāʒ alicui⁹ ⁊ habituent̄. ⁊ tūc diſpoſitio vocat̄ ⁊ fit habit⁹: vt aliqs dr̄ iſanabilis. qꝛ de difficili ſanat̄ p diuturnitatē egritudinis. ℂ Deide cū dicit.

ℂ Manifeſtū eſt autem. q̄m hec volunt habitudines nominari que ſunt diuturniora vel difficile mobilia. Naq̄ʒ in diſciplinis nō multū retinētes ſʒ facile mobiles dicunt̄ habitū non habere q̄uis ſūt ad diſciplinā peius meliuſue diſpoſiti. Quare dīt habitus a diſpoſitōe ꝙ hoc q̄dem ſit facile: illō vero difficile mobile ⁊ diuturni⁹.

Probat dictam differentiā per rōneʒ a ſigno ⁊ a poſteriori: di. ꝙ manifeſtū eſt ex his q̄ dicere conſueuimus in diſciplinis ꝙ habitudines ⁊ habit⁹ dicuntur q̄ ſunt diuturniores ⁊ difficile mobiles. nā hoīeʒ nō multū retinētē ſed facile p̄dētem aliquā diſciplinā. i. ſcientiā non dicim⁹ ꝙ habitum habeat: q̄uis ſit bene vel male diſciplinat⁹. ex quo arguit̄ a ſigno ꝙ habitus differt a diſpōne. ⁊ h̄ qꝛ diuturnior ⁊ de difficili mobilis. vt dictū eſt. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Sunt autem habitus etiā diſpōnes. diſpōnes vero nō neceſſe eſt eē habitus. Qui eniʒ retinēt habitū quodammodo diſpoſiti ſunt ad ea que habent vel peius vel melius. Qui vero diſpoſiti ſunt nō omnino retinent habitū.

Cōparat habitū ⁊ diſpoſitionē penes ꝯuenietiā q̄ ſtat i hoc ꝙ ſe hn̄t ſicut ſuperius ⁊ inferius. nā omnis habitus eſt diſpoſitio ⁊ nō ecōuerſo. illi enim qui retinent habitum ſcientie dicuntur etiā quodāmodo diſpoſiti per ſcientiā. ⁊ ſic habitus eſt quedam diſpoſitio. qui aūt ſunt diſpoſiti ad ſcientiam nō ꝓpter hoc retinēt habitum aut dicunt̄ habituati. ⁊ ideo nō oīs diſpoſitio eſt habitus.

Ad euidentiam p̄dictoꝝ q̄rit̄ vtꝝ p̄ma ſpēs qualitatis ſit habitus ⁊ diſpoſitio. videt̄ ꝙ nō. qꝛ hec aut ſunt duo aut nō. ſi ſic. ergo nō ſunt tantum quatuor ſpecies qualitatis. ⁊ etiā non oīs habitus eēt diſpoſitio: qd̄ eſt ꝯtra Ariſto. hic in littera. ſi nō. ergo īconuenienter ponit̄ copulatio iter illa. qꝛ copulatio vult eſſe iter diuerſa. ⁊ etiam incōuenienter poneretur eoꝝ differentia p facilr̄ mobile ⁊ difficilr̄ mobile quā ponit Ariſt. quia iſta cum ſint oppoſita non poſſunt ineſſe eidē. ℂ P̄. habitus ē vnum generaliſſimum. ergo non eſt ſpecies q̄litatis. ℂ P̄. que ponunt̄ in hac ſpecie. vt ſcientia v̄tus ⁊ huiuſmodi ſūt relatiua ſm ariſto. ſupra. c. de relatione. ⁊ ſi illa ſint ad aliō. ergo genus eoꝝ quod eſt habitus ē ad aliquid. ℂ P̄. diſpoſitio eſt ordinatio partium in habente partes: ex. 5. Meta. ſed ordo partiū nō eſt ſpecies q̄litatis. ergo nec ſpecies qua

litatis erit diſpoſitio. ¶ In oppoſitum eſt ariſto. ¶ Dicendum q habitus vno modo ſignificat aliqd traſcendes ſm q ab eo dicit denominatiue habere: quod diſtinguit inferius in fine libri. Alio mo ſignificat habitudine media iter habente et rem habita que eſt velut actio media iter agens et patiens. et ſic eſt decimu generaliſſimu. Alio mo ſignificat idem qd forma poſitiua: vt ſumit iferius in oppoſitione priuatiua. nullo iſtoꝝ modoꝝ fit hic ſermo de habitu. ſꝫ qrto modo accipit hic ſm q habitus ſignificat qlitate radicata in ſubo et difficiliter mobile. Diſpoſitio aut vt ſumit abſolute eſt ſuperius ad habitum ſm q dr hic vbi ponit couenientia inter diſpoſitionem et habitu. et in .5. meta. c. de habitu. Alio modo ſumit cum pciſione. et tunc diſtinguit cotra habitu. pmo modo poſſet pmus mod aut ſpes qlitatis poi diſpo. ſcdo modo ſumedo oꝫ ſimul ponere habitu et diſpoſitione. Alio modo dicit q diſpo ſignificat qlitate q de natura ſua eſt facilr mobilis a ſubo. et habitus illa que ſm nam ſua eſt difficilr mobilis: ſed iſtd eſt cotra Ariſto. qꝛ nullus habitus eſſet diſpo. alr dicit q diſpoſitio ſe hꝫ ad habitu ſicut impfectum ad perfectu. ¶ Cotra hoc. aut iſta iperfectio eſt i eentia qlitatis aut in iformando ſubiectu. ſed nullo mo eſt. qꝛ eentia menſurat iſtanti. ergo eque pfecta e ſiue diu manes ſiue no: vt nuc oſtenſu eſt. ergo eq pfecte denomiat ſubm. ¶ Dicendum ergo vt prius q diſpoſitio forte ſecundum vnum ſignificatum eſt ita generalis ſicut qualitas et ſꝫ aliud ſignificatum ſicut primus modus qualitatis. ſed ipſum preciſe ſumptum cum habitu oſtituit pmum modum qualitatis. exemplu eſt ſicut por diuidit drſam in facientem alteratu: et aliud. et cu dicit oem drſam facere alteratum. ergo in diuiſione oportet itelligere alteratu preciſe: et in ſcda ppoſitoe alteratu abſolute. ¶ Ad pmu argumentu patet q liter ſunt duo et qliter no. ¶ Ad 2m patet equocatio de habitu. ¶ Ad 3m dico q nullu qd eſt in hoc mo vel ſpe ſꝫ illa ſignificatione ſꝫ qua eſt eentialr qlitas eſt per ſe in genere relationis ſiue vt relo. ſiue vt dictu denominatiue a relatione. ſed ſi ſic hoc eſt ſm aliam ſignificationem. ¶ Ad 4m dico q diſpoſitio eſt equocum ſm q ſignificat ideꝫ qd poſitio qd eſt genus generaliſſimum. et ſm q ſignificat ſpeꝫ qlitatis. ¶ Segtur ſcda pars.

¶ Aliud vero genus qualitatis eſt ſm qd pugillatores vel curſores dicuntur vel ſalubres vel inſalubres et ſimpliciter quecuqꝫ ſm naturalem potentiam vel impotentia dicuntur.

Ubi ponit ſcdam proprietatem qualitatis. vbi ſic procedit. primo eam proponit et exponit per exempla. ſcdo coparat eam ad prima ſpeciem. tertio addit qda alia exepla. ſecuda ibi (No eniꝫ quonia) tertia ibi (ſimiliter aute his) dicit ergo q aliud gen. ideſt alia ſpes qualitatis eſt ſm qua dicimur pugillatores vel curſores vel ſalubres. et ſimplr. i. vniuerſalr quecuqꝫ dicunt ſm naturalem potentia vel impotetiam. ita q naturalis potetia vel ipotentia eſt ſecunda ſpes qualitatis. ¶ Notandu q ſpes qualitatis que h aſſignant no ſunt ſpecialiſſime: ſed ſubalterne. et ideo nec tantu ſunt ſpecies nec tantuꝫ genera. ſed poſſunt eſſe ſpes et genera ad aliud et ad aliud coparata. et io in ſignu huius nunc genera. vt patet de ſcda et 4a. ſpecie. nuc ſpecies vt patet de prima et tertia ab ariſto. nominantur.

¶ Non enim qm ſut diſpoſiti aliquo modo vnuqdqꝫ huiuſmodi dicitur ſꝫ q habeant potentia naturale vel facere quid facile vl nihil pati. vt pugillatores. vel curſores dicunt no q ſint diſpoſiti ſꝫ q habeant potentia hoc facile faciendi. Sanatiui autem dicuntur eo q habent potentiam naturaleꝫ vt nihil a quibuſlibet accntibus patiatur. Egrotatiui vero q hnt ipotentiam nihil patiendi. Similiter aute his et durum et molle ſe habent. Duru enim dicit qd habet potentiam non citius ſecadi. Molle vero qd eiuſde ipſius habet impotentia.

Coparat iſtam ſpecie ad prima. qꝛ forte videtur eſſe ide qd diſpoſitio. ideo dicit q pugillatores et curſores dicuntur non ex hoc q ſint diſpoſiti. ſed q habent potentiam naturaleꝫ hoc facile faciedi vel nihil pati. vnde ſanatiui dicuntur qui habet potetia naturale nihil pati a quibuſda accidetibus: puta eſtu vel frigore: et egrotatiui dicutur qui non habent tale potentiam. ſed ipotentia naturale nihil pati. quia ſcilicet faciliter patiutur. Poſtea addit quedam alia exempla vt molle et duꝝ: quia duꝝ dicitur qd habet potentia non ſecari. molle vero dicitur qd habet ipotentiam iſtius. vtpote quia cito poteſt ſecari.

Ad euidentiam predictoꝝ querit. vtꝝ ſcda ſpes qualitatis ſit naturalis potetia vel ipotentia videtur q no. qꝛ potentia p ſe refert ad actu. ſed qlibet ſpes qlitatis eſt aliqua forma abſoluta. qd ad minus pꝫ de iſta ſpe. qꝛ durities et mollicies q h enumerantur ſunt forme abſolute. ergo et c. ¶ P. aut priuatio no eſt in eodem gne cum habitu aut no eſt i eode. primo gne. ex. 4. topi. ſed ipotetia eſt puatio. et naturalis potentia eſt habitus. ergo no eſt in eode genere cu potetia. ¶ P. potetia eſt tranſcendens. qꝛ eſt pma drſa entis. ergo no eſt ſpes qualitatis. ¶ P. potetia et ipotetia no ſunt ſubalterna. manifeſtu eſt. qꝛ neutrum de neutro pdicatur: ergo ſunt due prime ſpecies et ita non ambe in eade ſpecie. ſ. ſecuda. ¶ In oppoſitum eſt Ariſto. ¶ Reſpodeo dicendu q potentia vel ipotetia non ſignificat aliqua q eentialr ſunt in eo gne qualitatis. ſꝫ potetia tm ſignificat modu qualitatis abſolute ſm q eſt pn operationis. et impotentia ſignificat modum qualitatis ſm q eſt principium difficiliter agendi vel faciliter patiendi. ¶ Qualitates aut que ſubſut: ſunt forme abſolute et no nominant nominibus nominatibus eas abſolute. ſed in coparatione ad operationes quaꝝ ſunt pncipia ſm q dicit Ari. iferius (qualia aut) q valitudinibus no ſunt nomina ipoſita. qꝛ forte no cognoſcimus eas niſi per comparatione ad operationes. ¶ Ad primu ar dico q potetia et ipotetia no ſignificat ſpecies qualitatis: ſed modos eſſentie per coparatione ad operationes. ¶ Ad ſcm patet q ipotetia non eſt ſpecies qualitatis. illa enim qualitas que ſubeſt ipotetie vt h ſumit. eſt forma poſitiua ſicut mollities. ¶ Ad tertiu pꝫ q potetia equoce ſumit ſm q eſt drſa entis et ſm q ſignificat pncipiu facilr agendi. ¶ Ad quartu dico q iſti duo modi ſunt eque primi quoꝝ neuter ſub alio cotinetur: et ſic de quolibet alio mo in alijs ſpeciebus: et ita loquendo preciſe poſſunt cedi octo pmi modi qualitatis: ſed ſm aliq rone generale oueniut iter ſe iſta duo que numerant in vno aliquo mo ſm qua non coueniunt cu alijs que enumerant in alio mo vt naturalis potetia vel ipotetia i hoc qd eſt ee inatum et eſſe pncipiu operandi.

¶ Tertia vero ſpecies qualitatis eſt paſſibilis qlitas et paſſiones.

Hic ponit tertiaꝫ ſpeciem qualitatis. vbi ſic procedit. quia primo eam proponit. ſecudo exponit et pertractat ibi (ſunt auteꝫ) dicit ergo q tertia ſpecies qualitatis eſt paſſio et paſſibilis qualitas.

¶ Sunt aut huiuſmodi vt dulcedo. amaritudo. auſteritas et omnia his cognata. amplius auteꝫ calor et frigus albedo et nigredo.

Exponit ⁊ ꝑtractat qđ dixerat.circa qđ duo facit. ꝑmo ad/ducit exēpla.ſcđo ꝓbat illas eē qualitates đ tertia ſpē(qm̄ aūt he)dicit ḡ ꝙ hꝫ qualitates.ſ.paſſio ⁊ paſſibil' qualitas ſunt vt dulcedo ⁊ amaritudo auſteritas ⁊ acerbitas q̄ ſunt differētie ſaporuꝫ ⁊ obiecta guſtus(Ampliꝰcalor ⁊ frigus) que ſunt obiecta tactꝰ.ſilr(albedo ⁊ nigredo)que ſūt obiecta viſus ⁊ ſpecies coloris.

¶ Et quoniā he qualitates ſunt manifeſtū ē qm̄ ſecundum eas dicimur quales. Quecūqꝫ enim iſta ſuſceperint dicunt̄ qualia ſm̄ ea. vt mel qm̄ dulcedinē ſuſcipit dicitur dulce. ⁊ corpus albū eo ꝙ albedinē ſuſcipit.ſimiliter autem ſe habent ⁊ in ceteris.

Probat iſta exēpla ꝑtinere ad tertiā ſpēꝫ qualitatis. circa qđ.3.facit.ꝑmo ꝓbat ꝙ ſūt qualitates.ſcđo dat cām quare dn̄r paſſibiles.tertio aſſignat dr̄iam inter paſſiones ⁊ paſſi/biles q̄litates.ſcđa ibi(paſſibiles)tertia ibi(q̄cūqꝫ igit̄ ta/liū)in ꝑte ꝑma ar.ſic. illa ſm̄ que quales dicimur ſunt qua litates.quia ſic diffinita eſt qualitas.ſed predicta ſunt hꝫ. ergo ⁊c.mi.ponitur in lr̄a.quecūqꝫ iſta ſuſcipiūt qualia dn̄r vt mel dr̄ dulce.q̄ recipit dulcedinē.ſilr corpus albū.quia ſuſcipit albedinem.

¶ Paſſibiles vero qualitates dicuntur non pro eo ꝙ illa que eas ſuſceperint qualitates aliquid patiantur.neqꝫ enim mel quoniā aliquid paſſū ſit idcirco dicitur dulce.neqꝫ aliqđ aliud huiuſ/modi.ſimiliter autē ⁊ calor ⁊ frigus paſſibiles qualitates dicuntur non ꝙ ipſa que eas ſuſcipi/unt qualitates aliquid paſſa ſunt ſꝫ qm̄ eorum que dicta ſunt ſingula ſm̄ ſenſuū qualitateꝫ paſſi onū perfectiua ſunt:qualitates paſſibiles dicun/tur. Dulcedo enim paſſionem quandam ſm̄ gu ſtū efficit. ⁊ calor ſm̄ tactū . Silr autē ⁊ alie.

Aſſignat duas cauſas. q̄ iſta dicuntur paſſibiles qualita/tes.quaꝝ ſcđa ponit̄ ibi(albedo ⁊ nigredo) Prima cā con ſiſtit in hoc ꝙ iđ dn̄r paſſibiles qualitates nō ex hoc ꝙ ſub iecta que illa ſuſcipiūt aliqđ patiuntur. ſed ex hoc q̄ ſenſi/bus paſſionē inferāt.vbi grā.albedo dr̄ paſſibilis qualitas nō ex hoc ꝙ ſupficies eius ſubm aliqđ paſſuꝫ ſit.ſed ſm̄ vi ſum aliquā effecit paſſioneꝫ.ſenſus enī patitur ab obiecto. ſimilr eſt đ calore ⁊ frigore.

¶ Albedo enim ⁊ nigredo ⁊ alij colores non ſilr his que dicta ſūt paſſibiles qualitates dicunt̄. ſꝫ eo ꝙ he ipſe qualitates ab aliquibus paſſionibꝰ īnaſcūtur. Quoniam ergo fiunt per aliq̄ꝫ paſſio nem multe colorū mutationes manifeſtum eſt: Erubeſcēs enim aliquis rubeus factus eſt ⁊ ti/mens pallidus ⁊ vnumqđqꝫ taliū. Quare vel ſiquis naturaliter aliquid taliū paſſus eſt ſimilē colorē eum oportet habere. Que enim affectio nunc ad verecūdiam circa corpus facta eſt ⁊ ſꝫ naturalem paſſionē eadem fiet actio ita vt natu ralis ſimilis color ſit.

Dat ſcđaꝫ cāꝫ. vbi ſic ꝓcedit ꝑ.ꝓponit itentū.ſcđo ꝓbat ſup poſitū ibi(qm̄ ergo)dicit ḡ ꝙ albedo ⁊ nigredo.⁊ alij colo res dicuntur paſſibiles qualitates ex alia cā q̄ꝫ predicta.ſ. ex hoc ꝙ ab aliqbꝰ paſſionibus īterioribus īnaſcunt̄ ⁊ cau ſant̄. ¶ Poſtea ſtatī declarat ſuppoſitū.ſ.ꝙ multi colores ab aliq̄ paſſione interiori cauſantur.nā aliqs fit rubeus ꝑꝑ erubeſcentiā interiorē:⁊ pallidus ꝑꝑ timorē.vn̄ addit ꝙ ſi quis hēat nāliter talē paſſionem que eſt erubeſcētia aut ti mor.ſiue a caſu ſimilē eū oꝫ habere colorē.⁊ tūc talis color dicetur naturalis aut caſualis. ¶ Notandum ꝙ cā quare erubeſcēs fit rubeus ⁊ timēs pallidus iſta cōiter aſſignat̄. quia homo patitur erubeſcentiā in facie.iđ q̄ ſanguis q eſt amicus nature currit ad faciē vt adiuuet ⁊ confortet.ideo apparet in facie rubedo.ſilr terror eſt in corde.⁊ iđ ſanguis currit ad cor relinquēs ꝑtes exteriores.⁊ iđ appet palledo in facie ꝑꝑ ſanguinis abſentiā.⁊ iđ ſi aliqs erubeſcētiā aut terrorem hēat a nā. vt quidā qui ſunt nālr timidi aut nālr verecūdi.rubedo aut pallor ineſt ſibi naturaliter. ſi auteꝫ a caſu caſualiter.

¶ Quecunqꝫ ergo talium caſuum ab aliquibus paſſionibus difficillime mobilibus ⁊ permanē/tibus principiū ſumpſerint qualitates paſſibiles dicuntur. Siue enim ſm̄ naturalem ſubſiſten/tiā pallor aut nigredo facta eſt qualitates dicun tur. Quales enim ⁊ ſm̄ eas dicimur. ſiue ꝓpter egritudinē longam vel propter eſtum aut aliqđ tale contingit vel nigredo vel pallor ⁊ nō facile preterit ⁊ in vita permanet qualitates ⁊ iſte di cunt̄. ſilr aūt ⁊ q̄les ſꝫ eas dicimur.

Aſſignat dr̄iam inter paſſiones ⁊ paſſibiles qualitates quā differentiaꝫ primo manifeſtat in his que ſunt circa corpus ſecundo in his que ſunt circa animam(ſimiliter autem in his) prima pars diuiditur in.2. primo oſtendit que ſunt paſſibiles qualitates.ſcđo que dicūtur paſſiōes ibi(q̄cūqꝫ vero)dicit ergo ꝙ quecūqꝫ taliū caſuū.i.accn̄tiuꝫ ſumunt ꝑncipiū ab aliquibus paſſionibus permanentibus ⁊ diffici le mobilibus dicūtur paſſibiles qualitates:⁊ hoc ſiue īſint a natura ſiue a caſu puta ꝓpter longam egritudinē aut ꝑꝑ magnum eſtum. vtroqꝫ enī modo dicuntur qualitates aut paſſibiles qualitates. q̄ ſm̄ eas quales eſſe dicimur. puta pallidi aut nigri. ¶ Poſtea cū dicit.

¶ Quecunqꝫ vero ex his que facile ſoluūtur ⁊ cito trāſeunt:fiunt:paſſiones dicuntur. nō enim dicimur ſm̄ eas quales. neqꝫ enim qui propter verecundiam rubeus factus ē rubeus dicitur. nec cui pallor propter timorē venit pallidus ē. ſed magis ꝙ aliqđ paſſus ſit. Quare paſſiones huiuſmodi dicunt̄. q̄litates vero minime.

Oſtendit que dicuntur paſſiones q̄ illa.ſ. que ſumūt ꝑnci pium ex paſſionibus que facile ſoluūtur. ⁊ cito tranſeunt. talia enim dicūtur paſſiones ⁊ nō qualitates.quia ſm̄ eas quales non dicuntur.non enim dicitur rubeus qui per ve/recundiā factus eſt rubeus.nec pallidus qui propter timo rem factus ē pallidus.ſed magis ex illis dicitur aliquis ali quid paſſus.ideo hꝫ dicuntur paſſiones ⁊ non qualitates. ¶ Notādū ꝙ qn̄ ari.dicit ꝙ ſm̄ paſſiōes nō dicimur q̄les ē ītelligēdū. vl ꝙ nō dicimur q̄les iº denoīatiuo qđ ſumit̄ a paſſibili qualitate.que denominat ſubiectum per modū durātis. vt a rubore cauſato per verecūdiā non dicitur ali quis rubicūdus.quia illud denominatiuū notat permanē tiam huius forme cum ſubiecto.pro tempore tamē ꝓ quo ineſt iſte rubor poteſt dici rubens vel rubeus:que notant abſolute talem formam vt eſt in ſubiecto. vel dictum Ari. eſt ſic intelligendum ꝙ non dicimur quales a paſſionibus. quia ab illis non ſumuntur cōmuniter denominatiua.ſed ſi ſumerentur poſſet habens paſſionē denominari ab illa. ſicut habēs paſſibilē qualitatē denominatur ab illa.eodē aūt mō quo negatur ꝙ a paſſionibus nos dicimur quales

negat̄ etiā ipſas eſſe qualitates ꝗꝫuis vere qualitates ſint.

¶ Similiter autem his que ſm animam poſſibiles qualitates ⁊ paſſiones dicunt̄. Quecunqꝫ enim mox in naſcēdo ab aliquibꝰ paſſionibus fiunt qualitates dicunt̄ vt demētia vel ira ⁊ alia huiuſmodi. quales enim ſm eas dicimur vt iracundi vel demētes. Similit̄ aūt ⁊ quecūqꝫ alienatōes non naturaliter ſꝫ ab aliqbꝰ caſibus facte ſunt difficile pretereuntes ⁊ omnino imobiles ⁊ huiuſmodi qualitates ſunt. Quales enim ſm eas dicimur.

¶ Declarat eandē dr̄iaꝫ in his q̄ ſunt circa aīaꝫ. vbi ſic ꝓcedit. ṗmo oſ̄dit q̄ ſunt paſſibiles q̄litates. 2° q̄ ſunt paſſiōes ibi (q̄cunqꝫ aūt) dr̄ia ergo iſta in hoc ꝯſiſtit ſicut priꝰ. quia paſſibiles qualitates dr̄ q̄ a paſſionibꝰ difficil̄r mobilibus inaſcūtur. vt demētia ⁊ ira. vn̄ ſꝫ eas quales dicimur. puta iracūdi ⁊ demētes. ſil̄r eſt de alijs alienatōibus q̄ nō nāl̄r ſed a caſu fiūt: dūmō eueniāt ⁊ ſint ꝑmanētes ⁊ difficiliter mobiles. nā ſm oēs tales. quales dicimur. iō merito dicūt̄ paſſibiles qualitates. ¶ Poſtea cū dicit.

¶ Quecūqꝫ autem ex his que cito pretereunt fiunt paſſiones dicunt̄. vt ſiquis contriſtantur iracundior fit. Non enim dicitur iracundus qui in huiuſmodi paſſione iracūdior ē: ſꝫ magis aliqd eſt paſſus. Quare paſſiones quidem huiuſmodi dicuntur. qualitates vero minime.

Oſtendit que dr̄ paſſiones. q2 iſta. ſ. q̄ fiūt ex his q̄ cito trāſeunt. vt ſi qs fiat iracūdus ex triſtitia cito trāſeūte. q2 tal̄ nō dr̄ iracūdus. ſꝫ magis aliqd paſſus. iō merito tales dicūtur paſſiones ⁊ nō qualitates ītelligēdo mō ṗexpoſito.

Ad euidentiaꝫ ṗdcōꝝ. q̄rit̄ vtruꝫ. 3ª ſpēs qualitatis ſit paſſio ⁊ paſſibil̄ qualitas. vr̄ ꝙ nō. q2 paſſio eſt vnum gn̄aliſſimū. ¶ P̄. aut hec ſūt duo aut nō. ſi ſic. ğ n̄ ſūt vna ſpēs qualitatis. ſ. tertia. ſi nō. ſequūtur incōueniētia. Primum ꝙ ari. male aſſignat eaꝝ dr̄iam di. illas eē paſſiones q̄ cito trāſeunt ⁊ ꝑmanētes eē paſſibiles qualitates. ſcd̄o ꝙ male copulātur adinuicē. copulatio enī ponit̄ iter diuerſa. Etiā oſ̄dit̄ ꝙ ſint idē. q2 oīs paſſio eſt qualitas. ğ ſm eā quales dicimur ꝑ qualitatis notificationē: ⁊ infert paſſioneꝫ ſenſui. ergo oīs paſſio eſt paſſibilis qualitas. ⁊ eꝯ°. ¶ P̄. p° ꝙ nulla ſit qualitas paſſibilis eo modo quo ari. intelligit. dicit enī qualitatē nō eē paſſibilē. q2 ſubiectū ab ea aliqd patiat̄. ſed q2 efficit paſſionē in ſenſu. ſed vtrūqꝫ vr̄ falſum. Primū. q2 ſm qualitates tertie ſpeciei ē ꝑ ſe alteratio. ex. 7. phy. ğ ad hoc ꝙ ſubm recipiat talē qualitatē. oꝫ ipm alterari. ⁊ ita pati ab aliquo agente hn̄te eandē qualitatē ſpē vel virtual̄r vel formaliter. ergo talis qualitas infert paſſionē ſubiecto recipiēti ipſam. Scd̄ꝫ etiam eſt falſum. tū q2 oīs paſſio ē motꝰ. ⁊ oīs motus ē in tp̄e. imutatio aūt ſenſus a ſenſibili nō eſt ī tp̄e. tū q2 oīs paſſio ē cuꝫ abiectione ꝯrij ſicut oīs motꝰ. ex. 5. phy. ſed ī imutatōe ſenſus a ſenſibili nō eſt abiectio ꝯrij. q2 ſenſus ē ſūme diſpoſitus ad recipiendū ſpēs ſenſibiles. vtrūqꝫ aſſumptū. pꝫ per locū. a maiori. q2 mediū imutat̄ in iſtanti. ⁊ ſine abiectiōe ꝯrij. qd̄ tn̄ minus videt̄ eſſe diſpoſituꝫ ad ſpēm ſenſibilē ꝗꝫ ſenſus. ¶ In oppoſitū eſt ari. ¶ R̄ndeo dōm ꝙ paſſio eſt equocū ad multa ſignificata. vt pꝫ. 5. Meta. ſed h̄ ſumitur ſm ꝙ ſignificat qualitatē ſm quā eſt alteratio. ⁊ tūc vel ſumitur abſolute vel cū ṗciſione. abſolute ſumptū eſt ꝯuertibile cū paſſibili qualitate vel ſupius ad ipſaꝫ. ṗciſe ſumptū diſtiguitur ꝯ paſſibilē qualitatē ꝓut paſſibilis qualitas dr̄ illa a qua quis denoīatur denoīatione ſignificāte ꝑmanentiam forme ī ſubō abſolute. ergo tertius modus vel tertia ſpēs qualitatis eſt paſſio que dicit ꝯpationeꝫ qualitatis ad ſubm natū alterari ſm eā vel ꝯpationē qualitatis ad ſubꝫ cui infert paſſionē. vt patebit rn̄dēdo ad argumēta. ¶ Ad ṗmū dōm ꝙ paſſio eſt equiuocū ſm ꝙ eſt effectus actiōis vt dicit auctor. 6. prin. ⁊ ſm ꝙ eſt qualitas ſꝫ quaꝫ ē alteratio. ¶ Ad ſcd̄m dico ꝙ paſſio ṗciſe dicta diſtinguitur ꝯtra paſſibilē qualitatē. ⁊ ſic intelligēda eſt illa diſtinctio ⁊ dr̄ia quā ponit ari. ⁊ tn̄ poſſunt poni vnus modus aut ſpēs. quia habēt aliquā rōnē gn̄alē. vt dcm̄ eſt ſuperiꝰ de ſcd̄o modo. ⁊ abſolute loquēdo de vtroqꝫ ſūt ꝯuertibilia. q2 oīs paſſio eſt qualitas. ⁊ ita ſm eā dicimur quales. dcm̄ āt ari. ꝙ ſm paſſionē non dicimur quales. intelligendū eſt mō iā ṗdcō. ¶ Ad 3ᵐ dico ſicut dicit ari. ꝙ qualitates tertie ſpēi nō dicuntur paſſibiles. q2 inferūt paſſiones ſuis ſubiectis. nulla enī forma nata eſt agere in ſuū ſubm. ſed dr̄ paſſibiles aliquo mō. q2 īferūt paſſionē ſenſui. ¶ Cū arguit̄ ꝯ primū mēbrū. dico ꝙ paſſibilis qualitas inducit̄ ꝑ alterationē. ⁊ ita ſubm patitur ab aliquo alterante. ſed nō a forma quā recipit. ſed ab aliquo hn̄te eandē formā ſpē. ¶ Cū ar. ꝯ 2ᵐ mēbrū dico ꝙ paſſibilis qualitas efficit ꝗꝫdā paſſionē ī ſenſu nō verā ſicut dicit ari. ſed qualis ſit illa paſſio dicitur in 2° de anima. ſ. ſalus ⁊ perfectio. ¶ Notādū etiā iuxta hoc ꝙ inferre paſſionē ſenſui non eſt de eſſentia qualitatis ſm ꝙ dicitur ſcd̄o de anima ꝙ viſibile eſſe non eſt de eſſentia coloris. ſed paſſio eius. ergo paſſio vel paſſibilis qualitas que notat qualitatē: inꝗꝫtum infert paſſionem ſenſui nō nominat eſſentiā vel ſpēꝫ qualitatis. ſed moᵐ. ⁊ h̄ valet ꝓ quadā q̄ōne inferius. ¶ Sequitur illa pars.

¶ Quartum vero genus q̄litatis ē forma ⁊ circa aliquid ꝯſtās figura. Amplius autē ⁊ hec rectitudo vl̄ curuitas ⁊ ſi q̄dem ſimile his. ſꝫ vnūqd̄qꝫ enim eoꝝ quale quid dicitur. Secūdū vero figurā vnumqd̄qꝫ quale qd dicitur. triangulum enim vel quadrangulum eſſe quale quid dicitur ⁊ rectū ⁊ curuum.

Ubi agitur de quarta ſpē qualitatis. circa qd̄. 2. facit. ṗmo q̄rtā ſpēꝫ ꝑtractat. ſcd̄o ab ea quādā remouet dubitationē ibi (Raꝝ āt) dicit ergo ꝙ 4ᵐ genꝰ vel ſpēs qualitatis ē forma ⁊ circa aliqd ꝯſtās figura. ita etiā rectitudo ⁊ curuitas ⁊ alia hꝰ. ⁊ ſtatī ꝓbat iſtas eē qualitates. nā ſm ea aliqd dr̄ quale puta aliqd̄ ſubm dicit̄ triāgulū ⁊ quadrāgulū rectuꝫ vel curuū. ergo ſunt qualitates.

¶ Rarum vero ⁊ ſpiſſū ⁊ aſperum ⁊ lene putabuntur q̄litatem ſignificare. ſꝫ aliena hec putantur eſſe a diuiſione que circa qualitatem eſt. quādam enim poſitionē partiū quodammodo vidētur vtraqꝫ monſtrare. Spiſſuꝫ q̄dem eſt eo ꝙ partes ſibi inuicē propinque ſūt. Rarū vero eo ꝙ diſtent a ſe inuicem. Lene quidem ꝙ ī rectū ſibi partes iaceant. Aſperum vero eo ꝙ hec quidem pars ſupior ⁊ illa ſit inferior.

Remouet quandā dubitationē que forte videret̄ ad hanc quartā ſpeciē pertinere di. ꝙ raꝝ ⁊ ſpiſſum aſpeꝝ ⁊ lene vidētur qualitatē ſignificare. ſed nō eſt ſic. imo ſunt aliena a diuiſione qualitatis in ſpēs: hoc eſt ꝙ ſub nulla ſpecie ꝯtinētur: ſꝫ magis dicūt poſitionē partiū. nā ſpiſſū dr̄ cuiꝰ partes ſibi ſunt ꝓpique. raꝝ vero cuiꝰ partes diſtāt a ſeinuicē. lene etiā dr̄ cuiꝰ partes recte iacēt. aſpeꝝ cuiꝰ vna pars ē ſupior alia: ⁊ vna eminet alteri. oīa ğ ṗdicta dicūt poſitionē ꝑtiū. ⁊ nō qualitatē. ¶ Notandum ꝙ raꝝ ⁊ dēſum lene ⁊ aſpeꝝ vno modo ſignificant extenſionem partiū quātitatiuarū.

ꝛ ſic idē corpus ↄpſſuꝫ ꝛ nō ↄpſſum pōt eē raꝝ ꝛ denſuꝫ. vt pꝫ de lana ꝛ ſpongia. ¶ Alio mō ſignificāt extēſionē ꝑtiuꝫ materie ,put raꝝ dr̄ qd̄ multuꝫ hꝫ de forma. ꝛ paꝝ de mā ꝛ denſū ecōuerſo. ꝑ mō hec forte ſignificāt pōnē. qꝛ dicūt ordinē ꝑtiū i toto. alio mō forte ſignificāt q̄litates. ꝛ ſic pꝫ ſolutio cōtrouerſie q̄ eſt de iſtis iter ari. h. ꝛ i. 4. phy. ꝛ iter auctorem. 6. pncipioꝝ quō. ſ. ſūt qualitates ꝛ quō poſitiones. ¶ Ultimo cum dicit.

¶ Et fortaſſe alij quoqꝫ apparebūt q̄litatis modi. ſed qui maxime dicunt̄ hi ſūt. Hę qualitates itaqꝫ ſunt que ꝑdicte ſunt.

Epilogat circa dcā di. ꝙ forte alij modi ꝛ ſpēs q̄litatis apparebunt a pdcis. tn̄ g maxīe dicūtur hi ſūt g dcī ſunt.

Ad euidentiam predcoꝝ q̄rit vtꝝ forª ꝛ circa aliqd ↄſtans figura ſit. 4. ſpēs q̄litatis. vr̄ ꝙ nō. ꝑ ꝑ diffōnē forme q̄ aſſignat̄ i pnº. 6. pncipioꝝ q̄ cōis ē oī accn̄ti. g̃ forma nō ē ſpēs q̄litatis. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ forma nō ē ꝑm ſe ens. ſed pnº eiº. ens āt diuidit̄ ꝑm ſe in io. gn̄a. 5. metha. g̃ forma i nullo gn̄e ē vt ſpēs. ¶ ꝫ. figura eſt q̄titas. qꝛ ē ſupficies. g̃ nō ē ſpēs q̄litatis. ¶ ꝫ. aut hec ſūt idē aut nō. ſi nō. male ponunt̄ vna ſpēs q̄litatis cū ſint due. ſi ſic. male copulant̄ adiuicēꝫ. ¶ In oppoᵒ eſt aꝝ. hic.

¶ Rn̄o dicēdū ꝙ forma vnoº ē trāſcēdēs ꝫ ꝙ ē ea ē ꝑmo i pncipio. 6. pncipioꝝ. Alio mō eſt exterior diſpō rei aiate vel decēs lineatio. ꝛ ꝙ forma hēat ꝫaꝫ ſignificatōeꝫ. pꝫ ꝑ por. c. de ſpē. g dic ꝙ ſpēs vno mō dr̄ forma vniuſcuiuſqꝫ. vbi forª ſignificat idē ꝙ decor ſiue exterior diſpō rei aiate. vt pꝫ ꝑ exēᵐ eiº. ſ. ſpēs pami digna ē impio. ꝛ ꝫ ꝙ dr̄. 4. ethi. ꝙ pui pn̄t eē formoſi ꝛ ↄmēſurati. i. decēter lineati. forma g̃ ꝫ pᵐ ſignificatū nō ꝑtinet ꝑ ſe ad gᵒ q̄litatis. ſed ꝑm aliud ſignificatū. Simil'r figura vno mō ſupficiē ſignificat iclusāꝫ vel terminataꝫ lineis. Alio modo clauſionē vel terminationeꝫ ſupficiei. ꝛ ꝫ pmū ſignificatū nō ꝑtinet ad gᵒ q̄litatis. ſꝫ ꝫ aliud ſcōm: ꝛ ꝑm illa. z. ſignificata formaª ꝛ figura pertinēt ad gᵒ q̄litatis: ꝛ ſūt ſubalterna: ita ꝙ oīs forª ē figura ꝛ ecōuerſo. vl' pciſe loquēdo ſūt duo diſpata. ¶ Ad pma duo argumēta pꝫ ꝑ equocatōeꝫ illoꝝ duoꝝ ſignificatoꝝ forma ꝛ figura vt dcm̄ ē. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſi forma ē decēs lineatio ꝛ figura clauſio vel terminatio ſupficiei. tūc iſta abſolute ſūpta ſūt ſubalterna. ſed cū pciſione ſūpta ſūt diuerſa. ſi āt figura ſit exterior diſpō rei inaiate. ꝛ forma rei aiate. tunc ſūt oīo diuerſa: ↄueniēter tn̄ pn̄t pōi vnᵒ modus aut ſpēs q̄litatis. qꝛ ſupaddūt eēntie q̄litatis hāc rōnē vnā gn̄alē ꝙ ē exteriᵒ diſpōere vel ↄſtare circa aliqd ꝛ nō itra q̄ rō ſi accidat eēntie q̄litatis nō eſt miꝝ ſi hec duo nō cōſtituūt ſpēꝫ qualitatis ſed modum.

Qualia ſunt que ꝑm hoc denominatiue dicuntur vel quomodolibet aliter ab his.

¶ Poſtq̄ Ari. determinauit ō q̄litate i abſtracto. h determiat i ↄcreto. circa qō. z. facit. ꝑ. ꝑponit ō q̄li q̄dā notificationē aut deſcriptionē. ſcōo ſubdit eiº declarationē ibi (vt a cādore candidᵒ) dicit g̃ ꝙ q̄lia ſūt q̄ dn̄r denoīatiue ꝑm h. i. q̄litates q̄ ſūt dcē vel quōlibet al'r dn̄r ab eis. i. n̄ denoīatiue. ꝑ h inuit diuiſionē ꝙ q̄lia q̄dā dn̄r denoīatiue q̄dā nō. ¶ Sꝫ circa notificationē q̄liū vr̄ ꝙ ibi ꝛ i notificatōe q̄litatis ſit circulus. ꝑ. n. dr̄ qualitas eſt ꝫ quā quales eē dicimur. ꝫo q̄lia dicūt̄ q̄ denoīatiue dn̄r a q̄litatibᵒ. ꝛ ſic mutuo vnū ꝑ alteꝝ notificat̄. ¶ Sed dōm ꝙ forte pma notificatio ē ꝑ nobis notiº. zª ꝑ notiº ſimpl'r. neutra tn̄ notificatio eſt diffinitio.

¶ Ut a candore candidus ꝛ a grāmatica grāmaticus ꝛ a iuſticia iuſtus. ſimil'r vero ꝛ in alijs. In aliquibus vero eo ꝙ non ſunt poſita qualitatibᵒ noīa non continget ea que dicuntur ab eis denominatiue dici. vt curſor aut pugillator qui ꝑm valitudinē naturalē a nulla qualitate denominatiue dn̄r. Nō. n. poſita noīa ſūt valitudinibus ꝑm quas iſti dicunt̄ quales. ſic̄ ꝛ in diſciplinis ꝑm q̄s pugillatores vl' paleſtrici ꝑm affectionem dn̄r. Pugillatoria. n. dicitur vel paleſtria diſciplina. Quales vero ab his denominatiue hi qui ad eas afficiunt̄ dn̄r.

Exponit qd̄ dixerat. ꝑ pmū mēbrū, put q̄le dr̄ denoīatiue a qualitate. vt a candore candidus a grāmatica grāmaticus. a iuſtitia iuſtus ꝛc. ſcōo ſcōm mēbrū, put quale nō dr̄ denominatiue a qualitate ſed alio mō. ſcōa ibi (in aliqbᵒ vō) pª pꝫ. ſed ſcōa diuidit̄ ꝑm ꝙ illud pōt ↄtingere dupl'r. vno mō vbi qualitatibᵒ nō ſūt noīa īpoſita. alio mō vbi noībus exiſtētibᵒ īpoſitis nō ſumūtur directe denoīatiua ab eis. pº ergo exponit pmū. ſcōo ſcōm ibi (aliqn̄ aūt) dicit g̃ ꝙ aliqbus qualitatibus nō ſūt noīa īpoſita. ꝛ iō qualia q̄ dicūtur ab eis nō pn̄t dici denoīatiue. oꝫ eni ↄuenire i voce cū pncipali a quo dr̄. vbi gr̄a. curſor aut pugillator dcī a valitudie idē a potētia nāli non dicuntur ab illa qualitate denoīatiue eo ꝙ ille valitudines. i. potentie naturales nō habēt nomina impoſita. ſicut per oppoſitū eſt in diſciplinis. i. in ſcientijs vel artibus a quibus dicūtur pugillatores ꝛ paleſtrite denominatiue eo ꝙ diſcipline ille habent nomina impoſita. a diſciplina enim pugillatoria dicitur pugillator. ſimiliter de alijs.

¶ Aliqn̄ autem ꝛ poſito qualitatis noīe denoīatiue nō dicit̄ id ad qd̄ ꝑm eam quale qd dr̄. vt a virtute ſtudioſus. virtutē enim hn̄do ſtudioſus dr̄ ſꝫ nō denominatiue a virtute. Non autem in plīmis hoc tale eſt. Que ergo qualia dicunt̄ aut denominatiue a predictis qualitatibus dicūtur aut aliquo modo al'r ab eis.

Exponit zᵐ modū di. ꝙ aliqn̄ etiā noīe īpoſito nō dr̄ quale denoīatiue vt a v̄tute dr̄ ſtudioſus. ſꝫ h in paucis ↄtigit. cōcludit ergo ꝙ qualia dicuntur denoīatiue ab ipſis qualitatibus aut aliquo mō ab eis. vt pdcm̄ eſt. ¶ Notandum ꝙ ari. dicit qualia dici denoīatiue niſi vbi vel noīa nō ſūt īpoſita qualitatibᵒ vt ē ō qualitatibᵒ ꝫe ſpēi vel vbi noībᵒ exn̄tibus īpoſitis nō ſumūtur ab eis directe denoīatiua vt a virtute dr̄ aliqs ſtudioſus. nec tn̄ iſtō q̄le directe ſumit̄ ab illa qualitate. ex quo pꝫ ꝙ denoīatiua in nullo ꝑtinēte ad ſignificatū dicūtur differre a ſuis pncipalibᵒ. ſed tn̄mō forte in modo ſignificandi ꝛ i fine vocis.

Circa ſuperius dicta in. c. qualitatis reſtāt q̄dā dubia q̄ occurrūt. ¶ Primū vtꝝ ſpēs qualitatis ↄueniēter aſſignent̄. vbi pōt dici ꝙ Ari. non aſſignat ſpēs q̄litatis. ſed mōs eius. qd̄ pꝫ per litterā eius anteq̄ hec enumeret. dicit. n. ꝙ qualitas dicitur multipl'r. i. multis modis: ꝛ in fine his enumeratis dicit ꝙ fortaſſe q̄dā alij apparebūt modi. ſed qui maxime dicunt̄ hi ſunt. eſt aūt dn̄a iter ſpēm ꝛ modū. qꝛ ſpēs eſt cui eſt addita dn̄a eēntialis: modus autē cui addit̄ dn̄a accidētalis. ꝛ ita iſti modi dicūt diuerſam habitudinē qualitatis ad ſubiectū penes hoc ꝙ eſt eſſe pmanēs vel nō. eſſe a natura vel nō. eſſe ſenſibile vel non. que tamē oīa nō variāt qualitatē eēntialiter. qꝛ oēs ille habitudines vel plures poſſunt eſſe ꝑm eēntiā in eadē q̄litate. Primum aūt. ſ. ꝙ Ari. nō aſſignet ſpēs q̄litatis pbat̄. Tū qꝛ cuiuſlibꝫ vnius generis ſunt tm̄ due prime ſpēs: ſed qualitas eſt vnū genᵒ. ergo nō hꝫ. 4. pmas ſpēs. Nec vident̄ iſte eſſe ſpecies ſubalterne. qꝛ nulla ſub altera ↄtinet̄. ma. pꝫ ꝑ boeᵒ lib. di-

uiſionū.tū; qꝛ ĩpoſſe ē duas ſpēs eiuſdē gn̄is ꝑdicari ꝺ eodē.
ſed h̄itus ⁊ diſpō q̄ aſſignatur ꝓ pꝛia ſpē.⁊ paſſio ⁊ paſſibil̄
q̄litas q̄ aſſignatur ꝓ tertia ꝑdicāt̄ de eadē q̄litate vt de ca
loꝛe ⁊ frigoꝛe ⁊ ꝯſilib⁹ q̄ Ariſ.enūerat ĩ pꝛia ⁊ ĩ.3. ſpē.ǧ p̄ma
⁊ tertia ſpēs nō ſūt due.ma.pꝫ.qꝛ oīs dr̄ia ſm̄ ſpēꝫ ē ꝯ̄rietas
ex.io.met.ſꝫ ꝯ̄ria nullo mō ꝑdicāt̄ ꝺ eodē.mi.ēt ꝓbat̄ rōne
qꝛ eadē q̄litas ſm̄ eſſentiā pōt īferre paſſionē ſſui.⁊ ita paſ
ſibilis qualitas:⁊ eē faciliter vel difficil̄r mobil̄ a ſubo.⁊ ita
eſſe habitus vel diſpō. Si āt qn̄qꝫ ari.vocat ſpēs ĩtelligen
dū vel exponēdū ē ꝓ modo ſpāli. ⁊ foꝛte dicit ꝙ iſti modi
nō ſūt gn̄aliſſimi nec ſpāliſſimi.ſꝫ gn̄ales ⁊ ſpāles ĩ ꝯpatōe
ad diuerſa.nec illa expō multū extoꝛq̄t l̄ram.qꝛ ĩtermedia
intelligēda ſūt ſm̄ ea q̄ ponūtur ĩ ꝓhemio ⁊ epilogo.ſ.mul
tipl̄r ⁊ alij modi.¶ Poſſet dari alia ſolō ſuſtinēdo ꝙ aꝝ.
enūeret ſpēs q̄litatis ⁊ non tm̄ mōs.vn̄ pōt dici ꝙ ille dr̄ie
eſſe faciliter mobile vel difficiliter. eē p̄n^m opandi vel nō.
inferre paſſionē ſſui.exteri⁹ diſponere ſubām.ſūt dr̄ie acci
dentales gn̄i q̄litatis.qb⁹ tn̄ ari.vtit̄ ꝓ differentijs eēntiali
bus.qꝛ dr̄ie eēntiales ſūt nobis iğte.⁊ ita iſte foꝛte q̄ ſubſūt
p̄ iſtis dr̄ijs ſunt.4.ſpēs q̄litatis.¶ Sed tūc reſtat dubiū.
qꝛ ſm̄ iſtū modū oꝫ ꝯcedere has dr̄ias q̄uis accn̄tales eſſe
ꝓpꝛias.4.diſtinctis ſpēb⁹ q̄litatis ita ꝙ nulla dicat̄ de alia.
nec due aliquo eodē ſic̄ ⁊ ipſe ſpēs ſe hn̄t.¶ Ad hoc pōt di
ci ꝙ tā foꝛma q̄ꝫ figura ē exterioꝛ diſpō rei.tā paſſio q̄ꝫ paſſi
bilis q̄litas ꝑ ſe eſt imutatiua ſſus.tā ipō q̄ꝫ pō nālis eſt nā
le p̄n^m agēdi vel patiēdi.⁊ iſte tres dr̄ie vr̄ ita diſtincte ꝙ
nulli q̄litati eidē inſunt.p̄ma aūt ſpēs nō vr̄ ſumi ꝑ aliquā
dr̄iam poſitiuā diſtinctā ab iſtis trib⁹.ſꝫ ꝑ p̄uationē cuiuſli
bet iſtoꝝ.ita ꝙ iſta q̄litas cui nulla iſtaꝝ dr̄iaꝝ ꝓp̄e ineſt.
ſꝫ eſt tm̄ q̄litas.eo ꝙ nulla dr̄ia nota quā ſupaddit q̄litati ē
nec eēntialis nec ꝓp̄e accidētalis dicta eē in p̄ma ſpē q̄lita
tis.iſte.n.dr̄ie. facil̄r mobile a ſubo.vel difficiliter.nō ſūt di
ſticte ab alijs ſicꝗn poſſint dici de eadē q̄litate de q̄ dr̄ aliq̄
aliaꝝ dr̄iaꝝ.ſed adhuc q̄litati exn̄ti ĩ pꝛia ſpē iſte dr̄ie acci
dunt.⁊ ꝑ has diſtīguūtur inuicē h̄itus ⁊ diſpō p̄ciſe ſūpta.
Iſtud pꝫ ĩ exēplo.ſcia v̄tus ⁊ ſanitas radicata vel nō radica
ta in ſubo.⁊ hꝫ.nec ſūt exterioꝛes diſpōnes rei.nec ꝑ ſe ſen
ſibilia.neqꝫ inata p̄ncipia opandi vel patiēdi. neqꝫ eſt alia
dr̄ia poſitiua nota quā iſta ſupaddunt q̄litati.ǧ vident̄ tm̄
eſſe q̄litates vt ꝑ illā p̄ciſionē diſtinguātur ab illis ſpēbus
alijs q̄ ſupaddūt dr̄iam notā.⁊ tn̄ iter illas q̄ ſūt p̄me ſpēi
radicatas vel nō radicatas ē dr̄ia ꝑ facil̄r mobile ⁊ difficili
ter.¶ Iſtaꝝ duaꝝ ſolōnū ſa ē ſubtilioꝛ.pꝛia facilioꝛ. ſed q̄
melioꝛ relinquo iudicio melioꝛ.

Secundum dubiū eſt vtꝝ iſte.4.ſpēs ꝯueniēter oꝛ
dinētur.videt̄ ꝙ nō.tū qꝛ īter oīa acci
dētia q̄ꝫtitas p̄ ĩheret ſube.ǧ ille q̄litates q̄ ĩmediatius ꝯſe
quunt̄ q̄ꝫtitates ſunt p̄oꝛes nāl̄r:tales ſūt q̄litates q̄rte ſpēi
ǧ ille debēt eē p̄me nāl̄r.Tū qꝛ qꝺ eſt a nā eſt p̄us ex.3.topi.
ſꝫ q̄litates ſcꝺe ſpēi ſunt a nā.q̄litates aliaꝝ ſpēꝝ nō.ǧ ſcꝺa
ſpēs debet eſſe pꝛima.Tum qa q̄litates elemētoꝝ dicunt̄
p̄me q̄litates.ſed ille ſunt qualitates tertie ſpēi.ergo tertia
ſpēs dꝫ eē p̄ma.Tū qꝛ habitus ⁊ diſpoſitio p̄ſupponūt oēs
alias q̄litates qꝺ pꝫ.qꝛ p̄us nāl̄r eſt hō figurat⁹ hn̄s q̄litates
ſenſibiles ⁊ potētiā nālē vel ĩpotētiā:q̄ꝫ ſit ſciēs vel v̄tuoſus.
ǧ p̄ma ſpēs dꝫ eē vltima.Tū qꝛ potētia nāl̄r.eſt p̄ncipiū ope
rādi ĩmediate ꝯn̄s foꝛmā ſubalē.habit⁹ āt mediate.¶ Itē
potētia nālis ē ĩmediatū ſubm̄ h̄itus vel diſpōnis. vt potē
tia ĩtellectiua ſcie.ſed qꝺ eſt ꝓpinquus p̄ori ē p̄us.ex.3°. topi.
qꝛ ſubm̄ p̄us ē accn̄te nāl̄r.ǧ potētia eſt p̄oꝛ h̄itu. ¶ Dōm
ꝙ oꝛdo ſpērū pōt ſaluari hoc mō.qꝛ p̄ma ſpēs ē cōiſſima. q̄
cunqꝫ enī q̄litas nō hn̄s aliquā dr̄iam alicui⁹ aliaꝝ ſpēruꝫ
pōt poni in hac ſpē.poſt hāc eſt ſcꝺa p̄oꝛ alijs.qꝛ ſeq̄tur nāꝫ
rei tanq̄ꝫ ſuā cām.⁊ poſt hāc ē tertia.qꝛ q̄uis de ei⁹ rōne nō
ſit ineē a nā.cōius tn̄ diſponit ſubm̄ ⁊ ĩ ꝓfundo ⁊ ĩ ſupficie.
uarta eſt vltia per p̄uationē oīum iſtaꝝ. nō enī eſt cōioꝛ in
gn̄e qualitatis ceteris ſpēbus.i.plures ſpēs qualitatis con
tinēs.lꝫ foꝛte plurib⁹ ſubis inſit.nec eſt ĩnatū.qꝛ figura pōt
variari circa ſubm̄ nulla facta variatione in natura.nec ē
diſpoſitio in pꝛofundo. ſed tantum exterioꝛ. ideo rationa
biliter ponitur poſtrema.¶ Ad argumenta in oppoſitum.
¶ Ad p̄mū dicēdū ꝙ ſpēs q̄litatis nō oꝛdinant̄ ſꝫ h̄ ꝙ eſt
ĩmediati⁹ ꝯſeq̄ q̄ꝫtitatē vel ſubāꝫ.ſꝫ ſm̄ alias rōnes p̄dictas
.i.ſm̄ maioꝛē cōitatē in gn̄e qualitatis.⁊ ſm̄ nāl̄r ĩeſſe ⁊ diſ
ponere ĩ ſupficie ⁊ ꝓfundo ⁊ eoꝝ oppoſita ⁊ ſm̄ oēs has cō
ditiōes dꝫ quarta ſpēs eſſe poſtrema.¶ Ad 2^m dico ꝙ illa
ſpēs q̄ eſt cōioꝛ ĩ gn̄e q̄litatis abſolute.lꝫ nō ſit a nā dꝫ poni
p̄oꝛ ſpēs alia q̄ non eſt ita cōis.¶ Ad 3^m dico ꝙ q̄litates.3^e.
ſpēi nō ſūt tm̄ q̄litates eľtoꝝ:ſꝫ oēs q̄litates q̄ ſūt ꝑ ſe ĩmu
tatiue ſenſus.quaꝝ q̄dā ſūt eľoꝝ.⁊ nō ſūt a nā.vn̄ ex p̄oꝛita
te qualitatū eľariū vel ex ĩherētia eaꝝ ĩ eľis nō pōt ꝯcludi
gnālis p̄oꝛitas oīuꝫ qualitatū tertie ſpēi ad alias.qꝛ oꝫ me
diū ſufficiēs ad ꝯcludēdū illud eē rōnē cōeꝫ oīuꝫ qualitatū
tertie ſpēi.¶ Ad 4^m dico ꝙ qualitates p̄^e ſpēi.lꝫ nō p̄ ĩſint
ſube.ſed alie p̄cedunt eas:tamen hec ſpēs eſt cōioꝛ ceteris
min⁹ ſupaddens qualitati.⁊ foꝛte plures ſpēs ĩferioꝛes cō
tinēs.¶ Ad 5^m pꝫ ꝙ lꝫ illa qualitas q̄ dr̄ nālis potētia ĩme
diatius ꝯſequat̄ foꝛmā ſubalē q̄ꝫ iſta q̄ dr̄ h̄itus.nō tn̄ ē ita
cōis ſicut illa.⁊ iō non dꝫ poni pꝛioꝛ.

Tertium dubiū ē.vtꝝ ſpēs qualitatis ſufficiēter enu
merent̄.videt̄ ꝙ nō.ex duob⁹.p̄mo qꝛ ira ⁊
demētia ⁊ hꝫ.ſūt q̄litates.qꝛ ſm̄ eas aliq̄d dr̄ quale.⁊ ĩ nul
la alia ſpē ſūt niſi in tertia.ſꝫ ibi nō ſūt.qꝛ ſm̄ qualitates.3^e.
ſpēi pōt fieri alteratio.ſed ſm̄ iſtas nō.qꝛ iſte ſūt in aīa ſm̄
Ari.ĩ l̄ra.⁊ aīa n̄ alterat̄.qꝛ n̄ ē q̄ꝫta.⁊ oīs mot⁹ ſm̄ q̄litatē ꝑ
ſupponit q̄ꝫtitatē. ¶ Scꝺo qꝛ pulchꝛitudo ⁊ decoꝛ vident̄
qualitates ꝑ rōneꝫ qualitatis.qꝛ ſꝫ eas aliq̄d dr̄ quale. ⁊ in
nulla iſtaꝝ ſpēꝝ ſūt.qꝛ maxīe vidētur eſſe ĩ.4^a ſpē.⁊ ibi nō
ſunt.qꝛ v̄e ſuſcipiūt magis ⁊ minus.qꝺ negat Ariſto.inferi⁹
de qualitatibus quarte ſpēi.ergo ſūt plures.¶ Rn̄deo ad
q̄ōneꝫ pōt dici ꝙ h̄ non enumerantur oēs ſpēs qualitatis.
ſicut ēt Ariſt.dicit in l̄ra.ſed ſpēs magis famoſe.qꝛ nec iſte
ſunt p̄me ſpēs.nec foꝛte duo ꝯdiuidūt idē gen⁹ p̄mo ⁊ alie
due aliud genus.¶ Suſtinēdo tamē ꝙ ſufficiēter enume
rentur.pōt reſponderi ad argumēta. ¶ Ad pꝛimū dico ꝙ
ira ⁊ dementia.⁊ hꝫ ſunt in p̄ma ſpecie:⁊ foꝛte omnes qua
litates aīe.cū dr̄ ꝙ iſta enumerētur in.3^a.ſpē.dico ꝙ paſſio
⁊ paſſibilis qualitas p̄ciſe differunt penes has differentias
accidētales faciliter mobile ⁊ difficiliter:penes quas etiā
differūt habit⁹ ⁊ diſpoſitio:⁊ ideo q̄ ſunt ĩ p̄ma ſpē pn̄t enu
merari ĩ tertia.qꝛ ꝑticipāt illā dr̄iaꝫ q̄ nō eſt ꝓpꝛia tertie.ſic̄
ecōuerſo in p̄ma ſpē enumerant̄ caloꝛ ⁊ frig⁹.q̄ tn̄ vere ſūt
in tertia ſpē.vt ꝑ hāc mutuā enumerationē ſpēꝝ Ari.ĩſinu
et has dr̄ias.faciliter mobile. ⁊ difficiliter.nō tm̄ nō eē eēn
tiales.ſꝫ nec eē ꝓpꝛias alteri illaꝝ ſpecieꝝ.ſed accidentali
ter diſtiguere paſſionē a paſſibili qualitate ⁊ habitū a diſpo
ſitione.¶ Ad ſcꝺꝫ dico ꝙ decoꝛ ⁊ pulchꝛitudo loquēdo de
pulchꝛitudine coꝛpoꝛali que eſt ꝯueniens mēbꝛoꝝ diſpoſi
tio ſunt ĩ.4.ſpē qualitatis.Cū ar.ꝯtra hoc ꝙ qualitates.4.
ſpēi non ſuſcipiūt magis ⁊ minus dico ꝙ nō ab oībus qua
litatibus.4^e.ſpeciei negat Ari.ſuſcipi magis ⁊ minus:ſed a
quibuſdā.ſufficit enim hoc ad ꝓpoſitū ſuum qꝺ eſt hāc ꝓ
pꝛietatē ſuſcipere magis ⁊ minus non ĩeſſe omni qualitati.
illis aūt ĩ.4^a. ſpecie nō ĩeſt que ſunt qualitates mathema
ticoꝝ.qꝛ ille ſunt p̄oꝛes motu ⁊ magis ⁊ minus non habēt
fieri niſi vbi ⁊ motus.

Ineſt vero cōtrarietas ſm̄ quod q̄
le eſt vt iuſtitia iniuſticie ꝯtraria ē. ⁊
albedo nigredini ⁊ alia ſil̄r. Sil̄r au
tem ⁊ ea q̄. ſm̄ eas q̄lia dn̄r vt iniu
ſtū iuſto ⁊ album nigro.

¶ Poſtꝗ pħs determinauit de qualitate quātū ad eius ſubalia. h̄ determinat de ea ꝗtum ad ei⁹ accñtalia ꝛ ꝓpꝑtates. circa qđ. ꝛ. facit. ꝑ facit qđ dcm̄ eſt. ſcđo remouet dubiū ibi (at ꝟo n̄ decet) p̄ª ps diuidit̄ i. 3. ꝫ. 3. ꝓpꝛetates q̄litatis. ſcđa ibi (nō āt i oībus) tertia ibi (Amp. ſi ex ꝯrijs) dicit ꝙ ꝯrietas eſt circa quale ꝛ qualitatē. vt iuſtitia ꝯriaẗ iniuſtitie. ꝛ albedo nigredini. ſimiliter i ꝯcretis vt iuſtū iniuſto ꝛ albū nigro ꝯriatur. ¶ Notādū ꝙ iniuſtitia pōt itelligi dupliciter. ſ. ꝓuatiue ꝛ ꝯrie. ꝑ mō nihil ponit. ſed dicit tm̄ carētiā iuſtitie. ſcđo mō ponit aliqđ. ſ. hitum vitioſum cōtrariū habitui virtuoſo.

¶ Non aūt in omnib⁹ hoc eſt. Rubeo enim aut pallido aut huiuſmodi coloribus nihil ē ꝯtrariū qualitatib⁹ exñtibus.

Oſtendit hāc ꝓpꝛetatē nō eſſe ꝯuertibilē. qꝛ nō conuenit oībus qualitatibus. quia rubeo ꝛ pallido ꝛ hꝰ coloribus medijs accipiendo ꝯcretum pro abſtracto nihil eſt ꝯrium cū non ſint qualitates.

¶ Amplius ſi ex ꝯtrarijs vnū fuerit quale hoc palā eſt proponēti ex ſingulis alia predicamēta qm̄ ꝛ reliquū erit quale. Nam ſi eſt iuſticia iniuſticie ꝯtraria. quale autē ē iuſticia. quale ergo ꝛ iniuſticia. Nullū neim aliorum predicamētorum aptabitur iuſticie: neqꝫ ꝗtitas neqꝫ ad aliquid. neqꝫ vbi. neqꝫ oīno aliqd taliū niſi quale. Sic aūt ꝛ in alijs q̄ ꝫm qualitates ſunt ꝯtraria.

Ponit qđdā notabile circa dcā. ꝛ eſt. ꝙ ꝯrioꝝ ſi vnū fuerit quale. i. de gñe qualitatis ꝛ reliquū erit quale. vbi gr̄a. ſi iuſtitia ꝛ iniuſtitia ſunt ꝯria: ꝛ iuſtitia eſt qualitas ꝛ iniuſtitia. qđ pꝫ. qꝛ iniuſtitia nō pōt poni i aliquo alio ꝑdicamēto niſi qualitatis. ſimiliter de alijs. Ratio hui⁹ colligiẗ ex illo dcō. io. meta. ꝙ ꝯria ſunt in eodē gñe. ¶ Notādū iux̄ hāc ꝑmā ꝓpꝛietatē que ē recipe ꝯria ꝙ qualitatib⁹ medijs iter ꝯria vnū extremū ē ꝯrium ꝯrietate trāſumptiue dcā que ē dr̄a ꝫm ſpēm. ꝛ ſimiliter ꝯrietate ꝓpe dcā. ſed tñ diminuta. Tū qꝛ alr̄ nō poſſet eſſe motus ab extremis in me⁹ vel ecōuerſo. cuius oppoſitū hr̄ i. 5. phyſicoꝝ. tū qꝛ me⁹ aliqd pticipat vtriuſqꝫ extremi: et ita vtriqꝫ extremo ꝯriatur icōplete ꝑ eo qđ hꝫ in ſe đ reliquo extremo. nihil tñ eſt eis ꝯriū ꝯrietate cōpleta ꝛ ꝓpe dcā. qꝛ eodē mō ꝯriaẗ vtrūqꝫ extremū medio. ꝛ n̄ pñt duo ꝯriari eidē ꝯrietate cōpleta ꝛ ꝑfecta. vt dicitur. io. meta. ꝛ ideo hoc modo intelligit Ari. i hoc loco. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Suſcipit aūt qualitas magis ꝛ minus. Album vero magis ꝛ minus alterum altero di. ꝛ iniuſtum alterum altero magis ꝛ minus di. ꝫ ꝛ ipa ſubiecta crementum ſuſcipiunt. cum candidum nāqꝫ ſit amplius cōtingit cādidum fieri.

Ponit ſcđam ꝓpꝛetatē qualitatis vbi duo facit. ꝑ ꝓpōit ꝓprietatē. ſcđo oñdit eā nō eē ꝯuertibilē ibi (nō tñ oīa) dicit ergo ꝙ qualitas ſuſcipit magis ꝛ min⁹. vnū. n. albū eſt magis ꝛ minus altero. ꝛ ſimiliter iuſtū. ꝛ ipm ad ſeipm ꝯpatū in diuerſis tpibus dr̄ magis ꝛ minus. qꝛ candidū pōt icrēdi ꝛ fieri magis candidum.

¶ Non tñ oīa ſed plura. Juſticia nanqꝫ a iuſticia ſi dicaẗ magis ꝛ minus pōt quilibet ambigere. Similiter aūt ꝛ i alijs affectionibus. Quidam enim i hoc dubitāt. Dicūt eni iuſticiā nō multū magis ꝛ min⁹ dici a iuſticia ꝛ ſanitatē a ſanitate. Minus aūt habere alteꝝ altero ſanitatē dicūt. ꝛ iuſtitiā minus alteꝝ habere. Sic aūt ꝛ grāmaticā ꝛ alios effectus q̄litatis. ꝫ tñ ea que ꝫm eos affectus dr̄ indubitāter recipiūt magis ꝛ min⁹. Juſtior enim alter altero dicitur ꝛ grāmaticior ꝛ alijs ſil̄r.

Oñdit iſtā ꝓpꝛietatē nō eē ꝯuertibilē eo ꝙ nō ꝫm oēm q̄litatē couenit ſuſcipe magis ꝛ minus. vbi. ꝛ. facit. ꝑ pōit iſtā' tiā de q̄buſdā. vbi ē dubiū. ſcđo de q̄buſdā. vbi nº ē dubiū ibi (triāgulus ꝟo) dicit ꝙ ꝙ nō oīa q̄lia ſeu oēs q̄litates ſuſcipiūt magis ꝛ minus vna alia. qꝛ q̄dā dubitāt ꝛ dicunt ꝙ lꝫ vnū ſubm̄ poſſit hr̄e iuſtitiā aut ſanitatē aut grāmaticā magis ꝛ minus altero. tñ ipſa iuſtitia aut ſanitas nō dr̄ magis ꝛ minus. tñ qcqđ ſit de iſtis in abſtracto nō ē dubiū q̄n ſuba q̄ afficiunẗ ꝫm iſtas qualitates dicātur ꝫ magis ꝛ minus. vnus eni dr̄ grāmaticior altero. ſil̄r iuſtior ꝛ ſanior. vult dicere ꝙ licet ſit dubiū de iſtis qualitatibus ſumptis in abſtracto an ſuſcipiāt magis ꝛ minus. tñ nō eſt dubiū đ ipſis i ꝯcreto. quō āt h̄ habet ꝟitatē diceẗ in qōne ſtatim.

¶ Triangulus ꝛ quadrangulus vero non videẗ ſuſcipere magis ꝛ minus: nec aliqd aliaꝝ figurarum. Quecūqꝫ enim diffinitionē trianguli recipiunt ꝛ circuli oīa ſil̄r trianguli vel circuli ſunt Eoꝝ vero que nō ſuſcipiūt nihil magis alterum altero dicitur. Nihil enim q̄dratū magis ꝗ par te altera longior forma circul⁹ eſt. nullum enim ipſoꝝ ſuſcipit circuli rōnem. Sil̄r autē ſi vtraqꝫ non ſuſcipiunt huius propoſiti rationem non dī alterum altero magis. Non ergo omnia qualia ſuſcipiunt magis ꝛ minus.

Dat iſtantiā i q̄buſdā vbi certū eſt ꝙ nō ſuſcipiūt magis ꝛ min⁹. ſ. q̄litates q̄rte ſpēi. iō dicit ꝙ triāgulus vel q̄drāgulus aut aliqua alia figura nō ſuſcipit magis ꝛ minus. qđ ꝓbat. qꝛ figure q̄cunqꝫ vel ſuſcipiunt diffōnē trianguli ꝛ circuli vt ſunt trianguli ꝛ circuli. aut nō ſuſcipiunt vt quadratum ꝛ alia figura. ſi ꝑ mō cū equaliter pticipent rōnē triāguli aut circuli vnus triangulus nō dr̄ magis alio nec vn⁹ circulus magis altero. ſi ſcđo mō idē ſeqꝛtur. qꝛ illud qđ nō pticipat rōn ē circuli nō eſt magis aut min⁹ circulus. oē eni magis ꝛ minus ꝑſuppōit ſimpl'r tale. ꝛ iō quadratū q̄ hꝫ. ſ. 4. latera eq̄lia nō ē magis circulus ꝗ ille q̄ ē altera pte longior q̄. ſ. nō hꝫ oīa latera eq̄lia. qꝛ nec iſte nec ille ē circulus ſimpl'r. pꝫ q̄ ex pdcīs ꝙ nō oīa q̄lia recipiūt magis ꝛ min⁹: ¶ Nōndū ꝙ iſta ꝓpꝛetas ſuſcipe magis ꝛ min⁹ nō ineſt q̄litatib⁹. 4ᵉ. ſpēi q̄. ſ. ſūt q̄litates mathematicoꝝ. vt triāgulus q̄drāgulus ꝛc. cui⁹ rō dcā ē ſupius. qꝛ. ſ. ille q̄litates ſūt poſteriores motu ꝛ magis ꝛ min⁹ nō hꝫ fieri niſi vbi eſt motus.

Ad euidentiam pdcōꝝ q̄riẗ. vtꝝ aliq̄ q̄litas ſuſcipiat magis ꝛ min⁹. vr̄ ꝙ nō. qꝛ a magis i min⁹ pōt aliqd mutari. ex. 5. phy. ꝫ nulla mutatio ē ab eodē ſpē i idē ſpē. q̄ magis ꝛ min⁹ nō ſūt i qualitate eiuſdē ſpēi. ꝛ tñ nō ſūt niſi i q̄litate eiuſdē ſpēi. qꝛ nō ē ꝯpatio niſi ꝫ aliquā formā eādē ſpē. ex. 6. phy. q̄ abſolute i q̄litate nō ſūt magis ꝛ min⁹. ¶ P. oē magis ꝫ aliq̄ formā ē ꝑ ſe relm̄ ad min⁹ ꝫ eādē formā. q̄ forꝫ ꝫ quā illa referūẗ ē ꝑ ſe relō. q̄ ꝫ nullā q̄litate dr̄ ꝑ ſe magis ꝛ min⁹. pª ꝯña pꝫ. qꝛ relꝫ n̄ dr̄ ꝑ ſe niſi a relōne. ꝫa pꝫ. qꝛ nl'la q̄litas ē ꝑ ſe relō ¶ P. albi⁹ ꝛ min⁹ albū ſūt relīua ſuppōnis ꝛ ſuppōnis. qꝛ ſ egpantie. mani⁹ ē. ꝫ relīua ſuppōnis ꝛ ſuppōnis dr̄nt ſpē. qꝛ ſūt oppoſita. q̄ nulla q̄litas eadē ſpē ſuſcipit magis ꝛ minus. nec diuerſa ſpē. vt ꝓbat ꝑma rō. q̄ ꝛc. ¶ Jn oppoſitū eſt Ariſt. rñdeo in iſta. q. ꝑ ꝑmittā vnā opi. ſcđo aliter dicā ad. q. ¶ Quantum ad ꝑmum dicitur ꝙ eſſentia qualitatis

que ſignificatur i abſtracto nõ ſuſcipit magis ⁊ minus ſm
qđ dicitur in lr̃a. ꝙ iuſtitia nõ dr̃ magis iuſtitia. nec grãma
tica magis grãmatica. ⁊ h̄ qꝛ eẽntia q̃litatis. ſic ẽt cuiuſli
bet forme ẽ idiuiſibilis ſm auc. 6. pñ. ⁊ indiuiſibile non ſu
ſcipit magis ⁊ minꝰ. ſed dcã denoĩatiue a q̃litatibꝰ gbuſdã
ſuſcipiũt magis ⁊ minꝰ. vt aliqs dr̃ iuſtioꝛ ⁊ grãmaticioꝛ al
tero. vt dr̃ i lr̃a. ⁊ ita ipſa forma i informãdo ſubm ⁊ ſm eẽ
in ſubo ſuſcipit magis ⁊ minꝰ. lꝫ nõ in eẽntia. qꝛ vnũ ſubm
plus pticipat formã ꝗ aliũ. ¶ Cõtra hoc arguit̃. qꝛ h̄ mõ
videtur cõcedendũ eẽ ꝙ q̃titas ſuſcipit magis ⁊ minꝰ. qa
ſm eſſe eiꝰ i ſubo naturali põt eſſe pfectũ ⁊ imperfectũ. licet
nõ ſm eiꝰ eẽntiã. ⁊ illo mõ ponitur de q̃litate. g ambo ꝯſilr
ſuſcipiũt magis ⁊ minꝰ. ſꝫ hec ꝓpꝛietas negãda ẽ a q̃titate
ſm ari. pᵒ. ergo ⁊ a q̃litate. ¶ Pꝫ. ſi ad ſimpliciter ſeq̃t ſim
pliciter. ⁊ ad magis ſeq̃t magis. ex pᵒ topi. ſed ad albũ ſeq̃t
ꝙ ſit albedine album. ergo ad albiꝰ ſeq̃t ꝙ ſit magis albe
dine albius. ergo ſi forma vt i ſubo ſuſcipit magis ⁊ minus.
⁊ in ſe ſuſcipit magis ⁊ minus. ¶ Pꝫ ꝓbo ꝙ q̃litas ſi ſuſci
pit magis ⁊ minus in aliquo ꝙ ſuſcipiat ſm eſſentiã. ſi eni
ſuſcipiat magis ⁊ minus ſm eẽ eius i ſubo vel ſm qđcunqꝫ
aliud. ſit illud a. aut g a eſt de eius eẽntia. vel nõ. ſi ſic. ⁊ a ẽ
aliqd eſſentie eius. ergo ſm eẽntiã ſuã ſuſcipit magis ⁊ mi
nus. ſi nõ. ⁊ a ſuſcipiet magis ⁊ minus. qꝛ alr̃ q̃litas non poſ
ſet ſm ipm ſuſcipe magis ⁊ minus. aut g a. ſuſcipit magis ⁊
minus ſm eẽntiã. ⁊ hr̃ ꝓpoſitũ. qꝛ pari rõne pmũ ſuſcipiet
magis ⁊ minꝰ ſm eẽntiã. qꝛ q̃tũ ad hoc idẽ iudiciũ vr̃ eẽ d̄
oĩ forma accñtali. ſi ãt a. ſuſcipiat magis ⁊ minꝰ ſm aliqd
aliud a ſua eẽntia. ſit illud b. ⁊ ſic ꝓcedẽdo vel erunt iſinite
forme accñtales. quaꝝ vna ſuſcipit magis ⁊ minꝰ ſm aliã.
vel ſtabr̃ ad aliquã formã accñtalẽ. q ſuſcipit magis ⁊ mi
nus ſm eẽntiã. g pari rõne vr̃ ꝙ ſtãdũ ſit i pma. cuꝫ idẽ ſit
iudicium de omnibus. ¶ Quantũ ad ſcdm dico pp̄ iſtas
rões ꝙ q̃litas ſm eẽntiã ſuſcipit magis ⁊ minus. qꝛ ſubm
aliqđ ſm pfectioꝛẽ gradum pticipat eãdẽ eẽntiã ſpẽ ⁊ aliũ
ſubm ſm minus pfectũ gradum. Ubi itelligẽdum ẽ ꝙ ſic
ſimilitudo ẽ relatio fundata ꝓpẽ ſup eẽntiã q̃litatis ita ma
gis ⁊ minus. fundamentũ. n. magis ẽ eẽntia ſpẽi ſub gradu
pfecto q gradus ẽ aliqd abſolutũ de gñe q̃litatis. lꝫ ipm cõ
ſequat̃ reſpectus magis ad alium iperfcm in eadẽ ſpẽ quẽ
ꝯſeqtur relatio minꝰ. Qñ ergo dicunt ari. ⁊ boe. i ꝯtrium ꝙ
iuſtitia nõ dr̃ magis ⁊ minꝰ alia iuſtitia. ſed aliqs dr̃ iuſtioꝛ
altero. itelligendũ ẽ ꝙ eẽntia ſpẽi i ſe ꝯſiderata abſtrahen
do a ſuppoſitis nõ hꝫ i ſe magis ⁊ minꝰ. qꝛ ipſa ſic ꝯſiderata
eſt indrñs ad oẽs gradum. ſed ipſa i vno ſuppoſito eſt pfe
ctioꝛ ſeipſa i alio ſuppoſito. ⁊ vt ẽ i ſuppoſito ſic denoĩat ſub
iectũ. qꝛ p ſe ſuppoſitũ eiꝰ nõ eſt ſubꝫ. ſed qualitas in h̄ ſubo
nõ g iuſtitia abſtracte itellecta. ſed iuſtũ: ⁊ hec iuſtitia vt de
noĩat iſtud ſubm eſt maioꝛ alia. ¶ Cõtra. iſta ar. qꝛ iſte gra
dus ⁊ iſte aut ſunt itra eẽntiã. aut nõ. ſi ſic. ⁊ iſte gradus eſt
diuerſus ab illo. ergo h̄ eẽntia ẽ diuerſa ab illa p aliqd qđ ẽ
intra eſſentiã. ergo magis differt a minus ſpẽ. h̄ vltia ꝯña
pꝫ. tũ qꝛ oĩs diuerſitas eẽntialis diuerſificat ſpẽm. tum qa
eẽntia p eſt ſpẽi nõ idiuidui. aliogn indiuiduũ poſſet habe
re diffõnẽ ſpãlioꝛẽ diffõne ſpẽi. g dr̃ia in eẽntia nõ eſt ſola
dr̃ia numero. ſed ſpẽ. ¶ Ad hoc dõm ꝙ gradus iſti ſunt in
tra eẽntiã nõ ſpẽi. ſed idiuidui. qꝛ nã ſpecifica abſtrahit ab
omni gradu. ⁊ eſt indifferens ad oẽm gradum. ⁊ iõ nõ ſeq̃t
tales gradus differre ſpẽ. ſed numero tñ. qꝛ p ſolã dr̃iaꝫ in
diuidualem ⁊ non ſpecificam adinuicem diſtinguuntur.
¶ Ad pmũ in oppoſitũ dico ꝙ iter duo ſupp. eiuſdẽ ſpeciei
põt eẽ motus p ſe nõ inq̃tũ eiuſdẽ ſpẽi: ſed inq̃tum aliquo
mõ ſunt oppoſita. ⁊ h̄ oppõ in ꝓpoſito nõ eſt p relões tm̃.
qꝛ motus nõ eſt p ſe ad relõnẽ. ex. 5. phy. ſed eſt p aliqs gra
dus abſolutos i h̄ ⁊ i iſto: q ſũt de gñe q̃litatis: q opponunt̃
inq̃tũ minꝰ hꝫ rõnẽ medij reſpectu alteriꝰ. nec tñ iſta rela
tio medij eſt cã motꝰ ſimplr̃. ſicut nec relatio minꝰ. ſed illud
qđ ſubeſt: ſicut fuſcũ eſt extremũ motꝰ: nõ fuſcũ inq̃tũ me
diũ. ¶ Ad 2ᵐ de relõne idẽ arᵐ põt fieri de tertia ſpẽ q̃li
tatis de q̃ iſra. vñ ꝯcedo ꝙ cũ magis refert̃ ad minꝰ loquẽ
do de iſtis formis nõ de illis q̃ ſubſunt ꝙ tũc ille forme ſm
qs dñr magis ⁊ minꝰ ſunt relões: ſꝫ forme q̃ ſubſũt nõ ſũt
relões ſꝫ q̃litates. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ iſte relões maioꝛitas
itẽſionis ⁊ minoꝛitas remiſſionis q̃ ſunt ꝓpꝛia q̃litatis op
ponunt̃ ſpẽ. ſicut ſile ⁊ diſſile fundãtur in eadẽ q̃litate ſpẽ.
¶ Cõfirmat̃ totũ h̄. qꝛ tota pfectio abſoluta in magis albo
.ſ. gcũqꝫ gradus albedinis in ipſo põt remanere deſtructo
reſpectu magis. puta ſi ponat̃ ꝙ nõ ſit aliqd minꝰ ad qđ poſ
ſit dici. ſic tota albedo eſt in iſto q̃ pus lꝫ nulli dicat̃ ſiſis ſꝫ
eã. vñ iſta ꝓpꝛietas. ſ. ſuſcipe magis ⁊ minus dꝫ itelligi ieſſe
qualitati ſm aptitudinẽ. ¶ Segtur illa pars.

¶ Horũ itaqꝫ q̃ predicta ſũt nihil ꝓpꝛiũ q̃litatis.
Silia aũt ⁊ diſſimilia ſm ſolas dñr qualitates
Sile enim ⁊ diſſimile alterũ altero nõ ẽ ſm aliũ
niſi ſm hoc qđ quale ẽ. Quare ꝓpꝛiũ erit quali
tatis ſm eã ſile vel diſſimile dici.

Ubi ponit̃ tertia ꝓpꝛietas q̃litatis q̃ eſt ſm q̃litatem diſſi
mile vel ſile dici. vñ ꝯtinuãdo dcã dicẽdis dicit ꝙ hoꝝ. i.
haꝝ ꝓpꝛietatũ q̃ pdicte ſunt nulla eſt ꝓpꝛiũ q̃litatis. qꝛ nõ
ꝯuertit̃ vt pdcm̃ eſt. ſꝫ dici ſilia ⁊ diſſilia eſt ſꝫ q̃litates. vñ
ꝓpꝛiũ eſt q̃litatis ſꝫ eã ſile ⁊ diſſile dici. ¶ Notãdũ ꝙ ſile
⁊ diſſimile lꝫ ſint ꝓpa gñi q̃litatis. ſũt tñ vt ſpẽs de gñe rela
tionis. hoc eſt vt denoĩatiue dcã a ſpẽbus relatõis. qꝛ ſilitu
do ẽ p ſe relatio. ⁊ ſile p ſe relatiuũ. ſic intelligẽdũ eſt de ꝓ
pꝛijs alioꝝ geneꝝ q̃ nõ ſunt in illo gñe. vt ſpẽs. Cõſimiliter
ſunt intelligenda ſm aptitudinẽ. lꝫ. n. aliqd ſm aliquã qua
litatem nihil hẽat ſimile. vt ſi nihil aliud habeat illã quali
tem: nõtñ minus ꝓpter hoc cõuenit h̄ ꝓpꝛietas illi q̃litati.
qꝛ ſm illã qualitatẽ aliqd eſt natũ ſimile dici alteri.

At vero nõ decet ꝯturbari ne qs nos
dicat de qualitate ꝓpoſitionẽ fa
ciẽtes multa de relatiuis iterpoſuiſ
ſe. Habitus. n. ⁊ diſpoſitiones eoꝝ
que ſũt ad aliqd eẽ dicebamus.

¶ Dicit dicebatur mouet ⁊ remouet phs qđdã dubiũ hñs
oꝛtum ex pdictis. vbi. 2. facit. p dubium ꝓponit. ſcđo ſoluit
ibi (pene. n. in oibus) duᵐ ſtat in hoc. qꝛ tractando de qua
litate multa exẽpla interponit que ſunt relatiua. v. gra. ha
bitus ⁊ diſpõ ſunt ad aliqd. ⁊ tñ ponebantur in pma ſpecie
qualitatis. iſtud ergo dubium ꝓponendo dicit ꝙ non dꝫ
nos conturbare ⁊c. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Pene. n. in omnibus talibꝰ genera dicunt̃ ad
aliqd: Nihil aũt hoꝝ q̃ ſingularia ſũt. nam cum
diſciplina genus ſit ad ipſũ qđ eſt alterius dĩ.
alicuius. n. diſciplina dĩ. Eoꝝ vero q̃ ſunt ſin
gularia nihil ipſũ qđ ẽ alterius dĩ. vt grãmatica
nõ dicit̃ alicuius grãmatica nec muſica alicuius
muſica. h̄ foꝛte ſꝫ genus hec dñr aliquid. vt grã
matica dicit̃ alicuiꝰ diſciplina non alicuius grã
matica. ⁊ muſica alicuiꝰ diſciplina ⁊ non alicuiꝰ
muſica. Quapꝓpter q̃ per ſe ſingularia ſunt non
ſunt ad aliquid ſed q̃litates. dicimur eni quales
ſm ſingularia. ⁊. n. hoc hẽmꝰ. Sciẽtes aũt dici
mur ꝙ hẽmus ſingulas ſcias. Quare hec erunt
ẽt qualitates que ſũt ſingularium ſm quas q̃les
dicimur. hec ergo nõ erũt eoꝝ q̃ ſũt ad aliqd.

Ponit huius dubij ſolutionez. ⁊ h̄ pars. diuidit̄ in. 2. ſm̄. 2. ſolutiões. ſcd̄a ibi (amp̄. ſi ꝯtingit) p̄ma ſolū ſtat in h̄ ꝙ pe/ ne in oībus q̄litatib⁹ de qͥbus iſtatur: ipſa ſm̄ ſe per ſe p̄mo ſunt qualitates. dn̄r aūt ad aliqd nō ꝑ ſe p̄mo ſ3 ſm̄ ſuū3 ge/ nus nō eſt aūt icōueniēs idē per ſe p̄mo eē in gn̄e qualitatis ⁊ dici ad aliqd ſm̄ ſuū gen⁹. vn̄ genera taliū dn̄r ad aliqd: ſ3 nō ſingula. i. ſingule ſpēs talis gn̄is. v̄bi gr̄a. diſciplina cū ſit genus dr̄ ad aliqd. q2 diſciplina alicui⁹ diſciplina. grāmatica autē ⁊ muſica ⁊ hmͦ ſunt q̄litates. qd̄ p3 ꝑ rōnē q̄litatis. q2 ſ3 eas q̄les dicimur. puta grāmatici muſici. eo ꝙ habem⁹ ſin/ gulas ſcias. puta grāmaticā vel muſicā. vn̄ iſte ſunt q̄litates ⁊ nō ad aliqd niſi mō p̄expoſito. ¶ Deide cum dicit.

¶ Amplius ſi ꝯtingat hoc ipſū ſimul quale ⁊ re/ latiuū eē nihil ē inconueniēs in vtriſq3 hec gene/ ribus enumerare.

Ponit ſcd̄am ſolutionē ⁊ dicit ꝙ ſi ꝯtigit ꝙ aliqd̄ iſtoꝝ hoc ip̄3 ꝙ eſt ſit q̄le ⁊ rel'm nihil eſt iconueniēs ip̄3 annumerari in diuerſis p̄dicamētis. ¶ Notādu3 ꝙ vt oſ̄ſum fuit circa p̄ncipiu3 hui⁹ li. ipoſ'e eſt vnum ⁊ idē eēntial'r eē in diuerſis gn̄ib⁹. tn̄ ſi aliqd nō eēt vnum eēntial'r ſicut illud qd̄ eſt idē ⁊ vnu3 accn̄te nō eſt icōueniēs illud eē in diuerſis gn̄ibus. imo qn̄q3 eſt neceſſariu3. vt hō alb⁹ qd̄ eſt idē accn̄te. ſic in ꝓpoſito ſi idē eēt q̄le ⁊ rel'3. puta albedo ſil'is nō eſt iconue/ niēs hmͦ ponere in diuerſis p̄dicamētis. ſ3 tunc illud tale nō eſt ide3 eēntial'r: ſ3 diuerſum. ¶ Tunc ſeq̄tur illa pars.

R Ecipit autem facere ⁊ pati ꝯtrarie tates ⁊ magis ⁊ minus.

¶ Ubi ari. d̄terminat de reliqͥs. 6. p̄dicamē/ tis que reſtāt. ⁊ dn̄r formal'r reſpect⁹ extrī/ ſecus aduenietes. voco āt reſpcm̄ extrinſe/ cus aduenietē illud qd̄ poſitis extremis nō nec̄io ponit̄. ſ3 req̄rit̄ aliqd extrīſecu3. exēplū de actiōe. q2 poſito actiuo. ⁊ paſſiuo nō ſeq̄tur ꝙ ſit actio. q2 pōt ipediri ꝓpter diſtantiā extremoꝝ. vnde req̄rit̄ aliqd extrinſecum ꝯiungēs ⁊ applicās actiuu3 paſſiuo. ſil'r de paſſiuo ⁊ alijs vi det̄ de qͥbus meli⁹ dicet̄ in li. 6. p̄n. reſpect⁹ āt ītrinſecus ad ueniēs dr̄ per cām oppoſitā. q. ſ. nec̄io ⁊ ſtatī inaſcit̄ poſitis extremis q̄cunq3. vt poſito: hoc albo ⁊ illo nec̄io īnaſcitur ⁊ pullulat ſil'itudo. ⁊ iſte ſolus ē de gn̄e rel'onis. circa qd̄. 3. fa/ cit. p̄ breuiter determinat de actōe ⁊ paſſiōe ſil'. 2⁰ de ſitu vl' poſitione. 3⁰ de alijs. 3. ſ. qn̄ vbi. ⁊ habitu. ſcd̄a ibi (dcm̄ eſt) tertia ibi (de reliqͥs) p̄ma pars diuidit̄ in. 2. p̄mo de actiōe ⁊ paſſione ꝓponit. 2. ꝓp̄etates. 2⁰ exponit eas ꝑ exēpla. ſcd̄a ibi (calefacere) Dic̄ ergo ꝙ facere ⁊ pati. i. actio ⁊ paſſio re/ cipiūt ꝯtrarietatē. itē recipiūt magis ⁊ min⁹. ¶ Quare aūt de actiōe ⁊ paſſiōe ⁊ alijs. 4. agit in ꝯcreto per facere ⁊ pati cā pōt haberi ex his q̄ dicta ſunt ſupius. c. de relatione. oīs enim reſpectus h3 modicū de entitate. ⁊ eſt debili^m ens. iō in ſe eſt minus cognoſcibilis: ſed magis cognoſcit̄ ſ3 ꝙ ifor mat illud cuius eſt reſpectus. ⁊ ſumit̄ in cōcreto.

¶ Calefacere enim ad frigidū facere ꝯtrarium ē ⁊ calefieri ad frigidū fieri ⁊ delectari ⁊ ꝯtriſtari idcirco recipit ꝯtrarietates ⁊ magis ⁊ min⁹. ca/ lefacere. n. magis ⁊ minus dicit̄ ⁊ calefieri ma/ gis ⁊ minus: ⁊ ꝯtriſtari magis ⁊ min⁹. Suſci/ piūt ergo magis ⁊ minus facē ⁊ pati. de his ita/ q3 tāta dicunt̄. Dictū ē autē de ſitu i his q̄ ad ali/ quid ſūt. q2 denoīatiue a poſitiōib⁹ dicit̄.

Exponit qd̄ dixerat per exēpla. na3 calefacere ꝯ̄riat̄ ad fri/ gidu3 facere. ⁊ vtrunq3 ē actio. ſil'r calefieri eſt ꝯ̄riū ad frige fieri. ⁊ d̄lectari ad ꝯtriſtari. q̄ oīa ſunt paſſiones. iteꝝ calefa/ cere qd̄ eſt actio. ⁊ calefieri ⁊ ꝯtriſtari q̄ ſunt paſſiones ꝯtin/ git eē ſm̄ magis ⁊ min⁹. ¶ Notādu3 ꝙ recipe ꝯ̄ria ⁊ magis ⁊ minus nō īſunt actōi ⁊ paſſioni niſi rōne terminoꝝ ad q̄s. cu3. n. ta3 actio q̄3 paſſio capiat ſpē3 a termino ad quē. ex. 5. phy. ab eo etiā recipiet ꝯ̄rietatē. ⁊ ſil'r magis ⁊ min⁹. ¶ No tādū etiā ꝙ de iſtl. 2. ⁊ de alijs. 4. ſequētib⁹ p̄dicamētis bre uiter ꝑtrāſit ari. cui⁹ cā eſt q2 ſpēs eoꝝ in q̄s eēnt diuidēda ſm̄ ꝙ ſunt gn̄a non ſunt nota nec paſſiones eoꝝ q̄ īſunt eis ſm̄ ꝙ ꝯſiderant̄ a rōne. De his aūt paſſionibus que inſunt eis ſ3 eē nāle eoꝝ plenius determinat̄ in libris nālibus. 2. meta. de actione vero ⁊ paſſione in. 3. phy. ⁊ primo de ge. de qn̄. ⁊ vbi. in. 4. phy. i h̄ ꝙ ibi determinat̄ de loco ⁊ tp̄e. ino/ teſcūt. n. ꝓprietates vbi ⁊ qn̄ per ꝓprietates loci ⁊ tēporis. de pōne ⁊ habitu aliquantulū. 5. meta. ⁊ ita determinatio h̄ habita de iſtis ſufficiēs eſt q̄3tū ad logicū. ¶ Deide expedi ens ſe de ſitu dicit ꝙ de eo dcm̄ eſt ſ. in. c. de ad aliqd cū di cebat̄ ꝙ iacere ſtare ſedereq ſignificabāt ſitū eē dn̄r deno minatiue a pōnibus q̄ ſunt ſtatio ſeſſio ⁊c̄.

¶ De reliquis autē3 ideſt quādo ⁊ vbi ⁊ habere eo ꝙ manifeſta ſūt nihil de his aliud dicit̄ q̄3 que in principio dicta ſūt. quia habere q̄dem ſignifi cat calciatū eē vl' armatū eē. vbi āt i loco eē. quā do vt heri: h̄ ⁊ alia huiuſmodi que de his dicta ſunt. De ꝓpoſitis itaq3 gn̄ib⁹ dicta ſufficiāt.

Expedit ſe de. 3. alijs q̄ reſtāt. d. ꝙ de reliqͥs. 3. ſ. qn̄. vbi. ⁊ ha bitu. eo ꝙ ſunt manifeſta nihil dicit̄ plus q̄3 que dicta ſunt i p̄n. huius li. c. i. eoꝝ que ſ3 nullā cōplexionē dicūtur. q2 hr̄e ſignificat calciatū eē ⁊ armatū eē. vbi etiā in loco eē. qn̄ aūt in tp̄e eē. vt heri aut hodie ⁊c̄. Ultimo epilogat circa oīa p̄/ dicta ꝙ de ꝓpoſitis gn̄ib⁹. i. de. 10. p̄dicamētis q̄ ſuperius in p̄ncipio poſita fuerūt ſufficiāt que ſunt dicta.

¶ Incipit Tractat⁹ terti⁹ i q̄ d̄terminat de poſtp̄dicamētis

Capl'm de oppoſitione.

Q Uotiēs aūt opponi ſolet dicēdū ē. Dicit̄ autē alterum alteri opponi quadrupliciter aut vt ad aliqd. aut contraria. aut priuatio ⁊ habitus. aut vt affirmatio ⁊ negatio. Oppo nitur aūt vnūq̄dq3 iſtoru3 vt ſit figuraliter dr̄e vt relatiua. vt duplū dimidio. vt ꝯtraria vt bonu3 malo. ſ3 priuationē ⁊ habitū vt cecitas viſui. vt affirmatio ⁊ negatio vt ſedet ⁊ nō ſedet.

¶ Hec eſt. 3. pars hui⁹ libri. in qua determinat Ariſt. de qui/ buſdā ꝯn̄tibus ipa p̄dicamēta q̄ cōmuniter dn̄r poſtp̄dica/ mēta. ⁊ iſta pars diuidit̄ in. 5. ſ3 ꝙ ſunt. 5. poſtp̄dicamēta. p̄ . n. determinat de ſpēb⁹ oppōnis. 2⁰ de mōis p̄oritatis ibi (p̄ us aūt) 3⁰ de modis ſimultatis. ibi (ſil' aūt) 4⁰ de ſpēb⁹ mo tus ibi (mot⁹ aūt) 5⁰ de modis hr̄e ibi (hr̄e āt) p̄ma ps diui dit̄ i. 2. p̄ diſtiguit ſpēs oppōnis. 2⁰ ꝓſeq̄t̄ de ipis ibi (q̄cūq3 igr̄) p̄⁰. in. 2. p̄ ꝓponit diſtictionē. 2⁰ exponit eā ꝑ exēpla ibi (opponunt̄ aūt) Cōtinuādo g̃ ſe ad dicēda ait ꝙ dcm̄ ē de oppoſitis q̄tiēs ꝯtigit aliq̄ opponi. ⁊ ſtatī ſubdit ꝙ q̄drupl'r dr̄ alteꝝ alteri opponi. vno mō ad aliqd. i. relatiue. alio mō vt ꝯ̄ria. tertio mō vt hīt⁹ ⁊ p̄uatio. q̄rto mō vt affirmatio ⁊ negatio. i. ꝯ̄dictorie. ¶ Poſtea ſtatim declarat exēplariter qd̄ dixerat. q2 opponūtur vt rel'iua. vt duplū dimidio. vt ꝯ̄/ ria ſicut malū bono p̄uatiue ſicut cecitas viſui. ꝯ̄dictorie ſi/ cut affirmatio ⁊ negatio ſicut ſedet ⁊ nō ſedet.

Ad euidentiam dcōꝝ ⁊ dicēdoꝝ q̄rit̄ vtꝝ oppo tio ſit accn̄s reale vel intētiona/ le. videt̄ ꝙ reale. q2 metaphyſici ē tm̄ ꝯſiderare ens ⁊ accn̄/ tia realia entis. q2 accn̄tia entis vt ꝯſideraт̄ a rōne ꝑtinēt ad ꝯſideratōe3 logici. ſ3 metaphīc⁹ ꝯſiderat oppōne3 vt p3 5. meta. ergo oppoſitio eſt paſſio vel accidens reale. ¶ P.

oppoſitio eſt ſpecies differētie.⁊ differētia eſt ſpecies diuer
ſitatis ⁊ diuer ſitas eſt paſſio real'.ğ ⁊ oppō.ꝯña pꝫ.qꝛ genus
nō eſt veriꝰens ſuis ſpēbꝰ.¶ P̄. oppoſitio eſſet nō exiſten/
te ītellectu.ergo eſt reale accñs ꝯñtia pꝫ.ſed añs oñdit̄ idu
ctiue.eēt.n.mutua actio īter calidū ⁊ frigidū.⁊ motus inter
illa nō exñte ītellectu.ğ eſt ꝯ̄rietas. Silr̄ eſſet aliqs pr̄ ⁊ ali
qs filiꝰ nō exñte ītellectu.ğ ⁊ rl'e oppoſita.ſilr̄ eēt carētia ha
bitꝰ in apto nato hr̄e viſuꝫ: ğ ⁊ p̄uatiue oppoſita.ſilr̄ ꝯ̄dictio
qꝛ iſta ſeqtur ad q̄cūqꝫ oppōnem.ergo iſta pōt eē ſine intel/
lectu q̄cūqꝫ alia ſic manēte. ¶ Cōtra.accñs nō hꝫ ꝯius eſſe
q̄ ſuū ſubiectū.ſed oppōnes fundant̄ in ītentōibꝰ vt ī ſubo.
ergo nō ſūt realia:ſꝫ tm̄ ītētōalia.mi.pꝫ īductiue.referunt̄
.n.ſpēs ⁊ genꝰ adīuicē.⁊ ꝯ̄dicūt genꝰ ⁊ nō genꝰ. ⁊ ſic de alijs
oppoſitis.¶ P̄.nihil reale īuenit̄ in oībus gn̄aliſſimis. ſed
oppō ⁊ ciꝰ ſpēs īueniunt̄ in oī gn̄e.ergo ⁊c̄.mi.pꝫ. qꝛ ꝯ̄dictio
īuenit̄ ſm eandē rōnem īter hoīeꝫ ⁊ nō hoīem.⁊ īter albū.
⁊ nō albū.ſ.ſꝫ hāc rōnē:oppō cuiꝰ ſm ſe nō ē mediū. ¶ Cō
ſilr̄ videt̄ de ꝯ̄rietate q̄ in diuerſis gn̄ibꝰ repit̄ ſm hanc rō/
nē maxima diſtātia formaꝝ q̄ nata ſunt fieri mutuo circa
idē. ¶ Rñdeo dico ꝙ oppō equoca ē:qꝛ in vno ſenſu ſūpta
dr̄ vniuoce de ꝯ̄rietate ⁊ oppōne relr̄ua.ī alio ſēſu dr̄ vniuo/
ce de ꝯ̄dictōe ⁊ p̄uatiua oppōne. p̄mo mō ē ens reale ⁊ ſpēs
in gn̄e relōnis.vñ ſi īueniat̄ ī alijs gnibꝰ h̄ nō eſt vt ſpēs:ſed
vt paſſio.2° mō eſt ītētio.qꝛ ⁊ alteꝝ extremū eius eſt tm̄ ēs
ſm ꝯſiderationē rōnis.ſ.negatio ⁊ p̄uatio.h̄.n. ē ītelligēdū
ꝙ diuiſio iſta oppōnis ē tm̄ illiꝰ oppōnis q̄ eſt ī icōplexis.qꝛ
alio mō ītēdit Ari.de oppōne ī li.ꝑhier.vbi diſtinguit oppō
nē in enūciatōibꝰ.⁊ alio mō h̄.pꝫ ēt cuiꝰ ſit diuiſio.p̄ eſt eq/
uoci ī equocata.2° eſt vniuoci in vtroqꝫ ſenſu in vniuocata.
ſic pꝫ ad.q.p diſtīctionē. ¶ Ad p̄mū arꝰ dicendū ꝙ metaꝰ
diſtīguit multa multiplicia in. 5° non qꝛ oīa ſm oēs ſenſus
ſūt entia vel paſſiōes reales entis: ſꝫ ſm aliq̊s. ⁊ forte ponit
aliq̊s ſenſus vt excludat a ꝓpoſito. ita eſt de oppōne cuius
vna ſpēs eſt ens ⁊ ſpēs relōnis.⁊ aliꝰ ſenſus adiūgit̄ vt forte
a ꝓpoſito excludat̄.¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ oppō in vno ſenſu.ſ. vt
dr̄ de ꝯ̄rietate ⁊ oppōne relr̄ua eſt ſpēs drīe. non aūt ꝓut dr̄
de ꝯ̄dictōe ⁊ p̄uatiua oppōne.qꝛ ens ⁊ nō ens ꝯtradicunt ⁊
tm̄ nō differūt nec ſunt diuerſa. qꝛ diuerſitas eſt drīa ētis ⁊
drīa ſilr̄.¶ Ad tertiuꝫ dico ꝙ ꝯ̄rietas ⁊ oppoſitio relatiua
eēnt ītellectu nō exñte.nō āt p̄uatiua oppoſitio nec cōtradi
ctio.qꝛ alteꝝ extremū in illis oppōnibꝰ.puta negatio ⁊ p̄ua
tio ſm ꝙ eſt extremū relōnis eſt tm̄ ens ſm rōneꝫ.qð pꝫ de
negatione.qꝛ lꝫ illa dicat̄ de aliquo ente vt non homo dr̄ de
aſino.tm̄ ſꝫ rationē qua ꝯ̄dicit homini nō eſt ens niſi rōnis.
ꝑ hoc pꝫ ꝙ lꝫ ꝯ̄ria maneant nō exiſtente ītellectu.nō tamen
oportet ꝯ̄dictoria manere ſm ꝙ ſunt ꝯ̄dictoria.qꝛ negatio
albi ſm ꝙ ꝯ̄dicit albo nō eſt in nigro.qꝛ vt ꝯ̄dicit eſt dicibi/
lis de ente ⁊ nō ente.¶ Ad argumēta in oppoſitum.¶ Ad
p̄mū dico ꝙ ꝯ̄rietas ⁊ relatiua oppoſitio ſumpta in illo ſen/
ſu quo ſunt ſpēs oppoſitionis nō ſunt in ſubis intētionalibꝰ
lꝫ forte ꝯ̄rietas ſm aliū ſenſum ꝓut dicit̄ eſſe in ꝓpoſitio/
nibus ſm qualitatē ⁊ q̄titatē eaꝝ ſit intētionale ⁊ in ſubie
cto intētionali vt in ꝓpōne.alia etiā duo vt ꝯ̄dictio ⁊ p̄uati/
ua oppoſitio pn̄t eē in ſubis intētionalibus.

Iuxta h̄ q̄rit̄. Utꝝ diuiſio oppōnis ī iſta.q. ſit ꝯueniēs.
videt̄ ꝙ non.qꝛ oīs diuiſio ſm boe.li.diuiſi.eſt ꝑ
oppoſita:ſꝫ hec nō ſunt oppoſita.ꝓbatio mi.qꝛ h̄ diuiſio eſt
īter oppōnes.⁊ nulla oppō opponit̄.qꝛ ſi ſic.opponit̄ ꝑ aliaꝫ
oppōnē.⁊ pari rōne illa cū poſſit eē diuiſa ꝯ̄ aliā. ⁊ ſic erit ꝓ/
cedere in īfiⁿ ī oppōnibꝰ.ğ diſio ē īſufficiēs cū ñ fiat ī oēs il
las oppōnes.¶ P̄.vbi vⁿ mēbrū vr̄ ſeq ad alið ē diſio īſuf
ficiēs.ſꝫ ꝯ̄dictoria ſequunt̄ ad oīa alia oppoſita. qꝛ oīa alia
oppoſita īcludūt ꝯ̄dictioneꝫ.ğ ⁊c̄.¶ P̄.relr̄iue oppoſita dn̄r
de eodē.ğ nō ſunt oppoſita.añs pꝫ.qꝛ ſic arguit̄ ſupra.c. de
q̄titate.h̄ eſt magnū ad h̄ ⁊ paruū ad h̄.ğ hoc eſt magnuꝫ ⁊
paruū.ğ ſi ille modus arguēdi valꝫ pn̄t duo relr̄iue oppoſita
īferri ex ſeipſis in cōparatiōe ad diuerſa.ibi.n.ītelligit Ari.
ꝑ magnū ⁊ paruū relatiue oppoſita.vt pꝫ.¶ P̄.p̄uatiue op
poſita dn̄r de eodē.ğ nō ſūt oppoª.añs pꝫ.qꝛ ꝑ Ari.2.topi.in
p̄uatiue oppoſitis tꝫ ꝯña ī ſeipſo.ğ ſi ad viſuꝫ ſeq̄t ſenſus ad
cecitatē ſeqtur īſenſibilitas.ſꝫ ſeqtur.viſus ğ ſenſus.ğ oē vi
dēs eſt ſentiēs.¶ Cōſilr̄ ſi ſurditas ē īſenſibilitas.ğ ſurdus
eſt īſenſibilis.ergo ſi idē ſit vidēs ⁊ ſurdus.ſeqtur ꝙ idē erit
ſenſibilis ⁊ īſenſibilis.ergo p̄uatiue oppoſita de eodē.¶ P̄.
ꝯ̄ria dn̄r de eodē.ğ nō ſunt oppoſita.añs pꝫ.tū qꝛ in medio
dicto ꝑ participationē eſt nā vtriuſqꝫ extremi.alr̄ nō differ
ret a medio dicto ꝑ abnegationē.⁊ aliter nō eſſet motus ab
vtroqꝫ extremo ī mediū.ergo mediū dcm̄ ꝑ participationē
denoīat̄ ab vtroqꝫ extremo.tū qꝛ ſcutū cuius medietas eſt
alba ⁊ medietas nigra eſt coloratū.ergo album vel nigrum
vel mediū.ꝯña pꝫ.2.topi.qcqd eſt in gn̄e vel denoīat̄ a gn̄e
neceſſe eſt eē in aliq̄ ſpē vel denoīari ab aliqua ſpē.non me/
diū.vt manifeſtū eſt.ſi albū pari rōne ⁊ nigꝝ.ergo ꝯ̄ria dicū
tur de eodē.¶ P̄.ꝯ̄dictoria dn̄r de eodē.ergo nō ſunt oppo
ſita.añs ꝓbat̄.qꝛ ꝯ̄dictorie oppoſita ſequūtur ad q̄cūqꝫ alia
ſed ꝯ̄ria dicūtur de eodē.vt oſtēſuꝫ eſt.ergo ⁊ ꝯtradictoria.
¶ In oppoſitū Ariſto.⁊ boetiꝰ.in cōmēto.ſilr̄ ⁊ Ariſto.in li.
topi.quotiens.n.docet ꝯſiderare de obiectis docet īſpicere
ad iſta.¶ Rñdeo dico ꝙ diuiſio oppōnis in iſta.q.eſt ꝯue/
niēs.qð ſic pꝫ:qꝛ oīs oppō vel eſt exñtiuꝫ in eodē gn̄e:quoꝝ
vtrūqꝫ eſt ens poſitiuū vel quoꝝ alteꝝ eſt non ens.ſi primo
mō eſt duplr̄.vel qꝛ vnū depēdet ad alið.⁊ ſic eſt oppō rela/
tiua.aut non.⁊ ſic eſt oppoſitio ꝯ̄ria.oppoſitio ſcðo modo.ſ.
habēs alteꝝ extremū non ens aut hꝫ extremū non ens ſm
nullū ſubiectū determinatum.⁊ ſic eſt ꝯ̄dictio:aut qð deter
minat ſibi aliqð ſubm.⁊ ſic eſt p̄uatiua oppoſitio.⁊ hoc mō
pꝫ ſufficiētia iſtoꝝ.¶ Ad p̄mum argumentū pōt dici ꝙ nō
oīs diuiſio eſt īter oppoſita ꝓp̄e loquēdo.qꝛ nō diuiſio gn̄is
in ſpēs vt ī gn̄e ſube.⁊ ita ꝯ̄ria ⁊ relatiua diuidūt oppōnē vt
ſpēs:⁊ ſpēs diuidētes nō oꝫ eſſe ꝯ̄rias niſi trāſumptiue. que
ꝯ̄rietas nō eſt oppō vt h̄ loqmur:ſed forte ītentio cōmunis
oībus diſperatis.¶ Itē diuidētia multiplex nullo mō pro/
prie oꝫ opponi.diuiſio aūt oppōnis in iſta.q.eſt hꝫ.qꝛ eſt vo/
cis ī ſignificatiōes ſeu equoci ī equocata:vt p̄dictū ē.¶ Ad
2ᵐ dico ꝙ diuiſio oppōnis eſt in iſtas ītentiōes.vbi vnum
mēbꝝ illoꝝ nō ſeqtur ad aliud.qꝛ nō ſeqtur.h̄ ſūt ꝯ̄ria.ergo
ꝯ̄dictoria:ſed ꝯña eſt īter illa q̄ ſubſunt.vt ſeqtur.albū ⁊ ni/
grū.ergo albū ⁊ nō albū.⁊ in illa nō eſt diuiſio niſi ꝑ accñs.
¶ Ad tertiū nego añs.¶ Ad ꝓbationē dico ꝙ relr̄a nō ſūt
relr̄e oppoſita niſi in cōparatiōe ad idē.⁊ ſic nō pn̄t īferri ex
ſeipſis poſitis in cōparatione ad diuerſos terminos.lꝫ relr̄a
abſolute poſſint īferri.q̄liter aūt rō Ariſt. valeat de magno
⁊ paruo dcm̄ fuit ibi.¶ Ad aliud dico ꝙ in p̄uatiue oppoſi
tis nō tenet ꝯña in ſeipſo niſi in cōparatiōe ad ſubꝫ ꝓximū.
verbi gr̄a.ſi ſeqtur.homo eſt vidēs.ergo homo eſt ſentiens.
nō ſeqtur eodē ordine.hō eſt cecus.ergo hō eſt inſenſibilis.
ſꝫ dcm̄ Ari.2.topi. pōt ītelligi de ſubo ꝓximo habitꝰ īferio/
ris ⁊ ſue p̄uationis vt forte ſi ſeqtur.oculus eſt videns.ergo
oculus eſt ſentiens.ſilr̄ oculus eſt cecus.vel homo eſt cecus
ſm oculū.ergo oculus vel homo ſm oculū eſt īſenſibilis.⁊
tunc nihil mali ſeqtur.nec p̄uatiue oppoſita dn̄r de eodem.
¶ Ad aliud dico ꝙ añs eſt falſum.⁊ ad p̄mū exēplū de me
dio pōt dici ſm Ari.10.meta.c.de medijs.vbi ꝓbat p̄ncipalr̄
ꝙ mediū cōponit̄ ex ꝯ̄rijs.qꝛ mediū magis eſt vniꝰ extremi
⁊ minꝰ alteriꝰ.qꝛ mediū dcm̄ per participationē participat
vtrūqꝫ extremū īperfecte ⁊ virtualr̄.neutꝝ tm̄ ſimplr̄.⁊ iō a
neutro denominat̄ ſimplr̄.¶ Ad aliud exempluꝫ dicitur a
quibuſdā ꝙ ſcutū nō eſt coloratuꝫ ſed colorata.¶ Cōtra h̄
ergo eſt hoc coloratū ⁊ illud.qꝛ ſm priſcianū plurale nō eſt
niſi ſingulare geminatū.ſed hoc ē falſū. qꝛ tūc eēt multipli/
catio ſubi ⁊ accñtis.Alr̄ ergo pōt dici. vno mndo ꝯcedendo
ꝙ ſcutū eſt coloratū.⁊ nō ſequitur.ergo eſt albū vel nigruꝫ

ꝛc̄. q2 in illa cōſideratione Ariſto. dicit ſic ꝙ qcqd dicit̄ denominatiue a genere vel ƀ3 genus oportet denominatiue dici a ſpecie vel habere ſpeciē. ꝛ per hoc innuit duplicem modum predicandi in accidentibus. vnum ſm eſſe. alium ſm ineſſe: quem duplicē modū tetigit in ꝑncipio: quod ergo genus denoīat aliq̄ ſpēs ei⁹ denoīabit vel ſm eē vel ſ3 ineſſe. ꝛ ita eſt ꝯcedendū ꝙ ſcuto ineſt albedo vel nigredo vel medius color. ſed nō ſeqtur. ergo ſcutu3 eſt albū. q2 in accidentibus non t3 ab ieſſe ad eē ſm ari. in ꝑn°. z. toꝑ. Alio mō pōt dici ꝙ ſcutū nō eſt coloratū. q2 veꝝ eſt dicere ꝙ nullo colore eſt coloratū. q2 iſtius vl̄is q̄libet ſingularis eſt v̄a. q2 oppoſita q̄libet eſt falſa. nec tamē eſt cōcedēdū ꝙ ſit colorata in plurali q2 forte colorata dicit pluralitatē ī vtroq3. nec eſt vnitas in vtroq3 neq3 pluralitas in vtroq3. ſed vnitas in ſubiecto ꝛ pluralitas in accidente. ℭ Ad vltimu3 patet qd dicendū ex predictis.

Quecunq3 igitur vt relatiua opponunt̄ ea ipſa que ſūt oppoſitorum eſſe dicuntur aut quōlibet aliter ad aliud vt duplū dimidij hoc ipſum qꝺ ē alterius dicitur. alicuius enim duplū dicit̄. ƀ ꝛ diſciplina diſciplinato tanq̄ relatiue oppoſita eſt. ꝛ dicitur diſciplina ipſū qꝺ eſt diſciplinati. ƀ ꝛ diſciplinatum ipſū qꝺ eſt ad oppoſitum dicit̄. i. ad diſciplinam. Diſciplinatum. n. aliquē dicimus diſciplina diſciplinatum Quecūq3 ergo oppoſita ſūt tanq̄ ad aliqd ipſa que ſunt aliorum dicūtur aut quōlibet ad ſeiuicē Illa vero que vt ꝯtraria ſunt ipſa qdem que ſūt nullo modo dicuntur ad ſe inuicem. ꝯtraria vero ſibi inuicē dicunt̄. neq3 enim bonū mali dicit̄ bonū ƀ ꝯtrarium nec albū nigri albū ƀ ꝯtrariu3. Quare differunt iſte oppōnes adinuicē.

ℭ Hic Ari. ꝓſequit̄ de ſpēbus oppoſitionis ſigillatim circa qꝺ. z. facit. ꝑ determinat de eis abſolute ꝛ ſeorſū. z°. cōparatiue ibi (qm̄ aūt ꝑuatio) prima diuidit̄ in. 4. ꝑ determinat de relatiue oppoſitis. z° de ꝯ2ijs. 3° ꝺ ꝑuatiuis. 4°. de ꝯdictorijs. z° ibi (q̄cunq3 vero ꝯ2ioꝝ) 3° ibi (ꝑuatio vero) 4° ibi (nō eſt aūt) ꝑma in. d. ꝑmo facit qꝺ dc̄m eſt. z° remouet dubium ibi (illa v̄o que vt ꝯ2ia) ℭ In ꝑma ergo ꝑte declarās q̄ ſint rel̄e oppoſita reſumit eoꝝ notificationē datā ſuperi⁹: ca. de ad aliqd. dicit g̊ ꝙ illa q̄ opponunt̄ vt rel̄iua ſunt: que hoc ipm ꝙ ſunt dicunt̄ oppoſitoꝝ. i. referunt̄ ad ſua oppō: ī habitudine genitiui vel qnōl3 alr̄. i. in habitudine alteri⁹ caſus. duplū dr̄ alic⁹ duplū in hītudine genitiui. ꝛ diſciplinatū dr̄ diſciplina diſciplinatū in hītudine ablatiui: duplū āt ꝛ illud cui⁹ dr̄ duplū. ſ. dimidiū. ꝛ diſciplia ꝛ illꝺ cui⁹ ē diſciplia. ſ. diſciplinatū ſunt oppō rel̄e. q̄re p3 ꝙ q̄cūq3 opponunt̄ ſic ad aliqd ipſa q̄ ſunt dicunt̄ alioꝝ. ℭ Hic remouet du^m di. ꝙ ꝯ2ia nullo mō hoc ipm ꝙ ſunt dicunt̄ adinuicē. bonū enī nō dicit̄ mali bonū neq3 albū nigri albū l3 vnū dicat̄ ꝯ2iu3 alteri. ℭ Notādū ꝙ iſta cōditio relatiuoꝝ ꝙ hoc ipſum ꝙ ſunt dicunt̄ ad aliqd itelligenda eſt q̄ dicunt̄ ad aliud ſm ꝓprium nomē vt duplū dicit̄ alicuius duplū. contraria āt l3 aliquo mō adinuicē dicant̄ nō tamē ſm ꝓprium nomē. verbi gratia. albū nō dicitur nigri album l3 dicatur eius cōtrarium. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Quecunq3 vero ꝯtrarioꝝ ſunt talia vt in qbus nata ſunt fieri ꝛ de quibus predicantur neceſſariū ſit alterum eorum ineſſe nihil mediū eorū ē. Quorū vero non ē neceſſariū alterū ineſſe hoꝝ ꝯtrariorū aliquid eſt mediū vt languor ꝛ ſanitas in corpore animalis hn̄t natura fieri: ꝛ neceſſariū eſt alterū ineſſe animalis corpore vel languorē vel ſanitatē. S3 ꝛ par ꝛ ipar de numero ꝑdicatur ꝛ neceſſariū ē alterum eorum in numero eſſe aut abūdans aut perfectū ꝛ nihil ē in medio eorū neq3 inter languorē ꝛ ſanitatē neq3 iter abūdantē ꝛ ꝑfectum. Quoꝝ vero nō eſt neceſſariu3 alteꝝ ieſſe ſubo eoꝝ aliqd eſt mediū vt nigru3 ꝛ albū in corꝑe natura habēt fieri ꝛ nō eſt neceſſe alteꝝ eoꝝ ineē in corpore. Non eni3 corpus aut albū aut nigꝝ eſt. Sed prauu3 ꝛ ſtudioſum ꝑdicant̄ qdem de hoīe ꝛ de alijs multis. ſed non eſt neceſſariu3 alteꝝ eorum ieſſe illis de qbus predicant̄. Neq3. n. omnia vel praua vel ſtudioſa ſunt ꝛ horū eſt mediū. Albi quidē ꝛ nigri. fuſcum ꝛ pallidū ꝛ quicūq3 alij ſunt colores. praui vero ꝛ ſtudioſi qꝺ neq3 prauū neq3 ſtudioſum eſt.

Determinat de ꝯ2ijs. ꝛ pōt diuidi in. z. ꝑmo. n. ponit vnā diuiſionē de ꝯ2ijs. z° aliā q̄ eſt q̄ſi ſubdiuiſio. ſcꝺa ibi (in aliqbus itaq3) ꝑma ī. z. ꝑmo ponit diuiſionē deſcribēdo vtrūq3 mēbꝝ: q2 illa ꝯ2ia ſunt īmediata quoꝝ alteꝝ ſemꝑ ƀ3 ieſſe ſubo in quo fiunt ꝛ de q̄ ꝑdicant̄ talia ꝯ2ia. ſed illa ꝯ2ia ſunt mediata. quoꝝ alterū tali ſubo nō ſemꝑ habet nec eſſe nec ieſſe. ℭ Poſtea exponit vtrunq3 per exēpla. nam ſanitas ꝛ languor que hn̄t fieri in corꝑe aīalis ſunt ꝯ2ia īmediata. q2 ſemꝑ alteꝝ nec̄e eſt ineē ī corꝑe aīalis. ſil̄r eſt de pari ꝛ īpari ꝑfecto ꝛ abūdāti circa numeꝝ. ꝛ iō oīa illa ſunt ꝯ2ia īmediata. vocat̄ aūt numerus ꝑfectus numer⁹ par. eo ꝙ diuiſibilis in duo ipm ꝯponētia ꝑciſe. ſed ſuꝑabundās dr̄ numerus īpar. q2 ſi diuidit̄ in duas ꝑtes eq̄les ſemꝑ vnitas ſuperabūdat. ꝛ ſm h̄ idē eſt dr̄e numerū perfectū ꝛ ſuꝑabundātem ſicut parē ꝛ īparē: ſed albū ꝛ nigꝝ que habēt fieri naturalr̄ circa corpus ſunt ꝯ2ia mediata ꝓpter cām ꝯtrariā: nō. n. neceſſario corp⁹ eſt albū vel nigrū. ſil̄r eſt de prauo ꝛ ſtudioſo circa hoīe3. ꝛ iō albi ꝛ nigri eſt mediū fuſcū ꝛ pallidū ꝛ alij medij colores. ſil̄r praui ꝛ ſtudioſi ē mediū qꝺ neutꝝ eſt ꝑ abnegationē vtriuſq3 extremi. ℭ Deide cū dicit.

ℭ In aliqbus itaq3 noīa poſita ſunt his que media ſunt vt albi ꝛ nigri fuſcu3 ꝛ pallidum. In aliquib⁹ aūt noīa qdem medio aſſignare idoneū nō eſt. ƀ ꝑ vtrorūq3 ſummoꝝ negatiōe3 qꝺ mediū ē determiat̄. verbi gratia. vt qꝺ neq3 bonu3 neq3 malum neq3 iuſtū neq3 iniuſtum.

Ponit ſcꝺam diuiſionē q̄ eſt ſubdiuiſio. ꝛ facit ad declarationē ꝑdictoꝝ q̄ diuiſio in hoc ꝯſiſtit ꝙ ꝯ2ioꝝ hn̄tiū mediū q̄dā ſunt in qb⁹ noīa ſunt poſita medijs eoꝝ vt media albi ꝛ nigri dn̄r fuſcū ꝛ pallidū. q̄dā ſunt in qb⁹ noīa nō ſunt poſita medijs. ſ3 circūloqmur ea ꝑ abnegationē vtriuſq3 ſiue vtroꝝq3 extremoꝝ. vt mediū mali ꝛ bōi dicim⁹ qꝺ nec malū nec bonū eſt. ꝛ mediū iuſti ꝛ iniuſti qꝺ nec iuſtū nec iniuſtū. ℭ Notādū ꝙ ſicut pōt haberi ex lr̄a Ari. q̄dā ſunt īmediata quoꝝ alteꝝ neceſſe eſt ieſſe omni ſuſceptibili. alia ſūt mediata quoꝝ nō eſt neceſſe alteꝝ ieſſe. ꝛ medioꝝ q̄dā ſūt media ꝑ participationē. q̄. ſ. hn̄t aliqd vtriuſq3 extremi. q̄dā tm̄ hn̄t media ꝑ abnegationē mediatoꝝ. mediatoꝝ aūt q̄dā habēt plura media. q̄dā tm̄ vnū. ꝛ q̄da3 media noīata. q̄dā inoīata. ℭ Pro diuiſione tn̄ eſt itelligēdū ꝙ nulla dicunt̄ ꝓprie ꝯ2ie mediata niſi q̄ habēt mediū ꝑ participationē. mediū. n. ꝑ abnegationē inuenit̄ in oībus ꝑterq3 in ꝯdi

ctoꝛijs ſꝫ forte in aliq̄bus ꝯ̄rijs mediatis mediū non noīat̄
niſi ꝑ abnegationē vtriuſq꜄ extremi vt in bono ⁊ malo ⁊ cō
ſimilibꝰ. Tertie aūt diuiſiōis ⁊ q̄rte q̄re. ſ. q̄dam habēt plu-
ra media quedā tñ vnū. ⁊ q̄dā noīata q̄dam inoīata. cā aſſi-
gnat̄ .io. meta. c. (q̄m aūt vnū ꝯ̄riū) q̄ eſt ꝙ aliq̄ñ negatiōes
ꝯ̄rioꝝ cadūt ſuꝑ aliq̄ð vnū determinatū eiuſdē gn̄is cū ex-
tremis. ⁊ tūc pōt eē vnū mediū noīatū ſicut negatio maio-
ris ⁊ minoꝛis determinate cadit ſuꝑ h̄n̄s eādē q̄ntitatē. ⁊ iō
illoꝝ eſt vnū mediū noīatū qð eſt eq̄le. q̄ñ aūt negationes
ꝯ̄rioꝝ nō cadūt ſuꝑ aliq̄ð vnū ſuſceptiuū: tūc nō eſt vnū me-
diū: ſꝫ vel oīno remanet inoīatū vel plura media noīata q̄ñ
negatio extremoꝝ cadit ſuper plures formas eiuſdem ge-
neris vt eſt in coloꝛibus.

Ad maiorem euidentiā p̄dictoꝝ q̄rit̄ vtrum ſint
aliq̄ cōtraria imediata. arguit̄ ꝙ nō.
qꝛ ſi ſic. ergo ipſa eēnt cōtradictoꝛia. qð eſt falſuꝫ. ꝯ̄ña ꝓba-
tur. qꝛ eoꝝ nō eſſet mediū ſ̄m ſe. ſed illa eſt diffō ꝯ̄dictiōis.
p̄ po. ꝯ̄dictio eſt oppō cuiꝰ non eſt mediū ſ̄m ſe. ſꝫ q̄ habent
diffōnē ꝯ̄dictionis ſunt ꝯ̄dictoꝛia. ¶ P̄. ꝯ̄rioꝝ imediatoꝝ
nec̄io alteꝝ īeſt ſuſceptibili vt d̄r in lr̄a: ſꝫ nulla ſunt talia.
g̊ ⁊c̄. ꝓbatio mi. qꝛ de q̄buſcūq꜄ ꝯ̄rijs vbi alteꝝ nō īeſt a nā.
arg. ſic. nō nec̄e eſt h̄ īeſſe ſuſceptibili: nec nec̄e eſt illud īeſſe
g̊ neutꝝ nec̄e eſt īeſſe. ambe ſingulares ſunt vere g̊ ⁊ vl̄is q̄
ſufficiēter iducit̄ p. z. ſingulares. g̊ ⁊ eiꝰ ꝯ̄dictoꝛia eſt falſa. ſ.
alteꝝ neceſſe eſt īeſſe. ¶ P̄. iter ꝯ̄ria imediata ſi q̄ ſint pōt
eē motus. ſꝫ mobile dū eſt in motu ſub neutro termīoꝝ eſt.
ergo poſ̄e eſt eē ſubꝫ ſub neutro ꝯ̄rioꝝ imediatoꝝ. ꝓbo mi.
Tū qꝛ mobile dū eſt in motu ꝑtim eſt in termino a q̊ ⁊ ꝑtiꝫ
in termino ad quē ex. 6. phy. Tū. qꝛ ſi mobile eēt in termīo
a q̊ ſil'r nō moueret̄. ſi eēt in termīo ad quē ſimil'r non eſſet
motꝰ. qꝛ tūc iā eēt terminatꝰ. ¶ P̄. ſi poſſibile eēt fieri mu-
tatōeꝫ iter ꝯ̄ria imediata vt manifeſtū eſt mutet̄ ſoꝛ. a ſani-
tate in egritudinē ⁊ cū duratōis ſanitatis in ſoꝛ. ſit aliq̄s ter
minus ſit vltimus terminꝰ. a. ⁊ p̄mus terminꝰ initial' egritu
dinis ſit. b. aut g̊. a. ⁊. b. ſunt vnū ⁊ idē iſtās. ⁊ tūc in vno iſtā-
ti erit idē ſub duobꝰ ꝯ̄rijs. aut ſunt. z. iſtātia. g̊ iter illa ē tp̄s
mediū in quo nec ē ſanꝰ nec eger. g̊ illa ſunt ꝯ̄ria mediata: ⁊
ſic de q̄buſcunq꜄ alijs. ¶ In oppoſitū eſt Ari. ¶ Dicēdum
ꝙ aliq̄ ſunt maxime diſtātia in eodē gn̄e quoꝝ alterū nec̄e
eſt ineē ſuſceptibili. ergo aliq̄ ſunt ꝯ̄ria imediata. ꝯ̄ña patꝫ
per locū a diffōne. qꝛ qð ſi eſt nō ſcit̄ demōſtratiue niſi ꝑ q̄d
ē. ex. z. phy. ¶ Ad p̄mū argumētū. dico ꝙ iſta diffinitio cō-
tradictiōis ē duplex: eo ꝙ negatio: cū d̄r nō eſt medium ſ̄m
ſe pōt exponi dupl'r. vno mō ꝙ ſit negatio ꝑſeitatis. ⁊ ſic ne-
gat̄ motꝰ ſimpl'r: vel ꝙ ſit ꝑſeitas negatōis ⁊ tūc eſt motꝰ ne
gatiōis: ⁊ eſt ſenſus ꝙ ꝑſeitas affirmet̄ ⁊ tūc eſt oppō cuius
ꝑ ſe nō eſt mediū ex quo ſeq̄t̄ cuiꝰ nullo mō eſt mediuꝫ. vbi
eni vnū oppoſitū īeſt ꝑ ſe reliquū nullo mō pōt ineſſe. p̄mo
ergo mō ꝯuenit ꝯ̄rijs imediatis nō h̄re mediū. zº mō ꝯuēit
ꝯ̄dictorijs: ⁊ ponit̄ in diffōne eoꝝ. qꝛ ſola ꝯtradictoꝛia nullo
mō h̄n̄t mediū. ⁊ iō ſ̄m ſe īeſt eis nō h̄re medium. ⁊ iō nullo
mō h̄n̄t mediū. oībꝰ autē alijs oppoſitis aliquo mō cōuenit
h̄re mediū: vñ ⁊ ꝯ̄ria imediata h̄n̄t mediū ꝑ accñs. puta ſ̄m
ſubm. eſt. n. aliqð ſubm qð nec eſt ſanū nec egꝝ. puta lapis.
¶ Ad zm dico cōcedendo hanc ꝓpōnem eē falſam. neceſſe
eſt alteꝝ ꝯtrarioꝝ imediatoꝝ ineſſe ſuſceptibili de virtute
ſermonis: ⁊ ſil'r hāc neceſſe eſt alteꝝ ꝯtrarioꝝ īeſſe ſubo ſu-
ſceptibili: ꝓut alteꝝ eſt ſignuꝫ ꝑticulare. qꝛ ꝑticularis nun-
q̄ꝫ eſt vā niſi aliq̄ ſua ſingularis ſit vera. Pꝛo cōi tñ mō loq̄n-
di itelligēdū ē ꝙ alteꝝ ſumit̄ vno mō ꝓ illo ſeu aliquo h̄
vl' illo. ⁊ tūc eſt diſtinguēdū ſ̄m ꝯpōnem ⁊ diuiſionē cū ſic
dicit̄ nec̄e ē h̄ vl' illō īeſſe ſubo ⁊ in ſenſu cōpōnis ꝓpō ē vera
⁊ eſt ꝓpō de diſiūcto p̄dicato in ſenſu diuiſionis falſa ⁊ etiā
q̄ñq꜄ ly alteꝝ ſumit̄ vt eſt ſignū particulare. p̄mo mō itelli-
git Ariſto. ⁊ eſt cōis itellectꝰ q̄ñ dicimꝰ neceſſe ē alterū ꝯ̄di
ctorioꝝ eē veꝝ ⁊ hꝫ. ſ̄m tñ ꝙ ꝑtendit virtꝰ ſmonis eſt ꝓpō
ꝑticularis. qꝛ de v̄tute ſermonis tales ꝓpōnes ſunt falſe vt
ꝓbat argumētū. ¶ Ad tertium dico ꝙ toto tp̄e motus eſt
ſubiectum ſub forma prioꝛi: ⁊ in vltimo motus ſub forma
poſterioꝛi. ⁊ ita ſemper ſub altero. ¶ Ad primam pꝛobatio
nem dico ꝙ forma accidentalis ſ̄m quaꝫ eſt motꝰ ſuſcipit
magis ⁊ minꝰ. ⁊ ſ̄m illū gradū ſ̄ꝫ quē eſt terminꝰ a quo mo-
tus nō māet ī motu. qꝛ ī toto motu remittit̄ magis ⁊ minꝰ.
ſed ſemꝑ eēntia termini a quo manet. ⁊ iō itelligendū eſt di
ctū ari. ſic ꝙ mobile ꝑticipat terminū a q̊ ſ̄m aliquē gradū
remiſſū ⁊ ī tantū accedit ad terminū ad quē. ¶ Sil'r pꝫ ad
aliā ꝓbationē. qꝛ dum ſubm eſt in termino a q̊ ſ̄m illū gra-
dū ſ̄m quē eſt terminꝰ a quo nō mouet̄: ſed īcipit forte mo-
ueri: ſed q̄ñ ſubm eſt in termino ad quē ſ̄m illū graduꝫ ſ̄m
quē eſt terminus ad quē tūc finit̄ motus. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ
ipoſ̄e eſt accipe vltimū iſtās ſanitatis. ſiue alicuiꝰ forme ꝑ-
manētis in ſubo: in q̊ termino. illa forma hēat eē. ſed vltimꝰ
terminꝰ forme durationis p̄cedētis eſt p̄mꝰ terminꝰ forme
ſubſequētis in quo termīo eſt forma ſubſeq̄ns ⁊ nō p̄cedēs
vt determinat̄. 8. phy. ¶ Seq̄tur illa ꝑs.

¶ Priuatio vero ⁊ habitꝰ dicit̄ quidē fieri circa
idem aliquid vt viſio ⁊ cecitas circa oculū. Vl'r
autem d̄ſe eſt in quo naſcitur priuatio fieri ha
bitus circa hoc idem dicit̄ vtrunq꜄ eoꝝ oꝛdine.
Priuari eni dicimus vnūq̄dq꜄ habitu ſuſcepti-
bilium q̄ñ id qð natuꝫ ē habere nullo modo hꝫ.
Edentulum enim dicimus non qui nō hꝫ dētes
nec cecum qui nō hꝫ viſum. ſꝫ illū qui q̄ñ ꝯtingit
h̄ſe nō hꝫ. Quedā eni gn̄ationes ſūt que neq꜄ dē
tes neq꜄ viſum h̄n̄t. ſꝫ non dicuntur edentuli
neq꜄ ceci.

Ubi determinat de priuatiue oppoſitis. vbi ſic ꝓcedit. qꝛ p̄
dat q̄ſdā rōnes ſeu deſcriptiōes illoꝝ oppoſitoꝝ vt ſumū-
tur in abſtracto. zº cōparat ꝓuationē ⁊ habitū ad ſua ꝯcre-
ta q̄ ſunt ꝓuari ⁊ h̄re habitū ibi (ꝓuari vero) In p̄ma parte
aſſignat. 3. rōnes vel deſcriptiōes. p̄ma eſt ꝙ ꝓuatio ⁊ h̄itꝰ
dñr oppoſita. qꝛ h̄n̄t fieri circa idem vt viſus ⁊ cecitas circa
oculū. ſcðaꝫ ponit ibi (vl'r aūt) q̄ ē ꝙ ꝓuatio ⁊ habitꝰ dñr q̄
h̄n̄t fieri circa idē oꝛdine q̊dā puta ꝓuatio poſt habitū. 3ᵃᵐ
ponit ibi (ꝓuari aūt) q̄ eſt ꝙ ꝓuatio ⁊ habitus ſūt circa idē
aptū natū. qꝛ tūc dicimꝰ aliq̄d ꝓuari cū nō hꝫ h̄itū q̄ñ aptū
natū eſt h̄re. v̄bi gr̄a. edētulū dicimꝰ. i. ꝓuatū dētibꝰ nō q̄ nō
hꝫ dētes ſimpl'r nec cecū qð nō hꝫ viſum ſimpl'r: ſꝫ qð nō hꝫ
q̄ñ ꝯuenit. i. q̄ñ dꝫ h̄re. qꝛ ſūt q̄dā gn̄ātiōes. i. q̄dā res gn̄āte
q̄ nec h̄n̄t dētes nec viſū ⁊ tñ nō dñr ceci. vt catuli añ. 9. dies
nec edētuli vt īfans añ tp̄s determinatū ad h̄ndum dētes.
¶ Notādū ꝙ ſp̄ālis ⁊ ꝓpꝛia rō iſtoꝝ oppoſitoꝝ nō eſt iſta
p̄ma. ſ. fieri circa idē. qꝛ h̄ etiā ꝯuenit alijs oppoſitis. nec ſ̄a
. ſ. fieri circa idē oꝛdine q̊dā. qꝛ nō ꝯuenit oībꝰ ꝓuatiue oppo
ſitis niſi itelligatur ſ̄ꝫ nāꝫ. ſ. ꝙ aliqð ſubꝫ aptū natū ſit pꝰ
nā h̄re habitū q̄ꝫ dicat̄ ꝓuari. ⁊ ita forte eſt de cōtrarijs. qꝛ ī
oībus ſubm nāliter ꝑus oꝛdinat̄ in extremū ꝑfectius q̄ꝫ in
iꝑfectiꝰ. ſꝫ rō gn̄ālis iſtoꝝ oppoſitoꝝ ē tertia. ſ. forma ⁊ ca-
rētia forme in ſubo apto nato. ⁊ ꝑ h̄ diſtinguit̄ p̄ncipaliter
a ꝯ̄rijs vbi neutrū extremū eſt ſola carētia reliq̄: ſed aliqua
forma poſitiua. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Priuari vero ⁊ habitū h̄ſe nō ē habitꝰ ⁊ priua-
tio. Habitꝰ eni ē viſus. priuatio vero ē cecitas.
h̄ſe aūt viſū nō ē viſus. nec cecū eē ē cecitas. priua
tio vero q̄dā ē cecitas. cecū vero eē priuari: ſꝫ nō
priuatio ē. Nā ſi idē eēt cecitas ⁊ cecū eē: vtrūq꜄
de eodē p̄dicaret̄. nūc vero minime. ſed cecus d̄r

bõ. cecitas vero bõ nullo mõ dicit̃ eẽ.

Comparat priuationem ⁊ habituꝫ ad ſua cõcreta primo penes cõuenientiã. 2º. penes dr̃iaꝫ ibi (oppoſita vero) ↄcluſio p̃me p̃tis eſt iſta. ꝙ p̃uatio ⁊ habit⁹ nõ ſunt ideꝫ qđ priuari ⁊ hr̃e habitũ: vt viſus ⁊ cecitas non ſunt idẽ qđ hr̃e viſum ⁊ eẽ cecũ. qđ pbat per ſyllogiſmũ ĩ tertia figura ſic. cecitas ẽ q̃dã p̃uatio: ſed cecum eẽ nõ eſt priuatio: ſed p̃uari quod ſtati ꝓbat: q2 ſi eẽt idem p̃dicaret̃ de eodẽ. qđ falſuꝫ eſt. q2 cecum eẽ p̃dicat̃ de hoĩe. cecitas vero nullo mõ de hoĩe p̃dicatur. g̃ cecuꝫ eẽ ⁊ cecitas nõ ſunt idẽ. ex quo ſequitur ↄcl'o p̃ncipal'. ¶ Hic notãda eſt ↄñа Ari. ſi p̃uari ⁊ p̃uatio eẽnt idẽ: p̃dicarent̃ de eodẽ. q2 ex h̃ ſeq̃tur vl'r denoĩatiuũ ⁊ abſtractũ nõ eẽ idẽ oĩno. q2 ⁊ ſi idẽ ſignificẽt. tñ dr̃nt in mõ ſignificãdi q̃ dr̃ia ĩpedit p̃dicationem mutuaꝫ. ⁊ etiam de eodem tertio. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oppoſita aũt etiã hec vident̃ eẽ. ſ. priuari ⁊ habitũ hr̃e tanq̃ priuatio ⁊ habit⁹. Modus eni oppoſitionis idẽ ẽ. nã ſicut cecitas viſui oppoſita ẽ. ſic cecũ eẽ ad viſũ hr̃e oppoſitũ ẽ.

Ponit ↄueniẽtiã ĩter p̃uationẽ ⁊ habitũ ⁊ ſua ↄcreta q̃. ẽ ꝙ vtrobiq̃. ſ. in ↄcretis ⁊ ĩ abſtractis eſt idẽ mod⁹ oppõnis. q2 ſic cecitas ⁊ viſus opponunt̃ p̃uatiue. ita cecũ eẽ ⁊ habere viſum opponunt̃ p̃uatiue. ¶ Seq̃tur illa p̃s.

¶ Nõ aũt ẽ id quod ſub affirmatõe ⁊ negatõe iacet affirmatio ⁊ negatio. Affirmatio nãq3 ẽ oĩo affirmatiua. Negatio ẽ oratio negatiua. Horũ vero que ſub affirmatione ⁊ negatõe ſũt nulla eſt oratio.

Ubi determinat de ↄ̃dictorie oppoſitis. qđ facit cõparãdo affirmationẽ ⁊ negatõeꝫ ad ĩpas res q̃ ſubſunt ⁊ ſignificãt̃. vbi ſic ꝓcedit. p̃º cõparat penes dr̃iaꝫ. 2º. penes ↄuenientiã. ibi (ↄcedant̃ etiã) ↄcl'o p̃e p̃tis eſt iſta. ꝙ affirmatio ⁊ negatio nõ ſũt idẽ qđ res q̃ ſubſunt affirmatiõi ⁊ negatiõi qđ ꝓbat arguendo in ſcđa figura ſic. oĩs affirmatio ⁊ negatio eſt or̃o affirmatiua vel negatiua. ſed ipſe res q̃ ſubſunt nõ ſunt or̃o aliq̃. ergo ⁊c̃. ¶ Poſtea cũ dicit.

¶ Cõcedant̃ etiã hec eẽ oppoſita alterutris tanq̃ affirmatio ⁊ negatio. nã in his modus oppoſitionis idẽ ẽ. ſicut enim affirmatio aduerſus negationem oppoſita ẽ. vt qui ſedet ⁊ qui non ſedet ſic ⁊ res que ſub vtroq3 poſita eſt ideſt ſedere ad nõ ſedere.

Aſſignat ↄueniẽtiã q̃ ſtat in h̃ ꝙ vtrobiq̃ eſt idẽ mod⁹ oppoſitionis. ſicut. n. affirmatio eſt oppoſita ↄ̃dictorie aduerſus negationẽ. puta ſedet ⁊ nõ ſedet. ita etiã res ſignificate. ſ. ſedere ⁊ nõ ſedere ſunt oppoſita ↄtradictorie vtrobiq̃. ergo idẽ modus ⁊ ſpecies oppoſitionis.

Quoniaꝫ aũt priuatio ⁊ habitus nõ ſic opponunt̃ vt ad aliq̃d manifeſtũ ẽ. Neq3 enim viſus dĩ hoc ip̃m qđ eſt oppoſiti. viſus enim nõ eſt cecitatis viſus nec alio vllo modo ad ipſum dĩ. Silr̃ autẽ neq3 cecitas dĩ viſionis cecitas ſed priuatio quidem viſionis cecitas dĩ. Cecitas vero viſionis nõ dicit̃.

¶ Poſtq̃ ariſto. determinauit de ſpẽbus oppõnis in ſe ⁊ abſolute. hic determinat de eis ↄpatiue. ⁊ h̃ pars diuidit̃ in. 3. q2 p̃º ↄparat p̃uatiue oppoſita ad rl'e oppoſita. 2º p̃uatiue oppoſita. ad ↄ̃rie oppoſita. 3º. ↄ̃dictorie oppoſita ad oĩa alia oppoſita. ſcđa ibi (qm̃ ãt). 3. ibi (q̃cũq̃ vo) in p̃ma p̃te ĩtendit iſtã ↄcluſionẽ ꝙ p̃uatiue oppoſita nõ ſunt rl'e oppoſita. quã ꝓbat p. 2. rõnes oñdẽtes. 2. dr̃ias ĩter ip̃a. ſ̃a ponit̃ ibi (ãplius ad aliq̃d) in p̃ma parte arguit̃ ſic. rl'e oppoſita hoc ip̃m ꝙ ſunt dñr alioꝝ. ſꝫ p̃uatio ⁊ habit⁹ nõ ſunt hm̃. g̃ ⁊c̃. minor ponit̃ in lr̃a. q2 viſus nõ dr̃ cecitatis viſus nec econuerſo dr̃ cecitas viſiõis cecitas: lꝫ ſit priuatio viſionis: eo ꝙ viſus ⁊ cecitas p̃uatiue opponunt̃. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ampli⁹ ad aliq̃d oĩa reciproca dñr. Quare ⁊ cecitas ſi eſſet eorum que ſũt ad aliq̃d vtiq3 conuerteretur ad illud ad quod dicitur: ſꝫ nõ ↄuertitur. neq3 enim dicit̃ viſus cecitatis viſus.

Ponit. 2. rõnẽ vbi arguit̃ ſic. oĩa relatiua dñr reciproce: ⁊ ad ↄuertẽtiã. ſꝫ p̃uatiue oppoſita nõ ſic dñr. g̃ ⁊c̃. mi. ponit̃ ĩ lr̃a q̃tuꝫ ad p̃uationẽ. q2 ſic cecitas diceret̃ ad aliq̃d ⁊ ↄuerteret̃ cũ illo ad qđ dr̃: ſꝫ nõ ↄuertit̃. q2 viſus nõ dr̃ cecitatis viſus. ¶ Notandũ ꝙ dr̃ia ſcđa quã aſſignat Ari. ĩter p̃uatiue oppoſita ⁊ rel'e oppoſita nõ eſt vl'is. q2. ſ. nõ oĩa rel'e oppoſita dñr reciproce ſm̃ eũdẽ modũ ĩferẽdi ſeu referẽdi. ſꝫ ſola illa q̃ p ſe mutuo referunt̃. vñ illa dr̃ia eſt forte quorũdã relatiuoꝝ ad p̃uatiue oppoſita. ſꝫ p̃or dr̃ia ẽ vl'ior. ſ. ꝙ oĩa rel'a h̃ ip̃ꝫ ꝙ ſũt alioꝝ dñr vel quõlibet alr̃. ſꝫ p̃uatiue oppoſita nõ ſic dñr alioꝝ. h̃ valet ꝓ ĩtellectu tertie ꝓprietatis rel'oꝝ q̃ eſt oĩa rel'a dici ad ↄuertẽtiã h̃ ẽ mutuo adiuicẽ: q̃ ꝓp̃etas ĩ aliq̃b⁹ rel'is v̓a ẽ ſm̃ꝫ eãdẽ rõnẽ referẽdi vt vbi vtꝝq̃ extremũ ẽ p ſe rel'ꝫ ad aliud. ĩ alijs aũt nõ ẽ ſic. vbi vnũ. ſ. p ſe rel'ꝫ refert̃ ad aliud. ⁊ ecõuerſo aliud nõ ad ip̃ꝫ. niſi p accñs.

¶ Quoniam aũt neq3 vt contraria opponunt̃ ea que ſm̃ priuationẽ ⁊ habitũ dicunt̃: ex his manifeſtũ eſt. Quorũ. n. ↄtrariorũ nihil eſt mediũ neceẽ eſt in q̃bus nata ſunt fieri: aut de q̃b⁹ p̃dicari alteꝝ ipſoꝝ ĩeſſe ſemp. Hoꝝ. n. nihil eſt mediũ quoꝝ alteꝝ neceẽ erit ĩeſſe ſuſceptibili vt in lãguore ⁊ ſanitate ⁊ abundanti ⁊ p̃fecto: Quoꝝ vero aliq̃d eſt mediũ nunq̃ neceẽ eſt oĩ ſuſceptibili alteꝝ ĩeſſe. neq3. n. necariũ eſt oĩ ſuſceptibili cãdidũ vel nigrũ ĩeſſe: neq3 frigidũ neq3 calidũ. horũ. n. mediũ aliq̃d nihil ꝓhibet eẽ. hoꝝ aũt erit aliq̃d mediũ quoꝝ nõ erat necariũ alteꝝ ĩeſſe ſuſceptibili. Preter illa ſuba q̃bus naturalr̃ vnũ ĩeſt vt igni calidũ eẽ. ⁊ niui candidũ eẽ. ĩ his aũt ⁊ determinate neciũ ẽ alteꝝ eẽ. ⁊ nõ alterutrũ ↄtigit. nõ eni poſſibile ẽ ignẽ frigidũ eẽ neq3 niuẽ nigrã: Quare q̃dẽ oĩ ſuſceptibili nõ eſt neceſſariuꝫ alterũ eoꝝ ĩeſſe: ſed ſolis q̃bus naturalr̃ vnũ ĩeſt ⁊ in his determiate vnũ ⁊ nõ alterutꝝ ↄtingit. In priuatõe vero ⁊ habitu nihil hoꝝ q̃ dicta ſunt veꝝ ẽ. nec. n. ſuſceptibili ſemp necariũ alteꝝ eorũ ĩeẽ ẽ Qđ eni naturã ad videdũ nõdũ hꝫ neq3 cecũ neq3 viſũ habẽs dicit̃: ideoq3 nõ erũt hec taliũ ↄtrarioꝝ quorũ nihil ẽ mediũ: ſꝫ neq3 horũ quorũ eſt mediũ. necariũ eni eſt oĩ ſuſceptibili alterũ eoruꝫ ĩeſſe. Qđ. n. iã natũ fuerit ad hñdum viſionem. aut cecũ aut habẽs viſionẽ dĩ: ⁊ eoꝝ nõ determinate alteꝝ. ſꝫ alterutꝝ ↄtingit. In ↄtrarijs aũt q̃bus eſt mediũ nunq̃ neceẽ ẽ oĩ ſuſceptibili alterũ ĩeẽ ſꝫ q̃buſdã ⁊ in his determinate vnuꝫ. Vñ palã eſt ꝙ ſm̃ neutrũ modũ tanq̃ ↄtraria oppoſita

ſunt ea q̄ ſ͛m priuationē ⁊ habitū opponunt̄.

Cōparat ꝓuatiue oppoſita ad ꝯ̄ria. vbi ſic ꝓcedit. ꝑ̊ ꝓponit ꝯcl'onē. 2° addit ꝓbationē ibi (qm̄. n. ꝯ̄rioꝝ) dicit g̊ ꝙ ex his q̄ dcā ſunt manifeſtū eſt ꝙ ꝓuatiue oppoſita non ſunt ꝯ̄ria. ¶ Poſtea addit ꝓbationē aſſignās duplicē drīa ꝫ iter ꝯ̄ria ⁊ ꝓuatiue oppoſita. 2° ponit̄ ibi (ampliꝰ ī ꝯ̄rijs) ꝑ̄ma drīa ſu mit̄ a diuiſione ꝯ̄rioꝝ vbi mixti ponunt̄. 2. ſyllogiſmi. ꝑ̄mꝰ talis eſt. ꝯ̄rioꝝ imediatoꝝ neċe eſt ſemꝑ alteꝝ ieſſe ſuſceptibili. q2 ſemꝑ ſuſceptibile eoꝝ eſt natū ea recipe. ſed ꝓuatiue oppoſitoꝝ nō neċe ē ſemꝑ alteꝝ ieſſe: q2 nō ſemꝑ ſubꝫ ē natū ea ſuſcipe. g̊ ꝓuatiue oppoſita nō ſunt ꝯtraria imediata. ¶ Scđs ſyllogiſmꝰ ē iſte. ꝯ̄rioꝝ mediatoꝝ nunq̄ꝫ neċe ē alteꝝ ieſſe vbi vnū eoꝝ īſit a nā. ſꝫ ꝓuatiue oppoſitoꝝ neċe ē alteꝝ ieſſe poſtq̄ꝫ ſubꝫ eſt aptū ea recipe nec alteꝝ ieſt a nā. g̊ ꝓuatiue oppoſita nō ſūt ꝯ̄ria mediata. iſtoꝝ ſyllogiſmoꝝ ꝑ̄ ponit maiorēꝫ. 2° minorē. ibi (in priuatiōe vō) 3°. ꝯcl'onē ibi (vnde palā) ⁊ pꝫ qđ dicit̄ in lr̄a. q2 plana eſt.

Ad euidentiam ꝑ̄dictoꝝ q̄rit̄ vtꝝ poſſē ſit aliqđ vnū ꝯ̄rioꝝ đterminate ieſſe a nā alicui ſubo. Ar. ꝙ non. q2. 2. topi. dr̄ ꝙ ſi alicui ſubo aſſignat̄ aliqđ ꝑ̄dicaꝝ ieſſe ſi ꝯ̄riū ꝑ̄dicati nō poſſit ieſſe nec ꝓpoſitū ieſt. g̊ nulli ſubo ieſt vnū ꝯ̄rioꝝ đterminate. ¶ P̄. ꝯ̄ria nata ſūt fieri circa idē. g̊ nō ieſt alicui vnū niſi ꝙ natū ē ſuſcipe alteꝝ. g̊ nullū determinate ieſt. ¶ P̄. h̄ videt̄ ſpālr̄ in illis in qbꝰ exēplificat ph̄s. ignis. n. nō videt̄ determinate calidus nec aq̄ frigida. q2 oēꝫ gnātionē ꝓcedit alteratio. igr̄ gnātionē aq̄ ex igne ꝓcedit alteratio ignis ꝑ quā īducunt̄ q̄litates aq̄. ſꝫ in tota alteratiōe manet forma ignis. q2 ex. 8. phy. ī tota trāſmutatiōe ē ſubm ſub forma ꝓori. g̊ ignis pōt manere ignis ⁊ nō eē calidus. ⁊ ita ē de oibꝰ trāſmutabilibꝰ ſ͛ꝫ illas q̄litates q̄s hn̄t: q2 ſ͛m ꝯ̄ria videt̄ gnālr̄ fieri vel poſſe fieri mutatio. ¶ In oppoſitū ē Ari. ¶ Dicēdū ad q̄ōnē ꝙ poſſē eſt ī aliqbꝰ extremis vnū ꝯ̄rioꝝ ieſſe a nā alicui ſubo: qđ ad minꝰ pꝫ de ſpēbꝰ ꝯ̄rijs in gn̄e vbi eſt ꝓprie ꝯ̄rietas q̄ ꝯſtituunt̄ ꝑ drīas ꝓprie ꝯ̄rias ⁊ vtriq̄ꝫ determinate ieſt ſua drīa: ita ꝙ nō eſt poſſē oppoſita ineſſe vt albedini diſgregatiuū ⁊ nigredini ꝯgregatiuum. ¶ Similr̄ patet in paſſionibus. q2 aliqđ ſubiectū ſ͛m ſuā naturā eſt ꝓncipiū per ſe alicuiꝰ paſſionis hn̄tis ꝯ̄riū. cuiꝰ paſſiōis ꝯ̄riū nō pōt ineē ſibi cuꝫ ipſa paſſio ſequat̄ formā ſubi. ¶ Ad ꝑ̄ꝰ argumētū dico ꝙ cōſideratio ariſt. itelligēda eſt ſ͛m aptitudinē: nō ſ͛m potentiā. q2 ſi vnū ꝯ̄rioꝝ īſit reliquū aptū natū ē ieſſe. nō tamē oꝫ ꝙ poſſē ſit reliquū ineſſe. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ illa diffō eſt vā ſ͛m gnālē rōnē ꝯ̄rioꝝ. q2 q̄ꝫtū eſt ex h̄ cui ieſt ꝯ̄riū vnū natū ē ei ineē reliquū: ſꝫ nō oꝫ ꝙ ita ſit de q̄buſcunq̄ꝫ ꝯ̄rijs ꝯparatis ad qđcūq̄ꝫ ſubm niſi forte loq̄ndo de illo ſubo ſ͛m genꝰ. q2 ſubꝫ aliqđ ſ͛m ꝓpriā rōnē determinat ſibi vnū ꝯ̄riorū. ſed hoc nō eſt ex rōne ꝯtrarioꝝ nec rōne gn̄is talis ſubi. ⁊ forte hec ſ͛a ꝑticula addit̄ ꝓ ſpēbꝰ q̄ determinant ſibi aliq̄s drīas ꝯ̄rias ꝯ̄rias determinate: qđ forte lꝫ ſit a ꝑte ſpēꝝ ⁊ drīarū: non tn̄ ieſt ꝑ nām gn̄is. ¶ Ad 3ᵐ pōt ꝯcedi ꝙ q̄litates el'oꝝ nō īſūt eis a nā nec determiate. q2 forme ſubales eoꝝ pn̄t manere ſub oppoſitis q̄litatibꝰ vt pꝫ ī alteratōe ꝓcedēte gnātioneꝫ el'oꝝ. in illis tn̄ exēplificat ari. q2 ſ͛m cōēꝫ cōceptionē ille vident̄ cōſeq īſeꝑabilr̄ formas elemētares. Uel alr̄ pōt dici ꝙ q̄libet q̄litas ſ͛m aliquē gradū determinate ieſt ſuo el'o ⁊ ſ͛m illū nūq̄ꝫ amittit̄ ī trāſmutatōe lꝫ ſ͛ꝫ ꝑfectiſſimū gradū poſſit amitti. q2 ſ͛ꝫ illū gradū nō inſeq̄t̄ īſeꝑabiliter formaꝫ el'i: puta calor ꝑfectiſſimꝰ formā ignis: Uel aliter ꝙ ille q̄litates ꝯſequunt̄ formā elemēti. puta ignis ī ſuo ꝑfectiſſimo eſſe q̄le eſſe nō hꝫ in trāſmutatiōe cū tēdit ad corruptionē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius ī contrarijs q̄dē exiſtēte ſuſceptibili poſſibile ē in alterutrū fieri mutatiōem: niſi alterū naturalr̄ īſit; vt igni calidū eē. Nāq̄ꝫ qđ ſanū ē poſſibile ē lāguere: ⁊ cādidū nigrū fieri ⁊ calidū frigidū. ⁊ ſtudioſū prauū. ⁊ ex prauo ſtudioſū ē poſſibile fieri. prauus. n. ad meliores exercitationes deductꝰ ⁊ ad doctrīas vl' ad modicū aliq̄d proficiet vt melior ſit. Si vero ſemꝑ vel modicū crementū ſūpſerit palā ē. quia aut perfecte mutabit̄ aut ſatis multū cremētū ſumet. Si enī bene mobilior ad virtutē fiat vel qđcūq̄ꝫ cremētum ſūpſerit a pꝛīcipio ex hoc ēt veriſil'e eſt amplius eū ſumere cremētum ⁊ hoc dū ſēper fit ꝑfecte in ꝯtrariū habitū reſtituet̄ niſi forte lōgo tēpore ſuſpēſū ſit. Uerū in priuatiōe ⁊ habitu īpoſſibile eſt mutationē ī alteꝝ fieri. Ex habitu in priuationē fit mutatio. A priuatōe vero ī habitū īpoſſibilis eſt regreſſio. neq̄ꝫ cecus q̄s factus rurſus videt neq̄ꝫ cū eſſet caluus rurſus comatus factus ē neq̄ꝫ cū eēt ſine dētibꝰ dētes ei iteꝝ ortiſūt.

Ponit ſcđaꝫ differētiā inter ꝯ̄ria ⁊ ꝓuatiue oppoſita. vbi arguit̄ ſic. iter ꝯ̄ria eſt mutua trāſmutatio. iter ꝓuatiue oppoſita nō. q2 ab habitu pōt fieri trāſmutatio ī ꝓuationem: ſed nō ecōuerſo. g̊ ⁊c̄. iliꝰ rōnis ꝑ̄ ponit maiorē. q2 manēte ſubo poſſibile eſt in ꝯ̄rijs fieri mutationē ī alterutrū niſi alteruꝫ īſit a nā. vt calidū igni. nā ſubm ſanū poſſē eſt languere ⁊ frigidū eſſe calidū. ⁊ ecōuerſo ſilr̄ ex ſtudioſo fieri prauū: ⁊ ex virtuoſo vitioſū. ⁊ ecōuerſo. q2 aliq̄s prauꝰ. i. vitioſus exercitatus in doctrina ⁊ actibꝰ v͛tuoſis poterit ꝓficere ad oppoſitū ⁊ ſic paulatī mutari ⁊ ꝓficere vſq̄ꝫ ad habitū ꝯ̄riū: niſi īteri tp̄e ſuſpēdat̄: puta ꝑ mortē an̄q̄ꝫ acq̄ſiuerit ꝑfectuꝫ habituꝫ virtutis. 2° ponit minorē ibi (Unde ī ꝓuatione) quia ab habitu: puta viſus fit mutatio in ꝓuationem. ſ. cecitateꝫ. ſed nō ecōuerſo. q2 cecū nō fit iteꝝ vidēs: nec caluus iteruꝫ comatus. i. capillatꝰ nec edentulus. ideſt carens dentibꝰ fit iterum habens dentes.

Iuxta h̄ q̄rit̄. vtꝝ a ꝓuatiōe poſſit fieri regreſſio in habitū. Ar. ꝙ ſic. q2 ꝓuatio ⁊ forma ſunt duo principia trāſmutatiōis. ex ꝑ̄mo phy. ita ꝙ ꝓuatio eſt terminꝰ a quo ⁊ forma eſt terminꝰ ad quē. ex. 5. phy. ſed a termino a quo ad terminū ad quē eſt trāſmutatio. g̊ ⁊c̄. ¶ P̄. h̄ pꝫ in exēplo. tenebra. n. opponit̄ luci ꝓuatiue: ſꝫ a tenebra eſt poſſē regreſſio. manifeſtuꝫ eſt. g̊ ⁊c̄. maior pꝫ. q2 alr̄ illuminatio mediꝫ eēt cū motu ⁊ ſucceſſiue: q2 vnū ꝯ̄riū nō abijcit̄ cū aliud acq̄rit̄ niſi ꝑ motū. ꝯn̄s aūt eſt falſum ex 2° de aīa. ¶ P̄. oīuꝫ ꝯ̄rioꝝ alteꝝ icludit ꝓuatiue oppoſitū alterius. ex. 10. meta. ⁊ hoc nō obſtāte iter ꝯ̄ria ē trāſmutatio. ergo ⁊ iter ꝓuatiue oppoſita. ¶ In oppoſitū eſt ariſt. ¶ R̄ndeo. ad iſtā q̄ōneꝫ duplex ſolutio pōt dari. Uno mō pōt dici ꝙ loquēdo gnāliter de priuatiue oppoſitis nō eſt poſſē vl'r a ꝓuatione eſſe regreſſum in habitū nec īpoſſē vl'r. q2 ſic loq̄ndo ꝓuatio dicit̄ carētia forme in ſubo qđ aptū natum ē hr̄e. ⁊ a tali ꝓuatiōe poſſē eſt eē regreſſuꝫ ad formā. lꝫ nō vl'r ab omni. dcm̄ Ariſ. veꝝ ē de ꝓuatōe ꝑticul'r. iđ ꝑ̄ma drīa quā ponit iter ꝯ̄ria ⁊ ꝓuatiue oppoſita ē gnālis. ſꝫ iſta ſcđa ē ꝑticularis. ¶ Ad ſaluandū g̊ dictū ari. diſtiguit̄ ꝓuatio tripl'r. Uno mō q̄dā eſt ꝓuatio q̄ ē carētia forme ad quā nō ordinat̄ ſubiectum niſi mediante habitu. Alia ad quā ordinatur non mediante habitu. Alio mō ſic. q̄dā ꝓuatio ꝓuat hītū ſ͛m actū ⁊ ſ͛m potētiā. Alia ꝓuat tm̄ actū. 3°. mō ſic. q̄dā ꝓuatio ē cuiꝰ habitus eſt a ꝓncipio īnato cuiuſmodi ē cecitas. quia viſus eſt a ꝓncipio ītrinſeco. Alia ē priuatio cuius habitus eſt a pꝛīcipio extrīſeco vt tenebra ī medio de ꝓuatiōe. q̄cūq̄ꝫ iſtoruꝫ modoꝝ ꝑ̄mo dcā ītelligit ari. 2° mō nō. Uidet̄ tamen prima diſtinctio minus cōpetēs. q2 nullum ſubiectū videt̄ ordinari

in priuationẽ. vel ſi ſic intelligatur ſubm ordinari in priua tionẽ mediãte habitu ſic ꝙ ſubm non eſt natū recipe priua tionẽ niſi pᵘ recipiat habitū ħ ẽ maīfeſte falſū. qꝛ aliqs non prius vidẽs pōt eſſe cecus: vel ſi ſic itelligit̃ niſi prius natuꝫ ſit recipe habitū. tūc diſtinctio ẽ nulla. qꝛ ſic oē ſubm ordi natur in priuationẽ mediãte habitu. Ratio aūt qre Ari. itel ligit de p̄ mō ꝛ nō de 2ᵒ i p̄ma ꝛ ſecūda dione ẽ maīfeſta ex ipis vbis diſtinctionis. qre aūt poſſit itelligere de p̄ mēbro tertie dionis ꝛ nō de 2ᵒ. cauſa ẽ. qꝛ qñ habitus qui ẽ a pnci pio intrinſeco nō ieſt tūc in ſubo nō ẽ prinᵘ ſufficiẽs illiᵘ ha bitus. ꝛ cū natura tranſmutabilis tẽdat ſemp i nō eẽ nō eſt poſſe illū pnᵘ. recupari in ſubo. ꝛ ita nec habitū illū induci. Si ḡ priuatio talis habitus aliqñ iſit ipoſibile ẽ poſtea illum habitū ieſſe. ſꝫ qñ habitus ẽ a pnᵒ extrinſeco vt lux i medio a corpe luminoſo: tūc lꝫ priuatio aliqñ inſit. poſſe tñ ẽ ab illo extrinſeco habitū iduci: ¶ Ad argumẽta pꝫ ꝙ argumenta prima pcedūt de priuatione vno mō: ꝛ argumẽta ad oppoſi tū de priuatione alio mō. qꝛ ſic dictū ẽ iſta differẽtia nō eſt generalis inter priuatiue oppoſita ꝛ ɔ̃ria. multa enim ſunt oppoſita vbi vnū eſt tm̄ carentia alteriᵘ in apto nato q̄ nō pñt alr̄ opponi niſi priuatiue. ꝛ tñ nō habent ppetatẽ hāc. pu ra lux ꝛ tenebra que ſi eſſent ɔ̃ria nō poſſet alteꝝ expelli ꝛ alteꝝ induci ſine motu. ꝛ ita nō poſſet meᵘ i inſtāti illumi nari. cuiᵘ oppoſitū hr̄ 2ᵒ de aīa. ſilr̄ iuſtitia ꝛ iniuſtitia. ſcia ꝛ ignorantia. poſſe eni eſt iniuſtū nō tm̄ priuatiue. ſed ēt ɔ̃rie fa cere aliqua opa iuſtitie. qꝛ iniuſtitia nō neceſſitat ad faciē dū iniuſte ſed inclinat. ꝛ p frequẽter agere iuſte pōt acqre re hītū iuſtitie. ergo pōt ab iniuſtitia etiā dcā priuatiue trāſ mutari ad iuſtitiā. ſilr̄ ab igrãtia ad ſciam. ¶ Alio mō pōt dici ꝙ inter ɔ̃ria mutuo eſt motus ppe dictᵘ. qꝛ vtrūqꝫ ẽ nā aliqua poſitiua. nec pōt expelli niſi i tpe. ſed a priuatōe i ha bitū nūqꝫ ẽ motus rōne priuationis. qꝛ mā ſubiecta priuatiōi tm̄ hꝫ carentiā forme. ꝛ cū ħ ſtat ꝙ ſūme ſit diſpoſita ad ſu ſcipiendū formā. ꝛ ita nō oꝫ illā moueri ad illā. ſed ſtati p̄ ſente agente pōt illā recipe ſine motu. Scōm hoc dōm eſt ꝙ iſta drĩa eſt vlis iter ɔ̃ria ꝛ priuatiue oppoſita. ſ. loquẽdo ō motu ppe dcō: q ẽ i tpe ꝛ ſucceſſiuᵘ. ¶ Ad p̄mū ar. pōt dici ꝙ a priuatōe que ẽ pncipiū nō ẽ motᵘ ppe dictᵘ i forma niſi qñ priuatio ɔiugit̃ ɔ̃rio. ¶ Ad 2ᵘ pꝫ ex illis exẽplis qliter ñ eſt motᵘ a priuatōe in habituꝫ. ¶ Ad 3ᵘ dico ꝙ nō ſeqt̃ non eſſe motū inter ɔ̃ria. qꝛ nō ẽ iter priuatiue oppoſita. qꝛ extre mū ignobilius ɔ̃rietatis nō tm̄ ẽ priuatio relig. ſꝫ cū ħ ẽ aliq̄ forma poſitiua. vñ nō pōt expelli ſine motu.

Quecūqꝫ vero tāqꝫ affirmatio ꝛ ne gatio oppoſita ſūt palā ẽ ꝙ nllo p̄di ctoꝝ modoꝝ oppoſita ſūt. In ſolis eni iſtis neceſſariū ẽ ſẽper qdẽ aliō eoꝝ eẽ veꝝ: aliō aūt eſſe falſū. Neqꝫ eni i ɔ̃trarijs neceſſariū ẽ ſẽper alterū veꝝ eẽ. alte rū aūt falſū. Neqꝫ i his q̄ ad aliqd ſūt: neqꝫ i habi tu ꝛ priuatione vt ſanitas ꝛ lāguor ɔ̃traria ſūt. ꝛ neutꝝ ipſoꝝ neqꝫ veꝝ neqꝫ falſū ẽ: Silr̄ aūt ꝛ duplū ꝛ dimidiū tanqꝫ relatiua oppoſita ſūt ꝛ nō ẽ eoꝝ alterū neqꝫ falſū neqꝫ verū: Sꝫ neqꝫ ea q̄ ſꝫ priuatōꝫ ꝛ habitū ſūt vt viſus ꝛ cecitas.

¶ Hic vt dicebat̃. cōpat ari. ɔ̃dictoria ad oīa alia oppoᵃ. vbi ſic pcedit. p̄ facit qō dcm̄ ẽ. ſcdo regredit̃ ſup ɔ̃ria ponẽs eo rū aliquas ppetates. ſcda ibi (ɔ̃riū aūt) pᵃ ps diuidit̃. qꝛ p̄ ponit ɔ̃cłonẽ. ſcdo addit pbationẽ ibi (in ſolis eni iſtis) pᵃ ps pꝫ ex lr̃a. ſed ſcda diuidit̃. qꝛ p̄ inuit vnā ɔ̃ñtiaꝫ. 2ᵒ pbat añs illiᵘ ibi (nec. n. ɔ̃rijs) i p̄ria pte ar. ſic. i ſol' ɔ̃dictorijs q̄ .ſ. opponuntur: vt affirmatio ꝛ negatio ſp altera ps ẽ va ꝛ al tera falſa. ḡ ɔ̃dictoria oppoſita nō ſūt aliqꝫ alioꝝ oppoſito rū vel nō ſicvt alia oppoſita opponunt̃. ɔ̃ña ẽ euidẽs cuius añs ponit̃ i lr̃a. ꝛ pbatur poſtea cū ſubdit (neqꝫ i ɔ̃rijs) vbi ſciẽdū ꝙ oīs excluſiua va pt reſolui i duas vas vnā affirma tiuā ꝛ aliā negatiuā. vbi grã. ſi ſolus hō currit ſeqt̃ ꝙ homo currit ꝛ nᵐ aliud aīal currit ita i ppoſito ſi in ſol' ɔ̃dictorijs altera ps ẽ vera altera falſa vt dic añs. ſeqt̃ ꝙ ɔ̃dictorioꝝ ſp ſi vna ps ẽ va altera ẽ falſa. ad pbationẽ ḡ illiᵘ añtis ſic p cedit. qꝛ p̄ pbat negatiuā. q. ſ. in nullis alijs oppoſitꝭ altera ps ſp ẽ vera altera falſa. ſcdo ex dcis ɔ̃cludit affirmatiuā. ſ. ħ eẽ veꝝ i ɔ̃dictorijs ꝙ ſp altera ps ẽ va altera falſa ibi (in affirmatōe vero ꝛ negatōe) p̄ria ps diuidit̃ in. 2. qꝛ p̄ pbat qō dcm̄ ẽ ſi alia oppoſita ſumātur icōplexa. ſcdo ſi ēt ſumā tur ɔ̃plexa de quo minᵘ videret̃. 2ᵒ ibi (ſꝫ maxīe videbit̃) p̄ria ps adhuc diuidit̃. qꝛ p̄ oñdit itẽrū iductiue. ſcdo ſylogiſti ce ibi. (oīa āt) dic ḡ ꝙ i ɔ̃rijs ñ ẽ necciūꝫ alteꝝ eẽ veꝝ alteꝝ falſū vt ſanitas ꝛ lãguor q̄ ſunt ɔ̃ria nᵘ neqꝫ veꝝ neqꝫ falſū. ſilr̄ ẽ ō relatiuis vt duplū ꝛ dimidiū. ꝛ ō priuatiue oppoſitis vt viſio ꝛ cecitas: qꝛ nᵐ illoꝝ veꝝ ẽ aut falſum.

¶ Oīo aūt eorū q̄ ſꝫ nullā ɔ̃plexionẽ dicunt̃ nihil verū ẽ neqꝫ falſuꝫ. Porro oīa q̄ p̄dicta ſunt ſine ɔ̃plexione dicunt̃.

Probat idẽ p ſiñtudinẽ ſic. qcūqꝫ ſm nullā ɔ̃plexionẽ dnr̃ nᵐ ẽ veꝝ aut falſū. ſꝫ oīa pdcā ſūt hō. qꝛ dnr̃ ſine ɔ̃plexiōe ergo ꝛc. iſtiᵘ rōnis p̄ ponit ma. 2ᵒ mi. (porro āt) ꝛ pꝫ i lr̃a.

¶ Sed maxime videbit̃ hoc tale ɔ̃tingere i his q̄ ſm ɔ̃plexionẽ dnr̃ ɔ̃traria Sanū nāqꝫ eẽ ſoꝛ. ꝛ lãguere ſortẽ ɔ̃trariū ẽ. Sꝫ neqꝫ i his ſemp alte rū veꝝ alterū eẽ falſum ɔ̃tingit. Cū. n. ſit ſoꝛ. erit aliō qdẽ verū aliō vero falſū. cū vero nō ſit ambo falſa ſunt. neqꝫ. n. languere neqꝫ ſanum eẽ veꝝ cum omnino ſoꝛ. nō ſit.

Oñdit idẽ ſi dcā oppoſita ſumant̃ ɔ̃plexa. vbi ſic pcedit. p̄ oñdit itẽrū i ɔ̃rijs 2ᵒ i priuatiue oppoſitis ibi (in priuatōe vo) dicit ḡ. ꝙ maxīe videbit̃ ħ tale. ſ. ꝙ alteꝝ ſit veꝝ alteꝝ fal ſū ſi ɔ̃ria dicant̃ ſm ɔ̃plexionẽ. ſed tñ nec i iſtis ẽ veꝝ. puta ſi accipiant̃ iſta ɔ̃ria ɔ̃plexa. ſocrates ẽ ſanᵘ. ſocrates eſt lan guens. qꝛ ſocrate exñte vtriqꝫ altera ps ẽ va altera falſa. ſed ſocrate nō exñte vtraqꝫ eſt falſa. qꝛ tūc neqꝫ ſanᵘ neqꝫ eger.

¶ In priuatione vero ꝛ habitu cū nō ſit neutruꝫ veꝝ ẽ. cū vero ſit nō erit alteꝝ veꝝ. habere nāqꝫ viſū ſocratẽ ad id qō ẽ cecū eẽ ſocrateꝫ oppoſitū eſt ſicut priuatio ꝛ habitᵘ. ꝛ cum ſit neceſſarium nō ẽ alteꝝ veꝝ vel falſū eẽ. cum. n. nōdum natᵘ ẽ hr̃e vtraqꝫ falſa ſunt ꝛ viſū. n. hr̃e ꝛ cecum eſſe.

Oñdit idẽ i priuatiue oppoſitis. qꝛ ibi ſimilr̄ ſubo nō exñte vtraqꝫ ps ẽ falſa. ſubo ēt exñte ſp altera falſa altera vo ñ ẽ. puta anqꝫ ſubm ſit aptū natū. vbi grã ſocrateꝫ hr̃e viſū ꝛ ſo cratẽ eẽ cecū opponunt̃ priuatiue ꝛ ſumunt̃ ɔ̃plexe. ſocrate ergo nō exñte vtraqꝫ ẽ falſa. ipſo ēt exñte nō eſt neceſſariū alterā eẽ verā alterā falſam. qꝛ anqꝫ ſit aptᵘ natus habere viſum vtraqꝫ ps eſt falſa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In affirmatione vero ꝛ negatōe ſemp ſiue ſit ſiue nō ſit aliō qdẽ erit verum aliud vero falſuꝫ. lãguere autẽ ſortẽ ꝛ nō lãguere cū ipſe ſit palā ẽ ꝙ alteꝝ eoruꝫ veruꝫ ẽ alterum autẽ falſum ẽ ꝛ cum nō ſit ſilr̄. languere enim cum nō ſit falſum eſt. nō lãguere āt veꝝ. Quare i his ſolis ppꝛium erit ſp eoruꝫ alteꝝ veꝝ alteꝝ autẽ falſum eſſe que cunqꝫ tāqꝫ affirmatio ꝛ negatio oppoſita ſunt.

Oñdit affirmatiões ãntis ɔcludẽs ex pdcis ꝙ ñ ſic ẽ ĩ affir matõe ⁊ negatõe qꝛ ibi ſp altera ps ẽ vã altera fſa ſiue ſubȝ ſit ſiue ñ ſit. vbi grã. ſocra. lãguere ⁊ ſocra. nõ lãguere certũ ẽ ꝙ altera ẽ vã altera falſa ſocra. extãte. ⁊ ſilr ñ extãte. qꝛ tẽ negatiua eſt vera. ſ. ſocra. nõ languet. ex oib⁹ g̃ pdictis ɔcludẽdo reſumẽs añs dĩ. q̃re ĩ his ſolis que tãq̃ affirma° ⁊ negatio opponũtur ꝓpriũ ẽ ꝙ ſp alteꝝ ſit veꝝ alteꝝ falſum. ¶ Notãdũ ꝙ h̃ vt pdcm̃ ẽ aſſignat ari. dñiã iter ɔdictorie oppõ ⁊ oĩa alia. qꝛ in oĩb⁹ alȳs nõ opȝ alteꝝ extremũ eẽ verũ alteꝝ falſum. ſed in his oȝ. vel qꝛ nᵐ alioꝝ oppoſitoꝛuȝ necio vere ineſt vnũ ⁊ aliud falſe. ſed in ɔdictoꝛȳs alteruȝ vere ineſt alteꝝ falſe. ⁊ ſic loqtur de ɔdictoꝛȳs incõplexis vel qꝛ nullũ alioꝝ oppoſitoꝝ necio eſt veꝝ vel falſũ. quia incõplexũ. ⁊ ɔdictoꝛia ſunt cõplexa. ⁊ ẽm iſtuȝ ſenſũ magis videtur itelligere ibi (oĩo aũt eoꝝ q̃ ẽm nullã cõplexioneȝ dñr) Eſt tñ intelligendũ ꝙ ɔdictio de q̃ h̃ loqtur nõ tm̃ ẽ ĩ incõplexis. q̃uis h̃ loquatur pncipalr de oppõne incõplexoꝝ. qꝛ ɔdictio forte vniuoce inuenitur in ꝓpõnib⁹ ⁊ ĩ terminis. nõ ſic forte ĩ alȳs oppõnibus. qꝛ iſta oppõ eſt magis intentionalis. eſt enĩ ſimplr intentionalis. Adiũgit poſtea ꝙ lȝ ſubo extãte oȝ alteꝝ ɔrioꝝ imediatoꝝ eẽ veꝝ de iſto non tñ hoc oȝ ſubo nõ extãte. ſed in ɔdictoꝛȳs ſiue ſubm ſit ſiue nõ ſit ſp alteꝝ eſt veꝝ de ſubo ⁊ alteꝝ falſum. qꝛ ſiue ſoꝛ. ſit ſiue nõ ſit ſemp hec eſt vera. ſoꝛ. lãguet. vel hec. ſoꝛ. nõ languet. ¶ Si queritur dubitãdo. quare ĩ hoc. c. ari. nõ aſſignat dñiam inter relũe oppõ ⁊ ɔria cũ inter oĩa alia aſſignet. põt dici ꝙ dñia eoꝝ haberi põt ex dictis ſupius ĩ pncipio capl̃i de oppoſitis. vbi dcm̃ eſt ꝙ ɔria hoc ipſum ꝙ ſũt nõ dñr alioꝝ aut quõlibet aliter ſic relũa. albũ enĩ nõ dr̃ nigri albũ nec ecõuerſo. nec bo⁹ mali bo⁹ vel ecõuerſo ſic duplum dr̃ dimidȳ duplũ. ⁊ ecõuerſo. iõ de iſtoꝝ dñia amplius dicere ari. nõ curauit. ¶ Seqtur illa ps

¶ Cõtrarium aũt eſt bono qdem ex necẽitate malũ. hoc aũt palam eſt per ſingüloꝝ iductionem. vt ſanitati lãguoꝛ ⁊ iuſticie iniuſticia ⁊ foꝛtitudini debilitas. ſimiliter autem ⁊ in alȳs. Malo ãt aliquando quidẽ bonũ eſt ɔtrarium: aliquando autẽ malũ. Egeſtati cum ſit malũ ſuperabũdantia cõtraria eſt: cum ſit ⁊ ipſa malũ. Sed in paucis hoc tale qlibet inſpiciet. in plurib⁹ vero ſemper malũ bono eſt cõtrariũ.

Ubi ari. regreditur ſup ɔria ponẽdo eoꝝ. 4. ꝓpetates. q̃ꝝ ſcõa ponitur ibi (amplius ɔrioꝝ) tertia ibi (palã vero eſt) 4ª ibi (nece ẽ ãt) ꝓrima g̃ ꝓpetas ẽ ꝙ bono ſp ɔriaẽ malũ vt ſanitati lãguoꝛ ⁊ iuſtitie iniuſtitia ⁊c̃. q̃ꝝ alteꝝ hȝ rõnẽ boni alteꝝ rõnẽ mali. malo ãt q̃nq̃ nõ ɔriatur bonũ vt dictum eſt. ſed etiã q̃nq̃ malũ vt egeſtati qđ ẽ qđdaȝ maluȝ ɔriaẽ ſupabũdãtia qđ ẽ etiã quoddã malũ. ⁊ addit ꝙ ĩ paucis h̃ repitur. ¶ Notãdũ ꝙ iſta ꝓpetas ꝙ bono ſp ɔriatur malũ. ſed malo q̃nq̃ malũ: q̃nq̃ bonũ: itelligẽda ẽ nõ ſolũ de iſtis foꝛmis bonũ malũ. qꝛ iſta inter ſe ſolum ɔriantur ⁊ nũq̃ malũ malo rõne foꝛme mali. ſed de his que ſubſũt. qꝛ aliq̃ñ ei qđ eſt malũ ɔriatur illud qđ eſt malũ vt in ꝓpõnibus. aliq̃ñ illud qđ eſt falſum cõtrariatur ei qđ ẽ falſũ. quia ambo cõtraria poſſunt eſſe falſa ſimul.

¶ Amplius vero cõtrarioꝝ nõ neceſſariũ eſt. ſi alterũ eſt ⁊ reliquum eẽ. ſanis nanq̃ȝ omnibus ſanitas quidem erit. languoꝛ vero non erit. Similiter autem ⁊ cum ſint omnes quideȝ albi. albedo qdem erit. nigredo vero non erit. Amplius ſi ſoꝛtem ſanum eſſe ad id quod eſt ſoꝛtẽ languere contrariũ eſt cũ non ſit poẽ vtrunq̃ȝ eideȝ ſiñ ineẽ non erit poſſibile cum alteꝝ contrarioꝛum ſit: ⁊ reliquũ eẽ. Cũ enim ſit verũ ſocra. ſanũ eẽ. non erit verũ languere ſocra.

Ponit ſcõam ꝓpetatẽ que eſt ꝙ cõtrarioꝛũ ſi alteꝝ exiſtit nõ eſt neciũ reliquũ eſſe. qđ oſtẽdit duplr. pmo ĩ ɔrȳs incõplexis. qꝛ oĩb⁹ aĩalib⁹ extãtibus ſanis ſanitas erit. ⁊ lãguoꝛ nõ erit. ſilr ⁊ ſi oẽs eſſent albi. ſcđo in ɔrȳs complexis. qꝛ ſocratẽ eſſe ſanũ ⁊ ſocrateȝ languere ſunt ɔria. ergo ĩpoſſibile ẽ ſil̃ ineẽ eidẽ. g̃ ſocrate extãte ſano ſuũ ɔriũ ñ erit. ſ. ſocratẽ lãguere. ¶ Notãdũ ꝙ iſta ſcõa ꝓprietas ẽ ꝙ vno ɔrioꝛuȝ extãte nõ oȝ reliquũ eſſe vt oĩbus extãtib⁹ ſanis ſanitas eſt ⁊ nõ egritudo. vl̃ ſi foꝛme abſolute ſumpte nõ ſũt ɔrie niſi in ɔpatõe ad idẽ ſubm. vt ſanũ ⁊ egrũ circa ſoꝛtẽ cũ ĩpoſſibile ſit ipſa ſimul ineſſe eidẽ ſubo ĩpoſſibile eſt vno extãte reliquũ eſſe. pmũ foꝛte eſt veri⁹. qꝛ foꝛme iter ſe ſunt ɔrie. ꝓbatio. quia ex ſe maxime diſtãt in eodeȝ gñe. ¶ Contra hanc proprietatẽ arguiẽ. qꝛ ſi vnũ ɔrioꝝ eſt in natura ⁊ reliquũ. ex p celi ⁊ mũdi. g̃ vno extãte oȝ reliquũ eẽ. ¶ Ad h̃ pt dici ꝙ iſta ꝓpõ nõ ẽ vera de eẽ in actu ſȝ d eẽ ĩ actu. vel in potentia. ⁊ de contrarȳs que mutuo ſe expellunt circa idẽ ſubm. quia tunc ſi vnum cõtrarium eſt. ſubm ei⁹ eſt. ⁊ ſi ſubm ei⁹ eſt. ergo reliquum cõtrariuȝ eſt in potẽtia. qꝛ ſicut ſubm ẽ ĩ potentia ad vnum ɔriũ ita ad alterum.

¶ Palã autẽ eſt ꝙ circa idem. aut ſpẽ. aut genere natura habẽt fieri ɔtrarietates. lãguoꝛ nanq̃ȝ ⁊ ſanitas ĩ coꝛpe aĩalis natura hñt fieri. Albedo nãq̃ȝ ⁊ nigredo ſimplr in coꝛpoꝛe. iuſticia vero ⁊ iniuſticia in anima.

Ponit. 3. ꝓprietatẽ q̃ eſt ꝙ ɔria habẽt fieri circa idẽ aut ſpẽ aut gñe. verbi grã vt lãguoꝛ ⁊ ſanitas hñt fieri nãliter ĩ coꝛpoꝛe aĩalis. albedo ⁊ nigredo ſimplr in coꝛpe. coꝛp⁹ aũt vtroꝙ mõ eſt idẽ genere. Juſtitia aũt ⁊ iniuſtitia hñt fieri in aĩa q̃ eſt eadẽ ſpẽ. ¶ Notãdũ ꝙ iſta ꝓprietas ꝙ ɔria habẽt fieri circa idẽ vel ſpẽ vel genere eſt notãda ꝙ lȝ alicui in ſpẽ repugnet vnũ ɔriũ vt albedini ɔgregatiuũ. tamẽ iſta ɔria hñt fieri circa idẽ gñe: vt circa coloꝛẽ q̃ eſt in diuerſis ſpẽbus qꝛ ſic eſt tm̃ idẽ genere. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neceſſariũ eſt aũt oĩa ɔtraria vel in codẽ genere eẽ vel in ɔtrarȳs generib⁹. vel ipſa genera eẽ. vt albũ ⁊ nigrũ in eodẽ genere ſunt. coloꝛ enim genus eoꝛum eſt. iuſticia vero ⁊ iniuſticia in cõtrarȳs generibus ſunt. Huius enim virtus huius nequitia genus eſt. Bonum enim ⁊ malum non ſunt in aliquo genere. ſed ipſa ſunt genera aliquoꝛum exiſtentia.

Ponit q̃rtam ꝓprietatẽ q̃ eſt ꝙ ɔria necio vel ſunt in eodeȝ gñe vel in ɔrȳs gnĩbus vel ipa ſunt alioꝝ gñra. exẽpluȝ pmi albũ ⁊ nigꝝ q̃ ſũt ĩ eodẽ gñe qđ ẽ coloꝛ. exemplũ ſcđi iuſtitia ⁊ iiuſtitia. qꝛ iuſtitia ẽ ĩ gñe virtutis. ⁊ iiuſtitia ĩ gñe neqtie. i. vicȳ qđ ẽ ɔriũ virtutis. exemplũ tertȳ bonũ ⁊ malũ q̃ nõ ſunt ĩ gñe: ſȝ ſũt gñа alioꝝ. ¶ Nõdũ ꝙ iſta ꝓprietas ꝙ cõtraria vel ſunt in eodem genere vel in contrarȳs generib⁹ vel ſunt genera alioꝛũ intelligenda eſt de generibus proximis. ſemper enim cõtraria ſunt in eodeȝ genere p⁹ niſi ſint foꝛte tranſcendentia: ⁊ tunc equiuoce ſunt in diuerſis generibus vt foꝛte bonũ ⁊ malum ꝓut ſunt tranſcẽdentia ſunt h̃. ꝓut autem accipiunẽ in moꝛibus ſunt genera moꝝ. itelligendũ tñ ꝙ pmo modo ꝓut. ſ. bonũ ɔuertitur cum ente. nihil dicitur ſimplr malum nec ſic bonum ⁊ malũ contrariantur. ſed tantũmodo dicitur bonum ⁊ malum in cõparatione ad aliud. quia ſcilicet deficit a perfectione entitatis alterius.

PRius aũt alterũ altero dicit̃ q̃dupliciter. primo quidẽ ꝓprie ſm tẽpus. ſm ꝙ .ſ. antiquus ⁊ ſenius alterum altero dicit̃. in eo. n. ꝙ tẽpus amplius eſt: ⁊ antiquus ⁊ ſenius dr̃.

¶ Poſtq̃ꝫ Ari. determinauit de ſpẽbus oppõnis h̃ determinat de modis ꝑoꝛatl. vbi ſic ꝓcedit. qꝛ ꝑmo diſtinguit mõs prioꝛis magis vſitatos. ſcðo addit vnũ modũ minꝰ vſitatũ ibi (videt̃ aũt ꝑter eos) ꝑma ꝑs diuiditur in .4. ſm .4. modos. 2a ibi (2ꝰ aũt) tertia ibi (tertio vo) q̃rta ibi (Ampliꝰ) Dicit ergo ꝙ ꝑꝰ dr̃ alt ex altero quadruplr̃. ꝑ mõ ꝑꝰ ſꝫ tp̃s ſicut antiquiꝰ ⁊ ſenius altero dr̃ ꝑꝰ eo vt antiquitas referatur ad inaı̃ata ⁊ ſeniꝰ ad aı̃ata ſm boetium. ¶ Sed vr̃ iſte modus male aſſignatus. qꝛ nihil ẽ ꝑꝰ ſm tp̃s. ꝓꝰ. qꝛ ꝑus eſt qð ẽ ꝑ̃cipio ꝓpinquius. ex. 5. Meta. ſed nullũ eſt ꝑncipiuꝫ in tp̃e cũ ſit infinitũ. ex. 8. phy. ¶ Dõꝫ ad hoc ſicut ari. dic̃ 5. Meta. c. de ꝑꝰ. ꝙ ꝑus ⁊ poſteriꝰ ſumũtur ĩ tp̃e ꝑ ꝯparationẽ ad pñs nũc ſignatũ. ſed ecõtrario ĩ ꝑteritis ⁊ futuris. qꝛ ꝑteritũ remotiꝰ ab hoc nunc eſt ꝑꝰ. ĩ futuris ꝓpinquus ad hoc nunc eſt ꝑꝰ. ⁊ ſic pꝫ ſol'o argumẽti. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Secundo modo qð nõ ꝯuertit̃ ſꝫ ſubſiſtendi ꝯñam. vt vnus duobus prioꝛ eſt. duobus eniꝫ exñtibus moꝛ ꝯñs eſt vnũ eſſe. vno aũt exñte nõ neceſſariũ eſt duo eſſe. idcirco non ꝯuertitur ab vno ꝯſequẽtia vt ſit reliquum. prius vero videt̃ illud eſſe a quo non ꝯuertitur in eo quod eſt eſſe conſequentia.

Ponit 2m modũ prioꝛis q ẽ ꝙ illud dicitur priꝰ alio qð nõ ꝯuertitur cũ eo ſm ſubſiſtendi ꝯñam hoc mõ. vnũ ẽ prius duobus. qꝛ ſequitur. ſunt duo. ergo vnũ. ⁊ nõ ꝯuertit̃ necio vt ſi vnũ eſt ꝙ duo ſint.

Videtur ꝙ iſte moꝰ ſit male aſſignatus. qꝛ ꝯñs ẽ ĩter ꝓpõnes. ſed ꝑꝰ de quo h̃ loqtur ari. eſt ð ĩcõplexis. ergo ꝯñs a q̊ nõ ꝯuertit̃ ſubſiſtẽdi ꝯña nõ dꝫ dici ꝑꝰ aliq̊ mõ. ¶ P̃. a parte ĩtegrali ñ ꝯuertit̃ ꝯña ad totũ. vt pꝫ in exẽplo ari. duo ſunt ergo vnũ eſt. ⁊ nõ ecõuerſo. ergo ꝑs integralis eſt ꝑoꝛ toto ſcðo mõ ꝑoꝛitatis. ſed hoc eſt falſuꝫ. qꝛ ſm ari. 7. Meta. ĩ diffõne aliq̃ꝝ ꝑtiũ integraliũ cadit totũ. ſꝫ diffiniẽs ꝑꝰ eſt diffinito. ex. 6. Topi. g̊ ⁊c̃. ¶ P̃. videt̃ ꝙ ad totũ integrale nõ ſeqtur eiꝰ ꝑs cuiꝰ oppoſitũ dr̃ in lr̃a ꝓꝰ. tũ qꝛ oĩs ꝯña bona ẽ reducibilis ad ſyllogiſmũ. ſꝫ illa ñ. qꝛ illa ꝯña domꝰ eſt. ergo ꝑies eſt. ſi reduceret̃ ad ſyllogiſmũ h̃ ꝓpoſitio. domus eſt. nõ poſſet eẽ minoꝛ. qꝛ tũc ꝑdicatũ eiꝰ nõ deberet eẽ ꝑdicatũ ꝯcluſionis. ergo opoꝛteret ꝙ eſſet maioꝛ. ſed ꝑies cũ ſit ſubm ꝯclõnis directe eſt minoꝛ extremitas. ⁊ domꝰ cũ ſit ſubm maioꝛis eſt mediꝰ terminꝰ ergo opoꝛteret ad reductionẽ iſtiꝰ ꝯñe aſſumere talem mi. ꝑies eſt domꝰ. ⁊ ita vlr̃ in alijs totis integralibus ⁊ ꝑtibus. ſed oĩs talis maioꝛ eſt impoſſis. qꝛ ſm ari. 4. topi. nullo mõ ꝑs ꝑdicat̃ de toto ĩtegrali nec ecõuerſo. ergo oĩs talis ꝯña tenẽs virtutẽ talis minoꝛis eſt inutilis. tũ qꝛ ꝯña alicubi tenens vbiq̃ꝫ tꝫ. ſed totũ integrale reſpectu alicuius ꝑdicati nõ infert ꝑtẽ. puta reſpectu huiꝰ ꝙ eſt maius ꝑte vel ꝯponi ex ꝑtibus vel eẽ figure talis vel talis. ergo nũq̃ꝫ infert.

¶ P̃. hoc ſcðo mõ dicit ari. gñs eẽ ꝑꝰ ſpẽ. ſed hoc ẽ falſũ. qꝛ genus ⁊ ſpẽs ſunt coꝛrl'iua ſm poꝛ. ergo ſunt ſimul natura. Rñdeo ad primũ dico ꝙ aliqñ ẽ ꝯña ĩter ꝓpões. tñ rõne incõplexoꝝ. ⁊ tũc illud incõplexũ in ꝯñte rõne cuiꝰ ſeqtur ad añs. ⁊ nõ ecõuerſo ẽ ꝑus illo in añte rõne cuiꝰ añs infert ꝯñs. ¶ Ad aliud põt ꝯcedi ꝙ oĩs ꝑs ĩtegralis ſine q̃ totũ nõ põt eẽ eſt ꝑoꝛ toto hoc ſcðo mõ ꝑoꝛitatis. ⁊ cũ ar. ꝙ aliq̃ tal' ꝑs diffinit̃ ꝑ ſuũ totũ. g̊ ẽ poſterioꝛ toto. cõcedo ꝙ ſit poſterioꝛ toto alioꝰ vt foꝛte q̃nto mõ q̊ ẽ ĩ cãndo q̊ ponit̃ ĩfra. ſed nõ ſcðo mõ q̊ eſt in ꝯñdo. ſicut ad ꝑncipiũ ſpãle. ſeq̃t̃ ꝯcl'o ĩ terminis gñalioꝛibꝰ. ⁊ nõ ecõuerſo. vt ad hãc. triãgulus hꝫ 3. angulos. ſeq̃t̃. hec figura hꝫ. 3. angulos. vbi ꝑnm eſt ꝑꝰ vno mõ. i. ĩ cãndo. ſed ꝑncipiatũ priꝰ ſcðo mõ. i. in ꝯñdo. vñ ſcðs modus non debet poni priꝰ ſm nãm. ſed ſm ꝯñaꝫ. ⁊ q̃ntus modus priꝰ ſm nãm vel cãlitatẽ. ¶ Ad alið dico ꝙ loquẽdo ð illa ꝑte integrali ſine qua totũ nõ põt eẽ totuꝫ ĩtegrale ĩfert ꝑtẽ reſpectu illoꝝ ꝑdicatoꝝ q̃ nõ pñt ineẽ toti niſi inſint ꝑti. vt domꝰ eſt alba. ergo ꝑies eſt albus. ſed reſpectu ꝑdicatoꝝ q̃ ꝑtinẽt ad diuerſitatẽ totiꝰ ⁊ ꝑtis ñ tꝫ talis ꝯña. vt domꝰ eſt ꝯpoſita ex talibꝰ. nõ ſeqtur. ergo ꝑies. ¶ Cũ arguit̃ de reductõe talis ꝯñe in ſyllogiſmũ põt ſic reduci vno mõ. oẽ illud ſine quo domꝰ non põt eẽ. eſt ſi domꝰ ẽ. ſꝫ ꝑies eſt hꝰ. g̊ paries eſt ſi domꝰ eſt ĩtelligendo ma. eẽ de ꝑdicato ꝯditionato ⁊ ꝯcluſionẽ ſimiliter: vbi ſumit̃ ꝓ medio illud vnde tenet cõſequẽtia cum arguitur ꝙ talis ꝯña nõ tenet vbiq̃ꝫ pꝫ ꝙ totum integrale infert ꝑtẽ vbiq̃ꝫ reſpectu eſſe ⁊ reſpectu predicatoꝝ alioꝝ que nõ ꝑtinẽt ad diuerſitatem totius ⁊ partis. ſed nõ opoꝛtet ex hoc ꝙ inferat ipſam reſpectu cuiuſcunq̃ꝫ predicati. ſicut ſi ſoꝛ. inferat hominem non opoꝛtet illam cõſequẽtiã tenere. ſi ſoꝛ. eſt indiuiduũ homo eſt indiuiduũ. quia reſpectu huius predicati ſũt extranea. ⁊ ita eſt de toto integrali ⁊ ꝑte reſpectu ꝑdicati ꝑtinẽtis ad diuerſitatem eoꝝ. ¶ Alio modo dicta cõſequẽtia reducit̃ ſic ad ſyllogiſmũ. domus ẽ. ſed paries eſt domus ꝑtie. ergo ꝑies eſt. nec ĩpedit formã ſyllogiſmi variatio medij penes rectum ⁊ obliquum. vt patet per Ariſto. primo prioꝛum.

¶ Ad tertiũ dictum eſt prius. ca. de relatione quarta ꝓprietate ꝙ intentiones generis ⁊ ſpeciei referuntur adinuicẽ. ⁊ ſunt ſimul natura. ⁊ ſic loqtitur poꝛ. ſed tamen inter res que ſubſunt põt eẽ cõſequẽtia. quia vna eſt ꝑoꝛ alia. h̃ ſcðo mõ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Tertio vero modo ſm quẽdam oꝛdinem prius dicitur. quẽadmodũ in diſciplinis ⁊ orationibus. nam in demonſtratiuis diſciplinis ẽ prius ⁊ poſterius ſecũdum oꝛdineꝫ. in geometria enĩ elemẽta prioꝛa ſũt alijs que deſcribunt̃ per oꝛdinem. ſꝫ in grãmatica elementa prioꝛa ſunt ſyllabis. ⁊ in orationibus ſimiliter probemiũ prius eſt narratione per oꝛdinẽ.

Ponit tertiũ modũ prioꝛis qui eſt ſm oꝛdinẽ: vt illud dicit̃ prius qui in oꝛdine dicit̃ ꝑmus ſicut in diſciplinis. i. ĩ ſciẽtijs demõſtratiuis. vt ſunt doctrinales vbi elemẽta. i. ꝑncipia ⁊ ⁊ diffinitiones ſunt prioꝛa ſm oꝛdineꝫ. vt in geometria his que deſcribũtur per oꝛdinẽ. i. ꝯcluſionibus que deſcribẽdo demonſtrantur. ⁊ in grãmatica elementa. i. littere ſunt prioꝛa ſyllabis illo modo. ſimiliter in orationibus. ideſt rhetoricis. quia probemium eſt prius narratione per oꝛdinem illo modo.

¶ Amplius ſupꝛa ea que dicta ſũt qð melius eſt ⁊ honoꝛabilius prius naturaliter eſſe videt̃. Cõſueuerũt enim ⁊ plurimi. honoꝛabilioꝛes ⁊ magis dilectos a ſe prioꝛes dicere apud ſe. Eſt q̃dẽ hic ⁊ pene alieniſſimus prioꝛũ modus. Modi itaq̃ꝫ qui dicti ſũt de prioꝛe iſti ſunt.

Ponit quartum modum ſm quem quoddam dicitur prius. quia honoꝛabilius vnde multi conſueuerunt dicere aliquos eſſe ꝑoꝛes apud ſe illos qui ſunt honoꝛabilioꝛes ⁊ magis dilecti a ſe: ⁊ dicit ꝙ iſte modus videtur alienus a modis ꝑoꝛis pro eo ꝙ eſt ſꝫ vulgus. ¶ Ultimo ꝯcludit ꝙ modi prioꝛis iſti ſunt qui dicti ſunt. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Videt̃ autẽ preter eos qui dicti ſũt alter eẽ pri-

oris modus. Eorũ eniꝫ que conuertuntur ꝑm eſſentie ↄſequētiã ꝙ alterũ alteri quomodolibet cauſa ē digne prius natura dicit: quia vero que dam ſunt huiuſmodi palã eſt. Eſſe nanqꝫ homi nem cõuertitur ꝑm eẽntie conſequentiã ad verã de ſe orationem. Nã ſi homo eſt. vera eſt oratio qua dicitur. quia homo eſt. ⁊ homo cõuertitur orationi quia eſt. nã ſi vera eſt oratio qua dicitur qꝛ homo eſt. hoīeꝫ eē neceſſe eſt. Eſt autem ve ra oratio nequaquã cauſa ꝙ res ſit. Uerũtamen videtur res eē quodãmodo cã vt ſit oratio vera. Dum eni res eſt vel nõ eſt: vera oratio aut falſa dicat̄ neceſſe eſt. Ideoqꝫ ꝑm quinqꝫ modos pri us alterũ altero dicitur.

Ponit 5ᵐ modũ ꝓoris q videt̄ minus vſitatus q eſt qñ aliq̄ ↄuertunt̄ ꝑm eēndi ↄñam. ⁊ vnũ eſt cã alteri⁹ illud qḋ ē cã dr̄ eſſe ꝑus nãl'r. vbi gr̃a. in orōne vã ⁊ re ſignata. nam in re hoīeꝫ eſſe cõuertit̄ cũ orōne vera que dicit hõ eſt. qꝛ ſi hõ ē ſequitur ꝙ vera eſt orõ que dicit ꝙ homo eſt. ⁊ ſīl'r ↄuertit̄ ecõuerſo. ⁊ tñ orõ nõ ē cã ꝙ res ſit. ſed magis econuerſo. ga dum res eſt aut nõ ē: ſeqt̄ur neceſſario ꝙ orõ dicat̄ vera vel falſa. ⁊ ideo rē eē eſt ꝑus orōne vera illo mõ. ℭ Ultio con cludit ꝙ ꝑm iſtos. 5. modos dr̄ ꝑus alteꝝ altero. ℭ Sed vi detur ꝙ iſte modus gnt⁹ male ponatur vbi cã dr̄ ꝑus cãto ⁊ eſſe rei ꝑus vitate ſermonis. nã cã ⁊ cãtum referũtur. ſīl'r ſignũ ⁊ ſignatũ. ḡ cã ⁊ cãtũ ſunt ſīl' natura. ⁊ ſīl'r eē rei qḋ ē ſignatuꝫ. ⁊ veritas ſermonis qḋ ē ſignũ ſunt ſimul natura. ℭ Dicendũ ꝙ h̄ eſt variatio de iſtis intētionibus cã ⁊ effe ctus ſignũ ⁊ ſignatũ ⁊ de his que ſubſunt intētionib⁹. Inte tiones eni referuntur ꝑ ſe ⁊ ſunt ſimul vt arguitur. ſed ea q̄ ſubſunt nõ referũtur niſi forte per accñs. ⁊ illa nõ ſũt ſīl'.

Ad maiorem euidentiã pdcoꝝ. q̄ritur vtꝝ ari. cõ uenieter aſſignet mõs ꝓoris. videt̄ ꝙ non. qꝛ multo plures aſſignat. 5. Meta. puta ꝑus in loco: ꝑus ꝑm cognitionē. ꝑus ꝑm motum ⁊ plures alios. ergo ⁊c̄. ℭ Iẞ. quot modis dicitur vnuꝫ oppoſitoꝝ tot ⁊ reliquũ. ex ꝑmo top. ſed ſimul opponitur ei qḋ eſt ꝑ⁹ ⁊ nõ hꝫ niſi. 3. mo dos ꝑm ari. hic inferius i lr̃a. ergo ⁊c̄. ℭ In oppoſitũ ē aꝛ. ℭ Rñdeo ꝑm ari. c. de ꝑuſ. 5. meta. gñalis rõ prioris i oib⁹ modis eſt eſſe ꝓpingus ꝑncipio. quotcũqꝫ ergo modis põt ſumi ꝑncipiũ. ⁊ quotcunqꝫ modis põt aliqḋ ꝓpingus eē ꝑn cipio quocũqꝫ mõ ſũpto tot vniuerſis modis dr̄ ꝑus. ſed h̄ põt pluribus modis accidere ꝙ̄ h̄ enumerentur vt manife ſtum eſt ibidē. 5. meta. ergo hic non ponũtur oẽs mõi ꝓoris ſed ꝙ̄tum ſufficit ad propoſitum. ſed forte ſolus ſcḋus mo dus qui eſt in ↄñdo eſt h̄ ad ꝓpoſitũ ꝑm quē moᵐ gen⁹ dr̄ ꝑus ſpē i vnoquoqꝫ pdicamēto. ⁊ forte 5⁹ modus ꝓoris q ē in cãndo. qꝛ ſuba eſt cauſa oīuꝫ acci⁹. aliꝫ. 3. modi prioris q ſũt tēpore ordine ⁊ honore ponũtur. nõ vt ꝑncipaliter intē ti. ſed vt ꝑ illos manifeſtent̄ modi principal'r intēti. ℭ Ad primũ arᵐ dico ꝙ in. 5. meta. diſtinguitur pri⁹ inꝙ̄tũ ē dr̄a entis. h̄ aũt ꝑncipaliter ꝑm ꝙ ē paſſio eoꝝ que ſunt i gene ribus pdicam̄toꝝ. vt ↄſiderantur a rõne. ⁊ ſic ſumptum hꝫ oīno diuerſos mõs. vñ q ꝑncipal'r itēdunt̄ hic ibi omittũt̄ ⁊ eo⁹ ↄcedo ergo ꝙ nõ ponit h̄ oẽs modos ꝓoris. nec forte illos ad q̄s oẽs ſunt reducibiles. enũerat tñ ſufficientes ad ꝓpoſitũ. ⁊ quoſdã alios ad illoꝝ maīfeſtationē. ℭ Ad ſcḋꝫ dico ꝙ oīno tot modos hꝫ ſimul quot pri⁹. ſed nõ ponit ari. oẽs eius modos. vl' qꝛ ſufficiēter haberi pñt ꝑ modos prio ris vel qꝛ ſufficit ſibi ponere illos modos ſimul q ſunt ad ꝓ poſitũ q ſunt inter que eſt ↄña mutua: cũ neutrũ ſit cã alte ri⁹. ⁊ vt ſpẽs cõdiuidētes ex oppoſito idē gen⁹ quoꝝ vterqꝫ

opponit̄ ſcḋo mõ ꝓoris q ē ſpāl'r ad ꝓpoſitũ. ⁊ ꝑm⁹ opponit̄ 5. ſpāliter. ⁊ adiũgit ſimul tpe vt ꝑ h̄ relīq modi inoteſcant. ℭ Sequitur illa pars.

ℭ Simul autem dicunt̄ ſimpliciter quidem ⁊ proprie quoruꝫ generatio ⁊ corruptio ē in codē tēpore. neutruꝫ. n. neqꝫ prius neqꝫ poſterius eſt eorũ. ſimiliter itaqꝫ hec dr̄r ꝑm idē tēpus.

Ubi ari. diſtiguit modos ſīl'tatis. ⁊ diuiditur in. 3. ꝑm ꝙ po nit. 3. mõs. ſcḋa ibi (nãliter aũt) tertia ibi (dr̄r ſimul) dicit ergo ꝙ ſimpl'r ⁊ ꝓpe dr̄r ſimul ꝑ mõ illa quoꝝ gnãtio. i. ꝓ ductio ad eē eſt in eodē tpe. qꝛ taliũ neutruꝫ eſt ꝑus nec po ſterius altero. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Naturaliter aũt ſimul ſũt quecunqꝫ cõuertun tur quidem ꝑm id qḋ eſt eſſe ↄſequentiã. Sed nequaꝙ̄ eſt cauſa alterũ alteri vt ſit. vt i duplo ⁊ dimidio. ↄuertuntur etenim hec. nã cũ ſit duplũ eſt dimidiũ. ⁊ cũ ſit dimidiũ eſt duplũ. ẞ neutrũ alteri cauſa eſt vt ſit.

Ponit ſcḋm modũ qui ē ꝙ illa dr̄r nãl'r ſimul q̄ ↄuertunt̄ ꝑm eandē ↄñam. vt ſi vnũ eſt alteꝝ eſt ⁊c̄. ſed tñ vnum nõ eſt cauſa alterius vt ſit. hoc mõ ſũt ſimul rl'ua. vt ſi duplũ eſt dimidiũ eſt. ⁊ ecõuerſo. ſed tñ neutrũ eſt cã alteri⁹ vt ſit. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Dicuntur autē ſimul naturaliter q̄ ex eodem genere e diuerſo diuidunt̄ a ſeinuicē. E diuerſo aũt diuidi dicunt̄ que ꝑm eãdem diuiſionē ſunt vt greſſibile volatile ⁊ aq̄tile. hec enim e diuerſo diuiduntur que ſunt in eodem genere. Animal enim diuiditur in hec in volatile ⁊ i greſſibile ⁊ aquatile. ⁊ nihil horũ prius ⁊ poſterius eſt: ẞ ſimul per naturã hec eſſe vident̄. Diuiditur aũt ⁊ ſingulũ horũ in ſpẽs rurſus vt greſſibile ani mal et volatile ⁊ aquatile. Erunt ergo ⁊ illa ſīl' naturaliter quecũqꝫ ex eodem genere ꝑm eãdē diuiſionem ſunt.

Ponit tertiũ modũ. vbi ſic ꝓcedit. ꝑmo exponit modũ. ⁊ᵒ remouet dubiũ. ibi (gña vo) dicit ergo ꝙ ſīl' dicuntur alio⁹ illa que ex diuerſo. i. ex oppoſito diuidũt gen⁹ idē. ⁊ hoc ꝑm candē diuiſionē qḋ dr̄ ꝑꝑ ſubdiuiſiones. hoc mõ ſunt ſimul greſſibile volatile aquatile que ex oppoſito diuidũt genus aīalis. iõ ſunt ſimul: ⁊ n⁹ eſt prius alio vel poſterius. Et ad dit ꝙ ſingl'm illoꝝ põt vlteri⁹ diuidi in ſpẽs. ⁊ illa ꝑ q̄ diui duntur ꝑm eandē diuiſionē dicent̄ ſīl' nãl'r illo modo vt ſi aquatile diuidatur per habens ſquamas ⁊ non habẽs ſqua mas. ℭ Poſtea cum dicit.

ℭ Genera vero ſēper priora ſunt. neqꝫ enim cõ uertunt̄ ꝑm ꝙ eſt eſſe cõſequentiã vt cũ ſit qdeꝫ aquatile eſt animal. cum vero ſit animal non eſt neceſſe vt ſit aq̄tile. Simul ergo per naturaꝫ dicunt̄ quecũqꝫ ↄuertuntur quidē ꝑm ꝙ eſt eſſe ↄſequētiã. ſed nequaꝙ̄ ē cauſa alterũ alteri vt ſit ⁊ ea que ex eodē genere e diuerſo diuidunt̄ adi uicē ⁊ ſimpliciter ſimul ſunt quorum generatio in eodem eſt tēpore.

Remouet dubiũ. forte crederet aliqs ꝙ ipꝫ genus qḋ diui dit̄ eēt ſīl' cuꝫ diuidētibus ipꝫ. hoc remouet di. ꝙ gña ſemꝑ ſunt priora ſpẽbus diuidentibus ipa. qḋ ꝓbat per rationē prioris ꝑmo mõ dicti. qꝛ gña nõ ↄuertunt̄ ad ſpẽs ꝑꝫ eēndi

ꝯñam.q2 bñ ſeqtur.eſt aquatile.ergo aīal.ſed nõ ꝯuertitur necio eſt aīal.g̃ aquatile. ¶ Ultimo recapitulãdo mõs ſic ꝯcludit di.ꝙ ſil'r dñr nãl'r vno mõ q̃cũqꝫ ꝯuertunt̃ ẜ eẽndi ꝯñaꝫ.ſed neutrũ ē cã alteri⁹ vt ſit.⁊ iſte fuit 2⁹ modus.alio⁰ illa que ē diuerſo diuidũtur ſub eodē gñe q fuit 3⁹ modus alio mõ ſũt ſil' illa quoꝝ gñatio eſt in eodē tpe.q eſt pmus modus. ¶ Qualiter aũt iſti modi ſufficienter ponuntur ⁊ qualiter ſũt ad ppo⁰. pꝫ ex pcedēti q̃one.c.de priori.

MOtus autẽ ſpecies ſunt ſex. generatio.corruptio.augmẽtũ.diminutio. alteratio. ſecũdũ locũ mutatio.
¶ Hic vt ſupius dicebatur Ari.diſtinguit ſpẽs motus.circa qõ.z.facit.p agit d diuiſione motus in ſuas ſpẽs.ſcdo de eius oppõne ibi(eſt aũt ſimpl'r)pma ps diuidit̃.q2 p põit illã diuiſionē. ſcdo addit diuidentiũ diſtinctionē ibi(alij itaqꝫ)dicit g̃ ꝙ 6. ſũt ſpẽs motus.ſ.gñatio:corruptio.augmẽtatio: diminutio:alteratio: ẜ locũ mutatio.i. motus localis.

¶ Alij itaqꝫ motus palã eſt quia alij abinuicem ſunt.non enim gñatio corruptio. neqꝫ augmentum diminutio. neqꝫ alteratio ſecundũ locum mutatio:ſimiliter aũt ⁊ alij. In alteratione vero habet quandã queſtionem ne forte neceſſariũ ſit id quod alteratur per aliquã reliquarum motionum alterari.

Oſtendit iſtas ſpẽs motus eẽ dĩntes.vbi.z.facit. p ppõit itẽtũ.ſcdo mouet ⁊ remouet dubiũ ibi(in alteratõe)pma ps pꝫ.q2 l'ra plana ē.ſed ſcda diuidit̃.q2 p ppõit dubitatõeꝫ ſcdo addit ſolõnē ibi(hoc aũt nõ eſt veꝝ)dicit ergo ꝙ forte in alteratõe hꝫ q̃onē. vtꝝ.ſ. diſtinguat̃ ab alijs motibus aut nõ.ſed illud qõ alteratur neceſſe ſit alterari per aliquã motionũ aliaꝝ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Hoc aũt non ē verũ. Nam pene ſecũdum oẽs paſſiones aut plures nobis alterari accidit.nulla aliarũ motionũ ꝯmunicãte. nam neqꝫ augeri neceſſariũ ē quod per paſſionem mouetur neqꝫ minui. Sil'r autem ⁊ in alijs ideoqꝫ alia erit pter alios motus alteratio.nã ſi eẽt eadẽ mutatio oporteret id quod alteratur augeri mox vel minui vel per quãdã aliaꝝ ꝯſequẽtiam motionum fieri.ẜ non eſt neceſſe. Similiter autẽ ⁊ quod auget̃ aut aliqua alia mutatione mouet̃ alterari oporteret.ẜ ſũt quedã creſcẽtia que nõ alterant̃ vt quadrãgulus circũpoſito gnomone creuit q̃dē.alteratũ vero nihil eſt fcm.ſic ⁊ i alijs huiuſmodi. Quare alij ſũt mot⁹ adiuicē.

Soluit dubiũ pbans p rõneꝫ ꝙ alteratio ſit diſtincta ſpẽs motus ab alijs.vbi ar.ſic.quecunqꝫ ſic ſe hñt ꝙ poſſunt ab inuicē ſepari ⁊ ſine inuicē eſſe:illa ſunt realiter diſtincta.ẜ alteratio ⁊ alie ſpẽs motus ſũt hõ.ergo ⁊c.iſtius rõnis p ponit mi.q̃tum ad illã ptē ꝙ alteratio põt eẽ ſine alijs motibus di. ꝙ pene ẜm oẽs paſſiones.i.qualitates aut plꝫs contingit alterari nulla aliaꝝ mutationũ cõcomitãte.pꝫ.ſcdo ponit ma.i v̾tute cũ dicit(nã ſi eẽt eadē)q2 ſi alteratio eẽt eadē cũ aliqua aliaꝝ motionũ oporteret illõ qõ alterat̃ augeri vel minui. qõ tñ nõ ē neceſſe.ſed ille ſpẽs pñt eſſe ſine iuicē.3⁰ cũ dicit(ſil'r aũt)ponit minorem.q̃tũ ad aliã ptē ꝯuerſaꝫ.ſ.ꝙ aliqd põt augeri ⁊ ad mutationē moueri. ⁊ tñ nõ opꝫ ipſum alterari.q2 aliqua pñt creſcere aut augeri. q̃ tñ nõ alterãtur.verbi gra.de quadrãgulo.q2 ſi circũponit̃ gnomõ creuit quidē.q2 quadrãgulus factus eſt maior.⁊ tñ nihil eſt alteratũ.ſil'r eſt i alijs motib⁹ ex quo ſeqtur ꝙ iſti motus ſũt alij adinuicē ⁊ diſticti real'r. ¶ Notãdũ ad euidentiaꝫ exẽpli ꝙ quadrãgulus ē figura.4.lineis ꝯtẽta.⁊ ꝯñs hñs.4.angulos rectos.ſed gnomõ.dr̃ q̃ſi medius quadrãgulus ꝯſtãs.ſ.ex duab⁹ lineis rectis in angulo ꝯiũctis. qõ ſi addat̃ q̃drangulo extrã ptē.⁊ ſibi iũgat̃ p duas puas lieas q pñt dici ſuppletões:tc̃ q̃drãgulus fit maior i q̃titate ſed tñ nõ eſt alteratus.q2 alteratio ē tñ ẜm qualitatem. ¶ Sed exemplũ nõ videt̃ valere ad ppoſitũ.multe enim additões augmẽtatõis nõ pñt ibi ſaluari.tũ q2 nõ q̃libet ps aucti auget̃ ex tali additõe.tũ q2 talis additio ē ſola iuxtapoſitio:quã p li.de gñatõe ari.dicit nõ eẽ augmentationeꝫ. inſtãtia g̃ q ponitur ibi de q̃drato ⁊ gnomone nõ eſt vera. ¶ Rñdeo põt ſatis cõcedi ꝙ inſtãtia ari. nõ eſt ad propoſitũ de augmẽtatõe prope dcã.ſed de iuxpõne q aliquo mõ augmẽtatõi aſſimilatur:⁊ pro tãto ē illa iſtãtia ad propo^m. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eſt aũt ſimpliciter q̃dē quies motui ꝯtrariũ.
Agit de oppõne mot⁹ vbi ſic pcedit. p oñdit ppoſitũ. ſcdo mouet ⁊ remouet quoddã dubiũ ibi(relinq̃t aũt)pma i.z. pmo oñditur qd opponit̃ motui puatiue.ſcdo qd ei oppõitur ꝯrie ibi(his vo)dicit g̃ ꝙ ſimpl'r.i.vl'r loquẽdo de motu qes ꝯriũ ē mot⁹.⁊ accipit̃ ꝯriũ p puatõe.q2 qes cũ ſit formaliter carẽtia motus in apto nato non poteſt opponi motui niſi priuatiue.

¶ His vero q̃ per ſingula ſũt gñationi q̃dē corruptio.augmẽto quidē diminutio: ſecũdũ vero locum mutationi ẜm locũ quies maxime videtur oppoſitũ eẽ. ⁊ forte i contrariũ locũ mutatio vt ei que iferius ē ea que ſuperius ē. ⁊ ei que ſuperius ē ea que inferius ē.

Oſtendit qd opponitur motui ꝯrie di.ꝙ his que p ſingula ſunt.i.loquẽdo de ſingulis ſpẽbus mot⁹: vnus motus ē cõtrarius alteri vt gñatõi corruptio ⁊ augmẽtatiõi diminutio motui aũt ẜm locũ opponitur qes. vt dcm̃ eſt.⁊ etiaꝫ mot⁹ q eſt in ꝯriũ locum vt motus q eſt inferius cõtrariatur motui q eſt ſuperius ⁊ ecõuerſo.

¶ Reliquo vero aſſignatoꝝ motuum nõ facile ē aſſignari qd ꝯtrariũ. videt̃ autẽ neqꝫ eẽ ei aliqd cõtrariũ.niſi qs ⁊ in hec ſecũdum q̃litatẽ qetem opponat:aut i cõtrariũ q̃litatis mutationẽ ſicut ⁊ i mutatione ſecũdũ locũ qetē ẜm locũ. aut i cõtrariũ locũ mutatõeꝫ. Eſt eni alteratio mutatio ẜm q̃litateꝫ. Quapropter oppoſita erit ẜm q̃litatē mutationi ẜm q̃litatẽ quies.aut i cõtrarium mutatio q̃litatis. vt albũ fieri ad id q ē nigrũ fieri alterat̃ i cõtrariũ q̃litatis mutatione facta.

Remouet dubiũ.q2 nõ videtur facile forte aſſignare ꝯriũ reliquo motui.ſ. alterationi.q2 forte videtur alicui ꝙ non habet ꝯrium.hoc remouet di. ꝙ motui alterationis qui eſt ẜm qualitatẽ opponitur quies ẜm illã qualitatem:aut etiã motus qui eſt in ꝯriam qualitatem.ſicut de motu locali ſuperius dicebatur.nã alteratio eſt mot⁹ ẜ q̃litatẽ. opponit̃ ergo ſibi tã quies q̃ mot⁹ in ꝯriã qualitatẽ. vt ei qõ ē albũ fieri.i.dealbatio opponit̃ hoc qõ eſt nigrũ fieri.i. denigratio que eſt ad ꝯriã qualitatẽ. ¶ Notandũ ꝙ quot ſũt ſpẽs motus tot ſunt ⁊ quietis. ⁊ ſumendo ambo vt dĩnt i eodeꝫ genere opponũtur puatiue. ſpeciali vero motui opponitur priuatiue quies ſpãlis.nõ illa q eſt in termino ad quẽ.quia illa eſt ſalus ⁊ perfectio motus. ſed q eſt in termino a quo vt dealbationi priuatiue oponitur qes in nigredine.motui

aũt ad vnũ terminũ ↄ̃riaᷣ motus eↄ̃rio qui eſt ad terminũ ↄ̃rium. ꝛ geti in vno ↄ̃rio ↄtrariatur ges in alio ↄtrario ſita ꝙ motus ſpālis h̾ꝫ ꝓ ↄ̃rio alteꝝ motũ: ꝛ ꝓ p̃uatiue oppoſito geté. ſilr̃ ges ꝓ ↄ̃rio h̾ꝫ aliã geté. ꝛ ꝓ p̃uatiē oppoſito motũ. ꝙ ſiqs ponat geté ↄ̃riari motui ñ erit poſſibile ſibi vitare inconueniens. ſ. plura ↄ̃riari eidē vniuoco. qḋ eſt ↄ̃ Ari. ꝓ Top. ꝛ. 4. Meta. nõ tñ eſt incõueniēs eidem vnũ ↄ̃riari ꝛ aliud eidem opponi p̃uatiue.

Ad maiorem euidētiã p̃dcõꝝ. q̃riᷣ vtꝝ ari. h̾ ↄuenieter diſtiguat ſpēs mot⁹. vr̃ ꝙ nõ. qꝛ ↄſiderare motũ ꝑtinet ad nālē ñ ad logicũ. g̊ ꝛc̃. ↄñā pꝫ. añs ꝓbaᷣ. qꝛ mot⁹ ē paſſio nāl. g̊ iꝑtinēs logico. ¶ P̃. illa ĩ q̃ diſtiguiᷣ mot⁹ ſũt ĩ diuerſis gñib⁹ vt alteratio ĩ q̃litate: ꝛ augmētatio ĩ q̃ꝫtitate. g̊ nihil ē eis vniuocũ. g̊ ñ ſũt ſpēs mot⁹. qꝛ oē hñs ſpēs ē vniuocum eis. ¶ P̃. ari. 5. phy. ꝓbat ꝙ gñatio nõ ē mot⁹. ꝛ pari rõne nec corruptio. g̊ ꝛc̃. ¶ P̃. Ari. oñdit h̾ iſtos mot⁹ eē diſtictos. qꝛ ñ fiũt ſil' circa idē: cui⁹ oppoſitũ vr̃. tũ qꝛ ſꝑ cũ augm̃tatõe ↄiũgiᷣ alteratio. tũ ſilr̃. qꝛ cũ oĩ gñatõe ꝛ corruptõe ↄiũgiᷣ altera°. qꝛ forma ſub̾alis ñ eſt p̃n⁹ imediatũ agēdi. ſꝫ tm̃ q̃litates actiue ꝛ paſſiue. ꝛ ꝟꝫ illas ē alteratio ad quã ſeqᷣ trãſmutatio ꝟꝫ formã ſubalē: cui⁹ forme ille q̃litates ſũt ꝓp̃e. ¶ P̃. oē auctũ occupat maiorē locũ q̃ꝫ p̊⁹. ꝛ loc⁹ ē eq̃lis locato. ex. 4. phy. g̊ oē auctũ mutat locũ. ¶ P̃. ĩ gñe q̃litatis ē tm̃ vn⁹ mot⁹ vt alteratio. ꝛ in genere vbi tantum vn⁹. ergo erit tantum vnus in genere quantitatis ꝛ in genere ſubſtantie. ꝛ ita non erunt niſi 4. mot⁹ tm̃. ¶ P̃. vr̃ ꝙ ĩ alijs gñib⁹ ſit aliqs mot⁹ ꝑ ſe. Naꝫ 3. phy. dr̃ ꝙ tot ſunt ſpēs mot⁹ q̊t entis. g̊ mot⁹ eſt in oĩ gñe. ¶ In op⁹ ē Ari. ¶ R° põt dici ꝙ mot⁹ ꝟꝫ illã rõnē ei⁹ q̃ aſſignaᷣ. 3. phy. ſ. ꝙ ē act⁹ entis ĩ põ. iq̃ꝫ⁹ ĩ po° ↄuenit oib⁹ iſtis 6. equoce. tñ ſic̃ ꝛ ipſa diffõ ꝛ diffinitētia que ſũt act⁹ ꝛ põ eis equoce ↄueniũt. ſꝫ magis ꝓp̃e ſumiᷣ mot⁹ ĩ. 5. phy. ꝙ mot⁹ ē a ↄ̃rio ĩ ↄ̃riũ. ꝛ ĩ tp̃e. ꝛ illo° diſtiguiᷣ ↄ̃ mutatõeꝫ ſubitã q̃ ē ĩ inſtãti. nec põt ſic ſũpt⁹ ↄueniēter diuidi ĩ iſtos. 6. mõs. ſed tm̃ ĩ q̃ttuor eoꝝ. g̊ p̊⁹ ſumiᷣ hic. ꝛ ſic ē diuiſio ↄueniēs vt vocis ĩ ſignificatões. ¶ Ad ar. dico ꝙ mot⁹ inq̃ꝫtũ ei⁹ p̃n⁹ eſt mã vl' forma nāl' ſiue inq̃ꝫtũ egrediᷣ a p̃ncipijs corpis nāl' ſic paſſio a p̃ncipijs ſui ſubi' ſic ꝑtinet ad ↄſideratõeꝫ nāl' ſꝫ inq̃ꝫtũ ē q̊d trãſcēdēs reꝑtũ ĩ diuerſis gñib⁹ ꝑ reductõeꝫ. ꝛ ꝟm ꝙ ē ad res diuerſoꝝ geneꝝ ſic ꝑtinet ad ↄſidratõꝫ logici ↄſiderãtis gñaliſſima. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ſpēs h̾ accipiᷣ ñ vt ſumit por. ſꝫ ꝓ mõ vl' ſignificato ſpāli. ſic̃ ĩ. 3. phy. tot ſũt ſpēs mot⁹ q̊t ſũt ꝛ entis. ens. n. ñ h̾ꝫ illas tanq̃ꝫ ſpēs proꝑe. ¶ Ad 3⁹ ↄcedo ꝙ gñatio ꝛ corruptio nõ ſũt mot⁹ vt diſtiguiᷣ ↄ̃ mutatõeꝫ. ſũt tñ mot⁹ vt accipiᷣ mot⁹. 3. phy. ¶ Ad 4⁹ dico ꝙ lꝫ iſte mot⁹ fiat circa idē vl' ſil' vel ordine q̊daꝫ nũq̃ꝫ tñ ſũt ſil' h̾ eſt ad eundē terminũ ꝑ ſe. ꝛ hoc ſufficit ad eoꝝ diſtictionē. ¶ Cũ ar. ȯ augmētatione ꝛ alteratiõe ↄcedo ꝙ oĩs augmētatio nālis ꝓp̃e dcã p̃ſuppõit alteratõꝫ cuiuſmodi ñ ē augmētatio ĩ mathematicis. ſꝫ nulla augmētatio ē ad illũ terminũ ad quē ē alteratio. ¶ Cũ arguiᷣ ȯ alteratõe ꝛ gñatõe dato ꝙ oēꝫ gñatõeꝫ p̃cedit alteratio: ñ ſeq̊tur h̾ eē ꝑ ſe ad eũdē. ſꝫ alteratio ē ad q̃litatē: ꝛ gñatio ad formã ſubalē. ¶ Ad 5⁹ ↄcedo ꝙ auctũ maiorē locũ occupat q̃ꝫ p̊⁹. ſꝫ tñ ñ mutat locũ ꝟꝫ totũ. vñ qꝛ totũ ñ h̾ꝫ aliũ locũ. iȯ nõ dr̃ moueri ꝟm locũ. Uel ſi ↄcedaᷣ ꝙ moueaᷣ ꝟm locũ. tñ loci mutatio ꝛ alteratio ſũt ꝑ ſe ad diuerſos terminos. ¶ Ad 6⁹ dico ꝙ ĩ gñe q̃ꝫtitatis ē vn⁹ mot⁹ gñe. ſic ĩ gñe q̃litatis ꝛ ĩ gñe vbi: ſꝫ nõ ē noĩat⁹ ĩ gñe. ſꝫ tm̃ ĩ ſpēb⁹ ꝓximis q̃ ſũt augmentatio ꝛ diminutio. ꝛ ↄſilr̃ dicēdũ ē ȯ gñatõe ꝛ corruptõe. ¶ Ad vlti⁹ dico ꝙ ĩ ſolis trib⁹ gñib⁹. ſ. q̃ꝫtitate q̃litate ꝛ vbi ē ꝓp̃e mot⁹ vt diſtiguiᷣ ↄ̃ mutationē ſubitã. 5. phy. ¶ Cũ ar. ĩ ↄ̃riũ tot ſũt ſpēs mot⁹ quot entis. ↄmen. addit acq̊ſiti ꝑ motũ. ꝛ iſta ꝓpõ ſic ꝑticulariter ſũpta ſatis eſt vl'is ad ꝓpoſitũ. Ari. ibi. ꝛ tm̃ res iſtoꝝ triũ geneꝝ ꝑ ſe acq̊rũtur ꝑ motũ ꝓp̃e dcm̃. ¶ Seq̊tur illa pars.

¶ Hr̃e aũt multis modis dr̃. aut eni tãq̃ꝫ habitũ ꝛ affectũ. aut a natura quãlibet aliã q̃litatem. dicimur enim hr̃e diſciplinã atq̃ꝫ virtutē. Aut quãtitatē qḋ ↄtigit ei q̊ h̾ꝫ magnitudinē. Diciᷣ eni bicubitum. Aut ea que circa corpus ſuet vt veſtimentum vel tunicã. Aut in mēbro: vt in manu anulꝫ. Aut mēbrũ. vt manũ vel pedē. Aut ĩ vaſe. vt ĩ modio grana tritici aut ĩ lagēa vinũ. vinũ eni hr̃e lagena diciᷣ. ꝛ modi⁹ grana tritici. Hec igiᷣ oĩa haberi dicunᷣ ut ĩ vaſe. Aut poſſeſſionē. hr̃e eni domũ ꝛ agrũ dicim⁹ Aut etiaꝫ vir vxorē. hr̃e dr̃ ꝛ vxor virũ. ſed videᷣ alieniſſim⁹ q̊ nũc dictus ē mod⁹ eē ĩ eo qḋ ē hr̃e. Nihil eni aliḋ vxorē hr̃e ſignificam⁹ niſi qꝛ cohabitat. Forte tñ ꝛ alij q̊dē apparebũt modi de eo qḋ ē hr̃e. Sꝫ q̊ cõſueuerũt dici pene oēs enumerati ſũt.

Ubi Ari. diſtiguit. 8. mõs hr̃e. p̊mũꝫ ponit ibi (aut. n.) q̊ ē ꝙ hr̃e vno mõ idē eſt qḋ hr̃e habituꝫ ꝛ affectuꝫ. i. diſpõneꝫ aut gñalr̃ q̃ꝫcũq̃ꝫ q̃litatē. dr̃. n. hr̃e diſciplinã ꝛ v̾tuteꝫ. ¶ 2⁹ modũ põit ibi (aut q̃ꝫtitatē) q̊ eſt hr̃e q̃ꝫtitatē ꝛ magnitudinem vt q̃ñ aliqḋ corp⁹ dicitur bicubitũ. ¶ 3⁹ modum ponit ibi (aut ea q̃ circa) q̊ ē hr̃e aliq̊d circa corp⁹. vt veſtimētũ ꝛ tunicã. ¶ 4ᵐ modũ ponit ibi (aut ĩ mēbro) q̊ eſt hr̃e aliq̊d in mēbro corpis. vt anulũ ĩ mãu. ¶ 5⁹ modũ põit ibi (aut mēbrũ) q̊ ē hr̃e mēbꝝ ꝛ ꝑtē corpis. vt manũ vl' pedē. ¶ 6⁹ modũ ponit ibi (aut ĩ vaſe) q̊ ē hr̃e aliq̊d vt cõtētuꝫ ĩ cõtinēte. vt ĩ medio hēnᷣ grana ꝛ ĩ lagena vinũ. ¶ 7⁹ ponit ibi (aut poſſeſſionē) q̊ eſt hr̃e aliq̊d vt poſſeſſionē. vtputa domũ vel agꝝ. ¶ 8ᵐ ponit ibi (aut etiã vir) q̊ ē hr̃e aliq̊d ad cohabitãduꝫ quõ vir h̾ꝫ vxorē. ꝛ ecõuerſo. ꝛ addit ꝙ iſte modus hr̃e vr̃ alieniſſim⁹ vel ex̃neus. qꝛ hr̃e vxorē. nõ ē aliḋ q̃ꝫ cohabitare. ꝛ forte iſte mod⁹ põt dici ex̃ne⁹ ab alijs ꝓ eo ꝙ ē reciprocus. qꝛ ſic vir h̾ꝫ vxorē: ita ecõuerſo vxor viꝝ: qḋ ĩ alijs modis nõ ↄtigit. vt pꝫ ĩducēdo. ¶ Ultimo excuſãdo ſe ↄcludit ꝙ forte alij modi hr̃e apꝑebũt tñ pene oēs enumerati ſunt q̊ ↄſueuerũt dici. ¶ Nõdũ ꝙ tot modis dr̃ aliq̊d eē ĩ alio q̊t modis põt dici illḋ aliḋ hr̃e illḋ qḋ ē ĩ eo. ſꝫ tñ. 8. modi hr̃e h̾ poſiti. ꝛ. 8. modi eēndi ĩ' poſiti ĩ. 4. phy. ñ ſũt idē. nec forte oēs iſti reducibiles ad illos nec eↄ°. ¶ Pro hac tñ diſtictõe ĩtelligendũ ꝙ ſicut q̃cũq̃ꝫ gñã accidētiũ equoce ſunt ĩ ſub̾a ita ſub̾a ea h̾ꝫ equoce. duos igiᷣ modos primos ponit Ariſt. q̊bus ſub̾a diciᷣ hr̃e qualitatē vel q̃ꝫtitatē ꝛ alios duos iuxta decimũ p̃dicamētũ qḋ ē habitus vt hr̃e ea q̃ circa corpus ſunt ꝟm totũ vel ꝟm ꝑtē. per hos. 4. modos primoꝝ geneꝝ accñtiũ ꝛ vltimi gñis dat ĩtelligere modos alios hr̃e ꝟꝫ alia gnã accñtiũ ĩtermedia. ꝛ adiũgit alios. 4. modos hr̃e vt ꝑtē ↄtentũ poſſeſſionē ꝛ cohabitãtē. ꝑ q̊s p̃ñt alij modi p̃ores ĩnoteſcere: nec enumerat oēs modos hr̃e: ſed famoſiores ꝛ p̃cipue de numero illoꝝ q̊ ſũt ad ꝓpoſitũ. ¶ Notãdũ ēt ꝑ tertio mõ ꝙ hit⁹ vt ē gñāliſſimũ nõ hr̃. vt dr̃. 5. meta. qꝛ tũc eēt ꝓceſſus ĩ ĩfinitũ. ꝫ eſt hitudo media ĩter hñteꝫ ꝛ adiacētia corpi q̃ habenᷣ ꝑ illũ habitum. ſi. n. habit⁹ vt eſt gñāliſſimũ hr̃eᷣ: hoc eēt ꝑ aliũ habitũ. ꝛ ſic pari rõne ille habereᷣ ꝑ aliũ. ꝛ ſic in ĩfinitũ. qḋ eſt ĩconueniēs. qꝛ tunc nullũ eſſet primum ens. cui⁹ oppoſitũ ꝓbatur. 2. Metha. ꝛ aliqualiter ꝑſuadeᷣ in ſine. 12. vbi dicitur ꝙ entia nolunt male diſponi. qꝛ non bona eſt pluralitas p̃ncipatuũ. vnu ergo p̃nceps q̊ viuit ꝛ regnat in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Explicit ſcriptum fratris Antonij Andree ſuper librum predicamentorum Ariſtotelis.

¶ Incipit ſcriptum fratris Antonij Andree. ſuper librum. ſex principiorum.

Sumens reliqui-
as dedit eis Lu. 24. Liber
iſte agit. ꝛ tractat de illis. 6.
p̄dicamētis de qͥbus ari. ī li/
bro p̄dicamētoꝝ n̄ niſi ſup/
ficialr̄ tractauit: ꝛ h̄ pp cām
q̄ ibi fuit aſſignata. idcirco ꝺ
auctore huius libri q de ill̄.
6. h̄ plixius ptractat pōt ac/
cipi vbū p̄ſens vbi ad oſten/
dendā pfectiōez huius libri
deſcribit̄ auc̄tas magiſtral̄ ī
pſona q̄ effec. q̄ttitas virtua/
lis ī mā q̄ ſubijcit̄. modalitas ordinata in forma q̄ allicit. cō
moditas fructual̄ in fructu q euenit. p̄ᵐ pbat opatio gnōſa
(ſumēs) ſumpſit. n. tm̄ op⁹ vt doct⁹ phs: vt ſcriptor veridic⁹
vt doctor autēticus: p q̄ itelligi pōt illud Eſa. 8. ſume tibi li
brū grādē ꝛ ſcribe ī eo ſtillo hoīs. ſume tibi: ī excellentia: li/
brū grandē: in ſnīa. ꝛ ſcribe ſtilo hoīs in. eloquentia: ſcripſit
enī ſtilo nō nimis ſubtili vt angelico. nec nimis rudi vt aſi/
nino. ſ; ſtilo mediocri cōi: debilib⁹ ꝛ pfectis vt humano.
¶ 2ᵐ pbat recollectio copioſa (religas). i. 6. p̄dicamenta
ab Ariſto. relicta cum breuitate ab hoc auctore deſcripta
cū veritate: ab auditore recepta cū ſedulitate. ſ. in mente ꝛ
armario ītellect⁹: vt auctor iſte poſſit dicere illō Judi. i. 70.
reges colligebāt ſub mēſa ei⁹ ciboꝝ religas. qd p. 70. colle/
ctores niſi auditoꝝ vniuerſitas deſignat̄. ¶ 3ᵐ pbat tradi
tio glioſa (dedit). i. tradidit ordine debito ſuato vt pfecti
erigant̄ alti⁹. vt īfimi attrahāt̄ dulci⁹: vt vtriqꝫ īſtruāt̄ citi⁹.
vn̄ pſalm⁹. declaratio ſermonū tuoꝝ illuminat ꝛ ītellectū
dat paruul̄. ¶ Quartū pbat directio gaudioſa (eis). i. au
ditorib⁹ vt. ſ. dirigant̄ ī ſcientiā logicalē. ꝛ h̄ eſt finis ppin
quus. in ſciā ſpūalē. ſ. theologiā ad quā ſicut ad pfectiorē
cetere oēs ſcīe ordinant̄. ꝛ h̄ eſt finis remot⁹. in letitiā eter
nalem. ꝛ hic eſt finis vltimus. ſ. beatitudo celeſtis. dicat er/
go iſte auctor illō Jo. 17. verba q̄ dediſti mihi dedi eis. dedi
ſti. ſ. tu de⁹ a quo bona cūcta pcedūt. dedi eis ordinatis ad
eternam vitam. Amen.

Quia notitia ſubi p̄cedit ſciam. de ſubo. n.
oꝫ p̄cognoſcere quid eſt ꝛ qꝛ eſt. ex p̄
poſt. iō añ expoſitionē hui⁹ libri vnā moueo
qōnē. ſ. vtꝝ liber iſte ſit de. 6. p̄ncipijs. i. de
6. p̄dicamētis vt de ſubo: videt̄ q nō. nā idē
ſubꝫ nō eſt diuerſoꝝ libroꝝ. ſ; de iſtis. 6. agi
tur in libro p̄dicamētoꝝ. qꝛ de oīb⁹. 10. agit̄
ibi. g̊ ꝛc. ma. pꝫ. qꝛ alr̄ ſubꝫ nō eēt adequatū ſcīe illius libri.
¶ P̄. vnī⁹ ſcīe vnū eſt ſubꝫ p̊ poſte. ſ; iſta. 6. nō ſūt vnū ſubꝫ
qꝛ nec vnū diffinibile. g̊ cū hec ſcīa ſit vna nō erit de iſtis. 6.
¶ Pro iſta etiā parte ſunt argumēta fcā in libro p̄dicamē/
toꝝ. ſ. de ſubo illi⁹ libri. q̄re ibi. ꝛ ſil̄r ſolutiōes. ¶ In oppoſi
tū eſt auctor iſte determinās h̄ de iſtis. 6. vn̄ etiā ītitulat̄ li
ber. 6. p̄ncipioꝝ. ¶ Rndeo q oīa q̄ dcā ſūt in libro p̄dicamē
toꝝ. q. de ſubō fere oīa faciūt p iſta qōne. iō illa ſupponēdo
h̄ breuiter trāſibo h̄ mō. Primo tangā vnā opinionē. 2°
aliter dicā ad q̄ſtionē. 3° remouebo triplicē dubitationē.
¶ Quātū ad p̄mū eſt vna opinio q̄ dicit q ſubꝫ hui⁹ libri ē
forma accn̄talis extrīſec⁹ adueniēs. ¶ Cōtra. vl̄ h̄ accipit̄.
forma p re p̄me ītentiōis vel ſcđe. nō p̊ mō. qꝛ ſic ꝯſiderare
de forma ſpectat ad phꝫ realē ꝛ non ad logicū. nec 2° mō. qꝛ
ſic erit nugatio addēdo extrīſec⁹ adueniēs. oīs. n. res ſcđe ī/
tentiōis eſt extrīſec⁹ adueniēs maxime cū ſit formalr̄ reſpe
ct⁹ rōnis. ¶ P̄. q̄ro qd ītelligit̄ p extrīſec⁹ adueniēs. vel qꝛ
eſt ex̄ qditatē ſubē. ꝛ h̄ mō. 9. p̄dicamēta accn̄tiū ſūt extrīſe
cus aduenietia: de qb⁹ oīb⁹ nō agit̄ in h̄ libro vel qꝛ eſt reſpe
ctus diuiſus ꝯ abſolutū: ꝛ ſic nō tm̄ iſta. 6. ſed etiā rl̄o de gn̄e
relōnis ē forma extrīſecus adueniēs de q̄ nō agit̄ ī h̄ libro.
¶ Quātū ad 2ᵐ notādū q iſta. 6. ſic̄ ꝛ oīa p̄dicamenta pn̄t
dupl̄r ꝯſiderari: vno mō p re ſubſtrata ītētioni. ꝛ inq̄ttū ſūt
entia. alio mō inq̄ttū ꝯſiderant̄ a rōne: ſiue inq̄ttū aliq̄ ppe/
tas cāta ab ītellcū eis attribuit̄. p̊ mō ꝯſiderat de eis meta⁹
cui⁹ ſubꝫ eſt ens inq̄ttū ens. 2° mō ꝯſiderat̄ de eis h̄ ꝛ ī p̄di/
camētis. oñdunt̄. n. de eis paſſiones ſibi īherētes inq̄ttū ſūt
gnāliſſima. puta inq̄ttū ī ſuas ſpēs diuidunt̄ ꝛ ille vlteri⁹ in
alias: ꝛ nihil ē ſupra ea qꝺ ꝺſcēdat ī illa p dr̄ias q̄ oīa ꝯpetūt
eis inq̄ttū ſūt gnāliſſima. vn̄ ſi de aliqb⁹ alijs q̄ iſtis gnāliſſi
mis īſūt inq̄ttū ſūt entia h̄ determinat. puta ſuſcipe magis
ꝛ min⁹: ꝛ ꝯrietatē ſuſcipe vel nō h̄ nō eſt p̄ncipalr̄ ad ppoſi/
tū: ſ; ad maiorē manifeſtationē illoꝝ q̄ttū ad p̄dicata ītētio
nalia. ſ; cū iſta. 6. vel oīa decem nō ſint ſubꝫ alicui⁹ ſcīe rea
lis. ſ. metha. niſi inq̄ttū reducūt̄ ad vnū qꝺ ē ſubꝫ. ſ. ēs. ſic oꝫ
dicer̄ ī pp̄oſito. q nō maior ē vnitas eoꝝ inq̄ttū ſūt entia q̄
ſint in aliq̄ pprietate cāta ab ītellectu. oꝫ g̊ aſſignare aliqꝺ ī
tentiōale: qꝺ ſit cōe iſtis ꝛ vniuocū ꝛ p̄mū ſubꝫ h̄. qꝛ de ſolo
tali p ſe ꝯſiderat logica: ꝛ illud pōt noīari p̄dicamētum vel
generaliſſimū vel p̄ncipiū qꝺ eſt idē. qꝛ oēs pprietates q̄ per
ſe demōſtrant̄ hic de iſtis determinant̄ inquantum habēt
rationem predicamenti vel generaliſſimi vel principij.
¶ Ex p̄dictis cōcludo correl̄e. p̄mo q idē eſt ſubm̄ h̄ ꝛ ī li/
bro p̄dicamētoꝝ nec dr̄nt niſi ſic̄ ps ꝛ totū. qꝛ ibi agit̄ de oī
bus. 10. mō p̄expoſito. h̄ āt de. 6. illoꝝ tm̄. ¶ 2° q de ſuba q̄t/
titate: ꝛ q̄litate: actiōe ꝛ paſſiōe: qn̄ vbi ꝛc. nō determinat̄ h̄
ꝛ ibi niſi p accn̄s. qꝛ tātūmodo ſ; aliqd qꝺ īeſt eis p accn̄s. ſ.
aliqd ītētionale. nō eſt enī īcōueniēs illa tm̄ p accn̄s ꝯſide/
rari logico q̄ metha⁹ ꝯſiderat p ſe. ¶ Ad maiorē aūt euidē
tiā q̄ſiti notandū q p̄dicamentoꝝ q̄dā ſunt ſuba q̄dā accn̄
tia. ſuba aūt eſt vnū p̄dicamētū tm̄. accn̄tiū āt q̄dā ſunt ab/
ſoluta vt q̄ttitas ꝛ q̄litas. q̄dā ſunt reſpectiua vt reliq̄. 7. re/
ſpectiuū āt qdā ſunt ītrinſec⁹ aduenietes qdā extrīſecus ad/
uenietes. dr̄ āt reſpect⁹ ītrīſec⁹ adueniēs ille q nec̄io ſeq̄tur.
āбo extrēa poſita in actu. vel qꝺ idē ē: nec̄io ſeq̄t̄ ſuū fūdaᵐ
poſito ſuo termīo ꝛ nō excluſo: ita q poſitis extrēis nec̄io ī
naſcit̄ tal̄ reſpect⁹ ex natura rei. exēplū poſito hoc albo ꝛ il/
lo nec̄io ꝯſeq̄t̄ ſilitudo. ꝛ oēs iſti reſpect⁹ ptinēt ad gen⁹ relō
nis qꝺ eſt vnū de. 10. p̄dicamētis: de quo agit̄ in libro p̄dica
mētoꝝ. Dicit̄ āt reſpect⁹ extrīſecus adueniēs q nō ꝯſeq̄tur
neceſſario extrema etiā ambo poſita ī actu. exēplum poſito
actiuo ꝛ paſſiuo. puta igne ꝛ ꝯbuſtibili n̄ nec̄io ſeq̄t̄ actio cō
buſtiua aut paſſio: qꝛ pōt īpediri pp diſtātiā extremoꝝ vl̄
alio. ſil̄r ē de vbi: qn̄: pōne: ꝛ hitu: q̄uis ſpālis difficultas ſit
de qn̄. nā poſitis extremis. ſ. tpe ꝛ motu: videt̄ ſeq nec̄io ipꝫ
qn̄. ſ; de hoc dicet̄ īfra. c. de qn̄. ¶ Rō aūt hui⁹ diuiſiōis ꝺ
reſpectu pōt eē iſta. qꝛ null⁹ reſpect⁹ poteſt eē magis ītrīſec⁹
alicui extrēo vel fūdamēto q̄ q nec̄io ipm ꝯſequat̄ poſito
termīo. qditatiue. n. ꝛ formalr̄ null⁹ reſpect⁹ ē idē fūdamēto
ſil̄r null⁹ reſpc̄s pōt eē magis extrīſec⁹ fūdamēto q̄ q n̄ ꝯſe/
quit̄ ipꝫ nec̄io ēt poſito termīo. Ex p̄dcis g̊ pꝫ q iſta. 6. p̄n⁴.
de qb⁹ h̄ agit̄ p tāto n̄ ſunt ſpēs relōnis. qꝛ rl̄o dic̄ reſpc̄ꝫ in
trinſec⁹ adueniētē. iſta āt. 6. dicūt reſpect⁹ extrīſec⁹ aduenie
tes ipi fūdamēto. ¶ Quātū ad 3ᵐ p̄ᵐ du ᵐ ē q̄lr̄ liber iſte ſe
hꝫ ad libꝝ p̄dicamētoꝝ. ¶ Rndeo hꝫ ſe ſic̄ ps ad toᵐ. qꝛ ibi
tractat̄ ꝺ oīb⁹. 10. p̄dicamētis. h̄ āt ꝺ. 6. tm̄. nec pp h̄ ſupfluit
ille qꝛ h̄ ꝺ iſtis. 6. magis explicite ꝛ diſticte agit̄ q̄ ibi. ¶ 2ᵐ
ē. q̄re liber iſte ītitulat̄. 6. p̄ncipioꝝ ꝛ n̄. 6. p̄dicamētoꝝ cū h̄
tractet̄ de. 6. p̄dicamētl. ¶ Rndeo idē. n. ē h̄ ꝛ ibi ſubꝫ. gen⁹
. n. gnāliᵐ ꝛ ē p̄dicamētū ꝛ p̄nᵐ. nā oē g⁹ ē p̄nᵐ ſuaꝝ ſpēꝝ: vt
dic̄ por. c. de gn̄e. ad diſtiguēdū g̊ aliq̄ mō hūc libꝝ a li° p̄di
camētoꝝ. ꝛ ne eēt ꝯfuſio ī noīe ſi vterqꝫ dr̄et̄ liber p̄dicamē
toꝝ vocat⁹ ē iſte liber. 6. p̄ncipioꝝ. l; oīa ſint p̄ncipia ꝛ p̄dica
mēta. nā decē p̄dicamēta ſūt dcē reꝝ p̄n⁴. ¶ 3ᵐ dubiū ē. qs

fuerit auctor hui⁹ libri. ¶ Reſpōdeo diuerſimode dicit̄.q́ dā dicūt ꝙ fuit ari.qđ vr̄ ex mō ꝓcedēdi. B non credo. Alij dicūt ꝙ alpharabi⁹ ꝯpoſitor li.d̄ cauſis. B potuit eē: ſ; nō aſſero. Alij ꝙ fuit gilbertus porrectanus: ſed nec hoc conſtat mihi.ſ; tñ reputo magis ver̄.iō de cā efficiēte ñ ē multū curandū. ¶ Ad argu^a. ¶ Ad pmū dico ꝙ ſic ſubſ diſtiguit̄ a ſubo ſic liber a libro vel ſcia a ſcia. ⁊ ecōuerſo. q2 ſecant̄ ſcie queadmodū ⁊ res: ſic ꝗ ſubſ b⁹ libri ſe h; ad ſubſ libri pdicamētor̄.ſ.vt ps ad totū.ſic liber ad libꝝ ⁊ ſcia ad ſciaſ.ſubm ꝗ B ⁊ ibi nō ē oīo idē nec oīo diuerſū. ¶ Ad z^m p; ex pdictis ꝙ p^m ſubſ B ē aliqđ vnū ⁊ vniuocū iſtis puta gnāliſſimū vel pdicamentū vel pncipiū:ad qđ iſta.6. reducunt̄.

¶ Incipit liber ſex pricipior̄ Gilberti porectani.

Forma ē ꝯpoſitioni contingēs ſimplici ⁊ inuariabili eſſentia ꝯſiſtēs.

¶ Liber iſte i.3.ptes pncipales diuidit̄. q2 ad tractandū de iſtis.6.p auct. pmittit qđā añtia q̄ cōi noīe dn̄r añpdicamēta. z^o ponit ꝯcomitātia vbi agit̄ d̄ ipis pncipijs. 3° addit qđā ꝯña q̄ cōiter dn̄r poſtpdicamē^a. z^a ibi (Actio) 3ª ibi (Dr aūt magis) p^a ps diuidit̄ i.z.p ponunt̄ qđā diffōnes. z^o qđā diuiſiones. z^a ibi (vr̄ aūt forma qđā) p^a in.z.ſ;.z.diffōnes. p^a ē de forma. z^a de ſubali: ibi (ſubalis) circa p^m ſic ꝓcedit: p ꝓponit diffōnē. z^o addit ei⁹ declaratōeſ ibi (ꝯpō nāqꝫ) dicit ꝗ ꝙ forma ē ꝯtigēs.i.adueniēs vl̄ ꝯcurrēs ſupp cū materia ꝯpōni.i.ad cōpo⁹ ꝯſtruēdū ꝯſiſtēs.i. i ſe formalr̄ eſſētia ſimplici ⁊ inuariabili.ex materia eni ⁊ forma q̄ ſūt ſimplices ꝯſtituit̄ ꝯpo⁹ ex vtroqꝫ ſiue ſit ꝯpo⁹ p ſe vt homo lapis: ſiue p accñs vt albū vel homo alb⁹. B aūt diffō q̄lr̄ itelligēda ſit ex ſeqñtib⁹ apli⁹ apparebit. ¶ S; dubitat̄ ad qđ deſuit iſta diffō ad ꝓpoſitū. ¶ Rñdeo vnūqđqꝫ hor̄.6.pncipior̄ eſt qđā forma l; reſpectiua extriſec⁹ adueniēs.ideo vtile eſt pcognoſcere qđ ſit forma. ¶ Deide cū dicit.

¶ Compoſitio etenim nō eſt forma qm̄ a natura ꝯpōnis ſeiungit̄. Compoſitio ⁊ eni vnaqueqꝫ alteri adueniēs ꝯpōni maiorem ſe ꝯiūctaſ quodammodo efficit. in forma aūt hoc minime eſt. Nam in eo ꝙ corpus albū eſt nō dicitur maius aut minus ſeipſo nō albo.nec ſi nō albū itelligat̄ deſtructio ꝯpōnis vel minoratio aliqua facta ē: ſed alteratio ſola.

Declarat dictā diffōnē.circa qđ ſic ꝓcedt. p d̄clarat d̄ directo exponēs q̄libet ei⁹ ꝑticulā. z^o idirecte q̄ ad vnā ꝑticulā mouēs ⁊ remouēs qđdā dubiū circa ipſā.ibi (h; aūt dubitatiōnē) p^a in.z.p declaratiōnē pmittit. z^o diffōneſ bñ eē aſſignatā ꝯcludit: ibi (erit itaqꝫ termin⁹) pma i.3. pmo.n. pbat vnā ꝑticulā.ſ.ſimplici eētia. z^o expōit illā (⁊ iuariabili) 3°. illā (ꝯpōni ꝯtingēs) ſa ibi (qm̄ āt i alijs) 3ª ibi (qm̄ vt aiūt) i pma pte ar.ſic.oē ꝯpo⁹ adueniēs ꝯpoſito fac̄ mai⁹. ſ; forma nō ē hō.ꝗ for^a nō ē ꝯpo⁹.ꝗ eſt ſimplex.circa illā rōnē ſic ꝓcedit.p ponit ꝯclōnē di.ꝙ forma nō eſt cōpō.i.cōpo⁹.accipit.n.abſtractū p ꝯcreto: ſ; ſeiūgit̄ a nā ꝯpōnis.q2.ſ.ē eētia ſimplex. z^o ponit ma.ibi (ꝯpōni nāqꝫ) ⁊ p; i lr̄a accipiēdo vt pus abſtractū p ꝯcreto.ſ.ꝯpōneſ p cōpoſito. ¶ Cōtra hāc ma. iſtat̄ ml̄tiplr̄. p.q2 ignis adueniēs corpi ꝯpoſito vt ligno vel ferro nō fac̄ mai⁹.p; de ferro cādēti: ⁊ tñ ignis ē ſimplr̄ cōpoſit⁹. z^o de vaſe pleno cinerib⁹ cui ſi addat̄ aqua nō fit mai⁹: ſ; totū ſic pus recipit̄ i vaſe. 3° de cypho pleno aq̄ i q̄ denarij poſiti ſint ſil̄ cū aq̄: tñ eq̄ totū recipit̄ i cypho.tñ vr̄ ꝙ nec B nec ibi fiat mai⁹ nō obſtāte ꝙ vtꝝqꝫ ſit ꝯpo⁹. 4° q2 ſuba icorpea puta angelus cū ſit p ſe ⁊ directe in gñe ⁊ nō ſit gnāliſſimū ē cōpoſit⁹ ex gñe ⁊ dña. ⁊ tñ āgelus adueniēs corpori cōpoſito ſic lapidi nō fac̄ mai⁹. ¶ Dicēdū ad p^m ꝙ corpus ignitū puta ferꝝ oꝫ eē poroſū in qb⁹ poris recipit̄ ignis alr̄ ñ poſſ; bñ vitari: qn duo corpa eēnt ſil̄.ignis ꝗ adueniēs ferro vtiqꝫ fac̄ mai⁹ in re: ſ; nō appet pp cāſ dcāſ. ¶ Ad z^m ⁊ 3^m oꝫ dr̄e ꝙ cā iſti⁹ ē vel q2 corpa illa puta cineres ⁊ aq̄ ſūt corpa ꝯdēſabilia.iō cedunt corpi adueniēti ⁊ i ſe ꝯſtrigunt̄. vl̄ ꝙ iſta pp mutuā ꝯrietatē.puta q2 cineres ſūt calidi ⁊ ſicci.aq̄ aūt frigida ⁊ humida.ſil̄r de aq̄ ⁊ dnarijs: corrūpūt ſe mutuo. vt.ſ.tm̄ corrūpat̄ de cinere q̄tū venit de aq̄.vel ecōuerſo: aut aliqđ de vtroqꝫ.iō nō facit mai⁹.⁊ iō vtraqꝫ forte cā ꝯcurrit. ¶ Ad 4^m dicēdū.ꝙ auctor loqtur de cōpoſitō ex re puta ex mā ⁊ forma realr̄ diſtictar̄ q̄lis ꝯpoſitio nō ponit̄ i angelo.ſ; tñ ex realitate gnīs ⁊ realitate dr̄ie q̄ i angelo ſūt realr̄ vna res.iō iſtātia nihil ad ꝓpoſitū. Tertio ponit minorē ibi (i forma aūt) quā declarat i forma accñtali vbi magis p; ad ſenſū.nā albedo adueniēs corpi nō fac̄ ipm mai⁹.nec recedēs facit min⁹.nā corp⁹ albū nō mai⁹ eſt ſeipo nō albo.nec corpus nō albū eſt min⁹ ſeipo albo.ita ꝙ iſta variatio nō eſt augmētū nec diminutio in q̄titate: ſed ſolū alteratio circa q̄litatē.ſil̄r itelligendū eſt de omni forma.per hāc ergo ꝑticulā diſtiguit̄ forma ab omni cōpoſito.

Circa hāc ꝑticulaſ diffōnis vt magis elucſcat. q̄ritur vtrū.oīs forma ſit ſimplex in eētia.ar.ꝙ nō.nullū diffinibile ē ſimplex: ſ; forma diffinit̄ B.ꝗ ⁊c.maior p;.q2 oīs diffō h; ptes corrñdētes ꝑtibus diffiniti.7.Meta.iō cōcept⁹ diffiniti ē reſolubil̄i duos ꝯcept⁹ q̄ꝝ alter ē q̄ditatiu⁹ alter q̄litatiu⁹.ex.8.Meta.cōcept⁹.ꝗ diffiniti ē cōpoſit⁹ ex duob⁹. ¶ P.aliq̄ for^a recipit magis ⁊ min⁹.ꝗ nō ē ſimplex. añs p; de q̄litate d̄ agere ⁊ pati ex li.pdica.ꝯña pbat̄. q2 oē tale ē diuiſibile ⁊ h; ptes itēſiue.nullū āt tale ē ſimplex. ¶ P.oīs q̄titas ē diuiſibil̄.5.Meta.c.d̄ q̄to. ſ; oīs q̄titas ē forma.ꝗ aliq̄ forma ē diſibil̄: ⁊ p ꝯñs ñ ſimplex. ¶ In oppo⁹ ē auctor i lr̄a. ¶ Rn̄: p pmitto diſtictōeſ q̄ ē ꝙ ꝯpō eſt ml̄tiplex.qđā ē ex ꝑtib⁹ eētialib⁹.puta ex mā ⁊ for^a.qđam ex ꝑtib⁹ q̄titatiuis vl̄ itegralib⁹.qđā ex ſubo ⁊ accñte.qđā ex gradib⁹ eiuſdē forme.ex^m pmi hō ignis.ex^m ſcdi lica corpus.ex^m.3.li^a al^m.ex^m.4.albedo itēſa.⁊ q2 q̄t modis dr̄ vnū opp^m tot ⁊ reliquū ex p^o topi.iō ſimplex pōt dici q̄drupl̄r p oppo^m ad pdcōs mōs. ¶ z^o dico ad q̄ōnē p;.4.breues ꝯclōnes. ¶ Pri^a ē.ꝙ oīs for^a ē ſimplex ſimplicitate q̄ opponit̄ ꝯpōni eētiali.hāc oñdo ſic.q2 ſi ñ.ꝗ ꝯpoſita eēt for^a ex alia for^a ⁊ mā.⁊ ſequunt̄.z.icōueniētia.p^m ꝙ illa for^a nō i forma/bit māſ p.i.p ſe;ſ ſe totā.q2 mā q̄ ponit̄ ps nihil pōt i forma re. z^o.q2 ꝗraſ d̄ illa for^a for^a an ſit ſimplex vl̄ ꝯpoſita.ſi ꝯpo^a erit pceſſus i finit⁹ i ꝯponētib⁹ ⁊ cōpoſitis: ſi ſimplex.ꝗ pari rōne ſtādū ē i p^a for^a ꝙ ipa erit ſimplex. ¶ P.illō qđ forma liter ē act⁹ nō icludit formalr̄ pn^m potētiale.ſ; oīs for^a ē formalr̄ ⁊ eētialr̄ act⁹ ⁊ endelechia.mā āt ē potētiale pn^m.ꝗ ⁊c. ¶ z^a ꝯclō.ē ꝙ nō oīs.for^a ē ſimplex ſimplicitate oppoſita ꝯpōni q̄titatiue.ſ; aliq̄ ē ſic ſimplex.pma ps p; de q̄titate vt ar.i opp^m.ſa p; de oī q̄litate ⁊c. ¶ 3ª ꝯclō ē.ꝙ oīs for^a ē ſimplex ſimplicitate oppoſita ꝯpōni ex ſubo ⁊ accñte.hec ſatis pt.pbari. Tū q2 oē ſic ꝯpo⁹ ē reſolubile i ſubſ ⁊ formā accñtalē.⁊c q̄ro de illa for^a i quā reſoluit̄ vel ē ſimplex iſto mō vel nō.ſi ſic.ꝗ pari rōne ⁊ pma forma ⁊ hr̄ ꝓpoſitū: ſi nō ergo ꝓceſſus i finit⁹ ſic pus. Tū q2 oē tale ꝯpoſitū ē p ſe terminus mot⁹ aut mutatōis.ſ; nulla forma ē hō.q2 forma nō gnātur p ſe ſ; p accñs.ex.7.meta.ſ; ꝯpoſitū.⁊ B in omni genere mutatōis vt ibidē dicit̄. nō eni gnātur albū: ſ; lignuſ albū.ergo nulla forma ē tale ꝯpoſitū. ¶ Quarta cōclō ē.ꝙ nō oīs forma ē ſimplex ſimplicitate oppoſita ꝯpōni ex gradibus.hoc p;.q2 multe forme itendunt̄ ⁊ remittunt̄ qđ fit ſm gradus eiuſdē forme. Ex pdictis ꝯcludo ꝙ intentio auctoris eſt formā eſſe ſimplicē ſimplicitate tñ oppoſita ꝯpōni eētiali ⁊ ex ſubo ⁊ accñte. In aliqua.n. forma ſunt ptes q̄titatiue.in aliqua etiā eadē forma ſunt diuerſi gradus pfectionis ⁊ virtutis que cōpoſitio nō repugnat ſimplicitati

in eſſentia forme. ¶ Ad primum in oppoſitum dicendū ꝙ ꝯpō ad diffinitionē reqſita eſt illa q̄ eſt ex gñe ⁊ dĩa. ſed illa nō repugnat ſimplicitati forme. vna eni res ſimplex pōt ꝯſtare ex realitate gnĩs ⁊ realitate dĩe q̄ poſſunt eē ī tertio vna ſimplex res. ¶ Ad ſcōm ⁊ tertiū pꝫ ex p̄dictis in corpe q̄ſtionis ſcōa ⁊ tertia ꝯclōne. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quī aūt fortaſſe ī alijs ꝯtigit idē ꝓferri additū eē ꝯuenient̄ exiſtimo ī variabili eēntia ꝯſiſtēs. In aīa eni alteratio ꝯtrarietatis īuenitur vt triſtitie ⁊ gaudij.

Exponit aliā particulā oñdēs a quo diſtiguat̄ forma h̄ diffinita ꝑ h̄ ꝙ eſt eē īvariabili. qꝛ ab aīa humana. iō dicit ꝙ forte in alijs q̄ꝫ in forma. ſ. q̄ h̄ diffinit̄ ꝯtigit idē ꝓferre. ſ. ꝙ ſūt eēntia ſimplex vt eſt aīa humana: q̄ vtiqꝫ ſimplex eſt. iō ad dĩaꝫ iſtiꝰ additū eſt īvariabili eēntia ꝯſiſtēs. nā aīa humana alterat̄ ⁊ variat̄ a ꝯ̄rio in ꝯ̄riū vt a triſtitia ī gaudiū ⁊ ecōuerſo. Circa iſtā lr̄aꝫ occurrūt dubia. ¶ Primū eſt de ſuppoſito an. ſ. aīa rōnalis ſit ſimplex vel cōpoſita ex mã ⁊ forma. ¶ 2ᵐ de exēplo an. ſ. aīa alteret̄ de gaudio in triſtitiā. qꝛ Ariſto. p̊ de aīa vr̄ h̄ deriſorie excludere: q inqt dicit aīaꝫ gaudere aut triſtari dicit eā texere vel edificare. ¶ 3ᵐ de q̄ſito ⁊ ꝓpoſito. ſ. nā oē illud qđ recipit ītenſionē vel remiſſionē variat̄ ꝫ magis ⁊ minꝰ: ſꝫ plēs forme ſūt hōꝫ. ḡ ſūt variabiles. ¶ 4ᵐ qꝛ cū aīa humana ſit forma corpis mixꝫ vr̄ quō aīaꝫ ſepat a diffōne forme. dubiū ḡ eſt de qua forma ītēdit. ¶ Rn̄deo ad p̄mū ꝙ lꝫ de illa mã multa ſint dicta a diuerſis. vn̄ in lr̄a dcm̄ eſt fortaſſe. tñ teneo ꝙ aīa rōnalis eſt ſimplex ī eēntia ſimplicitate oppoſita ꝯpōni ex mã ⁊ forma: qđ ꝓbat̄ ſic. qꝛ ſi nō. ḡ aīa nō poſſet īformare corpꝰ. ꝯñs ē falſū. ꝯña ꝓbat̄ ſic. ſint ille ꝑtes eēntiales ex qbus cōponit̄. a. b. ḡ vna erit ꝑfectibilis ab alia ſimplr̄ ⁊ eēntialr̄. puta. a. a b. vel ecōuerſo. ⁊c̄ ſic. illa potētia receptiua ⁊ ꝑfectibilis ab alia nō pōt eē minꝰ ōpēdēs q̄ꝫ mã ignis vl̄ alteriꝰ corpis: ſꝫ mã ignis qꝛ nō pōt īeſſe alicui ipꝫ īformādo. iō totꝰ ignis nō pōt īeſſe alicui ipꝫ īformādo. ḡ ſilr̄ nec aīa pōt eē forma vel actꝰ purꝰ alicuiꝰ. qꝛ ſue ꝑti eēntiali. ſ. potentie. i. materie illi repugnat īformare. Dicet̄ ⁊ in idē redit ꝙ. ſ. vna nō ꝑficit aliā. ſꝫ oēs ꝑficiunt̄. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ Ari. vult p̊ de aīa. ꝙ ille paſſiones ſint totiꝰ cōpoſiti puta hoīs ⁊ nō ꝑtis. ſ. aīe. ꝙ vtiqꝫ verꝫ eſt de aīa ꝯiuncta. tñ aīa ſepata pōt gaudere ⁊ triſtari vt dic̄ h̄ auctor. ¶ Alr̄ pōt dici ꝙ Ari. loqtur ibi cū p̄ciſione. ⁊ tūc verꝫ eſt ꝙ aīa nō gaudet ⁊ triſtat̄ qn ⁊ totus hō gaudere videat̄. ḡ gaudere ⁊ triſtari ꝯuēit aīe vt ſubō imediato. toti āt hoī ꝯuenit ꝑ aīaꝫ ſic̄ color alr̄ ⁊ alr̄ ꝯuenit ſupficiei ⁊ corpi. dico toti hoī accipiēdo totū cathe^{ce}. non ſincha^{ce}. ¶ Ad 3ᵐ aliqđ pōt ītelligi variari duplr̄ vel vt ſubꝫ vel ſic̄ terminꝰ. p̄ mō nulla forma variat̄. ⁊ ſic intelligit auctor. ſꝫ 2° mō pōt nā terminꝰ formalis q̊ oīs gnãtiōis ⁊ variatiōis eſt forma. ⁊ h̄ mō ꝓcedit arᵐ. forma. n. nō alterat̄ vt qđ. ſꝫ ē illud q̄ aut ꝫ qđ ſubꝫ alterat̄. ¶ Ad 4ᵐ vel oꝫ dicere ꝙ hic tm̄ diffinit̄ forma accn̄talis ītēſibilis ⁊ remiſſibilis vt dicit q̄dā opinio vl̄ ꝙ ſola forma nãlis ē educibilis de potētia materie ſubalis ⁊ accn̄talis q̄lis nō eſt aīa humana. ⁊ de h̄ dicetur aliqđ ampliꝰ īferiꝰ ꝑ ꝑꝫ poſt. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Sꝫ qm̄ vt aiūt qdā ſimplicitati nulli vero variatōi ſubiecta ē. vt ea q̄ ē mūdi aīa diſſociās hāc ab oībꝰ addidi ꝯpoſitiōi ꝯtigēs.

Exponit tertiā particulā diffōnis oſtēdēs quare additū ſit cōpōni ꝯtingēs: volēs ꝙ ꝑ hoc diſtinguat̄ forma h̄ diffinita ab aīa mūdi. i. ītelligētia q̄ mouet celū: qꝛ illa lꝫ ſit ſimplex ī eēntia ⁊ inuariabil̄. nō tñ ē ꝯpōni ꝯtingens. qꝛ nulli alteri ꝯponit̄. dicit ḡ ꝙ qꝛ vt qdam aiūt eſt aīa que eſt mūdi ⁊ eſt ſubiecta ſimplicitati. i. eſt ſimplex eēntia. nulli āt variatiōi. i. eſt īuariabilis. ſic̄ ⁊ forma. iō diſſociās. i. diſtiguēs hanc. ſ. formā q̄ h̄ ītendit̄ ab oībus. ſ. tā aīa mundi q̄ꝫ alijsꝰ ſi q̄ ſint: addidi. ſ. in diffōne cōpōni cōtigens. qꝛ. ſ. nec aīa mūdi eſt ī ſe cōpoſita nec aduēit cōpoſito. ſ. celo. vt forma mãe. qꝛ nō eſt forma mãꝫ īformās. ¶ Circa iſtā lr̄am occurrūt dubia. ¶ Primū. ſ. de ſupppſito an. ſ. ītelligētia ſit ſimplex ī eſſe. videt̄. n. ꝙ nō. qꝛ ī oī eo qđ mouet̄. oꝫ imaginari mãꝫ. ex. 2. meta. ītelligētia aūt vel āgelus pōt moueri: ⁊ mouet̄ ſepe. ēt localr̄. vt nūc ſuppono. ¶ 2ᵐ iux̄ h̄ an ſit variabil̄. vr̄ ꝙ ſic. qꝛ ſic̄ aīa alterat̄ a gaudio ī triſticiā: ita videt̄ ꝙ poſſit angelus. ſalteꝫ verꝫ eſt ꝙ eſt variabil̄ circa actus ⁊ habitus intellectus ⁊ volūtatis. puta ab vna ītellectiōe ⁊ volitione ad aliā. ⁊ ab ignorātia ad ſciaꝫ. ſuppono. n. h̄ ⁊ verꝫ ē ꝙ angelꝰ pōt ꝑficere ī ſcia. accipiēdo notitiā ⁊ ſciaꝫ a rebꝰ. ¶ Tertiū ē an ītelligētia ſit ꝯpōni cōtingēs. vr̄ ꝙ ſic. nā ꝫ ari. 2. ce. ⁊ mun. ⁊ ꝯmēta. ibidē. ⁊ in. 12. meta. ⁊ aui. 9. meta. celi ſūt aīati ⁊ nō alia aīa q̄ꝫ ītelligentia: ſꝫ aīa aduenit cōpōni cum ſit forma ⁊ actꝰ corpis. ḡ ⁊c̄. ¶ Rn̄deo ad p̄mū ꝙ ītelligētia ē ſimplex ſimplicitate de qua ē nūc ſmo qđ ꝓbo ſic. qꝛ ſi ē cōpoſita ex mã ⁊ forma. vel illa mã ē eiuſdē rōnis cū mã corporaliū vel nō. nō p̄mū. qꝛ ſic ītelligētia eſſet corruptibilis ⁊ trāſmutabil̄. q̄cūqꝫ. n. hn̄t mãꝫ vnigeneā ſunt adiuicē trāſmutabilia. mã eni ē id q̊ res pōt eē ⁊ nō eē. 7. meta. nec 2ᵐ. qꝛ tūc ponerent̄ due mãe ꝑ ſe. qđ phs nō dr̄et. ¶ Idē argumentū cōcludit de aīa rōnali ꝙ ſit cōpoſita ex mã ⁊ forma. ¶ Ad illđ qđ arguit̄ dico ꝙ equocat̄ de mã ꝓut ē altera ꝑs cōpoſiti vl̄ vt dicit ſubꝫ gñalr̄. ī oī ḡ qđ mouet̄ oꝫ imaginari mãm. i. ſubm qđ ſubijcit̄ motui. ⁊ h̄ mō cōcedo mãꝫ eē in ītelligētia. eſt. n. ſubm multoꝫ accn̄tiū. ¶ Ad 2ᵐ cōcedo ꝙ ītelligentia variat̄ etiā ſubiue ſic̄ arguit̄. ⁊ iō ꝑ hoc erit diſticta forma q̄ h̄ diffinit̄. auctor aūt iſte loqt̄ more antiq̊ꝫ phoꝫ q poſuerūt ītelligētias quoſdā deos ſimplices ī eēntia ⁊ īuariabiles oīo. iō ſignāter dic̄. vt aiūt qdaꝫ. ¶ Ad 3ᵐ dico. ꝙ celi nō ſūt aīati. nec ītelligētia ē aīa coꝫ. ¶ Ad Ari. ꝯmēta. ⁊ auicē. vl̄ ſunt negādi vl̄ exponēdi h̄ mō ꝙ loquūt̄ de aīa ꝫm cōditōeꝫ q̄ aīa ē motrix nō q̄ eſt forma. ⁊ illa aīa eſt ꝓprie motiua huiꝰ orbis cōiūcta huic: vt ꝓpria motrix. ⁊ ſic non eſt niſi vnica vniꝰ. ¶ Ultimo cum dicit.

¶ Erit itaqꝫ terminꝰ forme dcā diffō. neqꝫ enim ſupfluū neqꝫ minꝰ cōtinē. Siqs ſubtilr̄ īueſtigauerit reperiet̄.

Cōcludit diffinitionē bn̄ aſſignatā vbi arguit̄ ſic. illa eſt diffinitio vel notificatio vel deſcriptio ꝓpria alicuius que nihil cōtinet ſupfluū nec diminutū. ſed data diffinitio de forma eſt huiuſmodi. ergo ipa erit terminus forme. ideſt proprie conuertibilis diffō. huius rōnis p̄mo ponit ꝯcluſionē. ſcđo minorē. ibi (neqꝫ. n.) quā dicit patere ex p̄dictis ſubtiter īueſtigāti. ¶ Notandū ꝙ diffō dicit̄ terminꝰ. qꝛ terminus claudit ꝓprie qcqd eſt rei terminate: ⁊ excludit qcqd ē extraneū. ita ⁊ diffinitio reſpectu rei diffinite. vtrum auteꝫ predicta diffinitio forme ſit bene aſſignata vt poſſit dici terminus patet aliqualr̄ ex p̄dictis. ⁊ patebit amplius ex dicēdis in ſecunda lectione.

Habet āt dubitatiōeꝫ ex p̄cedēti vtrū nulla forma īuariabilis ſit. Hoc aūt videt̄ vt ī pluribus. Nā eadē oratio veri ⁊ falſi ſuſceptiua ē. ⁊ albedo: claritatis ⁊ obſcuritatis ⁊ ratio eiꝰ qđ ī re ē. ⁊ nō ē.

¶ Poſtq̄ꝫ auctor declarauit diffinitionē forme totaꝫ ⁊ directe exponens q̄ꝫlibet particulam ſigillatī. nunc īdirecte exponit illā īuariabili eſſentia: mouēs īſtantiā circa illā. circa qđ ſic ꝓcedit. primo inſtat. ſcđo ſoluit ibi (ſꝫ nō eſt) dicit ergo ꝙ dubitationeꝫ habet ex p̄cedenti. vtrum verum ſit ꝙ nulla forma ſit variabilis. ⁊ per conſequens illa particula

eſſet male poſita: nã in plibus foꝛmis videt̃ ꝙ ſint variabiles. vbi grã. in tribꝰ eadẽ oꝛatio eſt ſuſceptiua veri ⁊ falſi. qꝛ nũc eſt vª nũc eſt falſa. ſilr albedo claritatis ⁊ obſcuritatis. qꝛ nũc eſt ĩtenſa nũc remiſſa. ſilr rõ. i. opinio ẽ ſuſceptiua eiꝰ qḋ eſt ĩ re. ⁊ qḋ nõ eſt. i. veri ⁊ falſi. qꝛ nũc eſt vª nũc falſa. ſic or̃o. exemplũ. ſoꝛ. ſedẽte or̃o que dicit ſoꝛ. ſedet ⁊ opinio q̃ h̄ opinat̃ vera ẽ. ĩpo nõ ſedẽte. vtraq; eſt falſa. ¶ Notandũ ꝙ albedo cũ ſit q̃litas de. 3. ſpẽ. ⁊ ſilr or̃o cũ ſit q̃dã vox ⁊ ſonus ſenſibilis. ſilr opĩo cũ ſit qdam habitꝰ mẽtis ptinens ad primam ſpẽꝫ q̃litatis vñ qḋlibꝫ illoꝝ q̃dam foꝛme ẽ accidẽtalis de qbus mouet̃ dubium an ſint variabiles vt dicit diffõ foꝛme p̄dicta. ¶ Deide cum dicit.

¶ Sed nõ ẽ ita. nam nihil differt albedinẽ claraꝫ dicere q̃ꝫ ſuſcipiẽs ipſã clarũ dicere. ⁊ nõ eſt or̃o ꝯtrarioꝝ ſuſceptiua. nec rõ eius quod ĩ re ẽ ⁊ nõ eſt. ſed note ſũt oꝛationes earũ que ſũt ĩ aĩa paſſionũ. de his aũt alibi dictũ ẽ.

Soluit ad ĩſtantiã: ⁊ ſtat ſolutio in h̄ ꝙ nullũ illoꝛũ variat̃ vt ſubm: ſed vel vt terminꝰ vel vt ſignũ. ĩ diffõne aũt foꝛme cũ ponat̃ in variabili eẽntia ĩtelligendũ eſt ſubiue. ſicut iaꝫ ſuperius eſt dictũ. ideo dicit ꝙ dicere albedinẽ clarã. i. intẽſam nõ eſt aliud dicere q̃ꝫ ſubꝫ ſuſcipiẽs eſſe claꝝ. Item or̃o aut ratio. i. opinio non eſt ſuſceptiua ꝯrioꝝ. ſ. veri ⁊ falſi. ſed ſunt note. i. ſigna eaꝝ paſſionũ. i. ꝯceptuũ q̃ ſunt in aĩa: in quibus. ſ. eſt veꝝ ⁊ falſum ſubiue. ⁊ ſubdit ꝙ de his dcm̃ eſt alibi. de his. i. de paſſionibꝰ quaꝝ ſunt ſigna voces de qbus habet̃ p̄mo phier. vel de his. i. de iſta dubitatiõe an or̃o ⁊ opinio ſint ſuſceptiua ꝯrioꝝ de q̃ dcm̃ ẽ ĩ p̄dicamẽtl. c. de ſuba.

Sed ꝯ iſtã rõneꝫ ar. p̄ ſic. ĩpoſſe eſt trãſire a ꝯdictoꝛio in ꝯdictoꝛiũ ſine aliq̃ mutatiõe ⁊ variatione media. alr nõ eẽt rõ q̃re maioꝛ pars ꝯdictiõis eſt nũc vera ⁊ nõ p̄us. ſꝫ or̃o vel opinio trãſit ſic. qꝛ nũc eſt vera nũc eſt falſa. ⁊ p ꝯñs nõ vera ḡ variat̃ ⁊ mutat̃. ¶ R̄. auctoꝛ non videt̃ euadere difficultateꝫ ex hac rõne. nã ꝯceptꝰ vel paſſio q̃ eſt in aĩa eſt q̃dã foꝛma. ſi ḡ ipſa variat̃ a vero in falſum. vt ipſe videtur innuere habet̃ ꝙ aliq̃ foꝛma variat̃. ¶ Rñdeo ad p̄mũ ſicut iam dcm̃ eſt in p̄dicamẽtis ꝙ ibi Ari. ⁊ h̄ auctoꝛ iſte nõ intẽdit negare oẽꝫ mutationẽ a foꝛma: puta or̃one vel opinione qꝛ nũc eſt vera nunc eſt falſa. veꝝ tñ ⁊ falſum ſunt in or̃one ſicut in ſigno nõ ſubiue: ⁊ dicũt foꝛmalr reſpectũ ꝯfoꝛmitatis ⁊ diffoꝛmitatis ad reꝫ ⁊ ſunt ꝯrij reſpectꝰ. ſed vult ꝙ or̃o nõ variat̃ ſm illa p̄mo ⁊ ꝙ oꝛiginalr ſunt a re: ita ꝙ variatio illa ſꝫ reſpectũ preſupponit mutationẽ rei. qꝛ ab eo ꝙ res ẽ vel nõ eſt ⁊c̃. ¶ Ad ſcḋꝫ per idẽ. qꝛ idẽ iudiciũ eſt de ꝯceptu ⁊ opinione. ⁊ foꝛte idẽ ſunt: ſꝫ p̄ſupponũt mutationẽ rei. Ex p̄dictis ꝯcludit̃ ꝙ variatio q̃ excludit̃ a foꝛma eſt tm̃ ſꝫ foꝛmã abſolutã: ſic ꝙ nulla foꝛma aſſumit ſuũ ſubꝫ talis variationis. ſed illã q̃ eſt ſꝫ foꝛmã reſpectiuã oꝫ ꝯcedere nec̃io in foꝛma. ſicut pꝫ de vero ⁊ falſo in or̃one ⁊ opinione. Itẽ eadẽ albedo nũc eſt ſilis alteri nunc non eſt ſilis. puta ſi illa alia coꝛrũpitur. ⁊ eadẽ q̃ꝫtitas nũc ẽ equalis nũc nõ.

Ad maiorem euidẽtiã p̄dictoꝝ q̃rit̃ vtꝝ diffinitio data de foꝛma ſit bene aſſignata. ar. ꝙ nõ. foꝛma nõ eſt diffinibilis: ergo nec iſta eſt eiꝰ cõueniẽs diffõ. ꝯña eſt euidẽs. añs ꝓbatur. tũ qꝛ foꝛma ẽ trãſcẽdens. nã eſt cõis oĩbus. 9. p̄dicamẽtis accñtiũ. nihil aũt eſt cõe generaliſſimis niſi extra genꝰ ⁊ per ꝯñs trãſcendẽs. ſed nulluꝫ trãſcẽdẽs põt diffiniri. qꝛ nõ hꝫ genꝰ nec dr̃iaꝫ ⁊ ſola ſpẽs diffinitur. ergo ⁊c̃. tũ qꝛ foꝛma q̃ h̄ ĩtenditur eſt cõis ſubſtãtiali ⁊ accñtali. ſube aũt ⁊ accñti nihil eſt cõe vniuocũ: ⁊ ſolum vniuocũ ẽ diffinibile ex li. p̄dicamẽtoꝝ. qꝛ vniuoca hñt idẽ nomẽ ⁊ rõnem: equoca ſolũ nomẽ. ergo ⁊c̃. ¶ R̄. iſta diffinitio dat̃ per copulationẽ. oĩs aũt talis diffõ eſt increpãda. ex. 6. topi. ¶ R̄. h̄ nõ ponit̃ genus ⁊ dr̃ia foꝛme. ergo diffõ nulla. añs quo ad dr̃iam: ꝓbat̃ qꝛ dr̃ia eſt quedam foꝛma. ⁊ foꝛme ñ ẽ foꝛma. ¶ Põt ẽt ar. ꝯ pticlãs diffõnis: ſic p̄ꝰ ĩ ſentẽtiando. q̃re ibi. ¶ Ad oppoſitũ eſt auctoꝛ q vocat iſtã diffõnem terminũ. ¶ Rñdeo. iuxta dubia q̃ tãgit p̄ma rõ. Primo videndũ eſt an foꝛma ſit ꝓp̄e diffinibil'. ¶ Scḋo an diffiniat̃ foꝛma ſubalis aut accñtalis aut cõmunis ad vtrãq;. ¶ Tertio de ꝓpoſito an iſta notificatio ꝯueniẽter aſſignet̃.

¶ Quantũ ad p̄mũ videtur dicendũ ꝓpter argumentuꝫ factũ ꝙ foꝛma cõis iſtis generaliſſimis ñ ſit ꝓp̄e diffinibilis. q̃a cũ ſit trãſcendẽs nõ habet genus nec dr̃iaꝫ nec p ꝯñs eſt ſpẽs que ſola ꝓp̄e diffinitur. auctoꝛ aũt vocat hãc notificationẽ terminũ nõ a ꝓp̄etate diffõnis: ſed a cõuertibilitate. qꝛ cõuertibilis eſt cũ foꝛma. ¶ Sꝫ occurrit dubiũ. qd ḋ foꝛma alicuius p ſe exiſtentis in genere. dico ꝙ põt diffiniri. qꝛ lꝫ nõ ſit in gñe directe ſꝫ cooꝛdinationẽ ſpecieꝝ illius generis. tñ in ſuo oꝛdine põt hr̃e genꝰ ⁊ dr̃iaꝫ per q̃ diffinitur: vbi grã. ſic aĩa diffinit̃. ſcḋo de aĩa. ꝙ ẽ actꝰ coꝛpis oꝛganici potẽtia vitã habẽtis. hoc aũt foꝛte nõ eſt veruꝫ de oĩbus foꝛmis vt de vltimis dr̃ijs de qbus nihil p̄dicat̃ in qd nec vt genꝰ. de quo alias. ¶ Quo ad 2ᵐ dico tria per oꝛdinem. ¶ Primũ dictũ ꝙ h̄ nõ diffinit̃ p̄ciſe foꝛma accñtalis. ꝓbatio oĩs diffõ eſt adeq̃ta diffinito: qꝛ ꝯuertibilis cuꝫ illo. ſꝫ iſta diffõ nõ eſt adeq̃ta foꝛme accñtali. pꝫ qꝛ cõuenit etiã foꝛme ſubali. foꝛma eñi ignis ſita eſt ꝯpõni ꝯtingẽs ſimplici ⁊ ĩuariabili eẽntia cõſiſtens. pꝫ. ergo ⁊c̃. ¶ Scḋm dictũ eſt ꝙ nõ diffinit̃ foꝛma ſubalis p̄ciſe. qḋ ꝓbat̃ per eãdẽ rõnem. qꝛ ꝯuenit etiã foꝛme accñtali puta albedini. ¶ Tertium dictũ ꝙ diffinit̃ foꝛma cõis ſubſtãtiali ⁊ accñtali qḋ ſeq̄tur ex p̄dictis. ¶ Cõtra. qꝛ aĩa humana excludit̃ ab hac diffõne ĩ lr̃a que tamẽ eſt foꝛma ſubalis. ¶ Rñdeo vt iã dictũ eſt ſupꝛa. foꝛma ḡ diffinita eſt oĩs foꝛma nãlis educta de potẽtia mãe q̃ nõ ẽ nata exiſtere p ſe q̃lis non eſt aĩa humana iḋ excludit̃. foꝛma. ergo cõis ſubali naturali ⁊ accñtali h̄ diffinit̃ vt videtur ſm ĩtentionẽ auctoꝛis. ¶ Quãtũ ad tertiũ dico ꝙ ꝯueniẽter ponit̃. nã h̄ ponit̃ aliqd. q. genus. ſ. ꝯtingẽs. i. actꝰ adueniẽs: qꝛ etiã foꝛma eſt pars ꝯpoſiti ⁊ refert̃ aliquo mõ ad ipꝫ. iḋ poĩt̃ terminꝰ hꝰ relõnis ꝯpõni. i. ꝯpoſito. qḋ ſeq̄t̃. ſimplici ⁊ ĩuariabili eẽntia. eſt loco dr̃iaꝝ ⁊ ſepat foꝛmã h̄ intentam ab oĩ alio vt p̄dictũ eſt. ¶ Ad p̄mũ in oppoſitũ pꝫ ex p̄mo articulo. ſꝫ nego ſcḋaꝫ ꝓbationẽ cũ dr̃ ꝙ ſubſtantie ⁊ accidẽti nihil eſt cõe vniuocũ. nã ens pono vniuocũ. iḋ. p̄dicamẽtis vt dixi ſup poꝛphyriũ. ſilr foꝛma ſubalis ⁊ accidẽtalis hñt ꝓ cõmuni vniuoco hoc ꝙ ẽ actus. nam quelibet habet foꝛmalr ⁊ quiditatiue hoc ꝙ eſt actus. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ p oĩa coplata ſimplici ⁊ ĩuariabili dꝫ ĩtelligi vꝫ circũlocutũ. ⁊ nõ eſt ĩcõueniẽs poni copulationẽ ad circũloquẽdũ aliqd ĩ diffõne. dr̃ie. n. vltime ſũt nobis ignote. iḋ oꝫ eas circũloq per multa copulata. ¶ Ad 3ᵐ ꝯcludit ꝙ nõ eſt ꝓpꝛia diffõ qḋ cõceſſũ ẽ. ſed illḋ qḋ addit̃ ꝙ foꝛme non eſt foꝛª falſum eſt. vna. n. foꝛma differt ab alia p aliq̃ꝫ dr̃iam q̃ dr̃ia eſt foꝛma eiꝰ nec eſt ꝓceſſus infinitus: ſed deuenit̃ ad vltimas dr̃ias ⁊ foꝛmas q̃ ſeipſis totalr diſtinguuntur ⁊ ſe totis drñt. ¶ Tunc ſequitur illa pars.

¶ Subſtãtiale vero ẽ quod ꝯfert eẽ ex quadã cõpoſitione ꝯpoſitioni vt ĩ pluribus ⁊ ꝙ ĩpoſſibile eſt de eẽ rei. vt ratio ⁊ ſenſus. ſiue hoꝝ ſimilia vt cõtinuũ ⁊ diſcretũ.

Ubi ponit̃ ſcḋa diffõ q̃ eſt de ſubali. circa quod. 2. facit p̄mo ſubſtãtiale diffinit. 2º diuidit ibi (h̄ vo erit) p̄ma pars diuiditur in. 2. p̄mo premittit diffinitionem. ſecũdo ſubdit eius explanationem ibi (vt ratio ⁊ ſenſus) dicit ꝙ ſubſtantiale eſt qḋ eẽ confert ⁊c̃. que ſic eſt ĩtelligẽda: ꝙ eſſe. ſ. q̄ditatiuũ ⁊ eẽntiale ꝯfert ad foꝛme accñtalis dr̃iaꝫ: q̃ nõ cõfert eẽ niſi ſꝫ qd ⁊ accñtale. ꝯpõni. i. ꝯpoſito ex q̃dã ꝯpõne. i. ex h̄ ꝙ cõponit̃ alteri: ad dr̃iam cauſaꝝ extrĩſecaꝝ efficiẽtis. ſ. ⁊ final'. oẽs. n. cãe per ſe ꝯferũt eẽ ſed ſole ĩtrinſece. ſ. mã ⁊ foꝛª ſunt.

de cõpone rei: vt in pluribus.i. ex pluribus. qꝛ oĩs cõpoſitio ē ex pluribꝰ. nihil.n. cõponiť ſibyꝑſi: ⁊ qđ ĩpoſe eſt deeẽ rei. ad dr̃iaʒ ẽt forme accñtalis. qꝛ accñs adeſt ⁊ abeſt pter ſubi corruptionē. vel vt vitet̃ ſupfluitas in diffõne. ꝑma pticula. eẽ ɔfert. ponatur tanq̃ genꝰ cõe. qꝛ oĩs forma ſubalis aut accñtalis ɔfert eẽ. ſcđa aũt. ex q̃dã cõpõne. ad diſtiguendũ cauſã itriſecã ab extriſecis. tertia aũt. ⁊ q ĩpoſe ⁊c̃. ad dr̃iaʒ accñtiũ. ¶ Poſtea explicat ꝑ exẽplũ. vt rõ ⁊ ſẽſus ⁊ boꝝ ɔſilia. cõtinuũ ⁊ diſcretũ. ¶ Notãdũ q dicta diffõ vera eſt tã de cõpõne naturali q̃ꝫ de ſubali. nã ſic ſubale hoĩs ē corpꝰ ⁊ aĩa. ita ſpẽi genꝰ ⁊ dr̃ia. vñ ⁊ ꝑ vtraq̃ pñt adduci exẽpla iã adducta vt rõ.i. aĩa rõnalis eſt ſubale hoĩs. ⁊ ſẽſus.i. aĩa ſenſitiua aĩalis: vel ſicut rõ.i. dr̃ia q̃ eſt rõnale eſt ſubale ſpẽi q̃ eſt hõ. ⁊ ſenſus.i. ſenſibile aĩalis qđ eſt ſpẽs ſubalterna. q addit̃ cõtinuũ ⁊ diſcretũ itelligẽdũ eſt q ſunt dr̃ie q̃titatis. vñ cõtinuũ eſt ſubale linee ſupficiei corpis. diſcretuʒ vero numeri ⁊ orõnis. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Hoc vero erit vt materia. illud autẽ vt forma. vt corpus q̃dem ẽ materia hominis: anima vero forma. erit itaq̃ʒ ſubale vt corpus hõ ⁊ rõ.

Diuidit ſubale ĩ mãʒ ⁊ formã. vbi.3. facit. ꝑ ꝑpõit diuiſionẽ 2° eiꝰ ɔ̃claratõeʒ ꝑ exẽpla. 3° fac̃ q̃dã remiſſionẽ. ſa ibi (vt corpꝰ) 3ª ibi (h aũt ĩ his) dic̃ g̃ q ſubale h erit vt mã. illđ vo vt forma. ⁊ ſtatĩ ɔ̃clarat ꝑ exẽpla. vt corpus eſt mã hoĩs. aĩa vo forma. q̃ꝛ.ſ. vtrũq̃ eſt ſubale hoĩs ſm ꝑdictã rõnem ex q̃bus ĩfert vnã cõclõnẽ q erit itaq̃ ſubale corpꝰ hõ: ⁊ rõnale. ¶ Notandũ q exẽpla adducta pñt vt ꝑus exponi de cõpõne tã reali naturali q̃ꝫ logica. puta q ꝑ corpus itelligatur mã hoĩs ⁊ ꝑ aĩaʒ vel rõnale forma eiꝰ. alio mõ vt ꝑ corpus. itelligat̃ genꝰ. ⁊ ꝑ aĩaʒ ⁊ rõnale dr̃ia ſpecifica. ⁊ qꝛ ex ſubſtãtys nõ fit nõ ſuba. iõ ſeq̃tur q ſi corpꝰ ⁊ aĩa ſunt ſube ⁊ ſubalia hoĩs q ipẽ hõ eſt ſuba ⁊ ſubale. iõ ex ꝑdictis ɔcludẽdo ĩfert: erit inq̃ ſubale corpꝰ hõ ⁊ rõnale. ⁊ eſt iſta diuiſio ſilis illi de nã. z. phy. q nã q̃dã eſt mã q̃dã forma q̃dã cõpoſituʒ qđ magis ꝑpᵉ dr̃ nõ nã: ſʒ hñs nãʒ. ¶ Ultimo cũ dicit.

¶ Hec autem in his que de cathegorỹs dicta ſũt expedita ſũt.

Remittit ad libꝝ ꝑdicamẽtoꝝ ſup ɔſideratõeʒ illoꝝ di. q h iã ſũt expedita ⁊ dcã ĩ his q̃ đ cathegorys.i. ꝑdicamẽtis ibi .n. ɔ̃terminatũ eſt de ꝑdicamẽto ſube: ⁊ ꝑ ɔñs de ſubali. Jtẽ in quolibet ꝑdicamẽto de q̃bus h agit̃ ſunt genera ⁊ dr̃ie q̃ ſunt ſubalia ⁊ eẽntialia ſuis ſpẽbus.

Sed occurrit dubiuʒ ad q̃d deſeruit ꝑpoſito iſta diffõ de ſubali. dicẽdũ q qꝛ diffinierat formã in cõi: ⁊ aliqua forma eſt ſubalis: ɔ̃gruũ fuit ſcire q̃d eſt ſubale. ¶ Contra. g̃ pari rõne debuit diffinire accñtale. nã aliq̃ forma eſt accñtalis. ¶ Rñdeo. q hñ diffinit ɔ̃ria ſignat. 6. topi. ꝑ diffõnem g̃ ſubalis daſ itelligi accñtale ꝑ ɔ̃riũ. Alr põt dici q oĩa. 6. ꝑncipia de q̃bus ꝑſeq̃tur ſunt forme accñtales. iõ in eis ſtatim agit̃ de accñtali. Alia rñſio põt dari. q forma đ q̃ agit̃ ĩ h libro eſt accñtalis. iõ vtile fuit ſcire oppoſitũ tanq̃ a ꝑpoſito excludẽdũ. ſicut in libro ꝑdicamẽtoꝝ agit̃ de eq̃uoco ꝑpter oppoſitionẽ eiꝰ ad vniuocũ de quo ibi itenditur ꝑncipaliter vt eq̃uocũ vitetur. ſilr in ꝑpoſito eſt dicẽdũ.

Videt autẽ quedã forma a natura eẽ Quedã vero ab actu. Ratio enim a natura ẽ. Calor vero ⁊ paſſio q̃dã inactu ɔſiſtũt.

¶ Poſitis quibuſdaʒ diffinitionibus nunc auctor ponit quaſdam diuiſiones. ⁊ ſunt.3. prima diuiſio forme attenditur in comparatione ad efficiens a quo ẽ. ſcđa in comparatõe ad ſuppoſituʒ de quo dicit̃ vel in q̃ eſt. 3ª. ꝑ cõparationẽ ad ſubm cui ĩeſt vel adeſt. ſcđa ponit̃ ibi (formaꝝ vo). 3ª. ibi (ſingulũ vo) circa ꝑmũ ſic ꝑcedit. ꝑ ꝑponit diuiſionẽ. ſcđo ſubdit declaratõeʒ ꝑ exẽpla. 3° mouet dubiũ. ſcđa ibi (rõ vo). 3ª. ibi (ĩ q̃buſdaʒ auteʒ) dicit g̃ q forma q̃dã ẽ a nã. q̃daʒ ab actu.i. opatione humana vel ab arte: vult dr̃e q formaꝝ q̃dã ſunt nãles. q̃ꝝ.ſ. cã efficiẽs ẽ nã. q̃dã ſunt artificiales: q̃ꝝ.ſ. cã efficiẽs ẽ ars. ¶ Poſtea cũ dicit (rõ vo) ɔ̃clarat ꝑ exẽpla. vt rõ.i. põ rõal' vel aĩa rõalis ẽ a nã. calor vo ⁊ paſſio q̃.ſ. iſerunt̃ nõ ab intra: ſed ab ex puta ab aliq̃ violẽta ꝑcuſſione exiſtũt in actu illa ſunt ab arte. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In q̃buſdam vero dubiũ eſt vtrũ a natura aut ab actu incipiãt eẽ. vt in figura inciſionis. Nam nihil additionis fit ſʒ ſepatio quedã partiũ. Dico autẽ figurã ieſſe a natura. ſẽtiri vero ab actu. Sʒ ⁊ que ɔiũctionis ẽ actus ẽ. vt domus. manifeſtũ eſt aũt de his.

Mouet circa ꝑdicta. z. dubitatiões: ꝑᵒ ẽ đ figura iciſiõis. ſa de forma vl̃i: q̃ ponit̃ ibi (ſʒ in his q̃ i plibꝰ) Circa ꝑᵐ. 3. fac̃. ꝑ mouet q̃onẽ. ſcđo eã tractat arguẽdo ad vtrãq̃ ꝑtẽ ibi (nã nihil) 3° eã ſoluit. ibi (dico ãt) in ꝑma ꝑ dic̃ ſic. q dubitatio eſt ĩ q̃buſdã.ſ. formis. vtꝝ icipiãt.i. fiãt a nã an ab actu.i. arte vt figura iciſionis. vocat̃ aũt figura iciſionis illa q̃ ĩ aliq̃ mã puta ligno lapide vl' ferro ſculpit̃ ꝑ abſciſionẽ partiũ nõ per aliq̃ additionẽ ſiue ſit figura hoĩs ſiue bruti vel alterius rei. In ſcđa pte ar. q talis figura nõ fit ab arte: ⁊ itẽdit talẽ rõnem. cuicũq̃ nihil addit̃ ꝑ actũ.i. artẽ ad h qđ fiat illđ nõ eſt ab actu vel arte: ſed figura inciſionis eſt hꝫ. ergo ⁊c̃. Huius rõnis mi. ponit̃ in lr̃a di. q nihil additiõis fit.i. nihil addit̃ figure iciſiõis ad hoc q fiat. ſʒ q̃dã ſepatio fit tñ partiũ. ¶ In. 3. pte ſoluit. ad. q. diſtiguẽdo. dico iq̃t figurã iciſionis eẽ a nã.ſ. q̃tũ ad aliq̃d: ſentiri vo.i. q̃tũ ad ſenſibilẽ apparentiã eẽ ab actu.i. ab arte: ⁊ addit q illa.ſ. forma vl' figura q̃ eſt ɔiũctiõis ⁊ q̃ fit ꝑ ɔiũctionẽ ⁊ appõnẽ partium puta domꝰ vel aliq̃d ſile manifeſtũ eſt de his.ſ. formis vl' figuris q̃ ſunt ab actu vel ab arte. ¶ Notãdũ ſolõnẽ q̃onis ſm itẽtionẽ auctoris vt cõiter exponit̃ in h ſtare q figura iciſiõis ɔ̃phẽdit duo. mãʒ.ſ. ⁊ formã. q̃ apparet ⁊ ſentit̃. q̃tũ ad mãʒ eſt a nã. qꝛ mã illa puta lapis vel lignũ a nã eſt: ſʒ forma q̃ apparet ⁊ ſentit̃ eſt ab arte. qꝛ ꝑ artẽ ꝑducit̃ ad actũ.

Ad maiorem euidẽtiã ꝑdictoꝝ q̃rit̃ vtꝝ forma iciſionis fit a nã vl' ab arte. vr̃ q nõ 'ab arte ꝑ rõnem auctoris. nã oẽ illđ qđ eſt ab arte fit ꝑ appõnẽ ⁊ additõeʒ ptis ad ptẽ. ſʒ talis figura non fit ſic. ſʒ magis ꝑ amotõeʒ. ¶ Ad aliã ptẽ ar. q nõ fit a nã. qꝛ illđ cuiꝰ ꝑncipiũ effectiuũ eſt volũtas ⁊ agẽs a ꝑpoſito nõ eſt a nã: ſʒ ab arte. pʒ: qꝛ ſunt oppoſiti modi agẽdi h ⁊ ille ex ſcđo phy. ſed tal' figura eſt hꝫ. pʒ g̃ q nõ eſt a nã: ſʒ ab arte. ¶ Rñdeo h ꝑ ingrã q̃liter iſta figura ꝑcedit in mã anteq̃ ad apparẽtiã ſenſibilẽ reducat̃. ſcđo dicã ad q̃onẽ. ¶ Quãtũ ad ꝑmuʒ eſt vna opinio q̃ dicit q talis figura ꝑcedit iã in mã actualr: ſed eſt coopta alỹs ptibꝰ eiuſdẽ mãe. puta lapidis aut ligni q̃ ptes remouentur per actum artificis: et tunc figura apparet: ita q ſʒ h artifex nihil aliđ facit niſi remouere ptes ꝑhibẽtes apparẽtiã figure ꝑexiſtẽris a nã ĩ mã ꝑiacẽte. ſorte hꝰ opionis ẽ auctor. nã dic̃ q figura ẽ a nã: ſʒ ſẽtiri.i. actualr appere eſt ab actu. ¶ Cõtra iſtã opionẽ ar. tũ. qꝛ oĩs noua actio poſitiua ⁊ ꝑductiua hꝫ aliq̃d poſitiuũ ꝑ termĩo nouiter ꝑducto. illđ nõ ẽ ſola ſepatio ptiũ. qꝛ ſepatio nõ ẽ niſi q̃dã ꝑuatio. g̃ ẽ ipa figura. qꝛ nihil aliđ põt dari. figura g̃ nouiter ꝑducit̃. ⁊ ꝑ ɔñs nõ iã ꝑexiſtit. Tũ qꝛ ĩ eadẽ pte mãe nõ pñt eẽ actu ſil' figure oĩo icõpoſſibiles niſi ponas ẽs ꝑhibitũ ⁊ chimericũ ĩ nã: ſʒ in eadẽ pte mãe pñt eẽ q̃cũq̃ figure in ſenſu diuiſiõis: puta hoĩs bouis ſerpẽtis ⁊c̃. q̃ ſunt oĩo icõpoles. g̃ nõ ſunt ſil' in actu: ⁊ tñ eẽnt ſm te. tũ qꝛ figure extẽſe hñtis ptẽ ex pteʒ ĩpoſe ẽ oẽs ptes ſil' eẽ actu: ſʒ talis figura de q̃ q̃rit̃ ẽ ſic extẽſa. ergo ⁊c̃. ſed in q̃cunq̃ parte materie ſit caput poteſt fieri

pes vel manus ⁊ ſic de alijs. ergo tales partes non ꝑexiſtūt in actu. ¶ Dico ḡ q̄ꝫtū ad hūc articulū ꝙ tal' figura ꝑcedit ĩ mã tm̄ in põ paſſiua ⁊ ſubiua ſic oẽs alie forme ⁊ nullo mõ actu. ¶ Quantū ad 2ᵐ ꝑmo ꝑmittaꝫ vnã diſtinctionem. 2° triplicẽ ꝯcluſionẽ. ¶ De ꝑmo ſciendū ꝙ nãle põt accipi dupliciter actiue. ſ. ⁊ paſſiue. potẽtia. n. receptiua forme põt cõparari ad formã quã recipit vel ad agẽs a q̊ recipit. ꝑmo mõ ipſa ẽ potẽtia nãlis violẽta vel neutra. nãlis ẽ cuꝫ ad formã nãlr̄ inclinat̃. violẽta ſi ſit ꝯ inclinationẽ eius nãleꝫ. neutra ſi nec inclinat̃ nãlr̄ ad formã nec ad oppoſitã. exᵐ ꝑmi. ignis ad moueri ſurſū. exᵐ ſcd̄i. terra ad moueri ſurſū. exᵐ tertij. ſicut ſupficies ſe hꝫ ad albedinẽ ⁊ nigredinẽ vel mediū colorẽ. Sꝫ 2° mõ cõparãdo receptiuū ad agẽs a q̊ formã recipit: tūc eſt nãlitas qñ receptiuū cõparat̃ ad tale agẽs ꝙ natū eſt nãliter ĩprimere talẽ formã in tali paſſo: ſic nõ eſt nãlitas gñalr̄. qñ ꝯpat̃ ad tale agẽs qđ nõ eſt nãlr̄ ĩpreſſiuū huius forme ĩ illud paſſū q̄le eſt agẽs voluntariū ⁊ a ꝓpoſito ſiue ſit creatū ſiue ſupnãle ⁊ ĩcreatum. ¶ Ex ꝑdictis ꝯcludo correᵐ ꝙ nãle accipit̃ equoce. nã diuerſis opponit̃. ⁊ iſta eſt vna cã cognoſcẽdi multiplex. ex ꝑmo topi. nãle. n. opponit̃ vno mõ ſupnãli. ¶ Alio mõ libero vel voluntario. ¶ Alio mõ violẽto vt appet ex ꝑdcis. nã vt nãle attẽdit̃ a ꝑte ꝑncipij actiui. tūc opponit̃ ſibi libeꝝ vno mõ ⁊ alio mõ ſupnãle. ſꝫ vt attẽdit̃ a ꝑte ꝑncipij paſſiui tūc ſibi opponit̃ violentū. ¶ De ſcd̄o ſit pᵃ ꝯcl'o. figura ĩciſionis nõ eſt a nã accipiẽdo nãle ꝑ mõ. hãc oñdo ſic. illa forma nõ eſt a nã ꝑ mõ ad quaꝫ paſſū nõ ĩclinat̃ nãliter: ſꝫ figura ĩciſiõis eſt hmõ. ḡ ⁊c̃. ꝓbatio mi. q2 ſi ſic. ergo paſſū violẽter eẽt ſub forma oppoſita ⁊ ĩcõpoſſi: qđ falſuꝫ eſt. q2 lapis aut lignū eq̄ recipit figurã aſini ſicut figurã hoĩs. ¶ Ex eadeꝫ rõne ꝯcludit̃ ꝙ talis figura nõ ſit violẽta. q2 h̄ eſt veꝝ gñaliter. ꝙ q̄cūqꝫ forma nãliter ẽ in mã eius oppoſita ⁊ ĩcõpoſſis. eſt etiã ibi violenter: ⁊ ecõuerſo q̄cūqꝫ forma eſt in mã violẽter eiꝰ oppoſita ⁊ ĩcõpoſſis eſt ibi nãliter. ꝯparãdo ḡ figurã ĩciſiõis ad mãm ꝑciſe ipſa nec eſt ibi nãliter nec violẽter. ſꝫ ſm̄ potentiaꝫ ad vtrūqꝫ. q2 mã nõ magis ad vnã formã q̄ꝫ ad aliã ĩclinat̃. ¶ Scd̄a cõcl'o ẽ iſta. figura ĩciſiõis nõ eſt a nã accipiẽdo nãle ſcd̄o mõ. ꝓbatio hꝰ. illa forᵃ nõ eſt a nã ſcd̄o mõ q̄ nõ ĩducit̃ ab agẽte nãlr̄ talẽ formã ĩprimẽte. ſꝫ figura ĩciſiõis eſt hmõ qđ pꝫ. q2 artifex a q̊ ĩducit̃ ẽ agẽs volūtariū ⁊ a ꝓpoſito. ḡ ⁊c̃. ¶ Ex ꝑdictis ſeq̄t̃ ꝙ tal' figura nullo mõ ẽ a nã. vñ auctor vr̃ h̄ ſimpl'r negandus ſiue ĩtelligat ꝙ ſit a nã: q2 ꝑexigit actu ĩ mã ſiue ex h̄ ꝙ mã eiꝰ ẽ ens a nã: vt cõiter exponit̃. q2 pari rõne domꝰ eẽt a nã quã tm̄ certū ẽ eẽ ab arte etiã ſm̄ ipmmet in littera. ¶ Tertia ꝯcl'o ẽ iſta. ꝙ figura ĩciſiõis ẽ ſimpl'r ab arte. ꝓbatio. illa forma cuiꝰ ꝑnᵐ efficiẽs eſt agẽs a ꝓpoſito ⁊ ꝑ artẽ eſt ſimpl'r ab arte. ſꝫ figura ĩciſiõis ẽ hmõ. ḡ ⁊c̃. vtraqꝫ ꝑmiſſaruꝫ pꝫ ex ꝑdictis. ¶ Ad ꝑmū in oppᵐ dico ꝙ ma. eſt falſa vl'r accepta. q2 artifex nõ tm̄ agit apponẽdo. ſed q̄nqꝫ etiã remouendo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sꝫ in his que ĩ pluribus ſūt palam nõ ẽ.

Mouet aliã dubitationẽ. circa qđ ſic ꝓcedit ꝑ põit q̄õnẽ. 2° ꝑtractat eã arguenᵒ ꝓ vtraqꝫ ꝑte. 3° ſubdit ſol'onẽ. ſa ibi (nã ea). 3ᵃ. ibi (nã igit̃) ¶ Dic̃ ḡ ꝙ in his. ſ. formis q̄ ſunt in pl'ibus. i. vl'ibꝰ nõ eſt palã. i. manifeſtū an. ſ. ſint a nã vel ab arte. i. ab actu. ¶ Poſtea cū dicit.

¶ Nam ea q̄ in pluribus ſūt in actione eẽ impoſſibile ẽ. A natura autem non videntur fieri qm̄ ea que a natura ſunt a creatura ꝑexiſtente ſumunt principiū. palã vero eſt creaturã non eſſe. Nihil enim rationis omnino quare huiuſmodi creature ſint poterit explicari.

Arguit̃ ꝓ vtraqꝫ ꝑte. ꝑmo ꝙ vl'ia nõ ſint ab actu. ſcd̄o ꝙ nõ ſint a nã ibi (a nã aūt) in ꝑma parte ar. ſic. illud qđ eſt ſine motu ⁊ mã nõ põt fieri ab actu. vl'ia ſunt hmõ. ḡ ⁊c̃. iõ dicit ꝙ ea q̄ pl'ibꝰ ĩſunt. i. vl'ia ĩpoſſe eſt eẽ in actõe. i. ab actu vel operatiõe artis. q2 ſupꝑ. ſunt ſine motu ⁊ mã. ¶ Al'r format̃ rõ ſic. oẽs operatiões ſunt circa ſingularia. ex ꝑ meta. ſꝫ vl'ia nõ ſūt ſingularia. ḡ ⁊c̃. iõ dicit ꝙ ea q̄ in pl'ibꝰ ſūt. i. vl'ia ĩpoſſe ẽ eẽ in actiõe. i. ab actu ⁊ opatiõe ꝑ iã dcã. ¶ In 2ᵃ ꝑte cuꝫ dicit (a nã aūt) ar. ſic. oẽ illud ꝙ eſt a nã ſumit ꝑncipiū a creatura ꝑexñte. q2 qđ fit nãlr̄ fit a nã: ſꝫ vl'ia nõ ſumūt ꝑnᵐ ab aliq̄ creatura ꝑexñte. ḡ nõ ſūt a nã. ꝓbatio mi. oẽ qđ ſumit ꝑnᵐ a creatura ꝑexñte ẽ creatū. i. ẽs ꝑ ſe ⁊ nõ ĩ alio vel ď alio ſꝫ vl'e nõ eſt creatura h̄ mõ. ḡ non ſumit ꝑncipiū a creatura ꝑexñte. ¶ Huiꝰ rõnis ꝑ ponit ꝯcl'onẽ. 2°. ma. ibi (qm̄ ea) 3° mi. in ſua ꝓbatiõe ibi (palã võ) vñ ſubdit ꝙ nihil oĩno rõis. i. nulla rõ poterit explicare q̄re hmõ. ſ. vl'ia ſunt. ſ. creature. ſ. ſm̄ ꝙ creatura dicit ens ꝑ ſe ⁊ nõ in alio nec de alio. q2 tale nõ eſt niſi ſingulare. ¶ Deide cum dicit.

¶ Natura igit̃ in his occulte opatur. Naꝫ ſicut ex plurium ꝯiunctione ꝑtium ꝯſtitutio quedam priorū excedẽs quãtitatem efficit̃. ſic ex ſingularium diſcretione vnum quidẽ intelligitur eorum excedẽs ꝑdicationem.

Ponit. q. ſolutionẽ vbi ſic ꝓcedit. ꝑ ꝑmittit rõnẽ. ſcd̄o ex ea ĩfert q̄ꝫdã ꝯcl'onẽ ibi (q̄ꝓpter cõitas) 3° addit q̄dã ad dictoꝝ declarationẽ ibi (ſubtil'r aūt) dicit ḡ ꝙ nã occulte operat̃ ĩ his. ſ. vl'ibꝰ. nã ſicut ex ꝯiūctõe pluriū. ſ. partiū efficit̃. ſ. q̄dã ꝯſtitutio. i. ꝯſtitutū excedẽs q̄ꝫtitatẽ poꝝ. ſ. partiū cõponẽtiū. exẽplū pꝫ in domo: ſic diſcretiõe ſingulorꝫ. i. ex ſingularibus diſcretis ⁊ diuerſis ĩtelligit̃. i. hr̃ ꝑ abſtractionẽ vnū quiddã. ſ. vl'e excedẽs ꝑdicationẽ eorū. i. ſingulariū. ¶ Notandū rõnem ſtare ĩ h̄ ꝙ vl'e ẽ a nã nõ patenter. ſꝫ latenter. nã. n. ꝓducit de directo ꝑticularia. ⁊ ex h̄ ꝯñr vl'e qđ abſtrahit̃ ꝑ ĩteᵐ ⁊ reſultat ex pl'ibꝰ ſingl'aribꝰ ſic ex pl'ibꝰ ꝑtibꝰ ꝯſtituit̃ vᵐ toᵐ. nã ḡ occulte opat̃. q2 ꝓducẽdo ꝑticl'aria ď ſe ⁊ directe ex h̄ ĩdirecte ⁊ q̄ſi ꝑ accñs ꝓduc̃ vl'ia. oẽs. n. operatiões ⁊ gñatões reales ⁊ phẏce circa ſingl'aria ſunt ꝑ ſe ex ꝑ metha. ¶ Nõnᵐ ẽt ꝙ ſil'e adductū ď ꝑtibꝰ ꝯponẽtibꝰ ꝯpoᵐ ñ ẽ vſqꝫ q̄qꝫ ſil'e. q2 dr̃ toᵐ vl'e ⁊ totū ĩtegrale. tū q2 totū ĩtegrale ĩtriſece ꝯſtituit̃ ex ꝑtibꝰ ⁊ ñ eꝯ°. ꝯ2iū ẽ ď toto vl'i. q2 vl'e ẽ ď ĩtrinᵒ ꝯceptu ĩferioꝝ. ⁊ ñ eꝯ°: q2 oẽ ſupiꝰ abſtrahit ĩ ſuo conceptu a q̊lꝫ ĩferiori. tū q2 totū vl'e ꝑdicat̃ ď ſuis ꝑtibꝰ ꝑdicatõe dicẽte. h̄ ẽ h̄. vt hõ ẽ aĩal. ñ ſic toᵐ ĩtegrale. h. n. ẽ. falſa. pies ẽ domus. tū q2 ad deſtructõeꝫ vl'is ſeq̄t̃ ďſtructio ꝑtiū oĩuꝫ. ⁊ nõ ecõuerſo. ẽ tm̄ ſil'e q̄ꝫtū ad aliq̄d. q2 vtrobiqꝫ ex pl'ibus reſultet vnū aliq̄d ꝯñr. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quapropter ꝯmunitas omnis naturalis ẽ qm̄ a ſingularitate ꝓcedit que creationi coequatur. Subtiliter autem ſpeculãtes ſicut naturã ĩ actionibꝰ latẽter opari inuenimus: ſic creaturarū creatorẽ ĩ natura ex actu. Numero. n. naturã ſtabiliuit. ſꝫ hec hactenꝰ. alteriꝰ eni ꝯſideratiõis ſūt.

Infert ex ꝑdcĩs ꝯcl'onẽ ꝙ oĩs cõitas. i. forᵃ vl'is nãl' ẽ. ſ. a nã. q2 ꝓcedit ex ſingularitate. i. ex ſingl'aribꝰ ad qđ vult ſic arguere. oẽ illđ ẽ a nã qđ ꝓcedit ab eo qđ eſt a natura. ſꝫ vl'e eſt hmõ. ꝓcedit eniꝫ a ſingularibus q̄ vtiqꝫ ſunt a natura (q̄ creatiõi coeq̄tur) qđ expõit̃ multipl'r. vno mõ ſic. q̄. ſ. cõitas coequat̃ creatiõi. i. ĩdiuiduis ꝑ creatis: tãti. n. ãbitꝰ ẽ vl'e q̄ꝫti oĩa ſingularia ſil'. Alio mõ ſic q̄. ſ. cõitas coequat̃ creationi. i. rei ſimplici. ꝑ ꝓducte. q2 q̄ꝫ cito ſingulare ꝓducit̃ tã cito naturã vl'is. Tertio mõ ꝯponẽdo illđ rl'ꝫ q̄. cū li ſingl'aritate ſic. q̄. ſ. ſingularitas coequat̃ creatõi. i. ꝑ ꝯtinuã gñationẽ ĩ eẽ ſaluat̃. ẽt ꝑpetuo ſꝫ op. ari. 2. ď aĩa. ꝑme ⁊ ſcd̄e expõnes ſūt meliores ⁊ ſūt ad ꝓpoᵐ magis. ¶ Ultimo cū dic̃ (ſubtil'r aūt) addit quoddã ad dcõꝝ declaratõeꝫ: qđ ꝯſiſtit in hoc. q2 ſic

nã latẽter operať in his vt ſentire nõ poſſumus generationẽ vlium.ſicut ⁊ deus latẽter operať in numeris rex ꝗ oĩa creauit in numero põdere ⁊ mẽſura.dicit ergo ꝙ ſubtiliter ſpeculãtes ſicut inuenimus nãz.ſ.particularẽ operari in actionibus.ſ.producẽdo res ſingulares ⁊ ſaluando eſſentias vniuerſales in eis ſic creatorẽ creaturaꝝ ex actu.i.ex creatione intelligim⁹ latẽter opari i nã.deus eni ſtabiliuit nãz in numero ⁊c.de cui⁹ rei ſpeculatõe ſe excuſans ſubdit ꝙ h hactenus.i.alibi ſũt penſanda.q2 ſunt alteri⁹ ꝯſideratõis.ſ. theologice magis ꝗ̃ logice de q̃ nũc ẽ ſermo.

Ad maiorem euidentiã pdcoꝝ querit̃ vtruz vle ſit a nã.vł ab actu nr̃o.vr̃ ꝙ ab actu nr̃o.vnde ꝯmen.i.de aĩa.intellect⁹ agens facit vlitatẽ in rebus.ſed ꝓductio ꝑ intellectũ eſt ab actu nr̃o.ergo ⁊c. ℂ P̄. non ẽ a natura.ergo ab actu noſtro.añs ꝓbatur.q2 ſi ſic eẽt ponere vlia ſepata ⁊ ideas.ꝯña pz.ℂ Contra eſt auctor in lr̃a.ℂ Rñdeo.pmo ponã vnã diſtinctionem.2° dicam ad q̃one.ℂ Quantũ ad pmũ ſciẽdũ ꝙ vle ẽ nomẽ ꝯcretũ.nã ſicut ab albedine dr̃ albuz.ſic ab vlitate vle.põt ergo ſumi vle ſic ⁊ cetera ꝯcreta triplr̃.vno mõ ꝑ ſubo.i.ꝑ re prime itentiõis cui applicať intẽtio vlis.⁊ hoc mõ vle eſt obiectũ pmũ intellectus:⁊ oĩs ſcia eſt vliũ. Alio mõ ſumit̃ ꝑ forma .i.ꝑ re ſc̃e intẽtionis cãta ab intellectu ⁊ applicabili reb⁹ prime intentiõis.⁊ ſic loqtur logicus ꝓprie de vli. 3° mõ ſumitur ꝑ aggregato ex ſubo ⁊ forma.⁊ illud ẽ ens ꝑ accidẽs. aggregat eni diuerſas res ex qbus nõ fit vnuz ꝑ ſe.⁊ de tali nulla ẽ ars.q2 de ente ꝑ accñs nulla ẽ ſcia.q2 nec eſt diffinibile.ex.6.meta.ℂ Quãtũ ad 2ᵐ ſũt pma ꝯclo.vle ꝑ mõ ẽ a nã ꝓbõ.oẽ ens nãlr̃ ꝑcedẽs actũ rõnis eſt ens reale nãle.ſz vle pmo mõ eſt hͦ.ergo ⁊c.ꝓbatio mi.q2 obiectuz ꝑcedit nãlr̃ actũ potẽtie ſicut cã cãtũ.ſed vle pmo mõ eſt obiectũ actus itellectus.de illo põt itelligi rõ auctoris.q2 ꝓducto ſingľari ꝑ nãz ꝓducitur nã in ſingulari que eſt vle illo mõ. ibi eni nã occulte opatur. ℂ Scda ꝯclõ ẽ.vle ſcdo mõ eſt ab actu nr̃o.hoc pz.q2 ꝓducitur ꝑ actũ itellect⁹. Tertia ꝯclo eſt.vle tertio mõ eſt ens ptim a nã pti ab actu nr̃o. vt pz ex pdictis.ℂ Uel poſſet dici alr̃.ꝙ vle tertio mõ ſũptũ eſt ab actu nr̃o.ꝓbõ.ab eodẽ ꝓducitur totũ cõpoſitũ a quo iducit̃ termin⁹ formal.dico totũ cathegorice.ſic tot⁹ ignis dicitur gñari ab inducẽte formã ignis.ſed forma vlis ꝓducitur ab actu intellectus ex ſcda ꝯcluſione.ergo ⁊ totũ vle ℂ Confirmatur q2 totuz vle dr̃ ens rõnis ex hoc ꝙ forma vlitatis eſt a rõne.ergo pari rõne dicetur eẽ ab actu itellectus vel rationis. Utrũ aũt vlia ſint in reb⁹ vel abſtracta. dictũ eſt in ꝓlogo por.in quadã.q.ℂ Ad primũ in oppo⁹ dico ꝙ facit ꝑ ſcda ꝯclone.ideo ꝑ nũc ꝯcedo ipm lz ſit du⁹ an hoc faciat intellect⁹ agens vt dicit ꝯmen. vel intellect⁹ poſſibilis.ℂ Ad 2ᵐ nego añs.nec pono ideas aut vlia ſepata niſi ſm conſiderationẽ.vt patz ex dictis deducẽdo pmã ⁊ ſecundam concluſionem queſtionis.

Formarum qnidẽ alia eſt in ſubiecto ⁊ de ſubo dicitur vt ſcientia quidem in ſubo ẽ vt i anima ⁊ de ſubiecto dr̃ vt de grãmatica.quedã aũt ẽ i ſubo. de ſubo vero nullo dicit̃. vt albedo ſocratis. Silr̃ autez in his q̃cunq3 formaruz ſũt indiduẽ. Quedaz vero de ſubiecto dicuntur.in ſubiecto aũt nullo ſũt.vt rationale atq3 mortale quedam eni neq3 in ſubiecto ẽ neq3 de ſubiecto dicit̃ vt humanitas ſortis.

ℂ Poſita vna diuiſione forme que attenditur penes efficiens a quo ponitur ſcda que attenditur penes ſuppoſituz de q̃ vel i quo eſt.⁊ hec ps diuiditur i.3.ſm.3.diuiſiones ſubordinatas.quaruz vna eſt ſubdiuiſio alterius.ſcda ponitur ibi (eoꝝ vero que ſunt)tertia ibi(manifeſtũ aũt ex his)pria diuiſio eſt trimẽbris.cuius ſm mẽbrũ põitur ibi. (q̃dã eni in ſubo)3ᵐ ibi(quedã dicũtur) dicit ergo ꝙ formaꝝ q̃dã dr̃ de ſubo.⁊ ſunt i ſubo.vt oĩa accñtiũ vlia.verbi grã.ſcia que eſt in ſubo.ſ.in aĩa.⁊ dr̃ de ſubo.puta de grãmatica ⁊ ꝺ quacunq3 ꝑticulari ſcia.ℂ Scdo ibi(q̃dã eſt)ponit aliud mẽbrũ.ſ.ꝙ quedã forma eſt i ſubo.ſed de nullo dr̃ ſubo vt albedo ſor.⁊ gñalr̃ oẽs forme idiuidue accidẽtiũ.albedo.n. ſor.eſt in ſor.vt in ſubo.ſed non dr̃ de aliquo inferiori. quia nullũ hz.ℂ Tertio ibi(⁊ q̃dã dñr)ponit 3ᵐ mẽbrũ.ſ.ꝙ q̃dam forme dñr de ſubo in nullo aũt ſubo ſunt vt rõnale ⁊ mortale ⁊ gñaliter oĩa vlia ſube.ℂ Notãdũ ꝙ iſta ẽ eadẽ diuiſio cũ illa quã põit ari.in pdicamẽtis circa pn⁹.eoꝝ q̃ ſũt.ſed hͦ omittit̃ 4ᵐ mẽbꝝ.ſ.ꝙ q̃dã nec ſũt i ſubo nec dñr ꝺ ſubo vt idiuidua ſube.⁊ ſic dcm̃ ẽ i por.c.ꝺ accñte.ℂ Notandũ ꝙ eẽ i.ꝑut diuiditur ꝯ dici ꝺ.hͦ ⁊ ibi ẽ nomẽ ſc̃e ipoſitionis ⁊ ſignat eẽ i.pdicationẽ eoꝝ q̃ ſũt ex eẽntiã ſubi ⁊ alteri⁹ gñis a ſubo.⁊ dici ꝺ.ſignat ꝓpriã pdicationẽ eẽntialiũ q̃ ſũt i eodẽ gñe cũ ſubo.quõ ſupiora in eodẽ gñe ꝺ iferioribus pdicant̃.ſic autez itelligẽdo ma⁹ eſt ꝙ oĩa vlia in gñe accñtis dñr de.⁊ ſunt in.ꝑticularia aũt ſũt in.ſed nõ dñr ꝺ. oĩa aũt vlia de gñe ſube dñr de.ſed nõ ſũt i.particularia autem nec dicuntur de.nec ſunt in.Deinde cũ dic.

ℂ Eorũ vero que in ſubo ſunt de ſubiecto vero idicibilia.alia ſũt ſenſibilia alia vero inſenſibilia. Senſibile vero eſt qꝺ ſenſu comprehenditur vt albedo. ſonus. ſapor. odor. color. ⁊ ꝑcuſſio. ⁊ dulcedo. Inſenſibilia vero que ratiõe ſola cõprehendũtur. vt doctrina ⁊ diſciplina. Simpliciter aũt nihil eoꝝ q̃ de ſubiecto dñr ſenſibilia ſũt.

Ponit vnã ſubdiuiſionẽ ſc̃i mẽbri di.ꝙ eoꝝ q̃ ſunt in ſubo ⁊ ſunt idicibilia.i.nõ dñr de.vt ſunt particularia accidẽtiũ. alia ſunt ſenſibilia.i.ſenſu aliquo ꝑcipiũtur vt albedo viſu: ſonus auditu:ſapor guſtu:percuſſio tactu:alia ſunt iſenſibilia.i.que rõne ⁊ itellectu capiũtur ⁊ nõ ſenſu vt diſciplina ⁊ ſimplr̃.i.generalr̃ vel eoꝝ que dicũtur de ſubiecto vt ſunt oĩa vlia.nihil inq3 hoꝝ ſenſibilia ſunt nullũ vle ꝑcipit̃ ſenſu:ſed tñ itellectu.ℂ Deide cum dicit.

ℂ Manifeſtum autez eſt ex his que ꝓpoſita ſunt qm̃ quedaz ſita ſunt alicubi vt nigredo in oculo Quedã vero difficile erit aſſignare vt ſcia ⁊ paternitas ⁊ filiatio niſi fortaſſe i generãtiũ ⁊ ꝯponẽtium ꝯplexione ſint ſite.

Ponit tertiã diuiſionẽ q̃ etiã eſt ſubdiuiſio ſcde diuiſionis quã ꝯcludit ma⁹ eẽ ex pdcis ꝙ eoꝝ q̃ dcã ſũt q̃dã ſita ſunt alicubi.i.certũ ẽ vbi ſũt poſita vt i ſubo.vbi grã.nigredo in oculo.q̃dã vo difficile ẽ aſſignare ſupp.i.q̃ ſita ſint vt i ſubo vbi grã.de ſcie ꝑnitate filiatiõe cui⁹ difficultatis inuit̃ ſolutionẽ di.niſi forte ſupp.ꝑnitas ⁊ filiatio dicať eẽ in gñantiũ ⁊ cõponẽtiũ ꝯpõne vel cõplexione.ℂ Notãdũ ꝙ qcqd fuerit tpe hui⁹ auctoris de ſcia.tñ mõ nõ eſt dubiũ i quo ſit vt i ſubo.nã cũ ſit habit⁹ itellect⁹.oz ꝙ ſit in itellectu vt i ſubo ꝑ. ꝙ ſi dicať eẽ i ꝯpõne ꝯponẽtiũ ⁊ ꝯceptuũ ⁊ terminoꝝ vt vr̃ auctor ponere hͦ nõ ẽ niſi ſic i ſigno. q2 voces ⁊ ꝯceptus ſũt ſigna reꝝ.Silr̃ ꝺ ꝑnitate ⁊ filiatõe vr̃ dubiũ i q̃ ſit vt i ſubo.ℂ Uidet̃ qbuſdã ꝙ ſint in gñatione actiua ⁊ paſſiua vt in fundamẽto. qꝺ ꝓbatur per ari.5.meta.c.de ad aliqd. vbi dicit ꝙ relationes ſecũdi modi fundantur ſup actiões ⁊ paſſionez.ſed paternitas ⁊ filiatio ſunt de ſcdo mõ.q2 ſũt relões ꝓducẽtis ⁊ ꝓducti.ergo fundamẽtũ ꝑnitatis eſt generatio actiua ⁊ filiatiõis generatio paſſiua.ℂ Contra hoc arg.nulla relatio manet fundamento ꝓpo nõ manente.q2 nihil nihil põt fundare.ſed ꝑnitas ⁊ filiatio manent

non manēte gn̄atione actiua vel paſſiua. aliquis enī manet pater aliquis filius iam tranſeūte gn̄atiōe omni. ¶ Ad aꝝ. 5. meta. dicendū ꝙ non ītelligit ꝙ actio ⁊ paſſio ſint ꝓxima fundamēta relonū de 2° mō ſup̱ q̄ fundanť vt ſup̱ ꝓximū fundamētū vel ſup̱ rōnē fundamēti ꝓximā. ſʒ ſup̱ diſpōneʒ mediā īter fundamētū ꝓximū ⁊ ipſaʒ relationē. ipa aūt po^a actiua ⁊ paſſiua pōt poni fundamētū īmediatū. vʒ. relatōis hui⁹. puta p̄rnitatis potētia actiua gn̄atiua in p̄re ⁊ filiatōis potētia paſſiua in fi°. lʒ ꝯgrať actio ⁊ paſſio media non vt rō fundādi relatōeʒ: ſʒ vt qōdā p̄uiū ad h̄ vt ipa ī tali fūdamēto fundeť. Ad hūc ītellectū pōt forte trahi lr̄a auctoris vt p ꝯpōnē gn̄antiū ītelligať vtraqꝫ potētia gn̄atiua p̱entis q̄ꝫtū ad p̄rnitatē. ⁊ ſilr̄ potētia paſſiua ī fi° q̄ꝫtū ad filiationē. Uel ſi p̱ cōplexionē gn̄antiū ītelligiť cōmixtio ſeminū vel ipſa ſemina cōmixta ibi p̄rnitas ⁊ filiatio pōt poni nō vt in fundamēto ꝓximo. ſʒ vt in q̊dā p̄ncipio p̄uio mali qōd ſatis iproprie eſt dcm̄. ſʒ ꝓprie loquēdo p̄rnitas ⁊ filiatio ſunt in p̄re ⁊ filio vt ī ſubo quod. ⁊ ī potētia actiua ⁊ paſſiua vt ī ſubo quo. .i. ī actōe ⁊ paſſione diſpōe media mō p̄expoſito. ī ſemine āt ꝯmixto vt ī p̄ncipio mali ⁊ remoto. ¶ Tūc ſeqtur illa pars.

¶ Singuluʒ vero eorum q̄ dicta ſunt in cōplexionis eius que in voce ē notitia. hoc vero erit vel ſubſiſtēs vel ꝯtingēs.

Ubi poniť 3^a diuiſio p̄ncipalis de forma q̄ ſumiť in cōparatiōe ad ſubʒ cui īeſt vel adeſt. vbi ſic ꝓcedit. p̊ ponit diuiſionē p̄ncipalē. 2° ſubdiuiſionē alteri⁹ mēbri. ibi (eoꝝ vō q̄) dicit g̊ ꝙ ſingulū coꝝ q̄ dcā ſūt eſt īcōplexū. nā conſiſtit incōplexionis ei⁹. .i. ī illa īcōplexiōe q̄ ē ī voce. accipit enī gtm̄ ꝓ ablatiuo more grecoꝝ q carēt ablatiuo. ⁊ hoc qdem ē ſubſiſtens. .i. forma ſubalis. illud vero cōtingēs. .i. accn̄s ſicut forma accidētalis. ¶ Notandū diſtictionē eē hāc ꝙ formaꝝ que ſumūtur incōplexe quedā eſt ſubalis q̄dā accidētalis. forma aūt ſubalis dicitur ſubſiſtens nō ꝙ p̱ ſe ſubſiſtat. qa nō eſt ſine materia. ſed quia ſola ſubſiſtit. iō omne ꝑtinens ad gen⁹ ſube dr̄ perſiſtere vel ſubſiſtit p̱ quādaʒ extēſionē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eorū vero que exiſtēti cōtingūt. Singuluʒ aūt extrinſecus aduenit aut īfra ſubſtantiā cōſiderať ſimplr̄. vt linea ſuperficies corp⁹. Ea vero que extrinſecus accidūt. aut act⁹. aut pati. aut diſpoſitio: aut eē alicubi. aut ī mora. aut habere neceſſario hec erunt: ſed de his q̄ ſubſiſtunt. ⁊ que ſolū in quo exiſtant exigunt. in eo qō de cathegorijs libro īſcribiť ſufficienter diſputatū ē. de reliqs vero continuo dicemus.

Subdit alteꝝ mēbꝝ diuiſionis di. ꝙ coꝝ q̄ ꝯtingūt. .i. accidunt exiſtēti. .i. ſube. ſing^m vel aduenit ſubo extrīſecus vel cōſideratur ſimplr̄. .i. intrinſecus. exemplū ꝑi. vt linea ſupficies corpus. ex^m p̄mi ea q̄ extrīſecus cōtingūt ſūt vt act⁹. .i. actio. aut pati. .i. paſſio. aut diſpō. .i. ſitus vl̄ pō. vel eē alicubi .i. vbi. aut ī mora. .i. qn̄. aut in hr̄e. .i. hitus. ⁊ h̄ ſūt. 6. p̄dicamēta uel p̄ncipia de qbus auctor ꝓſeqtur in hoc libro. vnde cōtinuās ſe ad dcā ſubdit. ſed de his que ſubſiſtunt. .i. de ſuba ⁊ de his que ſolū exigunt ſubm in quo ſunt ī accidētib⁹ ītrīſecus aduenientibus ſufficienter diſputatum eſt. .i. inquiſitum eſt in eo libro q ſcribitur de cathegorys. .i. ī p̄dicamentis. ō reliqs vero q̄. ſ. extrīſec⁹ aduenīūt ꝯtinuo nūc dicem⁹. ¶ Notandū ꝙ ſicut pʒ ex lr̄a p̱ extrinſecus ⁊ intrinſecus aduenire intelligit auctor abſolutū ⁊ reſpectiuū. vocat enī accn̄s intrinſecus aduenīēs illud qō ſolū exigit ad ſui eſſe ſubm in quo eſt. ⁊ h̄ eſt cōditio accn̄tis abſoluti. vocat accidens extrīſec⁹ aduenīēs qō ad ſui eē aliqd aliud exigit p̄ter ſubʒ. ſ. terminū ad quē eſt. ⁊ h̄ cōditio ē reſpect⁹ q formalr̄

eſt hui⁹ ad hoc. ¶ Sed tūc occurrit dubiū. qꝛ ꝑʒ hoc nō tm̄ agiť ī p̄dicamētis de accn̄te ītrīſec⁹ aduenīēte. puta q̄ꝫtitate ⁊ q̄litate. ſed ēt extrinſec⁹ aduenīēte. puta relōne. iteʒ in illo libro nō agitur de omni forma extrinſecus aduenīēte qꝛ nō de p̄dicamēto relōnis: quoꝝ oppoſitū dicit auctor in lr̄a cōtinuādo dcā dicēdis. ¶ R̄n̄deo. ītrinſecus ⁊ extrinſec⁹ aduenīēs alr̄ diuidūt accn̄s gn̄aliter. alr̄ ipm̄ re^ꝰ. vt. n. diuidūt accn̄s ī cōi ſignificāt idē qō abſolutum ⁊ reſpectm̄ mō p̄dcō. ſed vt diuidūt p̄ciſe re^ꝰ ſignificāt idē ꝙ ncc̄io cōſequi fundamento poſito vel termino. vel non neceſſario cōſequi etiam poſito termino ſicut expoſitum eſt. s̄. ca. de ſuba. in li. ergo p̄dicamentorum agitur de oī forma intrīſecus aduenīente. vel p̄mo mō vt eſt q̄ꝫtitas ⁊ q̄litas. vel alio mō vt relō vel reſpectus de gn̄e relatōis. in li. aūt iſto agiť de oī forma extrīſecus aduenīēte vtroqꝫ mō. vt ſūt tm̄ iſta 6. p̄ncipia aut p̄dicamēta de qbus agitur hic: ⁊ que auctor nūc in lr̄a enumerauit. ſ. actio paſſio. ⁊c̄.

Actio vero ē ſm̄ quā in id qō ſubijciť agere dicimur. vt ſecans quis in eo ꝙ ſecet ſecās diciť.

¶ Determinatis qbuſdā an̄cedētib⁹ ad ꝓpoſita que cōi noīe dn̄r antep̄dicamenta. nūc accedit ad determinādū de ipſis. p̄ncipys ⁊ cōcomitātib⁹ ipſa. vn̄ iſta pars diuiditur in. 6. p̄mo enim agit de actōe. ſcd̄o de paſſione ibi (Paſſio aūt) 3° de qn̄. ibi (qn̄ vero) 4° de vbi ibi (vbi vero) 5° de ſitu vel poſitione ibi (pō aūt) 6. de hitu ibi. (hitus ē) p̄ma adhuc i. 2. p̄mo determinat de actōe q̄ꝫtū ad eius ſubalia. ſcd̄o q̄ꝫtum ad ei⁹ accn̄talia. ſcd̄a ibi (ſcire āt) p̄ma i. 2. p̊ actionē deſcribit. ſcd̄o diuidit ibi (eſt aūt alia) dicit ergo ꝙ actio ē forma ſupp̄. ſm̄ quā vt. ſ. per actū poſitiuū ⁊ trāſmutatiuū in id qō ſubyciť. .i. in ſubiectū ⁊ paſſum trāſmutabile agere dicimur nos. ſ. modo omne agēs: ⁊ exponit per exēplū. vt ſecās dicitur quis eo ꝙ ſecet. vnde ſeqtur ꝙ ſectio eſt actio. ¶ Notādū ꝙ Ari. 5. meta. diffinit potētiā actiuā ꝙ eſt p̄ncipiū trāſmutādi aliud inq̄ꝫtū aliud: ſed ſicut potētia actiua eſt p̄ncipiū ſic actio q̄ eſt act⁹ potētie actiue eſt trāſmutatio alteri⁹ .i. paſſi inq̄ꝫtū alterius eſt. de hoc aūt ⁊ de illa notificatione ſiue deſcriptione quō intelligēda ſit diceť ſtatim amplius ī queſtione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eſt aūt alia qdē anime. alia vero corpis.

Diuidit actionē. vbi ſic ꝓcedit. p̄mo p̄mittit diuiſionē. ſcd̄o ſubdit eius declarationeʒ aſſignādo dr̄iam inter membra diuiſionis ibi (differt aūt) dicit ergo ꝙ actio alia ē corpis alia eſt aīe. ¶ Notādū ꝙ iſta diuiſio nō eſt formalis. ſʒ materialis ⁊ p̱ extrinſeca. cuius rō eſt. quia dr̄ie prime ⁊ formales huius p̄dicamenti non ſunt nobis note. per tales auteʒ dr̄ias. ſ. formales hʒ fieri diuiſio ꝓpria ⁊ formalis. circūlocuť g̊ auctor illā diuiſionē p̱ extrīſeca diuidēdo actionē penes ſubalia aut p̄ncipia actiua. qꝛ q̄dā actio eſt ab aīa. q̄daʒ a corpe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Differunt autē qm̄ ea q̄ corpis eſt mouens eſt neceſſario id ī quo ē. Idem enī ⁊ qō agēs corp⁹ eſt ⁊ mobile ē. Anime vero actio nō id mouet in quo ē ſed ꝯiunctū. Anima enī dū agit īmobilis ē. Mouet auteʒ corpus: Anima vero īmutabilis permanent.

Declarat diuiſionē ponēdo dr̄iaʒ īter diuidētia. circa qō. 3. facit. p̄mo aſſignat dr̄iam. ſecūdo ꝓbat eam. tertio mouet dubitationē circa dcā. ſcd̄a ibi (qm̄ qdeʒ) tertia ibi (hoc āt dubitabile) dr̄ia āt ſtat ī hoc ꝙ actio corpis ē cuʒ corporis motu. corpus enī agit mouēdo ſe. ſed actio anime nō ſic. ſic aīa enī mouet corpus ꝙ ipſa nō mouetur niſi per accidēs. puta. quia totum coniunctū ⁊ cōpoſitū mouetur. ⁊ per ꝯn̄s

anima.q2 motis nobis mouent̄ oīa q̄ i nobis sūt.dicit ergo ꝙ differt.ſ.actio hec ⁊ illa qm̄ illa que eſt corporea.i.actio corꝑis neceſſario ē mouēs illō ī q̄ ē.i.corpus.nam idē corp⁹ qō ē agēs ē ēt mobile ⁊ mouetur cu3 agit.actio vero anime nō mouet id ī quo ē.i.ipſam aiam.ſ3 ꝯiūctū.i.totū ꝯpoſitū ex anima ⁊ corpore. anima.n.dū agit imobilis ē. tñ mouet corp⁹.⁊ ꝑ ꝯñs anima q̄ ē ī corꝑe per accñs mouetur.anima aūt imutabilis ꝑmanet.¶ Deide cū dicit

¶ **Quonia3 anima qdem nec ſm locum nec ſm alioꝝ motuū queq̄3 mouet̄ niſi forte ſm alteratione̅.nō eni̅ cremētū ſuſcipiēdo mouet̄.neq3 diminuēdo.neq3 ad oppoſitum locū trāſeūdo.**

Probat datā dr̄iam oſtēdēs ꝙ aīa nullo mō mouet̄.vbi.z. facit.ꝑmo enim hoc ꝓbat iductiue gñal'r.z° ſillogiſtice ſpecialiter ꝙ nō mouetur motu locali:ibi(locus eni ē corp⁹)g̃ dicit ꝙ ſupꝑ.manifeſtū ē ꝙ anima nō mouetur nec ſ3 locū nec ſ3 aliquē alioꝝ quēq̄3.nō eni mouetur ſ3 alteratione̅. alteratio.n.ex.7.phy.ſolu3 eſt in qualitatibus.3.ſpēi q̄ ſunt qualitates ſenſibiles. ⁊ tales non h̄nt fieri circa animā nec mouetur ſm crementū.q2.ſ.aīa nō eſt q̄tita. augmētū aūt ⁊ decremētū ſunt in q̄titate.nec mouet̄ trāſeundo ad oppoſitū locū.i.de loco ad locū vt ſtatī ꝓbat infra.ſupponit aūt tanq̄3 manifeſtū ꝙ aīa nō mouetur ſm gñatione3 ⁊ corruptionē.¶ Cōtra dcā obijcitur ꝑ.q2 videtur aīa moueri ſm alterationē.nā ſupius ſeꝑata eſt aīa a diffōne forme. q2 nō eſt inuariabilis ſubſiſtens.nā in aīa alteratio ꝯrietatis īuenitur.vt triſtitie ⁊ gaudij.ſilr̄ ē de alijs paſſionib⁹.g̃ auctor ꝯdicit ſibi.¶ Confirmatur ꝙ aīa mutatur ſm act⁹ ⁊ h̄itus puta ab vna intellectōe ⁊ volitione ad aliā.ſilr̄ ab vna ſciā ad aliā.⁊ ab ignorātia ad aliā vl' ſciētiā vel ecōuerſo. ſ3 illa mutatio nō videtur eē alia q̄ alteratio.cū ſit ſm q̄litate3. ergo aīa mouetur ſm alteratione̅.¶ ꝑ.videtur ꝙ ſit mobilis ſm locū.tū q2 moueri local'r non magis repugnat aīe q̄ angelo.ſed angelus mouetur local'r de loco ad locu3 vt ſupponitur nūc.q2 h̄ ꝓbāt theologi ⁊c̄. tū q2 in morte aīa ſeꝑatur a corꝑe quocunq3 vadat.g̃ mouetur local'r. ¶ R° vno mō q̄ſi diffugiendo poteſt dici ꝙ intentio auctoris nō eſt negare ſimpl'r iſtos mot⁹ ab aīa.ſed inq̄tū agit mouendo corpus.⁊ ſic dr̄ia aſſignata t3.q2 corp⁹ agēdo mouetur. aīa vero agēdo ⁊ mouēdo corp⁹ non mouet̄ ꝑ ſe q̄cūq3 mō. Alio mō ad fōmā.Ad p⁹ alia lr̄a h3 ſic(nec ſ3 aliquoꝝ motuum qcq̄3 niſi ſm alterationem)⁊ tūc patet ꝙ non negat animam poſſe alterari. Sed iſta littera non eſt bona:q2 tūc dr̄ia aſſignata inter actionē corꝑis ⁊ actionē anime nō eēt vl'is ſi anima mouendo vel agendo aliquo motu moueret̄. ideo tenēdo ꝑmā litterā q̄ videtur melior tenendu3 eſt vt ꝑus in exponendo littera3 ꝙ h̄ excludit ab anima alterationē ꝓprie ſūptā que.ſ.eſt ſm q̄litatē de tertia ſpē.¶ Cū ergo ar.primo ꝙ auctor ſibi ꝯdicit o3 dicere ꝙ al'r loqtur h̄ ⁊ al'r ibi de alteratiōe.h̄ ſtricte.ibi large pro omni mutatione ſm q̄cūq3 qualitatem.¶ De actibus ⁊ habitib⁹ aīe dicendū eſt ꝑ idē.eſt autem magis difficultas de itētione Ari.7.phy.quomō intelligit ꝙ alteratio ſit tm̄ in tertia ſpē q̄litatis de quo alias.¶ Cu3 aūt.arguit̄.z°.de motu locali videtur dō ꝙ auctor loqtur de anima ꝯiuncta ⁊ vt eſt forma corporis.⁊ hoc modo certum eſt ꝙ non mouetur localiter per ſe. ſicut nec aliqua forma in materia.⁊ ſic etiam videt̄ ſeqns ꝓbatio ꝓcedere ꝙ nō corp⁹ nō pōt moueri ī corpore ī quo ē.ſ.vt forma ī materia.al'r neſcirē ſaluare dictu3 auctoris niſi ſic ītelligēdo.q2 ñ dubito āgelū vl' animā poſt ſeꝑationē poſſe localiter moueri.¶ Deide cū dicit.

¶ **Locus eni corpus eſt.anima vero corpus nō ē. impoſſibile vero eſt nō corpus corpore moueri. Quare nullā loci aīa ſuſcipit mutationē. Solu3 .n. corpus ī eo ꝙ de loco ad locū trāſit mouet̄.**

Probat ſpecial'r ꝙ aīa non mouet̄ local'r arguēdo ſillogiſtice.ſic.nullū nō corpus pōt moueri ī corꝑe ſ3 loc⁹ ē corp⁹. aīa aūt nō corp⁹.g̃ ⁊c̄.huius rōis ꝑmo pōit mi.d.(loc⁹ ē corp⁹)z°.ma.ibi(īpoſe).3°.ꝯclōnem ibi(q̄re nulla)vltio addit q̄dā vl'em ꝙ ſolum corp⁹ mouet̄ localiter tranſeundo de loco ad locū.⁊ īcidit in idem cū maiori rōis.

Contra Maiorē ar.q2 vt ꝑdicit̄ āgelus q̄uis ſit īcorporē⁹:tñ mouet̄ ī loco corporali:⁊ ꝑ ꝯñs vl'is adducta ē falſa q̄ dicit ꝙ corpus ſolummodo mouetur de loco ad locū.¶ ꝑ ꝯtra minorē q̄ dicit ꝙ loc⁹ eſt corp⁹.ar. tū q2 locus ē vltimū corꝑis ambiētis vel cōtinentis.ex.4. phy.ſ3 vltimū corporis nō eſt corpus ſ3 ſupficies.g̃ locus nō ē corp⁹:tū q2 vna ſpērum eiuſdē gñis nō vere ꝑdicatur de alia quia ſūt oppoſite:⁊ vnū oppoſitū non predicatur de alioſ3 corpus ⁊ locus ſunt due ſpecies q̄titatis.vt p3 in ꝑdicamēt'.capitulo de q̄titate.g̃ ⁊c̄.¶ Rūdeo.ad ꝑmū o3 dicere vt ꝑus ꝙ nō corp⁹ nō mouet̄ ī corꝑe ī q̄ ē ſicut forma in materia.⁊ ſic ceſſat inſtantia in angelo.q2 angelus nullius corporis eſt forma.¶ Sed iſta expoſitio nihil valet q2 iſte auctor a propoſito intendit ꝙ anima non poteſt moueri de loco ad locu3 ꝑ hoc q2 non eſt corpus.⁊ q2 ſolū corpus pōt localiter moueri.certū eſt autem ꝙ corpus qō localiter mouetur nō eſt forma loci aut corporis ī q̄ mouet̄.ītelligēdo g̃ dictā ꝓpoſitionē mō ꝑexpoſito non eēt ad propo⁹.ideo videt̄ ꝙ auctor ſit negādus ī iſta concluſione.ꝙ īpoſibile eſt nō corpus ī corpore moueri:⁊ ꝙ corpus tm̄ pōt moueri de loco ad locū niſi forte addat̄ iſta expoſitio ꝙ res incorpea non mouet̄ ī loco corpali.cōmēſurādo ſe loco ꝙ ſic ē ī loco nō āt anima ſic agit.¶ Ad z⁹ dico ꝙ auctor equocat de loco.accipit enim locu3 pro toto corpore continēte quō dicit Ari.4.phy.ꝙ terra ē in aqua ſicut ī loco aqua ī aere.aer in igne.ignis ī celo.⁊ ſic celū ē locus omniū.ſic aūt ſumendo locū nec ē vltimū corꝑis vt arguit ꝑmum.nec eſt diſtincta ſpecies a corpore vt arguit z⁹.¶ Deide cū dicit.

¶ **Hoc aūt in qbuſdā dubitabile apparebit. Speculo enim imutabili permanēte imagis motus mobilis fieri videt̄ ad oppoſiti mutationē.**

Mouet q̄dam dubitationem circa ꝑdicta.vbi.z.facit.ꝑ dubitationē ꝓponit.z°.ſolutionē inuit.ibi(īpoſe g̃)dic̄ g̃ ꝙ h̄ qō ē dcm̄.ſ.ꝙ nō corp⁹ īpoſe ē moueri ī corꝑe.vr̄ dubitabile ⁊ falſū ī qbuſdā.nā ſpeculo manēte imobili vr̄ fieri motus imaginis ad motū oppoſiti.i.obiecti cui⁹ ē imago illa ⁊ qō obijcitur ſpeculo.ſicut p3 ad ſenſū.g̃ ī ſpeculo qō ē corp⁹ mouetur imago que nō eſt corpus.¶ Deinde cū dicit.

¶ **Impoſſibile ergo erit ſoluere ꝯceſſo ꝙ ibi vere forma exiſtat. Si vero nō eſt incredibilis error putabit̄ ī vulgo licet cōueniēti⁹ ſit dicere.**

Innuit ſolutionē di.ꝙ ꝯceſſo ꝙ ī ſpeculo forma.i.imago vere exiſtat.impoſe erit ſoluere qn ſupꝑ.ñ corp⁹ moueat̄ ī corpore.ſi vero dicat̄ ꝙ imago ñ ē ī ſpeculo.putabit̄ ī vulgo error īcredibilis.vulgus.n.q credit nimis ſenſui putat total'r talē imaginē ve eē ī ſpecl'o.l3 h̄ ſit ꝯueniēti⁹ dicere.q2 ſupꝑ. ſic ē ſ3 rei v̄itatē.ſ.ꝙ imago nō ē ī ſpeculo.vult g̃ ꝙ tal'imago ñ ē real'r ī ſpeculo.⁊ iō l3 moueat̄ ſtāte ſpeculo imobili: nō ſeq̄t nō corp⁹ ī corꝑe moueri.q2 ñ ē ibi vt forma ī ſubo.

Circa hoc pōt q̄ri vtrū imago ī ſpeculo apparēs ſit vere ī ſpeculo ſicut accñs ī ſubo.vr̄ ꝙ nō ꝑ auctorē h̄ in lr̄a q declinat ad ptē negatiuā.¶ Contra.imago iſta q̄ videtur aut ē in ſpeculo aut eſt in aere.nō in aere.q2 vt ibi non vr̄.qō p3.q2 amoto ſpeculo.nihilominus imago illa in aere multiplicatur.⁊ eſt ibi ſicut ꝑus.⁊ tñ nō videtur.ergo imago que vr̄ h3 eē in ſpeculo.¶ Confirmatur.q2 obiectū qō vr̄ ꝑ mediū nō eſt ī medio.q2 mediū iā nō eēt mediū.ſ3

extremū.ſed aer interpoſit⁹ vſq̄ ad ſpecl'm.eſt me⁹ huius viſionis.qḋ p3.q2 etiā ipm ſpecl'm videt̄ eodē actu videndi. ergo imago nō eſt in toto illo aere. ergo o3 ꝙ ſit in ſpeculo niſi poneretur accñs ſine ſubo.in oculo eni nō eſt.q2 ſenſibile poſitū ſup ſenſum nō facit ſenſu3.2.ō.aīa. ¶ Rñdeo. ꝑmo videndum ē quō talis imago gñetur in aliquo. Scḋo de q̄ſito vbi vel in quo ſit. ¶ Quātū ad primū dico ꝙ imago illa generat̄ ad modū quo lux gñatur in medio a corpe lumīoſo.qḋ fit ꝑ3 triplicē modū.vt dic̄ alacem ī ſua pſpectiua.ſ.ꝑ3 radiūrectū reflexū ⁊ fractū. ¶ Radi⁹rect⁹ē q̄ diffūditur a luminoſo ī medio eiuſdē diaphaneitatis quātū durat virt⁹ luminoſi.ſilr intelligitur de ſpē ⁊ imagine corpis colorati. ¶ Radius reflexus eſt qui occurrēte opaco an̄q̄ termineṫ virt⁹actiua luminoſi diffūdit̄ per ptē oppoſitā ⁊ neceſſitate naturali.q2 agēs naturale cui⁹virtus actiua ñ ē totaliter exhauſta ī directoagit q̄ſtū pōt.exemplū ī radio ſolis terminato ad pietē.hoc etiam modo terminat̄ imago ſpeculi per reflexionē modo ꝑdicto. ¶ Radius fract⁹ ē q̄ occurrēte medio alteri⁹ diaphaneitatis.nō tñ oīno opaco multiplicat̄ ī illo medio ſ3 nō ꝑm lineā rectā.ſ3 ibi incidit angulus.verbi.g.de bacculo cuius ps ē ī aq̄ ⁊ ps ē ī aere q̄ videt̄ fractus l3 nō ſit. ¶ Dico igitur ad ꝓpoſitū ꝙ imago hoīs vel alteri⁹ mltiplicatur ꝑ3 illos.3.radios ⁊ gignit̄ imediate ab ipſo hoīe obiecto:cui⁹eſt imediate ſpēs ſenſibilis. illa aūt q̄ appet ī ſpeculo de q̄ vr̄ gignit̄ ꝑm radiū reflexū vt dcm̄ eſt. ¶ Notādū vero ꝙ lux aut lumē nō terminatū ad opacū nō vr̄ ꝙ appeat.qḋ p3.tū q2 radij ſolares de nocte nō apparēt q̄ tñ iterponūtur iter nos ⁊ ce⁹ſupra conū pyramidis vmbre terre.tū q2 exñs in carcere opaco ⁊ tenebroſo:vbi ꝑ oppoſita foramina trāſiret radi⁹ ſolaris ñ videret ita ꝙ nuſq̄ reflectēdo ſe ad opacū nō videret illū radiū ſi ad opacū corpuſcula illa q̄ dñr atomi nō frangāt̄.ſilr eſt de imagine.⁊ de oī ſpē coloꝝ.q2 ſpēs nō ſunt viſibiles niſi qñ terminātur ad opaca.ita ꝙ nō ɔtiguata opacis non pñt gignere ſpēm ꝑ quā videatur.ſicut ſpēs coloris dū ē ī medio nō vr̄. ſed qñ ɔtiguat̄ opaco:tūc pōt videri.ſic p3 de radio traſeūte ꝑ vitꝝ coloratū appet color ī pariete vbi terminatur radi⁹ille ⁊ vr̄ colorat⁹ ſilr ſic vitꝝ.⁊ tñ ī medio nō erat viſibilis ille radi⁹ coloratus.⁊ tñ ſpēs appēs ī piete ē ſpēs ruboris in vitro.q2 ꝑ illā vr̄.ſilr in ꝓpoſito imago nō vr̄ in medio.ſ3 vr̄ in ſpeculo vbi terminatur. ¶ Quātū ad ſcḋm ꝑ mō poſſet dici ꝙ imago eſt realr̄ in ſpeculo.⁊ ꝙ nō poteſt in directū agit in obliquū pp rōnes poſitas in pede.q. nec ſeqtur nō corpus moueri ī corpe.q2 ad motū ſubi gignitur noua imago ſemp.eo ꝙ accñs non migrat de ſubo in ſubm ſicut ī medio nou⁹radius ſolis ɔtinue inouatur.l3 vn⁹ tm̄ videatur. ¶ Alio mō dr̄ cōiter ꝙ imago illa nō ē ī ſpeclo. ſed in aere ꝓpinquo q̄ ſpeculo ɔtiguat̄.⁊ibi reflectit̄ ⁊ diffunditur ad oppoſitā ptē eo ꝙ virtus nālis obiecti nōdu3 eſt exhauſta:ſic ꝙ illa ſpēs vel imago nullū h3 ſubm extra obm niſi aerē.⁊ ſic reducta ad oculum ꝑ reflexionē eſt rō ⁊ ſpēs videndi obiectū.cui⁹ eſt imago. ¶ Tenēdo ꝑmā viā ad primū in oppoſitū o3 negare auctorē ī hoc loco. ¶ Tenendo ſcḋam.dō ad ꝑmū ꝙ eſt in aere.nec ibi videt̄. imago eni illa nō videt̄.ſed eſt rō ⁊ ſpēs.videndi obiectū cui⁹ eſt.vnde rō ſupponit falſum quaſi illa imago videatur vt obiectum. ¶ Ad aliud ꝑ ide3.⁊ dato ꝙ imago eſſet viſa diceretur ꝙ pars aeris contigua ſpeculo vbi eſt imago vt in ſubiecto habet tunc rationem extremi:⁊ totus alius aer interpoſitus vſq̄ ad oculum habet rationē medij. Uel conceſſo qḋ ꝓbabilius eſt ⁊ verius:ꝙ imago videatur vt obiectum nō ſequitur.ergo videretur amoto ſpeculo.q2 oſtēſum eſt prius ꝙ ſpecies coloꝝ nō videntur niſi quādo terminantur ad opacum.ſed amoto ſpeculo nullō eſt opacū.

Ad maiorem euidentiā hui⁹.c.⁊ ſpāliter oīu3 ꝑdictoꝝ querit̄ vtꝝ deſcriptio data de actiōe ſit ɔueniēter aſſignata.ar.ꝙ nō.nullus reſpectus eſt ꝑncipiū agēdi ſicut nec q̄titas ꝑm cōmētatorē.ſed actio eſt formalr̄ reſpectus vt ſupius dictū eſt.ergo ⁊c̄.ergo male ponit̄ ꝑ3 quā.q2 illud notat ꝑncipiū agēdi. ¶ P̄.illud quo formaliter agēs agit eſt in eo formalr̄.ſed actio nō eſt formalr̄ in agēte:ſed in paſſo.ergo actio nō eſt formaliter illud quo. vel ꝑ3 qḋ agēs agit. ꝓbatio mi. Ari.3.phy. vult ꝙ actio ⁊ paſſio fundātur in motu:ita ꝙ nō diſtiguūt̄ formaliter niſi per eſſe ab hoc ⁊ in hoc.ſed motus eſt in paſſo.q2 eſt actus mobilis.ergo ⁊ actio ⁊ paſſio eſt in paſſo. ¶ P̄.deus creando ⁊ ꝓducēdo de nihilo dicitur agere.ſed ſic agendo nihil ſubijcit ſue actioni.ergo incongrue ponit̄ in id qḋ ſubijcitur. ¶ P̄. actio eſt generaliſſimū.ergo nō poteſt diffiniri.ɔſequētia patet.q2 oīs diffinitio eſt per genus ⁊ differentias.ſed generaliſſimū nō habet genus nec differentiā.ergo ⁊c̄. ¶ In oppoſitū eſt auctor in littera. ¶ Reſpondeo in iſta q̄ſtione ꝑmo videndū eſt de actione qd ſit.q2 hāc difficultatē tāgit ꝑmū ar⁹.ſcḋo in quo ſit qḋ tangit̄ in ſcḋo argumēto.tertio quot modis dicitur.q2 hoc īcludit tertiū ar^m. ¶ Quātū ad ꝑmū dico.3.ɔcluſiones. ¶ Prima cōcluſio eſt iſta.actio q̄ ponit̄ vnū de.9.ꝑdicamētis nō eſt aliqd abſolutu3.hāc ꝓbo ſic.q2 ſi ſic.ergo ad actionē erit actio ⁊ ſic in infinitū.ɔñs eſt falſu3. vt patet ex tertio phi. ꝓbatio ɔñe.ad oēm formā abſoluta3 nouā pōt eſſe aliq̄ actio q2 illa forma nō ē a ſe nec a nullo.ḡ eſt ab aliq̄ agēte.ſ3 actio ꝑ te ē forma ab ſoluta ⁊ eſt noua.p3 q2 agens nō ſemp agit ḡ ⁊c̄.⁊ pari rōne ad illā ꝑam actionē erit actio ⁊ ſic in infinitū. ¶ P̄ ſi actio eēt forma abſoluta vl̄ poneret̄ ī agēte vel ī paſſo nō pōt poni in agēte:q2 ſi ſic ḡ omne agens mutaret̄ ꝑm formā abſolutā an̄q̄ paſſium mutaretur ab ipſo.quia paſſium non mutatur ab ipſo niſi iam habente actionē.ḡ o3 ꝙ agēs mutet̄ ad hocq̄ hēat actionē cu3 ſit forma abſoluta:ſ3 illud ɔñs eſt falſum q2 motus eſt actus entis in potētia paſſiua.actiū aūt non eſt in potētia paſſiua ſ3 actiua.nec pōt pōi ī paſſo.q2 ſi ſic ſeqt̄ icōueniēs ꝙ aliquod paſſū non poteſt pati ꝑm aliq̄ formā de genere q̄titatis vl̄ qualitatis qn ſimul duratiōe:⁊ forte ꝑus natura patiatur ꝑm formā alteri⁹ gñis poſterioris.ſ.ꝑm actōe3 que ponitur alia forma abſoluta.eſt aūt icōueniēs ma⁹ ꝙ ſubm non poſſit pati ꝑm formam abſolutā priorem niſi patiatur ꝑ3 poſteriorē formā que nō ē ꝓpa paſſio poris.p3.n. ꝙ albedo pōt manere in ſubo poſt actionē trāſeuntē. ¶ 2ª ɔclō ē iſta.actio q̄ ē g⁹ē formalr̄ reſpect⁹.hec ſeqt̄ ex ꝑma. q2 oē ens vel ē ad ſe ⁊ abſolutū vl̄ ad aliō ⁊ reſpect⁹.ſ3 actio non eſt ad ſe ⁊ abſolutū.ex ꝑmo.ergo eſt reſpectus. ¶ Tertia ɔcluſio eſt iſta.actio que eſt genus eſt reſpectus extrinſecus aduenienſ.ꝓ⁹ oīs reſpect⁹qui nō neceſſario ɔſeqtur extrema etiā ambo poſita in actu eſt reſpectus extrinſec⁹ adueniens.per hoc enim diſtiguitur a reſpectu intrinſec⁹ aduenīēte vt ꝑus dictū ē.ſed actio eſt h9.nā poſito actiuo ⁊ paſſiuo nō ſequitur actio.quia pōt impediri vel ꝓpter diſtantiam vel per cōtrarium agēs impediēs. eſto ꝙ ſint approximata.ergo ⁊c̄.

Ad maiorem aūt euidētiā huius articuli vt appareat quis reſpectus extrinſecus adueniens eſt actio.eſt notandū ꝙ agēs creatū aliqd ꝓducēs habet vnū reſpectū ad terminū ꝑmū ſiue totalē qḋ dr̄ ꝓductū.⁊ habet aliū reſpectū ad terminū formalem qui dicit̄ forma inducta vel educta.⁊ h3 aliū reſpectu3 ad ſubm iſti⁹ forme qḋ ē ipm paſſu3 vel trāſmutatū. ¶ Q aūt iſti reſpectus ſint diſtincti.p3.tū q2 ſūt ad alios terminos. ergo ipſi ſunt alij.tū quia reſpectus corrñdentes eis ſunt oīno alij. Primus eſt reſpcus ꝓducti ad ꝓducens q̄ eſt dependētis ad dependens ſimpl'r ꝑm ſuu3 eſſe. Scḋs dependentis ad dependēs ſcḋario.ſicut ſcḋario accipit eē.cōpoſitū.n.gñat̄ ꝑ.forma āt ſcḋario.⁊ ꝑ accñs.7.meta.3⁹ trāſmutabilis ad trāſmutās a quo accipit formā tm̄ nō ſuū eſſe ſimpliciter.

iſtorum autē triū reſpectuū ex parte agentis duo ꝑmi ſunt
intrinſecus aduenientes. quia ſequūtur neceſſario poſitis
extremis. Sʒ ſcđs reſpectꝰ q eſt ad paſſuʒ ē extrīſecꝰ adue
niēs. qꝛ poſſ̄e eſt actiuum ⁊ paſſiuū eſſe. ⁊ tñ nō hr̄e reꝰ quo
illud tranſmutet. ⁊ illud ab ipſo tranſmutetur. quia poteſt
īpediri vt eſt dcm̄. actio ergo cū ſit reſpectꝰ extrinſecꝰ adue-
niēs eſt formal'r ille 3ꝰ reſpectꝰ. ſ. hītudo agētis trāſmutātis
ad paſſū trāſmutatū. duo vero ꝑmi ſunt reꝰ. in gñe relōnis.
¶ Quantū ad ſcđm dico iſtā ꝯclōnē ꝙ actio ē in agēte vt i
ſubō ⁊ nō i paſſo. ꝓ° i eodē ē reſpectꝰ ⁊ fūdamētuʒ. nō. n. eſt
ꝓbabile ꝙ fundamētū ſit i vno ſubō ⁊ reſpectꝰ fundatꝰ ſit i
alio. ſed pō actiua ē fūdamētū actōis ⁊ pō actiua ē i agente
vt maᵐ ē. ġ ⁊c. ¶ ꝓ. reꝰ oppoſiti nō vl'r nccīo ſūt ſil' in eodē
ſaltē vt idē. ſʒ actio ⁊ paſſio ſt̄ reſpectꝰ oppoſiti. paſſio āt vl'r
⁊ necīo ē in paſſo. ergo nō i eodē erit actio ⁊ paſſio. ꝙ ſi eēt i
paſſo eēt i eo inq̄ztū paſſū. ꝯñs fl'ʒ. qꝛ paſſū nō ē agēs. ¶ ꝓ.
i quocūqʒ ē formaliter aliq̄ forma illđ ē ſimpl'r tale ſʒ illā
formā. oīno eni ē irrōnabile ꝙ forma ſit i aliquo formal'r
⁊ nō denoīet ipm vl' nō ꝯſtituat ipʒ formal'r i tali eē. ſʒ ꝑ te
actio ē formal'r i paſſo. ġ paſſū ē formal'r agēs qđ ē poſſ̄e. qꝛ
oppoſitū de oppoſito. dico igiť ꝙ actio ē i agēte vt i ſuppo-
ſito vel ſubō remoto: i forma āt q̄ dr̄ pō actiua vt fundamē
to ꝑximo. Sil'r paſſio q̄ dicit reꝰ oppoſitū i paſſo vt i ſup-
poſito. ⁊ in potētia paſſiua vt in fundamēto. ¶ Quātū ad
3ᵐ dico ꝙ actio ē nomē multiplex ⁊ equocū. vno mō dr̄ de
opatōe imanēte vt itellectio vel voliº dr̄ actio. 9. meta. ⁊
tñ in rei veritate ē q̄lita s ⁊ forma abſoluta. ¶ Alioº actio
dicit reꝰ ꝓducētis ad ꝓductū quō pr̄ dr̄ cā agēs filij. ¶ 3º.
dicit reᵐ inducētis ad inductū vel educētis quō calidū dr̄
cā caloris i ligno: ⁊ iſtis duobꝰ modis ē reſpectꝰ itrīſece ad-
ueniēs. ⁊ de gñe relōnis. ¶ Quarto mō dicit reᵐ trāſmutā
tis ad trāſmutatū ſic̄ i pñti actōis đſcriptiōe ſumiť. actio ē
ſm quā i id qđ ſubijciť agere dicimur. ⁊ ſic actio ē vnū genꝰ
diſtinctū de. io. ¶ Quinto mō accipitur ꝑ re acta icludēdo
illū reſpcm̄ quē exꝓmit h qđ ē ab alio: vt dr̄. 3. phy. vñ actio
illo mō ꝑtinet q̄ztū ad illud cōnotatū ad aliqđ genꝰ abſolu
tū ſm ꝙ paſſiuū trāſmutať. puta q̄ztitatē q̄litatē. ⁊ hꝰ. ſed
q̄ztū ad reſpectū ſignatū. ſ. ab alio. adhuc pōt ſumi equoce
vt. ſ. ab vt a ꝓducēte vel iducēte. vl' ab vt a trāſmutante. ꝑ
mō ꝑtinet ad genꝰ relōnis. vt dcm̄ ē. ſcđo mō ad genꝰ paſſio
nis qđ ē idē qđ trāſmutatio paſſiua. ¶ Quāᵐ ad. 4. ꝯcedo
ꝙ ñ ē diffō ꝓpa. ſʒ dr̄ deſcriptio ⁊ notificatio q̄ ſic itellecta
vt pʒ ex ꝑdcis ē ꝯueīēter aſſignata (acº ē ſʒ quā) vt ꝑ actū
⁊ formā actiuā (in id qđ ſubijciť). i. ſubm vel paſſū trāſmu
tabile (agere dicimur) nos. ſ. agentes ita ꝙ i deſcriptōe hꝰ
reſpectꝰ poniť ſubm qđ ē agēs ⁊ terminꝰ qđ ē paſſū. ⁊ inuiť
aliqd loco gñis (ſʒ quā) qꝛ actio formal'r ⁊ q̄ditatiue ē for
ma. ¶ Ad ꝑᵐ i opᵐ dico ꝙ eē ꝓductiᵐ termini ē dupl'r vel
vt ꝙ vl' vt quo. ⁊ vt quo adhuc dupl'r. vnoº vt ꝑnᵐ formale
ꝓductiuū. alioº. vt actꝰ ꝓductiuꝰ. exꝰ ꝑmi ignis calefaciēs
reſpectu caloris gēiti i lig°. exꝰ ſi calor i igne reſpcū termini
eiuſdē. exᵐ. 3. calefcō reſpcū eiuſdeʒ termini. dico ġ ꝙ lʒ re
ſpectꝰ ñ ſit ꝑnꝰ ꝓductiuū duobꝰ ꝑmis mōis. ē tñ tertio mō
vt actꝰ ꝓductiuꝰ. ⁊ tal' ē oīs reſpcūs đ gñe actōis. ¶ Ad 2ꝰ
ꝯceº q' actio ē i agēte. ¶ Ad Ari. 3. phy. dico ꝙ logť đ actōe
q̄nto mō ꝑ re acta que eſt ipſa forma q̄ iducitur ꝑ motū. ⁊ đ
illa ꝯcedo ꝙ recipiť i paſſo. ¶ Ad 3ꝰ dico ꝙ qñ đs ꝓducit
de nihilo nō agit actōe đ gñe actōis. ſʒ de gñe relōnis q̄ eſt
reſpectꝰ ꝓducētis ad ꝓductū. ¶ Ad 4ᵐ pʒ ex. dcis. qꝛ nō ē
diffō ꝓpa. ſed deſcriptio q̄dā aut notificatio.

SCire autem oportet qm̄ omne qđ
in motu ē in actione eſt. Moueri
autem actio eſt. Siquis igitur mo-
ueatur agit neceſſario. omnis ergo
actio in motu. omniſqʒ motus in
actione firmabitur.

¶ Poſtq̄ʒ auctor determinauit đ actōe q̄ztū ad eiꝰ eēntialia
deſcribēdo ⁊ diuidēdo. nūc determinat de ea q̄ztū ad eius
accñtalia ꝓꝑetates eiꝰ aſſignando vbi ſic ꝓcedit. ꝑ aſſignat
ꝓꝑetates actōis ⁊ ꝯuertibiles. ſcđo cōes. ibi (recipit āt) ꝑª
diuidiť i. 2. ſʒ duas tl'es ꝓꝑetates. 2ª ibi (nālis vō ꝓꝑetas)
ꝑma i. 2. ꝑ ꝑmittit qđdā ꝑambulū. ſo ex illo infert ꝓpoᵐ ibi
(ꝓpriū igiť actiōis) i ꝑambulo ꝯꝑat mouēs ad agēs di. ꝙ
ſcire oʒ. qm̄ oē qđ ē i motu actio ē. qđ expōiť tripl'r. vno mō
vt ſit ꝑdicatio cālis ſic. oē qđ ē i motu ⁊c. oīs motꝰ cātur ab
actōe. actio eni ē actꝰ ꝓductiuꝰ forme q̄ real'r ē motꝰ qñ ē in
fieri. ⁊ ꝑ h excludiť iſtātia đ ſuba mobili. q̄ lʒ ſit i motu. nō
tñ ē actio. qꝛ nō cātur ab actōe. ¶ Alio mō ſic. oē qđ ē i mo
tu ⁊c. i. oīs motꝰ ꝓut exit a mouēte tāq̄ʒ a cā efficiēte actio
eſt. ⁊ tūc actio accipiť ꝑ re acta. ¶ Alio mō ſic. oē qđ ē i mo
tu. i. oē mouēs actio eſt. i. agens eſt. qꝛ oē mouēs agit ⁊ oē qđ
moueť agiť. cui expōni ꝯſonat lr̄a ſequēs. vnde ſeq̄tur mo-
ueri eſt. ſ. actiue vel paſſiue. actio eſt. ſ. actiua vel paſſiua. vñ
ſubdiť: ſi qd igiť moueť neceſſario agit. moueť. i. mouet vel
mouetur. agit. i. agit actiue vel agitur paſſiue. ex q̄bus iſert
ꝙ oīs actio in motu eſt. oīſqʒ motus firmať in actione. hoc
aūt quomodo itelligēdū ſit patebit amplius ex ſequētibꝰ.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Proprium igitur actionis eſt in motu eē. Si-
cut proprium motus in actione.

Infert ꝓpoſitū ex ꝑdictis. circa qđ tria facit. ꝑmo ꝓprietatē
ex ꝑdictis ꝯcludit. ſcđo eiꝰ declarationē ſubdit. tertio qđdā
dubiū excludit. 2ª ibi (⁊ in his q̄dē) 3ª ibi (nō eſt aūt motꝰ)
Infert ergo ex ꝑdictis ꝙ qꝛ oē qđ eſt in motu ⁊c. ergo ꝓpriū
eſt actōis eē in motu ſicut ecōuerſo ꝓpriū eſt motꝰ eē in ac-
tione: vult dicere ꝙ motus ⁊ actio ſic ſe ꝯcomitanť ꝙ vnuʒ
ſine alio nequaq̄ʒ pōt eē. ¶ Deide cum dicit.

¶ Et in his quidem actionibus in quibus eſt ge-
neratio aliqua palam eſt. De his vero q̄ corrū-
puntur fortaſſe obijcitur. Nam qui deſtruit do-
mū in motu eſt. Nihil autem agere videtur. nā
nihil efficiť ſed qđ eſt factum deſtruiť.

Declarat qđ dixerat mouendo inſtantiam vt magis veritas
appareat. vbi ꝑmo iſtantiā ꝑmittit. ſcđo ſoluit ibi (dico aūt
actionē) dicit ergo ꝙ in illis actionibus ex q̄bus eſt aliqua
generatio. i. vbi aliquid generatur ⁊ ꝓducitur de nouo pa-
lam eſt. ſ. ꝙ omnis actio eſt in motu: ⁊ econtrario. quia ibi
mouēs agit: ſed de his actionibus que corrumpunt aliquid
poteſt obijci. nam ille qui deſtruit. puta domū in motu eſt.
nihil aūt videť facere. i. agere. nā tunc nihil agiť aut efficiť.
ſed qđ factū eſt deſtruitur. ⁊ ideo ibi vr̄ eſſe motꝰ ſine actōe
nō ergo oīs motus eſt in actione. ¶ Deide cū dicit.

¶ Dico aūt actionē nō quid ſʒ in qd agat exigere.

Soluit di. ꝙ actio nō ſꝑ exigit qd agat vl' ꝓducat poſitiue:
ſʒ exigit i qd agat vt in paſſum. Notādū ꝙ vt ſupius dcm̄ ē
actio de gñe actōis dicit formal'r reſpectū agētis trāſmutā
tis ad paſſum trāſmutatū. ſicut aūt in ſuba eſt quedā muta
tio poſitiua ⁊ acquiſitiua: que dr̄ gñatio. ⁊ quedā ꝑuatiua ⁊
deꝑditiua que dr̄ corruptio ⁊ ſil'r i omni genere motus ita ē
duplex actio. vna poſitiua ⁊ acq̄ſitiua qñ. ſ. paſſuʒ trāſmu-
tatur ad formā aliquā quā ꝑꝰ nō hēbat. alia ꝑuatiua ⁊ deꝑ-
ditiua qñ paſſum trāſmutať ab aliqua forma quā ꝑꝰ hēbat
⁊ ꝑdit eā: ⁊ eſt actio corruptiua. vtrobiq̄ʒ tñ ē actio qꝛ vtro-
biq̄ʒ paſſum trāſmutatur lʒ nō vtrobiq̄ʒ aliquid poſitiuum
acquiratur. quia actio de ſua ratione formali non requirit
quid agat. i. efficiat vel ꝓducat. ſed requirit in quod agat. i.
paſſuʒ qđ tranſmutet. in actione ergo qua aliquid corrum-
pitur vere manet rō actōis. ſicut ⁊ motus vt ſic gnāl'r vex

ſit ꝙ dic auctoꝛ ꝙ oīs motus ē ī actiōe ſic oīs actio ī motu.

Contra iſtā ꝓprietatē arguit̄. qꝛ videt̄ ibi eē circulus. ⁊ ꝙ idē ſit ī ſeipo. qd ē ipoſſe. ꝓbō ꝯñe. actio ē ī motu. mot⁹ ē ī actōe: g̃ actio ē ī actōe. ¶ Pꝰ. aliqd pōt agere ſine motu. g̃ tc actio nō erit ī motu. añs p3. ī oī actōe iſtātanea ſic de⁹ agit ſine motu ⁊ ſol illumiat aerē ī iſtāti. ¶ Rñ ad vidēdū itentōe3 hui⁹ lr̃e vtꝝ vera ſit notādū ꝙ Ari. 3. phy. ꝯpat actionē ⁊ paſſionē ad motū. ⁊ dic ſic. cui iſūt h. ſ. actio ⁊ paſſio motus ē. qd ſic exponi d3. nō cui iſunt vt ſubo vel fundamēto. qꝛ vt ſupradcm̄ eſt. actio ē ī agēte vel potētia actiua ⁊ paſſio in paſſo vel potētia paſſiua. reſpect⁹ igit̄ fundatus ſup motū ad agēs. g̃ mot⁹ eſt realiter ipſa forma fluens eſt intrinſecus adueniēs reſpectus. ſ. inducti ⁊ educti ad agēs idūcēs vel educēs. actio āt ⁊ paſſio ſunt reſpect⁹ extrīſec⁹ adueniētes. ſ3 cui iſūt h alteꝝ teriatiue. ſ. actio. alteꝝ ſubiue ꝓpterea qꝛ concomitātur in eodē ſubo. ſ. paſſio. actio. n. terminat̄ ad formā q̄ iducit̄. ⁊ illa forma recipitur in paſſo in quo eſt ēt paſſio ſubiectiue. ille g̃ motus eēndi in. nō eſt eē in ſubo. ſed alteri⁹ rōis. ꝯcordādo g̃ lr̃a3 huius auctoris cū ari. d3 ſic expōi. ꝙ oīs actio ē in motu ſicut terminatū in terminante. ⁊ motus eſt in actione ſicut terminans in terminato. mutuo enī inſepabilr̄ ſe cōcomitātur ¶ Aduertēdū etiā ꝙ auctoꝛ accipit h motū ꝓut ſe extendit ad mutationē: ſiue mot⁹ ⁊ mutatio diſtinguātur penes ſucceſſiuū ⁊ inſtātaneū ſiue penes hr̃e pmos terminos poſitiuos. vt qñ ē mot⁹ a ſubo ī ſubm. vel ſicut hitū ⁊ ꝓuatōe3 vt qñ eſt mutatio a ſubo in nō ſubm. vl' ecōuerſo qd magis credo ⁊ me recolo plixius declaraſſe ī qdā qōne ordinaria ¶ Ad pmū in oppoᵐ p3 ex dcis ꝙ nō ſeq̄t circulus ī eēndo nec idē eē in ſeipſo. qꝛ nō eſt idē mot⁹ eēndi hincinde. aᵒ enī mō actio ē ī motu. ⁊ alio mō mot⁹ in actōe. ¶ Ad 2ᵐ p3 ex dcis. qꝛ h accipit motū ꝓut ſe extēdit ēt ad mutatione3. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non eſt autem motus actio ꝗ quale. Quieſcere eni3 qle eſt: quare ⁊ motus qle erit. Simplr̄ enim quecunq3 ꝯtrarioꝛum oppoſitionem ſuſcipiunt eiuſdē recipiunt generis pdicationē.

Excludit qdā dubium qd pōt hr̃e ortū a pdcis. qꝛ. n. dixit oīs actio eſt in motu. ⁊ ecōuerſo crederet aliqs ꝙ motus ⁊ actio eēnt idē. ⁊ vnū ſub alio ī eodē gñe ꝯtineret̄. qd nō eſt veꝝ cū ſint diuerſa vl' ī diuerſis pdicamētis. vñ arguit ſic. motus eſt de gñe qualitatis. ergo motus nō eſt actio. ꝯña ē euidēs. qꝛ actio ⁊ qualitas ſūt diſtincta pdicaméta. illi⁹ aūt enthimematis ꝓ ponit ꝯñs. que eſt ꝯclō intēta. di. nō ē aūt motus idē qd actio. ſcdo ponit añs di. ſed qle. i. motus ē qlitas. ¶ Tertio ibi (quieſcere aūt) ꝓbat añs p talē rōne3. oīa ꝯria ſunt eiuſdē gñis. ſ3 qes que ꝯriatur motui ē d gñe qualitatis. ergo motus eſt d gñe qualitatis. hui⁹ rōnis pmo ponit. mi. ibi (quieſcere) ſcdo ꝯclōnē ibi (q̄re mot⁹). tertio ma. ibi (ſimplr̄ aūt). i. vl'r. ⁊ p3 in lr̃a. ¶ Notandū ꝙ ꝓprie loquēdo qes nō ꝯriatur motui. ſed ē ꝓuatio motus. auctoꝛ autē loqtur h large de ꝯrietate ꝓut ſe extendit ad ꝓuatiue oppō. ⁊ vtroqz mō ſeqtur ꝯclō intenta. nā ſicut ꝯria ptinet ad idē gen⁹. ita ⁊ ꝓuatiue oppoſita.

Sed ꝯ mi. ar. nā ꝓuatio eſt formalr̄ nō ens. ⁊ nō entia nō ſunt in gñe. qꝛ ens diuidit̄ in. 10. genera. ſed qes eſt ꝓuatio. g̃ nō eſt in gñe. nec p ꝯñs in gñe qualitatis. ¶ Pꝰ ꝯ ma qꝛ aꝝ. in pdicamentis. ca. de oppoſitis dicit ꝙ ꝯria vel ſunt in eodē gñe vel in ꝯrijs generibus vel genera alioꝝ. g̃ non ſimplr̄. i. vl'r oīa ꝯria ſūt eiuſdē gñis. ¶ Ad pmū dico ꝙ quies ⁊ ꝓuatio oīs aut nō ens nō eſt in gñe p ſe ⁊ directe vt ꝓbat rō. eſt tñ in gñe p reductionē. i. in eodē in quo ē oppoſitus hitus vel ens. ⁊ ideo eo mō quo eſt in gñe certu3 ē ꝙ ꝓuatiue oppoſita ptinēt ad idē gen⁹. ¶ Ad 2ᵐ ſic ibidē in pdicamentis dcm̄ eſt illud dcm̄ ari. ſic eſt itelligendū. ſ. de gñibus ꝓximis. ſemp enī ꝯria ſūt in eodē gñe ꝓ niſi ſint forte trāſcēdentia. ⁊ tūc equoce ſūt in diuerſis gñib⁹. ſicut bonū ⁊ malū ſunt tranſcēdentia. ex quo ſeqtur ad ꝓpoſitū ꝙ ſi vnū ꝯrium eſt quale: ⁊ reliquū erit quale. quia qlitas eſt vnū de generibus pmis.

Ad maiorem euidētiā toti⁹ hui⁹ rōnis q̄rit̄. vtru3 motus ſit ī gñe qualitatis. vr̄ ꝙ nō. qꝛ mot⁹ ē ī gñe q̄titatis. ergo nō ī gñe qlitatis. ꝯña p3. qꝛ idē nō pōt eē ī diuerſis gñibus. vt ꝓbatū eſt ī pdicamētis ī qdā qōne. ꝓbatio añtis. p ari. 5. meta. c. d q̄to. tps eſt q̄titas per motū. ergo mot⁹ magis ē q̄titas ⁊ tps ē q̄titas p ſe. qꝛ ſpēs ſ. q̄titatis ꝯtinue. p ari. g̃ motus eſt magis ſpēs quātitatis. ¶ Pꝰ. motus eſt in gñe actōis vel paſſionis. ergo nō ē ī gñe qualitatis. ꝯña ꝓbat̄. vt ꝓus. ꝓbatio añtis. illud qd de aliq̄ pdicatur ī abſtracto eſt idem eēntialiter illi. ſed iſta eſt va paſſio eſt motus. ⁊ iſta actio ē motus. g̃ ſunt idē. eēntialr̄. ⁊ p ꝯñs eiuſdē gñis. ꝓbatio mi. hec p ſe eſt vera patiens mouetur. g̃ paſſio ē motus. ⁊ iſta. agēs mouet. g̃ actio ē motus. vtraqz ꝯña t3 p locū a ꝯiugatis. ¶ Pꝰ. motus accipit ſpēm a termino ad quē. 5. phy. g̃ ſilr̄ gen⁹. ſed per ſe termin⁹ motus eſt in tribus generibus. ſ. q̄titate qualitate ⁊ vbi. ex. 5. phy. ergo motus eſt p ſe in illis trib⁹ gñibus. nō g̃ tm̄ in gñe qlitatis. vñ z. 3. phy. dr̄ ꝙ tot ſunt ſpēs mot⁹ quot entis. ſ. acqſiti p motu3. ¶ In oppoſitū eſt auctoꝛ in lr̃a. ¶ Rñdeo ꝓm cōmē. 3. phy. ꝯmento. 3. de qditate mot⁹ ſūt due famoſe op. vna ꝙ mot⁹ eſt flux⁹ forme. alia ꝙ ē forma fluēs. ⁊ dicit ibi ꝙ pma ē cōioꝛ: ſ3 ſcda verioꝛ. Si g̃ teneatur pma op. ꝙ motus ſit flux⁹ forme ⁊ nō ipſa forma certū eſt ꝙ p ſe ē ſpēs q̄titatis ꝯtinue. vt dicit Ari. 5. meta. ⁊ h etiā pōrponi in. 3. ſpē qlitatis h aūt mō videt̄ auctoꝛ ꝯſiderare motū h cū ait motū eſſe qle ſic ⁊ qetē. ⁊ p h p3 ſolutio ad pmum arᵐ. Si aūt teneat̄ alia op. quā credo veriorē. ſ. ꝙ mot⁹ nō ē aliud realr̄ niſi ipſa forma fluēs: ſic nō pōt poni ī vno gñe tm̄: ſ3 ē ī diuerſis mot⁹: in q̄titate eſt ī gñe q̄titatis. ſilr̄ e de motu ī qlitate ⁊ vbi. h mō videt̄ ꝯſiderare motū Ari. 5. ⁊. 3. phy. vt allegat̄ in. 3. argumēto. ⁊ p h p3 ſolutio ad illud 3ᵐ argᵐ. De qete āt oppoſita motui loquēdū eſt ꝯñr. qꝛ in eodē gñe ponēda eſt in quo mot⁹. ¶ In oppᵐ ad pmū ⁊ 3ᵐ p3 ſolutio ex pdictis. ¶ Ad 2ᵐ nego añs. ad ꝓbationē nego mi. hec. n. ē falſa paſſio eſt mot⁹. ⁊ ſilr̄ actio eſt mot⁹. cū ꝓbat̄ p locū a ꝯiugatis a ꝯcretis ad abſtracta. dico ꝙ talis ꝯña nō tenet in ꝯcretis dcis p accñs. nō. n. valet. hō eſt alb⁹. g̃ humanitas ē albedo ita nō ſeqtur h. patiēs mouet̄. g̃ paſſio eſt mot⁹. qꝛ pma eſt p accñs. tenet aūt ꝯña in pdicatis p ſe. vt albū eſt coloratu3. g̃ albedo eſt coloꝛ. qꝛ in pma eſt pdicatio per ſe primo modo. ſic ergo dicendū ad hāc queſtionē.

NAturalis vero ꝓprietas actionis ē paſſionem ex ſe in id qd ſubijcitur inferre.

¶ Poſita pma ꝓpetate actōis ponit ſcdā3 auctoꝛ. ⁊ hec ps diuidit in. 2. in pncipalē ⁊ icidentalē. ſcda ibi (facere vero) pma in. 2. pmo illa3 ꝓpetatē pmittit. ſcdo eā extēdit ibi (ꝯtingit tñ) pma adhuc in. 2. pmo facit qd dcm̄ eſt. ſcdo ꝓbat illā eē cōuertibilē. ibi (oīs enī actio) dicit ergo ꝓpetas nãlis. i. ꝓpe ꝓpria actionis eſt inferre ex ſe paſſionē in id qd ſubijcitur. i. in paſſum qd tranſinutatur. ¶ Notandū ꝙ duplr̄ aliqd infert aliud. vno mō illatione ꝯñe quō reliqua īferūt ſe mutuo. ⁊ dicūtur ad ꝯuertentiā. vt ſi pater eſt fili⁹ ē. ⁊ ecōuerſo. ſilr̄ cā ⁊ effectus ſe inferūt. nam cā infert effectū demōſtratione ꝓpter qd. effectus aūt infert cām demōſtratiōe quia. alio mō illatione cātionis ſicut cā īfert cātū quō premiſſe inferūt ꝯclōne3. qꝛ ſunt cauſe ꝯcluſionis. vtroqz mō actio infert paſſionē. ſed pma illatio eſt mutua. qꝛ ſic actio infert paſſionē. qꝛ illatiue ⁊ effectiue ꝙ non ecōuerſo agēs

enim per actionem tranſmutat paſſum. ⁊ non ecõuerſo. ⁊ ħ ſcḋo mõ loqtur ħ auctor. ¶ Deide cum dicit.

¶ Omnis eni actio paſſionis effectiua ē omnēqꝫ paſſionē inferens actio ē.

Probat dictā ꝓprietatē eſſe cõuertibilē. vbi arguit̃ ſic. illḋ ꝙ cõuenit oĩ ⁊ ſoli eſt ꝯuertibile cū eo. ſꝫ talis eſt iſta ꝓprietas reſpectu actionis ğ ⁊c. mi. ponit̃ in lr̃a di. ꝙ oĩs actio eſt effectiua paſſ. oĩs. ⁊ ſil'r oē ĩferens paſſionē eſt actio. ¶ Notandū ꝙ efficere aliqd ꝯtigit dupl'r. vno mõ vt qḋ. ⁊ ſic efficit ſuppoꝰ agēs vel ꝓducens. alio mõ vt q̊. ⁊ ħ dupl'r. vel ſic ꝑncipiū ꝓductiuꝫ formale. vel ſic actꝰ ꝓductiuꝰ. dico ğ ꝙ actio nõ efficit paſſionē. vt qḋ nec vt q̊ ꝑmo mõ. ſed vt quo 2° mõ. ē. n. actꝰ ꝓductiuꝰ q̊ agēs trāſmutat paſſiuū q̄ trāſmutatio paſſiua eſt ipa paſſio illata. ⁊ ħ mõ ĩferre paſſionē eſt ꝓpriū ꝯuertibile cū actione. ¶ Deide cū dicit.

¶ Contigit autem actionē ab actione effici. actio enim eius quod ꝑ ſe mouetur eius actionis que per aliḋ ē gn̄atiua ē. Actio. n. ab aĩali illata ab ea que aĩalis ē pricipiū ſumit.

Extendit dictā ꝓprietatē. circa qḋ. 2. facit. ꝑmo declarat ꝓpoſitū. ſcḋo remouet dubiuꝫ ibi (nihil tñ ĩtereſt) dicit. ğ. ꝙ nõ tm̃ ſupple actio ĩfert paſſionē. ſ. ſꝫ ꝯtingit quādoqꝫ actionem ferri ex actõe: qḋ ſtatĩ manifeſtat per exēplū. nā actio que ꝑ ſe mouet̃. i. actio aĩalis qḋ ꝑ ſe mouetur ē gnātiua ⁊ effectiua eiꝰ actõis q̄ per aliud mouet̃. i. iſtiꝰ qḋ nõ eſt a ſe. ſed ab alio mouet̃. vt actio illata. i. cāta ab aĩali ſumit ꝑncipiuꝫ ab ea actione q̄ eſt aĩalis. ¶ Notandum ꝙ vt pꝫ ex. 7. ⁊. 8. phy. ordo eſt in mouētibꝰ ⁊ motis. qꝛ aliqd eſt ſic motum ꝙ nullo mõ mouet. ſit. c. puta lapis. aliqd eſt mouēs ⁊ mouet̃. ab alio. ſit. b. puta lignū mediāte q̊ aĩal: vt hõ mouet ipm. c. vnde. b. mouet. c. ⁊ mouet̃ ab hoĩe. aliqd eſt mouēs nõ motum ab alio. ſꝫ mouet ſeipꝫ ſit. a. puta aĩal qḋ eſt hõ. hoc viſo pꝫ qḋ dr̃ in lr̃a: qꝛ actio aĩalis mouētis lignū nõ tm̃ efficit de directo paſſionē in ligno moto. ſꝫ ex ꝯñti cauſat ligni moti actionē. puta ꝙ mouet lapidē. ex ħ. n. b. mouet. c. qꝛ mouet̃ ab. a. ¶ Al'r exponit̃ lr̃a tñ ſnĩa eadem eſt ſic. actio. n. illata ab aĩali. i. a toto ꝯiūcto ſumit ꝑnᵐ ab ea actiõe q̄ eſt aĩalis. i. aĩe vt aĩalis ſumit̃ adiectĩe ⁊ ē noĩatiui caſus. ⁊ tūc actio anime erit. a. actio ꝯiūcti mouētis aliqd. puta lignū. erit. b. ipm aūt lignū vltimo motū erit. c. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nihil tñ intereſt. ſiue agere ſiue pati quod eſt ab animali eſt principium dicat̃ ⁊ ſi actus quidē primordiale principiū ē. pati vero ꝑmixtū. quāobrē actionis ⁊ paſſionis actꝰ generatiuus ē.

Remouet dubiū. aliqs. n. crederet ĩconueniēs eē ꝙ ipm. b. ſil' mouere ⁊ moueret. ageret ⁊ pateret̃. qꝛ ſic idē eēt actio ⁊ paſſio. ħ aūt remouet di. ꝙ nõ eſt ĩconueniēs ꝙ idē dicat̃ actio ⁊ paſſio cõparatū ad diuerſa. nā actio ipſiꝰ. b. cõparata ad. a. eſt paſſio. cõparata ad. c. eſt actio. iõ eſt qḋdaꝫ ꝑmixtū. qꝛ mouet̃ ab. a. ⁊ mouet. c. ſꝫ actio ipſius a. a q̄ illa ꝑmixta ſumit ꝑnꝰ ita eſt actio ꝙ nõ eſt paſſio. dicit ğ ꝙ nihil ĩtereſt. i. nihil dr̃t. ſiue ſupp̄. actio. b. dicat̃ agere ſiue pati. i. actio ⁊ paſſio. ꝙ ꝑ qꝛ actio aĩalis eſt ꝑnꝰ iſtiꝰ agere. i. iſtiꝰ actiõis q̄ eſt ab aĩali. i. que ĩfert̃ ab actione aĩalis. ⁊ tūc li aĩalis eſt adiectiuū: ſeqtur. ⁊ ſi ꝑ q̄uis actꝰ. i. ꝑma actio ſit ꝑmordiale ꝑncipiū. i. ꝑmū ꝑncipiū ſcḋe actiõis. pati vero permixtū. i. ſcḋa actio põt dici actio ⁊ paſſio. ¶ Ultimo cõcludit ex ꝑdictis q̄ꝫobrē actꝰ ⁊ actio eſt gn̄atiua actiõis ⁊ paſſionis. ¶ Notādū ꝙ actio ⁊ paſſio cū ſint diſtincta gn̄a ĩpoſ'e eſt ꝙ ſint idē eēntial'r ⁊ qditatĩe. pñt tñ idē eē ſubo. ⁊ ħ ĩtēdit auctor hic. qꝛ cū b. ſil' moueat̃ ⁊ moueat cõparatū ad diuerſa ſeqtur ꝙ in ipſo ſil' fundat̃ actio ⁊ paſſio in cõparatione ad diuerſa. ğ ibi actio ⁊ paſſio ſunt idē ſubo. qꝛ idē ſubm eſt agēs ⁊ patiēs ſimul vt dictū eſt. ¶ Seqtur pars incidentalis.

¶ Facere vero id qḋ q̄le eſt ex ſe gignit: qualitas ⁊ enim calor ē. Efficit autem eā que calefacere ē actionē. Qualitatum vero ꝑticularium poſitio effectrix ē ⁊ q̄ꝫtitatum. Aſperuꝫ. n. ⁊ lene ⁊ ſilia qualia ſūt. linea vero ſuꝑficies ⁊ ſoliditas q̄ꝫtitates ſunt. vniuerſa autem hec a ſitu ſubſtātiam ⁊ genarationem hn̄t.

Quia. n. aſſignādo ꝓprietē nālē actiõis dedit gn̄ationē paſſionis. qꝛ actio gn̄at paſſionē. ideo gr̃a huiꝰ ĩcidētal'r dat generationē alioꝝ ꝑdicamētoꝝ oñdēs. vñ ⁊ a quo generent̃ circa qḋ. 2. facit. ꝑmo dat gn̄ationē ꝑdicamētoꝝ accñtaliū. 2° gn̄is ſubſtātie. ibi (eoꝝ vero q̄ in) ꝑma pars hꝫ. 6. ꝑ enim facit qḋ dcm̄ eſt de gn̄atiõe actiõis. ſcḋo de q̄ꝫtitate ⁊ q̄litate ibi (q̄litatū vero) tertio de ſitu vel poſitiõe ibi (ſitꝰ aūt) q̄rto de qñ ibi (tp̄s) q̄nto de vbi ibi (vbi) ſexto de hitu ibi (hr̃e) ꝑmo. n. oñdit a quo generat̃ actio. qꝛ a q̄litate. dic̃ ğ ꝙ facere. i. actionē gignit a ſe id qḋ q̄le efficit q̄litas. vbi gr̃a. calor q eſt q̄litas efficit eā actionē q̄ eſt calefacere. pꝫ. ¶ Notādū ꝙ actio ꝓp̄e loquēdo nõ efficit̃. ſꝫ eſt illud quo efficiēs efficit ⁊ agit. ſic. n. eſt quo ꝙ nõ eſt qḋ. qꝛ ſi actio efficeret̃ ꝓprie ħ eſt ꝑ actionē aliā. ğ ad actionē eēt actio ⁊ ſic in ĩfinitū tñ cū ſit reſpectꝰ fundatꝰ in potētia actiua. iõ poſito termino ⁊ nõ ĩpedito ꝯſeqtur ſuū fundamentū ⁊ illud ꝯſeq largo mõ poteſt dici effici. qñ ğ q̄litas eſt forma actiua vt calor in igne. tūc ex ſe efficit actionē mõ ꝑdicto. 2° cū dicit (q̄litatū vo) oñdit a quo q̄litas ⁊ q̄ꝫtitas gnānt̃. vbi. 2. facit. ꝑ oñdit ꝓpoſitū qñ eſt gnātio pure equoca. puta qñ q̄ꝫtitas ⁊ q̄litas gnānt̃ a re alterius gn̄is. ſcḋo qñ eſt gnātio a re eiuſdē gn̄is quā aliq vocāt gnātionē vniuocā. 2ª ibi (q̄ꝫtitatis aūt) dicit ğ ꝙ nõ eſt effectrix q̄ꝫtitatū ⁊ qualitatū particulariū. qꝛ ꝓprie loquēdo oēs gnātiões ſunt circa ſingularia. verbi gr̃a. aſꝑitas ⁊ lenitas ⁊ hꝰ ſunt q̄lia. i. qualitates. linea vero ⁊ ſuperficies ⁊ ſoliditas ⁊ corpus ſunt q̄ꝫtitates. ⁊ oĩa hec vl'r habēt generationē ⁊ ſubſtātiā. i. eſſe ſuuꝫ eēntiale a ſitu. i. a poſitione. ¶ Notandū ꝙ ſitus vel poſitio eſt duplex vna dicit ordinē partiū in loco ⁊ hec eſt genus vnū diſtictū de nouē. alia que dicit ordinē partiū in toto. ⁊ tūc eſt dr̃ia q̄ꝫtitatis ſm ꝙ dr̃ in ꝑdicamētis ꝙ q̄dā q̄ꝫtitas habet poſitionē partiū. quedā nõ: ⁊ hoc modo loqtur ħ auctor de poſitione. nā ſi partes in toto ſint equal'r poſite iuxta ſe ſic cātur lenitas. lene. n. eſt cuius vna pars non ſuꝑeminet alteri. Si vero partes nõ ſint equal'r poſite cātur aſperitas. aſpeꝝ. n. eſt cuius vna pars ſuꝑeminet alteri. Ex hoc etiaꝫ ꝙ vna pars ponit̃ poſt aliam ſm vnā dimēſionē cātur linea. ſi aūt ponit̃ vna poſt aliā: ⁊ iuxta aliā ſꝫ duas dimēſiones cātur ſuperficies. ſed ꝓut vna ponit̃ poſt ⁊ iuxta ⁊ ſuper aliā ⁊ ſub alia ſm. 3. dimēſiones cauſat̃ corpꝰ ⁊ ſoliditas. ¶ Sꝫ ſi poſitio ſumit̃ ħ vt eſt dr̃ia q̄ꝫtitatis quomõ talis gnātio eſt a re alteriꝰ generis cū poſitio generet q̄ꝫtitatem. Rn̄deo eſt generatio a re alteriꝰ generis q̄ꝫtum ad generationē qualitatis ⁊ alteriꝰ quantū ad generationeꝫ q̄ꝫtitatis pro q̄ꝫto dr̃ia nõ eſt per ſe in genere: ſed q̄ꝫtum ad hoc ꝯgruentius dr̃ ꝙ eſt gn̄atio a re generis alterius ſeu rõnis.

Contra predicta in lr̃a ar. qꝛ nullꝰ reſpectꝰ eſt forma actiua ꝑter actionē. ſꝫ põ eſt formal'r reſpectꝰ ⁊ nõ eſt actio. ğ non põt q̄ꝫtitatē ⁊ q̄litatem generare. ¶ Pͤ. Ariſto. in ꝑdicamentis ca. de q̄litate dic̃ ꝙ aſperū ⁊ lene nõ aſſignāt qualitatē. ſed quandā poſitionē ꝑtiū. ğ auctor q dicit oppoᵐ dicit falſū. ¶ Ad ꝑmū cõcedo ꝙ põ formal'r non effic̃ q̄ꝫtitatem aut qualitatē: qḋ põt ꝓbari. Tuꝫ qꝛ eſt reſpectus. vt argutū eſt. tū qꝛ eē ꝑncipiū ꝓductiuū eſt eque perfectū vel ꝑfectiꝰ termino ꝓducto. nihil. n. ꝓduc̃ aliquid perfectius ſe. ſed poſitio cū ſit reſpectus eſt ĩperfectius q̄ꝫtitate ⁊

qualitate que ſunt forme abſolute. ergo ⁊c̄. Dicēdū ergo ꝙ auctoꝛ accipit abſtractū pro cōcreto vt ſit ſenſus. poſitio. i. partes poſite in toto eſt effectrix ⁊c̄. ¶ Ad ſcōm ſicut iam dictū eſt in p̄dicamentis ſciendū ꝙ raruꝫ ⁊ denſum. lene ⁊ aſperū vno mō ſignificāt extenſionē partiū q̄ꝫtitatiuaruꝫ. ⁊ ſic idē coꝛpus cōpreſſum ⁊ non cōpreſſum pōt eſſe raruꝫ ⁊ denſuꝫ: vt pꝫ de ſpōgia ⁊ lana. alio mō ſignificāt extenſionē partiū materie put raꝝ dr̄ ꝙ multuꝫ hꝫ de forma: ⁊ paꝝ de materia. ⁊ dēſum ecōuerſo. p̄mo mō hec foꝛſitan ſignificāt poſitioneꝫ. vt dicit ari. q2 dicūt oꝛdinē partiū in toto. Scd̄o mō foꝛte ſignificāt q̄litates. vt dicit auctoꝛ iſte. ⁊ ſic pꝫ ſolutio cōtrouerſie q̄ eſt de iſtis īter Ariſto. ⁊ auctoꝛē iſtum quō .ſ. ſunt q̄litates ⁊ quō poſitiones. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quantitas autem q̄ꝫtitatis eſt vt lōgitudinis linea: latitudinis planū. altitudinis vero ſolidum coꝛpus. Qualitas autē eſt effectrix qualitatis vt caliditatis caloꝛ. Situs autem agere ⁊ pati. In diſpoſitiōis nāqꝫ cōpoſitione quedaꝫ generatio ſimpliciū fit quā ī motiua actiōe ꝯſiſtere neceſſe ē. Quādo vero tēpus cā ē. vbi vero locus. habere autem coꝛpus. Ea. n. que circa coꝛpus ſunt habere dicunt̄.

Ponit gnātionē q̄ꝫtitatis ⁊ q̄litatis q̄ eſt a re eiuſdē generis d. ꝙ q̄nqꝫ q̄ꝫtitas eſt ſupple effectrix q̄ꝫtitatis: vt linea lōgitudinis. ⁊ planū. i. ſuperficies latitudinis. ⁊ coꝛpꝰ ſolidū altitudinis. i. ꝓfunditatis. q̄ꝝ q̄ōlibet eſt q̄ꝫtitas. ſilr̄ qualitas ē effectrix q̄litatis: vt caloꝛ caliditatis. quoꝝ vtrūqꝫ eſt qualitas. vocat aūt caloꝛē: vt eſt principiū foꝛmale agēdi puta caloꝛ ignis. ſed vocat caliditatē eundē caloꝛē ſpē. vt eſt terminus calefactōis. puta caloꝛ in aq̄ cū per ignē calefit. ¶ Notandū ꝙ q̄dam nō bene capiētes naturā generationis vniuoce ⁊ equoce dicunt p̄maꝫ generationē eſſe equiuocā quādo q̄litas ⁊ q̄ꝫtitas generant̄ a poſitiōe. ſcd̄am vero dicunt vniuocā cuꝫ q̄litas a qualitate ⁊ q̄ꝫtitas a q̄ꝫtitate generat̄. ¶ Sꝫ q̄cq̄d ſit de p̄ma: tn̄ ſcd̄a nō neceſſario ē vniuoca niſi generās ⁊ genitū ſint eiuſdē ſpēi. ſicut enim generatio ſubē ō ſuba pōt eē vniuoca ⁊ equoca. puta cū plāta ⁊ v̄mis generant̄ a ſole: ſic q̄n generat̄ q̄ꝫtitas a q̄ꝫtitate. ⁊ qualitas a q̄litate ſi ſint alteriꝰ ſpēi. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito. q2 linea ⁊ longitudo nō ſunt eiuſdeꝫ ſpēi. ſꝫ ſunt diſticta imo nec eiuſdē generis. ſꝫ ſunt ſic̄ ſubm̄ ⁊ paſſio: que nō pertinēt ad idē genus. vt ꝓbatum eſt in p̄dicamētis. cᵒ de q̄ꝫtitate in quadam q̄ōne. vtraqꝫ ergo generatio q̄ꝫtum ad q̄ꝫtitatē videt̄ eſſe equoca ſed in exēplo adducto de q̄litate ſcd̄a eſt vniuoca: q2 caloꝛ generās ⁊ genitꝰ ſunt eiuſdē ſpeciei. ¶ Videt̄ aūt falſum ꝙ linea generet longitudinē. ⁊ ſupficies latitudinē. q2 ideꝫ nō generat ſeipꝫ: ſed lōgitudo eſt idē q̄ō linea ⁊ foꝛmalr̄ de ipa p̄dicatur. vn̄ diffiniēdo lineā dicimꝰ ꝙ linea eſt lōgitudo ſine latitudine. ſilr̄ arg. de latitudine reſpectu ſupficiei ⁊c̄. vt ar. ſcd̄o mō ſunt paſſiones linee ⁊ ſupficiei: ⁊ cāntur ab eis ſicut ꝓpꝛia paſſio oꝛitur a ſubo. ⁊ h̄ ſcd̄o mō loq̄tur de eis auctoꝛ. ¶ Tertio cum dicit (ſitus aūt) oſtēdit a quo generet̄ ſitus di. ꝙ generat̄ ab actione ⁊ paſſione. ſitus inq̄t ſupple cā eſt agere ⁊ pati. nam in diſpōnis. i. in diſpōne moꝛe grecorum accipit̄ genitiuꝰ ꝓ ablatiuo q̄ carent ablatiuo. in diſpōne. ergo. i. gnātione. ꝯpoſitione. i. rei ꝯpoſite fit quedā generatio ſimpliciū. i. elemētoꝝ quā. ſ. generatōeꝫ neceſſe eſt cōſiſtere in motiua actōe. i. ī mutua actione. ¶ Notādū ꝙ cū ex el'is generat̄ mixtuꝫ cōpoſitū ex mutua actione qualitatum elemētarium coꝛrūpunt̄ elemēta. ⁊ generatur nouum mixtū: ad quā generationē ſeq̄tur diuerſus oꝛdo partiuꝫ in toto q̄ eſt ſitus vel poſitio. ⁊ ideo a p̄mo ad vltimū p̄ agere ⁊ pati gn̄at̄ ſitus. ¶ Quarto cū dicit (tp̄s v̄o) oñdit gnātionē q̄n. ⁊ dicit tp̄s ipſius q̄n. ¶ Notandū ꝙ extrema reſpectꝰ generāt ipꝫ ⁊ maxime terminꝰ. q2 igit̄ ipꝫ q̄n eſt reſpectꝰ in re tp̄ali h̄ns ꝓ termino ipꝫ tp̄s. ideo q̄ꝫ maxime q̄n a tp̄e generat̄. ¶ Quīto cū dicit (vbi vero) oſtēdit generationē ipſius vbi di. ꝙ cā ipſius vbi eſt locus. ¶ Notādum ꝙ vbi eſt reſpectus in re locata habēs pro termino ipm̄ locū. eſt. n. reſpectꝰ locati ad locū. ⁊ iō q̄ꝫ maxime cātur a loco. ¶ Sexto cū dicit (habere) oſtēdit generationē ipſius habitus di. ꝙ cā ipſius habere eſt coꝛpus. cuius cāꝫ ſubdit. nā ea q̄ circa coꝛpus ſunt dn̄r haberi. habitus. n. eſt reſpectus coꝛpoꝛis ad ea q̄ circa coꝛpus ſunt. ⁊ ideo lꝫ cauſet̄ a coꝛpoꝛe q̄ō eſt ſubm̄ vt dicit auctoꝛ. tn̄ p̄ncipaliter cauſatur a termino qui eſt ea que circa coꝛpus ſunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eoꝝ vero que in ſubo non ſunt indiuiduoruꝫ coꝛruptio: q̄dem eſt in pꝛimis: generatio vero ī his q̄ mox poſt pꝛioꝝ ꝯſtitutionē ꝯſiſtūt.

Declarat generationē ꝫ p̄dicamenti ſubſtātie. circa q̄ō duo facit: p̄mo oſtēdit gn̄ationē īdiuiduoꝝ. ſcd̄o generationem vl'ium ibi (eoꝝ vero que de ipſis) dicit ergo ꝙ ſupple cā generatiōis ipſoꝝ indiuiduoꝝ que in ſubo nō ſunt. qualia ſūt īdiuidua ſubē eſt coꝛruptio in p̄mis. ⁊ gnātio in his que cōſiſtunt mox poſt ꝯſtructionē pꝛimoꝝ. ¶ Notandū ꝙ vt dicit̄ p̄mo de gnātione. coꝛruptio vnius eſt gnātio alterius. ⁊ ecōuerſo. coꝛruptio ergo p̄moꝝ īdiuiduoꝝ eſt gn̄atio ſequētium alioꝝ que poſt illa cōſiſtunt. v̄bi gr̄a. coꝛruptio aq̄ eſt gn̄atio ignis cum ex aqua generat̄ ignis. ¶ Aliter exponit̄ ⁊ redit in idē vt ly p̄mis referat̄ ad el'a que īter coꝛp̄a generabilia ⁊ coꝛruptibilia dicunt̄ p̄ma: quādo ergo ex elementis generat̄ mixtū coꝛruptio in p̄mis. ideſt in elementis eſt generatio alicuius mixti īdiuidui. puta lapidis q̄ poſtea ꝯſiſtit per generationē. nā coꝛruptio pꝛimoꝛuꝫ eſt generatio ſecundoꝛum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eoꝝ vero q̄ de ipſis pꝛedicata ſunt ea ſūt a q̄bꝰ omnino nulla eſt pꝛedicatio vt omnes quidem homines eius hoīs q̄ cōīs ⁊ vl'is eſt.

Oſtendit quomō ⁊ a quo vl'ia generant̄ di. ꝙ cā ſupple gn̄ationis eoꝝ que de ipſis. ſ. īdiuiduis ſubē p̄dicata ſunt. i. vl'iū que de īdiuiduis p̄dicant̄. cā inquā ſunt ea a quibꝰ nulla eſt p̄dicatio. i. indiuidua q̄ de nullo p̄dicantur vt omnes hoīes ſunt cauſa eius quidē hoīs cōīs qui eſt vl'is. ex oībꝰ enī p̄ticularibꝰ reſultat vl'e. ¶ Seq̄t̄ illa pars.

¶ Recipit auteꝫ agere ⁊ pati ꝯtrarietates ⁊ magis ⁊ minus. Secare enim ad plātare ꝯtrarium eſt. Et vrere ad humidū facere ꝯtrariū ē. ⁊ calefieri magis ⁊ minus q̄dem dicit̄. ⁊ īfrigidari ⁊ ſiccari ⁊ humidū fieri ⁊ triſtari ⁊ gaudere magis ⁊ minus dicit̄.

Ubi ponit ꝓpꝛietates cōmunes actionis: ⁊ non cōuertibiles di. ꝙ agere ⁊ pati ideſt actio ⁊ paſſio recipit contrarietatem ⁊ magis ⁊ minus. verbi gratia. de ꝯtrarietate. q2 ſecare contrariū eſt ad plantare. quoꝛum vtrunqꝫ eſt actio: ⁊ vrere. ideſt ſiccare contrariuꝫ eſt ad humidum facere quoꝛum vtrunqꝫ ſimiliter eſt actio. Similiter intelligendum eſt de paſſione: vt ſecari ⁊ plantari. vri ⁊ humidum fieri contraria ſunt. verbi gratia. de magis ⁊ minus vt calefieri ⁊ īfrigidari. ſiccari ⁊ humidū fieri. triſtari ⁊ gaudere. que omnia ſunt paſſiones. ⁊ conueniunt fieri ſcd̄m magis ⁊ minus. ſimiliter intelligendū eſt de cōtrarÿs actionibꝰ. puta calefacere ⁊ frigidare ⁊c̄. que fiunt ſm̄ magis ⁊ minus. ¶ Notandum ꝙ vt iam dictum eſt in pꝛedicamentis. recipere ꝯtraria. ⁊ magis ⁊ minꝰ non inſunt actioni ⁊ paſſioni niſi ratiōe terminorum ad quos ſunt. q2 ſic̄ actio ⁊ paſſio ſpēm capit a termino ad quem ex. 5. phy. ſic ab eo ſilr̄ recipit contrarietatē. ſimiliter magis ⁊ minus. ⁊ ſic de alÿs.

PAſſio autem eſt effectus illatioque actionis ſm quã hec qdem patiunť illa vero minime.

¶ Quia oppoſitorum eadeʒ eſt diſciplina. poſtq̃ auctor determinauit de actiõe.nũc determinat de paſſione.que eſt reſpect⁹ oppoſitus actioni:vbi ſic pcedit.pmo eni determinat de paſſi one.ſcđo excuſat ſe de ampliori determinatõe ibi in fine ca pituli(⁊ de paſſione)pma ps diuidiť.in.z.pmo agit de paſ ſione q̃tũ ad ei⁹ qditatẽ. ſcđo q̃tũ ad ei⁹ ,ppietatẽ ibi(oĩa vero)pma in.z.pmo paſſionẽ deſcribit.z°eã diuidit.ibi(ſʒ quã hoc qdẽ).dicit ergo ꝙ paſſio eſt effect⁹illatioq̃ actõis. ¶ Notandũ ꝙ vt dicebať ſ. ,ppriũ eſt actiõis ex ſe inferre paſſionẽ.eo igiť mõ quo actio efficit ⁊ ifert ex ſe paſſionem eo mõ paſſio ẽ qđ effectũ ⁊ illatũ ab actione. ¶ Quõ auteʒ actio ifert paſſionẽ dictũ eſt ſuperi⁹.in iſta ĝ deſcriptiõe po niť aliqđ q̃ſi loco gnĩs effect⁹illatioq̃ li.q̃.,p.i.vt ſit ſenſus effect⁹.i.illatio. iteꝝ ſumẽdo abſtractũ pro ɔcreto illatio.i. illatũ.poniť etiaʒ ſuuʒ corrl'm vel rl'o oppoſita(actõis)paſ ſio eni ⁊ actio ſũt reſpect⁹ oppoſiti.ideo debẽt ſe mutuo no tificare.q2 oʒ in vtroꝛũq̃ rõnib⁹ vtriſq̃ vti. ſicut ergo in de ſcriptione actionis poſita eſt paſſio implicite dicendo in id qđ ſubycitur. ideſt patiť vel trãſmutať tranſmutatiõe paſſi ua.ſic in deſcriptiõe paſſionis poniť actio.ſʒ explicite vt di ctum eſt. ¶ Cõtra hãc deſcriptionẽ arguiť. tum q2 non eſt cõuertibilis.nã q̃litas imo oĩs forma terminãs motum eſt effectus illatioq̃ actõis.agẽs eni vel mouẽs efficit:⁊ infert formã ad quã eſt mot⁹ ipſa actiõe vt actu ,pductio. ergo ⁊c. tuʒ q2 dať per copulatiõeʒ.⁊ oĩs talis diffõ eſt icrepanda ſʒ Ari.3.topic.tũ q2 idẽ non põt ſibi copulari. q2 copula eſt in ter diuerſa.ſʒ effectus ⁊ illatio ſunt idẽ.ĝ male poniť li.q̃ʒ.p et ⁊c. ¶ Ad pmũ vř ꝙ ſic itelligendũ eſt ꝙ paſſio vel illatio ẽ effect⁹ actõis p̃ ⁊ imediate.ſʒ nõ eſt ſic de forma q̃ termiat motũ.q2illa mediãte paſſione cãtur.vbi gratia. calor in cor pore nõ cauſatur pmo ⁊ imediate.ſed mediãte paſſione.ipa aũt paſſio cãtur p̃ ⁊ imediata.⁊ h̃ modo deſcriptio eſt itelli genda. ¶ Sed ɔ̃ paſſũ nõ patitur niſi.q2 recipit nouam for mam.ergo pus ex nã rei hʒ formam q̃ᷓ patiatur.⁊ per ɔ̃ns q̃ᷓ habeat paſſioneʒ.quia cã eſt por cauſato.ergo forma illa por eſt effectus paſſionis q̃ᷓ paſſio. ¶ Cõfirmatur.qcqđ eſt pus pore eſt pri⁹poſterioꝛe.ſed paſſum ẽ pri⁹ paſſione. ſicut fundamentũ eſt pri⁹reſpectu. ⁊ vl'r oĩs reſpect⁹ ẽ poſterior extremis:ſil'r forma que iduciť eſt por q̃ᷓ paſſum actu pati ens.q2 vt dictũ eſt nõ eſt actu paſſuʒ niſi ,ppter formam ad quã tranſmutatur.ĝ forma illa erit por paſſione. ⁊ per ɔ̃ns pri⁹ ⁊ imediatius eſt effect⁹actionis. ¶ Aliter.ergo dicẽdũ vt pri⁹ ca.de actiõe.ꝙ paſſio eſt effect⁹ actionis. ſic ꝙ actio efficit ipſã nõ vt qđ.nec vt pncipiũ formale q̃.ſʒ ſic act⁹,pdu ctiuus quo agẽs trãſmutat paſſũ:q2 trãſmutatio paſſiua eſt ipa illata paſſio. paſſio ergo ẽ illatio ⁊ effect⁹ actiõis ſic re ſpectus oppoſitus ɔ̃ns formã ad quã paſſum trãſmutatur. vnde i tali trãſmutatiõe oʒ imaginari.3.iſtãtia vel ſigna na ture.lʒ totuʒ poſſit ſimul eẽ tẽpoꝛe ⁊ duratione. In pmo ſi gno eſt agẽs ⁊ paſſum vt duo abſoluta aň omneʒ actũ.puta ignis ⁊ aq̃. In ſcđo ſigno forma caloris inducitur ab igne in aq̃. In tertio ſigno cõſurgit reſpectus paſſiõis in paſſo ⁊ re ſpectus actõis in agẽte.q2 reſpect⁹ oppoſiti ſimul ſunt ⁊ nõ ſunt ⁊ in eodẽ forte ſigno etiã inaſcunť reſpect⁹ ,pducẽtis ⁊ ,pducti:iducẽtis ⁊ iducti q ſũt de genere relonis. ¶ Ad z^m ⁊ 3^m põt dici ꝙ iſta nõ eſt vera diffõ. q2 nullũ gnãliſſimum põt ,pprie diffiniri cũ.ſ.ſe nõ habeat aliqđ gen⁹ vel đriã nec ibi eſt ,pprie copulatio nec idẽ ſibi copulať.q2 li. q̃ʒ.non de bet intelligi copulatiue.ſed expoſitiue.q̃ʒ. pro.i. non pro et ¶ Deinde cum dicit.

¶ Secũdum ꝙ q̃dam quibuſdam aĩantiora nata ſunt vt animãtius qdẽ brutũ arboꝛe eſt. Animã tius vero rõnale irrationali ẽ.

Diuidit paſſionẽ. vbi pmo diuiſionẽ ,pponit.ſcđo eã exponit ibi(ſm qđ quedã)dicit ergo ꝙ paſſio eſt ſm quã hec quidẽ patiunť:illa vero minime.⁊ ſtati exponit(ſm ꝙ q̃dã aĩan tiora)⁊c.lr̃a iſta multipl'r expõiť ſʒ ꝙ li minime põt accipi negatiue ,p nõ.vel diminutiue ,p paꝝ.pmo mõ exponiť ſic. ſm paſſionẽ quedã patiũtur.i.q̃dã paſſio fit cũ apphẽſione ⁊ ſenſu.vt ſunt aĩalia que pcipiũt ſe pati cum patiũtur.puta ſi pcutianť.q̃dã vero minime.i.nõ ſentiũt nec pcipiũt ſe pa ti.licet real'r patiãtur.ipoſ'e eſt.n.in aliquo eſſe paſſionẽ ⁊ il lud non pati:talis ergo paſſio eſt ſine apphẽſione ⁊ ſenſu vt eſt paſſio plãtaꝝ ⁊ etiã inaĩatoꝝ.plãta.n.aut lapis ſi percu tiať nõ pcipit nec ſentit.huic reſpõdet lr̃a ſequẽs.q2 hoc eſt ſm ꝙ quedã ſunt nata.i.generata aĩantiora.i.plures vel ,p fectiores potẽtias aĩe habẽtia.vt brutũ eſt aĩantius arboꝛe. q2 hʒ ſenſum.arboꝛ aũt non.ideo brutũ pcipit ſe pati.arboꝛ nõ.ſimil'r aĩal rõnale eſt aĩantius irrõnali vt homo aſino.q2 hõ hʒ itellectũ.aſinus non.ideo magis patiť.i.pcipit ſe pati q̃ᷓ aſinus.q2 hõ pcipit paſſionẽ ſenſu ⁊ itellectu.aſinus ſolo ſenſu:⁊ ſenſu etiã ſubtilius.q2 hõ ſenſum hʒ ſubtilioꝛẽ q̃ᷓ aſi nus.ſcđo mõ exponiť ſic.ſm paſſionẽ quedã patiũtur.ſ.val de.q̃dã minime.i.paꝝ.q2 in pati eſt magis ⁊ minus.cui ɔſo nat lr̃a ſequẽs ſm ꝙ q̃dã aĩantioꝛa ⁊c.ita ꝙ li aĩantioꝛa põt referri ſicut pus ad pluralitatẽ potentiaꝝ.q2 plus patiť hõ bruto.⁊ brutũ arboꝛe.eo ꝙ plẽs habeat potẽtias paſſiuas. vel põt referri ad intenſionẽ ⁊ pfectionẽ potẽtie.q2 hõ plus patiť ſm ſenſum q̃ᷓ aſinus.q2 perfectioꝛẽ hʒ ſenſum. vtraq̃ expoſitio eſt bona.⁊ vtrãq̃ tãgit auctor in exẽplis.pmã cõ parãdo brutũ ad arboꝛẽ.q2 brutũ ſentit paſſionẽ.arboꝛ nõ. ſcđam cõparãdo brutũ ad hoĩeʒ.q2 hõ plus ſentit q̃ᷓ brutuʒ ⁊ extẽſiue ⁊ intẽſiue mõ p̃expoſito. ¶ Notãdũ iſtã diuiſio nẽ nõ eẽ formalẽ nec per ,pprias đrias.pʒ.ſʒ eſt penes diuer ſos modos patiendi in ſubiectis.đrie.n.reꝝ ſunt cõmuniter ignote nobis.ideo p extriſeca ⁊ accñtalia eas circũloquitur frequenter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnia vero que de gñatione dicta ſũt ⁊ eadẽ etiã dici poſſunt de ea q̃ i rebus ẽ paſſione. Que dã vero ,platione nõ recta ſʒ trãſũptione.

Agit de ,ppietatibus paſſionis.circa qđ tria facit.pmo eniʒ innuit eius ,ppietatem.ſcđo ſubdit eius multitudinem ibi (eſt enim paſſio)3° exponit eẽntiam ſubiectitantẽ oſtendẽs in quo ſit vt in ſubiecto ibi(nõ eſt autem)dicit ergo.ꝙ oĩa que dicta ſunt de generatione.i.actione que eſt gñatiua paſ ſionis eadem poſſunt dici ⁊ de ea que eſt in rebus actione. ideſt paſſione.⁊ hoc quadã ,platione non rea:ſed in trãſmu tationem. ¶ Notãdũ ꝙ auctor iſte nõ videť multũ curaſſe de bona grãmatica ⁊ cõgrua locutiõe. aliq̃n eniʒ accipiť ab ſtractuʒ pro concreto. vt in principio in diffinitione forme: accipit ſepe cõpoſitionem pro cõpoſito: quandoq̃ʒ accipit paſſiuuʒ pro actiuo.vt ſupra capitulo de actione.moueri in quit actio eſt.ideſt mouere:quandoq̃ʒ accipit vnum oppo ſitum pro alio.vt hic actioneʒ pro paſſione. niſi forte cor rupta ſit littera ex vitio ſcriptoris.q2 nimis videtur impro prium actionem pro paſſione poni. ſic ergo dicit ꝙ ea que dicta ſunt de actione poſſunt dici de paſſione transferendo tantũ actiuum in paſſiuum. verbi gratia. vna diuiſio actio nis poſita eſt ꝙ quedam eſt anime quedam corporis ſimi liter poteſt dici de paſſione.quia cuilibet actioni reſpondet ſua paſſio. Iterum due proprietates proprie poſite ſunt de actione.vna ꝙ propriuʒ eſt actionis ex ſe inferre paſſioneʒ ſimiliter facta mutatione predicta poteſt dici ꝙ proprium eſt paſſionis inferri paſſiue ex actione. Aliud proprium eſt actionis eſſe in motu. ſcilicet actiue: ⁊ terminatiue.ſic hoc proprium eſt paſſionis eſſe in motu paſſiue. ⁊ ſubiectiue. q2

in eodē ſubiecto eſt cum motu. ⁊ ſic in alÿs: ex quo poſſunt colligi ꝓprietates paſſionis. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Eſt enim pati eoꝝ que multipliciter dicuntur. anime.n.actionū vnaqueqꝫ paſſio dicit̄ quas quēdē ſub actione locamus vt amor.odiuꝫ.triſtari.gaudere.que oīa paſſibiles actiones aīe appellamus. Dicit̄ quoqꝫ paſſio q̄ in naturam agit. vt morbus. febris. ⁊ egritudines. ⁊ reliq̄ que q̄lia dicta ſūt. paſſio vero vt dictū ē: eſt prima generatio actionis.

Oſtendit equiuocationē: ⁊ multitudinē huius nominis paſſio. vt habeat̄ ſignificatū ītentū hic. ⁊ hec pars diuidit̄ in.3. ſecundū ꝙ ponit tres modos paſſionis. ¶ Primū ergo ponit dicēs. ꝙ pati. ideſt paſſio eſt de numero eoꝝ q̄ multiplr̄ dicunt̄. naꝫ vno modo dicit̄ paſſio vnaqueqꝫ actionuꝫ anime. ideſt aīe actiones dicunt̄ paſſiones quas qdem locauimus ſub actiōe. i. diximus eē actiones aīe: vt amor. odium. triſtari. gaudere. quas etiā appellauimus aīe paſſibiles actiones. i. paſſiones ſic ꝙ nunc actiōes nunc paſſiones dicunt̄ anime. ¶ Notādū ꝙ amor gaudiū ⁊c̄. quādoqꝫ dicūt act⁹: quādoqꝫ qualitates per modū habitus in anima exiſtētis. ⁊ vtroqꝫ modo vident̄ pertinere ad p̄maꝫ ſpeciē qualitatis primo ergo modo ſunt aīe actiones. ſecūdo mō dicunt̄ paſſiones. qꝛ afficiunt aliquo mō animā in qua recipiunt̄ ſicut ī ſubiecto. ¶ Scōꝫ modū ponit ibi (dicit̄ quoqꝫ) ⁊ ē ꝙ paſſio etiā aliquo mō dicit̄ id qđ agit in naturā. ſ. corruptione ⁊ cōſūmatione: vt morbus febris ⁊c̄. que etiā qualia dicunt̄. nā q̄litatiue pertinēt ad gen⁹ qualitatis. corrūpunt tamen nāꝫ. i. ipaꝫ naturalē proportionē. ⁊ cōplexionem corporum. ⁊ inducūt mortē. ⁊ per hoc diſtinguitur aliq̄ modo iſte ſecūdus modus a p̄mo. nā paſſio p̄mo mō non corrūpit animā. ſed eſt ſalus ⁊ perfectio. vt ait Ariſto. ſecundo de anima.

¶ Tertiū modum ponit ibi (paſſio vero) dic. ꝙ paſſio que eſt predicamentum. ⁊ de qua eſt ſermo. ē prima generatio actionis vt dictum eſt. ideſt effectus illatioqꝫ actionis.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Non eſt autem ī agēte paſſio ſꝫ in quo agitur ⁊ in eo qđ operātis actum ſuſcipit. percutiens.n. pati non dicitur ſꝫ materia ictū ſuſcipiēs. Et de paſſione qdem hec dicta ſufficiant. Ea autem q̄ nunc relinquuntur in eo qui de generatiōe eſt libro tractantur.

Oſtēdit vbi vel in quo eſt paſſio ſicut in ſubiecto. di. ꝙ non eſt in agēte: ſed in ſubiecto in quo agit̄ ⁊ qđ ſuſcipit actū operātis. ⁊ illud eſt paſſum. percutiēs eniꝫ. i. agēs nō dicit̄ pati. quia paſſio nō eſt in eo. ſed actū. i. formā que īducit̄ per motū ſuſcipiēs. illud dicit̄ pati. ergo paſſio eſt in paſſo ⁊ non in agēte. ¶ Ultimo cū dicit (Et de paſſione) excuſat ſe de ampliori determinatōe di. ꝙ hec que dicta ſunt de paſſione ſufficiāt. ea aūt que nūc reliquunt̄ tractātur in eo libro qui eſt de generatiōe. qđ dupliciter exponit̄. vno modo generatiōe. i. c⁹ de actione. qꝛ ibi multa dicta ſunt etiā de paſſione. alio modo de generatiōe. i. libro de gn̄atiōe. nā p̄mo de gn̄atiōe. agit de agere ⁊ pati. vbi multa dicūr q̄ hic p̄termittunt̄.

Ad maiorem euidētiā predictoꝝ in hoc c⁹ querit̄ vtꝝ paſſio ſit genus diſtinctū ab actione. arguit̄ p̄mo ꝙ nō ſit genus. qꝛ illud qđ eſt ſpēs alicuius nō eſt genus generaliſſimū. ſed paſſio eſt h⁹. nam tertia ſpēs qualitatis ponit̄ paſſio ⁊ paſſibilis qualitas. ¶ P̄. principÿ nō eſt p̄cipiū: ſed actio eſt p̄cipiū paſſionis vt patet ex p̄dictis. ergo paſſio nō eſt principiū. ergo nec generaliſſimū. ¶ P̄. actio ⁊ paſſio ſunt reſpectus oppoſiti. ergo ꝑtinēt ad genus relatiōis. nō ergo ſunt generaliſſima. ¶ Secūdo arguit̄ ꝙ nō eſt diſtīctū genus. qꝛ actiuum ⁊ paſſiuū ſimilia ſunt genere. ex p̄mo de generatione. ergo ⁊ actio ⁊ paſſio. cōſequentia ꝓbatur. ꝑ locū a cōiugatis. ¶ P̄. ꝯtraria ſunt ī eodem genere ſꝫm Ariſto. p̄ metha. ſed actio ⁊ paſſio ſunt ꝯ̄ria. ergo ⁊c̄. ¶ In oppoſitū eſt auctor hic ⁊ ariſto. q̄ ponit. 10. genera ⁊ iaꝫ non eſſet decimū. ¶ Reſpōdeo. qꝛ multa de paſſione dicta ſūt capitulo de actiōe. ideo hic breuiter trāſeundo p̄mo videndū eſt ſi paſſio eſt generaliſſimum. Secundo ſi diſtīctuꝫ ab actione. ¶ Quantū ad primuꝫ ſit iſta prima cōcluſio. paſſio ē genus generaliſſi^m^. ꝓbatio illud eſt genus generaliſſimū qđ nō habet aliud ſuperueniēs genus ex diffinitione generaliſſimi data a porphyrio. ſed paſſio eſt huiuſmodi. ergo ⁊c̄. minor patet. qꝛ nō habet ſuꝑ ſe niſi ens qđ nō eſt genus. ¶ Cōtra. qꝛ forma ē qd cōmune predicatum de paſſiōe actione ⁊c̄. ergo oīa iſta habent ſuper ſe genus. ꝓbatur cōſequentia. qꝛ forma nō predicatur de eis vt accidens nec vt ꝓpriuꝫ. patet. nec vt ſpecies nec vt differētia. q̄a predicatur in qd. ergo p̄dicatur vt genus. ¶ Reſpōdeo forma eſt equiuocū vt eſt cōmune iſtis ⁊ eſt tranſcendens. nulluꝫ aūt tale ē genus. ¶ Secunda concluſio eſt iſta. paſſio eſt vnū genus. ꝓbatio. illud genus qđ ſꝫm vnā ratiōeꝫ de omnibus ſuis īferioribus predicatur eſt vnuꝫ genus. paſſio eſt huiuſmodi. ergo ⁊c̄. ¶ Sed que eſt iſta ratio. ¶ Reſpōdeo ē ratio trāſmutationis paſſiue: qꝛ omnis paſſio ē reſpect⁹ trāſmutati ad trāſmutās. ¶ Ex his pꝫ ad argumēta ꝯtra hunc articulum. ¶ Ad p̄muꝫ patet ex littera ꝙ equiuocatur de paſſiōe: paſſio eniꝫ que eſt genus nullius alteri⁹ generis eſt ſpecies. ¶ Ad ſcōm dico ꝙ maior ſic abſolute ſumpta falſa eſt. ſubſtātia eniꝫ principiū eſt oīuꝫ alioruꝫ. 9. predicamētoruꝫ. ſi aūt ſic ītelligit̄ ꝙ principiū non eſt p̄ncipium in eodē genere. ſic eſt vera. ſed mi. eſt falſa. paſſio eniꝫ nō habet p̄ncipium in eodē genere. ¶ Ad tertiū dico ꝙ non omnes reſpectus oppoſiti ſunt de genere relatiōis. ſed illi tantū qui ſunt ītrinſecus aduenietēs. actio aūt ⁊ paſſio ſunt extrīſec⁹ aduenietēs. vt ſepe dictum eſt. ¶ Quātuꝫ ad ſecūduꝫ dico iſtam cōcluſionem ꝙ paſſio eſt diſtictum genus ab actione. qđ patet ex precedētibus. tum quia eſt in alio ſubiecto. ⁊ nūq̄ſ ſimul ſunt reſpectu eiuſdem: tum qꝛ habēt diſtinctas deſcriptiones. tum quia habent alias rationes predicandi de ſuis inferioribus. ergo ⁊c̄. ¶ Ad primum in oppoſitum dicēdum ꝙ Ariſtot. ibi loquitur de genere phyſico ⁊ ſubÿcibili. actiuum enim ⁊ paſſiuum. actio ⁊ paſſio cōmunicant in materia ⁊ ſubiecto. ſed non ſunt idem genere logico ⁊ predicabili. de quo queritur in propoſito. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ actio ⁊ paſſio non ſunt reſpectus oppoſiti ꝯtrarie. ſed relatiue: ⁊ dato ꝙ eſſent cōtrarÿ largo modo non ſequitur ꝙ ſint in eodem genere. quia contraria poſſunt eſſe genera aliorū vt dicitur ibidē in p̄dicamentis.

Quando vero eſt qđ ex tempis adiacentia relinquitur.

¶ Poſtq̄ auctor determinauit de actione ⁊ paſſione. nunc tertio determinat de ipſo quando. circa quod. 2. facit. primo determinat de quando quantuꝫ ad eius eſſentialia deſcribendo ⁊ diuidendo. ſecundo q̄tum ad eius acc̄ntalia proprietatem eius aſſignando. ibi (ineſt autem quando) p̄ma pars diuiditur in duas. primo deſcribit. ⁊ diuidit ipſum quādo. ſcđo cōparat ipſum ⁊ determinat de eo comparando. ſecunda ibi (differt autem quando) prima in. 2. primo deſcribit quando. ⁊ ſubdit deſcriptionis expoſitioneꝫ. ſcđo ex illa. q. infert de quando vnam diuiſionem. ſecunda ibi (eſt igitur quando) prima in. 2. primo ipſum quando deſcribit. ſecūdo exponit ibi (tempus auteꝫ) dicit ergo ꝙ quādo

eſt id qđ relinquitur ex temporis adiacentia. ¶ Notandū3 ꝙ vt patet ex .4. phy. tēpus eſt numerus ⁊ mēſura. nā mēſurat motū ⁊ rem tēporalē. ideo adiacet ſibi ſicut mēſura mēſurato ex qua adiacētia ⁊ applicatiōe reſultat reſpectus mēſuratiōis actiue ex parte tēporis mēſurātis. ⁊ reſpectus mēſurationis paſſiue ex parte motus ⁊ rei menſurate: ⁊ ille reſpectus ſecūdus eſt formaliter ipſum quādo. ⁊ quādo nō eſt aliud ꝙ eē ⁊ mēſurari a tēpore. ideo bene dicitur quādo eſſe id qđ ex tēporis adiacētia relinquitur. vnde in hac notificatione ponitur tēpus ꝙ eſt terminus huius reſpectus. q2 reſpectus pricipaliter dependet a termino cū formaliter ſit ad .i. ad terminū. ponitur etiā iplicite ſubiectū in eo ꝙ dicitur. relinquitur quādo aliquo modo: relinquitur. ſ. in re tēporali in qua eſt vt in ſubiecto: vt ſit ſenſus totius deſcriptionis. quādo eſt reſpectus qui relinquitur ⁊ cauſatur in re tēporali ex adiacētia tēporis mēſurantis.

His viſis ſtatim occurrit dubiū. quia videtur ꝙ quādo nō ſit reſpect⁹ extriſecus adueniens. ſed itrinſecus. cuius oppoſitū ſepe dcm̄ eſt. probatio. omnis reſpectus qui neceſſario conſequit extrema poſita in actu eſt itrinſecus aduenies. ſed qn̄ eſt huiuſmodi. ergo ⁊c̄. mi. pbatur. q2 poſito tēpore ⁊ motu que ſunt extrema quādo neceſſariū eſt motū eē in tēpore. cōtradictio enī3 videt. eſſe motum ⁊ tēpus ⁊ motū nō eſſe in tēpore. ⁊ per cōſequēs quādo q2 ide3 eſt. ¶ Ad hanc iſtantia3 quidā reſpōdent ſic ꝙ iſta deſcriptio de reſpectu extrinſecus adueniente ſic eſt intelligenda ꝙ poſitis extremis ſtati3 naſcit. ⁊ conſequitur reſpectus vnus: vnus inq̄ manens numero ſemp. quia non ē ſic de quādo. q2 cū tps ſit ſucceſſiuū ipm quādo continue renouatur. ¶ Cōtra. accipio vnū quādo ſit a. de iſto probatur ꝙ ſit intriſecus aduenies. q2 pro iſto tēpore vel nūc quo ſunt extrema ipſius. a. neceſſario ꝯſequitur ipſum. a. ſic arguā de ſequēti quādo qđ ſit. b. ⁊ ſic de omnibus quātumcūq3 renouetur. ergo omnia quādo erūt intriſecus aduenietia. ¶ P. reſpectui intriſecus aduenieti vt eſt intriſecus aduenies accidit ꝙ ꝯtinue remouet. qđ patet. q2 non oīs talis reſpectus ꝯtinue remoueat. ſ3 id qđ eſt de qditate rei nō tollitur propter illud qđ accidit rei. ergo reſpectus extriſecus aduenies ſemper erit neceſſario ꝯſequēs extrema ſiue ſemper permaneat ſiue cōtinue renouet. ¶ Cōfirmat. q2 ſi tēpus eēt permanēs adhuc quādo eēt reſpectus extrinſecus adueniens. ergo habere extrema permanētia aut ſucceſſiua ꝯtinue renouari vel nō renouari nihil tollit quin ſit reſpectus intriſecus aduenies ille qui neceſſario cōſequitur extrema ⁊ extriſecus qui non neceſſario cōſequitur. ¶ Aliter ergo dicendū ꝙ quando nō neceſſario conſequitur extrema. cum ergo ſit inſtantia de tēpore ⁊ motu. dico ꝙ ſecundū Ariſto. 4. phy. ſi eēt aliud celū eſſet aliud tēpus: ex quo cōcludo ꝙ poſſet eſſe motus in alio celo vel vniuerſo qui nō menſurat tēpore huius celi: ſimilr ſi deus extra vniuerſum crearet lapidē ⁊ moueret ipſum per nouū ſpaciū: ille motus nō menſuraret hoc tēpore noſtro. ſimiliter ergo loquēdo poſſibile eſt poni tempus ⁊ motum nō mēſurari tēpore. nec per cōſequēs habere quando. cōcedo aūt ꝙ motū in hoc vniuerſo neceſſe eſt iſto tēpore mēſurari. nā omne motū in celo vel infra iſtud celū eſt quaſi applicari extrema huius reſpectus ⁊ remouere ipedimentū. quo facto neceſſario etia3 ſeqtur reſpectus etiam extrinſecus aduenies. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Tempus autem quando non eſt. vtrinſq3 autem ratio commixta eſt. vt tempus quidem preteritum quando non eſt. Effectus autem eius ⁊ infectio que eſt ſm quam dicitur aliquid fuiſſe quando quide3 eſt. inſtans quide3 quando non eſt. ſed ſm ꝙ aliquid equale vel inequale dicitur Eius autem affectio ſm quam aliquid dicitur nunc ⁊ in inſtanti eſſe quando eſt. Futurum ſimiliter tempus quando non eſt. Sed id qđ futurum eſt quoniam contingere neceſſe eſt. ſm qđ aliquid dicitur futurum eſſe.

Exponit dictā deſcriptionē declarās quomodo quādo non eſt tempus: ſed illud qđ ex tēporis adiacētia relinqtur: vbi ſic pcedit. pmo ponit concluſionē intentā. ſcđo ea3 inducit p omnes partes temporis vt oſtendat ſic eſſe ibi (vt tempus quidē) dicit ergo ꝙ quādo nō eſt tēpus. ſed ſupple id quod ex tēpore relinqtur. vtriuſq3 aūt ratio cōiuncta eſt. q2 quando nō eſt ſine tempore. nec ecōuerſo cōmuniter. qđ ſtatim oſtēdit inductiue cum ſubdit. vt tēpus quidē. ¶ Primo de tēpore preterito dicens ꝙ preteritū tēpus nō eſt quando. ſ3 quādo eſt quedā infectio ei⁹. ſcilicet tēporis preteriti ſcđm quā dicitur aliqd fuiſſe ⁊ illud fuiſſe eſt quando. ¶ Notandum ꝙ qdam expoſitor dicit ꝙ hoc mō quando eſt ifectio tēporis. q2 ex ſucceſſiōe ⁊ fluxibilitate tēporis relinqtur in re tēporali quedā proprietas. i. queda3 infectio. ⁊ illa ifectio eſt quando. nam res inficitur ⁊ tabeſit in tempore. ⁊ ſic illa infectio ſm quam aliquid dicitur propinquū vel remotum ad ipſu3 nūc illa inq̄ talis infectio dicitur quando. ¶ Contra. vel per talem proprietatem aut infectionē derelictam ītelligit aliquā morbidā diſpoſitionē abſoluta3 que eſt via ad corruptionē: vel aliquā reſpectiua3. pmā nō. q2 quando formaliter eſt reſpectus. ⁊ non diſpoſitio abſoluta. non 2m. quia quando preteritū non eſt reſpectus rei temporalis ad tempus preſens ſecundum quē dicatur ppinquū vel remotum ad preſens. ſed eſt reſpectus ad tēpus preteritu3. vnde ille reſpectus propinquitatis alius reſpectus eſt a quando. ſimiliter dico de quādo futuro. videtur ergo ignorare propriam vocē neſciens qd dicatur per nomē ifectiōis. ¶ Aliter ergo dicendū ꝙ quādo eſt effectus temporis eo mō quo reſpectus cauſatur principaliter a termino. ſed eſt ifectio rei tēporalis. idest affectio: eo modo quo oē accidēs afficit ⁊ informat ſuū ſubiectum. q2 quando eſt formaliter in re temporali. ſic ꝙ quando eſt infectio temporis effectiue ⁊ eſt infectio rei temporalis formaliter ⁊ ſubiectiue. ¶ Scđo cu3 dicit (Inſtans vero) oſtendit idem de tempore preſenti. dicens ꝙ quando non eſt ipm inſtans. idest tempus preſens. ſed ſupple ipſu3 tempus preſens eſt ſm equale ⁊ inequale. idest eſt quantitas cuius proprium eſt ſm eam equale ⁊ inequale dici. circunloquitur ergo ſubiectum per proprietatem paſſionis. ergo tempus eſt quantitas. quando autem non eſt quantitas. ergo ⁊c̄. ſed quando eſt infectio eius temporis preſentis qua aliquid dicitur eſſe nunc ⁊ in inſtanti. i. in tempore preſenti. ¶ Tertio ibi (futur) oſtendit idē de tēpore futuro di. ꝙ ſimiliter quādo nō eſt tēpus futur. ſed illud. i. illa ifectio qđ. i. ſm quā aliqd futur eſt. quoniā ꝯtingere neceſſe eſt ſm qua3. ſ. ifectionē aliqd dicit eſſe futur. ¶ Notandum ꝙ quidam exponunt hic futurum pro re futura. que neceſſario euenit vt ſolem oriri cras. ¶ Cōtra. ergo ſm hoc in ſolo futuro determinato ⁊ neceſſario eēt quādo. ⁊ non in futuro contingenti. qđ eſt falſum. ¶ Aliter ergo dicendum ꝙ auctor loquitur ſm opin. Ariſto. qui ponit motum ⁊ tempus ſempiternum. ⁊ ideo ſecundū hoc futur tempus neceſſe eſt contingere reſpectu cuius etiam accipitur quando. ¶ Ex omnibus predictis poſſet formari vna ratio ad propoſitum. ſ. ꝙ quando non eſt tempus ſed illud quod ex tempore reliquitur arguendo ſic. quando non eſt tempus preteritum nec preſens nec futurum. ergo ſimplr non eſt tempus. ꝯſequentia patet. quia non eſt aliud temp⁹ añs probatur ⁊ exponitur in lra ſicut p3. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Eſt igitur quando aliud ex eo qđ abijt. Aliud

vero ex eo quod inſtat aliud autem ex eo qͦ cõtingere neceſſe eſt.

Ex predictis concludit de quando vnam diuiſionem. circa quod duo facit.primo infert diuiſionem.ſecundo remouet dubitationem.ibi(dictum eſt enim)dicit ergo.ꝙ quia ſupple ſic eſt ꝙ quando non eſt tempus p̄ſens preteritum nec futurum.ſed īfectio ab eis derelicta.ergo ſequitur ꝙ aliud eſt quando ex eo qͦ abyt.i. ex preterito.aliud ex eo qͦ īſtat .i.ex preſenti.aliud ex eo qͦ contingere neceſſe eſt ſꝫ viam Ariſto.8.phy. ⁋Deinde cũ dicit.

⁋Dictum eſt autem in cathegorijs preteritum ⁊ futurum quantitates eſſe: ⁊ qͦ maius eſt continuari ad preſens. De preterito autē hoc dictū eſt ꝙ non in ſubſtantia permaneat ſed quoniam in exceſſu ſuo nondum preterijt. De futuro aut quoniam neceſſe eſt contingere quod tantundē eſt ac ſi inſtaret. Nulla enim differentia eſt in eo quod permanet ⁊ futurum eſt ⁊ qͦ nunc abijt. quamobrem ⁊ de futuris agitur. ⁊ ſm̄ ea aliqd dicitur ⁊ nuncupationem exiſtentium ſortiunt̄ vt ſol orietur cras.cras erit nauale bellum. Heri obijt ſortes: ⁊ aliquid dicitur ſm̄ tempus id qͦ futurum.eo quod naſcetur de eo neceſſario qͦ eſt futurum. vt Callias diſputabit cras vel non diſputabit. Diſputabit enim actionem futuraꝫ ſignificat.nihil autē ē qͦ ī ſubā adhuc ſit.

Remouet dubitationē quandā q̄ poſſet datā diuiſionē ipedire.crederet.n.aliqs ꝙ tēpus p̄terituꝫ ⁊ futurꝫ non ſunt. ⁊ iō ꝙ nec quādo eſſet ex p̄terito vel futuro.ğ diuiſio erit nulla.ꝓbat ergo p.3.rōnes ꝙ tp̄s p̄terituꝫ vel futurum aliquo mō ſunt.ſc̄da ponit̄ ibi(⁊ ꝙ magis)tertia ibi(quāobrem ⁊ de futuris)in p̄ma arguit̄ ſic.q̄cunqꝫ ſunt q̄titates habent eſſe.q2 q̄titas nō eſt nō ens.ſed tēpus p̄teritū ⁊ futurꝫ ſunt q̄titates.ergo ⁊c̄.mi.ponit in lr̄a dicēs.ꝙ dictū eſt in cathe rys.i.ī p̄dicamētis ꝙ p̄teritū ⁊ futurꝫ ſunt q̄titates. ⁋In ſc̄da parte ar.ſic.q̄cūqꝫ ꝯtinuant̄ ad p̄ſens hn̄t eē.q2 nō ens non cōtinuat̄ ad ens. ſed p̄teritum ⁊ futurꝫ continuant̄ ad p̄ſens.ergo ⁊c̄.mi.ponit in lr̄a di.ꝙ etiā in cathegorys dictū eſt magis.i.plus ſupple.p̄teritū ⁊ futurꝫ cōtinuari ad p̄ſens. Alio mō poſſet ex iſtis duab' rōnibus formari talis ſic. quecunqꝫ ſunt q̄titates cōtinuate ad p̄ſens habēt eē. preteritū ⁊ futurꝫ ſunt hōi.ergo ⁊c̄.mi.ponit̄ in lr̄a.ita ꝙ realr̄ ſunt hic duo ſill'i.ſicut etiā in rōne ſequēti vt patebit. qͦ ſtatī declarat.q2 de p̄terito dictū eſt hic tanq̄ verꝫ ꝙ paruꝫ habeat in ſubā.i.in toto ſuo eē.ſed qͦ nondū preteryt in ſuo exceſſu.i. in ſua extremitate.ſ.in p̄ſenti qͦ eſt finis p̄teriti ⁊ extremū. ſimiliter de futuro dictū eſt quoniā neceſſariū eſt ꝯtingere ꝙ tantūdē eſt ac ſi inſtaret preſens pro quāto ſcilicet continuat̄ ad preſens. vnde ſubdit ꝙ nulla differētia eſt in eo qͦ permanet.ideſt in tēpore preſenti ⁊ qͦ futurꝫ eſt.ideſt in tēpore futuro.⁊ qͦ nunc abyt.i.tēpore preterito nulla.ſ.differentia eſt vt continuātur.quia faciunt vnum tempus continuum.vel nulla differentia.i.nulla diſtinguentia vt continuantur.quia cū partes continue non diſtant.ſed ad vnum terminū copulantur vniuerſaliter ergo hic ponimus ꝙ per ſe differentia non ſunt preteritū p̄ſens ⁊ futurum. loquitur enim hic de principio diuiſibili.cuius.ſ.pars preteryt.pars futura eſt. Alio modo legitur iſta littera q· quia ſic eſt ꝙ p̄teritū tempus ⁊ futurꝫ ſunt.ideo nulla eſt differentia ipſorꝫ ad tempus preſens quin. ſcilicet ab eis cauſetur quando ſicut cauſatur a preſenti. ⁋In tertia parte arguit̄ ſic. ⁊ ſunt realiter duo ſyllogiſmi. Primus eſt talis: de non ente non eſt ſcientia:ſed de preterito ⁊ futuro habetur ſcientia. ergo ⁊c̄. Secundus eſt talis.a non ente non fit denominatio. ſꝫ a preterito ⁊ futuro fit denominatio.ergo ⁊c̄.minorem vtriuſqꝫ ponit in littera dicens ꝙ de futuris agitur.ideſt eſt ſcientia et conſideratio.hec eſt minor primi ſyllogiſmi. Item ſecundum ea.ideſt futura.aliquid dicitur. ideſt denominatur futura ſupple.⁊ nuncupationem exiſtentium.ideſt permanentium ſortiuntur.ideſt futura ſumuntur.propter hoc ⁊ de eis habetur ſcientia vel eſt ⁊ ab eis fit denominatio ac ſi eſſent preſentia. ideſt permanentia. hec eſt minor ſecundi ſyllogiſmi. ⁋Utranqꝫ autem ſtatim declarat per exempla.primo primam in futuro neceſſario. vt ſol orietur cras. ⁊ in futuro contingenti. vt cras erit nauale bellum. ſecundo in preterito vt heri obyt ſortes. de his omnibus eſt ſcientia quo ad mino.primi ſyllogiſmi. Item ſecundum tempus futurum aliquid dicitur. ideſt denominatur. eo ꝙ aliquid naſcitur futurum neceſſario ex eo qͦ eſt.ideſt ī preſenti ſequitur aliquod futurum vt callias diſputabit cras vel non diſputabit cras.ita ꝙ iam denominatur diſputans ex futura diſputatione.diſputabit enim futuram actionem ſignificat cuius adhuc nihil eſt in ſubſtantia. ideſt in ſuo eſſe ſimpliciter. ⁋Notanduꝫ autem ꝙ aliter habent eſſe permanentia aliter ſucceſſiua.ſucceſſiua eniꝫ non manent:ſed tantum habent eſſe in fluxu partis poſt partem. ex quo ſequitur ꝙ dum fiunt ſunt.permanentia.autem habent eſſe tota ſimul.ideo manent dum ſunt: ex quo ſequitur. ꝙ non ſunt dum fiunt.tempus ergo quia eſt ſucceſſiuum habet eſſe modo quo ſucceſſiua habent eſſe.preteritum ergo ⁊ futurum habent eſſe. ⁊ ſunt non ſimpliciter vt permanentia. ſꝫ in fluxu ⁊ ordine ad preſens ad quod continuātur. quia ſic ſunt.ideo reſpectus quando qui ad ipſa terminatur eſt reſpectus realis: ⁊ pertinet ad genus reale.ſi enim non eſſent non poſſent terminare reſpectum realeꝫ.⁊ tunc quando de preterito ⁊ futuro eſſent reſpectus rationis. quia generaliter nullus reſpectus realis poteſt eſſe ad non ens.quia ens reale non dependet a non ente. reſpectus autem maxime dependet a termino. Tunc etiam diuiſio auctoris eſſet vocis in ſignificationes pro eo ꝙ enti reali ⁊ enti rationis nihil eſt reale commune vniuocum.ſicut ergo quando de preſenti eſt reſpectus realis.quia ad terminum realeꝫ. ita etiā quando de preterito ⁊ futuro. vt patet ex predictis.

Differt autem quando ab eo quod eſt vbi.qm̄ in quocunqꝫ tempore ē. vel erit vel fuit.in eodem ⁊ quando eſt vel erit vel fuit quod ſm̄ temp' dicitur. Quando eni quod ex inſtāti eſt cum ipſo inſtanti eſt ⁊ ſimul in eodeꝫ ſunt. Quando vero ex eo quod abijt vel quod futurū eſt nunq̄ ſimul erunt. Ubi vero ⁊ locus a quo fit nunq̄ ſil' ſūt in eodē. Ubi.n. ī circūſcripto ē. locus autem in cōplectente.

⁋Poſtquam Ariſtoteles determinauit de quando abſolute deſcribendo ipſum ⁊ diuidendo.nūc determinat de ipſo comparatiue.circa quod tria facit.primo comparat quando ad vbi.ſecundo vnum quando ad aliud quando ibi(diſtat autem quando)tertio comparat quando ad tempus. ibi(Sicut autem)comparat ergo quando ad vbi penes differentiam que ſtat in hoc ꝙ quando ⁊ ipſum tempus a quo cauſatur ⁊ ad quod terminatur ſunt ſimul in eodem ſubiecto.ſed vbi ⁊ locus ad quem terminatur ⁊ a quo cau

ſatur non. quia vbi eſt in corpore circunſcripto. locus vero in corpore circunſcribente. nam locus eſt vltimum corporis cõtinentis. dicit ergo ꝙ quando differt ab eo. ſcilicet reſpectu qui eſt vbi. nam in quocũqȝ. ſ. ſubiecto eſt tempus ſcilicet preſens. vel erit. ideſt tempus futuꝝ. vel fuit. ideſt ꝑteritum: in eodeȝ eſt quando eſt vel fuit vel erit. ⁊ quãdo preſens preteritum vel futurum: qđ ſcilicet quando ſcđm tempus dicitur. nam quando qđ eſt ex iſtanti. ideſt ex tempore preſenti cum ipſo inſtanti eſt. ſcilicet in eodem ſubiecto. quando vero ex eo qđ abyt ⁊ quod futurum eſt nunq̄ erunt ſimul. quaſi dicat quando qđ generatur a preterito eſt in eodem ſubiecto cũ preterito: ⁊ qđ in futuro eſt in eodem ſubiecto cum futuro: ſicut ergo tempus hoc ⁊ illud nunq̄ ſimul ſunt: ſic nec quando hoc ⁊ illud. ¶ Poſtea addit aliaȝ partem differentie dicens. vbi vero ⁊ locus a quo fit. ideſt generatur nunq̄ ſimul ſunt in eodem. quia vbi eſt in corpore circũſcripto. ideſt locato. locus vero in circunſcribẽte. i. locãte. ¶ Notandum ꝙ illa littera (quãdo vero ex eo ꝙ abyt) exponit̄ dupl'r ꝑterq̄ expoſitũ eſt. Uno mõ ſic ꝙ quãdo qđ cauſat̄ ex ꝑterito. ⁊ aliud qđ cauſat̄ ex futuro. nunq̄ ſil' ſunt in eodem ſubo niſi ſucceſſiue. Sed iſte modus nõ valet. q2 tũc auctor ꝯdiceret ſibi. dicit enim inferius ꝙ qñ de ꝑterito ⁊ de pñti ⁊ de futuro ſunt ſil' ſicut ⁊ veꝝ eſt. de eadẽ enim re ſimul eſt veruȝ dicere eẽ ⁊ fore. Alio mõ ſic: qñ de ꝑterito ⁊ qñ de futuro non ſũt ſil' cum tẽpore quo cauſant̄ ꝑterito ⁊ futuro. nã oĩa qñ ſũt de pñti in re tẽporali. q2 de pñti ipſam denoĩant. nã vt ꝓdictum eſt eadẽ res pſens dr̄ eſſe fuiſſe ⁊ fore.

Contra litterã arguitur. q2 tps eſt in motu pmi mobil' vt in ſubo. q2 eſt paſſio eius. ex. 4. phy. ſed qñ eſt in re tẽporali. ergo qñ ⁊ tps nõ ſunt in eodẽ ſubo. ¶ R° vno mõ dr̄ ꝙ iſta dr̄ia nõ eſt vl'is. ſed ꝑticularis. q2 non oẽ quãdo ẽ in eodẽ ſubiecto cũ tempore. ſed aliquod. ſ. qñdo primi motus. ⁊ tẽpus q2 vtrũq̄ ẽ in primo mobili vt i ſubo. motus enim pmi mobilis mẽſuratur tẽpore ⁊ ẽ in quando ¶ Alio mõ tenẽdo ꝙ ẽ differẽtia vl'is dicit̄ ꝙ ẽ duplex tẽpus cõe qđ ẽ paſſio pmi modi. ⁊ ꝓprium qđ ẽ paſſio cuiuſlibet inferioris ⁊ ꝑticularis motus. ſicut ergo tẽpus cõmune eſt numerus mot' pmi: ⁊ eſt menſura cõmunis ⁊ extriſeca omniũ motuũ alioꝝ a pmo: ſic quodlibet tẽpus proprium. q2 plura ſũt: ẽ numerus motus ſui ꝓprij motus ⁊ mẽſura eius itrinſeca. ⁊ ſicut ex tẽpore cõmuni cauſatur quãdo in omni re tẽporali ita ex tẽpore ꝓprio cauſatur quãdo ꝓpriũ in quolibet motu ſpãli. loquẽdo igitur de quando cauſato ex tẽpore ꝓpo veꝝ eſt dicere ꝙ quando ⁊ tẽpus ſunt in eodem ſubiecto. ex hoc ergo differt quando ab vbi ſicut dictum eſt. quia nunq̄ vbi ⁊ locus ſunt in eodem ſubiecto. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Diſtat autem quando quod ex preterito eſt ab eo quod ex futuro procedit. Quoniam qñ quod ex preterito ẽ: futuro poſterius ẽ. Quod vero ex futuro eſt: prius preterito eſt. Quando autem vnum ⁊ idem primum quidem eſt: ex futuro eſt. Secundum quidem ex preſenti. poſterius vero ex preterito: quemadmodum ⁊ tẽpus prius eſt quod futurum eſt: poſtea vero ꝑſens: deinde preteritum.

Comparat vnũ qñ ad aliud dicẽs ꝙ diſtat quando de preterito a quando de futuro. qñ de futuro eſt poſteri'. ⁊ qñ de preterito eſt prius. ⁊ hoc verum ẽ comparando diuerſa quãdo inter ſe: ſicut tempus ꝑteritũ ꝓus eſt tẽpore futuro. ſed conſiderãdo idẽ quando pmo eſt futuꝝ. ſcđo eſt pſens tertio eſt ꝑteritum: queãdmodum id tẽpus ꝓus futuꝝ poſtea eſt preſens. deinde preteritum. ¶ Notanduȝ ꝙ ordo in reſpectibus attenditur ſcđm ordinem in abſolutis. ordo ergo ipſorum quando eſt ſcđm ordinem temporum a quibus ſunt. ſicut ergo preteritum preſens ⁊ futurum. vt ſunt diuerſe partes temporis ſic ſe habent ꝙ preteritum eſt prius preſenti ⁊ preſens futuro. ita eſt de ipſis quando: ſimiliter. cum non ſunt diuerſe partes temporis. ſed dicuntur de eodem in ſenſu diuiſionis. ideȝ tempus pmo eſt futurũ ſecundo preſens. tertio preteritum. ⁊ non econuerſo. quia nunquaȝ preſens eſt futurum. nunquaȝ preteritum eſt preſens nec futurum. ſic etiam eſt de quando. ⁊ hoc eſt quod dicitur in littera.

Sed videtur falſum ꝙ quãdo de ꝑterito ſit prius q̄ quãdo de futuro. nam auctor dicit inferius ꝙ iſta quando ſunt ſimul. ¶ P. videtur falſum ꝙ vnum ⁊ idem quando eſt ex preſenti preterito ⁊ futuro. q2 fuiſſe eẽ ⁊ fore ſunt diuerſa. quando autem eſt aliud q̄ illa. ergo ⁊c. ¶ Ad primum dicendũ ꝙ non eſt inconueniens aliqua plura ſimul eſſe in eodeȝ. ⁊ tamen habere ordinem inter ſe maxime cũ ſunt reſpectus. homo eniȝ ſimul eſt pater ⁊ filius reſpectu diuerſorum. prius tamen ex natura rei eſt filius q̄ pater. quia prius eſt genitus q̄ generans. prius enim habet eſſe per generationem paſſiuam q̄ habet eſſe per generationem actiuam. concedo ergo ꝙ non obſtante aliqua quando ſimul eſſe in eodem: vnum tamen eſt prius alio: ſicut vnum tempus eſt prius alio. ¶ Ad ſcđm dicendum ſicut iam dictum eſt ꝙ illud intelligendum eſt in ſenſu diuiſionis. ſimul enim eſt impoſſibile idem tempus eſſe preteritum preſens ⁊ futurum: ſimiliter de quando. ſed in ſenſu diuiſionis certum eſt ꝙ ſicut idem tempus quandoq̄ futurũ quandoq̄ preſens quandoq̄ ꝑteritũ eſt. ita eſt de qñ ⁊ de fore eſſe ⁊ fuiſſe. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Sicut auteȝ ⁊ tempus aliud quidem compoſituȝ aliud vero ſimplex. Eſt autem compoſitũ qđ in cõpoſita actione conſiſtit. Simplex vero qđ cum ſimplici actione recedit: ita ⁊ quando aliud ſimplex aliud vero compoſituȝ. Simplex quideȝ vt in momento eſſe ⁊ non eſſe. Compoſitum autem. vt in hora. die. hebdomada ⁊ in ſimilibus.

Comparat quando ad ipſuȝ tempus a quo generatur. circa qđ. 2. facit. primo cõparat penes conuenientiã. ſecundo penes dfferentiam ibi (diſtat autem) prima in duas ſcđm ꝙ aſſignat duas conuenientias: ſecunda ponitur ibi (amplius autem) dicit ergo ꝙ ſicut tempus aliud ẽ compoſitũ aliud eſt ſimplex. ita ⁊ quando aliud ſimplex aliud compoſitum. exponit autem qđ dicitur per nomen dicens ꝙ tempus compoſitum ẽ qđ conſiſtit in cõpoſita actione ideſt qđ menſurat compoſitaȝ actionem. ſcilicet ex pluribus actionibus vel ex pluribus actibus ſeu partibus. ſimplex vero tempus eſt qđ cum ſimplici actione recedit. ſimplex quando eſt vt eſſe in momento ⁊ nunc. compoſituȝ vero vt eſſe in hora. die: vel hebdomada: vel ſimilibus. ¶ Notanduȝ ꝙ videtur auctor iſte non loqui proprie de tempore. nam non diſtinguit inter nunc ⁊ tempus: ⁊ tamen nunc nec eſt tempus nec pars temporis. vt probatur. 4. phyſicorũ. vnde tempus ſimplex vocatur nunc indiuiſibile: qđ menſurat actionem ſimplicem. ideſt inſtantaneam. vt eſt illuminatio aeris ⁊ generatio forme ſubſtantialis. vt aliqui falſo imaginantur. tempus autem compoſitum vocat illud qđ eſt tempus proprie qđ menſurat actionem compoſitam. i. diuiſibilem ⁊ ſucceſſiuam cuius quelibet pars eſt actio vt dicatur compoſita ex partibus quaſi ex pluribus actioni/

bus. vnde ⁊ conſequenter ait ꝙ quando ſimplex eſt eſſe in momento ⁊ nunc. quando autem compoſitum eſt eſſe in tempore diuiſibili. puta hora die vel hebdomada. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autē quemadmodū quidem tēporis partes ſibi ſine mora ſuccedūt. Similiter etiam quādo: quādo qdē partes pteriti ⁊ futuri ad pſens copulate reducunt.

•Ponit ſcdaʒ ꝯuenientiā dicēs ꝙ quēadmodū ptes tēporis ſuccedūt ⁊ ꝯtinuant ſine mora. i. ſine qete ⁊ diſtantia: eo ꝙ tēpus eſt de numero ſucceſſiuoꝝ ⁊ ꝯtinuoꝝ. ſilr ⁊ ipſa qn̄. nā qn̄ tēporis pteriti ⁊ futuri reducūtur copulatiue ad qn̄ pſens. vult ergo dicere ꝙ ſicut ptes tēporis ſuccedunt ſibi ſine mora: qꝛ ꝯtinue ſunt ⁊ ad vnū terminū cōeʒ copulant. ita ⁊ ipſa qn̄ de pterito ⁊ qn̄ de futuro copulant ad qn̄ pn̄s. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Differt autē tempus ab eo quod qn̄ eſt qm̄ ƀʒ tempus aliquid mēſurabile eſt. vt ānuus qdem dicitur tempore diurnus ⁊ motus multus dicit eo ꝙ multo tēpore permaneat. At vero ƀm qn̄ nihil menſuratur. Sed aliqn̄ dicitur eſſe ƀm idē tēporale ⁊ variabile aliqd ꝑnūciat.

•Ponit. 2. drias iter qn̄ ⁊ tps. quaꝝ pma ē ꝙ ƀʒ tēpus aliqd menſurat. cuius rō eſt. qꝛ tps eſt numerus ⁊ mēſura. qn̄ āt nō eſt menſura. dicit ergo ꝙ diſtat. i. differt qn̄ ab eo qd eſt tēpus. qm̄ ƀm tempus aliqd eſt menſurabile. vt aliqs puta motus dr ānuus vel diurnus a tēpore. vel multus. qꝛ multo tēpore pmanet. at p ſed. ſed ƀm qn̄ nihil menſuratur. ſʒ dicitur aliqn̄ eſſe. qn̄ eni eſt idē qd eē in tēpore. ¶ Scdaʒ driam ponit ibi (⁊ ƀm idē) ⁊ eſt ꝙ ƀm idē. ſ. tps aliqd dicit tēporale ⁊ variabile ⁊ ſupp. nō ƀm qn̄. oia eni mutātur ⁊ variantur corrūpūtur ⁊ tabefiunt in tpe. vt pʒ. ex. 4. phy. aliꝗ legunt econuerſo ſic. ⁊ ƀm idē. ſ. qn̄ ⁊c. ⁊ n̄ ſupp. ƀʒ tps. ⁊ eſt expō ꝯdictoria pme. pmā tn̄ puto meliorē.

Ad maiorem euidentiā pdcoꝝ queritur. vtꝝ qn̄ poſſit cōpari. videtur ꝙ non. qꝛ nulla relō pōt eē fundamentū relōnis. qꝛ etiā eēt pceſſus in finitus. ſed qn̄ eſt relō. qꝛ reſpectus cōpatio eſt ēt relō. pʒ. ergo nō pōt fundari in qn̄. nec ꝑ ꝯn̄s pōt qn̄ cōpari. qꝛ cōparatū cōpatiōe cōpatur. ¶ Contra auctor hic in lr̄a. ¶ Rn̄deo. quia qd iſta tangit difficultatē vtrū relō poſſit fundari in relōne. ideo pmo videndū eſt in quo relō poſſit fundari. Scdo ex his ad qōnem. ¶ Quātuʒ ad pmū pma ꝯclō eſt iſta. relō pōt imediate fundari in ſubſtātia. pº. materia ⁊ forma ſunt cauſa imediata oīuʒ accidentiū: ſed oīs cauſa fundat immediate reſpectum cāſalitatis. ergo reſpectus cauſalitatis fundatur immediate in ſuba materie ⁊ forme. ¶ Similiter pōt argui ꝺ cāſalitate paſſiua. quia aliq̄ ſuba gn̄atur ⁊ ꝑducitur. ergo fundat imediate reſpectū ꝑducti ad ꝑducens vel generans. ¶ Ꝓ. cōpoſitū imediate dependet a materia ⁊ forma ⁊ omnis ſuba a pmo ente. ſed depēdētia eſt relō. g̃ relō imediate fūdat i ſuba. ¶ Ꝓ. forma ſubalis imediate vnitur materie. ergo imediate fūdat reſpectum vnionis. ¶ Ꝓ. ſuba eſt prior omni accidēte. ſed prioritas eſt formalr relō. ⁊ ita pōritas imediate fundat i ſuba. aliter eēt pceſſus in infinitū. ergo ⁊c. ¶ Scda ꝯclō ē iſta. relō pōt fundari imediate in q̄ntitate ⁊ in q̄litate. hec eſt ab oībus cōceſſa. ⁊ pʒ. 5. meta. c. de ad aliquid. vt ſimile equale ⁊c. ¶ Tertia ꝯcluſio ē iſta. relō pōt fūdari imediate in relōne. pº. ſicut albedo hec ⁊ illa ſunt eiuſdeʒ rōnis. ⁊ ideo fundant relationem conformitatis. ita paternitas hec ⁊ illa ſunt eiuſdē rōnis. ergo fundant relōnē ꝯformitatis. nec iſta ꝯformitas eſt idē qd paternitas. qꝛ ꝯformitas eſt de ꝑ mō relatiuoꝝ. pn̄itas de ſcdo. Confirmat. qꝛ paternitas ⁊ paternitas ſunt eiuſdē ſpeciei vel idem ſpecie. idē ptitas eſt relatio. ergo relatio fundatur in paternitate. ¶ Ꝓ. iter paternitatē ⁊ filiationē eſt relatio difformitatis ergo relatio fundat in relatiōe hac ⁊ illa. nec iſta difformitas cū ſit de pmo mō eſt idē qd pn̄itas ⁊ filiatio. q̄ ſunt de ſcdo mō. ¶ Ꝓ. certū eſt ꝙ iter relatōes eſt ordo ⁊ diſtictio ſʒ ordo ⁊ diſtictio ſunt relōnes. g̃ ⁊c. ¶ Cōtra. arguit ſic. ſicut pn̄itas ⁊ pn̄itas fundāt relationē ꝯformitatis per te: ergo ꝯformitas hec ⁊ illa hinc inde cū ſint eiuſdē rōnis fundabūt aliā ꝯformitatē. ⁊ ſic i ifinitū. ſilr pōt argui de diſſormitate ordine. ⁊ diſtinctione. ¶ Rn̄deo ꝙ ſtanduʒ eſt i 2º nam aliqua relatio ſic eſt rō referendi ꝙ non refertur. et ſic eſt quo ꝙ nō eſt qd. ſic ergo ꝯformitas non eſt alterius conformitatis ſicut nec albedo ē alba nec triſtitia triſtat. ¶ Quarta concluſio que ſequitur ex predictis eſt iſta. relō pōt fundari immediate in omni ente. pº omne ens omni enti comparatum eſt idem vel diuerſum. ex. 10. Meta. ſed identitas vel diuerſitas ſunt relationes. ergo fundātur in omni ente. ¶ Cōfirmatur. quia omne ens vel eſt cauſa vel cauſatum. prius vel poſterius vel ſimul. que omnia ſūt nomina relatiua: ⁊ dicūt formaliter reſpectum. ¶ Patet ad ſcdm ex pdictis. quia non repugnat ipſi quando nec alicui reſpectui poſſe cōparari. quia poteſt fundare relationem. ¶ Ad argumentū in oppoſitum dico ꝙ maior eſt falſa. qꝛ ƀm euclidē. 5. geometrie in principio. proportionalitas ē ſimilitudo duarum ꝑportionum. ergo ſup proportionē que dicit formaliter relationem vel ſuper vnitatē eius fūdat ſimilitudo que eſt etiā formaliter relō. maiorē ergo habet falſā illud argumētuʒ. nec ſeqtur pceſſus infinitº. qꝛ ſtati in 2º vel 3º venitur ad abſolutum ſicut cum accidēs fundatur in accidēte. puta qualitas in quantitate non tamē ꝓceditur in ifinitū. ſʒ tādē deuenit ad ſubam.

Ineſt autem quādo non ſuſcipere magis ⁊ minus. Nō enim dies vel diurnus magis vel minus die vel diurno dicitur: neqʒ vnum quideʒ diurnius alio. Similiter autem ⁊ de aliꝭ. quare omni quidē quando ineſt nō dici magis aut minus.

¶ Poſtq̄ auctor determinauit de quando q̄tum ad eius eſſentialia deſcribēdo ⁊ diuidēdo: nūc determinat de ipſo q̄tum ad eius accidentalia proprietates eius aſſignando. vnde hec pars diuiditur in. 3. ƀm. 3. proprietates: quaꝝ due ſunt cōmunes. tertia eſt magis propria. ſecunda ibi (quando quidē nihil) tertia ibi (eſt aūt quādo) dicit ergo ꝙ ipſi quando ineſt nō ſuſcipere magis ⁊ minus. nō. n. vnus dies dicit magis dies alio die. nec aliquid puta motus dicit magis diurnus alio diurno. ſimiliter de aliꝭ. vnde vniuerſaliter ineſt omni quando nō dici cum magis ⁊ minus. ¶ Notandū ꝙ vt dictū eſt ſepe. quādo cauſatur a tēpore ⁊ habet tēpus pro termino. quia igitur reſpectus q̄ maxime inoteſcit per extrema ⁊ ſpecialiter a termino. ideo ponendo hāc proprietatem de quando ſimul etiam ponit ipſaʒ tempori ꝯuenire. qꝛ ſicut vnus dies nō eſt magis dies alio. ſic vnum diurnū per qd intelligit qn̄ nō eſt magis alio diurno.

Contra predicta arguitur. videtur ꝙ quando recipiat magis ⁊ minus. tum quia quando compoſitum excedit quando ſimplex non extenſiue. quia non eſt quantitas. ergo intenſiue. ⁊ habetur concluſio. Tum quia quando cauſatur ex preterito ⁊ futuro. ſed vnum preteritum eſt magis preterito alio: ſecundum ꝙ magis diſtat a preſenti. ⁊ ſimiliter vnum eſt magis futurum alio eadem ratione. ergo ⁊ quando erit ſecundum magis ⁊ minus.

¶ Ad primum respondeo. ꝯcedo ꝙ quando cōpoſitū excedit qñ ſimplex. ſed tamen extenſiue ſicut tēpus cōpoſitum excedit tēpus ſimplex. ⁊ cum dicitur ꝙ non eſt quantitas verum eſt ꝑ ſe. tamen eſt quantū ꝑ accidens. ſ. per tempus ad qđ terminatur; ſicut ⁊ vna albedo eſt maior alia. etiam extenſiue. licet nō ſit quātitas. ſed dicitur maior rōne ſuperficiei in qua eſt. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū ꝙ ſicut vnū tēpus ꝓteritum eſt magis alio q̄ꝫtū ad ꝓteritionē nō quātū ad ſuā q̄ditatem. ſic etiam cōcedo de qñ. tñ qñ nō ſm magis ⁊ minus dicitur in ſua eēntia ⁊ q̄ditate. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Qñ vero nihil eſt contrarium. quando etenim quod ex preſenti eſt vnum ⁊ idem ei qđ de futuro ⁊ de preterito eſt. Impoſſibile autem erit duas de eodem predicari contrarietates indiuiduo. Amplius autem contraria nunq̄ in eodem erūt ſimul. Qñ autem qđ ſm preſens ⁊ preteritum ⁊ futurum eſt ſimul in eodem erunt. Idem nanq̄ qđ eſt fuiſſe verum eſt ⁊ permanſurum. Contrariorum vero ratio eſt nunq̄ in eodem ſimul exiſtere. Neq̄ȝ de eodem indiuiduo dici in eodem tempore quare cōtrarietas in eo qđ qñ eſt non nunciabitur.

Ponit ſcđam ꝓꝓetatē. vbi duo facit. ꝓ eam ꝓponit. ſecūdo eam probat ibi (⁊ enim quando) dicit ergo ꝙ ipſi quando nihil eſt contrarium. ¶ Poſtea ꝓbat per. 2. rationes. quarum ſecūda ponitur ibi (amplius autem contraria) i prima arguitur ſic. impoſſibile eſt contraria ſimul de eodem indiuiduo predicari. ſed omnia qñ ſimul predicantur de eodem indiuiduo. ergo ⁊c. huius rationis primo ponit minorem dicens. ⁊ enim pro quia quando qđ eſt ex preſenti eſt vnū ⁊ idem cum quando de preterito ⁊ de futuro ⁊ ſimul de eodem predicantur: ⁊ ſunt vnum ⁊ idem ſubiecto. ſimul enim verum eſt dicere ſortem fuiſſe eſſe ⁊ fore. ſecundo ponit maiorem ibi (impoſſibile autem) ⁊ patet littera ¶ Notandum ꝙ ſicut patet ex predictis quando de preterito ⁊ de preſenti ⁊ de futuro quandoq̄ ſunt diuerſa. puta quando cōſiderantur in eodem ſubiecto reſpectu diuerſorum temporum. ⁊ hoc modo ſimul ſunt in eodem ⁊ ſimul de eodem predicantur. ⁊ ſunt idem ſubiecto. vt hic dicitur in lr̃a. ex quo ſequitur ꝙ non poſſunt eſſe cōtraria: quandoq̄ ſumuntur ſucceſſiue ⁊ non ſimul in eodem. ſicut quando qđ nunc eſt futurum idem poſtea eſt preſens ⁊ poſtea preteritum. ⁊ hoc modo etiam non ſunt contraria. quia idem non contrariatur ſibi. ſi igitur vnum quando nō contrariatur alij quādo ergo nihil cōtrariatur ſibi. quoniā cōtraria ſunt in eodem genere. ⁊ ideo ꝯtrariū de quādo haberet eē quādo. ¶ In ſecūda parte cum dicit (amplius aūt) ponit̃ ſecūda ratio. ⁊ arguit̃ ſic. Impoſſibile eſt ꝯtraria ſimul eſſe in eodē. qꝛ vnū expellit aliud. ſed oīa quando ſunt ſimul in eodē. ergo idē qđ prius. huius rationis ꝓmo ponit ma. (amplius) ſecūdo minorem. quando autem: ſimul enim verum eſt ꝙ aliquid idem fuit eſt ⁊ futurum eſt vel ꝑmanſurū. patet in littera. ¶ Ultimo cum dicit (contrariorum vero) reſumit rationes in virtute ponens maiores vtriuſq̄. de ratione enim cōtrariorum eſt nūq̄ ſimul eſſe vel exiſtere in eodem. nec eodē tempore de eodē indiuiduo dici vel ꝑdicari. ex q̄bus ſequitur ꝙ nō eſt contrarietas in quādo. ¶ Notandum has. 2. rōnes q̄ſi eē idem. ſed differunt in hoc ꝙ ꝓma ſumitur penes poſſibilitatem eorūdē eēndi vel exñdi in eodem. vnde ex ambobus poteſt vna talis ratio componi. impoſſibile ē cōtraria ſimul predicari vel eē in eodem. ſed omnia quando poſſunt predicari ſimul ⁊ eſſe in eodē. ergo nō ſunt contraria: ergo cum nihil contrarietur ipſi qñ niſi qñ ſequitur ꝙ qñ nihil eſt contrarium. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Eſt autē qñ i omni eo qđ incipit eē. vt corpus quidem vniuerſum aliqñ eſt ⁊ in tēpore. ſuſcipit enim tēporum alterationes. Alterat̃ enim corp⁹ in eſtate vere ⁊ hyeme ⁊ autūno. Similiter autē ⁊ anima. Acutius enim quedam in hyeme quedam in eſtate quedam in vere ſpeculantur ſm inſtrumenti ꝯplexionē. Anima enim coniuncta corpori complexiōes comitatur. vt qui aride ⁊ gelide complexionis ſunt demētiores ſeipſis in autumno ſepe ſunt. quibus vero ſanguis principatur in vere. Similiter autem ⁊ de alijs ſm ſimilitudinem animalium ⁊ tempoꝝ.

Ponit tertiā ꝓprietatē que ſm aliquos expoſitores eſt ꝓpria ⁊ ꝯuertibilis cum quādo. vbi ſic ꝓcedit. ꝓmo ꝓprietatē ponit ⁊ ꝓbat. ſecūdo ꝓbationē reſumit ibi (erit ergo in tēpore) vult ergo i prima parte ꝙ propriū eſt quādo ꝙ ſit in omni eo qđ icipit eſſe. qđ ꝓbat ſic. q̄cq̄d variatur ſecundum variationes tēporum eſt in tempore. ⁊ per conſequēs in qñ. ſed omne qđ incipit eē variatur ſm temporum variationes. ergo ⁊c. Huius rationis primo ponit concluſionem di. ꝙ qñ eſt in omni eo qđ incipit eſſe. ſcđo mi. ibi (vt corp⁹ quidē) quam primo declarat in corpore di. ꝙ corpus vniuerſum. i. omne vel vniuerſum. i. cōpoſitū. aliquādo eſt ⁊ in tēpore eſt. qꝛ ſuſcipit tēpoꝝ variatiōes. nam corpus alterat̃ in eſtu ⁊ in vere ⁊ in hyeme ⁊ autūno q̄ ſūt. 4. partes anni. ſcđo declarat eādē mi. in anima dicēs ꝙ ſimiliter ⁊ in anima eſt. ſ. ꝙ ſm tēpoꝝ variationes alteratur. nā quidā hoīes acutius ſpeculant̃. ſ. ſm aīam in hyeme. puta colerici q̄dā in vere. puta melācolici. q̄dā in eſtate. puta flegmatici. q̄dā in autūno. puta ſanguinei. ⁊ hoc ſm cōplexionē īſtrumēti. i. corporis quo aīa vtit̃ q̄ſi īſtrumēto. cui⁹ cām ſubdit. qꝛ in aīa ꝯiūcta corpori ꝯcomitant̃ cōplexiones corporis. vt illi qui ſūt cōpaginatiōis. i. cōplexionis aride ⁊ gelide. i. ſicce ⁊ frigide. puta melācolici ſepe ſiūt deteriores ſeipſis in autūno q ſilr̓ eſt frigidus ⁊ ſicc⁹. Illi aūt q̄bus ſanguis ꝑicipat̃. puta ſanguinei: ſūt ſupꝑ. deteriores ſeipſis i vere: qđ ſilr̓ ē calidū ⁊ humidū: ſic ſanguis. ſilr̓ i alijs cōplexionib⁹ ſm ſilitudinē aīaliū ⁊ tēpoꝝ. ſilitudinē inq̄ q̄ꝫtū ad cōplexionē deterioris. ſ. q̄ꝫtū ad diſpōnē corpis: ⁊ ꝯſequēter q̄ꝫtū ad actū intelligēdi ⁊ rōcinādi. ītellectus. n. ꝯiūct⁹ non oꝑatur ſine fantaſmate q̄ eſt virtus corporalis.

Ad euidentiam h⁹ lr̃e notādū ꝙ. 4. ſunt corꝑa ꝑ⁹. ſ. elā q̄ꝝ cuilibet vna rñdet tm̄ q̄litas ꝑ ꝑdñante ita ꝙ terre rñdet ſiccitas. aq̄ frigiditas: ⁊ aeri humiditas: igni caliditas q̄ ēt ſūt q̄ttuor ꝓme q̄litates. Ex iſtis āt quattuor q̄litatib⁹ cāntur i corꝑib⁹. 4. cōplexiōes. ſ. melācolia q̄ ē frigida ⁊ ſicca. ſꝫ ꝑncipalr̓ ſicca ſic̃ terra. flegma q̄ ē frigida ⁊ hūida: ſed ꝑncipalr̓ frigida ſicut aq̄. ſanguis q ē calidus ⁊ hūidus ſicut aer. colera q̄ ē calida ⁊ ſicca ſic̃ ignis. vñ i oīb⁹ ꝑdcīs ſūt. 2. q̄litates. ſꝫ ē vna predominās. ¶ Sꝫ ex iā narratis vr̃ falſū qđ dr̃ i lr̃a. ſ. ꝙ melancolici peius ſe hn̄t i autūno ⁊c. ¶ Dōm ꝙ ſi tali addat̃ tale fit magis tale. melancolici q̄ pn̄t eē i ſuo gñe meli⁹ vel peius ſm debitā ꝓportionē ⁊ eq̄lē diſpōnē. ⁊ tūc remanet obiectio. ſi vo nō. ſꝫ ſuꝑabūdet humor ⁊ q eſt ſibi ꝑ ꝑdominantiā. ſ. ſiccitas. tūc veꝝ ē qđ dr̃ i lr̃a. ⁊ h̄ ibi intēdit̃. cui⁹ rō eſt. qꝛ ꝑdñat̃ q̄litas in tali tpe. ⁊ ſilr̓ in corpore. ⁊ pp h̄ vna grauat aliā. ⁊ eſt alteri⁹ corruptiua. ſilr̓ ītelligēdū ē de alijs cōplexionib⁹ ⁊ tꝑibus corrñdētibus. ⁊ qꝛ iſta ſuꝑfluitas ⁊ īproporꝰ nō eſt ſꝑ. iō dr̃ i lr̃a ſepe. qꝛ nō ſemꝑ.

Queritur vtꝝ iſta ꝓꝓetas vere ꝯueniat qñ. vr̃ ꝙ non. qꝛ angelus vel intelligētia incepit eē. ⁊ tñ

non eſt in quando. quia non menſuratur tempore ſed euo. ℂ Similiter arg. de anima. quia videtur ſe habere vt angelus. ⁊ tamen dicitur in littera ꝙ eſt in tempore ⁊ quādo ℂ Pꝰ. primum mobile incepit eſſe. ⁊ tamen nō eſt in quando. pᵒ. mobile eſt prius naturaliter motu. motus eſt prior tempore. tempus eſt prius quando. quelibet illarum ꝓbatur. q꞉ ſubiectū ⁊ cauſa prius eſt accidēte ⁊ cauſato. motus aūt eſt in mobili: ⁊ tempus ī motu. quia paſſio motꝰ tēpus etiam eſt cauſa quando: ergo a primo ad vltimum celum mobile eſt prius qñ. ſed pꝰs vt prius non eſt in poſteriori. ꝙ ⁊c. ℂ Contra auctor in littera. ℂ Reſpondeo hic. ⁊ premitto vnam propoſitionem. ſ. ꝙ eo modo quo aliquid eſt in tempore eo modo eſt in quando. hoc eſt probabile de ſe. ℂ Sed ad videndum quomodo aliquid eſt in tempore notandum ꝙ iſta ſe habent ſecundum quendam ordinem fluxus forme. ideſt ipſe motus quicunqꝫ puta dealbatio. ⁊ iſtud p̄mū eſſentialiter mēſurat̄ tpe. q꞉ nihil eius manet idem. ſed rō eiꝰ requirit ptem eius ſuccedere parti eius. ℂ Scdm eſt forma ſm quā pōt eſſe fluxus ptis poſt ptē puta ipſa albedo in geto eſſe. ℂ Tertiū eſt forma ſm quā actualiter eſt fluxus. puta albedo in fieri. ⁊ hoc 2ᵐ ⁊ 3ᵐ eſt eadē forma. lꝫ ſm diuerſaꝫ diſpōnem accepta. ſed illa vno mō accepta ē actu motus. ⁊ alio mō accepta eſt actu quies. p̄mo mō menſuratur tēpore rōne fluxus annexi. ſcdo mō nūc tēporis. qdam dicūt ꝙ euo. ℂ 4ᵐ eſt pmanēs in quo nō eſt natus eſſe fluxus partium. tñ neceſſario hꝫ formam ꝯñtem in qua natus eſt eſſe fluxus. puta celū ⁊ quodcunqꝫ mobile. ⁊ etiā angelus ſi ſit mobilis localr̄. ⁊ iſtud 4ᵐ non mēſuratur tēpore p ſe. nec ſm ipm eſt ꝓpe quies: ſicut nec motus. quia non eſt natū moueri niſi per accidens. ideo ⁊ quieſcit p accidens. quia motꝰ ⁊ quies ei inſunt ſm aliquā formaꝫ neceſſario ꝯñtem ipſum. ⁊ ſimiliter p accidens tēpore menſuratur. ℂ 5ᵐ eſt illud ī quo non pōt eſſe fluxus. nec in aliquo ꝯñte ipſum. nec alr̄. vt eſt deus. ⁊ ideo q꞉ manet inuariatum omnino idē dū manet nullo mō mēſurat̄ tempore nec ſm ſe totū nec ſm partē eius. nec etiaꝫ mēſuratur tempore per accidēs. ergo nullo modo eſt in quādo. ℂ Ex his ergo patet ꝙ quando aliquo mō eſt in eo qꝺ īcepit eē: ſicut ⁊ tēpus. ℂ Ad argumenta patet ex pdcis. quia tā āgelus ꝙ̄ anima ꝙ̄ celū aliquo mō ſunt ī tēpore. ⁊ qñ lꝫ ſm ſuum eē ſubſtantiale ⁊ quiditatiuuꝫ mēſurarētur euo. ℂ Aliter poſſet dici ꝙ auctor loquitur ſm op. Ari. q ponit intelligentias ⁊ celum eſſe ab eterno ⁊ non incepiſſe. illud autē de anima ſoluitur. quia nō eſt ſimile de anima ⁊ angelo. tum q꞉ etiaꝫ ſm ari. 16. de animalibus. intellectus. i. aīa intellectiua eſt ab extra. i. creata ⁊ producta de nouo. nō ſic angelus ſm eum. tum quia angelus non ē forma corporis ſicut anima. ideo magis ē variabilis ſm tēpus ꝙ̄ ſit angelus. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Erit igit̄ in tēpore qcqd ꝯplexionis temporis ſuſcipiēs varietates alterat̄ ſm corpꝰ vel tēpus: Huiuſmodi vero ſunt que dicta ſunt de paucis aut de nullis alijs ꝯueniēs erit ꝓferre.

Reſumit breuiter totam probationē di. qcqd variatur ſm tēporū variatiōes erit in tempore hec fuit ma. ſed talia ſūt que dicta ſunt. ſ. corpus omne ⁊ anima ⁊ quicqd incepit eē hec fuit mi. ergo idem qꝺ prius. ℂ Ultimo addit ꝙ ꝺ paucis aut de nullis alijs erit. i. contingeret cōuenientius ꝓferre ꝙ̄ ꝺ iſtis. qꝺ dupliciter exponitur. vno modo de exemplis datis vt ſit ſenſus ꝙ ꝺ paucis aut de nullis ꝙ̄. ſ. corpore vel anima poterit conuenienter dici ꝙ varientur ſm temporꝫ variationes. alio modo de proprietate ipſius quādo. vt ſit ſenſus ꝙ de paucis ⁊c. poteſt conuenienter dici ꝙ ſinit̄ eo qꝺ incepit eſſe ꝙ̄ de ipſo quando. ex quo ſenſu redarguitur expoſitio illorum qui hanc proprietatem dicunt conuenire quando omni ⁊ ſoli. quia hoc videtur falſum. nam actio ⁊ paſſio ⁊ forte plura alia poſſunt inueniri in omni eo qꝺ īcepit eſſe. quia omne tale ens poteſt agere vel pati. tamen conuenientius dicitur conuenire quando. quia incipere eē arguit. ⁊ eſt in aliqua mēſura. puta tempore vel inſtanti vl̄ euo. in qua mēſura eſſe: eſt formaliter ipſum quando extēdendo nomen qñ ad eſſe in tpe in aliqua menſura creata.

Ubi vero eſt circūſcriptio corporis a loci circūſcriptione ꝓcedens. locꝰ autē eſt in eo quod capit ⁊ circūſcribitur. Eſt igitur ī loco qcqd a loco circunſcribitur. Non eſt autem in eodem locus ⁊ vbi.

ℂ Hic auctor determinat de 4ᵒ principio. ſ. ꝺ vbi. circa qꝺ 2. facit. primo determinat de vbi quantū ad eius eſſentialia deſcribendo ⁊ diuidendo. ſecundo quantū ad eius accidentalia proprietates eius aſſignando ibi (caret autē vbi) prima diuiditur in. 2. primo deſcribit ipſum vbi. ſecundo diuidit ibi (vbi autem aliud ſimplex) prima in duas. pmo proponit vbi deſcriptionem. ſecundo ſubdit expoſitionem ibi (locus vero) dicit ergo ꝙ vbi eſt circūſcriptio corporis ⁊c. ℂ Notandum ꝙ locus continet locatum. menſurat ac deſcribit ipſum. ita ꝙ ex loco ⁊ locato reſultat vnus reſpectus circūſcriptionis actiue qui ſe tenet ex parte loci. ⁊ alius reſpectus circūſcriptionis paſſiue: qui ſe tenet ex parte corporis locati: ⁊ ille ſecūdus reſpectus eſt formaliter predicamentum vbi. ⁊ patet ꝙ eſt reſpectus extrinſecus adueniens. quia poſito corpore ⁊ loco que ſunt extrema vbi nō neceſſario cōſurgit vbi. quia corpus a. poteſt eſſe non in loco. puta extra vniuerſum per potentiam dei vel in alio loco. ⁊ locus. b. poteſt eſſe plerunqꝫ in alio corpore ⁊ non ī. a. ⁊ tamen. a. poteſt eſſe. in. b. erit ergo a. ⁊. b. non erit vbi. q꞉ a. de facto non eſt in b. tunc patet ꝺſcriptio bene aſſignata: vbi aliquid ponitur loco generis (circūſcriptio) reſpectus ſcilicet circunſcriptionis paſſiue. ſubiectum (corporis) .ſ. locati in quo eſt reſpectus ſicut in ſubiecto. ponitur res (a loci) quia reſpectus vbi eſt locati ad locum. ponitur reſpectus oppoſitus (circūſcriptiōe) . ſcilicet actiua que ſe tenet ex parte loci vbi genus eſt formaliter ipſa circunſcriptio paſſiua que eſt idē qꝺ eſſe in loco. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Locus eni eſt in eo qꝺ capit ⁊ circūſcribit. vbi vero ī eo qꝺ circūſcribit̄ ⁊ ꝯplectit̄.

Exponit predictam notificationem. circa quod duo facit. primo declarat ſecundam particulam ſcilicet (a loci circūſcriptione procedens) ſecūdo primam ſcilicet ꝙ eſt circūſcriptio corporis. ſecunda ibi (videtur autem non omni) In prima parte arguitur ſic. locus eſt ex eo quod capit ⁊ circūſcribit. ergo illud eſt in loco qꝺ in loco circunſcribit̄: ſed vbi eſt idem qꝺ eſſe in loco. ergo vbi eſt a loco circunſcribi. ⁊ per conſequēs vbi eſt a loci circūſcriptione. huius rationis primo ponit antecedens (locus vero) patet littera. ſcdo ponit conſequens (eſt igitur in loco) patet littera. tertio ibi (non enim locus) probat conſequentiam ex differentia inter vbi ⁊ locum. quia non ſunt in eodem ſubiecto. nam locus eſt in eo qꝺ capit. ideſt in corpore continente. vbi vero eſt in corpore quod circūſcribitur ⁊ complectitur. ex quibus omnibus colligitur ꝙ vbi procedit ⁊ cauſatur a circunſcriptione loci quaſi eodem modo quo paſſio efficitur ⁊ cauſatur ab actōe. ℂ Deinde cū dicit.

ℂ Videt̄ aūt nō omnibus adeē. aīa eni nuſꝙ̄ eſt. nullū eteni locū occupat neqꝫ iplet. aīatū nanqꝫ aliꝺ cape pōt. nūqꝫ āt ꝯtigē palā ē. occupatū qdē aliquo locū aliud capere: ⁊ ꝯpleri pōt occupāte

permanēte granū eteni modio aduenīēs retineri nō poſſet aere quo iplebatur quieſcēte. Aere aūt expulſo granū vtiq₃ recipit.

Declarat p̄mam ꝑticulam.ſ.ꝙ vbi eſt circūſcriptio corporis.ꝛ ſic corporis ꝙ nō alteri⁹.circa qḋ.2.facit.p̄mo ꝓbat intentam ꝯclōnem.ſc̄do excitat quandā dubitationem ibi (mouet autem quis) In prima parte intendit ſic arguere ſi aliquid aliud q̄₃ corpus haberet vbi ꝛ eēt in loco magis videretur de anima cū ſit forma corporis ꝛ motrix.ſed aīa nō eſt in loco.ꝛ ꝑ ꝯñs nō eſt in ea vbi.ğ nihil p̄ter corp⁹ eſt in loco.ꝛ ꝑ ꝯñs vbi eſt tm̄ circūſcriptio corporis.hui⁹ rōnis p̄ ponit ꝯclōnē di.ꝙ videt̄.ſ.ip̄₃ vbi nō adeſſe.ſ.oī enti.ſed ſupp̄.tm̄ corpori.iō eſt circūſcriptio corꝑis. 2° ibi (aīa.n.) ꝓbat mi.di.ꝙ vbi nō eſt circūſcriptio aīe.q₂ aīa nuſq̄₃ eſt. circa qḋ.3.fac̄.p̄ ꝓbat itērū.2° īfert ex dcīs duplex corr^m ibi (nequaq̄₃ igit̄) 3° reſumit ꝓpo^m vt aliqd addat ibi (q̄₃obrē nec aīa) In p̄^a ꝑte ar.ſic.qcqd ē i loco occupat lo^m.aīa ñ occupat locū.ğ nō ē in loco.iſti⁹ rōnis p̄ ponit ꝯclōnē di.ꝙ aīa nuſq̄₃ eſt.i.in nullo loco ē.2° mi.di.(nullū.n.locū occupat) quā ſtatī ꝓbat ꝑ rōnē.q₂ nullus loc⁹ occupat⁹ recipit aliud occupās p̄ occupāte remanēte.ſicut p₃ in exēplo.q₂ granū tritici vel ordei in modio non poſſet ibi recipi aut retineri getāte aut remanēte aere quo modi⁹ iplebat̄ p̄us:ſ₃ expulſo aere granū vtiq₃ recipit̄ ibi.ſed loc⁹ in quo eſt aīa pōt capere aliud occupās.puta aīatū corpus.q₂ in eodē loco ſunt aīa ꝛ corpus aīa īformatū.ğ ſeq̄tur ꝙ aīa nō occupat locū. vñ huius rōnis primo ponit minorē ibi (animatū nanq₃) ſecundo maiorem ibi (nunq̄₃ aūt ꝛc̄.) patet littera. ¶ Notādū ꝙ nā nō patit̄ vacuū.ideo modi⁹ in quo nōdū eſt granū vel aliud corp⁹ groſſum paſſibile nō eſt putādus vacuus.ſ₃ eſt aere plen⁹.q₂ ergo vt ſtatī ſubdit̄ duo corpora nō ſunt ſil̄.iō aere remanēte in modio ꝛ occupāte locū:granū nō pōt ibi recipi.vt ğ granū ī modio recipiat̄:o₃ tātūdē de aere expelli q̄₃tū eſt granū qḋ poſtea recipit̄.q₂ igit̄ aīa recipit̄ ſiml̄ vbi eſt ip̄₃ corp⁹ aīatū arguit̄ ꝙ aīa non occupat locū.nec per ꝯñs eſt in loco. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nequaquam igitur duo corpora in eodem eē poſſunt nec vnum ꝛ idem in diuerſis.

Infert duplex corr^m ex dictis.primum ꝙ duo corpora nō poſſunt eſſe ſimul in eodē loco.illud ſeq̄tur ad illud qḋ p̄dictū eſt.ſ.locū non poſſe caꝑe aliud occupās p̄mo occupāte remanēte.omne enī corpus occupat locū. ¶ 2^m ꝙ nec idē corpus pōt eē ī diuerſis locis.ſeq̄tur ex p̄ ꝙ ſicut ſe h₃ vnitas loci ad locata.ſic vnitas locati ad loca.ſi ergo idē loc⁹ nō patitur duo corpora.nec vnum corpus duo loca. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quamobrem nec anima quidem localis erit: cum locum nulla tenus occupet. Similiter aūt ꝛ quecunq₃ alia a corporis ratione diſſentiūt ꝛ loci circūſcriptione carent.

Reſumit ꝓpoſitū vt addat.p̄mo ergo reſumit ꝯclōnē intētā di.ꝙ aīa nō eſt localis.i.in loco cū nō occupet locū.ſc̄do addit ꝛ extenditur ꝯclō ibi (ſilr̄ āt) q₂ nō tātū aīa:ſ₃ q̄cūq₃ dr̄nt a rōne corporis.i.oīa incorporea carēt circūſcriptiōe loci.i.nō hñt vbi nec ſunt in loco.

Hic pōt queri vtrū angelus vel intelligētia ſit in loco. videtur ꝙ ſic.nā oē qḋ determinat ſibi locu₃ eſt in loco.ſed aīa ꝛ intelligētia ſunt h⁹.ergo ꝛc̄. minor p₃. q₂ non ſunt vbiq₃.ergo in aliquo loco determinato. ¶ Cōtra auctor ī lr̄a. ¶ Rñdeo p̄ vidēdū ē ḋ loco corꝑis.2° ḋ loco aīe vel ītelligētie vel angeli. ¶ Quātū ad p̄mū notādū ꝙ oī corpi p̄ter vltimū celū qḋ ñ h₃ ex̄ ꝯtinēs ꝯueniūt ſex. ¶ Primu₃ eſt eē in loco actuali.nō ꝙ neceſſario ſit ī loco q₂ de⁹ poſſet facere lapidē nō exiſtēte corꝑe locāte aliquo ꝛ lapidē exiſtentē abſq₃ oī alio corꝑe.q₂ poſſet facere illud extra vniuerſum.ꝛ vtroq₃ mō eēt nō ī loco.nō ergo req̄rit eſſe neceſſario in loco.ſed tamē habet neceſſario potentiā paſſiuā qua poſſit eē in loco.tm̄ de facto oē corpus p̄ter vltimū ē ī loco. ¶ Sc̄dm ē eē in loco actualr̄ determinato.nō enī pōt eē in loco niſi illud vltimū ꝯtēti qḋ ē ꝓximū contiēti faciat illud actu.q₂ facit diſtare latera ꝯtinētis. ſecus ē de ꝑte in toto q̄ nō facit ſuꝑficiē in potētia cōtinentē ip̄a₃ eē in actu.ꝛ iō pars in toto nō eſt ſicut locatū in loco.ex.4. phy. ¶ 3^m eſt eē in loco eq̄li.nā ꝑ eandē q̄₃titatem q̄ facit locū in actu mō p̄dcō: neceſſario exigit ſibi locū equalem. ¶ 4^m eſt eē in loco ꝯmēſuratiue.ꝛ hoc ꝓpter eandē q̄₃titatē.ita ꝙ pars ſuꝑficiei ꝯtēti corrñdet ꝑti ſuꝑficiei ꝯtinētis:ꝛ totū toti. ¶ Quintū eſt eſſe in loco determinate.hoc vel illo.ꝛ hoc competit corpori ex determinato loco ipſu₃ locante. ¶ 6^m eſt eſſe ī loco violenter vel naturaliter. hoc competit corpori inq̄₃tum corpus naturale ex hoc.ſ.ꝙ inq̄₃tum habet formā ſubſtātialē determinatā ꝛ qualitates determinatas natū eſt ab aliquo locāte conſeruari ꝛ ab aliq̄ corrūpi.ꝛ quādo ꝯtinetur ab vltimo illius qḋ eſt natū ipſū conſeruare dicitur eſſe ī loco naturali.qñ vero ab illo ꝙ ē natum ipſum corrumpere dicitur eſſe in loco violenter.

¶ Quantū ad ſc̄o₃ articulū dico.6. ¶ Primū ꝙ angelus nō neceſſario eſt ī loco.q₂ multo magis q̄₃ corp⁹ poſſet fieri ſine creatōe creature corporalis vel ea facta poſſet fieri ꝛ eſſe ex̄ oē₃ creaturā corporalē.tm̄ ī angelo ē potētia paſſiua q̄ poſſet eē in loco. ¶ 2^m eſt ꝙ non o₃ angelū eē in loco actuali.q₂ nō o₃ ꝙ ſit in aliquo ꝯtinente diuiſibili actualr̄ exñte.nō.n.facit latera ꝯtinētis diſtare.ꝛ ideo non facit ſuperficiem eſſe in actu. ¶ Tertiū eſt ꝙ nō poteſt eſſe angelus in loco quātuncūq₃ magno. q₂ hoc eſt propriū dei.nec vt credo poteſt eſſe in loco quātumcūq₃ paruo in infinitū. poteſt tamen eſſe in puncto: hoc pro nūc ſupponatur. quia probare illud eſt difficile ꝛ magis alterius ſpeculationis. eſt ergo angelus in loco ſic ꝙ habet locum determinatu₃ indeterminate tamē hoc modo.quia eſt aliquis locus quo maiorem non poſſet habere. ꝛ aliquis quo minorem non poſſet habere loquendo de loco continuo.lic₃ forte poſſet eſſe in puncto. ¶ Quartum eſt ꝙ angelus non eſt in loco cōmenſuratiue. quia cum ſit indiuiſibilis non habet partem ꝛ partem cum partibus loci. ¶ Quintū eſt ꝙ angelus eſt in hoc loco vel in illo.quia non eſt vbiq₃. nam cum angelus ſit in potentia ad vbi in cōi ꝛ non ex ſe determinat⁹ ad hoc vbi vel illud tm̄ ab eodem agēte reducit̄ ad h̄ vt ſit actualr̄ in loco ꝛ ī h̄ loco vel ī illo illud ē creās vel ꝓducēs. ¶ Sextu₃ eſt ꝙ angelus nō ē in aliquo loco nālr̄.q₂ tunc eſſet in aliquo loco violēter qñ.ſ.eēt ex̄ locū nālē.tūc etiā aliqḋ corpus hr̄et nālē aptitudine₃ ad ip̄m ꝯſeruandum ꝛ aliqḋ corp⁹ ad ip̄m corrūpēdū. qḋ ſilr̄ ē falſū. ¶ Ex iſto.6. p₃ ꝙ illa potētia paſſiua que eſt in angelo ꝙ ſit in loco non eſt naturalis nec violēta.ſed eſt neutra.q₂ nec iſtud paſſu₃ .ſ.angelus inclinatur ex ſe naturaliter ad hunc locū:nec ad oppoſitum.ſed neutro mō ſe h₃ ad iſta:ſicut ſuꝑficies ſe h₃ indr̄nter ad albedinē ꝛ nigredinē. ſic ergo p₃ quō angelus eſt in loco.ſ.diffinitiue ꝛ quomō non.ſ.cōmēſuratiue. quō auctor iſte negat angelum eſſe in loco. ¶ Sed tunc occurrit dubiu₃.ſ.illud vbi diffinitiuū aut eſſe in loco diffinitiue quid eſt ꝛ in quo genere collocetur. ¶ Rñdeo ꝑ illud vbi nihil aliud intelligo niſi aſſiſtentiā vel preſentiā angeli ad locum a quo vtiq₃ cōtinetur.ſed non circūſcribitur nec cōmenſuratur.eſt aute₃ ī genere vbi per reductionem. q₂ cū illo habet maiorem ſimilitudinē ꝛ cōuenientiam q̄₃ cum aliquo alio predicamentor̄. ¶ Ad arg.in oppoſitu₃ patet ꝙ concludit pro eſſe in loco diffinitiue ꝛ determinatiue. ꝛ ad aliud in contrarium loquitur de eſſe in loco ꝯmenſuratiue. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Mouet autē fortaſſe quis q̄ſtionem idem eſſe in diuerſis ⁊ in pluribus ↄcludens. Etenim vox in auribus diuerſoꝝ eſt. Vox autem ſi non ē aer eē nō poterit. quare ⁊ aer i auribus diuerſorum erit quare ⁊ corpus idē in diuerſis eſt locis vox qdē vna ⁊ eadē nūero in diuerſis qdē aeris partibus eſſe non pōt.

Mouet dubitationē circa p̄dicta. circa qđ duo facit. primo eā ptractat. ſcđo eā determinat ibi (eligitur autē) p̄ma i. z. p̄mo arguit ad ptem affirmatiuā. ſcđo ad negatiuā ibi (ↄcedētibus itaqꝫ) in p̄ma parte arguit ſic. eadē vox eſt i diuerſis locis. qꝛ in auribus diuerſoꝝ. pꝫ. ergo ⁊ idē corpus. pbatio ↄñe. qꝛ vox ē accidens ⁊ i aere vt in ſubiecto. ſed idem accidēs nō eſt ſimul in diuerſis ſubiectis. nec eſt ſine ſubō. ſi ergo eadē vox eſt i diuerſis locis. ergo ⁊ idē aer. aer autē eſt corpus. ergo idē corpus ē i diuerſis locis. dicit ergo ꝙ aliquis forte mouet queſtionē concludēs per rationē idem corpus eē in pluribus locis qđ ſupius de corpore ē negatū. nam eadem vox eſt i aurib⁹ diuerſorum ⁊c̄. patet i littera. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Concedētibus itaqꝫ nobis vnam ⁊ eādem vocem numero i auribus ſentiri diuerſorū vtiqꝫ ⁊ confiteri oꝫ omnino vnam aeris pticulam ad aures diuerſorū peruenire. Simplr̄ autem vnum ⁊ idem in pluribus totū ip̄oſe eſt inueniri. Q̄obrē ⁊ ↄcedere cogimur vel diuerſū quidē in auribus ſentiri vel vnum ⁊ idē i pluribus quidem locis relinqui.

Arguit ad oppoſitū ſic. ſi eadem vox eſt i aurib⁹ diuerſorū. ergo neceſſario eadē particula aeris pertiget ſimiliter ad aures diuerſorum. ↄña iſta pꝫ ex dicta ratione. ſꝫ ↄñs ē falſū ex corrl'o ſupradicto. ergo ⁊ añs. ergo oꝫ concedere non eandē vocē eē in auribus diuerſoꝝ. huius rōnis p̄mo ponit ↄñam (ↄcedētibus) ſcđo oſtēdit ↄñs eſſe falſum (ſimpliciter autē) 3°. ↄclūdit añs ſimiliter eē falſū ibi (quaobrē) pꝫ in lr̄a. ibi enim īnuit añs eſſe falſum. vt ex ſequentibus patebit. ¶ Notādum hanc rationē ſic eē ad oppoſitū q̄ōnis. qꝛ ſi eadē vox nō eſt i diuerſis locis vt pbat illa ratio. ergo nec idē corpus aut eadem pticula aeris. qđ ē p̄ncipaliter intētum. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Eligit̄ autem diuerſoꝝ ſenſus eē imaginabiliter ſeſe gñantium ⁊ ſimiliter. quare ⁊ vox quedam non animalis ē. ea enim que imaginabiliter fit ⁊ ſilr̄ animalis nō ē qm̄ ab animali non profertur. Adhuc autē omnem vocem animalis dicimus eē vl' p̄imo vl' ſecūdario. qs eni vocē audiuit ab initio in ſilētio ſimplr̄ animaliū? Quare ⁊ vox quidem cuiuiſlbet animalis dicitur q̄cunqꝫ ipſo pferente fit. Unius igitur vox ad diuerſorū aures dirigitur. vna autem ⁊ eadē non ↄtingens ē.

Determinat queſtionē. vbi ſic pcedit. p̄ p̄mittit ſolonem. 2° obycit ↄ eā ibi (quare ⁊ vox). ↄcludit ḡ ſolutionē ex pcedēti rōne. qꝛ eni impoſſibile eſt idē corpus eſſe in diuerſis locis. iō eligendū eſt aliud. ſ. ꝙ diuerſe voces ſunt in auribus diuerſoꝝ. dicit ḡ qđ eligit̄ ꝙ ſenſus. i. auditus eſt diuerſaꝝ vocū ſeſe generātiū imaginabiliter ⁊ intētionaliter. ⁊ ſilr̄. i. vna gñat aliā ſimilē. ⁊ ſic diuerſe voces pueniūt ad aures diuerſoꝝ. vel ſic. ſeſe generantiū imaginabiliter ⁊ ſilr̄. i. ad imaginationem ⁊ ſimilitudinē vocis p̄mo gñate ab aīali.

¶ Notandū ꝙ gñatio vocū i aere eſt ſicut gñatio ſpēꝝ coloris ⁊ radioꝝ i medio a corpore colorato vel lumiōſo. de qua generatōe dcm̄ eſt ſupra. c. ō actiōe. nā ab aīali gñatur p̄mo vox i aere ꝓpiquo. ⁊ qꝛ accidētia non migrant. iō generatur alia ab alia i ſequētibus ptibus aeris. non ꝙ vna vox generet aliā. ſed oēs imediate cauſantur ab aīali ordine quodā. ita ꝙ inter illas voces ē ordo nō cauſe ad cām ſed effectus poris ad effectum poſteriorē in compatione ad eandē cām: queadmodū cāntur etiā a ſole radij in medio. nō eni pars aeris ꝓpingor illuminat remotiorē. ſed vtraqꝫ imediate illuminat̄ a ſole ordine quodā ⁊ ꝓpinquior p̄us ⁊ poſterius remotior. vñ auctor videtur ip̄proprie loq cum dicit ſeſe generātiū. qꝛ voces nō generāt ſe iuicē. ſꝫ mediate generantur ab aīali. niſi itelligat vnam generari ab alia: quatenus vna poſt aliā generat̄ ordine quodā. qꝛ vna mediante alia. diuerſe ergo voces ſunt in auribus diuerſorū. ¶ Deinde cū dicit. (Quare et vox) Obycit contra ſolutionem. vbi duo facit. primo obycit. ſecūdo ſoluit ibi (ad h̄ dicimus) dic̄ ergo ꝙ ſupp. ſi ita ē ſequit̄ ꝙ aliqua vox erit nō aīalis iſta. ſ. quā dicimus eſſe imaginatā vel generatam imaginabiliter. ⁊ ſimiliter a voce aīalis. qꝛ nō pfertur ab aīali. ſ. imediate. ¶ Poſtea ſoluit dicēs. oēm vocē eē aīalis quis eni in initio mundi audiuit vocē in ſilentio aīaliū. q. d. nunq̄ aliquis audiuit. vñ omnis vox dicitur eſſe aīalis. quecūq̄ ſit ipſo pferente ſiue ſupp. generetur imediate. vt eſt p̄ma vox. ſiue mediate vt ſunt oēs voces ſequētes. mediate dico nō mediatione effectus ad cām. ſed effectus ad effectū ad eandem cām modo pexpoſito. vnde ↄcludit ꝙ vox vnius. ſ. aīalis ad aures diuerſoꝝ dirigitur. ſed nō eſt ↄtingens. i. poſſibile ꝙ vna ⁊ eadē vox ad aures diuerſoꝝ dirigatur. omnes ergo ille voces ſunt vnius. ſ. animalis. ſꝫ non ſunt vna vox. imo plures realiter. ¶ Ex p̄dictis patet ſolutio ad inſtantiam. qꝛ oīs vox tam p̄ma q̄ ſequēs ē vox animalis. qꝛ oēs ab aīali gñantur mō pexpoſito.

Ad euidētiam p̄dcoꝝ pōt queri vtꝝ ſit poſſibile idem corpus ſimul eſſe in diuerſis locis. videtur ꝙ ſic. nam in eodē loco poſſunt eſſe duo corpora ſimul. ergo ⁊ idē corpus in diuerſis locis. añs patet. ō ferro ignito. vbi ſimul ſunt ferrū ⁊ ignis. ↄña pbatur. quia ſimilis poſſibilitas vel ipoſſibilitas videtur eſſe hic ⁊ inde. ¶ Contra auctor in littera. ⁊ Ari. 4. phyſicoꝝ. ¶ Reſpōdeo. hic ſunt due concluſiones certe ſm fidei veritatem. ¶ Prima. qꝛ de potētia dei poſe eſt duo corpora ſil' eſſe in eodē loco. qđ pꝫ. tū qꝛ xp̄s fuit natus de virgine matre. ergo clauſo clauſtro. qđ eē nō potuit niſi duo corpora ſil' eēnt. tum qꝛ xp̄s reſurrexit clauſo ſepulchro. vñ ſancte mulieres dixerūt qs reuoluet nobis lapidē ⁊c̄. tū qꝛ poſt reſurrectionē intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis. ergo idē quod p̄us. tū qꝛ corp⁹ idiuiſibile eſt celū. qꝛ icorruptibile. diuiſio aūt eſt qdā corruptio: ſed corpora btoꝝ erūt in celo empireo. ergo erūt ſil' cum celo ſine diuiſione vel ceſſione alicui⁹ corꝝ. ¶ Scđa ↄcl'o. eſt ꝙ de potētia dei idem corpus pōt ſimul eē in diuerſis locis. pbō. qꝛ corpus xp̄i ſimul eſt in celo ⁊ in altari ⁊ in plurib⁹ altaribus ſil' ſub ſacro. ¶ P̄. legit̄ ꝙ btūs Ambroſi⁹ ep̄us mediolani ſil' interfuit ſepulture btī martini turonis ergo ſil' fuit in diuerſis locis. ¶ Item ſunt alie due ↄcl'ones certe ſm phie auctoritatem. Una ꝙ de potentia naturali ipoſe eſt duo corpora eē ſil'. alia ꝙ de potentia nāli ipoſe eſt idē corp⁹ ſimul eſſe in diuerſis locis. ¶ Rō p̄me ↄcl'onis aſſignat̄ duplex. vna dr̄ repugnātia q̄titatū ⁊ dimenſionū. vñ Ari. 4. phy. dicit ꝙ dimēſiones ſolum ſine qualitatib⁹ ⁊ paſſionib⁹ faciūt diſtare duo corpora. ⁊ ↄdictio eſt ꝙ maneant dimenſiones ⁊ nō faciant diſtare. vnde cubum facit diſtare ſm ꝙ dr̄ ibi. qꝛ igit̄ dimēſiones repugnāt vna expellit aliā: nec pñt ſimul eē. ¶ Intelligēdū tñ ꝙ duplr̄ pñt ſibi aliq̄ repugnare. ſ. vel formalr̄ vel virtualr̄. p̄ mō repugnant

aliqua repugnare.ſ.vel formaliter vel virtualiter.pmo modo repugnāt duo ɔ̄ria.puta calidū ꝛ frigidū.2° mō cā nālis repugnat effectui oppoſito ſui effectus.vt ignis frigiditati. diuerſe ergo dimēſiones repugnāt:nō pmo mō:ſed ſcdo.qꝛ repugnātia duarū dimēſionū nō eſt niſi ꝑpter ſimultatē loci.due.n.repletiones loci repugnant reſpectu eiuſdē loci.qꝛ vnū locū replet vnū corpus quantū poteſt repleri.ergo ſi aliud corpus repleat cum eo eundē locum erit repugnātia quātitati priori nō formalr.ſꝫ ꝗ virtualr rōne iſti⁹ effectus ꝗ eſt repletio loci per pmā ꝗtitatē vnius corporis:eo modo quo ꝗtitas habꝫ efficaciā reſpectu hui⁹ effectus ꝗ eſt eſſe in loco replerive. ℭ Alia rō cōcluſionis aſſignat ordo vniuerſi.vbi notandū ꝙ ſicut in vniuerſo eſt ordo eminentie.ordo dependentie:ordo durationis ꝛc̄.ita eſt ordo ſitus ſm quē vniuerſe ptes vniuerſi ſunt cōtigue ꝛ vna extra aliā.ex quo ſeqtur ꝙ nec vacuū poſſit eſſe.nec duo corpora ſimul poſſint eē ita ꝙ vtriuſꝫ eſt cauſa eadē.vtraꝫ cauſa eſt rōnabilis. ſed primā puto veriorē. ℭ Ratio ſcōe cōcluſionis aſſignat iſta. qꝛ naturalr mutatio poſitiua qua.ſ.aliqd acqritur non pōt eſſe ſine ꝑuatiua qua aliqd deperditur. ꝛ hoc vbi nate ſunt eſſe ille due mutatiōes:qđ ideo dico. qꝛ alicubi non ſunt nate eſſe ambe puta in illuminatione aeris.vbi ſic eſt mutatio poſitiua ꝙ nulla eſt ꝺpditiua. vnū ergo corpus non poteſt eſſe in diuerſis locis vbi poſſit moueri a ꝑuatiua mutatione qua ꝑdit primū vbi ad poſitiuā qua acqrit ſcōm vbi. qꝛ igit natura nō pōt ſepare has duas mutatiōes vbi nate ſunt eē vt eſt in ꝓpoſito.ideo nō poteſt idem corpus eſſe ſimul i diuerſis locis.bene ergo dicit auctor in littera ꝙ idē corpus non pōt eſſe in diuerſis locis: nec plura in eodē loco. ℭ Ad argumentū in oppoſitū.nego añs.ad ꝓbationē de ferro igni to.iam dictū eſt in ꝓncipio huius libri.non enim imaginandū eſt ignē ꝛ ferrū eſſe ſimul.ſed ꝙ ferrū eſt poroſum multis valde poris in quibus ignis recipitur. et ſic duo corpora non ſunt ſimul.

Vbi autem aliud ſimplex eſt.aliud cōpoſitū. Simplex quidē eſt qđ a ſimplici loco procedit. Cōpoſitū autē qđ ex ɔiuncto.

ℭ Poſtq̄ auctor ꝺterminauit de vbi deſcriptiue notificādo ꝗditatē ei⁹ nūc ꝺterminat de ipo diuiſiue. circa qđ.2.fac.ꝑ exponit itētū.ſcdo ex dictis cōcludit correlꝫ ibi (q̄re ꝛ locus) pma diuidit in.2.pmo enim ponit de vbi quandā diuiſionē.ſcdo ſubdit eiuſdē dicti expoſitionem ibi (locus autem ſimplex) dicit ergo ꝙ vbi aliud eſt ſimplex aliud compoſitum:quod ſtatim declarat di.ꝙ vbi ſimplex eſt qđ ꝓcedit a loco ſimplici vbi compoſitum eſt qđ ꝓcedit a loco ɔiūcto.i.cōpoſito. ℭ Notādū ꝙ vt ſepe dcm̄ eſt dñe rez ſunt ignote ꝛ maxime reſpectuū ꝗ ſicut habēt modicū de entitate.ita ꝛ de cognoſcibilitate.maxime aūt inoteſcūt ꝑ terminos vbi.ꝗ qꝛ eſt formalr reſpectus locati ad locū maxime inoteſcit nobis ꝑ locū.ideoꝗ iuxta diuerſitatē loci ſumit diuerſitas vbi.ꝛ ſicut locus alius ſimplex alius cōpoſitus.ita ꝛ vbi.vñ iſta diuiſio nō eſt formalis ꝑ dñas itriſecas. ſꝫ ꝑ extriſecas vt eſt dcm̄. ℭ Deide cū dicit.

ℭ Locus autē ſimplex ē origo ꝛ ɔſtitutio ei⁹ qđ continuoꝝ eſt.locus vero vt dictū eſt quidē cōpoſitus eſt qui habet ꝑticulas copulatas.ad eūdem terminū ad quē ꝛ corporis ꝑticule ɔiūguntur. Corporis vero ptes ad punctum .loci vero partes iuxta pūctum fieri neceſſe eſt: Erit itaꝗ locus ſimplex in quo punctum adiacē ɔſtabit. Loci ergo ꝑticule ſoliditatis ꝑticulas claudūt. Et enim loca quidē ſimplicia minimas corporis particulas occupātia ſunt.

Quia dixerat vbi ſimplex eē ꝙ ꝓcedit a loco ſimplici.ideo exponit qs ſit locus ſimplex.di.ꝙ locus ſimplex eſt ille ꝗ eſt origo ꝛ ɔſtitutio eius.ſ.loci ꝗ eſt ɔtinuoꝝ.i.de numero cōtinuoꝝ.i.loci cōpoſiti. Ad cui⁹ declarationē addit ꝙ ſicut dictū eſt in ꝑdicamētis locus cōpoſitus eſt qui eo ꝙ eſt ɔtinuus hꝫ particulas copulatas ad eūdē terminū ad quē ɔiūguntur.i.copulātur partes corporis.partes aūt corporis copulātur ad pūctū:ꝛ particule loci claudūt ꝛ ɔtinēt particulas ſoliditatis.vñ etiā loca ſimplicia ſūt occupātia.i.ɔtinētia minimas particulas corporis. ℭ Notandū ꝙ auctor iſte ſicut ipꝛoprie ꝛ extēſiue locutus eſt ſupra de tpe nō diſtiguēs ipꝫ a nūc.ita ꝙ tps ſimplex appellauit ipꝫ nūc.ꝛ qñ ſimplex eē in momēto vel in nūc.ita hic ipꝛoprie ꝛ extenſiue loqtur de loco nō diſtiguēs ſupficiē corporis ɔtinētis ꝗ eſt ꝓprie loc⁹ ab ipſo pūcto ſupficiei.vñ locū cōpoſitū dicit ɔtinuū.i.ipſaꝫ ſupficiē corporis ɔtinētis.locū vero ſimplicē vocat punctū īdiuiſibilē.dicit ergo vbi cōpoſitū eſt eē in loco ɔtinuo ꝛ cōpoſito ita vbi ſimplex eſt eſſe in puncto.nā ſicut totus locus ɔtinet totū locatū ꝛ pars partē ſic punctus ex parte loci rñdet pūcto ex parte locati.tūc plana eſt lr̄a.qꝛ locus ſimplex .i.pūctus eſt origo loci cōpoſiti.qꝛ eſt pmū ꝓncipiū in ɔtinuis.nā ſm imaginationē mathematicoꝝ pūctus fluēs cauſat lineā.linea fluēs ſupficiē:ſupficies fluēs cauſat corpus.vnde partes corporis vltimate reducūtur ꝛ ɔtinuātur ad punctū.ſꝫ de ꝓpinquo ad ſupficiē copulātur:tunc etiā pꝫ ꝙ ſicut loca cōpoſita ſunt ɔtinētia corpoꝝ cōpoſitoꝝ ꝛ ɔtinuoꝝ.ita loca ſimplicia corpoꝝ minoꝝ.i.pūctoꝝ in corpore ɔtentoꝝ hāc puto eē itellectionē lr̄e. ℭ Aliter exponit ꝙ ſm Ariſto. ꝑmo phy.eſt dare minimā carnē ꝛ minimū os.qꝛ ſi vltra diuidat:iam nō eſt os vel caro.qꝛ nō manet forma ſm ſpeciē vel formā.dicit ergo loc⁹ ſimplex qui eſt ɔtētiuus corporis minimi ſm ſpēꝫ.ꝛ ipſe eſt etiā origo loci cōpoſiti ꝗ.ſ.eſt ɔtētiuus corporis diuiſibilis etiā ſm ſpēꝫ.ſicut pars minor cōſtituit maiorē:ꝛ eſt ꝓncipiū ac origo eius.ꝛ per ɔſequēs dicēdum eſt de vbi.quia vbi ſimplex reſpondet primo loco.vbi compoſitum reſpondet ſecundo.

Sed videt falſum ꝙ partes loci copulant ad eūdem terminū ad quē partes corporis.nam particule corporis copulant ad ſupficiē.particule loci non.qꝛ locus eſt ſupficies.ꝛ ptes ſupficiei nō copulant ad ſuperficiē. ℭ ꝑ. loc⁹ eſt diuiſus a locato.ex 4° phy.ergo nō eſt idē terminus cōtinuans partes vtriuſꝗ.ɔ̄ña pꝫ.qꝛ terminus non eſt diuiſus ab eo cuius eſt terminus.ergo nō eſt idē terminus duorum diuerſoꝝ ℭ Rñdeo ɔcedēdo ɔcluſionē harū rōnū.qꝛ nullo mō poſſunt copulari ad eundē terminum numero ad quē partes corporis.qꝛ locus eſt diuiſus a locato.locus eniꝫ eſt ad quē locatū moueꝫ.ꝛ non moueꝫ cū locato nec ad eundem terminū ſpecie.qꝛ ille terminus corporis ſuperficies ē: qui nō eſt terminus loci: niſi loc⁹ eēt corp⁹:imo nec ad vnū terminū cōmunē oportet eas copulari cum nō oportet eas eſſe continuas. ℭ Quantū ergo ad auctorē. Dicendum ꝙ loqꝫ de termino remoto.nā dicit in littera ꝙ ptes corpis copulant ad punctū.ſicut etiā partes loci.nō ad idē punctum numero:ſꝫ ad idē ſpecie.vel ꝙ loqtur de loco.non ſcdm opi. ꝓpriā ſed ſm opi.ponentium locū eſſe ſpaciū equale locato .i.ꝗſdā dimēſiones ſeparatas ꝗ penetrant dimēſiones corporis locati ꝛ ſunt ſimul cū eis.ꝛ tūc nō tantū ad eundē terminū ſpecie:ſed etiā numero:partes vtriuſꝗ copulātur de hac aūt opinione habetur.4.phy.ꝛ ibi ſufficiēter iprobatur. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Quare nec locus ſine corpore nec ſoliditas ſine loco erit.

Concludit quoddā correlarium ex ꝑdictis.circa qđ.2.facit. primo cōcludit itentum.ſcdo mouet dubiū ibi (contentio

autem) dicit ergo ꝙ ſupple.q: ſic eſt ꝙ partes loci ⁊ corpo/ris ad eundem terminū copulantur. ſequitur ꝙ nec locus eſt ſine corpore nec ſoliditas.ideſt corpus ſine loco. ℂ De/inde cum dicit.

ℂ Cōtentio aūt oritur de extremitate ſpere. Ni hil aūt extra idem.in eo autē locus eſſe nō pote/rit.vt dictū eſt a ſuperioribus. qḋ ab eo quidē loco ambitur. Cōfitentibus igitur nobis ſperā eſſe localē: ꝯfiteri vtiq; neceſſe ē aliud quidē p̄ter eā eſſe in quo extremitatis locus exiſtat: Ni hil autē p̄ter idē eſt quare extremitas quidem in loco non ē.

Mouet dubiū circa dicta.q: videt̄ ñ oē corpꝰ eſſe i loco.pu ta celū vltimū.vbi.z.fac.p̄mo ꝯtractat qōnē.zᵒ ſubterfugit rōnem ibi (de hꝫ aūt) dicit ḡ ꝙ circa dicta orit̄ cōtentio de extremitate ſpere.i.de extrema ſpera vel celo vltimo. vtrū .ſ.ſit in loco pro eo ꝙ nihil eſt extra illud celū qḋ.ſ. cōtineat ipm.ex quo ad ꝓpoſitū arguit ſic.ſi ſpera vltima eſt in loco ergo eſt aliqd p̄ter eam in quo ſit.q: ſicut dictū eſt in ſupio/ribus.i.ſupra.eē in loco eſt ambiri ⁊ circūſcribi ab alio.ſ.lo co.huiꝰ rationis p̄mo ponit concluſionē ibi (in ea aūt ſpera ⁊c̄) qḋ ab eo loco ambit̄.ideſt nō pōt dici ꝙ id quod ambi/tur ⁊ cōtinetur ab illa ſpera ſit locus eius.q: de rōne loci eſt ambire nō ambiri.vt ſupradictū ē. ℂ Scḋo ponit ma. (cō/cedentibꝰ igr̄) ꝑ; littera. vbi ponit̄ ma.rōnis. ℂ Tertio po nit mi. (nihil āt) ℂ Vltio reſumit cōcluſionē (extremitas quidē) ꝑ; littera. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ De his autē inſolitū eſt ⁊ occultū ꝓnunciare ⁊ etiā ꝯtra ſenſibilia.

Subterfugit rationē di.de hꝫ.ſ.materia vel de hꝫ.ſ.qōnibꝰ ⁊ ſimilibus iſolitū eſt.ſ.q̄tū ad logicū ⁊ occultū q̄tū ad itel lectū ꝓnunciare.i.determinare ⁊ diffinire.⁊ eſt ꝯtra ſenſibi lia.i.facilia de qbus nūc tractamus vel ꝯtra ſenſibilia pro q̄to de hac qōne nō poſſumus p ſenſū iudicare.iō nūc ſolu tio hꝰqōnis p̄termittit̄. ℂ Notandū ꝙ de iſta q̄ſtione.vtꝝ celū vltimū ſit in loco diuerſi phi ⁊ cōmētatores diuerſa di xerūt volētes ſaluare illud.celū ⁊ ſi nō ꝓprie.tamen aliquo modo eē in loco.qdā.n.vt auerrois dicit ip̄; eē in loco p cē trū.alius.ſ.temiſtius p partes.alij p vltimaꝫ ſui ſupficiē de quo magis ſpectat ad 4ᵒ phyſi. Sed quicquid ſit de dictis coꝝ certū habeo ꝙ illud celū nō eſt in loco ꝓprie loquēdo p rationē auctoris.nā omne qḋ eſt in loco circūſcribit̄ ab alio corpore qḋ eſt extra ip̄; ⁊ ab eo diſcōtinuū ⁊ diuiſum:vt ꝑ;. 4.phy.ſed celū vltimū nō habet aliqḋ tale extra ſe.q: iā nō eēt vltimū.ergo ⁊c̄. Unde hic eſt aduertēdū ꝙ corpora vni/uerſi ſunt iter ſe ordinata vt ꝯtinētia local'r ⁊ ꝯtēta.terra.n. imediate ꝯtinet̄ ab aqua.aq̄ ab aere.aer ab igne:ignis a ſpe ra lune.⁊ illa ab alia.⁊ ſic vſq; ad vltimā:ſicut ergo nō eſt in/cōueniēs dare in vniuerſo aliqḋ corpus ita ꝯtentū ꝙ nullo mō eſt ꝯtinēs alterius.puta terra.ita nec eſt iconueniēs da/re aliqḋ corpus qḋ.ita eſt locus ꝯtinēs alterius ꝙ nullo mō eſt in loco:nec ab eo ꝯtētus.⁊ illud eſt vltima ſpera ſiue celū vltimū vel illud ſit p̄mū mobile.vt dicūt phi vel ſit celum empireū imobile vt tradunt theologi.⁊ veꝝ eſt.ibi.n.eſt lo/cus btoꝝ vltra quē nihil eſt nec locꝰ nec tp̄s nec motꝰ vt di cit Ari.ſcḋo de celo ⁊ mūdo. ℂ Seqtur illa pars.

ℂ Caret autē vbi intenſione ⁊ remiſſione. Non enim dicit̄ alterum altero magis eſſe in loco vel minus:licet tn̄ maiorem locū ⁊ minorem poſſi/deat.non aūt ſm vbi vel q̄titatem aliquam ſꝫ ꝑ; id qḋ quale ē.

Ubi auctor determinat de vbi q̄tū; ad eius accidētalia ꝓ/prietates eius aſſignādo.⁊ diuidit̄ in.z.ꝑ; duas ꝓprietates. ſcḋa ponit̄ ibi (ieſt aūt) p̄ma in.z. p̄mo ponit itentū. ſcḋo il/lud magis ſpecificat ibi (nō enī dicitur) dicit ergo ꝙ vbi ca ret itenſione ⁊ remiſſione.i.nō recipit magis ⁊ minus:quod ſtati ampliꝰ ſpecificat.q: nō dr̄ alteꝝ altero magis vel minꝰ eē in loco.eē aūt in loco eſt vbi.lꝫ cōtingat alteꝝ altero ma/iorē locū poſſidere vel minorē.⁊ ſubdit ꝙ nec ꝑ; vbi nec ſm aliquā q̄titatē cōtingit ſuſcipere magis ⁊ minꝰ. ſed ſm q̄le. ideſt ſm qualitatē.q̄litas enī ſuſcipit magis ⁊ minꝰ:non q̄ti tas. ℂ Alr̄ exponit̄ iſta cauda lr̄e ꝙ nec vbi nec q̄titas.i. lo cus q̄tus ſm ꝙ hꝫ ſuſcipiūt magis ⁊ minꝰ. ſed ſm ꝙ ſunt q̄ le.i.ſm q̄litatē annexā. verbi grā. locꝰ calidus ⁊ frigidꝰ.ſilr̄ vbi dicitur ſm magis ⁊ minus.

Contra iſtā ꝓprietatē iſtat̄.tū q: vbi cōpoſitū eſt ma/gis vbi q̄ vbi ſimplex.ergo vbi ſuſcipit magis ⁊ minus.tū q: corpus magis eſt in loco q̄ aīa.ſed vbi nō eſt aliud q̄ eē in loco.ḡ ⁊c̄. ℂ Rndeo ſicut ſupradictū eſt de q̄ñ idē de vbi.q:.n.eſt reſpectꝰ ⁊ modicū hꝫ de entitate.ideo co gnoſcit̄ q̄ maxime ex termino q eſt locꝰ.ſicut igit̄ locꝰ imo oīs q̄titas nō ſuſcipit magis ⁊ minꝰ.ita nec vbi.oībꝰ.n.reſpe ctibꝰ ꝯuenit ſuſcipe magis ⁊ minꝰ.vel brē ꝯriū ex terminis ad quos a qbꝰ ſumūt nomē ⁊ ſpēꝫ ſicut ſupiꝰ dcm̄ eſt de age re ⁊ pati.ſi ḡ locꝰ nō ſuſcipit magis ⁊ minꝰ ſeqtur ꝙ nec vbi. ℂ Ad p̄mum dico ꝙ vbi ꝯpoſitū nō eſt magis vbi itenſiue: ſed extēſiue q̄ vbi ſimplex. vt patet ex p̄dictis. ℂ Ad ſcōm cū anima ſimpl'r non ſit in loco cōparatio eſt abuſiua ꝙ cor pus ſit magis i loco q̄ aīa.nā magis eē in loco ſupponit ſim pliciter eſſe i loco.⁊ ſilr̄ minꝰ. dico ergo ꝙ corpus nō eſt ma gis in loco.q: aīa ſimpl'r non eſt in loco ſumēdo ꝓprie eē in loco. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Ineſt autē vbi nihil eſſe contrariū.eo ꝙ nec lo co quidem ꝯtrarietas ineſt.locus enim loco cō/trarius non ē.quoniam autē nec i alijs manife ſtum eſt.

Ponit ſcḋā ꝓprietatē vbi ſic ꝓcedit.p̄mo ponit ꝓprietatē ſcḋo obijcit ꝯtra eā.ibi (ſurſū aūt) dicit ergo ꝙ ipſi vbi ieſt nihil eſſe ꝯtrariū.cuius cauſam ſubdit.q: nec loco ieſt ꝯtra/rietas.q: locus non eſt ꝯtrarius loco.quoniā aūt nec in alijs .ſ.q̄titatibus eſt ꝯtrarietas maximū eſt.ſ.ex dictis alibi in p̄dicamentis.q: q̄titati nihil eſt ꝯtrariū.ergo nec loco.ergo nec vbi. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Surſū autem ⁊ deorſū eſſe cōtraria pluribus vident̄ eē:multū enim diſtare videt̄ id qḋ ſurſū eſt eſſe ⁊ id qḋ eſt deorſū eſſe.quemadmodum ſurſū ⁊ deorſū.quare vbi i ꝯtrarietas maxime vi detur circa ſurſū ⁊ deorſum eſſe quemadmodū ⁊ ꝯtrarietas circa locū.

Obijcit cōtra ꝓprietatē.q: eſſe ſurſu; ⁊ eſſe deorſum q̄ ſunt duo vbi dicunt̄ cōtraria.circa qḋ ſic ꝓcedit. p̄mo arguit ad partē affirmatiuā.ſcḋo ad negatiuā ibi (cōtingunt aūt) in p̄ ma ar.ſic.illa que ſub eodē genere poſita ſunt ⁊ maxime a ſe diſtant ſunt ꝯria.ſed vbi ſurſu; ⁊ vbi deorſum ſunt hꝫ. er/go ⁊c̄.huius rōnis p̄mo ponit ꝯcluſionem (ſurſum autē) ꝑ; in littera.zᵒ mi. (multū enī diſtare) ſicut ergo ſurſū ⁊ deor/ſum maxime diſtāt.ſic ⁊ eē ſurſum ⁊ eſſe deorſum que dicū/tur ipſa vbi maxime diſtāt.tertio ꝯcluſionē repetit ibi (q̄re ꝯrietas) q: ſicut quātitas circa locū videt̄ cōtraria quātita ti.i.locus loco eſt contrarius.ita ipſa vbi ſcōm ſurſum eſſe ⁊ deorſum eē ꝯtrariātur. ℂ Notandū ꝙ iſta ratio non cogit. quia vel ſumitur ſimpl'r ſurſu; ⁊ deorſu; per circunferentiā celi ⁊ centꝝ terre. vel ſumit̄ generaliter vt qōlibet dicatur ſurſum reſpectu iferioris.p̄mo modo non ſunt contraria. q: nō ſunt nata fieri circa idē.nec maxime diſtāt formaliter ⁊

in natura ſicut contraria lꝫ maxime diſtent ſm locum. ſcđo modo etiā dicunt̄ ad aliqđ. ⁊ tunc ſunt relatiue oppoſita. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Contingit autē duo ī eodem eē ↄtraria. Surſum enim eſſe ⁊ deoꝛſū eſſe ī eodē ſunt. Idē enim ſurſū ⁊ deoꝛſū eſt ad diuerſa qđē ſumptuꝫ. nam turris altitudo ſurſum eſt ad nos. Spere vero extremitati ↄparata iferioꝛ eſt. Amplius ↄtrariū quoqꝫ idē ſibimet foꝛe ↄtingit. Si eni ſurſū eſſe ⁊ iferius eſſe ↄtraria ſunt. cum idē ſurſū ⁊ deoꝛſū ſit ↄtingit idē ſibimet ↄtrarium fieri. non eſt igit̄ ↄtrarietas vlla in eo qđ ī loco ē eē.

Arguit ad partē negatiuā per. z. rōnes. ſcđa ponit̄ ibi (amplius quidē) in p̄ma parte arguit̄ ſic. ſi ſurſuꝫ eſſe ⁊ deoꝛſuꝫ eē ſunt cōtraria. ergo. z. ↄtraria cōtingit ſil' eſſe in eodē. conſequentia pꝫ. naꝫ ſurſuꝫ eſſe ⁊ deoꝛſuꝫ eſſe in eodē ſimul ſūt. naꝫ ideꝫ eſt ſurſuꝫ ⁊ deoꝛſuꝫ ſumptū. ideſt cōparatum ad diuerſa. nā altitudo turris ſurſuꝫ eſt ad nos. i. ī comparatione ad nos. cōparata aūt extremitati ſpere. i. circunferentie. vel cōuexitati celi ē iferioꝛ. i. deoꝛſuꝫ. ergo ſil' eſt ſurſū ⁊ deoꝛſū huius rōnis ponit̄ in littera ↄn̄a. ⁊ ꝓbatio ↄn̄tie ſimiliter. ⁊ pꝫ in littera. In ſcđa parte ibi (Amplius quidē) ponit̄ ſecūda ratio. ⁊ arguit̄ ſic. ſi vbi ſurſuꝫ ⁊ vbi deoꝛſuꝫ ſunt contraria: ergo idem eſt cōtrariuꝫ ſibimet. ꝓbatio cōſequentie. qꝛ cum idē ſit ſurſuꝫ ⁊ deoꝛſuꝫ cōparatuꝫ ad diuerſa. vt pꝛedictum eſt. ergo idē ſibi cōtrariat̄. ſi ſurſuꝫ eſſe ⁊ deoꝛſum eſſe ſunt cōtraria. ex q̄bus final'r cōcludit. nō eſt igit̄ ↄtrarietas in eo quod eſt eſſe in loco. i. vbi.

Contra iſtā ꝓpꝛietatē arguit̄. qꝛ oīs motus eſt a ↄtrario in ↄtrarium. ex. 5. phy. ſed in genere vbi eſt motus ꝓpꝛie dictus per Ariſto. ibidē ⁊c̄. ¶ Reſpōdeo ꝙ ad vbi ſꝫ ſe non eſt motus. ſꝫ vt ſubſtātie naturali. ⁊ illo modo habet cōtrarietatem ⁊ q̄libꝫ duo vbi ſunt formal'r oppoſita. ſicut ergo locus nō cōtrariat̄ loco in quantū eſt quātū: ſed in quantū eſt q̄le vt p̄dictū eſt. ſic eſt etiā de vbi.

Alterius videt̄ ꝙ rationes non cogāt. qꝛ videt̄ ibi eē fallacia ſm quid ad ſimpl'r ⁊ ignoꝛātia elenchi. dicēdo eſt ſurſuꝫ ad hoc ⁊ deoꝛſuꝫ ad aliud. ergo eſt ſurſum ⁊ deoꝛſuꝫ. qꝛ nō eſt ſimpl'r nec ſm idem ſicut h. a. eſt duplū ad. b. b. nō eſt duplū ad. c. ergo eſt dupluꝫ ⁊ non duplum. ¶ P̄. oīa oppoſita iferūt ↄdcōꝛia. ḡ illa ad q̄ nō ſequunt̄ ↄdictoꝛia n̄ ſūt oppoſita. ſꝫ ad p̄miſſas ī q̄bꝰ ē reſpcūs ad diuerſa nō ſequunt̄ ↄdcōꝛia. ſꝫ eſt ignoꝛātia elenchi vt p̄dictū ē. cū ḡ ſurſuꝫ ⁊ deoꝛſuꝫ dicant̄ in reſpectu ad diuerſa nulla oppoſitio ſeq̄tur ad tales p̄miſſas: nō ergo ſeq̄tur cōtraria ineſſe eidem aut idē ſibypſi cōtrariū eſſe dato ꝙ idē ſit ſurſum ⁊ deoꝛſuꝫ ad aliud ⁊ aliud ſumptū. ¶ Reſpōdeo ad pꝛimū dico ꝙ p̄dicata affirmatiua ſimpl'r ſumpta ſequunt̄ ex ſeipſis cū determinatiōe nō diminuente. exēpluꝫ. hoc eſt dupluꝫ ad. a ⁊ dimidiū ad. b. ergo eſt dupluꝫ ⁊ dimidiū. ſed nō ſequitur. ergo eſt duplū. ⁊ nō dupluꝫ. ſed eſt ignoꝛātia elenchi. ſil'r eſt in ꝓpoſito. hoc eſt ſurſuꝫ ad. a. ⁊ deoꝛſuꝫ ad. b. ergo idem eſt ſurſuꝫ ⁊ deoꝛſuꝫ. ſed nō ſeq̄tur. ergo eſt ſurſuꝫ ⁊ non ſurſum: ita ꝙ in oībus talibus in q̄bus pꝛedicata contrahuntur per additionē nō diminuentē inferunt affirmatiuas in q̄bus p̄dicata ſimpliciter īdicantur cōuenire ſubiectis. ſed nō ideo īferunt negatiuā in q̄bus pꝛedicata ſimpliciter iferūtur cōuenire ſubiectis ꝓpter dictas cauſas. bene ergo ſequitur eſt ſurſum reſpectu vnius ⁊ deoꝛſum reſpectu alteriꝰ. ergo ſimpliciter eſt ſurſuꝫ ⁊ deoꝛſum ſine oī fallacia. ¶ Ad ſcđm dico ꝙ relatiua poſſunt p̄dicari de ſeiuicē ⁊ de eodē. ſed nō relatiue oppoſita. ⁊ ita pn̄t rel'a abſolute īferri ex ſeipſis reſpectu diuerſoꝝ. ſi ergo ex ippotheſi ſunt cōtraria. ergo contraria dicentur de eodē. ↄcedo ergo ꝙ de eodē nō poſſunt īferri oppoſita abſolute. ſed ex ippotheſi. quia ſm aduerſarium iſta ſunt cōtraria. valet ergo rō cōtra illū q dic̄ ſurſuꝫ ⁊ deoꝛſum eſſe ↄtraria. ⁊ hoc ſufficit ad ꝓpoſitum auctoꝛis.

Poſitio vero ē quidam ſitus partiū. ⁊ generationis ordinatio. ſm quaꝫ dicuntur ſtantia vel ſedētia ⁊ lenia vel aſpera vel quomodolibet aliter diſpoſita. Sedere autē aut iacere poſitiones non ſunt. ſed denominatiue dicuntur ab his.

¶ Hic vt ſuperius dictū eſt determinat auctoꝛ de poſitione vel ſitu qđ eſt q̄ntū principiū. vbi ſic ꝓcedit. p̄mo determinat de poſitione q̄ꝫtū ad eius eēntialia ponēdo eius notificationē aut deſcriptionē. ſcđo quātum ad eius accidētalia aſſignādo ꝓpꝛietates eius. ibi (ſuſcipere aūt) p̄ma diuidit̄ in. z. p̄mo ponit ⁊ declarat deſcriptionē. ſcđo mouet quādā dubitationē ibi (ſolet aūt) p̄ma in tres. p̄mo deſcriptioneꝫ ꝓponit. ſcđo eā exponit p exēpla ibi (ſcđꝫ quā dicūtur) tertio qđdā dubiū excludit ibi (ſedere aūt) dicit ergo ꝙ poſitio eſt q̄dā ſitus partiū ⁊ oꝛdinatio generationis. i. oꝛdo rei generate. Ulterius exponit p exempla dicēs. ſm quā. ſ. poſitionē dicunt̄ quedā ſtantia vel ſedētia aſpera vel lenia. ideo ip̄a ſtatio vel ſeſſio aut aſp̄itas aut lenitas ſunt foꝛmal'r poſitiones. ¶ Ex quo ſequit̄ tertio ibi (ſedere aūt) excludit dubium. qꝛ crederet aliq̄s ꝙ ſedere iacere ⁊c̄. eſſent poſitōes. qđ negat di. ꝙ ſedere vel iacere vel ſtare nō ſunt poſitiones. ſed dn̄r denominatiue ab his. ſ. poſitionibus puta a ſeſſione dr̄ ſedere denomiatiue ⁊c̄. ⁊ ſic de alijs. ſicut ergo albū nō ē albedo nec aliqđ cōcretū eſt ſuuꝫ abſtractū. ita nec ſedere ē ſeſſio. nec ſtare ſtatio. ¶ Notādū ꝙ duplex eſt poſitio vt dictum eſt alias. ⁊ auctoꝛ dicit in littera. vna eſt a natura q̄ foꝛmaliter dicit oꝛdinē partiū in toto. ⁊ eſt differētia q̄ꝫtitatis. ſm ꝙ dicitur in p̄dicamentis ꝙ quedā q̄ꝫtitas habet pōneꝫ partiū. quedā nō habet poſitionē. a nā auteꝫ partes in toto oꝛdinant̄. puta manus iuxta bꝛachiū. oculi circa naſuꝫ. hāc poſitionē tāgit auctoꝛ cū dicit gn̄ātionis oꝛdinatio. ⁊ de hac exēplificat cū dicit: ſꝫ quā aliqua dicunt̄ aſpera vel lenia. lenitas eni. ⁊ aſperitas ſunt a natura. ⁊ dicūt oꝛdinē partiū in toto. aſperū eniꝫ dicit̄ cuiꝰ vna pars ſupereminet alteri in toto. lene vero cuiꝰ omnes partes iacēt eq̄liter in toto. ¶ Alia eſt poſitio que foꝛmal'r dicit oꝛdinē partiuꝫ in loco. ⁊ hec facit p̄dicamentū ⁊ genus diſtinctū: ⁊ hec poſitio nō eſt a natura. ſed eſt cōmuniter ab actu. ⁊ a cōſueto motu nature vt ſeſſio ⁊ ſtatio ⁊ hꝫ. hanc poſitionē tāgit auctoꝛ cum dicit. q̄daꝫ partium ſitus. ⁊ de illa exemplificat quādo ait. ſm quā aliqua dicuntur ſedentia vel ſtantia.

Sed videtur ꝙ poſitio p̄dicamentū non ſit talis oꝛdo partiū. ꝓbatio ſi poſitio ē oꝛdo partiuꝫ in loco. ergo illud eſſet poſitū cuius eſt iſte oꝛdo. ſed oꝛdo eſt partiū per te ⁊ nō totius. erga partes eēnt poſite. ergo partes hoīs ſedēt ⁊ nō homo. qđ eſt falſuꝫ. ꝓbatio ma. illud eſt oꝛdinatū oꝛdine cuius eſt oꝛdo. ſed oꝛdo eſt partiū: ergo partes ſunt oꝛdinate. ergo ⁊ poſite. ¶ Rn̄deo. ⁊ dico ꝙ ſm veritatē poſitio nō eſt foꝛmal'r iſte oꝛdo ꝓpter argumentuꝫ p̄dictum. ſed poſitio eſt quedaꝫ foꝛma poſitiua cui cōſequit̄ dictus oꝛdo. ita ꝙ oꝛdo eſt extra eſſentiā ſuaꝫ ⁊ poſterioꝛ. tn̄ qꝛ illa foꝛma eſt fere ignota ꝓpter debile ſuū eſſe. ideo circūloquit̄ eam per oꝛdinē qui cōſequit̄ ad poſitioneꝫ. ſupponatur ergo in toto iſto capitulo ꝙ poſitio ſit oꝛdo partiū in loco ītelligendo per oꝛdinē ipſam foꝛmam poſitiōis que ſit. a. ¶ Ex p̄dictis omnibus colligitur ꝙ auctoꝛ in deſcriptione vtranq̄ꝫ tangit poſitionē: lꝫ de ſecunda pꝛincipaliter ītēdat. ſed ideo foꝛte de vtraq̄ꝫ pꝛoloquitur. vt illa quā intēdit me

lius cognoſcatur.nam cognitio dr̃ie aliquoꝝ multuꝫ conferat ad cognoſcẽdũ qđ qd eſt vtriuſqꝫ. ¶ Apparet aũt ꝙ poſitio vtroqꝫ mõ eſt reſpectꝰ extrĩſecus adueniens. qꝛ poſitis extremis vtriuſqꝫ nõ ſeqtur reſpectꝰ.poſito enĩ loco ⁊ poſitis partibꝰ in toto nõ neceſſario ſequit̃ ordo partiũ in loco. qꝛ illud totuꝫ non neceſſario eſt in loco.imo nec ſimpl̃r ĩ loco ſicut iaꝫ ſupradictũ eſt.caplõ de vbi.ſil̃r partes totiꝰ que ſunt extrema alteriꝰ poſitiõis poſſent eẽ abinuicẽ ſeparate. ⁊ tũc non eẽt ordo illarũ partiũ in toto.

His viſis occurrũt duo dubia. ¶ Primuꝫ eſt.poſitio q̃ dicit ordinẽ partiũ ĩ toto ad qđ genus ptinebit.qꝛ cũ ſit formal̃r reſpectꝰ nõ põt ptinere ad genꝰ q̃titatis cuius ponit̃ dr̃ia cũ ſit q̃titas genꝰ abſolutũ.dr̃ aũt dr̃ia q̃titatis nõ ꝓpria nec eẽntialis.qꝛ reſpectꝰ nõ eſt dr̃ia ĩtrĩſeca abſoluta.ſed qꝛ illã itrinſecã abſolutã circũlogmur per reſpectũ poſitiõis.dr̃ie.n. reꝝ vtplurimuꝫ ſunt ignote. ¶ Scdʒ dubiũ eſt.q̃liter poſitio p̃dicamẽtũ differt ab ipſo vbi cũ vbi videat̃ eẽ ordo corporis in loco. ¶ Ad p̃mũ ſicut ⁊ de multis alijs ita ⁊ de poſitiõe que eſt ordo partiũ in toto oꝫ dicere ꝙ eſt in gñe per reductionẽ. reducit̃ autẽ ad genus põnis.cũ quo hꝫ maioreꝫ ſimilitudinẽ ⁊ cõueniẽtiã. pro q̃to vtraqꝫ poſitio eſt ordo partiũ.lꝫ ad alios terminos ⁊ forte ꝓpter hãc reductionẽ ⁊ ſimilitudinẽ auctor ſil̃ dterminat de vtraqꝫ. ¶ Ad ſcđm dico.ꝙ vbi eſt circumſcriptio paſſiua totiꝰ locati ad totũ locũ modo p̃dicto. circũſcriptio aũt ⁊ ordo nõ ſunt idẽ reſpectꝰ.lꝫ ergo poſitio nõ poſſet eẽ ſine vbi ſic̃ eſt de q̃titate ⁊ q̃litate.qꝛ q̃litas nõ põt eẽ ſine q̃titate.⁊ tñ nõ ſunt idẽ.nec quãtitas eſt de eẽntia q̃litatis. qꝛ vero hi reſpectꝰ habẽt modicũ de entitate difficile eſt videre eoꝝ dr̃ias ſicut ⁊ qditates. ¶ Ex p̃dictis oĩbus pꝫ notificationẽ ſeu deſcriptionẽ cõueniẽter eẽ aſſignataꝫ. ibi enĩ ponitur aliqd.q.loco generis.ſitus ⁊ ordinatio ponit̃ ſubꝫ. partiuꝫ ⁊ gnãtiõis.i.rei generate.partes aũt ſunt extrema p̃me poſitionis.ſed ſunt tantũ ſubiectũ vel fundamentuꝫ ſecunde poſitionis.⁊ tunc ſupplẽdus eſt terminꝰ q eſt ipſe locꝰ vel partes loci. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Soler autem qđ induci de curuo ⁊ recto: ⁊ aſpero ⁊ leni.quadrangulo ⁊ triãgulo . bicubito ⁊ tricubito.magno ⁊ paruo.breui ⁊ lõgo ⁊ ſimilibus.quandã enim ptium poſitionem ſignificare vident̃. Aſperum enim dicit̃ cuius partiũ altera alteri ſupereminet.lene vero cuius particule equaliter porrecte ſunt. Similiter autem ⁊ de reliquis.

Mouet quãdã dubitatõeꝫ circa p̃dicta.vbi duo facit.p̃mo mouet dubitationẽ.2º. ſubdit rñſionẽ ibi (nõ ſunt autẽ poſitiones) dicit ergo ꝙ q̃ſtio ſolet ĩduci de curuo ⁊ recto: ⁊ aſpero et leni:triãgulo ⁊ q̃drãgulo ⁊c̃. vtꝝ.ſ.ſint poſitõesvel nõ. videt̃ ꝙ ſic.qꝛ vident̃ ſignificare quandã diſpõnem.i. poſitionem partiũ.qđ pꝫ ex p̃dictis per eoꝝ diffinitões: aſperuꝫ enĩ dicit̃ cuiꝰ vna pars ſupeminet alteri.lene cuiꝰ pticule eq̃les ſunt.ſil̃r aũt dici põt de reliqs. videt̃ ergo ꝙ ſint poſitiones.arguat̃ ergo ſic. q̃cunqꝫ ſignificãt ordinẽ partiũ ſunt poſitiões:ſꝫ oĩa p̃dicta ſunt hꝫ. ergo ⁊c̃. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Non ſunt autẽ poſitiones ea que dicta ſũt oĩa ſed qualia circa ſitum exiſtẽtia.eo nãqꝫ ꝙ partes ſic diſpoſite ſũt ex eo talia ſenſibus iudicant̃. nõ autem ex eo ꝙ talia.i.aſpera vel lenia vel bicubita vel tricubita ſint. Similiter autẽ de alijs que huiuſmodi ptiuꝫ habent diſpoſitionẽ. Erit igit̃ vnumqđqꝫ p̃miſſorum nõ poſitio: ſꝫ quale: qđ circa poſitionẽ naſcitur.

Ponit reſponſionẽ q̃ eſt ꝙ oĩa p̃dicta nõ ſunt poſitiões: ſed q̃litates circa poſitiões: ꝙ aũt ſint q̃litates ꝓbat. qꝛ ſenſu.ſ. tactus pcipiunt̃ eſſe talia.ſ.aſperũ ⁊ lene ⁊c̃.ergo ptinent ad tertiã ſpẽm q̃litatis q̃ eſt ſenſibilis q̃litas.dicit ergo ꝙ ea q̃ dicta ſunt nõ ſunt poſitiones.ſꝫ q̃lia.i. q̃litates exñtes circa põnes.qđ ſtatiꝫ ꝓbat.nã ex eo ꝙ pticule ſic ſunt poſite in toto a ſenſibꝰ iudicant̃ tales eſſe.ſ.aſpeꝝ vel lene. ⁊ nõ ecõuerſo.g̃ vnũqđqꝫ p̃miſſoꝝ nõ erit poſitio. ſꝫ naſcit̃ circa põneꝫ.

Circa litterã occurrũt dubia. ¶ Primo.qꝛ auctor videtur ſibi ꝯdicere.ſtatĩ enĩ ſupra dãs expõnẽ de deſcriptiõe põnis ponit exẽplũ de aſpero ⁊ leni.qꝛ ſꝫm poſitõeꝫ dñr aliq̃ aſpera vel lenia.ergo ſunt poſitiões.hꝫ autẽ dicit ꝙ nõ ſunt põnes.ſꝫ q̃litates circa poſitionẽ. ¶ P̃. Ariſto.in p̃dicamentis capitulo de q̃litate.dicit exp̃ſſe ꝙ raꝝ ⁊ ſpiſſum aſperũ ⁊ lene ſignificãt poſitionẽ ⁊ nõ qualitatem.qđ ꝓbat ex hoc.qꝛ dicũt ordinẽ partiũ. ¶ P̃.videt̃ falſuꝫ ꝙ triangulus ⁊ quadrãgulus ſignificẽt q̃litatẽ. nam oĩs figura ẽ in genere quãtitatis.qꝛ tñ per ſe quãtitates p ſe ꝯſtituũt figurã. ſed triãgulus ⁊ q̃drãgulus ſunt figure.ergo ſunt quãtitates ¶ Rñdeo.ad p̃mũ ⁊ ſcdꝫ patet rñſio ex dictis ſupra ca. de actione.qꝛ raꝝ ⁊ ſpiſſũ aſpeꝝ ⁊ lene vno mõ ſignificãt extenſionẽ partiũ q̃titatiuaꝝ.⁊ ſic idẽ corpꝰ cõpreſſuꝫ ⁊ non compreſſũ põt eſſe raꝝ ⁊ denſuꝫ. vt pꝫ de ſpõgia ⁊ lana.alio modo ſignificãt extenſionẽ partiũ materie ꝓut rarũ dicitur ꝙ multũ habet de forma ⁊ paruꝫ de materia. denſuꝫ vero ecõuerſo.p̃mo modo ſignificãt poſitionẽ.qꝛ ordinẽ partium in toto.ſcđo modo ſignificant q̃litatẽ.⁊ ſic patet ꝙ nec auctor cõtradicit Ari.nec ſibiypſi.dicuntur etiaꝫ qualitates ex alia cauſa quã tãgit auctor.qꝛ ſcilicet ĩferunt paſſionem ſenſui ⁊ ſenſibus pcipiunt̃.qđ eſt ꝓpriuꝫ.3e ſpeciei qualitatis. ¶ Ad tertium autem dictũ fuit in p̃dicamentis.quadã queſtione. nam hoc nomen figura vno modo ſignificat ſuperficieꝫ terminatam lineis.⁊ ſic eſt in genere quantitatis vt arguitur. Alio modo ſignificat ipſam clauſionem linearum ſiue terminationem.⁊ ſic eſt in tertia ſpecie qualitatis. ⁊ dicuntur qualitates in quantitate.

Ad euidentiam huiꝰ.c.q̃rit̃ vtꝝ poſitio ſit vnũ p̃dicamentũ.ar.p̃mo ꝙ non ſit p̃dicamentũ vel generaliſſimũ.nã oĩs relatio eſt de genere relatõis.ſed poſitio eſt relatio.qꝛ eſt formal̃r reſpectꝰ.g̃ eſt de gñe relatiõis.⁊ p ꝯñs nõ eſt gnãliſſimũ. ¶ P̃.illud qđ ẽ dr̃ia generis nõ eſt gñaliſſimũ:ſed poſitio eſt dr̃ia gnĩs q̃titatis vt dr̃ in p̃dicamẽtis.g̃ ⁊c̃. ¶ 2º arguit̃ ꝙ nõ ſit vnũ genus.qꝛ poſitio eſt reſpectꝰ mutuus ſicut ⁊ ordo.g̃ qua rõne ordo partiũ locati ad partes loci facit vnũ genus:eadẽ rõe ecõuerſo ordo partiũ loci ad partes locati facit aliud genꝰ. ¶ Cõfirmat̃.qꝛ actio ⁊ paſſio faciũt.2.genera que ſunt.2. reſpectꝰ oppoſiti.g̃ pari rõne in ꝓpoſito ordo ⁊ ordo q ſunt reſpectꝰ oppoſiti in ꝓpoſito. Idẽ argumentũ valet ad ꝓbãdũ de vbi ⁊ de qñ ⁊ de habitu ꝙ ſint.2.genera.qꝛ in quolibet iſtoꝝ ſunt.2.reſpectus oppoſiti ad iſtar actionis ⁊ paſſionis.ſ.vbi actiuuꝫ ex parte loci.paſſiuũ ex parte corporis locati.ſimil̃r quãdo actiue ex parte tẽporis quando paſſiue ex parte rei tẽporalis. Itẽ habere actiue ex parte corporis cui adiacẽt.⁊ haberi paſſiue ex parte adiacentium corpori. ¶ Ad oppoſitũ eſt auctor ⁊ Ari.aliter eſſent plura genera q̃.io. ¶ Rñdeo hic ſunt.2.ꝯcluſiones. ¶ Prima ꝯcluſio. eſt iſta.poſitio eſt genus generaliſſimũ.ꝓbatio illud genus qđ nõ habet ſupueniẽs genus eſt generaliſſimũ per diffinitionẽ generaliſſimi datã a por.ſed poſitio eſt hꝫ.nam nihil habet ſupra ſe vniuocũ niſi ens qđ nõ ẽ genus .ergo ⁊c̃. Ubi notanduꝫ ꝙ ſicut dictũ eſt in por.de ratione generaliſſimi eſt nõ habere ſupra ſe aliud genus.eſto ꝙ paucas vel nullas habeat ſpecies ſub ſe ſicut eſt de quãdo vbi.poſitione.habitu.que paucas aut nullas habẽt ſpecies ſub ſe. ¶ Secũda ꝯcluſio.ꝙ poſitio eſt vnũ genus.ꝓbatio.qꝛ p̃dicat̃ đ oĩbus

ſuis inferioribus ſecundum vnam rationem.ergo vnum ge
nus.vnitas enī generis eſt ex vnitate rōnis p̄dicandi. ſi que
ritur que ſit illa vna rō.dicit̄ ꝙ vel eſt ignota nobis. vel pōt
dici rō ordinabilitatis in loco.q2 pō eſt formalr̄ ordo partiū
in loco.¶ Ad primū in oppoſitu3 dico ꝙ ma.eſt falſa ſic ac
cepta vlr̄.nā ſola relatio ⁊ reſpectus intrinſecus adueniens
eſt de genere relatiōis.poſitio aūt nō eſt reſpectus ītrinſec⁹
ſed extrīſecus aduenīēs.¶ Ad ſcōm patet ex p̄cedentibus
ꝙ poſitio p̄dicamentu3 non eſt differētia quantitatis.vnde
eguocatur in argumēto de pōne.¶ Ad tertiū tāgit difficul
tatē an ens diuidat̄ ſufficiēter per.io.genera. ꝙ ſi nō. plana
eſt reſpōſio ꝙ in oībus reſpectib⁹ oppoſitis ſicut vnus cōſti
tuit p̄dicamētū.ita ⁊ alius.ꝙ ſi ſic oporteret fieri multas re
ductiones vt.ſ.reſpect⁹ oppoſitus reducat̄ ad genus oppoſi
tum.vbi gr̄a.vbi actiuū ad vbi paſſiuū. ſilr̄ de quando poſi
tione ⁊ habitu.Sed quare actio ⁊ paſſio ſunt duo genera cū
ſint reſpectus oppoſiti potius q̄3 alij reſpectus oppoſiti.Re
ſponſionem quere ſi potes.

SUſcipere autē videtur ſitus ꝯtrarie
tatem.Nam ſedere ad id qđ eſt ſta
re ꝯtrarium eſſe videtur. Cōtraria
enim ſūt que in indiuiduo vno eo
demq3 tempore impoſſibile eſt ſi
mul reperiri viciſim tamē poſſibilia ineſſe. Se
dens enim ilico poteſt ſtare ⁊ ſtās ſedere. quo
cunq3 autē ſedente impoſſibile eſt eū ſtare.

¶ Poſtq̄3 auctor determinauit de poſitiōe q̄tū ad eius eēn
tialia ponēdo eius deſcriptionē.nunc determīat de poſitio
ne quantū ad eius accidētalia ꝓprietates eius aſſignando.
vnde hec pars in.3.diuidit̄ ſm ꝙ aſſignat de poſitione.3.ꝓ
prietates.quaꝝ due ſunt cōmunes:tertia vero eſt ꝓpria ⁊ cō
uertibils.ſcōa ponit̄ ibi(ꝓpriu3 vero)tertia ibi(magis aūt
ꝓpriu3)ꝯcluſio ītenta in p̄ma parte eſt iſta ꝙ poſitio nō ha
bet ꝯtrariū.circa quā ſic ꝓcedit.p̄mo ꝯcluſionē impugnat.
ſecundo eam probat ibi.(ponentibus)in p̄ma parte arguit
ſic.ſedere ⁊ ſtare ſunt poſitōes.p3 ex p̄cedentibus.ſed ſede
re ⁊ ſtare ſunt ꝯ̄ria.ergo ī poſitione eſt ꝯtrarietas.minor po
nit̄ in littera quā ꝓbat per diffinitionē cōtrarioꝝ ſic. contra
ria ſunt que īpoſ͛e eſt eē in eodē īdiuiduo ſimul. viciſſi3 aūt
⁊ ſucceſſiue cōuenit eſſe in eodē.ſed ſedere ⁊ ſtare ſunt h͛.er
go ſunt ꝯtraria.ꝓbatio mi.na3 ſedēs pōt ilico ſtare. ⁊ econ
uerſo.hui⁹ rationis p̄mo ponit ꝯcluſionem(nā ſedere)ſcōo
maio.(cōtraria enī ſunt)3°. minorem(ſedens enī)quocūq3
aūt.i.aliquo ſedēte īpoſſibile eſt ipſu3 ſtare ſil̄.¶ Notandū
ꝙ hic accipit cōcretū pro abſtracto.ſ.ſedere ac ſtare ꝓ ſeſſio
ne ⁊ ſtatiōe.aliter cōtradiceret ſibi.nā ſuperius dixit iſta ſe
dere ⁊ ſtare nō eſſe poſitiōes.ſed dicunt̄ denoīatiue a poſiti
onibus.¶ Deinde cum dicit.

¶ Ponētibus autem nobis hec ꝯtraria eſſe incō
uenietia recipere cogimur.eo ꝙ vnū contrariū
ſit plurium. Secundū etenim collectionis ꝯti
nentiā non magis ſedere ad id qđ ſtare eſt ꝯtra
rium quidem eſt q̄3 ad accūbere Similiter autē
⁊ quemadmodū ſedere ⁊ ſtare nūq̄3 in eode3 ſi
mul reperiunt̄ ita nec ſedere ⁊ accūbere ⁊ ſtare
Secundu3 igit̄ huiuſmodi diſpōnes ſitui nulla
cōtrarietas inerit.

Probat ꝯcluſionē intentā arguēs in oppoſitū per.2.rōnes.
vnā ad impoſſibile ⁊ aliā oſtēſiuā.ſecūda ibi(amplius qui
dem ꝯtrarioꝝ)p̄ma ī.2.p̄mo ponit rationē.ſcōo īſtat ꝯtra
eam ibi(fortaſſis)In prima parte arguit̄ ſic.ſedere ⁊ ſtare
ſunt ꝯtraria.ergo vnū eſt ꝯtrariū pluriū.ꝯſequēs eſt falſū.
q2 vnū vni tantū ꝯtrariat̄.ex.4.meta.ergo antecedēs.⁊ ꝓ
ꝯſequēs poſitioni nihil eſt ꝯtrariū.ꝓbatio ꝯſequētie.q2 ſm
ꝯſequētiā collectiōis.i.ſm ꝯſequentiā.noſtre diffinitiōis.i.
ſupple ſm diffinitionē ſupra datā de ꝯtrarijs.nō magis eſt
ꝯtrariū ſedere ad ſtare q̄3 ad accūbere.q2 ſicut ſedere ⁊ ſta
re nunq̄3 reperiūtur in eodē ſimul:ſed viciſſim ita nec ſtare
⁊ accūbere ſimul reperiūtur in eodē ſed viciſſim.ergo ſede
re erit ꝯ̄riū ad ſtare ⁊ accūbere.ergo vnū eſt ꝯ̄riū duoꝝ.hu
ius rōnis p̄mo ponit ꝯcluſionē ibi(ponētibus aūt)ſcōo ꝓ
bationē ꝯſequētie ibi(ſm.n.collectionis)tertio īfert ꝯclu
ſionē p̄ncipalr̄ ītenta3 ibi(ſm aūt h͛ diſpoſitionē).i.ꝓba
tionē ꝙ poſitioni nihil eſt ꝯtrarium.patet autē tota littera
ex predictis.¶ Deinde cum dicit.

¶ Fortaſſis aūt nec inſolitum videbitur quidē
vnum pluriū eſſe ꝯtrarium. Pallor enī ad albū
⁊ nigrū ꝯtrarium videt̄ eſſe. Nam ſub eodem.
gn̄e cum ſint nunq̄3 in eodem inueniunt̄ ⁊ vici
ſim tranſmutant̄. Relinquit̄ igitur vnum pluri
bus eē contrarium.

Inſtat ꝯtra rationē.vbi.2.facit.p̄mo premittit obiectionē.
ſcōo ſubdit reſpōſione3 ibi(nō eſt aūt pallidū)obijcit ergo
ꝯtra rationē ꝙ ꝯſequēs illatū tanq̄3 īconueniens.nō videt̄
īconueniēs.ideo dicit ꝙ fortaſſis nō putabit̄ īſolitū.i.falſū
⁊ īopinabile vnū eē ꝯ̄riū pluriū.nā pallidū videt̄ eē ꝯ̄riū ad
albū ⁊ nigrum.i.albedinē ⁊ nigredinē.qđ ꝓbat̄ per diffini
tionē ꝯtrarioꝝ ſuperius repetitā.nā cū ſint ſub eodē gene
re nunq̄3 in eodē ſimul īueniūtur.ſed viciſſim.q2 idē ſubie
ctū nūc albū nūc nigrū eſt.nūc pallidū.⁊ ecōuerſo relīquit̄
ergo vnū eē ꝯtrariū pluribus qđ in rōne īferebat̄ tanq̄3 in
conueniens.¶ Deinde cum dicit.

¶ Non autē eſt pallidu3 ad albū vel nigru3 con
trarium.eteni3 cum vtrūq3 in eodem eſt.pallor
enim ⁊ colores reliqui ex albo ⁊ nigro ꝯficiunt̄
Neceſſarium ergo ē in quocunq3 pallidū eſt in
omni eo q̄dem eſſe albū ⁊ nigrum. Silr̄ autem
⁊ de ceteris coloribus.

Rn̄det ad obiectionē dicēs ꝙ pallidū nō eſt cōtrariū ad al
bum ⁊ nigꝝ.q2 vtrūq3 extremū eſt.ſ.in eodē medio.pallidū
eni3 ⁊ alij.ſ.medij colores cōficiunt̄ ex albo ⁊ nigro. ideo ſūt
ſimul.¶ Ex hoc ſtatī ſoluit ad rōnem in oppoſitū(neceſſa
rium eſt ergo)q2 ſi pallidū cōficitur ex albo ⁊ nigro.neceſſa
rium eſt in quocūq3 eſt pallidū in eodē eſſe albū ⁊ nigrū.ſilr̄
aūt ⁊ de ceteris medijs coloribus.falſa ē ergo iſta minor ꝓ
poſitio que erat ꝙ pallidū ⁊ albū nunq̄3 ſunt ſimul in eodē.
ſimiliter de pallido ⁊ nigro.

Circa litterā occurrūt dubia.¶ Primū.q2 videt̄ falſū
ꝙ vnū tm̄ ꝯ̄rietur vni.tū q2 mediū v̄tutis moralis
h3.2.extrema ꝯtraria.vn̄ largitati ꝯ̄riatur p̄digalitas ⁊ aua
ritia.tum q2 dicit̄.2.top.ꝙ amicis malefacere h3 multa cō
traria.ſ.amicis benefacere ⁊ inimicis malefacere.¶ Scō3.
ꝙ videtur falſu3 medios colores cōfici ex extremis. nā oīs
forma eſt ſimplex in eſſentia vt dictum eſt in p̄ncipio huius
libri.ſed medij colores ſunt queda3 forme. ergo ſimplices.
non ergo mixti aut compoſiti ex extremis. ¶ Ad primum
dico ꝙ ſumendo contrarietatem ſtricte ⁊ proprie vnum tā
tum vni contrariatur.hanc cōcluſionem ponit Ariſtote.io.
metaphy. quā deducit ſic. nam cōtrarietas eſt maxima di
ſtantia.⁊ ſi maxima.ergo perfecta.⁊ ſi perfecta.ergo non cō
tingit vni plura contraria eſſe. Nec enī vltimo eſt aliqd vl
terius.nec diſtantie vnius plura ſunt q̄3.2.vltima. vnum er
go tantum vni contrariatur. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ in oī
genere entis etiam in qualitatibus eſt īuenire medium eiuſ
dem rationis cum extremis.patet ex.io.meta.licet autem

medium dicatur cõponi ex extremis. vt rubor ex albo ⁊ nigro. iſta cõpoſitio non eſt niſi quedã cõueniẽtia. qualitates enĩ medie ſunt ſimplices. vnde ꝓpter aliquã cõuenientiam naturalẽ medij cum extremis: que cõuenientia nõ eſt extremi ad extremũ. dicunꞇ extrema vel qualitates extremorũ eſſe ⁊ manere in medio. ⁊ nõ dicitur ꝙ extremũ ſit in extremo abſolute. ergo colores medij forme ſimplices ſunt. ideſt non mixte aut compoſite niſi modo dicto: ⁊ hoc ſufficit auctori ad probandum ꝙ non contrariantur extremis. quia cõtraria non habent talem cõuenientiam. ¶ Per hoc patet ad argumenta. ¶ Ad primũ de virtute morali ⁊ extremis. dicendũ ꝙ nõ eſt cõtrarietas ꝓprie ⁊ ꝑfecta. quia non maxima diſtantia. plus eniꝫ diſtant auaritia ⁊ prodigalitas q̃ꝫ largitas ab vtraqꝫ earum. ideo habent ſe iſta tria ſicut extrema ⁊ medium in genere colorum. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ in complexis quãdoqꝫ eſt contrarietas ex parte ſubiecti vt amicis benefacere. inimicis benefacere. quandoque ex parte predicati vt amicis benefacere. amicis malefacere. quandoqꝫ ex parte vtriuſqꝫ. vt amicis benefacere. inimicis malefacere. ideo iſta contrarietas non eſt ſecundũ ideꝫ. nec per conſequens proprie contrarietas. ¶ Aliter poteſt dici ꝙ vnum vni contrariari intelligitur de contrarietate incõplexorum. de qua etiam nunc eſt ſermo. ¶ Ad aliud patet ex predictis qualiter medij colores ſunt forme ſimplices. ⁊ quõ dicuntur cõponi ex extremis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autem contrariorum quidem ratio eſt circa idem natura exiſtere. Sedere autem ⁊ iacere non ſunt circa idem natura. ſed ſeiuncta ſunt. Eſt enim ſedere circa rationalia proprie. Iacere auteꝫ ⁊ accumbere circa diuerſa. huiuſmodi autem ſignum eſt equi ⁊ bouis ſimilitudo, quibus ſine dubio accubitus ꝓbaꞇ eẽ.

Probat idem qõ prius per rationem oſtenſiuam ſic. cõtraria ſunt nata fieri circa idem naturaliter. ſed ſedere. ſtare. iacere. accumbere non ſunt nata fieri circa idem naturaliter. ergo non ſunt contraria. ꝓbatio mino. quia ſedere habet fieri circa rationalia. puta homines. iacere autem ⁊ accumbere circa diuerſa. ideſt circa irrationalia. non tantum enim homo. ſed equus ⁊ bos dicuntur iacere ⁊ accumbere. ſedere autem non niſi homo: ideo dicit ꝙ ſignum huius eſt ſimilitudo. ideſt imago equi ⁊ bouis. quibus accubitus ⁊ non ſeſſio appropriatur vel probatur. cum enim bos vel equus pingitur. non pingitur proprie ſedens ſicut homo. huius rationis p̃mo ponit maiorẽ (Amplius quidẽ) ſcðo minorẽ (Sedere autem) ⁊ patet littera.

Contra predicta arguitur ⁊ videtur ꝙ poſitio ſuſcipiat contrarietatẽ. nam omnis motus eſt a contrario in contrarium ex. 5°. Phi. ſed in poſitione eſt motus. naꝫ motus fit a ſedere ad ſtare: ⁊ ecõuerſo. ſimiliter de alijs ergo ⁊c. ¶ P̃. differentia ſecundum ſpeciem eſt contrarietas ex. 10. Metaphy. ſed in poſitione. immo in omni genere eſt differentia ſecundum ſpeciem. quia omne genus diuiditur per duas differentias que addite generi conſtituunt ſpecies. ⁊ oppoſitas. ergo ⁊c. ¶ P̃. ratio facta ſuperius non eſt ſoluta. quia per diffinitionem contrariorum probatur ſedere ⁊ ſtare eſſe contraria. quia impoſſibile eſt ſimul ea eſſe in eodem indiuiduo. ſed viciſſim eſſe poſſunt. ergo ſunt contraria per locum a diffinitione. ¶ In oppoſitum eſt auctor.

¶ Aliter oportet diſtinguere de contrarietate ſicut dictuꝫ eſt in predicamentis. nam contrarietas ſumitur proprie ⁊ tranſumptiue. tranſumptiue dicitur abſolute. maxima diſtantia in genere ⁊ extenditur ad oppoſitionem priuatiuaꝫ quomodo priuatio ⁊ forma dicuntur contraria. ex primo Phi. hoc modo in omni genere eſt contrarietas. quia omnis diuiſio generis eſt per differentias oppoſitas hoc modo contrarias. ſed contrarietas proprie eſt maxima diſtantia formarum que nate ſunt mutuo fieri ⁊ ſe expellunt circa idem ſuſceptiuum. hoc modo negatur contrarietas a ſubſtantia et quantitate vbi quando et poſitione. dico ergo ꝙ in poſitione non eſt contrarietas proprie. ſed tranſumptiue. ¶ Ad primum argumentum poſſet negari minor. quia motus non ponitur niſi in quatuor generibus. ſubſtantia. quantitate. qualitate. ⁊ vbi. vnde ⁊ iſte motus de quo arguitur. ſcilicet de ſedere. et ſtare eſt motus localis. ⁊ per conſequens ad vbi. ¶ Aliter dato ꝙ in poſitione eſſet motus dicendum eſt ſicut de quantitate ⁊ vbi. quia ibi non eſt motus ſecundum ſe: ſed vt ſubſunt naturali. graue enim mouetur ad vbi deorſum. quia ibi eſt virtus naturalis ſaluatiua eius ⁊ mouetur ab vbi ſurſum. quia ibi eſt virtus corruptiua iſtius. ſimiliter poteſt dici de poſitione. ¶ Ad ſecunduꝫ iam patet. concludit de contrarietate dicta tranſumptiue. ¶ Ad tertium dato ꝙ iſta eſſet diffinitio contrariorum. reſpõſuꝫ eſt in lr̃a in vltima rõne. q2 iacere ſedere accũbere nõ habent fieri circa ideꝫ nãliter. q2 alteꝝ circa rationalia. alia aũt duo circa irrationalia. ¶ Seq̃tur illa pars.

¶ Proprium autem poſitionis eſt neqꝫ cuꝫ minus neqꝫ cum amplius dici. Sedere nanqꝫ non magis eſt poſitio q̃ꝫ accumbere nec minus. nec ſedens magis vel minus alterum altero dicitur neqꝫ accumbens neqꝫ vniuerſaliter ſecundum aliquam aliam poſitionem.

Ubi ponit ſcðaꝫ ꝯtrarietatẽ di. ꝙ ꝓpriũ poſitionis eſt non ſuſcipere magis ⁊ minus. qõ declarat p̃mo ſi due ſpẽs cõparẽtur in genere. nã ſedere non dr̃ magis nec minus poſitio q̃ꝫ accũbere. ſcðo cõparãdo duo ĩdiuidua in ſpecie. nã vnus ſedẽs nõ dr̃ magis nec minus ſedẽs. nec accũbens dr̃ altero magis accũbẽs aut min⁹: nec vlr̃ circa aliq̃ꝫ poſitionẽ aliã.

Contra dicta ar. nã aſpeꝝ ⁊ lene aliquo modo ſunt poſitiones. ⁊ tñ alteꝝ altero dr̃ magis vel minus aſpeꝝ. ſilr̃ de leni. ¶ Rñdeo aſpeꝝ ⁊ lene ꝓut dicũt ordinẽ partiũ in toto nõ ꝑtinẽt ad genus poſitiõis: ſꝫ ſunt drĩe aut paſſiones q̃ꝫtitatis. ⁊ tñ nec illo mõ dicũtur magis ⁊ min⁹. q2 iſte ordo nõ eſt ſm magis ⁊ minus. ſm tñ ꝙ dicũt q̃litates poſſunt ſuſcipere magis ⁊ minus. vt vnũ dicatur magis aſpeꝝ q̃ꝫ aliud ⁊c. ¶ Sequitur illa pars.

¶ Magis autem videtur proprium poſitionis ſubſtantie aſſiſtere. omnibus quidem alijs formis ſuppoſitis. Poſitio autem nihil aliud eſt. quam naturalis ipſius ſubſtãtie ordinatio que a principio quidem ĩnata eſt. vt ea que aſperis ⁊ lenibus equalibus ⁊ inequalibus ineſt vel a nullo quidem motu conſueto vt ſeſſio ⁊ accubitus ⁊ ſimilia. Quicquid igitur e proximo eſt ſubſtãtie aſſiſtens id neceſſario poſitio eſt. ⁊ omnis q̃dẽ poſitio huius rõnis ſuſcipit p̃dicationem.

Ubi ponit. 3. ꝓprietatẽ. circa qõ. 3. facit. primo ꝓprietatem ꝓponit. ſecũdo per exempla exponit. tertio eã eſſe conuertibilem concludit. ſecunda ibi (poſitio autem nihil) tertia ibi (quicquid igitur proprie) dicit ergo ꝙ magis proprium poſitionis eſt aſſiſtere ⁊ ineſſe ꝓxime. i. ĩmediate ⁊ ĩmanentius omnibus formis ſupra poſitis. i. ĩmanentius q̃ꝫ actio ⁊ paſſio. vbi. quando. Qõ ſtatim declarat primo de poſitione que eſt a natura ibi (poſitio autem) naꝫ poſitio nihil aliud eſt q̃ꝫ naturalis ordinatio partium ipſius ſubſtantie. ideſt ordo partium que ordinatio vel eſt innata a natura vt illa que ineſt aſperis et lenibus equalibus. et inequalibus.

ſcdo de poſitione que eſt ab actu nro vel etiā que ineſt a cō ſueto motu nature. vt ſeſſio: accubit⁹ ⁊ ſimilia. ¶ Ultimo cum dicit (quicqd igitur) concludit dictā ꝓprietatem eſſe ꝯuertibilē pōni di. ꝙ quicqd ꝓxime eſt aſſiſtēs ſubē. illud eſt neceſſario poſitio. ⁊ ecōuerſo. omnis poſitio ſuſcipit pdicationē huius rōnis. ſ. ꝙ ꝓxime eſt ſubē aſſiſtens. ¶ Notādum ꝙ ſiue loquamur de pōne pmo mō. ſ. que ineſt a nā ⁊ dicit ordinē partiū in toto. ⁊ ptinet ad gen⁹ ꝗtitatis. ſiue de pōne ſcdo mō q. ſ. ineſt ab actu ⁊ ꝯſueto motu nature. ⁊ dicit ordinē partiū i loco. ⁊ facit gen⁹ ⁊ pdicamentū diſtinctum. vtraqꝫ. n. poſitio ineſt ſubē ſtati poſite in eſſe. ſuba. n. ptes habēs. puta hō ſtatim vt eſt hꝫ ptes ordinatas iter ſe ⁊ in loco. qꝛ vel ſtat vel ſedet vel iacet ⁊c.

Contra ꝓꝑetatē arguitur. tū qꝛ ꝗtitas ꝓximi⁹ adhęret ſubē ꝗ aliud qōcunqꝫ accñs. ꝑenim ex natura rei ſuba ē ꝗta ꝗ poſita. ğ poſitio non proximius inhęret. tuꝫ qꝛ actio ⁊ paſſio ſūt cauſa pōnis. vt dictū eſt ſ. c. de actione. ſed cauſa pcedit effectū. igiť imediatius inherēt ſubē ꝗ poſitio. ¶ Reſpōdeo. intētio auctoris ē ꝙ poſitio ꝓximi⁹ inheret ſubē ꝗ aliqō pncipioꝝ hic determinatorū. vñ in lřa diciť alys formis ſupꝛapoſitis. ¶ Et ꝰ pꝫ ad pmum de ꝗtitate. qꝛ vtiqꝫ ꝗtitas imediatius inheret ſubē. ſꝫ ipſa nō ē aliqō iſtoruꝫ. 6. pncipiorū. ¶ Ad 2ᵐ concedo ꝙ actio ⁊ paſſio pcedunt ſuppoſitionē in alio ſuppoſito. pri⁹. n. ē actio ⁊ paſſio elemētoꝝ ꝗ lapis ſit genit⁹. ⁊ p ꝯńs ꝗ habeat in ptibus ſitū vel poſitionē. ſed i eodē ſuppoſito vel ſuba eſt ecōuerſo. ꝑus eni ex nā rei. hō hꝫ ſitū. vel poſitionē i ptib⁹. ēt loquēdo de vtraqꝫ pōne ꝗ poſſit agere vel pati. ⁊ ſit in qñ vel habeat aliqd circa corp⁹ adiacēs. ⁊ ſaltē ꝗtū ad pōne que eſt ordo partiū i toto prius hꝫ eā ꝗ ſit in vbi vel in loco. poſitio ergo reſpectu ſubē pcedit alia qnqꝫ pncipia ſiue predicamenta.

Habitus autem eſt corporum. ⁊ eorū que circa corp⁹ ſūt adiacētia.

¶ Ultimo determinat auctor de 6ᵒ ⁊ vltimo pncipio. ſ. de hitu. circa qō. 2. facit. p. n. determinat ō hitu ꝗtū ad ei⁹ qditatē. ſcdo de habere oñdens ei⁹ multitudinē ibi (Dr autē habere) pma pars diuiditur in. 2. qꝛ pmo agit de hitu ꝗtū ad eius eſſentialia deſcribēdo ⁊ diuidendo. ſcdo ꝗtū ad eius accñtalia ꝓprietates ei⁹ aſſignādo ibi (ſuſcipit āt) pma in. 2. qꝛ pmo ponit de hitu vnam notificationē ſeu deſcriptionē. ſcdo duplicē diuiſionē ibi (ꝭm ꝙ) dicit ğ ꝙ habitus eſt corpoꝝ ⁊c. ¶ Notandū ꝙ vt dictū eſt i pdicamētis. c. de qualitate habitus dicitur multipliciter. vno mō ſignificat aliqd tranſcēdens ꝭm ꝙ ab eo diciť hr̄e denoiatiue qō diſtiguitur ꝰ i fine hui⁹. c. ¶ Alio mō ſignificat idē ꝙ forma poſitiua vt ſumitur i oppōne ꝑuatiua. ꝙ ꝑuatio ⁊ hitus opponūtur. ¶ Alio mō ſignificat qlitatē radicatā in ſubo ⁊ difficiliter mobilē. ⁊ hoc mō ptinet ad pmā ſpēm qlitatis que eſt hitus ⁊ diſpoſitio. nullo iſtoꝝ modoꝝ eſt ꝰ ſermo de habitu. ¶ Sed quarto mō ꝭm ꝙ habit⁹ ſignificat habitudineꝫ mediā inter habentē ⁊ rē habitā que eſt velut actio media iter agens ⁊ patiēs. ⁊ ſic ē decimuꝫ generaliſſimū qō ꝰ deſcribitur. ⁊ eſt ſenſus. hitus ſupp. ē quidā reſpectus ⁊ hitudo corpoꝝ ⁊ eoꝝ q ſunt adiacētia circa corpus. ita ꝙ corp⁹ hꝫ illa. ⁊ illa habētur a corpore formaliter ꝑ illā hitudinē mediā aut reſpectū. vñ ſicut ex adiacentia tēporis ad rē tēporalem cātur qñ: ſic ex adiacētia aliquoꝝ circa corpus cātur iſte habitus. ex quo pꝫ falſitas alterius expōnis que ly adiacētia dicit accipi vt noiatiuus ſingularis. ita ꝙ hitus ſit formaliter illa adiacētia. qō pꝫ eē falſuꝫ tum qꝛ habitus nō eſt adiacētia. ſꝫ derelictū ⁊ cātū ex illa adiacentia. queadmodū ēt qñ nō eſt illa adiacentia tpis. ſꝫ qddā ex illa derelictū. tū qꝛ illa adiacētia eſt i his q corpori adiacēt ſicut in ſubo. adiacētia eni eſt i adiacēte. ſed habitus eſt in corpe cui illa adiacēt ſicut i ſubo. corp⁹ eni habet formaliter ea que habet ipſo hitu. ergo formaliter eſt habitus in eo. ꝰ ergo adiacētia eſt nominatiuus pluralis. ⁊ tūc patet deſcriptionē hn̄ eſſe aſſignatā. qꝛ ꝰ ponitur ſubiectū huius reſpectus corporū. poniť ēt terminus coꝝ que circa corpus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Secundum quam hec quidem habere. illa vero haberi dicuntur.

Diuidit habitū. ⁊ ponit. 2. diuiſiones. quaꝝ pma ē vocis in ſignificatiōes. 2ᵃ accñtis in ſuba. q ponit ibi (hoc aūt nō) dicit ğ ꝙ ꝭm habitū hec dicuntur hr̄e: illa dicr̄ hr̄i. ¶ Notādū ꝙ vt dictū fuit. ſ. c. de vbi. oēs reſpectus extriſec⁹ aduenietes ſūt mutui. ⁊ ſūt duo oppoſiti reſpectus. ſicut eniꝫ ex parte corporis eſt vnus reſpectus. q. actiue quo corp⁹ hꝫ ea que circa ſe vel ſibi adiacēt. ſic ex parte adiacentium eſt alius reſpectus oppoſitus. q. paſſiue quo hr̄r ea q adiacēt. iſta ğ diuiſio tm̄ valet ac ſi diceretur ꝙ qdā hitus ē actiu⁹ q aliq dicūtur hr̄e actiue. qdā ē paſſiu⁹ quo aliq dicūtur hr̄i paſſiue. ⁊ pꝫ ꝙ iſta diuiſio ē vocis i ſignificatiōes aut equoci i equocata. qꝛ hit⁹ actiu⁹ cū ſit gnāliſſimū nihil reale vniuocū hꝫ. ſ. ſe qō ſit cōe ei ⁊ hitui paſſiuo. ⁊ ꝙ i hūc ⁊ i illum re⁹ diuidať niſi ens de quo dictū ē alias i por. ſi āt teneať ꝙ aliqō trāſcēdēs ꝑter ens ſit cōe vniuocuꝫ inferioribus poſſet teneri ⁊ de hitu. ⁊ tunc iſta diuiſio non eſſet equoci. ſed vniuoci i vniuocata. ¶ Sed notandū ꝙ quidā doctor dicit. videlicet ſcotus. 5. meta. caplo de predicamētis. ꝙ habitus non eſt formaliter habitudo media inter rē habitaꝫ ⁊ habentē. ſed eſt quedā forma ſita: ꝑ quā hituatus formaliter eſt habituat⁹. ⁊ i illa forma fūdať hitudo qdā ad illō quo hituať. puta ad tunicā. ꝙ aūt hit⁹ nō ſit hitudo media ꝓbať. qꝛ tūc habit⁹ eēt duo gnāliſſima ſicut actio ⁊ paſſio. ¶ Scdꝫ iſtā opinionē pateret ſolo ad qōdā du⁹. ſ. c. ō paſſione. i qdā. q. ſ. ꝙ reſpect⁹ oppoſiti in qñ vbi pōne ⁊ habitu ptinēt ad gen⁹ relatiōis. Sed ꝑter iſtas ſunt aly reſpectus q faciūt gnāliſſima. puta ꝙ qñ ē qdā forma a. q tpale ē formalr in tpe. ⁊ vbi eſt qdā forma. b. q formalr corp⁹ eſt i loco. ⁊ pō eſt qdā forma. c. forma iꝗ poſiti. q formalr ē ſic poſitū in loco. ⁊ habit⁹ eſt qdā forma d. qualis nūc dicta eſt. ¶ Uerūtñ magis teneo pmā viā. nec cogit arg⁹. qꝛ alteꝝ reduciť ad alteꝝ. ideo nō ſunt duo gnāliſſima. ſꝫ vnū tm̄. iſti etiā reſpect⁹ oppoſiti nō pñt eē de gñe relōnis cum ſint extriſecus adueniētes vt poſtēſum eſt de oībus ſigillatiꝫ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec autem non. hoc autem non dicitur ſecundum totum ſed ſecunduꝫ particularē diuiſionē vt armatum eſſe ⁊ calciatum eſſe.

Ponit ſcdaꝫ diuiſionē penes ſubiecta. vbi. 2. facit. pmo ponit diuiſionē. ſcdo remouet dubitationē ibi (his aūt) dicit ergo ꝙ hoc. ſ. qō dcm̄ eſt ſupra ꝙ ſꝫ habitū hec dicūtur habere. illa aūt haberi nō eſt ꝭm totū. ſ. corpus tm̄. ſed etiā ſꝫ diuiſionē partiū. exēplū vt armatū eē quo ad totū corpus ⁊ calciatū eſſe quo ad partē corporis.

¶ His nāqꝫ eque ſimplicia quideꝫ nomina poſita ſunt quibus appellarentur ea: ſed fiunt eis nomina. armatio ⁊ calciatio. horum autem ad proportionem ⁊ de reliquis.

Remouet du⁹. qꝛ exēplificat de armato eē ⁊ calciato eē q nō ſūt habit⁹. ſꝫ dcā denoiatiue ab hitu. iō remouet dubiū dās cāꝫ h⁹. ſ. ōſcm̄ noiuꝫ di. ꝙ his nō ſūt noia impoſita ſimplicia ⁊ vniuoca qb⁹ appellenť: ſꝫ fiūt. i. finguntur eis noia. ſ. armatio ⁊ calciatio. ⁊ reliqs ſilr̄ iponuntur nomina ad ꝓportioneꝫ. i. ſimilitudinē illoꝝ. puta caputiatio ⁊ tunicatio ⁊c.

¶ Notandū ꝙ habere aliqd circa corpus pōt eſſe dupl'r. ¶ Uno mō circa totū corpus vt armatū eſſe veſtitū eſſe dato ꝙ totū corpus ſit armatū vel veſtitū. ¶ Alio mō ſm ptē corpis. vt calciatū eē. qđ eſt ſꝫ pedes. ex qbus pꝫ ꝙ iſta diuiſio eſt penes ſuba et nō ꝑ drīas formales ex hoc forte. qꝛ habitꝰ nō hꝫ tales drīas. vel ſi hꝫ ſūt nobis ignote. vocā/tur ergo in abſtracto armatio: calciatio: captiuatio. qꝛ alia nomina nō habētur magis ꝓpa. pꝫ. ¶ Seqtur illa ps.

¶ Suſcipit autē habitus magis ⁊ minus. armatior. n. eques pedite dicit. ⁊ calciatior qui cum caligis ⁊ calciamētis eſt q̄ꝫ qui ſoluꝫ caligis vel calciamētis vtit. In quibuſdā autē verum non eſt: ꝙ cum magis vel minus predicent vt veſtitū eſſe ⁊ ſimilia.

Ubi determinat de habitu quātū ad eiꝰ accidētalia ponē/do. 3. ꝓpetates. quaꝝ due p̄me ſūt magis cōes. tertia vero magis ꝓpa. ſcđa ibi (habitui quoqꝫ) tertia ibi (ꝓpriū autē eſt huius) p̄ma in. 2. p̄mo p̄mittit ꝓpetatē. ſcđo oñdit eam nō eē ꝓpriam nec ꝯuertibilē ibi (in qbuſdā aūt) dicit ergo ꝙ habitus ſuſcipit magis ⁊ minus. nā armatior. i. magis armatus dicitur eē eques pedite. ⁊ calciatior dr̄ eſſe. i. magis calciatus q̄ calciatur caligis q̄ꝫ q̄ nō niſi ſotularibꝰ. ¶ Poſtea ibi (in qbuſdā) oñdit ꝓpetatē nō eſſe ꝯuertibilē. qꝛ nō ꝯuenit oī hītui. ideo dicit ꝙ ī qbuſdā ſupp. habitibꝰ hoc nō eſt verū ꝙ ſm magis ⁊ minus dicantur vt veſtitū eſſe vel ſilia. vnū eni corpꝰ nō dr̄ magis vel minꝰ veſtitū alio.

Contra iſtā proprietatē arg. tū qꝛ ſi ſuſciperet magis ⁊ minus etiaꝫ ſuſciperet contraria. quia ſuſci/pere magis ⁊ minus ⁊ ſuſcipere ꝯtraria ſūt ꝓprietates conuertibiles reſpectu cuiuſcūqꝫ generis. vnde hr̄e contrariū videtur eſſe cauſa ſuſceptionis magis ⁊ minꝰ. ſꝫ habitꝰ non hꝫ contraria vt dr̄ ſtatim īfra. ergo nec ſuſcipit magis nec minus. tū qꝛ videt̄ falſuꝫ ꝙ armatior ſit q̄ habet plura arma. nā vt dicit auctor īfra. ſm pluralitatē numeralem nō dicitur aliqd magis vel minus. ergo armatꝰ plib9 armis non erit magis armatꝰ. nec eques magis armatus pedite. ¶ Reſpōdeo res que adiacēt circa corpꝰ ex quibus habitus cātur. quedā ſunt diuerſe ſm formā ⁊ ſpeciē ī tali gn̄e. quedā non. exemplū primi ſotulares diuerſi ſūt ſpecie a caligis in gn̄e ornatus. exemplū ſecundi. tunica a tunica ⁊ ge/neraliter veſtimētū a veſtimēto nō differūt ſpē in genere veſtimēti. habitus ergo cātus ex adiacētibꝰ differētibꝰ ſpē ſuſcipit magis ⁊ minꝰ. ſed hītus cātus ex adiacētibus non drn̄tibus ſpē nō ſuſcipit magis ⁊ minꝰ. ſed q̄ ſit cā vtriuſqꝫ difficile eſt aſſignare. ¶ Ad p̄mum in oppoſitū nego ma. ſi vlr̄ accipiatur. qꝛ inſtātia eſt ī ꝓpoſito nec ꝯrietas eſt cā ſuſcipiēdi magis ⁊ minꝰ. vt inferiꝰ oñdetur. c. ſequēti. ¶ Ad ſcđm ꝯcedo ꝙ ſm pluralitatē numeralē p̄ciſe nō dr̄ aliqd ſm magis ⁊ minꝰ. ⁊ ſic eſt ī ꝓpoſito. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Habitui vero nihil ꝯtrarium. etenim armatio calciationi ꝯtraria nō eſt. Idem eni calciatus ⁊ armatus. qm̄ auteꝫ alijs ꝯtraria nō eſt palā eſt: ſimiliter autem ⁊ his ſimilia.

Ponit ſcđam ꝓpetatē di. ꝙ hītui nihil eſt ꝯriū. qđ ꝓbat ꝑ rōnē ſic. ſi hītui eēt aliqd ꝯriū. ergo duo ꝯria eēnt ſil. ꝯn̄s ē falſū. ergo an̄s ex quo ſeqtur. ꝯn̄aꝫ ꝓbat. di. ꝙ armatio nō eſt ꝯria calciationi. qꝛ idē hō eſt calciatus ⁊ armatꝰ. g̃ tunc ꝯria eſſent in eodē. manifeſtū ē ēt. qm̄ in alijs hītibus nō ē ꝯriū. ¶ Si iſtet̄ ꝙ armatus eſt ꝯrius inarmato ⁊ veſtitus nudo. ergo hītus hꝫ ꝯriū. dđm ꝙ equiuocatur de ꝯrietate vt ſe extēdit ad oppoſita p̄uatiue. nuditas. n. ⁊ īhītualitas ſunt p̄uatiōes. ꝯrioꝝ aūt vtrūqꝫ extremū ē aliqd poſitiuū ideo ꝓp̄e loquēdo nō ſunt contraria ea de quibus inſtatur.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Propriū autem habitus eſt in plibus qdem vt in corpore ⁊ in his q̄ circa corpꝰ ſunt exiſtere. adiacet. n. corpori ⁊ in his q̄ circa corpus ſunt. hoc autem vt dictū eſt fit ſm eam que ī partibꝰ eſt diuiſionem.

Ponit tertiā proprietatē que ē magis ꝓpria. circa qđ. 2. facit. p̄ ponit ꝓprietatē. ſecundo inſtat ꝯtra eā vt amplꝰ manifeſtet ibi (in paucis autē) dicit ergo ꝙ propriuꝫ ē habitꝰ exiſtere in pluribus. ſ. in corpore ⁊ in his que ſunt circa corpus. nā ſicut dcm̄ eſt ſupra eſt quedā habitudo media īter corpus ⁊ ea que corpori adiacēt. ⁊ ſubdit ꝙ ſicut dcm̄ eſt ſupra. hoc fit ſm diuiſionē que eſt in partibus. ⁊ ſupple nō ſolum ſm totū corpus. ¶ Deide cum dicit.

¶ In paucis autē alijs principijs huiuſmodi inuenies. in q̄ꝫtitate. n. ſolum ⁊ in his que ad aliquid ſūt ſimile reperies. ad aliqđ autē vt figuraliter dicat̄ vt ſimilitudo ⁊ diſſimilitudo q̄ pluribus ſimilibus ⁊ diſſimilibus inſūt. Quantitas autem vt numerus q̄ ⁊ in numerabilibus ineſt vtiqꝫ ſemꝑ creſcens ſm vnitatum multifariam aſcenſionē. Simpliciter autem nihil īuenies in tot diſtribui partibus poſſe eē vt numeꝝ.

Inſtat ꝯtra dictaꝫ ꝓprietatē. vbi. 3. facit. p̄mo ponit īſtan/tiam. ſcđo ſoluit ad eā ibi (ſed nō oēs) tertio ex dictis ꝯcludit ꝓprietatē eē ꝯuertibilē cū toto genere habitus ibi (q̄re magis) dicit ergo ꝙ hōꝰ ꝓprietatē inuenies in paucis alijs p̄ncipijs. i. predicamentis. qꝛ in ſola quātitate ⁊ ad aliqd. i. relatione hoc reperit̄. verbi gratia. vt figuraliter. i. exēpla/riter dicat̄ ad aliquid vt ſimilitudo ⁊ diſſimilitudo ſunt in pluribus. puta ſilitudo in pluribus ſilibꝰ ⁊ diſſimilitudo ī pluribus diſſimilibus. ſimiliter q̄ꝫtitas vt numerus eſt in pluribus. quia in vnitatibus numeralibus. nam numerus ſemꝑ creſcit ſm aſcēſionē. i. additionem multifariā vnitatum. numerus eni vt dicitur. 3. phy. cātur ex diuiſione continui: qꝛ ergo ꝯtinuū ē diuiſibile in infinitū ſequitur ꝙ numerus ē augmentabilis in infinitū ſꝫ additionē vnitatū. vnde ſubdit ꝙ nihil ſimpliciter loquēdo inuenitur poſſe diſtribui. ideſt diuidi tot partibus ſicut numerus. ¶ Ex predictis ergo colligitur ꝙ eē in pluribus non eſt ꝓprium habitus cū ꝯueniat q̄ꝫtitati ⁊ relationi. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Non autem omnis q̄ꝫtitas aut relatio taliū ē. Habitus autē omnis in pluribus neceſſario ꝯſiſtit: vt in corpore ⁊ in his que circa corpus ſunt. omne eniꝫ qđ ī corpore ⁊ circa corpus ē ꝯſiſtēs habitꝰ nomē ſortit̄. quare magis ꝓprium quidē habitus erit in corpe ⁊ circa corpus exiſtentibꝰ ſecunduꝫ eā que partiū ē diuiſionem vt in pluribus eſt exiſtere.

Soluit ad inſtantiam volens ꝙ licet eſſe in pluribus poſſit reperiri in aliqua quātitate. ſ. nūero ⁊ in aliqua relatiōe non tamē in omni. reperitur autem in omni habitu. ⁊ ideo eſt ꝓprium habitus ⁊ nō alicuius aliorum. dicit ergo ꝙ nō omnis quātitas aut relatio eſt talis ꝙ. ſ. in pluribꝰ exiſtat. omnis aūt habitus neceſſario exiſtit in pluribꝰ. ſ. ī corpore ⁊ in his que circa corpus ſūt ſꝫ eā que eſt in ꝑtibus diuiſio/nem. ⁊ ecōuerſo illud qđ ꝯſiſtit in corpore. ⁊ que circa corpus ſunt ſortiuntur nomen habitus. Ultimo cum dicit (quare magis) concludit proprietatē eſſe ꝯuertibilē cum toto genere habitus dicēs ꝙ magis proprium eſt habitus.

magis.ſ.q̄ alicuius alioꝝ exiſtere. vt in pluribus.ſ.in cor/
pore ⁊ exiſtētibus circa corpus ſm partiū diuiſionē.ſicut
iam ſuperius expoſitum eſt.

Circa lrām pcedentē occurrūt dubia. ¶ Primo .q2 vr
falſū q̄ eſſe ī pluribus nō cōueniat omni relatōi.
nam omnis relō ⁊ reſpect⁹ generaliter reqrit duo extrema
quia formaliter eſt habitudo huius ad hoc. nō ſolum ergo
ſimilitudo.ſed etiam paternitas.imo omnis reſpect⁹ ſiue
intrinſecus ſiue extrinſecus adueniēs ē neceſſario in pluri/
bus.⁊ per cōſequens nō eſt magis proprium habitus q̄ re/
lationis. ¶ Scḋo videtur falſuʒ q̄ numerus aut habitus
aut reſpectus aliquis ſit in pluribus.nam nullum accidens
vnum pōt eſſe in diuerſis ſubiectis.ſed habitus numerus ⁊
omnis reſpectus eſt accidens.ergo ⁊c. ¶ Tertio .videtur
falſum q̄ nihil poſſit diuidi in tot partes ſicut numerus.q2
nihil magis poteſt diuidi infinito.ſed continuum eſt diuiſi
bile in infinituʒ. ergo numerus non pōt diuidi in plures p/
tes q̄ continuuʒ. ¶ Reſpondeo.ad euidentiam predicto/
rum opoꝛtet prius videre intentionem auctoꝛis. q̄tuʒ ad
iſtā proprietatem. Sciendum ergo q̄ auctor non intendit
q̄ habitus ſit in pluribus.q2 requirit plura ſcilicet ſubie/
ctum ⁊ terminum.q2 hoc cōmune eſt omni reſpectui vt ar
gutuʒ eſt.omnis enim reſpectus eſt inter duo extrema.nec
intendit q̄ ſit in pluribus ſubiectis ſimul.q2 hoc nulli acci
denti conuenit.impoſſibile eſt enim per naturam ideʒ acci
dens ſimul eſſe in diuerſis ſubiectis:ſicut nec ideʒ corpus
in diuerſis locis. nec intendit q̄ ſit in pluribus .q2 pōt eſſe
in pluribus ſubiectis q̄tum ē de ſe.q2 hoc cōmune ē omni
accidenti.albedo enī pōt eſſe ī lapide ligno ferro ⁊c. ſimilr
de omni accidente.quia oē accidens pōt eē in diuerſis ſub
iectis vel diuerſis ſpē vel ſaltē numero diuerſis. ſed eſt itē
tio ſua. ſicut pʒ ex lra per totū:q̄ ppriū ē habitus eſſe ī plu/
ribus cum determinatione ſcilicet in pluribus partib⁹ cor
poris vt in ſubiecto.non q̄ idem habitus numero ſit calcia
tio que eſt in pede ⁊ caputiatio que eſt ī capite ⁊c.ſed abſo/
lute habitus eſt in corpore ⁊ in partibus corporis ⁊ non ali
bi:hoc autem nulli alij de pricipijs conuenit niſi alicui q̄ti
tati.puta numero.quia partes corporis ſunt in aliquo nu/
mero puta.10.vel.100.numerus ergo centenarius vel dena
rius eſt in tot pluribus partibus corporis.ſed non omnis
numerus nec omnis quātitas.puta numerus accidentiuʒ
vel anglōruʒ.ſicut nec oratio nec tempus ⁊c. ſimiliter hoc
cōpetit alicui relationi equiperantie:vt ſimilitudo diſſimi
litudo.nō enim tantū corpus totū eſt ſimile alteri toti.ſed
etiam partes partibus ſunt ſimiles.vt manus alba eſt ſimi
lis alteri albe.ſic ⁊ caput ⁊c.idē dico de diſſimilitudine. ſed
non omnis relō eſt hʒ vt relationes diſquiperantie.puta
paternitas aut dominiū nō ſūt in pluribus partibus corpo
ris.ſed ſunt primo in toto pr̄e.⁊ toto dn̄o ſicut in ſuppoſito
vel ſubiecto.eſſe ergo in pluribus hoc mō.ſ.in corpore ſm
diuiſionē partiū ē ppriū generis habitus ⁊ nullius alteri⁹.
Qz autem illa ſit mens auctoris.pʒ ex littere textu. q2 ſepe
repetit illud.que eſt ſm eam que eſt in pluribus partibus
corporis diuiſioneʒ. ¶ Ad primū ergo dubiū pʒ ex dictis.
aliter enim reſpectus generaliter eſt in pluribus.i.requirit
plura ad ſui eſſe.aliter habit⁹ dicitur eſſe in plurib⁹. ¶ Ad
ſcḋm ſimiliter iam pʒ.nam numerus aut habitus aut qui/
cunqʒ reſpectus nō eſt in pluribus vt plura ſunt.ſed vt vnū
ſunt.ſicut enī albedo que eſt in toto corpore eſt in plurib⁹.
immo in omnibus partibus corporis.ita veſtitio ī toto cor
pore veſtito eſt.⁊ numerus in omnibus partibus ⁊ vnitati
bus que numerum cōponūt.quia omnia ſimul ſumpta hʒ ⁊
ibi conſtituūt vnum ſubiectū totale. ¶ Utrum aūt nume
rus dicat aliquā formā vnā pter vnitates ex quibus com/
ponitur.⁊ dato q̄ ſic.vtrū illa vnitas vel forma ſit ens rea/
le. vel tantum ens rōnis:alterius eſt negocij pertractare,

¶ Ad tertiū dico q̄ numerus cauſatur ex diuiſione conti
nui.⁊ ideo tot partes habet vnū ſicut reliquū.ſiue ſumanṫ
partes in actu ſiue in potentia.quia igitur continuū per di
uiſionem reducitur ad numerū ⁊ diſcretuʒ.ideo idem ē iu/
dicium de vtroqʒ.auctor ergo quantū ad diuiſionē loquens
de numero nō intēdit excludere continuū. ⁊ ſic pʒ.

Dicitur auteʒ habere multis modis.
habere.n.dicimur ſm alterationem
vt albedinē ⁊ nigredinem. ⁊ q̄tita/
teʒ vt longitudinē. Nihil tamē aliḋ
eſt dicere albedinem aut longitudi/
nē habere q̄ album aut longū eſſe. Dicit autem
⁊ vas aliquid hr̄e. vt modius tritici qḋ nihil aliḋ
eſt dicere q̄ cōtinere. Habere quoqʒ ⁊ in mē/
bro dicitur. vt in digito annulū. qḋ tm̄ eſt dicere
quantum ⁊ digituʒ in annulo eſſe. Dicit autem
vir vxoreʒ habere. ⁊ recipe vxor vir̄. hic autem
inſolitus eſt habēdi modus. huius autē habere
nihil aliḋ ſignificat q̄ cohabitare. q̄re modi ha
bendi q cōſueuere dici quinario nūc terminanṫ.
Fortaſſe autem alij modi erūt preter hos q nu/
merati ſūt. Sʒ ſiqs diligēs ſit iquiſitor iueniat.
Et de pricipijs hec dicta ſufficiant. Reliqua ve
ro i eo qḋ de analeticis ē querantur.

¶ Poſtq̄ auctor determinauit tanq̄ principaliter intentū
de habitu notificās eius quiditatē.nunc determinat de ha
bere incideter.q2 dicitur denominatiue ab habitu ſumpto
trāſcendenter declarās hui⁹ nominis multiplicitatē.circa
qḋ.2.facit.pmo ponit de habere qnqʒ mōs vel ſignificata.
ſecundo excuſat ſe a determinatiōe alioꝝ ibi (fortaſſe q
dem) prima pars diuiditur in.5.ſm.5.modos. ¶ Primus
ergo ponit di.q̄ cuʒ habere dicatur multis modis vno mo
do dicitur habere alteratiōe ⁊ qualitateʒ ſm quā eſt alte
ratio vt nigredinem ⁊ albedinem. ¶ Secūdū ponit ibi (⁊
quātitatem) qui eſt habere quātitatē ⁊ longitudinem. ſub
dit autem quo ad vtrūqʒ modum q̄ nihil aliud eſt habere
albedinem aut longitudinem quā eſſe album aut longum.
¶ Tertium ponit ibi (dicitur auteʒ vas) dicēs q̄ alio mo
do dicitur habere vt vas.ſ.continens habet contentum vt
modius habet triticuʒ.ſubdit autem q̄ habere hoc modo
non eſt aliud q̄ continere. ¶ Quartum ponit ibi (habere
autem) dicēs.q̄ alio modo dicitur habere aliquid ī mem/
bro vt annulum in digito.ſubdit autem q̄ hoc habere tan/
tum eſt dicere quantū digitum eſſe ānulatum. ¶ Quintū
ponit ibi (dicitur auteʒ vir) di.q̄ alio modo vir dicitur ha
bere vxorē.⁊ ecōuerſo. vxor reciproce habere vir̄ ex quo
infert q̄ iſte modus habēdi eſt inſolitus.ideſt improprius
propter circulum in habēdo q̄ illud qḋ habetur dicitur ha
bere.⁊ econuerſo habens dicitur haberi.et hoc nihil aliud
eſt dicere q̄ cohabitare. ¶ Ultimo ibi (quare modi) con/
cludit di.q̄ modi habendi qui conſueuerunt dici quinario
numero terminantur.vt predictum eſt. ¶ Ultimo ibi (for
taſſe) excuſat ſe de determinatione alioꝝ modorum di.
q̄ forte ſunt alij modi habendi preter hos qui modo dicti
ſunt.ſed qui ſint alij diligēs inquiſitor īueniat. ¶ Ultimo
ↄcludit quantuʒ ad totum precedens di.q̄ de principijs.i.
6.predicamentis que Ari.forte reliquerat hec dicta ſuffici
ant.reliqua querantur in eo volumine qḋ eſt de analeticis
.i.in libro prioꝝ ⁊ poſterioꝝ qui dicuntur analetici.i.re/
ſolutoꝝ vel indicatiui.pro eo q̄ ibi traditur ars ſyllogizā/
di ⁊ demonſtrandi vt concluſiones reſoluātur in principia

⁊ de concluſionibus indicatur per principia ⁊ premiſſas. ¶ Aduertẽdum ꝙ li reliqua debet ſm aliquos referri ad principia iſta vt ſit ſenſus. reliqua aũt determinãda ⁊ faciẽda de iſtis. 6. principijs querãtur in predictis libris. ſed vbi in predictis libris aliquid a propoſito determinetur de iſtis. 6. principijs non recolo me audiſſe aut vidiſſe aut legiſſe. ¶ Jdeo videtur aliter exponendum vt li reliqua referatur ad aliam materiam logicalem vt ſit ſenſus de predicamentis dictũ eſt per Ariſt. in libro predicamentoꝝ. de ꝓpoſitiõe vero vel enũciatiõe in libro ꝑhyermenias. ſed ð 6. ꝑdicamẽtis vel ꝑncipijs ſpãliter dictum eſt ſufficiẽter in hoc libro. reliqua ergo. ſ. ars ſillogizãdi. demõſtrãdi topice arguendi ⁊c. q̃rãtur in volumine. i. in logica noua. vbi libri analetici ↄtinẽtur. ¶ Notandũ ꝙ quotcũqꝫ modis aliqd dicitur eẽ ĩ alio põt tot modis dici illud aliud hr̃e illud qð eſt in eo. ſed tamen. 8. modi eſſendi ĩ poſiti. 4. phy. ⁊ modi habendi poſiti hic nõ ſunt idẽ. nec forte oẽs reducibiles ad illos nec ecõuerſo. intelligẽdũ aũt ꝑ hac diſtinctõe ꝙ ſicut q̃cunqꝫ gñã accidẽtiũ equoce ſunt in ſubã. ita ſubã equoce hꝫ ea. duos igitur modos ponit auctor. ꝑmos qbus ſubã dr̃ habere qualitatẽ ⁊ quãtitatẽ. ⁊ 4ᵘᵐ modũ iuxta ꝑdicamẽtũ habitus qð eſt hr̃e aliqd circa ꝑtes corporis. vñ hic modus 4ᵘˢ eſt hic ꝑncipaliter intẽtus. alij aũt ponuntur vt ille magis innoteſcat. nec enumerat oẽs modos hr̃e. ſed illos q aliquo mõ ſũt ad ꝓpoſitũ. Ari. ãt in ꝑdicamẽtis ponit alios. 3. modos. ſ. hr̃e mẽbrũ. vt manũ vel pedẽ. ⁊ poſſeſſionẽ. ⁊ ea q̃ ſunt circa totũ corpꝰ. ⁊ etiã hic ꝑtinet ad ꝑdicamẽtũ habitꝰ. reducitur ãt ad 4ᵘᵐ modũ hic poſitũ. Jtẽ ꝑter. 5. modos ponit alios duos vt febris hꝫ hoiẽꝫ ⁊ colũna hꝫ domũ. ¶ Notãdũ etiã ꝑ 4ᵒ mõ ꝙ hitus vt eſt gñaliſſimũ nõ hr̃ vt dr̃. 5. meta. qꝛ eẽt ꝓceſſus in infinitũ. ſꝫ eſt habitudo media ĩter habentẽ ⁊ adiacentia corpori que habẽtur ꝑ illũ habitũ. ſi enĩ habitus vt eſt gñaliſſimũ haberet̃. hoc eẽt ꝑ aliũ hitũꝫ ⁊ pari rõne ille ꝑ aliũ haberetur. ⁊ ſic eẽnt entia ĩfinita. qð eſt incõueniens. qꝛ tunc nullũ eſſet primum ẽs. cuius oppoſitum ꝓbatur ſecũdo meta.

Ad maiorem euidẽtiam totius capituli queritur de habitu. vtrũ habitus ſit gñaliſſimum vel ꝑdicamentum. videt̃ ꝙ non. oẽ predicamentũ eſt ens nature. ens. n. reale naturale diuidit̃ ĩ. 10. genera. 5. metha. ſed habitus non ẽ ens nature. ſed ab actu noſtro. ex hoc. n. ꝙ veſtis aut qðcunqꝫ ornamẽtum adiacet corpi qð fit ꝑ actuꝫ noſtruꝫ dicit̃ aliqs habituatus. ¶ P̃. duplex eſt habitꝰ. anime. ſ. ⁊ corporis. ſed habitꝰ aĩe non eſt predicamentũ: ſed ꝑtinet ad ꝑmã ſpeciẽ qualitatis. ergo nec habitus corporis. ¶ Ad oppoſitũ eſt auctor hic ⁊ Ari. in ꝑdicamẽtis. ¶ Reſpõdeo. hic ſũt due ↄcluſiones. ¶ Prima concluſio ẽ iſta. habitus eſt generaliſſimũ. proᵒ. oẽ genꝰ qð non habet aliud ſuperueniẽs genꝰ eſt gñaliſſimũ ſm diffinitionẽ porphirij. ſed habitus ẽ hꝰ. non. n. habet ſuꝑ ſe niſi ens qð nõ eſt genus. ergo ⁊c. ¶ Secunda ↄcluſio ẽ iſta. habitus eſt vnũ genꝰ. ꝓꝰ illud genus qð ſm vnã rõnẽ de oibꝰ ſuis inferioribus ꝑdicatur eſt vnuꝫ genꝰ. qꝛ vnitas gñis eſt ab vnitate rõnis ſm quã de ſuis ĩferioribus ꝑdicatur. ſꝫ habitus ẽ hꝰ. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ que ẽ iſta vna rõ. ¶ Rñdeo difficile eſt hoc ⁊ plura alia de iſtis reſpectibꝰ intelligere ꝓpter coꝝ modicã entitatẽ. illa g̊ vna rõ gñis vocetur habitio. qꝛ formaliter habitus q eſt ꝑdicamentũ eſt quidã reſpectꝰ habitionis quo corpus ⁊ ꝑtes corporis habẽt ea que adiacent eis. ¶ Ad ꝑmũ ĩ oppoſitũ. dico ꝙ res cuiuſlibet ꝑdicamẽti eſt ens reale. tñ ad ſui eſſe poſſunt aliqua ꝑdicamẽta preexigere actũ noſtrũ. verbi gr̃a. actio ⁊ paſſio ſunt actus reales. tñ ad ſui eſſe ꝑexigũt applicationeꝫ actiui ⁊ paſſiui que applicatio põt fieri ab actu nr̃o. ſilr̃ vbi põt eſſe terminꝰ motus cãtus a nobis. itẽ ſeſſio ⁊ oĩs poſitio que ẽ a cõſueto motu nature eſt hꝰ. applicatio ergo extremoꝝ põt eſſe ab actu noſtro. ipſe tñ reſpectus ↄſis ẽ ex nã rei. idẽ dico de habitu in ꝓpoſito. ¶ Ad ſcðm dico ꝙ equocatur de habitu. qꝛ habitus aĩe non eſt ꝑdicamentum. ſed eſt forma abſoluta de prima ſpẽ qualitatis. habitus aũt corpis q eſt predicamẽtũ eſt reſpectus extrinſecus adueniens.

Dicit̃ auteꝫ magis ⁊ minus ſuſcipe tripliciter. aiũt. n. quidaꝫ ſm cremẽtum ⁊ diminutionẽ coruꝫ que ſuſcipiunt ſubiectoruꝫ. Aliter autem ⁊ alij ipſa quidem que ſuſcipiunt̃ in ſuſcipiente ⁊ diminui ⁊ creſcere autumãt. Alij autem ſm vtrunqꝫ aliorum diminutionẽ ⁊ augmentationem.

¶ Hec eſt 3ᵃ pars ꝑncipalis huius libri in qua auctor determinat de quibuſdam cõſequentibus propoſitum principale que ↄmuni nomine dicuntur poſtprincipia. vbi. 2. facit. ꝑ̊ inquirit de cauſa ſuſcipiendi magis ⁊ minus. ſcðo de diuerſitate generationis ibi (eſt autem generatio) Primũ illorum pro tanto ſeruit ad ꝓpoſitum. quia in omnibus. 6. ꝑ̊ncipijs facta eſt mentio de magis ⁊ minus. ſm vero qꝛ capitulo de generatiõe ſiue actione. dictũ eſt de generatõe predicamentoruꝫ. ideo expediens eſt noſſe moduꝫ generationis eorum. an. ſ. omnia generentur generatione eiuſdeꝫ rationis. prima pars diuiditur in. 2. primo enim tractat de cã ſuſcipiendi magis ⁊ minus ſm opinionẽ aliorum. ſecundo ſm opi. propriam ibi (oportet igitur alia) prima ĩ. 2. primo opi. recitat. ſcðo eaꝫ ĩprobat ibi (a primis igitur) dicit ergo ꝙ ſuꝑ̃. ſm opi. aliquorum aliquid dicitur ſuſcipere magis ⁊ minus tripliciter. i. ſm triplicem opi. quidam enim aiunt ⁊ dicunt ꝙ illa ſuſceptio eſt ſm augmentũ ⁊ decrementuꝫ ſubiectorum que ſuſcipiunt. ſcilicet ipſa accidentia vel que ſuſcipiunt magis ⁊ minus. vt illud dicatur ſuſcipere magis qð eſt maius. ⁊ illud minus aduerbialiter qð eſt minus nominaliter. hec eſt prima opinio. ¶ Secunda opinio ponit̃ ibi (aliter autem) quidam enim alij dicunt ꝙ cauſa huius eſt augmentum ⁊ decrementũ ipſorum accidẽtium que recipiuntur in ſubiectis. aſſerunt enim ꝙ in ipſa ſuſceptione ſcilicet in ſubiecta ipſa accidentia creſcunt ⁊ diminuũtur vt ſm hoc ſubiectum habens albedinem maiorem extenſiue ſit magis album. ⁊ minorem ſit minus album. ¶ Tertia opi. ibi ponitur (alij autẽ) quidam enim dicunt ꝙ cauſa huius ſuſceptionis eſt augmentũ ⁊ diminutio vtriuſqꝫ. ſcilitet tam accidentis q̃ꝫ ſubiecti ita ꝙ iſta opi. tertia eſt confecta ex ambabus primis. ¶ Notandum ꝙ harum opinionũ lꝫ q̃libet ſit falſa intellecta modo quo ponitur. tamen ſecunda poſſet habere ſanum intellectum. ſcilicet ſi iſta maioritas ⁊ minoritas accidentis ĩtelligitur intenſiue ⁊ non extenſiue. nam certum habeo ꝙ ſubiectum habens plus de quiditate ⁊ de gradibus forme intenſiue eſt magis tale ſm illã formaꝫ. ⁊ qð minus: minꝰ. de quo dicẽdum eſt amplius in quadam queſtione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ A primis itaqꝫ inchoantes que coꝝ rata ſit ⁊ firma ſentẽtia manifeſtabimꝰ. Si quis vero primã ⁊ ſecundam detraxerit vtiqꝫ ⁊ tertiã detraxerit que ex vtriuſqꝫ efficit̃ ↄiunctione.

Jmprobat dictas opiniones vbi duo facit. ꝑmo dat ordinẽ ꝓcedendi. ſcðo ꝓſeqtur ſm illum ordinem ibi (non ergo) dicit ergo ꝙ inchoãdo a primis. i. a prima opi. manifeſtabitur que ſentẽtia. i. opinio. ſit rata ⁊ firma. qꝛ ſuꝑ̃. nulla. Et ſubdit ꝙ ſi quis deſtruxerit primam ⁊ ſecũdam opi. ſequitur ꝙ deſtruxerit tertiam. cuius cauſam reddit. quia illa tertia efficitur. i. componitur ex coniunctione vtriuſqꝫ. modus ergo procedendi erit iſte. ꝙ primo ĩprobatur ꝑma opi.

2ᵒ ſcõa. vltimo tertia. cuius ĩprobatio ſequitur ex pmiſſis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non igit̃ ſm ſuſcipientiũ ipſorũ ſubiectorum crementũ vel decremẽtum cum magis ⁊ minꝰ aliqua dicunt̃ ſuſcipere. Nulla.n.ratio obuiaret dicenti hominem quidẽ ⁊ animal ⁊ ſubſtãtia ⁊ ꝯſimilia cũ magis ⁊ cũ minus dici ꝓcedentibꝰ nobis ſm ſubiecti itenſionem ⁊ remiſſionẽ quelibet cũ magis ⁊ cũ minus dici. Amplius autẽ motũ augmẽti ⁊ diminutionis frequẽter ſuſtinet equus. Dicit̃ autẽ lapis maior vel minor lapide quodã qui nunq̃ itenſionẽ neqꝫ remiſſionẽ paſſus eſt. Mõs etiã alio mõte maior dicit̃. cũ neuter creſcat ⁊ decreſcat. Amplius autem margarita q̃dam albior equo dicit̃: cui pedem q̃ntuis magnũ cõtingit habere. hoc aũt non ſꝫ ꝙ equus qdem in eſſentia a margarita ſuperatur. Colligere autẽ oportet vel margaritã quidem albiorẽ equo pronunciari ſm magnitudinẽ ſubi vel paruitatem. vel non verũ qdem erit albiorẽ eẽ equo margaritã vel nihil omnino cũ magis vel cũ minus dici ſm ſubiectorũ magnitudinẽ vel puitatẽ neqꝫ ſm cremẽtum vel diminutionẽ. Hoc autẽ palam eſt ꝙ ſm magnitudinem qdem ſubiecti margarita albior equo non dicitur tñ margaritam non albiorem equo eſſe falſuꝫ ẽ. Reliquitur ergo nihil ſm ſubiecti magnitudinẽ cũ magis vel cuꝫ minus dici. Similiter ⁊ neqꝫ ſm paruitatẽ.

Proſequitur ĩprobare opi. iuxta ordineꝫ datũ. ergo iſta ps diuiditur in.3. pᵒ arguit ꝯ pmaꝫ. ſcõo ꝯtra ſcõam. tertio ꝯtra tertiã. ſcõa ibi (Amplius neqꝫ ſm ea) tertia ibi (quare nec ſm) pma in.4. ſm ꝙ.4. efficit rõnes. ſcõa ponitur ibi (amplius aũt ⁊ equus) tertia ibi (dicit̃ ãt minor) q̃rta ibi (amplius margarita) in pma pte ar. ſic. ſi cã magis ⁊ minus eſt augmẽtũ ⁊ decremẽtũ ſubi. ḡ hõ aĩal. ⁊ gñalr̃ ſuba dr̃ ſꝫ magis ⁊ minꝰ. ꝯñs ẽ falſũ. ⁊ ꝯ ari. ĩ pdicamẽtis q dicit ꝙ ſuba ñ ſuſcipit magis ⁊ minꝰ. ḡ ⁊ añs. ꝯña tꝫ. qr vna ſuba eſt minor alia. vbi grã. vnꝰ hõ ẽ minor alio. ⁊ vnũ aĩal alio. ⁊ vna ſuba alia. hꝰ rõnis pᵒ ponit ꝯclõnẽ (nõ ḡ) ſcõo ꝯñs qd ſupponit eẽ falſũ (nulla eni rõ) tertio ꝯñaꝫ ibi (ꝓcedẽtibꝰ nobis) ⁊ deinceps ponit totã ꝯñam. ⁊ pꝫ lr̃a. ¶ In ſa pte arg. ſic. ibi (amplíꝰ aũt) ſi cã ſuſcipiẽdi magis ⁊ minꝰ ẽ augmẽtuꝫ ⁊ decremẽtum ſubi. ḡ aliqd erit magis ⁊ minꝰ ſeipo. ꝯñs ẽ falſũ. ḡ ⁊ añs ꝯña pꝫ. qr idẽ quãdoqꝫ ẽ maiꝰ ſeipo q̃nq̃. vt vir puero equꝰ equo. qr idẽ hõ ⁊ idẽ equꝰ frequẽter ſuſcipit motũ augmẽti ⁊ decremẽti. huiꝰ rõnis v̈tutẽ tãgit ſolũ q̃ ẽ pbõ ꝯñe ibi (ãplíꝰ aũt equꝰ) pꝫ lr̃a. ¶ In tertia pte (dr̃ aũt) arguit̃ ſic. ſi cã ſuſcipiẽdi magis ⁊ minꝰ ẽ q̃ dicta ẽ. ḡ magis ⁊ minꝰ nõ ẽ vbi nõ ẽ augmẽtũ ⁊ decremẽtũ ſuboꝝ. ꝯñs ẽ falſũ. nam vnꝰ lapis dr̃ minor alio. ⁊ vnꝰ mõs maior alio. poſito ꝙ nullũ illoꝝ patiat̃ itẽſionẽ ⁊ remiſſionẽ nec creſcat vel decreſcat. huius rõnis ſolũ ponit falſitatẽ ꝯñtis ſupponẽs ꝯñam eẽ manifeſtã. ⁊ pꝫ lr̃a. ¶ Videt̃ ãt iſta rõ nõ eẽ ad ꝓpoſitũ nõ.n. h̃ q̃rit̃ de cã ſuſcipiẽdi magis ⁊ minus extenſiue quõ vnꝰ lapis ẽ minor alio. ⁊ vnꝰ mons maior alio: vt arguit̃: ſed de cã ſuſcipiẽdi magis ⁊ minꝰ intẽſiue. ¶ Dõm ꝙ iſta opi. vtrũq̃ poſuit. ſ. ꝙ augmẽtũ ⁊ decremẽtũ ſubi eẽt cã de magis ⁊ minꝰ intẽſiue qd pncipalr̃ q̃rit̃. ⁊ de maius ⁊ minꝰ extẽſiue. iõ auctor nũc ꝯ illud nũc ꝯ iſtud fabricat argumenta. ¶ In.4. pte (amplíꝰ) ar. ſic. margarita ẽ albior equo albo ſm pedẽ. ḡ cã eiꝰ ꝙ ẽ dici ſm magis ⁊ minꝰ nõ ẽ augmẽtuꝫ ⁊ decremẽtũ ſubi. ꝯña pꝫ. qr margarita ñ ẽ maior. imo minor pede eq. ⁊ tñ ẽ albior. huiꝰ rõnis pᵒ ponit añs. ⁊ exponit quõ intelligenda ẽ. margarita ẽ albior equo. qr ille exceſſus nõ eſt ĩ ſuba vel eẽ ita ꝙ equꝰ in eẽ ſupet̃ a margarita ſic̃ exceſſus in albedine. ¶ Scõo ibi (colligi) oñdit ꝯñam hoc mõ. qr ibi. margarita eſt albior equo. vel h̃ ſm magnitudineꝫ ⁊ puitatẽ ſubi. puta ꝙ margarita ſit maior equo. vel hꝫ negari añs ꝙ. ſ. margarita ẽ albior equo. vel ꝙ nihil dr̃ ſm magis ⁊ minus ſꝫ magnitudinẽ ſubi: qd ẽ ꝯñs ⁊ ꝯcluſio rõnis. ſed pmũ eſt manifeſte falſum. qr margarita nõ ẽ maior eq̊. ſcõm etiã eſt falſum ꝙ margarita nõ ſit albior equo. pꝫ ad ſenſum. ḡ relinqtur 3ᵒ. ſ. ꝙ nihil dicat̃ ſm magis ⁊ minꝰ ſꝫ magnitudinẽ vel puitatẽ ſubiecti. ⁊ hoc eſt ꝓpoſitũ. patet lr̃a ex predictis.

Contra pdictã opi. põt ſic ar. qr ſi illa eẽt cã. ḡ q̃ntitas ⁊ figure ꝯſequẽtes q̃ntitatẽ q̃nto eẽnt maiores tanto eẽnt magis. ꝯñs eſt falſum. qr quãtitas ⁊ figura non ſuſcipiunt magis ⁊ minus. ¶ Ꝑ. tunc quadratũ auctũ p appoſitionẽ gnomonis eẽt magis quadratũ. cuiꝰ oppoſitũ dicit̃ ari. ĩ pdicamẽtis. creuit quidẽ. ſꝫ alteratuꝫ nõ eſt. nec p ꝯñs habet magis. ¶ Ex pdictis omnibus ſequitur vna ꝯclõ. ſ. ꝙ minoritas ⁊ maioritas extenſiua ſubiecti nõ eſt cauſa ſuſcipiendi magis ⁊ minus. ⁊ eſt contra primam opi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autẽ neqꝫ ſm ea que inficiũt. Si.n. quidẽ ſm magnitudinem albedinis vel alicuius ceteroꝝ accñtium aliqd albius alio dicit̃. vel ſꝫ paruitatẽ minus albũ vel quõlibet aliter vtiqꝫ ⁊ magis albus homo vel equꝰ vel q̊libet aliud animal albius margarita diceret̃. etenim maior albedinis quantitas equo accidit q̃ margarite. Amplius autẽ magis ⁊ minus alterũ altero dr̃. non ſm ſubiecti neqꝫ accidẽtis cremẽtuꝫ vel decremẽtum. qm̃ autem non ſm ſubiecti cremẽtũ vel magnitudinẽ vel diminutionẽ aliquid paruius aliquo dicatur manifeſtũ eſt. nec quoqꝫ ſm ampliorẽ ipſius accidentis q̃ntitatẽ. Eteniꝫ q̃ntitas vltra ſubiectũ protẽdi nõ põt. Terminus eniꝫ q̃ntitatis corpus ẽ. paruitas aũt q̃ntitati ſupponitur. quare vltra paruũ qdem ſubiectum puitas non porrigitur. Quãto ergo ſubm paruiꝰ efficitur: tanto paruitatis q̃ntitas minorat̃. Pꝫ itaqꝫ nihil cum magis ⁊ cum minus predicari neqꝫ ſm ſolius ſubiecti augmẽtũ vel diminutionẽ neqꝫ accidẽtis.

Arguit. ꝯ ſcõam per.2. rõnes. ſcõa ponitur ibi (amplius aũt magis) in prima parte arg. ſic. ſ. ſm magnitudinẽ ⁊ paruitatem accidentis. puta albedinis. aliquid dicitur albius vel minus album. ergo equus albꝰ vel homo albus vel quodlibet tale album erit alblus q̃ margarita. conſequens eſt falſum. vt patet ex precedenti ratione. conſequentia patet. qr maior quãtitas albedinis accid it equo vel homini q̃ margarite. maior. ſ. extenſiue. ergo antecedens eſt falſuꝫ. quod dicit cauſam magis ⁊ minus eſſe ipſam megnitudinem ⁊ paruitatem accidentis. huius rationis primo ponit concluſionẽ (amplíꝰ aũt ſupple) dicitur aliqd cũ magis ⁊ minꝰ ſꝫ ea que inficiunt. ideſt ſecundũ magnitudinem vel paruitatem accidentium que afficiunt ⁊ informant ſubiectum.

ſcḋo ponit ꝯñam ibi(ſi enī ſm magnitudinē)3° ꝓbationē ꝯñe ibi(etenī maior)⁊ pꝫ lr̃a ex p̃dictis. ¶ In ſcḋa parte (amplius aūt)ar.ſic.nihil dr̃ cū magis ⁊ min⁹ alteꝝ altero ſm crementū vel decrementū ſubi.ergo nec ſm augmētū ⁊ decrementū acñtis.añs pꝫ ex improbatōe p̄me op.ꝯña ꝓbatur ex hoc ꝙ quātitas extēſiua accñtis nō extēdit̃ nec ꝓtēditur vltra ſubꝫ.vñ corpus ſubiectū ē termin⁹ quātitatis accñtis:vñ ꝑuitas ſubiecti ſupponitur quātitati ⁊ cuilibet accñti.⁊ iō paruitas accñtis nō porrigitur vltra paruū ſubiectū.vñ q̃ꝫto ſubiectuꝫ ē paruius tāto minoratur q̃ꝫtitas paruitatis accñtis.ex q̇bus oībus ſeq̇tur ꝙ ſi nihil dr̃ cū magis ⁊ minus ꝑꝑ cremētū aut decrementū ſubi.g̊ nec accñtis.q: augmentū aut decremētū accñtis reducit̃ ad augmētum ⁊ decremētum ſubi.huius rōnis p̄ ponit ꝯñam (ampli⁹ aūt)⁊ accipit maius aut ꝑuius pro magis ⁊ min⁹ aduerbialiter.ſepe enī auctor iſte trāſmutat voces vt dcm̄ fuit ſ̃.ſecūdo ſupponit añs eſſe verū ex p̃cedentibus(qm̄ autēꝫ nec ſm)tertio probat ꝯñam(⁊ ꝙ q̃ꝫtitas)Ultimo ibi(pꝫ vtiq̇ꝫ)ꝯcludit ꝯtra vtrāq̇ꝫ op.ꝙ nihil dr̃ ſm magis ⁊ min⁹.nec ſm augmētū aut decremētū ſubi quo ad p̄mā op.nec accñtis q̊ ad ſaꝫ. ¶ Ex p̃dictl hr̃ ſcḋa ꝯclo.ſ.ꝙ maioritas ⁊ minoritas extenſiua accidentis nō eſt cā ſuſcipiēdi magis ⁊ minus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quare neq̇ꝫ ſm vtrunq̇ꝫ.

Concludit ex p̃dictis ⁊ iuxta dicta in p̄ncipio ꝙ tertia op.ē falſa.quia ſi nihil dicitur ſm magis ⁊ minus ꝑpter augmētum aut decrementū ſubi.nec ꝑpter cremētū aut decremētū accñtis.ergo nec ꝑpter cremētū aut decremētū vtriuſq̇ꝫ vt dicebat tertia opinio ideo ꝯcludit(q̃re nec ſm vtraq̇ꝫ) ⁊ pꝫ tota lr̃a ex p̃dictis. ¶ Et ex h̊ ꝯcludit tertia ꝯclo negatiua.ſ.cā ſuſcipiēdi magis ⁊ minus nō eſt magnitudo extenſiua vtriuſq̇ꝫ. ¶ Notandū circa ſcḋaꝫ op.ꝙ quātitas ſiue magnitudo accñtis pōt intelligi duplex.ſ.vna extenſiua ⁊ alia intēſiua.extēſiua que ſibi ꝯuenit ꝑ accñs rōne ſubiecti extenſi in quo eſt.iuxta illud qḋ dr̃ in p̃dicamētis.quāta ē ſuꝑficies tātā albedinē eſſe dices.albedo enī ꝑ ſe indiuiſibilis eſt ⁊ inextenſa.ſed ꝑ accidēs extenditur ad extēſionē ſubiecti.alia eſt quātitas intenſiua que vocatur quantitas virtutis aut ꝑfectiōis que cōſiſtit in quodā eſſe intrinſeco intenſo.ſi ergo accipitur prima quātitas accñtis ſm illam non eſt magis aut minus vt iſta opi.dicebat.ſed ſm ſcḋaꝫ.⁊ rō vtriuſq̇ꝫ ē.quia magis ac minus dicūt exceſſuꝫ in intēſione forme non in extenſione.ſed exceſſus quātum ad extēſione ꝑtinet ad p̄mā quantitatē.⁊ ſignificatur ꝑ magis ⁊ minus noīalr̃.aliq̇d ergo dicitur magis calidum aut magis albū aut magis ſciens.q: plus intenſiue ꝑticipat de tali forma. ¶ De iſta aūt mā de magis ⁊ minus.dictuꝫ ē in p̃dicamētis.c.de qualitate ⁊ dicetur amplius adhuc infra ſtatim in vna queſtione.

Oporteret igit̃ alia inuenire que cū magis ⁊ minus dicātur. Huiuſmodi vero ſūt ea que ſunt in voce. Eorū que aduenīūt nō ſm ſubiecti mobilis cremētum vel diminutioneꝫ. Sꝫ quoniam eorū que ſunt in voce īpoſitioni ꝓpinq̇ora ſiue ab eoꝝ remotiora ſūt.

¶ Hicvt dicebat̃.determinat auctor de cā ſuſcipiēdi magis ⁊ minus ſm opinionē ꝓpriā.vbi ſic ꝓcedit.p̄mo ꝓfert ſuā determinationē.ſcḋo mouet duplicē dubitationē ibi(dubitabit)p̄ª ps diuidit̃ in.z.p̄ ꝓponit ītētū di.ꝙ(oꝫ alia īuenire).i.alias cauſas.que.i.quare alia dicuntur ſm magis ⁊ minus.ſcḋo proſequitur de intēto ibi(hui⁹ vero ſunt)vbi duo facit.p̄ cām de ꝓpoſito aſſignat.ſcḋo eā noīat ibi(d̄ his enī)dicit ergo ꝙ hui⁹ cauſe ſunt ea que ſunt in voce.i.ſignificata vocū que.ſ.voces ſignificant ea que aduenīūt.i.accidunt.i.accñā que ſuſcipiūt magis ⁊ minus.nō ſm augmentū ⁊ diminutionē ſubiecti mobilis.i.alterabilis ⁊ trāſmutabilis ſm magis ⁊ min⁹.ſed ideo ſuſcipiūt.q: ſūt remotiora vel ꝓpinquiora impōni eoꝝ que ſunt in voce. ¶ Notādū opi.auctoris vt patebit ex ſequētibus eē iſtā.ꝙ vox imponitur ad ſignificandū formā ī ſuo eſſe vltimo ⁊ ꝑfecto vltra quē nihil pōt eſſe.verbi gr̃a albedo imponitur ad ſignificādum albedinē puriſſimā aut ꝑfectiſſimā ⁊ maximā intenſiue.ſubꝫ ergo participans illā ſummā albedinē dr̃ magis vel minus albū ſm ꝙ habet albedinē ꝓpinquioreꝫ illi ꝑfectiſſime vel remotiorē.vnde m⁹ eſt ꝙ illa opinio ſupponit gradus eē in forma ſꝫ quos pōt intēdi ⁊ remitti.qḋ vtrūq̇ꝫ verum eſt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ De his .n.cum magis dicunt̃ que proximiora ſunt ei que in voce ē impoſitioni.cum minus vero de his que remotiora ꝯſiſtunt.vt albū dicitur id ī quo ē pura albedo. Quanto igit̃ aliquis ad impoſitionē quidem vocis accedēs puriori īficitur albedine tāto ⁊ cādidius aſſignabit̃.

Manifeſtat qḋ dixerat duplr̃.p̄mo ꝑ ſimile.ſcḋo ꝑ exēpla (⁊ paruius dicitur)dicit ergo ꝙ de his.ſ.que dicūtur cum magis ⁊ minus.illa dicūtur magis talia que ſūt ꝓximiora ei impoſitioni que eſt in voce.i.forme ſignificate ꝑ vocem impoſitā.⁊ de his illa dicūtur cuꝫ minus que ſunt remotiora.verbi gr̃a.albū dicitur ſimpliciter illud in quo ē pura albedo.i.ꝑfectiſſima.quāto igitur q̇s accedēs ad impoſitionē vocis puriori albedine inficitur.i.afficitur ⁊ īformatur tanto aſſignabitur.i.dicetur candidior.i.magis albus.ſilr̃ intelligendū eſt oppoſitū de minus.ꝓ quo adducit ſimile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et paruius dicit̃ qḋ alijs ꝯparatum a ſtature dimenſione in q̃ꝫtitate vincit̃.q̇cq̇d igit̃ ē quod ī quantitatis mēſura ſuperat̃ id ꝯtinuo ꝑuius ꝓnunciat̃. Silr̃ autē ⁊ de alijs.

Simile ꝯſiſtit in hoc.ꝙ ſicut eſt in q̃ꝫtitate corporis extenſiua ſic ītelligendū eſt in q̃ꝫtitate forme ītēſiua de qua nūc agit̃.ibi autē ſic eſt ꝙ illud dr̃ ꝑuius ⁊ minus qḋ in q̃ꝫtitate excedit̃ ab alio.ergo ita eſt hic ꝙ illud eſt min⁹ tale qḋ minus hꝫ de ꝑfectōe forme.⁊ illud eſt qḋ remotius eſt ab īpoſitione vocis.dicit ergo ꝙ ꝑuius dr̃ illud qḋ cōparatū alijs ſtāte diminutione vel dimēſione.i.q̃ꝫtitate vicit̃.i.ſuꝑat̃ ab illo in q̃ꝫtitate.q̇cquid igit̃ eſt qḋ ab alio ſuperat̃ in mēſura q̃ꝫtitatis illud ꝯtinuo ꝓnūciat̃ ꝑuius.i.min⁹ dr̃.ſilr̃ aūt eſt de alijs.ſ.de magis ⁊ min⁹ ī formis. ¶ Deide cū dicit.

¶ Dubitabit autē aliquis quamobrē hec q̇dē cū magis ⁊ minus dicantur. Sube vero minime. Hoc autem contingit quoniaꝫ ſubſtātiaꝝ īpoſitio ī termino quidem eſt vltra quem tranſgredi impoſſibile ē.

Mouet circa p̃dicta duas dubitatōes.ſcḋa ponitur ibi(additur aūt)p̄ma diuidit̃ ī.z.p̄mo ꝓponit qōnē ſcḋo ſubdit ſolutionē ibi(hoc aūt ꝯtingit)dicit ergo ꝙ aliq̇s dubitabit quare aliqua dicuntur cum magis ⁊ minus.puta albedo ⁊ alia accidentia.aliqua vero minime ſic dicuntur vt ſubſtātie que nō ſuſcipiūt magis ⁊ minus. ¶ Scḋo ibi(hoc autē ꝯtingit)reſpōdet dicēs ꝙ hoc ꝯtingit eo ꝙ impoſitio ſubiectoꝝ.i.ſubaꝝ que ſubiacēt oībus accidentibus.facta eſt in termino vltra quē impoſſibile eſt tranſgredi. ¶ Notandū intentionē auctoris eſſe iſtā ꝙ ſubſtātia in eſſentia ſua nō habet aliquā latitudinē graduū.ſed ꝯſiſtit ī quodā indiuiſibili.vox aūt īponitur ad ſignificandū illud eſſe ſubſtātie

indiuiſibile vltra qđ ⁊ citra qđ non eſt poſſibile tranſgredi. ⁊ ideo nihil in ſuba pōt dici cū magis ⁊ minus ſm acceſſuȝ ⁊ receſſuȝ. qꝛ in īdiuiſibili nō eſt aliqs acceſſus vel receſſus poſſibilis. ¶ Utrū aūt vera ſit iſta opinio. ꝙ ſuba non ſuſcipit magis ⁊ minus īquiſitū eſt in p̄dicamētis. nec h̄ adducitur niſi ꝑ accn̄s. ideo quo ad p̄ſens ſupſedeo de hꝯ queſtione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Addit̄ autem ⁊ de accidētibꝰ quibuſdam que ſine magis ⁊ minus dicunt̄ vt quadrāgulus ⁊ triāgulus ⁊ ſimilia. Non. n. q̄drangulus vnus magis ⁊ minus alio dī. Contingit autē quoniā in ſubſtātiarū quideȝ deſignationē accipiuntur. Etenim quadrāgulus ⁊ qualitas nūcupatur ⁊ corpus quadrāgulatū. vel eadē q̄ in ſuperioribꝰ eſt ratio hoc vetat: qm̄ huiuſmodi īpoſitio ī termino q̄dē eſt facta vltra quē trāſgredi nō licet.

Mouet ſc̄dam dubitationē vbi duo facit. p̄mo queſtioneȝ p̄mittit. 2° reſpōſionē ſubdit ibi (cōtingit aūt) dicit ergo ꝙ addit̄ alia q̄ſtio de accidētibꝰ. q̄re. ſ. aliqua dicunt̄ ſine magis ⁊ minꝰ. vt quadrāgulus triāgulus ⁊ ſimilia. nā vnus triangulus nō dicit̄ magis nec minus triangulus alio. ⁊ tn̄ aliqua. ſ. accidētia dicunt̄ ſm magis ⁊ minus. Sc̄do ibi (cōtingit aūt) ponit reſpōſionē. vbi. 2. facit p̄mo ſolutioneȝ manifeſtat. ſc̄do eam per ſil̄e cōfirmat ibi (quēadmodum in ſuplatiuis) p̄ma in. 2. ſm. 2. ſolutiones. quas adducit. primā apparentē. ſc̄dam verā ibi (que vero in ſupioribus) dicit ergo ꝙ hoc iō cōtingit quoniā ſupple. tale accidēs accipit̄ in deſignatione ſubiectoꝝ. i. ſubſtantiarum. Uult dicere ꝙ talia accidētia ſumunt̄ in deſignatione. i. diſpoſitiōe vel preparatione ſubſtātie. qđ pȝ. quia q̄drangulus dicit̄ qualitas. ⁊ corpus dicit̄ quadrāgulatū. qꝛ igitur talia accidētia ſic ſunt diſpoſitiones ſubſtātie. iō non dicunt̄ cum magis ⁊ minus ſicut nec ſubſtātie. h̄ aūt eſt ſolutio apparēs. qꝛ in rei veritate nihil valet. oē enī accn̄s aliquo modo eſt diſpō ſube. ergo pari ratione nullū accidēs deberet dici cum magis ⁊ minꝰ. qđ eſt ꝓpoſitum. Ideo ibi (q̄ vero in ſupioribus) ponit ſolutionē verā di. ꝙ illa eadē ratio q̄ dicta eſt in ſupioribus. ſcȝ q̄ꝫtum ad ſubam. illa eadē vetat. i. ꝓhibet hoc ne. ſ. talia accidentia dicant̄ cum magis ⁊ minus eo. ſ. ꝙ īpoſitio talium facta eſt ī termino vltra quē tranſgredi non licet: ſicut etiā de ſuba dicebat̄. hec eſt ergo cā q̄re talia cuȝ magis ⁊ minꝰ non dicunt̄. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quēadmoduȝ ē in ſuperlatiuis. Eteni albiſſimus ⁊ nigerrimus ⁊ huiuſmodi ſine magis ⁊ minus ſūt. eo ꝙ huiuſmodi īpoſitio ī termino ē. vltra quē porrigi impoſſibile ē. Poſſibile. n. ſi contigit nullū ſequi īpoſ̄e. quapropter ⁊ ſi oēs pūcti cōponantur nullā faciūt magnitudinē. qm̄ pūctus pūcto ꝯpoſitus nil auget.

Confirmat dictā ſolutionē per ſil̄e. vbi. 2. facit p̄mo ponit ſil̄e ad ꝓpoſitū. ſc̄do ꝓbat qđdā dc̄m ibi (poſ̄e. n. ſi ꝯtigit) dicit ḡ ꝙ de īpoſitione facta in termino ſic ſupp̄. eſt quēadmodū in ſuplatiuis. nā albiſſimꝰ ⁊ nigerrimꝰ ſunt ſine magis ⁊ minus. vnus. n. albiſſimꝰ non eſt magis albiſſimꝰ alio albiſſimo. ſil̄r nec nigerrimus alio. eo. ſ. ꝙ in hꝯ fcā eſt īpoſitio in termino vltra quē īpoſ̄e eſt trāſgredi. Qđ ſtatī ꝓbat (poſ̄e. n.) vbi ītendit ſic arguere. ſi dicas ꝙ īpoſ̄e nō eſt vltra illū terminū trāſgredi da oppoſitū ꝙ ſit poſ̄e: ſed poſ̄e ſi ꝯtigit. i. ſi ponat̄ ī eſſe nullū ſeqtur īpoſ̄e. ḡ illud nō eſt poſ̄e. ḡ eſt īpoſ̄e. ꝓbatio mi. qꝛ terminus ſtat in indiuiſibili. vltra aūt īdiuiſibile nō eſt additio aut trāſgreſſus. qđ pȝ in exēplo. qꝛ ſi oēs pūcti cōponant̄. i. iungant̄ nullā faciūt magnitudinē. i. nihil augēt. iō ſubdit ꝙ pūctus additꝰ pūcto nihil auget. rō huiꝰ eſt īdiuiſibilitas pūcti. huiꝰ rōnis p̄mo ponit mi. (poſ̄e. n.) ſc̄do ꝓbationē mi. (q̄propter ⁊ ſi oēs) ſicut ḡ ē de ſuplatiuis ita eſt ⁊ de q̄cūqꝫ īpōne fcā ī termino. qꝛ ibi non eſt poſſibilis acceſſus vel receſſus additio vel diminutio. ergo nec magis nec minus. ⁊ ſic patet ad duas dubitationes ſupra motas.

Contra opi. auctoris de cā ſuſcipiēdi magis ⁊ minꝰ. ſcilicet ꝙ cā ſit acceſſus ⁊ receſſus ad īpoſitionē nōis ar. qꝛ ſi ſic. ḡ nihil erit albū albedine niſi ſit albiſſimū. ꝯn̄s eſt falſum. qꝛ tūc albū remiſſum nō eſſet albū. ꝓbatio ꝯn̄e. cui nō ꝯuenit ſignificatū nōis. nec ꝯuenit ipȝ nomē. ſȝ ꝑ te albū īponit̄ ad ſignificādū purā albedinē q̄. ſ. eſt in ſūmo gradu. ergo nihil erit albū niſi habeat illam albedinem in ſūmo gradu. ¶ Si dicis ꝙ nō ītelligit ꝑ īpoſitionē nōis albedinē in ſummo gradu. ſed albedinē purā que. ſ. nihil cōtrarietatis hȝ admixtū. Cōtra. qꝛ idem īconueniens ſeqtur qꝛ tūc nihil erit albū niſi ſit purū albū. qđ eſt falſum. ¶ P̄. videt̄ falſuȝ ꝙ īdiuiſibile additū īdiuiſibili nihil auget. nā vnitas addita vnitati auget ⁊ facit numeꝝ. cuȝ tn̄ ſit īdiuiſibile. ¶ R̄ndeo ꝓpoſitio eſt ītelligēda de additiōe per modum cōtinui. vnitas aūt nō ſic addit̄ vnitati. ſed per moduȝ diſcreti. cuiꝰ ſignū eſt. qꝛ vnitas cū vnitate ꝓprie loquendo non facit maiꝰ ſed facit plus. nā ſicut maius eſt in ꝯtinuis. ita plus eſt proprie in diſcretis.

Ad maiorem aūt euidētiā p̄dictoꝝ querit̄. vtꝝ in eēntia forme accn̄talis ſit dare gradus ītrīſecos ⁊ eēntiales ſm quos ipſa poſſit ſuſcipere magis ⁊ minus. videt̄ ꝙ non. qꝛ forma eſt ſimplex ⁊ īuariabili eēntia ꝯſiſtēs. ſed illud qđ habet gradus nō eſt hꝯ. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. 8. meta. forme ſunt vt numeri. ⁊ ſicut numerus ſtat in indiuiſibili ita ꝙ nihil pōt ſibi addi vel minui q̄n mutet ſpeciē. ſic eſt de forma. ergo forma non habet gradus. ḡ ⁊c̄. ¶ P̄. ſi ſic. ergo vna albedo erit magis albedo q̄ꝫ alia. ꝯn̄s eſt falſuȝ. ergo an̄s. ꝓbatio ꝯſequētie. qꝛ tunc albedo ītenſa habebit aliquē gradū quem non habebit remiſſa. ergo erit magis albedo: vt videt̄. ¶ Cōtra. īpoſſibile eſt aliquam formam ſe cōmunicare alicui ſm magis ⁊ minus niſi in ſua eſſentia habeat gradꝰ. aliter ſc̄m eundē gradum participaretur a quocunqꝫ ſubo. ſed forma accidentalis cōmunicat ſe alicui ſubiecto ſm magis ⁊ minus. patet de albedine. ergo ī ſua eēntia habet gradus. ¶ Reſpōdeo. qꝛ iam de iſta queſtione aliqd dixi in p̄dicamentis capitulo de q̄litate. ⁊ multo prolixius determinaui in q̄dam queſtione ordinaria. iō hic breuiter ꝑtranſibo aliqua replicādo que iam dixi vbi ſupra. ¶ Primo ergo cōtra aliquas opiniones. quaſdā ꝯcluſiones declarabo. Sc̄do ad queſtionē breuiter reſpōdebo. Quantū ad primū ex īprobatione p̄dictaꝝ opinionuȝ ſuppono. 4. cōcluſiones. ſ. tres ꝯtra. 3. opiniones per auctorē reprobatas. qꝛ neqꝫ augmentū neqꝫ decremētū ſubi aut accidentis vel vtriuſqꝫ eſt cā ſuſcipiendi magis ⁊ minus. Quartam vero contra opinioneȝ auctoris. ſcilicet ꝙ acceſſus aut receſſus ad īpoſitionē vocis non eſt cauſa. He. 4. concluſiones patent ex p̄dictis. ¶ Quinta cōcluſio eſt iſta. forma accidentalis non ſuſcipit magis ⁊ minus ſc̄m diſpoſitionē in ſubo aut ſc̄m eſſe in ſubiecto remanēte eius eſſentia īmutata. hanc ꝓbo ſic. illud. ſ. diſpō aut eſſe in ſubo vel eſt idem cū eſſentia forme vel non. ſi idē habetur propoſitū. qꝛ cum illa diſpoſitio ſit maior vel minor. ergo eēntia forme cui ponitur eſſe idē. ſi non eſt idē quero de illo alio vtruȝ ſm ſuam eſſentiā participet magis aut minus vel nō. ſi ſic habet̄ ꝓpoſitum. ſi non. ergo erit proceſſus infinitus. ¶ P̄. habito termino ſm rationem qua terminus ceſſat motus. qꝛ habitibus p̄ſentibus ceſſat motus ⁊ generatio. ex primo de generatione. ſed per te in p̄ncipio calefactionis habetur tota caliditas ſecundum ratioueȝ que eſt terminus calefactionis.

ergo in principio ceſſat motus ille. qḋ eſt manifeſte falſum. ꝓbatio mi. oē qḋ mouet̃ aliqd h₃ de termino a quo. ⁊ aliqd h₃ de termino ad quē. ex. 6°. phy. ergo in pncipio calefactio/ nis in ipo calefactibili eſt aliqd de eēntia caloris. ſi ḡ eēntia caloris nō ſuſcipit magis aut min⁹. ſeq̃t ꝙ in pncipio erit ca/ lor pfectiſſimus ſ₃ quē mo⁹ eſt termin⁹ motus. ¶ Sexta ꝯcluſio ē iſta. radicatio forme i mā non eſt cā ſuſcipiēdi ma gis ⁊ min⁹. hanc aūt oſtēdo ſic. illa radicatio vel eſt aliqd di ſtinctū ab ipa forma radicata. vel nō. ſi non: habeo ꝓpoſitū. q: cū illa radicatio ſit maior vel mior. ergo ⁊ forma. ſi eſt ali qd diſtinctū. vel eſt forma abſoluta vel reſpectiua. ſi abſolu ta. ſilr̃ habet̃ propoſitu₃. ſi reſpectiua: hr̃ etiam ꝓpoſitum ꝙ forma ſ₃ ſuā eſſentiā recipit magis ⁊ min⁹. ¶ ꝓ. ſi ſic. ergo vbi forma erit magis radicata ibi ſub₃ erit magis tale. ꝯñs eſt falſu₃. ſm eni medicos febris ethica eſt magis radicata ꝙ̃ tertiana. ⁊ tñ tertiana eſt itenſior. ⁊ eā patiēs eſt magis fe bricitās. ſilr̃ verecūdus eſt qñq₃ rubicundior ⁊ tamē rubor eſt min⁹ in eo radicat⁹ ꝙ̃ in alio min⁹ rubeo. vt eſt ſanguine⁹ naturalr̃. ¶ Quantū ad ſcōm dico ad q̃ſtionē partem affir/ matiuā. ſ. ꝙ forma accn̄talis de qua querit̃ h₃ tales gradus ¶ Dico etiā ꝙ rō precisa ſuſcipiēdi magis ⁊ min⁹ eſt latitu/ do graduū i forma. ſiue qḋ idē eſt illimitatio forme que par ticipat̃. ꝓbatio hui⁹. iꝑoſſibile eſt formā participare ſm ma gis ⁊ min⁹ niſi in ſe ſit aliqualr̃ illimitata. oppoſitu₃ pdicati ifert oppoſitū ſubi. da eni ꝙ nō ſit illimitata. quō ergo parti cipatur ſ₃ aliū ⁊ aliū gradū. ¶ Si queritur iſti gradus qd ſunt. aſſigno talē rōne₃. grad⁹ forme de quo nūc loqmur eſt por⁹ perfectionalis forme ſpecifice extra eius quiditatiuu₃ conceptū. ſed ipam formā ſpecificā ifra ſuum conceptū eēn tialr̃ icludens. icluſa realr̃ itra conceptum idiuidui vagi va ge ⁊ ſignati ſignate. por⁹ quia non tota forma ſ₃ omnes gra dus extra cōceptum qditatiuū. q: ſpecies abſtrahit ab oī ta li gradu. tamē de oībus predicat̃ ſicut ſuperius de iferiori. i/ cluſa realr̃. q: omne idiuiduu₃ talis forme icludit aliquem gradū illius forme eo mō quo accipit̃ idiuiduu₃ vagum vel determinatū. ¶ Ad pmu₃ in oppoſitū dictu₃ eſt in pncipio hui⁹ libri ꝙ dicitur eſſentia forme ſimplex per oppoſitū ad cōpoſitu₃ ex materia ⁊ forma. tñ habere dictos gradus ſue ſimplicitati nō repugnat. ¶ Ad aliud dico ꝙ loqtur de for ma ſm ſuū eſſe ſpecificū quo abſtrahit ab oī gradu. ⁊ de qdi tate. ſ. forme ſm ꝙ exprimit̃ per diffōnem. ¶ Ad tertiū ne/ go ꝯñam. Ad ꝓbatione₃ dico ꝙ bene ſequit̃. erit maior al/ bedo non magis. q: magis dr̃ de participantib⁹ formā. non aūt de ipa forma que participatur.

ESt autem generatio ſimplex ⁊ cor ruptio nō congregatione vel ſegre/ gatione athomorum. Sed quando tráſmutatio fit ex acre ſpecificato in hoc totum.

¶ Poſtꝙ̃ auctor determinauit de cauſa ſuſcipiendi magis ⁊ minus. hic determinat de diuerſitate generationis. qḋ eſt ſcōm poſt pncipiū. non eni eadem generatiōe generatur ſub ſtantia ⁊ acn̄s vt dicetur. q: ſubſtantia generatur generatio ne ſimplr̃. accidēs vero generatione ſm qd. hec igitur pars diuidit̃ in. 2. pmo eni determinat de vtraq₃ generatiōe ſeor ſum ⁊ abſolute. ſcōo cōparando iuicem ſecundū differentiā ibi (nunc autē hois) pma in. 2. pmo oſtēdit que ſit genera/ tio ſimplr̃. ſcōo que ſit generatio ſ₃ qd. ibi (muſicus hō cor/ ruptus) pma in. 2. ſm ꝙ generatio ſimplr̃ duplr̃ accipitur. vno modo vt ſubſtātia diuidit̃ contra accidens. alio modo vt ſubſtātia nobilior ⁊ pfectior diuiditur contra iperfectio rem. pmo ergo agit de generatione ſimplr̃ iuxta pmum mo dum. ſcōo iuxta 2ᵐ ibi (ſm veritatē ſimplr̃ dicit̃) circa pri/ mum. 2. facit. pmo ꝓponit itentū. ſecundo exponit ſuum di/ ctum ibi (in ſubo eni vero) dic ergo ꝙ generatio ſimplr̃ ⁊ ſi milr̃ corruptio ſimplr̃ nō eſt ex ꝯgregatione. ⁊ ſegregatione athomorum vt dixerunt qdam antiq. ſed quādo totum tranſ/ mutatur in totū. vt quādo ex toto aere ſpecifico. i. exiſtente in ſua ſpē fit aliud totū. puta ignis vel alia ſubſtātia cōpoſi/ ta. ¶ Notandū ꝙ ſicut patet ex pmo phy. ⁊ pmo de genera tione. de modo generatiōis rex̃ fuerūt iter philoſophos va/ rie opiniones. quidam eni vt democritus ⁊ leucippus dixe/ runt oīa entia eſſe cōpoſita ex athomis. ideſt qbuſdam par/ uis corporibus ⁊ idiuiſibilibus. ex quorum congregatione res generabantur ⁊ cōponebant̃. ⁊ ſegregatione. i. diuiſione corrumpebantur. hec autem opinio iꝓbatur. pmo de gene ratione. ⁊ ponitur vera opinio hec que hic recitatur. ſ. ꝙ ge/ neratio ſimplr̃ que eſt generatio ſubſtantie non fit illo mō. ſed quando totum mutatur in totum. puta ſi ex aere genere tur ignis. totus ignis gñat̃ ⁊ totus aer corrumpit̃. iō hec eſt corruptio ſimplr̃ aeris ⁊ generatio ſimplr̃ ignis.

Sed tunc occurrit dubiu₃. q: materia eſt icorruptibi/ lis ⁊ manet eadem numero ſub gñato ⁊ cor/ rupto. ergo totū corruptum non tranſit in totū generatum: ſed aliqd. ſ. materia manet cōmunis ſub vtroq₃. ¶ Dicen/ dum ꝙ hoc qḋ dico totum ſumitur duplr̃. ſ. cathegorémati ce ⁊ ſincathegorematice. primo modo ſignificat idē qḋ inte grum ex partibus quomodo dicimus ꝙ totus homo eſt ri/ ſibilis vel rōnalis. non ꝙ quelibet eius pars ſit riſibilis vel rōnalis ſed ipſum totum itegrum ex partibus non habēdo reſpectum ad partes ſingulas. ſecundo modo eſt diſpō ſubi ⁊ eſt ſignum diſtributiuum pro oībus partibus totius. quo/ modo dicimus totus paries eſt albus. q: ſequitur. ergo que libet eius pars. ¶ Dico ergo ad propoſitu₃ ꝙ cum dicit ꝙ in generatione ſimplr̃ totum mutatur in totum. ly totu₃ te/ netur cathegorematice non ſincathegorematice aut diſtri/ butiue. vt ſit ſenſus non ꝙ quelibet pars mutetur in quáli/ bet. q: vt arguitur materia eadem manet ꝯmunis ſub vtro q₃ terminoru₃. ſed eſt ſenſus ꝙ totus aer. ideſt ꝙ totum cō/ poſitum ⁊ itegru₃ corrūpitur. q: aer non manet ⁊ tot⁹ ignis generatur. ideſt hoc totum integrum. ⁊ compoſitum qḋ eſt ignis generatur. ⁊ ſic patet quid dicendum ad argumentu₃ ¶ Deinde cum dicit.

¶ In ſubo. n. duo ſūt quorū hoc quidē ē ſpecies ſm rationē. hoc autem ſm materiam. Quando igitur in his duobus eſt tráſmutatio generatio erit ⁊ corruptio.

Exponit qḋ dixerat. ſc₃ quomodo totum mutatur in totum dicens ꝙ in ſubiecto. ideſt in compoſito generabili ⁊ corru/ ptibili ſunt. 2. ſ. materia ⁊ forma quoru₃ hoc quidem eſt ſpe cies ſecundum rationem. ideſt forma. hoc autem. ideſt ali ud ſm materiam. ideſt ipſa materia. quando igitur fit tranſ mutatio in his duob⁹ eſt generatio ⁊ corruptio ſimpliciter. ¶ Notandum ꝙ li. in his duobus. non eſt intelligendu₃ di ſtributiue quaſi vtrunq₃ ſeorſum. ſc₃ materia ⁊ forma tranſ mutetur. ſed eſt intelligendum modo predicto. vt pro tan/ to dicatur fieri tranſmutatio in his duobus q̃tenus fit trāſ/ mutatio in ipo toto qḋ ex his duobus componitur. aliter. n. exponendo ſm ꝙ littera videtur ſonare magis auctor dice ret manifeſtum falſum. materia eni icorruptibilis eſt ⁊ nū/ quā tranſmutatur niſi ſubiue tranſeūdo. ſ. de forma ad for mā. ⁊ manet eadē ſub vtraq₃. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Secundu₃ veritatem dicitur autem generari ſimpliciter in his magis hoc aliquid ⁊ ſpecies hec q̃ terra.

Agit de generatione ſimplr̃ dicta alio modo dicens ꝙ ſecū/ dum veritatem alio modo dicitur generatio ſimpliciter in his. ſ. ſubiectis que generantur ⁊ corrumpuntur. na₃ magis dicitur generari hoc aliquid ⁊ ſpecies. ideſt ſubſtantia nobi

lioꝛ ⁊ foꝛmalioꝛ ꝙ̄ terra.i. ꝙ̄ ſubſtātia materialioꝛ ⁊ ignobilioꝛ.que eſt terra. ¶ Notandū ꝙ vt iā eſt tactū.⁊ habet̄ primo de gnātione.generatio ſimpl'r dupl'r accipit̄.i. diſtiguit̄ cōtra generationē ſcđ3 qd.vno modo vt ſubſtātia diuiditur cōtra accidēs.nā ſubſtātia dicit̄ generari ſimpl'r ⁊ accidens ſm qd.⁊ in generatiōe ſube totū mutat̄ in totū modo ꝑexpoſito.in generatōe accñtis nō.qꝛ compoſitū ex accidēte ⁊ ſubiecto.ſicut nō eſt vere ens:ſ3 ēs per accñs ita nec eſt vere totum. ideo ꝓpꝛie loquēdo nō pōt dici totū mutari in totum. Alio mō vt ſuba nobilioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ diſtinguit̄ cōtra iperfectioꝛe3.verbi gr̄a.ſi ex terra generet̄ ignis eſt gnātio ſimpl'r ⁊ coꝛruptio ſm qd. qꝛ generat̄ ꝑfectioꝛ ſuba que eſt magis hoc aliqd.⁊ ſpēs.ſ.ignis.⁊ coꝛrūpit̄ ſuba iperfectioꝛ.ſ.terra. ſi autem econuerſo ex igne generetur terra. erit coꝛruptio ſimpliciter ⁊ generatio ſcđm quid pꝛopter eande3 cauſam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Muſicus homo coꝛruptus eſt.hō non muſicus generatus eſt.homo autē manet idem. Si quidē igitur his paſſio non eēt ſecundū ſe muſica ⁊ imuſica.huius quidē gñatio eēt:huius aūt coꝛruptio. Ideo hominis huiuſmodi quidem paſſiones.hominis autē muſici ⁊ imuſici gñatio qu edā ⁊ coꝛruptio.

Determinat de generatiōe ſm quid cōtra p̄mu3 modū generatiōis ſimpl'r.di.ꝙ quādo ſubm mutat̄ in accidente. puta ſi homo ꝑdat muſicā tūc muſic⁹ hō eſt coꝛrupt⁹.⁊ hō imuſicus gnātus eſt.non ꝙ hō coꝛrumpat̄ ſimpl'r. qꝛ hō manet idē.⁊ fit tm̄ trāſmutatio in paſſione.i.accidēte.qđ ſtati ꝓbat.qꝛ ſi muſica vel imuſica nō eſſet.ſ.paſſio in his ſubſtātijs.ſ3 ſupple eſſet de eſſentia hoīs.tunc in his gnātio huiuſmodi.ſ.imuſice eēt generatio hoīs ⁊ coꝛruptio ſimil'r.quoꝝ vtrūq3 eſt falſu3.ideo cōcludit dicens ꝙ hec.ſ.muſica vel imuſica ſunt paſſiōes hoīs.⁊ muſici hoīs eſt coꝛruptio q̄da3. ideſt ſ3 qd.⁊ hoīs imuſici generatio q̄dam.i.ſm qd. ¶ Notandū ꝙ ꝓut ꝓbat Ariſto.7.meta.mā vel foꝛma nō generatur:ſ3 ꝯpoſitū.per ſe.n.generat̄ cōpoſitu3: foꝛma aūt per accidēs.⁊ dicit vlterius ꝙ hoc eſt verū non tantū in ſuba: ſed etiā in oī generatiōe.vt eſt generatio accñtalis.vt non generatur quantū.ſed quātū lignū.nec generatur albū. ſed albū lignū.⁊ ſic de alijs.ita in ꝓpoſito nō generatur imuſicū. ſed hō imuſicus.nec coꝛrūpitur muſicū.ſed homo muſicus.iō dicit auctoꝛ in lr̄a ꝙ muſic⁹ homo coꝛrupt⁹ eſt:⁊ homo imuſicus generatus.qꝛ igitur talis tranſmutatio nō eſt in eſſentia ſubſtantie:ſed in paſſione.ideſt in accidente. ideo eſt generatio ſcđm quid. ¶ Quomodo aūt muſica ſit paſſio ⁊ accidens hoīs manifeſtū eſt.ſed de imuſica videtur dubiū cū dicat ꝑciſe negationē. ¶ P̄. cum gnātio ſit trāſmutatio poſitiua.qꝛ terminatur ad eſſe nō videt̄ ꝙ trāſmutatio ad imuſicū ſit gnātio. qꝛ tunc gnātio eſſet ad nō eſſe. ¶ Dicendū ꝙ imuſica ſicut ⁊ iiuſtitia pōt teneri dupl'r.vno mō ꝑuatiue.⁊ tūc dicit tm̄ carentiā muſice ⁊ purā negatione3. Alio mō pōt teneri ꝯ̄rie.vt ſicut iiuſtitia hoc mō dic̄ aliquē habitum poſitiuū ꝯ̄riū iuſticie.ſic immuſica dicit aliquem habitū poſitiuū ꝯ̄rium muſice.⁊ hoc mō ad imuſicū pōt eſſe gnātio ⁊ trāſmutatio poſitiua.⁊ hoc mō accipiēda eſt in ꝓpoſito imuſica. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nunc autē hominis hoc manētis paſſio muſica ⁊ imuſica. Ideoq3 alteratio taliū eſt. Eſt aūt ille ꝓpꝛie maxime quide3 ſubum generationis ⁊ coꝛruptionis ſuſceptibile.

Aſſignat iter gnātionē ſimpl'r ⁊ generationē ſ3 qd.2. dr̄ias. vna ē ex parte ſubi. alia eſt ex pte termini.ſcđa ponit̄ ibi(ſ3 q̄re non dr̄ gnāri)dr̄ia ergo ſtat in hoc.ꝙ ſubm generatiōis ſm qd eſt aliqđ cōpoſitū manēs actu.ſubm aūt generatiōis ſimpl'r eſt ille.i.p̄ma materia q̄ eſt ens in potētia.dicit ergo ꝙ nūc.i.in ꝓpoſito muſica ⁊ imuſica eſt paſſio hoīs manentis.ita ꝙ ſub3 talis trāſmutatiōis ē hō manēs actu ſub vtroq3 terminoꝝ:ex quo ꝯcludit ꝙ iō eſt alteratio taliū ⁊ nō ſupple.gnātio ſimpl'r:que nō h3 tale ſubm. vñ ſubdit eſt aūt ille .i.p̄ma mā maxime ꝓpꝛiū ſubm ſuſceptibilis gnātiōis ⁊ coꝛruptionis ſimpl'r. ¶ Notādū ꝙ tenēdo in eodem eē plures foꝛmas ſubales ſicut credo ſic ꝙ habita p̄ma. ⁊ per ꝯñs ia3 mā exiſtēte in actu ſimpl'r poſſit alia acqri per gnātionē dubium eſt quō ille.i.p̄ma mā eſt ſub3 talis generatiōis. ¶ Dicendū ꝙ ſm hoc ylle nō eſt immediate ſubm oīs gnātionis ſimpl'r ſed eſt multaꝝ.⁊ hoc ſufficit ad ꝓpoſitū ꝙ ſubm gnātionis ſimpl'r ſaltē alicui⁹ ē ylle.nulli⁹ aūt ſic gnātionis ſcđ3 qd eſt ſub3 ylle.ſ3 aliqđ cōpoſitū ſemꝑ.ex quo cōcluditur ꝙ iſta generatio nō eſt illa.pōt tamen dici ꝙ ſubiectū generationis ſimpl'r ē ylle mediate vel imediate.qꝛ vltima reſolutio foꝛmaꝝ ſubſtātialiū ſtat ad ylle.nō ſic de foꝛmis accidētalibus.ſed eaꝝ vltima reſolutio ſtat ad ſubm ꝯpoſitu3 ex materia ⁊ foꝛma. ¶ Deinde cu3 dicit.

¶ Sed queritur quare qde3 diſcens non dicitur gñari ſimpliciter ſ3 ſm quid gñari diſciplinatū. Hec aūt determinata ſunt in p̄dicamētis hoc qdem ad aliquid ſubam ſignificat. hoc autem tale.hoc autem q̄3tum. Quecūq3 igitur nō ſuba3 ſignificāt nō dr̄ ſimplicit̄ ſ3 ad aliqd gñari.

Ponit̄ ſcđa dr̄ia que eſt ex parte termini. nā generatio ſimpliciter terminatur ad ſubam.gnātio ſcđm qd terminat̄ ad accidēs.circa qđ.2.facit.p̄mo ponit dr̄iam.ſcđo ponit qđdā notabile circa ipam ibi(eſt aūt qđ ieſt)differētia ergo ſcđa ſtat in hoc ꝙ gnātio ſimpl'r terminat̄ ad ſuba3.gnātio autē ſm qd terminatur ad accñs.hanc aūt differentia3 declarat mouēs q̄ſtionē ⁊ ſoluēs. dic̄ ergo ſubdēs q̄ſtionem q̄re non dicit̄ generari ſimpl'r ſed diſciplinabil'r.i.ſm qd. quando.ſ. gnātur muſica vel alia diſciplina.vt accñs.remouet dicens ꝙ hec determinata ſunt in p̄dicamētis.i.diuiſa. nā hoc ens ſignificat ſubm.i.ſubam.hoc aūt quale.i.q̄litate3. hoc vero quantū.i.q̄3titatē ⁊c̄.cōcludit ergo ꝙ q̄cunq3 non ſignificāt ſubam.ſed ſupple accñs non dr̄ ſimpl'r generari.ſed ſupple ſm qd. ¶ Notandū ꝙ in p̄dicamētis eſt poſita vna diuiſio geneꝝ.ſ.ꝙ coꝝ que ſm nullā ꝯplexionē dicunt̄ ſingulū aut ſignificat ſubam aut q̄3titatē.aut qualitate3 ⁊c̄.ſola ergo generatio ſubſtātie eſt generatio ſimpl'r.generatio vero alioꝛū eſt ſm qd.⁊ hoc eſt ꝙ auctoꝛ dicit in littera.vnde iſta differentia eſt penes terminū.qꝛ gnātio ſimpliciter terminat̄ ad ſubſtantiā.generatio autem ſm quid terminat̄ ad rē alioꝝ.9.generū accidentiū. ¶ Vltimo cū dicit.

¶ Eſt autem qđ ineſt ſecundum naturā moueri ſurſum vt ignis.

Ponit quoddam notabile circa dicta qđ eſt ꝙ coꝛum que ſunt accñtia:aliqua iſunt ſubſtantie a natura.vt moueri ſurſum igni. ¶ Notandū ꝙ accidentiū.quedam inſunt quaſi a caſu ⁊ ſeparabiliter.vt eſſe albu3 homini vel equo.quedā inſunt a natura. vt moueri deoꝛſum terre ⁊ ſurſum igni.oē enim graue mouetur naturaliter deoꝛſu3:⁊ leue ſurſū.⁊ hoc eſt qđ vult auctoꝛ dicere in his vltimis verbis huius libꝛi. quedam enī accidētia eueniunt ſubſtātie ſeparabil'r:quedā iſeparabiliter.i.a natura.ſ3 ꝙ dicit vel poſcit ille qui omnia creauit in numero pondere ⁊ menſura qui eſt deus trinus ⁊ vnus benedictus in eternū. Amen.

¶ Explicit ſcriptum ſuper ſex pꝛincipia editum a fratre Antonio Andrea oꝛdinis fratrum minoꝛum.

¶ Incipit ſcriptū Antony Andree ſup libꝝ peryhermeías.

Tu ergo Balthaſar iterp̃tationē narra feſti/nus. Daṅ.4. Scḋz boetiū ī ꝯmē. liber iſte eſt de iterp̃tatione qḋ quō ītēdit hoc patebit magis īfra. ꝛ iō pro intro/ductiōe ad hūc librū pōt ac/cipi verbū p̄ns. vt nos hanc ſciam appetētes dicamꝰ ari/ſto. auctori hꝰ libri (tu ḡ ꝛc̃) vbi deſcribiꝭ pfectio huius libri q̄ꝫtū ad q̃ttuor gnā cauſarum. ſi eni ꝯſideres.
principiū originale ecce perſonā digniformem.
Si ſubm materiale ecce loquelā pulchriformem.
Si formalē modū ecce affatum regularez.
Si finalez fructum ecce theſaurum ſalutarem.
¶ Primū pbat deſignatio figuralis (tu ergo) tu inquā to/tius ſapiētie humane doctor eximius. ſcriptor ꝯſpicuus. cō/templator pſpicuus ſeu p̃cipuus. vnde ꝛ figuralr̃ diciꝭ bal/thaſar ꝙ iterpretatur abſorbēs diuitias. ꝛ reuera ipe eſt ari. q diuitias phie q̄ꝫ maxie abſorbuit intra ſe ꝛ diſtribuit alys qbuſcunq̄ꝫ. vt de illo poſſit ītelligi illḋ Dani.5. balthaſar rex fecit grāde cōuiuiū optimatibꝰ ſuis mille (cōuiuium) .ſ. ſa/piētie ītellectū pficiens (mille) .i. qbuſcunq̄ꝫ generalr̃. quia numerꝰ millenarius eſt numerꝰ pfectꝰ. ¶ Scḋz pbat expo/ſitio exēplaris (īterpretationē) interp̃tari aūt idē eſt qḋ ex/ponere. ꝛ liber iſte eſt de iterp̃tatione: q̄ ſi ſumaꝭ pro enūcia/tione eſt de ip̄a vt de ſubō. qꝛ de ip̄a hic agiꝭ q̄ꝫtum ad ſuam cōſtructionē puta de noīe ꝛ verbo ex qbus cōſtat vt ex par/tibus ītegralibꝰ quantū ad ſuā diffinitionē. quātū ad ſuā op/poſitionē ꝛ habitudinē ꝛc̃. vnde de libro iſto pōt ītelligi illḋ Daṅ.5. ītelligētia ꝛ īterpretatio ſomnioꝝ oſtenſio ſecretoꝝ ac ſolutio ligatoꝝ iuēta ſunt in eo. reuera in hoc libro iueni/tur et itelligētia) de incōplexis .ſ. noīe et v̄bo. interpretatio de cōplexis .ſ. orōne et enūciatione (oſtēſio ſecretoꝝ) q̄ꝫtuꝫ ad veritates ꝯcluſionū (ſolutio ligatoꝝ) ad declarationem dubioꝝ. ¶ Tertiū pbat cōpoſitio ordinata (narra) .ſ. diſti/cte ꝛ ordinate q̄ꝫtuꝫ ad vtranq̄ꝫ formā artis q̄ eſt forma tra/ctatꝰ et forma tractādi. Narrauit ergo Ari. librū iſtū vera/citer vt ītellectū doceat. ſubtilr̃ vt ītellectū erigat. ordinalr̃ vt ītellectū attrahat. alliciꝭ eni animus ex ordīe determina/to ſcīe vt dicat ari. illud pſalmi. veſpere et mane et meridie narrabo et annunciabo (veſpere) qꝛ in ſubtilitate (mane) qꝛ cū veritate (meridie) qꝛ cū ordinabilitate. ¶ Quartum pbat appreciatio iflāmata (feſtinus) vbi nota ꝙ huiꝰ libri triplex ē finis. vnꝰ ppinquus q eſt notitia de enūciatione et ppoſitōe. alius remotꝰ qui eſt notitia de ſyllō. 3ꝰ vltimꝰ q eſt celeſtis beatitudo. ergo tu ari. narra hāc ſcientiā feſtinus vt ītellectus ītelligat veritatē de ppoſitionibꝰ. veritatē de ſil/logizationibꝰ. veritatē de eternis pmiſſiōibus. vnde puer. 6. Diſcurre feſtina. ſuſcita amicū tuū. nō dederis ſōnuꝫ ocu/lis tuis. ſuſcita .ſ. ad ītelligendū. ergo vt diciꝭ habebit .ſ. feſti/nationem ingredi ad illam requiem .ſ. eternam ad quā om/nis ſcientia ordinatur ꝛc̃.

Quia Noticia ſubi p̃ſupponitur in ſcīa. de ſubō eni oꝫ p̃cognoſcere quid eſt et qꝛ eſt. ex p̄mo poſte. iō āte expoſitionē huiꝰ libri vnā moueo q̄ſtionem. vtꝝ liber iſte ſit de enūciatiōe vt de ſubō. videꝭ ꝙ non. quia ſubm̄ dꝫ eſſe cōmune oībus que determinā/tur in ſcīa. ſed enūciatio nō eſt hꝫ. qꝛ hic de/terminaꝭ de noīe ꝛ verbo de qbus nō predicaꝭ enunciatio. ¶ P̄. auctoritas boety eſt in ꝯ̃triū qui dicit hūc librū eſſe de iterp̃tatiōe cui aſtruiꝭ ītitulatio libri. qꝛ peryhermenias. dr̃ a peri qḋ eſt de ꝛ ermenias qḋ ē iterp̃tatio. q̄ſi liber de iterp̃tatione. ¶ Cōtra. qꝛ de enūciatione agiꝭ p̄ncipalr̃ in iſto li/bro. vt ex ſequētibus apparebit. ergo eſt ſubꝫ in hoc libro.
¶ Rn̄deo. Dic oꝫ ſupponere p̄mo cōditōes ſcīe ſubi de qui/bus dcm̄ ē in p̄ncipio porphyry. q. p̄ma. ¶ Scḋo de enūcia/tione qd ſit. qꝛ hoc pꝫ in lr̃a īfra. ¶ Tunc ad q̄ſtionem dico 4. cōcluſiones. ¶ Prima ꝯclō eſt iſta. logica aut aliq̄ pars logice nō eſt de voce tanq̄ꝫ de ſubō. pbatio huiꝰ. illud de q̄ agiꝭ in libro p̄dicamentoꝝ eſt p ſe pars ſubi in hoc libro pe/ryhermenias. ꝛ illḋ ps eiꝰ qḋ ꝯſideraꝭ in libro prioꝝ ꝛ alys libris logice noue qḋ eſt ſylls. ſed ſylls oēs paſſiōes ſuas hꝫ ſibi iherentes vt manifeſtū eſt. nulla voce exn̄te nec poſſibi/li eē. ſilr̃ enunciatio ſuas. ergo vtrūq̄ꝫ illoꝝ eſt priꝰ naturalr̃ voce ſignificatiua ꝛ ſubiectū qḋ ꝯſideraꝭ in p̄dicamentis ē priꝰ nālr̃ vtroq̄ꝫ illoꝝ ſicꝭ pars ītegralis toto. ergo ꝛ p̄ius na/turalr̃ voce ſignificatiua quacūq̄ꝫ. ergo nec hic nec ibi ē ſub/iectū vox ſignificatiua. pbatio mino. qꝛ aut ſyllogiſmꝰ ī mē/te eſt ſyllogiſmꝰ. ꝛ enūciatio in mēte eſt enūciatio. aut nō. ſi ſic. ergo habēt paſſiōes ſillogiſmi ꝛ enūciatiōis abſq̄ꝫ hoc ꝙ pferanꭍ. ſi nō. ergo habēs demōſtrationē in mēte nō habet demōſtrationē niſi proferat. ꝛ nō eſt ſciēs niſi pferat qḋ eſt falſuꝫ. ¶ Cōtra cōcluſionē arguiꝭ. qꝛ ſcḋm boetium in cōmē/to. liber p̄dicamentoꝝ eſt de. 10. vocibus decē reruꝫ genera ſignificātibus. Dic ita ꝙ boetiꝰ ītellexit paſſiuaꝫ pro actiua ſic de decē vocibus decē gnā reꝝ ſignificātibus. idest de. 10. generibus ſignificatis p. 10. voces. nulla ergo pars logice ē de voce. qꝛ oēs paſſiones ſylli ꝛ enūciatōis ꝛ partiū eius p̄nt ſibi ieſſe ſcḋm eſſe qḋ habēt in mēte. etiā ſi non pferanꭍ. vt pꝫ īductiue. ſed tota logica ꝛ q̄libet pars eius eſt de aliquo p̄o/ri qḋ reſpectu vocis ſignificatiue habꝫ tm̄ rōneꝫ ſignificati.
¶ Scḋa ꝯclō eſt iſta. liber iſte nō eſt de iterp̃tatione tanq̄ꝫ de ſubiecto. pbatio huius. nulla pars logice ē de voce vt de ſubiecto. patet ex p̄mo. ſed īterp̃tatio eſt vox. ergo liber iſte qui eſt pars logice nō eſt de īterp̃tatiōe tanq̄ꝫ de ſubō. pba/tio huius mi. qꝛ ſcḋm oēꝫ rationē huius noīs īterp̃tatio. iter/terp̃tatio eſt vox. vna. n. ratio poniꭍ hec. īterp̃tatio eſt vox articulata plata. cū imaginatione ſignificādi. ꝛ tūc iterp̃ta/tio dr̃ de cōplexis. ꝛ nō eſt ſubꝫ huiꝰ libri. tū qꝛ eſt vox. tum qꝛ liber iſte tenet mediū ordinē iter libꝝ p̄dicamētoꝝ ꝛ li/brū p̄oꝝ. quoꝝ alter eſt de his q̄ ptinēt ad p̄mā operationē ītellectus. alter de his q̄ ad tertiā. iſte aūt liber eſt tantū de his que pertinēt ad mediā. nō ergo eſt de incōplexis nec de oībus complexis. ¶ Alia ratio nominis poniꭍ hec. īterpre/tatio eſt vox articulata prolata cum imagine ſignificandi eſſe aliquid vel non eſſe. ꝛ patet ꝙ vtroq̄ꝫ modo eſt vox.
¶ Notandū v̄o circa hoc ꝙ haꝝ duaꝝ diffinitionū ſcḋa eſt ſpālior ꝛ ppria. nā p̄ma eſt cōis voci ꝯplexe ꝛ incōplexe. ſed qꝛ īterpretans vult aliqd exponere ꝛ nihil pprie exponi poſ/ſet per ſimplicē dictionē. ideo noīa ꝛ verba magis ſunt ptes īterpretatiōis q̄ꝫ iterpretatiōes. ꝛ dictiones etiā ſincathego/rematice nō habēt rōnem īterpretatiōis. qꝛ nō ſunt voces p ſe aliqd ſignificātes. iterpretatio ergo pprie ē vox exponēs ſimplr̃ aliqd eſſe vel nō eſſe. ꝛ illud eſt idē qḋ enūciatio ſim/plex in voce plata: qꝛ alie orōnes non exponūt ſimplr̃ aliqd eſſe vel nō eſſe. ¶ Tertia ꝯcluſio eſt iſta. liber iſte ē de enū/ciatione vt de ſubō. pbatio huiꝰ. illud eſt ħ ſubm̄ ppter qḋ oīa determinanꭍ ħ. ſed enūciatio eſt hꝫ. ergo ꝛc̃. mi. pꝫ qꝛ p/pter enūciationē determinaꭍ ħ p̄mo de partibꝰ eiꝰ ītegrali/bus noīe ꝛ verbo. ſcḋo de eiꝰ genere qḋ eſt orō. deide qd ipꝫ eſt. et de diuiſione eiꝰ in ſuas p̄mas ſpēs ꝛ ꝯn̄r de eius pprie/tatibus .ſ. oppōne ꝛ habitudīe. ꝛ ceteris hꝫ. ¶ Quarta ꝯclō. eſt iſta. enūciatio in mēte nō in voce eſt ħ ſubꝫ. hoc pbaꭍ per rōnem p̃cedentem. qꝛ oīa determinanꭍ ħ ppter ipam. vn̄ ſi dicte pprietates iſunt enūciatiōi in voce. hoc non eſt p̄mo. ſed inquantum illa eſt ſignificatiua eius que eſt in mente.

¶ Contra iſtam ratione͂ arguitur. illa enūciatio eſt hic ſub/ ſignificatis. Tertio ſuū pſequit̃ tractatū p̄ncipal'r intentū.

Peribermenias

¶ Contra iſtam ratione͂ arguitur. illa enūciatio eſt hic ſub/ ſignificatis. Tertio ſuū pſequit̃ tractatū p̄ncipal'r intentū.

tes enūciatōis in voce. ſic ipa in mēte ſunt ptes enūciatōis in mēte. q̄ eni pcipiunt̃ ab itellectu in p̄ma ei⁹ opatiōe cōponunt̃ in ſcd̄a. lꝫ nec hec nec illa exp̄mant̃. cū ergo dr̃ ꝙ tā nomē ꝙꝫ verbū eſt vox. vel id ē verꝫ de his ſm ꝙ nobis magis inoteſcūt. qꝛ ſic debuerūt eoꝝ deſcriptiōes aſſignari ⁊ per illas patēt deſcriptiōes eoꝝ vt ſunt in mēte. Uel aliō ē dicere nomē eſſe vocē ⁊ nomē eē in voce. qꝛ vox pōt eē forte eēntialiter nō in voce. hoc eſt nō exp̄ſſuꝫ ſic̃ ⁊ ipꝫ exp̄ſſuꝫ. puta vox cōcepta in itellectu ⁊ nō plata extra. ⁊ p̄mo mō. ſ. vox in mēte ponit̃ in diffinitione nōis ⁊ verbi.

Ad euidentiam p̄dictoꝝ notādū eſt ꝙ ſic̃ dic̃ ari. 3. de aīa. Duplex eſt opatio itellectus. vna q̄ dr̃ idiuiſibiliū itelligētia ſm quā itellectus format cōceptiōes ſimplices. alia q̄ dicit̃ ꝯpoſitio ⁊ diuiſio ſm quā itellect⁹ format cōceptiōes cōplexas cōponēdo ⁊ diuidendo adiuicē ſimplices ꝯcept⁹. ¶ Addit̃ tertia opatio q̄ ē diſcurrere ab vno ad aliud. ſ. a notis ad ignota. De ſimplicibus ergo q̄ ptinēt ad p̄mā opatione͂ intellectus eſt liber p̄dicamentoꝝ nō de ipa opatiōe. qꝛ determinare de ipſa ptinet ad determinātē de aīa. cui⁹ eni eſt d̄terminare de ſubā ei⁹ ē determinare de ei⁹ opatione. De cōplexis aūt q̄ ſpectant ad ſcd̄aꝫ opatione͂ itellect⁹ ē liber pybermenias. ⁊ nō de p̄ma. itellect⁹ eni ꝯponēs vel diuidēs format enūciatione͂ de qua agit̃ i hoc libro. De cōplexis aūt q̄ ptinēt ad tertiā opatione͂ itellect⁹ eſt liber logice noue in q̄ docet̃ ars ſyllogiẑādi. vbi pcedit̃ a notis ad ignota. qꝛ igr̃ iſta q̄ cadūt ſub p̄ma opatione itellect⁹ ſunt ptes illoꝝ q̄ cadūt ſub ſcd̄a. iō ad hūc libꝝ pſe ordinat̃ liber p̄dicamētoꝝ. illa aūt q̄ cadūt ſub ſcd̄a opatione ſunt ptes illoꝝ q̄ cadunt ſub tertia. iō liber iſte ordinat̃ ad libros. logice noue. ſꝫ p̄ncipal'r ad libꝝ prioꝝ. ⁊ mediāte illo ad alios. qꝛ ſyll's ē ex ꝓpōnib⁹. ¶ Ex dictis pꝫ gd ē ſubꝫ hui⁹ libri. ⁊ quē ordinē teneat iſte liber iter libros logice noue. qꝛ etiā ſic ititulat̃. ⁊ pp quā nec̃itatē ſit. qꝛ pp nec̃itatem hn̄di artē de ſyll'o. ¶ Ad p̄mū i opp^m dico ꝙ ſi maior rōnis itelligit̃ de vl'itate p̄dicatōis q̄lis eſt toti⁹ vl'is ad ſuas ptes falſa ē. in oi. n. ſcīa cui⁹ ſubm eſt ꝯpoſitū: nec̃e eſt determinare de ptib⁹ ſubi. de q̄bus tn̄ ſubm non p̄dicat̃. Sꝫ ſi aliq̄ mō eēt v̄a maior dꝫ ſic itelligi: ſubm ſic eē cōe. qꝛ ei⁹ cognitio p̄ncipal'r q̄rit̃ in ſcīa in cognitiōe oīum alioꝝ iquantuꝫ illa alia determinant̃ ꝓpter cognitione͂ p̄ncipalis ſubi. ¶ Ad 2^m dico ꝙ de multis dr̃ eē ſcīa quoꝝ nō q̄ōlibet eſt p̄ncipale ſubiectū. vt dictū eſt in por.° quandoqꝫ enim liber aliquis ititulatur ab eo q̄ō nō eſt ſubm eius. verbi gratia. dicit̃ liber porphyrij qui tamē nō eſt de por.° vt de ſubiecto. ſed eſt de vl'i. vt ibidē plixi⁹ q̄ſitum ⁊ determinatū fuit in p̄ma q̄ſtione.

¶ Scriptum Antonij Andree i peribermenias Ariſtotelis. incipit.

PRimū oportet ꝯſtituere quid ſit nomē. ⁊ gd verbū. Poſteaquid ſit negatio ⁊ affirmatio ⁊ enunciatio ⁊ orō.

¶ Hic liber diuidit̃ in tres ptes. p̄mo eni Ariſtote. premittit p̄hemiuꝫ in quo enūciat ea de q̄bus tractaturus eſt. Secūdo addit quoddaꝫ preambulum. vnum ſcilicet breuem tractatum de vocibus ſignificatiuis ⁊ ſignis ⁊ ſignificatis. Tertio ſuū pſequit̃ tractatū p̄ncipal'r intentū. [...] po ſtea oꝫ ſupp̄. oñdere gd ſit negatio. ⁊ affirmatio q̄. ſ. ſunt ptes ſubiīie enūciatōis q̄ eſt ſubm libri hui⁹. enūciatio. n. diuidit̃ in affirmatione͂ ⁊ negatiōeꝫ ſic̃ gen⁹ in ſpēs. iteꝫ dicendū eſt gd ſit enūciatio q̄ eſt hic ſubm ⁊ gen⁹ ad affirmationeꝫ ⁊ negatione͂. Ultimo gd ſit oratio q̄ eſt gen⁹ enūciatiōis.

Circa litterā occurrūt q̄dā dubia. ¶ Primū quare hic agit̃ de nomine ⁊ verbo cū in libro p̄dicamentoꝝ determinatū ſit de oībus ſimplicibus. ¶ Scd̄m q̄re de ſolo noīe ⁊ verbo determinat neglectis alijs partibus orōnis. ¶ Tertiū cū enūciatio diuidat̃ in cathegoricā ⁊ ipotheticā quare de iſtis nō pmiſit ſe dictuꝝ ſicut de affirmatiōe ⁊ negatione. ¶ Quartuꝫ qꝛ ordo enunciationis prioritatis iſtoꝝ nō videt̃ ꝯueniēs. nā affirmatio ē p̄or negatione. ex quarto meta. Item enūciatio ē p̄or iſtis. ⁊ oratio prior enūciatione. ſicut genus ē p̄us ſpeciebus. hic autem enunciatur ecōuerſo. ¶ 5^m. qꝛ d̄ ſubo oportet p̄cognoſcere gd ⁊ qꝛ. ex p̄mo poſte. enūciatio ē hic ſubiectū. ergo nō oportet ꝯſtituere nec ingrere gd. ſed preſupponere. ¶ Ad p̄mum dicēdū ꝙ al'r hic al'r ibi agit̃ de nomine ⁊ verbo. ſimplicia eni ⁊ incōplexa tripl'r ꝯſiderātur. vno mō abſolute ⁊ i ſe. vt ſūt gdā ſimplices ꝯceptus. ⁊ hoc mō pertinēt ad librū predicamētorum. alio mō vt ſūt partes enunciationis. ⁊ ſic ptinēt ad hūc librū. general'r eni omnis ſciētia: cuius ſubm ē aliq̄ō cōpoſitū determinat de ptibus ꝯponētibus ipſū. Alio mō vt ꝯſtituūt ſyllogiſmū. ⁊ ſic dicūtur termini. oīs. n. pfect⁹ ſyllogiſmus ꝯſtat ex tribus terminis. hoc aūt modo ptinēt ad librū p̄oꝝ. de eodē ergo diuerſimode ſumpto agit̃ i diuerſis libris. ¶ Ad ſcd̄ꝫ dicēdū ꝙ p̄h̄us itendit h̄ de ſimplici enūciatione q̄. ſ. ſimpl'r enunciat eſſe vel nō eſſe: q̄lis eſt enūciatio idicatiua ⁊ preſētis tēporis. alie eni oratiōes vt impatiua optatiua ⁊c̃. magis ſignificāt mētis affectū q̄ꝫ enūciēt verū aut falſū. ſufficit ergo Ari. vt determinet de illis ſolis ptibus orōnis: que neceſſario ad ſimplicem enunciatione͂ requirunt̃. hᵉ autē ſūt nomen ⁊ verbū. qꝛ ex ſolo nomine ⁊ v̄bo pōt ꝯſtare enūciatio ſine alijs. vt homo ē aīal. nō autem ex alijs ptibus orationis ſine nomine ⁊ verbo. Ad nomen pōt reduci ꝓnomen. eo ꝙ ſignificat ſubām ⁊ certā determinatā perſonā. ad verbū aūt reducitur pticipiū q̄ō tp̄s ſignificat ſicut verbū. Alie aūt partes orōnis ſincathegorematice ſunt que nō niſi cū alijs ſignificāt ꝓprie loquēdo. ¶ Ad tertiū dr̃ ꝙ enūciatio hypothetica cōponit̃ ex pluribus cathegoricis. nec ſignificat aliqd ſimpl'r. ſed ex ſuppoſitiōe. vt ſi ſortes currit ſortes mouet̃. iō vel reducit̃ ad cathegoricā de q̄ h̄ agit̃. vl' nō agit̃ de hypothetica. qꝛ nō ſignificat abſolutā ⁊ ſimplicē veritatē. enunciatio aūt de qua itendit h̄ eſt illa que ſignificat abſolutā ⁊ ſimplicē veritatē. ideo Ariſto. determinare h̄ de hypothetica p̄termittit. ¶ Ad 4^m dicendum ꝙ de ordine ꝓponēdi non eſt vis faciēda. tn̄ h̄ ponit ꝙ qꝛ de partib⁹ incepat numerare. ſ. noīe ⁊ v̄bo. iō ꝯñr ꝓcedit annumerare a partib⁹ ad totū. affirmatio. n. et negatio ptes ſunt enūciatōis. enūciatio aūt pars eſt orōnis vt p̄dictū eſt. Qꝫ aūt negatione͂ p̄enumerat affirmatiōi nō eſt vis. qꝛ ſunt ſpēs enūciatōis. ſpēs aūt eq̄ diuidētes gen⁹ lꝫ iter ſe poſſent hr̄e ordinē. ſicut h̄. qꝛ affirmatio p̄or eſt negatōe. tn̄ in ꝯpatione ad gen⁹ ſil' ſunt nā. iō nullū icōueniēs eſt ſi idifferenter alteꝝ alteri enarrādo p̄ponat̃. ¶ Ad 5^m. dicendū ꝙ p̄cognitio gd eſt ſubiectū itelligit̃ q̄ꝫtum ad ſciam demonſtratiuā. nullus. n. demōſtrare poteſt paſſionem de ſubo de quo ignorat quid ſit. ⁊ ſic ibi ariſto. itendit. ſcientia autem que eſt de ipſo ſubiecto habet vtiqꝫ inquirere gd ſit illud ſubiectuꝫ niſi alias eſſet per ſe notum. vel ex alia ſcīa ſuppo^m ⁊ acceptū. qꝛ igit̃ enūciatio eſt h̄ ſubꝫ ideo oꝫ iquirere enūciatio gd eſt

gditatiue. ¶ Sequitur illa pars.

¶ Sunt ergo ea que ſunt in voce earũ que ſunt i
anima paſſionũ note: ⁊ ea que ſcribũtur eorum
que ſunt in voce.

Ubi addit qȯdam preambulum. vnum. ſ. breuem tractatũ
de vocibꝰ ſignificatiuis ⁊ ſignis ⁊ ſignatis. circa qȯ. 2. facit.
primo exponit ordinẽ eoꝝ ſm ſignificare ⁊ ſignificari. ſcȯo
cõparat ea adiuicẽ ibi (⁊ queẽadmodũ) Ad euidẽtiam pme
partis notandũ ꝙ iſta. 4. littere. voces. paſſiones aĩe. ⁊ res
ſunt adinuicẽ ordinata ſm rõnez ſigni ⁊ ſignificati. qꝛ lr̃e ſi/
gnificãt ipas voces. ⁊ voces aĩe paſſiones. paſſiones aũt aĩe
ſignificãt ipſas res. ex qbus apparet euidẽter ꝙ aliqd hꝫ tã/
tum rõnem ſignificati. puta res. aliqd rõnem ſigni ⁊ ſignifi
cati ad aliud ⁊ aliud cõparatũ. puta ipe voces vt pꝫ i lr̃a. ſ. ꝙ
ea q̃ ſunt in voce. i. ipe voces ſignificatiue que ꝓferunẽ ſunt
note. i. ſigna eaꝝ paſſionũ q̃ ſunt in aĩa. ⁊ ſilr̃ ea q̃ ſcribunẽ. i.
lr̃e ſunt ſupp̃. ſigna eoꝝ q̃ ſunt in voce. i. vocũ ſignificatiuaꝝ
que ꝓferunẽ. ¶ Notandũ ꝙ Ariſt. vtiẽ hoc mȯ loquẽdi ea
que ſunt in voce ⁊ nõ dicit ipe voces ad oñdendũ ꝙ nomẽ ⁊
v̄bũ enũciatio ⁊ orõ de gbꝰ p̄dixit hñt mlt̃iplex eẽ. vno mȯ i
ſcripto. alio mȯ in mẽte. alio mȯ in voce ⁊ ꝓlatione. eſt ergo
ſenſus ꝙ nomẽ ⁊ verbũ ⁊ cetera p̄dicta vt ſunt voces ꝓlate
ſignificãt aĩe paſſiões. ſicut lr̃e ſunt ſigna vocum. ꝑ hec autẽ
tria dat itelligere. 4. ſ. res q̃ ſunt cãe paſſionuꝫ aĩe. que qꝛ a
rebus in aĩa iprimunẽ vt ſuppleaẽ ꝙ etiã ipſe paſſiões ſunt
ſigna rerũ. qd aũt itelligitur per paſſiões aĩe patebit iferius
paulopoſt in quadã q̃ſtione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et queẽadmodũ nec littere ſũt omnibus eedeꝫ
ſic nec eedẽ voces. Quoꝝ autem he primorum
ſunt note eedeꝫ omnibus aĩe paſſiones ſũt. Et
quorũ he ſimilitudines res etiam eedẽ.

¶ Cõparat p̄dicta adinuicẽ vbi duo facit. p̄mo ponit vnam
dr̃iam iter ipſa. ſcȯo quandã cõuenientiã ibi (eſt aũt queẽad
modũ) Prima diuidiẽ in duas. p̄mo facit qȯ dictuꝫ eſt. ſcȯo
excuſat ſe de illoꝝ ampliori iquiſitiõe ibi (de his aũt) dr̃iaꝫ
ergo aſſignat iter lr̃as ⁊ voces ex vna parte. ⁊ paſſiões ⁊. res
ex alia pte. q̃ ẽ iſta. ꝙ voces ⁊ lr̃e nõ ſunt eedẽ apud oẽs res
aũt ⁊ paſſiones ſunt eedẽ apud oẽs. dicit ergo ꝙ queẽadmo/
dum: nec lr̃e ſunt eedeꝫ oĩbus. i. apud oẽs. ſic nec voces ſunt
eedẽ apud oẽs. ecce vna pars dr̃ie. paſſiones aũt anime quo
rum p̄mORum. i. quarũ p̄maꝝ. ſ. voces ſunt ſigna. ille iquam
paſſiones ſunt eedẽ oĩbus. i. apud omnes. ſimilr̃ ⁊ res quoꝝ
ideſt quarum he. ſ. paſſiones. ſunt ſimilitudines. ideſt ſigna
aut note ſunt etiaꝫ eedem apud omnes. ecce alia pars diffe
rentie. ¶ Ulterius cum dicit.

¶ De his quidẽ dictum eſt in his q̃ dicta ſunt de
anima: alterius. n. eſt negocij.

Excuſat ſe de his di. ſ. quales ſint anime paſſiones ⁊ quomo
do ſunt rerũ ſigna ſiue note. de ceteris hꝰ dictuꝫ eſt in his q̃
p̄dicta ſunt de aĩa. i. in libris de aĩa. alteriꝰ. n. eſt negocij ſup
ple. q̃ꝫ logici talia perſcrutari.

Ad euidentiam huiꝰ dicte dr̃ie queriẽ. vtrum ſit
ꝯuenieẽter data. videẽ ꝙ nõ. quia
ſi paſſiones ſunt eedẽ apud oẽs. ergo cũ ducant in cognitio/
nem rerum. ſeqtur ꝙ apud oẽs ſunt eedẽ res cognite. ergo
omnes ſunt eque ſciẽtes. qȯ eſt falſũ. ¶ P̃. aliq̃ ſũt res apȯ
aliquos que nõ ſunt eedẽ numero apud alios nec etiã ſpecie
pꝫ de multis. ergo falſũ eſt ꝙ eedẽ res ſint apud oẽs. ¶ P̃.
cõparatio ad diuerſos vtẽtes non diuerſificat aliquid ſcȯm
ſe. ergo littere ⁊ voces apud quoſcunq̃ꝫ vtentes ſunt eedem
naturaliter. cuius oppoſitũ diciẽ in littera. ¶ P̃. illȯ quod
eſt a natura eſt idẽ apud omnes. ſed vox ſignificatiua eſt ſi/
gnum naturale a natura. ergo idẽ ſignificaẽ apud oẽs. ꝓba/
tio mino. cuiuſlibet v̄tutis naturalis eſt aliqȯ iſtrumentuꝫ
naturale. ſed virtus iterpretatiua eſt virtꝰ naturalis homi
ni. qꝛ homo eſt animal ſociale volens alij exprimere qȯ eſt
apud ſe. ergo vox ſignificatiua q̃ eſt iſtrumentum iſtius vir/
tutis eſt ſignũ naturale. ergo naturalr̃ ſignificat. ¶ In op/
poſitum. eſt Ariſto. in littera. ¶ Reſpondeo differentia eſt
conueniens ſi ſane intelligitur hoc modo. qꝛ omnes paſſio/
nes inquãtum ſunt ſigna reꝝ dicunẽ in anima repreſentare
apud quoſcũq̃ꝫ rem eandẽ. quia eadẽ ſimilitudo in aĩa ſem/
per eſt ratio rep̃ntatiua eiuſdẽ. ſicut ſil̃itudo ſenſibilis in ſẽ
ſu. ſic res non ſimplr̃. ſed inq̃ꝫtũ ſignificatur per paſſionẽ eſt
eadẽ apud oẽs. ſed nec eadem littera apud oẽs rep̃ntat ean
dem vocẽ. ſed vel aliã vel nullã. nec eadẽ vox apud omnes
ſignificat eandẽ paſſionẽ. ſed vel aliã vel nullaꝫ. differentia
ergo itelligenda eſt de iſtis nõ vt ſunt in ſe aliquid tale ſim
pliciter et abſolute. ſed ſub ratione qua ſunt ſignificatiua vl̃
ſignificata. ex quo pꝫ manifeſte ꝙ res. ⁊ paſſiões ſunt ſigna
vel ſignificata naturaliter. quia apud omnes vniformiter
ſignificant ⁊ ſignificanẽ. illud autem qȯ eſt a natura eſt idẽ
apud omnes. littera autem ⁊ vox non ſunt ſigna a natura
propter oppoſitam cauſaꝫ. qꝛ non ſunt eedem apud omnes
inquantum ſignificant aut ſignificantur. ariſto. autem vt di
ctum eſt non intẽdit hic aſſignare eorum differentiam niſi
inquantum ſunt ſigna ⁊ ſignificata. ¶ Ad primum in oppo
ſitum dicitur a quibuſdã ꝙ lꝫ omnes eodem modo ſimpli/
cia cognoſcant. tamen non eodem modo componunt ⁊ di/
uidunt. vnde tertio de anima. dicitur ꝙ itellectus circa qȯ
quid eſt non decipitur. niſi ſcȯm accidens. ideſt ſcȯm ipſos
non in abſoluta apprehẽſione. ſed in ꝯponendo ipſuꝫ quod
qd eſt cũ aliquo altero. ⁊ iȯ hoc. 2ᵒᵒ. nõ erũt oẽs eque ſciẽtes
¶ Cõtra. qꝛ ſaltẽ ſeqẽ ꝙ oẽs erũt eque ſciẽtes quãtũ ad ap
p̄henſionẽ ſimpliciũ. ⁊ ita erũt eq̃ ſciẽtes diffinitiue. qꝛ diffȯ
eſt via cognoſcẽdi ſimplex. ſed h̄ eſt manifeſte falſuꝫ. multi
enĩ aliq̃ ſimplicia ſciũt de qbus alij nihil apprehendunt. ꝙ
autem adduciẽ de tertio de aĩa nõ eſt ad ꝓpoſitum. eſt eniꝫ
ibi itellectꝰ ari. iſte. vt pꝫ i fi. 9. meta. vbi loqẽ de eadẽ mã ꝙ
itellectꝰ oĩo ꝯcipit qȯ qd ẽ vel nihil eiꝰ. ⁊ ita nõ decipiẽ circa
ipꝫ. qꝛ d̄ceptio p̄ſupponit aliq̃ꝫ cognitionẽ ⁊ aliquẽ errorẽ. ſ̃
aũt itelligit ꝙ itellectus ꝯcipiat omne qȯ quid eſt cũ ꝯtigat
alicuius qȯ quid eſt nihil ꝯcipere. ¶ Aliter ergo dicẽdũ. vt
dictũ eſt in reſpõſione q̃ſtionis ꝙ paſſiones nõ ſunt eedem
apud omnes in ſe. ſed inq̃ꝫtũ ſunt ſigna reꝝ. oĩs. n. paſſio ea/
dem in ſe apud cuiuſcũq̃ꝫ mentẽ fuerit rem eandẽ repreſen
tat. ⁊ tũc nihil mali ſequitur. ¶ Ad ſcȯꝫ iam eſt dictũ. quia
res non ſimpliciter: ſed inq̃ꝫtum ſignificaẽ per paſſionẽ eſt
apud omnes eadẽ. ¶ Ad tertiũ. ꝯcedo ꝙ eedem littere ma
nent eedẽ in ſe in cõparatione ad quoſcũq̃ꝫ vtentes. ſed nõ
manent ſigna earũdem vocum apud omnes. qꝛ non eadeꝫ
ſignificant apud omnes. nec eſt inconueniens ea ſic varia/
ri apud diuerſos imponentes cum fiant ſigna ex impoſitio
ne que apud diuerſos eſt diuerſa. ¶ Ad quartũ. dico ꝙ vox
ſignificatiua non eſt iſtrumentum virtutis interpretatiue
in homine. ſed guttur ⁊ pulmo ⁊ alia que concurrunt ad for
mationem vocis: ſicut ſi naturaliter homo velit fugere noci
ua non ſequitur omne illud eſſe inſtrumentũ naturale quo
fugit nociua. puta veſtimenta vel arma et hꝰ. ſed tantum
natura illa dedit vt inſtrumenta naturalia: quibus homo
hec poſſet ſibi preparare vt manus. nam per manus poteſt
homo illa per artem preparare. ſic etiam per rationem ⁊ in/
ſtrumenta naturalia formandi vocem poteſt homo aliqua
imponere que ſunt ſigna ad placitum et non a natura.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Eſt autẽ queẽadmodũ in anima aliquotiẽs q̃/
dem intellectus ſine vero vel falſo. aliquotiẽs
autem cũ iam neceſſe ẽ horum alterum ineẽ. ſic
etiam in voce.

Ponit quādā ↄuenientiā inter paſſiones aīe ⁊ voces q̄ ſūt ſigna paſſionū. vbi. z. facit. pmo intentū ꝓponit. ſcðo ꝓbat ⁊ exponit ibi (circa ↄpōnez) ¶ Ad euidētiā notādū ꝙ ſic ſupius dictum eſt: duplex ē opatio intellectus. in prima nō inuenit̄ veꝝ aut falſuȝ. in ſcða inuenit̄ veꝝ aut falſū. quia igitur paſſiones mētis ſūt priores vocib⁹ ſicut ſignificatuȝ ē pus ſig. vn̄ voces ꝓferūtur ad paſſiones aīe exprimendas. iō ex hoc ꝙ inuenit̄ circa intellectū oñdit̄ ſilr̄ ſe h̄re circa voces. ſicut ḡ aliqs intellect⁹. ſ. incōplexus ⁊ ſimplex ē ſine vero ⁊ falſo. aliqs vero. ſ. ↄplexus ⁊ cōpoſit⁹ ē cū vero ⁊ falſo. ita eſt de voce. ⁊ hoc eſt qð dicit queadmodū ē ī aīa ꝙ aliquotiēs ē ītellect⁹ ſine vero ⁊ falſo. aliquotiens āt cū iā neceſſe eſt hoꝝ alteꝝ ineſſe. ſ. veꝝ ⁊ falſum: ſic etiam eſt in voce. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Circa cōpoſitionem enim ⁊ diuiſionez eſt falſitas veritaſqȝ.

Exponit ⁊ ꝓbat qð dixerat. circa quod duo facit. pmo probat quod dixerat de intellectu. ſecundo quod dixerat de voce ibi (nomina igitur) in pma parte innuit talem ↄñaȝ circa compoſitionem ⁊ diuiſionem. itellectus eſt veritas ⁊ falſitas. q̄ eſt ſcða operatio itellect⁹. ergo nō eſt circa pmaȝ operationē q̄ eſt itelligētia ſimpliciū. ex quo ſeqtur itentuȝ ꝙ aliqs itellectus ē ſine vero ⁊ falſo. ſ. intellectus ſimplex ⁊ aliqs cum vero falſo. ſ. cōpoſitus. huius rōnis tm̄ ponit añs vbi ↄſiſtit virt⁹ argumēti. pȝ lr̄a ¶ Deide cū dic.

¶ Nomina igitur ipſa ⁊ verba conſimilia ſunt. Sine ↄpoſitione vel diuiſione intellectui. vt hō vel album quando non additur aliquid. Neqȝ enim adhuc veꝝ vel falſum eſt. Huius autem ſignuȝ hoc eſt. hircocerũus eni ſignificat aliqd ſȝ qð nondū verū vel falſum ſit. ſi eſſe vel nō eſſe non addatur vel ſimpliciter vel ſm tēpus.

Probat ꝙ dixerat de voce. vbi. z. facit. p ꝓponit qōnē. ſecūdo ſubdit ꝓbationē ibi (huius autē ſignum) dicit ḡ ꝙ verba ⁊ noīa. ſ. ſumpta ſimpl'r ⁊ ſeorſuȝ ſunt ſilīa itellectui q̄ eſt ſine ↄpōne ⁊ diuiſiōe. i. intellectui ſimplici ī quo nō ē veꝝ nec falſū. verbi grā. hō vel albū qñ aliquid non additur: ſȝ ſumitur ſic ſeorſū adhuc nec ē veꝝ nec falſū. ſȝ ſupp. ſi adinuicē ↄponātur aut diuidant̄: vt dicēdo. hō ē albus hō nō eſt albus. tūc eni eſt veꝝ aut falſū ſicut ī intellectu cōponēte ⁊ diuidēte. Poſtea ibi (huius āt ſignū) ꝓbat qð dixerat p ſignū arguēs a minori ſic. ſi aliqð nomē ſeorſuȝ acceptū ſignificaret verū aut falſū magis videret̄ de noīe ↄpoſito ſȝ illud nō ſignificat veꝝ aut falſū. ḡ nullū nomen. Similr̄ itelligēdum ē de verbo. mī. ponit in lr̄a di. ꝙ ſignū huius. ſ. qð dictū eſt h̄. ē. qꝛ hircocerũus qð ē nomē cōpoſitū ex hirco ⁊ ceruus vtiqȝ aliquid ſignificat ſȝ nōdū ſignificat verū aut falſū. Niſi addat̄ eſſe vel nō eē. vel ſimplr̄. i. ſm tēpus pn̄s. qð ideo dicit̄ tēpus ſimplr̄. qꝛ eſt ī actu. vel ſm tps. i. ſȝ gd. i. ſm tps pteritū vel futuꝝ vt fuiſſe vel fore qð dr̄ tps ſm gd. ꝓpter oppoſitā cām. qꝛ. ſ. nō ē in actu. ¶ Ex pdicta ↄuenientia inter voces ⁊ aīe paſſiones. pȝ ēt vna dr̄ia cuiuſlibet eoꝝ īter ſe cōplexū ⁊ incōplexū. qꝛ ī p eſt veꝝ vel falſū. ī 2° nō. ſilis dr̄ia eſt inter vocē cōplexaȝ ⁊ incōplexā. ad hoc eni vt nomē ſignificet veꝝ aut falſuȝ. oȝ addi verbum vel ſubintelligi. ⁊ ſimiliter econuerſo. cū verbum ſolum profertur.

Ad maiorem euidētiam pdictorū querit̄ vtrum veritas vel falſitas ſit tm̄ circa cōpoſitionē ⁊ diuiſionē. videt̄ ꝙ nō. qꝛ diuiſio terminat̄ ad ſimplicia. qꝛ ē ſepatio compoſitoꝝ. ſȝ per ſimplicia cū vnica cōpoſitione nō deſignat̄ veritas vel falſitas. ergo circa diuiſionē nō eſt veritas vel falſitas. ¶ P̄. dicimus veꝝ auruȝ ⁊ auricalcū eſſe falſū auruȝ. vbi tñ nulla ē cōpoſitio vel diuiſio. ḡ ⁊c. ¶ P̄. ens ⁊ vnū conuertunt̄ ſicut vnūquodqȝ ſe habet ad eē ſic ad verū ex. z. meta. ergo omne ens ēt ſimplex eſt veꝝ. ¶ P̄. 3. de aīa dr̄ ꝙ ſenſus ſp ē verus reſpcū ꝓprij obiecti. ſilr̄ intellectus itelligēs qð gd eſt rei ſp eſt verus ⁊ nūq̄ decipitur. ſed hic nulla eſt cōpoſitio vel diuiſio. ḡ ⁊c. ¶ Contra ē ari. h̄ ⁊. 6. meta. vbi dicit ꝙ veꝝ ⁊ falſū nō ſūt in reb⁹ ſicut bonū ⁊ malū. ſed in itellectu nō oī. ſed cōponēte ⁊ diuidēte. ¶ Rn̄deo. magna equocatio eſt d vero. ⁊ iō diſtinguendū ē de vero. ſciēdū ergo ꝙ ē veritas ī reb⁹: ⁊ eſt veritas in itellectu. ergo pmo videndū eſt de pma. ſcðo de ſcða. tertio ex his ad qōnē. ¶ Quantū ad pmū dico ꝙ veritas ī reb⁹ diuidit̄ ī gñe dupl'r. Uno mō p ↄpatōȝ ad ꝓducētē. Alio mō p ↄpationē ad itelligētē. ¶ Primo mō. diuidit̄ tripl'r. qꝛ vl̄ dr̄ vītas abſolute ipſa ↄformitas ꝓducti ad ꝓducēs. aut determiate tal' ↄformitas. Et h̄ dupl'r. vel determinate ↄformitas ſm adequationē. vel dterminate cōformitas ſm imitationē. ¶ Prim⁹ mod⁹ inuenit̄ gñal'r in oī ꝓducto. Scðs mod⁹ inuēitur ī filio dei q̄ ē vītas ſm Augu. ⁊ ſūma ſiſitudo. hec. n. ē cōformitas cū adequatione qꝛ de⁹ pater eq̄lē ſibi filium ꝓducit. Terti⁹ mod⁹ īuēitur ī creatura reſpectu dei q̄ imitat̄ exēplar diuinū cui aliquo mō aſſimilat̄. ¶ Tertio mō. ſ. p ↄpationē ad itelligētē dr̄ etiā res vera tripl'r. p̄. qꝛ ſui manifeſtatiua q̄tum eſt de ſe cuicūqȝ itellectui potēti manifeſtationē cogſcere. ¶ Secūdo. qꝛ ē aſſimilatiua itellect⁹ q̄ ē aſſimilabilis ḡ nō ē niſi itellect⁹ creat⁹. ¶ 3°. qꝛ facta manifeſtatōe vel aſſimilatōe res ē ī itellectu ſicut cognitū ī cognoſcēte. Pro iſtis ḡ. 6. cōceptibib⁹ exꝑmendis pōt accipi equoce veritas ī re. pȝ enī ꝙ hi. 3. modi diſtinguūtur a trib⁹ alijs. qꝛ hitudo ad ꝓducētē ⁊ itelligētē eſt alia ⁊ alia. lȝ idē ſit ꝓducēs ⁊ itelligēs. nā ſi deus per īpoſſibile eēt ꝓductiu⁹ vl' filis eq̄lis aut ſilis imitabilis. ⁊ nō eēt itelligens eēt pmus modus tripitus ſine ſcðo. ¶ Quantū ad ſcðȝ reſtat videre de vero ī intellectu. vbi dico ꝙ veꝝ ī intellectu duplex eſt ſcðm itellectus duplicē opationē ſȝ q̄rū vtraqȝ nat⁹ eſt itellect⁹ ↄformari obō vt mēſuratum mēſure. ex. 5. meta. c. de ad aliqd. eſt aūt duplex dr̄ia iter iſtas vītates. vna qꝛ pme veritati nō opponitur falſitas. ſed igrantia tm̄. ⁊ ſic itelligit̄ illud. z. de aīa. qꝛ intellect⁹ circa qð gd ē ſp ē verus ſicut ſenſus circa ꝓpriuȝ ſenſibile. ⁊ h̄ itelligēdū ē pciſe circa ↄceptū ſimpl'r ſimplicē. nā intellectus ſimplex. circa ↄceptū nō ſimpl'r ſimplicē lȝ nō poſſit eē formal'r falſus. pōt tñ virtualiter eſſe falſus apphendēdo. ſ. aligd ſub determinatōe ſibi nō ↄuenienté. ⁊ hoc mō. 5. meta. dicitur. c. d falſo ꝙ eſt aliqua rō ī ſe falſa. ⁊ tñ rō illa in ſe falſa ſimplici apprehenſione intelligibilis eſt. ¶ Scðe autem veritati opponitur ignorantia priuatiue ⁊ falſitas cōtrarie qñ. ſ. vniuntur que ī re non ſūt vnita. vt cū enūciatur eſſe qð nō eſt vel econuerſo. ¶ Scða dr̄ia eſt ī mō eēndi veritatis in hac opatione. ⁊ in illa. lȝ enim ī vtraqȝ opatione ſit veritas nō tñ ē veritas obiectiue ī prima operatione. ſed tantū in ſcða. nam neutra veritas eſt in intellectu obiectiue niſi reflectente ſe ſup actū ſuū cōpando iſtū obm que reflexio in cognoſcendo. ſ. ꝙ actus talis ē ſimilis ⁊ diſſimilis obiecto non eſt ſine cōpoſitione ⁊ diuiſione. patet autē diſtinctio illoꝝ modoꝝ eſſendi veritatē in intellectu. ſ. formaliter ⁊ obiectiue quantū ad opationē pmam. ¶ Quo ad ſcðam opationē declaratur. quia itellectus multas format ꝓpōnes ⁊ apprehēdit actu eas que tamen ſunt ſibi neutre ex primo topi. lȝ igitur in illo intellectu ſit formaliter veritas vel falſitas. aut quia eſt conformis rei extra. aut non: tamē non eſt ibi obiectiue. qꝛ nō apprehēditur illa ↄformitas. ¶ Ubi eſt notandū ꝙ veritas incōplexa. eſt formaliter habitudo ↄformitatis aut ſilitudinis actus ſimplicis ad obiectum ſimplex intelligibile. Ueritas autē complexa ad obiectum complexum. prima veritas obiectiue eſt in actu ſimplici. Secunda autem

in actu complexo que eſt compoſitio vel diuiſio. neutra tamē eſt in itellectu obiectiue niſi in intellectu reflectente ſe ſup actū ſuū ⁊ cōparāte ip̄z ad obiectū vt ꝓ ſit ſibi ſiſis vel ꝯformis aut nō: ⁊ ſic cognoſcit illā ꝯformitatē aut ſiſitudinē que eſt formaliter ipſa veritas. hec aūt reflexio ⁊ cōparatio nō eſt ſine ꝯpōne ⁊ diuiſione. quare in ſola opatione cōplexa eſt veritas obiectiue vt p̄dictū eſt. ℂ Quantū ad tertiū p̄z ex p̄dictis ꝙ veritas vel falſitas hoc vltimo mō tātū eſt circa ꝯpōnē ⁊ diuiſionē. ⁊ de hac tātū ari. loqtur ī hoc loco. ℂ Per hoc p̄z ad oīa argumēta p̄terꝙ ad pᵐ. ad qd̄ r̄ndeo ꝙ paſſiones vel ſimilitudines que ſūt apud aīaȝ p̄nt dupl'r conſiderari. Uno mō ſ꞉ ꝙ aīa veram ſimilitudinē alteri cōpat. ⁊ hoc mō ſp̄ ē ꝯpoſitio ſiue aliqd velit affirmare vel negare. ⁊ hoc mō nunꝙ eſt diuiſio in itellectu. Alio mō vt referūtur ad res. ⁊ tūc vno mō dicitur cōpoſitio. alio mō diuiſio. ꝯpō qdē qn̄ intellectᵘ compat vnū ꝯceptū alteri. ſic ꝙ apphēdit reꝝ idētitatē. diuiſio vero qn̄ cōparat vnū ꝯceptū alteri ſic ꝙ apphendit reꝝ diuerſitateȝ. ⁊ tūc eſt negatio. ⁊ vtrūqȝ pōt fieri vero mō vel falſo mō. ℂ Ad alia argumēta p̄z ex dcis in corpore qōnis. ℂ Circa illud precedens caᵐ de ſignificatōe vocis reſtant qōnes q̄ ordinarie proponuntur.

Nomen ē̄ vox ſignificatiua ſm placitum ſine tempore. cuius nulla ps eſt ſignificatiua ſeparata.

ℂ Finito p̄hemio ⁊ p̄reābulo p̄ſequitur Ariſto. tractatuȝ. vbi. 5. facit. iuxta p̄miſſa in p̄emio. p̄mo eni determinat de ptibᵘ itegralibᵘ enūciationis noīe. ſ. ⁊ v̄bo. Scđo de eiᵘ gn̄e qđ ē oro ibi (oro āt eſt) Tertio de ipa enūciatōe qd ē (enunciatiua vero nō oīs.) Quarto de diuiſione eiᵘ ī ſuas p̄mas ſpēs (ē aūt vna p̄ma) Quīto de p̄p̄etatibᵘ enūciatōis (qm̄ aūt eſt enūciare) Alio mō diuiditur ſic. q꞉ p̄ determinat de p̄ncipys enunciatōis. ſcđo de enūciatōe ibi (enūciatiua vero) p̄ma diuiditur in. z. p̄. determinat de p̄ncipys enūciatiōis ſm rē. i. de ptibus enūciatōis. ſcđo de p̄ncipys ſm rōneȝ. i. gn̄e ⁊ dr̄ia ex qbᵘ ꝯſtat rō diffinitiua rei ibi (oro āt ē) p̄ma in. z. p̄ determinat de noīe. ſcđo de verbo ibi (verbū) circa p̄mū duo facit. p̄ diffinit qd ſit nomē. ſcđo ex p̄dictis excludit qdā a p̄pa rōne nois ibi (nō hō vero) p̄ma in. z. p̄ diffinitionē nois p̄ponit. ſcđo eā exponit ibi (in noīe eni) dicit ḡ ꝙ nomē eſt vox ⁊c. ℂ Notandū ꝙ ī hac diffōne p̄ ponit̄ vox p̄ gn̄e. vox aūt vt dr̄. z. de aīa. eſt ſonus ab ore aīalis p̄latus cū imaginatōe qdā. ex hoc ḡ ꝙ nomē ē vox diſtinguitur a ſonis q nō ſūt voces. vt fragor arboꝝ: ſtrepitus pedū. vox etiā: vt dictū fuit ſupra: que diffinit nomē ⁊ verbū eſt vox ꝯcepta nō q̄ p̄fertur actual'r. aliud eni ē eē vocē aliud eē eſſe in voce. ℂ z. pōit̄ p̄ma dr̄ia (ſignificatiua) ad differētiā vocū nō ſignificatiuaꝝ ſiue ſit vox l'rata ⁊ articulata vt buph baph. ſiue illitterata ⁊ inarticulata vt ſibilus fruſtra factus. ℂ Tertio ponitur ſcđa differētia (ad placitū) idest ſm impōnē ⁊ inſtitutionē humanā bn̄placito hominis factā. ⁊ p̄ hoc diſtinguit̄ nomē a vocibᵘ q̄ ſignificantur a natura. puta voces brutoꝝ ⁊ gemitus īfirmoꝝ. ℂ Tertia differentia eſt (ſine tempore) ad dr̄iam verbi qđ eſt cū tempore. ℂ Quarta differentia eſt cuiᵘ nulla ps ſignificat ſepata. i. diſtincta a toto nomine. ⁊ hoc modo nomen diſtiguitur ab oratione que etſi quādoqȝ ſignificet ſine tempore vt dicendo homo albus. tamen ſeorſum partes accepte aliquid ſignificant. patet ergo ex predictis diffinitionē bene aſſignatam. quia nihil ſuperfluum nec aliquid continet diminutum. ℂ Circa litteram ſunt. z. dubia. ℂ Primum quia cum vox ſit ens nature. nomen autem ens artis. quia ad placitum non videt̄ ꝙ genus debeat poni ipſa vox nominis. ℂ Secundum quia non videtur verum ꝙ nomen

ſignificet ſine tempore ⁊ propter hoc differat a verbo. naȝ multa nomina ſignificant tempus. vt dies. menſis. annus. ℂ Ad primum dicendum ꝙ nomē vtiqȝ eſt quid artificiale. artificialia autem ex parte materie ſunt a natura ex parte forme ſunt accidentia cauſata ab arte. nam forme artificialium. ſunt accidentia. ex. 8. meta. ℂ Ulterius ſciendūȝ ꝙ in diffinitione accidentium oportet poni materiam vel ſubiectum. ex. 7. meta. ſed differenter quando diffiniūtur in abſtracto ⁊ quando in concreto. quia primo modo ponitur ſubiectum in obliquo ⁊ loco differentie. exēplum. ſimitas eſt naſi curuitas. vbi curuitas tenet locuȝ generis. naſi vero locū differentie. ſecundo modo quando accidens diffinitur in concreto eſt ecōuerſo ꝙ ſubiectum ponitur in recto loco generis. Exemplūȝ ſimus eſt naſus curuus. ibi naſus tenet locum generis ⁊ curuus locū differentie. quia igitur nomen eſt accidens concretum l꞉ artificiale. cuius materia vel ſubiectuȝ eſt vox l꞉ ſit ens nāle. ideo vox loco generis ponit̄ in eiᵘ diffinitione dicēdo nomē eſt vox. ℂ Ad zᵐ dicendū ꝙ aliđ eſt ſignificare t̄ps aliđ ſignificare cum tēpore. ꝙ eſt cōſignificare tēpus. p̄mo eniȝ mō nomē ſignificat tēpus. vt arguit̄. ſcđo modo nō. ſed verbū. cuiᵘ ratio ē. q꞉ nomē ſignificat per modū q̄etis ⁊ habitᵘ. verbū aūt per modū fieri ⁊ fluxᵘ. q꞉ igit̄ tēpus ē p̄prie ⁊ per ſe mēſura motus ⁊ fluxus ⁊ nō p̄ ſe q̄etis. iđ eſt ꝙ verbū ſignificat t̄ps vel ſignificat cū tēpore. ⁊ nō nomē. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ In nomine. n. qđ eſt equiferᵘ: ferus nihil p̄ ſe ſignificat queādmodū ī orone q̄ ē equus ferus.

Exponit dictaȝ diffinitionē. vbi ſciendū ꝙ. z. p̄me p̄ticule. ſ. ꝙ nomen ſit vox ⁊ ſignificatiua ſatis patent ex dictis ſupra. vbi poſitū eſt caᵐ de vocibus ſignificatiuis. tertia aūt ſcilicet ſine tempore patebit per oppoſitū infra ca. de v̄bo. ſolum ergo reſtant. z. ſ. quarta ⁊ quinta. p̄mo ergo exponit quintam. ſcđo tertiā ibi (ſm placitum) circa p̄mū. z. facit primo probat intentū arguendo a mi. in nominibus compoſitis. ſcđo oſtendit differentiam circa hoc inter nomina ſimplicia ⁊ compoſita ibi (at vero non queādmodū) in prima parte arguitur ſic. nomen compoſitum de quo magis videtur eſt illud cuius ptes non ſignificant ſeparate. ergo multo minus partes nominis ſimplicis. huius ēthimematis ponit tantū antecedens in quo ſtat virtus argumenti di. ꝙ in hoc nomine compoſito equiferus qđ cōponitur ex equo ⁊ fero. li ferus qui eſt altera pars nominis nihil ſignificat quemadmodum partes orationis ſignificant. nam ſi dicatur equus ferus iſta oratio. tūc quelibet pars aliquid ſignificat ſeorſum. ℂ Si queritur ratio huius quare pars nominis compoſiti non ſignificat ſeparata. dicitur a quodam ꝙ ratio huius eſt. q꞉ vnuȝ nomen imponitur ad ſignificandum vnum ſimplicem conceptum. licet illud vel illa a quibus imponitur non ſignificent vnuȝ conceptum. exemplum de nomine lapis quod imponitur a leſione pedis que non ſignificat vnū ſimplicē ꝯceptum. ⁊ tamen ipſum nomen lapis ſignificat vnum ſimplicem conceptum. ſimiliter vt dicit eſt de nomine compoſito. ⁊ hinc eſt ꝙ partes nominis compoſiti: qđ imponitur ad ſignificandū ſimplicem conceptum non ſignificant partem ſimplicis cōceptᵘ a qua imponitur ad ſignificandū. ſicut oratio ſignificat cōpoſituȝ conceptū. ⁊ ideo pars orationis ſignificat partem compoſiti conceptus. ℂ Contra. tum quia conceptus nominis compoſiti ſi eſt ſimplex per te vel ē ſimpliciter ſimplex. vel non ſimpliciter ſimplex. primum non poteſt dari. quia reſolubilis eſt in duos conceptus ex quibus componitur. ergo ſequitur ſcđm ꝙ eſt cōceptus nō ſimpliciter ſimplex. ſed reſolubilis in duos tunc ſic. ſicut ſe habet totum nomen compoſitum ad totum conceptum ſignificatum. ſic partes nominis ad partes concepus. ſed totum

nomen ſignificat totum ꝯceptū.ergo pars ſignificabit ptē tum quia totus ꝯceptus orõis eſt vnus aliqua vnitate.cõpoſitum enī nõ repugnat vnitati.vnde ⁊ cõpoſitū ex mã ⁊ forma eſt per ſe vnū.⁊ tñ nõ obſtante illa vnitate ſe ptes orationis aliquid ſignificant ſepate.ergo ſimiliter de noīe compoſito põt dici. ¶ Aliter ergo dicendum ꝙ ptes noīs cõpoſiti dupl'r poſſunt ſumi.vno mõ per ſe ⁊ abſolute.alio modo cū reduplicatione inꝗtū.ſ.ſunt partes.pmo modo vtiq3 aliquid ſignificant ſepate.quia tunc ſunt quedā orõ vt equus fer⁹.ſcdo modo nõ.quia pars inꝗtum pars ſicut nõ h3 eē in actu.ſed tñ eſſe in potētia.ex.7.meta.ſic nõ aliquid ſignificant actualiter ſeorſum.¶ Poſtea ibi.

¶ At vero nõ quemadmodū i ſimplicibus nominibus ſic ſe habet ⁊ i ꝯpoſitis. In illis.n.nullo modo ps ſignificatiua ē. In his autē vult quidem ſignificatiua eē ſ3 nullius eſt ſeperatim vt i eo qd̄ eſt equiferus.

Dat differentiā quātū ad hoc inter noīa ſimplicia ⁊ cõpoſita di.ꝙ non ſic ſe habet in nominibus cõpoſitis queadmodum i ſimplicib⁹.quia in illis.ſ.ſimplicibus nullo mõ pars eſt ſignificatiua.nec appenter.in his autē.ſ.cõpoſitis ps ſupp.vult quidē.i.appet ſic ſ3 apparētiā ꝙ aliqd ſignificet.ſed ſm veritatē nullius.ſ.rei eſt ſignificatiua ſepati ſumpta.vt in eo nomine qd̄ eſt equiferus.ratio huius põt eſſe.quia partes nominis cõpoſiti aliquid ſignificant ante compoſitionē.non autem partes nominis ſimplicis.ideo maiorem apparentiā habent vt ſunt in compoſitione ꝙ ſignificent aliquid ꝙ̄ partes nominis ſimplicis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Secūdum vero placitū quoniam naturaliter nominū nihil eſt ſed quādo fit nota. Nam deſignant ⁊ illitterati ſoni vt ferarum. Quorum nihil eſt nomen.

Exponit ⁊ pbat tertiā particulā. vbi duo facit.primo ppõnit cõcluſionē.ſecūdo pbat eam ibi(ſed quando fit)dicit ergo ꝙ ideo dictum eſt nomen ſignificare ad placitū.quia nullū ſignificat naturaliter.q.d.vel ſignificat naturaliter vel ad placitū.ſed non ſignificat naturaliter.vt pbabitur ergo ⁊c. Unde ibi (ſed quando fit)pbat dupliciter ꝙ nomen non ſignificat naturaliter.tum quia ſignificat ex impoſitione quando fit nota.i.imponitur ad ſignificandum. Illud autē qd̄ ſignificat naturaliter non ſignificat ex impoſitiõe.nec fit nota.i.ſignū.ſed naturaliter ſignificat. tū qa ſoni illitterati vt ferarū.puta rugitus leonū latratus canū aliqd deſignāt.i.ſignificant naturaliter.puta irā vel famē quorū tñ nihil eſt nomen.ergo ſignū eſt ꝙ nomen nõ ſignificat naturaliter.¶ Sciendū ergo ꝙ cū ait qd̄ ſoni ferarū nõ ſunt noīa non eſt intelligendū ꝙ ſoni illi non habeant nomina.nominantur enim ſuis nominibus vt ſibilus ſerpentū.latrat⁹ canū.ſed vult ari.ꝙ tales ſoni nõ ſūt noīa qd̄ manifeſtū eſt verū eſſe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Non homo vero non ē nomen. At vero nec impoſitū nomen eſt ei quo illud oporteat appellari. Neq3 enim oratio aut negatio eſt.ſed ſit nomen infinitum.

Excludit quedam a propria ratione nominis.vbi.2.facit.pmo remouet nomen infinitum. ſcdo caſus nominum ibi(catonis aūt)dicit g ꝙ non homo ⁊ ſimilia non eſt nomē.nec enim eſt proprium nomen impoſitum quo talia nominent patet enim q2 non oratio.i.oratio affirmatiua.vel negatio .i.orõ negatiua.ſit g.i.appelletur nomen infinitū. ¶ Notandum ꝙ ideo nomen infinitum negatur eſſe nomen vt dicit quidam quia nomen ſignificat naturam aliquam determinatam:vt lapis ⁊c.aut perſonam determinatam. vt pronomen.aut vtrūq3 vt ſortes.⁊ alia nomina ſingularia. ſed nomen infinitum.puta non homo nullum horū ſignificat.imponitur enim a negatione hominis.vnde equaliter conuenit tam enti ꝙ̄ non enti.vnde chimera q̄ eſt non ens vel ens prohibitum poteſt dici non homo.equus autē aut lapis etiam eſt non homo que tamen ſunt entia.igitur tpe Ari.non erat nomen impoſitum talibus.ideo imponitur eis nomen.vt dicuntur nomina infinita. ¶ Sed contra. cuicunque conuenit diffinitio.et diffinitum:ſed diffinitio nominis cõuenit huic ꝙ eſt non homo:et ſimilibus.patet. ergo non homo eſt nomē. ¶ Rñdeo.dicitur ꝙ diffinitio nominis non ſimiliter conuenit iſtis.nomen enim ifinitū nihil ſignificat determinate.ideo ppie loquendo non eſt vox ſignificatiua.reſtrigit ergo Ariſto.hic nomē ad rationem valde ſtrictā.vt.ſ.nomē ſit vox ſignificatiua alicuius nature determinate. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Catonis aūt vel catoni ⁊ ꝗcunq3 talia ſunt nõ ſūt nomina ſ3 caſus nominū.

Excludit caſus nominū a ratione nomīs.vbi.2.facit.pmo remouet caſus nominū.ſcdo cõparat eos ad nomen ppie ſumptū ⁊ ſuperius diffinitū ibi(ratio aūt)dicit ergo ꝙ cathonis vel cathonē ⁊ quecunq3 talia ſunt.ſ.obliqui ⁊ caſus nominū nõ ſunt noīa.ſed caſus nominū. ¶ Notādū ꝙ nominatiuus dr̄ ppie nomē.q2 in ipſo fit īpoſitio. Unde vocat̄ rectus.q2 recte ⁊ imediate ordinat̄ a mēte ⁊ ꝯceptu iteriori. Obliqui autē dicūtur caſus.q2 cadūt a noīatiuo.ipſe aūt noīatiuus vocat̄ caſus pro ꝗto cadit.vt dictū eſt a ꝯceptu rõis ⁊ nõ ab alio caſu. ¶ Ulterius cū dicit.

¶ Rõ autem eius in alijs qdē eadē ē.

Cõparat caſus nominū ad nomen ſuperius diffinitū.pmo penes ꝯuenientiam.ſcdo penes dr̄iā ibi(ſed differt)dicit ergo ꝙ rõ.i.diffinitio eius.ſ.nominis data ſuperi⁹ eſt eadē in alijs.i.in caſibus ⁊ obliquis. ¶ Sed dupliciter videtur ariſt.dicere cõtradictoria. pmo enim dicit caſus nominū non eſſe nomina.hic dicit diffinitionē nominis conuenire eis.ſed cuicunq3 ꝯuenit diffinitio ⁊ diffinitum.ergo caſus nominū ſunt nomina. ¶ Rñdeo dicitur ꝙ caſus noīum vtiq3 ſunt nomina.ſed non ſtricte loquendo.hic autē ari. rationem nominis reſtringit.vnde illa particula(ad placitum)non conuenit proprie obliquo.nam impoſitio noīū fit in nominatiuo caſu.⁊ non in alijs caſibus.vnde ſtricte loquendo nominatiuus ſignificat ad placitum.⁊ non obliqui. ¶ Poſtea ibi.

¶ Sed differunt qm̄ cum eſt vel fuit vel erit adiunctū neq3 verū neq3 falſū eſt. Nomen vero ſemper vt catonis eſt vel non ē. Nondū.n.aliquis neq3 dicit verū neq3 dicit falſū.

Ponit differentiā di.ꝙ caſus nominū adiunctus cū ē vel cum fuit vel erit.i.cū verbo preſentis temporis vel pteriti vel futuri nõ ſignificat verū aut falſum.vt ſi dicatur.cathonis eſt vel nõ eſt.non dr̄ aliqd verū vel falſum.nomen vero ſemper ſignificat verū vel falſum ſi ſupp.verbo cuiuſcūq3 temporis adiungatur.vt cato eſt vel fuit. ¶ Notandū ꝙ ſignanter inducitur exemplum in hoc verbo eſt.quia ſunt ꝗdā alia verba vt īpſonalia q̄ verū ſignificāt cum obliqs. vt penitet me tedet me.vbi actus verbi intelligitur ferri ⁊ cadere ſup obliquū.nā ē.ſēſus.penitet me.i.pnia h3 me.

Circa predicta queritur.vtrum nomen ſignificet rem vel paſſionem in anima.videtur ꝙ ſpeciem.na3 hic in littera dicit ariſtote.ꝙ ea que ſunt in voce ſunt note ideſt ſigna paſſionum in anima.ſed ille paſſiones non ſunt res que res non ſunt in anima.ergo ⁊c. ¶ Preterea veritas ⁊ falſitas ſunt in ſermone tantum ſicut in ſigno.ergo

enūciatio ꝓlata illud ſignificat in quo eſt veritas vel fal
ſitas.ſed illud eſt compoſitio vel diuiſio intellectus ſcḋm
Ariſtote.hic in littera.ergo enunciatio ꝓlata: compoſita
ſignificat illud quod eſt in intellectu componente tantū.
ergo ⁊ partes enunciationis ſignificāt ea que ſunt in intel
lectu ſimplici cuiuſmodi ſunt ſpecies.¶ P̄.dicit manifeſte
boetius in commento ꝙ voces ſignificant ſimilitudines.
⁊ dicit hāc eē opinionē ari. ¶ P̄.priſcian⁹ dicit ꝙ oīs ps oro
nis ſignificat mētis conceptum.ille autē cōceptus non eſt
res.ſed ſimilitudo ī anima.ergo ⁊c. ¶ P̄.arguitur per rō
nē.illud nomē ſignificat qḋ itelligitur.ſ3 qḋ itelligit̄ non
res eſt.ꝓbatio minoris.omne intelligibile eſt in itellectu:
ſed res non eſt ī intellectu.quia lapis non eſt in aīa.ſ3 ſpēs
lapidis.ex.3.ḋ aīa.ergo ⁊c. ꝓbatio maioris.qꝛ ex itellectu
⁊ intelligibili fit ꝑ ſevnum.ḡ ⁊c. ¶ P̄.nihil intelligit̄ niſi
per ſpēm.ergo nihil ſignificat̄ per aliquā vocē niſi ꝑ ſpēꝫ.
ergo ſpēs magis ſignificatur.¶ In oppoſitū.ſignificare ē
alicuius intellectuꝫ ↄſtituere.vñ infra.c. de verbo.verbū
ſignificat aliqd.ↄſtituit enī intellectū q dicit.illud ḡ ſigni
ficatur cuius intellectus per vocē ↄſtituitur.ſ3 ꝓlata voce
nō ↄſtituitur intellectus ſpēi.ſed rei.vt p3 in quocunꝙ au
diente vocē ſignificatiuā.¶ P̄.ꝑ elen.dicit ari.ꝙ noībus
ꝓ rebus vtitur noīatis.qꝛ nobiſcū nō poſſumus ferre res
ad diſputationē.⁊ paulo poſt dicit.ꝙ res ſūt infinite. noīa
aūt finita.ideo neceſſe eſt vnū nomē.⁊ vnā orōnē plēs res
ſignificare.ergo voces nō ſūt note ſpēꝝ.ſed reꝝ. ¶ P̄.4°
meta.rō quā ſignificat nomen eſt diffinitio. ſed diffinitio
indicat verā eēntiā rei.ergo illa eſſentia ꝑ nomē ſignificat̄
¶ Oz āt ſpēs nō ſignificat̄.vr̄ ſic.qꝛ ſi ſic.oē nomē ſignifica
ret accn̄s.quia illa ſpēs eſt in aīa ſicut accidēs in ſubiecto.
¶ P̄.oīs ꝓpoſitio affirmatiua erit falſa ī q ꝑdicatū ⁊ ſubm
cogſcunt̄ ꝑ itellectū ꝑ diuerſas ſpēs vt iſta.hō ē aīl.qꝛ alia ē
ſpēs hoīs ꝑ quā itelligit̄ hō ⁊ alia aīal. ¶ P̄.māifeſte oēs
ꝓpoſitiones eſſent falſe in qbus enūciatur actus realis de
aliquo ſubiecto.vt homo currit ⁊c.cū talis actus non inſit
ſpēi.¶ P̄.iſta ꝓpoſitio.lapis non eſt in animo.ſed lapidis
ſpēs.includeret ↄdictoria.qꝛ ꝑ remouetur a ſpē eſſe in aīa.
ſi ſpēs ſignificatur per hoc nomen lapis cū dicit̄ lapis non
eſt in aīa.ſed poſtea idē ꝑdicatū attribuitur eidē ſubo cuꝫ
ſubditur.ſ3 ſpēs lapidis.ergo ſpēs eſt in aīa ⁊ nō eſt in aīa.
¶ P̄.tunc oīs ꝓpoſitio eēt vera in qua predicatur eē 2°
adiacēs.vt h.for.ē.antixp̄s eſt.qꝛ ſpēs cuiuſcūꝙ ḋ quo enū
ciatur eſt.¶ P̄.nihil ſignificatur niſi qḋ itelligitur.ſ3 ſpēs
intelligibilis non intelligit̄.ergo ⁊c.probatio mi.tū qꝛ ſpēs
viſibilis nō vr̄.ergo nec ſpēs intelligibilis intelligitur. tuꝫ
quia in oībus citra primū differt quo eſt ⁊ qḋ eſt ſ3 boetiū
ſed ſpēs intelligibilis eſt illud quo intelligile intelligitur.
ergo non eſt qḋ itelligitur.tū qꝛ ſi ſpēs itelligibilis itellige
retur per aliā ſpēm intelligeretur.qꝛ intellectus cū ſit virt⁹
paſſiua nihil cognoſcit niſi ſit in actu ꝑ ſpēm ſui obi.ḡ ſpēi
eſſet ſpecies in infinitum.

Reſpondeo. Dic ꝑmo exponā q̄ſtionis titulū.ſe
cūdo ptractabo duplicē opinionē.3°
dicā aliter ad q̄ſtionē.¶ Quātū ad ꝑmū cum q̄rit̄.vtꝝ no
mē.per nomē itelligo oēm vocē ſignificatiuā.qꝛ de oībus
eſt eadē difficultas.ſignificet rē vel ſpeciē.q̄ſtio non itelli
gitur de noībus poſitis ad ſignificandū ſimilitudines vel
ſpecies:ſ3 de quocūꝙ alio noīe cuicūꝙ iponitur.vt de iſto
noīe homo aīal.⁊ h⁹.vtꝝ.ſ.ſignificet naturā humanaꝫ vel
ſpeciē itelligibilē.voco aūt ſpeciē itelligibilē ſimilitudinē
rei itelligibilis que eſt in itellectu vt in ſubiecto ſicut ſpēs
ſenſibilis eſt ſimilitudo rei ſenſibilis que eſt in ſenſu vt in
ſubiecto.ſignificat.ſ.imediate.¶ Quātū ad ſcḋm eſt vna
opi.ꝙ ſpecies intelligibilis imediate ſignificatur ꝑ voceꝫ.
modus ponēdi eſt iſte.quia iſta ſpecies dupliciter conſide
ratur.vno modo inq̄tū eſt quid in ſe accidens.ſ.informās
animā.alio modo inquantuꝫ repreſentat rem.ꝑmo modo
non ſignificatur per vocē propter rationes ad oppoſitum.
ſed ſecūdo modo.cum autē omne ſignum ſigni ſit etiam ſi
gnum ſignati.ſequitur ꝙ vox ſignificans ſimilitudinem
inq̄tum eſt ſignū rei ſignificet ipſam rē.ſed mediate.quia
ſcilicet imediate illud qḋ eſt ſignum rei inq̄tum eſt ſignū
¶ Sed arguitur contra.quia ſubſtantie ⁊ accidenti nulla
eſt ratio ſubſtantialis eadem.cum nec etiā habeant idem
genus generaliſſimum.ſed rei que eſt ſubſtantia ſimilitu
do eius eſt accidens.ergo ſi hec ſignificant̄ per quodlibet
nomen iſtis duobus erit ſolum.nomē cōmune.⁊ rō ſubſtā
tie diuerſa.ergo omne nomen erit equiuocum. ¶ Confir
matur per ari.in predicamētis.vbi exemplificat de equo
cis.vt animal homo.⁊ qḋ pingitur.volens ꝙ ſi aliquod no
men ſignificet rem ⁊ ſimilitudinē eius eſſet equiuocum.
Ad hoc dicitur ꝙ equiuocum diuerſis actibus ſignifican
di ſignificat diuerſa.ſed vox rem ⁊ ſimilitudinem eodem
actu ſignificat.quia eodem actu eſt ⁊ aliquod ſignuꝫ ſigni
⁊ ſignati.¶ Ad confirmationem Ariſto.dicendum ꝙ in
telligit ſi diuerſis actibus ſignificandi ſignificaret vtrun
que ⁊ diuerſa impoſitione.hoc p3 ī ſimili.qꝛ non omnis di
ctio ſcripta ē equiuoca.⁊ tamē vt Ari.dicit.illa ſignificat
dictionem in voce.⁊ cuꝫ hoc etiam rem.ideo non eſt equi
uocatio.quia primum ſignificatur inquantum eſt ſignum
ſignati.¶ Tūc dicitur ad rationes principales ↄtra hanc
opinionem.conceduntur autem omnes probantes rem ſi
gnificari.¶ Ad rationes autem que probant ſpeciem non
ſignificari.¶ Ad primam dicitur ꝙ non eſt inconueniens
omne nomen ſignificare accidens imediate non inquātuꝫ
eſt quid in ſe.ſed vt eſt ſignum rei.⁊ ita alique voces ſigni
ficant ſubſtantiam vt vltimū ſignificatum.⁊ ita dicuntur
ſignificare abſolute ſubſtantiam.aliquid enim poteſt ab
ſolute ſignificari licet nō imediate. vt patet de dictione
ſcripta que dicitur ſimpliciter ſignificare ſubſtantiam l3
omnia illa ſcripta immediate ſignificent vocem.per Ari
ſto.¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ veritas et falſitas non
ſunt in ſigno niſi per ſignificatū.veritas enim in ſigno eſt
conformitas ad ſignificatum: et difformitas eſt falſitas:
compoſitio ergo ſpeciei adinuicem inquantum ille ſunt ſi
gna reꝝ non eſt iudicāda vera vel falſa niſi ex ſignificatis
.i.ex rebus vel a rebus.oīs ergo veritas cuiuſcūꝙ ꝓpoſi
tionis referēda ē ad res.qꝛ ille ſūt vltimo ſignificate.⁊ nō
ſunt ſigna aliquoꝝ alioꝝ.hoc patet in exemplo. h ꝓpoſi
tio ſcripta.hō eſt aīal non eſt falſa.licet hec vox hō non ſit
hec vox animal.⁊ hoc ē.qꝛ littere non ſignificāt voces vt
ſunt aliqd in ſe.ſed vt ſūt ſigna alioꝝ.⁊ ita ſemper in oībus
his oꝫ recurrere ad vltimū ſignificatū.¶ Per idem p3 ad
omnes ꝓbationes de veritate falſitate ↄpoſitionū.qꝛ veri
tas nō eſt iudicāda niſi penes vltia ſignificata q̄.ſ.ſūt res.
¶ Ad vltimam ꝓbationeꝫ dicit̄ ꝙ ſpecies intelligit̄ licet
non ꝑmo ſed ꝑ reflexionem.⁊ qꝛ impoſitio eſt ad placituꝫ
pōt vox iponi ad ſignificādum illud mediāte intellectu ꝑ
reflexionē ſicut ⁊ illud ꝑmo intellectū.¶ Ad primam ꝓ
bationē dico ꝙ negat̄ ſimilitudo.ſenſus.n. cum ſit virtus
mālis non pōt ſe reflectere ſuper actum ſuū nec ſuper illḋ
quo cognoſcit ſuū obiectū.⁊ iḋ ſpecies ſenſibilis non ſenti
tur.ſ3 intellectus ꝓpter ſui imālitateꝫ poteſt ſe reflectere
ſupra ſuū actū ⁊ ſupra ſpēꝫ qua cognoſcit ſuū obiectū ⁊ etiā
ſupra ſe ipſuꝫ.⁊ ita oīa alia a ſuo ꝑmo obiecto pōt cognoſce
re per reflexionē.¶ Ad ſcḋam ↄcedo ſpeciē aliud eē ab il
lo qḋ cognoſcit̄ per ipſā.i.a primo obo.qꝛ illius eſt ſpecies
ſed cū hoc ſtat ipſam ſpēm eſſe aliqd itelligibile aliud a ꝑ
obiecto.oē ergo q̄.differt ab illo reſpectu cui⁹ eſt q̄.ſed in
ſe poteſt eſſe qḋ.¶ Ad tertiā dico ꝙ ſpecies non cognoſci
tur per aliam ſpeciem.quia ſolum illud qḋ primo cogno
ſcitur ab intellectu.ſcilicet primum obiectum intellectus

qd eſt qd gd eſt rei mãlis.p ſtatu iſto cognoſcitur p ſpẽm in
intellectu.oĩa aũt alia cognita p reflexionẽ ⁊ diſcurſum co
gnoſcũtur ſine ppa ſpecie. ¶ Hanc opinionẽ nõ teneo.vñ
aliter arguo ɔ̃ eã ſic. Res pmo itelligitur.ſpẽs aũt p refle/
xionẽ.ergo i illo pori põt intellect⁹ ei nomẽ iponere qd no/
mẽ tñ rẽ ſignificat.g̃ nõ eſt nece oẽ nomẽ ſignificare ſpẽs.
¶ P̃.ɔ̃ hãc opinionẽ ẽ vis de noĩb⁹ ipoſitis ad ſignificãdũ
ſingularia.q2 ſingularia vt ſic nullo mõ faciũt ſpẽs i itelle
ctu.q2 p ſtatu iſto nõ poſſunt intelligi ſub rõne ſingularita
tis.vt alias dĩſum eſt ſup.7.meta.in q̃da3 q̃ne.ergo noĩa
eis impoſita nullo mõ ſignificãt ſpẽs eoꝝ itelligibiles im
mediate. ¶ Conſilr arguitur de noĩbus ipoſitis ad ſignifi
candũ figmenta.q2 tã illa q̃ ſingularia.l3 faciãt ſpẽs i vir/
tute imaginatiua.nõ tñ i intellectu.q2 intellect⁹ tãtu3 nat⁹
ẽ recipe ſpẽs ſui obiecti qd ẽ.q gd ẽ rei mãlis.alioꝝ ãt nõ.
cũ vna potẽtia nõ ſit receptiua duaꝝ formaꝝ eiuſdẽ gnĩs.
¶ Scđa opinio eſt que ponit q res pmo ſignificatur.non
tñ ſm q exiſtit.q2 nec ſic p ſe itelligitur.ſed ſm q p ſe con/
cipitur ab itellectu.hoc eſt ipſa eẽntia rei ſignificata p dif
finitionẽ q̃ ẽ pmũ obiectũ itellect⁹.vt vult illa auctoritas
4.meta.rõ quã ſignificat nomen.eſt diffõ:nõ tñ hoc obie/
ctũ cõpoſitũ ſignificatur qd eſt res vt itelligitur.q2 illd eſt
ens p accñs.Et oĩa noĩa que ſignificant res alicuius gene/
ris ſignificant ens p ſe.ſolũ eni ens p ſe eſt i gñe. ¶ Ad oẽs
auctoritates i ɔ̃riũ dr̃ q p ſpẽs vl' paſſionẽ vel qdcũq3 alid
in alijs auctoritatib⁹ ſignificat̃ res.vt itelligit̃:ad denotã/
dũ q res vt exiſtit nõ ſignificat̃.ſi ãt aliqs dicat aliqd ma
nifeſti⁹ p hac lr̃a quã ari.ponit.negat̃.q2 i h̃ nõ expõit ari.
qd dico pp boetiũ. ¶ Ad ſcđm de ɔpõne ⁊ diuiſione itelle
ctus dico q ɔpõ eſt illaꝝ reꝝ.nõ tamen vt exiſtunt.ſed vt
itelligũt̃.⁊ ideo v̓itas ⁊ falſitas dr̃ circa ɔpõnẽ ⁊ diuiſionẽ
intellectus.quia illa cõpoſitio ab intellectu cauſatur. ⁊ eſt
in intellectu:ſicut cognitu3 in cognoſcente.⁊ illo modo ſũt
res in intellectu ⁊ nõ ſpẽs ſole. ¶ Ad tertium dico q res
intelligitur primo ⁊ non ſpecies niſi per reflexionem.
¶ Ad vltimũ pt negari hec ɔ̃ña nihil itelligit̃ niſi p ſpẽs.
ergo nihil ſignificat̃ niſi p ſpẽm.ſi eni li.p.vtrobiq3 ſumat̃
cauſalr̃.falſum eſt.q2 itelligere ⁊ ſignificare non ordinant̃
adiuicẽ ſicut cauſa neceſſaria ⁊ effect⁹.ſed ſignificare pſup
ponit itelligere ſicut illud ſine quo nõ.q aũt eſt cã ſic pſup
poſiti nõ oportet q ſit cã ſic pſupponẽtis:ſ3 tñ pſupponit
ei ſic illud cui⁹ ẽ cauſa:ſic ſpẽs pſupponitur ſignificationi.
cõceſſa aũt ppõne q nihil ſignificat̃ niſi p ſpeciẽ ſeu li.p.ſu
mat̃ cauſalr̃ ſiue pſuppoſitiue.nõ ſeqtur vlterius ſpẽs ſigni
ficari.q2 illa ppõ propter qd vnũqdq3 ⁊c.itelligit̃ de cã effi
ciẽte ⁊ vniuoca ⁊ p ſe ⁊ totali cuiuſmodi non eſt ſpẽs reſpe
ctu ſignificatõis. ¶ Hãc opinionẽ nõ teneo pter hãc rõ/
ne3.q2 ſi ſic oĩs ppõ erit falſa.vbi denotat̃ ieſſe ſubo aliqs
actus realis.pbatio.q2 ſi nomẽ ſignificaret rẽ vt itelligit̃.
tũc tale pdicatũ attribueret̃ ei vt itelligit̃.ſ3 hoc modo nõ
ieſt ei aliqs actus realis.g̃ ppoſitio falſa.pbatio.mi.q2 rei
vt intelligit̃ iſunt pdicata intẽtionalia.⁊ mediũ ɔparatu3
ad pdicata intẽtionalia ⁊ realia ſumit̃ ſub exñcieis rõnibus
q2 ſic ſumẽdo mediũ i ſillõ ſi ɔcludat̃ aliqua ɔclõ fiet fal/
lacia accñtis. ¶ Quãtũ ad 3ᵐ dico aliter ad qõne3:⁊ dico
breuiter q illud qd ppꝛie ſignificat̃ p vocẽ ẽ res. non res
vt itelligit̃.nec res vt exiſtẽs.nec vt ñ exñs:ſ3 res abſolute
vt abſtrahit ab iſtis.⁊ ẽ extraneũ illi qõlib3 illoꝝ. ¶ Eſt tñ
aduertendũ pp auctoritates ⁊ rõnes factas ſupius hic ide.
q eiuſde3 ſignificati.ſ.rei ſũt ſigna ordinata lr̃a.vox ⁊ cõ
ceptio ſiue paſſio aĩe ſic ſũt multi effect⁹ ordinati eiuſde3
cauſe.quoꝝ null⁹ ẽ cã alteri⁹.vt p3 de ſole illuminãte mul
tas ptes aeris medij.qrũ qlibet imediate illuminat̃ a ſole
ſ3 ordine quodã.q2 remotioꝛ mediãte ppingoꝛe.⁊ vbi ẽ ta
lis ordo cauſatorum abſq3 hoc q vnum ſit cauſa alterius
ibi eſt imediatio cuiuſlibet reſpectu eiuſdem cauſe exclu/
dendo aliud in ratione cauſe vel effectus imediationis:⁊
tunc poſſet concedi aliquo modo effectum propinquioꝛẽ
eſſe cã3 effectus remotioꝛis nõ pꝛopꝛie.ſed pter pꝛioꝛita/
tem illam que eſt inter tales effectus ad cauſa3:ita in ppo
ſito poteſt cõcedi de multis ſignis oꝛdinatis eiuſde3 ſigna
ti.q2 vnũ aliquo modo eſt ſignu3 alterius.quia dat itellige
re ipſum.puta q littera eſt ſignum vocis ⁊ vox ſignũ paſ/
ſionis.quia remotius non ſignificaret niſi pꝛius ſignum
aliquo modo immediatius ſignificaretur.⁊ tamen pter
hoc nomẽ nõ eſt pꝛopꝛie ſignum alterius ſicut ex alia par/
te eſt dictũ de cauſa ⁊ cãtis.per hoc patet ex dictis ad oẽs
auctoꝛitates Ariſtotelis.⁊ ſimiliter pꝛo vtraq3 parte opi
nionis ad rationes factas.

Capl'm de verbo.

VErbum autem eſt qd conſignificat tempus.cuius pars nihil ſeoꝛſum ſignificat.⁊ eſt ſemper eoꝛum que de altero pꝛedicantur nota.

¶ Determinato de nomine diſcutit nunc ari.de verbo.vbi
2.facit.pmo oſtendit verbum quid ſit.ſcđo cõparat ipſu3
ad nomen ibi(pꝛopterea quidem ſm ſe)pꝛima in.2.pmo
pꝛemittit diffinitionem verbi.ſcđo excludit quedam a p/
pꝛia ⁊ ſtricta ratione verbi.ibi(non currit vero)pꝛima in
2.pꝛimo diffinitionem pꝛoponit.ſecundo ea3 exponit ibi.
(dico aũt)dicit ergo q verbũ eſt qd ſignificat temp⁹ ⁊c.
¶ Notandum q i iſta diffinitione ponuntur.3.particule.
pꝛima(cõſignificat tempus)per hoc diſtinguitur a nomi
ne quod nõ ſignificat tẽpus.ſecũda(cuius partes nihil ex
ſignificant)⁊ per hoc diſtiguitur ab oꝛatione ſicut nomẽ.
tertia(⁊ ſemper eoꝛum que de altero pꝛedicantur eſt no/
ta)⁊ per hoc diſtinguitur non ſolum a nomine.ſed etia3 a
participio qd.cõſignificat tempus. quia nomen ⁊ partici/
pium poſſunt poni a parte ſubiecti ⁊ pꝛedicati.verbũ autẽ
ſemper a parte pꝛedicati.

Circa litterã ſunt aliqua dubia. ¶ Pꝛimum quare in
diffinitione verbi nõ ponũtur ille particule.vox
ſignificatiua ad placitũ.ſicut in diffinitione nominis cum
eque ɔueniãt verbo ſicut nomini. ¶ Scđm q2 videt̃ fal/
ſum q ſemper verbũ ſit nota eoꝝ que de altero pꝛedican/
tur.i.ſemper ponat̃ a parte pꝛedicati.nam verbũ ifinitiuĩ
modi ponitur a parte ſubiecti.vt dicendo.currere eſt mo/
ueri.ſimiliter ⁊ alia verba poſſunt poni a parte ſubiecti.vt
curro eſt verbum. ¶ P̃.nota rei non eſt res.ſi ergo verbũ
eſt nota pdicati non eſt pdicatũ.ergo verbũ nunq̃ pdicat̃.
qd eſt falſum. ¶ Ad pmũ dicendũ q pter breuitatẽ Ari.
in diffinitione verbi nõ poſuit ea que cõmuniter ɔueniunt
nomini ⁊ verbo.q2 patẽt ex his que dicta ſunt in diffinitio/
ne nominis.hec aũt ſunt illa tria vox ſignificatiua ad pla/
citum. ¶ Cõtra.q2 tunc eadẽ ratione debuit omittere illã
particulã.cuius pars ⁊c.quia illa eadẽ poſita eſt in diffini/
tione nominis ⁊ eſt cõmunis nomini ⁊ verbo. ¶ Rñdeo
vno modo dicit̃ q in diffinitione nominis illud poſitũ eſt
vt nomẽ diſtiguit̃ ab orone que cõponit̃ ex noĩbus.vt ho/
mo albus muſicus.in diffinitione aũt verbi ad diſtiguẽdũ
verbũ ab orone que cõponit̃ ex verbis.vt mouere eſt age
re.Alio modo dicit̃ q verbũ ipoꝛtat cõpoſitionẽ quãdã q̃
multũ declinat ad oꝛationẽ.ideo verbũ maioꝛẽ habet cũ
oratione ɔueniẽtiã q̃ nomẽ.q2 nomẽ eſt quaſi materia et
ſubm orõnis.v̓bũ aũt q̃ſi foꝛma cũ ſemp ſit a pte pdicati.⁊
iõ in diffõne verbi vtile fuit illam particulam implicare.
¶ Ad ſcđm dicẽdũ q qcũq3 v̓ba ponunt̃ a parte ſubi hñt
vim nominis.vnde ⁊ recipiũt adiectionẽ articuloꝛum vt
hic ambulare eſt moueri.tũc.n.actio vel paſſio ſignificata
p verbũ ifinitiuũ ſignificat̃ noĩalr̃.ſ.p modum habitus ⁊
getis.⁊ vt ſũt qdã res in ſe.verbu3 aũt ſignificat actionem

⁊ paſſionē ꝑ modū fieri ⁊ fluxus ⁊ vt egredientis ab aliquo ſuppoſito. ſilr cū dico. curro eſt verbū. li curro accipit materialiter: ⁊ ꝑ voce tantū. ⁊ tunc etiā tenet modū noīs. qꝛ ē eſt ſenſus. hec vox curro eſt vbū. ℂ Ad aliud de nota dōm ꝙ nota rei nō eſt illa res cuiꝰ eſt nota. qñ ergo verbū notat aliqd pdicari de ſubo. vt quedā copula. ⁊ ē tertiū adiacēs nō eſt illud pdicatū cuius eſt nota. tñ tꝫ ſe ex parte pdicati. verbi grā. homo eſt albus. li eſt nō eſt albus qd̄ pdicat. ſed notat ꝙ albus pdicatur. tꝫ etiā ſe ex parte pdicati. vñ etiā oīa q̄ pdicantur per nām verbi pdicant. ℂ Deīde cūꝫ dic.

ℂ Dico autē ꝙ ꝯſignificat tēpus. vt curſus quidem nomē eſt. Currit vero eſt verbū. Conſignificat enī nunc eſſe.

Exponit diffinitionē. vbi. z. facit. pmo enī exponit illā ptē. ſignificat tps. ſcdo iſtā. ſemper ē nota eoꝝ que d̄ altero predicant ibi (et ſemp eoꝝ) iſtā aūt partē (cuius pꝫ) nō declarat. qꝛ ſatis pꝫ ex dictis. c. de noīe. dicit ergo ꝙ vbū ꝯſignificat tps: qꝛ nō ſignificat ꝑ modū ꝑ ſe ſtantis ⁊ ꝑ modū habitus ⁊ quietis. currit enī verbū eſt qd̄ ꝯſignificat nūc. i. tēpus pñs. ℂ Notandū ꝙ vt dictū eſt. ſ. c. de noīe. aliud eſt ſignificare tps. ⁊ aliud ꝯſignificare. ſignificare enī tps ē importare tempus vt quādā rē in ſe vt dies tps. ſed ꝯſignificare tps eſt ſignificare rē vt tpe menſuratā. qꝛ ergo verbū ⁊ participiū ſignificant actionē ⁊ paſſionē ꝑ modū fieri et fluxus q ꝓprie tpe menſuratur. iō ꝯſignificant tps. ſed res ſignificata per nomen vel ꝑ ꝓnomen īportatur ꝑ modum ꝑ ſe ſtantis. ⁊ ideo nō tpe mēſuratur. qꝛ tps nō menſurat ꝓprie niſi modū. idcirco nomē ⁊ ꝓnomē nō ꝯſignificāt tempus. currit vero eſt verbū. ⁊ conſignificat tempus ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Et ſemper eorum que de altero dicunt nota ē vt eorū que dicunt de ſubiecto vel i ſubo ſūt.

Exponit aliā pticulā di. ꝙ verbū etiā eſt nota ſemp eoꝝ q̄ de altero pdicant. i. que dicūtur de ſubo. quantū ad pdicata eſſentialia. vt hō eſt aīal. vel ſunt i ſubo q̄tū ad pdicata accidētalia. vt hō eſt albus. ℂ Notandū ꝙ ſubm ꝓpōnis eſt illud cui aliqd ineſt. pdicatū āt illud qd̄ alteri ineſt aut inheret. quia ergo verbū ſignificat rē ꝑ modū inherentis. quia actionē vl' paſſionē cuiꝰ eſt inherere. ideo ſemp ponit a pte pdicati. niſi accipiatur vt hꝫ vim noīs. ſicut pdictū ē. ergo verbū ē nota ſemp eoꝝ que de altero pdicatur. tū qꝛ verbū ſemp ſignificat illud qd̄ pdicatur. tū qꝛ i omni pdicatione oꝫ verbū eſſe. eo ꝙ verbū ſignificat quandā compoſitionē cū cōponitur ſubo. quā. ſ. ꝯpōnē ſine ꝯpoſitis nō ꝯtingit intelligere. vt dr infra. ⁊ hoc ſiue ſit pdicatio eſſentialis vt ſupioris de inferiori. ſiue accñtalis. vt accñtis de ſubo. q duo modi pdicādi deſignant. p dici de. ⁊ eē in. vt dictū eſt in porꝰ ⁊ in pdicamentis.

ℂ Non currit aūt ⁊ non laborat nō verbū dico. conſignificat qdēꝫ tempus ⁊ ſemper de aliquo eſt nota. dñie autē huic nomē nō eſt īpoſitum ꝫ ſit īfinitū verbū. Quoniā ſimiliter in quolibꝫ ē vel qd̄ eſt vel qd̄ non ē.

Excludit qdā aſtricta rōne verbi. vbi duo facit. p̄ excludit verbū infinitū. ſcdo caſus verboꝝ ibi (ſilr aūt vl' curret) in pma pte tāgit duo. p̄ enī facit excluſionē di. ꝙ nō currit nō laborat ⁊ hꝫ. nō ſūt verba. ſcdo fac ꝯparationē ſm ꝯueniētiā di. ꝙ lꝫ nō ſit verbū. tñ ꝯſignificat tps. ⁊ ſemp eſt. i. pdicatur de aliquo ſicut ⁊ verbū. ſubdit āt ꝙ huic drie. i. huic tali qd̄ nō ē vbū nō ē ꝓpriū nomē īpoſitū. ſꝫ ſit. i. dicat vbū infinitū. ſilr dictū eſt. ſ. de noīe infinito. ⁊ ſubdit cām talis noīs. di. qm ſilr in quolibet eſt. vl' qd̄ eſt vl' qd̄ nō eſt. quaſi argueret ſic. illud qd̄ repitur tā i ente q̄ in nō ente ē qd̄dā infinitū. ⁊ veꝝ enī ē dicere ꝙ chimera nō currit ⁊ qd̄ lapis nō currit. ergo rōnabilr dr verbū infinitū. ℂ Sed ꝯ h̄ ar. qꝛ cuicūqꝫ ꝯuenit diffō. ⁊ diffinitū. ſꝫ diffinitio vbi cōuenit verbo infinito. ergo eſt verbuꝫ. mi. pꝫ in lrā. ℂ Rñdeo ꝙ iō nō currit. nō laborat. nō dicūtur verba. qꝛ nō ſignificant actionē vel paſſionē determinatā ſicut verbū. verūtñ cōſignificāt tempus ſicut alia verba. qꝛ ſicut actio ⁊ paſſio tpe menſurantur que ſignificant per verba ita ⁊ ꝑuatio horū que ſignificantur ꝑ verba infinita. vñ ⁊ quies que eſt ꝑuatio motus nō menſuratur tpe ſicut motus. licet ꝑ accidēs. ⁊ hinc eſt ꝙ verba infinita ꝯſignificant tps. ideo ponūtur ex pte pdicati. ſicut alia verba ſignificāt actionē ⁊ paſſionē ꝑ modū inherētis alteri vt ſubo ita ⁊ verba īfinita ſignificāt actionē ⁊ paſſionē vel ꝑuationē actiōis ⁊ paſſionis ꝑ eūdē modū. iō ponunt a parte pdicati. ℂ Ad argumētuꝫ ꝗ dico ꝙ iſta deſcriptio dat de vbo cōiter ſūpto largo mō. ſꝫ vba īfinita deficiūt a ꝓpria rōe verbi ꝑ eo ꝙ nō ſignificāt determinatā actionē vel paſſionē. ⁊ iō ſimplr nō ſunt verba. ⁊ hic Ari. coartat ſignificationē ⁊ acceptionē verbi. ℂ Notādū aūt ꝙ vbū īfinitū ꝯuenit cū ꝑuatiōe ꝑ eo ꝙ formalr nihil ponit in ſuo ſignificato. ſic nec ꝑuatio: ſed differt. qꝛ ꝑuatio ē negatio apti nati. iō pſuppōit necio aliqd̄ ſubꝫ. vbū aūt īfinitū nō pſupponit aliqd. qꝛ pōt ꝯuenire tā enti q̄ nō enti. vt dr in lrā. Itēꝫ verbū infinitū ꝯuenit cū vbo negato in eo ꝙ vnūqdq̄ formalr negat aliqd̄ agere vel pati. ſꝫ differt. qꝛ vbū īfinitū hꝫ vim tm̄ vniꝰ dictiōis. ⁊ verbuꝫ negatū hꝫ vim orōnis ſaltē īperfecte. ℂ Deide cum dicit.

ℂ Similiter autē curret vel currebat nō verbuꝫ eſt ꝫ caſus verbi. Differt autem a verbo quoniā hic pñs ſignificat tps. illa vero qd̄ cōplectit.

Excludit caſus verboꝝ di. ꝙ ſimiliter curret qd̄ ē verbuꝫ futuri tempis. vel currebat qd̄ ē pteriti. nō eſt verbū. ſꝫ caſus verbi. vñ ⁊ differt a vbo. qm̄ hoc. ſ. verbū ſimplr ſignificat pſens tps. illa vero. ſ. caſus verboꝝ ſignificant tps qd̄ ſcilicet tps ꝯplectitur ſupp. ipſuꝫ tempus preſens. ℂ Notādum ꝙ tempus pſens ꝯplectitur pteritū ⁊ futuꝝ. nam pſens dicitur cuius pars pteryt. pars quoq̄ futura ē. ⁊ ita pſens ꝯplectit vtrūq̄ illoꝝ. vnde tam pteritum q̄ futuruꝫ terminant ad pſens. accipit autem hic preſens tempus qd̄ mēſurat aliq̄ actionē q̄ icipit ⁊ nō determinata eſt. per qd̄ excludit nūc īdiuiſibile qd̄ nec ē tps nec pars tpis nec mēſurat aliquē motū aut actionē. ℂ Si arg. ꝯtra hoc qꝛ diffinitio vbi ꝯuenit caſibus verbi. ergo ſunt verba. Reſpondeo vt pus de verbo īfinito ⁊ ſicut ſupra. de noīe infinito ⁊ caſibus nominū. c. de nomine. qꝛ. n. verbū ſignificat agere vel pati illud ē verbū ſimpliciter qd̄ ſignificat actioneꝫ vel paſſionē ſimplr. cuiuſmodi ē actio. vel paſſio i actu. verbū autē pteritū vel futurū ſignificat actionē vel paſſionē que nō eſt in actu. ſed que fuit vel que eſt in potētia vt ſit. ideo nō eſt verbū ſimplr. ℂ Sequitur illa pars

ℂ Ipſa quidē ſm ſe dicta verba nomina ſūt ⁊ ſignificāt aliquid. Cōſtituit enim intellectum q dicit ⁊ qui audit quieſcit: Sed ſi eſt vel non eſt nondum ſignificat. Neqꝫ enim eſſe ſignum eſt rei. vel non eē.

Ubi compat verbū ad nomē penes ꝯueniētia. vbi. z. facit pmo ꝓponit intētū. ſcdo probat ibi (nec ſi hoc ipſum eſt) ℂ Notandū hanc ꝯueniētiā ſtare in hoc ꝙ tā nomen q̄ verbū ſeorſum. ⁊ per ſe ſūptū ſignificat aliqd ſimplex incōplexū. qꝛ cōſtituūt in audiente intellectū. ſ. ſimpliceꝫ. ſꝫ nō ſignificāt aliqd eſſe vel nō eſſe. i. ꝯceptū cōpoſitū. nā verbū ſm ſe ſumptū non eſt ſigꝰ vel eſſe vel nō eſſe rei. ideſt non ſignificat affirmatiue vel negatiue. dicit ergo ꝙ ipſa verba dcā ſm ſe. i. ſeorſū ex orōnē noīa ſunt. i. habēt ſe ſicut noīa.

quia ſignificant aliquid.ſ.intellectum incomplexū.qꝺ probat.qꝛ qui dicit.i.ꝓfert verbū ītellectū.ſ.ſimplicē ꝯſtituit in audiēte.vñ ⁊ qui audit geſcit quātū.ſ.ad ītellectū ſimplicē.ſed ſi eſt aut nō eſt nondū ſignificat.i.nō ſignificat affirmationē aut negationē faciēdo ītellectū aliquē cōplexū. vnde ſubdit.neqꝫ enī ſupple.ipm verbum ſicut nec nomen eſt ſignū eſſe rei aut nō eſſe.i.affirmatōis aut negationis. affirmatio enī aut negatio ꝯſtituitur ex noīe ⁊ verbo. ⁊ nō ex verbo ſeorſū.❡ Deinde cū dicit.

❡ Nec ſi hoc ipꝫ eſt purū dixeris ipſū qdē nihil ē. cōſignificat aūt quandā cōpoſitionē quā ſine cōpoſitis non eſt itelligere.

Probat qꝺ dixerat arguēs a maiori ſic.ſi illꝺ qꝺ magis videtur eſſe nō eſt.nec qꝺ minꝰ.ſed ſi aliqꝺ verbū ſignificaret eē vel nō eſſe magis videret̄ de hoc verbo eſt.⁊ illud nō ſignificat rem eē vel nō eſſe.ergo nullū aliud. huiꝰ rōnis mi. ponit in lr̄a di.ꝙ nec ſupple ſi eſt purū dixeris.i.ſm ſe ſine aliq̄ adiūcto.ipm quidē nihil eſt.i.nō eſt negatio vel affirmatio qꝛ nō ſignificat rem eē vel nō eſſe.tamē cōſignificat quādā cōpoſitionē quā ſine cōpoſitis.i.extremis nō eſt.i. non ꝯtingit ītelligere.ex quo arg.ꝙ magis videt̄ ꝙ hoc verbū eſt ſignificaret rem eē aut nō eſſe:cū ſit q̄ſi radix oīum verboꝝ:⁊ cōſignificet talem ꝯpoſitionē circa quam ꝯſiſtit veritas vel falſitas.❡ Notandū ꝙ hoc verbū eſt qñ ponit̄ in oratione tertiū adiacēs eſt copula p̄dicati cum ſubo. ⁊ non ꝓprie p̄dicatū aut pars p̄dicati. vt ſtatim dicet̄ in.q. ⁊ ideo ſignificat ꝯpoſitionē.i.copulationē ⁊ habitudinē ſubi ⁊ p̄dicati.q̄ cōpoſitio aut copulatio cum ſit formalr̄ relatio nō poteſt ītelligi ſine extremis ſicut nec aliq̄ relatio. ❡ Dicit autē ꝙ hāc ꝯpoſitionē nō ſignificat ſꝫ ꝯſignificat.qꝛ illud verbū eſt ſm ſe ſumptū ſignificat actū eēndi.eſſe enī eſt actꝰ entis.ſꝫ quādo ponit̄ in oratione modo predicto cōſignificat ex ꝯſequēti dictā ꝯpōnem aut copulationē.

Ad euidentiam ergo huiꝰ dicti querit̄ vtꝝ verbū ſit copula tm̄ predicati cum ſubo vel ſit p̄dicatū aut pars p̄dicati ſic dicēdo.hō eſt albꝰ.videt̄ de hoc verbo ē ꝙ nō ſit tm̄ copula.nā hoc verbū eſt idē p̄dicatur. qñ predicat̄ 2m adiacēs. ⁊ qñ predicat̄ 3m adiacēs.qꝛ nō mutat ſignificatū ſuū ꝓpter appoſitū. qꝛ quādo predicatur per ſe.⁊ 2m adiacēs.tūc res eius eſt p̄dicatum vt dicēdo. hō eſt.ergo ſilr̄ quando ſibi aliqd apponit̄.⁊ p̄dicat̄ 3m adiacens.qꝛ tūc videret̄ res v̄bi ſeparari ꝑ aliqd aliꝺ.❡ Confirmat̄.qꝛ qñ ſic dr̄.hō eſt.ītelligit̄ res huiꝰ verbi eſt. vniri cū ſuppoſito per modū ſignificādi verbalē.que eſt ꝯpoſitio. ergo cū ſic dicit̄.hō eſt albus.ītelligetur ꝑ hoc res verbi vniri per eundē modū.qꝛ appoſitū non mutat per ſe modos ſignificādi.ſicut ergo priꝰ eſt p̄dicatum ſic hic. ❡ P̄.boetiꝰ dicit ꝙ ꝓpoſitio cathegorica diuidit̄ in.2.ꝑ ſe partes orōnis dicēdo.hō eſt albus.Sed tūc iā ꝓpoſitio haberet.3.partes niſi eēt aliqd.vniꝰ partis cū ſit aliqd ꝓpoſitiōis:⁊ nō eſt aliquid ſubi.qꝛ ꝯpoſitio rōnabilius ſe tꝫ ex parte p̄dicati.ergo hr̄ ꝓpoſitū.ſ.ꝙ eſt p̄dicatum vel pars eiꝰ.❡ P̄. eē eſt actualitas oīs entis.ergo cū dico.hō eſt aīal.deſigno hoīē eſſe animal actu.⁊ non tātū enūcio aīal.ſed aīal ſub actu. ⁊ per ꝯſequēs eſt.eſt pars predicati.❡ P̄. ariſtote.dicit infra ꝙ eſt predicatur tertium adiacens.ergo non eſt copula.ſed predicatū aut pars predicati.

Contra. Eſt ſignificat ꝯpoſitionē quandam ⁊c̄. vt hic dicit̄.ſꝫ cōpoſitio nō eſt ipſa ꝯpoſita nec pars eorū.ergo nō eſt ſubiectū nec p̄dicatū aut pars eoꝝ. ❡ Reſpondeo. Hic p̄mo p̄mittā aliqua neceſ̄aria. ❡ Scđo dicā ad queſtionē. ❡ Quantū ad primū notandū ꝙ hoc verbū eſt qñqꝫ p̄dicatur 2m adiacēs.vt dicēdo lapis eſt.qñqꝫ tertium vt dicēdo hō eſt albus.Et tūc dicit̄. 3m adiacēs. qꝛ adiacet p̄dicato q̄ſi tertiū in ꝓpoſitiōe.nam ſubꝫ eſt primū.p̄dicatū ſcđꝫ eſt tertiū qꝺ adiacet p̄dicato.qꝛ tenet ſe ex parte p̄dicati. vt poſtea dicet̄.❡ Scđo notandū ꝙ oē ītellectū ītelligit̄ per modū actus.qꝺlibet enim ītelligit̄ ex hoc ꝙ aliquo mō habet actū.actꝰ aūt vniuſcuiuſqꝫ eſt illud ſm qꝺ queritur ꝓpria ratio eius.hoc etiā modo potentia dicitur eſſe in actu. nam aliq̄ eſt ꝓpria ratio potētie ſꝫ quā differt a nō potētia. ſic etiā priuatio eſt in actu.❡ Tertio eſt notādū ꝙ eē ſignificat actualitatem entis.vñ cū volumꝰ ſignificare aliqd eſſe in actu dicimus ꝙ hoc eſt ꝓpter hoc. qꝛ actꝰ non facit ꝯpoſitionē cum eo cuiꝰ eſt.iō eſſe nō facit quandā ꝯpoſitionē cū eo qꝺ opponit̄ ſibi. deſignat enī illꝺ qꝺ ſibi apponit̄ eſſe idē alteri.ſ.ſubo ſm actū.ideo dicēdo.homerꝰ eſt poeta.ſignificatur ꝙ poeta ſm ſuū actum eſt idē homero.qꝛ ratio eēndi rei ⁊ res non faciūt cōpoſitionē.vnde nō ītelligitur p̄dicatū eſſe ꝯpoſitū ex duobꝰ.ſ.ex oppoſito ⁊ verbo eēndi.❡ Quarto notandū ꝙ duplex eſt cōpoſitio.vna q̄ eſt modꝰ ſignificādi in verbo ſꝫ quā actꝰ verbi īclinat̄ ad ſubiectū ⁊ illa ꝯpoſitio ē cōiter in omni verbo ꝑſonali.que a quodā vocat̄ p̄dicatio.❡ Alia eſt cōpoſitio que deſignat̄ ꝑ hoc verbū eſt ⁊ non eſt modꝰ ſignificādi.ſed eſt res verbalr̄ ſignificata aut cōſignificata.que ꝯpoſitio differt a p̄ma.qꝛ p̄ma non facit ꝓpōnem affirmatiuā vel negatiuā. ſꝫ eſt in oī verbo ꝑſonali. 2a aūt ꝓpterea ꝙ ꝯſignat aliqd eſſe vel nō eſſe de aliq̄ facit affirmatiuam ꝓpōnem vel negatiuā.nā ab hac ꝯpoſitione dicitur ꝓpō affirmatiua vel negatiua.⁊ eſt alia in affirmatiua alia in negatiua.p̄ma aūt non.ſed ſcđa intelligit̄ in oī verbo ſm ꝙ eſt pars enūciatōis.❡ Quantū ad 2m dico duas ꝯcluſiones.p̄ma cōcluſio eſt iſta.quādo eſt p̄dicat̄ 2m adiacens. eſt p̄dicatū.hoc pꝫ.⁊ ꝓbatur ſtatī. qꝛ cū in oī enunciatione ⁊ ꝓpoſitione ſit ſubm ⁊ predicatū.dicendo lapis eſt.non poteſt poni p̄dicatum niſi ipm eſt.❡ Scđa concluſio.quando eſt p̄dicat̄ 3m adiacēs eſt tantū copula p̄dicati cū ſubiecto. ⁊ nō eſt p̄dicatū nec pars p̄dicati.hāc ꝓbo ſic. qꝛ ſi eēt pars predicati nulla ꝓpoſitio conuerterentur in eiſdē terminis. qꝺ eſt falſū.ꝓbatio cōſequentie.qꝛ dicendo.homo eſt albꝰ per te.res verbi eſt pars p̄dicati.ergo ſi dꝫ cōuerti in eiſdē terminis oꝫ rem verbi ī cōuerſa eē partē ſubi.qꝺ falſum eſt. ❡ Cōfirmat̄.qꝛ tūc oīs ſyllꝰs in p̄ma figura eēt ex.4. terminis.ꝓbatio.qꝛ mediū in maiori accipit̄ abſolute.ita ꝙ eē nō eſt eiꝰ pars cū mediū ſit ibi ſubm.ſed in minori qñ predicatur ē.eē eſt ꝑs eius.ſ.medij.ergo ⁊c̄. ❡ P̄. ſi eēt pars p̄dicati.hic eēt nugatio.hō eſt aīal.qꝛ ſi ens p̄dicatur ⁊ ens intelligitur in aīali.tunc ex eadē parte orōnis bis dr̄ idē. qꝺ patet reddēdo rōnem pro noībus.qꝛ eſt ſenſus.hō eſt ens aīal. ❡ P̄.dicit boetiꝰ ſup 2m. eſt qꝺ eſt poſitū 3m adiacēs nō eſt q̄ſi q̄dā pars ꝓpōnis.ſed ſicut demōſtratio q̄litatis in ꝓpōne.demōſtrat enim qualis ſit propoſitio quoniam affirmatiua.⁊ nō cōſtituit ꝓpoſitionē tanq̄ pars eiꝰ. ergo eſt tantū copula.Dicit etiam boetius ꝙ quādo eſt p̄dicatur 3m adiacens:nō p̄dicat̄.ſꝫ adiacet p̄dicato. ❡ Aduertendū tamen ꝙ hoc nō obſtāte magis ſe tꝫ ex parte p̄dicati.ꝓpter qꝺ ſemper eſt nota eoꝝ que de altero dicunt̄.vñ aduertēdū ꝙ eſſe vt dictū eſt eſt actualitas entis.vñ cū dicit̄.homo eſt albꝰ. ſignificat̄ p̄dicatū ineē ſubiecto ſub rōne actus ipſiꝰ ſubi.puta ꝙ albedo actu īeſt homini.⁊ hoc mediāte actu eſſendi.ſic enī oñdit dicēdo ſor.ē.ſignificat̄ actualitas entitatis in ſorte.ſic cum dicit̄ ſor. eſt albus.ſignificatur ſortē eſſe ſub p̄dicato ſicut ſub actu.vñ qꝺ ait boetius.ipm eſt eſſe demōſtrationem qualitatis in ꝓpōne.dico ꝙ hoc dicit de ipo ratione cōpoſitionis quā īportat.qꝺlibet enim verbū. 2. īportat.ſ. rem verbi que eſt de eēntiali intellectu verbi inquantum ſignificat rē que cōcipit̄ a rōne.⁊ īportat cōpoſitionē que eſt ipſius īquantū verbum.vnde rōnem rei quā importat hoc verbū eſt cū illa ſit actualitas eſt ratio ſub qua p̄dicat̄ qꝺlibet qꝺ de alio predicatur.❡ Ad primū in oppoſitū dico. ꝙ ſi huic verbo eſt apponeretur aliquid per modū quo ap-

ponitur aliquid ei qđ eſt homo.cum dico ſoꝛ.eſt homo.puta
dicẽdo.ſoꝛ.eſt hō albus.teneret ꝯñā.ꝛ hoc verbuʒ eſt eēt ꝑs
ꝑdicati. ſʒ nō eſt ita.qꝛ qñ ꝑ ſe ꝑdicat̃.ꝑdicat̃ act⁹ eēndi
abſolute.qñ aūt nō abſolute ꝑdicat̃.ꝑdicatur alteꝝ ꝑncipa/
le ꝛ ipm ſcđario ī quantū deſignat alterū.ſ.ꝑdicatū dici.ſcđꝫ
actū ei⁹ de tertio.ſ.de ſubo.℄ Ad cōfirmationē dico ꝙ qñ ē
ꝑdicat̃ per ſe ꝯpoſitio q̃ eſt mod⁹ ſignificãdi verbal'.eſt mo/
dus vniẽdi ꝑdicatū cum ſubo.ſʒ non eſt ꝑncipiū ſignificãdi
verū vel falſuʒ. ꝛ de iſta cōpoſitione nihil ad logicū. ſed ad
grãmaticū ꝑtinet. ſed cōpoſitio quã īpoꝛtat verbū ex ſua ſi/
gnificatiōe verbali ē ꝯpoſitio q̃ ſignificat veꝝ vel falſuʒ ita
ꝙ res ipa verbalis que nō eſt ꝯpoſitio apud grãmaticū: eſt
cōpoſitio apud logicū in verbo eſt quãdo ꝑdicatur tertiū
adiacēs.vñ illa cōpoſitio nō eſt modus ſignificãdi verbalis
ſicut rō ſupponit.ꝛ iō ratio tm̄ oſtēdit ꝙ cōpoſitio q̃ eſt mo/
dus ſignificãdi ſit ꝗd aliud a re deſignata ī eſſe qđ vtiqꝫ veꝝ
eſt.℄ Ad boetiū.dico ꝙ ꝓpō cathe^ca hʒ.2. partes ꝑcipa/
les.ſ.ꝑdicatū ꝛ ſubʒ.ſʒ ꝓpter hoc nō excludit̃ copula v̉balis
q̃ magis declinat ad partē ꝑdicati.ꝛ coīcidit in idē.℄ Ad
aliud pʒ ex dictis.cū enī dicit̃ hō eſt aīal tm̄ aīal denunciat̃
de hoīe.ſʒ per copulã ꝯſignat̃ aīal ī eſſe actual'r ſubo.℄ Ad
Ariſto.dico ꝙ pro tãto eſt dicit̃ ꝑdicari 3us adiacēs.qꝛ plus
declinat ad ꝑdicatū.vt.q.pars ꝑdicati videat̃ ſed nō eſt.

℄ Unde ergo ait ariſto. ꝙ eſt ſignificat quandam compo/
ſitionem quã ſine compoſitis non contingit ītelligere: mul
ta alia querenda reſtant circa capitulum de verbo. ſed in/
tendo in poſterum differre.

Nunc autem redeo ad illã q̃ſtionē. vtꝝ.ſ.facta trãſ
mutatiōe circa rē que ſignificat̃ fiat
trãſmutatio in ſignificatiōe vocis.videt̃ ꝙ ſic.boetius in li
bꝛo diuiſionū.ſi nulla ſit res ſubiecta quã ſignificat vox.ſi/
gnificatiua eſſe nō dr̃.ſed illa vox fuit ꝑus ſignificatiua qñ
res fuit.q̃re ꝛc̃.℄ P̄.in trãſmutatiōe ſubali res amittit no
mē ꝛ diffōnē.g̊ res trãſmutata nō hʒ nomen qđ ꝑus hūit.g̊
nomē qđ ſignificauit ipſã ꝑus n̄ ſignificat ipaʒ.℄ P̄.deſtru
cto vno coꝛꝛlōꝝ deſtruit̃ reliquū.ꝑ Ariſt.in ꝑdicamētis.ſed
ſignū ꝛ ſignatū ſunt coꝛrelatiua.g̊ deſtructa re q̃ eſt ſignata
deſtruit̃ vox q̃ eſt ſignū.℄ P̄.qđ nō ītelligit̃ nō ſignificat̃
ſed nō ens nō ītelligit̃.ergo nō ſignificat̃.ꝓbatio ma.ſigni/
ficare ꝑſupponit ītelligere.ꝓbatio mi.omne ītelligibile fa/
cit ſpēʒ in ītellectu.ſʒ nō ens nō facit ſpēm in ītellectu.g̊ ꝛc̃.
ꝓbatio mi.tū qꝛ deſtructa cã deſtruit̃ effect⁹.res aūt eſt cã
ſpēi.ergo deſtructa re deſtruit̃ ſpēs.tū qꝛ deſtructo ſignifi/
cato deſtruit̃ ſignū:ſed res eſt ſignificatū.ergo deſtructa ea
deſtruit̃ ſpēs.℄ Ad oppoſitū.qꝛ or̃o qñqꝫ eſt vera qñqꝫ eſt
falſa.vt dr̃ in ꝑdicamētis caplo de ſuba.ergo dictiōes or̃o/
nis idē ſignificãt qñ eſt vera ꝛ qñ eſt falſa.ꝛ tñ in re q̃ ſigni/
ficat̃ ꝑ ipſas dictōes eſt trãſmutatio.vt pʒ de hac.ſoꝛ.ſedet.
ſoꝛ.nō ſedet.qꝛ quãdo eſt vera vel falſa eſt trãſmutatio cir/
ca ſedere.ergo in ſignificãdo nō mutat̃ facta mutatiōe ī re.
℄ P̄.multi ſūt act⁹.vt currere.doꝛmire ꝛc̃.q quãdoqꝫ ſunt
qñqꝫ non ſunt.ſi ergo vox illa mutaret̃ ꝓpter mutationē in
iſtis.vox īpoſita iſtis multotiēs eēt non ſignificatiua.ꝛ iteꝝ
ſignificatiua.ꝛ per ꝯñs opoꝛteret ipam eſſe multotiēs īpoſi/
tam ad ſignificandum.℄ P̄.nullo currēte nō eſſet falſa il
la.aliꝗd currit.qꝛ currere nō ſignificat ideʒ qđ ſignificat qñ
curſus eſt.℄ P̄.manifeſtū eſt ex mō loquēdi ꝙ eūdē ītelle
ctum ꝯſtituit in nobis vox ꝓlata qñ res ſignificata eſt ꝛ qñ
nō ē.aliogn nō diceremꝰ hãc eē falſã.ſoꝛ.eſt.ſoꝛte nō exñte.
ſʒ cū ſignificare ſit ītellectū ꝯſtituere. ergo per voceʒ idem
ſignificat̃.ergo ꝛc̃.℄ P̄.Ari.2.poſt.nō entia ꝯtigit ſignifica
re ꝛ ītelligere.ergo n̄ entitas rei n̄ īfert nō entitatē ſignifica
ti.℄ Rñdeo.dico ꝙ facta trãſmutatiōe in re ſꝫm ꝙ exiſtit:
nō fit trãſmutatio in ſignificatōe vocis:cui⁹ cã eſt.qꝛ res nō
ſignificat̃ vt exiſtit.ſed vt ītelligit̃ ſꝫm vnã opinionem. vel
ipſa ſpēs ītelligibilis ſꝫm aliã vel ipſa res abſolute vt abſtra/
hit ab illis ꝛ ſuis oppoſitis ſꝫm aliaʒ opinionē.de ꝗbus dcm̄
eſt ſupꝛa.ſʒ ſiue ſic ſiue ſic cum tam res vt ītelligitur q̃ʒ ſpēs
ītelligibilis:q̃ʒ etiã ipſa res abſolute ſumpta maneat in trãſ
mutata.facta trãſmutatione in re vt exiſtit.qꝛ ꝑ eandē ſpēʒ
cognoſcim⁹ eēntiã ꝛ eãdē ſciaʒ hēmus de ea qñ exiſtit ꝛ qñ
nō exiſtit.qꝛ ari.ꝓ poſte.de his que frequēter ſunt poſſum⁹
hr̃e demr̃ationē etiã qñ nō ſunt:ꝛ ꝑ eãdē ſciaʒ ſicut ꝛ qñ ſūt
ſeq̄tur ꝙ res vt ſignificat̃ per vocē nō tranſmutat̃ qualicun
qꝫ facta trãſmutatione in re vt exiſtit.ꝛ per ꝯñs neqꝫ vox ſi/
gnificans tranſmutabit̃ in ſignificãdo.℄ Contra hanc ſolu
tionē ar.qꝛ ſi vox idē ſignificat re exiſtēte ꝛ nō exñte. ergo
qđ ſignificat̃ eſt idē.ꝯñā pʒ.ꝙ actiua vera pōt tranſferri in
paſſiuã verã.ſed ꝑus ſignificabat̃ exñs ꝛ nūc nō exiſtēs idē
ergo idē erit exiſtēs ꝛ nō exiſtens.℄ Rñſio facilis eſt ad h̄
qꝛ nec ꝑus ſignificabat̃ per vocē res exiſtēs ſed res abſolu/
te cui exñeū eſt exiſtere ꝛ nō exiſtere ſꝫ ꝙ per voces ſigni/
ficatur.℄ Ad pꝛimū dico ꝙ in auctoꝛitate boetij ſumit̃ res
nō pꝛo exñtibus aut nō exiſtētibus.ſʒ pꝛo re vt ītelligit̃:vel
abſolute ſūpta.vt abſtrahit ab vtroqꝫ.q.d.ſi nihil ſignifice
tur per vocē vox nō dr̃ ſignificatiua.℄ Ad ſcđꝫ.ītellectus.
illius auc̃tis pōt eſſe talis.ī trãſmutatione ſubali rei ſingula
ris in qua.ſ.abijcit̃ foꝛma ſubalis:res ſingularis trãſmuta/
ta amittit nomē ꝛ diffinitionē ſpēi.qꝛ non manet in ſpē in q̃
fuit ꝑus.ſed nō ſeq̄tur.ergo nomē ſpēi amittit ſuū ſignifica/
tū.qꝛ illud nomē nullū ſuppoſitū ſignificat.nec ēt nomē īdi
uidui ſi qđ ei erat ꝓpꝛiū in poſitōe amittit ſuū ꝓpꝛiū ſigni/
ficatū.ſed ſingulare eſt trãſmutatū tm̄ a foꝛma ſpēi in qua
pꝛius fuit.℄ Ad rationem pꝛimam concedo ꝙ deſtructo
ſignificato deſtruitur ſignum:ſed lʒ res vt exiſtit deſtrua/
tur non tamen res vt intelligit̃ ꝛ vt eſt ſignificatum vocis.
℄ Ad aliã.pōt negari ma.Ad ꝓbationē dico ꝙ ſignificare
ꝑſupponit ītelligere.ꝙ oē ſignificatū ꝑus ītelligebat̃.al'r ei
ſic vox nō fuiſſet īpoſita.ſʒ poſtq̃ʒ īpoſita ē pōt ſignificare il
lud ad qđ īpoſita eſt.lʒ a nullo ītelligat̃.℄ Ulterius pōt ne
gari mi.illius rōnis.qꝛ per Ariſto.ſcđo poſte.nō entia cōtin/
git ītelligere.℄ Ad ꝓbationē illi⁹ minoꝛis maioꝛ illius eſt
falſa de oībus alijs ꝑterq̃ʒ d̉ ꝑmo obo ītellectus.vlteri⁹ etiã
minoꝛ illius ꝓbatiōis ſi ītelligatur ſermo fieri de nō exñ/
te pōt negari.qꝛ nō exñs pōt ītelligi per ſpēm:non quã facit
ſed quã fecit in ītellectu:qꝛ illa ſpēs pōt manere eadem que
pꝛi⁹.Cū obijcit̃ ꝙ nō.qꝛ deſtructa cã deſtruit̃ effectus.dico
ꝙ illa ꝓpoſitio ītelligēda eſt de cauſa in fieri ꝛ ī eſſe.res aūt
ſcđꝫ ꝙ exiſtens tantū eſt cauſa ſpēi in fieri ꝛ non in eſſe.Cū
ſecūdo dicitur deſtructo ſignificato deſtruitur ſignuʒ.dico
ꝙ res ſꝫm ꝙ exiſtit non eſt ſignificatum per ſpeciem intelli/
gibilem in aīa.ſed res ſꝫm ꝙ ītelligit̃ vel ſꝫm ſe abſolute dcã
ꝛ illo mō non deſtruit̃ ſed manet.

Oratio aũt ē vox ſignificatiua: cui⁹ partium aliquid ſignificatiuum eſt ſepati. vt dictio nō vt affirmatio.

℄ Poſtq̃ʒ Ariſt.determinauit de ꝑncipijs
enūciatiōis ſꝫm reʒ.ſ.de noīe ꝛ verbo q̃ ſunt
eius partes ītegrales.nunc determinat de
ꝑncipijs eius ſꝫm rationē.i.de gñe ꝛ dr̃ia ex ꝗbus ꝯſtat ratio
diffinitiua rei.vñ iſta pars diuidit̃ in.2.ꝑmo.n.determinat
de or̃one q̃ eſt genus.ſcđo de dr̃ia:vbi ſimul ꝯcludit diffini/
tionē totã enūciationis:oñdit ꝗd ſit diffinitiue ibi (enūcia/
tiua vero) ꝑma in.2.ꝑmo diffinitionē ꝓponit.ſcđo exponit
ibi (dico aūt vt hō) ꝑmo.n.ponit̃ vox per quã or̃o diſtīguit̃
a ſonis qui nō ſunt voces. vt de noīe ꝛ verbo dictum eſt ſu/
pꝛa.non ꝓlata ſed concepta aliud enī eſt eſſe vocē.aliud eſſe
in voce.ꝛ ſic etiã illa particula cōuenit oꝛatiōi que eſt in mē
te.ſcđo ponitur ſignificatiua.per qđ oꝛatio diſtinguitur a vo
ce non ſignificatiua.ſicut de nomine ꝛ verbo dictum eſt.
℄ Sed tunc occurrit dubium quare iſtam repetit in diffi/

finitione oꝛationis cum poſita ſint in diffinitione nominis. vñ ⁊ in diffinitiõe verbi noluit ea ponere ꝓpter bꝛeuitateꝫ. eo ꝙ cõia ſunt noĩ ⁊ verbo. ⁊ ideo ſufficiebat in diffinitione noĩs ea poſuiſſe. ergo eadẽ rõne nec debuerũt poni hic ĩ diffinitione orõnis. ¶ Rñdeo. h̄ iterat ⁊ non ibi ex iſta cã. qꝛ ſignificatio orõnis differt a ſignificatõe nominis ⁊ verbi. qꝛ nomẽ ⁊ verbũ ſignificãt ſimplicẽ cõceptum. oꝛatio vero cõpoſitum cõceptum. opoꝛtuit ergo h̄ iterare vox ſignificatiua. ne aliquis crederet ꝙ orõ vnifoꝛmiter ſignificaret ſicut nomẽ ⁊ verbũ. ¶ Tertio ponit̃ cuiꝰ partiũ. ⁊ per hoc orõ diſtinguit̃ a noĩe ⁊ verbo. qꝛ eoꝝ partes nõ ſignificant ſeꝑate. vt ſuperius dictũ fuit. ¶ Notandũ ꝙ ſignãter dicit h̄. cuiꝰ partiũ aliqd ſignificat. ⁊ nõ cuiꝰ partes gnãliter. qꝛ quedaꝫ ponunt̃ quãdoqꝫ in orõne. puta negationes ⁊ alia ſincathegoꝛemata q̃ ꝓprie nõ ſignificãt aliqd ſ̃ꝫ ſe ⁊ abſolute: ſed in habitudine vniꝰ ad alteꝝ. vel alr̃. ly aliqd põt cõſtrui cuꝫ ly ſignificat. vt ſit ſenſus ꝙ partes orõnis ſeꝑate. i. ſeoꝛſuꝫ acceptę ſignificãt aliqd per ſe. qð verũ eſt aliq̃ mõ de oĩ parte orõnis. vñ negatio aut alia ſincathegoꝛẽata nihil ſignificãt cum ſint voces ſincathegoꝛematice. ¶ 4ꝰ ponit̃ vt dictio. ñ affirmatio. qð exponit̃ duplr̃. vno mõ ſic. duplex ẽ ſignificatio vocis. vna ĩcõplexa q̃lis eſt ſignificatio dictiõis. alia cõplexa. q̃lis eſt ſignificatio affirmatõis vel negatõis ad oſtẽdendũ. ergo ꝙ ꝑtes orõnis ſeparate nõ ſignificãt cõceptum cõplexum ſed ĩcõplexum dic̃ ꝙ ſignificat vt dictio nõ vt affirmatio aut ſupp̃. negatio. ¶ Si iſtetur ꝯtra hoc. qꝛ quedã oꝛatiões ſunt cuiꝰ partes ſignificãt ſeparate etiã vt affirmatio. vt orões hyppothetice. verbi grã. vt ſi ſoꝛ. eſt hõ. ſoꝛ. eſt aĩal. ¶ Reſpondendũ ꝙ h̄ diffinit̃ orõ in cõmuni. que conuenit oĩ orõni. tam ſimplici q̃ꝫ cõpoſite. debuit ergo poni in diffõne orõnis illud qð eſt cõmune oĩ orõni tam ſimplici q̃ꝫ cõpoſite. oĩ aũt oꝛatiõi cõuenit ꝙ partes eiꝰ ſignificẽt vt dictio. qꝛ ad dictiões ſtat vltima reſolutio cuiuſcũqꝫ oꝛatiõis. non aũt oĩ orõni cõuenit ꝙ eiꝰ partes ſignificent vt affirmatio vel negatio vt iſti. hõ currit ⁊ alijs orõnibꝰ cathegoꝛicis. ⁊ ſimplicibꝰ. Alio mõ exponit̃. qꝛ. n. ſemꝑ in hoc libꝛo Ariſt. accipit dicere ꝓ affirmare. ne aliqs putaret cũ dicitur pars orõnis ſeꝑata ſignificare aliqd vt dictio. ꝙ dictio ſumeret̃ ꝓ affirmatione: ꝓtinꝰ addit̃. nõ vt affirmatio. Aduertendũ autẽ ꝙ iſta diffinitio cõuenit omni oꝛationi tam perfecte q̃ꝫ ĩperfecte. qꝛ oĩs oꝛatio cõponitur ex pluribus vocibus. q̃rũ q̃libet aliqd ſignificat per ſe ſeoꝛſum. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Dico autem vt hõ ſignificat aliquid. ſed non quoniã eſt aut nõ eſt: ſ̄ꝫ erit affirmatio vel negatio ſi quid addatur.

Exponit datã diffinitionẽ. vbi. 3. facit. p̃mo declarat. ⁊ exponit quartã particulã ⁊ vltimã. ſcðo tertiã ⁊ mediã ibi (ſꝫ nõ vna noĩs. tertio p̃mam ſil̃r ⁊ ſcðaꝫ ibi (eſt aũt orõ) dicit g̊. dico aũt. ſ. ꝙ pars orõnis ſignificat vt dictio nõ vt affirmatio. qð patet per exẽplũ vt homo aliqd ſignificat vt dictio. ſꝫ nõ quoniã eſt aut nõ eſt. i. non ſicut affirmatio aut negatio. ſed erit negatio: aut affirmatio. ſi qd addat̃. i. ſi addat̃ verbũ. vt homo currit. vel hõ non currit. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Sed non vna nominis ſyllaba. Nec ĩ hoc qdẽ qð ẽ ſoꝛex rex ſignificat aliqd. ſ̄ꝫ vox ẽ nũc ſola.

Exponit p̃mã particulã cuiꝰ partiũ ſignificatiuũ eſt aliquid ſeꝑate. vbi. 2. facit. p̃mo exponit illã particulaꝫ. ſcðo circa h̄ aſſignat quandã dr̃iam inter noĩa cõpoſita ⁊ ſimplicia ibi (ĩ duplicibꝰ vo) dicit g̊ ꝙ vna pars orõnis ſignificat ſeparata. ſꝫ non oĩs. patet. qꝛ vna noĩs ſillaba nihil ſignificat lꝫ ſit ps orõnis. qð ꝓbat per ſillabã que quãdoqꝫ ꝑ ſe eſt aliqd ſignificans. qꝛ. vꝫ. in hoc noĩe ſoꝛex ly rex nihil ſignificat ſcðm ꝙ eſt ſillaba huiꝰ noĩs ſoꝛex. ſed nũc. ſ. huius noĩs. nihil ſignificat. ⁊ eſt ſola vox. ¶ Ex p̃dictis pꝫ q̃liter illa particula ſit ĩtelligenda. qꝛ ĩtelligit̃ de partibus orõnis ꝓpinqs ⁊ ĩmediatis. vt ſunt nomẽ ⁊ verbũ. ⁊ cetere orõnis ꝑtes. nõ aũt eſt intelligenda de partibꝰ remotis q̃ ſunt partes partiuꝫ. vt ſillabe ex qbus dictio cõponit̃. ¶ Poſtea ibi.

¶ In duplicibus vero ſignificat qdem. ſꝫ nõ ſ̃m ſe. ſed queãdmodũ dictũ eſt.

Aſſignat circa h̄ quandã dr̃iam di. ꝙ in duplicibꝰ. i. ꝯpoſitis noĩbus: que cõponunt̃ ex dictionibus. ſillabe qdem ſignificant ſ̃m. ſ. apparẽtiã; ſꝫ non ſ̃m ſe. i. nõ ſ̃m rei veritatẽ. queãdmodũ dictũ eſt. ſ. ca. de noĩe. ſ. ꝙ in ſimplicibꝰ nominibus nullo mõ pars eſt ſignificatiua: ſꝫ in cõpoſitis vultũ. i. apparentiã p̃tendũt: ꝙ partes eiꝰ aliqd ſignificent: ſed tñ non eſt ſic in rei veritate. alr̃ exponit̃ ⁊ redit in idem. ꝙ ſillabe noĩs cõpoſiti ſignificãt qdem. ſ. in ĩpo ꝯpoſito. ⁊ ſ̃m ꝙ ſunt dictiones: nõ aũt ſignificant aliqd ſ̃m ſe ꝓut. ſ. ſunt partes noĩs quo ad cõpoſitionẽ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Eſt aũt oꝛatio quideꝫ omnis ſignificatiua nõ ſicut inſtrumẽtum ſed queãdmodũ dictum ẽ ſ̃ꝫ placitum.

Declarat qualr̃ ĩtelligende ſunt due particule p̃me. ſ. vox ſignificatiua: qꝛ. ſ. ad placituꝫ non naturalr̃: dicit g̊ ꝙ oĩs orõ eſt vox ſignificatiua nõ ſicut ĩſtr̃m. ſ. naturale. ſed ſ̃ꝫ placitũ queãdmodũ dictũ eſt. ſ̃. de partibꝰ oꝛatiõis. ¶ Notandũ ꝙ ſicut dictũ eſt in quadã queſtiõe virtutis ĩterpꝛetatiue q̃ eſt virtus nãlis eſt aliqð inſtrumentuꝫ naturale. ſ. pulmo ⁊ guttur. vox aũt non eſt ĩſtrumentũ. lꝫ ſit illud quo ĩterpꝛetatio ꝓfertur vel cauſat̃ a virtute ĩterpꝛetatiua: nomẽ ergo ⁊ verbuꝫ ⁊ oꝛatio non ſignificant naturaliter quaſi inſtrumenta naturalia ſed ad placitum. ideſt ab humana impoſitione.

¶ Sequitur illa pars.

¶ Enunciatiua vero non omnis. ſed in qua veꝝ vel falſum eſt.

Ubi Ariſto. ponit differentiã ſpecificã enunciationis includens ex illa ⁊ genere qð eſt oꝛatio totã enũciationis diffinitionem. vñ hic ĩcipit agere de ipſa enunciatione. qd ipſa ſit. ⁊ hec pars diuidit̃ in. 2. p̃mo determinat de enũciatione quãtum ad eiꝰ eſſentialia diffiniẽdo. ſ. qd ſit. ⁊ diuidẽdo in ſuas ſpecies. ſcðo quantũ ad eius accidẽtalia aſſignando ⁊ determinãdo de eius ꝓpꝛietatibus puta de oppoſitione ⁊ habitudine. ſcða ibi (quoniã aũt eſt) p̃ma in. 2. p̃mo ponit enunciationis diffinitionẽ. ſcðo eius diuiſionẽ. ſecũda ibi (eſt auteꝫ vna) p̃ma in. 2. p̃mo enũciationem diffinit. ſcðo eam eligit pꝛo ſua determinatione ibi (⁊ cetere quidem) pꝛima in duas. pꝛimo facit qð dictum eſt. ſecundo ex differentia addita ⁊ diffinitione aſſignata oſtendit enunciationem diſtingui ab alijs oꝛationibus. ibi (non autem in omnibus) dicit ergo ꝙ enũciatiua oꝛatio non eſt omnis oꝛatio: ſed illa in qua eſt verum ⁊ falſum. ¶ Notanduꝫ ꝙ in iſtis paucis verbis Ariſto. ĩplicat enũciationis differẽtiã ſpecificã. ⁊ eius ꝓpꝛiã diffinitionẽ. ⁊ itẽ tertio quãdã enũciationis diuiſionẽ. p̃mũ in hoc qð ait (ſed in qua veꝝ) hec. n. differentia que diuidit oꝛationẽ ab alijs oꝛationibus eſt iſta. qꝛ iſta ſignificat veꝝ aut falſum. alie nõ. ſignificare ergo veꝝ vel falſum eſt differẽtia que addita oꝛationi facit ſeu ꝯſtituit enunciationem: vnde q̃ꝫtũ ad ſcðꝫ hec eſt diffinitio enũciatiõis. oꝛatio ſignificãs veꝝ aut falſum. tertiũ in hoc qð ait (nõ oĩs). q. d. q̃dã orõ ſignificat veꝝ vel falſum. q̃dã non. in enũciatione ergo eſt veꝝ vel falſum ſicut in ſigno. in mente ſicut in ſubiecto. vt dicit̃. 6. meta. ſed in re ſicut in cauſa.

¶ Non aũt in omnibus vt de pꝛecato quidem oꝛatio eſt. ſed neqꝫ vera neqꝫ falſa ẽ.

Oſtendit ex dicta diffinitiõe enũciationẽ diſtingui ab alijs oꝛationibꝰ. dicẽs ꝙ non in oĩbus. ſ. oꝛationibus. eſt ſupp̃. verũ vel falſum. vt patet in orõne depꝛecatiua. ex quo pꝫ ꝙ ſignificare veꝝ vel falſuꝫ eſt differentia diſtinguẽs enuncia-

tionem ab alijs orationibus. ¶ Notandū ꝙ oratio quedā
eſt perfecta quedam imperfecta.perfecta autem diuiditur
in.5.ſ.enunciatiuā:deprecatiuaꝫ ad quā reducit̃ optatiua. ⁊
īterrogatiua ad quā reducit̃ dubitatiua vocatiua.iſtaꝝ aūt
enūciatiua tantūꝫ eſt in qua eſt veꝝ vel falſum. q2 cōſtituit
ſenſūꝫ in aīo audiētis.alie aūt.4.non.ſignificatiua ergo cō/
ceptus mentis in quo eſt veꝝ vel falſūꝫ eſt enūciatio.ſed q̄/
dam orationū vel affectūꝫ mētis excitat. vt vocatiua ad at
tendendū mēte.īterrogatiua ad rn̄dendū voce.imperatiua
ad exequendū opꝫ.⁊ hoc q̄ꝫtūꝫ ad īferiores.deprecatiua q̄ꝫ/
tum ad ſupiores.ſola ergo enūciatiua ſimplr̄ ſignificat veꝝ
vel falſum. ¶ Deinde ibi.

¶ **Et cetere q̄dē relinquātur. Rhetorice.n. vel poetice ꝯuenientior cōſide ratio eſt. Enūciatio vero p̄ntis eſt ſpeculationis.**

Illā eligit dicēs ꝙ cetere orōnes relinquant̃.ſ.ꝓ nūc: q2 eo/
rū cōſideratio cōueniētior eſt rhetorice vel poetice ſcie.ſola
aūt orō enūciatiua eſt p̄ſentis ꝯſiderationis. ¶ Notandū ꝙ
dictas.4.orōnes dicit eē rhetorice ⁊ poetice ſcie. q2 rhetor
nitit̃ pſuadere.ſꝫ nō pōt ſemꝑ per enūciationē. ⁊ tūc vtitur
deprecatione. ¶ Itē. finis poete eſt facere ⁊ loq̄ oīa in q̄bus
hō audiēs delectet̃.homines aūt delectant̃ ī varietate ora
tionū.iō poeta vtit̃ oratōe nūc deprecatiua.nunc īperatiua.
nūc optatiua.rhetor aūt ⁊ poeta plerūq3 nitunt̃ mouere au
ditores ꝓuocando eos ad aliq̄s paſſiones ſꝫ Ari.in rhetori/
ca ſua.iō dicte ꝯſiderationes pertinēt ad rōnes rhetorice ⁊
poetice ſcie:q̄tenus faciūt ad aliquā ordinationē ⁊ īductio
nem audiētis modo preexpoſito.

Circa capitulū de noīe ⁊ circa illā particulā diffinitiōis
ſine tēpore.quero hāc q̄ſtionē quā ſuperius ꝑter
miſi. Utrū terminus cōis īpoſitus ad ſignificandū verā na
turā:cuiꝰ aliqua ſuppoſita eēnt: aliqua nō eēnt dicat̃ vniuo
ce de exiſtētibus ⁊ nō exiſtētibus.videt̃ ꝙ nō. q2 que equo
cant̃ in ſupiori nō vniuocant̃ in īferiori.ſed ſuppoſita exiſtē
tia ⁊ nō exiſtētia equocant̃ in ente qđ eſt ſupius.ergo ⁊ ī ter
mino cōmuni q̄ ſignificat īferius ad ens. maior pꝫ. q2 de q̄/
buſcunq3 dr̄ ſuperiꝰ vniuoce.dicit̃ īferius.mi.ꝓbatur. quia
exiſtētia ſunt entia:alia vero nō entia vel ſolūmodo entia ī
potētia. ¶ Itē.predicatio vniuoca eſt p̄dicatio eēntialis.alr̄
nō diſtingueret̃ a p̄dicatione denoīatiua.ſed terminus cōis
nō p̄dicat̃ eēntialr̄ de his ⁊ de illis.ergo nō vniuoce.ꝓbatio
minoris. q2 p̄dicatio eēntialis veriſſime fit cū hoc verbo ē.
ſed illo mō nō p̄dicat̃ de nō exiſtētibꝰ.vt dicit̃ poſt.ergo ⁊c̃.
¶ Itē.enti ⁊ nō enti nihil eſt cōmune vniuocū. qđ pꝫ per lo/
cum a ma.q2 nec oībus entibꝰ eſt cōmune aliq̄d vniuocum.
q̄re ⁊c̃. ¶ Cōtra.illud qđ dicitur ſm idē nomen ⁊ ſꝫ eandē
rōnem dicitur vniuoce.ſꝫ terminus cōmunis dicit̃ de his ⁊
de illis.ſcđm idē nomē:⁊ ſꝫ eandē rationē.ꝓbatio mino. q2
talis terminꝰ cōmunis non habet niſi vnā diffinitionē cum
ſit vniuocū in ſe.ergo de oībus de q̄bus dicitur: dicitur ſm
illā. ¶ Rn̄deo ⁊ dico ꝙ terminꝰ cōmunis qui nō eſt equo/
cus ex īpoſitione ad diuerſas naturas:ſed tantum īponitur
ad ſignificadū vnā naturā: de q̄buſcūq3 dicitur ſimpliciter
dr̄ ⁊ vniuoce.ſiue exiſtētia ſint.ſiue nō.qđ ꝓbatur p̄mo ſic.
q2 ſi terminꝰ eſt in ſe vniuocus.ergo hꝫ vnā diffinitionēꝫ in
ſe exprimētē illud ſignificatū cui īponitur.ergo de quocūq3
dicit̃ ſimpliciter dicitur ſꝫ illā diffinitionē.q2 da tu oppoſi
tū ꝯſequētis qđ dicit̃ de aliq̄bus ſꝫ illā diffinitionē:de alijs
ſecūdum aliam.cū omnis diffinitio exprimat ſignificatum
nominis iuxta illud.4.meta. ratio quā ſignificat nomē eſt
eius diffinitio.ſequitur ꝙ illud nomē habeat.2.ſignificata.
qđ eſt oppoſitū antecedentis. ¶ Itē.nullus terminus cōmu
nis īponitur ad ſignificandū aliqđ ſuppoſitū vel aliq̄.equo/
catio aūt eſt diuerſitas ſignificatoꝝ.g̊ ꝓpter qualēcunq3 di
uerſitatē in ſuppoſitis nunq̄ꝫ erit terminꝰ cōmunis equiuo/
cus.q2 nunq̄ꝫ fit variatio in eius per ſe ſignificato.ſi ergo de
oībus ſuppoſitis dicatur ſimpliciter. ſeq̄tur ꝙ de omnibus
dicatur vniuoce. ¶ Itē. quod ſignificat preter omnem dif/
ferentiam tēporis:ad ſuppoſita nullius tp̄is determinatur.
ſed talis eſt terminus communis nominalis.ergo ⁊c̃. ⁊ per
conſequens dicitur vniuoce de quibuſcunq3 dicitur. ¶ Itē.
quattuor differētie accidentales ſignificato termini nō faci
unt terminū equiuocūꝫ.ſed eſſe.fuiſſe.fore.vel exiſtere vel
p̄ſens.vel futuꝝ vel p̄teritū ſunt differētie accidentales ſi/
gnificato termini.ergo ⁊c̃.minor patet.q2 ſi terminus ſigni
ficaret aggregatū ex re ⁊ ex exiſtētia vel eſſe vel fuiſſe.ſigni
ficaret ens per accidēs:⁊ illa que ſignificarētur per ip̄m nō
eſſent in genere. ¶ Ad p̄mū in oppoſitū dico ꝙ ens vt ens
eſt nomē.non eſt equiuocū ad illud qđ exiſtit ⁊ nō exiſtit.lꝫ
forte ſm ꝙ eſt participiū ſit equiuocū ad illa. ſed ens vt eſt
participiū non eſt ſuperius ad hoīeꝫ. Unde aduertendū ꝙ
ſolet antiq̄tus dici ꝙ ens pōt eſſe participiū:⁊ pōt eē nomē.
vnde ens participiū ſignificat ideꝫ qđ exiſtēs. quia tenet ſi
gnificationē verbi a quo deſcēdit.ſed ens nomen ſignificat
forte habēs eſſentiam.⁊ illud diuidit̃ in.10.genera:qđ vniuo
ce dicit̃ de exiſtēte ⁊ de nō exiſtēte. ¶ Ad ſcđm dico ꝙ mi.
eſt falſa.q2 cōmune pōt p̄dicari de ſuppoſito cūꝫ hoc verbo
eſt.ſiue illud ſuppoſitū exiſtat ſiue nō. ¶ Ad tertiū cum di
citur enti ⁊ nō enti ⁊c̃.dico ꝙ ītelligit̃ de iſtis ſm ꝙ habent
rationē cōtradictorioꝝ.ſic forte nihil eſt eis cōmune vniuo
cum.ſi autē vt ſunt ſuppoſita diſperata.⁊ ſignificāt ſuppoſi/
tū exiſtēs ⁊ nō exiſtēs.poſſunt habere aliquid cōmune vni/
uocū.⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.vn̄ tēto primo dicto.ſi arguat̃ vlte/
rius.ſor.eſt exiſtēs.ceſar nō eſt exiſtēs.ergo eis nō eſt aliq̄d
cōmune vniuocū:eſt fallacia accidētis.q2 mediū extraneat̃
vni extremo inq̄ꝫtū ad aliud cōparat̃.quia duobus ſuppoſi/
tis.quoꝝ alteꝝ eſt exiſtens.alterum non.eis eſt aliquid cō
mune vniuocū inq̄ꝫtum īcludūt aliquid vnū per ſe idem:lꝫ
accidat vni eſſe exiſtēs.⁊ alteri eſſe non exiſtēs.quia ſm illa
accidētia eis nō habēt aliquid cōmune tale. Or aūt forma
arguēdi nihil valeat arguit̃ ſic in ſili.albo ⁊ nō albo nihil eſt
cōmune vniuocū cum ſint ꝯtradictoria.vt ille eſt albus.ille
non eſt albus.ergo iſti homini ⁊ illi nihil eſt eis cōmune vni
uocū.nihil valet ꝯſequētia.quia hoc predicatū nihil habere
vniuocūꝫ.ī eſt ratione affirmationis ⁊ negatiōis.ſicut ⁊ hoc
qđ eſt ꝯtradictoria eſſe.⁊ nō ratione eoꝝ que ſubſunt forme
⁊ in mi.ſumunt̃ illa que ſubſunt iſtis formis. ¶ Cūꝫ proba/
tur iſta ꝓpoſitio enti nihil eſt vniuocū per hoc ꝙ non oībus
entibus eſt aliqđ cōmune vniuocū.negāda eſt illa ꝯſequen/
tia.q2 nihil idē ꝯceptum apud ītellectū īcluditur in ꝯceptu
omniū entium.⁊ aliquid idem ꝯceptum apud intellectum
poteſt eſſe de intellectu eius cui accidit exiſtere:et eius cui
accidit non exiſtere. ¶ Ex ſolutione dicte queſtionis patet
vna alia concluſio.ſcilicet ꝙ aliqua ſunt ſimpliciter ſuppo/
poſita termini communis ſignificantis veram naturam
preter exiſtentia.quod declaratur ſic.quia ratio communis
⁊ ſuppoſiti non attribuit̃ ei vt exiſtit:ſed vt cōcipitur apud
ītellectum.quia ponere aliquid exiſtere ſcđm ꝙ ei attribui
tur ratio cōmunis:hoc eſt ponere ideas ſecundū ꝙ plato po
ſuit.igitur cōe ſm ꝙ hꝫ rationeꝫ cōmunis eſt natura.prout
cōcipitur ſub ratione dicibilis de pluribus. ⁊ ſuppoſitūꝫ eſt
natura cōcepta apud ītellectūꝫ ſub ratione non dicibilis de
pluribus:ſed poſſe eſt apud ītellectum eodem modo conci/
pere naturā.vt eſt dicibilis de pluribus ⁊ eandem vt nō eſt
dicibilis de pluribꝰ: ſiue vtraq3 exiſtat. ſiue neutra ſiue illa
que concipit̃ vt non dicibilis de pluribus non exiſtat. ⁊ illa
que concipitur vt dicibilis de pluribus exiſtat in alijs ſup/
poſitis.ſemper enī in natura concepta vt hec ītelligitur per
ſe natura concepta abſolute. ergo alia ab exiſtentibus ſunt
ſimpliciter ſuppoſita termini cōmunis.aſſumptum.ſ. ꝙ res
exiſtens eodem modo concipiatur.ſicut quādo non eſt exi/

ſtens.patet.quia de his que frequenter fiunt ⁊ quando non exiſtũt poſſunt fieri demõſtrationes ex p̃mo poſte. ergo ⁊ illa poſſunt ſciri diffinitiue.qꝛ cognitio demõſtratiua p̃ſupponit diffinitiuam.ergo poſſunt ſimpliciter cõcipi apud itellectum per eãdem ſpeciẽ.eſt ergo vis ratiõis in hoc ꝙ natura humana cõcepta vt hic.eodẽ mõ ſe habet ad natura3 humanam cõceptam ſub rõne dicibilis de plurib⁹ ſiue natura cõcepta vt hic exiſtat ſiue nõ.ergo equal̃r habet rõnem ſuppoſiti quãdo exiſtit ⁊ quãdo nõ exiſtit.⸿ P̃.ad eãdem concluſione3 arg.ſic.oẽ illud pro quo res ſimpl̃r poteſt ſupponere ⁊ verificare ꝓpoſitionẽ eſt ſimpliciter ſuppoſitũ ei⁹.ſed h9 ſunt alia ab exiſtẽtibus.vt p3 in his ꝓpoſitionibus. hõ fuit. hõ erit.ſumẽdo fuiſſe pro actu termiato ⁊ fore pro actu nõ icboato.⸿ P̃.particulare ſ̃m aptitudinẽ ſufficit ad rõnem cõmunis.ergo particulare ſ̃m aptitudinẽ ſufficit ad rõnem ſuppoſiti.antecedẽs patet.qꝛ vl'e eſt aptũ natu3 p̃dicari de plurib⁹.cõſequẽtia patet.qꝛ nõ maior actualitas requiritur ad ſuppoſitũ vt dicit̃ in participãdo actiue ꝙ̃ adeſſe paſſiue. ſed alia ab exiſtẽtibus ſunt apta naturã cõmune3 participare quo alia ab exiſtẽtibus ſunt idiuidua nature communis. quare ⁊c.⸿ P̃.iter ſuppoſitũ ⁊ cõmune eſt ordo.nõ autem in reb⁹ ſcõm ꝙ ſunt.ſed tantũmodo iquantu3 cõparant̃ ad itellectũ.ergo ratio cõmunis ⁊ ſuppoſiti põt eſſe eadẽ circa res ſiue exiſtẽtes ſiue non.qꝛ extraneũ eſt ei qõ cõſideratur ab itellectu iquantũ tale:exiſtere ſiue nõ exiſtere.ergo tam ſuppoſitũ ꝙ̃ cõmune eodẽ modo ſe habet ad exiſtẽtia3 ⁊ nõ exiſtiam.qꝛ ſignificatu3 nominis abſtrahit ab vtroq3.ergo nomẽ ſignificat ſine tempore.

Eſt aũt vna prima oratio enũciatiua affirmatio deide negatio.alie vero coniunctione vne.

⸿ Poſtꝙ̃ Ari.diffiniuit enunciationẽ.nũc ponit ei⁹ multiplicẽ diuiſionẽ.circa qõ.2.facit.p̃mo ꝓponit.ſcõo exponit ibi(neceſſe ẽ) dicit ergo.eſt aũt vna p̃ma oratio ⁊c.⸿ Notãdũ ꝙ ari.ſubtiliter ſatis ꝓcedens per illã litterã itendit.3.diuiſiones de enũciatione.⸿ Prima eſt ꝙ enũciatio quedã eſt vna.queda3 ẽ plures.hãc tãgit ibi(eſt aũt vna)per hoc aũt ꝙ dicit. vna.dat itelligere plures.⸿ Scõa eſt ꝙ enũciatio queda3 eſt affirmatiua:quedã negatiua.hanc aũt p̃ncipal̃r itendit. ⁊ qꝛ enũciationi p̃mo cõueniunt affirmatio ⁊ negatio.que.ſ. enũciatio eſt vna:ꝙ̃ ei que eſt plures.ideo hãc ſcõam tãgit ⁊ põit q̃ſi ſubdiuiſionẽ p̃me.dicẽs.⁊ hec vna p̃ma oratio enũciatiua eſt affirmatio deide negatio.ideo dicit hic ꝙ p̃ma ẽ affirmatio deinde negatio.⸿ Tertia eſt. ꝙ enũciatio vna quedã eſt vna ſimplex queda3 cõiunctione vna. hãc tangit dicẽs.alie vero cõiunctiõe.q.d. enũciationes que ſunt vne q̃dã ſũt vne ſimplices.q̃dã ꝯiunctione vne. quid autem ſit vnaqueq3 illaru3 patebit ex ſequẽtibus. Aduertendum ẽt ꝙ ſumẽdo.3.mẽbra harũ diuiſionu3 habet̃ enũciatio p̃ncipaliter itenta in hoc libro:cui⁹ etiã diuiſionem p̃ncipaliter itendit.ſ.enũciatio vna affirmatiua ſimplex que prior ẽ ea que eſt vna ⁊ cõpoſita ⁊ negatiua.⁊ ſic vna ſimplex affirmatiua habet triplicẽ prioritatẽ reſpectu ei⁹ que eſt plures.⁊ reſpectu ei⁹ que eſt negatiua.⁊ reſpectu vni⁹ cõiuncte.i.cõpoſite.qꝛ qõ eſt cõiunctum eſt cõpoſitũ.vnde cum ſuperlatiuu3 dicat exceſſu3 cõparatiui ad denotãdum triplicem exceſſũ aut prioritatem dixit.p̃ma.⁊ non prior.⸿ Circa ſcõam diuiſionem que eſt p̃ncipaliter itenta occurrit dubiũ.quia nõ videtur eſſe generis in ſpẽs.quia gen⁹ vniuoce predicatur ⁊ eq̃liter de ſuis ſpẽbus ſ̃m prior⁹.nõ ſcõm prius ⁊ poſterius.ſ3 hic dicitur ꝙ p̃ma oratio enũciatiua ẽ affirmatio.poſterior negatio.ergo ⁊c.⸿ Reſpondeo dico ꝙ diuidẽtia aliqõ cõmune dupliciter poſſunt cõparari.vno modo in ſe ſ̃m ſuas proprias ratiões.alio modo in cõmuni qõ diuidũt.p̃mo modo nõ repugnat duabus ſpeciebus ſub genere ꝙ vna ſit perfectior ⁊ por alia.ſicut homo perfectior eſt aſino ſub animali. ⁊ ſic eſt in ꝓpoſito de affirmatione ⁊ negatione.vt dicit Ariſtote.ſecũdo modo repugnat. quamuis ergo affirmatio ſit perfectior.⁊ prior negatione in ſua forma ſpecifica. tamen equaliter ⁊ vniuoce participant ſuum genus qõ eſt enunciatio.⸿ Deinde cum dicit.

⸿ Neceſſe aũt eſt omnem orationem enũciatiuã ex verbo eẽ vel caſu verbi. Etenī hominis rõni: ſi non aut eſt.aut fuit aut erit aut aliqd huiuſmodi addat̃ nõdũ eſt oratio enunciatiua. qꝛ ſignificat vnũ eſſe vnius rei.

Manifeſtat ⁊ exponit dictas diuiſiones.p̃mo p̃mam.ſcõo ſcõam.tertio tertiam.ſcõa ibi(hax aũt)tertia ibi(ſimplex enũciatio)circa p̃mũ duo facit.p̃mo p̃mittit quedã neceſſaria ad ꝓpoſitũ.ſcõo oſtẽdit itentũ.ibi(eſt aũt vna)p̃ma diuidit̃ in.2.ſ̃m ꝙ.2.neceſſaria p̃mittit.ſcõm ponit ibi(quare aũt)p̃ma in duas.p̃mo ꝓponit dictũ.ſcõo ꝓbat per argumentũ.ibi(⁊ enĩ3 hoĩs)arguẽs a maiori ſic.magis videret̃ ꝙ diffinitio tota hoĩs vel alterius ſine verbo faceret orationẽ ꝙ̃ vnũ ſolum nomẽ.ſed illa nõ facit.ergo ⁊c.huius rationis ponit mi.in littera di.eteni3 rõni.i.diffinitioni hominis ſi nõ addat̃ eſt aut fuit aut erit.eſt inq̃ qõ eſt verbu3. erit vel fuit que ſunt caſus verbi:aut aliqõ h9.i.aliqõ aliud vbũ aut caſus verbi: nõdu3 ẽ oro enũciatiua.⸿ Circa lr̃a3 occurrũt duo dubia.Primum quare nõ facit mẽtione3 de verbo ifinito cu3 ponatur i enũciatione:⁊ cu3 eo poſſit eſſe enunciatio.Secundum eſt.cum enunciatio ꝯſtet ex nomine ⁊ verbo quare tantu3 facit mẽtionem de verbo ⁊ nõ de nomine.⸿ Ad primũ dicitur ꝙ verbũ infinitũ in enunciatione idẽ officiũ h3 ſicut verbũ negatũ de quo queret̃ infra in ſcõo libro.⁊ ideo per illud itelligit̃ iſtud.⸿ Ad ſcõs dat̃ triplex reſpõſio.tacet.n.de noĩe ⁊ non de verbo.qꝛ nulla eſt oro ſine verbo.aliqua aũt ẽ ſine noĩe.vt currere.eſt moueri.tum qꝛ p̃dicatũ eſt pars p̃ncipalior in enũciatiõe.qꝛ formale.verbũ aũt tenet ſe ex parte p̃dicati magis.cu3 ſit ſemper nota eoꝝ que de altero predicãtur.ideo potius facit mẽtionẽ de verbo ꝙ̃ de nomine tãꝙ̃ de p̃ncipaliori.tũ tertio qꝛ ex hoc remouet dubium.dixerat.n.ꝙ quedã enũciatio eſt vna ſimplex.quedã ꝯiũctione vna.crederet ergo aliq̃s ꝙ illa q̃ eſt ſimplex:careret omni ꝯpoſitione:qõ excludit. ex hoc ꝙ ibi neceſſario ẽ verbũ.qõ iportat q̃dam ꝯpoſitionẽ quã ſine ꝯpoſitis nõ ꝯtingit intelligere.nomẽ vero nõ iportat talẽ ꝯpoſitionẽ.ergo ⁊c.⸿ Deinde cũ dic.

⸿ Quare aũt vnum qddam eſt ⁊ nõ multa aĩal greſſibile bipes. Neq3.n.eo ꝙ ptes ꝓpiq̃ue dñr vnũ erit. Eſt aũt alteri⁹ hoc tractare negocij.

Ponit ſcõm neceſſariũ preãbulum qõ eſt ꝙ diffinitio hoĩs ⁊ quecũq3 alia faciũt vnũ ⁊ non multa.cuius cãm aſſignare dicit eẽ alteri⁹ ꝯſideratoĩs.⁊ cũ hoc excludit q̃dam cãm illi⁹ vnitatis.qꝛ omnia illa.aĩal greſſibile bipes nõ omnino ſunt vnũ.qꝛ ꝓpinque ꝓferũtur.ſine aliqua diſiũctione ſeu pũcti ſeu ꝯiũctionis alicuius.vt aliqui dixerũt.dicit ergo ꝙ quaſi vnum quoddam eſt ⁊ non multa animal greſſibile bipes: vt ſupponitur. alterius enim eſt negocij tractare. nec enim eo. ideſt ex hoc ꝙ partes huius. ſcilicet diffinitionis propinque dicuntur vnum erit. ſed ſupple ex aliqua alia cauſa.⸿ Notandum ꝙ ſicut patet.7⁰.metaphy. capitulo de vnitate diffinitionis.ideo diffinitio eſt vnum ⁊ non multa.quia eſt ex differẽtia per ſe que aduenit generi ſicut forma materie ⁊ actus proprius ſiue per ſe potentie.ſicut igitur ex materia ⁊ forma fit vnum per ſe:ſic ex genere ⁊ differentia.quare autem vlterius ex materia ⁊ forma fit vnum per ſe.nulla alia cauſa vlterior poteſt dari:niſi qa hoc eſt potẽ

tia ⁊ illud eſt actus. vt ibidẽ dicitur. ⁊ ideo ad deſignandū talem vnitatem partes diffinitionis. ⁊ tota diffinitio debet proferri ſine aliqua mora. aut interpoſitione. vt non talis mora videretur notare aliquā diuerſitatē.

¶ Eſt autem vna oratio enunciatiua que vnum de vno ſignificat vel coniunctione vna. Plures aūt que plura ⁊ non vnum vel inconiuncte.

Ex predictis exponit primam diuiſionem. vbi duo facit. primo enim facit qđ dictū eſt. ſecundo concludit correlariū ſequens ex predictis ibi (nomen ergo ⁊ verbum) dicit ergo ꝙ oratio enunciatiua vna eſt illa que vnum de vno ſignificat vel coniunctione vna. exemplum primi. vt homo eſt animal. hic enim predicatur vnum de vno. ⁊ quantum ad vocem. ⁊ quantum ad ſignificatum. exemplū ſecundi. animal greſſibile bipes eſt animal. hic enim vnum de vno predicatur quantum ad ſignificatum. quia tota diffinitio ſignificat vnum ⁊ non multa vt predictum eſt. dicitur tamen cōiunctione vna pro quanto in ſubiecto multe dictiones loco vnius coniunguntur. poſtea addit ſecundum membrum diuiſionis dicens. plures autem. ideſt enunciatio plures eſt que plura ſignificat et non vnum vel coniuncte vel inconiuncte. exemplum primi. homo et equus currunt. vel canis currit. exemplum ſecundi. homo legit. equus currit. in prima ponuntur plura. ſed coniuncte. in ſecunda vero plura ſed inconiuncte. Patet ergo ex predictis prima diuiſio ꝙ enunciatio quedam eſt vna quedam plures. ⁊ ꝙ vtrunque membrum eſt bipartitum. quia ſicut vna enunciatio aut eſt ſimplex vna aut coniunctione vna. ita ⁊ enunciatio plures per oppoſitum quedam eſt plures coniuncte quedam incōiuncte. ¶ Unde ex predictis poſſumus accipere. quattuor modos enunciationis iuxta primam diuiſionem. nam quedam eſt enunciatio. vna ſimplex. illa ſcilicet que tantum cōſtat ex nomine ⁊ verbo que vnum ſignificant vt cum dico. homo eſt animal. homo currit. quedam coniunctione vna: illa ſcilicet ꝙ vnum de vno ſignificat. tamen conſtat ex pluribus vocibus. vt cum dico animal greſſibile bipes eſt animal. ⁊ enim eſt enunciatio iudicanda vna nō ex vnitate vocis ſed ſignificati. quedam eſt plures. ſed coniunctione vel coniūcte. vt ſi ſubycitur aut predicatur aliquod multiplex equiuocum plura ſignificans. vt cum dico canis currit. quedam eſt plures ſed inconiuncte. ille ſcilicet in quibus ponūtur multa nomina vel multe enunciationes ſine coniunctione. exemplum primi. homo muſicus albus currit. exemplum ſecundi ſi ſor. currit. ſor. diſputat. ⁊ item homo currit. lapis quieſcit. ita ꝙ ſicut manifeſtum eſt primus modus. pluralitatis opponitur primo modo vnitatis. ⁊ ſecundus ſecundo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nomen ergo ⁊ verbū dictio ſit ſola quoniā non eſt dicere ſic aliquid ſignificantem voce enūciare vl' aliquo īterrogāte vl' nō ꝫ ipſo ꝓferēte.

Concludit quoddam correlarium ſequens ex dictis. quia enim vna enunciatio eſt que vnum de vno ſignificat. ideo omnis enunciatio aliquid de aliquo ſignificat. ſequitur ꝙ nomen ⁊ verbum ſunt ſola dictio ⁊ non ſupple aliqua enunciatio. quoniam ſic aliquid ſignificantem. ideſt proferentē. ſcilicet nomen aut verbum non eſt. ideſt non contingit dicere ipſum ſupple voce aliquid enunciare. ⁊ hoc vel aliquo interrogante ſi reſpōdeat vel non interrogante. ſed ipſo proferente. ſcilicet per ſe ſine aliqua īterrogatione. ¶ Notandū ꝙ hic Ariſtote. innuit duos modos vtendi enunciatione. quandoqꝫ enim ea vtuntur reſpondentes interrogatiōi. vt ſi queritur quid ſit in mari. dicimus ꝙ naute nauigant. quādoqꝫ autē vtunť ea ſponte ſine interrogatione. vt dicendo abſolute. homo eſt animal. qui ergo pronunciat nomen tantum ⁊ verbū nullo modo aliqđ enunciat. qꝛ nō ſignificat aliquid de aliquo qđ oꝫ fieri in oī q̄licunqꝫ enūciatiōe. vt patꝫ ex ꝓdictis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Harum autem hec quedam ſimplex eſt enunciatio vt aliquid de aliquo vel aliquid ab aliquo Hec autem ex his coniuncta velut oratio iam q̄dam eſt compoſita.

Exponit ſecundam diuiſionem que eſt ſubdiuiſio prime. dicit ergo ꝙ harum. ſcilicet enunciationum: in quibus vnum dicitur de alio. hec quidem eſt ſimplex enunciatio. vbi ſcilicet aliquid vnum enunciatur de aliquo quantum ad affirmatiuam: vel aliquid ab aliquo. ſcilicet remouetur. quantū ad negatiuam hec autem. ideſt alia enunciatio eſt iuncta ex his. ſcilicet ſimplicibus velut quedam oratio compoſita. ¶ Notandum ꝙ ſicut in rebus vnum diuiditur in ſimplex ⁊ compoſitum. ſic in enunciationibus. quedam enim enunciatio eſt vna ſimplex. in qua ſcilicet ponitur vnum nomen ⁊ vnum verbū. vt cum dico. homo eſt animal. ⁊ homo currit. quedam autem vna coniūctione. i. compoſitione in qua ſ. plura ſubyciuntur aut predicantur. que tamen ſignificāt vnum. vt cum dico animal greſſibile bipes currit. vnde patet ꝙ hec tertia diuiſio eſt ſubdiuiſio ꝓme ⁊ ipſa virtualiter tacta eſt ſtatim ſupra. cum dicebatur ꝙ vna oratio enunciatiua eſt que vnum de vno ſignificat vel ꝯiunctione vna.

¶ Eſt autem ſimplex vox enunciatio ſignificatiua de eo qđ eſt aliquid vel non eſt. quemadmodum tempora diuiſa ſunt.

Manifeſtat ⁊ exponit tertiam diuiſionem. vbi duo facit. qꝛ primo īueſtigat differētias ſpecificas illius diuiſionis. ſecūdo diffinit membra ibi (Affirmatio vero eſt) Aduertendū autem ꝙ diuiſio iſta. ſ. ꝙ enūciatio alia eſt affirmatiua. alia eſt negatiua. prius conuenit orationi ſimplici. poſtea orationi compoſite. ad exponendam ergo rationem illius diuiſionis dicit ꝙ ſimplex enunciatio eſt vox ſignificatiua de eo qđ eſt aliquid quantum ad affirmationem vel non eſt quantum ad negationem. ⁊ hoc quemadmodum tempora diuiſa ſunt. ideſt in preterito ⁊ futuro ſimilr̄ ⁊ preſenti. ¶ Notādum ꝙ ſignificare aliquid eſſe de eo qđ eſt vel non eſt ſunt differentie enunciationis diuiſiue ⁊ conſtitutiue ſpecierū. ſcilicet affirmationis ⁊ negationis. enunciatio autem eſt genus. vnde ea vtitur Ariſto. tanquam genere diffiniendo affirmationem ⁊ negationem. diuidit ergo genus in ſuas differentias. vt ex hoc eliciat diffinitiones quas intendit. ¶ Unde poſtea ibi.

¶ Affirmatio eſt alicuius enunciatio de aliquo. Negatio vero enūciatio alicuius ab aliquo.

Oſtendit diffinitiue qđ mēbra illiꝰ diuiſiōis ſint. di. ꝙ affirmatio eſt enūciatio alicuiꝰ de aliq̄. ſ. per modū ꝯpoſitōis: negatio aūt eſt alicuiꝰ ab aliquo. ſ. per modū diuiſionis. Exemplum ꝓmi. hō eſt aīal. Exemplū ſcđi. hō non eſt lapis.

Circa predicta ⁊ circa. c. de enunciatiōe quero vnā queſtionē. vtrū ſubō nō exiſtēte tales ꝓpoſitiōes ſint vere. ceſar eſt homo: ceſar eſt aīal. videtur ꝙ ſint falſe. quia ens vere non poteſt predicari de non ente. ſed ceſare nō exiſtente. adhuc homo eſt vere ens ſaltem in alÿs ſuppoſitis. quia alia ſuppoſita ſunt entia in quibus ipſum ens ſimpliciter eſt. ergo ⁊c. ¶ Conſimiliter arguitur de homine ⁊ animali. ¶ Preterea. ſecundo huius dicitur ꝙ quando nō eſt oppoſitio in adiecto in predicato. ⁊ non predicatur eſſe ſecūdum accidens. tūc tenet ꝯſequentia a coniunctis ad diuiſa. ſed hic. ceſar eſt homo. tento caſu. non eſt oppoſitio in adiecto. nec predicatur eſſe ſecundum accidens: cuꝫ predicetur eſſe ſubſtantie vere entis quod eſſe eſt veriſſimum eſſe. ergo

ſequitur ceſar eſt.ꝯſequens eſt falſum.ergo ⁊ antecedens.
¶ P̄.tēto caſu.hec eſt vera.ceſar eſt homo mortuꝰ ⁊ ſeqꝛ̄.
ergo nō eſt homo.qꝛ qḋ cum determinatione repugnāte ꝑ
dicatur de aliquo vere negatur ab eodē.antecedens ꝓbaꝛ̄
tum qꝛ hec eſt vera.ceſar fuit homo.vt li fuit dicit actū ter
minatum.quo deſiuit eē. ex quo ſequitur ꝙ ſit hō mortuꝰ.
tū qꝛ ceſar nō eſt hō viuus.non.n.viuit.ergo ē hō mortuꝰ.
qꝛ motuū ⁊ viuū circa hominez ſunt immediate oppoſita.
¶ P̄.ī tranſmutatione ſubali res amittit nomē ⁊ diffini
tionē qḋ dictū eſt ſ̄ in quadam qōne verū eſſe de ſuppoſito
in ꝯparatione ad ſpēz.ergo ī corruptione que ē tranſmuta
tio ſubſtātialis ſuppoſitum amittit nomē ſpeciei.ergo tēto
caſu ceſar non eſt hō. ¶ Ad oppoſitū.hec conſequētia eſt
neceſſaria.ceſar currit.ergo hō currit. ergo mediuz virtu
te cuius tenet eſt neceſſariū.illud ē.ceſar eſt homo.ǧ ⁊c̄. ne
ceſſitas ꝯſequentie probaꝛ̄.qꝛ aliquādo ſequebatur ⁊ nūc
manet idē intellectus antecedētis .⁊ ꝯſequētis ǵ ⁊ tunc.⁊
ex eoꝝ ītellectu depēdet ꝯſequentia.ergo ⁊ nūc ſequitur.
¶ P̄.ſequiꝛ̄.ceſar eſt ceſar.ergo ceſar eſt homo.añs pꝫ eē
verum.ergo ⁊ conſequēs.conſequentia pꝫ.qꝛ conſequens
eſt de intellectu añtis. ¶ Reſpōdeo.hic duo ſunt viden
da.primo de ꝓpoſito vtrum tento caſu ille ſint vere.ceſar
eſt homo. ceſar eſt animal. ſecundo an etiam tento caſu il
le ſint vere.ceſar eſt ceſar.homo eſt homo.ꝙ tangit vltimū
argumentum. ¶ Quantum ad primum dico ꝙ tales pro
poſitiones poſſunt concedi eſſe vere.qḋ probatur etiaꝫ ſic.
ad veritatem propoſitionis affirmatiue ſufficit vnio extre
morum.hoc enim ſolum ſignificat propoſitio affirmatiua
ſed talis eſt in propoſito.in intellectu enim ſubiecti inclu
ditur per ſe intellectus predicati.qꝛ ceſar ⁊ huiuſmodi nō
imponuntur ad ſignificandum ſuppoſita hominis. ¶ P̄.
primo poſte.de omni eſt ⁊c̄.vt de omni homine animal.ſi
enim verum.eſt dicere hominem verum eſt dicere aīal.ſi
nunc alterum et alterum.ex qua auctoritate habetur ꝙ
ad veritatem propoſitionis ſufficit neceſſaria cōcomitan
tia extremorum.ita ꝙ poſito vno ponatur alterum. licet
neutrū neceſſario exiſtat. ¶ P̄.qꝛ ſi non tunc nulla eſſet
ꝓpoſitio de ineſſe ſimpliciter in qua predicatur cōmune
de ſuppoſito ſuo. qa nō eēt ſꝑ vera.qꝛ nihil aliud pōt ſumi
ſub medio in maiori de neceſſario niſi ſuppoſitū cōis. ſeqꝛ̄
qꝛ nulla minor de ineſſe poſſet ſumi ſub maiori de neceſſa
rio regulr̄.qḋ eſt ꝯ̄ ari.p̄mo poſte. ¶ Quātū ad ſcḋꝫ ſilr̄ ꝙ
ꝯcedēde ſr̄ oēs tales.ſor.ē ſor.ſor.ē hō.hō ē hō.ēt tēto cāu.
ꝓbō huiꝰ.nulla ē ꝓpō verior illa ī q̄ idē p̄dicaꝛ̄ de ſe.ſꝫ ille
ſūt tales.ǧ ⁊c̄. ¶ P̄.ex ſcḋo hꝰ.oīs negatiua ē ꝑ accn̄s vā. ⁊
hoc qꝛ reducitur ad aliā affirmatiuā p̄orē verā. ⁊ maxime
illā ī q̄ p̄dicaꝛ̄ idē de ſe.ǧ veritas iſtiꝰ.bonū n̄ ē malū.redu
citur ad veritatē iſtiꝰ.bonū ē bonuꝫ.ǧ cū hec ſit vera.ceſar
nō eſt aſinus ⁊ multa alia:ſic ꝯtigit remouere a ceſare.ſeq
tur ꝙ ꝯtigat ipꝫ vere affirmari de ſeipſo. ¶ P̄.ꝑ rōnē ſi ne
gaꝛ̄ iſta.ſor.eſt ſor.ꝯcediꝛ̄ iſta ſor.nō eſt ſor.ergo ſeqtur vl
teriꝰ.ſor.eſt nō ſor.ergo nō ſor.eſt ſor.ꝑ ꝯuerſionē.⁊ vlteriꝰ
ex ꝯuertēte ⁊ ꝯuerſa q̄ ꝯcedūtur arguaꝛ̄ ſyllogiſtice ſic.nō
ſor.eſt ſor.ſor.eſt nō ſor.ǧ ſor.eſt ſor.p̄miſſe ſunt vere.ergo ⁊
ꝯclō. ¶ P̄.in omni ſyllogiſmo ex oppoſitis ꝯclō eſt ipoſis.
ex.z.p̄oꝝ.ſꝫ ſiue res ſit ſiue nō ſit hic eſt ſyllogiſmus.ex op
poſitis in tertio ſcḋe.nullus hō eſt albus.aliqs homo eſt al
bus.⁊ ſeqtūr.aliqs homo nō eſt homo.ǧ iſta ꝯclō eſt ipoſis
ſiue res ſit ſiue nō ſit. ¶ Cōtra illā ꝯcluſionē ar.qꝛ quādo
affirmatiua eſt vera oportet eſſe vnionez in re q̄lis ſignifi
caꝛ̄ per ꝓpoſitionē.ſed hic.ceſar eſt ceſar.nulla eſt vnio in
re cum ſubiectū ſicut ⁊ p̄dicatū nō ſint alique res.ergo ⁊c̄.
¶ Rn̄deo.ſicut res habet eē ſic oportet ad veritatez ta
lis ꝓpoſitionis eſſe vnionē in re talis qualis ſignificaꝛ̄ per
ſermonē.natura aūt ſignificata per hoc nomen ſor.eſt ens
apud intellectum.alioquin intellectus non faceret de ea
compōnez.⁊ ſic ē ꝯpoſitio eiuſdē exn̄tis apud intellectū cū
ſeipſo.⁊ talis ꝯpō ſufficit ad veritatez vbi res nō ē exn̄s. vt
pꝫ ī iſtis.chimera ē chimera.nō ens ē nō ens. ¶ Ad p̄mū ī
opꝰ dico ꝙ hic.ceſar ē hō.nō p̄dicaꝛ̄ exn̄s ḋ nō exn̄te.ſꝫ hu
mana nā ꝯcepta vt dicibilis de plībꝰ de eadē nā ꝯcepta vt
hec.exiſtere.n.⁊ n̄ exiſtere cū ſint ex̄nea nāe vt ſignificaꝛ̄ ꝑ
terminū nō faciūt equocatōez ī termīo.mi.ǧ rōnis ē falſa.
quia predicatur ens de ente. lꝫ nō p̄dicetur exiſtēs de non
exiſtēte aut exn̄te. ¶ Ad ſcḋm dico ꝙ h̄.ceſar eſt hō. predi
catur eſſe ſ̄ꝫ accidēs.qḋ duplr̄ intelligitur.vel ſic.ideſt ſ̄m
aliquid extraneū. vel ſic.i.ſ̄m aliquid cuius eſſe de ſubie
cto non ponit eſſe ſimpliciter de ſubiecto. ⁊ vtroqꝫ modo ē
ī ꝓpoſito.nā eſſe hoīs de ceſare extraneum eſt ei qḋ eſt eſſe
quando predicatur 2ᵐ.tamen illud eſſe qḋ dicit p̄dicatio
nem hoīs de ſuo ſuppoſito eodez modo ſe habet qualicūqꝫ
tranſmutatione facta circa eſſe quando predicatur ſcḋm.
ſilr̄ ſcḋo mō ē ſ̄m accn̄s. nā eē hoīs vt dr̄ de ſorte nō nccīo
ponit eē. ¶ Cōtra.qꝛ ſeqtur ceſar eſt albꝰ.ergo ceſar ē.ǧ ꝑ
locū a maiori ſeqꝛ̄.ceſar ē hō.ergo ceſar ē. Si.n.eē accn̄tis
qḋ ē minꝰ veꝝ ens pōit eē ſimplr̄.ǧ mlt̄o magis eē ſubi qḋ
ē veriſſimū eē ponit eē ſimplr̄ veꝝ. Dico ꝙ ſ̄m neutꝝ ītel
lectū p̄dictū predicatur eē ſ̄m accn̄s in iſta.ceſar eſt albus.
accn̄s enī reale ſiue ꝑ accidens cuiuſmodi eſt album nulli
ſubiecto īeſt.niſi exiſtenti.ergo eius eſſe de ſubiecto.neceſ
ſario ponit eſſe abſolute.cuꝫ probatur conſequentia ꝙ eē
ſube eſt verius.verum eſt eſſe ſube exiſtentis. ſed non eſſe
ſpecificum per accidens.eſſe enī quando predicatur tertiū
p̄dicat vnionē extremoꝝ q̄ nccīa ē ſube ad ſubaꝫ ſine exn̄
tia extremoꝝ.nō autem accidentis ad ſubam nō exiſtentē
¶ Ad tertiū p̄ncipale dico ꝙ mortuū ⁊ viuū poſſunt accipi
actualiter ⁊ aptitudinaliter. p̄mo mō ſunt accidentia eēn
tie hoīs ſignificate per hoc nomen homo.⁊ ſic pōt concedi
ꝙ ceſar non eſt homo viuus.ſed mortuus.⁊ ꝙ mortuū pri
mo mō nō diminuit ab homine.nec infert nō hominē.naꝫ
diminutio alicuius per aliud debet eē ratione ſignificato
rum ſicut ⁊ compō inter illa.homo autez nō includit ī ſuo
ſignificato oppoſitū mortui hoc mō ſumpti: ſed ſi ſumanꝛ̄
hec aptitudinaliter forte ſic ſunt dr̄ie ī gn̄e ſube eedē iſtis
animatū ⁊ inaīatum.⁊ ſic mortuū diminuit ab homine.et
hec eſt falſa.ceſar eſt homo mortuus.hec āt vera.ceſar eſt
homo viuus.nec ſequitur.ergo viuit.ſicut nec ſequitur.eſt
riſibilis.ergo ridet. ¶ Cū probatur ꝙ ceſar eſt homo mor
tuus.quia fuit ꝓut fuit dicit actum terminatuꝫ vel cōple
tū.nego hoc ſi fuit predicatur 3ᵒ adiacēs.nō enī terminatū
eſt in eo eē hoīem cū adhuc ſit homo. Si aūt fuit p̄dicetur
ſcḋm adiacens.tūc pōt cōcedi ꝙ ipſe homo fuit.qꝛ ī eo exi
ſtere eſt terminatum. ¶ Ad ſcḋaꝫ ꝓbationem pꝫ qualiter
ſeqtur eſt viuus.ergo viuit.diſtinctio autē p̄dicta pꝫ. ⁊ ſilr̄
de bipede quo frequēter vtitur ari.ꝓ differentia ſpecifica
hominis:cum tamen dicat q̄nto topi.ꝙ non eſt omnis hō
habens duos pedes.ergo ſ̄m aptitudinē eſt differētia hoīs
vel ad minus nō dicitur de omni homine ſ̄ꝫ actū. ¶ Con
tra hoc ſi ceſar nō viuit ⁊ viuere viuētibꝰ ſit eſſe.ex ſcḋo de
anima.ergo ceſar nō eſt.⁊ ſi nō eſt.ergo nō eſt ens.eſſe enī
quando p̄dicatur ſcḋm p̄dicat ꝙ in re eſt eſſe.⁊ ſi nō ē ens
ergo nō eſt homo.per locum a ſupiori ad inferius negādo.
¶ Rn̄deo.cōcedenda eſt hec ꝓpoſitio ceſar nō viuit.⁊ hec
ſimiliter ceſar nō eſt.de eſſe exiſtere.⁊ vlterius.ergo eſt nō
ens.qꝛ illō ens p̄dicaꝛ̄ ꝓ exn̄te qn̄ p̄dicaꝛ̄ ſ̄ꝫ.ſed ens ſūptū
pro exiſtente nō eſt ſuperius ad hominē.vnde ſicut dictū
fuit ſupra.ens poteſt eſſe partiꝰ vel nomen.ens participiū
ſignificat idem qḋ exiſtens.quia tenet ſignificationez ver
bi a quo deſcendit.ſed ens nomen ſignificat forte habens
eſſentiam.⁊ illud diuiditur per.10.genera.⁊ concedendum
eſt ꝙ ceſar eſt ens de illo ente nō de ente participio. ¶ Ad
quartū dico ꝙ trāſmutatio nō cadit circa rem niſi ꝓut exi

ſtit.ſic aūt non habet rationē ſuppoſiti:ſed vt ↄcipit̄ apud intellectū ꝑ modū nō dicibilis de plurib⁹.vult ergo auctoritas ꝙ res ſ₃ ꝙ exiſtit in trāſmutatōe ſubali nō h₃ formā quā ꝑus habuit.ſed ex hoc nō ſequitur ꝙ:prius fuit ſuppoſitu₃ alicuius cōmunis.⁊ nūc nō eſt ſuppoſitū ei⁹.q₂ circa illud nulla facta eſt tranſmutatio ſubſtātialis.intelligitur ergo auctoritas tm̄ ď re q̄ trāſmutatur que ē res vt exiſtit.

Quoniā autem ē enūciare. ⁊ qđ eſt eſſe. ⁊ qđ eſt nō eē. ⁊ qđ non ē eſſe. ⁊ qđ nō eſt non eſſe. ⁊ circa ea q̄ ſūt extra ꝑſens tempus. Similiter oē contigit qđ quis affirmauerit negare. ⁊ qs negauerit affirmare.quare manifeſtu₃ eſt.qm̄ omni affirmationi eſt oppoſita negatio. ⁊ oī negationi affirmatio.

¶ Poſtq̄₃ Ari.determinauit de enūciatōe quantū ad eius ſubalia.diffiniendo.ſ.⁊ diuidendo.h determinat de ipa q̄₃tum ad eius accidentalia ꝓprietates eius aſſignando.vbi ſic ꝓcedit.primo determinat de oppōne que ↄuenit enunciatiōi ſimpl'r ſumpte.ſcđo de aliq̄ h̄itudine eaꝝ.puta ↄñā equipollentia ⁊ hꝫ.que cōpetunt enūciationi ſm ꝙ ei aliq̄ addunt̄. ⁊ hoc fac̄ in ſcđo libro:ibi(qm̄ autē)ꝑma pars diuiditur in.2.ꝑmo determinat de oppoſitione que cōuenit omni enunciationi generaliter.ſcđo ď oppoſitione que ſolum cōuenit enunciationi in qua ſubycitur terminus cōis ibi(quoniā aūt ſūt hec)in prima parte intendit hāc ↄclōnē.ꝙ oī affirmatiōi eſt negatio oppoſita.⁊ ecōuerſo.vbi ⁊ ſic ꝓcedit.ꝑmo oñdit illā ↄcluſionē.ſcđo exponit qd ſit talis oppō.ibi(⁊ eſt ↄ̄dictio)ad oñdendā ↄcluſionē ꝑmittit vnā diuiſionē enūciationis quadrimēbrē que ſumit̄ ꝑ cōparationē ad rē a qua ē veritas ⁊ falſitas enūciatiōis. dicit ergo ꝙ eſt.i.ↄtingit enūciare vno mō eē qđ eſt.⁊ tūc eſt affirmatiua vera.vt ſoꝛ.currente ſi dicatur ſoꝛ.currit. Alio mō qđ ē nō eē.⁊ tūc eſt negatiua falſa vt ſoꝛ.currēte ſi dicatur.ſoꝛ.nō currit.Alio mō qđ nō eſt eē.⁊ tūc ē affirmatiua falſa.vt ſoꝛ.nō currente ſi dicatur ſoꝛ.currit.Alio modo ⁊ quarto.qđ nō eſt non eſſe.⁊ tūc eſt negatiua vera.vt ſoꝛ.nō currente ſi dicatur ſoꝛ.nō currit.¶ Iſte igitur.4.dr̄ie enūciationū repiuntur in ꝓpoſitionib⁹.nō tātū in quibus ꝑdicatur verbum p̄ñtis tēpoꝛis.ſed vbi predicatur verbū preteriti vel futuri tempoꝛis.dictū enī eſt.ſ̄.ꝙ oēm enunciationē neceſſe eſt ↄſtare ex verbo vel ex caſu verbi.⁊ ꝓpter hoc ſubdit.⁊ circa ea que ſunt extra p̄ñs tēpus vt tempus preteritū vel futuꝝ.que ideo dicuntur ex̄ p̄ñs.quia ipſum circūſtant vnum a ꝑte añ aliud a ꝑte poſt.ipſu₃ p̄ñs eſt q̄ſi poſitū i medio amboꝝ.ex his ġ cōcludit ꝓpoſitū.Quoniā igitur ſic eſt ſimiliter ꝙ ↄtingit eſſe qđ qs affirmauerit negare.⁊ ecōuerſo eſſe qđ qs negauerit affirmare.quare manifeſtū eſt ꝙ oī affirmatōi eſt negatio oppoſita.⁊ ecōuerſo oī negatiōi affirmatio oppoſita.¶ Notādū ꝙ ari.ad oſtēdendū ↄcluſionē intētā ſuppōit vnā diuiſionē ſupius poſitam que attēditur penes formā enūciandi.ſ.ꝙ quedā enūciatio ē enūciatio affirmatiua quedā negatiua.he.n. ſunt due ꝑme ſpecies enūciationis:⁊ accipit h aliā diuiſione₃ q̄ accipitur penes re₃: vt dictū eſt.ex quibus ſequit̄ ꝓpoſitū. nā nō ↄtingit affirmare niſi dupl'r.ſ.eſſe qđ eſt.⁊ eſſe qđ nō eſt.ex quo ſequitur ꝙ eſſe qđ cōtingit affirmare ↄtingit negare.⁊ ecōuerſo. q̄re ſequitur vlterius ꝙ omni affirmatōi eſt negatio oppoſita.¶ Deinde cū dicit.

¶ Et ſic eſt cōtradictio affirmatio ⁊ negatio oppoſite.

Exponit quid ſit talis oppoſitio affirmatiois ⁊ negationis. vbi duo facit.primo eam exponit quātum ad nomen.ſcđo quātū ad diffinitionem(dico aūt oppōni)ergo ait ꝙ affirmatio ⁊ negatio oppoſite eſt ↄtradictio. q.d. ꝙ illa oppoſitio qua omni affirmationi eſt oppoſita negatio ⁊ econuerſo vocatur cōtradictio.¶ Ulterius ibi.

¶ Dico aūt oppōni eiuſdem eſſe de eodem.non autē equiuoce ⁊ quecūq₃ cetera taliu₃ argumētoꝝ ſophiſticas deťminauim⁹ ipoꝛtunitates.

Oſtendit quid ſit contradictio diffinitionem dans.di.ꝙ ē oppoſitio eiuſdem.ſ. predicati de eodem.ſ.ſubiecto. nō āt equiuoce ſed ſupp̄.vniuoce ⁊ quecunq₃ cetera taliu₃. ideſt ſm alias conditiones quas determinauimus cōtra ſophiſticas importunitates.i.litigioſas oppoſitiones argumentoꝛū:ſicut patet ꝑmo elenchoꝛu₃.¶ Notādum ꝙ primo elēchoꝛum i diffinitione elenchi deſcribūtur cōditiōes cōtradictionis.diffinitur enim ibi ſic elenchus.elenchus eſt contradictio vnius ⁊ eiuſdem non vocis.ſed rei ⁊ nominis non ſynonomi.ſed eiuſdem ad idem ſ₃ idē.ſil'r ⁊ in eodem tempoꝛe.vbi aduertendum ꝙ quia contradictio eſt oppoſitio affirmationis ⁊ negationis.opoꝛtet illa eſſe in cōtradictione que ad talem oppoſitiōem affirmationis ⁊ negationis requiruntur.opoꝛtet autem oppoſita eſſe circa idē. cū ergo enūciatio ↄſtet ex ſubiecto ⁊ predicato.opoꝛtet ꝙ ↄtradictio. ideſt affirmatio ⁊ negatio ſint eiuſdē predicati al'r nō eēt ↄ̄dictio.vt dicēdo.plato currit.plato ñ diſputat. Scđo ꝙ ſint de eodē ſubo.al'r nō eēt ↄ̄dictio vt dicēdo.hō currit.aſin⁹ nō currit. 3° reqrit̄ idētitas vtriuſq₃.nō tm̄ ſ₃ nomē.ſ₃ ēt ſm rē.al'r non ē cōtradictio vbi altera idētitas deficit. ideo dicit nō equoce. q₂ non ſufficit identitas nōis cū diuerſitate rei que facit equocatiōe₃. 4° reqritur ſm ide₃.al'r nō eēt ↄ̄dictio.vt dicēdo.ſoꝛ.eſt criſpus ſm caput. nō eſt criſpus ſ₃ man⁹. 5° ꝙ ſint ad idē.al'r nō eēt ↄ̄dictio vt dicēdo ſoꝛ.eſt ſilis ad a.⁊ nō eſt ſimilis ad b. Sexto ꝙ ſint ſimul q̄₃tum ad locū.aliter nō eſſet ↄ̄dictio vt dicēdo currit in cāpo.nō currit i theatro. 7° ꝙ ſint i eodē tēpoꝛe. aliter nō eſt contradictio.vt dicēdo.doꝛmit de nocte:non doꝛmit de die ⁊c̄.¶ Deinde cū dicit.

¶ Quoniā autem ſūt hec quidem reꝝ vniuerſalia.illa vero ſingularia. Dico aūt vniuerſale qđ in pluribus natū ē ꝑdicari. Singulare vero qđ non.vt hō qdē vniuerſale.plō vero eoꝛum que ſingularia ſunt. Neceſſe ē.n. enunciare quoniā ineſt aliqd aut non ineſt aliquotiens qdem eoꝛū alicui que ſūt vniuerſalia.aliquotiens qde₃ eoꝝ que ſunt ſingularia.

Hic determinat de oppoſitiōe que ſolū ↄuenit enūciatiōi in qua ſubycitur terminus cōmunis.vbi aduertendu₃ ꝙ illa oppoſitio nō ſolum habet oꝛtum ab affirmatione ⁊ negatione.ſicut oppoſitio primo modo ſumpta:ſed etiā a q̄₃titate.⁊ ideo duo facit.primo diuidit res penes quātitatē. ſecūdo determinat de hac oppoſitiōe.ibi.Si ergo vniuerſaliter.prima diuidit̄ in duas.primo enim ponit vnā diuiſionē reꝝ.ſecūdo ex illa ↄcludit diuiſionē enūciationum. ſecūda ibi(neceſſe eſt autem)dicit ergo ꝙ reꝝ he ſūt vniuerſalia.ille vero ſingularia.Et ſtatim exponit quid dicit̄ per nomen.dico autē vniuerſale qđ aptum natū eſt de pluribus predicari.ſingulare vero qđ nō eſt aptum natum de pluribus predicari. verbi gratia.vt homo qui eſt vniuerſale.plato vero eſt de numero eoꝛum que ſunt ſingularia.

¶ Quoniam ergo ſic eſt ex parte rerum conſequenter cōcludit ex parte enunciationum ibi(neceſſe eſt)⁊ dicit ꝙ neceſſe eſt enunciare.quoniam ineſt aliquid aut non.ideſt ineſt affirmatiue aut negatiue. aliquotiēs qdē alicui eoꝛū que ſunt vniuerſalia.vt cum a ꝑte ſubiecti ponitur termi-

nus cõmunis aliquotiens quidem eoꝛuʒ que ſunt ſingularia vt cum a pte ſubi ponitur terminus ſingularis.exẽpluʒ pmi.hõ eſt aĩal.vel omnis hõ eſt aĩal.exẽplũ ſcđi.ſoꝛ.ẽ aĩal vel aliqs homo eſt aĩal.qđ magis ex ſequentibus patebit.

¶ Notandũ q pus Ari.ponit vnã diuiſionẽ ibi(iter.3.)pncipaliter intẽta que eſt ſm qualitatẽ qñ dictũ eſt q enũciatio quedã eſt affirmatiua quedã negatiua.diuiſio eñi enũciationis ĩ affirmationẽ ⁊ negationẽ eſt diuiſio gñis ĩ ſpẽs que dicitur ptinere ad qualitateʒ.q̃tenus dĩa eẽntialis dr̃ q̃litas.ex.5.metha.vñ ſi queritur q̃lis ẽ enũciatio rñdeť q affirmatiua vel negatiua.hec aũt diuiſio q̃ hic poniť ⁊ q̃ ſumiť ſm dĩam ſubi qđ pdicať de plibus aut de vno ſolo dr̃ ptinere ad q̃titatẽ enũciatõis.vñ ſi q̃riť q̃ta ſit enũciatio reſpõdeť q vlis vel pticularis.ĩfinita vł ſingularis.Utrũ aũt vle ſit aliqd ĩ rebus p eo q ibi diuiditur res in vlem ⁊ ſingularẽ.dictũ eſt in pncipio poꝛ.⁊ plus.7.meta.vtrũ aũt vle reqrat plura ſuppoſita in actu p eo qđ hic dr̃ aptũ natũ pdicari de pluribꝰ etiã dictũ eſt in poꝛ.c.de genere.vbi q̃ſitum eſt vtrũ genꝰ reqrat neceſſario plures ſpẽs.h ergo dimittãtur cã bꝛeuitatis:⁊ querãtur ibi.ſignãter aũt dicit de vli qđ eſt aptũ natũ.⁊ nõ qđ actu pdicatur.qꝛ actu pdicari accidit ſibi ⁊ nõ ſemp actu pdicatur.ſed aptitudo pdicãdi p ſe ⁊ inſepabiliter ineſt ſibi.¶ Deinde.

¶ Si ergo vniuerſaliter enũciet in vli qm̃ ẽ aut non eſt.erũt ꝯtrarie enũciationes. Dico aũt ĩ vli enũciatiõe vniuerſaliter.vt omnis hõ albus eſt.nullus homo albus ẽ.

Data diuiſione penes q̃titatẽ reꝝ hic determinat de oppoſitione cauſata a q̃titate.vbi ſic pcedit.pꝛimo declarat de oppoſitione enũciationũ.ſcđo de legibꝰ oppoſitionũ.tertio de ĩpedimẽtis circa oppoſitiões ⁊ eaꝝ leges.ſcđa ibi(ꝯtrie vero)tertia ibi(manifeſtũ eſt aũt)¶ Ad euidentiã pme partis notandũ q qꝛ vle ſcđʒ boetiũ habet eſſe in aĩa ⁊ hʒ eſſe in re extra.ſ.in ſingularibus.ideo ĩuẽte ſunt q̃dã determinationes que notãt ipʒ vle accipi nũc ſic.nũc ſic.qꝛ igiť aliqđ pdicatũ attribuiť qñq3 vniuerſali ſm totũ ſuũ ambitũ ⁊ capacitatẽ ſuoꝝ ꝯtẽtoꝝ:ad ſignificandũ hoc ĩuentũ ẽ hoc ſignũ oĩs.qñq3 aũt pdicatũ remoueť ab eo eodẽ modo ſumpto.ſ.ſm totũ ambitũ ſue ꝯtinẽtie.ad qđ deſignãdum ĩuentũ eſt hoc ſignuʒ nullus.qñq3 aũt attribuiť vniuerſali aliqđ pdicatũ.nõ pꝛo oĩbus ꝯtẽtis:ſed tm̃ p aliquo particulari:ad qđ deſignandũ ĩuentũ eſt hoc ſignũ q̃dã.aut aliquis.ex quo pʒ q de vniuerſali tripl'r poſſumus enũciare.qꝛ aliqñ cũ ſigno vniuerſali.⁊ tũc enũciatio diciť vniuerſalis.aliquãdo cũ ſigno pticulari.⁊ tc̃ enũciatio dr̃ particularis.aliqñ ſine ſigno ĩdeterminate.⁊ tũc enunciatio diciť indefinita.Exẽplũ pmi.oĩs homo currit.vel nullus homo currit.Exẽplũ ſcđi.aliqs homo currit.aliqs homo nõ currit.Exẽplũ tertij.homo currit.homo nõ currit.de termino aũt ſingulari ſemp enũciamus.vno mõ ppter rationeʒ ſingularitatis.⁊ ideo nunq̃3 addiť ſibi ſignũ.ſunt ergo.4.modi enũciãdi.ſ.vniuerſaliter.particulariter ĩdefinite.ſingulariter.vt dicẽdo.ſoꝛ.currit.vnde ſm hos modos enũciãdi diuerſificat hic Ari.oppoſitiões enũciationũ.diuidiť ergo iſta pars in.3.pmo.n.determinat de oppoſitiõe enũciationũ ꝯtrariaꝝ.ſcđo de oppoſitione ſubcõtrariaꝝ.tertio de oppoſitiõe ꝯdictoꝛiarum.ſecũda ibi(quãdo autẽ ĩ vniuerſali)tertia ibi(opponi aũt)dicit ergo q ſi aliqs enunciet de vli vl'r.i.cum ſigno vli:qm̃ eſt aut nõ eſt.i.affirmatiue aut negatiue.tunc erũt enunciationes ꝯrie.qđ ſtatiʒ exponit per exẽpla.dico aũt in vniuerſali vniuerſalem enũciationẽ vt omnis homo albus.nullus homo albus.idem intelligẽdũ eſt de conſimilibꝰ.¶ Notandum q vniuerſalis affirmatiua ⁊ vniuerſalis negatiua dicũtur contrarie ex hoc.quia contraria dicũtur que maxime a ſe diſtãt.ex pꝛimo meta.vnde maxima diſtantia videtur ratio foꝛmalis contrarietatis.de qua dictum eſt in pꝛedicamentis.c.de oppoſitis.ita autem eſt hic.quia illud qđ affirmatur p hanc.omnis homo eſt albus.tollitur per hanc.nullus homo eſt albus quantum ad totaleʒ remotionem ⁊ maximam que poteſt eſſe.hec enim.non omnis eſt albus.bene tollit hãc.omnis homo eſt albus.ſed non totaliter.quia poteſt ſtare cũ illa.aliquis homo eſt albus.ſed illa.nullus homo eſt albus tollit eam totaliter.quia quicquid iſta affirmat negat illa.⁊ ideo hãc oppoſitionem rationabiliter vocat cõtrarietatẽ.¶ Deinde cum dicit.

¶ Quando autẽ in vniuerſalibus nõ vniuerſaliť non ſunt ꝯtrarie. Que aũt ſignificanť ꝯtingit eẽ contraria aliquãdo. Dico auteʒ nõ vl'r enunciare in his que ſũt vlia vt ẽ albus homo.non eſt albus hõ. Cũ.n.vle ſit hõ non vniuerſaliť vtitur enunciatione.

Determinat de oppoſitione ſubcontraria.vbi ſic pcedit.pᵒ declarat intentũ.ſcđo remouet duplex dubiũ ibi(oĩs eñi)dicit ergo q qñ in vli.ſ.fit affirmatio vel negatio.nõ vl'r.i.ſine ſigno vli.nõ ſunt ꝯrie enũciatões.que ãt ſignãtur.i.ipe res que ſignãtur p tales enũciatões eſt.i.ꝯtingit eſſe ꝯria.⁊ ſtatĩ p exẽpla exponit qđ dixerat.dico aũt nõ vl'r enũciare in his que ſunt vlia.vt hõ eſt albꝰ.hõ nõ eſt albus.cũ.n.hõ ſit vle ſm diffõneʒ pdictã.non vtiť paſſiue.i.nõ vtiť eo vniuerſaliter in enũciatõe.qꝛ ſupp̃.nõ additur ad hominẽ ſignum vniuerſale.¶ Notandũ q he.2.indefinite.hõ eſt albus.homo nõ ẽ albus.dicũť nõ eſſe ꝯrie.qꝛ poſſunt ſimul eſſe vere.ꝯtrarie aũt nũq̃3.ſed ꝯtraria mutuo ſe expellũt.dicũtur aũt ſubcõtrarie.qꝛ ꝯtinẽtur ſub illis q̃ ſũt ꝯtrarie.hec eñi homo eſt albꝰ.ꝯtineť ſub iſta.oĩs hõ eſt albꝰ.⁊ iſta hõ nõ eſt albus.ſub hac.nullus hõ eſt albus.¶ Dubiũ aũt eſt qđ ait:que auteʒ ſignificantur contingit eſſe ꝯria.Uno mõ exponitur ſic.qꝛ lʒ ambe ille ſimul poſſint eẽ vere.contigit aũt qñq3 vnã eſſe verã alterã falſam.⁊ tũc rõne huiꝰ diuerſitatis videntur ſibi eſſe ꝯtraria.¶ Iſta expoſitio impugnatur.quia adhuc hic ariſto.non loquitur de veritate ⁊ falſitate enũciationũ.ſed tantuʒ de oppoſitione.¶ Alio modo exponitur referendo hoc ad contrarietatem pꝛedicati.vt.ſ.ille dicantur contrarie.homo eſt albus.homo nõ eſt albus.quia cõtingit q hoc q eſt non albus.dicatur de hoc q eſt niger.licet non ſit neceſſe.quia non albus ꝯtigit q ſit pallidus.quia igitur albus ⁊ niger ſunt contraria.iđ contigit eſſe cõtrarias has indefinitas.¶ Iſta expoſitio ĩpugnatur dupliciter.tũ qꝛ in fine ſcđi huius diciť q enunciationes que ſunt de contrarijs pꝛedicatis nõ ſũt ꝯtrarie.vt ille.aliqd eſt bonũ.aliqd ẽ malũ.ergo nec ille.homo eſt albus.homo eſt niger.tũ quia albũ ⁊ nigrum ſũt ꝯria incõplexa.hic aũt loqtur Ariſto.de ꝯtrarijs cõplexis.¶ Aliter ergo exponitur q ille indefinite nõ ſunt ꝯrie quantum ad modum.ſed tamẽ ꝯtigit eſſe contrarias quantũ ad ſignificatũ.vt ſi pdicatũ attribuatur ſubiecto ratione foꝛme vniuerſalis.vt in naturali materia.homo ẽ animal.homo non eſt aĩal.nã rõne ſignificati vlis tantũ valet.homo eſt aĩal quãtũ oĩs hõ eſt aĩal.⁊ hõ nõ eſt aĩal.q̃tũ nullus hõ ẽ aĩal.nõ ſunt ergo ꝯrie rõne modi ⁊ foꝛme enũciationis.lʒ rõne rei ſignificate mõ pexpoſito.¶ Deinde cum dicit.

¶ Omnis nanq3 non vniuerſale eſt.ſed qm̃ vl'r conſignificat. In eo vero qđ vniuerſale pdicať.id qđ eſt vle pꝛedicari vniuerſaliter nõ eſt verũ. Nulla.n.affirmatio erit vera in qua de vli pdicato vniuerſaliter pdicetur.vt omnis homo eſt omne animal.

Remouet dubiũ ſcḋm ibi (in eo vero ꝙ vl'e) q2 eni dixit ꝙ ꝓpõ vl'is eſt in qua ſubÿcitur termin⁹ cõis cũ hoc ſigno ois. crederet aliqs ꝙ ois eẽt vl'e. hoc remouet di. ꝙ ois nõ ẽ vl'e. ſed ꝯſignificat vl'r. i. ẽ ſolũ diſpõ vl'is. nã addi⁹ termino vl'i in ſubo ſignificat vl'r ꝙ ꝑdicatũ dr̃ de ſubo. ❡ Scḋz dubiũ remouet ibi (i eo) q2 eni poſuit diuerſitatẽ oppõnũ inter enũciatiões ex hoc ꝙ ex pte ſubi ſumitur vl'r vl'e. vel nõ vl'r. crederet aliqs ꝙ ſil'is diuerſitas non negaretur ex pte ꝑdicati ex hoc ꝙ vl'e poſſet ꝑdicari vl'r ⁊ nõ vl'r. hoc remouet di. ꝙ in eo ꝙ vl'e ꝑdicatur de hoc ꝙ eſt vl'e ꝑdicari vl'r nõ eſt veꝝ. i. in eo qḋ ꝑdicatur aliqḋ vniuerſale nõ veꝝ ꝙ vl'e ꝑdicatur vniuerſaliter. nulla. n. affirmatio erit i q̃ de vl'i ꝑdicatũ vl'r ꝑdicetur. i. i q̃ vl'i ꝑdicato vtimur ad aliqd vl'r ꝑdicãdũ. vt ſi diceretur. ois hõ ẽ oẽ aial. hec. n. falſa eſt. quõ aũt ſignũ poſſit vel non poſſit poni a parte ꝑdicati dicetur in qõne ſtatim. ❡ Deinde.

❡ Opponi aũt affirmationẽ negationi dico cõtradictorie q̃ vniuerſaliter ſignificat ei q̃ non vl'r vt omnis hõ alb⁹ ẽ. nõ omnis hõ alb⁹ ẽ. nullus hõ albus eſt. quidam hõ albus ẽ.

Determinat de oppõne ꝯdictoria in qua etiã ſubÿcitur terminus cõis di. ꝙ affirmationẽ dico opponi negationi ꝯdictorie. affirmatõez inq̃ꝫ q̃ ſignificat vl'r ei. ſ. negatõi q̃ ſignificat nõ vl'r. vt ois hõ eſt alb⁹ nõ ois hõ ẽ albus: q̃ eq̃pollet iſti. qdã hõ nõ ẽ alb⁹. ❡ Sil'r ecõuerſo pticularis affirmatiua ⁊ vl'is negatiua opponunt̃ ꝯdictorie. vt qdã hõ ẽ alb⁹. nullus hõ eſt albus. vult ꝗ ari. ꝙ vl'is affirmatiua ⁊ pticularis negatiua opponũtur ꝯdictorie. ſil'r pticularis affirmatiua ⁊ vl'is negatiua. cui⁹ rõ aſſignat̃. q2 ꝯdictio ꝯſiſtit i ſola remotiõe affirmatõis ꝑ negationẽ. vel ecõuerſo. ſ3 vl'is affirmatiua remouet̃ ꝑ ſolã pticularẽ negatiuã. nec aliqd aliud reqrit̃ de neceſſitate. ſil'r pticularis affirmatiua nõ põt remoueri niſi ꝑ vl'ez negatiuã. q2 pticularis affirmatiua nõ ꝓpe oppõit̃ pticulari negatiue. nã oppõ attendit̃ circa idẽ ſubm. ſed ſubm pticularis enũciationis ẽ vl'e pticulariter ſũptũ. nõ ꝑ aliq̃ determinato ſingulari. ſed indeterminate ꝑ quocũq3. ⁊ iõ cũ d' vl'i pticulariter ſũpto aliqd affirmatur ⁊ negatur ipe mod⁹ enũciãdi nõ h3 ꝙ affirmatio ⁊ negatio ſint de eodẽ. qḋ reqritur ad verã oppõnẽ affirmatõis ⁊ negationis. vñ relinqtur ex ꝑdictis. ꝙ vl'is affirmatiua ⁊ pticularis negatiua. it'm vl'is negatiua ⁊ pticularis affirmatiua ꝯdictorie opponũtur. ❡ P3 ex dictis ꝙ cũ ſint. 4. modi enũciãdi. ſ. idefinite vl'r ſingulariter ⁊ pticul'r. vt ꝑdictũ eſt. ſolũ circa. 3. modos. ſ. vl'ez pticularẽ indefinitã aſſignat ari. ſpẽs oppõnis. q2 circa. 4. mo'm. ñ põt ꝓpe itelligi oppõ. ꝓpter cãm dictã. q2. ſ. nõ ẽ idẽ ſub3 affirmatiue ⁊ negatiue ſingularis. vt ſoꝛ. currit. plato nõ currit.

Ad maioꝛem Euidẽtiam predictoꝛum queritur. ſ. vtrũ ſignũ poſſit poni ex pte ꝑdicati videt̃ ꝙ non. nã predicatum ſe h3 ꝑ modum foꝛme ⁊ ſubm per modũ materie. diuiſio aũt congruit materie magis q̃ꝫ foꝛme. ſed ſignũ iportat diuiſionem. ğ non debet addi ꝑdicato ſ3 ſubo. ❡ P ſi addant̃ ꝑdicato. eẽt propoſitio falſa vt dicẽdo. omnis hõ eſt omne animal. q2 ad hãc ſequit̃. ꝙ hõ ſit qḋl3 animal. ſ. aſinus equus. ⁊c̃. ❡ Confirmat̃ ꝑ Ari. hoc in l'ra. qui dicit ꝙ non eſt verũ vl'e vl'r predicari. ❡ Ad oppõſitũ. q2 hoc ſignum omne ẽ diſpoſitio termini vl'is. ſed terminus vniuerſalis qñq3 ponit̃ i predicato. ergo ⁊ ſignũ. ❡ R̃ñdeo. h ſunt. 3. ꝯcluſiones. ❡ Prima ꝯclõ ẽ ꝙ ſignũ vniuerſale aut pticulare ꝯueniẽtius ponit̃ i ſubo. cuius cã aliqualiter iã tacta ẽ. ſignum. n. additũ termino cõi vel diſtribuit ipm vt ſignum vniuerſale. vel reſtringit vt ſignũ particulare. ſ3 diuidi. aut reſtrigi. ſubo potius ꝯuenit ꝑ eo ꝙ habet rõnem materie in enũciatione: q̃ꝫ ꝑdicato qḋ magis h3 rõnẽ foꝛme. ſubÿci eni ẽ materie: ⁊ inherere aut ineẽ eſt foꝛme ergo ⁊c̃. ❡ Secũda ꝯcluſio eſt. ꝙ ſignũ ꝯuenienter ẽt ponit̃ in predicato. qḋ ꝓbat̃. nã Ari. ſemp vtit̃ ſigno. i predicato. vt 2° de anima. vbi dr̃ ꝙ aia ẽ actus qdã. ❡ P in ꝑdicato põt poni qcqd ñ ipedit v'itatẽ ꝓpõnis ſed ſignũ nõ ipedit imo ſp ꝯfert ad v'itatẽ ꝓpõnis. ğ ⁊c̃. ꝓbõ mi. q2 h eſt vera. ois hõ ẽ nullus aſin⁹. it'm iſta. ois hõ ẽ aliqs hõ. eſt v'a. ꝓbõ. tũ q2 ſua ꝯdcõria ẽ ipoſſ'is. aliqs hõ nõ ẽ aliqs hõ. tũ q2 quel3 ſingularis ẽ vera. p3 ğ ꝙ aliqs hõ vere ꝑdicat̃ õ oi hoie. ❡ Sed q2 nõ ſp ſignũ põt poni i ꝑdicato. dubiũ ẽ qñ põt poni. ⁊ qñ nõ. ❡ R̃ñdeo ꝙ ſp põt poni qñ ñ ipedit veritatẽ ꝓpõnis. vbi diſtinguẽdũ ẽ de ſigno. ꝙ qḋdã ẽ vl'e. qḋdã pticulare. ⁊ it'⁹ qḋl3 hoꝝ. aut ẽ affirmatiuũ aut negatiuũ. de ſigno vl'i negatiuo ñ ẽ dubiũ qn poſſit poni qñ ꝑdicatũ i re remouet̃ vl'r a ſubo. vbi gr̃a. ois hõ ẽ nullus aſin⁹. de ſigno pticulari tã affirmatiuo q̃ꝫ negatiuo. dico etiã ꝙ põt addi ſ3 ꝙ ꝑdicatũ vl'e pticulariter ineſt. vel nõ ineſt i ſubo. vbi gr̃a. ois hõ ẽ aliqs hõ. ois hõ ẽ ñ aliqḋ albũ. de ſig aũt vniuerſali affirmatiuo idẽ dico ſi ꝑdicatũ vniuerſaliter ineſt ſubiecto. vñ h diſtinguendũ eſt de ꝑdicato. q2 vel eſt ſupiꝰ ad ſubm. vel equale. vel inferi⁹ aut minus. ꝑmo mõ nũq̃ꝫ tale ſignũ vere põt addi ꝑdicato. ſic p3 in exẽplo phi. q2 eſt falſa hec. ois hõ ẽ omne aial. ſcḋo aũt mõ ⁊ tertio etiã põt poni ſignũ in ꝑdicato. ſi tñ non ſit poſitũ i ſubo verbi gratia. homo ẽ ois hõ. vel homo ẽ omne riſibile. vbi ſubm ⁊ predicatũ ſunt equalia. ſimiliter hec eſt vera. aial ẽ ois homo. vbi ꝑdicatũ ẽ in min⁹ q̃ꝫ ſubm. ſi aũt ſignum eẽt in ſubo oẽs iſte eſſent falſe. omnis hõ ẽ omnis hõ. ⁊ omnis homo eſt omne riſibile. omne animal eſt ois homo. patet. ❡ 3ª ꝯclõ eſt iſta. ſignũ ⁊ general'r omne ſincathegoꝛema poſitũ in ꝑdicato cedit in identitatẽ ꝑdicati. ⁊ eſt pars ꝑdicati. hac ꝓbo dupl'r. ꝑmo per ipoſſibile. q2 aliter ex veris ſequeret̃ falſum. vbi gr̃a. nullus homo eſt ois homo. ille homo eſt homo. ſi ſignũ in maioꝛi nõ eſſet pars ꝑdicati poſſet iferri in ꝯcluſione. ergo iſte nõ eſt homo. q2 ad habendum identitatẽ maioꝛis extremitatis nõ opoꝛteret ipſam ſumi in maioꝛi ⁊ ꝯcluſione cum eodẽ ſigno. ſi illud nõ eſſet pars ꝑdicati. ſicut manifeſtũ eſt in ſcḋo mõ ſcḋe figure. q2 maioꝛ extremitas nõ ſumit̃ cum eodẽ ſigno in concluſione ⁊ maioꝛi. ⁊ ita patet ꝙ ex veris ſeq̃retur falſũ. ſecundo ꝓbat̃ idem oſtenſiue ⁊ magis ꝓpter quid. quia ſincathegoꝛema nunq̃ꝫ habet reſpectũ ad ꝑcedẽs. aliter negatio ſubſequẽs appoſitionem poſſet facere propoſitionem negatiuam. ſicut ⁊ negatio precedens. ergo ſincathegoꝛema additum predicato non determinat ipſũ in comparatione ad ſub3. ⁊ ita non inquantũ extremũ. quia inq̃ꝫtum eſt extremum reſpicit aliud extremum. ſed eſſe ſincathego'm determinat extremũ. ğ nullũ additũ termino in ꝑdicato eſt ſincathego⁹ ſ3 pars extremi. cũ determinet abſolutũ itellectũ termini cui addit̃. ⁊ ita eſt ſincathego⁹ reſpectu partis. nõ reſpectu ꝑdicati. q2 ip3 eſt altera ps ꝑdicati. ſ3 ſincathego⁹ additum ſubo nõ eſt pars ſubi. q2 determinat illud cui addit̃ in cõparatõe ad ꝑdicatũ. ❡ Cõtra iſtã ꝯclõne ar. ꝙ ois ꝓpõ vera ꝯuertit̃. ⁊ tũc qḋ eſt ꝑdicatũ fit ſub3. ſi igit̃ ſignũ ẽ ps ꝑdicati. erit ⁊ ſubi in ꝯuerſa. ❡ R̃ñdeo ꝙ veꝝ eſt nõ in rõne ſigni. ſ3 vt mãl'r terminat̃. vt ois hõ eſt ois hõ. ꝯuertit̃ oẽ ens ois hõ eſt ois hõ. ❡ Ad pmũ in oppoſitũ dico ꝙ facit ꝑ pª ꝯclõne. q2 ꝯueniẽti⁹ addit̃ ſubo q̃ꝫ ꝑdicato. ❡ Ad aliud ꝙ nõ itelligo ꝙ vl'r poſſit addi oi ꝑdicato. q2 tũc multe ꝓpões eẽnt falſe. ſic nec põt addi oi ſubo. ❡ Ad ꝯfirmatiõnẽ dico ꝑ idẽ. Ari. n. nõ itẽdit illud vl'r negare.

Contrarie vero vniuerſalẽ affirmationez ⁊ vniuerſalẽ negationez. vt omnis homo iuſt⁹ ẽ. nullus hõ iuſtus ẽ. Quocirca has quidez ipoſſ'e eſt ſimul veras eſſe.

¶ Poſtq̄ Ari. determinauit de oppōnibus enūciationū. h̄ determinat quaſdā leges τ regulas oppōnū pdictaꝝ. vbi ſic ꝓcedit. ꝑ facit qȯ dictū eſt. ſcḋo repetit legē ſubɔ̄riarū vt eā ꝓbet ibi (quecūqȝ āt) ꝑma in. 3. ꝑmo determinat legē ɔ̄riaꝝ. ſcḋo ſubɔ̄riaꝝ. tertio ɔ̄dictoriaꝝ. 2ᵃ ibi (bis āt) tertia ibi (quecūqȝ igitur ɔ̄dictōes) Primo ḡ repetēs que ſint ɔ̄rie ſtatī ſubdit ſuā legē τ regulā. dicit ergo ꝙ ɔ̄rie vȯ ſupple. dico opponi vniuerſalem affirmatiuā. τ vniuerſalē negatiuā3. vt oīs homo eſt iuſtus. nullus homo eſt iuſtus. ex quo ſtatim infert regulā τ legē ꝙ impoſſ'e eſt has ſil' eſſe veras. ¶ Notandū ꝙ ex hoc ꝙ he enūciatōes ſūt ɔ̄rie cō cludit ari. q. ex cā ꝙ nō pñt ſimul eē vere. ɔ̄ria ergo mutuo ſe expellūt. ſicut ergo in re duo ɔ̄ria nō pñt ſil' eē. vt albū τ nigrū. ſic nec due enūciatōes ɔ̄rie pñt ſil' eē vere. ¶ 2ᵒ ibi.

¶ His autē eſſe oppoſitas ɔtingit in eodē3. non omnis hō albus eſt. τ eſt qdam hō albus.

Ponit legē τ regulā ſubɔ̄riaꝝ di. ꝙ oppoſitas his. i. ſubcō trarias oppoſitas ɔ̄rijs. ɔtingit ī eodē. i. ſil' eē veras. vt non oīs. i. aliqs hō ē albus. aliqs hō nō eſt alb'. ¶ Notandū ꝙ ſubɔ̄rie pñt intelligi dupl'r eē oppoſite ɔ̄rijs. vno mō com parādo ꝑticularē ad ſuā vl'ē3. vt oīs hō ē alb'. qdā3 hō ē albus. hec eni opponūtur ſic ꝑticulare τ vl'e. i. ꝑm modū eē n di. alio mō ɔ̄pando vnā ꝑticularē ad vl'ē3 ɔ̄riā ſue vl'is. ſic aūt opponūtur ɔ̄dictorie vt oīs hō ē alb'. aliqs hō nō eſt albus. nullus hō ē abus. aliqs hō eſt albus. due ḡ ſubɔ̄rie ſil' pñt eē vere. q2 ſuba earum poſſunt ſupponere pro diuerſis ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quecunqȝ igitur contradictiones vl'ium ſunt vniuerſaliter neceſſe ē alterā eſſe veram altera3 falſā. τ quecūqȝ ī ſingularibus ſūt. vt ſocrates eſt albus. nō eſt ſocrates albus.

Ponit regulā τ legē ɔ̄dictoriaꝝ. q̄ ē ꝙ ſꝑ altera ē vera altera eſt falſa. dicit ergo ꝙ q̄cūqȝ ɔ̄dictōes ſūt vl'iū3. puta q̄ñ ꝑticularis opponitur vl'i: neceſſe ē alterā eē verā τ altera3 eſſe falſam. vt ſi ſumūtur iſte. oīs hō eſt albus. qda3 homo nō eſt alb'. τ nullus homo eſt alb'. quidā hō eſt alb'. τ ſub dit ꝙ ſil'r ſe hñt enūciatōes ɔ̄dictorie q̄cunqȝ ī ſingularib' ſūt. ꝙ. ſ. altera ē vera altera ē falſa. vt ſoꝛ. ē alb'. ſoꝛ. nō ē albus. ¶ Notādū ꝙ in ɔ̄dictōe negatio nō plus facit niſi ꝙ remouet affirmationē. hoc aūt ɔtingit fieri dupl'r. vno mō ꝙ altera ē vl'is altera ꝑticularis. alio mō q̄ñ vtraqȝ ē ſingularis. q2 tūc vna neḡo refert ad idē ad quod altera. qȯ nō eſt neceſſariū ī ꝑticularib' τ in deſinitis niſi ſuppoſita idētitate ſubi τ predicati. τ iō ſuppoſita idētitate ſubi τ ꝑdicati ſꝑ ꝑticularis affirmatiua τ negatiua ſunt ɔ̄dictorie. ȯ vtriſ qȝ ergo ɔ̄dictorijs ītelligēda ē iſta regula. vt dicit ari. ī l'ra. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quecunqȝ aūt in vniuerſalibus nō vniuerſalit' non ſemper hec vera eſt. illa vero falſa. Simul enim verum ē dicere. quoniā eſt homo albus. τ non eſt homo albus. τ ē homo ꝓbus. τ non eſt homo probus.

Repetit legē ſubɔ̄riaꝝ. vt eā ꝓbet. nō eni videtur eē oppoſite ꝓpe loquēdo. cū ſimul poſſint eē vere. Aduertendum aūt ꝙ ſubɔ̄rie pñt dupl'r ſumi. vel ꝑticulares. vel due ide finite. ꝑmo mō de eis. ſ. locut' eſt. hic accipit eas ſcḋo mō. vbi. 3. facit. ꝑmo intētū ꝓponit. ſcḋo ꝓbat. tertio remouet dubiū. ſcḋa ibi (ſi eni turpis) tertia ibi (videbitur āt) dic ergo ꝙ quecūq3. ſ. affirmatiue τ negatiue dñr in terminis vl'ib' nō vl'r. vt ſūt due oppoſite indefinite. nō ſꝑ vna ē vera τ altera eſt falſa. q2 ſimul pñt eē vere. ſimul eni veꝝ eſt dicere. homo eſt albus. homo nō eſt albus. τ hō eſt ꝓbus. homo nō eſt ꝓbus. ¶ Poſtea.

¶ Si. n. turpis eſt tunc non ē probus. Et eſt hō pulcher τ non eſt homo pulcher. Si. n. fedus ē non ē pulcher. τ ſi fit nōdum eſt.

Probat qȯ dixerat. τ accipit vnū cōiter ɔceſſū. ſ. ꝙ idefinita affirmatiua verificatur: ſi ꝑticularis ſit vera. ɔtigit aūt duas affirmatiuas idefinitas veras accipe. q̄ꝝ. vna includit negationē alteri'. vt q̄ñ ſūt oppoſita ꝑdicata. que qde3 oppoſitio dupl'r pōt attēdi. vno' ꝑm ꝑfectā ɔ̄rietatē. ſic turpis τ inhoneſtus opponitur ꝓbo. i. honeſto. τ fedus. i. defoꝛmis ſ3 coꝛp' opponitur pulchꝛo. ſ3 pari rōne q̄ iſta affirmatiua ē vera. hō ē ꝓbus quodā hoīe exñte ꝓbo. τ iſta ē vera hō ē turpis quoda3 hoīe exñte turpi: ſūt ergo ſimul iſte vere. hō ē ꝓbus. τ hō ē turpis. ex q̄ ſeqtur iſta. hō nō eſt ꝓbus. ergo iſte due ſūt ſil' vere. hō ē pulcher. τ hō nō eſt pulcher: q2 ſi ē fedus: ſeqtur ꝙ nō ē pulcher: τ tūc vt ſupra. ¶ Alio mō attēditur oppō ꝑm iꝑfectā ɔ̄rietatē: quō ꝑfectū τ iꝑfectū opponitur: vt moueri opponitur ad motū eē τ fieri ad factū eē. ſicut ergo iſta ē vera. hō ē alb'. quodā hoīe exiſtēte albo. pari rōne h̄. hō fit alb': q2 qdā hō fit alb': ad quā ſeq̄r. hō nō ē alb'. ḡ iſte due ſūt ſil' vere. hō ē alb'. hō nō eſt albus. τ iō ait. τ ſi fit aliqȯ nō ē. ¶ Notādū ꝙ al'r ꝑmanentia dicūtur hr̄e eē τ aliter ſucceſſiua. ꝑmanētia eni ſūt tota ſimul. τ iō nō ſūt dū ſiūt. ſucceſſiua vȯ hñt eē i fieri. τ fluxu ꝑtis poſt ꝑtē. τ iō dū ſiūt ſūt. τ nō aliter. ꝙ ergo ait ari. hic ꝙ ſi fit aliqȯ nō ē. itelligēdū ē de reb' ꝑmanētib' q̄ dū ſiūt nō ſūt: ſ3 dū fcā ſūt. ſūt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Videbitur aūt ſubito incōueniēs eſſe idcirco qȯ videt' non eſt homo albus. ſimul ide3 ſignificare. q2 nemo albus ē. hoc autem neqȝ idē ſignificat neqȝ ſimul ſūt neceſſario.

Remouet dubiū. crederet aliqs falſū qȯ dictū ē. ꝙ iſta. hō nō ē alb'. vr' ſignificare idē qȯ hec. nemo ē alb'. ſicut ergo iſte nō pñt eē vere. hō ē alb'. τ nemo ē alb'. ſic nec iſte. hō eſt alb'. τ hō nō ē alb'. Ad hoc rñdet di. ꝙ videbitur ſubito. i. ꝑma facie illi. ſ. q nō aſpicit cū vitate τ deliberatione. ſ3 falſo. τ ſubito vr' inq3 incōueniēs eē qȯ dictū eſt. idcirco q2 videbitur idē ſignificare h̄. hō nō ē alb'. τ nemo ē alb'. qȯ remouet cū ſubdit. hec aūt nec idē ſignificāt nec ſimul neceſſario i. nec idē ſūt iſte. 2. enūciatōes. nec vna ſeqtur ad aliā. ¶ Sequitur illa pars.

¶ Manifeſtū eſt quonia3 vna negatio vni' affirmationis eſt.

Ubi ariſto. determinat' quedam impedimenta circa oppoſitionem enunciationum τ earum legem. circa quod. 2. facit. primo determinat de impedimēto circa oppoſitionem ſecundo de iꝑedimento circa legē datā. ſecūda ibi (ī his.) ¶ Ad euidentiam primi notandum ꝙ omnes predicte oppoſitiones reducuntur ad vnam generaliter. ſ. ꝙ vni affirmationi eſt oppoſita vna negatio. hoc autem impeditur ſi affirmatio vel negatio accipitur plures τ non vna. quia vni affirmationi nō opponitur negatio que eſt plures. nec econuerſo. ſed negatio que eſt vna opponitur affirmationi vni. τ econuerſo. de illo ergo impedimento determinat Ariſtoteles in hoc loco. vnde iſta pars diuidit' in duas ꝑm ꝙ circa hoc ponit duo documenta. Primum eſt ſecundum ꝙ ſubijcitur vel predicatur terminus vniuocus. τ eſt ꝙ vna affirmatio eſt oppoſita vni negationi. Secundum ꝑut ſubijcitur aut predicatur terminus equiuocus. et eſt ꝙ tunc affirmatio et negatio non opponuntur. Secunda ibi (vna autem eſt affirmatio) Prima pars diuiditur in tres. primo ꝓponit intentū. Secundo probat ipm. Tertio epilogat circa predicta. ſecunda ibi (hoc enim ide3) tertia ibi (manifeſtum eſt) Dicit ergo ꝙ manifeſtum eſt quoniam vna negatio eſt ſupple. oppoſita vnius affirmationis.

¶ Sꝫ videt̄ hoc eſſe falſū.qꝛ huic affirmatiue. omnis hō
eſt albus.opponit̄ hec negatiua.nullus hō ē albus .⁊ hec.
quidam hō non eſt albus.ergo vnius affirmatiue ſūt oppo
ſite due negatiue.ſ.vna contraria ad alia ꝯdictoria. ¶ Ad
hoc reſpōdent qdam ꝙ huius affirmatiue. omnis hō ē al
bus.negatio ē ſola.quidaꝫ hō non eſt albus.que ſolū remo
uet ipſam.vt pꝫ ex ſua eqpolleti.que ē.non omnis homo ē
albus.vniuerſalis ģ negatiua īcludit in ſuo intellectu ne
gationē vniuerſalis affirmatiue inq̄ꝫtum īcludit particula
rem negatiuā.nec ſupra hoc addit aliquid. niſi inq̄ꝫtum.ſ.
īportat non ſolū rem vniuerſalē.ſed etiā quālibet eius pti
cularē.⁊ ſic pꝫ ꝙ tātum ē vna negatio vnius affirmationis:
¶ Iſtā reſponſioneꝫ non capio ꝙ ſit vera.qꝛ qđ plus tollit
plus opponit̄.ſꝫ per te vniuerſalis negatiua plus tollit ⁊ re
mouet de vniuerſali q̄ꝫ pticularis negatiua .ergo ⁊c̄.tū qa
omne contrariū opponit̄ ſuo ꝯtrario.ſed vniuerſalis nega
tiua ē ꝯtraria vniuerſali affirmatiue.ergo ⁊c̄. tū qꝛ omnis
negatiua affirmatiuā habet aliquaꝫ adequate oppoſitā.q̄
ro ergo vniuerſalis negatiua cui affirmatiue opponit̄. ſi di
cas ꝙ pticulari affirmatiue ꝯcedo.ſed arguā vt ṗus.ꝙ ēt
opponit̄ vniuerſali affirmatiue.qꝛ illi pticulari nō opponi
tur adeq̄te.tuꝫ qꝛ illa nō videtur ſaluare Ari.ſuperius enī
poſtq̄ꝫ cōcluſit ꝙ omni affirmationi eſt negatio oppoſita
ſtatim ſubdidit oſtēdēs qūo vniuerſalis affirmatiua ⁊ vl̄is
negatiua opponūtur vt ꝯtrarie. ¶ Aliter ergo dicēduꝫ ꝙ
Ariſto.nō intendit negare quī vnius affirmationis poſſint
eſſe plures negationes ſeorſū.quarū quelibet ē vna.ſꝫ vult
ꝙ affirmationis que ē vna ⁊ nō plures ē oppoſita negatio
que ē vna ⁊ nō plures .qꝛ affirmationi q̄ eſt vna nō oppo
nitur negatio q̄ eſt plures loquēdo de vnitate ⁊ pluralitate
vt ſupius. vbi poſite ſūt diuiſiones de enūciatione.qđ etiā
patebit magis ex ſequētibus. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Hoc.n.ideꝫ oꝫ negare negationē hoc qđ affir
matio affirmauerit ⁊ de eodē vel de aliquo ſin
gulariū vel de aliquo vniuerſaliū vel vniuerſalit̄
vel non vniuerſaliter.

Probat dupliciter illđ qđ dixerat:ṗmo per rōneꝫ ſecundo
per exempla ibi(dico aūt vt ē). In prima pte arguitur ſic.
oꝫ negationē negare p̄dicatuꝫ qđ affirmatio affirmauit ⁊
de eodeꝫ ſubiecto.ſiue idē ſubiectū ſit aliqđ ſingulare vel
aliqđ vniuerſale ſūptū vniuerſaliter.vel nō vniuerſaliter.
ſed hoc nō ꝯtingit niſi negatio ſit vna.ſic̄ ⁊ affirmatio.ģ ⁊c̄.
huius rōnis ma.ponit̄ in lr̄a.⁊ ꝓbatur ex quodā ſuperiꝰ di
cto.ſ.ꝙ ꝯtingit oppoſita affirmationi eſſe eiuſdē predicati
de eodē ſubiecto.mi.ſatis pꝫ.qꝛ ſi affirmatio ē vna.⁊ nega
tio plures:vel ecōuerſo negatio nō negaret idē qđ affirma
tio affirmauerit.vel plus negaret.⁊ vtroqꝫ mō.non eſt eiuſ
dē.de eodem:vt oꝫ in oppoſitione. ¶ Ulteriꝰ ibi.

¶ Dico aūt vt eſt ſoꝛ.albus . non eſt ſoꝛ . albus:
Si aūt aliquid aliđ de eodem vel de alio idē:nō
eſt oppoſita: ſꝫ ab ea diuerſa: Huic vero q̄ ē oīs
homo albus ē.illa q̄ eſt non oīs homo albus ē.
Illa vero q̄ eſt aliquis homo albus ē.illa que ē
nullus homo albus ē.illi aūt q̄ eſt hō albꝰ ē. illa
que ē non eſt homo albus.

Declarat ꝓpoſitum ꝑ exēpla.ṗmo in ſingularibus ,qꝛ iſte.
ſocrates ē albus.ſocrates non eſt albus.ſūt oppoſite.ſi aūt
eſſet aliud p̄dicatum.vel illud de alio ſubō non ē oppoſita.
qꝛ ſic vniꝰ affirmationis non eſſet vna negatio.nec ecōuer
ſo ſꝫ eſſet omnino diuerſa ⁊ diſperata.vt iſta ſoꝛ.ē albus nō
opponit̄ iſti.ſoꝛ.nō eſt muſicus.nec iſti.plō nō eſt albus.qꝛ
prima ē de alio predicato.ſc̄a de alio ſubō . ¶ Secūdo de
clarat idē in vniuerſalibus vt hec q̄ eſt.omnis homo eſt al
bus opponitur iſti.nō omnis.i.quidā homo nō eſt albus.⁊
iſta.aliquis hō ē albus.opponitur iſti nullus homo ē albꝰ.
¶ 3ᵒ oſtendit idē in indefinitis.qꝛ illi q̄ ē. homo eſt albus.
opponitur illa:homo nō eſt albus. ¶ Cōtra hoc vltimuꝫ i
ſtatur:qꝛ dictū eſt ſupra ꝙ affirmatiua ⁊ negatiua indefini
te ſimul poſſūt eſſe vere: ſed affirmatio ⁊ negatio oppoſite
non poſſūt ſimul eſſe vere.qꝛ nō contingit idem ſimul affir
mare ⁊ negare. ¶ Rn̄deo ꝙ hoc qđ hic dicitur itelligēdū
ē quādo negatio refertur ad idē ad qđ affirmatio.tūc eniꝫ
proprie opponunt̄.⁊ non ꝯtingit eas ſimul eē veras.ṗmuꝫ
aūt dictum ſupra intelligēdum eſt quando affirmatiua ⁊
negatiua verificantur ⁊ ſupponunt pro alio ⁊ alio ſubiecto.
¶ Ultimo cum dicit.

¶ Manifeſtum eſt ergo quoniaꝫ vni negationi
vna affirmatio ē oppoſita. Quoniā āt alie ſunt
cōtrarie. alie cōtradictorie. ⁊ que ſūt hec dictuꝫ
eſt: vel quādo non omnis vera vel falſa ꝯtradi
ctio: ⁊ quare vel quādo vera vel falſa eſt.

Exemplificat circa p̄dicta.ṗmo quantū ad dictū imediate
qꝛ manifeſtū eſt ꝙ vni affirmationi eſt vna negatio oppoſi
ta.ī oībus enī exemplis adductis tā affirmatio q̄ꝫ negatio
eſt vna.⁊ nō plꝰes.ſcđo epilogat q̄ꝫtū ad ſupiꝰ dicta ꝙ mani
feſtū eſt ēt ꝙ enūciatōes alie ſunt ꝯrie alie ꝯdictorie.⁊ que
ſunt ille dictū eſt quādo etiā altera eſt vera.altera ē falſa.
¶ Notandū ꝙ in vna ꝯdictione ſemꝑ altera ē vera altera
eſt falſa:ſed ī idefinitis ambe poſſunt eē ſimul vere.in con
trarijs aūt ambe poſſunt eſſe ſimul falſe ſaltē ī pte. vt oīs
hō eſt albus.nullus homo eſt albus. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Una aūt affirmatio eſt vel negatio q̄ vnum de
vno ſignificat. vel cuꝫ ſit vniuerſale vniuerſalit̄
vel non vniuerſaliter. vt omnis hō albus eſt.nō
omnis homo albus ē.nullus hō albus ē.qdam
hō albus ē. Si album vnum ſignificat.

Ponit ſcđm documētū ꝓut ſubijcitur.aut predicat̄ termi
nus.equiuocus.qꝛ tūc affirmatio ⁊ negatio nō opponūtur
vt patebit.vbi.z.facit.ṗmo diffinit enunciationē vnā affir
matiuā aut negatiuā.ſcđo penes illā oſtendit defectū ⁊ im
pedimentū.ſcđa ibi(ſi vero duobus)dicit ergo ꝙ affirma
tio vna ⁊ negatio vna eſt que vnum de vno ſignificat.ſiue
ſubijciatur terminꝰ vl̄is vl̄r.ſiue nō vl̄r.ſed ſupꝑ.pticulari
ter ſumptus.vel indefinite.aut etiā ſi ſubm ſit ſingulare.⁊
exemplificat de oībus .vt oīs hō eſt albus.nō oīs.i.qdā hō
eſt albus ⁊c̄.patēt in lr̄a exempla.⁊ addit ī fine.ſi albū vnū
ſignificat.hec enī ꝯditio reqritur ad hoc vt quelibet illaꝝ
ſit vna. ¶ Notādū ꝙ iā ſupius dictū eſt ꝙ vna enūciatio
eſt que vnū đ vno ſignificat.qꝛ vero terminus vl̄is multa
ſub ſe cōtinet.crederet aliqs ꝙ illa ꝯtinētia multitudis im
pediret vnitatem. enunciatōis.cuiꝰ oppoſitū hic oñdit.qa
multitudo ſuppoſitoꝝ qualis ſub vl̄i nō ipedit vnitatē.ſed
multitudo ſignificatoꝝ qualis eſt ſub termino equiuoco.
q̄ꝫuis ergo homo ⁊ albū ꝯtineāt ſub ſe multa.tn̄ neutrū im
pedit enūciationē eſſe vnā.ſi hō ⁊ albū vnū ſignificant.qꝛ
multitudo ſignificatoꝝ in ſubō vel predicato ipedit vnita
tē enunciationis ⁊:ꝑ ꝯn̄s oppoſitionem vt dicetur ſtatim.
¶ Deinde cum dicit.

¶ Si vero duobus vnū nomē poſituꝫ ē ex quibꝰ
non eſt vnū.non ē vna affirmatio nec vna nega
tio. vt ſiquis ponat hoc nomē tunica homini ⁊
equo ⁊ dicat. Eſt tunica alba.hic nō ē vna nega
tio nec vna affirmatio. Nihil.n.differt hoc q̄ꝫ di

cere.equus eſt albus.ꝛ eſt homo albus. Si ꝗ he multa ſignificāt ꝛ ſūt plures.manifeſtum eſt quoniā ꝛ prima multa ſignificat.vł nihil ſigni ficat. Neqꝫ.n.aliqd eſt hō equus.

Oſtendit defectum ꝛ impedimentum quod euenit ex equi
uocatione termini vbi tria facit.primo proponit intentum.
ſecundo ꝓbat ipſum.tertio īfert ex p̄dictis corre°.ſecunda
ibi(nihil.n.differt)tertia ibi(quare neqꝫ in his)ait ergo ꝙ
ſi duob⁹ eſt vnū nomē īpoſitū ex ꝗbus non fit vnū.ſ.per ſe.
cuiuſmodi eſt nomē equocū.nō eſt tūc vna affirmatio:ſed
ſupp̄.plēs:ſilr̄ ītelligendū eſt de negatiōe.verbi grā.vt ſi qs
ponat hoc nomē tunicā hoi ꝛ eq̄.ꝛ dicat hanc ꝓpoſitionē.tu
nica eſt alba.hec nō eſt vna affirmatio nec ſilr̄ eſt vna nega
tio ſi dicať tunica nō eſt alba. ⸿ Ex hoc 2ᵐ probat ibi(ni
hil enī dr̄t)vbi ar.ſic tēto caſu.nihil dr̄t hic dicere.ſ.tunica
eſt alba ꝗꝫ dicere.hō eſt albus ꝛ equ⁹ eſt alb⁹.qꝛ ī re idem ē
hoc ꝛ illud.ſed he due enūciationes multa ſignificāt ꝛ ſunt
plēs ꝛ nō vna.ſeqtur ergo ꝙ ꝛ p̄ma.ſ.tunica eſt alba.multa
ſignificat vel nihil ſignificat.ꝛ ꝑ ꝯn̄s ē plēs ꝛ nō vna.nec.n.
hō ꝛ equ⁹ eſt aliqd vnū.ergo ſeqtur ꝙ tunica q̄ vtrūqꝫ ſigni
ficat multa ſignificat aut nihil.ꝛ per ꝯn̄s eſt plēs ꝛ nō vna.
nec.n.hō ꝛ equus eſt aliquod vnū.qꝛ ex homine ꝛ equo non
fit vnum tertium per ſe. ⸿ Ultimo ibi.

⸿ Quare nec in his neceſſe ē hāc quidē contra dictionē verā eē illam vero falſā.

Ex predictis cōcludit corre° di.(q̄re nec ī his).ſ.affirma
tionib⁹ ꝛ negationib⁹ que accipiūt terminū equiuocū.ī his
inqꝫ nō eſt neceſſe hāc ꝯtradictionē eſſe verā.i.alterā prem
cōtradictiōis verā eſſe alterā falſā.qꝛ ibi nō eſt vera ꝯdictio
nec oio oppō.qꝛ nec pōt aliqd negare ꝙ affirmatio nō affir
mat.Patet ergo p̄mū īpedimentū ꝯtra oppoſitionē enūcia
tionū.ſi affirmatio nō ſit vna aut negatio qđ ꝯtingit vno mō
qn̄ termin⁹ equocus ſubycit̄ aut predicať. ⸿ Notādū ꝙ il
lud dcm̄ cū ait Ari.ꝙ nō differt dicere tunicā eſſe albā et ho
minē eſſe albū:et equū eſſe albū.nō eſt ītelligendū ꝗꝫtū ad
veritatē et falſitatē.nā hec copulatiua.hō eſt alb⁹ ꝛ equ⁹ eſt
alb⁹ nō pōt eē vera.niſi vtraqꝫ pars ſit vera.ſꝫ iſta tunica eſt
alba tēta ſuppōne p̄dicta pōt eſſe vera altero tm̄ ſignificato
exn̄te vero:qđ pꝫ.qꝛ alr̄ nō expediret diſtīguere multiplicia
ad ſoluendū paralogiſmos.eſt ergo ītelligendū illud dictuꝫ
ꝗꝫtum ad vnitatē et multiplicitatē.ꝛ ſic dicēdo hō eſt albus
ꝛ equ⁹ eſt albus nō eſt vna res cui p̄dicatum attribuiť.neqꝫ
per ꝯn̄s vna enūciatio ſed plures.ſic etiā cū dr̄.tunica eſt al
ba.ꝛ hoc facit ad propoſitū oſtendendū.

Ad euidentiam p̄dictorū ꝛ circa.c.de noīe q̄riť. Utrū terminus cōis ſupponens
vbo de pn̄ti ſupponat tm̄ ꝓ pn̄tibus.videť ꝙ ſic.qꝛ alr̄ hec
eēt vera.albū eſt nigrū.ꝛ iſta ſedens pōt ambulare in ſenſu
cōpoſitionis.qꝛ poſſet hr̄e hanc cauſam veritatis qđ fuit al
bum eſt nigruꝫ.ꝛ ſimiliter de alio exemplo.quia hec eſt poſ
ſibilis ſedēs ambulat.quia ſedēs qui fuit ambulat.ſed iſta
eſt falſa.albū eſt nigrū.tū qꝛ ex hac.albū eſt nigꝝ.ſeqtur ꝙ
albū nō eſt albū ꝛ ꝯdictoria illi⁹.ſ.oē albū eſt albū eſt vera
qꝛ idē p̄dicať de ſe:tū qꝛ ꝓpōnes de ꝯrys p̄dicatis eēnt ve
re.he.ſ.albū eſt albuꝫ ꝛ albū eſt nigrū.de alio exēplo pꝫ per
Ari.q dicit ꝙ ſenſus cōpoſitiōis eſt falſus. ⸿ P̄.p̄dicatū in
tali ꝓpōne reſtrīgit tm̄ ad ſtandū ꝓ his q̄ ſunt.ꝗ ꝛ ſubm.ꝓ
batio ꝯn̄e.qꝛ alr̄ nō poſſet eē cōuerſio ſine figura dictionis.
ꝓbatio an̄tis.qꝛ alr̄ non ſeq̄reť.hō eſt albus.ergo hō eſt.ꝓ
bať.nā ſi alb⁹ a parte p̄dicati pōt ſtare ꝓ eo qđ exiſtit.ꝛ pro
eo qđ nō exiſtit īdifferēter ſm ꝙ p̄dicať.ergo ſm ꝙ p̄dicať
īdifferēter ſe hꝫ ad exiſtere ꝛ nō exiſtere.ꝗ ſꝫ ꝙ p̄dicať neu
trū ponit.ꝛ pari rōne eēt ꝯn̄a negāda a ꝯiūctis ad diuiſa vt
videť.qꝛ vbiqꝫ p̄dicareť eē ſm accn̄s.ergo fruſtra doceret
ſcđo huius ī quo tenet.ꝛ in ꝗbus nō. ⸿ P̄.cōpoſitio nō ītel
ligiť ſine extremis:vt ſupra.c° de verbo.ergo ꝓ eodem tp̄e
ītelligūtur.cōpoſitio ꝛ extrema.ꝗ vtrūqꝫ extremū reſtrigit
ad illud tp̄s qđ ꝯpoſitio mēſurat. ⸿ P̄.cōpoſitio eſt forma
extremoꝝ:ſed forma eſt p̄ncipiū ītelligēdi aliud ſm ei⁹ rō
nē.ergo extrema ītelligūtur ſcđm rōnē cōpoſitiōis.ꝛ habeť
ꝓpoſitū.qꝛ verbū qđ illā cōpoſitionē īportat eſt pn̄tis tp̄is.
⸿ In oppoſitū.ſi in illa de pn̄ti tm̄ ſtaret ꝓ p̄ſentibus duo
ꝯdictoria eēnt ſimul falſa.ꝓbatio ꝯn̄e.ponať nullū hoiem
eē.tūc hec eſt falſa.ois homo eſt.ꝛ iſta.aliqs homo nō eſt.ſi
ergo ſubiectū ſtat pro ente tantū quod ſignificatur aliquis
homo qui eſt nō eſt. ⸿ Rn̄deo hic videndū eſt p̄mo de ꝓ
poſito.ꝛ iuxta hoc vtꝝ in ꝓpoſitione de p̄terito ꝛ ꝓpoſitio
ne de futuro.ſubiectū ſtet pro illis tantū qui fuerunt ꝛ erūt
reddendo ſingula ſingulis.vnde ar⁹.continet duas q̄ſtio
nes. ⸿ Scđo vtꝝ in omni ꝓpoſitione in qua nō additť ter
mino cōmuni aliqd cōtrahens immediate diſtribuatur ter
minus ꝓ ꝗbuſcūqꝫ eius ſuppoſitis ſimplr̄. ⸿ Quātū ad p̄
muꝫ dicendū ad iſtas duas q̄ſtiones ꝙ termin⁹ cōmunis in
quacūqꝫ ꝓpōne.ſiue de p̄ſenti ſiue de futuro aut preterito
ſupponit pro ꝗbuſcūqꝫ ſuppoſitis.ſiue exiſtētib⁹ ſiue nō exi
ſtētibus.quando ſibi nō additť imediate aliq̄ determinatio
cōtrahens ad ſuppoſita vnius differētie temporis. ⸿ Pro
iſta cōcluſione arg.ſic.qꝛ ſi quantū ad primam.q.terminus
cōis tantū ſtaret ꝓ p̄ſentibus:ſeq̄reť ꝙ oēs tales eſſent fal
ſe.dom⁹ fit.homo generať.qꝛ ſignificareť idē fieri qđ ē.qđ
falſum eſt.qꝛ fieri eſt via an̄ eſſe ad eſſe.ꝛ per ꝯn̄s qđ eſt nūc
nō fit.ſi aūt omnes tales eēnt falſe.ſeq̄reť ꝙ oēs iſte eſſent
falſe.dom⁹ eſt facta.hō eſt generat⁹.qꝛ fieri et factū eē ſunt
eadē.ꝛ ita iſta ꝓpoſitio eſſet vera:qcquid eſt.eſt non factū.
⸿ P̄.ſeqtur.antixp̄s currit.ergo homo currit.qꝛ minor ſub
ītellecta virtute cui⁹ tenet ꝯn̄a eſt neceſſaria.ſ.hec antixp̄s
eſt homo.vt dictū eſt ſupra in alia q̄ſtione.ergo homo in ꝯſe
quente pōt ſtare pro antixp̄o.ergo ꝓ eo qđ non exiſtit. ⸿ P̄.
termin⁹ p̄mo ſupponit ſuū ſignificatū in omni ꝓpoſitione:ꝛ
nō pro ſuppoſito.niſi qꝛ ſuppoſitū eſt idē ſignificato.aliogn
nulla vlis eſſet vera.ergo eq̄liter ſupponit pro ſuppoſitis q̄
equalr̄ ſe habēt ad ſignificatum cōmunis.ſed hꝰ ſunt tam
exiſtētia ꝗꝫ nō exn̄tia.ſicut p̄us oſtēſum fuit in alia q̄ſtione.
ergo pro oibus fit equalr̄ ſuppoſitio.he due rōnes ꝯcludunt
ꝓ vtraqꝫ ꝯclōne. ⸿ Quātū ad 2ᵐ dico ꝙ ꝓ oib⁹ diſtribuiť
in q̄cunqꝫ ꝓpoſitione in qua abſolute ſumiť cōclō.ꝓbatur
ex hoc.qꝛ qđcūqꝫ ſuppoſitū īfert ſuū cōe reſpectu cuiuſcūqꝫ
predicati.ꝛ īfertur ex ſuo cōmuni diſtributo.qꝛ vtrobiqꝫ mi
nor ſubītellecta in qua.ſ.cōe p̄dicať de ſuo ſuppoſito cū hoc
verbo eſt.eſt neceſſaria.ergo cōe pro quocūqꝫ ſuppoſito ſup
ponit ꝛ diſtribuiť.cā aūt p̄cipue eſt.qꝛ cōe qn̄ nō ſpecificať
per aliqd īmediate additum ſupponit abſolute ſuuꝫ ſignifi
ficatū.ergo eq̄lr̄ ꝓ oibus que eq̄liter ſe habēt ad ſuū ſigni
ficatum ſuppōit hꝰ autē ſunt tam exiſtētia ꝗꝫ non exiſtētia.
ergo ꝓ oibus eq̄liter ſupponit.ꝛ ꝑ ꝯn̄s diſtribuit.neqꝫ aliqđ
p̄dicatum ipm̄ cōtrahit.qꝛ cōtrahens ꝛ cōtractū tendunt in
idē extremū:ſubꝫ aūt ꝛ p̄dicatū nō ſunt idē extremuꝫ ꝓpō
nis.ꝛ qꝛ cōtingit ītelligere predicatū ſub quacunqꝫ ratione
ſumptū in eē ſuppoſito aut ſubo ꝓ ꝗbuſcūqꝫ ſuppoſitis cu
iuſcunqꝫ dr̄ie tp̄is vel pro oibus ſil̄.ergo ꝛ cōtingit ſignifica
re.ꝗ p̄dicatū nullā rōnē ſupponēdi tribuit ſubo. ⸿ Ulteri⁹
ad euidentiaꝫ dictoꝝ notandū ꝙ ſuppō diciť reſpectiue ad
ſuppoſitū.ideo ꝓprie terminus a parte ſubi ſupponiť.ſed ſi
dicať a parte p̄dicati ſupponere hoc eſt īproprie.ſed dꝫ dici
copulatio nō ſuppō.Eſt aūt triplex reſpectus ſuppōnis.ter
mini cōmunis.ſ.ad predicatum cui ſupponit.ꝛ ad contenta
pro quibus ſupponit.ꝛ ipſorum contentorum ad idem ipſuꝫ
predicatum.ſed hoc non ſignificatur nomine ſuppoſitiōis.
cum dicitur terminus cōmunis ſupponere.ſed tantū p̄mū.
cum dicitur pro aliquibus denotatur.reſpectus ad cōtenta

et ille reſpectus ꝓprie dicit̃ appellatio.et ex hoc ſeqtur reſ/
pectus 3ꝰ.ſ.ipſoꝝ contentoꝝ ad predicatum cui ſupponit
terminus cõis ꝓ ipſis.qꝛ ipſa ↄtẽta in ipſo termino cõi ſup/
ponũt eidẽ p̃dicato.Jſte triplex reſpectus pꝫ in iſto ſyllogiſ/
mo ſm ordinẽ ꝓpoſitionũ.oĩs homo currit.ſoꝛ.eſt hõ.ergo
ſoꝛ.currit.qꝛ ex duobus p̃mis ſeqtur tertius.qꝛ.n.hõ ſuppo/
nit ei qđ eſt currit ⁊ appellat ſoꝛtẽ.ideo ſeqtur ſoꝛtem ſuppo
nere eidẽ.põt tñ terminus cõis ſub duplici ſtatu ſupponere
vno modo ſic.qꝛ ſeqtur ad q̃ꝫlibet ꝓ qua ſupponit.⁊ ſic eſt ĩ
ꝓpoſitiõe ĩdefinita.⁊ dicit̃ potẽtialis ſuppõ ꝓ tãto.qꝛ nihil
actu ĩfert.alio modo ſic.ꝙ qđlibet ſeqtur ad ipm.vt eſt in
ꝓpõne vbi diſtribuitur.vt dicẽdo.oĩs hõ currit.Sic ad.q.

¶ Ad p̃mũ in oppoſitũ dicendũ:⁊ eſt notãdũ ꝙ forme acci
dẽtalis ſignificate in cõcreto.aliud eſt ſuppoſitũ.aliud eſt
ſubm.qꝛ cõe eſt idẽ eẽntialr̃ ſuo ſuppoſito ⁊ nõ ſuo ſubo.li/
cet igit̃ ↄcedat̃ cõe tantũ ſtare ꝓ ſuppoſitis exiſtẽtibꝰ ⁊ nõ
exñtibus.nõ tñ hoc ↄcedit̃ de ſubo qđ aliqñ habuit formã.
⁊ p ↄñs hec nõ eſt vera.albũ eſt nigrũ.lꝫ.n.ſubiectũ qđ aliqñ
fuit albũ.nũc ſit nigrũ.nõ tñ ſuppoſitũ albi qđ ſuppoſitũ fu
it aliqñ albũ eſt nigrũ.qꝛ de illo ſuppoſito etiã qñ nõ exiſtit
p̃dicat̃ ſuũ cõe cũ hoc verbo eſt.⁊ p ↄñs oppoſitũ ſui cõis ꝓ
nullo tpe vere p̃dicat̃ de ipſo.Per hoc etiã pꝫ ad aliud exẽ
plũ.qui.n.dicũt tales ꝓpoſitiones in qbus ſubyciũtur ↄcre
ta eſſe diſtiguẽdas ſm cõpoſitionẽ ⁊ diuiſionẽ.nõ ĩtelligũt
ꝙ ſignificata cõis vel eius per ſe ſuppoſitũ poſſet accipi pro
eodẽ tẽpore vel ꝓ diuerſo cum p̃dicato.ſed hoc ĩtelligũt de
ſubiecto forme accidẽtalis.⁊ ita hec eſt falſa in ſenſu cõpoſi
to.ſedẽs põt ambulare.pro quocũqꝫ per ſe ſuppoſito ſuppo/
nat ſedẽs.⁊ ſimiliter ꝓ ſubo cum ĩtelligat̃ informari forma
ſeſſionis pro illo tpe ꝓ quo predicatũ ſibi vnit̃. ¶ Ad ſcđm
põt dici ꝙ equaliter ĩdifferẽter ſtat p̃dicatũ in ꝓpõne.ſicut
⁊ ſubiectũ.qꝛ ſilis ratio ꝓbat vtrũqꝫ.ↄtingit.n.ĩferri p̃dica
tum ꝓ quibuſcunqꝫ ſuppoſitis ſiue omnibus ſiue aliqbus.
⁊ attribuit̃ ſubo ꝓ qbuſcũqꝫ ſuppoſitis ſubi ſiue oibus ſiue
pluribꝰ:⁊ hoc mediãte quacũqꝫ cõpoſitiõe.g̊ ⁊ ↄtigit ſignifi
ficare.g̊ q̃cũqꝫ cõpoſitio.illã determinationẽ pro ſuppoſitis
ponit circa extrema nec circa ſubꝫ nec circa p̃dicatũ cũ p̃di
cat̃ oppoſitũ de oppoſito. ¶ Ad ꝓbationẽ.ↄceſſo ꝙ nunq̃ꝫ
ab eſſe p̃dicato tertio ſequat̃ eẽ p̃dicatũ ſcđo.ſaltẽ qñ ĩ añte
ſpecificat̃ p terminũ noĩalẽ.nõ ſeqtur ex hoc ꝙ fruſtra de/
terminat Ariſt.ſcđo huiꝰ a qbꝰ ↄiũctis tꝫ ↄña ad diuiſa ⁊ a
qbus nõ.qꝛ in alys ↄiũctis ab eſſe qñqꝫ ſeq̃t diuiſim.vt iſte
eſt hõ currẽs.g̊ iſte eſt hõ.in alys nõ:vt iſte eſt bonꝰ cithare
dus.ergo iſte eſt bonus.⁊ iſtud eſt magis ad ꝓpoſitũ Ariſt.
q̃ꝫ de eẽ.dr̃.n.ſic in lr̃a quare ĩ q̃ꝫtiſcũqꝫ p̃dicatis nec vlla op
poſitio ĩeſt ⁊ ſcđꝫ ſe p̃dicãtur ⁊ nõ ſcđꝫ accñs.i.nõ ſcđꝫ aliqd
extneum ſue rõni ꝓprie in his.⁊ ſimpliciter veꝝ erit dicere.
vbi nulla ſit ſpecialis ĩtentio de eſſe ⁊ ſpecificatur magis de
alys p̃dicatis cõpoſitis. ¶ Ad tertiũ ↄcedo ꝙ extrema ĩtel
ligũtur pro eodẽ tẽpore pro quo cõpoſitio.ſed hoc nõ ſequi/
tur ꝙ tantũ pro ſuppoſitis vnius tẽporis. ¶ Ad quartũ ſi/
militer ↄcedo ꝙ eſt p̃ncipiũ ĩtelligẽdi extrema quo ad ali/
quẽ modum circa extrema.ſed non de reali acceptione ꝓ
ſuppoſitis.qꝛ poſſe eſt ĩtelligere terminũ pro qbuſcũqꝫ ſup/
poſitis ſub rõne preſentialitatis vel p̃teritionis.⁊ ſcđm hoc
ſolet dici ꝙ cõcedenda eſt reſtrictio modalis nõ realis.

IN his ergo que ſunt ⁊ q̄ facta ſunt
neceſſe eſt affirmationem vel nega
tionem veram vel falſam eſſe. Jn
vniuerſalibus quidẽ vl̃iter ſemper
hanc veram.illam vero falſam. ⁊ ĩ
his que ſunt ſingularia quemadmodum dictuꝫ
eſt. Jn his vero que in vniuerſalibus non vl̃r di
cuntur non eſt neceſſe. Dictuꝫ autem ⁊ de his.
Jn ſingularibus vero ẽ futuris non ſimiliter.

¶ Poſtq̃ꝫ Ari. determinauit de quodã ĩpedimento contra
oppoſitionẽ enunciationũ.hic determinat de ĩpedimẽto ↄ
legem oppoſitionũ. vbi aduertẽdũ ꝙ de oppoſitione ↄtra/
dictoria data fuit vna lex vel regula.ſ.ꝙ ſemp altera eſt v̾a
altera ẽ falſa.⁊ hoc neceſſario determinate.hec aũt lex ⁊ re
gula ĩpedit̃ ⁊ habet iſtãtiã de affirmatiua ⁊ negatiua q̄ ſunt
de aliquo futuro ſingulari ⁊ ↄtingẽti.qꝛ ibi neutra eſt vera
aut falſa determinate. ſꝫ vtraqꝫ ĩdeterminate ⁊ ↄtigẽter ſe
hꝫ ad v̾itatem ⁊ falſitatẽ. vt hic.cras erit nauale bellũ. cras
non erit nauale bellũ. hic ergo Ari. inq̃t hanc q̃ſtionẽ vtrum ĩ
futuris cõtingẽtibus ſit determinata v̾itas aut falſitas. ⁊
finaliter determinat ꝙ nõ.circa qđ ſic ꝓcedit. p̃mo ponit ĩ
tentã ↄclõnẽ.ſcđo ſubdit determinatã ꝓbationem. ſecũda
ibi.nã ſi omnis affirmatio. ¶ Ad euidẽtiam prime ptis no
tandũ ꝙ de enũciatione pñt aſſignari.5.diuiſiones. ¶ Pri/
ma ſumit̃ penes eius quiditatem ſm ꝙ enũciatio quedã ẽ
vna.quedã ẽ plures in ſua eẽntia. ¶ Scđa penes eius qua/
litatẽ ſm ꝙ enũciatio quedã eſt affirmatiua quedam nega
tiua. ¶ Tertia penes eius q̃ꝫtitatẽ ſm ꝙ enũciatio quedaꝫ
eſt vniuerſalis quedã p̃ticularis.quedã ĩdefinita. quedam
ſingularis.he.3. diuiſiones poſite ſũt ſuperius: ¶ Quarta
autẽ tãgitur hic ſuperius q̄ eſt ſm tẽpus aut mẽſurã.ſm ꝙ
enũciatio quedã eſt de pñti. quedaꝫ de p̃terito. quedam de
futuro.dictũ eſt.n.ſupra ꝙ omnis enũciatio. vel eſt ex v̾bo
vel ex caſu verbi. ¶ Quĩta ſumit̃ penes mãꝫ que attẽditur
penes habitudinẽ p̃dicati ad ſubm.nã ſi predicatũ ineſt ꝑ
ſe ſubiecto talis enũciatio dicit̃ eẽ in mã neceſſaria aut nãli.
vt hõ eſt animal. homo ẽ riſibilis.ſi autẽ p̃dicatũ repugnet
per ſe ſubo dicet̃ enũciatio in mã in potentia ⁊ remota. vt
homo ẽ aſinus.homo ẽ hinibilis.ſed ſi p̃dicatũ ſe habeat ad
ſubm medio mõ.puta ꝙ nõ ĩſit ꝑ ſe.nec ẽt repugnet.dr̃ eſſe
enũciatio in mã poſſi ⁊ ↄtingenti.vt hõ eſt albus.homo eſt
bicubitus.⁊c̃. ¶ Ulteriꝰ ſciendũ ꝙ veritas ⁊ falſitas non ſi
militer ſe habẽt in oĩbus diſs enunciationis ſupradictis.
ſicut Ari.hic ꝓponit ad hñdum ↄclõnem hic ĩtentã.vnde
cõcludens ex p̃dictis ait:ꝙ ĩ his q̄ ſunt ⁊ q̄ facta ſũt ⁊ in enũ
ciationibus de pñti ⁊ de p̃terito neceſſe ẽ affirmationẽ vel
negationẽ eſſe verã vel falſã. ſupđ .determinate .ſꝫ diuerſi/
mode ſm diuerſam q̃ꝫtitatem enunciationis: qꝛ qñ in vni/
uerſalibus vniuerſaliter.i.de ſubiectis vniuerſalibus aliqd
vniuerſaliter p̃dicatur: ſemper neceſſe ẽ hanc quidẽ veraꝫ
illã vero falſam eẽ.i.affirmatiuã vel negatiuam que ſibi op
ponit̃.qđ maxime verũ ẽ in contradictorys. qꝛ ĩ contrarys
licet impoſſibile ſit ãbas eſſe veras cõtingit tamen ambas
eſſe falſas.ſilr̃ in his eſt que ſũt ſingularia quemadmodũ di
ctum ẽ.ſ.ꝙ determinate altera ẽ vera.altera falſa.qꝛ he con
tradictorie opponũtur vt ſupradictum eſt. ¶ Jn his vero
que in vniuerſalibus nõ vniuerſaliter dicuntur.vt ſunt ĩde/
finite.non neceſſe eſt.ſ.alteram eſſe verã alteram falſã.qꝛ
poſſunt ſimul eſſe vere.vt p̃dictum ẽ.⁊ hoc ĩ materia ↄtingẽ
ti.iđ ſubditur qđ dictum eſt de his:⁊ hoc qđ dictum ẽ.intelli
gendum ẽ in quacũqꝫ materia quãtum ad cõtradictorias.
ſimiliter hoc intelligẽdum eſt.ꝙ ſic ſe habet q̃ꝫtum ad enũ/
ciationes que ſũt de preterito ⁊ pñti.ſed ſi accipiamus enũ/
ciationes que ſũt de futuro.ẽt ſimiliter ſe hñt q̃ꝫtum ad op
poſitiones que ſunt de vniuerſalibꝰ vniuerſaliter vel non
vniuerſaliter ſũptis.nã in materia neceſſaria oẽs affirmati/
ue ſunt vere.⁊ negatiue falſe.ita ĩ futuris ſicut in preteritis
⁊ p̃ſentibus.ſed ĩ materia impoſſi econuerſo.negatiue vl̃es
vere ⁊ affirmatiue falſe. ita in futuris ſicut in preteritis ⁊
pñtibus.ſed ĩ ſingularibus ⁊ futuris ẽ alia diuerſitas.qꝛ q̃ꝫ/
tum ad materiã neceſſariam ⁊ impoſſ̃eꝫ ſimilis ẽ ratio in fu
turis ſicut in pñtibus ⁊ preteritis. ſꝫ quantum ad materiã
contingentem nõ.qꝛ non eſt neceſſe alterã determinate eẽ
veram alterã falſam. Jn indefinitis vero ſil̃r contingit ve

ras. ⁊ in futuris ſicut in preteritis ⁊ preſentibus. ⁊ hec eſt cõcluſio quã itendit. ideo dicit q in ſingularib⁹. ⁊ futuris non ſilr eſt q. ſ. altera determinate ſit vera altera falſa. ¶ Aduertendũ aũt q Ariſto. non facit mentionẽ de materia contingenti. q2 illa pprie cõuenit ſingularib⁹ que eueniũt cõtingenter. nam pdicata que per ſe ĩſunt vel repugnant cõueniunt ſingularibus ſm rationẽ vniuerſaliũ. circa hoc ergo verſatur tota itentio pſens. q in enũciationibus ſingularibus de futuro in materia ɔtingenti nõ eſt neceſſe alterã oppoſitam determinate eſſe verã alterã falſã. ⁊ hanc concluſioneʒ itendit pbare qui eſt ĩpedimentũ ſpãliter legis ac regule cõtradictoriaꝝ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nam ſi omnis affirmatio vel negatio vera vl' falſa eſt. ⁊ omne neceſſe eſt eſſe vel non eſſe.

Probat ɔcluſionẽ dictã. vt ab hoc loco vſq ad finẽ hui⁹ primi libri itendit vnuʒ tale enthimema. ſi oĩs affirmatio vel negatio eſt vera vel falſa determinate in ſingularib⁹. ⁊ futuris ɔtingentib⁹ ſicut ĩ alijs. ergo oĩa eueniũt ex neceſſitate. ɔñs eſt falſuʒ. ergo ⁊ añs. ergo oppoſitũ añtis eſt veruʒ. ſ. q in illis ſingularib⁹ ⁊ futuris nõ eſt determinate altera vera altera falſa. circa hanc rõnẽ ſic pcedit. pmo ponit ⁊ pbat cõſequentiã. ſcdo oſtẽdit ɔſequentis falſitatẽ. tertio ex dictis ɔcludit oppoſitũ añtis eſſe verũ. ſcda ibi (ſi hec nõ ſunt poſſibilia) tertia ibi (igit eſſe qd eſt) pma pars diuidit in. 2. primo ɔñtiam pponit. ſcdo eius pbationẽ adducit ibi ſtati (ſi hoc qdem) dicit ergo q ſi oĩs affirmatio aut negatio ẽ ſupp determinate vã vel falſa. ita in ſingularib⁹ futuris ſicut in alijs ſeqtur q oẽ neceſſe eſt eẽ vel non eſſe. ¶ Poſtea ibi.

¶ Si itaqʒ hic quidem dicat futurum aliquid: ille vero non dicat hoc idem ipſum futurum maniſeſtum eſt quoniam neceſſe eſt verum dicere alterum ipſorum. ſi omnis affirmatio vera vel falſa eſt. vtraqʒ enim non erunt ſimul ĩ talibus. Nam ſi verum eſt dicere quoniam album eſt vl' non album. neceſſe eſt album eſſe vel non albũ. Et ſi eſt album vel non album verũ eſt vel affirmare vel negare. ⁊ ſi non eſt mentitur. ⁊ ſi mentitur non eſt. Quare neceſſe eſt omneʒ affirmationem vel negationem veram eſſe vel falſam. Nihil igitur neqʒ eſt. neqʒ fit. neqʒ caſu. neqʒ vtrumlibet: non erit nec non erit aliquid contingenter: ſʒ ex neceſſitate omnia. ⁊ non ad vtrũlibet. aut enim qui dicit verus eſt aut qui negat. Similiter enim aut fiet vel non fiet. vtrumlibet eni nihil magis ſic vel nõ ſic ſe hʒ aut habebit.

Probat ɔſequentiã. circa quod. 2. facit. pmo pbat ɔñaʒ que ducit ad icõueniens predictũ. ſcdo repetit vt addat quedaʒ alia icõuenientia que ſequunt: ibi (que ergo cõtingunt) prima pars diuidit in. 2. pmo pbat ſuuʒ intentũ. ſcdo cõcludit quoddã falſum itentũ ibi (at vero quoniã) prima in duas ſm q duas adducit rõnes. ibi (ampli⁹ ſi eſt album) in pma parte itendit talẽ rationẽ. ſi omnis affirmatio vel negatio eſt determinate vã. ergo neceſſe eſt illaʒ determinatã in re eſſe. q2 oro non põt eſſe vera vel falſa niſi q2 ſic eſt aut non eſt in re. ergo necẽ eſt oĩa determinate eſſe vel nõ eẽ. ⁊ de neceſſitate oĩa euenire. dicit ergo. pone q ſint duo hoĩes. ⁊ hic quidẽ vnus dicat aliqd futurũ. puta q cras erit nauale bellum. vel ſoꝛ. curret cras. ille vero. i. alter⁹ non dicat hoc ipm. ſed neget illud. puta cras nõ erit nauale belluʒ. vel ſoꝛ. non curret cras: maniſeſtũ eſt qm̃ neceſſe eſt aliquẽ ipſorum veruʒ dicere. ſ. determinate. ⁊ hoc poſita ipoſſaſi q in ſingularibus ⁊ futuris ſit determinate vitas vel falſitas ſic in alijs. vtrũqʒ eni nõ erit verũ in talibus ſimul. ſ. ſingularib⁹. quia forte in idefinitis põt eſſe vtraqʒ vera. ¶ Ulterius ſi verũ eſt dicere. i. enũciare. quoniã eſt albũ vel nõ albũ. ſeqtur q in re verũ eſt albũ eſſe vel nõ albũ eſſe. ⁊ ecõuerſo ſi in re ẽ albũ vel nõ albũ. verũ eſt hoc affirmare vel negare. hec. n. cõuertibiliter ſe habẽt ad verũ vel falſum. q2 ſicut eſt in re ita eſt in enũciatione. et econuerſo. eadẽ autem cõuertibilitas pʒ in falſo. q2 ſi nõ eſt in re vt enũciat. igitur non ſic eſt in re. ɔcludit ergo ſuperius ex predictis q ſi neceſſe eſt oĩa determinate eẽ vel nõ eẽ. nihil ergo nec eſt: qtũ ad eſſe factũ reꝝ. nec fit qtũ ad fieri eaꝝ: nec a caſu qtũ ad ɔtingẽs vt raro ⁊ in paucioribus: nec ad vtrũlibet qtum ad contigẽs. qd ſe habet eqlr ad vtrũlibet. ſ. eẽ vel nõ eſſe. ⁊ ad nullũ hoꝝ ẽ ɔterminate. vñ ſubdit nec erit nec nõ erit. i. ɔtigẽs ad vtrũlibet ſi magis erit q nõ erit. oẽ q ɔtingẽs tollit. vñ ſubdit: ſed ex neceſſitate. ſ. erũt oĩa. ⁊ nõ vtrũlibet. ſ. ſi illud cõtra qd arguit eẽt veꝝ. ideo ſubdit. aut. n. q dicit. i. q affirmat verius eſt. ſ. determinate. aut qui negat: ſed vtrũlibet nihil magis ſic ſe hʒ vel nõ ſic ſe hʒ. aut habebit ponere. ergo oĩa eſſe aut nõ eſſe determinate tollit contingentiam a rebus. ¶ Notanduʒ q diſtiguit triplex genus ɔtingẽtis. qddã. n. eſt ɔtingẽs raro ⁊ in paucioribus. vt illud qd euenit a caſu ⁊ fortuna. pʒ. 2. phy. vt ſi aliqs fodiẽs iueniat theſauꝝ pter itẽtionẽ. qddaʒ eſt ɔtingẽs ad vtrũlibet. q2. ſ. nõ magis ſe hʒ ad vnã partẽ q ad aliã. vt ſunt illa que fiũt ex mera electione. vt hoĩeʒ currere aut legere. qddã eſt ɔtingens vt frequẽter vel vt in pluribus. vt hominẽ caneſcere in ſenectute. q2 hoc euenit a nã: que vniformiter operat vel ſemp vel frequẽter ſi aũt oĩa eſſent de neceſſitate omne ɔtingens tollit. Ariſto. aũt nõ excludit hic ɔtingẽs in pluribus. nec facit de eo mentionẽ. tũ q2 tale ɔtingẽs non tollit qn poſſimus dicere determinate alterã partẽ eẽ verã alterã falſam. vbi grã. medicus de cõualeſcẽte vere dicit. ille ſanabit lʒ ex aliquo accñte illa ſanitas poſſit ipediri. vñ ſcdo de generatione dicitur ſʒ hoc. q2 futurus icedit. non icedet. ſi. n. habet ppoſitũ determinate ad icedendũ vere põt dici q icedet. ⁊ tamen per aliqd accidẽs põt ipediri ⁊ non icedet. tũ q2 excluſo ɔtingenti qd eſt in paucioꝛib⁹. ⁊ a caſu. excludit ɔñter cõtingens vt in pl⁹us ab eo qd eſt ſp de neceſſitate. q2 deficit in minori parte. ⁊ illud eueniẽs in minori parte ẽ cõtingẽs in paucioꝛib⁹. iõ dicit. 6. meta. q cõtingẽs in paucioꝛib⁹ cauſat ex ɔtingẽti in pluribus. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Amplius ſi eſt album nunc. verum erat dicere primo quoniam erit album. quare ſemper verum fuit dicere qdlibet eorum que facta ſũt qm̃ erit. q ſi ſemper verum eſt dicere quoniam eſt vel erit. non poteſt hoc non eſſe vel non futurũ eſſe. qd autem non potuit non fieri impoſſibile eſt non fieri. ⁊ qd impoſſibile eſt non fieri neceſſe eſt fieri. Omnia ergo que futura ſunt neceſſe eſt fieri. Nihil igitur vtrumlibet erit neqʒ caſu. Nam ſi a caſu non ex neceſſitate.

Ponit ſcdam rationẽ que quaſi redit in idẽ cũ prima. dicit ergo q amplius ſupp. veritas ⁊ falſitas eſt ſilr in pſentib⁹ ⁊ futuris: ſequitur q2 ſi aliquid eſt nũc albũ de preſenti. veꝝ erat dicere pmo quoniã erit albũ pro futuro. eo. ſ. mõ quo ẽ veꝝ dicere de preſenti. i. determinate. quare ſeqtur q ſemper verũ fuit dicere quodlibet eorũ que facta ſunt quoniaʒ erit. eadẽ enim ratio de ppinquo tẽpore ⁊ remoto eſt. q ſi ſemp verũ eſt dicere determinate. quoniã eſt vel erit reddẽdo ſingula ſingulis ita de pſenti qd eſt. ⁊ de futuro qd erit. ſeqtur q põt hoc non eẽ quo ad pſens. vel non futurum eſſe

quo ad futuꝝ.hec ꝯñia patet.qꝛ vt ꝓdictuꝫ eſt ꝯuertibiliter ſe habent veritas in oratione.⁊ ſic eſſe in re.ſi ergo verũ eſt determinate aliqd enunciare non põt non eſſe in re. qꝺ aũt non põt nõ fieri ĩpoſ'e eſt nõ fieri.⁊ qꝺ ĩpoſſibile eſt non fieri neceẽ eſt fieri.⁊ vltra.ergo nihil fit ad vtrũlibet.nec a caſu qꝛ ſi a caſu aliqd fieret.nõ fieret ex neceſſitate. ¶ Notãdũ ꝙ Ariſto.lꝫ ꝑncipaľr ĩtendat ꝓbare falſitatem huius ꝯñtis oĩa eſſe ⁊ fieri de neceſſitate. ĩfra in illa parte ꝙ ſi hec non ſunt.cũ hoc in vtraqꝫ rõne etiã oſtendit illud ꝯſequens eſſe falſuꝫ.ĩferendo ex illo aliqd manifeſtius falſuꝫ.qꝛ ſi omnia fiunt de neceſſitate. ergo nihil eſt contigens in rebus. nec a caſu nec ad vtrũlibet.qꝺ ẽ manifeſte falſũ. ¶ Deide cũ diċ.

¶ At vero nec quoniam neutrum verum eſt cõtingit dicere vt qm̃ neqꝫ erit neqꝫ non erit.

Excludit quendã falſuꝫ ĩtellectũ circa cõcluſionem ĩtentã. qꝛ enim ꝓbauerat ꝙ in ſingularibus futuris nõ eſt veritas aut falſitas determinate. crederet aliqs ꝙ tales enũciationes carerẽt totaliter veritate ⁊ falſitate.cuius oppoſitũ ꝓbat hic dicẽs.ꝙ licet in talibus enũciationibꝰ nõ ſit veritas aut falſitas determinate.eſt tñ in aliquo modo.ſ.ĩdeterminate.vbi ſic ꝓcedit.ꝑmo ꝓponit ĩtentũ.ſcꝺo ꝓbat ibi(ꝑmũ enim)dicit ergo.at vero ſicut ſupp̃.non eſt veꝝ dicere ꝙ in talibus ſit veꝝ determinate alteꝝ oppoſitoꝝ.ſic nec ꝯtĩgit dicere quoniã eſt neqꝫ non eſt. ita ꝙ neutrũ ſit verũ aut falſum aliquo mõ. ¶ Poſtea ibi.

¶ Primum enim cum ſit affirmatio falſa erit negatio non vera. Et cum hec ſit falſa . contigit affirmationem non eſſe veram.

Probat qꝺ dixerat per duas rõnes quarũ ſcꝺa ponitur ibi.(adhuc ſi verũ)dicit ergo quoniã primũ.i.ꝑmo ſic ꝓbatur qꝺ dictũ eſt.qꝛ cũ ſit affirmatio falſa ⁊ negatio nõ vera.⁊ cũ hec.ſ.negatio ſit falſa cõtingit affirmationẽ eſſe nõ verã.qꝺ ſupp̃.eſt ĩcõueniens.qꝺ ſeqtur ex illa poſitiõe.ergo ipſa ẽ falſa. ¶ Notandũ rationẽ eſſe hanc affirmatio ⁊ negatio diuidunt verũ ⁊ falſũ.qꝺ patet ex diffinitiõe veri ⁊ falſi.qꝛ verũ eſt eẽ qꝺ eſt.vel nõ eſſe qꝺ non eſt.falſuꝫ aũt non eẽ qꝺ ẽ vel eſſe qꝺ nõ eſt.affirmatio ⁊ negatio ergo diuidũt verũ ⁊ falſuꝫ hoc mõ ꝙ ſi affirmatio eſt vera negatio eſt falſa.vel ecõuerſo.ſꝫ dictã poſitionẽ ꝙ tales enũciationes careãt oĩmoda veritate affirmatio eſt falſa.⁊ negatio nõ erit vera. ⁊ ſiľr econuerſo. qꝺ eſt inconueniens ⁊ falſum. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Adhuc ſi verum eſt dicere quoniam albũ eſt ⁊ magnum oportet vtrunqꝫ eſſe. Si vero erit cras. oꝫ eſſe cras . Si aũt neqꝫ erit neqꝫ nõ erit cras non erit vtrũlibet. vt nauale eſt bellum . oꝫ enim neqꝫ fieri nauale bellum neqꝫ non fieri nauale bellum.

Ratio eſt iſta.ſi verũ eſt dicere aliqd. puta quoniã eſt albũ aut nigrũ .oportet vtrũqꝫ eſſe.ſ.nigrũ ⁊ albũ. ⁊ ita de futuro ſicut ꝺ p̃ſenti.vt ſi verũ eſt dicere ꝺ aliquo ꝙ erit cras oportebit eẽ cras.ſi aũt ſm̃ predictã poſitionẽ neqꝫ erit cras.nec nõ erit cras.ergo nõ erit vtrũlibet.qꝛ nõ oportebit nec fieri nec nõ fieri.puta nauale bellũ.oportebit enim nauale bellũ nec fieri nec nõ fieri.qꝺ eſt cõtra rationẽ ꝯtingentis ad vtꝝlibet.q̃le eſt nauale bellum fieri cras. eſt etiã ꝯtra primum ꝑncipium ꝙ de quolibet ente eſt vera vel affirmatio vel negatio. ¶ Sequiẽ illa pars.

¶ Que ergo cõtingunt inconuenientia hec ſunt ⁊ huiuſmodi alia . Si oĩs affirmationis ⁊ negationis vel in his que in vniuerſalibus dicuntur vniuerſaliter: vel in his que ſunt ſingularia neceſſe eſt oppoſitarum hanc veram eſſe illam vero falſam. Nihil autem vtrũlibet eſſe in his que ſunt ⁊ que fiũt ſed omnia eſſe vel fieri ex neceſſitate. Quare nõ oportebit neqꝫ conſiliari neqꝫ negociari.quoniam ſi hoc facimus erit hoc. Si hoc vero non erit hoc.

Repetit ĩcõuenientia ſuperiꝰ dicta vt alia addat. circa qꝺ ꝫ.facit.ꝑmo illa ĩconueniẽtia repetit ⁊ addit aliqua. ſcꝺo ꝓbat illa ſequi ex illa poſitiõe.ibi(nihil eniꝫ ꝓhibet)dicit ergo ꝙ ſi oĩs affirmatiõis ⁊ negationis oppoſitarũ neceſſe eſt hãc qdem eſſe verã. illã vero falſaꝫ ſupp̃.ꝺterminate. ita in his que ſunt ſingularia ſicut in his.ſ.enũciationibꝰ que ſunt de ſubiis vľibus vniuerſaľr dictis.ſi inquã ita eſt vt ponit illa opinio.hec ſunt ĩconueniẽtia que ꝯtingũt.i.ſequũtur.que .ſ.dicta ſunt:⁊ quedã alia hꝰ que adduntẽ.qꝛ nihil ꝯtingit eẽ ad vtrũlibet in his que fiũt.ſed oĩa oportet eẽ vel non eẽ ex neceſſitate:qꝺ ſupius oſtẽſum eſt.⁊ vlterius ſeqtur ꝙ ſi hoc eſt ꝙ nõ oportebit ꝯſiliari.ecce ꝑmũ ĩconueniens:nec negociari.puta ꝙ ſi hoc facimus erit hoc.ſi nõ.hoc nõ erit.qꝛ oĩa eẽnt de neceſſitate.ecce ſcꝺꝫ ĩconueniẽs. ¶ Notandũ ꝙ vt ꝓbaẽ.ꝫ.ethicoꝝ.ꝯſiliũ nõ eſt de his que ſunt ex neceſſitate. puta de eternis ⁊ ſempiternis.ſed ſolũ eſt de ꝯtingẽtibus.q̃ poſſunt eẽ ⁊ nõ eẽ.ſimiľr negociatio eſt de ꝯtingẽtibus.puta de ꝯgregatione diuitiaꝝ.hic.n.videẽ finis negociationis.ſi ergo oĩa eueniũt de neceſſitate qꝺ ſeqtur ad illã poſitionẽ. ſeqtur ꝙ tã ꝯſiliũ q̃ꝫ negociatio erũt fruſtra.qꝺ eſt ĩcõueniens ⁊ ꝯtra oẽꝫ ĩtentionẽ:ſiue finẽ quẽ in talibus ĩtendũt.vt ſi ſic fiat.hoc erit.⁊ ſi hoc aliud fiat nõ erit.qꝛ oĩa neceſſario euenirent. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nihil eniꝫ prohibet in milleſimum annũ hũc quidem dicere hoc futurum eſſe: hunc vero nõ dicere. Quare ex neceſſitate erit qꝺlibet eoꝝ qꝺ verum erat dicere tunc.

Probat dicta ĩconueniẽtia ſequi ex illa poſitione. ⁊ repetit ideꝫ qꝺ ſ̃.qꝺ facit dupľr.ꝑmo poſito quodã poſſibili.ſcꝺo ꝙ etiã ſequunẽ ĩconueniẽtia illo poſſibili nõ poſito.ibi(At vero nihil differt)dicit ergo ꝙ nihil ꝓhibet.ideſt non eſt ĩpoſſibile in milleſimũ annum.i.ante mille annos quãdo nihil erat precognitũ de aliquo ꝙ nũc fuit.hoc quidẽ dicere hoc futuꝝ eẽ putare:nauale bellũ erit.hũc vero.i.aliũ non dicere.ideſt negare ꝙ tale nauale bellũ erit. poſito hoc poſſibili ſequitur ꝙ deerit quodlibet eoꝝ.qꝺ verum erat tunc dicecere.ſi ſupp̃. dicta poſitio ſit vera.ꝙ veritas vel falſitas ſit determinate in ſingularibus futuris. ſicut in alys. omnia ergo de neceſſitate euenire ſequitur ex dicta poſitione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero nec hoc differt ſi aliquis dixerit cõtradictionem vel non dixerit.manifeſtum eſt enim quia ſic ſe habent res vt ſi hic quidem affirmauerit:ille vero negauerit.neqꝫ.n. ꝓpter affirmare vel negare erit vel non erit nec in milleſimuꝫ annum magis q̃ꝫ in quantolibet tẽpore. Quare ſi in omni tempore ſic ſe habebat vt vnũ vere diceret neceſſe eſt hoc fieri. ⁊ vnumqꝺqꝫ eorum que fiunt ſic ſe hr̃e vt ex neceſſitate fieret. quando enim vere dicit quis quoniã erit .non põt nõ fieri. ⁊ qꝺ factũ ẽ verũ ẽ dicere ſemꝑ qm̃ erit.

Probat idem ſequi eſto ꝙ nullus hoc dixiſſet.quia propter noſtrũ affirmare vel negare nihil mutatur in re. dicit ergo ꝙ nihil differt ad propoſitum.ſi aliquis dixerit affirmationem aut negationem.vel non dixerit.ſ. anteq̃ꝫ res fiant. qꝛ

manifeſtum eſt ꝙ res ſic ſe habent. ſiue aliquis affirmauerit aliquid eſſe futuꝝ. ille vero negauerit vel nō. q2 nō ꝓpter affirmare vel negare erit res aut nō erit. vt in milleſimum annū magis q̄ in q̄tolibet tēpore. i. ꝙ q̄tū ad euentū alicuius qd̄ nunc fit vel futurū eſt. nō differt ꝙ fuerit affirmatuꝫ vel negatū prius in tēpore remoto q̄ propinquo. quare ſi in omni tēpore ſic ſe habebit. ſ. veritas vel falſitas enūciationum. vt verū. ideſt vt pars cōtradictiōis vere diceref. ſeqꝫ ꝙ neceſſe erit hoc fieri. ⁊ generaliter vnūqdq; eoꝝ que fiūt. fiet ex neceſſitate. q2 qñ aliquis vere dicit quoniaꝫ aliquid futuꝝ erit. illud vero nō pōt nō fieri. ⁊ ecōuerſo qd̄ factū eſt verū erat dicere quoniā erit. vnde oīo ſiue ſemper ſiue non ſemper ſeqtur ex illa poſitione ꝙ oīa eueniāt de neceſſitate. ❡ Notandū ꝙ veritas enūciationis non eſt cauſa exiſtētie reꝝ. ſed magis ecōuerſo. q2 ex eo ꝙ res ē vel nō eſt orō vera vel falſa dicif. ꝓpter ergo noſtrū affirmare vel negare nihil mutaf in re. ⁊ ideo ſiue aliqs predixerit aliqd̄ futuꝝ ſiue nō. ⁊ hoc ſiue ante milleſimū annū ſiue quocūq; alio tēpore: ſeqtur oīa euenire de neceſſitate: ſi in illis futuris ſingularibus ꝯtingentibꝰ ſit veritas aut falſitas determinate. eadem. n. habitudo eſt eoꝝ que nūc enūciantur ad ea que ventura ſunt. que erat p̄us eorū que tunc dicebantur ad ea que nūc ſunt p̄ſentia vel p̄terita. ⁊ per ꝯſequēs oīa de neceſſitate eueniunt. q2 de omni veruꝫ fuit prius dicere ꝙ erit ſcd̄m illā poſitionē. ❡ Ad euidentiā predictoꝝ notandū ꝙ totū iſtud diſiunctū neceſſariū vel cōtingens eſt paſſio entis circūloquens paſſionē ꝯuertibilē. ſicut ſunt talia multa illimitata in entibꝰ. paſſiones autē entis cōuertibiles vt plurimū dicunf imediate de ente. q2 ens habet cōceptū ſimpliciter ſimplicē. ⁊ ideo non pōt eſſe mediū iter ipſum ⁊ ſuaꝫ paſſionem. q2 neutrius eſt diffinitio que poſſet eē mediū. Si etiā eſt aliq̄ paſſio nō p̄ma entis difficile eſt videre per quā priorē vt per mediū poſſit ꝯcludi de ente. q2 nō eſt facile videre ordinem paſſionū entis. ⁊ ſi iſte ordo cognoſcereꝫ ꝓpoſitiones ſumpte ab eis pro p̄miſſis nō videnf eſſe multū euidentiores concluſionibus. in paſſionibus autem diſiunctis: lꝫ illud totum diſiunctum non poſſit demonſtrari de ente. tamē cōmuniter ſuppoſito iſto extremo qd̄ eſt minus nobile de ente aliquo poteſt concludi aliud extremum qd̄ eſt nobilius de alio ente. nā ſeqtur. ſi aliqd̄ ens eſt finitū. ergo aliud eſt infinitum. ⁊ ſi aliqd̄ ens eſt cōtingens ergo aliud eſt neceſſariū. q2 in talibꝰ nō poſſet enti particulariter ieſſe iperfectius extremū. niſi alicui ineſſet perfectius extremū a quo depēdet. ❡ Sed nec iſto mō videf poſſe oſtēdi extremum iperfectius talis diſiūctionis. non eniꝫ ſi perfectius ieſt alicui enti neceſſe eſt iperfectius eſſe i alio ente. ⁊ hoc niſi illa extrema diſiūcta eſſent correlatiua. ſicut cauſa ⁊ cauſatū. ſi ergo nō poteſt oñdi per aliud p̄us mediū ꝺ ente hoc diſiunctum neceſſariū vel ꝯtingēs. nec etiaꝫ illa pars diſiūcti. que eſt cōtingēs poſſet oñdi de aliquo ſuppoſito neceſſario ꝺ aliquo. ⁊ ideo videf iſta aliqd̄ ens eſt cōtingens eſſe vna p̄ma. ⁊ nō demōſtrabilis ꝓpter quid. vñ Ariſt. in loco illo arguēs cōtra neceſſitatē futuroꝝ nō iducit ad aliquid ipoſſibilius ypoteſi. ſed ad ipoſ̄e manifeſtius nobis. ſ. ꝙ nō oportet nec cōſiliari nec negociari. ⁊ iō negātes talia manifeſta īdigent pena vel ſenſu. q2 ſm Auic. p̄mo meta. negātes primum principium ſunt vapulādi ⁊ expoliādi quouſq; cōcedāt ꝙ nō eſt idem comburi ⁊ non comburi. vapulare ⁊ non vapulare. ⁊ iſti qui negant aliquod ens eſſe contingens exponendi ſunt tormētis quouſq; cōcedāt ꝙ poſ̄e eſt eos torqueri ſicut nō torqueri.

Uod ſi hec nō ſunt poſſibilia. videmus. n. eē principium futurorum ⁊ ab eo quod conſiliamur atq; agimus aliquid.

❡ Poſtq̄ Ariſto. probauit vnā ꝯſequentiā. ſ. ꝙ ſi in futuris ꝯtingētibus ⁊ ſingularibus affirmatio ⁊ negatio eſt determinate vera vel falſa. ſeqtur ꝙ oīa eueniunt de neceſſitate. nūc probat illud ꝯſequēs eſſe falſum. ⁊ hoc dupliciter p̄mo per rationē. ſcd̄o per exēpla manifeſta. ibi (Et multa) p̄ma in duas. p̄mo oſtēdit ꝓpoſitū in rebus que fiunt a ꝓpoſito. ſcd̄o in rebus que fiunt a natura. ibi (⁊ quoniā eſt oīno) In parte p̄ma arguit ſic. ſi oīa fiūt de neceſſitate. ergo non ſumus pricipia aliquoꝝ futuroꝝ. ꝯſequēs eſt falſum. ergo antecedens. huius rationis p̄mo ponit itentā ꝯcluſionem. ſ. ꝙ hec dicta ſunt ipoſſibilia. dicēs ꝙ ſi hec nō ſunt poſſibilia. ſi pro q2. ergo ſunt ipoſſibilia. ſcd̄o ꝓbationē falſitatis ꝯſequētis. q2 videmur eſſe pricipia taliū futuroꝝ. ⁊ ab eo qd̄ ꝯſiliatur ⁊ aliquid agimus. ❡ Notādū ꝙ homo habet in ſua poteſtate agere vel nō agere: ⁊ ideo eſt pricipiū ꝯtingentiū futuroꝝ per hoc qd̄ ꝯſiliaf ⁊ facit aliquid: ſi aūt hoc negeꝫ qd̄ oportet: ſi oīa eueniūt de neceſſitate tollif totus ordo ꝯuerſationis ⁊ pollitie humane ⁊ pricipia philoſophie moralis. q2 tunc nō oporteret perſuadere aliquid nec cōminari. nec promittere ac remunerare per que homines iducuntur ad bona ⁊ retrahūtur a malis. qd̄ eſt incōueniēs manifeſtum. ❡ In ſecūda parte arguitur ſic ibi.

❡ Et quoniā eſt omnino in his que non ſemper actu ſunt eē vel non eſſe poſſibile. vt in quibus vtrūqꝫ contingit ⁊ eē ⁊ non eē. Quare ⁊ fieri ⁊ non fieri.

Si omnia eēnt de neceſſitate. ergo in his que nō ſemper actu ſunt: ſed ſupp̄. in potētia. vt ſunt multe res nāles nō ꝯtingeret eſſe vel nō eſſe. q2 ſemper eſſent vel ſemper nō eſſent cōſequēs eſt manifeſte falſuꝫ. ergo ⁊ antecedēs. huius rationis ponit tātum falſitatem cōſequentis. quia oppoſitum eſt verum. dicens ꝙ omnino eſt verū ꝙ in his que non ſemp actu ſunt eſt poſſibile eē ⁊ nō neceſſe eſſe. vt ſunt illa in quibus vtrunq; cōtingit. ſ. eſſe ⁊ nō eſſe. ⁊ per ꝯñs fieri ⁊ nō fieri. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Et multa alia nobis manifeſta ſūt ſic ſe habētia vt quoniam hanc veſtē poſſibile eſt incidi: ⁊ nō incidi: ſed prius exteritur. Similiter aūt ⁊ non incidi poſſibile ē. Non. n. eēt prius eam exteri niſi eēt poſſibile non icidi.

Oſtēdit idē per exēpla ſenſui manifeſta. dicens ꝙ multa nobis manifeſta ſunt ſic ſe hñtia. ſ. ꝙ poſſunt eſſe ⁊ non eē. verbi gratia. ſit aliqua veſtis noua. poſſibile eſt hanc veſteꝫ icidi. qd̄ probat accipiēdo duas idefinitas. in quaꝝ vna icluditur negatio alterꝰ. et ambe poſſunt eē vere. quia ſicut poſ̄e eſt hanc veſtē incidi. ita eſt poſ̄e ꝙ prius exteraf. i. cōſumetur vetuſtate. ⁊ ſi exterif ſequitur ꝙ nō iciditur. quia nō poſſet prius exteri niſi poſſibile eſſet non incidi. ſi ergo poſſibile eſt talem tunicam incidi ⁊ exteri. ergo incidi ⁊ non incidi ⁊ habetur propoſitū. quia nō omnia fiunt de neceſſitate. ❡ Unde poſtea ibi.

❡ Quare ⁊ in alijs futuris quecunq; ſecunduꝫ potētiā dicuntur huiuſmodi manifeſtum ē q̄m nō omnia ex neceſſitate vel ſunt vel fiunt. Sꝫ alia quidem ad vtrūlibet ⁊ non magis vel affirmatio vel negatio vera eſt. alia vero magis qdē hñt in pluribus alterum. Sed contingit fieri alterum. alterum aūt minime.

Concludit Ariſto. vniuerſaliter ꝙ in alijs futuris que dicūtur ſecundum potentiam. ⁊ non ſunt ſemper actu. manifeſtum eſt ꝙ omnia non fiunt vel ſunt de neceſſitate. ſed alia ſunt ad vtrūlibet. ita ꝙ non magis eſt vera affirmatio vel

negatio.alia vero fiunt vbi alterum euenit in pluribus. licȝ contingat fieri alterum.alteruȝ vero minime. ideſt ꝙ in cõtingentibus vt in pluribus altera pars fit frequenter.ſed tamen cum hoc contingit ꝙ alia pars fit. ſcilicet in paucioribus.⁊ tunc altera nõ fit.que ſcilicet eſt in pluribus.¶ Tũc ſequitur illa pars.

¶ Igitur eſſe qđ eſt quãdo eſt ⁊ non eſſe qđ non eſt qñ non eſt neceſſe eſt.

In qua ex oppoſito conſequentis preoſtẽſo infert oppoſituȝ antecedentis.qđ eſt ꝯcluſio prĩcipaliter ħ intenta:circa qđ duo facit.primo premittit quedam neceſſaria.ſecundo ex illis concludit propoſitum intentum.ibi(quare manifeſtum eſt)prima pars diuiditur in duas.primo oſtẽdit quomodo veritas eſt in rebus.ſecũdo ex hoc quomodo eſt in enunciationibus.ibi(quare quoniam enunciationes)ħ eniȝ ſeruat ordinem preteritum.quia prius argumento ſupra deduxit ad impoſſibilia ⁊ proceſſit ab enunciationibus ad res.ħ aũt procedit econuerſo.quia res ⁊ oratio conuertibiliter ſe habẽt circa verum ⁊ falſum.prima adhuc in duas.primo oſtẽdit quomodo veritas eſt in re comparata ad ipſam ſub conditione.ſecundo quomodo eſt in re comparata ad oppoſitũ ſub diſiũctione.ſecunda ibi(⁊ in contradictione)prima in duas.primo quãdam propoſitionem proponit.ſecũdo ipſaȝ exponit(ſed non qđ eſt)dicit ergo quaſi ꝯcludens ex predictis.igitur quia predicta ſunt ſupple incõuenientia.oportet ħ ſcire ꝙ omne qđ eſt quãdo eſt neceſſe eſt eſſe. ſimiliter qđ non eſt quando non eſt neceſſe eſt non eſſe.¶ Poſtea ibi.

¶ Sed non omne qđ eſt neceſſe ẽ eſſe nec qđ nõ eſt neceſſe eſt non eẽ. Non enim ideȝ eſt omne qđ eſt eẽ neceſſario ⁊ neceſſario qñ eſt ⁊ ſimpliciter eſſe ex neceſſitate. Similiter autem ⁊ in eo qđ non eſt.

Exponit dictam propoſitionem.⁊ vult ꝙ illa propoſitio eſt vera nõ ſimpliciter:ſed ſm quid ⁊ ex ſuppoſitione.vnde nõ licet inferre omne qđ eſt quãdo eſt ⁊c.ergo qđ eſt neceſſe eſt eſſe.ſed fit fallacia a ſm quid ad ſimpliciter:vel cõpoſitionis ⁊ diuiſionis.dicit ergo ſed non ſequitur.ſ.ſimpliciter qđ eſt neceſſe eſt eſſe.nec qđ non eſt neceſſe eſt nõ eſſe .quia nõ eſt idem omne qđ eſt quãdo eſt neceſſe eſt eſſe:⁊ eſſe ſimpliciter ex neceſſitate.ſimiliter aũt eſt ⁊ in eo qđ non eſt.qꝛ nõ eſt idẽ omne qđ nõ eſt.qñ nõ eſt neceſſe eſt nõ eẽ.⁊ nõ eẽ ſimpliciter ex necitate.¶ Notãdũ ꝙ iſta ꝓpõ. omne qđ eſt ⁊c. ⁊ omne qđ nõ eſt ⁊c.tenet ex prĩcipio cõplexo.ſ.ĩpoſſe eſt idẽ ſimul eẽ ⁊ nõ eẽ.qꝛ ſi aliqđ eſt nõ eſt poſſe ſilr ipm nõ eẽ.ergo ĩpoſſe eſt nõ eẽ.ergo nece ẽ eẽ.he.n. eqpollẽt ⁊ ꝯſequũtur ſe. vt dr̃ 2° huiꝰ.ſilr ſi aliqđ nõ eſt.nõ eſt poſſe ſimul ipȝ eẽ.ergo ĩpoſſe eſt eẽ.ergo nece eſt nõ eẽ.¶ Aduertẽdũ etiã ꝙ ille ꝓpõnes vere ſunt in ſenſu cõpoſitiõis.qđ notat̃ ꝑ illud qñ eſt vel qñ nõ.falſe aũt in ſenſu diuiſionis.qꝛ ꝯtingẽs nunq̃ȝ eſt ꝯtingẽs niſi qñ eſt.ꝯtĩgẽtia.n.ſicut ⁊ neceſſitas nõ eſt paſſio nõ entis.ſed entis.ſi ego ꝯtĩgẽter lego.dum lego ꝯtĩgẽter lego.⁊ per conſequens pro eo inſtanti quo lego poſſum non legere.⁊ hoc eſt in ſenſu diuiſionis.ita etiam intelligẽdum eſt de eſſe ⁊ non eſſe.ſi enim contingenter ſum dũ ſum.poſſum non eſſe in ſenſu diuiſionis.ideſt habeo poſſibilitatem ad nõ eſſẽdum.¶ Deide cum dicit.

¶ Et in contradictione eadem ratio eſt eſſe qdeȝ vel non eẽ omne neceſſe eſt ⁊ futurum eſſe vel non eẽ.non tamen eſt diuidentẽ dicere alterum neceſſario. Dico autem vt neceſſe eſt quideȝ futurum eẽ bellum nauale cras. vel non eẽ futuꝝ. Sed non futurum eẽ cras nauale bellum neceſſe eſt vel non futurum eẽ. futurum autem eẽ vel non eẽ neceſſe eſt.

Oſtendit quomodo eſt veritas in re comparata ad ſuum oppoſitum ſub diſiunctione.dicit ergo ꝙ in contradictione eadem ratio eſt.quia ſicͣ ibi illud qđ non eſt neceſſariũ ſimpliciter fit neceſſarium ex ſuppoſitione. ita hic cum diſiunctione.quia omnẽ rem neceſſe eſt eſſe vel non eſſe.⁊ de quo futuro eſt neceſſarium ſub diſiunctione ipſum futuꝝ eſſe vel futurũ nõ eſſe.qđ ſtatiȝ exponit ꝙ nõ cõtingit diuidentẽ dicere alterũ neceſſario.i.diuiſiȝ accipiẽdo neutrũ eſt neceſſarium.vbi gratia. nece eſt nauale bellũ futurũ eſſe cras vel nõ futurũ eſſe cras cũ diſiũctõe.ſed nõ eſt nece abſolute nauale bellũ eſſe futurũ vel nõ eſſe futuruȝ accipiẽdo vtrũq; diuiſiȝ.ſed futurũ eſſe vel nõ eſſe ſub diſiũctiõe neceſſe eſt. ¶ Notãdum ꝙ iſta ꝓpoſitio tenet per illud prĩcipium.de quolibet affirmatio vel negatio vera.de nullo autẽ ſilr. qꝛ licet nõ de oĩbus altera pars ſit dterminate vera aut falſa.tñ ſub diſiũctione de quolibet eſt vera hec vel falſa. hec vel illa.¶ Deide cum dicit.

¶ Quare quoniam orationes ſimiliter vere ſũt quemadmodum ⁊ res ſe habent. manifeſtum eſt quoniam quecunqȝ ſic ſe habent vt ad vtrũlibet ſint. ⁊ contraria ipſorum contingere queant neceſſe eſt ſimiliter ſe habere contradictionem qđ contingit in his que non ſemper ſunt ⁊ non ſemper non ſunt.hoꝝ enim neceſſe eſt quidem alteram partem contradictionis veram eẽ vel falſam.non tamen hoc aut illud:ſed vtrũlibet ⁊ magis quidem alteram veram non tamen iam veram vel falſam.

Ex predictis oſtẽdit quõ veritas eſt in enũciatiõibus dicẽs ꝙ ſicut res.ſic ſilr enũciationes ſunt vere. vñ manifeſtũ eſt ꝙ in rebꝰ que ſic ſe habẽt ꝙ ſunt cõtingẽtia ad vtrũlibet. ⁊ ſunt talia ꝙ ꝯtraria.i.oppoſita ipſoꝝ poſſunt ꝯtingere nece eſt ſilr ſe habere ⁊ cõtradictionẽ ſupp̃.in oratiõe ꝙ cõtingit in his que nõ ſemper fiũt ⁊ nõ ſemper nõ fiunt. hꝰ aũt ſunt contingentia que neque ſemper fiunt vt neceſſaria.nec ſemper non ſunt vt impoſſibilia.horum enim ſcilicet contingentium neceſſe eſt alteram partem contradictionis eſſe veraȝ vel falſam cum diſiunctione:non tamen ꝙ determinate ſit vera aut falſa.hec aut iſta ſeorſum aut diſtinctim.ſed vtrunlibet indifferenter. vel magis alteram veram quantum ad contingens vt in pluribus.non tamen veram vel falſam.ſcilicet determinate.ſed hec vel illa ſub diſiunctione. ſic etiaȝ ſe habet ⁊ in enunciationibus. ⁊ hoc ſiue ſint contingentia ad vtrunlibet ſiue vt in pluribus vel quouis alio modo. ¶ Ultimo cum dicit.

¶ Quare manifeſtuȝ eſt quoniam non eſt neceſſe omnes affirmationes vel negationes oppoſitarum hanc quidem veram. illam autẽ falſam eẽ. Neqȝ enim queadmodum in his que ſũt ſic ſe habet etiã in his que non ſũt:poſſibilia tamen eẽ aut non eẽ. ſed quemadmodũ dictũ eſt.

Concludit ex dictis propoſitum ⁊ concluſionem intentam que eſt oppoſitum preantecedentis. ſcilicet ꝙ in ſingularibus futuris ⁊ contingentibus neutra oppoſitaruȝ eſt determinate vera. ſed tñ ſub diſiũctione. ⁊ hoc eſt vnũ ĩpedimẽtũ cuiuſdã legis ⁊ regle ſupradicte.q̃ dicebat̃ ꝙ cõtradictoriorũ.nece eſt alterã determinate eſſe veram alterã falſaȝ. dicit ergo ꝙ ex predictis manifeſtum eſt ꝙ non eſt neceſſe

omnes affirmationes vel negationes oppoſitarum hanc
quidem eſſe veram: illam vero falſam. ſupple determina/
te. quia non ſic ſe habet in his que ſunt. ideſt in enũciatio/
nibus de preſenti: ſicut in his que non ſunt: poſſibilia ta/
men eſſe vel non eſſe: vt ſunt contingentia. quemadmo/
dum dictum eſt. quia ſcilicet in his que ſunt. oportet alte/
ram determinate eſſe veram aut falſam. quod non con/
tingit in futuris ſingularibus que poſſunt eſſe et non eſſe
qualia ſunt omnia contingentia futura. Ab illo ergo loco
(in ſingularibus vero) vſqꝫ ad hunc patet eſſe cõpleta vna
totalis rõ entimematica ad ꝓbandũ ꝙ in ſingularibus fu/
turis ⁊ ↄtingentibus nõ eſt veritas aut falſitas determina
te. que talis eſt. qꝛ ſi ſic. ergo omnia euenirent ð neceſſitate
⁊ non oporteret conſiliari aut negociari. ⁊ per conſequens
tota humana pollitia tolleretur ⁊ eſſet fruſtra. conſequens
eſt falſum ⁊ inconueniens manifeſtuꝫ. ergo ⁊ antecedens.
ergo oppoſitum antecedẽtis eſt verum. ſcilicet ꝙ in illis
enunciationibus ſingularibus de futuro non eſt determi/
nate altera vera altera falſa.

Ad maiorem euidentiã ꝑdictoruꝫ adhuc repeto.
vtrũ ꝓpoſitio de futuro ſit determi
nate vera vel falſa. videt̃ ꝙ falſa. qꝛ omnis talis ꝓpoſitio
ſignificat aliter eſſe ꝗ̃ ſit in re. ergo eſt falſa. ↄſequẽtia pꝫ.
quia hic in littera dicitur ꝙ orationes ſe habẽt ſicut ⁊ res.
⁊ in predicamẽtis. ab eo ꝙ res eſt vel nõ eſt ⁊c̃. antecedẽs
patet. quia propoſitio de futuro ſignificat nũc ꝙ res habe
bit eſſe determinatũ qð eſſe ẽ indeterminatũ. ergo ſignifi
cat aliter ꝗ̃ eſt. ¶ P̃. boetius hic in cõmento dicit ꝙ hic
nauale bellũ erit cras ꝗ̃ſi neceſſe ſit futuruꝫ ꝓnũciat. qð ſi
euenerit nõ nunc verus eſt ꝗ dicit. quia qð ↄtingenter eue
nit dicit de neceſſitate euenire. vnde non in euentu rei eſt
falſitas. ſed in ꝑdicationis mõ. hec boetius. ¶ P̃. omnis ꝓ
poſitio ſignificat ſe eſſe veram. ſic ergo dicendo tu curres
in a. ſignificatur ꝙ te eſſe curſurũ in a. ſit veruꝫ. hoc autem
eſt determinate verum vel falſum qꝛ ſignificatur verum
ineſſe ꝓ tẽpore qð nũc eſt. ergo ⁊ hec tu curres ĩ a. determi
nate eſt vera vel falſa. ¶ In oppoſitũ eſt ari. in lr̃a ꝗ dicit
ꝙ in his que ſunt ad vtrũlibet. non magis eſt or̃o vera vel
falſa. ¶ Reſpõdeo. ꝭ tria ſunt vidẽda. primo de ꝓpoſito.
an ſcilicet abſolute loquẽdo propoſitio de futuro ſit deter
minate vera vel falſa. Secundo. ſuppoſito ꝙ illud fu/
turum ſit a. ⁊ eueniat poſtea. an hec ſit determinate vera.
a. erit. Tertio. iuxta hoc an poſſibile ſit neutram partem
contradictionis eſſe veram. ¶ Quantum ad primum pre/
mitto. 4. neceſſaria vnum eſt ꝙ veruꝫ ſignificat eſſe qð eſt
affirmatiue vel negatiue. falſum autem eodem modo eſſe
qð non eſt. ex quo ſequitur ꝙ ſicut res ſe habet ad eſſe. ita
ad veritatem. qð autem eſt actualiter in preſenti. in ſeipſo
habet ꝙ ſit verum. ſicut ⁊ habet eſſe per ſe. qð autem futu/
rũ eſt non eſt in ſeipſo. ſed in cauſa qð contingit tripliciter.
vno modo eſt aliquid in cauſa ita ꝙ neceſſario eueniet
ex illa. Alio modo ꝙ habet inclinationem ꝙ producatur
a cauſa. poteſt tamen impediri. Tertio mõ ꝙ nõ magis ſe/
hꝫ ad eſſe ꝗ̃ ad nõ eẽ. iſtis ꝗ̃ tribꝰ modis ſe hñt res ĩ futuro
ad eẽ. pꝫ. ¶ Sed notãdũ ꝙ or̃ones ſic ſũt vere ſicut res ſe
hñt ad eẽ. nã oratio enũciãs de re ꝭm ꝙ ſe hꝫ ad eẽ vera ẽ.
aliter enũciãs falſa eſt. ¶ Scðm eſt ꝙ or̃o ð futuro ex ſuo
ſignificato vel mõ ſignificãdi equaliter ſignificat ðtermia/
te eẽ de q̊libet. qꝛ eẽ rei ñ mutat ſignificatiõeꝫ ſermõis. ga
dictio ⁊ or̃o idẽ ſignificãt re exñte ⁊ ñ exñte. ¶ 3ᵐ ẽ ꝙ ꝓpõ
ð futuro põt itelligi dupliciter ſignificare aliqd de futuro.
vel ita ꝙ ꝓpõ ð futuro ſignificet nũc veꝝ eſſe qð aliquid ĩ
futuro eẽ hẽbit. verbi gr̃a. hec tu curres ĩ. a. ſignificat ꝙ tu
curres ĩ. a. vel põt itelligi. ꝙ ſignificet nc̃ ꝙ tu curres ⁊ tũc
vel ſignificet nũc eẽ ĩ re. ita ꝙ tu ĩ tp̃e. a. curres ⁊ differt 2ᵐ
a p̊. qꝛ ſignificare nũc eẽ ꝙ tu curres ĩ. a. eſt plus ſignificare
ꝗ̃ tu curres in a. ¶ Ex his dico ſecũdo ad qõneꝫ ꝙ hec. tu
curres ĩ. a. vel tu eris albꝰ ĩ. a. abſolute enũciata: ſi illa ſigni
ficent nũc rem ſic ſe hr̃e ad eẽ. vt ĩ a. debeas eſſe albus. hec
ꝓpõ eſt determinate falſa. qꝛ or̃ones ſunt vere ſicut res ſe
hñt ad eẽ. ex ſcðo ꝑmiſſo. ſed res talis enũciata nõ ſic ſe hꝫ
nũc ĩ ſua cã vt tũc debeat hr̃e eẽ. qꝛ tũc iã foret ex nec̃itate
⁊ eẽt nũc determinatũ veꝝ. ⁊ ſic ꝓcedũt. 2. ꝑme rõnes ari.
ſub ꝭ. n. itellectu ſignificat ꝓpõ de futuro aliqd eẽ nũc de/
terminatũ ad eẽ ꝓ tẽpore futuro. qð nõ eſt determiatum.
ſi aũt ꝓpõ de futuro non ſignificat niſi qð cũ futuꝝ ꝓ quo
ſignificat fuerit pñs. ꝙ tũc veꝝ erit dicere. quoniam illud
tũc eſt qð nũc enũciat̃ futuꝝ. ꝓpõ de futuro eſt ĩdetermi/
nate vera vel falſa. cuiꝰ rõ ẽ. qꝛ ꝓpõ de futuro ſic enũcians
nõ enũciat de eo qð nũc eſt eſſe vel nõ eſſe vt aliquid deter
minatum. quia ꝭm iſtũ itellectum nõ enũciatur eſſe quod
habet res in ſua cauſa per propoſitionem de futuro. pro/
pter quod licet res nunc habeat eſſe determinatum in ſua
cauſa. ⁊ enuncietur eſſe de re pro aliquo futuro non dice/
tur nunc propoſitio vera vel falſa. quia non enunciatur hoc
nunc eſſe determinatum vt ſit pro aliquo futuro. ſed enũ/
ciatur nunc ꝙ ſic ſe habebit. ⁊ non enunciatur nunc reꝫ ſic
ſe habere vt tunc debeat eſſe. ideo dicit Ari. ꝙ in illis que
nunc ſunt ad vtrũlibet: non magis eſt affirmatio vera ꝗ̃ ne
gatio. vnde non contingit diuidentem dicere diffinite. ꝙ
hoc erit nũc diffinite aut ꝙ hoc non erit diffinite. dicit autẽ
hoc forte quando enunciat ſic eſſe nunc vt aliquid habeat
eſſe in futuro. ¶ Patet ergo ex predictis ꝙ propoſitio ſin/
gularis de futuro contingenter ſumpto hoc ſecũdo modo
ſicut etiam Ariſto. accipit ſimiliter eſt vera ⁊ falſa. nunc de
terminate vera nunc determinate falſa. ¶ Quantum ad
ſecundum idem dicendum eſt ꝙ propoſitio de futuro non
eſt determinate vera. ⁊ poſito caſu ſcilicet ꝙ illud eueniat
ſicut patet ex predictis. Contra. nulla propoſitio iudicatur
vera vel falſa niſi pro tẽpore pro quo ꝑdicatum poteſt ĩeſſe
ſubõ. vt pꝫ de preteritis ꝓpoſitionibus que nõ iudicãtur ꝭꝫ
diſpoſitionẽ rei quã nunc habent. ſed ſcðm illã quã habue
runt. ergo ſimiliter erit in illis de futuro. ſic autem dicen/
do. tu eris albus in a. non ſignificatur aliquid de re nunc
eſſe vel non eſſe. ſed ſignificatur ꝙ in a. verum erit dicere
ꝙ tu es albus. ſi ergo ſic ſe habeat res in a. ſicut nunc enun
ciat propoſitio rem ſe habere in. a. hec tunc erit determi/
nate vera. ¶ P̃. propoſitio ſingularis de futuro enunciat
res fore eo modo quo eueniet. nam enunciat rem fore
pro determinato tempore ſic ꝙ poſſit non eſſe. ſed nunc
res ſe habet ſic ad eſſe cras ꝙ poſſit non eſſe. ergo ⁊ cetera.
¶ P̃. ſequitur. futurum eſt futurum. ergo futurum erit.
antecedens eſt determinate verum. ergo ⁊ conſequens.
¶ Reſpondeo. ad primum dico ꝙ propoſitio de futuro
contingenti non enunciat nunc eſſe ſicut res ſe habet ad
eſſe. nec enunciat nunc non eſſe aliter ꝗ̃ res ſe habet. ſed
dico ꝙ pro iſto tempore enunciat determinate eſſe rei pro
futuro tempore. propter quod cum pro illo tempore nõ ſit
nunc determinatum aut non determinatum. propoſitio
nunc enuncians determinatum eſſe pro illo tempore dice
tur nec nunc determinate vera nec nunc determinate
falſa. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ propoſitio de futuro ſigni/
ficat nunc ꝙ determinate illa eſt in re quod tũc erit. ideo
non ſtant ſimul ꝙ ipſa nunc ſit determinate: ⁊ nunc poſſit
res non fore cras. non ſtant ergo ſimul ꝙ hec nunc ſit de/
terminate vera. hoc erit. ⁊ ꝙ hoc poteſt non fore. quia
ſi hec ſit nunc determinate vera. tu eris albus cras ſi/
cut nunc non ſtant. tu es albus nunc. ⁊ tu poſſes nunc
non eſſe albus. ſic non ſtant ſimul ꝙ nunc ſit. verum
tu ſis albus cras: ⁊ ꝙ poſſis non eſſe albus cras. quod in/
telligendum eſt in ſenſu compoſitionis. quia omne quod
eſt quando eſt neceſſe eſt eſſe. ¶ Ad tertium dico ꝙ in

ꝯſequentia mutatꝰ qd in quale.iō peccat ꝑm figurā dictio/nis.qꝛ ſic dicendo.oē futuruꝫ eſt futuꝝ omne de pñti erit. Si tamen ſupponitꝰ ꝙ hec ſit determinate vera.futuꝝ erit adhuc nō ſeqtur ꝑꝑ hoc ꝙ.ꝓpō ꝺ futuro ꝯtingēti ſingulari ſit determinate vera.nā ſi ſic.arguitꝰ.oē futuꝝ erit.ſed hec tu eris pſens.eſt futuꝝ.g̃ h̄ erit.eſt figura dictōis.qꝛ i maiori fit diſtributio ꝓ ſuppoſitis.quoꝝ q̄ditatē dicit diſtributū.ſed in minori pdicatur futuꝝ de quodā vt li de.dicit eiꝰ qualitatē:ideo cōmutatur qd in quale ſicut hic.qō ſcriptū eſt ſcripſit qs.figura eſt oratio ſcripta.g̃ ꝛc.¶ Si aūt deſcēdas ſic.omne futurum erit ſed hec erit futuꝝ.tu eris.ſi ē futuꝝ.ergo futuꝝ erit.ſequitur ꝯclō.ſed minor iplicat falſū. ¶ Quantum ad 3ᵐ dicendū ꝙ ſi propoſitio de futuro enūciet nūc eſſe determinatū ꝙ res enūciata ꝺ futuro habeat eſſe vtraqꝫ pars ꝯdictionis in illis de futuro falſa ē.qꝛ vna ps enūciat eē diffinitū qō erit.alia eē diffinitū qō non erit. ꝛ vtrūqꝫ pꝫ eē falſū:cū neutrū ſit determinatū. ſꝫ vtrunqꝫ indeterminatū.ſi aūt ꝓpō de futuro enūciet tantū rē eē ꝓ futuro ꝛ nō determinetꝰ eē qō nc̄ hꝫ res i ſua cā.vtraqꝫ ps eſt indeterminate vera vł falſa. ¶ Contra.qꝛ tūc nō ꝺ quolibet affirmatio vel negatio vera.ſed vtraqꝫ pōt eſſe falſa. ¶ Rn̄deo illud ꝓncipiū intelligendū ē de quolibet ſūpto abſolute ꝛ ſine pciſiōe ꝛ determinatōe.aliter nō oꝫ.vtraqꝫ eni iſtaꝝ erit falſa.homo inq̄tū hō eſt albus.ꝛ hō inq̄tuꝫ homo nō eſt albus.qꝛ ſequeretꝰ ꝙ oīs hō neceſſario eēt albus vel nō eēt albus rōne reduplicationis.ſilr̄ eſt hic.quia ſumitur ꝓpō de futuro cū.illa pciſione aut determinatiōe. qō enūciatꝰ nūc eē determinatū ꝓ futuro vel nō eē.ꝯcediꝰ ergo in talibus vtraqꝫ pars ꝯdictionis eē falſa rōne modi eſſendi que in neutra ꝯdictoriaꝝ negatꝰ. ¶ Ad pmū i opꝰ dico ꝙ ꝓpoſitio de futuro ꝯtingenti ſi ſignificet nūc eē ita ꝙ res in futuro habebit eē.tūc ſignificat eſſe aliter q̄ eſt.ꝛ eſt falſa.q̄uis eueniat res que enūciatur euenire nō ꝑpter euentū rei.ſed ꝑpter modū enūciandi.enunciatꝰ eni aliter euenire q̄ eueniat.ſi aūt intelligatur ſcōo mō ꝙ enunciet determinate eſſe ꝺ reꝫ ꝓ tēpoꝛe īdeterminato futuro.ꝓpoſitio nūc nec erit vera nec falſa.qꝛ nūc ē indeterminatū ꝙ ꝯdictoriaꝝ hēbit eſſe ꝓ illo tēpoꝛe. ¶ Ad boetiū dico ꝙ rō ꝓcedit ſuppoſito intellectu ꝓpōnis ꝺ futuro. ¶ Ad tertiū dico ꝙ hec.te foꝛe albū ē veꝝ.eſt diſtinguēda ꝑm ꝯpōnem ꝛ diuiſioneꝫ.in ſenſu ꝯpōnis eſt falſa.ꝛ ſignificatur ꝙ veꝝ inſit huic dicto ꝓ pñti te foꝛe albū.nec ſic ſeqtur ex prima. Alio mō accipitur i ſenſu diuiſiōis ꝛ nō ſignificatꝰ tūc niſi ꝙ te veꝝ eſt foꝛe albū.ꝛ hec ē indeterminate vā ſicꝫ pma.

¶ Explicit ſcriptū ſup pmum libꝝ periher.editū a fratre antonio andrea oꝛdi.minoꝛum.

¶ Incipit ſcriptū eiuſdē ſup ſcōm librū pihermenias.

Quoniam aūt eſt de aliquo affirmatio ſignificās aliqd. hoc aūt eſt nomē ſiue innominabile. vnum aūt oꝫ eſſe ꝛ de vno hoc qō i affirmatio ne eſt.

¶ Poſtq̄ Ari.in p̄ libꝛo ꝺterminauit ꝺ oppōne q̄ ꝯuenit enūciationi ſūpte ſimpliciter ꝛ ſine additione.hic in ſcōo determinat de habitudine oppōnis ꝯſtie aut eqpollētie ꝛc.que ꝯueniūt enūciationi ſumpte cū aliqua additiōe.Juxta eni diuerſaꝫ additionē poſſibilē fieri in enunciatione multiplicat hic ari. enūciationes ꝛ eaꝝ habitudinē.circa qō.z.facit.pmo facit qō dictū ē.ſcōo circa pdicta mouet quādā q̄onem.ſcōa ibi vltra mediuꝫ huiꝰ(vtrū autē ꝯria eſt)pma ps diuiditꝰ i.z. pmo determinat multitudinē enūciationū ꝛ oppoſitionūꝫ ꝛ eaꝝ habitudinem i ꝓpōnibus de ineſſe.ſcōo determinat idē in ꝓpōnibus de mō.ibi(his vero determinatis)pma i z.pmo determinat multitudinē oppoſitionū ꝛ eaꝝ ꝯſnam in ꝓpōnibus ſimplicibus.ſcōo īqrit de eodē in ꝓpōnibus que ſunt plures.ibi(at vero vnū de pluribus)pma in.z.p facit qō dictū eſt in enūciatōibꝰ ſimplicibꝰ in qbus additū .ſ.nomē finitū vel infinitū ponitꝰ tātū a pte ſubi. ſcōo in qbus ponitꝰ a pte vtriuſqꝫ.ſ.ſubiecti ꝛ pdicati ibi(qn̄ aūt eſt tertiū)pma in.z.p reſumit q̄daꝫ neceſſaria.ſcōo iuxta illa ꝯcludit oꝛdinē ꝛ diſtinctionē enūciationū ibi(qre pma eſt affirmatio)pma i.z.p facit qō dictū eſt.Scōo remouet dubiū circa dicta ibi(pter aūt verbū)circa pmū.3 facit.pmo q̄dā pdicta reſumit.ſcōo qōdā dictū exponit.tertio itentū ꝯcludit.ſcōa ibi(nomen aūt dictū eſt)tertia ibi(erit ergo oīs)in pma ergo parte pmo reſumit qō ſupra dictūꝫ eſt de diffinitiōe affirmatiōis.ſ.ꝙ eſt enūciatio affirmans aliqd de aliquo.i.pdicatū de ſubo.ſcōo reſumit qō dcm̄ eſt ſupra de ſubo enūciationis.qꝛ eni ꝓpe loquēdo verbum eſt nota ſemp eoꝝ q̄ de altero dicunꝰ.ideo ſubꝫ de quo aliud dr̄ eſt nomē qō eſt finitū vel infinitū.iō dicit ꝙ ꝺ quo.ſ. aliud dr̄ vel eſt.ſ.finitū vel inominabile.ſ.īfinitū.ſupra.n.c.de noīe dictū ē ꝙ nomē finitū eſt ꝓpe nomē.nomē āt infinitū nō ē nomē:ſꝫ dr̄ īfinitū nomē.i.īdeterminatū.qꝛ nullā nām determinatā ſignificat.ſꝫ dr̄ de ente ꝛ de nō ente.tertio iuxta hoc excludit falſuꝫ ītellectū.foꝛte.n.crederet aliqs ꝙ ſubꝫ affirmatiōis eēt ſimul nomē inoīabile.i.nomē īfinitū.hoc excludit di.ꝙ in affirmatiōe vnū oꝫ eē.ſ.pdicatū.ꝛ de vno .ſ.ſubiecto.h̄ enim eſt ꝑmo de affirmatiōe vna.ideo ſubm oꝫ eē finitū nomē tātū vel infinitū tātū. ¶ Scōo ibi.

¶ Nomen autēꝫ dictū eſt ꝛ innominabile prius Non hō.n.nomē q̄dē nō dico ſed īfinitū nomē. Vnū.n.quodāmodo ſignificat infinitū. queādmodū ꝛ non currit nō verbū ſed īfinitū verbū.

Exponit qō dixit.di.ꝙ dcm̄ eſt ſ.qd eſt nomē.ſ.finitū ꝛ qd inoīabile.i.nomē īfinitū.qꝛ nō hō nō eſt nomē.ſꝫ nomē īfinitū.ꝛ dicit ꝙ nomē īfinitū ſignificat quodāmō vnū.dicit quodāmō.qꝛ nō ſignificat vnū ſimplr̄ ſic nomen finitū qō ſignificat vnā nāꝫ in gn̄e determinato.nomē aūt īfinitum nō.ſed negationē q̄ pōt ꝯuenire enti ꝛ nō enti geneꝝ diuerſoꝝ.vlterius redit ad ꝓpoſitū ꝙ.ſ.nō hō nō eſt nomen. ſed infinitum nomē queādmodum ꝛ non erit non eſt verbum ſed verbum infinitum ꝛ de his dictum eſt pus.c.de nomine.ꝛ.c.de verbo. ¶ Ex predictis patet ꝙ nomen infinitū ꝛ verbum infinitum non impedit vnitatem enunciationis.qꝛ vtrūqꝫ vnū ſignificat.ꝛ nō plura. ¶ Tertio ibi.

¶ Erit g̃ omnis affirmatio vel ex nomine ꝛ verbo.vel ex infinito nomine ꝛ verbo.

Concludit ex dictis intentum.ſcilicet ꝙ duplex eſt modus affirmationis.quia omnis affirmatio vel eſt ex nomine et verbo.ꝛ tunc vnus modus.vel ex infinito nomine ꝛ verbo ꝛ tunc alius modus.hec cōcluſio patet ex dictis.quia enim affirmatio ſignificat aliquid de aliquo et illud de quo.vel eſt nomen finitum vel infinitum ꝛc.eadem autem differētia poteſt accipi ex parte negationis.ꝙ ſcilicet vel eſt ex nomine ꝛ verbo vel ex infinito nomine ꝛ uerbo.quia de quibuſcūqꝫ ꝯuenit affirmare conuenit negare.vt dictuꝫ eſt in primo libꝛo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Preter verbū aūt nulla eſt affirmatio vel negatio. Eſt enim vel erit vel fuit vel quecūqꝫ alia huiuſmodi verba ex his ſūt q̄ ſunt poſita. conſignificat enim tempus.

Remouet quoddã dubiũ circa dicta. quia eni orĩa enũciationũ ſumpta eſt ex pte nominis ſm q̃ põt eſſe finitũ vel infinitum crederet forte aliqs q̃ ſilr orĩa ſumi poſſet ex pte verbi. hoc remouet dicens q̃ pter verbũ finitũ. ſ. quia infinitũ verbũ non eſt verbũ. ergo pter verbũ finitũ nulla eſt affirmatio vel negatio. ⁊ ſubdit. eſt eni vel fuit vel erit ⁊ quecũqʒ hmõ verba ex his ſũt que ſunt poſita. ↄſignificant eni tẽpus. vult dicere q̃ in oĩbus verbis pter orĩam finiti ⁊ infiniti eſt differẽtia recti ⁊ oblig. ſed oblig noĩum etiã cũ verbo nõ ↄſtituũt orõnẽ vel enũciationẽ ſignificantẽ vex aut falſum. vt in pmo libro dictũ eſt. q2 in obligs noĩs non ſic includitur ipſe rectus. ſed in caſibꝰ ſiue obligs vbi icludit ipſum verbũ pñtis tẽpoꝛis. pteritũ eni ⁊ futuꝝ. que dicũtur caſus verbi dicũtur p reſpectũ ad pñs. dicẽdo eni hoc erit. idẽ ẽ qð ſi dicatur. hoc ẽ futuꝝ. ⁊ ſi dicaᷓ. hoc fuit idem ẽ dicere vt ſi dicatur hoc ẽ pteritũ. ⁊ ideo ex caſu vbi ⁊ noĩe põt ↄſtitui enũciatio. iõ dicit q̃ ẽ vel fuit vel erit. vl quecũqʒ alia verba hmõ ſũt õ numero pdictoꝝ verboꝝ ſine quibus enũciatio fieri non põt. q2 ↄſignat tps ſicut pñs. et dicũtur etiã p reſpectũ ad pſens. vt pdictũ eſt. quare autẽ verbũ ĩfinitũ nõ põt poni in enũciatõe. ⁊ ſi ponatur vt maneat infinitũ patebit ex ſequẽti q̃one. ❡ Ultimo cũ dicit.

❡ **Quare prima eſt affirmatio vel negatio. vt eſt homo. nõ eſt homo. Deinde eſt non homo. non eſt non homo. Rurſus eſt omnis hõ. non ẽ omnis homo. eſt omnis non homo. nõ eſt oĩs non hõ. ⁊ in extrinſecis tempoꝛibꝰ eadẽ rõ ẽ.**

Ex pdictis ↄcludit oꝛdinẽ ⁊ diſtinctionẽ enunciationũ. q2 eni ſubm põt eſſe nomẽ finitũ vel infinitum. quoꝝ vtrũqʒ põt accipi vlr vel indefinite. ideo ſm affirmationẽ ⁊ negationẽ poſſunt accipi. ſ. enũciatões ĩ qbus pdicatur. ſ. eſt zᵒ. ⁊ hoc ſm. 4. ↄbinatões. vna qñ ſubycitur nomen finitum ſine ſigno vlĩ. ⁊ ſic ſunt. z. quas tãgit ari. di. q̃ pma affirmatio ⁊ negatio eſt iſta. ſ. homo ẽ. hõ nõ eſt. ⁊ dicit pma. q2 nomen finitũ pus ẽ naturaliter noĩe infinito. ❡ Scđa ↄbinatio eſt quãdo ſubycitur nomẽ infinitũ ſilr ſine ſigno. ⁊ ſic ſunt etiã. z. qs tãgit. dicẽs rurſus. non hõ eſt. non hõ non ẽ. ❡ 3ª combinatio eſt quãdo ſubycĩ nomen ĩfinitum cum ſigno vniuerſali. ⁊ ſic ſunt alie. z. qs tangit dicẽs. omnis nõ homo eſt. omnis nõ homo nõ ẽ. ❡ Quarta ↄbinatio eſt qñ ſubycĩ nomen finitum cum ſigno vlĩ. ⁊ ſic ſunt due videlʒ omnis homo eſt. omnis homo nõ eſt. ⁊ addit q̃ in tẽpoꝛibꝰ extrinſecis alia ratio eſt. i. in preterito ⁊ futuro q̃ ſunt tempoꝛa extra pñs. poſſũt ſumi pdicte ↄbinationes ſicĩ pñti.

Homo eſt	Homo non eſt
Non homo eſt	Non hõ non eſt
Omnis non homo eſt	Oĩs nõ hõ nõ eſt
Omnis hõ eſt	Oĩs hõ nõ eſt

❡ Aduertẽdũ q̃ ocẽ. 4. diſtictões q̃ ſũt. 4. ↄbinatões diſtiguũtur ſm triplicẽ differentiã que ẽ in enũciationibꝰ. vna ſm affirmationẽ ⁊ negationẽ. alia ſm ſubm finitũ vel infinitũ. tertia ſm ſubiectũ vlr ſumptũ vel non vlr ſumptuʒ. ❡ Notandũ etiã q̃ ar. ptermiſit ponere exempla õ enunciationibus in qbus ſubycitur ſingulare. vt plato eſt. plato nõ ẽ. quia terminis ſingularibꝰ nõ addiĩ aliqð ſignũ. vnde in hmõ enũciationibꝰ nõ põt omnis differẽtia inueniri. Iteʒ ptermiſit ponere exemplũ in enũciationibus pticularibꝰ ĩ quibus ſubycitur terminus vniuerſalis cũ ſigno pticulari. q2 tales habẽt talẽ vim: queãdmodũ habẽt cũ ſubiecto vlr vel nõ vniuerſaliter ſumpto.

Ad euidentiam cuiuſdã dicti paꝝ añ queritur vtrũ verbũ infinitũ maneat ĩfinituʒ in orone. videtur q̃ ſic. q2 ari. dicit ſupꝛa. c. de vbo. q̃ verbũ ĩfinitũ ſimiliter dicitur de eo qð nõ eſt. ⁊ de eo qð ẽ. ſed nõ dicĩ de aliquo niſi in orone. ergo ⁊c. ❡ P̃. ibideʒ. c. de verbo. dicit q̃ verbũ infinitũ eſt nota dicẽdi de altero. ſed hoc non eſt niſi in oꝛatione ergo ⁊c. ❡ P̃. verbum infinitũ ẽ vna dictio cuius ſũt modi ſignificandi que ſũt principia ↄſtruendi ipſũ cum alia dictione. cum ergo habeat p ſe modos ſignificandi p quos cuʒ alio ↄſtrui poteſt. ſequiĩ q̃ põt manere in orone infinitũ. ❡ P̃. incõueniẽs videtur eẽ q̃ dictio ppter ſolã oꝛdinationẽ eiꝰ in orone amittat ſuã rõnẽ ⁊ q̃ eiꝰ ſignificatũ nõ maneat. ſʒ fiãt. z. dictões. ❡ P̃. boetius ſic arguit q̃ niſi h̾ eẽt ſequeretur vnũ ſillogiſmuʒ poſitũ a plone fieri ex oĩbꝰ negatiuis. arguit. n. plato ſillogiſtice vbi ĩ mi. ĩ pma figura ponereĩ vbũ ĩfinitũ a pte pdicati. q̃ ſi illð eẽt negatũ eẽtſuꝰ ſillogiſmꝰ hñs minoꝛẽ negatiuã ĩ pma figura. qð tñ ẽ ĩpoſe. ❡ In opꝰ ẽ ari. hic ĩ lrã. vbi dicit q̃ pter vbũ. ſ. finitũ nulla ẽ. ſ. affirmatio vel negatio. q2 ſi p verbũ infinitũ eẽt affirmatio vel negatio. ſeqreĩ q̃ oppõnes tot modis poſſent variari qñ ẽ pdicaĩ zᵒ. ſic qñ pdicaĩ 3ᵒ adiacẽs. qð ẽ falſũ. vt patebit ĩfra. ❡ Ad oico ſilr q̃ vbũ ĩfinitũ poſitũ ĩ orone non oĩt a vbo pure negatiuo. pᵒ huiꝰ. tũ p boetiũ q̃ dic. q̃ vbũ ĩfinitũ poſitũ ĩ orone vim nõ retinet. ſʒ ẽ verbũ pure negatiuũ. ait. n. q̃ vba ĩfinita ⁊c ſũt ĩfinita cũ ſola ſũt: cũ ãt alicui noĩ iũcta ſũt: iã finita ſũt ſʒ tñ cũ negatõe ĩ tota ppõne ĩtelligũĩ. q2 ĩ orone affirmatiua aliqd affirmaĩ õ aliq̃. ſʒ nihil õ hoĩe affirmaĩ cũ oĩ. hõ ñ currit. rõ hꝰ oci ẽ. q2 vbũ aggregaĩ ex duobꝰ. ex re ⁊ ↄpõne q̃ ſignaĩ aliqd eẽ aut nõ eẽ. verbũ ãt ĩfinitũ fit p additõeʒ pticule negatiue q̃ remouet verbũ ſm ſe. cũ igitur additur nomini poſito in ſubiecto remouet qð ſignificaĩ per verbũ eẽ de alio. nõ aũt ob aliud eſt ppoſitio negatiua. niſi q2 remoueĩ aliqd eẽ aliud. verbũ ergo ĩfinitũ eſt vbũ ĩtellectũ cũ negatione. qð nõ accidit ex parte noĩs: cũ. n. diciĩ nõ homo currit. nõ remoueĩ aliqd eẽ ab aliquo. ſed verbũ ĩfinitũ extra oꝛationẽ ĩtelligiĩ vt vna dictio. ⁊ in orone non. q2 verba ĩfinita cũ ſint ſola ĩtelligũtur vt nomina. nec remoueĩ aliqd ab aliquo. ſi tñ ĩtelligereĩ negatio ĩfinitãs referri ad rẽ vbi. ↄñs eẽt dicere q̃ verbũ ĩfinitũ maneret ĩfinitũ in orone ſicut verbũ puatiuũ manet puatiuuʒ in orone. vt hic. ille excecaĩ. ⁊ hoc eſt q̃ in verbis affirmatiuis puatiuis cõpoſitio ĩtelligiĩ tantũ puatio rei. ſʒ nõ eſt ſic de verbo ĩfinito. q2 vt dicit boetius qui dicit. homo nõ currit nihil de hoĩe affirmat. ſed magis ab hoĩe aliqd tollit. tũ q2 ſi ſic. idẽ eẽt dicere. homo nõ currit. ⁊ hõ eſt nõ currẽs. ſed ex ſcđa ſeqtur. igiĩ nõ currẽs eſt homo per ↄuerſionẽ. ergo idẽ ſeqtur ex pma. qð eſt falſum. q2 añs poteſt eẽ vex ↄñte exiſtẽte falſo. vt poſito q̃ nullus hõ ſit. q2 tũc hec eſt falſa. hõ currit. ergo hec eſt vera. homo nõ currit. hec aũt falſa. non currẽs eſt homo. vt poſito q̃ nõ currẽs ſit lupus. ergo non ſeqtur hõ nõ currit. ergo nõ currẽs eſt hõ. q2 tũc h̾ eſt vera vel põt eẽ vera. hõ nõ currit. hec falſa. nõ currens eſt hõ. q2 valet iſtã. lupus eſt hõ. ❡ Ad pmũ in oppoſitũ dico q̃ vbũ ĩfinitũ ideo eſt ĩfinitũ. q2 res ſignificata per ipſum ſilr ↄuenit ei qð eſt ⁊ ei qð nõ eſt. vñ ex hoc ſeqtur q̃ verbũ ĩfinitũ nõ ſignificat aliquẽ ↄceptũ determinatum. ſicut nec nomẽ ĩfinitũ. ſed ex hoc nõ ſeqtur verbũ ĩfinitũ inqñtũ eſt ĩfinitũ dici de aliquo. ſed ſolũ ſeqtur ↄceptũ verbi ĩfiniti non eẽ diſtinctũ nec determinatũ. ❡ Ad aliud. dico q̃ verbũ infinitũ eſt nota dicẽdi de altero in per ſe accepto: ſed qñ cũ alio poniĩ. denotaĩ aliqd remoueri ab aliquo. puta non eẽ ambulare vex de hoĩe. vt dicẽdo hõ nõ ambulat. q2 cõpoſitio q̃ ſignificat aliqd eẽ vel nõ eẽ eſt de rõe vbi. ⁊ nõ ẽ tñ modus ſignificãdi. ⁊ iõ negatio non tñ referĩ ad rẽ vbi. ſed ad cõpoſitionẽ. ideo vbi poniĩ verbũ ĩfinitũ in orone. illa eſt ppoſitio negatiua ſimpliciter. vnde licet in ſe ſit nota di-

cendi de altero. non tamen manet nota dicēdi in oratione. ¶ Ad tertiam dico ꝙ verbi infiniti non ſunt modi ſignificandi quibus ordinari poteſt cum alia dictione in oratione. ꝛc. ita ꝙ ratio verbi infiniti maneat. qꝛ ſi ſic iam non ſignificaret eſſe alicuius remoueri ab aliquo ſꝫ tantum negationem alterius eſſe de alio. ¶ Ad quartū dico ꝙ neceſſe eſt de verbo infinito qui eſt vna dictio extra orationem fieri. z. dictiones in oratione. qꝛ cum verbum ſignificet aliqd eſſe de aliquo negatiua particula adueniens verbo iſtum verbum eſt remouebit eſſe alicuius ab aliquo. ꝛ hoc ē facere ꝓpoſitionem negatiuam ſimpliciter. ita ꝙ in nullo reali aut rōnis differt propoſitio negatiua a ꝓpoſitione vbi ponitur verbum infinitum. ¶ Ad vltimū dico ſꝫ ꝙ dicit boetius ꝙ in mi. talis ſyllogiſmi ſi verbū īfinitū intelligitur vt vna dictio negatio tantū intelligitur referri ad actuꝫ vt ſit ſenſus. nō currit. i. nō eſt currēs. qđ oñdit boetius. ꝙ idē eſt dicere ſoꝛ. currit. ꝛ ſoꝛ. eſt currēs. ſꝫ negatiua ꝑticula cū hoc verbo eſt ſic dicendo. ſoꝛ. nō eſt currēs. ſtatim facit ꝓpoſitionē negatiuam. cū igitur ī hoc verbo currit ꝑmo eſt verbū ꝯtinebatur affirmatiue. ergo ſic dicendo. ſoꝛ. nō currit remouetur eſt currens. qꝛ totū verbū. ita ꝙ in toto verbo intelligitur nō curſus. hoc etiā dicit boetius paulo ante. ꝙ cum dico ſoꝛ. nō ambulat. non de homine aut forte aliquid affirmo: ſꝫ potius aliquid tollo. ꝙ ſi eēt affirmatio. i. ſi verbum eſſet īfinitum aliquid de aliquo eē affirmaret. vult ģ ꝙ ſi maneret infinitū cōpoſitio eſſet affirmatiua. ꝛ ita non eſſet verbum infinitum. ſꝫ res verbi tantum.

Quando autē eſt tertium adiacēs predicatur dupliciter dicuntur oppoſitiones. Dico autē vt eſt iuſtꝰ homo eſt tertium adiacere nomen vel verbuꝫ in affirmatione.

¶ Poſtꝗ Ariſto. diſtinxit ꝛ multiplicauit enūciationes in qbus nomē finitū vel īfinitū ponit tantū a parte ſubiecti. ꝛ eſt ꝑdicat ſcđo. ħ multiplicat enūciationes in qbus nomē finitū vel īfinitū ponit a parte ſubiecti ꝛ ꝑdicati. ꝛ ꝑdicat 3m adiacēs. vbi ſic ꝓcedit. ꝑmo. ſ. facit qđ dictuꝫ ē. ſcđo exponit quoddaꝫ dubium circa dictas enunciationes ibi (qm̄ vero contraria) prima in. z. primo multiplicat enūciationes in quibus ponit nomen cū hoc verbo eſt ſubſtantiuo: ſecundo illas in quibus ponit alia verba adiectiua ibi (in his vero) prima in. 3. primo diſtinguit enūciationes in qbus ſubijcit nomen infinitum nō vniuerſaliter ſumptum. ſecundo illas in qbus ſubijcitur nomen finitum vniuerſaliter ſumptum. tertio illas in quibus ſubijcitur nomen īfinitum non vniuerſaliter ſumptum. ꝯa ibi (ſimplr autem ſe habet) tertia ibi (alie autem ad illō) prima in. 3. primo proponit taliū enunciationū oppoſitionem. i. diuerſitateꝫ. ſecundo cōcludit earum habitudinem ꝛ numeroſitatem. tertio exemplificat in figura. ꝯa ibi. (qre qtuoꝛ) tertia ibi (intelligimꝰ) ¶ Circa ꝑmuꝫ. z. tangit. qꝛ primo ꝓponit īntentum dicens ꝙ quādo eſt predicatur tertium adiacens duplr dicuntur oppoſitiones. i. ſunt duplo plures ꝙ̄ prius. in ꝑmiſſis enī enūciationibꝰ in quibꝰ ponitur tantū nomen ex ꝑte ſubiecti. ꝯm qđlibet ſubm̄ eſt vna cōpoſitio vel ꝯbinatio oppoſitoꝝ. verbi gr̄a ſi ſubm̄ eſt nomen nō vlr ſūptū eſt vna tantū cōbinatio. vt homo eſt. hō nō eſt. ſed quando eſt ꝑdicatur tertiuꝫ adiacens oportet eſſe. z. oppoſitiones eodē ſubiecto exiſtente. ꝯm ꝙ nomen ꝑdicatuꝫ poteſt eſſe finitū vel infinitū. verbi gr̄a. hec eſt vna oppoſitio. homo ē iuſtus. homo nō eſt iuſtus. ꝛ hec eſt alia. homo eſt nō iuſtus homo nō eſt nō iuſtus. ſimiliter ergo de alijs. cū ergo ꝑme eſſent. ſ. ſꝫ. 4. cōbinationes vt predictū eſt. ſequitur ꝙ ille erūt omnes congregate ſexdecim ꝯm. 4. cōbinatōes aut oppoſitōes vt ex ſequētibus apparebit. ſecundo ibi (dic aūt) exponit qđ dixerat. ſ. quomō eſt itelligitur. 3m adiacēs quia cū dico. homo eſt iuſtus. aut hō nō eſt iuſtus. li ē. dico adiacere ꝑdicato tertiū nomē vel verbū in affirmatione. ¶ Notandū ꝙ hoc verbū eſt. qñqꝫ ꝑdicatur zm. quādoqꝫ 3m adiacēs. ꝑmo mō quādo ꝑdicatur ꝑ ſe. vt dicēdo. homo eſt. hō nō eſt. ꝛ tūc ꝑdicat eē exñtie qđ eſt eē ſimpliciter. qꝛ per hanc enūciationē datur intelligi ꝙ hō eſt exñs in rerū natura vel non exñs. ſcđo mō ꝑdicatur quādo nō ꝑdicat per ſe qſi principale predicatum vt prius. ſed quaſi coniunctum principali predicato ad copulandum ipſum ſubiecto vel remouenduꝫ. vt dicendo. homo eſt albus. homo nō eſt albus. vbi eſſe nō attribuitur ſubo cū li eſt. nō ſit ꝑdicatuꝫ nec pars ꝑdicati. ſed tātū copula vt oñſum fuit. ſ. ī qdam qōne. vnde nō ſequitur. homo ē aīal. ergo eſt ſimplr exñs. ſed attribuitur aīal ſubiecto mediāte hoc verbo eſt. vnde hic res huius verbi eſt non ſpecificat illud qđ ſubſequitur. ſ. ipſꝫ aīal ad ſtandū ꝓ exiſtētibus tantū. ſed ecōuerſo aīal ſpecificat illā. qꝛ quādo eſt predicat. 3m. predicat qđ in alio eſt. ꝛ ita ens ſūptū ꝓ aīali eſt ita indifferēs ad ſuppoſita. ſic aīal. ſ. tā ad exñā. ꝙ̄ ad nō exñtia. dr̄ ģ tertio adiacēs nō ꝙ ſit ꝑdicatum aut pars predicti. ſed quia eſt tertia dictio in enūciatione adiacens predicato ſiue illud ſit nomē vt qñ nomen predicatur. ſiue illud ſit verbū vt quādo verbum ꝑdicat. Uel aliter vt ait qdā ſiue ē nomē ſiue ỽbū vbi notat ꝙ li eſt. pōt dici. nomen. ꝓut quelibet dictio pōt dici nomen. ꝛ ſic eſt tertiū nomē. i. tertia dictio. ſed quia dictio ſignificans tēpus magis ꝓprie dr̄ verbū ꝙ̄ nomen. iō addit vel verbum. quaſi dicat ad hoc ꝙ ſit. 3. adiacēs non refert vtrū dicatur nomē vel verbū. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quare quatuoꝛ ille erunt.

Concludit eoꝝ numeꝝ. vꝫ. ꝛ hītudinē. vbi. z. facit. ꝑmo cōcludit numeꝝ. ſcđo exponit eaꝝ hītudinē ibi (quare due) ꝯcludit ģ ꝙ qtuoꝛ erūt ille enūciatōes in qbus. ſ. eſt ꝑdicatur. 3. adiacēs de ſubo finito non vlr ſūpto. dictū eſt ꝙ due ſūt oppōnes. ſ. qñ ē ꝑdicat 3m adacēs. cū ergo ois oppō ſit inter duo ſequitur ꝙ nō ſunt qtuoꝛ enūciatōes in quibꝰ ſubo nō vlr ſumpto exñte finito predicatur ē 3m adiaces.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Quarum due ad affirmationeꝫ ꝛ negationē ſeſe habent ſecundum conſequentiam vt priuationes. due vero minime. Dico autem quoniaꝫ eſt aut iuſto adiacebit aut non iuſto. Quare etiā negationes. quatuoꝛ ergo ſunt.

Exponit eaꝝ habitudinē di. ꝙ due eaꝝ ſe habent ad affirmationē ꝛ negationē ꝯm oñam ſic ꝑuationes. alie due minime. ſubdit autē ſtatim exponēs qđdā dictū (dico autēꝫ qm̄) dixerat enī ꝙ ſūt qtuoꝛ enūciatōes. qđ pꝫ. qꝛ loquitur hic de enunciationibus in quibus hoc verbum eſt adiacet alicui nomini finito vel infinito. puta ꝙ adiacet iuſto aut non iuſto. exemplū primi dicēdo. homo eſt iuſtus. exēplū ſecūdi. homo eſt nō iuſtus. ꝛ he due ſunt affirmatiue. quia in neutra apponitur negatio ad verbeꝫ. quia igitur oī affirmatiōi opponitur negatio. vt in ꝑmo libro dictū eſt: ſequitur ꝙ eis rñdent due enūciatōes. ergo ſunt quattuoꝛ ille. ſ. homo eſt iuſtus. hō nō eſt iuſtus. hō eſt non iuſtus. ꝛ homo nō eſt nō iuſtus. ¶ Ad exponedū ꝑmū dictū multi multa dicunt. eo ꝙ ari. loquitur occulte. eligendo tñ expoſitionē quā puto veriorem. ſciendū ꝙ tripliciter nomen poteſt in iſtis enunciationibus predicari. quandoqꝫ enī predicatur nomen finitum. ꝛ tunc eſt vna oppoſitio habens duas vnā affirmatiuam ꝛ aliā negatiuam. vt homo eſt iuſtus. homo non eſt iuſtus. que dicūtur ſimplices. quandoqꝫ predicat nomen infinitum. ꝛ tunc eſt alia oppoſitio habens duas vnam affirmatiuam ꝛ aliam negatiuā. vt homo eſt non iuſtus. hō non eſt non iuſtus que dicūtur infinite. qñqꝫ etiā

predicatur nomen priuatiuum. et tunc est alia oppositio ha bens alias duas vnam affirmatiuam aliam negatiuam. vt homo est iniustus. homo nō est iniustus. que dicuntur pri uatiue. ¶ His visis exponitur in lr̄a q̄ quattuor prius di ctarum. s. enūciationum. due quidem affirmatiue. quarū vna est simplex de p̄dicato finito. alia infinita de p̄dicato infinito se hn̄t ſm ɔ̄ñam ad affirmationē et negationē. vt. s. ad vnā affirmatiuā sequatur alia negatiua. nā ad affirma tiuā simplicē seqtur negatiua īfinita. vt si homo est iustus. ergo hō nō est nō iustus. ¶ Due vero. s. negatiue minime .i. nō ita se habēt ad affirmatiuas. vt ex negatiuis sequant̄ ecōuerso affirmatiue: sicut ex affirmatiuis sequebantur ne gatiue. et q̄tū ad vtrūq; istoꝝ similiter se habent p̄uatiue sicut infinite. ideo dicit q̄ due istaꝝ quattuor se habēt ad ɔ̄ñā sicut priuatōes. i. priuatiue. sicut ergo ad affirmatiuā simplicē de p̄dicato finito sequitur negatiua de p̄dicato īfi nito. et nō ecōuerso. ita etiā seqtur negatiua de p̄dicato p̄ua to. et nō ecōuerso. vt si homo est iustus. ergo hō nō est iniu stus. et homo nō est nō iustus. et nō ecōuerso. silr̄ sequitur. si homo est nō iust⁹. ergo homo nō est iustus. et hō nō est iniu stus. et nō ecōuerso. quare aūt sic ɔsequātur et nō ecōuerso. dicetur infra. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Intelligamus vero qd̄ dicitur ex his q̄ subscri pta sūt est iustus homo. huius negatio est non ē iustus homo. est non iustus homo. huius nega tio non est non iustus hō. est. n. hoc loco et non ē iusto et nō iusto adiacet. hec igitur queadmo dū in resolutorijs dictū est sic sunt disposita.

Exemplificat qd̄ dixerat in quadā descriptōe figurali. dic̄ ergo q̄ illud qd̄ dictū ē intelligimus ex his que subscripta sunt. est iustus hō &c. fiat vna figura in q̄ in p̄ angulo qui sit a. ponatur affirmatiua de predicato finito. hec. s. homo est iustus. in scd̄o angulo a latere q̄ sit. b. ponatur negatiua de p̄dicato finito. hec. s. homo nō ē iustus. i tertio angulo sub b. qui dicatur. c. ponat̄ affirmatiua de predicato infinito. vt homo est non iustus. in quarto angulo sub. a. q̄ dicat̄. d. ponatur negatiua de p̄dicato infinito. vt homo nō est non iustus. additur etiā q̄ i. 5. angulo sub. c. qui dicatur. e. pōat̄ affirmatiua de p̄dicato p̄uatiuo. vt homo ē iniustus. in. 6. angulo sub. d. qui dicatur. f. ponat̄ negatiua de p̄dicato p̄ua to. vt hō nō est iniustus. et q̄tū ad. 4. p̄mas dicit Aristo. q̄ ī hoc loco est et nō est. adiacet iusto. in affirmatiua finita. et similiter in negatiua finita. in affirmatiua autē infinita et negatiua adiacet nō iusto. dicit q̄ hec ſm dictā figurā sunt dispōsita. quemadmodum dictum est in resolutorijs. idest in libro priorum iuxta finem primi.

A — Homo est iustus
B — Homo nō ē iustus
D — Homo nō est nō iust⁹
C — Homo ē nō iustus
F — Homo nō est iniustus
E — Homo ē iniustus

¶ Et aūt ad. c. sequatur. b. p̄bat ari. in libro p̄oꝝ. vbi. ē. sic. d̄ quolibet est veꝝ. a. aut. b. et de nullo simul cū sint opposi ta ɔ̄dictorie. ergo altera est verū d̄. c. sed nō a. q̄ eē iustus nō inest ei qd̄ ē eē nō iustū. ergo. b. seqtur ad. c. s. nō eē iustū ad eē nō iustū. vt si hō est nō iust⁹. ergo hō nō ē iustus. eadē rōe sequitur si hō est iustus. ergo hō nō est nō iustus. q̄ ille esse nō iustū et non esse non iustū sūt opposita ɔ̄dictorie. de eo aūt qd̄ ē esse iustū non pōt dici esse non iustū. ergo erit verū dicere non esse nō iustū. ergo sequitur q̄ si homo sit iustus homo non est non iustus. sed vt predictū est nō seq tur econuerso. quia ad negatiuam de predicato finito non sequitur semper affirmatiua de predicato infinito vt si hō non est iustus non sequitur. ergo homo est non iustus. quia .s. hec. homo non est iustus. hz. 2. causas veritatis. hāc. s. hō nō ē: et hāc. q̄ ē. nō hz habitū iustitie. sz hec. hō est nō iustus non habet nisi vnā causam veritatis. q̄ hec ponit hominē esse a quo negat habitū iustitie. et ita nō sequitur. homo nō est iustus. ergo homo est nō iustus: nisi supposito q̄ homo sit. et hoc est qd̄ cōsueuit dici q̄ nō ɔsequitur ecōuerso. nisi cū ɔstantia subiecti. ¶ Silr̄ non sequitur hō nō ē nō iust⁹. ḡ hō ē iustus. q̄ prima habet duas causas veritatis prima ē q̄ de eo qd̄ non est hō. veꝝ est dicere q̄ non est non iustū Iterum de eo qd̄ est homo verum est dicere q̄ non est non iustum. puta si habet habitum iustitie. prima non ponit ho minem esse. secunda autem ponit hominem esse. quia esse iustum solum inest homini existenti. ergo non sequitur ecō uerso nisi vt supra cum constantia subiecti. similiter etiam est in priuatiuis. naz si homo est iniustus: sequitur. ergo nō est iustus. et non econuerso propter eandem causam. simi liter si homo est iustus. sequit̄ ergo homo non est iniustus. et non econuerso. bene ergo dicit Aristo. q̄ due illarum. 4. se habent ad affirmationem et negationem ſm consequen tiam. sicut priuationes. idest due priuatiue. due vero mini me. et non econuerso sicut expositum est.

Ad maiorem euidentiam predictorum queritur. vtruz ad negatiuā de predicato fini to sequatur affirmatiua de predicato infinito. vt hoc non est iustum. ergo hoc est non iustū. videtur q̄ non. per Ari. in littera qui dicit q̄ quattuor p̄positionum duarum. s. de predicato finito et duarum d̄ predicato infinito. due affir matiue se habent ad negatiuas. quia ex vnius affirmatiōe sequitur alterius negatio. sed due affirmatiue nō similiter se habent ad negatiuas. ¶ Dicitur q̄ aristo. non intendit consequentiam valere in terminis compositis. ¶ Contra quia dicitur in littera. dico aūt est hoc loco adiacere iusto vel nō iusto. sed iustum et non iustū sunt termini simplices ergo de istis intendit. ¶ P̄. ad principale primo priorum dicit q̄ differt construendo et destruendo esse non hoc et non esse hoc. vbi etiam dicit q̄ ex negatiua de predicato finito non sequitur negatiua de predicato infinito. quia esse non album et non esse album sic se habent sicut posse non ambulare et non posse ambulare. sicut ergo ex secun da illarum non sequitur prior. sic non sequeretur. non est album. ergo est non album. ¶ P̄. negatiua potest habere duas causas veritatis. affirmatiua nō. vt dictum est expo nendo litteraz. ergo a negatiua ad affirmatiuā est fallacia consequentis. sicut a disiunctiua ad alteram partem.

¶ In oppositum. iustum et non iustum dicuntur de quoli bet. si ergo de illo non dicitur iustum. non iustum erit ve rum de ipso. vel contradictoria erunt simul. ¶ P̄. Aristo. dicit infra q̄ si verum est interrogatum negare. verum est affirmare predicatum infinitum. vt si queritur. an sor. sit sapiens. si dicatur non. sequitur ergo est non sapiens. ḡ &c. ¶ P̄. h infra in littera dicitur q̄ sequitur. non omnis ho mo est non iustus. ergo oīs homo est iustus. nam similiter se habet vtraq; negatiua ad vtrāq; affirmatiuā. ¶ Respō deo et dico q̄ existētibus p̄positionibus de eodē subiecto. predicatis variatis ſm finitum et ifinituz. affirmatiue vel negatiue terminis sumptis singularibus vel compositis

compoſitione exiſtente de preſenti preterito vel futuro. ſi duo p̄dicata affirmari ꝓpoſitionū dicantur de quolibet. ex negatiuis ſequunt̄ affirmatiue ſic ecōuerſo. ſi āt nō. nō. ⁊ ſm hoc ſunt due ꝯclones in q̄one. Cuius ratio eſt quā ponit ari. in p̊ p̄oꝝ. accipiātur enī termini ſimplices. puta. ſoꝛ. eſt bonus. ſoꝛ. eſt nō bon⁹. ſoꝛ. nō eſt bonus. ſoꝛ. nō eſt nō bonus. ſi eē bonū ⁊ eē nō bonū de quolibet dicātur. ⁊ d̄ nullo eodē ambo. ex affirmatiuis ſequunt̄ negatiue. et ecōuerſo ꝯuertibiliter. qꝛ ſi nō: ꝯ̄dictoꝛia ſimul ſtabūt. qꝛ ſi ſoꝛ. nō ſit bonus: ſeqtur ꝙ ſit nō bon⁹. et tūc bonū et nō bonū dicuntur de quolibet. ꝑ poſitū. tūc ſoꝛ. erit bonus. ſimul ergo eſt bonus ⁊ nō bonus. ⁊ ecōuerſo tenet ꝑꝑ idē. ¶ In terminis etiā ꝯpoſitis eſt eadem rō. qꝛ ſi eē album lignū. ⁊ non eſſe albū lignū diceret̄ de quolibet ſequeret̄. non eſt album lignū. ergo ē non albū lignū. vel cōtradictoꝛiū ſtaret. ⁊ tūc ꝯ̄dictoꝛia ſilr ſtarent. ¶ Sed ĩ quibuſdam de eodē vtrunq; predicatoꝝ negatur cōpoſitoꝛum. et non dicunt̄ de quolibet. vt h̄. homo ē album lignū. hō eſt non albū lignū: vtrūq; .n. falſum ē de homine. iō non tenet ꝯ̄ña. et iō dictū Ari. intelligit̄ eſſe verū in terminis et p̄dicatis ꝯpoſitis que nō neceſſario dicūtur de q̊libet. vt eſt dictū. ex his pꝫ ad argumēta hinc inde. ¶ Ad p̄mum cū Ari. dicit due vero minime. dico ꝙ ĩtelligit negatiuas nō inferre affirmatiuas. qꝛ non vl'iter inferunt. ſicut econuerſo. qꝛ nō niſi qñ predicata affirmatiuaꝝ dicuntur de quolibet ⁊ de nullo eodē ambo: qd̄ nō ꝯtingit ĩ p̄dicatis cōpoſitis. ¶ Ad aliud de libro p̄oꝝ dico ꝙ differt q̄ꝫtū ad moduꝫ enūciādi. ĩ q̄buſdā tñ nō differt realiter. verbi grā. q̄ꝫtū ad modū enūciandi ſoꝛ. non currere eſt veꝝ. ⁊ ſoꝛ. currere nō eſt veꝝ. ⁊ tñ q̄ꝫtū ad veritatē nō differūt. Cū aūt dicitur ibidē ꝙ ex negatiua de p̄dicato finito nō ſeqtur affirmatiua de p̄dicato infinito. dico ꝙ eſt veꝝ modo p̄dicto ſuppoſito. ſed ꝙ p̄dicata affirmatiuarum nō dicātur de quolibet. qd̄ manifeſtuꝫ eſt de p̄dicatis cōpoſitis. ¶ Ad vltimū dico ꝙ affirmatiua tot modis verificari pōt de p̄dicato ĩfinito quot modis negatiua de predicato finito. eē enī nō hoīs nō plus ponit q̄ꝫ nō eē hoīs. lꝫ eſſe ſimpliciter plus ponat. poſita ḡ hypotheſi p̄dicata ⁊c̄. cū ꝯſtātia ſubiecti ꝯuertibil'r ſe hñt ⁊ eq̄les hñt cās v̄itatis ¶ Ad p̄mū ꝓ alia pte pꝫ ꝙ hō ⁊ ens nō hō nō d̄ñr d̄ q̊libet. vtrūq; enī falſū eſt de chimera. ſilr dico ꝙ iuſtū ⁊ ens non iuſtū nō dicūtur de quolibet. nō iuſtū aūt. vt eſt terminus vnus infinitus. et iuſtū dicūtur de quolibet. nō aūt iuſtum ⁊ nō iuſtū vt eſt idē qd̄ ens nō iuſtum. qꝛ nō d̄r niſi de ente. ¶ Ad ſcd̄m dico ꝙ oꝛ̄ones ſunt oꝛdinate vt cōpoſita preſupponat ſimplicē. vñ qui querit aliq̄d adiacēs huic v̄bo ē preſupponit ipſum eſſe. vnde querendo an ſoꝛ. ſit ſapiens. ſupponitur ſoꝛ. eſſe ⁊ ſi ſoꝛ. eſt ⁊ non eſt ſapiens. igitur eſt non ſapiens. qꝛ tñ negatiua pōt dici de nō ente. iō ad ipſam non ſemꝑ ſeqtur affirmatiua. ¶ Ad aliō dico ſimiliter ꝙ in illa illatione p̄ſupponit̄ hoīem eſſe. ⁊ ſic cū ꝯſtātia ſubiecti ad negatiuā pōt ſeq̄ affirmatiua ſicut ecōuerſo.

Silr autem ſic ſe hꝫ ⁊ ſi vniuerſalis nominis ſit affirmatio. vt oīs eſt hō iuſtus. nō eſt oīs homo iuſtus. Omnis ē homo nō iuſtus. oīs hō non eſt nō iuſtus.

¶ Poſtq̄ꝫ ari. multiplicauit oppōnes vbi ſubycitur terminus vniuerſalis nō vl'r ſumptus. hic facit ideꝫ. niſi qꝛ ſubycitur terminus vniuerſalis vl'r ſumptus. circa qd̄ duo facit. p̊ facit qd̄ dictū ē. ſcd̄o compat has ad p̄cedētes ibi (ſed nō ſimiliter) dicit ergo ꝙ ſimiliter ſe hꝫ affirmatio ſupp̄. ⁊ negatio ſi ſit nominis. i. ſubi vniuerſalis vniuerſaliter ſumpti. vt omnis homo eſt iuſtus. omnis homo non eſt iuſtus que ſunt affirmatiua ⁊ negatiua de predicato finito. Item omnis homo eſt non iuſtus. omnis hō non eſt nō iuſtus.

A	B
Omnis homo eſt iuſtus	Oīs hō nō ē iuſtus.
D	**C**
Omnis hō nō eſt nō iuſt⁹	Oīs hō ē nō iuſtus

¶ Diſponātur in figura hoc mō. in p̄mo angulo ſit a. ponatur affirmatiua de p̄dicato finito. ĩ ſecūdo angulo a latere oppoſito ſit. b. ponatur ſua negatiua de p̄dicato finito. ĩ 3° angulo ſub. b. qui dicatur. c. ponatur affirmatiua d̄ p̄dicato infinito. in 4° angulo ſub. a. q̄ dicatur. d. ponatur negatiua de p̄dicato infinito. ⁊ poſſunt addi affirmatiua ⁊ negatiua de p̄dicato p̄uatiuo ſicut p̄us. ¶ Poſtea ibi.

¶ Sed nō ſilr contingit angulares eē veras. Cōtingit aūt aliquādo. he igit̄ due oppoſite ſūt.

Compat iſtas ad p̄cedētes dicens ꝙ nō ſimiliter cōtingit angulares eſſe veras in iſtis ſicut in illis. quia ille ſunt indefinite ⁊ ĩ definitis angulares poſſunt ſimul eſſe vere. vt hō eſt iuſtus. homo non eſt iuſtus. ⁊ ſimiliter iſta. homo eſt nō iuſtus pōt ſimul eſſe vera cum iſta. homo eſt iuſtus. cui⁹ rō ē. qꝛ ſubꝫ pōt ſupponere ꝓ diuerſis. ¶ Sꝫ iſte vniuerſales omnis homo eſt iuſtus. oīs hō non eſt iuſtus. nō pñt ſimul eſſe vere cū ſint ꝯtrarie. qd̄ ſignificat cum ſubdit. he igitur due oppoſite ſunt. interponit aūt quoddā ad remouēdum dubiū. ꝯtingit aūt aliqñ. ſ. angulares ſimul eſſe veras ſm. ſ. ꝙ ſe ꝯſequūtur. vt vniuerſalis affirmatiua de p̄dicato ĩfinito ⁊ vniuerſalis negatiua de predicato finito poſſūt ſimul eſſe vere. vt omnis homo eſt nō iuſtus. ⁊ omnis homo non eſt iuſtus. ⁊ ſimiliter vniuerſalis affirmatiua de p̄dicato finito. ⁊ vniuerſalis negatiua de p̄dicato infinito. vt oīs hō eſt iuſtus. ⁊ oīs homo nō ē nō iuſtus. poſſunt ſimul eē vere. ¶ Sequitur illa pars.

¶ Alie autē ad id qd̄ ē non homo quaſi ad ſubuꝫ aliqd̄additū ꝫ. vt ē iuſtus nō homo. nō ē iuſtus non hō. eſt non iuſtus non homo: non eſt non iuſtus non homo. Magis autem plures his nō erunt oppoſitiones.

Ubi diſtiguit ⁊ multiplicat oppoſitiōes. vbi ſubycit̄ nomē ĩfinitū nō vl'r ſumptū. vbi duo facit. p̄mo. n. facit qd̄ dcm̄ ē. ſcd̄o copat has duas ad eas de ſubiecto finito. ⁊ in h̄ ponit habitudinē eaꝝ ĩter ſe. ſcd̄a ibi (he aūt extra illas) dicit ḡ ꝙ alie enūciatōes habent aliq̄d additū. ſ. ex pte p̄dicati ad nō hō. q. ad ſubꝫ. vt nō hō eſt iuſtus. nō hō nō eſt iuſt⁹. ecce due de p̄dicato finito. Itē nō homo ē nō iuſtus. nō hō non eſt nō iuſtus. ecce due de p̄dicato ĩfinito. ⁊ ſubdit ꝯcludēs numeꝝ eaꝝ. dicēs ꝙ nō erunt oppōnes pl'es magis iſtis. i. nō erūt plures q̄ꝫ. 4. qñ ſubycitur nomē infinitū nō vl'iter ſumptū. ⁊ p̄dicat̄ tertiū adiacēs p̄dicato variato ſm finitū ⁊ infinitū. ¶ Notandū ꝙ nomē ĩfinitū dꝫ ſubyci. q. ſubiectum. ⁊ nō dicit abſolute ſubm. qꝛ ſubm enūciatōis ꝓpꝛie ſumptū. cū ſit nomē dꝫ ſignificare aliquā rē determinatā. qd̄ nō facit nomē infinitū. iō ⁊c̄. ¶ Poſtea ibi.

¶ He aūt extra illas ipſe ſm ſe erunt vt vtentes nomine eo qd̄ non homo.

Cōparat has ad p̄dictas dicēs ꝙ he. ſ. enūciatiōes de ſubo ĩfinito ſunt extra illa de ſubo finito. i. nō hñt oppoſitiones cum eis nec etiam cuꝫ illis ꝯſequūtur. ſed ipſe ſm ſe. i. ĩter ſe hñt ſupp̄. ꝯ̄ñam ⁊ oppoſitionē ⁊ erūt vtētes. ſ. in oppōne ⁊ ꝯ̄ña. eo ꝙ eſt nō hō. i. vtētes noīe infinito. ſ. pro ſubiecto. ¶ Notādū ꝙ Ari. h̄ p̄termiſit multiplices oppōnes vbi ſubycit̄ nomē infinitū vniuerſaliter ſumptuꝫ. qꝛ ſimiliter pñt variari quēadmodū dcm̄ eſt ſuperius in vl'ib⁹ de ſubo finito. pñt. n. accipi alie. 4. ſic. oīs nō hō eſt iuſt⁹. oīs non hō

non eſt iuſtus. omnis non homo eſt non iuſtus. omnis non homo nō eſt nō iuſtus. ⁊ ſic a p̄mo vſqꝫ ad vltimū habentur. 16. enunciationes. quando eſt predicatur 3ᵘˢ adiacens. computando illas. 4. quia. 4. ſunt de ſubiecto finito vl'i non vniuerſal'r ſumpto. ⁊. 4. de ſubiecto īfinito nō vl'r ſumpto. ⁊. 4. de eodem vniuerſal'r ſumpto.

Oīs non hō eſt iuſtus.	Oīs nō hō nō ē iuſtus
Oīs n̄ hō nō ē nō iuſtꝰ.	Oīs nō hō ē nō iuſtus.

¶ Sequitur illa pars.

¶ In his vero ī quibus ē non cōuenit vt ī eo qđ ē currere vel ambulare idē faciunt. Sic hec poſita ac ſi eſt adderetur vt currit omnis hō non currit oīs hō. Currit oīs nō hō. nō currit oīs nō hō.

Ubi poſtqꝫ multiplicauit oppōnes vbi p̄dicat̄ hoc verbum eſt. qđ eſt verbū ſubſtantiuū hic multitiplicat oppoſitiones in q̄bus predicat̄ aliud verbū adiectiuū. vbi ſic ꝓcedit. primo facit qđ dictū eſt. ſcđo remouet dubiū ibi (non enim dicendū) dicit ḡ ꝙ in his. ſ. enūciationibꝰ in q̄bus nō cōtingit .i. nō ponit̄ eſt. ſed aliđ verbū. vt in eo qđ ē currere vel ambulare idē faciūt. ſ. illa verba quo ad multiplicationē enunciationū oppoſitionū ſic poſita. ſ. cū ſubo finito vel īfinito: ac ſi adderet̄ eſt. vt oīs hō currit. oīs hō non currit. ecce duas de ſubo finito. ¶ Notandū ꝙ hic ſolū diuerſificant̄ oppoſitiones penes ſubm finitū vel īfinitum qn̄ p̄dicatur verbū adiectiuū. ⁊ nō penes p̄dicatū finitū vel īfinitū. qꝛ p̄dicatū cū ſit v̄bū. nō pōt īfinitari. oñſuꝫ ē. n. ſupra ī q̄dā q̄ōne ꝙ v̄bū īfinitū nō manet īfinitū in orōne. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Non enim dicendum ē nō omnis homo. Sꝫ nō negatio ad id qđ ē hō addēda eſt. Omnis enī non vniuerſale ſignificat ſꝫ qn̄ vniuerſaliter.

Remouet dubiū. qꝛ enī ponit negationē īfinitantē ad hūc terminū homo. ⁊ nō ad hoc ſignū oīs crederet aliq̄s ꝙ etiaꝫ poſſet addi ad h̄ ſignū oīs. ⁊ ſic poſſet vlteriꝰ multiplicari oppoſitio. hoc remouet dicēs talē rōnem. oē illud qđ debet īfinitari: oꝫ ꝙ ſignificet rem finitā. qꝛ īfinitū non pōt īfinitari. ſed hoc ſignū oīs non. ſignificat aliquā reꝫ finite. ergo nō poterit īfinitari. hꝰ rōis p̄ ponit ꝯclōnē dicēs ꝙ nō ē dicēdū nō oīs hō. ſꝫ negatio addēda ad illđ ꝙ ē hō. 2° ponit mi. qꝛ oīs nō. ſignificat vl'eꝫ. i. aliq̄ꝫ rē p̄dicamētalē finitā vl'eꝫ aut particularē: ſed ꝯſignificat quoniā vniuerſal'r. ¶ Tertio ibi.

¶ Manifeſtum eſt aūt ex eo qđ ē. currit homo nō currit homo. Currit non hō. non currit nō hō hec enim ab illis differūt eo ꝙ nō vniuerſaliter ſūt. Quare oīs vel nullus nihil aliud ſignificat niſi qn̄ vniuerſaliter de nomine vel affirmāt vel negāt. ergo ⁊ cetera eadem oportet apponi.

Probat mi. ſic. hec ꝓpoſitio. oīs hō currit. nō differt ab illa. hō currit niſi qꝛ vna ꝯſignificat vl'r. alia nō. ergo manifeſtū eſt ꝙ oīs ſolū ſignificat vl'r. ⁊ ſic modū rei ⁊ nō rem. ideo dicit ꝙ hec. i. ſine ſigno vl'i differūt ab illis. ſ. vl'ibus. eo ꝙ non ſignificant vl'iter. ergo oīs vel nullus aliud non ſignificat niſi quoniā de hoīe affirmat vel negat vl'r. ex quo cōcludit. ergo ⁊ cetera eadē oportet ꝯponi. i. ꝙ taꝫ in vl'ibus q̄ꝫ ī definitis oꝫ cetera eē eadē p̄ter ſignū. ſi enī non differūt niſi in nō habere ⁊ habere ſignū vl'e. ſeq̄tur ꝙ cetera oīa p̄ter ſignum erunt eadem. hic ⁊ ibi.

Ad euidentiam p̄dictorum quero vnā queſtionē vtrū nomē infinitū aliq̄d ponat. ita ꝙ ad predicationē eiꝰ de aliquo ſequatur p̄dicatio entis de eodem. videt̄ ꝙ ſic. naꝫ primo prioꝝ in fine. dicitur ꝙ ei qđ eſt non equale. aliq̄d ſubiacet. ſ. īequale. ſed inequale aliquid ponit. ergo ⁊ nō equale. ¶ p̄. negatio alicuiꝰ eſt remotio alicuiꝰ de aliq̄. ergo negatio adueniens homini remouet aliq̄d ab eo. ḡ aliq̄d tollit ⁊ aliq̄d derelinq̄t. nā ablatio totiꝰ nō eſt alicuius ab aliquo. ¶ p̄. ſi nihil ponat. ḡ ad negatiuā de p̄dicato finito ſeq̄tur affirmatiua de p̄dicato īfinito. vt ſi hō nō eſt iuſtus. ergo homo eſt nō iuſtus. qđ tn̄ Ariſt. negat. ¶ p̄. boetius dicit ꝙ terminꝰ īfinitus p̄dicantē ſpēꝫ p̄uat: ſed alia īfinita dereliquit. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōtra. illud qđ equaliter eſt veꝝ de eo qđ eſt ⁊ de eo qđ nō eſt nihil ponit. ſed talis eſt terminꝰ īfinitus. nā eq̄liter eſt bos nō hō ⁊ chimera. ¶ p̄. terminus īfinitus īponit̄ a negatōe forme. ſed p̄uata forma alicuiꝰ nō remanet aliq̄d qđ eſt ꝑ illā formā. ḡ ⁊c̄. ¶ Reſpōdeo ⁊ dico p̄mo ꝙ q̄rere an terminus īfinitꝰ aliq̄d ponat: eſt q̄rere an de rōne eſſentiali termini īfiniti ſit ꝙ exigat aliq̄ꝫ nāꝫ ſubyci ſibi ad hoc vt ꝓpō ſit vera in qua ſubycit̄. nā hoc ꝙ eſt terminū īfinitū aliq̄d ponere. pōt hr̄e duplicem ītellectū. vel ꝙ de ſuo ītellectu eſſentiali ſit aliq̄d ei ſubꝫ. vel ꝙ exigat de ſua nā rē vel nāꝫ. ¶ Scđo notandū ꝙ aliq̄d multipl'r accipit̄. ſ. ꝓ re ⁊ nā q̄ exiſtit vel ꝓ oī eo ꝙ ꝑ vocē pōt ſignificari. ¶ Ex his 3° dico ad q̄ōnē ꝙ nomē īfinitū nō ponit aliq̄d ita ꝙ in ſuo ītellectu eēntiali īcludat aliqđ ens ſm nām. īcludit tn̄ aliq̄d īdeterminatū ad ens reale. ⁊ ens ītentiōale. ſic. n. dicēdo. nō hō. q̄cq̄d pōt ītelligi ſub negatōe hoīs pōt dici nō hō: vn̄ dicit boetiꝰ ꝙ īdr̄n̄ter eſt in quolibet qđ ē ſil'r. ⁊ qđ nō ē ſil'r. ſꝫ ēs tm̄ ī op̄. vt chimera eſt nō hō. negaº. n. adueniēs terīo finito p̄uat formā finitā ſignificatā ꝑ terminū. ⁊ relinq̄t ēs īdeterminatū ad qđcūqꝫ ītelligibile ⁊ app̄hēſibile ſub rōne q̄litatis d̄terminate. ⁊ iđ n̄ hō ꝯuenit cuiꝫ cui ꝯuēit q̄l'rcūqꝫ ſit ēs vl' nāe vl' ēs ītelligibile. ꝓut ītelligit̄ ſb p̄uatōe q̄litatꝭ finite ⁊ īportate ꝑ h̄ nomē hō ſignificat ēs ſignificabile. qꝛ ſi n̄ hō nihil ſignificaret. plato n̄ hō. n̄ magis q̄ſceret aīus audiētis q̄ꝫ plata hac voce buf: ex q̄ pꝫ ꝙ nomē īfiᵘᵐ aliq̄d ponit vt ēs ſignificabile. tn̄ nō pōit aliq̄d d̄terminatū. ¶ Ad p̄ᵘᵐ ī oppoᵘᵐ dico ꝙ ei qđ ē nō eq̄le aliq̄d ſubiacet vt īeq̄le: tāq̄ꝫ id de q̄ dr̄. ſꝫ n̄ ꝙ īeq̄le ſit ꝯpoᵘᵐ ex vi ſignificati ꝑ nō eq̄le. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ negatio adueniēs termīo relinq̄t aliq̄d nō p̄uatū ꝙ eſt ens ītelligibile ⁊ ſignificabile. ſꝫ nihil nāe relinq̄t qđ p̄fuit. ¶ Ad 3ᵘᵐ dr̄ vnoº ꝙ h̄ v̄bū ē n̄ tm̄ ē vnio ſiue modus vniēdi extrēa. ſꝫ ēt ē res q̄dā vnita cui apponit̄ p̄dicatū: ⁊ ī h̄ v̄bo duo ſūt. ſ. ꝯpō ⁊ res. ⁊ iđ n̄ ſeq̄t̄. h̄ n̄ ē iuſtū. ḡ ē nō iuſtū. qꝛ ī iſta h̄ eſt. nō iuſtū affirmat̄ res v̄bi. ſꝫ in hac h̄ nō ē iuſtū. negat̄ res v̄bi. ⁊ vtrobiqꝫ negat̄ iuſtiᵃ. vn̄ ſic ex negatōe rei v̄bi nō ſeq̄tur affirmatio eiuſdē: ſic nec ſeq̄t̄. h̄ n̄ ē iuſtū. ḡ ē nō iuſtū. ¶ Al'r dr̄ ꝙ ſiue v̄bū ſit copula tm̄: ſiue ꝑs p̄dicati. vt dic̄ illa p̄ᵃ rn̄ſio. tn̄ certū ē ꝙ iuſtū dat ītelligere ſubꝫ. cū ſit accn̄s ꝯcretīe ſignificatū. qꝛ ſic dđo. hō ē iuſtꝰ. ſignificat̄ ꝙ hō ē aliq̄d cui īeſt iuſtitia. iđ p̄dicatū hꝫ vnitatē duoꝝ termioꝝ. iđ ſic n̄ ſeq̄t̄ n̄ ē albū liᵘᵐ. ḡ ē nō albū ligᵐ. ſic n̄ ſeq̄t̄. n̄ ē iuſtū. ḡ ē n̄ iuſtū. vn̄ ⁊ dcm̄ ari. d̄ hac ꝯclōne ītelligēdū ē d̄ p̄dicatꝭ ꝯpoſitꝭ: vt iā ſatis dcꝫ ē ī. q. p̄cedēti. ¶ Ad hocᵘᵐ dico ꝙ l'ra eꝰ ſic ītelligit̄. negatio adueniēs terīo finito rēouet formā termi n̄ remouēdo formā alicꝰ alteriꝰ. vt n̄ hō qꝛ ly n̄ adueniēs hoī rēouet ſpēꝫ hoīs. n̄ remouēdo ſpēꝫ aſini vel eq̄. ſed relinq̄t ſpēs aliquas nō remotas. ſed boetiꝰ nō ītelligit ꝙ nomē īfinitū ponat in ītellectu ſpēs iſtas. que nō remouent̄ per negationē aduenientē termino.

Quoniam vero cōtraria ē negatio ei que ē ē omne animal iuſtū. illa que ſignificat quoniā nullū animal eſt iuſtū. hoc q̄dem manifeſtum eſt qn̄ nūq̄ꝫ erūt vere neqꝫ ſimul ī eodem ipſo. His vero oppoſite erūt aliquādo vt aliqđ animal iuſtum ē. nō omne aīal iuſtuꝫ ē.

¶ Poſtq̃ Ariſto. diſtinxit ⁊ multiplicauit oppõnes ⁊ enunciationes mõ p̃expoſito. nũc exponit quedã dubia circa dicta. ⁊ ps iſta diuidit. in. z. in p̃ncipalē ⁊ icidentalē. ⁊ vtrobiq; remouet dubiũ. ſcđa ibi (trãſpoſita vero noīa) p̃ma in. z. p̃mo exponit quoddã dubiuʒ circa enũciationes de ſubo finito. ſcđo circa illas de ſubo ĩfinito. ſcđa ibi (ille võ que ƀʒ) p̃ma in duas. p̃mo facit qđ dictũ eſt. ſcđo cõparat vl'es enunciationes ad ſingulares ƀm cõñtiam. ſcđa ibi (manifeſtũ eſt aũt) p̃ma in. z. ƀm q̄ duo dubia ponit circa p̃dicta. p̃mũ circa hoc qđ dixit nõ cõuenit ſingulares ſil' eſſe veras. zm circa hoc q̄ dixit. cõtingit aũt aliqñ. ſcđa ibi (ſeqtur vero) Ad euidentiã p̃mi notandũ q̄ oẽs enũciatiões q̃ erãt in angulis ſuprapoſite figure dicunt̃ angulares. nõ cõtigit ergo in vl'ibus angulares eẽ veras. vt omne aĩal eſt iuſtũ. omne aĩal nõ eſt iuſtũ. q̃ eq̄pollẽt iſti. nullũ aĩal eſt iuſtũ. ideo dicit q̄ qm̃ illa negatio q̃ ſignificat nullũ aĩal eſt iuſtũ. ē cõtraria ei affirmationi q̃ eſt. oẽ aĩal eſt iuſtũ. ideo ſeqtur q̄ nunq̃ erunt ſil' vere de eodē. cõtraria enim mutuo ſe expellũt. ⁊ ſubdit. his vero oppoſite erũt aliqñ ſil'r vere. ſ. due ſubcõtrarie. vt non oẽ aĩal eſt iuſtũ que eq̄pollet iſti. qđdam aĩal non ē iuſtũ. ⁊ qđdam aĩal ē iuſtũ. poſſunt. n. ſupponere p̄ diuerſis: ⁊ ſil' eẽ vere. q̃re aũt ſubcõtrarie p̄ticulares dñr oppoſite cõtrarijs vl'ibus dictũ fuit ſupra. ¶ Poſtea cũ dicit.

¶ Sequitur eam quidē q̃ eſt: nullus eſt homo iuſtus. illa que eſt omnis hõ eſt nõ iuſtus. illã vero que eſt. eſt aliquis iuſtus hõ. oppoſita. qm̃ non omnis hõ ē nõ iuſtus. Nece. n. eſt aliquē eẽ.

Probat tertiũ dictũ. ſ. q̄ qñq; cõtingit angulares ſil' eẽ vẽas. ſ. ƀm q̄ ſe cõſequunt̃. vt vl'is affirmatiua de p̃dicato ĩfinito. ⁊ vl'is negatiua de p̃dicato finito. põt ſimul eẽ vere. ⁊ ſil'r vl'is affirmatiua de p̃dicato finito ⁊ vl'is negatiua de predicato ĩfinito. ideo dic̃ q̄ ad illã q̃ ē. nullus hõ eſt iuſtus ſeqtur illa que ē. oĩs hõ eſt non iuſtus. qđ p̄bat ibi (illa vero que ē) q2 ſi ad illã. nullus hõ eſt iuſtus. nõ ſeqtur illa. oĩs hõ eſt nõ iuſtus. da ei⁹ oppoſitã que ē illa. nõ oĩs hõ eſt nõ iuſtus. ſed ad illã ſeqtur. nõ oĩs hõ eſt nõ iuſt⁹. q̃ eq̄pollet iſti. aliqs hõ eſt iuſtus. ſed illa nõ põt ſtare cũ p̃ma. cũ ſit ei⁹ cõdictoria. ideo dicit q̄ illa q̃ eſt aliqs hõ eſt iuſt⁹ eſt oppoſita illius. ſ. p̃me q̃ eſt. nullus hõ eſt iuſtus. qm̃. ſ. eq̄pollet iſti. nõ oĩs hõ non eſt nõ iuſtus. ad quã ſeqtur q̄ nece eſt aliquē. ſ. eẽ iuſtũ. valet g̊ iſta p̃ma cõña. nullus hõ eſt iuſtus. ergo oĩs hõ eſt nõ iuſtus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtũ eſt aũt quoniam etiam in ſingularibus. Si eſt verũ iterrogatũ negare qm̃ ⁊ affirmare verũ eſt. vt puta ſne ſocrates ſapiẽs ē non. Igit̃ ſocrates non ſapiens eſt. In vl'ibus vero non vera eſt q̃ ſimiliter dicitur. vera aũt negatio vt puta ſne oĩs homo ſapiens eſt. Non igit̃ oĩs homo nõ ſapiens eſt. Hoc. n. falſum ē. ſed non igitur omnis hõ ſapiens eſt vera ē. hec. n. oppoſita ē. illa vero contraria.

Cõparat circa dicta vl'es ad ſingulares. manifeſtauit. n. pri⁹ cõſequentiã in vl'ibus. q2 hanc cõñam nõ determinauit. ideo hic remouet dictas differentias iter cõſequentiam in ſingularibus ⁊ vniuerſalib⁹. dicit ergo manifeſtum eſſe q̄ in ſingularibus ſi eſt verũ ĩterrogatũ negare. ſ. de p̃dicato finito. verũ eſt ⁊ affirmare. ſ. de p̃dicato ĩfinito. vt ſi querit̃ putas ne ſo2. eſt ſapiẽs: ſi verũ eſt dicere non eſt ſapiens negando. ⁊ verũ erit affirmare dicẽdo. igit̃ ſo2. eſt non ſapiẽs. ad negatiuã enim de predicato finito bene ſeqtur affirmatiua de p̃dicato ĩfinito in talibus terminis ⁊ cum cõſtantia ſubiecti: in vl'ibus vero non eſt vera affirmatio que ſimiliter dicat̃ in ſil'ibus terminis: negatio aũt eſt vera. vt ſi querit̃. putas ne. oĩs homo eſt ſapiens. ſi verũ eſt dicere q̄ nõ eſt ſapiens. hoc tamẽ eſt falſum affirmare dicẽdo. ergo oĩs homo eſt nõ ſapiẽs: ſed bñ ad illã. oĩs homo nõ eſt ſapiẽs: ſequat̃ illa vera. ergo nõ oĩs homo eſt ſapiens. q2 h̃ eſt oppoſita. i. cõtradictoria p̃me illi⁹ qua q̃rebat̃ an oĩs hõ eẽt ſapiẽs. illa vero. ſ. oĩs hõ eſt nõ ſapiẽs eſt cõ2ia eiuſdē. q2 eq̄pollet iſti. nulli⁹ hõ ē ſapiẽs. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Ille vero q̃ ſecundum ĩfinita cõtraiacentes nomina vel verba oppoſite ſũt. vt in eo qđ eſt non hõ vel non iuſtus vel non currit. vel nõ labo2at quaſi negationes ſine nomine ⁊ verbo eẽ videbuntur ſed nõ ſũt. Semper. n. vel veram eẽ vel falſã negationem nece eſt. Qui vero dixit ñ hõ nihil magis de homine ſed etiã minus ver⁹ vel falſus fuit. Si nõ aliquid addat̃.

Manifeſtat q̃dã dubia circa enũciationes de ſubo ĩfinito. ⁊ ſunt duo ƀm rõneʒ. zm ibi (ſignificat aũt) p̃muʒ dubiũ eſt iſtud. q2. n. locut⁹ eſt de noĩbus ĩfinitis ⁊ verbis. ⁊ dictũ ē q̄ nõ ſunt noĩa vel v̾ba. crederet aliqs q̄ eẽnt affirmatiões vl' negatiões hoc remouet h̃. vbi p̃mo p̄ponit cõcluſionē. d. q̄ ille enũciationes cõiacẽtes. ſ. noĩbus finitis ƀʒ ĩfinita nomina vel verba. vt nõ hõ. non iuſt⁹ videbunt̃. q. negationes. i. orõnes negatiue. ſine noĩe. q̃tũ ad verbũ ĩfinitũ. vt non currit. vel ſine verbo q̃tũ ad nomẽ ĩfinitũ. vt non iuſt⁹. videbunt̃ inquã ſed nõ ſunt. ſcđo p̄bat ibi (ſemp̱. n.) vbi arguit ſic. oĩs negatio ē v̾a vel falſa. ſʒ nomẽ aut verbũ ĩfinitũ nõ ſunt h̾. q. n. dicit nõ hõ: nihil magis dicit ve2 aut falſuʒ: ſed min⁹ q̃ q dicit hõ per ſe. niſi aliqd addat̃. ergo ⁊c̃. hui⁹ rõis p̃mo ponit ma. ibi (ſemp̱. n.) ſcđo mi. (q vero dixit) pʒ lr̃a. ¶ Notãdum q̄ vt exponit boe. p̄pter hoc dic̃ min⁹ q dicit non hõ q̃ q dicit hõ. q2 q dic̃ hõ aliquã rē determinatã dicit. ſʒ q dicit nõ hõ: nõ cõſtituit ĩtellectũ de aliq̃ re determinata. ⁊ iđ min⁹ eſt verus aut falſus. i. min⁹ dicit verũ aut falſum q̃ qui dicit homo. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Significat aũt eſt omnis non homo iuſt⁹ nulli illarum idē nec huic oppoſita negatio ea q̃ eſt non ē omnis nõ hõ iuſtus. illa vero q̃ eſt oĩs non homo ē nõ iuſtus illi que ē nullus non hõ eſt iuſtus ideʒ ſignificat.

Remouet dubiũ ſcđm. q2. n. dixit p̃us q̄ negatiua de p̃dicato finito ſeqtur ad affirmatiuã de p̃dicato ĩfinito. crederet aliqs q̄ ſimil'r eẽt ecõuerſo. hoc remouet h̃. vel al'r melius. dixerat. ẽ q̄ enũciatiões de ſubo ĩfinito ſunt ex̃ illas đ ſubo finito. hoc declarat h̃. q2 fo2te dubiũ videret̃. vbi. z. facit. p̊ oſtẽdit. q̄ enũciationes de ſubo ĩfinito nõ ſequunt̃ ad illas de ſubiecto finito. ſcđo oſtendit conſequentiam inter ſe. ibi (illa vero que. ē) dicit ergo q̄ illa. oĩs nõ hõ eſt iuſtus. que ē affirmatiua de ſubo infinito nulli illa2. ſ. de ſubiecto finito ſignificat idē. nec ē oppoſita iſti que eſt oĩs nõ homo eſt non iuſtus. negatiua de ſubo finito. ſimil'r ĩtelligendũ eſt de oĩbus alijs. cuius rõ põt eſſe. q2 ſubiectũ nõ eſt idē in iſtis ⁊ in illis. ⁊ ideo nec ſequunt̃ nec opponunt̃ iter ſe. cõña. n. ⁊ oppoſitio vident̃ eẽ circa idē ⁊ ſupponũt identitatē ſubiecti. ſcđo (iſta vero) oſtẽdit q̄ enũciationes de ſubiecto infinito habẽt cõſequentiã iter ſe. d. q̄ illa q̃ eſt. oĩs nõ hõ eſt non iuſtus que eſt affirmatiua: tam de ſubo q̃ de predicato infinito ſignificat ideʒ qđ iſta. nullus non hõ eſt iuſtus. que eſt negatiua de ſubiecto ĩfinito tantũ. ſimil'r de alijs. vñ poſſet figura fieri de iſtis ſicut de illis. ⁊ eẽnt. 4. de ſubo vl'i nõ vniuerſal'r ſumpto. vt nõ homo eſt iuſtus. nõ homo non eſt iuſtus. ecce. z. de p̃dicato finito. nõ homo eſt nõ iuſtus: non hõ nõ eſt nõ iuſtus. ecce. z. de p̃dicato infinito. omnis non homo eſt non iuſtus. oĩs non hõ non eſt nõ iuſtus: ⁊ ſunt ambe de p̃dicato

infinito inter quas poſſunt etiam aſſignari oppoſitiones. ⁊ ꝯñtie queẽadmodũ in illis de ſubo finito que ſunt ſupius aſſignate. ¶ Seqtur pars icidentalis.

¶ Trãſpoſita vero nomina vel verba idẽ ſignificãt vt eſt albus hõ ⁊ eſt homo albus. Nã ſi hoc nõ eſt eiuſdez multe erũt negationes. ſed oſtẽſũ eſt. qm̃ vna vnius eſt. Eius eni q̃ eſt. ẽ albus hõ negatio ẽ. non eſt albus hõ. Eius vero q̃ eſt. eſt homo albus. ſi non eadez eſt ei q̃ eſt. ẽ albus hõ. erit negatio vel ea q̃ eſt non eſt nõ homo albus. vel ea que ẽ. non eſt homo albus. ſed altera qdez erit negatio eius q̃ eſt non hõ albus. Alia vero eius que ẽ. eſt albus homo. q̃re erunt due vnius: Quoniam igiẗ trãſpoſito nomine vel verbo eadẽ fit affirmatio vel negatio manifeſtũ eſt.

Ubi etiã remouet dubiũ qḋ poſſet oriri ex p̃dictis añ. nam imediate fecit Ari. vi in ꝑponẽdo negationẽ ⁊ poſtponẽdo. ſepe autẽ trãſpoſuit noĩa ⁊ verba. qñq; p̃ponendo adiectiua ſubſtãtiuis. vt eſt albus hõ. ⁊ ecõuerſo eſt hõ albus. qñq; p̃ponẽdo verba noĩbꝰ. vt currit hõ. ⁊ ecõuerſo hõ currit. ne g̊ crederet aliqs ꝙ hoc faceret ſilr diuerſitatẽ. ſic in negatõe. hoc remouet ꝓbãs per rõnem ꝙ noĩa ⁊ verba trãſpoſita ħ mõ dicto idẽ ſignificãt. vbi ſic ꝓcedit. p̃mo ponit ꝯcluſionẽ ſcḋo addit ꝓbationẽ. ibi (nã ſi hoc) diẽ ergo ꝙ noĩa ⁊ verba trãſpoſita idẽ ſignificãt. vt dicẽdo eſt hõ albꝰ. vel ecõuerſo eſt albꝰ homo. ¶ In ſcḋa parte (nã ſi hoc) ꝓbat per talẽ rõnem. q: ſi nõ. ergo eiuſdẽ affirmatiõis erunt plures negationes. ꝯñs eſt falſũ. g̊ añs. g̊ oppoſitũ eſt veꝝ. huiꝰ rõis p̊ ponit ꝯñam. d. nã ſi hoc qḋ dictũ eſt nõ eſt veꝝ. ergo eiuſdẽ. ſ. affirmationis erũt multe negatiões. ¶ Scḋo ibi (ſed oſtẽſum) deſtruit ꝯñs. q: oſtẽſuz eſt. ſ. ꝙ vna negatio eſt vniꝰ affirmationis. Tertio ibi (eiꝰ. n.) ꝓbat ꝯñam. nã huiꝰ affirmatiõis q̃ ẽ albus hõ. ẽ ħ negatio. nõ eſt albꝰ hõ. ergo ſi iſta. eſt hõ albus. differret ab iſta p̃ma. ẽ albꝰ hõ. habebit aliquã negationẽ. ergo vel hãc. nõ ẽ hõ albus. vel hãc nõ eſt nõ homo albꝰ nõ põt eẽ eiꝰ negatio altera illaꝝ. hec. ſ. nõ eſt non hõ albus. q: iã eſt negatio eiꝰ affirmatiõis. que ẽ. nõ hõ eſt albꝰ. g̊ alia q̃ reſtat. nõ eſt hõ albus: ẽ eiꝰ negatio. ſ; hec eadẽ eſt negatio huiꝰ. eſt albꝰ hõ. q: idẽ negat. ⁊ de eodez qḋ altera affirmat ħ. ſ. eſt albus hõ. q̃re erit vna negatio duarũ affirmatiuarum hec. ſ. nõ eſt hõ albꝰ q̃re ⁊ ſilr multe negatiões erũt eiuſdem affirmatõis. ſ. vt illius. ẽ albꝰ hõ. erit negatio illa. nõ eſt albꝰ hõ. ⁊ hec. nõ eſt hõ albꝰ. ¶ 4°. cõcludit ꝯcluſionẽ p̃ncipalez ibi (quoniã igiẗ) di. manifeſtũ eſt ex p̃miſſis ꝙ eadẽ ẽ affirmatio ⁊ negatio: etiaz trãſpoſito noĩe vel verbo. ¶ Sed rõ pħi videẗ petere. nã diceret aliqs ꝙ negatio huiꝰ. eſt albus hõ. ẽ tantũ illa. non ẽ albꝰ homo: ⁊ nõ illa. non ẽ hõ albꝰ. ſed illa. nõ ẽ homo albꝰ. eſt negatio huiꝰ ẽ homo albꝰ. Ari. aũt ſupponit in rõne ꝙ illa nõ eſt hõ albꝰ ſit negatio huiꝰ eſt albus. hõ. qḋ nõ ꝓbat. ergo petit. ¶ Rñdeo dicendũ ꝭ; boetiũ ꝙ per illã. nõ ẽ hõ albus. tm̃ negaẗ q̃tuz affirmaẗ per hãc. ẽ albus hõ. et iõ ari. ſupponit ſiẽ manifeſtũ ꝙ ſit eiꝰ negatio nec curauit ꝓbare. ¶ Cõtra cõcluſionẽ Ari. inſtaẗ. tuz q: dicendo. nõ oĩs hõ currit. ⁊ oĩs hõ nõ currit. nõ ſignificaẗ idẽ. tuz q: dicẽdo ꝙ oĩum oppoſitoꝝ eadẽ ẽ diſciplina. ⁊ eadẽ diſciplina ẽ omniũ oppoſitoꝝ. non idẽ ſignificaẗ. q: p̃ma ẽ vera. ſcḋa eſt falſa. ſignificaẗ. n. ꝙ aliq̃ diſciplina particularis eſt omniũ oppoſitoꝝ. qḋ ẽ falſũ. ſilr ẽ ħ. cuiuſlibet hoĩs aſinus currit. ⁊ aſinꝰ cuiuſlibet hominis currit. q: prima eſt vera. ſcḋa ẽ falſa. ¶ Rñdeo ad p̃mum diciẗ ꝙ Ariſto. loqtur tm̃ de noĩbus ⁊ v̓bis. vt p; in lr̃a. ħ aũt iſtatur de dictione ſincathe^{ca} que ẽ omnis. ¶ Ad z^{m} ⁊ 3^{m} diciẗ ꝙ vtraq; eſt vera. nã taz ſubiectũ q̃; p̃dicatũ ſtat ꝓ aliq̃ diſciplina particulari. ſed ideterminate: ⁊ nõ ꝓ hac vel illa determĩate. ⁊ ſilr de illa. cuiuſlibet hoĩs aſinus ⁊c̃. idẽ. n. ſignificat hec ⁊ illa. alia ratio eſt grãmaticalis ad illa ⁊ ad quaſcũq; iſtantias alias: ſi q̃ fiant: ꝙ Ariſto. itelligit cõcluſionem de ſignificato termini ⁊ nõ orationis. terminꝰ aũt vbicunq; ponaẗ ſemꝑ idẽ ſignificat. l; quãdoq; ex trãſpoſitiõe terminoꝝ poſſit ſignificatio oratiõis variari. Quicqd ſit de iſta rñſione in ſe. tamen nõ eſt ad mentẽ pħi. ipſe. n. itendit remouere errorẽm circa orões ne crederet ꝙ nõ idẽ ſignificẽt orões in qbus noĩa ⁊ verba trãſponunẗ. ¶ Dico g̊ alr ꝙ ꝯclõ Ariſto. nõ eſt itelligenda vlr. ſ; tm̃ q̃tũ ad exẽpla q̃ priꝰ poſuit vel ad ſilĩa. vt ꝙ idẽ ſignificat. eſt hõ albꝰ. ẽ albus hõ. ⁊ currit hõ. ⁊ hõ currit ⁊c̃. ꝑ hoc. n. remoueẗ error põlis incidere circa dicta. ⁊ ſimilia. qcqd ſit de alijs qbuſcunq;. ¶ Notandũ etiã ꝙ eiuſdem affirmatiõis. eſſe plr̃es negatiões cõceſſuz eſt. ſ. eẽ põle vt iſtiꝰ. oĩs hõ eſt albꝰ eſt negatiua hec. nullus hõ eſt albus. ⁊ hec. aliqs hõ non eſt albꝰ. ſ; tamẽ non in eadẽ q̃titate. q: ħ ẽ ipõle. ꝙ vni opponanẗ vlĩ plr̃es vlr̃es diuerſe. ⁊ nõ eqpollẽtes. ⁊ ſic itelligendũ eſt dictũ Ari. ħ. ſed non videẗ qn vnius vlĩs ſint. z. oppoſite in alia q̃titate. puta vna vlĩs alia particularis. ⁊ ſimilr ecõuerſo. vniꝰ particularis ſint due oppoſite. vna vniuerſalis alia particularis.

Ad maiorem euidẽtiã p̃dictoꝝ q̃riẗ vtꝝ v̓buz de p̃ñti copulet nũc qḋ iſtat vel indifferẽter qḋlibet p̃ñs. ⁊ arguiẗ ꝙ nõ copulet nũc qḋ iſtat. q: hec eſt vera. curro qñ curro: l; ſedeã: ſ; ſi curro copularet ꝓ tꝑe qḋ nũc iſtat falſa eẽt ꝓpõ. g̊ ⁊c̃. ¶ P̃. ſi tp̃s p̃ñs copularet ꝓ nũc qḋ iſtat ħ eẽt repugnãtia itellectuũ ſor. ſemꝑ eſt. ¶ P̃. ſi ſic q̃libet ꝓpõ de p̃ñti eẽt neceĩa. ſilr q: qḋ eſt vel non eſt in ħ iſtãti nece eſt eẽ vel nõ eẽ in ħ iſtãti. ¶ Ad oppoſitũ. q: ſi nõ copulet nũc qḋ iſtat. g̊ ħ eẽt falſa. oẽ qḋ eſt: eſt in ħ iſtãti. ⁊ ita aliqd eẽt ⁊ nõ eẽt in ħ iſtãti. ¶ P̃. niſi v̓buz p̃ñs copularet hoc p̃ñs determinatũ. hec. hõ currit. poſſet eſſe vera ꝓ hoĩe currẽte cras. q: v̓tꝰ ſmonis nõ artaret ad ħ p̃ñs magis q̃; ad illud. ¶ Rñdeo p̃mo p̃mittã aliq̃ neceſſaria. z° dicaz ad qõnes. ¶ Quãtũ ad p̃mũ notandũ ꝙ v̓bũ p̃ñs ꝑ ſe acceptũ ꝯſignificat p̃ñs. ſignificat aũt v̓bũ de p̃ñti rẽ ſuã. nõ ꝓut aliqd eſt hñs eẽ in p̃terito vel futuro. ſ; ſub mõ eẽndi p̃ñtis rẽ ſuã denotat. q: p̃teriti nulla ꝑs iſtat ⁊ futuri. ſ; p̃ñs iſtat ⁊ v̓bũ p̃ñtis tp̃is ſignificat rẽ ſuã ꝑ modũ iſtãtis. ⁊ eſt quodãmõ ſilr̃ de noĩe reſpectu ſuoꝝ ſuppoſitoꝝ. ⁊ de v̓bo de p̃ñti. q: hõ ſignificat formã hoĩs. vel hoĩez in actu. nõ hoĩez in potẽtia. vl̓ hoĩez q fuit ſub illis ꝯditiõibꝰ. ſ; hoĩez ꝭ; actũ ſuũ. ⁊ qḋlibet vt itelligiẗ vt actũ hñs hoĩs. intelligiẗ hõ. ſic etiã v̓bũ de p̃ñti denotat rẽ ſuã vt h; actũ p̃ñtis. ⁊ qḋlibet tp̃s cũ itelligiẗ vt actũ hñs p̃ñtis ꝯſignificaẗ ꝑ v̓bũ de p̃ñti. dr̃ia tm̃ eſt in ħ. nã q: terminus cõis ſignificat ſine tꝑe nihil ꝓhibet ip̃z itelligi ſilr ꝯuenire plibꝰ. q̊ꝝ qḋlibet itelligiẗ hr̃e actũ eiꝰ ſ; de tp̃ibꝰ p̃ñtibꝰ q̃ multa ſũt ꝭ; ordinẽ ⁊ ſucceſſionẽ nõ põt itelligi ꝙ multa ſint ſilr̃ qbus ꝯueniat p̃ñs in actu. ꝓpter qḋ diſſilitudo in noĩe eſt ad ſuppoſita ⁊ de v̓bo p̃ñtis tp̃is. ¶ z° eſt ſciẽdũ ꝙ verbũ de p̃ñti ꝓ eodẽ tꝑe copulat extremũ extremo qḋ ſignificat. vñ ſicut ꝯſignificat p̃ñs tp̃s diſcretũ. vt. ſ. diſtiguiẗ a p̃terito ⁊ futuro. ſic ſub tali tꝑe copulat. vñ nõ põt itelligi ꝙ copulet ꝓ ħ nũc ſignificato. q: tũc trãſacto ħ nũc nõ ſignificaret verbũ p̃ñtis tp̃is. vt p̃argutũ eſt. ſ; nũc copulat p̃ñs cõe ad p̃ñs qḋ erit. ⁊ ad p̃ñs qḋ fuit. ⁊ qḋ eſt ꝓut nomẽ cõe ſignificat. nã tũc iſta. tu eris albꝰ. poſſet iſtã verificare. tu es albus. copulat g̊ ꝓ quolibet tꝑe p̃ſenti cũ fuerit actu p̃ñs. ¶ Quãtũ ad z^{m} p; ex dictis qd dicendũ ad. q. q: verbũ de p̃ñti copulat nũc ſub tꝑe ꝺ p̃ñti diſcreto. vt. ſ. diſtiguunẗ a p̃terito ⁊ futuro nũc. qḋ cõe eſt ad qḋcũq; p̃ñs. hoc ſic declaraẗ. dr̃. n. ꝙ verbũ de preſenti copulat ꝓ tẽpore de p̃ſenti qḋ iſtat. cum iſteterit. vt nũc ꝓ illo qḋ eſt nũc. ⁊ alias pro alio cum inſteterit. verbi gratia. poſito ꝙ aliqua porta ſit anguſta quam non poſſet niſi vnus homo tranſire. et

ꝙ quodlibet in porta ens. cum fuerit in porta vocetur. a. tūc a. ſtabit ſemper pro ente in porta. ſed nūc pro ioāne nūc pro petro. ſilr̄ h. hō eſt. ly ē. copulat ꝓ iſto nunc: ⁊ cras cum dico hō eſt copulat ꝓ illo nūc qḋ eſt tūc ſub rōe pn̄tis ⁊ nō ꝓ hoc ſingulari nūc. vn̄ ſic copulat verbū de pn̄ti pro q̄libet pſenti quouſq; h₃ rōnem pn̄tis. ⁊ nō pro iſtanti ſignificato. ꝓbatio iſti⁹. q₂ ſi copularet tm̄ ꝓ illo nūc qḋ iſtat. ſigneᷣ ⁊ vocef. a. tūc dicēdo ſic. hō eſt. ſenſus eſt ꝙ hō eſt in. a. trāſeat. a. ⁊ dicaᷣ hō eſt. iſta eſt falſa. q₂ hō nō eſt in. a. cū. a. nō ſit. ergo ſi iſta ꝓpō ſit vera nūc vt pus o₃ necio ꝙ nō ad iſtās ſignificatū copuleᷣ nūc ⁊ pus. vel o₃ dicere ꝙ multoties iponereᷣ hoc vbū eſt vt ſignificaret ſub nouo tpe. ¶ P̄. nulla determinatio ſub qua itelligiᷣ determinabile coartat determinabile vltra ſuā formā. q₂ ſic dicēdo. hō eſt alb⁹. albū nō artat hoiem. niſi vt ſtet ꝓ albo. ⁊ nō artaᷣ vt ſtet magis ꝓ aliquo ɔtracte q̄₃ ſit albū vtute albi. nec ad alia niſi ad albū. verbū aūt pmo itelligiᷣ ſignificatū abſolute. put ē qd in ſe. deinde addiᷣ ſibi modus ſignificādi ſub tpe de pn̄ti ſub quo ſignificatū primū intelligiᷣ. nūc autē rō eius qḋ ē tēpus preſens nō magis reſpicit nunc q̄₃ tūc. ſi de pn̄ti dr̄ inq̄tū h₃ rōne₃ pſentis. ergo ſignificatū verbi itellectū ſub illa pn̄tialitate vt modus eſt nō magis itelligiᷣ ſub illa pn̄tialitate ente q̄₃ nō ente. Ex his patet ad arg. hinc ⁊ ide. ¶ Ad pmu₃ dico ꝙ i ɔditiōali b⁹ nō copulaᷣ ad pn̄s abſolute. ſ₃ poniᷣ pn̄s vni⁹ ſub habitudine ad alterū: ita ꝙ ſignificaᷣ. ꝙ cū hoc habeat eē pn̄tiale. ⁊ illud habebit. vn̄ ibi copulaᷣ pn̄s ɔfuſum. q₂ ſic ſe h₃ ad alteꝝ. ſed nūc l gtur de verbo copulāte aliqd abſolute. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ l₃ hoc vbū. eſt. copulet tps qḋ iſtat ſub rōne qua iſtat. nō tamē ē repugnātia itellectuum cum dicit ſoꝛ. ſemp eſt. q₂ h copulaᷣ extremum extremo ſub tpe pn̄ti. put diſtinguiᷣ a rōne pteriti ⁊ futuri. nā ꝙ preteritu₃ ē. non eſt ſimplr̄. ⁊ futuꝝ nō ē ſimplr̄. q₂ li ſemp eſt determinatiuū hui⁹ vbi eſt. ⁊ nō repugnat ei: vt itelligiᷣ diſtictū a pterito ⁊ futuro. nō. n. eſt repugnātia itellectuū ſic dicendo. ſoꝛ. ſemp eſt. q₂ copulaᷣ ꝓ quolibet tpe et diſtiguiᷣ a pterito ⁊ futuro ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ nō ſeqᷣtur eē nece talis ꝓpōnis. niſi in ſenſu cōpoſitōis. ſic. n. eſt vera illa ꝓpō. oē qḋ eſt qn̄ ē ⁊c̄. vt expoſitū fuit ſupra. ¶ Ad pmū in oppoſitū dico ꝙ vtiq; copulat nūc qḋ iſtat. ſed nō illud ſemp. ſ₃ pn̄s cōe ſūptū abſolute ¶ Ad 2ᵐ ɔcedo ꝙ hec. hō currit. eſt vera ꝓ hoie currente pro nunc qḋ iſtat vel cum inſteterit. ⁊ ſic pro currente cras quando currit preſentialiter.

At vero vnū de pluribus vel plura de vno affirmare vel negare. ſi non eſt vnū de pluribus non eſt affirmatio vna neq₃ negatio. Dico autem vnum non ſi vnum nomen ſit poſitum non ſit tamen vnū ex illis vt hō eſt foꝛtaſſe ⁊ animal ⁊ bipes ⁊ manſuetū. ſed ex his vnum ſit. ex albo autem ⁊ homine ⁊ ambulante nō ſit vnū. Quare non ſit vnum aliquid de his ſi affirmet aliquis nō erit affirmatio vna. ſed vox qde₃ vna affirmationes vero multe. nec ſi de vno iſta ſed ſimiliter plures.

¶ Poſtq̄₃ ari. multiplicauit oppōnes. ⁊ earū cōſequentiā in ꝓpoſitionibus ſimplicibus. hic inquirit de eode₃ in enūciationibus q̄ ſunt plures. ⁊ hec pars diuidiᷣ in ꝑncipalē ⁊ incidētalē ibi (qn̄ vero hoc patiᷣ) pma in duas: pmo facit qḋ dictū eſt. ſcḋo ɔcludit corrclarium ex dictis ibi (ſi ergo dialectica) Ad euidētiā pn̄ti notādū ꝙ q₂ determinauit multiplicitatē oppoſitionū ⁊ eaꝝ ɔn̄as in enūciationibus ſimplicib⁹ forte videreᷣ diminut⁹. q₂ nō determinat idē in enūciationibus q̄ ſunt plures. ⁊ ideo oñdit hic ꝙ nō eſt oppoſitio nec ɔn̄a ꝓprie in his q̄ ſunt pl'es. q̄re nec eſt iudicādus diminutus. q₂ hoc in illis nō determinat. Intēdit ergo ſic arguere. oīs oppoſitio eſt affirmatio ⁊ negatio vni⁹ de eodē. ſ₃ enūciatio pl'es affirmatiua vel negatiua non eſt vni⁹ de eodē. g̃ ⁊c̄. hui⁹ rōnis tm̄ ponit minoꝛē in q̄ ſtat vtus rōis. circa quā ſic ꝓcedit. q₂ pmo oſtēdit q̄ ſit ꝓpō pl'es. ſcḋo qḋ dixerat manifeſtat magis ibi (dico autē) dicit ergo affirmare vel negare vnū de plib⁹ aut plura de vno. ex qb⁹ plurib⁹ nō ſit vnū. nō ē affirmatio vel negatio vna ſ₃ pl'es. ⁊ multo magis. ſupp. ſi enūcienᷣ pl'a de plib⁹. exēplū pmi. alb⁹ muſicus currit. exēplū ſcḋi. ſoꝛ. ē muſic⁹ alb⁹. exēplū tertij. alb⁹ muſicus currit ⁊ diſputat. ¶ 2ᵒ. ibi (dico āt) manifeſtat magis ꝓpoſitū. vbi duo fac. pmo ꝙ ſola vnitas nois nō ſuffic ad vnitatē enūciationis. ſcḋo ꝙ nec ſola pl'alitas nominū ipedit vnitatē. vtrūq; n. regriᷣ hic ⁊ ibi. dico aūt vnū. nō ſi vnū nomē ſit poſitū ad ſignificādū plura. ⁊ ex illis nō ſit vnū. q₂ ſi ſic. non ipediret vnitatē. vt hō ē foꝛtaſſe ⁊ aial ⁊ mā ſuetū ⁊ bipes. ſ₃ ex his ſit vnū. tota. n. diffō vnū ꝑ ſe ſignificat. ⁊ dic̄ foꝛtaſſe. q₂ illa ñ eſt ꝓpria diffō hois: ſed qn̄ ex plurib⁹ nō ſit vnū: non ſit enūciatio vna. vt ex hoie ⁊ ex albo ⁊ ambulare ñ ſit vna enūciatio ſupp. q̄re ſi de iſtis affirmaᷣ vnū aliqd nō erit affirmatio vna: ſ₃ erit vna qdem vox ſupple ɔtinua ⁊ ɔtinue ꝓlata ſine itereceptiōe. vt dicēdo. hō albus ambulās currit. ſ₃ affirmatiōes erūt mlt̄e. nec ſilr̄ ecōuerſo. ſi oīa illa enūcienᷣ de vno erit enūciatio vna: ſ₃ pl'es. vt dicēdo ſoꝛ. eſt hō alb⁹ ambulās. ⁊ de ſilib⁹ idē iudiciū habeaᷣ. ¶ Deide cū dicit.

¶ Si g̃ dialectica interrogatio rn̄ſionis ē petitio. vel ꝓpōnis. vel alteri⁹ ptis ɔtradictiōis: ꝓpō vero ps vni⁹ ɔtradictōis ē huiuſmodi iterrogatiōi non erit vna reſponſio ad hec. neq₃ eni vna interrogatio nec ſi ſit vera. dictū ē āt de his i thopicis.

Concludit quoddā coꝛrelariū ex dictis. vbi duo facit. pmo facit qḋ dictū ē. ſcḋo remouet dubiū ibi (ſimiliter āt manifeſtum) dic̄ ergo ꝙ q₂ ſic ē de enūciatione plures. ergo iterrogatio plures nō eſt iterrogatio dya⁹. qḋ probat. q₂ iterrogatio dyalectica petit vnā reſpōſionē dari ſibi. ſed iterrogatio plures nō eſt h₉. ergo ⁊c̄. dato etiā ꝙ illa iterrogatio plures eēt vna. in vtroq; ſenſu nō haberet vnā rn̄ſionē. nec eēt iterrogatio dyalectica. dicit g̃ ꝙ ſi ꝓ q₂ iterrogatio dyalectica eſt petitio vni⁹ rn̄ſionis. puta vel ꝓpōnis. i. partis affirmatiue. vel alteri⁹ partis ɔdictiōis. i. ptis negatiue. ꝓpō. n. i. affirmatio eſt vni⁹ cōtradictionis. i. vni⁹ partis cōtradictionis. q₂ inquā ſic eſt ſeqᷣ ꝙ huiuſmodi iterrogatiōis que eſt plures non erit vna reſpōſio. q₂ nec iterrogatio. nec etiam ſi ſit vna in vtroq; ſenſu. vt dato ꝙ ſoꝛ. ⁊ plato ſint in theatro. ſi queriᷣ ſunt ne ſoꝛ. ⁊ plato. in theatro. nec ē vna iterrogatio nec eſt dāda vna reſpōſio. ergo iterrogatio plures nō ē dyalectica iterrogatio: ⁊ addit ꝙ de his dictū eſt. in thopicis. i. in ſcḋo elēchoꝝ. ¶ Poſtea ibi.

¶ Similiter aūt manifeſtū eſt quoniam nec hoc ipſū qḋ eſt dialectica ē interrogatio vt ſi qs iterrogat quid eſt aial opoꝛtet enim ex data interrogatione nunc eligere vtram velit cōtradictionis partem quā opoꝛtet interrogantē determinare vtꝝ hoc animal hō ſit an non.

Remouet dubium. q₂ enim oſtēdit ꝙ interrogatio plures non eſt dyalectica. crederet aliquis ꝙ omnis interrogatio vna eſſet dyalectica. qḋ non eſt veꝝ. q₂ interrogatio qd eſt. nec eſt interrogatio dyalectica. iō dicit ꝙ ſimiliter manifeſtum eſt quoniam nec hoc ipſum quid eſt: eſt dyalectica interrogatio. vt ſi queritur de aliquo quid eſt. qḋ probat. quia ex interrogatione dyalectica data opoꝛtet reſponſoꝛem eligere vtranq; partem contradictionis quā velit. ideſt poteſt

reſpondere alteram partem quā velit.quā oportet interrogantē.ſ.dyalectice.determinare.i.diſtiguere.vt ſeqtur vtꝝ aīal.puta ſoꝛ.vel plato ſit hō.vel nō.poteſt ei reſpondere ꝙ ſic vel ꝙ nō.qꝛ ſupp.in q̄ſtione qua querit̄ quid eſt.puta qd eſt hō.non pōt eligi vtraqꝫ pars.qꝛ non pōt reſpōderi ſic aut non.ſ.ꝙ animal rōnale moꝛtale.ergo talis iterrogatio.non eſt dyalectica.nō eſt ergo iterrogatio dyalectica.qꝛ nō querit alterā partē cōtradictiōis qḋ oꝫ in dyalectica iterrogatione.ſed poteſt dici interrogatio demonſtratiua querens de qḋ quid eſt rei qḋ eſt medium in demonſtratione. ❡Sequitur pars incidentalis.

❡Quoniam vero hec quidem predicantur compoſita vt vnū ſit omne predicatum eoꝛū q̄ extra predicantur.alia vero non que dr̄ia eſt.de homine.n.verum eſt dicere ꝙ eſt animal extra bipes ⁊ extra bipes animal.⁊ hoc vt vnum ⁊ hominē ⁊ album ⁊ hec vt vnum. Sed nō ſi citharedus eſt ⁊ bonus ⁊ citharedus bonus.

Quia eniꝫ dixit affirmationē eſſe plures vbi plura ſubyciūtur aut predicant̄.ex quibus non fit vnū.ideo hic īcidentaliter oſtēdit ex qbus plurib⁹ fit vnū.⁊ ex quibus nō.mouens queſtionē ex quib⁹ pluribus diuiſis licet īferre cōiunctum vnū.⁊ ecōuerſo ex qbus ꝯiunctis diuiſa.vbi duo facit.p̄mo ꝓſequitur primā partem ex qbus.ſ.diuiſis ſit inferre cōiunctum.ſcḋo ſcḋam ex qbus ꝯiunctis diuiſa ibi(verū eſt aūt) p̄ma in tres.p̄mo q̄ſtionē ꝓponit.⁊ ſcḋo eā pertractat.tertio eā determinat.ſcḋa ibi(ſi eniꝫ quādo alteꝝ)tertia ibi(eoꝝ igit̄ que p̄dicātur)circa p̄mū duo facit.p̄mo q̄ſtionē mouet oſtēdens eam dubitabilem dicens ꝙ eoꝝ que predicantur hec.i.aliqua p̄dicātur copulata.i.ꝯiuncta.vt omne predicatum.i.totū predicatū ſit vnū eoꝛum que extra: ideſt diuiſiꝫ predicātur.ita ꝙ ex diuiſis fit vnū ꝯiunctū.alia vero nō ſic.quia ex diuiſis nō ſequitur ꝯiunctum.queritur ergo que eſt differētia iter hec ⁊ illa vt appareat ex quibus ſequitur: ⁊ ex quibus non.❡Secūdo ibi(de homine enim)explicat qḋ dixerat per exēpla.de homine.n.veꝝ eſt dicere.i.diuiſiꝫ.ꝙ eſt aīal ⁊ extra ꝙ eſt bipes.⁊ ſimiliter vt vnū ꝯiunctū.quia ſequitur.homo eſt aīal ⁊ eſt bipes.ergo eſt aīal bipes.ſimilr veꝝ eſt dicere diuiſim.ſoꝛ.eē aīal.⁊ diuiſim.eē album.⁊ etiā homo vt vnū ꝯiūctum.ſequitur.n.ſoꝛ.eſt homo.⁊ eſt albus ergo eſt homo albus.ecce ergo ex qbus ſequitur:ſed nō ſeqtur.ſoꝛ.eſt cytharedus ⁊ eſt bonus.ergo eſt cytharedus bonus.ꝓbatur ergo ꝙ in aliquibus ſequitur.in aliquibus nō. ❡Deinde cum dicit.

❡Si.n.quoniam alterutrū dicitur ⁊ ambo dicētur multa īconuenientia erunt. De hoīe enim ⁊ hominem verum eſt dicere ⁊ album. Quare ⁊ totū rurſus ⁊ ſi album per ſe ⁊ hominē ⁊ totum quare erit hō albus ⁊ homo albus ⁊ hoc īinfinitum: ⁊ rurſus muſicus albus ambulās ⁊ hec eadem frequenter implicita.

Pertractat quaſi arguēs dupliciter ꝙ nō ex quibuſcūqꝫ diuiſis ſeqtur ꝯiunctū.p̄mo ducēs ad nugationem manifeſtā.ſecūdo ad īplicitā ⁊ occultā ibi(amplius ſi enim)dicit ꝙ ſi ita eēt ꝙ quādo dicitur.i.predicatur alteꝝ predicatoꝝ.ſ.diuiſim.diceret̄.i.predicaret̄ vtrūqꝫ ſimul ⁊ ꝯiunctim.multa īconueniētia ſequētur.de aliquo enim homine veꝝ eſt dicere eſſe hominē ⁊ eſſe albū.ergo ex poſito ⁊ ꝯiūctim eē hominem albū.puta.ſoꝛ.eſt homo albus.quare ecōuerſo ſi ꝯiunctim veꝝ eſt dicere hominem ⁊ album.ergo ⁊ diuiſim rurſum vt prius.quare ſequitur nugatio.ſoꝛ.eſt homo albus albus homo ⁊ hoc in īfinitum. Rurſum veꝝ eſt dicere de aliquo vt de ſoꝛte ꝙ eſt muſicus albus ambulās.⁊ ſimiliter diuiſim ꝙ eſt muſicus ⁊ ꝙ eſt albus ⁊ ꝙ eſt ambulās.ſi ergo ex quibuſcūqꝫ diuiſis ſequitur ꝯiunctum erunt hec eadem implicita frequēter.puta ꝙ eſt albus albus muſicus muſicus ambulās ambulās.⁊ ſic in īfinitū.❡Notandum hanc rationē ſtare in hoc.qꝛ poſita hypotheſi ex qbuſcūqꝫ diuiſis ſeqtur ꝯiunctū.ſeqtur ꝙ ſi ſoꝛ.eſt homo ⁊ eſt albus.ergo eſt hō albus.⁊ ecōuerſo a ꝯiūcto ad diuiſa.habeo ergo tres ꝓpoſitiones.vnā ꝯiunctā ⁊ duas diuiſas.que oēs īter ſe ſunt diuiſe.qꝛ tres.ſi ergo ex oībus diuiſis poſſit fieri ꝯiunctū ꝯiūgātur p̄dicata triū.⁊ ſtatim ſeqtur nugatio manifeſta.qꝛ ſeqtur.ergo ſoꝛ.eſt homo.homo albus albus.rurſuꝫ tota illa accipiat̄ vt vna diuiſa ab illis trib⁹ ex qbus cōponit̄.⁊ tūc erūt q̄tuoꝛ diuiſe.ſi ergo ex eis ſeqtur ꝯiūctū.erit vlterioꝛ nugatio.vt ſoꝛ.eſt homo.homo homo.albus.albus albus.⁊ ſic in īfinitū.ſimiliter ītelligendū eſt de alio exēplo.ſoꝛ.eſt homo albus muſicus.qꝛ poteſt accipi ꝯiunctiꝫ ⁊ diuiſim.⁊ tūc idē qḋ prius.❡In illa parte ibi.

❡Amplius ſi ſocrates ē ⁊ homo ⁊ bipes. ⁊ ſocrates homo bipes eſt.qm̄ ergo ſiquis ſimpliciter ponat ꝯplexiones fieri plurima īconuenientia ꝯtingit dicere manifeſtum eſt queādm oduꝫ ponendū eſt nunc dicemus.

Ducit ad nugationē īplicitam dicēs ꝙ ſi illud eſt veꝝ ꝙ ex oīb⁹ diuiſis pōt īferri ꝯiunctū.ſeqtur ꝙ ſi ſoꝛ.eſt hō ⁊ eſt bipes diſiūctim.ergo eſt homo bipes ꝯiūctim.ſꝫ cū bipes īcludat̄ in hoīe ſicut eius dr̄ia tantuꝫ valet dicere homo bipes q̄tuꝫ homo bipes bipes.ergo dicere homo bipes eſt dicere nugationē īplicitā ⁊ occultam.❡Ulterius ꝯcludit manifeſtum eſſe ꝙ plura inconuenientia contingunt ſi quis ponat ſimpliciter.ideſt vniuerſaliter fieri cōplexiones.ꝙ ſcilicet ex quibuſcunque diuiſis ſequitur coniuctum.et ideo an hic ſit ponendum quod ſequitur.vel non dicemus ſtatim. ❡Deinde cum dicit.

❡Eoꝛum igitur que predicantur ⁊ de quibus p̄dicant̄ quecūqꝫ ſm̄ accidens dicuntur vel d̄ eodem vel alteꝝ de altero hec nō erunt vnum. vt hō albus eſt ⁊ muſicus. ſed nō ideꝫ eſt muſicus ⁊ albus. Accidētia.n.ſunt vtraqꝫ eidem. Nec ſi album muſicum veꝝ eſt dicere tm̄ non erit albū muſicū vnum aliquid. Secundum accn̄s enim muſicum album dr̄. Quare non erit albū muſicū aliquid vnum. Quocirca nec citharedus bonus ſimpliciter.ſed aīal bipes.non ſunt.n.ſm̄ accidens. Ampli⁹ nec q̄cūqꝫ inſunt in alio quare neqꝫ albū frequenter dicet̄ neqꝫ homo neqꝫ animal vel bipes. Inſunt enim in homine aīal vel bipes.

Determinat q̄ſtionē ponens duas regulas.ex qbus diuiſis non ſeqtur coniunctū īnuens ex his ꝙ in oībus alys ſequitur.ſecunda ponitur ibi.(amplius nec) ❡Prima regula eſt iſta ꝙ quando plura predicantur per accidens.ex illis diuiſis non ſequitur cōiunctum.dicit ergo ꝙ eoꝛū que predicantur ⁊ de quibus p̄dicātur.per qḋ ītelligit multitudinē predicatoꝛuꝫ ⁊ ſubiectoꝛū quecūqꝫ predicantur ſecundū accidēs vel ambo de codē ſubiecto.vel alteꝝ de altero.hoc nō erit vnū.i.ex talibus diuiſis non ſequitur coniunctum.vt ſi homo eſt albus ⁊ eſt muſicus.nō ſequitur.ergo idem eſt muſicus albus coniunctim.quia vtraqꝫ.ſ.muſicum ⁊ album ſunt accidentia eidem ſubiecto.ſ.homini.⁊ addit ad remotionem dubȳ.nec ſi albū ⁊ muſicū verū eſt dicere.ſ.quāuis

vnum illoꝝ predicet̃ de altero. non tamẽ erit vnuz aliquid albũ muſicũ cõiunctim. Quocirca q̃ſi per eandẽ rõnez. nec cytharedus bon⁹ erit ſimpl'r. i. non fit vnũ predicatũ cõiunctim. ſicut pȝ per oppoſitũ. qꝛ aĩal bipes ſupp̃. ſunt vnũ predicatum cõiunctim. qꝛ non predicant̃ de homine ſcd̃m accidens. ſed per ſe. ¶ Scd̃a regula ponit̃ ibi (amplius) que eſt iſta. ꝙ quãdo aliqua duo predicant̃ de tertio. ita ꝙ in vno illoꝝ duoꝝ ĩcludit̃ alterũ. ex talibus diuiſis non ſequitur ꝯiũctum. quia eſſet nugatio. vt non ſequitur. ſoꝛ. eſt homo ⁊ bipes. ergo eſt homo bipes. qꝛ in homine includitur bipes. ſicut differẽtia in ſpecie. ideoq; amplius nec ſupple ſequũtur cõiunctim quecunq; in aliquo ĩſunt. i. vnum includitur in reliquo. quare ſimil'r nec licet ĩferre alteꝝ frequẽter. ſed ſupp̃. ſemel tantum. vt dicendo ſoꝛ. eſt homo ⁊ alb⁹. ergo eſt homo albus. ſed non vltra. ſoꝛ. eſt homo albus. ⁊ eſt albus. ergo eſt homo albus albus. quia in prima cum dicitur. homo albus includitur albus. ideo ⁊c̃. ſimil'r nõ ſeq̃tur. homo aĩal vel bipes. puta ſi ſoꝛ. eſt homo ⁊ eſt aĩal bipes. nõ ſequitur. ergo eſt homo aĩal bipes. quia aĩal bipes ĩcludit̃ in hoĩe ⁊ eſt idẽ qd̃ homo. ergo dicere. eſt homo aĩal bipes. ẽ dicere. homo aĩal bipes aĩal bipes. ¶ Deĩde cũ dicit.

¶ Verum eſt autez dicere de aliquo ⁊ ſimpl'r: vt quẽdam hoĩez album eẽ hominem: ⁊ quendam albuz hominem album eẽ.

Hic proſequitur ſecũdam partẽ quaſi determinãs ex q̃bus cõiunctis ſequunt̃ diuiſa. vbi ſic ꝓcedit. p̃mo pertractat qõnem. ſecũdo ex predictis infert ſolutionẽ totã ibi (quare in quãtiſcũq;) p̃ma in duas. primo oſtẽdit ꝙ ex quibuſdã ꝯiũctis ſequũtur diuiſa. in ſecũdo ꝙ ex quibuſdam nõ. ibi (nõ ſemper aũt) dicit ergo ꝙ veꝝ eſt dicere de aliquo ſupple cõiunctim ⁊ ſimpl'r. i. diuiſim. vt quẽdam hoĩem. puta ſoꝛ. eſt veꝝ dicere eſſe hoĩem ⁊ eſſe albũ ⁊ eẽ ꝯiũctim hoĩem albũ. ita ꝙ a ꝯiũctis ſequitur diuiſim. ⁊ ecõuerſo. ¶ Secũdo.

¶ Non ſemper autem ſed quando in adiecto quidem aliquid oppoſitoꝝ ineſt ad que ſequatur cõtradictio. non verum eſt ſed falſum vt hominem moꝛtuum hominem dĩe. quando aũt non ineſt verum eſt. vel etiam quando ineſt ſemper falſum eſt.

Oſtẽdit in quibus nõ ſequitur dãs duas regulas circa hoc. ſecũda põitur ibi (quãdo autẽ nõ ĩeſt) Prima ergo regula eſt iſta. quãdo aliqua duo ꝯiũctim de aliquo predicãtur ſic ꝙ ſi alteꝝ ĩferatur ſequitur oppoſitũ in adiecto. i. in determinatiõe addita. vel ad verbũ. ex parte predicati quãdo eſt p̃dicat tertiũ adiacens. que. ſ. oppoſita ſequitur ꝯtradictio. nõ eſt veꝝ ſed falſũ. ſ. diuidere ⁊ incõiũctim ꝓferre. vt hoĩez moꝛtuũ dicere hoĩez. verbi gratia. nõ ſequitur. ſoꝛ. eſt homo moꝛtuus. ergo eſt homo. qꝛ li moꝛtuus diſtrahit hoĩem. naz homo moꝛtuus nõ eſt homo. ſi ergo ĩferatur ꝙ eſt homo eſt oppoſitũ in adiecto. ⁊ ſequitur ꝯtradictio. ſ. ꝙ eſt homo ⁊ nõ eſt homo. eſt moꝛtuũ ⁊ nõ eſt moꝛtuũ. ⁊ ſubdit (quãdo autẽ nõ ĩeſt). ſ. oppoſitũ in adiecto. veꝝ eſt. ſ. ex coniunctis ĩferre diuiſa ⁊ ſtatim coꝛrigit ſe. qꝛ hoc nõ eſt veꝝ vniuerſaliter. vt patet ex ſecũda regula dicẽs. vel etiam ſupple. dico ꝙ quãdo ineſt. ſcilicet oppoſitum in adiecto: ſemper falſum eſt. ſ. ĩferre diuiſa ex ꝯiunctis. ſed quãdo nõ ineſt nõ ſemper veꝝ eſt ĩferre. vt dicit ſecũda regula. ¶ Ideo ibi.

¶ Quando vero nõ ineſt. nõ ſemper verum eſt. Vt homerus eſt aliquid vt poeta. ẜ etiã ẽ non. Secundum accñs. n. eẽ de homero predicatur quoniam ineſt ei poeta. ſed non ſm̃ ſe predicat̃ de homero quoniam eſt.

Ponit ſecũdaz regulã que eſt iſta. quãdo aliqua predicãtur de aliquo ſcd̃z accidẽs ex coniũctis nõ ſequitur diuiſum. vt homerus eſt aliquid vt poeta. ergo eſt. nõ ſequitur. quia eſſe predicatur de homero ſcd̃m accidẽs. quoniã ⁊ poeta eſt. ſed eſſe nõ predicatur de homero ſcd̃m ſe. quoniã homerus eſt ſed per accidẽs ratione poete a quo ſpecificatur. ¶ Notandum ꝙ vt dictum eſt in primo libro. quando eſt predicatur tertium adiacẽs res verbi non ſpecificat illud qd̃ ſubſequitur ipſuz cui adiacet. ſed ecõuerſo. ⁊ ita dicẽdo. homerus eſt aliquid vt poeta. ly eſt nõ ſpecificat poetam ad ſtãdum pro exiſtẽtibus tãtum. ſed poeta ſpecificat eſſe. quia quando eſt predicat. 3. predicat qd̃ in alio eſt. nũc autem eſſe ſpecificatũ per poetam ita eſt indifferẽs ad ſuppoſita ſicut poeta. vt nõ magis ſtet pro exiſtẽte q̃ pro nõ exiſtẽte. vnde hic eſſe predicatur per accidẽs. qd̃ dupliciter intelligitur. vel per accidẽs. i. per aliquid extraneũ. naz eſſe poete de homero extraneum eſt ei qd̃ eſt eſſe. quando predicatur ſcd̃m. vel per accidens. i. ſcd̃m aliquid. tamẽ eẽ de ſubiecto nõ poteſt eẽ ſimiliter de ſubiecto. nam eẽ poete vt dicitur de homero nõ neceſſario ponit eẽ. qꝛ ergo ſic eſt nõ ſequitur. homerus eſt poeta. ergo homerus eſt. ¶ Deĩde cum dicit.

¶ Quare ĩ quantiſcũq; predicatis neq; ꝯtrarietas aliqua. neq; vlla oppoſitio ĩeſt. ſi diffinitiones ꝓ nominibus reddantur. Et ſꝫ ſe predicẽtur ⁊ nõ ſm̃ accñs in his ⁊ ſimpliciter veꝝ erit dicere. Qd̃ autem nõ eſt qm̃ opinabile eſt. nõ eſt verum dicere eſſe aliqd̃ ens. Opinatio enim eius nõ eſt quoniam eſt ſed qm̃ nõ eſt.

Ex regulis datis infert ſolutionem queſtionis dicens ꝙ in quãtiſcunq; p̃dicatis. ideſt in omnibus p̃dicatis. qñ ibi nõ eſt aliqua oppoſitio. qd̃ patet ſi reddantur diffinitiões pro nominibus ⁊ predicantur ſecundũ ſe ⁊ non ſecundum accidens. ideſt non ſcd̃m aliquid extraneum ſue propꝛie rationis. in his ſimiliter erit verũ dicere. ideſt diuiſiz. ⁊ exemplificat de parte negatiua. quoniam illud qd̃ non eſt: eſt opinabile. ⁊ ideo non eſt verum dicere diuiſim ipſum eſt. qꝛ opinio non eſt eius cauſa ꝙ ſit. ſed magis ꝙ non ſit. eſſe enim opinabile diminuit vel diſtrahit eſſe ſimpliciter. ſic̃ moꝛtuum diſtrahit hominem ſimpliciter. ſicut eniz non ſequitur eſt homo moꝛtuus. ergo homo eſt. propter implicitam oppoſitionem in adiecto. ita non ſequitur eſt opinabile. ergo eſt. ſed fit fallacia ſecunduz quid ad ſimpliciter. ¶ Aduertendum etiam ꝙ illa oppoſitio eſt implicatio contradictionis. patet ſi redditur diffinitio pro nomine: nam diffinitio hominis eſt animal rationale ⁊c̃. ſi animal. ergo animatuz. differt igitur hominem moꝛtuum dicere hominez. quia eſt dicere hominem non animal non animatum. ⁊ per conſequens hominem non hominẽ. ¶ Notandũ etiam ꝙ ſicut predictũ eſt quãdo hoc verbũ eſt p̃dicatur tertium ⁊ altertĩ adiacẽs. p̃mo p̃dicat eſſe illius cui adiacet de ſubo vt ſic dicendo. homerus eſt poeta. predicat̃ eſſe poete de homero. ⁊ non eſſe ſimpl'r. ideo dicit boetius ꝙ ĥ. homerus eſt poeta ſunt duo predicata. ſcilicet poeta principaliter ⁊ eſt ſecundario predicatur. ergo eſſe qd̃ in alio eſt. qꝛ predicat eſſe qd̃ ſubiectum habet non ſecundũ ſe. ſed ſecundũ quid aliud. vt eſſe qd̃ conuenit homero ſcd̃m ꝙ poeta. ſed quando p̃dicat ſecundũ tunc p̃dicat eſſe ſimpl'r ⁊ actu in exiſtẽtia. Ex quo ſeq̃tur ꝙ nunq̃ ab eẽ predicato tertiũ ſeq̃tur eſſe p̃dicatuz ſcd̃m: ſaltẽ quãdo in antecedẽte ſpecificat per terminuz nominalẽ. vt homo eſt aĩal. ergo eſt. vel hõ eſt albus. ergo eſt. vel ſor. eſt poeta. ergo eſt. ⁊ ſi in aliquibus tenet hoc eſt gratia materie non gratia foꝛme. quia eſt predicatum. Tertio ſemper predicatur ſecundum accidens modo preexpoſito. nec ſequitur ꝙ propter hoc fruſtra determinet hic Ariſto.

▪ q̄bus cõiunctis tenet ꝯſequētia ad diuiſa. ⁊ a q̄bus non.
q2 in alijs ꝯiunctis ab eſſe quãdoq3 ſequitur diuiſiu3. vt iſte
eſt hõ currēs. ergo iſte eſt. in alijs nõ. vt iſte eſt bon⁹ citha-
redus. ergo eſt bonus. ⁊ hoc eſt magis ad propoſitū Ariſt.
ħ. ꝙ̄ de eſſe. vnde hic nulla fit ſpecialis mētio de eſſe. ⁊ ſuo
ſpecificatiuo magis ꝙ̄ de alijs oppoſitis pdicatis. ¶ Notã
dum etiã quantū ad primã partē q̄ſtiõis. ꝙ duo predica-
ta diuiſim ſumpta tripl'r ſe habēt reſpectu vnius ſubi. vel
q2 vtrūq3 eſt ſubale. vel vtrūq3 accidētale. vel alteru3 ſub
ſtãtiale. ⁊ alterū accidētale. ſi hoc vltimo modo ſemper te
nebit cõſequentia a diuiſis ad cõiunctum. vt ſoꝛ. eſt hõ ⁊ ē
albus. ergo eſt homo albus. ſi vero vtrūq3 ſit ſubale. ħ nõ
ꝯtingit niſi vnū in alio icludatur. aut ergo precedit magis
cõmune. ⁊ tūc tenet cõſequentia. vt ſoꝛ. eſt aĩal ⁊ eſt homo.
ergo eſt animal homo. aut ecõuerſo. ⁊ tūc non tenet ꝓpter
nugationem. vt ſoꝛ. eſt homo ⁊ eſt aĩal. ergo eſt homo aĩal.
tamē dubium eſt ſi tenet pmo modo. q2 ſm aliquos nuga-
tio eſt dicere aĩal homo. ſicut aĩal ſenſibile. vt patet reddē-
do diffinitiones p noĩbus. vñ ari. generaliter negat conſe-
quētiam tenere quãdo vnum icluditur in alio quomõcūq3
oꝛdinetur. Si aũt vtrūq3 ſit accidentale: hoc contingit du
pliciter. aut ita ꝙ vtrūq3 reſpectu ſubiecti ſit accidētale. ⁊
tñ adinuicē vnū alteri ſit ſubale. aut ita ꝙ vtrūq3 reſpectu
ſubiecti ſit accidentale ⁊ ad inuicem. ſi primo modo adhuc
dupliciter. aut enim precedit cõmunius. ⁊ t3 ꝯña. vt ſoꝛ. eſt
coloꝛatus ⁊ ē albus. ergo eſt coloꝛatus albus. tamē hic du
bium eſt ſicut pus. ⁊ ꝓpter eaſdē cauſas. ſi aũt ecõuerſo nõ
tenet ꝓpter nugationē. vt ſoꝛ. eſt albus ⁊ coloꝛatus. ergo ē
alb⁹ coloꝛatus. vt p3 nugatio eſt. ſi ſcdo modo nunꝙ̄ tenet
ꝯña. vt ſoꝛ. eſt albus ⁊ eſt muſicus. ergo eſt albus muſicus.
⁊ ſoꝛ. eſt cytharedus ⁊ eſt bon⁹. g cytharedus bonus.

Ad maiorem euidentiã pdictoꝝ queritur. vtru3 hec ꝓpoſitio ſit vna. ſoꝛ. eſt homo al
bus. ⁊ hec. omnis homo albus currit. ⁊ videtur ꝙ non per
boetium qui dicit ſic. ſi ex illis que ſubycis aut pdicas non
fiat vnū ſicut ex ſubſtãtia aĩata ⁊ ſenſibili nõ erit vna ꝓpõ
ſed ex homine ⁊ albo nõ fit ita vnu3. ergo ⁊c. ¶ P̄. ſi ſic ea-
dem rõne hec tota ꝓpoſitio erit vna. hõ albus ambulans
currit. qđ negat ari. in lr̃a. ¶ P̄. ſcdm ari. in lr̃a. duoꝝ que
pdicãtur d̄ tertio per accidens. vel alteꝝ de altero pdicat̄
per accidens: ⁊ nõ fit ex illis vnū. d̄ quo: vel d̄ vno: poſſit ali-
quid affirmari vel negari. ſed albū dicitur de homine p ac
cidēs. ergo dicēdo ſoꝛ. eſt hõ albus. non erit ꝓpoſitio vna.
¶ P̄. cuiuſlibet affirmationis vni⁹ eſt negatio vna. ſ3 hui⁹
omnis hõ albus currit nõ eſt vna negatio. q2 ſi ſic illa eſſet
hec. homo albus nõ currit. qđ non ꝯtingit. q2 ambe ſunt ſil'r
falſe. poſito ꝙ nullus hõ ſit albus. q2 in vtraq3 implicatur
qui ē medium inter hominē ⁊ album. ſicut iter exigens ⁊
exactū. vtraq3 ergo iplicat hominē eſſe album. ergo vtraq3
eſt falſa. ꝓpter implicationē falſi. ¶ Contra in illa propo
ſitione eſt vna. veritas. eſt ergo vna. non eni eſt idē dicere.
oĩs hõ albus currit. ⁊ oĩs hõ eſt albus. ⁊ oĩs hõ currit: ſi eni
ſic eēt. eēt ꝓpõ plures. hõ i vtraq3 eēt ſubm abſolute ⁊ ſeq
retur. oĩs hõ albus currit. ergo oĩs hõ currit. q2 albu3 ē pdi
catū in vna. ⁊ currere in alia. ¶ P̄. ari. inquirēs q pdicata
diuiſim. vt duo poſſint pdicari vt vnu3 dicit ꝙ ſoꝛ. eſt hõ ⁊
albus ⁊ hoc erit vt vnū. ¶ P̄. ari. dicit expſſe hãc eſſe vnã.
ſoꝛ. eſt hõ alb⁹. ¶ Rñdeo. Ad maioꝛē euidētiã qõnis. pmo
inquirã d̄ pncipali. ſcdo iuxta hoc an hec ſit vna. albū ē mu
ſicū. tertio iuxta hoc an hec ſit vna. homo albus eſt hõ mu
ſicus. 4° iuxta hoc an hec ſit vna. homo q eſt albus currit.
¶ Quantū ad primū dico ꝙ hec eſt vna. hõ albus currit.
ſil'r ⁊ iſta ſoꝛ. ē hõ alb⁹. idē eni iudiciū d̄ vtraq3. vñ ex homi
ne ⁊ albo fit vnū extremū reſpectu ꝯpõnis. non tñ vnum
ſimpliciter. ¶ Ad qđ ſciēdū eſt ꝙ vnitas in ꝓpõne ē ꝓpoꝛ
tionalis vnitati in reb⁹. in rebus aũt quedã habēt vnitatē
ſimpliciter. ſicut que ſunt entia ſimpliciter. quedã dicūtur
vnū ſm quid. vt q ex talibus cõponūtur ſicut dom⁹. ſil'r ē i
ꝓpõnibus. vnde ħ eſt ſimpl'r vna. hõ eſt aĩal. vbi penitus
ſimplex pdicatū enūciatur d̄ ſimplici ſubo. hec autē. homo
albus currit. nõ eſt ſimpl'r vna. ſicut prioꝛ. q2 ꝓpõ d̄r ab vni
tate extremoꝝ vna. ſed currere nõ ita enūciatur d̄ vno. ſm
ꝯceptū. cū d̄r. homo albus currit. ſicut ſic dicēdo. hõ ē aĩal:
Eſt tamē pma vna. q2 ſibi cõpetunt paſſiones ꝓpõnis vni⁹
que ſunt oppoſita ꝯ̄ria ⁊ ꝯ̄dictoria. ⁊ diuidi p affirmationē
⁊ negationē. ⁊ eſſe ſillogizabile. ⁊ ſcdm illoꝝ p3. q2 p̄ huius
nõ diuidit ari. aliquã propõnē in affirmatiuã ⁊ negatiuam
niſi vnã. ¶ Quãtū ad ſcdm idē dico ꝙ hec. albū ē muſicū
eſt vna. q2 tñ albū ſubycit ſe per accñs. ideo ſimpl'r non eſt
vna. ſicut nec hec. hõ albus eſt muſicus. vnū eni ſubycitur
⁊ vnū pdicatur. niſi eni vnitas termini ꝯcreti ſufficeret ad
vnitatē extremi. propõ vna ꝯuerteretur in plures. q2 hec ē
vna. ſoꝛ. eſt albus. que ꝯuertitur i hãc. albū eſt ſoꝛ. ¶ P̄. p
iſta ꝯclõne ar. nã ꝓpõ eſt vna in qua pdicatur vnū de vno.
eadē aũt vnitas extremi ſufficit ad ſubs que ad pdicatu3.
ſed hec eſt vna. ſoꝛ. eſt muſicus. ⁊ hec ſil'r ſoꝛ. eſt albus. ergo
⁊ hec. albū eſt muſicū. q2 vtrūq3 extremū eſt vnū. ¶ Cõtra
ꝯclõnē inſtatur. tū q2 muſicū pdicatur d̄ albo rõne alicui⁹
tertij. puta ſoꝛ. ergo idē eſt dicere. ac ſi diceret̄. ſoꝛ. q ē alb⁹
eſt muſicus. ſed hec eſt plures ſm ari. q dicit in lr̃a ꝙ quan
do duo accipiuntur: quoꝝ vnū de altero pdicatur p accñs:
vel ambo de tertio p accidēs: ex his nõ fit vnū. tū q2 tot cõ
poſitiões iplicite ſunt hui⁹. albū eſt muſicū. quot hui⁹. ſoꝛ.
eſt albus muſicus. ſed ꝓpter compõnes iplicitas ē hec plu
res. ſoꝛ. eſt albus muſicus. ergo ⁊ hec erit plures. albū ē mu
ſicū. nam cū d̄r. album eſt muſicū. due ſunt ꝯpoſitiones im
plicite. ſ. ſoꝛ. eſt albus q eſt muſicus. ⁊ eedem compõnes im
plicite ſunt ħ. ſoꝛ. eſt albus muſicus. aſſumptū p3. nã cu3 di
cimus. albū ē muſicū. dico ibi cui ineſt albū eſſe muſicū d̄
v̄tute ſermõis. ¶ Rñdeo. ad pm̄ dico ꝙ rõ oñdit extremū
ꝓpõnis nõ eē ſimpl'r vnum. ē tñ vnū q̄tū ſufficit ad vnita
tem veritatis ⁊ falſitatis. ⁊ ad vnitatē affirmatõis ⁊ nega
tionis. ⁊ vt ſufficit ad rõnē ſillogiſticã. ¶ Ad ſcdm dico ꝙ
cū dicitur album eſt muſicū. cõpoſitio iplicita in ſubiecto
eſt cõpoſitio actus ⁊ potentie. propter qđ ex ſũptis in ſubo
fit vnū. ⁊ ſil'r ex ſumptis in pdicato. ſed cum dicitur. homo
eſt albus muſicus. albū ⁊ muſicū ſunt duo. quoꝝ neutrū ē
vt potentia reſpectu alterius. ſed vtrūq3 ē actus. ideo per
modū vnius non poſſunt pdicari de eodē. ſed cū vtrunq3
ſumatur vt predicatu3 neceſſe eſt vtrūq3 per ſe predicari.
ideo eſt propoſitio plures. vbi duo accidentia predicantur
vel ſubyciuntur. ¶ Quantū ad tertiū dicendū ſil'r ꝙ hec
eſt vna. homo albus eſt homo muſicus ꝓp rõnē dictã. quia
albū ad hominē ſe h3. ſicut actus ad potentiã: ⁊ muſicum
ſimiliter. ideo ex homine ⁊ albo fit vnum extremum. et
ex hoĩe ⁊ muſico aliud extremū. ideo pdicat̄ vnu3 de vno:
ens aũt ſubitellectū iter adiectiuū ⁊ ſubſtãtiuum nõ deſi-
gnat aliquid eē vel nõ eē. ſicut cõpoſitio ꝓpoſitionis affir-
matiue vel negatiue. ſed deſignat ꝯformitatē quãdam ad-
iectiui ad ſubſtãtiuū. ſm ꝙ hoc habet rationē diſponibilis
⁊ illud rationē diſponētis. vnde magis eſt modus itelligē-
di ꝙ̄ copula verbalis deſignãs aliquid eē. ¶ Pro hac con
cluſione arguit̄ ſic. hec eſt vna. homo albus currit. vt oſtē-
ſum eſt. vnitas ergo hoĩs albi ſufficit ad vnitatē extremi. ⁊
eadē ratione iſtud eſt vnū. homo muſicus. ergo huius pro-
poſitionis. homo albus eſt homo muſicus. vtrūq3 extremū
eſt vnū. ergo ⁊ ꝓpoſitio eſt vna. ¶ P̄. ex homine ⁊ albo fit
vnū ſicut ex actu ⁊ potentia. ſimiliter ex homine ⁊ muſico
eadē rõne. ergo vtrūq3 extremum eſt vnū. ergo ⁊c. ¶ Sed
ꝯtra. ſcdꝫ Ariſto. eoꝝ que ſubyciūtur ⁊ predicatur quecūq3
duo vel plura dicunt̄ de tertio per accñs. ⁊ alteꝝ de altero
dicit̄ p accñs. ex his nõ fit vnū extremū. nec eſt affirmatio

vel negatio vna.ſȝ ſic eſt in propoſito.q2 hõ ⁊ muſicus dñr de homine albo per accidens.⁊ alteꝝ de altero per accñs. ergo hec nõ erit vna.ſicut hec.ſoꝛ.eſt homo albus.℄ Reſpõdeo ꝙ ꝙñis pdicentur duo.quoꝝ vtrũqȝ accidit tertio ⁊ alteꝝ alteri.nõ eſt ꝓpoſitio plures.ſed ſi duo predicentur. quoꝝ vnũ accidat alteri per qñdã tertiũ cui inſunt ⁊ cuius ſunt actus.tũc erit ꝓpõ plures.q2 ſi duo acñtia ſibi inuiceȝ ex hoc ꝙ ſunt actus cuiuſdã tertij predicenť.ex his non fit vnũ.ſicut ex actu ⁊ potẽtia.ex alijs aũt fieri põt.vnde patet ꝙ ratio ꝓcedit ex iſufficienti.q2 omittit vltimã partẽ poſitaȝ.℄ Quantũ ad quartũ dico ꝙ hec eſt ſimplr plures.homo q eſt alb⁹ currit.q2 duo act⁹ per duas cõpoſitiones formales hoi attribuunť.nam albũ attribuiť homini per hoc verbũ eſt iportans formalẽ cõpoſitionẽ.ita eni formaliter attribuiť albũ homini.lȝ per qui.referať homo.ſicut ſi diceretť.homo eſt alb⁹.q2 formalis attributio accipiť ſpeciẽ a cõpoſitiõe verbali.ſȝ hoc qõ eſt.qui eſt.hoi relato.ðnotat albuȝ attribui.cui etiã attribuiť currere.nec attribuiť currere homini q eſt albus.ita vt hoc totuȝ accipiatur. vt vnum ſubiectũ.Nunqȝ eni reſpectu tertij accipitur.vt vnũ ſubiectum qõ ð alio ſignificat formalr eſſe vel non eſſe. h aũt ꝙ eſt.q eſt alb⁹ lȝ rõne relationis iportate per ly q ſuſpendať animus audiẽtis.vt hoc itellectũ ad aliud referat:tamẽ aliquid ð alio ſignificat eẽ.aliogn nullo homine exiſtẽte albo nõ hec eẽt falſa.aliqs homo qui eſt albus nõ currit.ſicut ſi dicať.quia tu curris veꝝ vel falſuȝ ſignificať.ſuſpenſus eſt tamẽ anim⁹ vſqȝ quo aliqd addať.naȝ añs hipothetice.vt ẽ pars ꝓpoſitionis verũ vel falſuȝ ſignificat. Si tamẽ itelligatur ꝙ ly q eſt eẽt quidã modus itelligendi iter ſubſtantiuum ⁊ adiectiuũ.tũc eſſet ꝓpoſitio vna.ſicut hec hõ albus currit.⁊ ei⁹ꝯtradictoria eſſet hec.hõ qui eſt albus nõ currit ℄ Cõtra hanc cõcluſionẽ primo ar.ſic. relatiuũ ſubſtantie refert vnũ numero cuȝ ſuo antecedẽte.ſed q eſt relatiuum ſubſtãtie.ergo ſic dicẽdo.homo qui ẽ alb⁹ currit.ðnotatur homo replicari.ita ꝙ homo ſemel accept⁹ videtur ſubijci actui currẽdi.⁊ iterať ei qõ eſt eſſe albũ. ex homine autem iterato reſpectu diuerſoꝝ predicatoꝝ non põt eſſe vnũ ſubiectum ꝓpoſitionis.ergo ⁊c.℄ P̄.intellectus cuiuſcũqȝ ꝓpoſitionis cathegorice reſoluiť in duos itellectus ſimplices ſine vero ⁊ falſo.ſȝ hec ꝓpoſitio nõ ſic reſoluiť. nã ſic dicendo.hõ qui eſt albus ſine additõe alterius.ſignificatur veꝝ vel falſũ.quia ðnotať ꝙ homo ſit alb⁹.ſed q2 homo referť. ⁊ relatio eſt ad aliũ actũ.ideo anim⁹ audientis ſuſpẽſus eſt. donec aliqd aliud addať de hoie.ſicut ſi dicať.homo q currit.verũ vel falſuȝ ſignificať per ipſaȝ ꝓpoſitionem.ſed adhuc depẽdet anim⁹ audiẽtis quid ðbeat vlteri⁹ dici.℄ Sȝ contra arguitur.q2 vnitas ſubiecti diſtributiõis ſufficit ad vnitatẽ ſubiecti act⁹.ſed hoc totũ.homo q ẽ albus ẽ vnum ſubiectũ diſtributiõis.q2 ex illa cõuenit ſillogiȝare ſic. ſed ille eſt homo qui eſt albus. ergo ille currit.in ſyllogiſmo ãt totum medium eſt id qõ in vtraque propoſitione accipitur. ⁊ in maiori ſupra totum vt vnum diſponibile cadit ſignum.℄ P̄. hoc ꝙ ẽ homo qui eſt albus ſufficit ad vnitatem medij ſyllogiſtici.ergo ⁊ extremi in propoſitione. quia ex propoſitionibus plures nõ fit ſyllogiſmus.℄ Preterea quãdo propoſitio eſt plures neceſſe eſt eſſe plura extrema. q2 ad minus.4.cum cuiuſlibet ꝓpoſitionis ſint duo extrema.accipio aliud.ꝙ predicatũ non artat ſubiectũ.ſi ergo in hac.homo q eſt albus currit. predicetur currere de homine ſic ð ſuo ſubo.⁊ albũ ð hoie ſic ð ſuo ſubo ⁊ nõ coartareť hõ per li album:ergo ſequereť oĩs homo q eſt albus currit ergo omnis hõ currit. qõ eſt falſum. ℄ Ad primũ dico ꝙ abſolute. ⁊ pmo non diſtribuiť totum hoc hõ.q eſt albus. ſed hõ per ſe:tamẽ in habitudine ad hoc qõ eſt.qui eſt alb⁹ q2 quodã modo homo accipiť coꝛtatus.eo ꝙ ſimul accipiť vt ei ieſt album ⁊ currere.℄ Ad 2ᵐ dico ꝙ hoc qõ eſt q eſt albus p ſe non eſt pars medij ſyllogiſtici nec debent tales determinationes addi ad ſubiecta.ſicut nec alie determinationes.vt ſi ſic ſyllogiȝetur. oĩs homo ⁊ duo hoĩes ſunt tres.ille eſt homo. ergo ille ⁊ duo hoĩes ſunt.3. ſic ğ debet ſyllogiȝari in propoſito.oĩs homo q eſt albus currit.ille eſt homo.ergo ille qui eſt albus currit. ℄ Aliter poteſt dici ꝙ ſimplr nõ eſt ſillogiȝabilis illa.omnis hõ qui eſt albus currit.q2 ſilr ẽ plures.cũ ğ dicitur ꝙ hõ albus ẽ vnũ diſtribuibile.negandũ eſt.℄ Ad vltimũ dico ꝙ ſũt ꝗtuoꝛ extrema homo currere.hõ.relatus ⁊ albũ ſibi denotatũ ineſſe.ergo propoſitio eſt plures.℄ Ad pncipalia.ad pmũ dico ꝙ boetius intelligit ꝙ nõ eſt propoſitio ſimplr vna.niſi ex pdicatis ⁊ ſubiectis fiat vnũ queadmodũ ſpẽs vna.⁊ veꝝ eſt.tñ aliquo mõ põt ꝓpõ dici eſſe vna.licet extremũ nõ ſit vnuȝ ſimplr.nã vnũ fit ex actu ⁊ potẽtia.⁊ albũ quodãmõ ẽ act⁹ hoĩs.licet non ſimplr.eſt tñ vt ipſe dicit actus ſupficialis. ꝓpter qõ ex homine ⁊ albo fit quodãmõ vnũ.℄ Ad aliud dico ꝙ nõ eſt eadẽ rõ.q2 ambulans ⁊ albũ ſunt duo.quoꝝ vtrũqȝ accidit alteri.⁊ neutꝝ eſt actus reſpectu alteri⁹ nec potẽtia.propter qõ homo albus accipitur.vt vnũ ſubiectũ reſpectu pdicati.⁊ homo ambulãs accipitur vt aliud ſubiectum reſpectu pdicati.vnde ex hoĩe ⁊ albo ⁊ ambulãte nõ fit vnũ.lȝ ex hoĩe ⁊ vtroqȝ illoꝝ diuiſim fiat vnum.ſȝ hec forte eſt vna.ſubſtantia ſupficiata alba currit.q2 ſuba ſupficiata ẽ potentia reſpectu albi.⁊ ideo ex illis fit vnũ ſicut ex hoĩe ⁊ albo.nã ſubſtantie adueniũt acñtia ẜm ordinẽ. ita ꝙ vnum accñs eſt diſpoſitio ad aliud.℄ Ad tertiũ dico ꝙ quãdo duo acñtia.quoꝝ vtrunqȝ accidit 3ᵒ predicãtur ð illo.aut ſubijciunť illi.tũc nõ eſt propoſitio vna.ſic nõ ẽ in propoſito.homo eni ⁊ albũ nõ accidũt tertio vt ſoꝛti. licet albũ accidat homini.℄ Ad quartũ ⁊ vltimũ dico ꝙ hec ẽ ſua ꝯdictoria.aliqs hõ albus nõ currit.⁊ cũ dr ꝙ vtraqȝ eſt falſa.poſito ꝙ nullus hõ ſit albus.dico ꝙ non.q2 hec.aliqs homo albus nõ currit.nõ ponit hominẽ eſſe albũ. Cum dr ꝙ q eſt.eſt mediũ.dico ꝙ li qui eſt nõ ſignificat ibi aliquid eſſe vel nõ eſſe.ſed deſignat ꝯformitatẽ adiectiui ⁊ ſubſtãtiui tanqȝ quidã modus intelligẽdi vel ſignificandi. pp qõ dico ꝙ li ens vel qui eſt hic ſubintellectũ.cuȝ dr.hõ albus currit.nõ aſſerit albũ ð hoĩe eẽ vel nõ eẽ.ſed manet adhuc ſimplex intellectus ſine vero ⁊ falſo.relinqtur ergo ꝙ hec homo albus currit.nõ ponit hoĩem eẽ albũ.ſicut ⁊ hec.aĩal rationale non currit.non ponit animal eẽ rationale. ſed ẽ tantũ vnus conceptus ſimplex.

His vero determinatis aſpiciendũ eſt quemadmodum ſeſe habẽt negationes ⁊ affirmationes ad ſeinicem.he.ſ. que ſunt de poſſibile eſſe ⁊ non poſſibile eſſe. ꝯtingere ⁊ nõ contingere. ⁊ de impoſſibili ⁊ de neceſſario.habent hec.n.aliquas dubitationes.

℄ Poſtqȝ Ari.determinauit multitudinẽ enũciationuȝ ⁊ eaꝝ oppõnem:atqȝ ꝯñam in propoſitionib⁹ ð ineſſe.hic determinat idẽ in propoſitionibus de modo.pma diuerſitas aduenit ex additione facta ad predicatũ ⁊ ad ſubiectũ ẜm finitũ ⁊ infinitũ.vel ſignũ vlẽ vel ꝑticulare.ſecũda diuerſitas aduenit ex additione facta ad totã ꝯpoſitionẽ ſecundũ aliquẽ modũ.vt poſſibile vel ĩpoſſibile cõtingens vel neceſſariũ.que addita cõpoſitioni cõſtituunt modalẽ ꝓpoſitionem.circa qõ ſic ꝓcedit.primo cõtinuando dicta dicendis proponit itentum.ſcdo proſequitur de intento ibi (nam ſi eoꝛum) dicit ergo ꝙ determinatis his.ſ. que dicta ſunt de propoſitionibus de ineſſe.videnduȝ eſt quomodo ſe habẽt negationes ⁊ affirmatiões.i.oppõnes adinuicem he.ſ. que ſunt in propoſitionibus de modo vt de poſſibili ⁊ non poſſi

bili. ꝯtingenti ⁊ non ꝯtingenti ĩpoſſibili. ⁊ neceſſario. cuius cauſam ſubdit. habent enĩ aliquas dubitationes. ⁊ ideo oꝫ inquirere de eis. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Nam ſi eoꝝ que ꝯplectuntur ille ſibi inuicem oppoſite ſũt ꝯtradictiones quecũqꝫ ſecundũ eẽ vel nõ eſſe diſponunť. vt eius q̃ eſt eſſe hominẽ negatio eſt ea que eſt non eſſe hominẽ. non aũt ea que eſt eſſe nõ hominem. ⁊ eius q̃ eſt eẽ albũ hominem negatio eſt ea que eſt non eſſe album hominẽ. ſed nõ ea que ẽ eſſe non albũ hominẽ. Si .n. de omnibus aut dictio aut negatio vera ẽ cum lignum falſum ſit dicere eſſe albũ hominẽ erit veꝝ de eo dicere eſſe non album hominem. Et ſi hoc modo ⁊ in quantiſcũqꝫ eẽ non addiť. idem faciet qḋ pro eſſe dicitur. vt eius que eſt ambulat homo. negatio non eſt ea que ẽ ambulat non homo: ſed que eſt non ambulat homo. Nihil enim differt dicere hominem ambulare vel hominem ambulantem eſſe. Quare ſi hoc modo in omnibus: ⁊ eius que eẽ poſſibile eẽ negatio ẽ poſſibile nõ eẽ nõ ea q̃ ẽ nõ poſſibile eẽ.

Proſequitur de intento. vbi ſic procedit. p̊ determinat de eaꝝ oppõne. ſcḋo de eaꝝ habitudine ꝯña aut equipollẽtia ibi (ꝯñe vero) primũ vero proſequitur modo dubitatiuo de oppõne modaliũ. vtrũ. ſ. fiat earũ oppoſitio per negationem modi vel verbi. circa qḋ tria facit. p̊ q̃ſonem ꝑtractat. ſcḋo eã determinat. tertio determinataꝫ epilogat. ſcḋa ibi (eſt ergo negatio) tertia ibi (vniuerſaliter quidem) prima in .z. p̊ arguit ad partẽ affirmatiuã ꝓbans ꝙ negatio debet poni ad verbũ. ſcḋo ad partẽ negatiuã. ſ. ꝙ dꝫ poni ad modũ ibi (videtur aũt idẽ) ¶ In prima pte ar. ſic. ſicut ſe hꝫ in ꝓpõnibus de ineſſe. ſic ⁊ in ꝓpoſitionibus de modo. ſed in illis. ſequitur oppoſitio vel ꝯ̃dictio apponẽdo negationẽ ad verbuꝫ. ergo ſimilr̃ erit hic. mi. triplr̃ declarať. Primo qñ eſt predicatur ſcḋm. vt eius que eſt eẽ hominẽ negatio eſt nõ eſſe hominem ꝑponendo negationem verbo ⁊ non illa que eſt. eſſe nõ hominem. Scḋo. qñ eſt predicatur 3ꝰ adiacẽs. qꝛ huiꝰ affirmatiue que eſt eẽ albuꝫ hominẽ. negatio eſt illa que eſt. nõ eſſe albũ hoĩem. ⁊ nõ illa, que ẽ eẽ non albũ hoĩeꝫ. qḋ ꝓbat. qꝛ de oĩbꝰ eſt vna dictio. i. affirmatio aut negatio. ſed de ligno falſũ eſt dicere ipꝫ eẽ albũ hoĩeꝫ. ergo ſm te erit verũ dicere ḋ ligno eẽ nõ albũ hoĩeꝫ. ſi illa eſſet negatio eius. ꝙ tñ falſuꝫ eſt. hec enĩ eſt falſa. lignũ eſt hõ nõ albus. negatio ergo dꝫ poni ad verbũ. ⁊ erit vera. vt lignũ nõ ẽ albus hõ. Tertio qñ ꝑdicatur aliud verbũ adiectiuũ. qꝛ ſi hoc mõ eſt qñ ꝑdicatur eſt. idẽ erit ĩ quãtiſcũqꝫ nõ additur eẽ. ſed aliud verbũ in loco eẽ. vt affirmatiue q̃ eſt. ambulat hõ. negatio ẽ. nõ illa ambulat nõ hõ. ſꝫ illa nõ ambulat hõ. qḋ ꝓbat. qꝛ nihil differt dicere hoĩem ambulare. ⁊ ambulãtẽ eẽ. ſicut ergo ſumitur negatio ꝑ negationẽ eſſe vbi predicatur eſt. ita ſumetur ꝑ negationeꝫ adiectiui verbi. vbi ꝑdicatur. huiꝰ rõnis p̊ ponit mi. cũ ſua declaratione. quia eoꝛũ que cõplectuntur. i. cõponũtur ſm eẽ ⁊ nõ eſſe. i. in ꝓpoſitionibus de ineẽ ⁊c̃. ſcḋo ma. cum ꝯclõne ibi (q̃re ſi hoc mõ) ita in modalibus ſicut in illis de ineẽ. ſeqť ꝙ eius affirmatiue que ẽ. poſſibile eẽ. negatio erit. poſſe nõ eſſe. ponẽdo negationẽ ad verbũ. ⁊ nõ alia. que eſt. nõ poſſe eſſe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Videť aũt idem poſſibile eẽ. ⁊ non eẽ. Omne enim qḋ eſt poſſibile diuidi vel ambulare ⁊ nõ ambulare ⁊ non diuidi poſſibile eſt. Nõ autem eſt qm̃ omne qḋ poſſibile ẽ ſic nõ ſemꝑ ĩ actu ẽ. Quare inerit ẽt negatio: põt igitur ⁊ nõ ambulare qḋ eſt ambulabile: ⁊ non videri qḋ eſt viſibile. at vero ĩpoſſibile ḋ eodẽ oppoſitas eẽ veras contradictiones. non igitur eſt iſta negatio.

Arguit ad oppoſitũ vbi. z. facit. p̊ rõnẽ format. ſcḋo eam replicat. vt magis eã firmet ibi (ꝯtingit enim) In ꝑma parte ar. ſic. impoſſe eſt duas dictiões oppoſitas. i. affirmationẽ ⁊ negationẽ eẽ ſimul veras. ſed apponẽdo negationẽ ad ṽbũ in ꝓpõne de modo ꝯtigit eas ſimul eẽ veras. ergo talis nõ eſt negatio iſtius. nõ ergo eſt ponẽda negatio ad verbum. ꝓbõ mi. qꝛ ideꝫ eſt poſſibile eẽ ⁊ poſſibile nõ eẽ. verbi gr̃a. omne qḋ eſt poſſibile diuidi vel poſſibile ambulare: ẽ poſſibile nõ diuidi. ⁊ poſſibile nõ ambulare. cuiꝰ rõ eſt. qꝛ oẽ qḋ ſic eſt poſſibile. nõ ſemꝑ eſt in actu. ergo põt nõ ineẽ ei. g̊ cui ĩeſt affirmatio: ĩerit negatio. qḋ ergo eſt ambulare. i. poſſibile ambulare põt ⁊ nõ ambulare. ⁊ qḋ eſt viſibile põt nõ videri. ex quo ſeqtur ꝙ hꝰ. poſſibile eẽ. nõ eſt negatio poſſibile nõ eẽ. cũ ſimul poſſint eẽ vere. illiꝰ rõnis p̊ ponit mi. (vť aũt). ſcḋo ma. (at vero ĩpoſſibile) tertio ꝯcluſionẽ (nõ eſt) ergo ⁊c̃. ¶ Secũdo ibi.

¶ Contingit enim vnum ex his aut idem ipſuꝫ dicere ⁊ negare ſimul de eodẽ. aut nõ ſm eẽ vel non eſſe que opponunť fieri affirmationes ⁊ negationes. Si ergo illud impoſſibile eſt hoc erit magis eligendum.

Replicat rõnẽ. vt magis eã firmet di. ꝙ vnũ ex duobꝰ ꝯtigit. i. oꝫ ꝯcedere. vel id ḋ eodẽ ſimul ꝯtingat dicere. i. affirmare ⁊ negare qḋ ẽ oppoſitũ ꝑmi ꝑncipij. aut nõ fieri affirmationes ⁊ negatões que opponũtur ſm eẽ ⁊ nõ eſſe. apponẽdo negationeꝫ verbo. ſi igitur ꝑmũ eſt impoſſibiliꝰ. quia negatur ꝑncipiũ per ſe notũ. ergo hoc zm ẽ magis eligẽdũ ꝙ. ſ. in ꝓpõnibꝰ de mõ nõ ſit accipienda negatiua per negationẽ verbi. ergo per negatõeꝫ modi. vt. ſ. huiꝰ affirmatiue. poſſibile eſſe ſit negatiua nõ poſſibile eẽ. ⁊ nõ illa. poſſibile nõ eẽ. ſilr̃ de alijs modis eſt dicẽdũ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Eſt ergo negatio eius q̃ eſt poſſibile eẽ ea que eſt non poſſibile eẽ. eadem q̃dem rõ eſt ⁊ in eo qḋ eſt contingẽs eſſe. etenĩꝫ eius negatio eſt nõ cõtingens eſſe. ⁊ in alijs quidem ſimili modo vt in neceſſario ⁊ ĩpoſſibili.

Determinat q̃ſonẽ. vbi. 3. facit. primo ex dictis infert q̃ſonis ꝯcluſionẽ. ſcḋo ꝯfirmat eã per rõnẽ. tertio per exemploꝛuꝫ inductionẽ. ſecũda ibi (fiunt enĩ) tertia ibi (eiꝰ vero q̃ ẽ) dicit ergo ꝙ qꝛ ita ẽ. ergo negatio eius que eſt poſſibile eſt eẽ. eſt iſta nõ poſſibile eſt eẽ. ⁊ ſimiliter de illis de ꝯtingẽti. qꝛ huius affirmationis cõtingit eſſe. negatio eſt. nõ ꝯtingit eẽ. ſilr̃ ⁊ in illis de impoſſibili ⁊ nccĩo. ¶ Scḋo ibi.

¶ Fiunt enim ĩ illis queadmodum eſſe ⁊ nõ eẽ appoſitiones. ſubiecta vero res vt hoc q̃deꝫ album illud vero hõ. Eodem quoqꝫ modo hoc loco eẽ q̃dem ⁊ non eſſe ſubiectũ fit. contingere vero ⁊ poſſe oppoſitiones determinãtes queadmodũ in illis eẽ ⁊ nõ eẽ veritatẽ vel falſitatẽ.

Probat ꝑ rõnẽ. vbi ſic ar. ſicut ſe hꝫ eẽ in illis de ĩeſſe. ſic ſe hꝫ modus ĩ illis de mõ. ſꝫ ꝑ negationẽ eẽ in illis de ĩeſſe fit ꝯ̃dictio ⁊ oppõ. g̊ ꝑ negationẽ modi in iſtis de mõ fit ꝯ̃dictio ⁊ oppoſitio. dicit ergo ꝙ queadmodũ in illis de ineſſe li. eſſe ⁊ nõ eẽ ſunt appõnes. i. ꝑdicata. qꝛ tenẽt ſe ex pte ꝑdicati. ⁊ ipſi eẽ addiť negatio. res vero. i. noĩa ſũt ſubiectiue. i. ſubiecta. vt hoc quidẽ albũ quantũ ad ꝑdicatũ. illud vero

homo.quantū ad ſubiectū.vt cuꝫ dicitur.homo eſt albus. eodē mō in hoc loco.i.in modalibus eſſe quideꝫ ſubm̄ ē ꝙ eſt dictū ꝓpōnis modalis.modus vō vt ꝯtigere ⁊ poſſe ⁊c̄. ſunt appōnes.ſ.ex pte p̄dicati determinātes vitatē ⁊ falſi/tateꝫ.quēadmodū de illis eē ⁊ nō eē.vult dicere ꝙ modus ħ eſt q̄dā appō determinās ꝯpōneꝫ.circa quā ꝯſiſtit vitas vel falſitas.ſicut i illis de ineſſe ꝯſiſtit circa eē ſiue ꝯpōnē. ¶ Notādū ꝙ i oī ꝓpōne modali diſtiguit̄ dictū ⁊ modus dictū eſt ipſuꝫ eē cū ſubo de quo aliquid affirmatur aut negatur.ideo ponendū eſt ſemꝑ a pte ſubi.modus aūt eſt ip̄a determinatio addita.que lꝫ determinet totā ꝯpōneꝫ.tn̄ tꝫ ſe ex pte p̄dicati.verbi gr̄a.ſoꝛ.currere ē poꝉe.ſoꝛ.currere eſt dictū ⁊ ſubiectum.li eſt poſſibile eſt p̄dicatū.ſicut ergo in ꝓpōnibus de ieſſe.li eſſe ponitur a pte p̄dicati ⁊ ei addēda eſt negatio ad habendā ꝯdictionē.ſic in ꝓpōnib⁹ modalibus modus ponitur a pte pꝛedicati.⁊ ei addēda eſt negatio.qꝛ ſicut ſe hꝫ eſſe in illis de ineſſe ſic ſe hꝫ modus i illis de mō.⁊ ex hoc ſoluitur rō facta ad oppoſitū.qꝛ non ſiꝉr ſe habet eſſe in iſtis de mō ſicut in illis de ineē.ſed ſic ſe hꝫ ħ modus ſicut ibi eē.⁊ ideo ſicut ibi additur negatio ad verbum.ita ħ ad modū.⁊ hr̄ ꝯclō intēta.¶ Tertio ibi.

¶ Eius vero que eſt. poſſibile eſt non eē.negatio eſt.nō poſſibile eē non eē. Non.n.ꝯtradictiones ſibi īuicem ſūt huiuſmodi.poꝉe eſt eē. ⁊ poſſibile eſt nō eē. Quare ⁊ ſeq ſeſe inuicem videbuntur.Ideꝫ.n. poſſibile eſt eē ⁊ non eē. Sed poſſibile eſt eē ⁊ non poſſibile eē nūq̄ſ ſimul ſūt. Opponunt̄ enim. At vero poſſibile ē non eē. ⁊ non poſſibile eſt non eē nunq̄ſ ſimul ſunt. Siꝉr autē ⁊ eius q̄ eſt. nec̄arium eē. negatio non ea q̄ eſt. neceſſariuꝫ nō eē: ſꝫ ea que eſt. non nec̄ariuꝫ eē. Eius vero que eſt. nec̄arium non eē.ea que eſt non nec̄arium non eē. ⁊ eius que eſt. impoſſibile eſt eē non ea que eſt impoſſibile non eē.ſed nō impoſſibile eē. eius vero que eſt impoſſibile non eē.ea q̄ eſt nō impoꝉe non eē.

Declarat ꝯclōnem ꝑ exempla.p̄mo in ꝓpoſitionib⁹ de poſſibili.qꝛ negatio hui⁹ affirmatiue que ē.poſſibile eſſe. negatio eſt.non poſſibile eē.⁊ non illa.poſſibile nō eſſe.qꝛ hec ⁊ illa poſſunt ſimul eſſe vere.vt pꝛedictū eſt.ſimiliter huius affirmatiue de mō.poſſibile eſt nō eſſe.negatiua eſt nō poſſibile eſt non eſſe.que nūq̄ſ ſimul ſūt vere.¶ Scd̄o i ꝓpotionib⁹ de neceſſario.qꝛ hui⁹ affirmatiue que ē neceſſariū eſt eſſe.non eſt negatiua que eſt neceſſarium eſt nō eē.ſꝫ nō nec̄iuꝫ eſt eē ⁊ h⁹ q̄ eſt nec̄iuꝫ nō eē ē negatiua hec.nō nec̄iū non eſſe. ¶ Tertio in ꝓpōnibus de ipoſſibili.quia huius affirmatiue. impoſſibile eſſe.non eſt negatiua.impoſſibile non eſſe.ſed nō impoſſibile eē.ſiꝉr huius que eſt. ipoſſibile nō eē.negatio eſt nō impoſſibile nō eē.ita ꝙ negatio ſemꝑ ponēda eſt ad modū.¶ Ultimo cū dicit.

¶ Uniuerſaliter quemadmodū dictum eſt eē q̄dem ⁊ non eē oꝫ ponere quemadmodum ſuba. negationem vero ⁊ affirmationeꝫ hec facientia ad eſſe ⁊ ad non eſſe diſponere. ⁊ has putare oꝫ eſſe oppoſitas dictiones ⁊ negationes. poſſibile ⁊ non poſſibile.contingens ⁊ nō ꝯtingens. Impoſſibile nō impoſſibile. neceſſarium nō neceſſarium. verum non verum.

Epilogat determinationē datā.d.ꝙ vlr ſicut dictuꝫ eſt oꝫ in ꝓpoſitionibus de modo eſſe ⁊ non eē ponere ſuba.ſed affirmationē ⁊ negationē ad vnū.i.ad modū q ſe tenet a pte p̄dicati.vnde ille ſunt oppoſite poſſibile ⁊ non poſſibile.cōtingens ⁊ nō ꝯtingēs.ipoſſibile n̄ impoꝉe.neceſſariū nō neceſſariū.verū n̄ veꝝ.vt ſic gn̄alr addat̄ negatio ad modū.

Ad euidentiam pꝛedictoꝝ querit̄ vtrū modus p̄dicetur in ꝓpōnib⁹ modalib⁹. videtur ꝙ nō.qꝛ illud qꝺ determinat totā cōpoſitionē nō eſt alterū extremū ꝯpōnis.ſed modus determinat ꝯpōnē. ergo ⁊c̄.pꝛedicatū aūt eſt alteꝝ extremū.¶ P̄.ſi ſic.ſ.ergo dictū eſſet ſubm̄.ꝯn̄s eſt falſuꝫ.ergo antecedēs.ꝯn̄a patet. quia nihil aliꝺ pōt poni ſubiectum.vt cū dicitur: ſoꝛ.currere eſt poꝉe.falſitas ꝯn̄tis ꝓbatur.qꝛ dictū cōſtat ex verbo ⁊ nomine.ſed verbū nūq̄ſ ponitur a parte ſubiecti.quia ē nota ſemper eoꝝ que de altero pꝛedicantur ſcd̄m Ariſto.ſ̄.c. de verbo.¶ In oppoſitū eſt ari.ħ in lr̄a.¶ Rn̄deo in iſta q̄ōne p̄mo p̄mittā aliq̄ neceſſaria.Scd̄o dicaꝫ ad q̄ſtionē. ¶ Quantū ad p̄mū notādū p̄mo ꝙ eoꝝ q̄ ponūtur i ꝓpoſitione vel enūciatōe:quedā ſunt res p̄dicate vel ſubiecte. vt homo equus currit.ambulat ⁊c̄.quedaꝫ ſunt diſpōnes ſubiecti vel p̄dicati.⁊ hoc dupliciter.vel ei⁹ qꝺ eſt ſubm̄ vel pꝛedicatum.vel ſubiecti inquantum ſubiectum.vel pꝛedicati inq̄ſtum pꝛedicatum ⁊ differt hoc ab illo.ſicut differt pater ⁊ illud qꝺ ē pater.qꝛ p̄mū eſt rl̄m.ſecūdū ē abſolutū ſiꝉr ſubm̄ inq̄ſtum ſubiectum ⁊ p̄dicatum inq̄ſtū p̄dicatuꝫ dicunt̄ mutuo relatiue. ſed id qꝺ eſt ſubm̄ ⁊ id qꝺ eſt p̄dicatū ſumūtur ꝭm ſe ⁊ abſolute. diſpoſitiones ergo ei⁹ qꝺ eſt p̄dicatū ⁊ eius qꝺ ē ſubiectū ſūt cōmuniter nomina adiectiua vt albus niger. ⁊ ſiꝉr aduerbia:vt bene male ⁊ hꝫ.vnde talis diſpoſitio ſubycit̄ cum ſubo:⁊ pꝛedicatur cum p̄dicato inq̄ſtum ē ſubiectū vel pꝛedicatum aut ps alterius ipſorū.vt hō alb⁹ currit bn̄.ideo tales diſpōnes dicūtur determinare aut diſponere extremū vel extrema.diſpōnes aūt ſubiecti inq̄ſtū ſubm̄ vel p̄dicati inq̄ſtū p̄dicatū.i.alterius illoꝝ in cōparatione ad alteꝝ ſūt hec.tm̄.ſolū.neceſſario. ꝯtingenter.impoꝉe.⁊ hꝫ.de quarū.4.p̄ncipalibus agitari. ſpāl'r in hoc libꝛo.ſ.de poꝉi ipoꝉi neceſſario ꝯtingēti.qꝛ hec ſunt ſpāl'r q̄ faciunt ꝓpōnes modales.iſte aūt diſpōnes ꝓpꝛie loquēdo nec ſubyciūtur nec p̄dicātur.qꝛ ſunt ipſi⁹ ſubi in cōparatiōe ad p̄dicatū.⁊ ecōuerſo.ideo determinat totā cōpoſitionē.tn̄ ſicut dcm̄ eſt in p̄mo libꝛo ꝙ verbū in enūciatiōe lꝫ ſit tm̄ copula ⁊ nō p̄dicatū.nec pars p̄dicati.tn̄ ſe tenet q̄ſ maxime ex parte p̄dicati.ita dico ħ de mō.vt dicēdo.hō neceſſario eſt aīal.li neceſſario determinat totā cōpoſitionē.ſed magis determinat ad partē p̄dicati.qꝛ determinat p̄dicatū inq̄ſtū p̄dicatū.i.ꝑ cōparationē ad ſubꝫ.¶ 2° notādū ꝙ in ꝓpōne modali dicēdo ſic.ſoꝛ.currere eſt poꝉe eſt duplex cōpoſitio vna iplicita in p̄mo dicto poſito a pte ſubi.vt ſoꝛ.currere.qꝛ ħ iplicat̄ curſuꝫ ieſſe ſoꝛ.qꝛ tm̄ valet ſoꝛ. currere q̄ſtuꝫ ſoꝛ.ē currēs.ſcd̄a ꝯpō ē p̄ncipalis p̄dicati cū ſubo q̄ iportat̄ ꝑ li eſt.ſed nō determinat̄ aut diſponit̄ ꝑ li poꝉe.qꝛ modus nō determinat ħ illā ſcd̄aꝫ ꝯpōnē p̄ncipalē.ſꝫ illā q̄ eſt ipſius dicti.iſtā.ſ.iportatā ꝑ ſoꝛ.currere.¶ 3° notādū ꝙ in ꝓpōne modali eſt duplex ſubm̄.ſ. ſubiectum enūciatiōis ⁊ ſubꝫ locutiōis.voco ſubꝫ enūciatiōis ipꝫ totū dictū.vt ſoꝛ.currere.ſed ſubm̄ locutiōis dr̄ illud de quo eſt ꝭmo.ſ.p̄ma pars dicti vt li ſoꝛ.¶ Quantū ad 2um dico ꝙ in ꝓpōnib⁹ de mō ipm̄ dictū ſubycit̄.ita ꝙ ēt v̄bū ē ps ſubi. puta ſoꝛ.currere.⁊ modus p̄dicat̄ mediāte tm̄ verbo eſt.vt eſt poꝉe.ħ aūt qꝺ dixi verbū debere ſubyci ē itelligēdū qn̄ modus ponit̄ noīalr.⁊ verbuꝫ dicti eſt ifinitiui modi.vt in exēplo p̄dicto.aliogn nō eſt ſic.vt dicēdo.hō neceſſario eſt aīal.qꝛ ħ li hō tm̄ ſubycit̄.li aīal tm̄ p̄dicat̄.li eſt.eſt copula ⁊ tertiū adiacēs.ly neceſſario ē diſpoſitio determinās totā compōnē.q̄ tm̄ magis declinat ad partē p̄dicati.ſic ipſa ꝯpō iportata ꝑ li eſt vel poſitū vel ſubintellectū.qꝺ dico ꝓpter cōpoſitionē iplicitā in dicto.¶ Ad p̄mū in oppoſitū dico

ꝙ ma.eſt vera de ꝯpoſitione quā determinat.modus aūt vt dictū eſt nō determinat compoſitionē pncipalē.cui⁹eſt extremū de mō ꝑexpoſito.ſ3 determinat cōpoſitionē iplicitā ī dcō cui⁹nō ē extremū. ¶ Ad ſcōm dico ꝙ dictu3 talis cōpoſitionis eſt ſubm.ꝛ verbū ibi poſitū nō ē nota pdicati. q: vt ibi h3 vim nois ſm ꝙ dictū ē ī p libro.pōt.n.verbum poni a pte ſubi qñ induit vim nois.vt currere eſt moueri. ꝛ curro eſt verbū.Silr in ꝓpoſito dico.

Onſequentie vero ſm ordinē fiūt ita ponētibus. Illi.n.que eſt.poſe eē.illa que ē contingit eſſe. ꝛ hec illi conuertit̄. que eſt non impoſſibile eſſe. ꝛ non neceſſarium eē. Illi vero que eſt poſe non eſſe. ꝛ contingens non eſſe. ea que eſt nō ipoſe non eē. ꝛ non neceſſariū non eē. Illi vero que eſt non poſe eſt eē. ꝛ non cōtingens eē.illa que eſt impoſe eſt eē.neceē non eē. Illi vero que eſt non poſſibile non eſſe ꝛ non cōtingens non eſſe.illa que eſt impoſſibile eē ꝛ neceſſarium eſſe.

¶ Poſtꝗ Ariſto.determinauit de oppoſitione propoſitionum modalium. h determinat earum habitudines ſiue conſequentias aut equipollentias.vbi ſic ꝓcedit. Primo facit quod dictum ē.Secundo circa quedam predicta mouet quandam queſtionem.ſcōa ibi(dubitabit autem)prima pars diuidit̄ in duas.primo determinat de ꝯſequentia modalium ſm opinionem aliorum.ſecundo ſm veritatē ꝛ opinionem propria3.ſecunda ibi(ergo impoſſibile) prima in.2.primo aliorum opinionem recitat. Secūdo eam per figuram explicat. Secunda ibi(conſiderantur autem.)

¶ Ad euidentiam prime partis notandum ꝙ cum ſint 4.ꝓpoſitiones de modo ſicut ſunt quattuor modi de quibus agitur in hoc libro ꝗlibet earum poteſt quadrupliciter variari.ꝛ ſic in vniuerſo erūt.16.vno gdē modo pñt accipi affirmatiue tā de dicto ꝗ de mō. ꝛ tūc ſunt iſte.4. poſe ē eē.ꝯtingens eſt eē.ipoſe ē eſſe.neceē eſt eē.alio mō pñt ſumi negatiue tā de dicto ꝗ de mō.ꝛ tūc ſunt iſte.4.nō poſe eſt nō eſſe.nō ꝯtingēs eſt nō eē.nō ipoſſibile eſt nō eē.nō neceſſe eſt nō eē. 3° mō poſſunt ſumi affirmatiue de dcō. ſed negatiue de mō.ꝛ tūc ſūt ille.4.nō poſe ē eſſe.nō ꝯtingēs ē eē nō ipoſſibile eſt eē.nō neceſſe eſt eē.Quarto mō pñt accipi ecōuerſo.ſ.negatiue de dicto ꝛ affirmatiue de mō.ꝛ tūc ſūt ille.4.poſſibile ē nō eſſe.ꝯtingēs eſt nō eē.ipoſe ē nō eē.neceſſe ē nō eē.Oñe ergo ꝛ eqpollētie eaꝝ a gbuſdā ponētib⁹ .i.opinātibus fiunt ſm talē ordinē ꝛ ꝯbinationē.q: illi propoſitioni que eſt.poſe eſt eē ꝯuertitur illa que ē.ꝯtingēs eſt eſſe.ꝛ ecōuerſo.hec illi.ꝛ ſilr ille due.nō ipoſe ē eē.nō neceſſe eē.ꝛ quātū ad iſtā vltimā errāt.vt patebit īfra.ſilr illi ꝓpoſitioni que eſt.poſe ē non eē.ꝯuertuntur ꝛ eqpollent ille. ꝯtingens ē non eē.non ipoſſibile eſt nō eē.non neceſſe ē nō eſſe.ꝛ in hoc vltimo ſilr errauerūt.vt patebit infra.illi vero que eſt.non poſſibile eſt eſſe.equipollēt ille non cōtingens eſt eſſe.impoſſibile eſt eſſe.neceſſe eſt non eſſe. illi autē que eſt.nō poſe ē nō eſſe.equipollēt ille.nō ꝯtingēs ē nō ē.ipoſe eſt non eſſe.neceſſe ē eē. ¶ Scōo ibi.

¶ Cōſideretur autem ex ſubſcriptione quēmadmodum dicimus.

Explicat quod dixerat in figura. fiat ergo vna figura quadrangularis.ita ꝙ in primo angulo ſit a.ponantur 4.prime.in ſecūdo ſit.b.ponatur 4.ſecunde.in tertio ſit.c.ponātur alie.4.in 4.ſit.d.ponantur alie.4.ſicut iam predicte ſunt.ꝛ nunc in littera iterum repetuntur patet.

A	B
Poſſibile eſt eē ꝯtingens eſt eē impoſſibile ē eē neceſſe eſt eē	Non poſſibile ē nō eſſe nō ꝯtingens ē nō eſſe nō impoſe ē non eē nō neceſſe eſt nō eſſe
D	**C**
Poſſibile non eē ꝯtingens nō eē impoſſibile non eē neceſſe nō eſſe	Non poſſibile ē eſſe non ꝯtingens eſt eſſe nō impoſſibile ē eſſe nō neceſſe ē eſſe

¶ Deinde cum dicit.

¶ Ergo impoſe ꝛ non impoſe illud qđ eſt contingens ꝛ poſe ꝛ non contingens ꝛ non poſſibile eſt eē ſequitur quidē contradictorie ſed cōuerſim:illud eni3 qđ eſt poſſibile eē negatio impoſſibilis ſequit̄.negationem vero affirmatio. Illi enim que eſt non poſſibile eſſe.illud qđ eſt ipoſſibile eſt eē. affirmatio enim eſt impoſſibile. ꝛ negatio vero non poſſibile.

Determinat de conſequentia modalium ſecundu3 opinionem propriam circa qđ duo facit.primo predictam opinionē examinat oñdēs in qb⁹ bñ ꝛ in qbus male dicit.ſcōo ex his ꝯcludit ꝛ ꝯfirmat ſuā opinionē verā ibi(aut certe)prima in.2.pmo oñdit in qb⁹ bñ dicit.ſcōo in qbus errauit ibi (neceſſariū vero)dicit ḡ ꝙ ꝓpōnes de poſſi ꝛ ipoſſi bñ ſunt diſpoſite.nā ad affirmatiuā vni⁹ ſeqtur negatiua alteri⁹.ꝛ ecōuerſo.ꝛ ſic poſuerūt ipi.dicit ḡ ꝙ ipoſe ꝛ nō ipoſe ſequūtur ad poſe ꝛ nō poſe.ꝯtigens ꝛ nō ꝯtingēs.ſed ꝯdictorie ꝛ ꝯuerſim.q: ad affirmatiuā de poſſi aut ꝯtingēti ſeqtur negatiua de ipoſſi.vt ad illud qđ eſt poſe eē ſeqtur nō ipoſe eſt eē ꝗ eſt negatio ipoſſis.ſilr ad negationē de poſſi ſeqtur affirmatio de ipoſſi.vt ad nō poſe eē ſeqtur ipoſſibile eē.ꝛ p3 ꝙ ipoſſibile eē eſt affirmatio ꝛ nō poſſibile negatio.q: h ponit̄ negatio ad modum.ibi non.

¶ Neceſſarium vero queādmodum ſit conſiderandū eſt.manifeſtum ē autem qm̄ non eodem modo ſed cōtrarie ſequuntur. Contradictorie autem extra. Non eni eſt negatio eius qđ eſt neceſſe non eſſe.nō neceſſe eē. Contingit enim in eodem veras eē vtraſq3. Quod enim eſt neceſſarium non eē eſt non neceārium eē.

Oſtēdit vbi errauerūt.q: in illis de neceō ꝗtū ad pmū angulū ꝛ ſcō3.vult.n.ꝙ ille de neceō nō ſilr ſequūtur ad illas de poſſi.ſicut ille de ipoſſi.puta ꝙ ad affirmationē ſeqtur negatio ꝛ ad negationē affirmatio ſicut ipſi ponebāt.duo ḡ facit.ꝑ oñdit itentū.2° reddit cā3 intēti.ibi(cā vero eſt)dicit ḡ ꝙ neceiu3.i.ꝓpō de neceō quō ſe h3 ꝯſiderādū eſt.q: ſupp. nō ſic ſe hñt vt illi dicebāt.vñ ſubdit:manifeſtū eē qm̄ non eodē modo ſupp.ſequitur ad illā de poſſibili ſic illa đ ipoſſi p negationē ꝑpoſitā.vt dicēdo:nō neceē eſt nō eē.vt patebit magis.ſed ſm eoꝝ poſitionē ꝯdictorie ſūt ex.i.ex locū ſuū nā ꝓpōnes in pangulo.ꝛ in 3° angulo debēt poni ꝯdictorie. ipſi aūt in pmo angulo aut ordine ponūt hāc.ſ.neceſſe ē eē ꝛ in tertio hāc.neceē eſt nō eē.ꝗ due.ſ.pdicte nō ſunt ꝯdictorie.bñ ergo dr̄ ꝙ ꝯdictorie ſunt ex locū ſuū vñ ſtatī ꝓbat ꝙ ille.neceē eſt nō eē.ꝛ non neceſſe eſt eē.nō inquam ē negatio eius que eſt neceſſe non eē illa que ē non neceſſe eē.ꝓbatio ipoſſibile eſt duas ꝯdictorias ſimul eē veras.ſed contingit vtraſq3 illas in eodē.ſ.tēpore.i.ſimul eē veras.q: illud idē

qȯ ē neceſſariū non eē ē non neceſſariū eſſe.pȝ ergo ꝙ vna illaꝝ non eſt negatio alteri⁹.mi.pȝ ī exēplo.hec eni ē vera. aſinū neceſſe ē nō eē hoīeȝ.ꝛ ſilr̄ hec ē vera.aſinū nō neceſſe ē eē hoīeȝ.ergo ſm̄ ordinem p̄dictū ꝯdictorie ſunt extra locū ſuum.qꝛ non ponūtur vbi debent poni.ſ.in p̄mo ꝛ tertio angulo aut ordine.ſed ponuntur extra in alijs angulis. ¶ Secundo ibi.

¶ Cauſa autem ē cur non ſequitur ſimiliter cum ceteris: quoniā contrarie impoſſibile eē neceſſario reddit̄ idem valēs. Nam ſi impoſſe eſt eſſe neceſſe ē hoc non eē. Si vero impoſſe eſt non eē hoc neceſſariuȝ eſt eſſe. Qȯ ſi illa ſimiliter ſe habent ad poſſibile ꝛ non poſſibile.econtrario vero idem ſignificat neceſſarium ꝛ īpoſſibile mãifeſtum eſt quoniam hec nō eodeȝ ſe queādmodum dictum eſt contrarie.

Aſſignat cām dicti illius.quare illa ꝑpoſitio de neceſſe nō ſequitur eodē modo ad illaȝ de poſſibili ſicut illa de īpoſſibili contrarie ſumpta neceſſario idē redditur valēs.i.equipollēs ad illā de neceſſe.ꝛ ſimiliter econuerſo.nā ad īpoſſibile eſt eē.ſequitur neceſſe eſt non eſſe.ꝛ ad impoſſibile eſt non eſſe.ſeq̄tur neceſſe ē eē.ita ꝙ ad illā ꝺ impoſſibili affirmatiuā de modo ꝛ de dicto ſequitur illa ꝺ neceſſe affirmatiua de modo.ſed negatiua de dicto.ꝛ ad illā ꝺ impoſſibili affirmatiuā de modo.ſed negatiuā de dicto ſequitur illa ꝺ neceſſe affirmatiua de vtroq; contrarie. ergo de dicto hn̄t adinuicē conſequentiā. quare.quia ſic eſt ꝙ illa de neceſſe ꝯrie dicta vel ſumpta ſeq̄tur ad poſſibile.ſicut impoſſibile .i.ꝙ ſimiliter ſe hȝ ad poſſibile tā īpoſſibile eſt eē q̄ȝ neceſſe eſt nō eē.nā idē ſignificāt neceſſariū ꝛ īpoſſible.ſ.ſi ꝯrie ſumantur.manifeſtū ēt ꝙ nō ſilr̄.ſ.abſolute loquēdo.ſȝ quēadmodū dictū ē.ſi.ſ.ꝯrie ſumātur.ꝛ iō ſicut īpoſſibile ꝑ negationē p̄poſitā equipollet ad poſſibile.vt p̄oſitum ē.ergo ꝛ illa de nec̄e ſumpta ꝯrie ꝑ negationē poſtpoſitā.ſ.neceſſe eſt nō eē eq̄pollet ꝛ ꝯſeq̄tur ad poſſibile per negationē p̄poſitam.vt dicendo.non neceſſe ē nō eē.hec eni ſeq̄tur ad poſſibile ē eſſe. ¶ Deinde cū dicit.

¶ An certe impoſſibile eſt ſic poni neceſſarij cōtradictiones. Nam qȯ eſt neceſſarium eē.poſſibile eſt eē. Nā ſi nō negatio ſequitur.neceſſe ē.n. aut dicere aut negare. Quare ſi non poſſibile eſt eē.īpoſſibile eſt eē.ad qȯ ſequitur neceſſe eſt eſſe qȯ ē inconueniens. At vero illud qȯ eſt poſſibile eē.non impoſſibile eſt eē ſequitur.hoc vero illud qȯ eſt non neceſſarium eē. Quare contigit qȯ eſt nec̄arium eē.non nec̄arium eē.qȯ eſt inconueniens. At vero neqȝ nec̄ariuȝ eſſe ſequitur poſſe eē neque neceſſarium non eē. illi enim vtraqȝ contingit accidere. Hoꝝ autem vtrūlibet verum fuerit non erunt illa vera. Simul enim poſſibile eſt eē ꝛ non eē. Si vero neceſſe eſt eē. vel neceſſe non eē.non erit poſſe vtrūqȝ.

Ex dictis ꝯcludit opinionē ꝓpriā ꝓbans ꝙ ad poſſibile eē ſequit̄ non neceſſe ē non eſſe.ꝛ arguit ſic.ad poſſibile eē vel ſequit̄ non neceſſe ē eſſe vel neceſſe ē eē:vel neceſſe eſt nō eſſe.vel non neceſſe eſt nō eſſe.nō enim eſt dare plures ꝓpoſitiones de neceſſe.ſed non ſequit̄ aliqua primaꝝ triū.ergo relinquitur ꝙ ſequit̄ quarta.hec.ſ.non neceſſe ē non eſſe. illius rōnis p̄ ponit mi.ſcd̄o concluſionē ibi (relinquit̄ g̊) circa mi.ſic procedit.p̊ ꝓbat ꝙ ad poſſibile eſſe non ſeq̄tur non neceſſe eſt eſſe.ꝛ hoc per talē rōnem.ad illam neceſſe ē eſſe.ſequitur poſſibile eſt eſſe.qꝛ ſi non da oppoſitū.nō poſſibile eſt eē ad quā ſequitur.impoſſibile eſt eē ex dictis.ſed hec īpoſſibile eſt eē non pōt ſtare cum p̄ma.ſ.cū hac neceſſe eſt eſſe.pȝ.ergo ad illam p̄mam ſequitur poſſibile eē. tūc vltra.ad poſſibile eſt eē ſeq̄ nō īpoſſibile ē eē.ꝛ ad hāc vt ipſi ponūt ī p̄mo ordine ſeq̄tur nō neceſſe eſt eē.ergo a p̄mo ad vltimū ad neceſſe eē ſeq̄tur nō neceſſe ē eē.q̄ eſt ſua ꝯdictoria ꝑ negationē prepoſitā mō.qȯ eſt inconueniens manifeſtum.pȝ ergo ꝙ ad poſſibile eē nō ſeq̄tur nō neceſſe ē eē.iō dicit ꝙ impoſſibile ē ſic poni ꝯdictiōes neceſſarij.ſicut ipſi ponebāt.nā ad hoc qȯ eſt neceſſariū eē ſeq̄tur ꝙ poſſibile eſt eē.nā ſi nō ſeq̄tur eius negatio.ſ.non poſſibile ē eſſe. qꝛ de quolibet neceſſe ē.aut dicere.i.affirmare.aut negare ꝑ p̄mū p̄ncipiū.quare ſi ē nō poſſibile eē ſeq̄tur ꝙ īpoſſibile eſt eē.ꝛ ꝙ neceſſe eſt eē.i.ſi ad neceſſe eē ſeq̄tur nō poſſibile ergo ꝛ īpoſſe.qȯ eſt incōueniēs.ꝓbō.qꝛ ad poſſe eē ſeq̄tur n̄ īpoſſe eē.hec vȯ.i.ad īpoſſe eē ſeq̄tur nō nec̄e eē.quare a p̊ ad vltimū ꝯtigit ꝙ ad neceſſariū eē ſeq̄tur non neceſſariū eē qȯ ē incōueniēs mãifeſtū.g̊ ꝛc̄. ¶ Scd̄o ꝓbat ſil' ꝙ ad poſſe eē nō ſequūtur alie due.ſ.neceſſe ē eē ꝛ nec̄e ē non eē ibi (at vero neq;) ꝛ hoc ꝑ talē rōnē. in omni bona ꝯñā ꝯñs poteſt ſtare cū añte.ſed ille.z. non poſſunt ſtare cum illa.poſſe eſt eſſe.ergo non ſequuntur ad eaȝ.ꝓbatio minoris.quia poſſibile ſe habet ad eſſe ꝛ non eſſe.ſed altera illarum duarum ſcilicet neceſſe eē ſe habet tātuȝ ad eſſe.altera vero.ſcilicet neceſſe non eſſe ad non eſſe tantum.ergo ꝛc̄. dicit ergo ꝙ nec neceſſarium eſſe.nec neceſſarium non eſſe.ſequitur ad poſſibile eſſe.illi enim ſcilicet poſſibile eē contingit vtrunqȝ accidere. ſcilicet eſſe ꝛ non eſſe.probatio primi.quia ſimul aliquid eſt poſſibile eſſe ꝛ non eſſe.probatio ſecundi. quia ſi aliquid eſt neceſſe eſſe vel non eſſe.non erit poſſibile vtrūqȝ.ſcilicet eſſe vel non eſſe.quia altera ſe habet determinate ad eſſe.altera ad non eſſe.vt eſt dictum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Relinquitur igitur non neceſſarium eſt nō eē. ſequi ei que eſt poſſibile eſt eē. Hoc enim verū eſt ꝛ de neceſſe eē. Hec enim fit contradictio ei⁹ que ſequitur non poſſibile eſt eē. Illud enim ſequitur hoc qȯ eſt impoſſibile eē. ꝛ neceſſe non eſſe cuius negatio eſt. non neceſſe eſt nō eſſe.

Infert concluſionem dicens ꝙ relinquitur vt ei que eſt poſſibile eſſe equipolleat non neceſſarium non eſſe.quia illa ſola reſtat de neceſſe.ꝛ hoc verum eſt.ꝛ ſubdit ꝙ etiaȝ verum eſt de neceſſe eſt non eē.ꝙ ſcilicet non ſequitur ad illam poſſibile eſt eſſe.ſed hec.ſ.de neceſſario que ſequitur ad poſſibile eē fit cōtradictio.i.cōtradictoria eius que ſequitur ad non poſſibile eſt eē.illud enim id eſt ad nō poſſibile eſſe hoc qȯ eſt impoſſibile eē.ꝛ neceſſe eſt nō eē.cuius negatio eſt non neceſſe.ergo a p̄mo ad vltimum ad poſſibile eē ſequitur nō neceſſe eſt non eſſe.ꝛ non aliqua aliaꝝ de nec̄e eſſe. ¶ Ultimo ibi.

¶ Sequūtur igit̄ ꝛ he contradictiones ſm̄ predictū modū ꝛ nihil īpoſſe cōtingit ſic poſitis.

Epilogat circa determinata di.ꝙ ꝯtradictiones.i.affirmationes ꝛ negationes ſequuntur ſe ſm̄ predictum modum.ꝛ nihil impoſſibile contingit ſic poſitis.i.ſic ordinatis predictis propoſitionibus: vt eſt dictum. In primo ergo ordine vel angulo ſint ille propoſitiones.poſſibile eſt eſſe. contingens eſt eſſe.non impoſſibile eſt eē.non neceſſe eſt nō eē. In ſcd̄o ille.poſſibile ē nō eē. ꝯtingēs ē nō eē.nō īpoſſe ē nō eē.nō nec̄e ē eē. In tertio ille.nō poſſibile ē eē.nō ꝯtingēs ē eē.īpoſſe eſt eē.nec̄e eſt nō eē. In q̄rto ille nō poſſe eſt nō eſſe nō ꝯtingens eſt non eē.impoſſibile eſt non eē.nec̄e eſt eſſe.

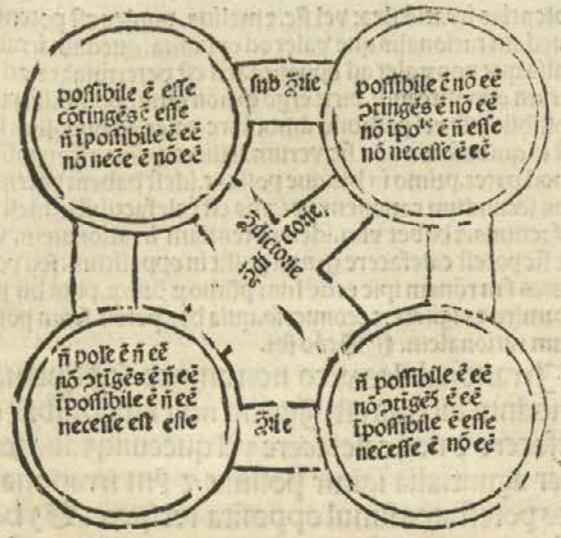

¶ Ad euidentiā predictoꝝ notandū ꝙ propoſitionū mo/
daliū alie ſunt ꝯ̄trie. alie ꝯdictorie. alie ſubcōtrarie. alie ſub/
alterne. 4^{9} ordo ⁊ 3^{9} ꝯ̄triantur. p̄mus aūt ⁊ 2^{9} ſubcontrariā
tur. ſed p̄mus ⁊ 3^{9}. ⁊ ſimiliter 2^{9} ⁊ 4^{9} ꝯdictoriant̄. 4^{9} ordo
ſubalternatur p̄mo. ⁊ tertio 2^{9}. qđ patet in figura. ¶ Notā/
dum etiā ꝙ ꝯñtie ⁊ eq̄pollētie p̄dicte patent per has quatu
or regulas. ¶ Prima regula ē iſta. cuicūq₃ dicto affirmato
attribuit̄ poſſibile eidē attribuit̄ cōtingens. ⁊ ab eodē remo
uetur impoſſibile ⁊ ab eius cōtradictorio oppoſito remoue
tur neceſſe. ⁊ per hanc regulam equipollent. ⁊ cōuertuntur
inter ſe propoſitiones primi ordinis. ¶ Secūda regula eſt
iſta. cuicunq₃ dicto negato attribuitur poſſibile eidem attri
buitur contingens ⁊ ab eodem remouetur impoſſibile ⁊ ab
eius contradictorio oppoſito remouetur neceſſe. ⁊ per hāc
regula₃ conuertuntur. ⁊ equipollent inter ſe propoſitiones
ſecundi ordinis. ¶ Tertia regula eſt iſta. a quocunq₃ dicto
affirmato remouetur poſſibile. ab eodem remouetur con/
tingens ⁊ eidem attribuitur impoſſibile. ⁊ eius contradicto
rio oppoſito attribuitur neceſſe. ⁊ per hanc regula₃ conuer/
tuntur. ⁊ equipollent propoſitiones inter ſe tertij ordinis
¶ Quarta regula eſt iſta. a quocūq₃ dicto negato remoue
tur poſſibile. ab eodem remouetur contingens: ⁊ eidem at/
tribuitur impoſſibile. ⁊ eius contradictorio oppoſito attri/
buitur neceſſe. ⁊ per hanc regulam conuertuntur. ⁊ equipol
lent inter ſe propoſitiones quarti ordinis. Ut patet intuen/
ti predictam diſpoſitionem in figura.

Queritur Circa hanc materiam de propoſitionibus modalibus. vtrum propoſitiōes de modo.
⁊ propoſitiones de ieſſe ſint diſtincte ſpecie. videtur ꝙ nō.
nam differentium ſpecie vnum non fit aliud. maxime quā/
do nihil eorum perditur in tranſmutato. ſ₃ propoſitio de in
eſſe fit propoſitio modalis per ſolam additionem modi re/
manente quicquid erat in illa de ineſſe. verbi gratia. homo
eſt animal. hec eſt de ieſſe. additur neceſſario ⁊ fit modalis
vt dicendo. homo neceſſario eſt animal. ⁊ tamē remanet to
ta prima. ergo ⁊c̄. ma. patet. quia nunq̄₃ vnum oppoſitu₃ fit
aliud oppoſitum ſine corruptione primi. ſed que differunt
ſpecie ſunt oppoſita. q₂ oppoſitis differentijs conſtituūtur.
¶ P̄. ſi differūt ſpecie. vna non ſeq̄retur aliā. ſed ad ꝑpōnē
de ineſſe ſeq̄tur q̄nq₃ aliqua modalis. vt ad illa₃. homo cur
rit. ſeq̄tur illa. homo cōtingenter currit. ¶ Ad oppoſitum.
quia ꝑpoſitiones aliter ſe habentes ad oppoſitionē ⁊ conſe
quentiam vident̄ ſpecie differre. ſed ſic ſe habent propoſiti
ones modales ⁊ de ieſſe. ergo ⁊c̄. minor ⁊ patet ex predictis
in hoc ſcđo libro. ¶ Rñdeo in iſta queſtione. primo viden
dum eſt quid modus ſit ⁊ quot modis dicitur. Secundo
quid ſit propoſitio modalis ⁊ propoſitio de ineſſe. Tertio
ad queſtionē. an hec ab illa ſpecie diſtinguatur. ¶ Quantū
ad primum dicitur ꝙ modus eſt adiacēs rei determinatio
que vt dicitur habet fieri per adiectiuum. ſed adiectiuum
eſt duplex. quoddam nominis. vt album. nigrum. quoddā
verbi. vt fortiter agit. velociter currit. aduerbium enim di/
citur vi verbi adiectiuum. ergo duplex eſt modus nomina/
lis ⁊ aduerbialis. qui patent in hac propoſitione. homo alb^{9}
currit velociter. Aduerbiorum autem quedam determi/
nant. verbū gratia cōpoſitionis. vt illa. 6. poſſibiliter. īpoſſi/
biliter. neceſſario. ꝯtingenter. vero. falſo. quedam determi
nant verbum gratia rei verbi. vt fortiter agit. velociter cur
rit. ⁊ ſic de alijs. Dimiſſis aute₃ omnibus alijs modis de il
lis qui determinant cōpoſitionem intendit̄ in hoc libro. ⁊ il
li tantum ſunt qui faciunt propoſitiones modales. cum enī
dicitur. homo neceſſario currit. ſignificatur ꝙ illa compoſi
tio ſit neceſſaria. cum aute₃ dicitur. homo currit bene ſigni
ficatur ꝙ curſus hominis ſit bonus. ¶ Sciendum etia₃ ꝙ
iſti. 6. modi. qui propoſitionem faciunt modalem quandoq₃
ſumuntur aduerbialiter vt poſſibiliter neceſſario ⁊c̄. quan/
doque nominaliter. vt poſſibile impoſſibile neceſſarium ⁊c̄.
¶ Sed aduertendum ꝙ propoſitiones que modificantur
his modis. ſcilicet vero ⁊ falſo non determinantur ab his.
cuius ratio eſt. quia in eis ſumitur oppoſitio eodem modo.
⁊ ſimilis conſequentia. ſicut in illis de ineſſe: non ſic autem
in his de poſſibili ⁊ impoſſibili. neceſſario contingenti. ſicut
patet ex predictis. ¶ Quantum ad ſecundum dico ꝙ ꝑpo/
ſitio modalis eſt que modificatur aliquo iſtorum ſex mo/
dorum predictorum. vt ſortem currere eſt verum ⁊c̄. ſic ꝙ
in talibus propoſitionibus de modo verbum: immo totum
dictum debet ſubijci ⁊ modus predicari. omnes alie propo
ſitiones dicuntur de ineſſe in quibus. ſcilicet non ponitur
aliquis modorum predictorum. ¶ Quantum ad tertium.
l₃ in entibus ratiōis non ſit proprie ſpecies aut genus. quia
non ſunt in predicamento. vt oſtenſum eſt in libro predica/
mentorum in quadam queſtione. tamen eo modo quo im/
proprie loquēdo imaginamur gen^{9} ⁊ dr̄ias ⁊ ſpēs. dico ꝙ ꝑ
poſitiones de ieſſe ⁊ de modo diſtinguunt̄ ſpecie. qđ ꝓbatur
ſic. magis differunt propoſitiones de ineſſe ⁊ de modo q̄₃ af
firmatio ⁊ negatio: ſed affirmatio ⁊ negatio differunt ſpecie
vt oſtenſum eſt in primo huius. ergo ⁊c̄. ma. probatur. quia
magis differt propoſitio modalis a propoſitiōe de ineſſe q̄₃
vna de ineſſe ab alia de ineſſe. vel vna modalis ab alia mo/
dali. ſed affirmatio ⁊ negatio poſſunt ambe eſſe de ineſſe.
vel ambe de modo. patet. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. que differunt in for
ma differunt in ſpecie. q₂ differentia ſecundum ſpeciem eſt
differentia ſcđm formam. ſed propoſitio de ineſſe ⁊ de mo/
do differunt in forma. q₂ forma in illis de ineſſe videtur eē
ſimplex inherentia. ⁊ ipſa compoſitio predicati ad ſubiectū.
forma autem in illis de modo eſt ipſa determinatio compo
ſitionis per quam he ab illis eſſentialiter diſtinguuntur. er
go ⁊c̄. ¶ Ad primum in oppoſitum dico ꝙ minor eſt falſa.
propoſitio enim de ineſſe non fit modalis manens formali
ter de ieſſe. ſed bene materialiter ſicut eſt quando ex aqua
fit ignis. quia deſtructa forma aque manet materia ei^{9} ſub
forma ignis. ita hic. forma enim de ineſſe non manet ſicut
prius. ¶ Ad ſecundum dico ꝙ conſequentia eſt falſa. nam
ad aliquam affirmatiuam ſequitur negatiua. cum tamen
affirmatio ⁊ negatio ſint oppoſita ⁊ ſpecifice diſtinguantur.
ad hanc enim. homo eſt animal. ſequitur homo non eſt la/
pis. ⁊ ad affirmatiuā de predicato finito ſequitur negatiua
de predicato infinito. vt oſtenſum fuit ſupra. ergo in propo/
ſito ſimiliter eſt dicendum.

Dubitabit autem aliquis ſi illud qđ eſt neceſſarium eſſe poſſibile eē ſequatur. Nam ſi non ſequatur contradictio ſequetur non poſſibile eſſe. Et ſiquis dicat non hanc eſſe contradictionem, neceſſe eſt dicere poſſibile non eſſe. Sed vtreqꝫ falſe ſunt de neceſſe eſſe.

¶ Hic vt dicebatur. mouet Ariſtote. quandam queſtionem circa predicta. dixit .n. parū ante ꝙ ad neceſſe eſſe ſequitur poſſibile eſſe. ⁊ quia hoc non eſt vniuerſaliter verum. ideo inquirit vbi ſit veruꝫ. ⁊ vbi non. et hec pars diuiditur in .2. in principalem vbi inquiritur de intento. et incidentalem. vbi comparat propoſitiões de neceſſe ad aliquas modales. ſecunda ibi (ineſt quidem). ¶ Prima in .2. primo queſtionem pertractat. ſecundo eam determinat. ibi (manifeſtum eſt autem) prima in duas primo arguit ad partem affirmatiuam. ſecundo ad negatiuam. ſecunda ibi (at vero rurſus) proponit ergo queſtioneꝫ dicens. ꝙ dubitabit aliquis ſi ad id ꝙ eſt neceſſarium. ideſt ad neceſſe eſſe. ſequitur poſſibile eſſe. Et arguitur ꝙ ſic. quia ſi non ſequetur eius cōtradictoria. ſcilicet non poſſibile eſſe. de quolibet enim eſt affirmatio vel negatio vera. ꝙ ſi aliquis dicat ꝙ contradictoria ei⁹ que eſt poſſibile eſſe nō eſt illa non poſſibile eſſe. neceſſe eſt dicere ꝙ eſt iſta poſſibile non eſſe. lꝫ falſum ſit. vt ſupra eſt probatum. ſed ſiue ſic ſiue ſic vtreqꝫ ſunt falſe ⁊ incompoſſibiles cum iſta prima que eſt neceſſe eſſe. nam ad neceſſe eſt eſſe. non poteſt ſequi non poſſibile eſſe. quia hec equipollet iſti. impoſſibile eſt eſſe. que ſtare non poteſt cuꝫ iſta neceſſe eſt eſſe. ſimiliter ad neceſſe eſt eſſe non ſequitur alia ſcilicet poſſibile eſt non eſſe. immo videtur eſſe contradictoria ei⁹. quia equipollet iſti non neceſſe eſt eſſe: relinquitur ergo ꝙ ad neceſſe eſt eſſe. ſequitur alia: ſcilicet prima poſſibile eſt eſſe. ¶ Secundo ibi.

¶ At ſi rurſus ideꝫ videtur poſſibile incidi ⁊ nō incidi. ⁊ eſſe ⁊ non eſſe quare erit neceſſe eē contingere non eſſe. hoc autem falſum eſt.

Arguitur ad oppoſitum. per hanc rationem. illud qđ eſt poſſibile poteſt eſſe ⁊ non eſſe. idem enim eſt poſſibile incidi et non incidi. ⁊ eſſe ⁊ non eſſe. quod. ſ. eſt poſſibile. ſi ergo ad neceſſarium ſequitur poſſibile. ergo neceſſe eſſe erit contingere non eſſe. hoc autem eſt falſum. ergo ⁊ illud ex quo ſequitur ſcilicet ꝙ ad neceſſe eſſe ſequitur poſſibile eē. falſitas ꝯñtis patet. quia cōtingit nō eſſe. vel poſſibile non eſſe eſt contradictorium de neceſſe eſſe. ergo non ſequitur nec equipollet ei. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtum eſt autem quoniam non omne poſſibile. vel eē vel ābulare ad oppoſita valet. Sed eſt in quibus non ſit verum. Et primū in his que non ſm rationem poſſunt. vt ignis calefactiuus eſt ⁊ habet vim irrationabilē. ergo ſecundum rationem poteſtates ipſe eedeꝫ plurium etiam contrariorum ſunt.

Determinat queſtionem. vbi ſic procedit. primo premittit duplicem diſtinctionem. ſecundo pro ſolutione infert duplicem concluſionem. ibi (ſi ergo poſſibile) prima in duas. ſecundum duas diſtinctiones. ſecunda ibi (quedam vero poteſtates) prima adhuc in .2. primo ponit principalem diſtinctionem. ſcđo addit alterius membri ſubdiuiſioneꝫ. ibi (irrationabiles vero) prima diuiſio eſt iſta. quoddam poſſibile eſt ad oppoſita. vt poſſibile ſecunduꝫ potentias rationales. quoddam non eſt ad oppoſita. vt poſſibile ſecunduꝫ potentias irratiōales: vel ſic. ⁊ melius. duplex eſt potentia. quedam rationalis que valet ad oppoſita. quedam irrationalis que non valet ad oppoſita. ſed eſt determinata ad alterum oppoſitorum. dicit ergo ꝙ non omne poſſibile. puta poſſibile eſſe vel poſſibile ambulare valet ad oppoſita. ſed eſt in quibuſdam non ſic verum: ſcilicet ꝙ ſint ad oppoſita. quod patet. primo in his que poſſunt. ideſt habent potentiā non ſecundum rationem. vt ignis eſt calefactibilis. ideſt calefactiuus. ⁊ habet vim. ideſt potentiam irrationalem. vnde ſic poteſt calefacere ꝙ non poſſit in oppoſitum. ſed poteſtates ſm rōnem ipſe eedē ſunt plurimoꝝ ꝯrioꝝ. puta hō pōt dormire ⁊ vigilare. ⁊ econuerſo. quia hoc poteſt ſcđm potentiam rationalem. ¶ Scđo ibi.

¶ Irrationabiles vero non omnes. ſed quemadmodum dictum eſt. Ignem non eſt poſſibile calefacere ⁊ non calefacere vel quecunqꝫ alia ſemper agunt. alia igitur poſſunt ⁊ ſm irrationabiles poteſtates ſimul oppoſita recipere. Sꝫ hoc idcirco dictuꝫ eſt quoniam non omnis poteſtas oppoſitoꝝ ē. nec q̄cūqꝫ ſub eadē ſpē dicunt̄.

Subdiuidit alterū membrum ⁊ eſt ſubdiuiſio iſta. ꝙ potētia etiam irrationabilis. non omnis determinata ad vnum eſt. nec omnis ad oppoſita: ſed quedam ſic. quedam ſic. ideo ait ꝙ irrationales potentie. non omnes ſcilicet ſe habent ad oppoſita: ſed quemadmodum dictuꝫ eſt alique ſunt ad vnū oppoſitum determinate. Ignem enim non eſt poſſibile non calefacere. ⁊ ſimiliter quecunque alia que ſemper agunt. ſcilicet vniformiter. alie vero ſunt que ſecundum irrationales poteſtates pñt ſimul quedā oppoſita: ponit̄ exemplū. vt poteſtas aſini vel bouis valet ad ambulandum et non ambulandum. ⁊ ſubdit ꝙ hoc dictum eſt. idcirco ꝙ non omnis poteſtas eſt oppoſitorum: nec quecunque etiam dicuntur ſub eadem ſpecie. vult dicere ꝙ etiam potentiarum irrationalium que quantum ad eſſe irrationabilis ſunt eiuſdem ſpeciei. ideſt eiuſdem rationis non omnes ſunt ad oppoſita: ſed quedam ſic quedam nō: vt patet ex predictis. ¶ Notandū ꝙ hec eadem ſententia ponitur .9. meta. ſcilicet ꝙ potentie rationales ſunt ad oppoſita. potentia vero irrationalis non. potentie autem rationales dicūtur que ſunt rationales vel per eſſentiam vt intellectus ⁊ voluntas que pertinēt ad animam intellectiuam vt diſtinguitur contra ſenſitiuam. vel ſunt rationales per participationem. puta que ſubſunt iudicio intellectus ⁊ imperio voluntatis. vt potentia motiua et potentia ſenſitiua in homine. quia ſecūdum imperium partis intellectiue poſſunt homines ambulare: ⁊ non ambulare. videre ⁊ nō videre ⁊c̄. vel ſunt rationales quaſi denominatiue aut nuncupatiue vt habitus intellectus ⁊ voluntatis. vnde ⁊ ſcientia in intellectu dicitur oppoſitorum. et virtus moralis in voluntate dicitur etiam oppoſitorum. Oppoſitio dicitur dupliciter vel priuatiue vel contrarie. ⁊ vtroque modo intelligitur potentiam rationalem eſſe oppoſitorum. exemplum ambulare et non ambulare. ſed non ambulare non dicit aliud preter negationē aut priuationeꝫ talis actus Exemplum ſecundi poſſuꝫ aſcendere ⁊ deſcendere. qui ſunt duo actus poſitiui contrarij. Exemplum primi. poſſum amare ⁊ non amare. Exemplum ſecundi. poſſum amare et odire qui eſt actus contrarius ⁊ poſitiuus. Potentia autem irrationalis poteſt accipi tot modis per oppoſitū. quia quot modis dicitur vnum oppoſitorū et reliquum. ex primo topi. tamen vt hic diſtinguitur contra potentiam rationalem per non valere ad oppoſita accipitur vt oppoſita omnibus modis illis. ⁊ hoc modo non eſt ad oppoſita. ſed ad alteꝝ determinate. vt potentia ignis ad calefacere vel ignire. Qđ auteꝫ hic dicitur aliqua potētia irrōnalis eē ad oppoſita nō eſt ſic

propꝛie dictum niſi forte, quatenus aliqua talis potentia vt motiua in bꝛuto poteſt in hoc ⁊ in oppoſitum. vt ambulare ⁊ non ambulare. vt relata ad diuerſas appꝛehenſiones ſenſus vel diuerſos actus appetitus. nam appetitus mouet. vt patet ex tertio de anima. tamen ſicut appetitus ſenſitiuus magis agitur ꝙ̃ agat, ſic ꝙ non habet perfecte dominium ſui actus. ſed cogitur ⁊ trahitur ab oppoſito. ſic ⁊ ipſe motus cauſatus. ⁊ ideo magis propꝛie dicitur eſſe ad vnum oppoſitorum ꝙ̃ ad alterum eorum indifferenter. de iſta materia plura recolo me dixiſſe. ſuper nono metaphyſice. ideo hec hic ſufficiant. reliqua querantur ibi. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quedam vero poteſtates equiuoce ſunt. poſſibile enim non ſimpliciter dicitur. Sed hoc q̄dem qđ verum eſt vt in actu vt poſſibile eſt ambulare quoniam iam ambulat ⁊ omnino poſſibile eſt eſſe quoniam iam eſt aliquid actu qđ dicit̃ poſſibile. Illud vero qđ foꝛſitan aget vt poſſibile eſt ambulare quoniam ambulabit.

Ponit ſecundam diuiſionem principalem. vbi duo facit. pꝛimo diſtinguit potentiam. ſecundo aſſignat in quibus membꝛa diuidentia reperiantur. ſecunda ibi (⁊ hec quidem) ſecunda ergo diuiſio eſt iſta ꝙ poſſibile aut potentia quedam eſt coniuncta actui. quedam eſt precedens actum. dicit ergo poteſtates. ideſt potētie ſunt. ideſt dicuntur. equiuoce. ideſt multis modis. quia poſſibile non dicitur ſimpliciter. ideſt vno modo. ſed quidem verum eſt vt in actu. ideſt quoddam eſt coniūctum cum actu. vt aliquid poſſe eſt ambulare quādo actu ambulat. ⁊ omnino. ideſt vniuerſaliter aliquid eſt poſſibile eſſe quando iam eſt in actu id qđ dicitur poſſibile id vero. ideſt aliud dicitur poſſibile ⁊ alio modo. qđ foꝛſitā aget in futuro. ideſt qđ precedit. ⁊ eſt ante actum. vt ſi aliquid dicitur poſſibile ambulare quoniam aliquando ambulabit. ¶ Secundo ibi.

¶ Et hec quidem in mobilibus ſolis poteſtas eē. illa vero ⁊ in immobilibus. in vtriſq; vero verum eſt dicere non ĩpoſſibile ambulare ⁊ id qđ ambulat iam. ⁊ agit ⁊ ambulabile eſt.

Oſtendit in quibus inuenitur potentia hec. ⁊ illa di. ꝙ hec .ſ. potentia ante actum eſt in ſolis mobilibus .i. generabilibus ⁊ coꝛruptibilibus. illa vero que .ſ. ſimul eſt cum actu. nō tantū eſt in iſtis: ſed etiam in immobilibus ⁊ incoꝛruptibilibus. quia in vtriſq; verum eſt dicere hoc qđ eſt. non impoſſibile .i. poſſibile: ſiue ante actum ſiue ſimul cum actu. vt poſſibile ambulare qđ actu ambulat ⁊ eē ambulabile .i. ꝙ non actu ambulat: ſed ambulabit in futuro. poſſibile enim ⁊ nō ĩpoſſibile equipollēt. vt patet ex predictis. ¶ Aliter poteſt exponi littera ſic licet redeat in idē. quia hec quidem poteſtas que .ſ. eſt ante actum in ſolis mobilibus reperitur g pꝛiꝰ poſſunt eſſe ꝙ̃ ſint. ſed illa que ſimul eſt cum actu non tantum in mobilibus: ſed etiam in ĩmobilibus reperitur. ⁊ addit ꝙ vtroq; modo videtur poſſibile. ſed ante actum ⁊ cum actu. quia in vtriſq; verum eſt dicere aliquid non impoſſibile. ideſt poſſibile eſſe. vt qđ actu agit ⁊ ambulat ⁊ ꝙ aliquando ambulabit. ⁊ tunc iſta littera in vtriſq; refertur ad declarandum diuiſionem p̄miſſam que eſt ſecunda pꝛincipalis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoc igitur poſſibile non eſt verum ſimpliciter de neceſſario dicere. alterum autem verum eſt.

Ex dictis reſpondet ad queſtionem ſecundum duas concluſiones. vbi duo facit. pꝛimo ſolutionem premittit. ſecundo ad confirmationem eius arguit. ibi (quare quoniam) ſolutio ergo ſtat in duabus concluſionibus. pꝛima eſt ꝙ poſſibile qđ valet ad oppoſita in quo potentia precedit actum non ſequitur ad neceſſe eſſe. ⁊ hoc pꝛobat ratio ſuperius facta pro parte negatiua. ¶ Secunda cōcluſio eſt. ꝙ poſſibile qđ nō valet ad oppoſita in quo potentia ſimul eſt cum actu ſequitur ad neceſſe eſſe. ⁊ hoc concludit ratio pꝛius facta ad partem affirmatiuam. dico ergo. hoc igitur poſſibile. qđ ſcilicet valet ad oppoſita vbi potentia precedit actum non eſt verū ſimiliter dici de neceſſario. ideſt non ſequitur ad neceſſe eē. ⁊ hoc quantum ad pꝛimam concluſionem. alterum vero poſſibile. qđ ſcilicet nō valet ad oppoſita vbi potentia ſimul eſt cum actu. verum eſt. ideſt ſequitur ad neceſſe eē. ⁊ hoc ꝙ̃tū ad ſecundā concluſionē. ¶ Scđo ibi.

¶ Quare quoniam partem vniuerſale ſequitur illud qđ ex neceſſitate eſt conſequitur poſſe eē ſed non omnino.

Arguitur ad confirmandum ſolutionem quantum ad ſecundam concluſionem. ⁊ hoc ſic. vniuerſale ſequitur eſſe partē. ideſt omne vniuerſale ſequitur ſuum particulare. vt ſi homo eſt. animal eſt. ſed neceſſe eſſe eſt quoddam particulare reſpectu poſſibilis eſſe. quod dicit pro tanto. quia poſſibile ſe habet ad eſſe ⁊ non eſſe. ſed neceſſe ſe habet tantum ad eē ⁊ ideo poſſibile eſſe eſt in plus ⁊ cōmunius ⁊ quaſi vniuerſale. neceſſe autem eſſe eſt in minus et quaſi particulare. ergo ad neceſſe eſſe ſequitur poſſibile eſſe. ſed non omnino. quia nō illud poſſibile qđ valet ad oppoſita. vbi potētia precedit actū. vt pꝫ ex predictis. ¶ Sequitur pars incidentalis.

¶ Et eſt quidem foꝛtaſſe pꝛincipium qđ neceſſarium eſt. ⁊ qđ non eſt neceſſarium omnium vel eſſe vel non eſſe. ⁊ alia quemadmodum hoꝛum conſequentia cōſiderare opoꝛtebit.

Ubi ponit nouum oꝛdinem modalium propoſitionum cōparando illas de neceſſe ad alias modales vbi ſic procedit. pꝛimo facit qđ dictum eſt. ſecundo iuxta predicta concludit quandam diuiſionem enunciationum ibi (et hoc quidem poteſtate) pꝛima in duas. Pꝛimo ponit intentum. ſecundo pꝛobat ibi (Manifeſtum eſt autem) In pꝛima parte intendit iſtam concluſionem. ꝙ propoſitiones de neceſſario ſunt pꝛioꝛes. ⁊ debent precedere omnes alias. ideo dicit ꝙ illud qđ neceſſarium eſt. ideſt propoſitiones de neceſſario. quantum ad affirmatiuas. ⁊ quod non neceſſarium eſt quantum ad negatiuas eſt foꝛtaſſe pꝛincipium omnium vel eſſe vel non eſſe. ideſt omnium aliarum tam affirmatiuarum ꝙ̃ negatiuarum reddendo ſingula ſingulis. quia neceſſe eſſe eſt pꝛincipium. ideſt pꝛius omnibus affirmatiuis ⁊ non neceſſe eſſe omnibus negatiuis. vnde ſubdit ꝙ alia conſiderare opoꝛtet quemadmodum harum conſequentias. ideſt ſecundum conſequentiam harum đ neceſſe eſſe. ⁊ non neceſſe eſſe. quia omnes alie oꝛdinantur ſecundum iſtas. ⁊ iſte de neceſſe eſſe debēt oībus alijs ꝑponi. ¶ Scđo ibi.

¶ Manifeſtum autem ex his que dicta ſūt quoniam qđ ex neceſſitate eſt ſecundum actum eſt. Quare ſi pꝛioꝛa ſūt ſempiterna ⁊ que actu ſūt. poteſtate pꝛioꝛa ſunt.

Pꝛobat hoc per talem rationem. illa que ſunt actu ſunt pꝛioꝛa illis que ſunt poteſtate. quia vt dicitur .9. metaphyſice. lꝫ in eodem generabili et coꝛruptibili potentia precedat actum. ſicut etiam ſtatim hic dictum eſt. tamen ſimpliciter actus precedit potentiam. quia aliter nunquam potentia reduceretur ad actum niſi per aliquod ens actu. ſed neceſſaria cum ſint ſempiterna ſemper ſunt actu. omnia autem alia ſunt in potētia. ergo neceſſaria ſunt poꝛa illis. Recte poꝛes ergo ſunt ꝓpōnes de necio oībꝰ alijs. huiꝰ rōnis p̄mo ponit mino. di. manifeſtum eſſe ex his que dicta ſūt quoniam qđ

eſt de neceſſitate eſt ſemper ſecundum actu3.ſcđo ma. di. ꝙ ſempiterna ⁊ que actu ſunt priora ſunt his que ſunt poteſtate.ideſt in potentia.Ex quibus ſequitur concluſio itenta.ſcilicet ꝙ propoſitiones de neceſſe ſunt omnibus alijs priores.quia ſecundum ordinem rerum iudicandum eſt de ordine propoſitionum.⁊ propter hoc aliqui habent hic figurā vbi in quolibet angulo.⁊ ordine ponitur propoſitio de neceſſe eſſe hoc modo.❡ In primo angulo ſunt iſte. nō neceſſe eſt non eſſe. poſſibile eſt eſſe. contingens eſt eſſe. non impoſſibile eſt eſſe.❡ In ſecundo angulo ſunt iſte.non neceſſe eſt eſſe.poſſibile eſt non eſſe.contingens eſt non eſſe.non impoſſibile eſt nō eſſe.❡ In tertio angulo ſunt iſte.neceſſe eſt non eſſe.non poſſibile eſt eſſe.non contingens eſt eſſe.impoſſibile eſt eſſe.❡ In quarto angulo ſunt iſte. neceſſe eſt eſſe. non poſſibile eſt non eſſe.non contingens eſt non eſſe.impoſſibile eſt non eſſe.

nō neceͤ ē nō eſſe.	nō neceſſe ē eſſe.
poſſibile eſt eſſe.	poſſibile ē nō eē.
cōtingens ē eſſe.	cōtigens ē nō eē.
non ipoſ͛e eſt eē.	nō impoſ͛e ē eē.
neceſſe ē eſſe.	neceſſe ē nō eē.
nō poſ͛e ē nō eē.	non poſſibile ē eſſe.
nō cōtigēs ē nō eē.	nō cōtingēs ē eſſe.
impoſſibile ē nō eē.	impoſ͛e eſt eſſe.

❡ Deinde cu3 dicit.

❡ **Et hec quidem ſine poteſtate actu ſunt vt prime ſubſtantie. Alie vero ſunt actu ⁊ poſſibilitate que natura priora ſūt.tempe vero poſteriora. Alia vero nunꝗ̄ ſunt actu ſed poteſtate ſolum.**

Concludit iuxta predicta quandā enunciationum diuiſionē que eſt iſta.eoꝝ que ſunt quedā tātū ſunt in actu ⁊ in potētia precedēte actū vt omnia generabilia ⁊ corruptibilia. alia vero nūquam ſunt in actu:ſed ſolum in potētia. vt multa poſſibilia fieri.que nunꝗ̄ fiēt.⁊ vt quidā dicūt:patet exēplum in cōtinuo qđ eſt in potētia ad diuidi infinitum.⁊ tamē nunꝗ̄ eſt diuiſum actu in īfinitu3.dicit ergo ꝙ hec quidem .i.eſt aliqua entia ſunt actu ſine poteſtate. vt prime ſubſtantie.puta itelligentie. que ſcđm Ariſto. ſunt eterne. alia vero ſunt actu cum poteſtate.i.cu3 potētia.qđ exponit ſubdens ꝙ natura priora ſunt.tēpore vero poſteriora. vult dicere ꝙ talia que ſunt in potentia ⁊ actu non eſt itelligendum ſimul ſed ſunt priora natura.ideſt in potētia.tēpore vero poſteriora.ideſt poſterius ſunt in actu.hoͦ eni3 omne prius eſt in potentia ⁊ poſtea in actu.accipiendo etiam prius ⁊ poſterius non tantum natura.ſed etiam duratione.quia talia entia que ſunt generabilia ⁊ corruptibilia.etiam ſecundū Ariſto.non fuerunt ab initio. ideo etiam potentia tempore poterunt eſſe ꝙ̄ fuerint in actu. ⁊ ſubdit tertium membru3 dicens.alia vero nunquam ſunt actu. ſed ſolum poteſtate.

❡ Notandum circa dicta ꝙ diſtinguitur in genere duplex potentia.ſ.ſubiectiua ⁊ obiectiua.potentia ſubiectiua ſumitur in re per comparationem ad materiam de qua fit.materia enim eſt ſubiectum omnium formarum ⁊ in potētia ad eas.ſed potentia obiectiua attenditur in re per comparationem ad agens qđ poteſt ipſam producere ad eſſe.⁊ ſecundū hoc dicimus ꝙ aliquid eſt in potētia paſſiua materie vel in potentia actiua agentis producentis:ſi ergo ſit ſermo de potentia ſubiectiua patet ꝙ ſempiterna ⁊ imaterialia nō ſunt in tali potentia.ſed in actu oppoſito tali potentie vt ſunt ſubſtantie prime.i.intelligentie.ſed ſi ſit ſermo de potentia obiectiua ſic omnia citra primum fuerunt in potentia etiam precedente actum tempore vel natura.Ariſto.autem videtur hic loqui de potentia ſubiectiua ⁊ de proceſſione ſecundum tēpus ⁊ durationē. vt patebit eius itentionē intuenti.

Vtrum autem contraria eſt affirmatio negationi: ⁊ oratio orationi que dicit quoniam omnis homo eſt iuſtus ei que eſt nullus homo iuſtus eſt.aut ei que eſt omnis homo iniuſtus eſt. Callias iuſtus eſt. callias iuſtus non ē callias iniuſtus eſt.que harum contraria ē.

❡ Hec eſt vltima pars ⁊ vltimum capitulū huius libri.vbi Ariſtote.mouet quādam queſtionem.circa predicta fuit ſepe locutus.⁊ quaſi per totū de enunciationum oppoſitione ⁊ quantum ad hoc poſſet eſſe vna queſtio. vtrum enunciationes ſint contrarie vel oppoſite que ſunt de ↄtrarijs ſubiectis aut predicatis.qđ poteſt eſſe dupliciter vel ꝙ ambe ſint affirmatiue.vel ambe negatiue.Exemplum primi.bonum eſt bonum.bonum eſt malum.Exemplum ſecundi.bonum nō eſt bonum bonum non eſt malum.Uel enunciationes ſunt contrarie que ſunt de eodem predicato affirmato ⁊ negato de eodem ſubiecto.vt dicendo.bonum eſt bonum bonum non eſt bonum.⁊ eſt queſtio quā Ariſto. hic pertractat. vbi ſic procedit. primo queſtionem proponit. ſecundo proſequitur de ipſa ibi(nam ſi ea que ſunt)dicit ergo ꝙ dubitatio eſt. vtrum affirmatio ſit contraria negationi. ⁊ oratio orationi.illa ſcilicet.q̄ dicit oīs hō eſt iuſtus ſit cōtraria ei que eſt.nullus homo eſt iuſtus.vel ꝙ illa affirmatiua oīs homo eſt iuſtus.ſit contraria iſti affirmatiue.omnis homo eſt iniuſtus.que eſt de contrario predicato.Poſtea exemplificat in terminis ſingularibus vt iſte ſint contrarie.callias eſt iuſtus.callias nō eſt iuſtus.que ſunt affirmatiua ⁊ negatiua eiuſdem predicati de eodem ſubiecto. vel ille. callias eſt iuſtus. callias eſt iniuſtus. que ſunt affirmatiue de contrarijs predicatis.queſtio ergo eſt que earu3 ei ſit oppoſita.

❡ Notandū ꝙ hic Ari.accipit contrarietatē largo modo. vt ſe extendit ad omnem oppoſitionem.ſignanter ad contradictoriam. vnde nunc de contrarijs. vt patet in primo exemplo omnis homo. nullus homo. nunc de contradictorijs. vt patet in ſecundo. callias eſt.callias non eſt. nunc de ſubcontrarijs ponit exempla. vt patet infra. bonum eſt.bonum non eſt ⁊c̄. ❡ Aduertendum etiam ꝙ iniuſtum ſicut iniuſtitia dupliciter poteſt ſumi. vt dictum eſt in predicamentis.ſcilicet contrarie ⁊ priuatiue.vt accipitur priuatiue nihil ponit.quia priuatio formaliter eſt negatio. vt autem accipitur contrarie ponit habitum contrarium vicioſum poſitiuum. ⁊ hoc ſecundo modo ponitur hic iniuſtum.aliter non eſſent enunciationes de predicatis contrarijs. ſed priuatiuis. eſt ergo queſtio. vtrum ille enunciationes ſint iudicande contrarie que ſunt de contrarijs predicatis. vel ſubiectis.vel ille que enunciant modo contrario.ſcilicet affirmatio ⁊ negatio eiuſdem predicati de eodem ſubiecto.

❡ Deinde cum dicit.

¶ Nam ſi ea que ſunt ĩ voce ſequũtur ea que ſũt in anima. Jllic autẽ contraria eſt opinio ꝯtrarij. vt omnis hõ iuſtus eſt. ei que eſt. omnis hõ iniuſtus ẽ. etiam in his que ſunt in voce affirmationibus neceſſe ẽ ſimiliter ſe habere. Quõ ſi neq illic contrarij opinatio contraria eſt. nec affirmatio affirmationi erit contraria. ſed que dicta ẽ negatio. Quare conſiderandũ ẽ cui opinatio vera falſe opinationi contraria eſt. Utrũ negationi an certe ei que contrarium eẽ opinaᵛ. Dico autem hoc mõ. Eſt quedaʒ opinatio vera boni quoniaʒ bonum eſt. alia vero falſa quoniã bonum non ẽ. alia vero falſa quoniã malum eſt. Que haꝝ contraria eſt vere. ⁊ ſi eſt vna ſm quã contraria.

Proſequitur queſtionem ⁊ intendit iſtam concluſionem ꝙ enũciationes que enũciant mõ cõtrario ſunt cõtrarie. ⁊ nõ ille q̃ ſunt de ꝯtrarijs ꝑdicatis. vbi duo facit. pmo ꝓbat cõcluſionẽ. ſcdo cuiuſdã dicti ſubiũgit ꝓbationeʒ. ibi iuxta finem (manifeſtũ eſt autẽ) ¶ Jn tota pma parte ĩtendit talem vnã rõnem. ſicut ſe hʒ in opinionibus ⁊ ꝯceptibꝰ aïe. ſic ſe hʒ in voce in enũciatõibus ꝓlatis. qꝛ voces ſunt ſigna harum que ſunt in aïa paſſionũ. ⁊ ſimilr̃ ſe habet hic ⁊ ibi. ſʒ in opinionibus aïe ſic ſe habet ꝙ ille opiniones ſunt ꝯtrarie: q̃ opinanᵛ modo cõtrario. ⁊ nõ ille que ſunt vel que opinantur de ꝯtrarijs predicatis. ergo ſimiliter ſe habebit in enunciatiõibus. ⁊ hec ẽ ꝯcluſio ĩtenta. huiꝰ rõnis pmo ponit ma. ſcdo ꝓbat mi. tertio ĩfert ꝯcluſionẽ. ſcda ibi (naʒ arbitrari) tertia ibi (q̃re. ſ. in opiniõibꝰ) dicit ergo ꝙ que ſunt in voce ſequunᵛ ea que ſunt in aïa vtpote. qꝛ ſilr̃ ſe habet hic ⁊ ibi. ⁊ q̃tum ad ṽitatẽ ⁊ falſitatẽ. ⁊ quantũ ad oppoſitionẽ. iõ ſi illic. ſ. in aïa opinio eſt cõtraria que eſt contrarij predicati: vt hec. oïs homo eſt iuſtus. ſit ꝯtraria iſti. oïs homo eſt iniuſtꝰ. ⁊ ſimilr̃ ſe habebit in his affirmationibꝰ que ſunt in voce. ꝙ ſi nõ eſt ſic in aïa. vtpote opinio ꝯtrarij predicati eſt ꝯtraria ergo neq in voce eſt ꝯtraria affirmatio affirmatiõi. ille enĩ que ſunt de ꝯtrarijs predicatis pñt ambe ſil̃ eſſe affirmatiue. vt predictũ eſt. ſed ea q̃ eſt negatiua erit ꝯtraria affirmationi. quare ꝯſiderandũ eſt cui opinioni falſe que opinio vera ꝯtraria ſit. vtrũ. ſ. affirmatio ſit ꝯtraria negationi. aut ei que opinaᵛ eſſe. i. affirmatiue ꝯtrarium. ſ. predicatum. quia ſicut in aïa eſt. ſic erit in voce. ⁊ hec fuit ma. ratiõis. ⁊ ſubdit exẽpla. eſt eniʒ quedã opinio vera de bono: puta que opinatur de bono quoniã bonũ eſt. vt bonum eſt bonũ. alia eſt opinio falſa que. ſ. opinaᵛ de bono. quoniã bonũ nõ eſt. vt bonũ nõ eſt bonũ. ⁊ hec eſt negatiua pme. eſt autẽ alia opinio falſa de bono que. ſ. opinaᵛ. quoniã malũ eſt vt bonũ eſt malum. ⁊ hec eſt affirmatiua ſicut pma. ſed de ꝯtrario predicato. eſt ergo videndũ que haꝝ duaꝝ falſaꝝ eſt ꝯtraria illi vere que dicit. bonũ eſt bonũ. ⁊ ſi eſt vna ꝯtraria ⁊ nõ ambe. ſm quã eſt ꝯtria. ⁊ que illarũ eſt ꝯtria: an illa bonũ nõ eſt bonũ. vel illa. bonũ eſt malũ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Nam arbitrari contrarias opiniones diffiniri in eo ꝙ contrarioꝝ ſunt falſum eſt. Boni enim qm̃ bonum eſt ⁊ mali quoniaʒ malum ẽ. eadem fortaſſe opinio ẽ ⁊ vera. ſiue ſint plures ſiue vna. Sunt autẽ iſte contrarie ſed nõ eo ꝙ contrarioꝝ ſunt ſed magis eo ꝙ contrarie.

Probat min. iſtius rõnis pncipalis. vbi duo facit. ſm ꝙ illa minor habet duas partes. pmo ꝓbat primã. ſ. ꝙ ille opiniones non ſunt ꝯtrarie. que opinanᵛ modo ꝯtrario. ſcdo ſcdaʒ. ſ. ꝙ ille opiniones ſunt ꝯtrie: que opinantur modo ꝯtrio: ſcda ibi (ſed in qbus eſt falſa) pma in. 2. ſm ꝙ pma pars mi. dupliciter poteſt ĩtelligi. pmo enĩ probat ꝙ opiniones que opinanᵛ ꝯtraria ꝑdicata de ꝯtrarijs ſubis non ſunt ꝯtrie. ſcdo ꝙ nec ille que opinanᵛ ꝯtraria predicata de eodem ſubo. ſcda ibi (ſi ergo boni) ¶ Jn pma parte arg. ſic. veꝝ non ꝯtrariatur vero. quia ꝯtraria nõ poſſunt ſil̃ ſtare: veꝝ ſimul ſtat cuʒ vero. ſed opiniones que opinanᵛ ꝯtraria de ꝯtrijs ſil̃ pñt ee. vere vt bonũ eſt bonũ. malũ eſt malũ. vtraq ẽ ṽa. hꝰ rõis primo ponit ꝯcluſionẽ di. ꝙ arbitrari ꝯtrarias opiniones diffiniri. i. eẽ determinate. eo ꝙ ſunt ꝯtrarioꝝ. ſ. predicatoruʒ ⁊ ſubiectoꝝ. falſum eſt. ſcdo mi. di. ꝙ opinio boni qm̃ bonũ ẽ. ⁊ mali quoniã malũ eſt. eadẽ forte eſt opinio ⁊ vera. eadẽ. ſ. ſpecifice. q̃tum ad eſſe veꝝ. ⁊ addit ꝙ idẽ eſt. ſiue ſit vna ſiue pl̃es. qꝛ dato ꝙ eẽnt diuerſa ſpẽ adhuc ambe eẽnt ṽe. vñ cõcludit vltra ꝙ illa non ſiunt contraria. eo ꝙ ſunt contrariorum. ſed magis eo ꝙ contrarie. ideſt modo cõtrario opinantur. ¶ Secundo ibi.

¶ Si ergo boni quoniã bonum eſt opinatio ẽ. ẽ aũt quoniam non eſt bonum. Eſt vero quoniaʒ aliud aliquid qȯ non eſt neqʒ põt eſſe. aliarum quidem nulla ponẽda eſt. nec quecũqʒ eſſe qȯ non ẽ opinaᵛ neqʒ quecũqʒ non eſſe qȯ ẽ. Jnfinita. n. vtraqʒ ſunt. ⁊ que opinatur eſſe qȯ non ẽ: ⁊ que non eſſe qȯ eſt.

Probat ꝙ nec ille opiniones ſunt ꝯrie. que opinanᵛ ꝯria ꝑdicata ȯ eodẽ ſubo. vbi ſic ar. tm̃ vnũ vni opponiᵛ ꝙ vtriq verum eſt in eodẽ genere oppõnis. ſed illa que opinantur contraria predicata de eodem ſubiecto ſunt plures. ⁊. q. infinite ergo ⁊c̃. dicit ergo ꝙ huiꝰ opi. que eſt boni. quoniã bonũ eſt. ẽ vna opinio ꝯtraria. ſ. boni quoniã nõ eſt bonũ ⁊ illa opinatur ꝯtrarie. eſt vero. i. cõtingit alias eſſe opiniões que opinãtur de bono aliquid qȯ non eſt. nec põt eſſe. puta vt bonũ eſt malũ. bonũ eſt iutile bonũ eſt ĩhoneſtũ ⁊c̃. nulla aũt aliaꝝ illarũ ponẽda eſt ꝯria prime. nec illa que opinaᵛ eẽ qȯ nõ eſt. nec illa que opinaᵛ nõ eſſe qȯ eſt. Exẽplũ primi. bonũ eſt malum. Exemplũ ſcdi. bonũ nõ eſt iuſtum. bonum nõ eſt honeſtum ⁊c̃. naʒ vtraqʒ ſunt ĩfinita. ſiue que opinaᵛ eſſe qȯ non eſt. ſiue que opinaᵛ nõ eẽ qȯ eſt. hec fuit minor. ma. autẽ ſupponiᵛ ex pmo libro. ⁊ tanq ꝓbabilis de ſe. ꝙ vnũ vni opponiᵛ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sʒ in quibus eſt fallacia. hec aũt ẽ ex his ex quibus ſunt gñationes. Ex oppoſitis vero ſiũt gñationes. quare etiaʒ fallacia.

Probat aliã partẽ mi. ſ. ꝙ ille opiniones ſunt ꝯtrarie q̃ modo ꝯtrario opinanᵛ ⁊ hoc per. 6. rõnes. ſcda poniᵛ ibi (ſi g̊ ꝙ bonũ) tertia ibi (falſus aũt) q̃rta ibi (illa vero q̃ eſt) qnta ibi (ampliꝰ ſi in alijs) ſexta ibi (ampliꝰ ſimiliter ſe habet) ¶ Jn pma pte ar. ſic. ille opiniões ſunt ꝯrie ĩ qbꝰ ẽ pma fallacia. i. pma falſitas. ſʒ pma falſitas eſt in illis que opinanᵛ mõ ꝯtrario. ergo ⁊c̃. huiꝰ rõnis pmo ponit ma. di. ꝙ nõ ſupp̃. in ꝑdictis eſt ꝯrietas. ſʒ in qbus ẽ pma fallacia. ſcdo mi. di. hʒ aũt ẽ ex qbus ſiũt generatões. gñationes aũt ſiũt ex oppoſitis. tertio concluſionẽ di. quare etiã fallacia. ideſt prima falſitas erit ĩ oppoſitis. ſed ſupp̃. ille q̃ ꝯrio mõ opinanᵛ. ſũt ex his ex qbꝰ ſiũt gñatiões ⁊c̃. ¶ Notãdũ ꝙ vt dr̃ ꝑ phy. duplr̃ aliqd fit ex alio vel ex oppoſito vel ex ſubo. ex oppoſito vel ꝯrie. vt ex albo fit nigꝝ. vel ꝯdictorie ſiue ꝑuatiue. vt ex nõ albo fit albũ. et hoc eſt dictũ ꝓpriꝰ. qꝛ ex nigro nõ fit albuʒ. niſi q̃tenꝰ in nigro ĩtelligiᵛ nõ albũ. qꝛ igiᵛ illud ex quo generaᵛ ⁊ qȯ generaᵛ ſe hñt ſicut affirmatio ⁊ negatio. iõ dicit ꝙ pma fallacia ⁊ ꝯrietas ſunt in his ex qbus ſunt generatiões. i. ĩter opinionẽ affirmatiuã ⁊ negatiuã. q̃ opinantur modo cõtrario de eodẽ. ¶ Jn ſcda parte.

¶ Si ergo qđ bonū eſt ⁊ bonum eſt ⁊ malum nõ eſt. ⁊ hoc qdez ſm ſe. illud vero ſm accidẽs. Accidit.n.ei malū nõ eẽ.magis autem ĩ vnoquoqz eſt vera que ſm ſe etiã falſa ſiquidez ⁊ vera. Ergo ea que eſt qm̃ nõ eſt bonū qđ bonū eſt ei⁹ ſm ſe cõſiſtens falſa eſt. Illa vero q̃ eſt quoniaz malū eſt .eius q̃ eſt ſm accidẽs. Quare erit falſa magis de bono ea que ẽ negationis opinio q̄ꝫ ea que eſt contrarij.

Arguitur ſic. magis vere magis falſa eſt contraria. ſed illa. bonū eſt bonū.eſt magis vera.qꝛ ꝑ ſe eſt vera.q̄ꝫ illa.bonuz nõ eſt malū.que eſt v̄a per accñs. hec.n. bonū nõ eſt maluz. reducit̃ ad illã.bonū eſt bonū.iõ.n.bonū non eſt malū.quia bonū eſt bonū.ergo ⁊ illa bonū nõ eſt bonuz.erit magis falſa q̄ꝫ illa.bonū eſt malū.qꝛ illa eſt falſa ꝑ ſe.iſta per accñs.ergo ille erūt cõtrarie.bonū eſt bonū.bonū nõ eſt bonū.⁊ non iſta.bonū eſt malū.q̃ eſt de ↄ̃rio p̄dicato.dicit ergo ꝙ ſi veꝝ eſt ꝙ bonū ẽ bonum.⁊ ꝙ bonū non ẽ malū.tamen hec.i. prima eſt v̄a ſm ſe.illud vero.i.ſcđa per accidẽs.accidit.n.ſ. ꝙ eſt bonum nõ eſſe malum.magis autem eſt vera.que ſm ſe eſt vera.⁊ etiã falſa ſcđm ſe eſt magis falſa.ſicut dictū eſt de vera.⁊ per ↄñs tales ĩuicez opponunt̃. ergo illa que dicit ꝙ bonum non ẽ bonū.eſt falſa ſm ſe.illa aūt que dicit quoniã bonū eſt malū eſt falſa ſm accñs .q̃re ſeq̄tur ↄcl'o.ꝙ magis eſt ↄ̃ria ⁊ falſa de bono ea que eſt opinio negationis q̄ꝫ ea q̃ eſt ↄtrarij predicati.⁊ patet ꝙ dicit̃. ¶ In tertia parte ibi.

¶ Falſus aūt magis ẽ circa ſingularia q hꝫ cõtrariã opinionem. Cõtrarium eni eſt eoꝝ que plurimū circa idẽ dĩnt. Quđ ſi harū cõtraria eſt altera magis vero cõtradictionis contraria manifeſtū eſt quoniam hec erit cõtraria.

Arguitur ſic.ille eſt magis falſus qui hꝫ ↄ̃riã opinionẽ circa ſingula.ſed ille q opinatur modo ↄ̃rio hꝫ magis ↄ̃riã opinionem circa ſingula.ergo ille opiniones que opinantur contrario mõ ſunt ↄ̃rie.qꝛ magis falſe.huius rõnis p̄mo ponit maiorẽ dicẽs ꝙ falſus magis hꝫ ↄ̃riã opinionẽ circa ſingula qđ ꝓbat.qꝛ cõtraria ſunt de numero eoꝝ que circa idẽ plurimū diſtant.quare ſeq̄t̃ ꝙ ſi haꝝ.ſ.bonū non ẽ bonuz ⁊ bonum ẽ malū.altera eſt ↄ̃ria.magis autẽ cõtraria illa que eſt ↄtradictiõis.i.negatiua.ſ.bonū non eſt bonū. manifeſtū eſt ꝙ hec erit contraria ⁊ non iſta que eſt de contrario predicato. ¶ In quarta parte ibi.

¶ Illa vero q̃ eſt quoniã malū ẽ qđ bonū ẽ ĩplicita ẽ. Etenim quoniã non bonū eſt. neceſſe idem ipſum opinari.

Arguit̃ ſic.magis eſt ↄtraria illa q̃ ↄtrariat̃ explicite q̄ꝫ illa que ĩplicite.ſꝫ iſta bonū eſt malū. de cõtrario p̄dicato ẽ ĩplicita. alia vero. ſcilicet bonum non eſt bonum eſt explicita. ergo ⁊c̃.mi.patet ex p̄dictis.qꝛ illa .bonū eſt malū.ẽ ĩplicite falſa ⁊ per accñs.illa aūt bonū non ẽ bonū eſt falſa explicite ⁊ ꝑ ſe ↄtraria.ergo ⁊c̃.qꝛ illud qđ eſt ꝑ ſe tale ẽ magis tale q̄ꝫ illud qđ eſt ꝑ accidẽs tale.hui⁹ rõnis ponit minorẽ dicẽs. ꝙ illa q̃ eſt.bonū eſt malū.ĩplicita eſt.⁊ illa quoniã bonū nõ ẽ. neceſſariū eſt idẽ ipꝫ opinari.i.illa bonū ẽ malū reducitur ⁊ ĩplicat̃ in illa.bonū nõ ẽ bonū.g̊ ⁊c̃. ¶ Notandū iſtã rõnẽ ĩ ħ ſtare ꝑꝑ qđ vnūqđqꝫ ⁊ illđ magis. ſed illa. bonū ẽ malū q̃ ẽ de ↄ̃rio p̄dicato.nõ ↄ̃riat̃ iſti.bonū ẽ bonū.niſi in v̄tute h⁹. bonū nõ ẽ bonū in q̃ ĩplicite cõtinet̃.ergo illa bonū nõ ẽ bonū.que ẽ de mõ cõtrario.eſt magis ↄtraria. ¶ In q̄nta p̄te.

¶ Amplius ſi ẽt in alijs oꝫ ſilr̃ ſe hr̃e. ⁊ hoc videtur bene eẽ dictū. Aut.n.ẽ vbiqꝫ ea que eſt contradictionis aut nuſq̄ꝫ.q̄bus vero nõ eſt cõtrariū De his ẽ quidẽ falſa ea q̃ ẽ vere oppoſita. vt qui hominẽ nõ putat eẽ hominem falſus ẽ. Si ergo he cõtrarie ſūt ⁊ alie cõtradictiones.

Arguit̃ ſic.ſic̃ ẽ in opiniõib⁹ in q̄bus p̄dicata nõ hñt ↄ̃ria. ita dꝫ eẽ in illis in q̄b⁹ p̄dicata hñt ↄ̃ria.ſꝫ in illis ſunt ↄ̃rie que mõ ↄ̃rio opinant̃.ergo ⁊ in iſtis. dicit ergo ꝙ ſi in alijs q ſilr̃ habẽt cõtraria opoꝛtet ſilr̃ ſe hr̃e ꝙ.ſ.ille opiniões ſint ↄtrarie que opinant̃ mõ ↄ̃rio.⁊ hic.ſ.vbi nõ eſt ↄtrarietas videt̃ bñ eſſe dictū.ꝙ.ſ.ille ſunt ↄ̃rie que ↄ̃rio modo opinant̃. aut eni̇̃ vbiqꝫ ẽ ↄtraria illa que ẽ ↄ̃dictiõis.i.negatiua aut nuſq̄ꝫ ſꝫ in illis in q̄bus nõ eſt eẽ cõtraria.iſta ẽ falſa ⁊ ↄtraria que ẽ oppoſita vere.vt ille q opinat̃ hominẽ non eẽ hominẽ.falſuz opinat̃.ſi ergo he.ſ.ↄ̃rie.hõ eſt hõ.⁊ hõ non eſt hõ.ergo ⁊ alie q̃ ſunt ↄ̃dictionis.i. que hñt ſe ↄ̃dictoꝛie ſi affirmatio ⁊ negatio de eodẽ. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Amplius ſilr̃ ſe habent. opinio boni qm̃ bonū eſt. ⁊ nõ boni qm̃ nõ bonū eſt. ⁊ ſuper has boni qm̃ nõ bonū eſt. ⁊ nõ boni quoniam bonum eſt Illi g̊ que eſt nõ boni quoniã nõ eſt bonum vere opinioni que ẽ cõtraria. Nõ.n.ea que dicit qm̃ malū eſt. ſimul.n.aliquãdo erūt vera. Nuſq̄ꝫ.n. vera vere cõtraria ẽ. Eſt.n.qđdam nõ malū q̃re cõtigit ſimul eẽ veras. At vero nec illa que eſt. nõ eſt malum. Simul etenĩ ⁊ he erũt. Relinquitur g̊ ei que ẽ nõ boni.qm̃ nõ eſt bonum cõtraria ea que eſt nõ bonū qm̃ bonū eſt. Quare ⁊ ei q̃ ẽ boni qm̃ nõ eſt bonū. ⁊ ei que eſt boni quoniam eſt bonum.

Ponit ſextã rõnẽ.vbi duo facit.p̄mo format rõnem.ſcđo remouet dubitationẽ ibi (manifeſtū g̊). ¶ In p̄ma p̄te arg. a ꝑmutata ꝓpoꝛtiõe ſic.ſic̃ ſe hꝫ illa nõ bonū nõ eſt bonuz.ad illã.bonū ẽ bonū.ita ſe hꝫ iſta.nõ bonū eſt bonū. ad iſtã.bonū nõ eſt bonū.⁊ hec ſilr̃itudo pꝫ.qꝛ ſicut prime due ſunt vere.ita alie due falſe.ergo ꝑmutatiꝫ ſicut ſe hꝫ non bonuz nõ eſt bonū.ad hãc.non bonū eſt bonū.ita iſta.bonū eſt bonū. ad hãc.bonū nõ eſt bonū.ſed iſta.non bonū non ẽ bonuz.eſt cõtraria illius.nõ bonū eſt bonū.ergo ⁊ iſta.bonū eſt bonū. eſt cõtraria hui⁹.bonū nõ eſt bonū.⁊ habet̃ propoſitū. quia ille due ſunt de mõ ↄ̃rio affirmatiua ⁊ negatiua.hui⁹ rõnis p̊ ponit ma.di.qm̃ ſimilr̃ ſe habẽt.ſ. opiniões boni qm̃ bonū eſt.⁊ nõ boni qm̃ non bonū eſt.⁊ ſup has.i.ſicut ille vltra.boni.qm̃ non eſt bonū.⁊ nõ boni.qm̃ bonū eſt.ſcđo ponit min. di.ꝙ illi que ẽ nõ boni.qm̃ nõ ẽ bonū q̃ ẽ vera opinio ẽ ↄ̃ria. nõ illa q̃ dicit.qm̃ nõ bonū ẽ malū.q̃ eſt de ↄ̃rio p̄dicato. qđ ꝓbat.qꝛ pñt eẽ ſil' vere.illud.n.qđ ẽ non bonū põt eẽ maluz ⁊ nunq̄ꝫ v̄a eſt ↄ̃ria vere.nec ẽ cõtraria illa que ẽ non maluz ideſt he.non bonum non eſt malum. non eſt contraria huius nõ bonū non eſt bonū.ſicut nec prima ꝓpter eandẽ cauſam.qꝛ q̄ñqꝫ erūt ſil' vere.qꝛ aliqđ non bonū. puta puer ĩfra annos nõ eſt malū ↄ̃rie.ergo relinq̄t̃ ꝙ ei opinioni q̃ eſt. nõ bonū qm̃ nõ eſt bonuz.eſt cõtraria iſta que eſt.non boni qm̃ eſt bonū.vt dicẽdo.non bonū non eſt bonū. nõ bonū eſt bonū.qꝛ enūciat mõ ↄ̃rio.ſicut affirmatio ⁊ negatio oppoſite. patet.Deinde cum dicit.

¶ Manifeſtum eſt ergo qm̃ nihil ĩeſt ac ſi vniuerſalr̃ ponamus affirmationem. Huic eni vl'is negatio erit contraria. vt opinioni q̃ opinat̃ qm̃ oẽ qđ eſt bonū bonum eſt ⁊ ea que eſt qm̃ nihil horum que bona ſunt bonū eſt. Nam ei que eſt

boni quoniam bonũ eſt. ſi vl'r ſit bonũ eadem eſt ei que opinat̃ q̃cq̃d bonũ eſt q̃m̃ bonũ eſt. Sil'r autem ⁊ ĩ non bono.

Remouet dubiũ. q̃2 eni. ſ̃. poſuit exẽplũ ĩ ꝓpõnib' ĩdefinitis. puta bonũ ẽ bonũ. bonũ nõ eſt bonum. crederet aliquis ꝙ non ſimiliter eſſet in vniuerſalibus. hoc remouet di. manifeſtũ eẽ quoniã nihil intereſt ſi dicam' etiã vl'r fieri affirmationez. q̃2 ↄ̃ria erit ei vniuerſalis negatio. vt opinioni q̃ opinat̃. oẽ bonuz eſt bonũ. eſt ↄ̃ria hec. nihil eoꝝ q̃ ſunt bona eſt bonũ. i. nullũ bonũ ẽ bonũ. quia hec. bonuz eſt bonũ. ſi bonum accipitur vniuerſaliter. puta dicendo. oẽ bonum eſt bonum. eadẽ eſt ei que opinatur. quicq̃d eſt bonũ ẽ bonum. vnde tãtum valet dicere. oẽ bonum eſt bonum. nullũ bonũ eſt bonũ. ſicut dicere. quicq̃d eſt bonũ eſt bonum. et nihil eoꝝ que ſunt bona eſt bonum. ⁊ addit ꝙ ſimiliter eſt ⁊ ĩ nõ bono. i. ſi nõ bonũ ſubyciatur. quia ille erunt ↄ̃rie. oẽ nõ bonum eſt bonũ. omne nõ bonũ nõ eſt bonuz. nõ bonũ eſt bonũ. nõ bonũ nõ eſt bonum. ita ꝙ ſemꝑ erunt ↄtrarie que modo contrario enunciant. vt patet ex predictis.

Sequitur illa pars.

Quare ſi ĩ opinione ſic ſe habet. Sunt autem he que ſũt in voce affirmationes ⁊ negationes note earum que ſũt in anima paſſionũ. Manifeſtum eſt q̃m̃ etiam affirmationi contraria q̃dez eſt negatio circa idem vniuerſalis vt ei que ẽ q̃m̃ omne bonũ bonum ẽ. vl' omnis homo bon' ea que ẽ quoniam nullũ vel nullus. contradictorie aũt aut nõ omnis aut nõ omne.

Ubi ex predictis infert ↄcluſionẽ p̃ncipalẽ di. ꝙ quia ſic ſe hz in opi. vt dictũ eſt. ſ. ꝙ opiniões ſunt ↄ̃rie que contrario modo opinantur. ⁊ ea que ſunt affirmationes ⁊ negatiões ſcilicet in voce ſunt note eoꝝ que ſũt in anima. vt ſimiliter ſe habeant hic ⁊ ibi. quia inq̃ ſic eſt. ſequitur quoniã negatio eſt cõtraria affirmationi circa illud idem ſubiectũ vl'r ſumptũ. vt hic. oẽ bonũ eſt bonũ. nullũ bonũ ẽ bonũ. ⁊ oĩs hõ eſt bon'. nullus hõ ẽ bon'. que ſũt ↄ̃rie ꝓprie loq̃ndo de cõtrarietate. ⁊ ſil'iter eſt in cõtradictoryſ. vnde ſubdit. cõtradictorie autem aut nõ omnis homo eſt bonus. que ẽ cõtradictoria illius. omnis homo eſt bonus aut nõ omne bonum eſt bonum que eſt cõtradictoria illius. omne bonum eſt bonuz. non omnis valet tantũ q̃ʒtum quidã non. patet ergo ex omnibus predictis ꝙ in omni genere oppoſitiõis ille enũciationes ſunt iudicande oppoſite. que enũciãt mõ oppoſito. ſ. affirmatio ⁊ negatio. ⁊ nõ que ſunt de oppoſitis predicatis reſpectu eiuſdẽ ſubiecti. ſ. vel oppoſitoꝝ ſuboꝝ

Ultimo cum dicit.

Manifeſtum ẽ autem q̃m̃ ⁊ verã vere nõ cõtigit eẽ ↄtrariã. nec ĩ opinione nec ĩ cõtradictione.

Probat quoddã ſupius dictum ſuppoſitũ. ſ. ꝙ propoſitio vera non eſt cõtraria vere. hoc eni in ſupioribus dictum ẽ vbi. z. facit. p̃mo proponit ↄcluſionẽ. ſcõo addit ꝓbationẽ ibi (cõtraria eni ſunt) dicit ergo manifeſtum eſſe ex dictis ⁊ dicendis. quoniã nec opinionẽ verã nec cõtradictionem ideſt cõtradictoriã enũciationẽ verã nõ contingit eſſe contrariam vere alteri. ſ. opinioni vel cõtradictorie enũciationi.

Secundo ibi.

Contraria. n. ſunt que circa idẽ oppoſita ſunt circa eadẽ autẽ verum contigit dicere eundem. Simul aũt eidẽ nõ cõtingit ineẽ cõtraria.

Probat intentum per talem rõnem. cõtraria non poſſunt circa idẽ ſimul eẽ. ſed quecũq̃ opiniones aut enũciatiões vere poſſunt ſimul eſſe. ergo vna opinio vel enũciatio vera non erit contraria alteri vere. huius rationis primo ponit ma. in ſua probatione dicens: ꝙ contraria circa idem ſunt oppoſita. ideſt incompoſſibilia. ſecundo mi. dicens ꝙ circa idem contingit verum dicere eundez. ideſt ꝙ omnes vere ſimul poſſunt eſſe: ⁊ addit ad maiorez declarationẽ ꝙ eidẽ non contingit ſimul contraria ineſſe: ex quo ſequitur ꝙ nulla vera opinio aut enunciatio contrariatur alteri vere opinioni aut enunciationi ſingula ſingulis reddendo.

Circa vnam rationem factã a permutata proportione notandum ꝙ proportio eſt habitudo vnius q̃ʒtitatis ad aliam ſ'z euclidem. ſicut. 8. ad. 4. ſe habẽt in dupla proportione. proportionabilitas vero eſt habitudo duarum proportionum que ſimul ſumpte habent quatuor terminos. vt ſicut ſe habet quatuor ad octo. ſic quinq̃ ad decez. modus autem arguẽdi a commutata proportione accipitur ab euclide libro 5. concluſione. 15. ⁊. 16. ꝙ quecunq̃ q̃ʒtitates proportionabiles fuerint permutatiz proportionabiles erunt: ⁊ transfert ad argumẽta vt patet primo priorum in duabus regulis. ſi a. ⁊ b. cõuertunt̃. ⁊. c. ⁊. d. cõuertuntur ſi. a. ⁊ c. cõtradicunt. ⁊ b. ⁊ d. cõtradicũt. vt ſicut ſe habet primũ ad tertiũ ſic ſe habet ſecũdum ad quartũ. conſequentia ari. eſt neceſſaria. q̃2 alterum contradictoriorum dicitur de quolibet ⁊ conuertibile cũ vno ↄtradictorio non recipit predicationẽ alterius. nec econuerſo. ideo conuertetur cuz reliquo ↄtradictorio: vniuerſaliter ergo tenet argumentum a cõmutata proportione q̃ʒtum ad contradicere ⁊ conuerti. ⁊ vbicunq̃ poteſt haberi aliqua proportio corrñdens. 15. cõcluſioni euclidis. ⁊ quando non: non tenet. ſed nunq̃ tenet q̃ʒtum ad contradicere ⁊ ſequi. ſed fit ſemper fallacia conſequentis. verbi gratia. quando fit talis permutatio comparãdo ſuperius ⁊ ĩferius. vt ſicut ſe habet homo ad nõ hominem ſcõm ↄñaz ſic animal ad nõ aĩal ſ'm cõſequẽtiam. ergo ꝑmutati ſicut homo ad animal. ſic nõ homo ad nõ aĩal. ſed oĩs homo eſt animal. ergo omne nõ hõ eſt nõ aĩal. falſuz eſt. q̃2 aliq̃d nõ hõ. vt aſinus nõ eſt nõ aĩal. ſil'r hic. ſicut ſe hz ſupficies ad hãc ſupficiẽ ſic color ad hunc colorẽ. ergo ꝑmutando ſicut ſupficies ad colorẽ. q̃õ nõ põt eẽ ſine colore. g̃ hec ſupficies ad hũc colorez q̃õ nõ põt eẽ ſine hoc colore. falſum eſt. ſil'r hic. ſicut corpus ad hoc corpus ſic locus ad hũc locuz. ergo permutãdo ſicut corpus ad locum. ſic hoc corpus ad hũc locum. ſed corpus nõ poteſt eſſe ſine loco. ergo nec hoc corpus ſine hoc loco. falſum eſt. ſimiliter h̃. ſicut ſe habet ens ad non ens ſic poſſibile ad impoſ'e. g̃ ꝑmutando ſic ens ad poſſibile ſic nõ ens ad impoſſibile. ſed omne ens eſt poſſibile vt diſtinguitur cõtra impoſſibile. ergo omne nõ ens eſt impoſſibile. falſum eſt. quia antixp̃s eſt nõ ens. non tamen eſt impoſſibilis.

In talibus eni extrema duaꝝ cõditionum. vt ĩ primo ⁊ in quarto exemplo. adinuicem cõparata habẽt proportionem cõuerſam inferẽdo. ⁊ nõ eandẽ. oppoſitum enim conſequentis infert oppoſitum antecedentis. ⁊ nõ ecõuerſo. ideo ſic arguendo in inferendo ſicut p̃mum ad tertiũ. ſic ſcõz ad quartũ. fit fallacia ↄñtis. ſed ecõuerſo dz argui ſicut primũ ad 3m ſic 4m ad 2m. ſic eſt in ꝓpoſito. ſed oĩs hõ eſt aĩal. ergo omne non aĩal eſt nõ homo. ⁊ item ſed omne ens eſt poſſibile. ergo omne ĩpoſſibile eſt nõ ens.

Similiter quãtũ ad duo alia exempla conſequentia nõ tenet quãdo cõmune determinat ſibi aliq̃õ cõmune ĩferi' ſub cõi nõ determinando ſibi aliquod ĩferius ſub alio cõi. licet ergo ſupficies ſibi determinet colorẽ ⁊ corpus locuz: nõ tñ hec ſupficies hũc colorẽ. nec hoc corpus hũc locũ. in multis g̃ nõ tz ꝑmutatio niſi ĩtelligatur modo ſupradicto. ſic enim voluit ⁊ diſpoſuit illis pater luminũ qui eſt benedictus in ſecula ſeculorum Amen.

Explicit ſcriptum fratris Antony andree de ordine fratrum minorum ſuper librum peribermenias.

¶ Incipit ſcriptū ſup librū diuiſionū boetij editū a fratre antonio andree ordinis fratrum minorum.

Qui diuiſit mare rubrū in diuiſiones. pſal.135. De Boetio auctore huius libri poteſt intelligi preſens verbū vbi deſcribit pfecta cōditio huius libri diuiſionū: quantū ad quadruplex genus cauſe. Oſtenditur nanq̄ auctoritas reuerenda in cauſa efficiente. Profunditas inquirenda in materia preiacente. Jocūditas appetenda in fine ſubſequente. Preclaritas amplectenda in forma apparente. ¶ Primum probat iplicatio relatiua (qui diuiſit) Ille eſt boetius qui ſcientiam reddidit de diuiſione. ipſe ergo tractauit de diuiſione vtilitatem demōſtrando. vt p3 in prologo. veritatem pertractando. falſitatē retractādo. vt p3 i toto tractatu vt de eo poſſit dici illud geneſis p°. vidit lucē q̄ eēt bona ⁊ diuiſit lucem a tenebris. appellauitq̄ lucē diē ⁊ tenebras noctē. lucē. ſ. veritatis. de arte diuiſionis. q̄ eēt bona. i. vtilis ideo diuiſit eā a tenebris falſitatis. q. diē a nocte. q2 vitas quodāmodo. dies ē. ⁊ falſitas nox. ¶ 2m pbat penetratio exceſſiua (mare) q̄grue mā quidē ⁊ ſubm hui⁹ libri cōparatur mari. q2. q. mare h3 pfunditatē in ſenſu. nō eni eſt facile noſſe rex diuiſiones. vñ pſalmus. qui diſcēdunt mare in nauibus. ſequitur. ipſi viderūt mirabilia ei⁹ in pfundo: nobilitatē in vſu. oēs eni ſcie vtuntur diuiſione. eccle. p°. oīa flumina intrant mare. ⁊ mare nō redūdat. pennitatē in ſtatu q2 magna veritas. ⁊ pualet. vnde pſal. hoc mare magnū ⁊ ſpacioſum manibus ibi reptilia. quoꝝ nō eſt numerus. reptilia. i. varietas q̄cluſionū. que p oēs ſcias reputāt. ¶ 3m pbat cōteplatio obiectiua (rubrū) rubedo enim eſt color medius declinās ad nigredinē. iō eſt q̄gregatiuus magis. vnde amorē ⁊ q̄cordiā deſignat. finis aūt h intētus eſt concordia veritatis. ad exercitiū diuidēdi. ⁊ hic eſt finis intra notitiā. ſ. de diuiſione. ad exercitiū diffiniēdi. ⁊ hic eſt finis extra. ſed ppinquus. vna eni diuiſiua valet ad diffinitiōes. vt p3. 7. meta. ⁊ hic infra ad exercitiū ſillogizandi. ⁊ hic eſt remotior notitia. ſ. ſillogizādi ⁊ toti⁹ logice. ad exercitium fruendi ⁊ vidēdi deū q eſt. finis vltim⁹ ad quē oēs ſcie ordināntur. Math. 16. rubicūdū eſt celū. vbi. ſ. videtur ille de quo can. 5. dilectus meus candidus ⁊ rubicundus electus ex milib⁹ ⁊ videt ab illis de qbus Tre. 4. candidiores nazarei eius niue nitidiores lacte rubicūdiores ebore antiqo ſaphyro pulchriores. ¶ 4m pbat explicatio diſtinctiua q̄ (diuiſiones) qō ſpectat ſpecialiter ad formā tractat⁹ q ē diuiſio libri. diuidit enim librum in capitula. capitula in paragrapha. paragrapha in paraſſ'a. vt ſic tota diuiſio a toto libro vſq3 ad partes minimas ordinate compleatur. per multas ⁊ varias diuiſiones. p quo intelligi poteſt illud gen. 15. apparuit lāpas ignis trāſiens iter diuiſiones. lāpas. ſ. veritatis explicatiua iter diuiſiones multipharias huius libri. vt ſic p hāc creatā veritatē agnitā ad veritatē increatam finaliter pertingamus. Amen.

Quia notitia ſubi preſupponit in ſcia. de ſubo. n. o3 p̄cognoſcere qd eſt: ⁊ q2 ē. Jō añ expōnē lr̄e de ſubo hui⁹ libri vnā moueo qōnē. vtꝝ liber iſte diuiſionū ſit de diuiſione vt de ſubo. videt q̄ nō. nā de diuiſione nō eſt ſcia. g̃ diuiſio nō eſt ſub3 in h libro ōña eſt euidēs. añs pbat. tū q2 oīs ſcia ē de bono. ex p° de aīa. ſ3 diuiſio nō videt gd bonū. q2 q̄ducit ad nō eē. g̃ ⁊c̄. tū q2 oīs ſcia eſt de vli. ſ3 diuiſio nō eſt vl'e. pbatio. nullū eq̄uocū eſt vl'e. ſ3 diuiſio eſt equocū. q2 dr̄ multis modis. g̃ ⁊c̄. tū q2 oppoſitoꝝ eadē eſt diſciplina. ſ3 cōpoſitio ⁊ diuiſio ſūt oppoſita. ⁊ de cōpoſitōe nulla habet ſcia. g̃ nec de diuiſione. ¶ P̄. de diuiſione nō eſt vna ſcia. g̃ nō ē ſub3 in h libro. ōña p3. q2 liber iſte nō cōtinet niſi vnā ſciā. añs pbat. tū3 q2 de illo nō eſt vna ſcia. qō dr̄ multis modis. ſecā tur. n. ſcie queādmodū ⁊ res. ex. 3. de aīa. ſ3 diuiſio dr̄ mltis modis ſm boetiū hic ī lr̄a. g̃ ⁊c̄. tū q2 ſube ⁊ accn̄ti nihil eſt cōe vnū. ſed quedā diuiſio eſt ſubalis quedā accidentalis. ergo ⁊c̄. g̃ nec erit de eis vna ſcia. ¶ P̄. ſcia de diuiſione eſt realis. ergo diuiſio nō eſt ſub3 in hoc libro. ōña p3. q2 liber iſte ptinet ad logicā que eſt ſcia rōnalis aut ſermocinalis. ⁊ nō realis. añs pbatur. tū q2 diuiſio eſt res. ſcia aūt de re ē realis. ergo ⁊c̄. tū3 q2 oīs ſcia de vli eſt realis. p3 de meta. ⁊ de alijs inductiue. ſed diuiſio eſt gd vl'e. vt ſuppono ⁊ pbabitur. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. ad pncipale. ſubm ſcie o3 q̄tinere oīa determinata in ſcia. ſed diuiſio nō eſt h°. hic. n. in iſto libro determinat de diffinitōe. vt patebit ifra. diuiſio aūt nō q̄tinet diffōnē. g̃ ⁊c̄. ¶ P̄. ſub3 ſcie o3 hr̄e ptes. ſcia. n. vna eſt vnius ſubiecti ptes ⁊ ppetates cōſiderās ex p poſteriorū. ſ3 diuiſio nō h3 partes cū ſit forma ſimplex. g̃ ⁊c̄. ¶ Jn oppoſitū eſt boetius. vñ ⁊ liber iſte intitulatur de diuiſione. ¶ R̄ñdeo. ī iſta qōne o3 ſupponere quedā gñalia de ſubo ſcie dicta in qōnibus ſupius in por. pdicamētis. pihermē. 6. pncipioꝝ. ⁊ tūc ad iſtā qōnē dico. 4. q̄clones. ¶ Prima q̄clō eſt iſta. de diuiſione pōt eē ſcia. hāc oſtēdo ſic. de oī illo pōt eē ſcia qō h3 ptes ⁊ paſſiones demōſtrabiles de ſubiecto. ſ3 diuiſio ē h°. ergo ⁊c̄. pbatio mi. h3 eni ptes ſubiectiuas. puta diuiſionē generis. diuiſionē toti⁹ ⁊c̄. h3 etiā ppꝛietates puta p ſe ⁊ p accn̄s. ¶ P̄. de omni eo q̄uenit eē ſciētia. circa qō q̄tingit errare ⁊ recte agere. ſed diuiſio ē h°. ergo ⁊c̄. mi. p3 ⁊ patebit magis ex ſequētib⁹ in expōne lr̄e. ¶ Ex his p3 ad primū ī oppoſitū qō eſt q̄ iſtā q̄clonē. dico eni q̄ añs ē falſū. Ad pmā pbationē nego. mi. q2 diuiſio eſt duplex: q̄dam rei. vt ſi aliquod totum nature. puta homo ſcindatur realiter in ſuas partes. quedam eſt rationis vt cū aliquod cōmune diuiditur in contēta quoquomodo. pma ē in ptes ītegrales ⁊ q̄ducit ad malū ⁊ nō ad eē toti⁹. de qua boetius nō tractat. ſcōa eſt in partes ſubiuas que realr̄ nō diuidit: ſ3 docet diuidere ſm pprias reꝝ dr̄ias. que nō q̄ducit ad malū aut nō eē. ſed magis q̄fert ad cognitionē ⁊ diffinitionem reꝝ. ⁊ de hac tractat boetius. nō tñ video qn de vtraq̄ poſſit eſſe ſcia. q2 vtraq̄ eſt ens. ⁊ p q̄ñs bonū. q2 bonū q̄uertit cū ente. ¶ Ad ſcōā nego mi. q2 diuiſio eſt gd aptū natū pdicari de plurib⁹. cū arguit q̄ nō. q2 eſt equocū. dico q̄ falſum eſt. q2 pdicat ſm idē nomē ⁊ ſm eandē rōnē. ¶ Ad pbationem. q2 dr̄ multis modis. dico q̄ veꝝ eſt multitudine ſuppoſitoꝝ. ſicut ⁊ qōcūq̄ vl'e. nō vero multitudine ſignatoꝝ que ſola facit equocationē. ¶ Ad tertiā dico ſm Ari. 6. topi. q̄ q bene diffinit q̄ria ſignificat. poſito g̃ vno oppoſito q̄rīr ponit aliud. ⁊ cognoſcit vnū reliquo cognito. determinādo g̃ de diuiſione determinat aliquo mō de cōpoſitōe vñ ⁊ diuiſiones nō ſunt niſi aliquo mō cōpoſitoꝝ. ¶ Scōa q̄clō eſt iſta. de diuiſione eſt vna ſcia. hāc pbo ſic. vni⁹ ſubi vt vnū eſt tm̄ vna ſcia. ſed diuiſio ſimplr̄ ſumpta eſt h°. q2 vt ſic. ſm vnā cōē rōnē dr̄ de omni diuiſione. g̃ ⁊c̄. ¶ Cōfirmat p boetiū q de omni diuiſione tradit vnū libꝝ ⁊ vnā tm̄ ſciā. Ex his p3 ad 2m argumētū qō eſt q̄ iſtā q̄clonē. dico. q̄ añs eſt falſum. ¶ Ad pbationē pmā iam p3 ex pdictis. q2 nō dr̄ multis modis niſi multitudine ſuppoſitoꝝ. q̄ nō tollit vnitatē reqſitā ad ſub3. ¶ Ad ſcōā dico q̄ oīs diuiſio ē formalr̄ accn̄talis. tñ mālr̄ pōt eē ſubalis aut accn̄talis. ſm q̄ diuidit ſubam vel accn̄s. illam etiā ppōnem q̄ ſube ⁊ accn̄ti nihil eſt cōe vniuocū. nō puto eſſe veram. qō p3 tenēdo q̄ ens eſt cōmune vniuocū oib⁹ de quibus predicatur. q̄ credo eſſe veꝝ. vt iam dixi in por.

❡ Tertia 2clo eſt iſta. ſcia de diuiſione eſt ſcia rõnalis nõ realis. hãc pbo ſic. ſcia logicalis nõ eſt realis ſed rõnalis. de diuiſione eſt ſcia logicalis. ergo ⁊c. ex his p3 ad 3ᵐ arg^m qd eſt ꝯ iſtam 2clone3. dico eni q añs eſt falſum. ❡ Ad pma3 probationẽ dico q duplex eſt res. quedã itra itellectu3 tm. quedam extra. diuiſio aũt de qua hic agitur. eſt tantũ res ⁊ ens rõnis ⁊ nõ res extra. ⁊ talis res nõ denoiat ſciam realẽ ſed tãtũ res ſcdo mõ. ❡ Ad ſcdam dico q maior nõ eſt vlr vera. q2 nõ omne vle eſt ens reale. ab intẽtionibus eni põt abſtrahi aliqua intẽtio cõis ⁊ vlis. ſicut a reb⁹. ❡ Quarta 2clo eſt iſta. liber iſte eſt de diuiſione vt de ſubo. hanc pbo ſic. illud eſt ſubm in hoc libro de quo ħ agitur quãtũ ad ſe ⁊ ſuas ptes ⁊ paſſiones. hec eni eſt rõ ſubi. ſed diuiſio ẽ hmõ. ergo ⁊c. mi. p3. q2 ħ agitur de oĩ diuiſione que ẽ ps ſubiectiua diuiſionis abſolute. Jtẽ de ꝓprietatibus ei⁹ que ſũt per ſe ⁊ per accñs vt in expõne amplius apparebit.

Sed circa dicta eſt vnũ dubiũ que diuiſio ẽ hic ſubiectũ ⁊ dicitur q diuiſio prout ſignificatur p ſermonem. vel que fit p vocẽ ſignificatiuã. i. diuiſio prolata p vocem. ❡ Contra. oſtenſu3 eſt in pncipio pdicamẽtoꝝ ⁊ perihermenias q nulla pars logice eſt de voce. aliogn ſillogiſmus in mente nõ eſſet ſillogiſmus. nec enũciatio in mente eẽt enũciatio. eodẽ modo dico de diuiſiõe. ❡ Aliter ergo dicẽdũ q diuiſio i mẽte ẽ hic ſubm. q2 ſic ꝯſiderata h3 ptes ⁊ paſſiones. q aũt voce proferaṫ accidit ſibi. vt ẽ ſubm.

Secundum dubiũ eſt. quare ari. nõ tradidit ſciam de diuiſiõe. dicit q duplex eſt diuiſio vna eſt de eſſe logice. vt ẽ diuiſio generis i ſpẽs. ⁊ de tali determinat ari. libro poſterioꝝ. q2 illa valet ad diffõnẽ ⁊ ꝯnr ad demonſtrationẽ. alie oẽs diuiſiones ſũt de bñ eẽ. d qb⁹ omnibus agit boetius in hoc libro. Ex his p3 ad quartum argumẽtum: qd eſt ꝯ iſtã cõcluſionẽ. dico ergo q maior ſic eſt intelligenda q ſubm d3 cõtinere determinata i ſcia q. ſ. in ea p ſe ⁊ pncipaliter cõſiderantur. vt ſũt ptes ⁊ paſſiões hic aũt agitur de diffinitõe nõ pncipaliter. ſed incidentalr. vt inferius patebit in expõne. ❡ Ad 5ᵐ dico q equiuocaṫ de ptibus. ſubm eni oportet q habeat ptes ſubiectiuas nõ neceſſario integrales. forma aũt ſimplex ⁊ ſi nõ h3 partes integrales. põt tñ hr̃e ſubiectiuas. ⁊ ħ ſufficit ad ſubm ſcie. ſic aũt ẽ i ꝓpoſito de diuiſione. vt p3 ſatis bñ ex pdictis.

❡ Boetij de diuiſionibus liber. Incipit.

Quas magnos ſtudioſis afferat fruct⁹ ſcientia diuidẽdi. quamq3 apud pipateticam diſciplinam ſemper hec fuerit in honore noticia: docet ⁊ Andronici diligentiſſimi ſenis de diuiſione liber editus: ⁊ hic idẽ a Ploti no grauiſſimo philoſopho comprobatus: ⁊ in libri Platonis qui ſophiſtes iſcribitur cõmentarijs a Porphyrio repetitus: ⁊ ab eodem p hanc itroductionis laudata in cathegorias vtilitas. Dicit. n. fore neceſſariam generis ſpẽi differẽtie ꝓprij accidentiſq3 peritiam: tum ꝓpter alia multa: tum ꝓpter vtilitatem q̃ eſt maxima partiẽdi.

❡ Liber iſte in duas ptes diuidiṫ pncipales. i. ꝓemiũ ⁊ tractatum ibi (diuiſio nãq3) pma in tres fm q tripl̃r trahit auditores ad amorẽ hui⁹ ſcie. pmo eni reddit auditores attentos ex doctrine vtilitate. ſcdo dociles ex doctrine facilitate. tertio beniuolos ex doctoris hũilitate. ſcda ibi (q̃re qa maxim⁹) 3ᵃ ibi. Nec vllus liuor. ❡ Jn pᵃ pte itẽdit talẽ rõne3. oĩs ſcia honorata fructuoſa ⁊ vtilis ẽ attẽte ſpeculãda. ſed ſcia de diuiſione eſt hmõ. ergo ⁊c. hui⁹ rõnis mi. ponit in lr̃a. quã probat auctoritate andronici phi diligentiſſimi ſenis q in libro quẽ edidit de diuiſione docet q̃ magnos fructus afferat ſcia diuidẽdi hoibus ſtudioſis. i. ingenioſis et etiã quãtũ hec ſcia diuidendi fuerit in honore ſemp apud pypatheticam diſciplinã. i. apud ſectã ⁊ diſciplinã ariſto. ⁊ ſequaciũ ſuoꝝ. ⁊ auctoritate plotini phi grauiſſimi. i. valde auctẽtici. hoc idẽ probatur auctoritate etiã porphyrij a quo iſte liber eſt repetitus in cõmentarijs. i. i cõmento qd fecit ſup librũ platonis qui intitulatur ſophyſtes. a quo eodem porꝫ. vtilitas introductionis in cathegorias. i. in librũ pdicamentoꝝ eſt laudata per hãc. ſ. ſciam diuidendi. dicit eni3 por⁹. in libro ſuo introductorio in predicamẽta neceſſarium eẽ peritiã. i. notitiam. 5. predicabiliũ. ſ. generis ſpẽi proprij ⁊c. tũ propter alia multa. ſ. ad predicamenta ari. ⁊ ad demonſtrationẽ ⁊ diffinitionẽ. tũ etiã propter vtilitatẽ partiendi. i. diuidendi que eſt maxima inter omnes. hec ãt omnia dicta de porphyrio patẽt euidenter in pncipio libri ſui. Cum ſit neceſſariũ ⁊c. vbi notitia3 illoꝝ. 5. predicabiliũ dicit eſſe neceſſariã inter alia ad diuiſionẽ faciendã ex quibus omnibus patet minor rõnis. ⁊ etiam patet littera ex predictis. ❡ Notandũ q tẽpore ari. athenis dicuntur fuiſſe tres ſchole ſiue ſecte phyloſophoꝝ. vna epicureoꝝ. alia ſtoycoꝝ. tertia peripatheticoꝝ q̃ fuit ari. ⁊ ſuoꝝ ſequaciu3 apud quã ſcia de diuiſione fuit in honore. rõne vtilitatis ⁊ fructus inde ꝓuẽtis i tota philoſophia. ❡ Deinde cũ dicit.

❡ Quare qm̃ maxim⁹ vſus facillima q3 doctrina eſt: ego quoq3 id ſicut pleraq3 omnia romanis auribus tradens introductionis mõ habita i eãdẽ rẽ competenti ſubtiliq3 tractatione ⁊ moderata breuitate perſcripſi: vt nec anxietas deciſe orationis ⁊ nõ perfecte ſententie legentiu3 mẽtibus ingeraṫ: nec ſuperuacuã loquacitatẽ harũ rerum inexpertes rudes inſolenteſq3 noui audiẽtium mentes habere eſt equũ.

Reddit auctores dociles ex doctrine facilitate atq3 breuitate. vñ hic dat talẽ rõnẽ. oĩs ſcia facilr̃ ⁊ per modũ itroductoriũ atq3 breuiter tradita d3 reddere dociles auditores. ſed ſcia de diuiſione tradita i hoc libro ẽ hmõ. g̃ ⁊c. h⁹ rõnis mi. poniṫ in littera. dãs duplicẽ modũ ꝓcedendi cũ ſua cã prius eſt. q hanc ſciam tradet modo facili ⁊ itroductorio. licet habuerit circa hãc mã3 cõpetentẽ ⁊ ſubtilẽ tractationẽ ⁊ ſtudiũ. cui⁹ cã3 ſubdit ibi (vt nec anxietas) qa ſubtilitas deciſe orõnis ⁊ ſnĩe nõ pfecte igerit anxietatẽ mẽtibus audiẽtiũ. vt qñ doctrina nimis ſubtiliter ⁊ trũcate tradiṫ. ❡ Scdꝯ modus ꝓcedẽdi eſt q hãc ſcia3 tradet ⁊ pſcribet cũ moderata breuitate. cui⁹ cã3 ſubdit ibi (nec ſupuacua) q2 ſupuacua loq̃citas haꝝ reꝝ nõ d3 hr̃e. i. occupare mẽtes rudiũ ⁊ inſolentiũ qui nouiter audiunt doctrinã. hoc. n. nõ eſt bonũ nec iuſtu3. dicit g̃ q q2 de diuiſione eſt maximus vſus. omnes ſcie nanq3 vtuntur diuiſionibus. eſt de ea facillima doctrina. ideo ego. ſ. boeti⁹ ſicut plura alia tradidi romanis auribus. i. latinis. ita ⁊ id. i. libru3 iſtu3 pſcripſi: ⁊ tradidi itroductorie ⁊ cũ moderata vitate ⁊ breuitate. p3 lr̃a ex pdictis. ❡ Notandũ q boetius multa tradidit latinis ſiue trãfferẽdo de greco in latinũ. totã. n. phiã3. nãle3 ⁊ metaphyſicã ⁊ logicã ⁊ plura alia dr̃ trãſtuliſſe. ſiue etiam ſcribẽdo. nã multos libros ipſe cõpoſuit: iter q̃s ẽ liber iſte vnus de diuiſione quẽ modo itroductorio ⁊ cũ moderata

breuitate cõpoſuit ⁊ ſcripſit. ⁊ hic modus procedendi eſt q
reddit dociles auditores. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Nec vllus liuor id qđ ⁊ arduum natura eſt ⁊
ignotũ noſtris. nobis aũt magno labore ⁊ legen
tium vtilitate digeſtum obliqs morſibus obtre
ctationis offuſcet. Dentq₃ potius viã₃ ſtudijs.
nũc ignoſcẽdo: nũc etiã comprobando: q̃ frena
bonis artibus ſtringãt. dum qcqd nouũ eſt ipu
denti obſtinatione repudiant. Quis enim nõ vi
deat plurimum ad bonarum artiũ defectũ vale
re: ſi apud mẽtes hominum nũq̃ ſit deſperatio
diſpliciẽdi. Sed hec hactenus. Nũc diuiſionis
ipſius nomẽ diuidendum eſt ⁊ ſm vnumqđq₃
diuiſionis vocabulum vniuſcuiuſq₃ ꝓpoſiti ꝓ
prietates pteſq₃ tradẽde ſũt.

Reddit auditores beniuolos ex ſua humilitate. ⁊ intẽdit
talẽ rõnẽ. oĩs doctor qui rẽ arduã naturaliter ⁊ ignotã tra
dit cum magno labore ⁊ legẽtiũ vtilitate meretur habere
beniuolos auditores. ſed ego ſum hꝰ quantũ ad hũc librũ
de diuiſione. ergo ⁊c. minorẽ ponit in lr̃a dicẽs q nullus li
uor inuidie debet offuſcare obliquis morſibus detractio
nis illud qđ arduũ ẽ in nã ⁊ digeſtũ eſt ad legentiũ vtilita
tem: vt auditores dent potius viã ſtudijs nunc ignoſcẽdo
quãtũ ad male dicta ſi q̃ ſint. nũc cõprobãdo q̃tũ ad bñ di
cta. potiꝰ inq̃ q̃ ſtringãt ſup. eã bonis artibus. ſupple p ſuã
detractionẽ. dũ qcqd nouũ eſt repudiãt ĩpudẽti obſtinatio
ne. qs enĩ nõ videat. i. qlibet debet cognoſcere tanq̃ notuȝ
q multũ valet ad defectũ ⁊ deſtructionẽ bonaꝝ artium ⁊
ſciẽtiaꝝ ſi apud mẽtes hominũ nũq̃ ſit deſpatio diſpliciẽ
di. ſ. qñ hõ ſperat ⁊ opinatur ſe ex ſuis operibus ⁊ doctrinis
alijs diſplicere. retrahitur enim homo ſepe a benefaciẽdo
quãdo ſperat q alij de ſuo bono ope offenduntur. oȝ ergo
auditores eẽ beniuolos vt ex hoc magis doctores inducã
tur ⁊ trahantur ad docenduȝ. ¶ Ultimo cũ dicit (ſed hec
hactenus) imponit finẽ dictis ⁊ ꝯtinuat ſe ad dicẽda dicẽs
q hec dicta ſunt hactenus ⁊ dimittantur. ſed nunc nomen
ipſius diuiſionis dicendũ eſt oſtendẽdo quot modis dicit̃
diuiſio. ⁊ ſm vnũquodq̃ vocabulũ ⁊ mẽbrũ diuiſionis ꝓ
prietates ⁊ ptes vniuſcuiuſq̃ oppoſiti ſũt ptractãde ſupp.
iuxta p̃dictũ modum ꝓcedendi.

Diuiſio nãq₃ multis modis dicitur
Eſt enim diuiſio generis ĩ ſpecies.
Eſt rurſus diuiſio: cũ totum in pro
prias diuidit̃ partes. Eſt alia cum
vox ſignificãs multa in ſignificatio
nes ꝓprias recipit ſectionem.

¶ Finito ꝓhemio proſequitur auctor tractatũ ĩtentũ. vbi
ſic ꝓcedit. p̃mo diuidit diuiſionẽ in ſuas ſpẽs ⁊ manifeſtat
per exempla. ſcđo ꝓſequitur de eis determinãdo đ earum
ꝓprietatibus ibi (quibus aũt ſũmope) p̃ma diuiditur in
duas. p̃mo diuiſionẽ diuidit. ſcđo mẽbra p exẽpla exponit.
ibi (ſed hoꝝ omniũ) ¶ Ad euidentiã p̃me partis notãdũ
q diuiſiones. quedã dicũtur per ſe. quedã p accidẽs vt ma
gis inferius patebit. p̃mo ergo ponit diuiſionẽ per ſe. ſcđo
per accidens ibi (p̃ter has autẽ) dicit ergo q diuiſio dicit̃
multis modis. q: tripliciter intelligẽdo. vt ſupra dictũ eſt
de multitudine ſuppoſitoꝝ nõ ſignificatoꝝ. eſt enĩ vna di
uiſio generis in ſpẽs. alia totius in ptes. tertia vocis in pro
prias ſignificationes. haꝝ aũt quelibet dicitur diuiſio p ſe.
¶ Secunda ibi.

¶ Preter has aũt tres eſt alia diuiſio q̃ ſm acci
dens fieri dicit̃. Huius autem eſt triplex modꝰ
vnius cum ſubiectuȝ in accidentia ſeparamus.
Alter cũ accidens in ſubiecta diuidimus. Ter
tius cũ accidens ĩ accidẽtia ſecamus. hoc ita fit:
ſi vtraq₃ eidẽ ſubo ineſſe videantur.

Ponit diuiſionez per accñs dicẽs q preter has diuiſiones
per ſe que dicte ſunt. eſt alia diuiſio que dicit̃ p accñs fieri.
⁊ eſt triplex. vna eſt cum ſubm diuiditur in accidẽtia. alia
cum accñs diuiditur in ſuba. tertia cũ accidens diuiditur ĩ
accidẽtia. exponit aũt illũ modũ. d. q hoc fit quãdo vtraq̃
accñtia. ſ. diuiſum ⁊ alteꝝ diuidentiũ inſunt eidez ſubiecto
hoc ipſe boetius ĩferius declarat. ⁊ põt hoc ſtatim patere
per exemplũ. vt dicẽdo. alboꝝ quedã ſũt dulcia. puta lac.
quedã amara. puta ſal. tã albuȝ enĩ qđ eſt diuiſum q̃ dulce
qđ eſt diuidens ĩſunt eidẽ ſubo. ſ. lacti. ſimiliter ex alia pte
album ⁊ amaꝝ inſunt ſali. ¶ Ex predictis ergo patet q in
vniuerſo ſunt. 6. ſpẽs diuiſionis tres per ſe. ⁊ tres per acci
dens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed haꝝ omnium exempla ſubdenda ſunt. q̃
tenus huiꝰ totius rõ diuiſionis eluceſcat. ¶ Ge
nus diuidimus in ſpecies: cũ dicimus. animaliũ
alia ſunt rationalia. alia irrationalia. Rõnalium
alia mortalia. alia ĩmortalia. Uel cũ dicimꝰ co
loris alia qdem alba ſunt. alia nigra: alia media.
Oportet aũt omnem diuiſionem generis ĩ ſpe
cies aut in duas partes fieri. aut ĩ plures. Sed
neq₃ ĩfinite ſpecies eẽ generis poſſũt: nec minꝰ
duabus. Hoc autem cur eueniat poſterius de
monſtrandum eſt.

Exponit predictas diuiſiones p exempla. vbi. 2. facit. p̃mo
exemplificat de diuiſionibꝰ p ſe. ſcđo đ diuiſionibꝰ p accñs
ibi (eoꝝ vero q̃ ſm accñs) p̃ma in. 3. p̊ exponit diuiſiones
gñis. ſcđo diuiſionẽ totius. tertio diuiſionẽ vocis. ſecunda
ibi (totũ vero) tertia ibi (vocis vero) p̃ma in. 2. p̊ facit qđ
dcm̃ eſt. ſcđo exponit qđdã notabile circa diuiſionez gñis.
ibi (oportet aũt) ꝯtinuat g̊ ſe ad dicẽda dicens q ſubdẽda
ſunt exẽpla oĩuȝ mẽbroꝝ. i. oĩuȝ diuiſionũ p̃dictaꝝ q̃tenus
rõ totiꝰ diuiſionis dicte eluceſcat. exẽpla. n. elucidãt ĩtentũ
⁊ ſtatĩ ſubdit exẽplũ de diuiſione gñis. p̃mo in gñe ſube. nã
genus diuidit̃ in ſpẽs dicẽdo ſic aĩaliũ alia ſunt rõnalia alia
ſunt irrõnalia. iteꝝ rõnaliũ alia ſunt mortalia alia ĩmorta
lia. 2° in genere accñtis vt ſic dicẽdo. coloꝝ alia ſũt alba. i. al
bedo. alia nigra. i. nigredo. alia media. Et ſubdit qđdam no
tabile circa hoc q oȝ oẽȝ diuiſionẽ gñis in ſpẽs fieri ad mi
nus in duas ptes aut in plures. ſed nõ ĩ infinitas. q: nec ſũt
infinite ſpẽs eiuſdẽ generis. nec minus duabus. ſȝ cur hoc
eueniat poſtea oſtẽdẽdũ eſt. ¶ Circa iſtã litterã pñt duo
q̃ri. p̃mũ. vtrũ mortale ſit dr̃ia diuiſiua animalis. ⁊ ꝯſtitu
tiua hominis. q: hoc videtur velle boetius quãdo diuidit
aĩal rõnale p mortale ⁊ ĩmortale. ¶ 2ꝫ vtrũ genus regrat
neceſſario plures ſpecies. ad minus duas. ſȝ q: he queſtio
nes iam tractate ſunt. š. in por. ideo nunc pretermitto eas.
querantur. ergo ibi. ¶ Scđo ibi.

¶ Totum vero in partes diuidit̃. quotiẽs in ea:
ex qbus eſt compoſitũ vnumqđq₃ reſoluimus.
vt cũ dico domus aliud ẽ tectũ. aliđ paries. aliđ
fundamentũ: ⁊ hominez coniungi aĩa ⁊ corpe.

Exponit per exempla diuiſionez totius in partes vbi duo
facit. p̃mo facit qđ dictũ eſt ſcđo reducit ad diuiſionẽ totiꝰ
quandam aliã diuiſionẽ. ibi (cũq₃ hominis) dicit ergo q
tunc totum diuiditur in ptes quando vnũquodq₃ diuidit̃

in eas partes ex quibus componitur. vt dicēdo ſic. domus
aliud tectum aliud parietes aliud fundamētū. ⁊ iterū dicē
do hominē ↄponi ex aīa ⁊ corpore. qꝛ aīa ⁊ corpus ſūt ptes
eſſentiales hominis. ſicut pies. tectū fundamētū ſūt ptes
integrales domꝰ. ¶ Poſtea ibi.

¶ Cumq; hominis dicimus ptes eſſe Catonē
Virgilium Ciceronē ⁊ ſingulos: q cum parti/
culares ſint: vim tamen totius hominis iungūt
atq; componūt. Neq;. n. homo genꝰ nec ſingu/
li homines ſpecies: ſed partes quibus totus ho
mo coniungitur.

Diuiſionē quandā. ſ. ſpēi in indiuidua reducit. ſ. ad diuiſio
nem totius ī ptes dicens ꝙ cū dicimus Ciceronē virgiliū
⁊ ceteros pticulares hoīes eſſe ptes hoīs. cōis eſt diuiſio. q.
totius in partes. qꝛ iſti cū ſint pticulares hoīes iungunt ⁊
cōponunt vim. i. rōnem totiꝰ hoīs. i. hominis in cōmuni q̄ſi
cuiuſdam totius. ⁊ ne crederetur ꝙ talis diuiſio eēt gn̄is ī
ſpecies: ſubdit ꝙ nec homo eſt genus nec ſinguli. i. ſingula
res hoīes ſunt ſpēs. ſed magis ſūt ptes qbꝰ ↄiūgit̄ totꝰ hō. i.
cōis homo qui eſt ſpēs. ¶ Notandū ꝙ diuiſio ſpēꝝ in ſin
gularia magis videtur ↄuenire cum diuiſione gn̄is in ſpēs.
tum quia vtrobiq; eſt diuiſio totiꝰ vlis in ptes ſubiectiuas
tum qꝛ vtrobiq; diuiſum diuiditur ⁊ ↄ̄bitur in diuidentia
per differentias conſtitutiuas. nam ſicut genus per diffe/
rentias ſpecificas ſic ſpecies per differentias indiuiduales
quecūq; ille ſint. tn̄ ꝓ q̄̄to indiuidua ſunt partes. ⁊ ſpēs eſt
quoddā totū diuiſio ſpeciei in indiuidua reducitur ad di/
uiſionem totius ī ptes. imo hoc mō gn̄aliter oīs diuiſio eſt
totius ī ptes. qꝛ omne diuiſū eſt quoddā totū: ⁊ diuidentia
ſunt ptes eius aliquo modo. ad hūc ergo modū generalem
reſpiciēs boetius reducit diuiſionē ſpēi ad diuiſionē totiꝰ ī
hoc loco. qꝛ ſicut gn̄aliter totū cōſtituit̄ ex partibꝰ. ita ſpēs
ex indiuiduis nō intrinſece ⁊ formalr̄. ſꝫ ꝓ q̄̄to a pluribus
particularibus abſtrahitur nā ſpēi. ¶ 3° ibi.

¶ Vocis aūt in ſignificationes ꝓprias diuiſio fit
quotiēs vna vox multa ſignificans aperitur: ⁊
eius pluralitas ſignificationis oſtendit̄: vt cum
dico canis qḋ eſt nomē: ⁊ hunc quadrupedem
latrabilēq; deſignat: ⁊ celeſtem qui ad orionis
pedem morbidum micat. Eſt quoq; alius ma/
rinus canis q in immoderatam corpis magnitu
dinem creſcēs ceruleus appellat̄.

Exponit p exempla diuiſionē vocis in ſignificationes. vbi
ſic procedit. pmo facit qḋ dictū eſt. ſecūdo ſubdiuidit hāc
diuiſionē aſſignās eiꝰ duos modos ibi (ſed huiꝰ diuiſiōis)
dicit ergo ꝙ diuiſio vocis ī proprias ſignificationes. fit qn̄
vna vox multa ſignificans exponitur. oñdēdo pluralitatē
ſue ſignificatiōis. vt dicēdo ſic canis qḋ eſt quoddā nomē
⁊ vox: quoddā eſt animal quadrupes latrabile. quoddā
celeſte ſidus qḋ. ſ. micat ⁊ ſplendet ad pedē morbidū orio/
nis. i. cuiuſdā ſigni aut ſtelle ſic dicte. quoddā eſt piſcis ma
rinus qui creſcēs in magnitudinem corporis īmoderatā. i.
magnā. nā valde ampliatur ⁊ appellat̄ piſcis ceruleus. ta
lis ergo eſt diuiſio vocis in ſignificatiōes. ¶ Notandū ꝙ
canis qui ē ſtella dicitur micare ad pedē morbidū orionis
quatenus in climate illo: ſiue regione vbi dominat̄ influit
morbos ⁊ corruptionē. vñ ⁊ dies caniculares ⁊ piculoſi ⁊
peſtilētes ſūt plus ceteris diebꝰ. ¶ Poſtea ibi.

¶ Sed huius diuiſionis duplex modus ē. Aut
enim vnū nomen multa ſignificat: aut oratio iā
nominibus verbiſq; compoſita: ⁊ nomen qdē
multa ſignificat: vt id qḋ ſupra poſui. oratio ve/
ro multa deſignat: vt eſt. aio te eacida romanos
vincere poſſe. ⁊ nominis qdem p ſignificatio/
nes proprias diuiſio equocationis ptitio nuncu
patur. orationis vero in ſignificationes ꝓprias
diſtributio ambiguitatis diſcretio eſt: quā greci
amphibologiā vocāt: ita vt nomē multa ſignifi/
cans equiuocum. oratio vero multa deſignans
amphibola atq; ambigua predicet̄.

Ponit huius diuiſionis duos modos di. ꝙ huius diuiſiōis
duplex eſt modus ſcdm̄ ꝙ vox multa ſignificās pōt eē no
men vel orō ↄpoſita ex pluribus noībus. exēplū de noīe po
ſitū eſt. ſ. vt canis. exemplū de orōne. vt ē. aio. i. dico. te eaci
da romanos poſſe vincere. hec enī oratio pōt hr̄e duplicē
ſenſum vel ꝙ eacida vincat romanos. vel econuerſo. ꝙ ro
mani vincant ipſū. ſimiliter eſt hic. canē comedere panē.
⁊ ſubdit noīa illorū dicens ꝙ diuiſio talis noīs eſt diuiſio
equiuoci. ⁊ diuiſio talis orōnis eſt diuiſio ambigui ſeu am
biguitatis: quā greci vocāt amphibologiā. vñ nomē multa
ſignificans dicitur equiuocū. ⁊ iō talis diuiſio eſt equioci ī
equiuocata. orō aūt multa ſignificās dicitur amphibola. i.
ambigua. ⁊ iō talis diuiſio dr̄ diuiſio amphiboli ī amphibo
lata. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eoꝝ autem que ſecūdum accidens diuidunt̄
ſubiecti in accidentia diuiſio eſt: vt cū dicimus
omniū hominum alij ſunt nigri. alij ſunt candi/
di. alij medij coloris. Hec. n. accidentia ſunt ho
minibus non horum ſpecies. ⁊ homo his ſub;
nō horum genus eſt.

Exēplificat de diuiſionibꝰ p accn̄s. vbi ſic ꝓcedit. p̄ facit qḋ
dcm̄ ē. 2° exponit qḋdā ſupiꝰ dcm̄ circa has diuiſiones. ſcda
ibi (accn̄tis vero ī ſuba) tertia ibi (accn̄tiū in accn̄tia) dicit
g̊ ꝙ eoꝝ q̄ diūr ſm accidēs. i. diuiſio ſubi in accn̄tia fit hoc
mō. vt cū dicimus. oīū hoīū alij ſunt nigri. alij cādidi. alij
medij coloris. hec. n. ſ. nigrū albū ⁊c. ſunt accn̄tia hominū ⁊
nō ſpēs. ⁊ hō eſt eorū ſubiectū ⁊ nō genus. ⁊ ideo talis diui/
ſio eſt ſubi in accn̄tia ⁊ nō gn̄is in ſpecies. ¶ Scdo ibi.

¶ Accidentis vero in ſuba ſectio euenit. vt eſt
omnium que expetuntur: alia in anima alia in
corpibꝰ ſita ſunt. Anime nanq; atq; corpi id qḋ
expetitur. accidēs nō genus eſt. vt boni qḋ ē ſitū
in aīa. ⁊ in corpe nō ſunt hec ſpecies ſꝫ ſuba.

Exēplificat de alia diuiſiōe. d. ꝙ ſectio. i. diuiſio fit accn̄tis
in ſuba ſic dicēdo. oīū q̄ expetunt̄. i. q̄ ſunt bona. qꝛ bonū
ē qḋ omnia appetūt. ex pmo ethi. alia ſunt in aīa. alia ſunt in
corpore. illḋ. n. qḋ expetit̄. i. bonū eſt accn̄s aīe ⁊ corpori. ⁊ n̄
genꝰ. ⁊ aīa ⁊ corpꝰ ſunt ſuba boni ⁊ nō ſpēs. iō talis diuiſio ē
accn̄tis ī ſuba. ⁊ nō gn̄is in ſpecies. ¶ Tertio ibi.

¶ Accidētiū vero ī accidentia diuiſio ē vt omniū
cādidoꝝ alia ſūt dura vt margarita. alia liquētia
vt lac. Liquor nāq; ⁊ albedo atq; durities h̄ ſūt
accidētia. Sꝫ albū in dura atq; liqda ſepatū ē.
Cum ergo ſic dicimus accidens in alia acciden
tia ſeparamus.

Exēplificat de tertia diuiſiōe. ⁊ diuidit̄ in. 2. ptes. pmo fac̄.
qḋ dictū eſt. ſcdo ponit q̄dā ꝓprietatē huius diuiſionis. ibi
(ſꝫ huiꝰ diuiſio) dic̄ ergo ꝙ diuiſio accn̄tium in accn̄tia fit
hoc modo. vt cū dicimus. oīū candidoꝝ. i. alboꝝ. alia ſūt
dura vt margarita. alia liquētia. vt lac. ꝙ aūt talis diuiſio

ſit accñtis in accidẽtia ꝓbat. q2 liquoꝛ ⁊ albedo ⁊ durities ſunt accidẽtia. cũ ergo albũ ⁊ i duꝝ ⁊ liquidũ ſeparatũ ē.i. diuiſũ. ſeqtur ꝙ qñ ſic dicimus accñs in accñtia ſeparam⁹: ideſt diuidimus. ¶ Poſtea ibi.

¶ Sed huiuſmodi diuiſio viciſſim ſemp i alteru tra pmutat̃. Poſſumus enim dicere eoꝝ q̃ du ra ſunt alia ſũt nigra alia alba. ⁊ rurſus eoꝝ que liquida ſũt alia ſunt alba ⁊ alia ſunt nigra. Sed hec rurſus conuerſa diuidimus eoꝝ que ſũt ni gra: alia ſunt liquẽtia. alia dura: ⁊ eoꝛum q̃ ſũt alba alia ſunt liquẽtia. alia ſũt dura.

Ponit quãdã ꝓpetatem huius diuiſionis. ⁊ diuidit̃ i duas. pmo facit qđ dictũ eſt. ſecũdo ex hac ꝓpetate infert dr̃iam hui⁹ diuiſionis ad aliquas ſupradictas. ibi (dr̃t aũt) dicit ergo ꝙ h⁹ diuiſio viciſim in alterutraꝫ commutatur. puta ꝙ diuiſum fiat diuidens. ⁊ ecõuerſo. vt pꝫ in exemplo. poſ ſumus. n. dicere eoꝝ que ſũt dura. alia ſũt alba alia nigra ⁊ iteꝝ eoꝝ que ſũt liqda. alia ſũt alba alia nigra. ⁊ ecõuerſo ſimiliter eoꝝ q̃ ſũt nigra. alia ſũt dura alia liquida. ⁊ iteruꝫ eoꝝ que ſunt alba. alia ſunt liquida alia dura. vbi idẽ nũc ẽ diuidens. vt patet intuenti. ¶ Poſtea ibi.

¶ Differt autẽ huiuſmodi diuiſio ab omnibus que ſupradicte ſũt. Nam neqꝫ ſignificationẽ ꝑ tiri poſſum⁹ i voces vbi vox in ꝓprias ſignifica tiones diſcernat̃. Nec ptes i totũ diuidũtur. q̃ꝫ uis totũ ſeparetur in partes nec ſpecies ſecant̃ in genera ſꝫ gen⁹ in ſpecies diuidat̃.

Ex hac ꝓprietate dat differẽtiaꝫ huius diuiſionis ad alias ſupradictas di. ꝙ ex hoc hec diuiſio dr̃t ab omnib⁹ ſupradi ctis. nam cũ diffinit̃. i. diuidit̃ vox in proprias ſignificatio nes. nõ põt fieri econuerſo. ꝙ ſignificatio diuidat̃ in voces ſicut qñ gen⁹ diuidit̃ in ſpecies. non põt fieri econuerſo. ꝙ ſpecies diuidat̃ in genera. nec ẽt partes poſſunt diuidi i to tum q̃uis totũ diuidatur in partes. ꝑ hoc ergo diuiſio acci dentis in accidentia differt ab omnib⁹ diuiſionibus ꝑ ſe. nõ aũt ab alijs diuiſionibus ꝑ accidẽs. q2 ibi ẽt eſt aliqua viciſ ſitudo. nã ſicut ſubiectũ diuiditur in accidentia ita ecõuer ſo. accñs i ſubiecta. vt pꝫ ex predictis. ¶ Ultimo ibi.

¶ Quod vero ſuperius dictũ ē hanc diuiſionẽ ita fieri: ſi vtraqꝫ contingerent eidem ineſſe ſubo ſi attenti⁹ perſpicit̃ liquet. Nam cũ dicimus eo rum que ſunt dura alia eſſe alba alia nigra vt ē lapis atqꝫ heben⁹: manifeſtũ eſt hebeno vtraqꝫ ineẽ ⁊ duritiem ⁊ nigredinẽ. In ceteris quoqꝫ id diligẽs lectoꝛ inueniet.

Exponit qđdam ſuperius dictum. ſ. ꝙ hec diuiſio acciden tis in accidentia. ita fit ꝙ vtrũqꝫ. ſ. tam accidẽs diuidẽs q̃ꝫ diuiſũ contingit eidem ineſſe ſubiecto. liquet. i. manifeſtũ eſt ita eſſe: ſi attentius perſpicitur: nã ſic dicẽdo. eoꝛum que ſunt dura alia ſunt alba alia nigra. vt lapis ē alb⁹ puta mar garita. ⁊ heben⁹ ē niger: manifeſtũ eſt ꝙ hebeno inſũt vtra cꝫ accidẽtia. ſ. durities ⁊ nigredo q̃ꝝ alterum ē diuidens alterum diuiſum. ſilr̃ ex alia pte lapidi inẽ duricies ⁊ al bedo. ⁊ addit ꝙ etiam i ceteris ſimilibus diuiſionibus idẽ inueniet diligens lectoꝛ.

Circa Iſtaꝫ lectionem mouẽtur duo dubia. ¶ Primũ eſt de diuiſione i cõmuni. vtꝝ ſcilicet notificet di uiſum vel diuidentia. ¶ Ad qđ breuiter dici põt ꝙ notifi catio rei duplex eſt. vna eſt intrinſeca indicans quid res ſit ⁊ hec habet fieri per poꝛa ⁊ pertinet ad diffinitionẽ. diffini nitio. n. eſt oꝛo indicans qđ eſt rei. alia ẽ extrinſeca. omnis ſcilicet notificatio q̃ non ē de qditate ſed de accidenti rei accipiẽdo accidẽs largo mõ pro extraneo omne illud. ſ. qđ eſt extra eſſẽtiam rei. ⁊ hec põt fieri per diuiſionẽ ⁊ ꝑ poſte rioꝛa. diuiſio eni notificat diuiſum. nõ qđ ſit ſed quãtũ ſua continentia ſe extendit. diuiſio ergo notificat diuiſum hoc ſcđo modo. notificat etiã ſcđo mõ ipſa diuidẽtia oñdẽdo ⁊ explicãdo ꝙ ipſa ſub tali diuiſo cõtinẽtur.

Secundum eſt de oꝛdine partiũ diuiſionis. an boe tius ɔuenienter eas oꝛdinet. Ad quod breuiter dici põt ꝙ ſic. ⁊ hoc mõ. diuiſiones eni per ſe oꝛdi nãtur ante diuiſiones per accñs. tũ q2 omni per accñs ꝑus eſt aliquid per ſe. ⁊ per ɔñs abſolute ⁊ ſimpliciter ꝑ ſe ꝑus ē illo quod eſt per accñs. tũ cognita diuiſione ꝑ ſe facilius co gnoſcitur diuiſio ꝑ accñs tanq̃ꝫ illõ qđ oꝛitur ex illo. omne eni per accidẽs reducitur ad ꝑ ſe. Inter diuiſiones autem per ſe pmo ponitur diuiſio gñis in ſpecies. ſicut illa que ꝑ ſe itenditur in logica. vnde ⁊ illa diuiſio dicitur de eẽ logice. ſcđo ponitur diuiſio totius in ptes ante diuiſiones vocis: eo ꝙ ipſa eſt pncipalis ad quã aliquo mõ oẽs alie reducun tur. q2 omne diuiſuꝫ aliquo mõ eſt totũ: ⁊ diuidentia ptes. vltimo ergo reſtat diuiſio vocis in ſignificationes. Inter diuiſiones vero ꝑ accidẽs. q2 ſubiectũ ē ꝑus accidẽte: ideo illa eſt pma que ē ſubiecti i accñtia. ſcđo illa que ē accñtis in ſubã. q2 ibi aliquo mõ cadit ſubm. ſ. vt diuidẽs. Ultimo illa que eſt per accñs tã ex pte diuiſi q̃ꝫ ex pte diuidentiuꝫ que. ſ. eſt accñtis i accñã. ⁊ ſic pꝫ totus oꝛdo vt rõnalis.

Quib⁹ autẽ ſumma operatio veri tatis iquiritur his prius intelligen dum eſt que ſit oium hoꝛum pro prietas ſimul qbuſqꝫ inter ſe ſigil latim differẽtijs ſegregẽtur.

¶ Poſtq̃ꝫ boetius diuiſit diuiſionẽ i ſuas ptes ⁊ expoſuit ꝑ exempla nũc ꝓſequitur de eis determinãdo eaꝝ ꝓpetates circa qđ duo facit. pmo determinat de eis compatiue aſſi gnando adinuicẽ eaꝝ differentias. ſcđo determinat de eis abſolute ⁊ ſcđm ſe aſſignando eaꝝ ꝓpetates. ſcđa ibi (nũc ergo) pma i duas. pmo ɔtinuat ſe ad dicẽda. ſcđo ꝓſequit̃ de intẽto. ibi ſtatim (omnis enim vocis) dicit ergo ꝙ illis quibus. i. a quibus inquiritur ſũmope. i. diligẽter. ſ. ſtudiũ ⁊ rõ veritatis. intelligenda ⁊ ɔſiderãda eſt ꝑus q̃ ſit ꝓprie tas omniũ hoꝝ. i. diuiſionũ a qbus differẽtijs inter ſe ſigil latim ſegregentur. i. diſtinguantur. ꝓprietas eni rei. q̃ vna res ab alia diſtinguitur ducit in magnã notitiã ꝙ quid eſt rei. ¶ Poſtea ibi.

¶ Omnis. n. vocis ⁊ generis toti⁹qꝫ diuiſio ſꝫ ſe diuiſio nuncupat̃. Relique vero tres in acci dẽtis diſtributiõe ponũtur.

Proſequitur de intento. vbi duo facit. pmo eni breuiter ſe expedit de differẽtia diuiſionũ ꝑ ſe ⁊ per accidẽs. ⁊ he dicũ tur per ſe ⁊ he per accidẽs. ſcđo aſſignat differẽtias inter di uiſiones per ſe ibi (ſcđm ſe autem) dicit ergo ꝙ oĩs diuiſio vocis ⁊ generis ⁊ toti⁹ vocatur diuiſio per ſe. alie vero tres ſcilicet ſubiecti in accidentia. accidẽtis in ſubiecta. accidẽ tis in accidentia ponũtur in diſtributionẽ. i. diuiſionẽ acci dentis. i. vocantur diuiſiones per accidens. ¶ Notanduꝫ ꝙ ex nũc dictis ⁊ ſupius patet ꝙ ſũt in vniuerſo. 6. ſpecies diuiſionis tres per ſe. ⁊ tres per accñs. qꝝ ſufficiẽtia colli gitur per hũc modum. q2 omnis diuiſio ſicut ⁊ ens vel eſt per ſe vel per accidens. ⁊ voco diuiſionem per accidens nõ illam que fit per alteruꝫ. q2 ſic omnis diuiſio eſſet ꝑ accñs. nihil enim diuiditur niſi per alterum. idem enim non diui dit ſeipſum. ſed dicitur diuiſio per accidens in qua ponit̃ accidens vel diuidens vel diuiſum vt ſit diuiſio per acci dens materialiter non foꝛmaliter. q2 foꝛte foꝛmalr̃ loquẽ

do omnis diuiſio eſt per ſe. quia per ſe ſpecies diuiſionis in communi. talis ergo accidentalitas non tollit perſeitatem formalem diuiſionis ſed tantum perſeitatem materialem. ¶ Tunc ad propoſitū ſi eſt diuiſio per ſe. aut eſt diuiſio rei in rem aut vocis in rem. ſi ſecundo modo ſic eſt diuiſio vocis in ſignificationes. ſi primo modo hoc contingit dupliciter. aut enim illa res diuiſa poteſt ſaluari in qualibet re diuidente. ⁊ ſic eſt diuiſio generis ī ſpecies. aut non poteſt ſaluari in qualibet. ſed ī omnibus ſimul. ⁊ ſic eſt diuiſio totius. ſi autem ſit diuiſio per accidens vel vtrunqꝫ eſt accidens tam diuidens q̄ȝ diuiſum. vel alteruȝ tantum. ſi primo modo ſic eſt diuiſio accidentis in accidentia. ſi ſecundo modo hoc ē dupliciter vel diuiſum eſt accidens. ⁊ ſic eſt accidētis in ſubiecta vel diuidētia ſunt accidētia. ⁊ ſic eſt ſubi in accidentia.

Sed Tunc occurrit dubiuȝ an ſint tantum .3. diuiſiones per ſe. ⁊ tantum .3. per accidens. videtur ꝙ non. tum quia ſpecies componitur ex genere ⁊ differētia. ergo poteſt diuidi in genus ⁊ differentiam de qua diuiſione non fit hic ſermo. tum quia ſpecies diuiditur in indiuidua. ⁊ hec diuiſio non eſt aliqua illarum. tum quia ſicut contingit diuidere genus. ita ⁊ alia predicabilia. ſcilicet ſpeciem differentiaȝ proprium ⁊ accidens. de qua diuiſione nihil dicitur in hoc loco. tum quia ſicut contingit diuidere voces in ſignificationes. ita econuerſo ſignificationeȝ in voces. vt quando vna res ſignificatur pluribus vocibus. patet in nominibus ſinonimis. que diuiſio non erit aliqua iſtarum. tum quia quicquid diuiditur eſt quoddam totum. ergo omnis diuiſio eſt totius in partes. ⁊ per conſequens eſt vna tantum diuiſio.

¶ Ad primum reſpondeo ꝙ diuiſio ſpeciei in genus ⁊ differentiam reducitur ad diuiſionem totius in partes. quatenus ſunt eius partes eſſentiales. nec hoc eſt contra dictum ſupra ꝙ ſpecies non diuiditur in genera. quia illud intelligendum eſt ꝙ ſpecies non diuiditur in genera ſicut in partes ſubiectiuas. quemadmodum econuerſo. genus diuidit̄ in ſpecies. ⁊ ideo non eſt ibi viciſſitudo: ſed hoc qđ diuiditur hic intelligendum eſt ꝙ ſpecies diuiditur in genus ſicut in partem eſſentialem. ideo talis diuiſio reducitur ad diuiſionem totius in partes. ¶ Ad ſecundum dictuȝ fuit ſupra in littera. quia diuiſio ſpeciei in indiuidua reducitur ad diuiſionem totius in partes. ¶ Ad tertiuȝ dico ꝙ ſi ſpēs diuidit̄ in ſpēs. ⁊ dr̄ia in differētias ⁊ ꝓprium in ꝓpria illa eſt diuiſio generis in ſpecies. quia omnes ſpēs continentur ſub ſpecie in communi ſicut in genere. ſicut ⁊ omnia genera ſub genere. quomodo autem non ſit inconueniens idem eſſe ſpeciem ⁊ genus ſecundum aliam ⁊ aliam rationem. dictuȝ eſt in por. in quadam queſtione. quemadmodum etiam eſt verum dicere ꝙ plurale eſt ſingulare. ¶ Ad quartuȝ dicendū ꝙ ſi illa diuiſio rei in voces poſſit aliquo modo tolerari. licet ſit propria tamen reducenda eſt ad diuiſionem conuerſaȝ que eſt vocis in ſignificationes. ¶ Ad vltimū ꝯcedo ꝙ oē diuiſuȝ eſt qđdam totū non tamē totū qđ h̄ facit diuiſionē ſeorſum ⁊ ꝑ ſe: que. ſ. eſt diuiſio toti⁹ in partes itegrales ⁊ q̄ntitatiuas. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Secunduȝ ſe autem diuiſionis huiuſmodi differentia eſt. Differt eniȝ diuiſio generis a vocis diuiſione: ꝙ vox quidem in proprias ſignificationes ſeparatur. Genus vero non in ſignificationes: ſed in quaſdam a ſe quodammodo procreationes diſiungitur: ⁊ genus ſemper ſpeciei proprie totuȝ eſt. vt vniuerſalius in natura: equiuocatio vero vniuerſalior quidem ſignificata re dicitur tantum in voce: non etiam totuȝ in natura. Illo quoqꝫ modo a vocis diſtributione diuidit̄ ꝙ nihil habent commune preter ſolum nomen que ſub voce ſunt. Que vero ſub genere collocantur: ⁊ nomen generis ⁊ definitionem ſuſcipiunt. Amplius quoqꝫ non eadem apud omnes vocis diſtributio eſt. Quod enim apud nos dicitur canis cum eius multe ſignificationes in lingua romana ſint: ſimpliciter fortaſſe predicatur in barbara: cum ea que apud nos vno nomine nuncupātur: illi pluribus fortaſſe ſignificent. Generis vero apud omnes eadem diuiſio diſtributioqꝫ permanet. Unde fit vt vocis quidem diuiſio ad poſitionem conſuetudinemqꝫ pertineat. generis vero ad naturam. Naȝ qđ apud omnes idem eſt nature eſt. Conſuetudinis vero eſt qđ apud aliquos permutatur. Et hec quidem ſunt differentie generis diſtributionis ⁊ vocis.

Aſſignat differentias inter diuiſiones per ſe. ⁊ diuiditur in tres. primo ponit differentias inter diuiſiones generis ⁊ vocis. ſecundo inter diuiſiones generis ⁊ totius. tertio inter diuiſiones vocis ⁊ totius. ſecunda ibi (totius quoque ſectio) tertia ibi (reſtat vocis) prima in quatuor ſecundum ꝙ aſſignat quatuor differentias. ¶ Prima attenditur penes diuerſitatem diuidentium quā aſſignat continuando ſe ad dicenda di. ꝙ huius ſunt differentie diuiſionis ſecundum ſe. nam diuiſio generis differt a diuiſione vocis. quia vox diuiditur in proprias ſignificationes. genus vero nō. ſed in quaſdam quodammodo a ſe procreationes. ¶ Notādum ꝙ ſpecies concreatur ⁊ cauſatur ex genere. quia conſtat intrinſece ex genere ⁊ differentia. non ſicut res ſignificata cōſtat ex voce ſignificāte. ideo differt quantuȝ ad hoc hec diuiſio ab illa. quia igitur diuiſio generis fit in ſpecies. ideo genus dicitur diuidi in quaſdam a ſe creationes. ⁊ bene dicit quodāmodo eo ꝙ genus tantum non facit ſpeciem. ſed etiam concurrit differentia cum genere ad conſtitutionem ſpeciei.

¶ Secunda. bene vox eſt vniuerſalior re ſignificata quantum ad ſignificare. quia plura ſignificat. vniuerſalior enim eſt nomen canis. q̄ȝ animal latrabile. ſed hoc non eſt per naturam. ſed ex impoſitione. ⁊ ſimiliter ſi eſt totū non eſt a natura. vtrūqꝫ auteȝ eſt totum ⁊ prius aliquo modo. qđ patet quia ab eis non ꝯuertitur eſſendi ꝯſequentia eo modo quo ibi eſt conſequētia. qđ dico pro tanto. quia in equiuocis nō eſt proprie ꝯſequentia. ¶ Tertia differētia ponitur ibi (illa quoqꝫ) que attenditur penes cōmunitatem vtriuſqꝫ. ⁊ eſt ꝙ illa. ſ. diuiſio generis differt a diuiſione vocis. qꝛ illa hic que ſunt ſub voce nihil habent cōmune preter nomen ſoluȝ qđ patet ex diffinitione equiuocoꝝ in ꝑdicamentis. ſpecies autem que collocantur ſub genere. ⁊ in quibus genus diuiditur ſuſcipiunt nomen generis ⁊ diffinitionem. genus eniȝ predicatur de ſpeciebus vniuoce. ⁊ per conſequens ſecundū nomen ⁊ diffinitionē. ¶ Quarta differentia ponit̄ ibi (amplius quoqꝫ) que attenditur penes generalitateȝ apud oēs. vbi duo facit. primo differentiam exponit. ſecundo ex illa core⁹ ꝯcludit ⁊ epilogat circa dicta ibi (vnde fit) dicit ergo ꝙ amplius ſupp̄. differt hec diuiſio ab illa. quia diuiſio vocis nō eſt eadem apud omnes. verbi gratia. hoc nomen canis qđ apud nos in latina ⁊ romana lingua habet plures ſignificationes: fortaſſe ſimiliter. ideſt vno modo predicat̄ in lingua barbara ſi vnum tantū ſignificat. quia illa plura que apud nos vno nomine ſignificant̄. ipſi forte pluribus nominibus ſignificant. ergo diuiſio vocis nō eſt eadem apud oēs ſed omnis diuiſio generis eſt eadem apud omnes. ¶ Ex quibus infert core^m ibi. vnde fit. quia ſequitur ex predictis

ꝙ diuiſio vocis pertinet ad poſitionem et conſuetudinem qꝺ non eſt idem apud omnes. ſed apud alios permutatur. ¶ Ultimo epilogat di. ꝙ he ſunt differentie diſtributionis ideſt diuiſionis generis in ſpecies ⁊ vocis in ſignificatiões. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Generis quoqꝫ ſectio a totius diſtributõe ſeiũgitur: ꝙ totius diuiſio ſm quantitatem fit. Partes enĩ totam ſubſtantiaꝫ cõiungentes actu: aut ratione animi ⁊ cogitatione ſeparantur. Generis vero diſtributio qualitate perficitur. Nam cum hominem ſub animali locauero: tunc qualitate diuiſio facta eſt. Quale nanqꝫ animal eſt homo idcirco quoniam quadam qualitate formatur. Unde quale animal ſit homo interrogatus reſpondebit aut rationale aut certe mortale. Amplius genus omne naturaliter prius eſt proprijs ſpeciebus: totum autem proprijs partibꝰ poſterius eſt. Partes autem que totum coniungunt. ſed compoſiti ſui perfectionem alias natura tantum alias ratione quoqꝫ temporis antecedunt. Unde fit vt genus in poſteriora totum vero in priora ſoluamus. Hinc quoqꝫ illꝺ vere dicitur. ſi genus interimatur ſtatim ſpecies deperire. Si ſpecies interempta ſit non peremptum genus in natura conſiſtere. Contra euenit in toto. Nam ſi pars totius perit totuꝫ non erit cuiꝰ pars vna ſit interempta. Sed ſi totum pereat partes permanent diſtribure vt ſi de integra domo quis abſtulerit tectum totum qꝺ ante fuit interimit. Sed perempto toto parietes ⁊ fundamenta conſtabunt. Amplius quoqꝫ genus ſpeciebus materia eſt. Nam ſicut es accepta forma tranſit in ſtatuam ita genus accepta differẽtia tranſit in ſpeciem. Totius vero partiuꝫ multitudo materia eſt. forma vero earundem partium compoſitio. Nam ſicut ſpecies conſtat ex genere ⁊ differentia ita totum conſtat ex partibus: vnde fit vt totum ab vnaquaqꝫ parte ſua partium ipſarum compoſitione differat: ſpecies vero a genere differentie coniunctione. Amplius quoqꝫ ſpecies ideꝫ per qꝺ genus eſt. vt homo ẽ idem qꝺ animal: ⁊ virtus idem eſt qꝺ habitus. Partes vero non ſemper idem ſunt qꝺ totum. Neqꝫ enim manus idem eſt qꝺ homo. nec idẽ paries qꝺ domus. Et in his que diſſimiles partes habent. hoc claruꝫ eſt. Sed non eodem modo in his que ſimiles habent partes. vt in eris virgula. cuius partes que ſunt continue quoniam eiuſdem ſunt eris. videntur idem eſſe qꝺ totum eſt ſed falſo. fortaſſe enim idem ſunt partes huiuſmodi in ſubſtantia non etiam in quantitate.

Aſſignat dñias inter diuiſionẽ generis ⁊ diuiſionẽ totius ⁊ diuiditur in. 5. ſecundum ꝙ. 5. differentias aſſignat. ¶ Prima attenditur penes conditionem diuidentium: ⁊ eſt ꝙ ſectio ideſt diuiſio totius eſt q̃titatiua. qꝛ partes q̃titatiue componentes actu aliqꝺ totuꝫ ſeparantur: ideſt diuiduntˀ ſm rationem aut cogitationem. puta dicendo domus aliꝺ eſt tectum. aliud paries. aliud fundamentum. hic enim diuiditur domus non realiter. ſed ſm intellectum: ſed diſtributio ideſt generis diuiſio fit qualitate ideſt differẽtia que eſt quedam qualitas. vt patet. 5. metha. c. de qualitate. naꝫ cum homineꝫ collocauero ſcilicet per diuiſionem ſub aĩali qꝺ patet. qꝛ aliquis interrogatus quale animal ſit homo. reſpondebit ꝙ eſt rationale aut mortale. ⁊c̃. ¶ Notanduꝫ ꝙ vt patet. 5. metha. vbi ſupra ex dictis etiam in porᵒ. qualitas eſt nomen equiuocum. vno enim modo ſignificat genꝰ accidentis. ⁊ eſt vnum predicamentum de. 9. ⁊ ſic diuiditˀ qualitas accidentalis de qua modo non eſt ſermo. alio mõ ſignificat differentiam eſſentialem rei que eſt actus eſſentialis rei ⁊ formalis. illa dicitur qualitas eſſentialis qua ſumitur modus predicandi differentie que dicitur predicare in quale eſſentiale. hoc viſo patet differentia hic aſſignata inter hanc ⁊ illam diuiſioneꝫ. quia diuiſio totius fit per partes habentes modum quantitatis. ⁊ diuiſio generis fit per differentias habentes modum qualitatis ¶ Secunda differentia ponitur ibi (amplius) que attenditur penes ordinem diuiſi ad diuidentia. ⁊ eſt ꝙ genus eſt prius naturaliter ſuis ſpẽbus ĩ q̃s diuiditur. totuꝫ vero eſt poſterius partibus. cuius cauſam ſubdit. quia partes iungunt ⁊ componunt intrinſece totum. ⁊ ideo antecedunt perfectionẽ ideſt completum eſſe ſui totius. alias ideſt quandoqꝫ natura tantuꝫ. quandoqꝫ tempore ⁊ natura. Exemplum primi. anima reſpectu hominis. Exemplum ſecundi. fundamentum ⁊ paries reſpectu domus. ex quo infert ꝙ genus ſoluitur. ideſt diuiditˀ in poſteriora. totũ vero in priora. pꝫ. ¶ Sꝫ ꝯ hoc qꝺ dicitˀ ꝙ genus eſt prius ſuis ſpẽbus arguitur. tum quia vniuerſale aut nihil eſt aut poſteriꝰ eſt. ex primo de anima. ſed genus eſt vniuerſale. ⁊ non eſt nihil. ergo eſt poſterius. ⁊ nõ prius. tũ quia id qꝺ ex alio procedit poſterius eſt eo. ſed genus. procedit ex ſpeciebus. quia omnis vniuerſalitas a ſingularitate procedit ſecundum auctorem. 6. principiorum. ⁊ ſpecies ſunt quoddam ſingulare reſpectu generis. ergo ⁊c̃. ¶ Reſpondeo. hic oportet ſcire. ꝙ vt dictum eſt ſuperius in porᵒ vniuerſale eſt ſic nomen concretum ex re ⁊ intentione vel poteſt accipi pro re tantum. vel pro intentione tantum. vel pro toto ꝯiuncto. qꝺ eſt quoddaꝫ ens per accidens ¶ Et eſt notanduꝫ ꝙ prius dicitur multipliciter. vt patet. q̃nto metha. capitulo de priori. vno modo dicitur prius illud a quo non conuertitˀ eſſendi ꝯſequentia. alio modo illꝺ qꝺ eſt propinquius pͥmo. alio modo illud qꝺ poteſt eſſe ſine altero. ⁊ nõ econuerſo ⁊c̃. ¶ Ad oppoſitũ ergo ſunt due concluſiones. vna ꝙ genus ⁊ quodlibet vniuerſale. vt dicit mihi preciſe intentioneꝫ eſt poſterius quolibet inferiori. ⁊ hoc concludunt rationes in oppoſitum. quia ſic vniuerſalitas a ſingularitate procedit. ⁊ eſt ſimiliter poſterius re. ¶ Secũda ꝙ genus vt dicit rem ſiue primam intentionem. eſt prius: ⁊ omne ſuperius eſt prius inferioribus. qꝺ patet. quia ab ipſo non conuertitur eſſendi conſequentia. ⁊ eſt propinquius. primo ideſt generaliſſimo in illa coordinatiõe. ⁊ quia poteſt eſſe ſine quolibet inferiori diſiũctim. vt animal ſine homine. quia ſaluaretur in aſino ⁊c̃. ¶ Probatur etiam per rationem. quia omne diffinitiuum eſt prius diffinito. maxime in diffinitione que non eſt per additamentum. ſed ſpecies diffinitur per genus ⁊ differentiam tali diffinitione. ergo ⁊c̃. ¶ Tertia differentia eſt ibi (hunc quoqꝫ) que attẽditur penes coexñtiã. ⁊. eſt ꝙ ſi genus ĩterimitur. ⁊ omnes ſpẽs ĩterimuntˀ. ⁊ nõ ecõuerſo. vt nõ eſt animal. ergo nõ eſt hõ. ⁊ non ecõuerſo. ſed ĩterempto toto nõ neceſſario interi-

muntur partes.exemplum ſi de domo integra quis abſtu/lerit tectum.iam non eſt domus.quia tota domus interimi tur:ſed perempta domo poſſet adhuc ſtare.paries.tectum ꝛ fundamentum.ꝛ illud eſt exemplū totius integralis.ecō uerſo eſt.vt dictum eſt de genere. ❡ Notandum ꝙ vt iam dictum eſt in.6.principijs totum poteſt ſumi dupliciter.vno modo cathegorematice.ꝛ tunc ſignificat idem qḋ integrū ex partibus quomodo dicitur primo de generatiōe ꝙ in ge neratione ſimpliciter totū permutatur in totum. Alio mo do poteſt ſumi ſincathegorematice.ꝛ eſt ſignum diſtributi/uum ſignificans aliquod compoſitum ex partibus accipi ꝓ omnibus partibus.vt dicēdo.totus homo eſt frigidus.quia quelibet pars hominis eſt frigida.cum ergo dicit boetius ꝙ deſtructo tecto tota domus interimitur.et non econuer/ſo accipitur totum cathegorematice.alioquin falſum eſſet dictum.vt patet ex predictis.intellecto quid dicitur per no men. ❡ Quarta differentia ponitur ibi(amplius)que at/tenditur penes diuerſitatem diuiſi.in reſpectu ad diuiden/tia.et eſt ꝙ genus eſt quaſi materia ſuarum ſpecierum. vel reſpectu ſuarum ſpecierum.ꝙ patet per ſimile.quia ſicut es accepta forma tranſit in ſtatuam.ita genus accepta differen tia tranſit in ſpeciem.ſed econuerſo eſt de toto ꝛ partibus. quia tota multitudo partium eſt materia totius. compoſi/tio vero compoſiti eſt forma partium.quod patet.quia ſi/cut ſpecies conſtat ex genere ꝛ differentia quaſi ex materia ꝛ forma.ita totum conſtat ex partibus vt materia.ꝛ compo ſitione vt forma.ex quo etiā ſequitur.ꝙ totū differt a quali/bet ſui parte compoſitione.ſicut ſpecies differt a genere cō iunctione differentie.compoſitio enim eſt totius non partis ſicut differentia eſt ſpeciei non generis.vt patet ex dictis. ❡ Quinta ponit̄ ibi(amplius quoq̧)que attendit̄ penes diuiſi ꝛ diuidētium ꝑdicationē.vbi duo facit.primo diffe/rentiā ꝓponit.ſecūdo eā exponit ibi(ꝛ in his quidē)dicit ergo ꝙ amplius ſupp. differt hec diuiſio ab illa.q̄ ſpēs idē eſt qḋ genus .i. genus ꝑdicatur de ſpē predicatione idētica dñte.hoc eſt hoc.hō ē aīal.ꝛ virtus eſt habitus.ptes vero nō ſunt idē cū toto.i.non ſic recipiūt predicationē totius . non enim verum ē dicere.manus ē homo paries ē domus . Qḋ exponit ſtatī ibi(ꝛ i his)di.ꝙ hoc eſt clarū .in totis etheroge neis q̄ habēt partes diſſimiles.i.alterius rōnis. vt homo domus. ſed non eodem mō videt̄ ſe habere in totis homo geneis q̄ habent ptes ſimiles ꝛ eiuſdē rōnis. pꝫ in virgula eris:cuius ptes q̄ ſūt cōtinue ꝛ eiuſdē modi videt̄ ſuſcipe predicationē totius.q̄ quelibet ps eris eſt es:ſꝫ hoc remo uet dicēs ꝙ falſū ē.ſed fortaſſe tales partes ſunt idē qḋ to/tū in ſubſtātia non quātitate.ꝛ ſic ſemp ſtat ꝙ totū integra le non ꝑdicatur de partibus. ❡ Notādum ꝙ duplex ē to/tū integrale.vnū etherogeneū.qḋ.ſ.cōſtat ex partibus alte rius rōnis.vt hō ex manu pede corpore ꝛc̄. ꝛ in his clarum eſt ꝙ totū non ꝑdicatur de ptibus. ❡ Aliḋ eſt totum hōge neum qḋ.ſ.cōſtat ex partibus eiuſdē rōnis ꝛ ſpeciei vt aqua ꝛ es.q̄ quelꝫ ps aque eſt aq̄.q̄ aque ſpēs ꝑdicat̄ de tota aq̄. ꝛ de qualꝫ.eius pte pro eo ꝙ natura ſpecifica aq̄ i ſua rōne abſtrahit a rōne totius ꝛ ptis.tn̄ hec aq̄ non.quia ꝑdicat̄ de ſuis partibus. ꝛ h̄ vult dicere boeti⁹ ꝙ totū ꝛ ptes ſunt idē in ſubā.ſ. ſpecifica.ſed non in q̄titate ꝛ in ꝓpria rōne que ſunt partes ꝛ totū. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Reſtat aūt vocis ꝛ totius diſtributionis dr̄ias dare. Differūt autem ꝙ totum quidem conſtat ex partibus. vox vero non conſtat ex his que ſignificat. ꝛ fit totius diuiſio quidem in partes. vocis autem non fit in partes.ſed in eas res. q̄s ipſa vox ſignificat. vnde fit vt ſublata parte vna totum pereat. ſublata vna re quā vox ſignificat multa deſignans:vox illa permaneat.

Aſſignat dr̄iam iter diuiſionem vocis ꝛ totius.ꝛ ponit tres dr̄ias.q̄ꝝ vna ſeqtur ex altera.ↄtinuās ſ̄ ſe ad dicēda ponit ꝑmā dr̄iā q̄ eſt ꝙ totū ↄſtat ex partibus in q̄s diuidit̄. vox vo nō ↄſtat ex his q̄ ſignificāt̄ in q̄ diuidit̄. ❡ Scḋa q̄ ſeq̄t̄ ex illa ponit̄ ibi(ꝛ ſic qdē)ꝛ eſt ꝙ diuiſio toti⁹ fit in partes ſed diuiſio vocis nō fit in partes.ſꝫ in res q̄s ſignificat q̄ nō ſunt partes vocis ſignificātis. ❡ Tertia q̄ ſeqtur ex ꝑdictis ponit̄ ibi(vn̄ fit)ꝛ eſt ꝙ ſublata parte totū deſtruit̄.ſꝫ ſub/lata vna re ſignificata ꝑ vocē q̄ ſignificat plura adhuc illa vox pōt manere.q̄ ſignificabit aliq̄s res q̄ reſtāt.

Nunc ergo quoniam ſecundum ſe di uiſionis differentie dicte ſunt:gene/ris diſtributio pertractet̄.

❡ Poſtq̄ boetius comparauit vel deter/minauit de ſpēbus diuiſionis comparatiue aſſignando dr̄ias eoꝝ iter ſe:nunc determi/nat de eis abſolute ꝛ ſeorſum aſſignādo ꝛ ꝑtractādo eaꝝ ꝓ/prietates.circa qḋ duo facit.ꝑmo determinat de diuiſioni/bus ꝑ ſe.ſcḋo de diuiſionibus ꝑ accn̄s.ſcḋa ibi(nunc aūt de his)ꝑma diuidit̄ in tres.ꝑmo determinat de diuiſiōe gn̄is. ſcḋo de diuiſione toti⁹.tertio de diuiſiōe vocis.ſcḋa ibi(nūc de eā)tertia ibi(reſtat igit̄)ꝑma hꝫ duas partes.vnā ꝑnci/palē in qua agit de diuiſiōe gn̄is.aliā icidentalē in qua agit de diffinitiōe.ꝓ eo ꝙ diuiſio gn̄is per ſe ordinat̄ ad diffini/tionē.ſcḋa ibi(hāc igit̄)ꝑma in.2.ꝑmo facit qḋ dictū eſt. ſcḋo declarat quedam notabilia circa diuiſionem generis. ſcḋa ibi(fit aūt generis eiuſdē)ꝑma in.2.ꝑmo ꝑmittit q̄dā necāria ad itentū.ſcḋo ꝓſequtur de itento.ſcḋa ibi(dicit̄ aūt gen⁹)ꝑma i.2.ꝑmo ↄtinuat ſe ad dicēda. ſcḋo ꝓſeqtur iten tum ibi(ꝑmū qd gen⁹ fit)dicit ergo ꝙ q̄ nunc dicte ſunt dr̄ie diuiſionis ꝑ ſe.reſtat vt ipā diſtributio.i. diuiſio gene/ris pertractetur ſcōm ſe:ꝛ ſimiliter diuiſio totius ꝛ vocis. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Primū quidē qd genus ſit diffiniendum eſt. Genus eſt quod predicatur de pluribus ſpecie differētibus i eo qḋ quid eſt. ſpecies vero eſt quā ſub genere collocamus. Differētia eſt qua aliḋ ab alio diſtare ꝓponimus.

Proſeqtur itentū ꝑmittēs q̄dā nec̄ia ad ꝑncipalē intentū.ſ. diffōnes gn̄is ꝛ ſpēi ꝛ dr̄ie q̄ date ſunt a por.vbi.2.facit.ꝑmo illas diffōnes recitat.ſcḋo qḋdā ibi poſitū ꝓbat ꝛ declarat ibi(ꝛ eſt qdē gen⁹)dicit ḡ ꝙ ꝑmo diffiniēdū eſt qd ſit gen⁹ ꝛ ſupp. ſiſr qd ſpēs.ꝛ qd dr̄ia.ꝛ ſtatim ponit eoꝝ diffōnes di. Genus eſt qḋ predicatur de plurib⁹ differentibus ſpecie in quid. Species vero eſt que ſub genere collocatur ſupp. immediate.ad differentiam indiuiduorum que ſub genere continentur. ſed mediate. Differentia vero eſt qua aliud ab alio proponimus diſtare ꝛ differre. ❡ Notandū ꝙ cir/ca diffinitionem generis plura poſſent queri. vtrum genus poſſet diffiniri. vtrum diffinitur prima intentio vel ſecunda ꝛ ſimiliter de partibus diffinitionis:vtrum ↄuenienter po/nantur.ſimiliter circa diffinitionem ſpeciei ꝛ differētie plu/ra poſſunt queri.Sed quia hec pertractata ſunt in por.ideo nunc pretermitto.ꝛ querantur ibi.vnde ꝛ diffinitiones iſte non ponuntur hic niſi incidentaliter.pro quāto.ſcilicet va/lent ad diuiſionem generis.ꝛ accepte ſunt de por.quia enim hic agitur de diuiſione generis que quandoq̧ fit in ſpecies quandoque fit in differentias.vt dicetur.ideo neceſſarium eſt noſce quid ſit genus.quid ſpecies.et quid differentia. ❡ Secundo ibi.

¶ Et eſt quidē genus qḋ interrogāti qd queqꝫ res ſit conuenit reſpōderi. Differentia ē que ad qualis percuntationē rectiſſime reſpondet. Nā cum qs interrogat quid eſt hō. recte aīal. qualis eſt hō conueniēter rōnalis reſpōdet.

Probat ⁊ declarat qḋdam dictuꝫ. ſ. ꝙ genus ꝑdicatur ī qd. ⁊ iuxta hoc ꝙ differētia predicat̄ in quale: vbi intendit talē rōnem. illud predicatur in quale ad qḋ conuenienter reſpō detur ad interrogationē per quale. ſed differētia ē hȯ. ğ ⁊c. ſilr̄ de genere. qꝛ conueniēter reſpondetur ad īterrogatio nē per quid. vt qd eſt hō reſpondet̄ ꝙ animal. hoꝝ duoꝛuꝫ ſillogiſmoꝛuꝫ ꝑmo ponit ma. vtriuſqꝫ (⁊ ē quidem genus) ſecundo. mi. vtriuſqꝫ (nam cuꝫ interrogamur) ⁊c. patet lr̄a ¶ Deinde cum dicit.

¶ Diuiditur aūt genus alias in ſpecies alias in differētias: ſi ſpēs quibus opoꝛtet genus diuidi nominibus carēt. vt cū dico animaliū alia rōna lia ſūt. alia irrōnalia. rōnale ⁊ irrōnale ſunt diffe rentie. Sꝫ qm̄ ſpēi huius q̄ eſt aīal rationale no mē vnū non eſt. idcirco ꝓ ſpecie differētiam po nimꝰ. eamqꝫ ſuperioꝛi generi copulamꝰ. omnis enim differētia ī ꝓpꝛiū genus veniēs ſpeciem fa cit. Unde fit vt materia quedam genus ſit: foꝛ ma differentie.

Exequit̄ de diuiſione generis ꝺterminare. vbi ſic ꝓcedit. ꝑ determinat de ꝯditione huiꝰ diuiſionis quō fit. ſcḋo de ꝯdi tione diuidētiū q̄lia ſunt ⁊ q̄lia debēt eē ibi (ſunt aūt dr̄ie) ꝑma in. z. ꝑmo facit qḋ dcm̄ eſt. ſcḋo infert qḋdā coꝛelr̄m ex dictis. ibi (vn̄ ſic) ꝑma in. z. ꝑmo ꝓponit ītentā v̄itatē. ſcḋo ipſaꝫ exponit ibi (ſi ſpēs) dicit ergo ꝙ genꝰ diuidit̄ alias. i. qn̄qꝫ in ſpēs. qn̄qꝫ in dr̄ias. ¶ Scḋo ibi (ſi ſpēs) exponit. ⁊ ꝑ mo ſcḋm mēbꝛū. ſcḋo ꝑmū ibi (cū aūt ꝓpꝛijs) ꝑma in. z. pꝛi mo facit qḋ dictū eſt. ſcḋo īfert coꝛelariuꝫ ex dictis ibi (vn̄ fit vt mā) dicit ergo ꝙ ſi ſpēs in q̄s dꝫ diuidi genꝰ carent ꝓ pꝛijs noībus tūc vtimur dr̄ijs loco ſpēruꝫ. ⁊ fit diuiſio gene ris ꝑ dr̄ias. verbi gr̄a. cū dico aīalium alia rōnalia. alia irrō nalia: fit diuiſio per dr̄ias. qꝛ rōnale ⁊ irrationale ſunt diffe rentie. cuiꝰ cām ſubdit. qꝛ huiꝰ ſpeciei: que eſt aīal rōnale. nō eſt vnū nomē poſitū. ideo loco eius ponimus differētiā ⁊ eā generi copulamus. qꝛ oīs differētia addita ꝓpꝛio generi fa cit ſpēm. Ex quo īfert coꝛelariū ibi (vnde fit). ſ. ꝙ in cōſti tutione ſpēi genus eſt vt materia. differētia vero vt foꝛma. ¶ Notandū ꝙ ſicut in ꝯpoſito nāli foꝛma aduenieṡ mate rie ꝯſtituit ꝯpoſitū quaſi ꝯtrahēs materiā que de ſe eſt cōis ⁊ idifferēs ad oēs foꝛmas. ita in ꝯpoſito rōnis differētia ad ueniens generi. qḋ de ſe eſt cōmune ⁊ idifferens ad oēs ſpēs contrahit ipſum ⁊ ſpecificat ⁊ facit ſpeciem. ⁊ ideo bene di citur. ꝙ genus eſt vt materia. differentia vero vt foꝛma. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū autem pꝛopꝛijs nominibus ſpecies appel latur: non in differētias ſed in ſpecies fit recta ge neris diuiſio.

Exponit pꝛimū mēbꝛū di. ꝙ cum ſpēs appellant̄ ꝓpꝛijs no minibus. tūc diuiſio gn̄is nō fit per dr̄ias. ſꝫ ī ſpēs. ¶ Ex ꝑ dictis ſeqtur ꝙ diuiſio gn̄is in ſpēs eſt ꝓpꝛia ⁊ per ſe ītenta. qꝛ illa alia q̄ eſt in dr̄ias eſt ꝓpter eam ⁊ ad ſupplendū defe ctum iſtiꝰ cū ſpēs ꝓpꝛia noīa non habeāt. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Unde eſt vt ex plibus terminis diffinitio col ligat̄. Si. n. omnes ſpecies ſuis noībus appella rent: ex duobꝰ ſolis terminis oīs fieret diffinitio vt cū dico qd eſt homo: quid mihi neceſſe eēt di cere aīal rōnale moꝛtale: ſi aīal rōnale eēt ꝓpꝛio noīe nuncupatū: qḋ cuꝫ reliqua quoqꝫ dr̄ia id eſt moꝛtali iunctū diffinitioneꝫ hoīs veriſſima rōne ⁊ integra cōcluſione ꝑficeret.

Infert coꝛelarium ex dictis. vbi. z. facit. ꝑmo īfert coꝛrela riū. ſcḋo remouet dubium ibi (nō aūt) dic̄ ergo ꝙ. qꝛ ſic eſt ꝙ ſemꝑ de ſpēbꝰ ꝓpꝛia noīa nō habemꝰ. ſeqtur ꝙ diffinitio ſpēi colligit̄ ex plurimis terminis pluribꝰ. ſ. q̄ꝫ duobꝰ. quia ſi oīs ſpēs ꝓpꝛiū nomē hr̄et oīs diffinitio fieret tm̄ ex duobus terminis. vbi gr̄a. ſi volo diffinire qd eſt hō nec̄e eſt mihi di cere. aīal rōnale moꝛtale. ſꝫ ſi ſpēs ſubalterna q̄ eſt aīal rō nale eēt ꝓpꝛio noīe nūcupata. puta vocaret̄. a. addita reliq̄ dr̄ia. ſ. moꝛtale eēt diffinitio hoīs veriſſima ⁊ ꝑfecta. ⁊ eēt il la. hō eſt. a. moꝛtale ꝯſtans ex duobus tātū terminis. ¶ No tandū ꝙ tota quiditas ſpēi ꝯſtat ex duobus. ſ. ex gn̄e ⁊ dr̄ia ſicut ꝯpoſitū in natura ꝯſtat ex mā ⁊ foꝛma. diffinitio igitur īdicans qd eſt eē ꝯſtat tm̄ ex genere ⁊ dr̄ia. ſi igitur ꝓpꝛiū ge nus ⁊ ꝓpꝛia dr̄ia rei eēnt nota oīs diffinitio eēt ex duobus tm̄ terminis. verū qꝛ ꝓpꝛiū genus ⁊ ꝓximū qḋ ħ boe. vocat ſpēm. ſ. ſubalternā ſemꝑ nobis eſt ignotū. ideo circunloqui mur eū per genꝰ remotū: ⁊ aliquā vel aliq̄s differētias ꝯmu nes. ſilr̄ qꝛ ſpecifice dr̄ie ꝓpꝛie reꝝ ſunt ꝯmuniter ignote cir cunloqmur eas ꝑ plures differētias: ſemꝑ āt accidentales. ⁊ ide ꝓuenit ꝙ vt plurimū diffinitiōes ꝯſtant ex pluribus terminis q̄ꝫ duobꝰ. vt patet hic in exemplo boetij de diffini tione hoīs vbi videt̄ velle ꝙ moꝛtale ſit dr̄ia ſpecifica hoīs vbi excuſet̄ ꝙ exēpla ponimus ⁊c. ex ꝑmo pꝛioꝝ. verum ꝙ moꝛtale nō poſſit eē dr̄ia oſtenſuꝫ eſt ꝓbatūqꝫ in poꝛphyrio in quadā queſtione. ¶ Scḋo ibi.

¶ Nūc aūt ad diffinitiōes ſpēꝝ ītegras diuiſio ne ceſſaria ē: ⁊ foꝛtaſſe ī eodē diuiſionis ⁊ diffōnis rō verſat̄. Nā diuiſionibꝰ iunctis vna ꝯponit̄ dif finitio. Sꝫ qm̄ alia ſūt equoca alia vniuoca: ⁊ q̄ ſunt vniuoca ipa in geneꝝ ſuſcipimus ſectiones. Que vero ſunt equoca ī his diuiſio ſola ſignifi catiōis eſt: vidēdū eſt pꝛiꝰ qd ſit equocū qd vniuo cū: ne cū iſta fefellerit equocū nomen q̄ſi in ſpēs: ita ī ſignificatiuas voces reſoluamꝰ. vn̄ fit vt rur ſus ad diuiſionē nec̄ia ſit diffinitio. Quid eni ſit equiuocū qd vniuocū diffinitiōe colligimus.

Remouet dubiū. foꝛſitan aūt dubitaret aliqs quare ħ de terminādo de diuiſione generis mentionem facit de diffi nitione. huius cām reddit. qꝛ earuꝫ ratio eſt ꝯnexa. ita ꝙ di uiſio valet ad diffinitionē. ⁊ diffinitio valet ad diuiſioneꝫ. dicit ergo ꝙ diuiſio generis eſt ad ītegras. i. ꝑfectas diffini tiones ſpēi. vnde ⁊ foꝛte ratio vtriuſqꝫ in eodē ⁊ circa idem verſatur. eo ſupp̄. ꝙ mutuo ſibi ſubſeruiunt ad ſui cognitio neꝫ. qḋ oſtēdit ſtatiꝫ. nā ex multis iūctis diuiſionibus ꝯpo nitur vna diffinitio. vt amplius patebit īfra. capitulo de dif finitione. ſilr̄ ecōuerſo. naꝫ quia multa ſunt equiuoca ⁊ aliq̄ vniuoca. ſola vniuoca pertinēt ad diuiſionē generū. nam ge nus vniuocū eſt. equiuoca vero pertinent ad diuiſionem vo cis in ſignificationes. ⁊ ideo pꝛius videnduꝫ eſt quid ſit vni uocum ⁊ quid equiuocum ne foꝛte fallatur. ⁊ ne equiuocuꝫ diuidamus quaſi genus in ſpecies cum ipſuꝫ diuidamus in pꝛopꝛias ſignificationes. ex quo habetur pꝛopoſituꝫ. ſcilicet ꝙ diffinitio eſt neceſſaria ad diuiſionem. quia per diffiniti onem colligimus quid ſit vniuocū ⁊ qd equiuocuꝫ. patet ex pꝛedictis ꝙ rō diuiſionis ⁊ diffinitiōis multum eſt cōnexa. ¶ Notandū hanc ſententiā in hoc ſtare. diuiſio nec̄ia eſt ad diffinitionem. nam diuidendo genera per dr̄ias colligimus

ꝙ quid eſt ⁊ diffinitionem ſpeciei vt dicetur infra ſil'r econ-uerſo. diffinitio eſt neccaria ad diuiſionē. nā per diffinitionē cognoſcim⁹ qd eſt vniuocū ⁊ qd equiuocū. patet in pn̄cipio p̄dicamentoꝝ. q꞉ igiṫ ſolū vniuocū admittitur in diuiſione generis: ⁊ equiuocū in diuiſione vocis. pꝫ ꝙ diffinitio necca-ria eſt ad diuiſionē. nā ignorato qd ſit vniuocū ⁊ equiuocū diſtīcte poſſemus falli in diuiſionib⁹. q꞉ ſemꝑ putātes nos diuidere gen⁹ in ſpēs diuideremus vocē in ſignificatiōes. ⁊ ecōuerſo. nō eſt ergo mirū ſi determinādo de diuiſione faci-mus mētionē de diffinitiōe. ¶ Seqtur illa pars.

¶ Sunt aūt differentie alie ꝑ ſe: alie vero per ac-cidēs: ⁊ harum alie ſūt conſequētes ſtatī: alie re-linquentes ſtatī. Relinquentes huiuſmodi ſūt. vt dormire vel ſedere vel ſtare vel vigilare. perſe-quentes vero vt capilli criſpi: ſi nō ſūt amiſſi: ⁊ glauci oculi: ſi non ſint quadam extrinſecus de-bilitate turbati.

Ubi determinat de ꝯditione dr̄iaꝝ diuidentiū genus q̄les dn̄t eſſe ⁊ q̄les ſunt accipiende. ⁊ diuidiṫ in. 5. partes ſm̄ ꝙ oſtēdit de talibus differentijs. 5. ꝓprietates. Prima eſt ꝙ ſint per ſe ⁊ nō per accn̄s. Secūda eſt ꝙ ſint oppoſite. quia oīs bona diuiſio eſt ꝑ oppoſita. ex primo elenchoꝝ. Tertia ē ꝙ ſint ꝓxime: non remote. Quarta ꝙ ſint note non igno-te. Quinta ꝙ ſint ꝯuertibiles. i. totaliter euacuantes ipſum diuiſuꝫ. ſcd̄a ibi (qm̄ vero) tertia ibi (dignū v̄o eſt) quarta ibi (quotiēs aūt) quinta ibi (oꝫ aūt diuiſionē) p̄ma diuidi-tur in. 2. p̄mo ponit ꝺ differētia vnaꝫ diuiſionē. ſcd̄o eligit il-lam partē que eſt ad ꝓpoſitū. ibi (ſꝫ hec ad gn̄is) ¶ In pri-ma parte ponit. 2. diuiſiōes differētie quaꝝ vna eſt ſubdiui-ſio alteri⁹. d. ꝙ dr̄ie. alie ſunt per ſe alie ſunt per accn̄s. ⁊ itē differentiaꝝ per accn̄s alie ſunt ꝯn̄tes. i. īſeparabiles a ſubo alie relinqn̄tes ſtatim. i. ſeꝑabiles. Exemplū ſecūdi. vt dor-mire vel vigilare ſedere ⁊c̄. hec. n. cito ſeparanṫ a ſubo. exē-plū p̄mi. vt criſpitudo capilloꝝ. qn̄. ſ. eſt a natura ⁊ nō ab ar-te. vt quādo fiunt criſpi cū calamiſtro quod eſt inſtrumētū faciēs capillos criſpos violēter qn̄ eis ſupponiṫ. ⁊ ſciūt mu-lieres per exēplū. ſil'r glaucitas oculoꝝ quādo eſt a natura ⁊ nō a caſu. puta cuꝫ turbanṫ ab aliq̄ extrīſecus debilitate. criſpitudo ergo capillorū ⁊ glaucitas oculoꝝ que ſunt a na-tura. ſunt differētie accidentales. que ſubm̄ inſeparabiliter cōſequunṫ. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sꝫ hec ad diuiſionē generis ſumenda nō ſūt. Neqꝫ. n. ad diffinitiones ſūt cōmoda. omne. n. qꝺ ad diuiſionē generis aptum ē: idem ad diffi-nitionem rectiſſime cōgregamus.

Eligit dr̄ias que valēt ad diuiſionē gn̄is. vbi tria facit. p̄mo abijcit dr̄ias ꝑ accn̄s. ſcd̄o eligit dr̄ias ꝑ ſe. iō dat artē cogno-ſcēdi illas. ſcd̄a ibi (illa vero q̄ ꝑ ſe ſunt) tertia ibi (ſed has queādmodū) dicit g̊ ꝙ he. ſ. dr̄ie accn̄s: q̄cūqꝫ ſint nō ſūt ſu-mēde ad diuiſionē gn̄is. cui⁹ cāꝫ reddit. q꞉ nec ſunt cōmoda. i. vtilia ad diffinitionē. oē aūt ꝙ eſt aptū natū ad diuiſionē gn̄is aptū eſt ad diffinitionē. g̊ a deſtructōe ꝯn̄tis. qꝺ nō va-let ad diffinitionē ſpēi. nō valet ad diuiſionē gn̄is. ¶ 2° ibi.

¶ Jlla vero q̄ per ſe ſunt ſola ad diuiſionē gene-ris apta ſūt. Hec. n. īformāt ⁊ ꝑficiūt vniuſcuiuſ-qꝫ ſubſtātiā vt hoīs rōnalitas ⁊ mortalitas.

Eligit dr̄ias ꝑ ſe di. ꝙ illa ſola q̄ ſunt ꝑ ſe apta. ſūt ad diuiſio-nē gn̄is. q꞉ hec īformāt ⁊ ꝑficiūt ſubāꝫ. i. eēntiā vniuſcuiuſqꝫ vt rōnalitas ⁊ mortalitas eēntiā hoīs. ex quo ſeqṫ ꝙ valēt ad diffinitionē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ad diuiſionē. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Sꝫ has queādmodum ꝓbare poſſimus vtrū ex eo ſint genere ſtatī relinquētium an ꝑſequen-tiū an in ſubſtantia ꝑmanētium hoc modo eſt vi-dendum. Neqꝫ. n. ſufficit ſcire quas in diuiſio-ne ſumamus niſi illud quoqꝫ cognitū ſit queād-modū eaſdē ipſas que ſumende ⁊ que reijciende ſunt rectiſſime cognoſcamus.

Dat artē cognoſcēdi ⁊ venandi tales differētias per ſe. circa qꝺ tria facit. p̄mo ītentū proponit. ſcd̄o ip̄m exponit. tertio epilogat ⁊ ꝯcludit. ſcd̄a ibi (vidēdū ergo) tertia ibi (he igiṫ dr̄ie) Dicit ergo ꝙ queādmodū poſſum⁹ ꝓbare ⁊ cognoſce-re. vtꝝ differētie ſumēde in diuiſione ſint de genere accn̄ta-liū ſeparabiliū. aut īſeparabilium. vel ſint de genere perma-nentiū in ſuba. i. ſint differentie per ſe. videndū eſt hoc mo-do quo diceṫ. ⁊ ſubdit cauſam ītenti. quia non ſufficit ſcire quas differētias ſumamus in diuiſione. q꞉ differentias ꝑ ſe. niſi etiā cognoſcamus qd ſunt ille dr̄ie ꝑ ſe. q̄ ſumēde ſunt ⁊ qd dr̄ie per accn̄s que reijciēde ſunt. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Uidendū g̊ primum eſt vtrum propoſita dif-ferētia omni poſſit ⁊ ſemper ineē ſubo. ꝙ ſi ipa vel actu vel rōne ſeiungitur hec a diuiſione gene-ris ſeꝑanda eſt. Si. n. ſepe ⁊ actu ⁊ rōne ſeiun-gunṫ ex eorū genere ſunt q̄ ſtatim reliquūt: vt ſe-dere: qꝺ frequētius qdem ſeparatur ⁊ actu: ipo a ſubo diuidiṫ. Que vero ratione ſola a ſubo di-uidūtur ea ſunt conſequentium differentiaruꝫ: vt glaucis oculis eſſe a ſubo rōe ſeiungimus: vt cum dico animal ē luminibus glaucis. vt qlibꝫ homo. ꝙ ſi hic nō eſſet huiuſmodi. nō tamē res aliqua eē hominem ꝓhiberet. Aliꝺ rurſus ē qꝺ non poſſit rōne ſeparari qꝺ ſi ſeparatum ſit ſpēs interimaṫ. vt cum dicimus ineē homini vt ſolus numerare poſſit vel geometriam diſcere. ꝙ ſi hec poſſibilitas ab homine ſeiūgitur: homo ip-ſe non permanet. Sꝫ hec non ſtatim earum dif-ferentiarum ſunt que ſubſtantia īſunt. Nam nō idcirco hō eſt qm̄ hec facere poteſt ſed quoniaꝫ rōnalis eſt atqꝫ mortalis.

Exponit intentū dans artē cognoſcendi differētias per ſe que ꝯſiſtit in hoc ꝙ ꝓpoſita aliqua differētia videndū ē ſi eſt ſeparabilis. q꞉ ſi ſic nō eſt dr̄ia ꝑ ſe. ſi aūt eſt inſeꝑabilis videndū eſt ſi cōſtituit ſpeciē ineſſe. q꞉ ſi nō. nō eſt dr̄ia per ſe. ergo differentia per ſe erit illa que inſeꝑabilis eſt. ⁊ ꝯſti-tuit ſpeciē ineſſe ſpecifico ⁊ formali. dicit ergo ꝙ ꝓpoſita omni. i. quacūqꝫ differentia. videndū eſt. vtrū ſemꝑ inſeꝑa-biliter inſit ſubo. q꞉ ſi poſſet ſeꝑari quocūqꝫ mō. vel actu vl' rōne. i. in intellectu iam nō valet ad diuiſionē gn̄is. q꞉ iam nō eſt per ſe. q꞉ illa dr̄ia que actu pōt ſeꝑari eſt de illis que ſubiectū relinquūt. ⁊ dicuntur ſil'r ſeꝑabiles. ſed illa q̄ ſola rōne. i. intellectu ſeꝑantur a ſubiecto dicūtur ꝑmanentes ⁊ inſeꝑabiles. exemplū p̄mi. vt ſedere. exēplū ſecūdi. vt glau-citas oculi. que ſi per intellectū ſeparenṫ a ſubo. puta intel-ligendo hominē glaucū ſine glaucitate nō ſequiṫ hominē non eſſe. q꞉ talis dr̄ia nō conducit ad eſſe: nec eſt de eē rei. ¶ Aliud eſt genus dr̄ie qꝺ nullo modo pōt ſeꝑari nec actu nec intellectu. q꞉ ſi ſeparetur. ſtatim ſpecies īterimitur. vt eſt hominis poſſe numerare. vel geometra adiſcere. q꞉ hac poſſibilitate circūſcripta ab hoīe quocūqꝫ mō. iā homo nō permanet. ſed intelligitur deſtructus. ſed nec talis dr̄ia eſt de numero eaꝝ que ſunt in ſubſtātia. i. de eſſe ſpeciei. nō. n. ideo hō eſt homo. q꞉ pōt hoc facere. ſꝫ q꞉ eſt rōnalis ⁊ mor-talis. ⁊ ideo ille ſunt dr̄ie per ſe: que cōſtituūt hoīeꝫ intrin-

ſece ⁊ formaliter ⁊ eẽntiã ſpeciei. ¶ Ultimo ibi.

¶ Hę igitur differentie per q̃s ſpecies conſiſtit: ipſe ⁊ in diffinitione ſpeciei vt hominis: ⁊ in generis eius diuiſione qđ continet ſpeciem vt ipſum hominẽ collocantur. ⁊ vniuerſalr̃ dicendũ eſt quecunqȝ differentie huiuſmodi ſunt: vt nõ mõ preter eas ſpecies eſſe nõ poſſit. ſȝ per eas ſolas ſit he vel ĩ diuiſione generis vel in ſpeciei diffinitione ſumende ſunt.

Concludit intentũ ⁊ artẽ datã. dicens ꝙ ille drĩe ꝑ q̃s ſpẽs eſſentialiter ſubſiſtit ſunt collocande in diffõne ſpẽi ⁊ diuiſione generis qđ ↄtinet illã ſpẽm. puta hominẽ. ⁊ vlr̃ hoc ẽ verũ ꝙ quecũqȝ drĩe ſunt tales ꝙ nõ ſolum a ſpẽ nullo mõ ſepari poſſunt nec actu nec intellectu. ſed etiã ꝙ ꝑ illas ſit ſpẽs. ſ. eẽntialiter ⁊ intrinſece. ille ſunt que ſumẽde ſunt in diuiſione gñis ⁊ diffõne ſpẽi. ¶ Notandũ ꝙ vt dicit porꝰ ⁊ verꝝ eſt deſtructo ꝓpõ deſtruit̃ ſpẽs. cuius cã eſt. qꝛ ꝓpriũ oritur neceſſitate naturali ex eẽntialibꝰ ꝑncipijs ſpẽi ſic ꝙ poſita ſpecie neceſſario ponitur propriũ. ergo a deſtructõe ↄſequẽtis deſtructo ꝓprio deſtruitur ſpẽs. ꝓpriũ aũt lȝ idẽ ſit realiter cũ ſpẽ d̃ quo alias. differt tñ formaliter ⁊ q̇ditatiue. nec eſt de eẽ ſpeciei. ſȝ eſt accidẽs ꝓpriũ eiꝰ. ⁊ hic eſt ꝙ intelligere ſpẽȝ ſine ꝓpõ nullã ĩplicat ↄtradictionẽ. omnis autem aptitudo naturalis eſt proprium ſeu paſſio apti nati. vt riſibilitas hominis et ſilr̃ poſſibilitas. ideſt aptitudo numerãdi ⁊ adiſcendi ſciẽtiã. ergo ⁊c̃. nõ ſic põt dici de drĩa per ſe ⁊ ſpecifica. qꝛ cũ ipſa ſit de eẽntiali ⁊ formali cõceptu ſpẽi cõpetẽs per ſe ꝑmo mõ. nullo mõ põt ſeparari ab ĩtellectu ſpẽi abſqȝ ↄ̃dictõe. bene ergo ait boetiꝰ ꝙ ſicut poſſibilitas ad numerandũ vel ad adiſcendũ nõ põt ſepari ab homine. nec actu nec intellectꝰ intelligere ſic eẽ in re. cum ſit eius ꝓpa paſſio. tñ nõ ꝓpter hoc eſt drĩa per ſe. qꝛ hõ ꝑ eaȝ formaliter nõ ſubſiſtit. refert enĩ aliq̇d intelligere eẽ ſine alio ⁊ intelligere aliq̇d preter aliud. i. nõ intelligẽdo aliud. quia ſcđȝ eſt poſſibile in multis. et nõ ꝑmũ. verbi grã. genꝰ põt intelligi nõ intelligendo aliquã ſpẽm. et tñ impoſſibile eſt ipſuȝ intelligere eſſe ſine ſpẽbus. ideo dicitur ſcđo phy. ꝙ abſtrahentiũ nõ eſt mendaciũ. qꝛ lȝ ĩtelligã aĩal nõ ĩtelligendo hominẽ aut aſinũ ⁊c̃. abſtrahendo genꝰ ab oĩbꝰ ĩferioribus. nõ tñ ꝑ ꝑ h̃ ĩtelligo aĩal eẽ ſine hoĩe ⁊ aſino ⁊c̃. ſilr̃ eſt in ꝓpoſito de ꝓpa paſſione. qꝛ lȝ intelligaȝ intellectu formali ⁊ q̇ditatiuo hoĩem ſine aptitudine ad numerare. non tñ intelligo hoĩeȝ eẽ ſine tali aptitudine. qꝛ q̃tũ ad eẽ non põt ſepari talis aptitudo nãlis ab hoĩe nec actu nec intellectu ſm̃ ꝙ dicit boetius in hoc loco.

QUoniam vero quedã ſunt que differunt. que contra ſe ĩ diuiſionibus poni non debẽt. vt ĩ animali rõnale ⁊ bipes. Nullus enĩ dicit animaliũ alia ſunt rõnalia alia duos pedes habentia: idcirco ꝙ rõnale ⁊ bipes lȝ differant nulla tamen a ſe oppoſitione ſeiungunt̃. Conſtat q̃cunqȝ a ſe aliqua oppoſitiõe differunt eas ſolas differentias ſub genere poſitas genus ipſũ poſſe diſiungere.

¶ Poſita ꝑma ↄditione drĩaꝝ que diuidũt genꝰ nũc declarat ſcđam. ſ. ꝙ debẽt eẽ oppoſite. vbi ſic ꝓcedit. ꝑmo ꝑmittit quoddã ſuppoſitũ cõiter ↄceſſuȝ. ſ. ꝙ oȝ drĩas diuidẽtes genus eſſe aliquo mõ oppoſitas. ſcđo exponit ꝓpoſituȝ. ſ. q̃ oppõne opponũtur. ibi (ſũt aũt. 4.) dicit ergo ꝙ qꝛ ſũt q̃dã que drñt tñ nõ ponũtur in diuiſione generis vt rõnale ⁊ bipes. nullus enĩ diuidẽs aĩal dicit. aĩaliũ aliud rõnale aliud bipes. cuius rõ eſt. qꝛ hec lȝ ſint diſꝑata nõ tñ ſũt oppoſita. qꝛ ergo ſic eſt cõſtat illas ſolas drĩas diuidere genꝰ q̃cunqȝ a ſe drñt aliqua oppoſitione. puta rõnale ⁊ irrationale ⁊c̃. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sunt autem q̃ttuor oppoſitiones aut vt cõtraria vt bonũ malo. aut vt habitus ⁊ priuatio vt viſus ⁊ cecitas. Quãq̃ȝ ſint ⁊ quedam res ĩ q̇bus diſcernere difficultas ſit vtrum ĩ contrarijs an ĩ priuatione ⁊ habitu eas oporteat collocari vt ſũt motus q̇es ſanitas egritudo vigilatio ſomnꝰ lux tenebre. Sed hec alias. nũc de reliquis oppoſitionibꝰ dicendũ eſt. Tertia oppoſitio eſt que eſt ſm̃ affirmationem ⁊ negationem. vt So. viuit So. non viuit. Quarta que ſm̃ relationẽ vt pater filius. dominus ſeruus.

Oñdit ꝓpoſitũ qua. ſ. oppoſitione opponunt̃ drĩe diuidẽtes genꝰ. circa qđ tria facit. ꝑmo diſtiguit ſpẽs oppõnis. ſcđo applicat ad ꝓpoſitũ. oñdens quõ veniãt in diuiſione gnĩs. tertio cõparat oñdens ſȝ quã oppoſitionẽ magis opponunt̃ ea q̃ diuidũt genꝰ. ſcđa ibi (ſm̃ q̃s igit̃ haꝝ) tertia ibi (cũ igit̃ 4. ſint) In diſtiguẽdo aũt ſpẽs oppõnis interſerit q̇dã dubiũ circa. 2. primas ſpẽs ibi (q̃q̃ȝ ſint) dicit g̊ ꝙ. 4. ſũt ſpẽs oppoſitionis. qꝛ q̃dã opponunt̃ vt ↄ̃ria. vt bonũ ⁊ malũ. q̃dã vt ꝑuatio ⁊ habitus. vt viſus ⁊ cecitas. ⁊ ſubdit ꝙ in q̇buſdã eſt difficile videre vtꝝ ſint ↄ̃ria aut ꝑuatiue oppoſita. vt ſũt motus ⁊ q̇es. ⁊ q̃dã alia que in lr̃a ponunt̃. de cuius ſolutiõe ſe excuſat dicẽs ꝙ hec alias ⁊ nõ modo ſunt ĩquirẽda. ſȝ nũc de alijs ſpẽbus oppõnis eſt dicẽdũ. iõ ſubdit ꝙ tertia oppõ eſt ſm̃ affirmationẽ ⁊ negationeȝ que vocat̃ ↄ̃dictio. q̃rta aũt ſm̃ relationẽ quõ pater ⁊ filius. dñs ⁊ ſuus. q̃ ſunt relatiue oppoſita. ¶ Notandũ ꝙ de iſtis de quibus mouetur in lr̃a dubium põt breuiter ſic dici ꝙ motus ⁊ q̇es vigilia ⁊ ſomnus lux ⁊ tenebra ſunt ꝑuatiue oppoſita. qđ ꝓbatur ex diffinitione ꝑuationis poſita in predicamentis. priuatio. n. eſt negatio ĩ apto nato. ſed q̇es eſt hꝰ. illa. ſ. q̃ ẽ a termino a q̃ que nihil dicit aliud formalr̃ niſi negatõeȝ forme ad quã ẽ motus in mobili apto moueri ad formã illã. ſomnus ſilr̃ vt ꝑȝ in libro de ſomno ⁊ vigilia. ⁊ tangitur etiã. 5. meta. non dicit formaliter niſi quietem potentiaꝝ anime ab actibus. tunc enim animal dormit. cum omnes potentie anime cognitiue. ⁊ per conſequens appetitiue quieſcunt ⁊ ceſſant ab actibus ſuis. ideo ſomnus formaliter eſt negatio vigilie in apto nato vigilare. i. habere actus potentiaꝝ anime. ſimiliter tenebra formaliter non ẽ aliud niſi negatio lucis ĩ aere q̇ ẽ aptus recipere lucẽ. ¶ Si arguat̃ ↄtra hoc. quia priuatio ⁊ habitus habent fieri circa idẽ ordine irregreſſibili. qꝛ non eſt regreſſus a priuatione in habituȝ ſm̃ Ariſto. in predicamentis. ſed h̃ eſt regreſſus a quiete ad motũ. a ſomno ad vigiliam. a luce ad tenebrã. ergo ⁊c̃. ¶ Reſpondeo. illa ꝓpoſitio ꝙ a priuatione non eſt regreſſus ad habitũ non ẽ vlr̃ vera. quõ aũt ſit ĩtelligẽda ⁊ quõ ẽ ad ꝓpoſitũ ari. vbi. s̃. ibi expoſitum eſt in quadã q̃ne. quere ibi. de ſanitate aũt ⁊ egritudine eſt diſtinguenduȝ. quia vel egritudo dicit tantum carentiam ſanitatis. ⁊ ſic eſt priuatio. quia negatio in apto nato. ⁊ opponitur priuatiue ſanitati. vel dicit habituȝ ↄtrarium. puta aliquã poſitiuã ⁊ malã diſpõnem corporis oppoſitã bone diſpoſitioni. ⁊ ſic accipitur contrarie. ⁊ tunc ſanitas ⁊ egritudo ſunt contraria. ¶ Notandum etiam ꝙ circa ſpecies oppoſitionis multa poſſent queri. que queſita ſunt: ⁊ pertractata in predicamentis. caplõ de oppoſitione. ideo illa nũc ꝑtermitto ⁊ q̃rãtur ibi. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Secundum quas igitur harum oppoſitionũ

quattuoꝛ diuiſio generis fit rectiſſima rōne monſtrandum ē. Manifeſtum eſt enim ⁊ oppoſitiones eſſe quattuoꝛ ⁊ genera ⁊ ſpecies ꝑ oppoſita ſeparari. Nūc ergo dicendum eſt ſm quam oppoſitionem harum q̃ttuoꝛ vel quemadmodum ſpecies a genere diſiungi conueniat.

Oſtēdit quō ille ſpēs oppōnis veniāt ⁊ ſuiant ad diuiſionē gnīs. vbi duo facit. pmo ponit ītentū. ſcōo ꝓſeqtur de ītento. ibi(⁊ ꝓpꝛia qdē)dic̄ ergo ꝙ nūc mōſtrādū ſꝫ quā oppōnē haꝝ. 4. fiat generis diuiſio. cū gen' diuidat̄ ꝑ oppoſita ⁊ oppōnes ſint. 4. vt pꝫ ex p̄dictis. ideo nūc dicēdū eſt quō diuiſio gnīs in ſpēs fiat ſm oppōnē. ¶ Poſtea ibi.

¶ Et pꝛima qdeꝫ ſit oppoſitio contradictionis. Voco aūt contradictionis oppoſitionē que affirmatione ⁊ negatione ꝓponitur.

Proſeqtur de itento. vñ pars iſta diuidit̄ in. 4. qꝛ pmo ꝓſequit̄ de oppōne ꝯdcōꝛia. ſcōo de ꝓuatiua. tertio de ꝯꝛia. q̃rto de relatiua. ſcōa ibi(oppoſita vero)tertia ibi(ꝯꝛioꝝ vō) q̃rta ibi(q̃rtā vō oppōnē)pma in. 2. pmo oſtēdit ꝙ abſolute. ⁊ ſimplr̄ loquēdo diuiſio gn̄is nō eſt faciēda ꝑ ꝯdictoꝛia. ſcōo oñdit ꝙ qñq꜄ ꝓpter neceſſitatē hꝫ fieri per ꝯdictoꝛia. ⁊ tūc quō dꝫ fieri ibi(nec̄e eſt aūt)pma in. 2. pmo qdē repetit. Scōo ꝓpoſitū oñdit ibi(in hac igit̄)repetit aūt duo de ꝯtradictiōe. ſ. ꝙ ipa eſt pma oppō. ⁊ qd ſit di. ꝙ pꝛima oppō de qua ꝓſeqtur. pmo eſt oppō ꝯdictiōis. voco aūt contradictionem affirmationem ⁊ negationem oppoſitas. que ſcilicet ſunt eiuſdē d̄ eodē ⁊c̄. ¶ Hic occurrit dubiū. q̃re boeti⁹ enumerādo ꝓus ſpēs oppoſitiōis. pmo enumerat ꝯꝛia. nunc vero illa ꝓſequēdo pmo ꝓſeqtur de ꝯdictoꝛijs. videt̄. n. ꝙ ſcōus oꝛdo. ſ. in ꝓſequēdo. deberet rñdere pmo oꝛdini ī numerādo. Dicit̄ aūt hic ꝙ in pma enumeratiōe boetius attēdit ad nec̄itatē oppōnis in diuiſione gn̄is. ⁊ qꝛ ꝯꝛia ſunt magis nec̄ia in diuiſione gn̄is q̄ꝫ ꝯdictoꝛia. vt dicet̄ infra. iō ibi ꝯꝛia ꝓus enumerant̄. in ſcōa aūt enumeratione attendit ad ipſas ſpēs oppōnis abſolute ꝓut in re magis opponuntur. ⁊ qꝛ ꝯdictio eſt maxima oppō. vñ v̄tualr̄ ī q̃libet alia oppōne ꝯtinet̄ ⁊ icludit̄. iō hic ꝓus ꝓſeqtur de ꝯdictione. ſed de iſto oꝛdine enumerādi non multū eſt curandū dum tamen res intenta habeatur. ¶ Secunda ibi.

¶ In hac igit̄ negatio ꝑ ſe nullam ſpeciem facit. Nā cū dico hō vel equus: vel aliqd huiuſmodi ſpēs ſunt. Quicqd aūt negatione qs pꝛotulerit: ſpeciē nō declarat. Non enī eſſe hominē ſpecies nō eſt. oīs enī ſpecies ꝯſtituit eſſe. Negatio vero quicqd pꝛoponit ab eo qō eſt eē diſiūgit: vt cū dico hō q̄ſi ſit quiddā locutus ſum. Cū vero nō hō ſubſtantiā hoīs negatiōe deſtruxi. Sic igit̄ per ſe caret diuiſio generis in ſpēs negatione.

Oſtēdit ꝓpoſitū ꝙ. ſ. diuiſio gn̄is nō debet fieri abſolute per ꝯdictoꝛia. vbi ītendit ſic arguere. oē diuiſiuū generis cōſtituit ſpēm. ſed negatio nō cōſtituit ſpeciē. qꝛ deſtruit eſſe. ergo ⁊c̄. ꝯdictiōis aūt altera pars eſt negatio. hui⁹ rōnis pꝛimo ponit mi. ꝙ ī hac. ſ. oppōne cōtradictoꝛia ipſa negatio ꝑ ſe nullā cōſtituit ſpēꝫ. qō pꝫ. qꝛ cū dico hō vel equ⁹ dico aliquas ſpēs. ſed cū qs pꝛotulerit negationē puta dicēdo. non hoīem non equū. nō declarat ſpēm. qꝛ negatio magis d̄ſtruit eē q̄ꝫ cōſtituit. ſcōo ponit cōcluſionē ibi(ſic igit̄)ſequitur enī ex p̄dictis ꝙ diuiſio generis ꝑ ſe. ⁊ abſolute caret negatione. i. nō dꝫ fieri per negationeꝫ. nec per ꝯñs per oppoſita ꝯdictoꝛie. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Neceſſe ē aūt ſepe ſpēꝫ negatōe ꝯponere. cū ea quā ſimplici noīe ſpēꝫ volum⁹ d̄ſignare. nullo vocabulo nūcupat̄. vt cū dico īpariuꝫ numeroꝝ aliȷ̃ ſūt pꝛimi vt tres qnqꝫ ſeptē. Aliȷ̃ ñ pꝛimi vt nouē ⁊ rurſus figuraꝝ alie ſūt rectiſſime. alie ñ rectiſſime. ⁊ coloꝝ aliȷ̃ ſūt albi aliȷ̃ nigri aliȷ̃ nec albi nec nigri. Ergo qm̄ vnū nomē ſpēb⁹ poſitū nō ē. eas negatione ꝓferre neceſſe eſt. Hoc igitur cogit interdū neceſſitas nō natura.

Oſtēdit ꝙ diuiſio gn̄is hꝫ quādoq꜄ fieri per negationē. quadaꝫ nec̄itate que euenit ꝓpter defectū vocabuloꝝ. vbi duo facit. pmo oñdit ꝓpoſitū. ſcōo exponit modū ꝑ quē illud fit ibi(ideoq꜄ qōcūq꜄)dicit ergo ꝙ ſepe oꝫ ſpēꝫ cōponere. i. cōſtituere negatiōe. qñ. ſ. illa ſpēs quā volumus ſimplici noīe aſſignare nullo ꝓpꝛio noīe nuncupat̄. ⁊ tūc circūloquimur eā per negationē. verbi grā. vt cuꝫ dico numeroꝛū impariū aliȷ ſunt pmi. aliȷ nō pmi. ⁊ ſilr̄ figuraꝝ. alie ſunt rectilinee. alie nō rectilinee. ⁊ itē coloꝝ. aliȷ ſunt albi. aliȷ nō albi. quia enī talibus ſpēbus nomē vnū nō eſt īpoſitū. iō opoꝛtet ea ꝓferri ꝑ negationē. qꝛ neceſſitas nō eſt a nā. ſed ex defectu tali. ¶ Notandū ꝙ numer⁹ pmus dr̄ q̄ vna diuiſione vel pluribus non pōt diuidi in equales partes. vt ſunt tria qnq꜄ ſeptem. ſꝫ numerus non pmus dicit̄. qui vna diuiſiōe vel pluribus pōt diuidi in partes eq̄les. vt ſunt nouē. ter tria enim faciunt nouē. patet aūt ꝙ oēs dicte diuiſiones fiūt per contradictoꝛia. qꝛ accepta ſpecie oppoſita cū negatione fit alterum membꝛum diuiſionis. vt qdam pꝛimi. quidam non pꝛimi ⁊c̄. ¶ Secundo ibi.

¶ Ideoqꝫ quotiēs negatiōe facimus ſectionem. pꝛi⁹ aut affirmatio aut ſimplex dicendū ē nomē. vt ē. numeroꝝ aliȷ̃ ſunt pꝛimi aliȷ̃ non pꝛimi.

Exponit modū per quē hoc habet fieri quādo fit volens ꝙ in tali diuiſione ſemꝑ negatio debet poſtponi affirmatiōi. vbi ſic ꝓcedit. pmo facit qō dictuꝫ eſt. ſcōo remouet dubia quedā(ſed ſi cui parat̄)pma in duas. pmo ꝓponit ꝯclōnē. ſcōo addit ꝓbationeꝫ. ibi(nam ſi pꝛi⁹ negatio)dicit ergo ꝙ quotiēs fit diuiſio per negationeꝫ pꝛius dꝫ poni affirmatio aut ſilr̄ nomen affirmatiuū. vt ſic. numeroꝝ aliȷ ſunt pꝛimi aliȷ non pꝛimi. ¶ Notādū ꝙ affirmatio quādoq꜄ ē ꝯplexa ⁊ eſt quedā ōrō ꝑfecta. quedā īperfecta. vt hoc qō dico. aliȷ ſunt pꝛimi. quādoq꜄ eſt īcomplexa. vt vnum nomē ſine particula negatiua. vt hō equus ⁊c̄. quocūq꜄ aūt modo affirmatio ſumit̄ in diuiſiōe generis cū negatiōe. ſemꝑ affirmatio eſt p̄ponenda. ¶ Poſtea ibi.

¶ Nā ſi pꝛi⁹ negatio dicta ſit. tardioꝛ ſi ei rei quaꝫ ꝓponim⁹ ītellect⁹. Nā cū pꝛimū dicis eē aliquos pꝛimos nūeros. cū q̃les ſint pꝛimi exēplo vl' diffōne docueris. q̃les ſūt nō pꝛimi. mox auditoꝛ ītelligit. Sin vero ecōtrario feceris. aut neutꝝ ſubito. aut tardius vtrunqꝫ cognoſcet. Diuiſio. n. q̄ ꝓpter aptiſſimā gn̄is naturā repta eſt: dꝫ potius ad ītelligibilioꝛa deducere. Ampli⁹ quoqꝫ pꝛioꝛ ē affirmatio poſterioꝛ vero negatio. Q. d̄ āt pꝛimū ē. ī diuiſiōe quoqꝫ pꝛimit⁹ oꝫ oꝛdiari. Nec̄e quoqꝫ ē ſꝑ īfinitis finita eē pꝛioꝛa: vt eq̄le ineq̄li. virtutē vitȷ̃s. certū īcerto. ſtabile ⁊ fixū inſtabili ⁊ mutabili. Sꝫ oīa q̄ aut definita ꝑte oꝛōnis aut affirmatiōe ꝓferunt̄. plus finita ſūt. q̄ꝫ aut nomē cū particula negatiua. aut tota negatio. Quare finito potius q̄ꝫ īfinito eſt facienda diuiſio.

Pꝛobat cōcluſionem dictā per tres rōnes. ſcōa ponitur ibi (amplius q̊q꜄)tertia ibi(nec̄e eſt quoq꜄) ¶ In pma parte

arguitur ſic.diuiſio eſt repta ꝓpter habendã maiorẽ cognitionẽ.ſed ſi negatio ꝑponatur non fiet maior cognitio.imo tardior ⁊ minor.ergo ⁊c.huius rõnis p̃mo ponit mi.di.ꝙ ſi prior dr̃ia diuidens genus ſit negatio.tardior fit intellect⁹ rei.nã ſi dicendo numerũ dicis aliquos eſſe p̃mos ꝑponendo affirmationem.⁊ docueris diffõne vel exemplo quales numeri ſunt p̃mi:ſtatim intelligitur quales ſũt nõ p̃mi. q: cognita affirmatione facil'r cognoſcitur qualis ſit negatio. ſi vero ecõtrario feceris ꝑponẽdo.ſ.negationem:aut nullo modo aut ſaltez tardius vtraq; pars cognoſcit̃.q: negatio non cognoſciturvel diminute cognoſcitur ſine affirmatõe. Scðo ponit ma.di.ꝙ diuiſio que repta ẽ ꝓpter gñis nãz.ſ. cognoſcendã dz deduci poti⁹ad intellgibiliora q̃z ſupꝑ.ad ignotiora.¶ In ſcða pte arguitur ſic ibi(amp̃. quoq;)p̃⁹ p̃us in diuiſione ordinãdũ eſt.ſed affirmatio eſt p̃or negatione.ergo ⁊c.huius rõnis p̃mo ponit mi. ſcðo ma.⁊ pz lr̃a. ¶ Notandũ hanc ꝓpõnem ꝙ affirmatio eſt p̃or negatiõe haberi ab ari.4.meta.⁊ ſcðo perhier.cuius cã põt dari. q: habitus prior eſt p̃uatõe.ſed affirmatio eſt per modũ hitus negatio per modũ priuationis.ergo ⁊c.

Sed ꝯtra.tũ q: p̃us eſt nõ eẽ q̃z eẽ.ſz negatio di.nõ eẽ.ſic̃ affirmatio eẽ.g̊ ⁊c.tũ q: illud eſt prius aliquo a quo nõ ꝯuertit̃ ꝯñ a.ex.5.meta.c.de p̃ori.ſz negatio eſt h⁹.q: ſeqtur eſt hõ.g̊ nõ eſt aſinus.⁊ nõ ecõuerſo.pz.g̊ negatio eſt p̃or affirmatiõe.tũ q: oẽs ſpẽs coeue ſunt ſub gñe ẜm boetiũ in cõmẽto ſup librũ periher.ſed affirmatio ⁊ negatio ſũt ſpẽs enũciatõis.g̃ vna nõ eſt p̃or alia.¶ Rñdeo affirmatio ⁊ negatio dupl'r ꝯſiderant̃ vel abſolute vel cõparatiue.ſi abſolute.dico abſolute ꝙ affirmatio eſt p̃or negatiõe.ſicut abſolute ens eſt p̃us nõ ente.ſi cõparatiue.aut cõparat̃ ad ſuũ genus vel ad ſubz.p̃mo mõ ſunt due ſpẽs coeue ſub gñe.ſcðo mõ.negatio eſt p̃or.q: lz abſolute eẽ p̃cedat nõ eẽ.tñ i eodẽ gñabili ⁊ corruptibili nõ eẽ p̃cedit eẽ.vt dr̃.9.meta.h̃ dicit ⁊ ꝓbat p̃ma rõ.¶ Ex his pz ad rõnes hic ide.qd dicendũ.q: p̃us eſt nõ eẽ q̃z eẽ cõparãdo illa ad ſubz de quo dicunt̃ ambo.ſil'r p reſpectũ ad ſubm nõ ꝯuertit̃ ꝯña a negatione.ſunt autem affirmatio ⁊ negatio due ſpẽs coeue in cõparatione ad ſuũ genus.¶ In tertia parte arguitur ſic.finitũ eſt pri⁹ infinitis.⁊ p ꝯñs debet pri⁹poni in diuiſiõe.ſed dicta p affirmationẽ magis ſunt finita q̃z dicta per negationẽ.ergo ⁊c. huius rõnis p̃mo ponit ma.di.ꝙ neceſſe eſt p̃ora eſſe finita infinita vt equale eſt prius inequali.⁊ virtus vitys.⁊ ſic de alys que in lr̃a ponũtur.Scðo ponit mi.ibi.(ſed oĩa)di.ꝙ omnia que proferuntur de finita parte orationis vt eſt homo aut equus.vel de affirmatione.vt aly ſunt primi ⁊c. plus ſunt finita q̃z ſit vnum nomen cui apponitur particula negatiua.vt eſt nomen infinituz.aut tota negatio vt eſt tota or̃o negatiua.vt aly nõ p̃mi.tertio ponit cõcluſionem. ibi(q̃re finita)pz lr̃a.¶ Notandũ ꝙ iſta.3ª rõ.valet in virtute ſcðe.ſ.ꝙ illud qð eſt p̃us p̃mo ponendũ eſt in diuiſione generis.ſz finitũ ſiue accipiat̃ icõplexe. vt nomẽ finitũ ſiue ꝯplexe.vt eſt or̃o pfecta vel iperfecta.p̃us eſt ifinito: ſiue accipiat̃ icõplexe vt eſt nomẽ ifinitũ ſiue ꝯplexe:vt eſt or̃o pfecta vel iperfecta in q̃ ponit̃ pticula negatiua.cui⁹rõ eſt.q: affirmatio p̃or ẽ negatiõe.ergo affirmatio vel ꝯplexa vel icõplexa ꝑponẽda eſt in diuiſiõe gñis ante quãcũq; negationem.¶ Deinde cum dicit.

¶ Sed ſi cui per hec quedaz paret̃ anxietas aut obſcuriora ſũt fortaſſe q̃z ipſe deſiderat.nihil ad me facilem cognitionem pollicẽtem. Neq;.n. rudib⁹ hec totius artis:ſed imbutis ⁊ vlteriore pene loco ꝓgreſſis legẽda ⁊ diſcẽda ꝓponim⁹.

Remouet duo dubia.2⁹ ibi(qs vero hui⁹)quia.n. in ꝓhemio ꝓmiſit ſe tractatuꝝ facil'r. nũc aũt videtur in tractatu difficil'r ꝓcedere ꝓbando ⁊ ſillogizando.poſſet aliqs dubitando anxiari.Ad qð rñdet di.ꝙ ſi alicui p hoc parat̃ anxietas:⁊ vident̃ ſibi obſcuriora q̃z vellet nihil ꝯtra me qui pollicitus ſuz in ꝓhemio facilẽ tradere cognitionẽ. q: non tm̃ rudib⁹.ſed etiã ꝓuectis ⁊ ibutis ꝓponim⁹ hec hui⁹artis tractata legẽda eſſe ⁊ diſcẽda.¶ Scðo ibi.

¶ Qui vero huius operis.i. dialectici ordo ſit: cũ de ordine ꝑipatetice diſcipline mihi dicendũ eẽt diligẽter expoſui.

Remouet ſcðm.dubitaret aliqs poſt quẽ librũ in logica qs alius liber dz legi ⁊ qs ordo opis dyalectici.ad qð rñdet di. ꝙ hoc diligẽter expoſuit cũ ſibi eẽt dicendũ de ordine perypathetice diſcipline.i.logice tradite ab ari.qui p̃nceps ⁊ caput dicit̃ perypathetice diſcipline. ¶ Ultimo ibi.

¶ Hec quidem dicta ſunt de oppoſitione quam affirmatio ⁊ negatio conſtituit.

Epilogat circa dicta.⁊ pz in littera.¶ Seqtur illa pars.

¶ Illa vero que ẜm habituz priuationẽq; fit ipſa quoq; videtur ſupiori eſſe cõſimilis. Negat.n. quodam modo priuatio habitus.

Ubi tractat q̃liter p̃uatiue oppoſita valẽt ad diuiſionez generis.vbi.2.facit.p̃mo oſtẽdit ꝙ diuiſio gñis fit quãdoq; p p̃uatiue oppoſita:ſcðo oñdit quõ habet fieri qñ fit ibi(ſz h̃ quoq; eodẽ modo)p̃ma in.2.p̃mo ꝯparãdo p̃uationẽ ad negationẽ mouet dubitationẽ. ſcðo ſubdit ſolutionez ibi(ſed differt)dic̃ ergo ꝙ illa oppõ q̃ eſt ẜm priuationẽ ⁊ habitum videtur eſſe conſimilis negationi.ideſt contradictioni ſuperius dicte.quia negatio quodãmodo priuat habitum ſicut priuatio.¶ Secundo ibi.

¶ Sed differt ꝙ ſemper qdem poteſt eſſe negatio.priuatio aũt non ſemper:ſz tunc qñ hr̃e habitum poſſibile eſt. hoc vero nos iam predicamẽta docuere. Quare forma quedam intelligitur eẽ priuatio. Non eniz tm̃ priuat ſed etiam circa ſeipſam priuatum quẽq; diſponit. Neq; enim cecitas oculũ ſolũ priuat lumine ſed ipſa quoq; ẜm ſe priuatum luce diſponit. cecus enim dicit̃ ad priuationem quodãmodo diſpoſitus ⁊ affectus. ⁊ hoc quoq; Ariſtoteles teſtatur i phyſicis. Unde fit vt priuationis differentia ad generis diuiſionẽ frequenter vtamur.

Soluit dubiũ ⁊ ſtat ſolutio in hoc ꝙ p̃uatio differt a negatione.q: p̃uatio ſupponit ſubm aptũ natũ ⁊ diſpoſitũ.negatio aũt nõ.⁊ hic eſt ꝙ negatio ſemꝑ põt dici de ſubo qñ oppoſita affirmatio nõ ieſt.ſed p̃uatio nõ ſemꝑ etiã qñ habit⁹ nõ ieſt.dicit g̊ ꝙ differt p̃uatio ⁊ negatio.q: negatio ſemper põt eẽ.p̃uatio vero nõ ſemꝑ.niſi qñ poſ'e eſt ſimpl'r hr̃e habitũ.ſicut dr̃ ab Ari.in p̃dicamẽtis.ex quo ifert ꝙ p̃uatio intelligit̃ q̃daz forma nõ in ſe formal'r.ſz p̃ſuppoſitiue ꝙ ſupponit diſpõnez in ſubo ⁊ nõ tantũ p̃uat habitũ.cecitas.n. q̃ eſt p̃uatio nõ tm̃ p̃uat oculũ lumine.i.viſu ſed priuatũ luce ſupponit vel diſpõit.i.ſupponit diſpoſitũ ⁊ aptũ. cecus.n.dicit̃ p̃uatus viſu:tñ diſpoſit⁹ ⁊ affectus.i.aptus hr̃e viſuz. vñ lapis nõ dicit̃ cecus:nec catulus añ.9.dies.ex qbus oĩbus infert principal'r itentũ.ꝙ frequentius vtit̃ dr̃ia priuatiua in diuiſione generis q̃z negatiõe.q: p̃uatio plus accedit ad eẽ q̃z negatio ꝓpter dictã cãm.¶ Deinde cũ dicit.

¶ Sed hic quoq; eodem mõ ſicut i contradictione faciẽdum ẽ. prius enim ponẽdus eſt habit⁹. qui eſt affirmationi conſimilis.poſt vero priuatio que negationi.

Oſtẽdit quõ dʒ fieri diuiſio gñis ꝑ ꝓuationẽ. vbi ſic ꝓcedit ꝓmo facit qõ dcm̃ eſt. ſcdo remouet qõdã dubiũ ibi (aliquotiẽs) dicit g̊ ꝙ hoc faciẽdũ eſt eodẽ mõ ſicut in ꝯdictiõe. qꝛ ꝓus ponẽdus eſt habitus: qui eſt ſilis affirmationi: ꝛ poſtea priuatio que eſt ſimilis negationi. ꝛ hec ꝯcluſio poſſet ꝓbari ꝑ eaſdẽ rõnes per q̃s ꝓus. ¶ Scdo ibi.

¶ Aliquotiẽs tñ priuatões quedã habit⁹ vocabulo ꝓferunt̃: vt orb⁹: cec⁹: viduus. Aliquotiẽs tñ ꝑticula priuatõis: vt cũ dicim⁹ finitũ ĩfinitum: ꝛ eq̃le ĩequale. Sed in his eq̃le ꝛ finitũ in diuiſiõe ponẽda ſunt prima priuationis ſcdе.

Remouet dubiũ. forſitan crederet aliqs ꝙ ꝓuatio. nõ poſſet ſignificari quandoqʒ nomine habitus. hoc remouet dicens ꝙ aliquotiens quedã negationes ꝓferuntur vocabulo habitus. vt orbus. cecus. nudus. aliquotiẽs aũt cũ ꝑticula ꝓuatiua. vt dicendo finitum infinitũ. equale inequale. ly infinitũ ꝛ inequale ſũt priuationes. cũ ergo ꝑ talia fit diuiſio generis equale ꝛ finitũ que ſunt habitus ſunt prius ponenda in diuiſione. ꝛ ſecũdario ꝓuatões. ¶ Ultimo ibi.

¶ Ac de oppoſitiõe quidem priuatiõis ꝛ habitus hec dicta ſufficiant.

Epilogat circa dicta. ꝛ pʒ lr̃a tota. ¶ Notandũ ꝙ tunc ꝓuatio ꝓfertur noĩe habitus quando ſignificatur nomine cui nõ additur particula priuatiua. vt cecus nudus ꝛc̃. ꝛ per oppoſitum quando nomini additur particula priuatiua tunc priuatio profertur proprio vocabulo priuationis. vt infinitum. inequale. iniuſtus ꝛc̃.

Ad euidentiam predictoꝝ põt queri vtꝝ diuiſio generis poſſit fieri per ꝓuatiue oppoſita. videtur ꝙ nõ. nã omne diuidens gen⁹ eſt aliquid poſitiuũ. ſed priuatio non eſt aliquid poſitiuũ. ergo ꝛc̃. ma. pʒ. qꝛ genus vel diuiditur in ſpẽs. vel in dr̃ias. ſpẽs autẽ aliquid ponit. ꝛ ꝑ ꝯñs dr̃ia que ꝯſtituit intrinſece ſpẽm. negatiuũ aũt nõ põt eẽ de intrinſeca ꝯſtitutione poſitiui. ¶ P̃. priuatiue oppoſita habẽt fieri circa idem ſm ari. in predicamentis. ſed illa ꝑ que genus diuiditur que ſũt ſpẽs vel dr̃ie nõ poſſunt fieri circa idem. pʒ de rõnali ꝛ irrõnali. ergo ꝛc̃. ¶ Ad oppoſitũ eſt boetius in lr̃a. ¶ Rñdeo ꝙ loquendo ꝓprie de priuatõe diuiſio generis nõ põt fieri per ꝓuationẽ ſicut nec ꝑ negationẽ. ꝑꝑ rõnes tactas. ꝓuatio enĩ nõ ẽ aliŏ q̃ʒ negatio formaliter. negatio. ſ. in apto nato. quia ergo ſiue ſpẽs. ſiue dr̃ia formaliter ꝛ intrinſece ꝯſtituẽs ſpẽm ꝑ q̃ genus diuiditur neceſſe eſt eẽ ens poſitiuũ impoſſibile eſt ꝙ diuiſio generis fiat per priuationẽ aut negationẽ. ¶ Uerꝫ qꝛ vt ſepe eſt dictuʒ. dr̃ie reꝝ cõiter ſunt nobis ignote. ſpẽs etiã nõ ſemꝑ ꝓprijs noĩbus nũcupant̃. hic eſt ꝙ circũloqmur eas per aliqua vocabula q̇bus. qñq; addim⁹ ꝑticulaʒ priuatiuã vel negatiuã. ꝛ tũc diuiſio generis dr̃ fieri ꝑ ꝯdictoria ꝛ priuatiue oppoſita. tñ ꝑ negationẽ aut priuationẽ poſitã in diuiſione circũloquimur ꝛ intelligim⁹ aliq̇d poſitiuũ ſpẽm vel differẽtiam. ¶ Ex his pʒ q̇d dicendum ad argumenta hinc inde. Utrũ aũt differẽtie aut ſpẽs ꝑ q̃s genus diuiditur ſint ꝯrie. dubiũ eſt in gñe ſubẽ ꝛ q̃ʒtitatis in quibus negatur eẽ ꝯrietas ꝑ ari. in ꝓdicamẽtis tñ ibi declaratũ eſt in q̇buſdã q̃õnibus. quere ibi.

Contrarioꝝ vero oppoſitio dubitatur fortaſſe ſm priuationẽ ꝛ habitũ eſſe videat̃. vt albũ ꝛ nigꝝ. an albũ quidẽ priuatio nigri ſit; nigrũ vero albi. Sed hec alias. Nũc aũt ita tractandũ ẽ tanq̃ʒ ſi ſit aliud oppõnis gen⁹. ſicut eſt ꝓdicamẽtis ab ipſo quoqʒ Ariſtotele diſpoſitũ.

¶ Hic vt dicebatur. ſ. inq̇rit boetius quõ ꝯria admittũtur ad diuiſionẽ gñis. vbi ſic ꝓcedit. primo facit qõ eſt. ſcdo declarat quoddã ſuppoſitũ nũc ꝛ prius ibi (fieret etiã diffõ) prima pars diuiditur in. 2. primo tangit quoddã dubiũ de ꝯtrarijs. ſcdo oſtendit ꝓncipale intentũ. ibi (in ꝯrijs vero) dic̃ ergo ꝙ forte aliqs dubitaret an oppoſitio ꝯrioꝝ ſit eadẽ qõ oppoſitio ſm priuationẽ ꝛ habitũ. qõ vr̃. nã albũ ꝛ nigrũ que opponũtur ꝯrie ſic ſe habẽt ꝙ albũ videt̃ eẽ priuatio nigri ꝛ ecõuerſo nigrũ priuatio albi. ſʒ hec qõ alias inq̇renda eſt. nõ modo. nũc aũt ſupponẽdũ ẽ ꝙ ꝯrietas ẽ alia ſpẽs oppõnis q̃ʒ ſm priuatõeʒ ꝛ habitũ. ſicut pʒ ꝑ ari. ĩ ꝓdicamentis. ¶ Notandũ ꝙ ꝯrietatẽ eẽ aliã oppõnẽ ab hitu ꝛ priuatione pʒ. tũ auctoritate ari. in ꝓdicamẽtis. c. ꝺ oppoſitis. vbi diſtinguit. 4. ſpẽs oppõnis que h̾ ſupius ſũt recitate. tũ etiã per rõnẽ. qꝛ. ſ. in ꝯrietate vtrũqʒ extremũ ẽ aliq̇d poſitiuũ. tam enĩ albuʒ q̃ʒ nigrũ eſt forma aliqua poſitiua: ſilr̃ eſt de alijs. ſed in habitu ꝛ priuatione non eſt ſic. priuatio enim formaliter nihil ponit cum ſit pura negatio. ꝛ purum nihil. ¶ Secũdo ibi.

¶ In ꝯtrarijs aũt generꝝ multa diuiſio eſt. Fere enĩ cunctas dr̃ias in ꝯtraria ducimus. Sed qm̃ ꝯtrariorum alia ſunt medio carẽtia. alia mediata. ita quoqʒ diuiſio faciẽda eſt vt colorum. alia ſunt nigra. alia ſunt alba. alia neutra.

Oſtẽdit propoſitũ quõ ſcilicet diuiſio generis fiat ꝑ cõtraria di. ꝙ multotiẽs: diuiſio generũ fit per contraria. imo fere oẽs differentie per quas genus diuidit̃ ſunt ꝯrie. ꝛ ſubdit quõ fiat talis diuiſio. nã contrariorum q̃dam ſunt mediata quedam ĩmediata. qñ ergo ſunt mediata ipſa ẽt media ponenda ſũt in diuiſione generis hoc modo. coloꝝ alia ſunt alba alia nigra alia neutra. ideſt nec alba nec nigra ſʒ media. ¶ Notãdũ ꝙ vt iam dictũ eſt in ꝓdicamẽtis ꝯtrarietas dr̃ duplr̃. ꝓprie ꝛ tranſumptiue. ꝛ dicta trãſumptiue ĩuenit̃ in oĩb⁹ dr̃ijs ꝛ ſpẽb⁹ diuidẽtib⁹ aliqŏ gen⁹ iuxta illud. io. meta. dr̃ia ſpẽꝝ eſt dr̃ia ꝯrietatis. ꝛ h̾ eſt qõ h̾ dicit boetius ꝙ fere oẽs dr̃ias. i. ꝯrias ducim⁹. vtꝝ aũt ꝯrietas ꝓprie ſũpta ſit in omni gñe ſpãlr̃ in ſubã ꝛ q̃ʒtitate ibi q̃ſitũ fuit. iõ taceo quoad preſens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Fieret autem oĩs diffinitio. oĩſqʒ diuiſio duobus terminis: niſi: vt ſupra dcm̃ eſt: ĩdigẽtia que ſepe exiſtit in noĩe ꝓhiberet.

Declarat qõdã ſuppoſitũ. dixerat. n. ſupra ꝙ ſi eẽt copia vocabuloꝝ oĩs diffinitio daret̃ tñ ex duob⁹ terminis. h̾ declarat h̾ addẽs ꝙ idẽ eẽt de diuiſione. vbi ſic ꝓcedit. ꝓmo illŏ dcm̃ repetit di. ꝙ oĩs diffinitio ꝛ oĩs diuiſio fieret ex. 2. terminis niſi ſupp̃. h̾ ꝓhiberet ĩdigẽtia noĩuʒ. vt ſuperius dcm̃ fuit de diffinitione. ¶ Secũdo ibi.

¶ Quo aũt modo vtreqʒ duob⁹ terminis fierẽt. erit manifeſtũ hoc modo. Cũ. n. dico aĩaliũ alia rõnalia ſunt. alia irrõnalia. aĩal rõnale ad hominis diffinitionẽ cõtendit. Sed qm̃ aĩalis ratiõalis vnũ nomẽ nõ eſt poſitũ ponamus ei nomẽ. a. litterã. Rurſus. a. littere qŏ eſt aĩal rõnale. alia mortalia ſunt. alia ĩmortalia. Uolẽtes igit̃ diffinitionẽ hoĩs reddere dicem⁹. homo ẽ. a. mortale. Nam ſi eſt hominis diffõ aĩal ratiõale mortale. animal vero ratiõale per. a. litterã ſignificat̃. idem ſentit. a. mortale tãquam ſi diceretur aĩal rõnale mortale. a. enĩ: vt dictum eſt: animal rõnale ſignificat. Sic ergo. a. littera ꝛ mortali duo-

bus terminis facta eſt hois diffinitio. ꝙ ſi repe-rirentur in oibus quoqꝫ noia duobus terminis ſemper tota fieret diffinitio.

Illud dictum pertractat ⁊ exponit.⁊ diuiditur in duas.primo oſtendit illud de diffinitione.ſecundo de diuiſione.ſecũda ibi(diuiſio vero)dicit ergo ꝙ hoc qđ dictuꝫ eſt manifeſtum eſt hoc modo.quia dicendo animalium alia ſunt rationalia alia irrationalia.ly animal rationale tendit ad diffinitionem hominis.ſed quia animal rationale non habet vnum nomen imponatur ſibi.et ſit.a.poſtea diuidatur ſic.a.i.animal rationale.alia ſunt mortalia alia imortalia.⁊ tũc diffinitio habetur hominis completa conſtans ex ſolis.z.terminis.hec ſcilicet homo eſt.a.mortale.quia ly.a.tantum valet quantum animal rationale.et ideo dicere.a mortale eſt dicere animal rõnale mortale que eſt tota hominis diffinitio.ſimiliter eſſet in omni alia diffõne ſi ꝓpria noia haberentur: ꝙ ex.z.tãtũ terminis cõſtaret.❡ Poſtea ibi.

❡ Diuiſio quoqꝫ noibus poſitis quoniã ſemper in duos terminos ſecat̃ manifeſtuꝫ eſt:ſi qs generi ⁊ dr̃ie cum deeſt nomẽ ĩponat. vt cum dicimus figuraꝝ que ſunt trilatere. alie ſunt eqlatere.alie duo latera habẽtes eq̃lia.alie tote inequales ſunt. Trina igit̃ diuiſio ſi ſic ꝓferret̃ fieret duplex. figurarũ que ſunt trilatere alie ſunt eq̃les. alie ineq̃les. Ineq̃liuꝫ alie ſunt duo latera tantũ habẽtes.alie tria ineq̃lia ideſt oĩa. ⁊ cuꝫ dicimus rerũ oĩum alia ſunt mala.alia ſunt bona: alia indifferẽtia.que ſcilicet neqꝫ bona.neqꝫ mala ſunt ſed ſi ita diceret̃ gemina fieret diuiſio. Reꝝ oĩuꝫ alia ſunt differẽtia.alia indr̃ia. Differentiuꝫ alia ſunt bona alia mala. Ita ergo diuiſio omnis in gemina ſecaretur.ſi ſpeciebus ⁊ differentijs vocabula non deeſſent.

Oſtendit idẽ đ diuiſione di.ꝙ ſilr̃ manifeſtũ eſt ꝙ diuiſio fieret i.z.terminis ſi noia ꝓpria poſita eẽnt.⁊ pꝫ ſicut ꝑus. ſi igitur ⁊ dr̃ie nomẽ imponatur. verbi gr̃a. vt dicẽdo. figurarũ que ſunt trilatere alie ſunt equilatere.alie hñtes.z. latera eq̃lia.alie tote inequales.hec enĩ diuiſio fit in.3. terminis ꝑꝑ cãꝫ dictã.ſꝫ illa terna diuiſio põt reduci ad duplicẽ ħ mõ.figurarũ que ſunt trilatere alie ſũt equales alie ineq̃les.i.oĩa aut habẽt latera equalia aut inequalia. ⁊ rurſum ſubdiuidatur alteꝝ mẽbrũ ſic.inequaliũ alie ſunt habẽtes tantũ.z.latera equalia.alie oĩa.3.inequalia.⁊ ſic diuiſio trimẽbris reducta eſt ad bimẽbrẽ.idẽ pꝫ in alio exemplo ſic dicendo.oĩum reꝝ alia ſunt bona alia mala alia indifferentia.ſic.i. nec bona nec mala.ſꝫ hec terna diuiſio põt reduci ad bimẽbrẽ ſic dicẽdo.oĩuꝫ reꝝ alia ſũt dr̃ia alia idr̃ia.⁊ itẽ fiat alterius ſubdiuiſio ſic.differentiuꝫ alia ſunt bona alia ſunt mala.❡ Ultimo ergo concludit ꝙ per hunc modum omnis diuiſio fieret ĩ gemina.i.in.z.ſi nõ deeſſent nomina ſpẽbus ⁊ differentijs per quas diuiditur genus. ❡ Ex hoc colligitur illđ vulgatũ dictũ ꝙ omnis diuiſio bona ẽ bimẽbris.qđ veꝝ eſt vel reducibilis ad bimẽbrẽ. ❡ Notandũ etiaꝫ ad euidentiã primi exempli ꝙ figura trilatera.i. triãgulus.3.ſpẽs habet.ſ. equilaterum iſochelem ⁊ gradatum.

Triangulus equilaterus dicitur qui habet omnia latera equalia.conſtat enĩ ex tribus lineis equalibus. ſed triangulus iſocheles eſt qui habet duo latera equalia.⁊ tertium inequale.gradatus autem dicitur qui habet omnia inequalia. vt patet ħ in figura.

Equilaterus

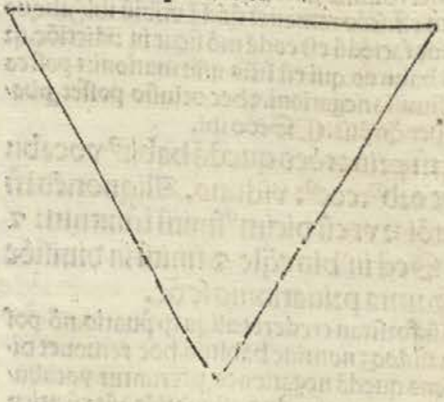

Iſocheles

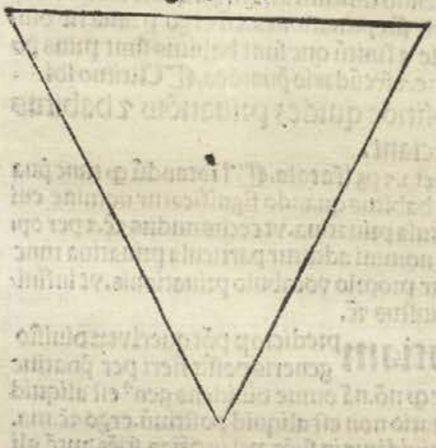

Gradatus

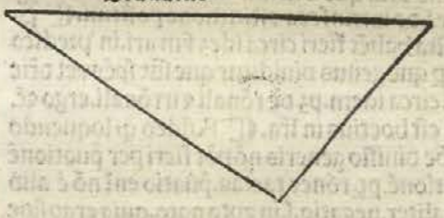

❡ Sequitur illa pars.

❡ Quartã vero oppõnem diximus que eſt ſcđꝫ ad aliqd. vt pr̃ filius. dominus ſeruus. duplũ dimidiũ. ſenſibile. ſenſus. Hec igit̃ nullã habẽt ſubſtãtialẽ dr̃iam.q̃ a ſe inuicẽ diſcrepẽt. immo potius hñt huiuſmodi cognationẽ qua ad ſeinuicem referunt̃.ac ſine ſe eſſe nõ poſſunt.

❡ In qua inquirit de relĩue oppoſitis.an valeant ad diuiſionẽ gñis.⁊ diuiditur ĩ.z.ꝑmo premittit q̃dã ꝑambula. ſecũdo ex illis ɔcludit intentũ.ſ̃a ibi(nõ ẽ g̊ gñis)ꝑambula ſũt duo.ꝑ.n.oñdit q̃ ſũt relĩue oppoſita.ſcđo oñdit ꝙ oppoſita relĩue nulla oppoſita dr̃ia ſpecifica diſtinguũt̃ ibi(hec igitur nullaꝫ)dicit ergo ꝙ q̃rta oppõ eſt ſ̃m ſe ad aliquid .i.ſ̃ꝫ relationẽ.vt pater ⁊ filius opponunt̃ relatiue.ſilr̃ dñs ⁊ ſeru⁹.duplũ ⁊ dimidiũ. ſenſibile ⁊ ſenſus.ſcđm ponit ibi.(hec igitur) dicẽs.ꝙ hec q̃ dicta ſunt nullã habent dr̃iam ſubalem.i.eſſentialem ⁊ ſpecificam qua a ſe diſcrepent.i. diſtinguant̃.qđ ꝓbat.q2 habẽt talẽ adinuicẽ cõnexionẽ ⁊ cõconueniẽtiam ꝙ vnum ducit ĩ cognitionem alterius. mutuo.n.ſe diffiniũt.⁊ oꝫ in vtroꝛũqꝫ rõnib⁹ vtriſqꝫ vti ſ̃ꝫ por.

it⁹ nec poſſent eē ſine ſe inuicē.q2 poſita ſe ponūt.ꝛ perēpta ſe pimūt.ſ3 hec ñ pñt dici de illis que dñia ſubali.i.eēntiali ꝛ ſpecifica diſtiguūtur.ergo ꝛc.p3 etiā de ſe ꝙ pr̄ ꝛ fili⁹ ſunt eiuſdē ſpēi.dñs ꝛ ſeruus ꝛc. quantū ad illud qȯ ſunt in ſuo abſoluto.relōnes igitur addite fundamentis abſolutis nō diſtinguūt ea ſpecifice.❡ Ultimo ibi.

❡ Nō eſt ergo generis in relatiuas partes facienda diuiſio.ſed tota huiuſmodi ſectio a genere ſeparāda eſt. Neq3 enim hoīs eſt ſpēs ſeruus aut dominus nec numeri duplū aut dimidiū.

Concludit ex dictis intentū volēs ꝙ oppȯ reſiua nullo mȯ valet ad diuiſionē generis di.ꝙ quia ſic ē.ergo diuiſio generis non eſt facienda in partes reſiuas.ſ3 talis diuiſio totaliter eſt dimittenda ꝛ excludēda a diuiſione generis.nā ſpecies hominis nō ſunt ſeruus ꝛ dñs.imo ſūt eiuſdē ſpēi. ſimiliter nec ſpecies numeri ſunt duplum ꝛ dimidiū.ſilr ꝛ de alijs eſt dicendum.

Circa hanc vltimā lectionē ſunt duo dubia ꝑ modum qōnis.❡ Primū.vtrū rſiua opponantur.ꝛ videtur ꝙ nō.nam illa que ſe ꝯſequūtur ꝛ mutuo ſe ponūt non videntur eſſe oppoſita.ſed reſiua ſunt hȯ.vt dicitur h̄ī lſa. ergo ꝛc.❡ Ad oppoſitū3 eſt per boetium h.ꝛ Ari.in p̄dicamentis qui diſtiguit.4.ſpēs oppōnis.❡ Rn̄deo ꝙ dicere ꝙ ſunt oppoſita ꝛ ꝙ opponantur eſt vna rȯ talis. Illa que ſimul ī eodē eſſe poſſunt aliquo modo opponūtur.ſ3 reſiua ſunt hȯ quando ꝓprie accipiuntur.ſ.reſpectu eiuſde3.quia l3 idem ſit pater ꝛ filius reſpectu diuerſoꝝ.ꝛ idem duplū ꝛ dimidium ad diuerſa cōparatū.tñ reſpectu eiuſdē īpoſſibile eſt idē eē patrē ꝛ filiū.duplum ꝛ dimidiū.ergo ꝛc.❡ Ad argᵐ in oppoſitū dicendu3 ꝙ talis ꝯña ꝛ coexñtia mutua non impedit oppōne3.ſed ꝑpter mutuā dependentiā ꝛ ꝑ ꝓpriā rōne3 reſiui.eē.n.reſiui eſt quodam modo ad aliud. quia ad aliud quodam mȯ ſe h̄re.iȯ neceſſario e3 eſſe aliqd aliud.qȯ ſic p3.q2 ad nihil nihil pȯt dici nec dependere.

Secundum dubiū eſt vtrū diuiſio generis fiat qñ ꝙ ꝑ partes reſas.vr̄ ꝙ ſic.q2 in genere reſōnis genus ēt diuidit̄ per dñas.ſed ille dñe neceſſario ſunt reſiue vel reſōnes.ergo ꝛc.❡ Dicit̄ a quodā ꝑ arg⁹ factum ꝙ vtiq3 in genere reſōnis faciunt reſiua diuiſionē generis.quia ī omni genere op3 ꝙ ſint dñe diuidētes.ꝛ ibi nō poſſunt eſſe niſi reſiue.ſed in alijs gn̄ibus nō ſiunt diuiſiones per reſiua.ꝛ ſic boetius intellexit.Sed illa rȯ nō valet.tū q2 eſt ꝯ mentē boetij qui dicit ꝙ totaliter illa diuiſio eſt excludēda a diuiſione generis.ſi totaliter.ergo in nullo genere eſt admittēda.tum quia forte in genere reſōnis nō ſunt reſiua.aut reſōnes formaliter.alias gen⁹ ſaltē generaliſſimū p̄dicaretur ȯ differētia.q2 p̄dicatur ȯe omni reſone aliter nō eēt generaliſſimū.genus aūt nō predicatur ȯ dña vt dña eſt.❡ Aliter ergo dicendū ꝙ dictum boetij eſt vlr veꝝ de oī gn̄e.❡ Ad arg⁹ dicēdū ꝙ vel dñe ī gn̄e reſōnis nō ſunt formaliter reſiua.vel dato ꝙ ſic non ſunt oppoſita reſiue.nō eni oīa reſiua opponūtur.vt pater ꝛ dñs ſimile ꝛ equale ita ibi.vt dato ꝙ in gn̄e reſōnis ſit iſta pma diuiſio qdā eſt equipantie quedā diſquipantie.hec duo non opponuntur reſiue.quia nec adinuice3 referuntur.ſed ſunt due differentie ꝯrie vel diſpate. ❡ Tūc vltimo ſeqr̄ illa ps.

❡ Cū igitur quattuor ſint differētie oppoſitionū affirmationis: ꝛ negationis: ſi nō neceſſe ē: ſemper tamen relationis reijcienda eſt diuiſio priuationis ꝛ habitus: ꝛ ꝯtrarioꝝ ſumende. Maxime autē ꝯtrarietas in differentijs ponenda eſt. nec nō ꝛ priuatio idcirco quoniā quiddam ꝯtra habitū cōtrariū videtur opponere. vt eſt finitum ꝛ infinitu3. Quāquā enim priuatio ſit īfinitum tamē cōtrarij imaginatione formatur. Eſt quedam nāq3.vt dictū eſt.forma.

Poſtꝙ oñdit quȯ oēs ſpēs oppōnis ſe habēt ad diuiſione3 generis:compat eas adinuicē oñdens ſm quā oppōnē magis opponūtur ea que diuidunt gen⁹.vbi ſic ꝓcedit.p̄ tāgit illud qȯ dictū eſt ȯ ꝯdictione.di.ꝙ cum.4.ſint dñe.i.ſpēs oppōnis illa que eſt affirmationis ꝛ negatiōis nō eſt neceſſe ſupp.ꝙ veniat in diuiſionem generis.niſi cogat penuria vocabuloꝝ.vt oſ̄ſum.ē. Scȯo tangit illud ꝙ dictū eſt de relatiue oppoſitis di.ꝙ oppȯ reſōnis ſemper reijcienda eſt a diuiſione generis. Tertio eligit ſilr oppōne3 ꝯria3 ꝛ priuatiuā di.ꝙ diuiſio priuationis ꝛ habitus.ꝛ etiā ꝯtraria ſumende ſunt. Quarto compat has duas adinuicē di.ꝙ maxime contrarietas ponenda eſt in diuiſione generis.ſed ēt priuatio.cuius cā3 ſubdit volēs ſic arguere.ꝑ vnūquodq3 ꝛ illud magis.ſed priuatiue oppoſita ponūtur in diuiſione generis pro quanto habent aliquo modo naturā ꝯtrarietatis.ergo cōtrarietas magis eſt ponēda.huius rōnis mi.ponit in lra di.ꝙ idcirco priuatio eſt ponēda in diuiſione.qm̄ videtur ꝯ habitū opponere quiddā cōtrariu3.i.h3.q.rōne3 ꝯrij reſpectu habitus.vt hic finitū eſt infinitū que opponū tur priuatiue.q̄ꝙ eni infinitū ſit priuatio.tñ h3 imaginē.i. ſimilitudinē ꝯrij.q2 vt predictū ē priuatio ē quedā forma modo quo ſuperius expoſitū eſt.

DIgnum vero īquiſitu eſt. vtrum in ſpecies an in dñas recte genera diuidant. Diffinitio nanque diuiſionis generis eſt in ſpecies primas diſtributio. Oporter igitur ſcōm naturā diuiſionis ſcōm diffinitionem in ꝓprias ſpecies ſemper fieri generis diſgregationem. Sed hoc interdum fieri nequit propter eam quam ſupra reddidimus cauſam. Multis enim ſpeciebus non ſunt nomina.

❡ Poſtꝙ boeti⁹ declarauit.2.ꝓprietates de dñijs q̄ diuidūt gen⁹.ſ.ꝙ debēt eē ꝑ ſe ꝛ oppoſite.nūc oñdit tertiā.ſ.ꝙ dēbet eē ꝓprie ꝛ prime.vbi ſic ꝓcedit.pmo circa diuiſione3 gn̄is monet ꝛ ſoluit q̄dā dubitationē.2° ex illa oñdit ꝓpoſitū ꝛ itentū ibi(h aūt ſit)q̄ſtio autē eſt vtꝝ diuiſio gn̄is debeat fieri in ſpēs.vel in dñas.circa qȯ duo facit.pmo qōne3 ptractat arguēs ꝑ ꝛ ꝯ.ſcȯo eā determinat ibi(atq3 iȯ)pma pars diuidit̄ in.2.pmo ar.ad vnā partē.ſ.ꝙ diuiſio gn̄is d3 fieri ī ſpēs.ſcȯo ad aliā.ſ.ꝙ d3 fieri in dñas.ſcȯa ibi(ſ3 h iterdū) pmo ergo ꝓponit qōnem.d.ꝙ dignum eſt ingſitu.i.ingſitiōe.vtꝝ gn̄a debeāt diuidi in ſpēs aut in dñas:ꝛ ſtati pbat ꝙ in ſpēs.arguēs a diffōne tali di.q2 ſi q̄rit̄ qd eſt diuiſio generis.rn̄det̄ ꝙ eſt diſtributio in primas ſpēs.ꝛ hec eſt diffō ei⁹.ḡo3 ſm nā3 diuiſionis gn̄is ꝛ ſuā diffinitionē ꝙ diuiſio gn̄is in ꝓprias ſpēs ſemp fiat.❡ Scȯo ibi(ſed h interdū) ar.ad aliā partē ſic.multis ſpēbus noīa nō ſunt īpoſita.ḡ ꝛc. diuiſio nō pȯt fieri in ſpēs:ꝛ ꝑ ꝯñs h3 fieri ꝑ dñas.dicit ḡ ꝙ h.ſ.ꝙ ſit diuiſio gn̄is ī ſpēs negt fieri ꝑ cā3 ſupradictā.ſ.q2 multis ſpēb⁹ nō ſūt noīa īpoſita.ḡ ꝛc.❡ Deide cū dicit.

❡ Atq3 ideo quoniā quedam ſunt genera prima quedā vltima: quedam media: primum quidem vt ſubſtantia. vltimū vt animal: medium vt corpus. corpus nāq3 animalis genus eſt. ſubſtātia corporis. Sed quemadmodū neq3 ſuper ſubſtātiā qcꝙ īueniri poteſt qȯ generis loco valeat collocari. ſic neq3 ſub aīali. hȯ ſpēs nāq3 nō gen⁹ ē.

Determinat qōnem. vbi. ⁊. facit. primo p̄mittit de genere quandā diſtinctionem. ſcdo ex illa cōcludit quādā ſolutionem ibi (q̄re antiquior) diſtinctio. eſt iſta ꝙ generū qōdā eſt primū. ſ. generaliſſimū qd nō habet ſuper ſe aliud ſuperueniens genus. quoddā eſt mediū ⁊ ſubalternuz. quoddā eſt infinitū quod infra ſe nō habet genus aliud. ſed tātū ſpēs. dicit ergo ꝙ q̄dā ſunt prima gn̄a q̄dā vltima. q̄dā media. p̄mū q̄dē vt ſub̄a. q̄ eſt gn̄aliſſimū. vltimū āt vt aīal. mediū vt corpus. corpꝰ nanq; eſt ſpecies ſub̄e ⁊ genus aīalis. ideo ſequitur ꝙ eſt mediuz. ſed ſub̄a ideo eſt primū genus. quia ſupra ſub̄az nihil ſit iueniri qd ſit genꝰ. ens. n. nō ē genꝰ. ſilr aīal eſt vltimū genꝰ. q ſub aīali nihil pōt inueniri qd ſit genus. homo eni qui eſt ſub aīali eſt ſpēs ⁊ nō genus. ¶ Sed videtur boetius ſibi ꝯdicere. h. n. dicit ꝙ aīal eſt vltimū genus. ſupius dixit ꝙ ſub aīali ꝯtinetur aīal rōnale qd eſt genus. quia vlteriꝰ diuidit̄ p mortale ⁊ īmortale. ¶ R̄ndeo dico. vno mō ꝙ h̄ intelligit ꝙ aīal eſt vltimum genus vno noīe noīatū. lz ergo ſub aīali cōtineat̄ aīal rōnale mortale. nō tn̄ ſignificatur vno noīe. ſed pluribus. ¶ Alr dr̄ ⁊ meliꝰ ꝙ ſupius locutꝰ eſt ſm opi. vulgi. q dicit mortale eē dr̄iam ſpecificā hominis. ⁊ p cōſequēs. aīal rōnale eſſe genꝰ. h aūt loquitur ſm opi. veriorē. q ſm rei veritatē. aīal eſt vltimū genus. ⁊ animal rōnale eſt diffinitio hominis ⁊ non genus. ¶ Secundo vero ibi.

¶ Quare antiquior videbit̄ ſpeciei diuiſio. ſi idigētia nominum nō ſit. ꝙ ſi his nō abūdamus: genera prima vſq; ad vltima conuenit in differentias ſeparare.

Cōcludit ſolutionē dicte qōnis ex data diſtinctiōe. di. ꝙ antiqor ⁊ verior ⁊ magis auctētica videt̄ diuiſio q̄ eſt in ſpēs ſi nō ſit indigentia noīum que īpediat. vnde ſi his. ſ. noībus proprijs nō abūdamꝰ. oz diuidere tā prima genera q̄ꝫ alia vſq; ad vltimū per dr̄ias. Patet ergo ſolo per diſtinctōez. q vel habemꝰ noīa ꝑpria ſpēꝝ vel nō. ſi primo mō diuiſio generis eſt facienda in ſpēs. ſi ſcdo mō facienda eſt p dr̄ias ⁊ hoc idē iā ſuperiꝰ fuit dictū. ¶ Notādū ꝙ hoc qd ſepe dictū eſt in hoc libro ꝙ multis ſpēbus nō ſūt noīa īpoſita. ſic intelligēdū ē nō q̄n aliq̄bus nominibus ſignificentur. quia quicq̄d ꝯtingit ītelligere ꝯtingit ſignificare. ſed q nō ſignificātur per vnū nomē ꝑpriū. ſed per plura. vt pz de exēplo ſupius poſito. aīal rōnale dicatur. a. ¶ Notandū etiam ꝙ colligitur ex p̄dictis diuiſionez generis in ſpēs eſſe magis ꝑpriam ⁊ per ſe q̄ꝫ in dr̄ias. qd pz. q ſm boetium diuiſio ī dr̄ias nō. eſt niſi caſualis ⁊ occaſionata reſpectu illius. quia niſi eēt carentia vocabuloꝝ. ſemp genꝰ in ſpēs diuideretur pz etiā ex alio. q tūc ſaluatur. ꝙ diuiſum predicat̄ de diuidentibꝰ. genꝰ eni predicatur de ſpēbus ⁊ nō de differentijs ſm ari. 4. topi. q̄ꝫ plurimū tn̄ diuiſio generis fit p dr̄ias. ꝓp cām dictā. ¶ Occurrit aūt dubiū q̄re an̄ iſtā tertiā ꝯditionē dr̄ie inq̄rit iſtā qōnē. an diuiſio generis fieri debeat p ſpēs an p dr̄ias potius q̄ꝫ an̄ duas primas. Dicitur ꝙ h̄ fuit magis neceſſariū. nā cognito in que genus habeat diuidi. q. ſ. in ſpēs per ſe ⁊ ꝑprie ſcimus ꝙ in ꝓpinquas ſpēs. ergo ⁊ cū diuiditur ī dr̄ias. ſilr ī ꝓpinquas dr̄ias diuidet̄. ideo vtile eſt hāc ꝯclōnē noſce ad hāc cōditionē tertiaz cognoſcēdā. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoc autem fit hoc mō vt primū genus in ſuas differentias diſgregemus non in poſterioris: ⁊ rurſus poſterius in ſuas. ſed non in poſterioris. Neq;. n. eedem ſunt differētie corporis que aialis. Si quis eni dicat ſubſtātie aliud corporale: aliud īcorporale: recte diuiſionē fecerit. he nāq; dr̄ie ꝑprie ſubſtātie ſunt. Si vero dicat ſubſtantiarū alia ſunt aīata. alia ianimata. hic non recte ſubſtātie dr̄ias ſegregauit. Corporis nāq; dr̄ie he ſunt non ſub̄e idest ſecundi generis non primi. Quare manifeſtū eſt ſcdm proprias dr̄ias. non ſcdm poſterioris generis priorum generuz diuiſionem faciendā eſſe.

Ex ſolōne dicte qōnis oſ̄dit ꝓpoſitū. ſ. ꝙ differētie per q̄s genꝰ diuidit̄ debēt eē ꝑprie ⁊ ꝓpinq̄. di. ꝙ hoc qd dictū ē. ſ. oīa genera a primo vſq; ad vltimū debere diuidi in dr̄ias q̄n̄ ſpēꝝ ꝑpria noīa nō habentur. dz fieri iſto mō. vt primū genꝰ diuidatur ī ſuas dr̄ias. ſ. ꝑprias ⁊ ꝓximas ⁊ nō ī poſteriores. ⁊ ſilr poſteriꝰ genus. ſ. intermediū ſilr in ſuas dr̄ias ⁊ nō in poſteriores. nō eni ſunt eedē dr̄ie corporis: qd eſt genus mediū. ⁊ aīalis qd eſt genꝰ vltimū. poſtea declarat propoſituz per exemplū. ſi eni diuidēdo dicat ſic. ſub̄e aliud ē corporale aliud incorporale. diuiſionem facit recte. q ille ſunt proprie dr̄ie. ſed diuidēdo ſic. ſub̄aꝝ alie ſūt aīate alie inaīate nō diuiſit recte. q aīatū ⁊ inaīatū ſūt dr̄ie corporis qd eſt ſcdz genus ī p̄dicamēto ſub̄e ⁊ nō ſunt ſupp̄. ſub̄e qd eſt primū genus. Ultimo concludit manifeſtuz eē diuiſionē prioꝝ geneꝝ. ⁊ ſimiliter poſterioꝝ eē faciēdā ſz ꝑprias ⁊ proximas differentias. nō ſm poſteriores ⁊ remotiores. ¶ Sequitur illa pars.

¶ Quotiens autē genus aut in dr̄ias. aut in ſpēs diſſoluit̄. poſt diuiſionē factā mox diffinitiōes. aut exēpla ſubdenda ſunt. Sed ſi q̄ diffinitionibus nō abundet. ſatis eſt exēpla ſubijcere. vt cū dicimus corporū alia ſunt aīata ſubijciamus vt hoies vel feraz. alia ianimata. vt lapides.

In qua ponit q̄rtā proprietatē dr̄iaꝝ per q̄s diuidit̄ genꝰ. ſ. ꝙ debēt eē note. di. ꝙ quotiēs genꝰ ſoluit̄. i. diuiditur aut ī dr̄ias aut in ſpēs. ſtatī poſt diuiſionē factā ſubdēde ſūt diffinitiones aut exempla p que. ſ. dr̄ie aut ſpēs notificentur. et nō ſint ignote. ⁊ ſubdit ꝙ ſi forte q̄s nō abūdet diffōnibus q nō ſemp ſūt in promptu. ſtatī aūt ſufficit ponere exēpla verbi gr̄a. ſic dicēdo. corporaliū alia ſūt aīata alia inaīata. exemplū ſtatim vt hoīes vel fere. i. bruta. alia ſūt inaīata. exempluz ſtatim vt lapides ⁊ h̄ꝫ. ¶ R̄ō huius ꝑprietatis poteſt eē. q diuiſio ſicut ⁊ diffinitio datur cā innoteſcendi. ergo nō dz dari p ignota. q ignotū vt ignotū nō pōt eſſe cā alia cognoſcēdi. ¶ Sequitur illa ps.

¶ Oportet aūt diuiſionē quoq; ſicut terminum neq; diminutā eſſe. neq; ſuperfluam. Nam neq; plures ſpecies q̄ꝫ ſub genere ſunt. oportet apponi nec pauciores. vt in ſe ipſa diuiſio. ſicut terminus conuertatur.

Ubi ponit boetiꝰ q̄ntā ⁊ vltimā ꝑprietatē dr̄iaꝝ q̄ diuidūt genꝰ. ſ. ꝙ debēt eē ꝯuertibles. i. ſufficienter euacuātes ipſuz diuiſum. vbi ſic procedit. primo proponit intentū per ſile ī diffōne. ſcdo exponit illud quantū ad diffōnem. tertio q̄tū ad diuiſionē. ſcda ibi (ꝯuertit̄ eni) tertia ibi (ſic ⁊ diuiſio) dicit ergo ꝙ oēz diuiſionē oz eē ſicut ⁊ terminū. i. diffōnez nec ſupfluā nec diminutā. vt. ſ. diuidētia ꝯuertāt̄ cū diuiſo. nā diuidēdo genꝰ in ſpēz oz accipe oēs ſpēs ⁊ nō plures nec pauciores. vt ſic diuiſio ī ſe ꝯuertatur. ſicut terminus. i. diffinitio ꝯuertitur cū diffinito. ¶ Scdo ibi.

¶ Cōuertit̄. n. terminꝰ. ſic virtꝰ eſt mētis habitꝰ optimꝰ. Rurſus mētis habitꝰ optimꝰ virtꝰ eſt.

Exponit ꝙ dixerat de diffōne di. ꝙ terminꝰ. i. diffinitio cōuertitur cū diffinito. verbi gr̄a. de diffōne virtutis q̄ ē optimꝰ hitꝰ mētis. ⁊ ecōuerſo. optimꝰ ⁊c. ē virtꝰ. ¶ Tertio ibi.

¶ Sic et diuiſio.oe.n.gen⁹ eoꝝ aliqd q̃ ſũt ſpẽs erit. Rurſus q̃libꝫ ſpẽs ꝓpriũ genus eſt.

Oſtẽdit idẽ de diuiſione di.ꝙ ſic etiã ſe hꝫ diuiſio.q2 omne genus eſt aliqd eoꝝ q̃ ſunt ſpẽs in q̃s diuidit.vt aĩal vel eſt hõ vel equ⁹ ꝛc.ꝛ ſilr ecõuerſo q̃libet ſpẽs eſt ꝓpriuꝫ gen⁹.i. oẽs ſpẽs ſil'ſumpte ↄuertunt ꝛ ſunt ipꝫ gen⁹.vult g̃ ꝙ in diuiſione gñis ſumende ſunt oẽs ſpẽs:nulla penit⁹ ꝑtermiſſa. ¶ Notãdũ ꝙ q̃re diffinitio vocat termin⁹:dcm̃ eſt i po2. ex eo.ſ.ꝙ ſicut termin⁹ rei claudit itra ſe qcqd ptinet ad rẽ ꝛ excludit ex̃ ſe qcqd nõ ptinet ad rẽ.ita etiã diffinitio.accipit.n.eẽ illud qđ eſt de eẽntia ꝛ q̃ditate rei ꝛ nihil aliud.ꝛ h̃ ſi ſit diffinitio ꝓpria ꝛ ꝑ ſe. ¶ Tũc ſeqtur illa pars.

¶ Fit aũt gñis eiuſdẽ diuiſio multiplr vt omniũ corpoꝝ ꝛ quecũq3 ſũt alicui⁹ magnitudinis.

Ubi poſtq̃ boetius determinauit ↄditiões diuiſionis gñis ꝛ ipſaꝝ dr̃iaꝝ diuidẽtiũ:declarat q̃dã nõbilia circa hãc diuiſionem.ꝛ ſunt tria.ſcđꝫ ponit ibi(illud aũt ſcire)tertiũ ibi (que qm̃ drỹs)ꝑmũ aũt notandũ eſt ꝙ idẽ genus non tantum vna.ſed etiã pluribus diuiſionibus põt diuidi. plurib⁹ dico diſpatis ꝛ nõ ſubordinatĩ.vbi ſic pcedit.ꝑ ꝓponit tẽtũ di.ꝙ eiuſdẽ gñis fit ſepe m̃ltiplex diſio ſic et reꝝ corpaliũ ꝛ q̃cũq3 hñt magnitudinẽ ſupp.pñt eẽ pl'es diones. ¶ 2° ibi.

¶ Sicut.n. circulũ i ſemicirculos: ꝛ i eos quos greci vocãt tomos:nos diuiſiões poſſum⁹ dicere:diſtribuim⁹ ꝛ tetragonũ alias ducta p angulũ diametro i triãgula: alias i paralellogramata alias in tetragona ſepamus. Ita quoq3 gen⁹ vt cũ dicim⁹ numeroꝝ alij ſũt pares alij ipares.ꝛ rurſus alij p̃mi alij nõ p̃mi. Triãgloꝝ alia ſũt eq̃latera. alia duo ſola latera eq̃lia hñtia.alia totis ieq̃lib⁹ laterib⁹.ꝛ rurſus triãgl'oꝝ alia ſũt rectiãgl'a:alia acutos hñtia.3.ãglos.alia obtuſos.

Adducit ex̃ᵖ circa eũdẽ.circulũ m̃ltiplr poſſum⁹ diuidere.vno mõ i ſemicircl'os.puta ꝑ lineã dyametralẽ diuidẽtẽ circuluꝫ in.2. ſemicirculos. vt hic.

Alio mõ poſſum⁹ diuidere circulũ i ptes q̃s greci vocãt thomos.ꝛ nos vocam⁹ diſiones .i.ptes m̃ltas. vt qñ ſemicircl'os vlterius diuidim⁹ p alias lineas intermiſſas vt hic.

Silr diuidimus tetrago⁹ i q̃dratũ m̃ltiplr.vno mõ dividẽdo dyametralr i ãglꝫ opᵐ. ꝛ tũc diuidit i.2. triãgl'os vt h̃.

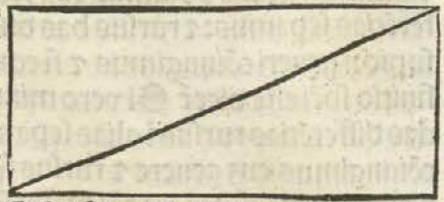

Alias.i.alio°.diuidit q̃drat⁹ p palellogramata .i.p lieas palellas.i.rectas ꝛ eq̃ diſtãtes vt h̃.

Alio mõ diuidit q̃drat⁹ i tetragona.i.i alios q̃dratos vt ſi fiãt itra q̃dratũ due linee a latere ad lat⁹ ſe in medio iterſecantes i modũ crucis ꝛ erũt.4.q̃drati.vt h̃.

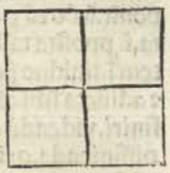

Pꝫ g̃ tã i circl'o q̃ĩ in q̃drato ꝙ idẽ corpus aut eadẽ magnitudo põt diuidi m̃ltis modis. ¶ Tertio ibi.

¶ Sic igitur generis vnius fit multiplex diuiſio.

Applicat ſil'e ad ꝓpoſitũ.di.ꝙ ſilr idẽ gen⁹ põt didi m̃ltis modis.vt ddo ſic.numeroꝝ alij ſũt pares alij ipares.ꝛ iteꝝ numeroꝝ.alij ſũt ꝑmi.alij nõ ꝑmi.ecce h̃ eiuſdẽ gñis duas diſiões diuerſas nec ſubordinatas.iteꝝ dicẽdo ſic.triãgl'oꝝ alia ſũt eglatera.alia tm̃.2.latera eq̃lia hñtia. alia ↄſtantia ex oĩbus laterib⁹ iequalib⁹.ꝛ iterũ triãguloꝝ.alia ſunt habẽtia rectos angulos alia acutos. alia obtuſos.ecce hic duas eiuſdem generis diuiſiones. ſic igitur patet quomodo eiuſdẽ generis ſit multiplex diuiſio. ¶ Notãdũ ꝙ illud dictũ.ſ.ꝙ idem gen⁹ põt diuidi multis diuiſionib⁹ diuerſis ꝛ nõ ſubordinatis.veꝝ eſt.ꝛ pꝫ i alijs exemplis.ꝑmo in ente.q2 ens qñq3 diuiditur p finitũ ꝛ infinitũ.qñq3 p ↄtingẽs ꝛ neciuꝫ.qñq3 p abſolutũ ꝛ reſpectiũ. qñq3 per cãꝫ ꝛ cãtuꝫ.qñq3 p ſubam ꝛ accñs ꝛc.q̃ diuiſiões manifeſtum eſt ꝙ ſunt diuerſe.nec ſubordinate.quia tota vna diuiſio nõ ↄtinetur ſub altero mẽbro alteri⁹ diuiſiõis. pꝫ diſcurrẽdo.idẽ etiã pꝫ in duabus diuiſionib⁹ quãtitatis quas ponit ari.in p̃dicamẽtis.c.đ quãtitate.vna ẽ ꝙ q̃titatis aliud ẽ ↄtinuũ aliõ ẽ diſcretũ.2ᵃ.q̃titatis alia hꝫ i ptib⁹ põnẽ:alia nõ hꝫ i ptib⁹ põnẽ.q̃ due diuiſiones ſũt diſpate.ꝛ nõ ſubordinate.vt ibidẽ dictũ fuit. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Illđ aũt ſcire putile ẽ q̃m̃ gen⁹ vna quodã mõ multaꝝ ſpẽrũ ſimilitudo ẽ q̃ eaꝝ oium cõueniẽtiã ſubalẽ mõſtret.atq3 iđ collectiuũ plurimarũ ſpẽrũ.gen⁹ ẽ. Diſiũctiue vero vni⁹ gñis ſpẽs.

Ponit ſcđꝫ notabile.ꝛ eſt.ꝙ genus ẽ vnũ cõmune ſpẽbus in quo conueniũt ꝛ ſibi aſſimilãtur oẽs ſpecies.vt ſicut participatione vnius ſpẽi plures homines ſũt vnus homo. ꝑm po2.ita participatione vnius generis plura aĩalia ſũt vnũ aĩal.dicit ꝙ illđ ſcire eſt putile.i.valde vtile. qđ gen⁹ ẽ vna ſilitudo multaꝝ ſpẽꝝ.que ſilitudo mõſtrat eaꝝ oĩuꝫ ſpẽꝝ ſubaleꝫ.i.eẽntialẽ ↄuenientiã.q2 eẽntialiter i gñe oẽs ↄueniunt.ex quo infert ꝙ gen⁹ eſt collectiuuꝫ plurimaꝝ ſpẽꝝ. q2 oẽs ↄtinet ſub ſe.vt totũ v'le ſuas ptes ſubiectiuas.ſpẽs aũt ſunt diſiũctiue vnius gñis.diuidũt.n. gen⁹ ſicut partes ſuum totũ. ¶ Ultimo cum dicit.

¶ Que qm̃ differẽtijs iformãtur:vt dictũ ẽ.idcirco ſub vno gñe min⁹ duab⁹ ſpẽb⁹ eẽ nõ poſſũt. oĩs.n.differẽtia i differẽtiũ pluralitate conſiſtit. Sꝫ de diuiſione gñis ꝛ ſpẽi pplura dicta ſũt.

Ponit tertiũ notabile aſſignãs cãꝫ cuiuſdã dicti ſupius circa pncipiũ libri.ſ.ꝙ ſpẽs gñis nõ ſunt iſinite.nec min⁹ duabus.vbi ꝛ ꝑmiſit cãꝫ hui⁹ iferi⁹ ſe dictuꝝ.dicit ergo ꝙ quia ſpẽs iformant.drỹs per q̃s gen⁹ diuidit.idcirco vt dictũ eſt pus:ſub vno gñe nõ poſſunt eẽ min⁹ duabus ſpẽbus. cã iſta pꝫ ſic.q2 gen⁹ ad min⁹ diuidit p duas dr̃ias.q2 diuidi p vnã eſt nihil diuidere:ſꝫ q̃libet dr̃ia addita generi ↄſtituit ſpẽm. g̃ ſub gñe ſũt due ſpẽs ad min⁹.vñ ꝛ ſubdit ꝙ oĩs dr̃ia ↄſtat i pl'alitate diſcrepantiũ.i.diuidẽtiũ.diuerſoꝝ.q2 oĩs dr̃ia hꝫ fieri p pl'a diuerſa. ¶ Ultĩo epilogat circa oĩa p̃dcã.d. ꝙ de diſiõe gñis i ſpẽs ppl'ima.i.valde m̃lta dcã ſũt.ſic dixi ſ hãc q̃õneꝫ. vtꝝ gen⁹ regrat neciõ pl'es ſpẽs.an poſſit et ſaluari i vna tm̃ iã in po2.ptractaui.iđ hic ſupſedeo cã breuitatis.

Hanc igit iſiſtẽtib⁹ viã ꝑmptio2 per diuiſionẽ gñis ad ſpẽi diffinitionem facultas apit. Oꝫ aũt nõ ſolũ q̃s ad diffinitionẽ ſumamus differentias adiſcere.ſꝫ ipſi⁹ diffinitionis artem diligẽtiſſima cognitione cõplecti. Et illđ q̃dẽ an vlla poſſit diffinitio demõſtrari: ꝛ queãdmodũ per demõſtrationẽ valeat iueniri.ꝛ quecũq3 de ea ſubtili⁹ in poſtremis analeticis ab Ariſtotele pertractata ſunt ꝑtermittã. Solã tamẽ exequar diffiniendi regulaꝫ.

¶ Hec eſt pars incidentalis. quia enim diuiſio generis valet ad diffõnē. vt ꝑdictū eſt. iō boetius poſtq̃ꝫ determinauit ꝑncipal'r de diuiſiōe gn̄is in ſpēs. h̄ icidental'r d̄terminat d̄ diffōne. dans artē diffiniēdi ⁊ iueniēdi diffinitionē alicui⁹. vbi ſic ꝓcedit. ꝑmo fac̄ qđ dcm̄ eſt. ſcđo ꝯpat ea q̄ ſunt i diuiſione ad ea q̄ ſūt ⁊ ponunt̄ in diffōne. ibi (illud q̄q̃ꝫ dicēdū) ꝑma ꝑs diuidit̄ in. z. ꝑ̊ ꝓponit ītētū. ſcđo ꝓſeqꝛ̄ de ītēto ibi (reꝝ aūt) circa ꝑmū. z. tāgit. ꝑ̊ ꝓponit qđ ītēdit. ſcđo exclu dit qđ nō ītēdit. ibi (⁊ illđ qdē) dic̄ ꝗ̊ ꝙ hāc. i. circa hāc viaꝫ ſcilicet d̄ diuiſione inſiſtētibus aperit̄ ꝓmptioꝛ facultas ad diffinitiōeꝫ ſpēi ꝑ diuiſionē gn̄is. ⁊ qꝛ ſic ē oꝫ adiſcere n̄ ſolū quas dr̄ias ſumam⁹ i diffinitiōe ſꝫ ēt oꝫ cōplecti. i. noſce artē ipſi⁹ diffinitionis. ſcđo ibi (⁊ illđ qdē) excludit illđ qđ nō intēdit. qꝛ. n. dixit ſe velle dare artē de diffinitiōe. crederet forſā aliqs ꝙ ēt vellet īquirere de illa qōne. quā Ariſt. diffiniēter tractat. ſcđo poſte. vtꝝ diffō poſſit ꝯcludi ꝑ demr̄atione. h̄ remouet di. ꝙ illđ qdē vtrū diffō poſſit d̄mr̄ari vl' quō nō poſſit iueniri ꝑ demr̄ationē. ⁊ q̄cunq̃ꝫ alia ſunt ꝑtractata ab Ari. ſubtili⁹ i analeticis. i. ſcđo poſte. talia inq̃ꝫ ꝑtermittā ꝑtractare. nūc aūt ſolā exeq̄r regulā. i. artē diffiniēdi.

Circa quoddā dictuꝫ ſupꝛa. occurrit dubiū. vtꝝ diuiſio ſit vtilis ad diffinitionē videt̄; ꝙ nō. tum qꝛ Ari. ſcđo poſte. in ꝓpoſito ꝓbat ꝙ via diuiſiua non eſt vtilis ad īueſtigādū ꝙ qd ē. i. diffōnē. qꝛ ꝯmittit̄ petitio ꝑncipij. ꝗ̊ ⁊c̄. tū qꝛ poſteri⁹ n̄ vr̄ neceſſariū ad ſuū ꝑ̄us. ſꝫ diffō eſt ꝑ̄oꝛ diuiſione. qꝛ an̄q̃ꝫ aliqd diuidat̄ oꝫ ſcire ꝑ diffōnē vtꝝ ſit vniuocū vel equocū vt ſupius dc̄ꝫ ē. ꝗ̊ diuiſio ꝑ̄ſupponit diffōnē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eſt poſterioꝛ. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ diffō dat̄ ꝑ ꝑ̄oꝛa ⁊ diuiſio ꝑ poſterioꝛa. vt dictū ē ſupꝛa. ¶ R̄ndeo dicēdū eſt ꝙ diuiſio valet ad diffōnē cū boetio. cui⁹ rō eſt. qꝛ oīs bona diffō dat̄ ꝑ gen⁹ ⁊ dr̄ias. ſꝫ dr̄ie habent̄ per diuiſionē gn̄is cuꝫ per dr̄ias diuidit̄. ſic ēt diuidēdo gen⁹ colligunt̄ oēs dr̄ie nec̄ie ad diffōnē ſpēi. ergo ⁊c̄. ¶ Ad ꝑmū in oppo⁹ dico ꝙ dupl'r pōt itelligi viā diuiſiuā valere ad diffōnē. vno mō ꝑ modū ſyllogizādi. alio mō colligēdi ⁊ cōponēdi dr̄ias cū gn̄e. ꝑ̊ mō negat̄ ab ari. ſcđo poſte. vt ē argutū ꝓpter petitionē ꝑncipij. vt ſi velim⁹ ꝓbare aīal rōnale eē diffōnē hoīs ſic. vel aīal rōnale ē diffō hoīs vl' aīal irrōnale. ſꝫ nō ē diffō hoīs aīal irrōnale. ꝗ̊ ē aīal rōnale. h̄ petit̄ i mi. q̄ oꝫ ꝓbari. q̄ ſi ꝓbat̄ nō pōt ꝓbari ꝑ modū diuiſiuū. ſꝫ alio q̊uis mō. ſꝫ ſcđo mō. ſ. ꝑ moꝫ colligēdi dr̄ias valet vtiq̃ꝫ via diuiſiua ad diffōnē. vt h̄ vult boeti⁹. ⁊ ēt ari. ſcđo poſte. ¶ Ad z^m ꝙ idē eē ꝑ̄us ⁊ poſteri⁹ reſpcū diuerſoꝝ nullū erit icōueniens. diuiſio ꝗ̊ ꝑ̄ſupponēs diffōnē ſui diuiſi ē poſterioꝛ illa. nec valet ad illā iueſtigādā ſꝫ valet ad aliā poſterioꝛē. ex^m. diuiſio aīal' nō valet ad diffōneꝫ aīalis q̄ ꝑ̄ſupponit̄. ſꝫ valet ad diffōnē aīal'. i. hoīs q̄ q̄rit̄. ¶ Ad ꝯfirmationē ꝑ̄idē. qꝛ dr̄ie aīal' ſunt poſterioꝛes aīali qđ diuidit̄. ſꝫ ꝑ̄oꝛes hoīe q diffinit̄. ¶ Itē poſſet argui ꝯ ꝑncipale tertio. ſic̄ diuiſio valꝫ ad diffōnē. ita eꝯ. diffō ad diuiſionē. vt ſupi⁹ dc̄ꝫ fuit. ꝗ̊ ē circulus. ⁊ idē ꝑ̄us ⁊ poſteri⁹ reſpectu eiuſdē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝑ̄us ſeipo. ⁊ ſic ꝑ̄us ⁊ n̄ ꝑ̄us q̄ oīa ſūt falſa. ꝯn̄a pꝫ. qꝛ ſi diuiſio valꝫ ad diffōnē ⁊ diffō ad diuiſionē. ꝗ̊ diuiſio valꝫ ad diuiſionē. ſic. n. ꝯtigit circl'o ſillogizare ⁊ d̄mr̄are. vt pꝫ ex ſcđo poſte. ⁊ illđ qđ ē nec̄iū ad aliđ ē ꝑ̄us eo ſeqꝛ̄ pari modo ꝙ idē erit ꝑ̄us ſeipo. ꝗ̊ ⁊c̄. ¶ Dōꝫ ꝑ ꝑ̄dcā. qꝛ alia ē diffō q̄ valet ad diuiſionē ⁊ alia ad quā valet diſio q̄ ē poſterioꝛ. iō nullū icōueniēs ſeqꝛ̄ illoꝝ q̄ iferūt̄. ¶ Deīde cū dic̄

¶ Rerum. n. alie ſūt ſuperioꝛes alie īferioꝛes alie medie. Superioꝛes qdem diffinitio nulla cōplectit̄: idcirco ꝙ earū ſuperioꝛa genera iueniri non poſſunt. Poꝛro aūt inferioꝛes vt ſūt indiuidua ipſe quoqꝫ ſpecificis differētijs carēt. Quocirca a diffinitione quoqꝫ ſecluſe ſūt. Medie igit̄ q̄ ⁊ habēt genera ⁊ de alijs generibus vel de ſpēbus vel de indiuiduis pꝛedicant̄ ſub diffinitione cadere poſſunt.

Pꝛoſeqꝛ̄ d̄ ītēto. vbi. z. fac̄. ꝑ̊ igrit qd ſit diffinibile. ſcđo quō diffinit̄. dās artē diffiniēdi. ꝑ̄a ibi (data igr̄) ꝑ̊⁹ āt on̄dit ꝓponēdo q̃ꝫdā trimēbꝛē diuiſionē reꝝ q̄ ſūt i ꝑ̄dicam̄to di. ꝙ rerū q̄. ſ. ꝑ ſe ⁊ directe ſūt i ꝑ̄dicam̄to. alie ſūt ſupioꝛes. vt ſunt gn̄ali⁹ q̄ ſ̄ ſe aliđ gen⁹ n̄ hn̄t. alie ſūt īferioꝛes vt ſūt īdiuidua i q̊libꝫ ꝑ̄dicam̄to. alie ſūt medie vt ſunt ſpēs ſpāliſſime. ⁊ ēt ſpēs ītermedie q̄ dn̄r ſ;balterna gn̄a. ¶ Ad ꝓp^m ꝗ̊ dōꝫ ꝙ res ſupioꝛes. i. gn̄ali^a n̄ pn̄t diffiniri. ꝓbatio qꝛ oīs diffō ē ꝑ gen⁹ ſꝫ gn̄aliſſima n̄ hn̄t gen⁹. ꝗ̊ ⁊c̄. ¶ Itē res īferioꝛes. puta īdiuidua n̄ pn̄t ēt diffiniri. ꝓbatio. qꝛ oīs bona diffinitio eſt per dr̄ias ſpecificas. ſꝫ īdiuidua n̄ hn̄t dr̄ias ſpecificas. ꝗ̊ ⁊c̄. dr̄ia. n. ſpecifica ē ꝑ ſe ipi⁹ ſpēi ⁊ non īdiuidui niſi ꝑ acc̄ n̄s. qꝛ per ſpēm. relinqꝛ̄ ergo ꝙ res medie. i. ſpēs ⁊ gn̄a ſubalterna pn̄t cadere ſub diffōne. i. ſūt diffinibilia. qꝛ oīs bona diffō cōſtat ex gn̄e ⁊ dr̄ia. ſꝫ ſpēs ⁊ ītermedia ſūt hꝰ. ꝗ̊ ⁊c̄. ¶ Notādū ꝙ ītermedia i linea ꝑ̄dicamētali hn̄t. z. hītudines ꝑ̄ꝫ poꝛ. vnaꝫ ad ſupioꝛa ꝑ̄ꝫ quā ſūt ſpēs. aliā ad īferioꝛa ꝑ̄m quā ſunt gn̄a vl' ſpēs. ſic̄ ſpēs ſpāliſſima reſpcū īdiuiduoꝝ. iō dic̄ boeti⁹ ꝙ tales res medie īter gn̄ali⁹ ⁊ īdiuidua hn̄t gn̄a. pꝫ de oīb⁹ ⁊ ꝑ̄dicant̄ d̄ alijs ⁊ de gn̄ib⁹ q̄ ad aliq̄ ſupioꝛa. ⁊ d̄ īdiuiduis q̄ ad oīa gn̄a ītermedia. ¶ Notādū ēt ꝙ gn̄aliſſimū lꝫ nō ꝓpꝛie poſſit diffiniri. pōt tn̄ d̄ſcribi et notificari. ſic̄ ariſt. d̄ſcribit q̄litatē in ꝑ̄dicamētis ⁊ ad aliqd ⁊ ſubam. pꝫ ibi. Indiuiduū aūt lꝫ hēat diffōnē ſpēi. tn̄ nō eſt ꝯuertibilis cuꝫ eo. nec ꝓpꝛia. qꝛ ēt ꝯuenit oībus alijs īdiuiduis ſpēi. ſi aūt adderet̄ dr̄ia īdiuidualis q̄cūq̃ꝫ ſit illa. tūc vtiq̃ꝫ eēt ꝯuertibilis. ſꝫ qꝛ illa dr̄ia eſt ex̄ qditatē: magis. n. ꝑtinet ad heceitatem q̃ꝫ ad qditatē. iō talis diffō daret̄ ꝑ dr̄iaꝫ accn̄talē q̄. ſ. accidit qditati. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō eſſet ꝓpꝛie diffō. ⁊ h̄ eſt qđ dicit Ari. 7. meta. ꝙ īdiuidua vel nō hn̄t diffōneꝫ ꝯuertibilē vel hn̄t ꝑ acc̄n̄s. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō hn̄t ſimpl'r diffōneꝫ. oīs. n. ꝓpꝛia diffō eſt ꝯuertibilis cū diffinito. ⁊ dat̄ ꝑ̄ciſe ꝑ eēntialia q̄ de diffinito ꝑ̄dicātur per ſe ꝑ̄mo modo. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Data igit̄ huiuſmodi ſpecie q̄ ⁊ genus habeat ⁊ de poſterioꝛib⁹ ꝑ̄dicetur: pꝛimo eius ſumo genus ⁊ illius generis differētias diuido ⁊ adiūgo differētiam generi. ⁊ video vtrū illa iūcta cuꝫ genere equalis poſſit eē cū ſpecie ea quā circūſcribēdā diffinitione ſuſcepi. ꝙ ſi minoꝛ fuerit ſpēs illā rurſus differētiaꝫ quā dudū cū genere poſueramus q̄ſi genus ponimus eāqꝫ i alias ſuas differētias ſepamus: ⁊ rurſus has duas differētias ſupioꝛi generi cōiungimus ⁊ ſi equauit ſpēm diffinitio ſpēi eſſe dicet̄. Si vero minus fuerit ſecūdas differētias rurſus i alias ſepam⁹. Quas oēs cōiungimus cuꝫ genere ⁊ rurſus ſpeculamur. ſi oēs differētie cū genere eq̄les ſint ſpēs: q̄ diffinit̄ ⁊ poſtremo totiēs differētias differētijs diſtribuim⁹ uſqꝫ dum omnes iūcte generi ſpeciē equali diffinitione deſcribant.

Dat artē diffiniēdi tale diffinibile qđ eſt ſola ſpēs. ſ. vel ſpecialiſſima vel ſaltē intermedia. vbi. z. facit. ꝑ̄mo artē illā ꝓponit. ſcđo eā ꝑ exēplū expōit ibi (hꝰ aūt rei) dic̄ ergo ꝙ data. i. ꝓpoſita tali ſpē q̄ ⁊ gen⁹ habet ⁊ de aliquo poſterioꝛi ſaltem īdiuiduo ꝑ̄dicat̄. ſumēdū eſt ei⁹ gen⁹ ⁊ diuidēdū i dr̄ias. ⁊ adiūcta ſibi altera dr̄ia que conuenit ſpeciei que d̄bet diffiniri. videndū eſt vtrum ſit equale. i. ꝯuertibile cum ſpecie diffinienda. ꝙ ſi non. ⁊ ipſa ſpecies eſt in minus. iterum illa differentia pꝛius iūcta generi diuidēda eſt. q .genus in alia.

dr̃ias ⁊ hec dr̃ia cũ p̃ma addẽde ſunt p̃oꝛi gñi. ⁊ tũc ſi fuerit tota illa or̃o ex gñe ⁊ duab⁹ dr̃ijs eq̃lis .i. ꝯuertibil' cũ ſpẽ ipa erit eius diffõ. ſi aũt nõ ⁊ adhuc ipa ſpẽs eſt in min⁹. tũc ſcđa dr̃ia iterũ diuidẽda eſt .q. gen⁹ in alias dr̃ias. q̃ oẽs .3. dr̃ie cũ p̃mo gñe iũcte videdũ ẽ ſi ſũt eq̃les .i. ꝯuertibiles cũ ſpẽ que diffinit̃. ⁊ ſic totiẽs faciẽda eſt talis diuiſio dr̃iaꝝ. ⁊ additio vni⁹ cũ alijs quouſqꝫ oẽs ſil' iũcte cũ gñe ſint eq̃les .i. ꝯuertibiles cũ ſpẽ diffiniẽda. ⁊ tũc illa erit eius ꝓpꝛia: ⁊ vera diffinitio. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Hui⁹ aũt rei clarioꝛeꝫ faciẽt exẽpla notitiã hoc mõ. Sit .n. nobis ꝓpoſitũ qđ diffinire velim⁹ nomẽ: vocabulũ nominis de plib⁹ nominib⁹ p̃dicatur: ⁊ q̃dã ſpẽs ẽ cõtinẽs ſub ſe idiuidua. Diffinio g̃ nomẽ ſic. ſumo ei⁹ gen⁹ qđ eſt vox. ⁊ diuido illđ: vocũ alie ſũt ſignificatiue. alie vero minime. vox nõ ſignificatiua nihil ad nomẽ: ⁊ .n. nomẽ ſignificat. Sumo g̃ differẽtiã q̃ ẽ ſignificatia ⁊ cũ gñe iũgo .i. cũ voce: ⁊ dico vox ſignificatia ⁊ tũc reſpicio vtꝝ gen⁹ hoc ⁊ differẽtia nomini ſint eq̃lia. Sꝫ nõdũ ſũt eq̃lia. põt .n. vox ſignificatiua eẽ ⁊ nõ eẽ nomẽ. Sũt .n. q̃dã voces q̃ dolorẽ deſignãt: alie q̃ aĩ paſſiones natural'r q̃ nomina nõ ſũt vt iteriectiones. Rurſus ipaꝫ vocẽ ſignificatiuã i alias differẽtias diuido. vocũ ſignificatiuaꝝ alie ſũt ſꝫ poſitionẽ hoĩuꝫ: alie natural'r. ⁊ vox q̃dẽ ſignificãs natural'r nihil ad nom̃. vox vero ſignificãs ſꝫ poſitionẽ hoĩuꝫ nomini ꝯgruit. Quocirca has duas differẽtias ſignificatiuaꝫ ⁊ ſꝫ poſitionẽ iũgo cũ voce .i. cũ gñe ⁊ dico. nomẽ ẽ vox ſignificatiua ſꝫ placitũ. Sꝫ rurſus mihi nõ equat̃ ad nomẽ. Sũt nãqꝫ ⁊ verba voces ſignificatiue ⁊ ſꝫ poſitionẽ. Nõ igit̃ ſoli⁹ nominis diffinitio ẽ. Diſtribuo iterũ differẽtiã q̃ eſt ſꝫ poſitionẽ ⁊ dico. ſm̃ poſitionẽ vocũ ſignificatiuaꝝ alie cũ tempe alie ſine tempe. ⁊ differẽtia q̃dẽ cũ tempe nomini nõ cõiũgit̃: idcirco ꝙ verboꝝ ẽ ſignificare tempa. nominum vero minime. Reſtat g̃ vt cõgruat illa differẽtia q̃ ẽ ſine tempe. Iũgo igit̃ has tres differẽtias gñi ⁊ dico. nomẽ eſt vox ſignificatiua ad placitũ ſine tempe. Sed rurſus mihi nõ plena cõcl'o diffinitionis occurrit. põt .n. ⁊ vox ſignificatiua ⁊ ſꝫ poſitionẽ ⁊ ſine tpe eẽ: ⁊ nomẽ nõ eẽ vnũ ſꝫ oĩa iũcta q̃ ẽ oꝛ̃o vt Socrates cũ Platone ⁊ diſcipulis. ſꝫ quãq̃ȝ imperfecta ſit h̃ oꝛ̃o tñ oꝛ̃o ẽ. Quocirca vltia differẽtia q̃ ẽ ſine tpe: alijs itẽ differẽtijs diuidẽda ẽ: ⁊ dicim⁹. vocũ ſignificatiuaꝝ ſꝫ poſitionẽ ſine tpe alie ſũt q̃rũ ps aliq̃d ſignificat extra. hoc ptinet ad oꝛonẽ. alie q̃rũ ps nihil extra ſignificat hoc ptinet ad nomẽ. Nois .n. ps nihil extra ſignificat. Fit g̃ diffinitio ſic. Nomẽ ẽ vox ſignificatiua ad placitũ ſine tpe: cui⁹ nl'la ps extra ſignificat ſepata.

Expõit qđ dixerat p exẽplũ in diffõne nois. vbi .z. fac̃. p̃ exẽplũ ſatis ꝓlixe ꝯduc̃. ſcđo ꝯductũ ꝯcludit ibi (vides ne igr̃) dic̃ g̃ ꝙ exẽpla faciũt hui⁹ rei .i. artis dicte notitiã clarioꝛẽ. dec̃ g̃ ꝙ velim⁹ diffinire nomẽ qđ ẽ q̃dã ſpẽs q̃ p̃dicat̃ de plurib⁹ vocabul' .i. noĩb⁹. ꝯtinẽs ſubiue .i. ſub ſe multa idiuidua noĩa. ⁊ tũc nomẽ diffinit̃ ſic. p̊ ſumẽdo ei⁹ gen⁹ qđ ẽ vox diuidẽdo p dr̃ias ſic. vocũ alie ſũt ſignificatiue. alie nõ ſignificatiue. pꝫ ꝙ ñ ſignificatiua ñ ꝯueit noĩ. qꝛ nomẽ aliq̃d ſignificat: ſũpta g̃ alia dr̃ia q̃ ẽ ſignificatiua ⁊ ꝯueit noĩ. iũgo eã gñi vox ſic. vox ſignificatiua. ⁊ tc̃ videdũ ẽ ſi h̃ totũ vox ſignificatiua ſit eq̃le .i. ꝯuertibile cũ noĩe. ꝙ ſi nõ ſic veꝝ ẽ. qꝛ aliq̃ ẽ vox ſignificatia p̃ter nom̃. vt q̃dã voces ſignificãtes nal'r. puta doloꝛẽ. vt gemit⁹ vel alias paſſiões aĩe. vt iteriectiões q̃ nõ ſunt noĩa. iõ vox ſignificatiua iterũ diuidẽda ẽ in alias dr̃ias .q. gen⁹ ſic. vocũ ſignificatiuaꝝ alie ſignificãt ſꝫ põnẽ .i. ſꝫ placitũ. alie nal'iter. q̃ꝝ dr̃ia altera .i. ſignificatiua nal'iter ñ ꝯueit noĩ. ſꝫ altera .ſ. ſignificatiua ad placitũ. quã dr̃iã cũ p̃ma iũgo gñi ſic nomẽ ẽ vox ſignificatiua ſm̃ placitũ. ſꝫ totũ hoc nondũ equat̃ .i. nondũ eſt ꝯuertibile cũ noĩe. qꝛ ẽt v̾ba ſunt voces ſignificatiue ad placitũ. iterũ g̃ diſtribuo .i. diuido. illã dr̃iaꝫ q̃ eſt ſꝫ placitũ ⁊ dico ſic. vocũ ſignificatiuarum ſꝫ placitũ alie ſignificãt cũ tpe. alie ſine tpe. ⁊ illa dr̃ia cũ tpe nõ ꝯuenit noĩ: ſꝫ v̾bo. altera ergo dr̃ia .ſ. ſine tpe q̃ cõuenit noĩ ſil' cũ p̃dictis iũgenda ẽ gñi. ſic. nomẽ ẽ vox ſignificatiua ſꝫ placitũ ⁊ ſine tpe. ſꝫ nondũ tota illa or̃o cõuertit̃ cũ noĩe. qꝛ ꝯuenit or̃oni q̃ ꝯſtat ex plib⁹ noĩbus. puta ſoꝛ. cuꝫ platone ⁊ diſcipul'. q̃ lꝫ ſit iperfecta. tñ or̃o ẽ. ⁊ iõ vltima dr̃ia .ſ. ſine tpe iterũ diuidẽda ẽ alijs dr̃ijs ſic. vocũ ſignificatiuarum ad placitũ ⁊ ſine tpe alie ſunt q̃ꝝ ps ex̃ aliq̃d ſignificat qđ ptinet ad or̃onẽ. alie q̃ꝝ ps ex̃ nõ ſignificat. qđ ptinet ad nomẽ. ſic g̃ ex oĩb⁹ p̃dictis iux̃ artẽ dataꝫ colligit̃ diffõ nois ꝓpꝛia ⁊ ꝯuertibil' q̃ ẽ iſta. nomẽ ẽ vox ſignificatiua ad placitũ ſine tpe. cui⁹ nulla ps ſignificat ſepata q̃ ab Ari. p̊ peryermenias poſita ẽ: ⁊ iã expoſita ibidẽ. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Vides ne igitur q̃ȝ recta diffõ ꝯſtituta ſit? Nã qđ dixi vocẽ. a ceteris ſonis nomẽ disiũxi. ꝙ ſignificatiuã appoſui nomẽ ab nõ ſignificatiuis vocib⁹ ſepaui. ꝙ ſꝫ placitũ: ⁊ ſine tpe a natural'r ſignificatiuis vocib⁹ ⁊ a verbis ꝓpꝛietas nominis diſiũcta ẽ. ꝙ ei⁹ ptes nihil ſignificare extra ꝓpoſui ab oꝛone diſiũxi: cui⁹ ptes aliq̃d ſepate extra ſignificãt: vñ fit: vt qđcũqꝫ nomẽ fuerit illa diffinitõe claudat̃ ⁊ vbicũqꝫ hec oꝛ̃o diffinitõis aptabit̃ illđ eſſe nomen nõ dubites.

Cõcludit dc̃ꝫ exẽplũ. di. vides ne igr̃ .i. videre potes ex p̃dictis ꝙ diffõ recta ꝯſtituta ẽ. nã p hoc ꝙ dixi vocẽ. diſtiguit̃ nomẽ a ceteris ſonis. q̃ nõ ſũt voces. vt ſtrepit⁹ pedũ fragoꝛ arboꝝ. ⁊ p h̃ ꝙ ẽ ſignificatiuũ. diſtiguit̃ a ceteris vocib⁹ nõ ſignificatiuis. ⁊ p h̃ ꝙ ẽ ſꝫ placitũ diſtiguit̃ a vocib⁹ q̃ ſignificãt nal'r. ⁊ p h̃ ꝙ ẽ ſine tpe diſtiguit̃ a v̾bo. ſꝫ p h̃ ꝙ ẽ c⁹ ps ⁊c̃. diſtiguit̃ ab or̃one. vñ fit ꝙ dc̃ã diffõ cuꝫ noĩe ꝯuertit̃. qꝛ q̃cq̃d ẽ nois claudit̃ i illa diffõne. ⁊ eꝯ̊. vbicunqꝫ fuerit illa diffõ illđ erit nomẽ. ⁊ ñ dubites. ¶ Notãdũ ꝙ ſic p̃t colligi ex p̃dcis diffõ dupl'r datur. vno mõ p gen⁹ ꝓximũ. ⁊ tc̃ ñ oꝫ addere niſi vnã dr̃iã nec facere niſi vnã diuiſionẽ. ⁊ h̃ modo veꝝ ẽ illđ ꝙ ſupi⁹ dicebat̃. ꝙ ſi hr̃ent̃ noĩa ipoſita diffõ eẽt ex duob⁹ tm̃ terminis. Alio mõ dat̃ diffõ p genus remotũ. ⁊ tũc oꝫ aggregare pl'es dr̃ias ⁊ ml'tas facere diuiſiões q̃uſqꝫ tota or̃o ſit ꝯuertibilis cũ ſpecie q̃ diffinit̃.

Sed tunc occurrit dubiũ q̃s illoꝝ ſit melioꝛ modus diffiniendi. p̃mus an ſcđs. dicitur ꝙ ſcđs. puta ſic diffiniẽdo hoĩeꝫ. puta hõ eſt ſubã aĩata coꝛpoꝛea ſenſibilis rõnalis q̃ȝ ſi diceret̃ ſic. hõ eſt aĩal rationale qđ pꝛobatur ſic. illa diffinitio eſt melioꝛ qua data nihil vltra opoꝛtet q̃rere aut dubitare q̃ȝ illa qua data adhuc opoꝛtet querere: ſꝫ talis ẽ

prima illarum reſpectu ſecunde. ergo ⁊c. probatio mi. data enim illa diffinitione de homine. aial rationale. adhuc opoꝛtet q̄rere qd eſt aial. cū ſit qōdaʒ diffinibile. ⁊ ſic reſoluēdo diffinienda in diffōnes ꝯuenit tandē ad idiffinibilia. ſed bita illa diffōne ꝺ hoīe ꝙ eſt ſuba coꝛpea ⁊c. nō ꝯuenit vltra q̄rere. q2 ſuba eſt genus qḋ non pōt diffiniri cū ſit gnāliſſimum.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Illuḋ quoqʒ dicēdū ē ꝙ genus i diuiſione totuʒ eſt in diffinitiōe ps. ⁊ ſic diffinitio ē. quaſi quedā partes totū cōiungāt. ⁊ ſic ē diuiſio quaſi totū ſoluat i partes. ⁊ ē ſimilis diuiſio gn̄is totius diuiſioni. diffinitio totius cōpoſitioni. Nāqʒ in diuiſione gn̄is aial totū eſt hominis. Intra ſe enim cōplectit̄ homineʒ. In diffinitione vero ps eſt. ſpēs nanqʒ genus cū alijs differentijs iūctum cōponit. vt cū dico animaliū alia ſunt rōnalia alia irrōnalia. ⁊ rurſus rationalium alia ſunt moꝛtalia alia imoꝛtalia. aial rōnalis totū eſt ⁊ rurſus rōnale moꝛtalis. ⁊ hec tria ſūt hominis. Si vero i diffinitione dicā animal rōnale moꝛtale: tria hec vnū hominē coniūgūt. Quocirca ps ipſius hominis ⁊ genus ⁊ differētia repit̄. Sic g̃ in diuiſione genus ē totum ſpecies ps. Eodē quoqʒ mō differētie totū ſunt: ſpecies i quas ille diuidūtur partes ſunt. In diffinitione vero ⁊ genus ⁊ dr̄ie partes ſunt. Diffinita vero ſpecies totum. ſed hec hactenus.

Cōparat illa que ponunt̄ in diffōne ad illa q̄ ponunt̄ i diuiſione. ⁊ diuidit̄ in .2. p̄mo ꝯparat gen⁹ poſitū h̄. ad genus poſitū ibi. ſcḋo dr̄ias poſitas h̄ ad dr̄ias poſitas ibi. ſcḋa ibi (eodem quoqʒ mō) Sentētia p̄me ptis eſt iſta. ꝙ genus in diffinitiōe eſt ps. in diuiſiōe eſt totū. vn̄ diffinire eſt qōdaʒ ꝯponere ex ptibus. ſʒ diuidere ē qōdā ſeꝑare in ptes. dicit ergo ꝙ h̄ eſt ſciēdū ꝙ gen⁹ in diuiſiōe eſt totuʒ. ſed in diffōne eſt pars: ex quo ſeq̄t̄ ꝙ diffō eſt quoddā iunctū ex partib⁹. ſ. gn̄e ⁊ dr̄ia. ⁊ diuiſio eſt qōdā ſolutū. i. diuiſum in ptes. ⁊ ſil'r ſeq̄t̄ ꝙ diuiſio eſt ſilis diuiſiōi totius. ⁊ diffō eſt ſilis ꝯpoſitiōi totius. qḋ exponit per exēplū. nam in diuiſiōe gn̄is. puta cum aial diuidit̄ per hoīeʒ. ⁊ equū ⁊c. aial eſt qōdam totuʒ hois. q2 ꝯplectit̄ in ſe totū hoīeʒ. ⁊ adhuc amplius. ſ. equum. ſed in diffōne hois aial eſt ps. nā genus. puta aial iunctū cum alijs dr̄ijs ꝯponit ſpēʒ. ⁊ ḋclarat magl. nā i diuiſiōe dicēdo ſic. aialium alia ſunt rōnalia. alia irrōnalia. ly aial eſt qōdā totū. ⁊ rurſus dicēdo aialiū rōnalium alia ſunt moꝛtalia alia imoꝛtalia. ly rōnale aial eſt qōdā totū. ⁊ rurſus ꝯiūgēdo hec tria aial rōnale moꝛtale eſt diffō hois collecta ex diuiſionib⁹ ꝑdictis. ſi vo dicā in diffōne. hō eſt aial rōnale moꝛtale. h̄ tria iūgunt hoīeʒ ſupp. ſic ps totū. ex q̄ pʒ ꝙ gen⁹ ⁊ dr̄ia ſūt ptes hois. ꝯcludit g̃. ſic igit̄ pʒ ꝙ i diuiſiōe g⁹ ē totū ⁊ ſpēs q̄ diuidit ē ps: cui⁹ op^m ē i diffōne. ¶ Ultio ibi (eodē q3 mō) ꝯpat dr̄ias hic ad dr̄ias ibi poſitas. di. ꝙ eodē mō in diuiſiōe dr̄ie ſunt qōdā totū ad illas ptes i q̄s diuidunt̄. puta qn̄ aliqua dr̄ia cōis diuidit̄ ꝑ alias. ſʒ i diffōne tā gen⁹ q̄ dr̄ia ſūt ptes. ipa aūt ſpēs diffinita eſt qōdā totū. poſtea īponit finē dictis di. ſed hec hactenus. i. dicta ſufficiāt.

Queritur vtr̄ dc̄ʒ boetij ſit verū. ſ. ꝙ genus in diuiſione ē totū ⁊ i diffōne ē ps. vr̄ ꝙ nō. q2 nulla ps ꝑdicat̄ ꝺ toto ꝑʒ Ari. 4. topi. ⁊ 7. meta. ⁊ h̄ ꝑdicatione dicēte. hoc ē h̄. ſʒ gen⁹ ꝑʒ ꝙ cadit in diffōne ſpēi. ꝑdicat̄ ꝺ ſpē ꝑ ſe p̄mo mō. q2 p̄m⁹ mod⁹ ē qn̄ diffō. vel ps diffōnis ꝑdicatur ꝺ diffinito. g̃ in diffōne nō ē ps ſʒ totū. ¶ P. q2 gen⁹ ſumptū i diffōne ⁊ diuiſiōe aut ē vniuocū aut equiuocū. ſi equiuocū g̃ nō ē gen⁹ nec diffiniēs ſpēʒ. ſi vniuocū. g̃ idē ſignificat vtrobiqʒ. ⁊ ita vel vtrobiqʒ ē ps. vl' vtrobiqʒ ē totū. ¶ Ad opp^m ē boetij h̄ i l'ra. ¶ R̄ndeo h̄ ꝑ p̄mittēdū ē ꝙ gen⁹ ſumit̄ ab aliq̄ mali i ſpē. ⁊ illḋ ꝑ īpoꝛtat ꝺ ſuo itellcū ꝺtermiato. ſi tn̄ ꝑ modū ptis ſignificat illḋ. ſʒ ꝑ mōʒ toti⁹. ⁊ iō ex ꝯñti īpoꝛtat to⁹. ⁊ ſic dr̄ia ꝑ īpoꝛtat aliqḋ foꝛmale ſpēi a q̄ accipit̄. ſʒ īpoꝛtat totū ex ꝯñti. q2 illḋ foꝛmale īpoꝛtat ꝑ modū totius. ſi. n. vtrūqʒ ꝑ īpoꝛtaret ñ poſſet vitari nugatio i diffōne. q2 poſitl rōnib⁹ ꝑ noīb⁹ illḋ qḋ eēt ꝺ itellcū vtriuſqʒ idē bis diceret̄. ſi alter̄ ſuū ſignificatū ſignificaret ꝑ modū ptis ꝑdicatio ei⁹ ꝺ toto eēt falſa. pp modū repugnātē. Hoc g̃ mō itelligēdus ē boetij. ſ. ꝙ gen⁹ vtrobiqʒ ē ps ⁊ totū. i. ptē diſtīcte īpoꝛtat. ſʒ ꝑ modū toti⁹. ⁊ approꝑate diffinit̄ ⁊ pōit̄ i diffōne. q2 ſignificat ptē. nā diffō dʒ exprimere diſtīcte ꝑn^a diffiniti ⁊ diſtīcte ñ exprimit gen⁹ niſi ptē. iō approꝑate loq̄ndo diffinit vt ps vtrobiqʒ tn̄ i ſe ſil'r totū ⁊ ps. ¶ Ad arg^m g̃ p^m. ⁊ 2^m pʒ qd dicēdū q2 ps itellecta. ꝑ modū ptis ñ ꝑdicat̄ ꝺe ꝺ toto. tn̄ itellecta ꝑ modū toti⁹ pōt bn̄ ꝑdicari. vt auicēna exēplificat ꝺ manuato ⁊ capitato q̄ diuerſa ſignificāt. ꝑ. ſ. man⁹ ⁊ caput. vtr̄qʒ tn̄ ex ꝯñti ſignificat idē totū ex h̄ ꝙ ſignificat ptē ꝑ mōʒ toti⁹. vt manuatū expōit̄ ꝑ hn̄s manū vbi li hn̄s ñ ē ꝺ ſignificato mānuati. ſʒ ꝺ mō ſignificādi ꝑ modū toti⁹. ñ. n. ē ptis h̄re manū. ſʒ toti⁹ ita i ꝑpo⁹ expōat̄ aial hn̄s ſenſū ⁊ rōnale hn̄s itellectū. ¶ Cōcedo ēt cū. 2° argumēto. ꝙ gen⁹ h̄ ⁊ ibi ē vniuocū. ⁊ ita vtrobiqʒ pars ⁊ totū mō p̄expoſito.

Nunc de ea diuiſione dicimus q̄ eſt totius i ptes. Hec enim erat ſcḋa diuiſio poſt gn̄is diuiſionē. Q̄ḋ enim dicimus totū multipl'r ſignificam⁹. Totū nāqʒ ē qḋ continuū eſt vt coꝛpus vel linea vel aliqḋ huiuſmodi.

¶ Poſtq̄ boetius ſatis ꝑlixe ꝺtermiauit. ꝺ p^a diuiſiōe ꝑ ſe q̄ ē diuiſio gn̄is i ſpēs. nūc ꝺtermiat ꝺ ſa q̄ ē diuiſio toti⁹ i ptes. vbi ſic ꝑcedit. ꝑ. ꝑpōit itētū. 2° ꝑſeq̄t̄ ꝺ itēto ibi (ꝙ dicim⁹ totū m'tipl'r) dic̄ g̃ ꝙ nc̄ dōʒ ē ꝺ diuiſiōe q̄ ē toti⁹ i ptes. q2 h̄ ē ſa ꝑ ſe diſio poſt gn̄is diuiſionem vt dc̄m fuit ſuperi⁹ ſepe.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Dicimus quoqʒ totū qḋ non cōtinuuʒ eſt vt totum gregeʒ. vel totū populum. vel totuʒ exercitū. Dicim⁹ totū qḋ v'le eſt. vt homineʒ vl' equū. Hi eni totū ſūt ſuarū partiū. i. hominū vel equorū. vnde ⁊ ꝑticularem vnūquemqʒ hominē dicimus. Di quoqʒ totū qḋ ex q̄buſdā virtutibus conſtat. vt anime alia eſt potentia ſapiendi. alia ſentiendi alia vegetādi

ꝑroſeq̄t̄ ꝺ itēto circa qḋ. 2. fac. ꝑ. p̄mittit de toto q̄ddā diſtīctionē. 2° expōit cuiuſlʒ mēbri ꝑpriā diſionē ibi (tot igr̄ mōdis) ꝑpōit g̃. 4. modos toti⁹ di. ꝙ h̄ ꝙ dicim⁹ totū m'tipl'r ſignificam⁹. q2 m'tipl'r dr̄. vno⁹ dr̄ totū ꝯtiuatū. vn̄ totū ē qḋ ē ꝯtinuū. vt liea vl' coꝛp⁹ ⁊ alia h̄ vt ſupficies. ⁊ iſtḋ pōt diuidi i totū mathe^s. ¶ 2^s mo^s pōit ibi (dicim⁹ g̃ totū) q2 alio mō dr̄ totū aggregatōe. qḋ tn̄ ñ ē ꝯtinuū vt aceru⁹. ſic. n. dicimus totū gregē: vel totū ppl'ʒ. vel totū exercitū. ¶ 3^s modū pōit. ibi (dicim⁹ ēt totū) ⁊ ē alio mō totū cōitate. vt hō vl' equ⁹ q̄ ſunt q̄dā tota ſuar̄ ptiū. ſ. ꝑticulariū hoīuʒ ⁊ bzutoꝝ vn̄ vnūqueqʒ hoīeʒ ſingularē dicim⁹ ꝑticularē. q. ptē hois toti⁹. i. v'lis hois. ¶ 4^s modū ponit ibi (dicim⁹ q̄qʒ totū) ⁊ ē alio mō totū v̄tualitate qḋ. ſ. ꝯſtat ex q̄buſdā v̄tutib⁹ ⁊ potētys hoc mō. aia ē qōdā totū. q2 aie alia eſt potētia ſapiēdi. i. itelligēdi. vt itellectus. alia eſt potētia ſciendi. i. ſenſus. alia vegetandi. ideſt vegetatiua. anima ergo eſt quoddam totū

virtuale cōtinēs identice ⁊ vnitiue has potētias quaſi partes qȝ nō ſūt vere partes q̄bus eſt idē raliter. ſed ab eis dr̄ns formaliter ſm op. quā credo veriorē de quo alias. qȝ de h̄ tractare nō ē preſentis ſpeculationis. ¶ Notādum ad ſaluādum hanc diſtinctionē de toto eē ſufficientem ꝙ plures alij modi īueniūtur totius qui tamē poſſunt ad hos reduci. ¶ Eſt. n. qōdam totū nāle vt ex materia ⁊ forma cōpoſitū qōdam totū logicale. vt ſpecies cōpoſita ex genere ⁊ dr̄ia. ē etiā totū in loco. totū in tp̄e: totū in modo. ſȝ totuȝ logicale. ⁊ totū nāle hn̄t reduci ad totū ↄtinuū. qȝ ↄponit̄ ex partibꝰ eēntialibꝰ. ſ. mā ⁊ forma gn̄e ⁊ dr̄ia ad modū quo totū cōtinuū ⁊ itegrale ↄponit̄ ex ꝑtibꝰ q̄ȝtitatiuis ⁊ itegralibꝰ. ſȝ totū in loco ⁊ i tp̄e reducunt̄ ad totū v̄tuale. ⁊ etiā ad totū vl̄e. qȝ ſic h̄ ps īfert totū. ⁊ nō ecōuerſo. vt ſi ē hō ē aīal. ⁊ nō ecōuerſo. ita ibi vt ſi eſt vbiqȝ eſt in loco hoc. ⁊ nō ecōuerſo. ⁊ ſi ē ſemꝑ ē hodie. ⁊ nō ecōuerſo. ſic dicēdū ō toto in mō. qȝ ſequtur currit bn̄. ergo currit. ⁊ nō ecōuerſo. iō pōt reduci ad totum vl̄e. ¶ Deinde cū dicit.

¶ **Tot igit̄ modis cum totuȝ dicat̄ faciēda eſt diuiſio totius primo q̄dem ſi continuū fuerit. i eas partes ex q̄bus ipſū totū conſtare perſpicit̄. Al̄r enim nō fit diuiſio. Hoīs. n. corpus ī partes ſuas ita diuidimꝰ. i caput. i manꝰ. i toracē ⁊ pedes. ⁊ ſi quo alio mō in ꝓprias partes fit recta diuiſio. Quoꝝ auteȝ multiplex eſt compoſitio multiplex ē diuiſio vt animal q̄dem ſeparetur ī partes eas que ſibi ſimiles habēt partes ī carnes ⁊ oſſa. Rurſus ī eas que ſibi non habēt ſimiles ꝑtes in manus in pedes.**

Exponit quō fit diuiſio ī oībꝰ iſtis totis. ⁊ diuidit̄ in. 4. ꝑtes qȝ p̄mo docet diuidere totū ↄtinuū. ſcōo totū diſcōtinuū ⁊ diſcretū. tertio totū vl̄e. q̄rto totū v̄tuale. ſcōa ibi (ſil̄r aūt ⁊ illa) tertia ibi (eodē quoqȝ mō) q̄rta ibi (eiꝰ q̄qȝ qō ex virtutibꝰ) p̄ma diuidit̄ in tres. p̄mo docet diuidere totū ↄtinuū. ſcōo remouet qōdā dubiū. tertio reducit q̄ȝdā aliā diuiſionē ad diuiſionē totiꝰ ↄtinui. ſcōa ibi (oȝ autē nec oīa) tertia ibi (fit aūt diuiſio) circa p̄mū ſic ꝓcedit: p̄mo fac̄ qō dictū ē declarās ꝑ exēplū di. ꝙ cū tot modis dicat̄ totū vt p̄dictuȝ ē. diuiſio ſic faciēda ē. p̄mo ſi illō totū fuerit ↄtinuū diuidēdum ē ī alias ꝑtes ex q̄bus ↄſtat ⁊ ↄponit̄. qȝ al̄r nō fit diuiſio totiꝰ. qō declarat p̄mo in diuiſionē ꝑ ꝑtes diſſil̄es vt corpus hoīs ſic diuidimꝰ in ꝑtes ſuas. ſ. ī caput in manꝰ in toracem in pectꝰ. i pedes. ⁊ ſic ō alijs partibꝰ in q̄s recte pōt diuidi. vnūqōqȝ. n. diuidit̄ i ea ex q̄bꝰ cōponit̄. ¶ Scōo ōclarat idē in diuiſione ꝑ ꝑtes ſil̄es. qȝ aliqō totū ↄtinuuȝ ē qō pōt multipl̄r diuidi. ſ. in partes ſimiles ⁊ in partes diſſimiles. et etiam eoꝝ eſt multiplex cōpoſitio. vt animal poteſt diuidi in eas partes que habent partes ſibi ſimiles. vt in carnes ⁊ oſſa. quelibet enim pars carnis eſt caro. ⁊ quelibet pars oſſis eſt os. rurſus poteſt diuidi in partes que non hn̄t ſil̄es ꝑtes vt in manꝰ. ⁊ pedes. nō. n. q̄libet pars manꝰ eſt manꝰ ⁊c̄. aīal ergo dupliciter poteſt diuidi. vno modo ſic. animalis aliud eſt caput aliud eſt pes ⁊c̄. Alio modo animalis aliō caro aliud ſanguis aliud os ⁊c̄. ¶ Scōo ibi.

¶ **Eodem quoqȝ mō ⁊ nauis ⁊ domus. Librū quoqȝ in verſus atqȝ hos ī ſermones: hos antē in ſyllabas: ſyllabas in litteras ſoluimus.**

Adducit ad propoſitum duo alia exempla. vnum eſt de naui vel ō domo. quia ſimiliter diuidūtur in ſuas partes. vt dicēdo ſic. nauis aliud eſt prora: aliud puppis. ⁊ domus aliud tectū. aliud fundamētū. aliud exemplū de libro. quia liber diuiditur in verſus. ⁊ verſus in ſermones. i. dictiones et dictiones in ſillabas. ¶ Tertio ibi.

¶ **Itaqȝ fit vt ſyllabe ⁊ littere ⁊ nomina ⁊ verſus partes q̄dam totius libri eſſe videantur: alio tamen modo accepte non partes totius ſed partes partium ſunt.**

Ex hoc vltimo exēplo ↄcludit qōdā coreꝰ di. ꝙ ex his pȝ ꝙ lr̄e ⁊ ſyllabe ⁊ noīa. i. dictiones ⁊ etiā verſus ſint q̄dā partes totius libri. ſed alio mō accepte nō dn̄r ꝑtes totiꝰ ſed partes partiū. ꝑ q̄ȝto. ſ. lr̄e ⁊ ſyllabe ſunt ꝑtes dictiōis. ⁊ dictiōes ſūt ꝑtes verſuū q̄ ſunt imediate ꝑtes libri. ¶ Notandū ꝙ ꝑtes totiꝰ ↄtinui dn̄r q̄ cōponūt ipm. qō dupl̄r pōt itelligi. ſ. imediate vel mediate. ſi imediate. ſic fundamentū. paries ⁊ tectū ſunt ꝑtes domꝰ. ⁊ in eas diuidit̄. ſil̄r verſus ſunt ꝑtes libri imediate. Alio mō ſic mediate vt partes partiū. puta lapides ⁊ ligna ⁊ hꝯ ſunt ꝑtes domꝰ. qȝ ex eis cōponit̄ tectū ⁊ fundamentū. ⁊ ꝑ ↄn̄s tota domus. ⁊ h̄ mō etiā lr̄e ſyllabe dictiones ſunt ꝑtes libri. qȝ ꝑtes partiū. i. verſuū ex q̄bus imediate cōponit̄ ipe liber. Eo aūt mō quo totū cōponit̄ ex ꝑtibus: ⁊ diuiditur in eas ſi mediate mediate: ſi imediate imediate. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Oportet autē nō omnia ſpeculari q̄ſi actu diuidātur: ſȝ quaſi animo ⁊ ratione vt vinū aque mixtum diuidimus in vina aq̄ mixta hec actu. diuidimus etiā in vinū ⁊ aquam: ex quibus mixtum ē. hec rōne. hec eni iaȝ mixta actu ſepari nō poſſūt.**

Remouet qōdā dubiū. crederet forſan aliquis ꝙ diuiſionē huiꝰ totiꝰ in ꝑtes oporteret ſemꝑ fieri real̄r. ⁊ ī actu: h̄ excludit. di. ꝙ oīa q̄ dcā ſūt de illa diuiſione. oȝ ſpeculari ⁊ ↄſiderare nō q̄ſi actu diuidant̄. ſȝ ſufficit ꝙ aīo ⁊ rōne. i. itellectu vt pȝ ꝑ exēplū. qȝ ſi vinū ſit aque mixtū ⁊ ſit qōdā totū. ſi diuidamꝰ in aquā ⁊ vinū. ipȝ nō pōt fieri actu ⁊ real̄r. qȝ vinū ⁊ aq̄ mixta iā nō pn̄t real̄r diuidi. ſȝ diuidimus tm̄ ꝑ itellectū dicēdo ſic. huius totius mixti aliud eſt vinū. aliud eſt aqua. ¶ Deinde cum dicit.

¶ **Fit aūt diuiſio totius ⁊ i materiam atqȝ formam. Al̄r enim cōſtat ſtatua ex partibꝰ ſuis: al̄r ex materia ⁊ forma ideſt ex ere ⁊ ſpē.**

Reducit ad diuiſionē totius ↄtinui quandā aliā diuiſionē que eſt totius in partes eſſentiales di. ꝙ fit etiam diuiſio totius in materiā ⁊ formā. que. ſ. ſunt partes cōpoſiti eſſentiales. que reducitur ad iſtaȝ. licet aliquo modo ſit alia ab illa. aliter enim conſtat ſtatua ex partibus ſuis. ſ. quātitatiuis in quas diuiditur ſcōm diuiſionem primā. aliter ex materia ⁊ forma. i. ex ere ⁊ ſpecie. i. figura in que diuiditur ſcōm hāc ſecundā diuiſionē. vtraqȝ tamen eſt diuiſio totius in partes. ⁊ h̄ eſt qō ſupiꝰ dcm̄ ē ꝙ diuiſio cōpoſiti ī ꝑtes eēntiales reducit̄ ad diuiſionē totiꝰ in ꝑtes itegrales. ¶ Seq̄tur illa pars.

¶ **Sil̄r aūt etiam tota illa diuidenda ſunt que cōtinua non ſūt.**

In qua determinat de diuiſione totius diſcreti ⁊ nō ↄtinui. di. ꝙ ſimiliter diuidenda ſunt illa tota que non ſunt ↄtinua. ſ. in partes. ex quibus conſtant. vt ſi dicamus. huius exercitus alius eſt dux. alius eſt eques. aliꝰ eſt pedes ⁊c̄. hoc eſt. n. generaliter veꝝ ꝙ vnumquodqȝ diuiditur in ea ex quibus componitur. ¶ Poſtea ibi.

¶ **Eodē quoqȝ mō ⁊ ea que ſunt vniuerſalia vt hominum alij ſunt ī Europa alij in Africa. alij in Aſia**

Agit. de diuiſione totius vl̄is di. ꝙ eodē mō ſupp̄. diuidēda ſunt ea tota que ſunt vl̄ia. ſ. in partes ſubiuas. vt dicēdo ſic. hominū alij ſunt in europa. alij in africa. alij in aſia. omnes

eni hoīes ſunt partes hoīs cōis ſubiectiue. ¶ Notandū ꝙ diuiſio toti⁹ vl'is ē eadē penit⁹ cū diuiſiōe gn̄is ſi illō vl'e ſit gen⁹. ſi aūt ſpēs reducit̄ ad diuiſionē toti⁹ in ptes: ſic iā ſuperius dictū fuit. ⁊ rōne hui⁹ forte boeti⁹ diuiſionē toti⁹ vl'is cōnumerat cū alijs diuiſionib⁹ totius. ¶ Ultimo cū dicit.

¶ Ei⁹ quoqꝫ toti⁹ qđ ex virtutib⁹ cōſtat hoc mō faciēda ē diuiſio. aīe alia ps ē ī virgultis alia ī aīalib⁹. ⁊ rurſus ei⁹ q̄ cōſtat ī aīalib⁹: alia ē rōnalis alia ſenſibilis ē. Et rurſus h̄ alijs ſubdiuiſionib⁹ diſſipant̄. Sꝫ nō ē aīa hoꝝ gen⁹ ſꝫ totū. ptes enī hec aīe ſūt: ſꝫ nō vt ī q̄ntitate. ſꝫ vt ī aliq̄ poteſtate ⁊ virtute. Ex his enim potentijs ſubſtantia anime iungitur.

Agit de diuiſione toti⁹ v̄tualis. vbi. z. facit. p̊ docet diuidere totū v̄tuale. z° cōparat diuiſionē toti⁹ v̄tualis ad diuiſionē gn̄is ⁊ diuiſionē toti⁹ ꝯtinui. ſcđa ibi (vñ fit) dic̄ ḡ ꝙ diuiſio ei⁹ toti⁹ qđ ꝯſtat ex v̄tutib⁹. i. toti⁹ v̄tualis: h̄ mō eſt faciēda. aīe alia ps eſt ī virgultis. i. ī plātis. vt aīa vegetatiua. alia eſt ī aīalib⁹. vt ſenſitiua ⁊ ītellectiua. ⁊ rurſus ei⁹ aīe q̄ eſt ī aīalibus. alia ē rōnalis: alia ſenſibil'. ⁊ rurſus h̄. ſ. aīa ſenſitiua pōt diuidi alijs ſubdiuiſiōibus. ⁊ ſubdit diſtiguēs hāc diuiſionē a diuiſiōe gn̄is: di. ꝙ aīa q̄ diuidit̄ nō ē gen⁹ hoꝝ: p q̄ diuidit̄ ſꝫ eſt totū. ⁊ he ſunt ptes aīe. ſꝫ nō in q̄titate. ſꝫ ī aliq̄ ptāte ⁊ virtute. i. nō ſūt ptes q̄titatiue. ſꝫ v̄tuales. ex his. n. potētijs iūgit̄ ſuba aīe. ſ. v̄tual'. ac ſi eēnt q̄dā v̄e ptes. ¶ Deīde cū dic̄.

¶ Uñ fit vt q̄dā ſil'e habeat huiuſmodi diuiſio ⁊ gn̄is ⁊ toti⁹ diuiſioni. Nā ꝙ ſi q̄libet ps ei⁹ fuerit aīe p̄dicatio eā ſeq̄tur: ad gn̄is diuiſionē refertur cui⁹ vbicūqꝫ ſpēs fuerit ipꝫ mox cōſeq̄tur gen⁹. ꝙ aūt nō oīs aīa omnib⁹ partib⁹ iūgit̄. ſꝫ alia alijs hoc ad toti⁹ naturā referri neceſſe ē.

Cōparat ex p̄dictis ſ̄ꝫ ꝯueniētiā hāc diuiſionē ad diuiſionē gn̄is ⁊ toti⁹. cōuenit. n. ⁊ hꝫ aliqđ ſil'e cū diuiſiōe gn̄is. qꝛ ſic gen⁹ p̄dicat̄ de ſpēb⁹: qꝛ vbicūqꝫ fuerit ſpēs ſtatī eā ſeq̄t̄ gen⁹. qꝛ ſi hō ē. ḡ aīal. qꝛ hō ē aīal. ita totū v̄tuale p̄dicat̄ đ ſuis ptib⁹. qꝛ vbicūqꝫ fuerit ei⁹ ps ſtatī ſeq̄t̄ eā p̄dicatio aīe. h̄. n. eſt v̄a. aīa ſenſitiua ē aīa. ⁊ vegetatiua ē aīa. ꝯuenit ēt cū diuiſione toti⁹. q̄libꝫ. n. aīa nō ꝯponit̄ ex oībus ptib⁹. ſꝫ aliq̄ aliq̄bus. vegetatiua. n. ī plātis nō ꝯſtat ex pte ſenſitiua nec itellectiua. ⁊ ſenſitiua ī bruto nō ꝯſtat ex ītellectu. ſꝫ ex vegetatiua. ītellectiua ꝯſtat ex oīb⁹. ſil'r ē đ toto qđ nūc hꝫ oēs partes. nūc nō hꝫ oēs. qꝛ pōt aliq̄b⁹ carere. ⁊ iō neċe ē qđ dictū ē de aīa referre ad naturā toti⁹: diuiſio ḡ toti⁹ v̄tualis ꝯuenit cū diuiſiōe gn̄is in ſpēs ⁊ cū diuiſiōe toti⁹ in ptes mō p̄dicto

Reſtat vt đ vocis ī ſignificatōes diuiſione tractemus.

¶ Poſtq̄ꝫ boeti⁹ đterminauit de duab⁹ diuiſionib⁹ p ſe. ſ. de diuiſiōib⁹ gn̄is in ſpēs: ⁊ đ diuiſiōe toti⁹ in ptes: nūc đterminat đ tertia diuiſiōe p ſe q̄ eſt vocis ī ſignificatiōes. vbi ſic pcedit. p̊ pponit ītētū ꝯtinuās ſe ad dicēda. ſcđo pſeq̄t̄ de ītēto. ibi ſtatī (fit aūt vocis) dic̄ ḡ ꝙ dcō ſupp̄. de. z. diuiſiōibus p ſe. ſ. đ diuiſione generis in ſpēs ⁊ đ diuiſione totius in partes reſtat vt tractem⁹ đ diuiſione vocis in ſignificatōes que eſt tertia ⁊ vltima diuiſio per ſe. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Fit aūt vocis diuiſio trib⁹ modis. Diuidit̄. n. in ſignificatōes plures vt equoca vl' ambigua. Pl'es. n. res vnū nomē deſignāt. vt canis. Pl'es rurſus vna orō. vt cū dico grecos viciſſe troiāos.

Proſeq̄t̄ de ītēto. ⁊ diuidit̄ in. z. ptes. p̊ pponit de diuiſione vocis vnā diſtictionē. z° reſumit ipſā ⁊ docet diuidere p̄mū mēbrū qđ ē p̄ncipal'r ītentū. zª ibi (tot igit̄ modis) p̄ma ī. z. p̊ diſtiguit tres mōs h⁹ diuiſionis. z° cōparat p̄mū ad zᵐ ſ̄m dr̄iaꝫ. ibi (ē aūt oē) p̄ma ī. z. p̊ pponit illā trimēbrē diſtictionē. z° exponit eā p exēpla. p̄ma ī tres ſ̄m ꝙ ponit tres mōs diuiſionis vocis: exponēs q̄libꝫ p exēpla. zª ibi (alio āt mō) 3ª ibi (ali⁹ aūt modus) dic̄ ḡ ꝙ diuiſio vocis fit trib⁹ modis vno mō q̄ñ dictio vel orō ſignificat pl'a. exēplū de dictōe. vt canis ꝙ ē vna dictio ⁊ vnū nomē ſignificās pl'es res. vt dcm̄ fuit ſupra. exᵐ de orōne. vt cū dico. grecos viciſſe romanos. hec. n. orō cū ſit vna pōt hr̄e duplicē ſenſū. vel ꝙ greci vicerit romanos. vel ꝙ romani vicerīt grecos. dictio āt pl'es res ſignificās dr̄ equoca. ſꝫ orō pl'es ſenſus hn̄s dr̄ ambigua vel amphibola. vt iā ſupius dcm̄ fuit. ¶ Deīde cū dicit.

¶ Alio aūt mō ſ̄ꝫ modū. hec. n. nō pl'a ſignificāt. ſꝫ multis modis vt cū dicim⁹ īfinitū vnā rē ſignificat cui⁹ termin⁹ īueniri nō poſſit. Sꝫ hoc dicim⁹. aut ſ̄ꝫ mēſurā aut ſ̄ꝫ ml'titudinē: aut ſ̄ꝫ ſpēꝫ. ſ̄ꝫ mēſurā. vt ē īfinitū eē mūdū. magnitudine. n. dicim⁹ īfinitū. ſ̄m multitudinē vt ē īfinitā eē corpoꝝ diuiſionē. īfinitā nāqꝫ diuiſionū multitudinē ſignificam⁹. Rurſus ſ̄ꝫ ſpēꝫ vt īfinitas dicim⁹ figuras. Infinite. n. ſūt ſpēs figuraꝝ. Dicim⁹ ēt infinitū aliqđ ſ̄ꝫ tēp⁹ vt īfinitū dicim⁹ mūdū: cui⁹ termin⁹ ſ̄ꝫ tēp⁹ īueniri n̄ poſſit. Eodē quoqꝫ mō infinitū dicim⁹ deū cui⁹ ſupne vite termin⁹ inueniri ſ̄m tēp⁹ nō poſſit. Sic igit̄ hec vox non plura ſignificat ſ̄ꝫ ſe: ſꝫ multimode de ſingulis p̄dicat̄. vnum tamē ipſa ſignificat.

Pōit ſcđꝫ modū dicēs ꝙ alio mō. ſ. fit diuiſio ⁊ ml'tiplicitas vocis ſ̄m modū ita ꝙ vox nō ſignificat pl'a. ſꝫ idē ml'tis modis. v̄bi gr̄a. h̄ nomē īfinitū vnā tm̄ rē ſignificat. ſ. illud cui⁹ termini. i. extrema īueniri nō pn̄t. ſꝫ h̄ ꝯtigit ml'tis modis. Uno mō ſ̄m mēſurā. i. magnitudinē. vt ſi qs imaginet̄ mūdū eē īfinitū magnitudine: licꝫ nō ſit ī rei v̄itate. qꝛ nō ꝯtigit ī nā dare tale īfinitū. vt pbat̄. 3. phy. Alio mō dr̄ īfinitū ſ̄m multitudinē ſ̄ꝫ ꝙ dicim⁹ diuiſionē corpoꝝ ⁊ cuiuſlꝫ ꝯtinui eē īfinitā. qꝛ ꝯtinuū pōt diuidi ī īfiᵐ. ⁊ numer⁹ cātur ex diuiſione ꝯtinui. tale aūt īfi⁽ᵐ⁾ lꝫ ſit ī poª tn̄ nūq̄ꝫ pōt poni ī actu. ſic nec diuiſio ꝯtinui ē tota reducibil' ad actū. vt pbat Ari. vbi s̄. Alio mō dr̄ īfi⁽ᵐ⁾ ſ̄ꝫ ſpēꝫ ſ̄ꝫ ꝙ dicim⁹ ſpēs figuraꝝ eſſe īfinitas. qđ ītelligēdū ē ī potētia nō ī actu. ſic ē de ſpēb⁹ numeroꝝ. addita. n. linea vl' anglo ſtatī mutat̄ ſpēs figure. ſic addita vnitate ſtatī mutat̄ ſpēs nūeri. ⁊ qꝛ h̄ pōt fieri ī īfinitū aſcēdēdo iō ſpēs numeroꝝ ⁊ figuraꝝ dn̄r eē īfinite. q̄rto mō dr̄ īfinitū ſ̄m tēp⁹ ⁊ duratiōnē. vt dicim⁹ mūdū eē infinitū ſ̄m op̄. phy. qꝛ ei⁹ termin⁹ ſ̄m tp̄s īueniri n̄ pōt. ſ̄m enī op̄. dictā mūdus aſſerit̄ fuiſſe ab eterno. ⁊ ſ̄ꝫ hūc modū dicim⁹ deū eē īfi⁽ᵐ⁾. qꝛ termin⁹. ſ. duratōis ſue ſupne ⁊ eterne vite nō pōt īueniri. ⁊ h̄ ē ſ̄ꝫ rei v̄itatē. ꝯcludit ḡ ex p̄dictis ꝙ hec vox īfi⁽ᵐ⁾ ſ̄ꝫ ſe n̄ ſignificat pl'a ſꝫ multimode. i. ml'tis modis p̄dicat̄ de ſinglis s̄dictis lꝫ ip̄a ī ſe ſignificet tm̄ vnū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alter vero mod⁹ ſ̄ꝫ đterminatōeꝫ. Quotiēs. n. ſine determinatōe dr̄ vox vlla: fac̄ ī ītellectu dubitatōeꝫ. vt ē hō. h̄. n. vox ml'ta ſignificat. Ml'ta. n. diſſōne ꝯcluſa audiētis intelligētia ml'tis captat̄ fluctibus erroribuſqꝫ traducit̄. Qđ. n. q̄ſqꝫ auditor ītelligat. vbi id qđ dicēs loquitur nulla determinatione ꝯcludit.

Ponit 3ᵐ modū. vbi. z. facit. p̊ fac̄ ꝙ dictū ē. ſcđo docet ip̄ſ

remouere q̃ſtū ad eiꝰ ābiguitatē. ſ̃a ē ibi (niſi.n.qs) dicit ꝙ aliꝰ modꝰ.ſ.ābiguitatis ⁊ m̃ltiplicitatis vocis ē ſ̃z determinationē.i.qñ dictio ponit̃ ſine aliq̃ determinatōe.qñ.n. ſic ꝓfert̃ facit ītellectū dubitare. vt cū ꝓfert̃ illa vox.hō ſine aliq̃ determinatōe.multa ſignificat.ſ̃z ꝙ ītellectꝰ pōt eā multipl̃r ↄcipe.q2 cū ſic ꝓfert̃ nulla diffōne.i.dterminatōe ↄcluſa.i.determiāta aut ſpecificata.ītellectꝰ audiētis captatur ⁊ ducit̃ m̃ltis fluctibꝰ ⁊ erroribꝰ.gd.n.vᵗ aut dterminatū pōt ītelligere audiēs hāc vocē.hō.qñ illud qd̄ loq̃t̃ di.hō nulla determinatōe ↄcludit̃.q.di.nihil. ¶ Notādū ꝙ ſi aliqs ꝓferat abſolute hāc vocē.hō.ſine aliq̃ additōe ītellectꝰ audiētis pōt diuerſimode ſe hr̃e circa ſſ̃uz eiꝰ v̄e ⁊ falſe ↄdictorie ⁊ ipol̃r ⁊ pol̃r.puta ꝙ ītelligat ꝙ hō currit.vel hō nō ē aīal.vel hō eſt aſinꝰ.vel hō dormit.⁊ ſic d īfinitis.⁊ iō vox illo mō dr̃ multa ſignificare ñ ī ſe.ſ̃z apd ītellectū audiētis. eo ꝙ ſine aliq̃ determinatōe ꝓfertur. ¶ Poſtea ibi.

¶ Niſi.n. qs ita diffiniat dicēs. Ōis hō ābulat: aut certe qdā hō ābulat: ⁊ niſi hūc noīe ſi ita ↄtingit deſignet: intellectꝰ audiētis qd rōnabil̃r ītelligat nō h3. Sūt ēt alie determinatōes: vt ſi qs dicat da mihi: qd dare dbeas: nullꝰ ītelligit niſi ītellectus ⁊ certa rō addat̃ determinatōis: vl̃ ſi qs dicat ad me veni. quo veniat. vel quādo veniat niſi determinatione non cognoſciturus.

Docet hꝯ ambiguitatē remouere qd fit ꝑ adiūctū vl̃ ꝑ dterminationē aliq̃3 additā. vt dicēdo.oīs hō ambulat.qdā hō ambulat.⁊ tūc ītellectꝰ audiētis h3 qd rōabil̃r ītelligat ⁊ nō h3 occaſionē errādi ⁊ dubitādi.ītelligit.n.ꝙ talis actꝰ.ſ.ambulādi īeſt alicui hoī vel oī. Addit ēt alia exēpla de iſto 3° mō di.ꝙ ſūt etiā alie dterminatōes.vt ſi qs dicat.da mihi. ſine aliq̃ dtermiatōe.nullus ītelligit qd dare d3.niſi addat̃ aliq̃ demr̃atio.i.dterminatio certa.puta dicēdo.da mihi panē.vel da mihi veſtē ⁊c̃.ſil̃r ſi aliqs dicat veni ad me ſine aliq̃ determinatione nō cog̃ſcit̃ q̊ veniat vel vbi vel qñ.iō o3 addere aliq̃3 determinationē hax.vt veni ad me ī eccl̃ia.vl̃ foro.⁊ veni ad me cras vel tali hora.⁊ tunc intellectus non h3 vñ debeat dubitare. ¶ Deīde cum dicit.

¶ Eſt āt qdē oē ambiguū dubitabile.nō oē tñ dubitabile ē ambiguū. Hec.n.q̃ dcā ſunt dubitabilia qdē ſūt: nō tñ ambigua. Jn ābiguis.n. vtraq3 auditor rōnabil̃r ſeip̄3 ītellexiſſe arbitrat̃. vt ſi qs dicat. audio grecos viciſſe troiāos: vnꝰ pōt ītelligere ꝙ greci troiāos vicerīt. aliꝰ ꝙ troiāi grecos. ⁊ h̃ vterq3 dicētis ip̄iꝰ ſ̃monibꝰ rōnabil̃r ītelligit. Cū aūt dico da mihi. qd dare debeat nullus ex ip̄is ſ̃monibꝰ rōnabil̃r auditor ītelligit. Qd eni ego nō dixi. ille potiꝰ ſuſpicabit̃ q̃3 aliq̃ rōne id qd a me ꝓlatū nō eſt: ꝑſpicaciter videat.

Cōparat p̄ᵐ modū ad 3ᵐ.⁊ diuidit̃ ī.2.q2 p̄ dr̄ia3 aſſignat.2° eā ꝓbat ibi (ī ābiguis.n.) pōit ꝗ dr̄ia3 di. ꝙ oē ambiguū qd ꝑtinet ad p̄ᵐ modū ē dubitabile.qd ꝑtinet ad 3ᵐ ñ.ñ tñ ecōuerſo oē dubitabile ē ambiguū.h̃.n.q̃ dcā ſunt mō.in 3° mō ſūt orōnes dubitabiles ñ tñ ambigue.ī p̄ āt mō ſūt ābigue. ⁊ ꝑ ↄñs dubitabiles.ſcd̄o ibi (ī ābiguis.n.) ꝓbat h̃ qd dixit ⁊ ītēdit talē rō3 ꝓlata orōne ābigua pōt auditor de v̄itate ſ̃monis vtrāq3 ſnīa3 hr̃e.ſ̃z ꝓlata dictōe aut orōne dubitabili.nō pōt. ꝗ dr̄t hec orō ab illa.⁊ ꝑ ↄñs 3ᵒ moᵒ a p̄:hꝰ rōnis mi.ponit ī lr̃a di.ꝙ ī ambiguis ſupp̄.vocibꝰ ꝓlatis auditor vtrūq3.i.vtrāq3 ſnīa3 audit.⁊ putat ſe rōnabil̃r intellexiſſe vt ſi qs dicat.audio grecos viciſſe rōanos.vnꝰ p̄t ītelligere ꝙ greci vicerīt rōanos. aliꝰ ꝙ rōani vicerīt grecos.⁊ vterq3 intelligit h̃ rōnabil̃r ex ſ̃monibꝰ ip̄iꝰ dictōis.i.ex vi ſ̃mōis ꝓlati.ſ̃z ñ ē ſic d orōne dubitabili. 3°.q2 ex hoc ꝙ dico hāc vocē hō.nō p̄t aliqs ex vi ſ̃monis hūani ſēſū hr̃e ꝙ oīs hō ābulat.vl̃ ꝙ aliqs hō ābulat.iō tales orōnes l3 ſint dubitabiles.ñ tñ ſūt ābigue.iō dicit.qd.n.ego nō dixi ſupp̄.ꝑ hanc vocē hō.nō ille potiꝰ ſuſpicabit̃.ſupp̄ nō d vi ſ̃monis.ſ̃z ſine aliq̃ rōne id qd a me ꝓlatū ē.ſupp̄.hr̃e vnā ſnīa3 rōnabil̃r. ſil̃r aliꝰ q aliā ſnīa3 ſuſpicat̃.q2 ſupp̄.d virtute ſ̃monis neutrā h3. ¶ Nōndū ꝙ illoꝝ triū mōꝝ ſupiꝰpoſitoꝝ ſolꝰ p̄mꝰ eſt ītelligēdꝰ h̃.qd p3.tū q2 īferiꝰ hic d illo ſolo ꝓſeq̃t̃ dās arte q̃liter vox pl̃a ſignificās illo mō ſit diuidēda.tū q2 ꝓp̄e loq̃ndo illo tm̃ mō ē vox multiplex.⁊ ñ ſcd̄o.nec tertio mō. ꝙ.n.vna vox ſignificās poſſit m̃ltis modis ſumi.vt dic̄ 2ꝰ modꝰ vl̃ ꝙ vna vox ꝓlata ſine dterminatōe poſſit ꝑ ītelleᵐ audiētis ad diuerſos ſſ̃us trahi.vt dic̄ 3ꝰ modꝰ: h̃ ñ ē ex nā vocis nec ex nā rei cū vtroq3 mō tm̃ vnū ſignificet. ¶ Primꝰ ꝗ tm̃ modus ē hic ītētꝰ ſ̃m quē diuidit̃ vox ī ꝓp̄as ſignificatōes.alȳ aūt addūtur d ſupabūdāti.⁊ vt p̄mꝰ ſit magis manifeſtus ſic̄ ēt ſupiꝰpoſiti ſūt q̃ttuor modi totiꝰ q tñ oēs nō ſūt p̄ncipal̃r ītēti ſ̃m ꝙ ī hoc libro diuiſio totiꝰ ī ꝑtes diſtinguit̃ ↄ alias diuiſiones.ī ſolo.n.p̄ mō vbi ē totū ↄtinuū ē ꝓp̄e diuiſio totiꝰ.ī ſcd̄o ⁊ q̃rto minꝰ ꝓp̄e.ī tertio īp̄rop̄iſſime cū diuiſio totiꝰ vl̃is ī ꝑtes ſubiuas magis ↄueniat cū diuiſiōe gn̄is ī ſpēs.vt iā ſupiꝰ dcm̃ fuit.adducūt̃ ꝗ alȳ mōi h̃ ⁊ ibi vt iſte q p̄ncipal̃r ē ītētus ſit magis manifeſtꝰ.q̃re p3.

Tot igit̃ modis cū vocis diuiſio fiat. aut ꝑ ſignificātia aut ꝑ modū ſignificationū. aut ꝑ determiatōes. Jn his q̃ ſ̃3 ſignificātiā diuidūt̃. ñ ſolū diuidēde ſūt ſignificatōes. ſ̃z ēt diuerſas res eē q̃ ſignificant̃. diffōne dmōſtrādū eſt. Ariſtoteles eni hec ī topicis diligēter p̄cepit vt ī his q̃ dn̄r bona. alia ſūt bona. vt ea q̃ boni retinēt q̃litatē. alia que ipſa qdē a q̃litate nulla dicunt̃. ſ̃z ꝙ bonā rē faciūt. idcirco bona dicunt̃.

¶ Poſtq̃3 boetiꝰ poſuit vnā trimēbrē diſtictionē d m̃ltiplicitate vocis h̃ reſumit eā ⁊ docet diuidere p̄mū modū q ē p̄ncipal̃r ītentꝰ.⁊ diuidit̃ ī.2.ꝑtes.q2 p̄ dat artē diuidēdi vocē ī gn̄ali.2° magis ī ſpāli ibi (qm̃ ꝗ pl̃es ſpēs) p̄ma ī.2.p̄ ponit q̃dā documenta circa equocationē.2° circa amphiboliā ibi (ſi v̄o amphibolia) circa p̄mū ſic ꝓcedit.p̄ ponit documētū dicēs ꝙ diuiſio vocis fiat tot modis.vt dcm̃ ē.vno mō ꝑ ſignātia.cū.ſ.dictio aut orō pl̃a ſignificat. Alio mō ꝑ modū ſignificatiuū cū.ſ.vox vnū tm̃ ſignificat.ſ̃z pōt accipi multis modis. Alio mō ꝑ determinationē.ſ.cū aliq̃ vox ꝓfert̃ ſine dterminatōe.⁊ pōt ītelligi ab auditore ſ̃3 pl̃es ſēſus.cū inq̃3 ſic ī his.ſ.vocibꝰ q̃ ꝑ ſignātiā diuidunt̃.i.q̃ pl̃a ſignificāt iux̃ p̄ᵐ modū nō ſolū dictio equoca diuidēda ē ī ſignificatiōes ſ̃z ēt dmr̃andū ē ꝑ diffōne3.diuerſas eē res q̃ ſignificant̃.ſic̄ ait Ari.p̄ topi.c.d īuentōe m̃ltiplicitatis.vt ī his q̃ dn̄r bona qm̃ bonū m̃ltiplex ē.alia.n.ſūt bona formal̃r q̃ retinēt.ſ.q̃litatē ⁊ nā3 boni.ſic̄ vtꝰ.fortitudo.prudētia ⁊c̃.alia dn̄r bona effectiue q.ſ.nulla q̃litate dn̄r bōa.ſ.formal̃r ī ſe:ſ̃z q2 bonā rē faciūt.h̃ mō dn̄r bona.vt ſanatiuu3 dr̄ bonū.q2 effecit ſanitatē: q̃ qdā bonū eſt.⁊ ſic de alȳs. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Q3 āt maxime exercere hāc artē. vt ip̄e Ariſtoteles ait. ↄtra ſophiſticas īportunitates. Si eni nulla ſuba ſit res quā ſignificat vox ſignificatiua eē ñ dr̄. ſin vero vna res ſit quā ſignificat vox dr̄ ſimplex. ꝙ ſi pl̃es m̃ltiplex.i.m̃lta ſignificās. Diuidēda ꝗ h̃ recte ſūt. ne ī aliquo ſyll̃o capiamur

Inducit nos ad exercitiu3 talis diuiſionis di.ꝙ op3 nos q̃3

maxie hāc artē diuidendi exercere. vt dicit ari. ꝑ elen. ꝯ ſophiſtas. ⁊ coꝝ ĩportunitates. equocatio. n. ſꝑ fallit. Tertio remouet orōnē ñ diſtiguibilē a diſtiguibili ibi (ſi. n. nulla) dicit ꝙ vox aut nihil ſignificat ita ꝙ nulla res ē ſibi ſubiecta. ⁊ tūc pꝫ ꝙ nō ē diſtiguēda. aut aliqd ſignificat. ⁊ tūc dicꝰ ꝙ vel vnā rē. ⁊ tūc dr̄ vox ſimplex. nec ē diſtinguēda. vel ſignificat plēs res. ⁊ tūc eſt diuidēda ne forte aliquo ſillo ſophiſtico capiaꝛ peccāte. ſ. ꝑ equocationē. ¶ Poſtea. ibi.

¶ Sin vero amphibola orō. i. ambigua ē euenit vt aliquotiens vtroqꝫ mō ſint poſſibilia q̄ ſignificāt: vt id qd̄ ſupius dixi. potuit. n. fieri vt greci vicerēt troianos: ⁊ troiani grecos ſuparēt. Sūt vero alia q̄ ĩpoſſia ſūt: vt cū dico hoīeꝫ comedere panē ſignificat qdē ꝙ hō panē comedat. rurſus ꝙ panis hoīeꝫ comedat. ſꝫ hoc ĩpoſſe ē. ḡ quotiens ad cōtētionē veniꝛ poſſia ⁊ ĩpoſſia diuidēda ſūt. Quotiens ad veritatē poſſia ſola dicenda ĩpoſſia relinquenda ſunt.

Ponit. z. documēta circa amphiboliā. ⁊ eſt pm̄ū ꝙ orō amphibo. i. ambigua. qn̄qꝫ hꝫ vtrūqꝫ ſenſū poſſeꝫ. vt pꝫ i exemplo ſupradcō grecos viciſſe romanos. potuit. n. eē ⁊ ꝙ greci vicerint rōanos ⁊ ꝙ rōani vicerīt grecos. qn̄qꝫ āt ñ vterqꝫ ſenſus ē poſſis. vt cū dico hoīeꝫ comedere panē. hꝰ. n. rōnis eſt vnꝰ ſenſus ꝙ hō comedat panē. ⁊ iſte ē poſſis. aliꝰ ē ꝙ panis comedat hoīeꝫ. ⁊ iſte ē ĩpoſſis. zꝰ documētū pōit ibi (ḡ quotiēs) ⁊ ē ꝙ ad tales orōnes āphibologicas aꝛ rn̄dēdū ē i diſputatōe ɔtētioſa ⁊ ligitioſa. aꝛ i diſputatōe ingſitiua vitatis ſiue doctrinali. nā q̄tiēs veniꝛ ad cōtētionē. vt i diſputatōe litigioſa diuidēda ſūt tā poſſia q̄̄ ĩpoſſia. quotiēs āt venitur ad veritatē vt in diſputatiōe doctrinali ſola poſſia ſūt diuidēda: ⁊ ĩpoſſia reliquēda. ¶ Notādū ꝙ diſputatio litigioſa ſiue ſophiſtica ⁊ diſputatio doctrinalis dr̄nt penes finē. qꝛ ſophiſtica itēdit tm̄ ad apparētiā victorie. doctriaꝛ aūt ad extītiā veritatis. in diſputatōe ḡ ſophiſtica oꝫ multiplex diſtinguere q̄̄tūcunqꝫ ſit veꝝ ⁊ poſſe vel ĩpoſſe i vtroqꝫ ſenſu. ne vel ſaltē videamur redargui appentes. ſꝫ in diſputatōe doctrinali vbi tm̄ veritas q̄riꝛ ſufficit diſtinguere ea q̄ poſſia ſūt. qꝛ ĩpoſſia iā ꝺ ſe patēt eē falſa. ſi ḡ in tali diſputatiōe iterrogetur qs vtꝝ ſit veꝝ hoīeꝫ comedere panē. ſtatiꝫ ɔcedēdū ē ꝙ ſic ſine aliq̄ diſtictōe. qꝛ vnꝰ tm̄ ſꝰus ē poſſis. alter vo ĩpoſſis. in diſputatōe āt ſophiſtica litigioſa talis orō eēt diſtiguēda pp cāꝫ dictā. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Cū vero plēs ſpēs pl'a ſignificātiū vocū ſūt dicēdū ē ꝙ alie i pticula multiplicitatis ſignificatiōnē hn̄t: alie i tota orōne. Et eaꝝ q̄ i pticula hn̄t: pars ipa equoca dr̄. Tota vero ipa orō ꝑꝫ equocationē multiplex. Illa vero q̄ i orōne tota ſignificatōis multiplicitatē retinet ābigua nūcupaꝛ.

Dat artē diuidēdi vocē i ſignificatōes magis i ſpāli. vbi. z. facit. ꝑ reſumit pm̄ū modū ꝺ quo pncipaꝛ itendit. ſcōo docet diuidere vocē multiplicē ꝑꝫ illū modū ibi (diuidūꝛ āt) dicꝰ ḡ ꝙ qꝛ ſic ē ꝙ plēs ſpēs. i. mōi ſūt vocū ſignificātiū plēs attēdēdū ē vt pꝫ ex pdcis ꝙ aliq̄ voces hn̄t ſignificatōꝫ mltiplicatis i vna ptic'a q̄ ps dr̄ equoca. vt ſi dicā. canis currit tota. n. iſta orō dr̄ multiplex ꝑm equocatōeꝫ. ⁊ illa ps eius. ſ. canis dr̄ equoca. alie ſūt voces ſeu orōnes q̄ hn̄t multiplicitatē i tota orōne. ⁊ talis orō vocaꝛ āphibologica ſeu ābigua vt dcm̄ fuit ſupra. ⁊ ille eſt pmꝰ moꝰ poſitꝰ ſupra ꝺ mltiplicitate vocis q diuiditur in. z. ꝑm ꝙ dictio vel orō multiplex pōt eſſe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Diuidūtur aūt ſignificatōes equocaꝝ ꝑꝫ equocationē vniꝰ pticule orōnū diffinitiōe: vt cū dico hō viuit itelligiꝛ ⁊ verꝰ ⁊ pictꝰ. Diuidiꝛ aūt hoc mō aīal rōnale mortale viuit. qd̄ verū ē. aīalis rōnalis mortalis aſſimilatio viuit. qd̄ falſū ē. Diuidiꝛ ēt q̄lib; actōe q̄ ꝺterminet. vel gn̄is vel caſus vel alicuiꝰ articuli vt cū dico. Cāna Romanoꝝ ſanguine ſorduit. ⁊ calamū demonſtrat ⁊ fluuiū. h̄ diuidimꝰ qdē ſic articulo vt dicamꝰ h̄ cana Romanorū ſanguine ſorduit. vl' gn̄e vt cāna Romanoꝝ plenꝰ ſāguine fuit. vel caſu vl' numero. In illo eniꝫ tm̄ ſingularis i illo pluralis. ⁊ de aliis qdē eodē mō. Sūt aūt alia ꝑꝫ accētum alia ꝑꝫ ortographiā. Secūdū accētū: vt pone pone. Scd̄o ortographiā vt q̄ror ⁊ q̄ror ab ingſitione ⁊ q̄rela. Et rurſus hec ꝑꝫ ortographiā ipam diuidūtur. vel ꝑm actiōeꝫ ⁊ paſſionē ꝙ q̄ror ab iquiſitōe paſſiuū ē. q̄ror aūt a q̄rela agētis ē.

Docet diſtiguere equocū ⁊ āphibologicū i ſpāli. ⁊ diuidiꝛ i z. ꝑ facit qd̄ dcm̄ ē. ſcōo aſſignat dn̄aꝫ iter diuiſionē vocis ⁊ diuiſionē gn̄is. ꝑa ibi (nō tm̄ iſta diuidēda) pꝰ i. z. ꝑ docet diuidere vel diſtiguere dictōeꝫ equocā. ſcōo orōnē ābiguā ibi (ābiguaꝝ vo) i pꝰ ḡ pte docet diſtiguere dictōꝫ equocā ꝑm. 7. mōs. ¶ Primꝰ modꝰ ē ꝑ diffōnē. cū dico hō viuit. pt intelligi ꝺ hoīe vero vel ꝺ ficto. i. picto. ſꝫ illa orō diuidiꝛ h̄ mō. aīal rōnale mortale viuit. ⁊ h̄ veꝝ ē. ſꝫ aſſimilatio hoīs rōnaꝛ mortalis. i. hō pictꝰ. viuit. h̄ falſū ē. q̄re āt hō dicaꝛ h̄ equocū ad veꝝ ⁊ pictū. ſic ēt i pdicamētis aīal verū ⁊ pictū cū tm̄ ꝑꝫ rei veritatē nec aīal nec hō ſint noīa equoca ibidē i pdicamētl rn̄ſū fuit. exēpla. n. ponimꝰ ñ ſꝑ vt ita ſit. ſꝫ vt me liꝰ ſentiat q adiſcit. ꝑ poꝝ. ¶ zꝰ modus diuidēdi equocūꝫ ē ꝑ additōꝫ q̄ termiet ⁊ notet genꝰ. vt cū dico. cāna rōanoꝝ ſanguine ſorduit. vel pōt itelligi ꝺ cāna q̄ ē herba paluſtris ⁊ tc̄ ē feminini gn̄is. ⁊ ſic ſēſus ē falſus. vl' ꝺ cāna q ē fluuiꝰ. ⁊ tc̄ ē maſculini gn̄is. ⁊ tūc ē ſenſus verꝰ. addaꝛ ḡ adiectiuū maſculini gn̄is dicēdo ſic. ſanguie plenꝰ fuit cāna rōanoꝝ. ⁊ tūc pꝫ ꝙ accipiꝛ ꝑ fluuio. ¶ 3ꝰ modꝰ ē ꝑ additioeꝫ nūeri. vt i exēplo pdcō. qꝛ cāna ꝑ fluuio ē tm̄ ſingularis nūeri. ꝑ herba paluſtre ⁊ ſingularꝭ ē ⁊ pl'alis. ¶ 4ꝰ modꝰ ē ꝑ ꝺtermi natōeꝫ caſus. vt i exēplo pdcō. qꝛ cāna i ntō caſu aliū ſenſū hꝫ q̄̄ i ablatō. pꝫ. ¶ 5ꝰ ē ꝑ determiatōꝫ articuli. vt i exēplo codē. qꝛ addēdo h̄ vel hec ad cānā ſtati pꝫ cuiꝰ gn̄is ſit ⁊ i q̄ ſēſu ſit accipiēda orō iſta. ¶ 6ꝰ moꝰ eſt per orthographiā. queror ſcriptum ſine. u. ⁊ queror ſcriptū cum. u. qꝛ ꝑ mō ſignificat ingſitionē ⁊ ē paſſiuū. ſcōo mō ſignificat q̄relaꝫ ⁊ ē actiuū. ¶ 7ꝰ ē ꝑꝫ accētū. vt pōe cū ē accētꝰ i penultia ē vbū cū ē i vltia ē aduerbiū. ⁊ ſic ⁊ ſic ſūptū hꝫ aliā ⁊ aliā ſignificationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ambiguarū vero orōnū faciēda ē diuiſio. aut ꝑ adiectioneꝫ aut ꝑ diminutionē aut ꝑ diuiſionē aut ꝑ aliquā trāſmutationē. vt cū dicit audio troianos viciſſe grecos ita dicamꝰ. Audio ꝙ greci vicere troianos. Hec. n. ābiguitas quolibet eoꝝ modo ſoluitur.

Docet diſtiguer āphibologicā orōnē ꝑꝫ. 4. mōs. ¶ Primꝰ modꝰ ē ꝑ additionē. iō dicit ꝙ orōnū ābiguaꝝ ē faciēda diuiſio vno mō ꝑ additōeꝫ. vt dicēdo ſic. audio rōanos vinci ⁊ grecos viciſſe. ⁊ tc̄ planꝰ ē ſēſus. zꝰ moꝰ ē ꝑ diminutōꝫ. vt ſic dicēdo. audio grecos vicere ñ plus. ⁊ tūc ſenſus ē planꝰ. 3ꝰ modꝰ ē ꝑm diuiſionē. vt i exēplo dcō dicendo ſic. greci vicerūt. romāi victi ſunt. ⁊ tūc due orōnes ſūt. 4ꝰ ē ꝑ trāſmutatōꝫ vt cū dico iſtā orōnē. audio rōanos viciſſe grecos. dicamꝰ ſic trāſponēdo audio ꝙ greci vicerūt rōanos. ⁊ pꝫ ꝙ

ambiguitas dicte oratiõis ſoluiť quolibet iſtoꝝ.4.modoꝝ patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nõ tñ ita diuidẽda ẽ oĩs vocū ſignificatio tãq̃ gñis ſignificatio. In gñe.n.oẽs ſpẽs enumerantur. In ãbiguitate vero tãte ſufficiũt: quante ad eū ſmonẽ poſſũt eẽ vtiles quem alterutra nectit oĩo. Ac de vocis qdẽ diuiſiõe ſufficienť dcʒ eſt. Eſt aũt ⁊ de gñis: totiꝰqʒ diuiſiõe ꝓpoſitū atqʒ expeditū. Quare de oĩbꝰ ꝑʒ ſe ꝑtitionibꝰ diligẽtiſſime ꝑtractatū eſt.

Aſſignat dñiaʒ iter diuiſionẽ gñis ⁊ diuiſionẽ vocis di.ꝙ ñ ſic diuidẽda ẽ ſignificatio vocū.ſicͭ diuidiť genꝰ.nã in diuiſiõe gñis oẽs ſpẽs debẽt enũerari.ſicͭ iã dcm̃ fuit ſupra. ſʒ ĩ ãbiguitate.i.ĩ diuiſione vocl ãbigue tãte ſupp̃.ſignificatões ſufficit vt dicãť q̃te ſūt vtiles ad eū ſermonẽ.i.ad ꝓpoſitū. de quo eſt ſermo vel altercatio ſiue diſputatio. ¶ Ultimo epilogat circa p̃dcã. ⁊ p̃mo q̃tum ad dicta de diuiſiõe vocis di.ꝙ ꝺ vocis ſignificatõe ⁊ diuiſiõe ſufficiẽter dictuʒ eſt.ſcd̃o q̃tū ad dcã ꝺ alys diuiſiõibus ꝑ ſe di.ꝙ ẽt expeditum ẽ qꝺ ꝓpoᵐ erat ꝺ diuiſiõe gñis ⁊ de diuiſione totiꝰ. ⁊ ꝑ ꝯñs de oĩ partitione.i.diuiſiõe ꝑ ſe diligẽtiſſime ꝑtractatuʒ eſt vſqꝫ ad hũc locū. ¶ Tũc ſeqtur illa pars.

¶ Nũc ãt de eis diuiſionibꝰ dicemꝰ: q̃ ꝑ accidẽs fuerit. Haꝝ aũt cõmune p̃ceptū ẽ qcqd ipſoꝝ diuidiť ĩ oppoſita diſgregari: vt cū ſubiectū ĩ accidẽtia diuidimꝰ nõ dicimus corpoꝝ alia ſūt alba alia ſūt dulcia q̃ oppoſita nõ ſūt: ſed corpoꝝ alia ſūt alba: alia ſūt nigra: alia neutra. Eodẽ quoqʒ mõ ĩ alijs ꝑʒ accñs diuiſiõibꝰ diuidẽdū ẽ atqʒ illꝺ maxime ꝑſpiciẽdū eſt: ne qd vltra dicať aut minꝰ ſicͭ fit ĩ gñis diuiſiõe. Nõ.n.oʒ reliq aliqꝺ accidẽs ex eadẽ oppoſitõe qꝺ ſubo illi inẽ qꝺ nõ ĩdiuiſiõe dicať. Neqʒ vero addi aliqꝺ qꝺ ſubo ineſſe non poſſit.

In q̃ determinat ꝺ diuiſionibꝰ ꝑ accñs ꝺ qbꝰ ponit.2.regulas aut duo documẽta. ¶ Primū ꝙ oĩs talis diuiſio dʒ fieri ꝑ oppoſita ſicͭ ẽt ꝺ diuiſiõe gñis dcm̃ fuit ſupra.dicit ğ ꝙ nũc dd̃m ẽ ꝺ his diuiſionibꝰ.ſupp̃.q̃ fiũt ꝑ accñs.q̃ꝝ ẽ vnū p̃ceptū ⁊ documẽtū.vt ĩ oppoſita diuidãtur.vt ſi diuidimꝰ ſubm ĩ accñtia nõ ẽ dd̃m.corpoꝝ alia ſūť alba.alia ſūt dulcia.qꝛ albū ⁊ dulce nõ opponũtur.ſʒ ẽ dd̃m.corpoꝝ alia ſūt alba.alia ſūt nigra.alia neutra.i.nec alba nec nigra.ſed media.alio mõ ẽ ĩ alys diuiſionibꝰ ꝑ accñs.puta cū accñs diuidiť ĩ ſuba vel accñs ĩ accñtia. ¶ 2ᵐ documẽtū eſt ibi (atqʒ ita maxime) ⁊ ẽ ꝙ oĩs talis diuiſio dʒ eẽ ꝯuertibilis.i. ſufficiẽter euacuãs diuiſū.dicit ğ ꝙ ħ maxĩe ꝑſpiciẽdū ẽ ĩ hꝭ diuiſionibꝰ.ne dicať aliqd vltra.i.plus vel minꝰ.ſicͭ ẽt fit ĩ diuiſione gñis. vt dcm̃ fuit ſupra.vñ ħ ñ expedit aliqꝺ accñs dimitti.qꝺ ĩeſt ſubo ex eadẽ oppõne qn dicať in iſta diuiſione ẽt addi aliqꝺ accñs qꝺ nõ poſſit ineſſe ſubo.

Sed videtur ꝙ p̃mū documẽtū non ſit veꝝ.qꝛ q̃nqꝫ eſt ĩpoſe.verbi gr̃a.q̃ñ eſt diuiſio accñtis ĩ ſuba nõ ſūt oppoſita.vt dd̃o ſic.eoꝝ q̃ expediũt alia ſunt in corpe.alia ſunt ĩ aĩa.qꝛ aĩa ⁊ corpꝰ ñ opponunť formalr̃. ¶ Silr̃ vr̃ 2ᵐ documñtū ĩpoſe.qꝛ q̃ñ ẽ diuiſio accñtis ĩ ſuba.ñ ſꝑ ẽ poſſibile enũerare oĩa ſuba.vt dd̃o ſic.alboꝝ q̃dã ſūt ĩ lacte q̃dã ĩ lapide q̃dã ĩ ligno ⁊c̃.q.ĩ ĩfinitū. ¶ Ad p̃mū dd̃m ꝙ iſta pᵃ regula ĩtelligẽda ẽ vbi oppoſitio repiť.qꝛ tũc oĩs diuiſio faciẽda ẽ gñalr̃ ꝑ oppoſita ſaltẽ oʒ ꝙ ſint ſuba diſpata. ¶ Ad ſcd̃m ꝑ idẽ.qꝛ regula ĩtelligẽda ẽ vbi diuidẽtia pñt enũerari. ¶ Aliter põt dici ꝙ ẽt oĩa ſuba pñt enũerari ĩ vlĩ.⁊ ſi nõ in ꝑticulari. verbi gr̃a.dd̃o ſic.alboꝝ q̃dã ſūt ĩ corpe aĩato q̃dã ĩ ĩaĩato. Et rurſus.alboꝝ ĩ corpe aĩato q̃dã ſūt ĩ corpe ſenſibili q̃dã ĩ corpe ĩſenſibili.⁊ ſilr̃ ꝺ alys.⁊ ħ mõ reducẽdo oẽʒ diuiſionẽ ad bimẽbrẽ oĩa diuidẽtia ſufficiẽter enũerari poſſunt. ¶ Poſtremo cum dicit.

¶ Poſterioꝛ qdẽ ꝑipatetice ſecta prudẽtie differẽtias diuiſionū diligentiſſima rõne ꝑſpexit ⁊ per ſe diuiſionẽ ab ea q̃ ẽ ꝑʒ accidẽs ĩpaſqʒ inť ſe diſiũxit ac diſtribuit. Antiqoꝛes aũt indifferenť ⁊ accidẽte ꝓ gñe: ⁊ accñtibꝰ ꝓ ſpẽbꝰ aut differẽtijs vtebãtur. Vñ nobis ꝑopportuna vtilitas viſa ẽ ⁊ cõmuniones haꝝ diuiſionū prodere: ⁊ eas ꝓprijs differẽtijs diſgregare.

Epilogat circa oĩa determinata ⁊ ĩponit finẽ dcĩs vbi.2.facͭ pᵒ tractatū iſtū notabilẽ ꝓbat.ſcd̃o eẽ ſufficiẽter ꝯpletū ibi.(⁊ de diuiſiõe qdẽ) p̃mū ꝓbat ex ħ ꝙ ſecta peripateticoꝝ.i.ari.diligenter exp̃ſſit diuiſionẽ ꝑ ſe ⁊ diuiſionẽ ꝑ accñs.⁊ diſtixit hãc ab illa.qꝺ nõ fecerãt antiqoꝛes.qꝛ ğ ⁊ ipſe boetiꝰ ſilr̃ fecit.ğ rõnabilr̃ tractauit ꝺ diuiſione.dicit ğ ꝙ ſecta poſterioꝛ ñ ꝑfectõe.ſʒ tꝑe peripatetice prudẽtie.i.doctrine ari.ꝑſpexit diligẽter dñias diuiſionū: diſtiguẽs iter ſe diuiſionẽ ꝑ ſe ⁊ diuiſioneʒ ꝑ accñs.ſʒ antiq ph̃i iſtas diuiſiones ꝯfundebãt accipiẽtes ſepe accñs ꝓ gñe.⁊ accña ꝓ ſpẽbus ⁊ dñys.q.diuiſio ꝑ ſe eẽt diuiſio ꝑ accñs.vñ ꝑꝑ ħ ait boetius viſa ẽ nob vtilitas ꝑopportuna.i. valde opportuna ⁊ expediẽs ꝓdere.i.mãifeſtare cõiones.i.cõitaris ꝯueniẽtias harū diuiſionū.⁊ ẽt hoꝝ dñias.ſicͭ factū ẽ.ſ.ex quo ſeqť ꝙ tractatꝰ iſte nõ ſolū ẽ rõnalis.ſʒ ẽt vtilis valde.qꝛ veritas peripatetica pãdiť ⁊ erroꝛ corrigiť antiquoꝝ. ¶ Ultimo ibi.

¶ Et ꝺ diuiſiõe qdẽ oĩ q̃tū itroductõis breuitas patiebať diligenť exp̃ſſimus.

Imponit finẽ dcĩs ꝯcludẽs tractatū iſtū ſufficienter eẽ cõpletū.ꝺ oĩ inq̃ diuiſiõe q̃tū patiebať breuitas itroductõis exp̃ſſimꝰ diligẽter opitulãte ſupp̃.gr̃a illiꝰ ſũmi boni a q̃ bona cũcta ꝓcedũt.q eſt bñdictus in ſecula ſeculoꝝ. Amẽ.

¶ Explicit ſcriptū ſuꝑ librū diuiſionū boety editū a fratre antonio andrea oꝛdinis fratrū minoꝝ.

Quia fauente deo iã ſcripta ⁊ expõnes libroꝝ logice veteris vtcũqꝫ ꝯpleui anñqꝫ ad expõnẽ noue logice manū ponam vnã cõeʒ toti logice ħ ĩ medio mouebo qõnẽ. vtꝝ logica ſit ꝺ ſillo tãqꝫ ꝺ ſubo.ar.ꝙ ñ. ¶ Prĩo ſic.logica ñ ẽ ſcia.ğ nec ẽ ꝺ ſillo vt de ſubo.ꝯña ẽ euidẽs.qꝛ ſubm ſcie ñ ẽ ñ ſcie. añs ꝓbať.tū qꝛ moꝰ ſciẽdi ñ ẽ ſcia.ſʒ logica ẽ moꝰ ſciẽdi.q̃re ⁊c̃.ꝑ ꝯñs nec ſillus ẽ eiꝰ ſubʒ.ma.pʒ a ſili.qꝛ moꝰ videndi ñ ẽ viſus.ğ nec moꝰ ſciẽdi ẽ ſcia.mi.hr̃.ſcd̃o meta.vbi dr̃ ꝙ abſurdū ẽ ſil q̃rere ſciaʒ ⁊ modū ſciẽdi.i.logicã ſic expõiť cõiter.tū qꝛ.6.meta.diſtiguit ph̃s ſcias ĩ nãlẽ mathematicã.⁊ diuinã.i.metaphyſicã.ſub q̃ꝝ nulla ẽ locᵃ.tū qꝛ oĩs ſcia ẽ ex ꝓprys ſicͭ ⁊ dd̃mratio.ex pᵒ poſte.ſʒ locᵃ ẽ ex cõibꝰ.ğ nõ ẽ ſcia. ¶ P̃.ad p̃ncipale. oĩs ſcia ẽ ꝑ ſillʒ.ſi ğ ꝺ ſillo ẽ ſcia ħ erit ꝑ ſillm.qꝺ ẽ flʒ. pᵒ.tū qꝛ ſillus ꝺ quo q̃riť ſcia ẽ igtꝰ.ſillus ãt ꝑ quẽ hr̃ ſcia ẽ notꝰ.ğ idẽ erit notū ⁊ ignotū.ſed ꝑ ignotū nihil ſciť.ergo ⁊c̃.tū qꝛ q̃ro de ſillo per quẽ hr̃ ſcientia aut de illo erit ſcia.aut ñ.ſi ñ.ꝑi rõne nec ꝺ ſillo ĩ cõi.qꝛ qꝺ ſciť de cõi ſciť de quolibʒ ꝑticlari.ſi ſic.ğ ꝑ aliū ſillm.⁊ ſic erit ꝓcedere ĩ ĩfinitū ĩ ſilliſmis ad hñdū ſciaʒ.qꝺ ẽ ĩcõueniẽs.q̃a tc̃ nihil ſcireť.ĩfinitū.n.ẽ ignotū.ex pᵒ phy.ğ ⁊c̃. ¶ P̃ ad p̃ncipale nihil idẽ ẽ ſubʒ totiꝰ ⁊ ptl.ſʒ ſillus ẽ ſubʒ ptis logice.ſ.libri p̃oꝝ.ğ ⁊c̃. ¶ P̃.ſills nũqꝫ fuit ſub ſẽſu.ğ nec ĩ itellectu nec ꝑ ꝯñs põt eẽ ſubʒ alicuiꝰ ſcie.p̃ma ꝯña pʒ in de ſenſu ⁊ ſenſato.qꝛ nihil ẽ ĩ intellectu qn p̃us fuerit ſub ſenſu.ſᵃ ꝯña pʒ.qꝛ idẽ ẽ obiectū potẽtie ⁊ ſubm hitꝰ.qꝺ ğ nõ ẽ obiectuʒ

itellect⁹ nec ſubʒ ſcie q̄ eſt habit⁹ itellect⁹. ¶ Ad oppoſitū ar. q2 illud cui⁹ ꝓprietates ⁊ paſſiones ī logica ṗncipalr̄ demrāt̄ de eo ⁊ d alijs pp ipʒ ē ſubʒ ī logica. ſʒ ſylls ē hmōi. g̃ ⁊c̄.

Rñdeo In iſta q̄oē. p̄ op. aliq̄s ptractabo. 2° ꝯnes aliq̄s dclarabo. ¶ Quā⁹ ad p̄ᵐ ſciēdū d ſubo logice eē. 5. opi. ¶ Pri⁹ opi. ē q̄ dic̄ ꝙ ſubʒ logice ē ꝯcept⁹ format⁹ ab actu rōnis. pbat̄ ſic. illō qō ē cōe oib⁹ ꝯſideratis ī logica eſt ſubʒ logice. ſʒ ꝯcept⁹ pdicat⁹ ē hmōi. g̃ ⁊c̄. minoꝛ oñdiť. naꝫ cū act⁹ rōnis ſit triplex. Prim⁹ indiuiſibiliuꝫ itelligentia. 2° illoꝝ idiuiſibiliū ꝯpō vel diuiſio. 3° diſcurſus a noto ad ignotū. De conceptu formato a p̄ actu rōnis ē liber pdicamētoꝝ q̄ ē d icōplexo. De conceptu formato a ſcōo actu rōnis ē liber pihermēias. q̄ eſt d enūciatiōe. De ꝯceptu formato a tertio actu rōnis ē noua logica q̄ ē d ſillo ⁊ ei⁹ ptib⁹ ſubiuis. ¶ 2ª opi. ē iſta q̄ pōit ꝙ logica ē d ſcōis itētōib⁹ adiunctis pmis ſic dic̄ boeti⁹. ⁊ pbat̄ eadē rōne q̄ ṗus. q2 ille ſūt cōes oib⁹ determiatis ī logica. ¶ 3ª opi. ē q̄ ponit ꝙ ens ē ſubʒ ī logica. ⁊ pbat̄ p ari. 4. meta. vbi dic̄ ꝙ circa idē laboꝛāt dyalectic⁹ ⁊ meta⁹ ⁊ ſophiſta. metaphs āt laboꝛat circa ens. ergo ⁊c̄. ¶ 4ª opi. ē q̄ pōit ꝙ oro ē ſubʒ ī logica. ⁊ pbat̄. q2 d ipſa ⁊ d ei⁹ ptib⁹ determinat̄ ī veteri logica cū ſit gen⁹ enūciatōis. ponit̄ ēt ī diffōne ſilli p poꝫ. ergo ⁊c̄. ¶ 5ª opi. ē q̄ ponit ꝙ argumētatio ē ſubʒ. ⁊ pbat̄. q2 d ei⁹ ſpēb⁹ et ptib⁹ ē tota logica. ¶ Nullā haꝝ opinionū puto eē veraꝫ. Adq̄ꝫ iꝓbatōeꝫ p notādū ē ꝙ. 3. ꝯditōes ſūt pcipue ſubi in ſcia ad q̄s q̄cūq̄ꝫ alie reducūt̄. ¶ Pria ē ꝙ ſit ī ſcia notū qd ē et q2 ē. nā hec. 2. oꝫ ꝓſupponere de ſubo demrātōis añ demrationē. vt dr̄ p poſte. ¶ 2ª ē ꝙ p ei⁹ ꝙ qd ē demrent̄ ī ſcia paſſiōes illi⁹ ſubi d eo. ¶ 3ª ē ꝙ ad ipʒ oīa alia determinata ī ſcia reducāt̄ et pp ipʒ ꝯſiderēt̄. alr̄. n. ab ei⁹ vnitate nō eēt vnitas ſcie. ¶ Ex his ar. d oēs opi. ſit̄ vna rōne. cuicūq̄ꝫ deficit aliq̄ vel aliq̄ ꝯditiōes pdcāꝝ. illō ñ ē ſubm ī logica. ſʒ q̄ocūq̄ꝫ poſitū p illas opi. ē hmōi. g̃ nullū illoꝝ ē ſubm ī logica. mi. dclarat̄ d ſingul' p ordinē. Due. n. p̄ ꝯditōes deſūt trib⁹ pmis opionib⁹. q2 nulli⁹ eoꝝ hʒ rōne gn̄alē vt ponunt̄ ſuba br̄ diffō ī logica. pʒ diſcurrēdo. nullibi. n. ī logica diffinit̄ gn̄alr̄ qd ſit act⁹ rōnis. aut qd ſit ſa itētio applicata pme. aut qd ſit ens. itē nullū illoꝝ pmittit̄ vt pnᵐ ſcie. deficit g̃ eis p̄ ꝯditio deficit ⁊ ſcōa. q2 nec paſſio aliq̄ d eis ī gn̄ali demonſtrat̄. ⁊ p ꝯñs q̄olibet eoꝝ ē nimis cōe ſubm. ¶ P iſte. 3. opiones nō drn̄t iter ſe. q̄ō manifeſtū ē d pma ⁊ ſcōa. ꝯcept⁹. n. formatꝰ ab actu rōis ipē ē ſa itētio. d tertia ēt ꝓbat̄. q2 aut ens reale ē ſubʒ h aut ens rōis. ſi p mō. g̃ h ſcia eſt realis. q̄ō falſū ē. ſi ſcōo mō. aut igit̄ tm̄ de ente rōnis. i. ꝯſiderato ab itellectu aut ente rōnis. i. cāto a rōne. ſi p mō ſic adhuc poterit eē real̄. nā nihil ē ſubm alicui⁹ ſcie niſi cōſideratū ab itellectu vel rōne. q2 nō niſi vt ē vl̄e. ergo oꝫ dare ꝙ ſit d ente cāto a rōne. q̄ō ē idē cū alijs duab⁹. ſ. cū ꝯceptu cāto p actū rōnis. ⁊ cū ſa itētōe. Scōa āt ꝯditio ⁊ tertia deſūt q̄rte opinioni. q2 nō ꝯueniūt oroni. pʒ. q2 ī logica nec de orone p ſuū q̄ō qd ē. pbat̄ aliq̄ paſſio de ipa ſic gn̄alr̄ accepta. nec oīa dterminata ī logica ad orōnē reducunt̄ vt pp ipſas ꝯſiderēt̄. ¶ Pria ēt ꝯditio defic̄ q̄nte opioni nūq̄ꝫ. n. a phō diffinit̄ argumētatio ī cōi. nec ponit̄ ei⁹ diffō vt pn⁹ ſcie. lʒ boeti⁹ diffiniat eā ī topicis ſuis. ſa ēt ꝯditio deficit ſibi vt manifeſtū ē hʒ rōne gn̄alē. 3ª ēt deficit ſibi. pbō. q2 vl̄ argumētatio ē equocū. ⁊ tūc manifeſtū ē ꝙ ab ei⁹ vnitate ñ ē vnitas ſcie nec ſcia vna cū tēnō ſit vnū ſcibile nec vnū itelligibile vel ē analogū ad ōtera ſub ipſo. ⁊ tūc ſcia ñ erit vna ab ipō: ſʒ ab vnitate pmi ad q̄ō alia attribuunt̄. ⁊ illō ē ſylls. ſic forte hʒ aliq̄s vnitas meta. ē ab vnitate ſube ad quā alia entia attribuunt̄. ¶ Nec rōes oppoſite cogūt. ¶ Ad illā q̄ ē p p̄ opi. pʒ ꝙ arguit ab iſufficiēti ⁊ facit fallaciā ꝯñtis. deſūt. n. alie due ꝯditiōes ſubi. ¶ Ad auctēteꝫ boetij p 2ª opi. dico ꝙ logica ē d illis. ſʒ illa nō ſūt pmū ſubm. ſʒ cōi⁹ ſubo. ſic dicim⁹ ꝙ oīs ſcia ē de ente. q2 nulla ē d nō ente. ¶ Ad rōne tertie pōnis. dico ꝙ laboꝛāt circa idē. ñ q2 idē ſit ſubʒ. ſʒ q2 in logica ꝯſideratur p q̄ō circa oīa ꝯtigit laboꝛare. nā circa mlta laboꝛat̄ ī ſcia. nō tñ pp h q̄olibet illoꝝ ē pncipale ſubʒ ſcie. ¶ Ad illud q̄ō accipit̄ p 4ª opi. ſ. ꝙ oro ꝯuenit ſillo. dico ꝙ nō niſi equoce ei ⁊ enūciatiōi. equocū aūt nō ē ſubʒ. q2 nec diffinibile. ſumit̄ āt oro ī diffōne ſilli p argumentatōe. ¶ Ad rōne etiā p q̄nta opi. pʒ ꝙ ꝓcedit ab iſufficiēti. ſicut ⁊ rō p̄o opinione prima.

Quantū ad 2ᵐ pma ꝯclo ſit iſta. logica ē ſcia. hāc pbo ſic. ſcia ē effcūs demrātiōis. ſʒ ī logica multe demratiue oñdunt̄. g̃ logica ē ſcia. ¶ P. hec ē p ſe. logic⁹ eſt ſciēs. q2 ē hñs demrationē. g̃ hec ē va. logica ē ſcia. q2 a ꝯcretis vbi ē pdicatio p ſe tʒ ad abſtracta. ¶ Dicēdū ē g̃ ꝙ logica ē ſcia. q2 q̄ docent̄ ī ea demrātiue ꝯcludunt̄ ſicⁱ alijs ſcietijs. igiť ſciunt̄. demrātio. n. ē ſyllus faciēs ſcire. Sūt ēt ī logica oīa req̄ſita ad demrationē. ſic ſubʒ ⁊ paſſio demrabilis de ſubo p mediū q̄ō ē diffō. ¶ Circa hāc pmā ꝯclōne itelligēdū ē ꝙ logica dupl'r ꝯſiderat̄. Uno mō inq̄tū eſt docēs. ⁊ ſic ꝓcedit ex ꝓprijs pncipijs ⁊ necijs ad necias ꝯclōnes. ⁊ ē ſcia. Alio mō inq̄tū vtimur logica applicādo ad illa ī q̄b⁹ ē vſus. ⁊ ſic nō ē ex ꝓprijs: ſʒ ex cōib⁹. nec ē ſcia. ſic pʒ ī nālib⁹ vbi vocat Ari. rōnes logicas q̄ ꝓcedūt ex medio cōi ⁊ nō faciūt ſcire ꝓprie loquēdo. ¶ Sʒ inť h occurrit vnū dubiū. ſ. vtꝝ logica ſit ſcia cōis. videt̄ ꝙ nō. q2 coītas ſcie ē a coītate ſubi. ſʒ ſubʒ ſcie logice diſtictū eſt a ſubis aliaꝝ ſciaꝝ. g̃ ⁊c̄. ¶ Cōtra. q2 p boetiū. logica ē de ſcōis itētiōib⁹ applicatis pmis. ſʒ ille ſūt applicabiles oib⁹ pmis. g̃ logica ē ſcia cōis. ¶ Dōʒ ꝙ cū ſcia dr̄ cōis a ſubo pōt itelligi dupl'r. vl' q2 ſubʒ ei⁹ ē pdicabile de ſubis aliaꝝ ſciaꝝ. vl' q2 ſubʒ ei⁹ cadit ī vſū oīuꝫ aliaꝝ. p mō ñ ē cōis logica niſi forte p accñs ſic pbat ſa rō. q2 forte ei⁹ ſubʒ ē applicabile oib⁹. 2° vo mō ē cōis. q2 oēs ſcie vtūt̄ ſillo ⁊ alijs q̄b⁹ ē logica. ⁊ ex h pʒ ad vtraq̄ꝫ rōne factā p ⁊ d. pʒ g̃ p̄ ꝯclo q̄uō logica ē ſcia. ⁊ q̄lis ſcia. ¶ Ec rñdeo ad pmū arg. pncipale q̄ō ē ꝯ̄iſtā ꝯclōnē. ⁊ dico ꝙ eſt falſū añs. ¶ Ad pmā pbōnē dr̄ multipl'r. vno mō ꝙ mod⁹ ſciēdi ñ ē ſcia ſpālis. pōt tñ eē cōis. ⁊ ſic ē d logica. ¶ Cōtra h. ſi hec ē va aliq̄ mō. mod⁹ ſciēdi ē ſcia. cū ſit pdicatio ī abſtracto erit p ſe p mō. ſʒ ꝯñs ē falſū. ergo ⁊ añs. ꝯñtia pʒ. q2 oīs va pdicatio ī abſtracto ē eēntial'r va. g̃ p ſe p mō. falſitas ꝯñtis pʒ. q2 ī itellectu ſubi ñ iclndit̄ pdicatū q̄ō oporteret ſi eēt p ſe p mō. ¶ P. mod⁹ ſciēdi ē poſterioꝛ ipō ſcire c⁹ ē mo⁹ ergo poſterioꝛ q̄ ſcia. q2 ſcire ē poſteri⁹ q̄ ſcia. ⁊ q̄cqd ē poſteri⁹ poſterioꝛe. ē poſteri⁹ poꝛe. ¶ Alr̄ g̃ dr̄ ꝙ mi. ē falſa formal'r loquēdo. ſ. ꝙ logica ſit mo⁹ ſciēdi. vel pt alr̄ dici ꝙ maioꝛ eſt falſa. q2 d mō ſciēdi ē va ſcia. vñ itellect⁹ itelligit obm ſuū de q̄ hʒ ſciaꝫ. ⁊ iteꝝ de iſto actu itelligēdi reflectēdo pōt acq̄rere ſciaꝫ ſibi. q2 lʒ p⁹ fuit. q. mo⁹. p⁹ tñ ſebʒ ī rōne obi. ¶ Ad ꝓbōnē pōt dici ꝙ illa expō oꝫ itelligi mālr̄. ⁊ ita hec pdicatio. mo⁹ ſciēdi ē ſcia. ē va. q2 logica docet modū ſciēdi p tāto. q2 ē d ſyllo. vl' d argumēto p q̄ō tm̄ hr̄ ſcia. ¶ Ul' pt alr̄ dici ad illā pbōꝫ ꝙ ſi mo⁹ ſciēdi expōat̄ p logicā. copla ñ oꝫ cadet̄ iter ſciaꝫ ⁊ modū ſciēdi: ſʒ iter q̄ret̄ ſciaꝫ iter ⁊ q̄rere modū ſciēdi. ⁊ ſic ꝯcedo ꝙ q̄ret̄ modū ſciēdi ē q̄rere logicā. nā h q̄rere ē illō q̄rere pp ꝯcomitātiā. ſic q̄rere aliq̄d ē q̄rere illō q̄ō ē necio ſibi ꝯiūctū q̄uis v⁹ ñ ſit reliquū. ¶ Ad ſcōaꝫ pbōnē dico ꝙ Ari. diſtiguit ibi ſcias reales. logica āt ē rōnal'. ¶ Ad 3ᵐ. pʒ ꝙ ī logica p ꝓpa pn̄ oñdūt̄ ꝓpe ꝯclōnes. lʒ ei⁹ vſus ſit circa cōia vt pdcm̄ ē. ¶ 2ª ꝯclō ē iſta. logica ē d ſillo tāq̄ꝫ d ſubo. ita ꝙ ſillus ē ei⁹ ſubm ꝓpriū ⁊ pmū. hāc pbo ſic. illō q̄ō hʒ ī logica oēs ꝯditōes req̄ſitas ad ſubʒ ē in logica ſubʒ. ſʒ ſills ē hmōi. g̃ ⁊c̄. mi. declaꝛat̄. hʒ. n. pmā ꝯditionē. q2 ſtatī poſt dterminationē d ptib⁹ ſylli ī veteri logica pmittit ari. diffōnē ei⁹ ī pmo poꝝ. hʒ ēt ſaꝫ. q2 ī eodē mltas paſſiones d eodē oñdit p iſtā diffōnē vt modū ⁊ figurā ī ill d icē ⁊ mō. vt hre. 3. termios ī iſto. c. (Om̄ igiť ī his figur) hʒ ēt tertiā. q2 pp ipʒ dtermiat̄ d ptib⁹ ei⁹ itegralib⁹. ſ. d icōplexo ⁊ enūciatōe. vt ī veteri logica. ⁊ d ptib⁹ ſubiuis ī lib. topi. ⁊ poſte. ⁊ d alijs ſpēb⁹ argumētatiōis. q2 illa reducunt̄

ad ipſuʒ.vt īperfectū ad perfectū.⁊ ō
ſillo ſophiſtico.vt ō puatōe ei⁹.q2 eiuſ
dē ē cogſcere hitū ⁊ puatōʒ.ſic igiꝛ pe
nes diuiſionē ei⁹ ⁊ attributa illi pʒ di
uiſio toti⁹logice. ¶ Ad ſcōʒ ar. pncipa
le ꝙ ē directe ꝯ iſtā ꝯclōneʒ ꝯcedo ꝙ
ſcia logica ē de ſillo ꝑ aliquē ſillm pti
culare. ¶ Ad pmā pbōnē ꝯ h dico ꝙ
ſills ille ꝑ quē ē ſcia not⁹ ē q̄ ad verita
tē pmiſſaꝝ.ſūt.n.ꝑpōnes imediate.⁊
q̄tū ad illatiōnē ꝯclōnuʒ ex pmiſſis.
q2 illa ē ꝑ ſe manifeſta cū ſills pfect⁹
ſit q nulli⁹indiget ad hoc vt appareat
neceſſari⁹.i.ad h vt manifeſtū ſit con
cluſionē ſeq ex pmiſſis. ſʒ ille ſillus ꝑ
quē ē ſcia ē ignot⁹quo ad paſſionē illā
in cōi ad quā ſills ipſe ē ignot⁹.nō eni
q̄ritur cognitio ō ſillo i cōi niſi quoad
paſſionē.⁊ ita nō ē idē notū ⁊ igtuʒ ꝫ
idē. ¶ Ad ꝫaʒ pbōnē ꝯ h dico ꝙ ſcia
eſt de ſillo ꝑ quē ē ſcia:⁊ cū q̄riꝛ ꝑ quē
ſillum.dico ꝙ ꝑ ſe ipʒ.q2 inq̄tū ꝑ ipʒ
oñdiꝛ paſſio aliq̄ ō cōi ſillo.oñdiꝛ de
ſeipo inq̄tū ē ſills.nec alr ē ſcia ō pti
culari niſi iſto⁹ per vle ſuū. ¶ Ad 3ᵐ
pncipale dico ꝙ ſillus q̄ ad ꝑpetates
ipʒ ꝯñtes formalr ē ſubm libri poꝝ.ē
āt ſubm toti⁹logice quo ad oēs paſſio
nes i ſe vel i ſuis ptib⁹ itegralibus vel
ſubiiuis vel reducibilib⁹ ad ipʒ.nec oʒ
ſubʒ pdicari ō oib⁹ꝯſideratis i ſcia.ſʒ
eē illud ꝑpter qō alia ꝯſideraꝛ.vt pʒ
de ſubo nāľ pħie qō ꝫm aliquos ē cor
pus mobile:vbi tñ agiꝛ de motu ⁊ nā
q̄ nō ſūt corp⁹mobile. ¶ Uel pt dici
ꝙ ma.eſt falſa i ſciētijs qñ ſubm toti⁹
multa regrit determiari ꝑp ei⁹ cogni
tionē.tūc.n.ō illis multis oʒ i illa ſcia
determinari.⁊ cū h ō illo ſubo.igiꝛ ali
q̄ pars ſcie erit de illo ſubo ꝫm ſe qō ē
ſubm totius.ita ē h.vt pʒ ō libro phy.
reſpectu toti⁹ſcie nālis. ¶ Ad 4ᵐ di
co ꝙ illa ꝑpō ari.nihil ē itellectu ⁊c.ē
va ō eo qō ē pmū intelligibile qō ē qō
qd ē rei mālis ꝑ ſtatu iſto.ñ āt ō oib⁹
per ſe itelligibilib⁹.q2 multa ꝑ ſe itel
liguꝛ.nō iō q2 ſpēʒ faciūt in ſenſu.ſʒ ꝑ
reflexionē itellect⁹.⁊ ita ē ō ſillo.plus
.n.ē ꝑ ſe q̄ ꝑ.vt dꝛ ꝑ poſte.iſocheles.n.
ꝑ ſe hʒ.3.ſʒ nō ꝑ.ſiꝛ q aliqd pōt eē ꝑ ſe
itelligibile.ſʒ nō ꝑ ꝫ ordinē itellect⁹⁊
intelligibiliū ꝯditis ab illo ꝑ q viuit i
eternū.Amen. ¶ Incipit tabula.

V Tꝝ vle ſit ſubs porphyry.
Utꝝ vle ſit i revl'i itellcū.
Utꝝ iſta ſit va.hō ē ſpēs ⁊
ſiles vbi pdicatur intētio.
Utꝝ ſit pdicatio ꝑ ſe.hō ē
Utꝝ vle ſi aliqd in reb⁹. (ſpēs ⁊ ſiles.
Utꝝ locus eſt pncipiū generationis.
Utꝝ qñ diffiniꝛ gen⁹ diffiniaꝛ itētio.
Utꝝ diffō gñis ſit ꝯueñiēter aſſignata.
Utꝝ iſta ꝑpoſitio ſit vera.ples hoies
ſunt vnus homo.
Utꝝ gen⁹pdiceꝛ ō ſpē loq̄ndo ō pdica
tiōe exercita i fudamētis itētionū.ſ.
utꝝ hec ſit va.hō eſt aial vel ſiles.

Utꝝ diffō ſpēi q̄ eſt ſpēs ē q̄ pdicaꝛ ⁊c.
ſit ꝯueñiēter aſſignata. (ſe referri.
Utꝝ vnū poſſit ad duo vel plura per
Utꝝ illa dō ſit ꝯueniēs.q̄ dīdit dñaʒ
ipꝛope ⁊ magis ꝑprie ⁊ cōiter.
Utꝝ h ſit va.ſoꝛ.ſenex dꝛt a ſe puero.
Utꝝ diffō dñe q̄ eſt q̄ abundat ſpēs a
gñe ſit ꝯueñiēter aſſignata.
Utrū mortale ſit dña diuiſiua aīalis
rōnalis ⁊ ꝯſtitutiua hoīs.
Utꝝ diffinitio ꝑpꝛij q̄rto mō ſūpti ſit
ꝯueñiēter aſſignata.
Utꝝ diffō accñtis q̄ eſt ꝙ adeſt ⁊c.ſit
ꝯueñiēter aſſignata.
Utꝝ pdicari de plib⁹ dñtib⁹ ſpē ꝯue
niēter ponaꝛ in diffōne gñis.
Utꝝ genus ſit vniuocū ſpēbus.
Utꝝ pdicari in qd ꝯuenienter ponaꝛ
in diffinitione generis.
Utꝝ vlia ſint tantū quinque.
¶ Q̄ōnes libri pdicamētoꝝ.
¶ Utꝝ liber pdicamētoꝝ ſit ō.io.pdi
camētis vt de ſubo.
Utꝝ diffō equocoꝝ ſit ꝯueñiēter data.
Utꝝ diffō vniuocoꝝ ſit ꝯueniēs.
Utꝝ denoīatiua differant ſolo caſu.
Utꝝ illa regula qñ alteꝝ de altero ⁊c.
ſit ꝯueniens
Utꝝ aliqd idē poſſit eē i diuerꝭ gñib⁹
Utꝝ ſint tantū.io.gñaliſſima.
Utꝝ aliquis homo ſit pma ſubſtātia.
Utꝝ oñe q̄s facꝫ ꝙ hō pdicaꝛ de hoie.
ꝙ de aliq̄ hoie ⁊ ſiles teneāt formalr.
Utꝝ dña in gñe ſubſtātie ſit ſuba.
Utꝝ in ſubſtātia ſit ꝯtrarietas.
Utꝝ aliq̄ forma ſubaľ hēat grad⁹ itri
ſecos ꝫm q̄s ſuſcipiat magis ⁊ min⁹.
Utꝝ q̄titas ſit vnum genus.
Utꝝ oratio ſit q̄titas diſcreta.
Utꝝ locus ſit q̄titas continua.
Utꝝ q̄titati ſit aliquid ꝯtrariū.
Utꝝ relatio ſit vnum genus.
Utꝝ reliua ſint ſil nā (ꝯueñiēter data.
Utꝝ 2ᵃ notificatio relatiuoꝝ ſit
Utꝝ i diffōne vnius correlatiui ſit ne
ceſſariū poni reliquū.
Utꝝ pma ſpēs q̄litatis ſit hit⁹⁊ diſpō.
Utꝝ ꝫa ſpēs q̄litatis ſit nāľ pō vľ ipō.
Utꝝ 3ᵃ ſpēs q̄litatis ſit paſſio ⁊ paſſi
bilis q̄litatis.
Utꝝ forma ⁊ circa aliqd ꝯſtās figura
ſit quarta ſpecies qualitatis.
Utꝝ ſpēs q̄litatl ꝯueñiēter aſſigneṉꝛ.
Utꝝ ille.4.ſpēs ꝯueniēter ordineṉꝛ.
Utꝝ ſpēs q̄litatis ſufficiēter enūereꝛ.
Utꝝ aliq̄ q̄litas ſuſcipiat magl ⁊ min⁹.
Utꝝ oppō ſit accñs reale vel itētōale.
Utꝝ diuiſio oppōnis ſit ꝯueniēs.
Utꝝ ſint aliqua ꝯtraria imediata.
Utꝝ pole ſit aliqō vnū ꝯtrariū ōtermi
nate ieſſe a nā alicui ſubiecto.
Vtꝝ a puatōe poſſit fieri rgreſſio i hītū
Vtꝝ 2ᵐᵒ poꝛis ſit ꝯueñiēter aſſignat⁹
Vtꝝ ꝯueñiēter aſſignet ari.mōs poꝛis.
Vtꝝ ꝯueñiēter.ari.diſtiguat ſpēs mot⁹
¶ Q̄ōnes libri.6.pncipioꝝ.
¶ Utꝝ liber.6.pncipioꝝ ſit ō.6.pnci

pijs.vt de ſubiecto.
Utꝝ oīs forma ſit ſimplex in eſſentia.
Utꝝ diffō data de forma ſit bñ aſſignata
Utꝝ forma inciſiōis ſit a nā vel ab arte.
Utꝝ vle ſit a nā vel ab actu nr̄o.
Utꝝ imago in ſpeculo appens ſit vere i
ſpeculo ſicut accñs i ſubo. (aſſignata.
Utꝝ ōſcriptio data ō actōe ſit ꝯueñiēter
Utꝝ motus ſit in genere qualitatis.
Utrū paſſio ſit gen⁹ diſtinctū ab actione.
Utꝝ quando poſſit cōparari.
Utꝝ iſta ꝑpetas q̄ ē ꝙ qñ eſt i oī eo ꝙ ice
pit eſſe ꝯueniat ipſi quando.
Utꝝ angelus vel intelligentia ſit in loco.
Utꝝ ſit poſe idē corp⁹ſil eē i diuerſis loci
Utꝝ poſitio ſit vnū predicamentū.
Utꝝ hit⁹ſit gñaliſſimū vel pdicamentū.
Utꝝ ieſſe forme accñtaľ ſit vē dare grad⁹
intriſecos eſſentiales ꝫ quas ipſa poſſit
ſuſcipere magis ⁊ minus.
¶ Q̄ōnes libri ꝑhiermenias.
¶ Utꝝ iſte liber ſit ō enūciatōe vt ō ſubo
Utꝝ dña qua pōit iter lraʒ ⁊ voces ⁊ paſ
ſiones ⁊ res ſit ꝯueniens ꝫm ꝙ paſſiōes
⁊ res ſunt eedē apud oēs. (⁊ diuiſionē.
Utꝝ vitas ⁊ falſitas ſint tm̄ circa ꝯpōnē
Utꝝ nomē ſignificet rē vel paſſiōʒ in aīa.
Utꝝ verbū ſit tm̄ copula pdicati cū ſubo
vel predicatū vel pars predicati.
Utꝝ ꝫcā tranſmutatōe in re q̄ ſignificaꝛ
fiat tranſmutatio in ſignificatōe vocis.
vtꝝ termin⁹ cōis ipoſit⁹ad ſignificādū ve
rā nāʒ cui⁹aliq̄ ſuppoſita eēnt.aliq̄'non
eēnt dicaꝛ vniuoce ō exñtib⁹⁊ ñ exñtib⁹
Utꝝ ſubo ñ exñte tales ꝑpōnes ſint vere
ceſar eſt hō.ceſar eſt aial ⁊ ſimiles.
Utꝝ ſignū poſſit poni ex parte pdicati
Utꝝ termin⁹cōis ſuppōnes verbo ō pñti
ſupponat tātū ꝑ pñtibus.
Utꝝ ꝑpō ō futuro ſit deteīate vā vľ falſa
Utꝝ verbū ifi⁹ maneat ifinitū in orōne.
Utꝝ ad negatiuā ō pdicato finito ſeq̄tur
affirmatiua de pdicato infinito.
Vtꝝ nomē ifiᵐ aliqd pōat ita ꝙ ad pdica
tiōʒ ei⁹ō aliq̄ ſeq̄ꝛ pdicatio entis ō eodē.
Vtꝝ vbū ō pñti copulet nūc qō inſtat vel
indr̄nter quodlibet pſens.
Vtrū hec ꝑpō ſit vna.ſoꝛ.eſt hō alb⁹.vel
hec.oīs homo albus currit.
Utꝝ mo⁹ pdiceꝛ in ꝑpōnib⁹ modalibus.
Utꝝ ꝑpōnes de mō ⁊ ꝑpōnes de ineſſe
ſint diſtincte ſpecie.
¶ Q̄ōnes libri diuiſionuʒ boetij.
¶ Utꝝ liber dōnū ſit ō dōne vt ō ſubo.
Utꝝ ſint tm̄.3.dōnes ꝑ ſe.⁊.3.ꝑ accñs.
Utꝝ relatiua opponātur.
Utꝝ diuiſio gñis fiat q̄nq̄ i ptes reliuas
Utꝝ diuiſio ſit vtilis ad diuiſionē.
Utꝝ gñs i dōne ſit totū.⁊ i diffōne ſit pꝫ
Utrū logica ſit de ſillo tanq̄ de ſubo.

Expliciūt tituli q̄ōnū toti⁹logice veteris.
Et ꝑ oñs totū op⁹ accuratiſſime emēdatū
ꝑ eximiū artiū ⁊ medicie pfeſſorē.Ioā
nē Mariā mapellū vincētinū.venetijs
tertio nonas nouēbris .1492.
a b c d e f g h i k l
m n o p q r oēs ſūt terni

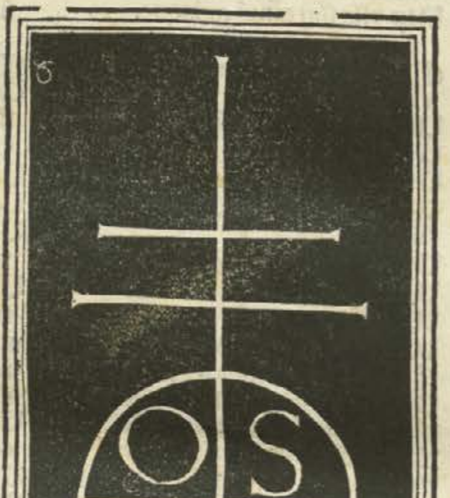
O S
M